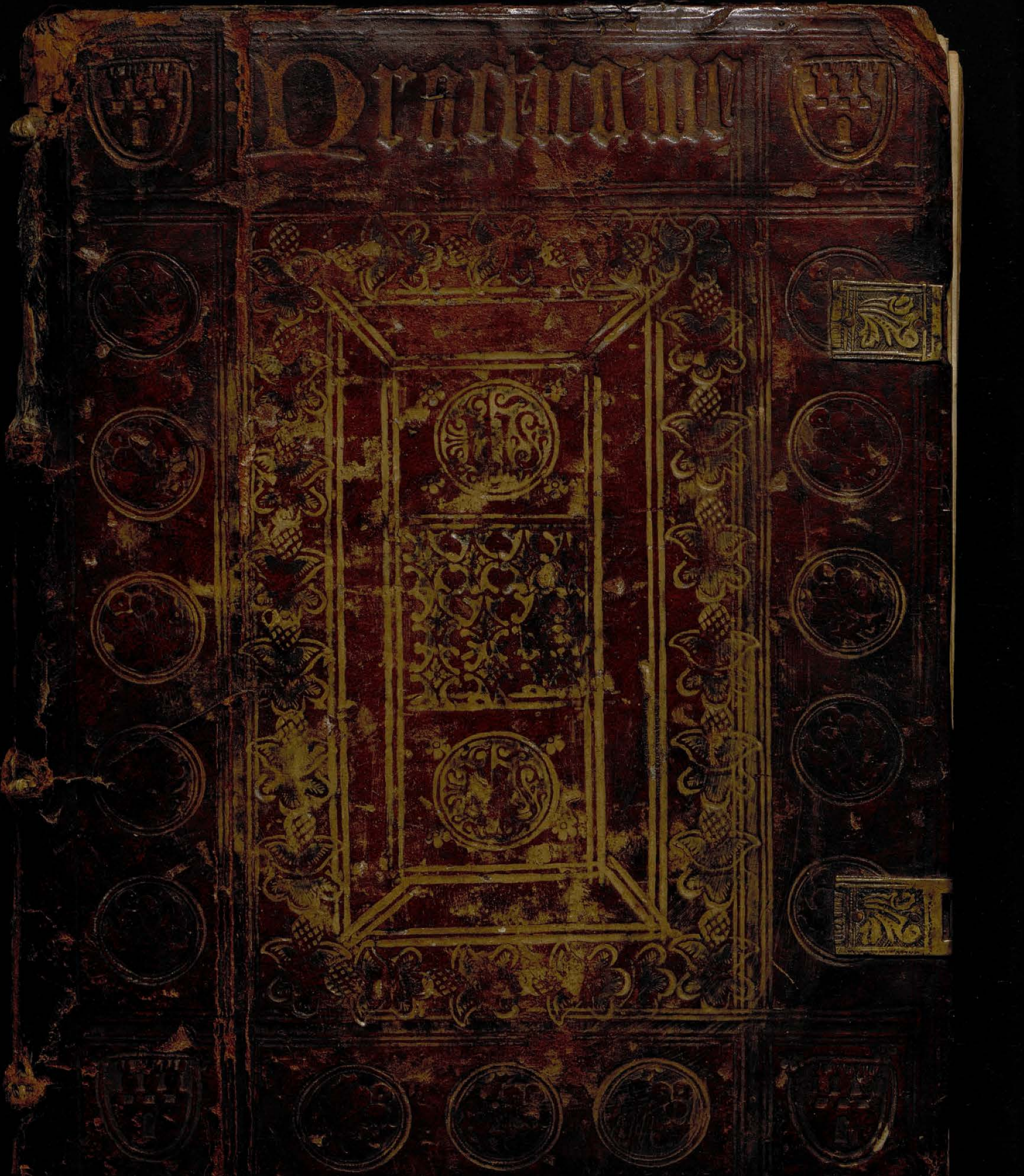

Practica

maci tue Nicasii martiris
et pontificis sequitur oro.

Sium albanensi querere ho
mines architectoria arte

cepit omne xpm volui
tante passum fuisse salus

Salue aue que ...
dedicata es et ex mebr...

v. Salue aue que tempe xpi dedicata es et ex mebris eius tam marg...

vias no bouas
pna sua v Deus vl

sit qui ptip caa desideria
ludi reliquit Tu at R

estis qui sivatetis ut aie
suu deserauit fatore Cor =

ta est incousp̄ti pncipium
loquebat' sapiam Et

Tabula Practice Gordonij Dicte Lilium Medicine.

¶Tabula particularū Tractatuū ⁊ Capitulorū huius practice.

¶Particula prima de morbis plurimis vlibus incipiens a febribus ⁊ cōtinet capitula .xxxj.

¶Particula secunda in qua tractatur de oībus egritudinibus cerebri vsq̄ ad egritudines oculorum ⁊ continet capitula.xxxj.

¶ Particula tertia de egritudinibus oculorũ: aurium: narium: ⁊ oris continens capitula.xxvij.

℃ Particula quarta de passionibus membrorum spiritualium continens capitula. xiij.

℃ Particula quinta de passionibus membrorum nutritiuorum et conti/
net capitula. xxj.

Quinta et vltima pars docet pno/
sticare fm naturam dierum creticoꝝ
et continet capitula.ix.

Finis huius tabule.

Practica Gordinij dicta Lilium Medicine

¶ In nomine dei misericordis incipit pratica excellentissimi medicine monarche dñi magistri Bernardi de Gordonio dicta Lilium medicine.

Interrogatus a quodã Socrate quõ posset optime discere. Respondit si nihil dixeris nisi quod optime scieris. Nihil aũt optime scimus nisi qd a nobis frequẽter dictuꝫ ē ⁊ qd cõtinue est ⁊ qd ab oibus receptũ est. Et quia pauptas ingenia difficilia ⁊ extranea nõ sustinet. ideo confidens de dño sciẽtiarum: quedã cõia facilia ⁊ vtilia intendo ad vtilitatẽ humiliũ ptractare: librũ. s. de practica cõpilare. Et qꝛ humilibus scribo: ex hoc supbi abiecti sũt: sepatum enĩ est cõuiuiũ eorũ. supbi. n. non sedẽt in cõmuni mẽsa cũ alijs scripta cõmunia contẽnentes: imo erubescunt discere aliqd ex quo semel dictuꝫ est. Et tñ dicit Seneca ꝙ nunꝙ nimis discit quod satis nõ discit. Et Oratius. Decies repetita placebũt. qꝛ igit memoria hoïs labilis est: qd cõiter de practica repetere humilibus nõ erubesco qm̃ ſm Gal. vij. de ingenio nullus põt deo melius approximari ꝙ studendo in veritate ⁊ pro veritate. Ad honorẽ igitur agni celestis qui ē splẽdor ⁊ gloria dei patris: hunc librũ intitulo liliuꝫ medicine. In lilio. n. sunt multi flores: ⁊ in quolibet flore sunt septẽ folia candida ⁊ septem grana quasi aurea. Similiter liber iste continet. vij. partes q̃rum prima erit aurea rutilans ⁊ clara. tractabit enim de morbis plurimis vniuersalibus icipiens a febrib⁹. Alie autem sex partes erũt candide ⁊ transparentes propter earum grandem manifestationem. Inchoatus autẽ est liber iste cum auxilio magni dei in preclaro studio montis Pessulani post annum xx. lecture nostre. anno domini Millesimo. ccc. quinto mense Julij.

¶ Particula prima huius libri continet. xxxj. capitula.

¶ Capl'm primum de febre in gnāli.

Febris est calor innaturalis mutatus in igneum. Calor est ibi loco generis q2 omnes febres cōueniunt in calore. innaturalis dicitur ad differētiam naturalis qui est ꝯseruatiu9. Febris āt est calor corruptiuus: mutatus in igneum. Istud est loco alterius differentie constitutiue: qm̄ quelibet mutatio cum intensiōe caloris non facit fe. sicut p3 in calore generato ꝑpter irā aut exercitium. Sed qn̄ mutatio est magna: ⁊ tunc leduntur operatiōes sensibiliter: ⁊ pro tāto dicebatur mutatus in igneum. Bene igitur dicebat Gal. febris est calor innaturalis mutatus in igneum. Nunc aūt cum febris sit propria passio cordis: corde superaccenso ⁊ inflāmato spūs qui a corde ꝓcedūt vna cū sanguine transeunt ad totum corpus ⁊ calefaciūt ipm vl'r superius ⁊ īferi9 exterius ⁊ interius: nisi accidētaliter ipediatur vt in lipparia ⁊ silib9. Et q2 febris oibus morbis molestior est sicut scribit. Gal. suo. viij. de ingenio sanitatis. ideo a febre dignū duximus inchoare. Nunc aūt triplex est febris in genere: ephimera cuius subiectum sunt spiritus: ⁊ putrida cuius subiectū sunt humores: ⁊ ethica cuius subiectum sunt membra solida. Febrium autem sicut aliorum morborum. iiij. sunt tempora s. principium augmentum status ⁊ declinatio. Qui autem differentias constitutionis generum ⁊ specierum fe. scire voluerit ⁊ cognitionem ipsorū morboru3 prout distinguuntur ex parte digestionis ⁊ paroxismorum vadat ad librum nostrum de pronosticis. Ibi. n. cum auxilio diuino fideliter aggregauimus dicta Hypocratis ⁊ Gal. ⁊ Auicēne ⁊ aliorum. Nunc aūt itentio nostra est a febre ephimera inchoare.

¶ Capl'm scōm de febre ephimera.

Ephimera est feb. ex distemperātia spirituum procedens: vltra diem tertiam ꝺm sui naturam non se extendens. Circa istam materiam quinq3 sunt intelligenda. Primum erit de causis ephimere. Secundu3 de signis. Tertium de pronosticis. Quartum de curatione. Quintum de dictorum clarificatione.

Cause. Licet enim ꝺm Auic. cause ephimere sint multe. sicut est fluxus superfluus: coytus: ira: crapula: fames: vigilie: sincopis: ⁊ multa alia consimilia. omnes tamen ad q̄tuor causas reduci possunt. Prima igitur causa ephimere sumit a causis extrinsecis actu vel potentia calefacientibus vel poros claudentibus: sicut ē caliditas solis: aut ignis: aut balneum: aut stupha cum rebus calidis: aut balneum sulphureu3: aut aqua frigida

⁊ breuiter oē illud q̄ claudit poros ⁊ retinet vapores. Nunc aūt intelligen/ dū est ꝙ ꝭm diuersitatē vapoꝝ ⁊ cor/ porum diuerse febres generant. qm̄ si corpus ē plectoricum ca. ⁊ sic. ⁊ vapo res ca. ⁊ sic. retinent ꝑpter poroꝝ clau sionem ⁊ similiū: tūc de facili ephime ra generat. Si aūt corpus sit calidum ⁊ humidū ⁊ vapores ca. ⁊ hu. retinen tur: tūc de facili febris putrida genera tur. Secūda causa ephimere sunt cibi ⁊ potus ⁊ medicina ca. sicut est vinū purū forte antiquū: ⁊ allea ⁊ cepe ⁊ pi per ⁊ euforbiū ⁊ silia: potissime in nō consuetis. Tertia cā est motus aialis ⁊ corporalis: sicut ē exercitiū ⁊ silia. Quarta cā est apostemata inguinuꝫ ⁊ assellarum ⁊ similiuꝫ. ⁊ si sint alie cau se ad istas possunt reduci.

Signa. Signoꝝ ephimere que dā sunt generalia: que/ dā specialia. Generalia sunt ista. ephi/ mera. n. nō venit a causis antecedēti/ bus sed a primitiuis: ⁊ vt plurimū nō venit cū rigore. ⁊ pulsus ⁊ vrina mo/ dicum distant a naturali: calor in tactu nō est pūgitiu⁹: nec mordicatiuus nec ēt multum ledens actū: sed est sicut ca lor naturalis vel irati: aut illius q̄ mul tū laborauit: ⁊ vt plurimū terminatur cū sudore humoroso naturali. Et di/ cit Auic. ꝙ si ponat in balneo ⁊ nō eue nit aliqua oripilatio: tūc est signū ephi mere. Signa aūt spālia sūt ista: si veni at ꝑpter solem ⁊ similia: tūc est caput calidum ⁊ oculi calidi si tangant ⁊ fa/ cies ⁊ cutis: ⁊ pulsus accedit ad velo/ citatem. Si aūt ꝓueniat ꝑpter frigidi tatem: mutat pulchritudo coloris fa/ ciei ⁊ trāsit in liuorē. Si aūt ex stipti/ cis ⁊ oppilātibus ꝓuenerit cutis sicca inuenit calor occult⁹ ⁊ si diu teneatur sentitur calor acutus. Si autē venerit ex cibis ⁊ potibus calidis: sentit cali/ ditas in regione epatis: ⁊ vrina est tin cta. Si aūt venerit ex labore: fatigatio ⁊ debilitas est in toto corpe ⁊ dolor i iuncturis. Si ex ira oculi sūt eminētes ⁊ facies rubicūda. Si ex tristicia ocu li sunt cōcaui. Si ex venenis: iteriora inueniuntur calida intēse ⁊ desiccata. Et si ista signa specialia nō sufficiāt: re curramus ad iudicia patiētis. De cāis primitiuis nō est multū curanduꝫ: qm̄ ingenia curādi morbos nō habent ex causis primitiuis. Sed ex morbi essen tia ⁊ mēbri natura ⁊ similibus: sicut te statur pricepis medicoꝝ Gal. iiij. de in genio caplo. iiij. licꝫ aliqui magnaꝫ cre dāt phiam inuenisse si per signa corpo ris possunt in causas primitiuas deue nire: ⁊ tn̄ ad curationē nō faciūt: bene faciūt ad notitiā: ⁊ verbi gratia pona mus nos ꝙ cutis patientis sit dura ⁊ aspera rigida ⁊ oppilata. morbo igit cognito opꝫ me calefacere subtiliare aperire ex quacūqꝫ causa fuerit siue ꝑ fumā aut gallas aut alumen: aut balne um aque frigide aut niuis ⁊ similium. Postq̄ igitur morbuꝫ cognosco: cura re possum quecūqꝫ fuerit causa primi tiua. Nō igit valent ad curandū: licꝫ valeant ad cognoscendum: qm̄ postq̄ scio ꝙ aliquis balneatus est in aqs sti/ pticis. iā scio ꝙ pori sūt iā ꝯdēsati ⁊c.

Pronostica. Febris ephime ra ꝭꝫ Auic. ē fa cilis curatiōis ⁊ difficilis cognitionis. cognoscens igitur poterit predicere ꝙ hec fe. erit bone terminationis ⁊ velo cis. quoniā ephimera de natura sua nō durat nisi per vnā diem naturalē. ⁊ ꝓ tāto denoīatur ab ephimerō grece q̄ est piscis latine. ille enim piscis illa ea dem die q̄ orit eadē morit. Ita est de ista fe. de natura enim sui nō durat nisi

per. xxiiij. horas: et tunc terminat cum sudore vaporoso non plurimo: sed propter maliciam regiminis et naturam corporis aliquando extendit se usque ad quatuor dies inclusiue vltra autem non est ephimera: et ideo si post statum non quieuerit et pul. est diuersus et vrina indigesta: signum est transitus in putridam: potissime cum fetore eorum que egrediuntur a corpore. Si autem corpus est sic cum et aridum in tactu: timendum est de ethica. Non autem fe. ephimera negligatur quia propagines malas gignit.

Cura. Patientes ephimeram quantum ad curationem in multis conueniunt. In primis quod detur cibus facilis digestionis sicut est ordeatum et pulli pui et vinum al. cum multa aqua et quod non vtatur aliquo cibo donec sit in declinatione fe. Attamen aduertendum est secundum Gal. viij. de ingenio quod in extenuatis aliter est operandum. Si enim inueniatur colicus extenuatus qui laborauit et fuit in sole calido et similibus: et incurrat fe. nullo modo est triduanum ieiunium imponendum: sed statim cibus est exhibendus: aliter caderet in ethicam aut in mortem. Uirtute igitur constante non cibetur nisi in declinatione. Conueniunt etiam in balneo quoniam in declinatione fe. possunt omnes balneari. nisi quod cauendi sunt qui ad fe. putridas sunt parati: sicut oppilati et repleti et crapulati et patientes catarrum nisi esset catarrus adustiuus sicut dicit Auic. quia in tali catarro posset fieri balneum in declinatione. Cura tamen specialis potest esse quia aliter in calidis et aliter in frigidis et aliter in oppilatis et aliter in non crapulatis et ita de alijs. Si igitur aliquis incurrat ephimeram propter causas calidas vtatur frigidis potissime in capite. Si venerit propter solem iram et similia. Si fuerit catarrus ℞. rosarum ru. electarum lib. s. oium sano. ana. ℥. s. camomille. ℥. ij. aque fontis li. ij. aque ros. ℥. iij. aceti. ℥. j. buliant leui fundatione et recipiat fumum. Si autem fuerit dolor capitis et calor et instantia vigiliarum tunc. ℞. se. papaueris albi. ʒ. iij. olei ros. ℥. ij. aceti. aque ros. ana. ℥. j. succi lactuce portul. ana. ℥. s. misceantur lento igni sicut decet. et panni intincti fronti et timporibus applicentur. aer domus infrigidetur cum multa aqua et salicibus: et aceto et nenufare et similibus. locus autem sit subterraneus non reumaticus: et porte sint ex parte septentrionis. In declinatione autem fe. bal. in aqua dulci vbi sint rose et camomilla et nenufar et mellilotum. deinde cibetur cum ordeato aut auenato aut amido: aut paruo pullo et similibus. vtatur vino debilissimo cum multa aqua: et totum infrigidatum in medio profundi putei aque haustibilis. deinde dormiat et quiescat. Si autem fuerit propter frigiditatem et pororum clausionem: ponatur in domo temperate calida: et temperato modo cooperiatur: et suauiter fricetur in declinatione. Si est cum oppilatione: fricetur et sudet in aere calido: postea ponatur in aqua vbi sint camomilla mellilotum. deinde cibetur ex auiculis minutis aut pullis et vino: nisi esset timendum de forti oppilatione cum plenitudine corporis. Et intelligendum est quando vbi est fortis oppilatio et plenitudo et timemus de fe. putrida: tunc est facienda phlobotomia regulariter et in aliqua ephimera non competit euacuatio nisi in crapulato aut fortiter oppilato aut repleto: et si fuerit ephimera propter cibos ca. ponantur frigida supra regionem epatis: et cum reumate suffumigetur caput cum thure in plus et rosis in minus. Si ex ira iniungatur mansuetudo. si ex tristicia: letitia et similia inducantur. Si ex fame: detur cibus temperatus sicut oportet. Si ex sincopi confortentur membra principalia. et sic de alijs per contrarium reducantur. Sed quia ephimera cum oppilatione frequenter ducit ad putridam: ideo phlo

botomet. deinde fricetur ꝛ stuphetur ꝛ fricet cū farina ordei ꝛ ciceꝝ ꝛ fabaꝝ ꝛ nitri. Et si accideret ꝙ paterent aliquā orripilationē in balneo nō stet ibi ictu oculi: sicut dicit Auic. Si aūt aliquis fuerit crapulatus ꝛ postea exerciteet se fortiter aut stet in sole calido: ꝛ si vene sint stricte ꝛ erucuatio fumosa timēdū est de febre putrida: sꝫ raro accidit in erucuatiōe acetosa. tñ si cibus ē in stomacho fiat vomitus ꝛ postea si vēter nō ē laxus fiāt suppositoria aut clisteria. deinde in declinatiōe balneet: postea cibus det. qm̄ in ephimera longa abstinētia cōpetit ei ex crapula nauseatiua. mā digesta pōt fieri phlobotomia. febre aūt absente ꝯfortet digestio stomachi cū diatriompipereon. dentur sibi pulli ꝛ pisces petrosi. Crapulato aūt ꝛ nauseato melior est medicina: si supueniat fluxus vētris spōtaneꝰ. Si aūt fuerit ꝓpt apostema emūctorioꝝ mēbroꝝ principaliū aut forūculos aut scabiē ꝛ silia: ꝑcipiat abstinētia phlobotomia farmacia: ꝛ curent illa sic debēt curari. Curatio āt ponet in suis locis. Et q₂ rarissime vocat medicus ꝓpter ephimeram. ideo de curatiōe eiꝰ amplius non curo.

Clarificatio. Ad clarificationē eoꝝ q̄ dcā sūt ꝛ dicēda sūt oꝫ multa breuit̄ ītelligē: ꝛ iō ītelligēdū ꝭm ītētionē Gal. lib. de differētijs fe. ī corpe. n. hūano nō sūt nisi tria mēbra. s. solida: ꝛ humores: ꝛ spūs: ꝛ ꝭm hec sufficiētia fe. sumit: qm̄ si mēbra solida supcalesiant primo ꝛ subiectiue sic ē ethica: ꝛ assimilat calori parietis in balneo ꝭm Auic. Si aūt humores primo ꝛ subiectiue supcalesiāt sic erit putrida: ꝛ assimilat aque balnei. Si aūt spūs ꝛ pricipalr̄ ꝛ subiectiue supcalefiāt: sic erit ephimera: ꝛ q₂ non sunt nisi tria: ideo non sunt nisi tres fe. Ad hoc sequit ꝙ nulla fe. pōt post se dimittere ephimerā: lꝫ fiat ecōuerso. ꝓ tāto cum in qualibꝫ quodlibꝫ calefiat tñ non subiectiue: ꝛ iō vna nō est alia. Si igit cesset qđ ē in solidiori cessabit qđ est in subtiliori. Si igit cesset supcalefactio mēbroꝝ ꝛ hūoꝝ: cito cessabit ꝛ spūum: ꝛ ideo nulla fe. dimittit post se ephimera: ecōtrario aūt bene pōt fieri: licꝫ. n. cesset supracalefactio spūum subiectiue: non tñ ꝓpter hoc alioꝝ: relinquit igit ꝙ oēs fe. possunt sequi ephimerā: ephimera autem nullā. Secūdo intelligendū ꝙ licꝫ fe. dicat calor innālis: nō pp hoc erit cā ꝛ effectus cū causet ab innāli. qm̄ calor q̄ ē in nā ē cā. ꝛ calor q̄ ē in actu inflāmatus in corde ē effectus ꝛ p illū diffinit. Tertio notādū ꝙ calor nālis ꝛ innālis in se. possunt eē idē: sustinētibus hanc viā p hūc modū: qm̄ sūt idē in specie. vtrobiqꝫ. n. est calor: ꝛ idē nūero q₂ in eodē subiecto sicut in calore fluēte qui a corde ꝓcedit supaccēso: qm̄ nihil aliud ē fe. q̄ calor nālis mutatus in igneum. Erūt igit idē in numero: q₂ in eodē subiecto. nec sūt cōtraria in eodē: q₂ cōfracta sunt vel quasi: ꝛ ibi bene possūt esse sicut sunt in quolibet mixto: ꝛ pro tāto talia cōtraria cōfracta simul existentia generāt nouā spēm sicut est febris. Alij aūt dicunt ꝙ differūt in se ꝛ in radice: q₂ vnus viuificat ꝛ alter mortificat. ꝛ ita possunt stare: q₂ inquātuꝫ trahit ad dispositionem nālem viuificat dirigit ꝛ mām cibi ꝛ morbi. inquātum aūt trahit ad dispostionē innaturalem corrumpit ꝛ mortificat. Et ē quarto notandum quoniaꝫ supposito ꝙ calor ꝛ spiritus differant. quoniam forte non differunt sed ponamus propter. verbi gratia ꝙ differant: non propter

hoc alia fe. erit in calore nāli: ⁊ alia nō qm̄ quōcūq; sit vtrūq; tn̄ est delatiuū virtutis. ⁊ ita nō erūt quatuor fe. cum sint simul: ⁊ simul inflāmant ⁊ simul sint delatores. ¶ Quarto itelligendū est ꝙ sequit frequētius ephimera apostema inguinū ⁊ assellaꝝ ⁊ similiū ꝙ sequat alia apostemata magna: ꝓpterea q₂ sūt emunctoria mēbri nobilis: ⁊ ideo de facili inflāmant spūs: ⁊ ꝓpter hoc causat ephimera: q₂ illa materia nō est sic putrefacta. Alia aūt apostemata vt sūt forūculi ⁊ scabies ⁊ silia generātur magis de materia corrupta ⁊ putrefacta: ⁊ potissime quādo est in interiorib⁹: ⁊ ideo talia sequet putrida febris. Et pro tāto dicebat Hypo. In bubonibus oēs febres male p̄ter ꝙ ephimera: q₂ mā cū qua est ephimera videt magis peccare rōne sue quātitatis ꝙ ratione sue male qualitatis. ¶ Quinto aduertendū quō ad nauseam ⁊ tristitiā ⁊ somnū ⁊ sincopim ⁊ alia multa consimilia sequant fe. cum habeāt infrigidare. Dico ꝙ est p accidens cū nausea potissime fiat in colerico vbi fumi ca. ⁊ sicci acuti resoluuntur qui supcalesiunt. in alijs aūt ꝓpter spirituū cōculcationem ⁊ pororū clausionē ⁊ similia. ¶ Sexto notandū ꝙ vt plurimū ephimera nō est cū rigore: p tāto q₂ materia nō est horribilis putrida insueta. ¶ Septimo itelligēdū est ꝙ cū dicit ꝙ in ephimera ex calore ponant flores frigidi in lecto. Intelligo quātum ē de p̄nti circa lectū ad alterandū aerem: nō ꝙ tangant carnē nudā: q₂ tūc eēt timendū de clausione pororū: ⁊ ita de putrida. ¶ Octauo notādum ꝙ in curatiōe ephimere nō cōpetit coitus: q₂ timendum eēt de spirituum inflāmatione. In ista aūt mā nolo aliter rōcinari timēs prolixitatem.

¶ Caplm̄ tertium de causone.

Causon est febris ꝯtinua de cola ītra vasa existens in mēbro nobili aut loco proximo cordi.

Cause. Febris causonica causat aut de colera rubea pura aut de phlegmate salso ita ꝙ colera aliquādo peccat plus rōne sue quātitatis, aliqn̄ rōne sue qualitatis. aliqn̄ rōne vtriusq;. Inflāmat igitur fortiter cum co. ru. sit inflāmabilis ⁊ plus: q₂ est in stomacho aut epate aut locis ꝓximis cordi: ⁊ in hoc differt a tertiana continua: q₂ tertiana cōtīua ē de mā putrefacta i venis remotis a corde: ſ₃ causon ē ꝓximis. Et ideo causon incēdiū interp̄tat: ⁊ iō raro venit senib⁹: ⁊ si veniat ē signum pditionis. Iuuenib⁹ aūt venit vtplurimū. Et cōueniant alia p̄ticularia tāto forti⁹. Fit ēt de phlegmate salso ſm Auic. putrefacto ⁊ inflāmato in eisdem locis.

Signa. Summū incendiū ⁊ inflāmatio i toto corpe cū inquietudine ⁊ malicia tollerādi cū multis pnecabilibus accn̄tibus: sicut ē frenesis instantia vigiliaꝝ. aliqn̄ somnus profundus: nigredo ⁊ ariditas lingue: sincopis: ycterícia: tremor: fluxus ventris: ⁊ aliquādo retentio egestionum: pulsus puus ⁊ velocissimus. vrina ru. ⁊ subtilis. Tn̄ videt multiplr diuersificari: qm̄ aliqn̄ est a principio cruda ꝓpter multitudinē oppilatiōis. aliquando tincta ꝓpter resolutionē co. aliquādo liuēs ⁊ turbata ꝓpter multitudinē putrefactiōis. Et si sit causon de co. citrina aut phlegmate salso oia erunt remissiora: ⁊ afflictio ⁊ alia p̄ticularia ꝓportionantur phlegmati. ⁊ q₂ affligit

xviij.horis et aliquo modo videt interpolare.vj. et qr tps e hyemale et dieta sibi pueniens pcessit et talia consimilia.

Pronostica. Hec.n.egritudo e breuis terminationis valde. et cu terribilibus accidentibus. et si oia boa signa appareat a principio morbi liberabit i die qrta aut infra. Aliquado aut extendit se vsq ad vij. Ista aut egritudo non pot ploga ri:qr na sm Gal.no patit morbi plixitatem et molestatione accidentium. Signa aut bona et mala no opz h apponere:alibi.n.a nobis posita sut.hypo. tn volut pnosticare. Quibuscunq in causone tremores fiut alieatio soluit.

Curatio. In curatioe at oz psiderare cam morbi et morbu et tpa morbi et nam accntiu: qr igit ca h9 morbi e putrefactio cu forti oppilatioe. In primis remoueat oppilatio fricado pectus et vetre et latera: et pte que magis dolet cu aceto albo et oleo de camomilla et aqua ro. et h cuz suauib9 fricatioibus et logis:sz p morbu opz infrigidare et flama caloris extiguere et nimia subtilitate materie ad quada mediocritate reducere et hoc e cotra maleficiatos et fascinatos q non opinant ingrossantia subtilibus copetere. Rx. letiginis aque fotis portul. vngule caballine: ana.℥.iij. rosar ru. electarum.sandali muscatelini.spodij.flo ru nenufaris: ana.℥.j.aqua ro.lib.s. aque fontis.lib.j.et.s. vini malor granatorum.℥.ij.panis zuchari. lib.j.fiat sirupus clarificatus:et codiat leto igne sicut decet. Digesta ma purget cu cassiafi.aut tamarino. aut mirabul.cit.et filibus. Et si esset de phlegmate salso addat apiu:bruscus et sparag9 et silia. et i laxatoe addant mirabuli chebul. Ordinet et cura sm tpa morbi. Si.n. egritudo terminet in quarta aut infra: nullus cib9 penitus det.si virtus tolerare queat. Si.n.egritudo terminet an quarta aut vltra: et virtus no possit tolerare:det sibi cib9 iuxta couenieta pticulariu. Malia aut sunt ista succus malorum gra.sirupus iulep.ptisana ordei colata aut no colata.lac amigd. brodium cicer. lactuc.portul. panis lotus in aqua.brodiu parue pulle cu multitudine lactucar.ordeatum.auenatum amigd. Accipere aut h vel illud industrie medici relinquit.qm aliqui sut fortes plus vel minus iuxta naz etatis coplexiois tpis et regiois et cosuetudinis et officij qd exercet.ex his eni et alijs i geniu dictadi et regendi elicit a medico sapieti. et forma toti9 regiminis sm doctrina Gal.in regimeto supra illam pte:quo sumpto si dolor loco ingruerit etc. et no solu cibus ordinat sm tepora morbi sed et medicine. Qm ista egritudo e periculosa et cu terribilib9 accidentibus:et timemus malicia sinthomatu in statu.ideo bonum est vt in principio euacuet. Rx.florum bora.viol.ana.℥.j. prunor.xxx.fiat decoctio et in decoctioe soluat cassiefi. mund. tamarind. ana.℥.j.et det aliquatulu ante aurora. In statu aut et aliquatulu ante statu nihil fere fiat:nec cib9 nec potus nec medicie nec aliqd aliud. In fine aut stat9 si viderem9 q na esset sopita in expellendo:bonu eet ipsam excitare:et hoc diuersimode et sm qd na ad diuersa mouet emuctoria. Si aut moueret materia ad supiora:tuc iuuemus nam cum setis porcinis itra nares subito intromissis. Si aut ad stomachu cu vomitu. Si aut ad itestina:cu suppositorio vel clisterijs. Si ad vias vrinales:cuz diureticis et fricatioibus circa illas ptes. Si ad totu corpus cuz temperate

calidis. phlobotomia aūt nunq̄ fiat: ⁊ si debeat fieri hoc ē de raro cōtingentibus val de rōne oppilatiōis aut aliq̄rū alioꝝ ꝑticulariū. Uiso igit de cā ⁊ morbo ⁊ spibus: videam⁹ de accidentib⁹ ⁊ primo de frenesi qm̄ frenesis fm̄ Gal. est necabilis in oī genere suo. In pͥcipio igit ponant stupe cana pine a maiori cōmissura capitis vsq̄ ad oculos: ⁊ aures itīcte in succo lactuce maurelle ⁊ aque ro. ⁊ aceto. ⁊ sint actu tepida ⁊ postq̄. xxiiij. hore trāsiuerint ponat catulus fissus calidus viuus p spinam dorsi aut pulmo arietis: ⁊ si non habeat tanta copia: calefiat in aqua ⁊ extrahat pulmo subito ab ariete viuo p dorsum ⁊ capiti applicet. Si aūt febris cessauerit ⁊ alienatio remāserit ꝓpter īcīeratiōnē materie formētent frequēter caput ex alto cū aqua decoctionis camomille mellilotí. ordei. viol. ⁊ similiū. Et si adsit stupor ꝓpter multitudinē vaporū ascendentiū ad caput. fricent fortiter extrema ⁊ fiāt ligature dolorose in extremitatibus. Si aūt adsint vigilie. accipiat farina papaueris al. ⁊ distempet cū albumine ouorū ⁊ aqua ro. ⁊ pāni itincti timporibus applicent: aut emplastrent cuz rubea trociscata circa frontē ⁊ timpora. Contra sitim ⁊ ariditatē lingue fiāt sacculi de psillio aut se. citonioꝝ: ⁊ ponant in aq̄ frigida ⁊ teneant sup linguā aut folia portulace infrigidata in aqua aut frustrū latū tenue pomi in aqua refrigidatū ⁊ positū sup liguā. frequēs ablutio aque frigide cum modico aceti valet. Cōfert ēt mūdare linguā ⁊ os cū cānula aut manutergijs: ⁊ abluat cū multa aqua ⁊ pauco aceti ⁊ melle. Cōfert ēt multū ⁊ siti ⁊ febri aerem frigidū attrahere. infrigidet igit ⁊ humectet cū multa aqua ⁊ aceto. aspersis ⁊ folijs vitis albe ⁊ cānaꝝ ⁊ salicis ⁊ nenufaris ⁊ similiū. Et q̄ ordinet amphora cadēs ex alto: que cōtinue aquā per se hauriat: sicut sitis cū calamo sic formato. ps aūt longior ponat in aqua. ⁊ per aliā fiat fortis tractus ⁊ post nō cessabit: ⁊ casus aque sup peluiz reddet pacienti decoratissimā melodiā. Si autez yctericia venerit ante. vij. diē cōmedentis ipm ad deū. ⁊ si post curet sicut inferius dicet: ⁊ abluat facies cū aceto albo ⁊ tepido: ⁊ vinū malorū grenatoꝝ tepidū oculis instillet. Si aūt veneris sincopis inroret cū aqua ro. ⁊ odoret camphorā sanō. ⁊ aqua ro. ⁊ ista ēt ponant supra pectus. Et det sibi panis intinctus in vino cuz aqua ro. multa aut succo citoniorum: aut acetositate citri: aut lardet ⁊ asset gallina ⁊ aspgat aq̄ ro. vbi fuerit ambra ⁊ gariofili. ⁊ odoret eā modicū post modicū solū trāseundo cauēdo ne ex his supercalefieri possit. odoret ⁊ sanō. muscatelinos. ⁊ fricent extrema: ⁊ multa cōsilia fiant. Si aūt vēter nimis fuerit lax⁹: det sirupus myrtin⁹ aut sirup⁹ de citonijs. Si cōstipat⁹: fiat clistere aut suppositoriū aut det sibi sirupus viol. ⁊ similia.

Clarificatio. Mirabile videt qūo i causone vbi ē vltimata inflāmatio possit eē mā cruda. dico q̄ pōt eē aliquo istorum modoꝝ: aut q꞉ co. est citrina: aut phlegma salsū: aut q꞉ rōne crapule nouelle pōt eē mā cruda circa primas venas ita q̄ ista mā non est subiectū fe. sꝫ co. ru. pura que est putrefacta in locis ꝓximis cordi: ⁊ cruditas ē circa epar de phlegmate salso ⁊ co. citrina. Dico q̄ pōt eē magna putrefactio ⁊ ita fortis calor: aut q꞉ oppilatio magna: aut q꞉ in venis pulmōis aut stomachi aut epatis: aut in locis vicinabilib⁹ cordi

⁊ ita inflāmatio magna. cruditas autez
est ex parte materie. ¶ Secūdo pos/
set aliquis dubitare de vuis hyemali/
bus quō possunt competere cuz sit ibi
dulcedo ⁊ sint dure digestionis. Dico
ꝙ possunt cōpetere aut rōne sitis cū p/
tineāt frigiditati: aut rōne fortis appe
titus iuxta illud: paruz deterior cibus
⁊c. ¶ Tertio posset fieri dubitatio si
colera posset inflāmari ad fe. sine pu/
tredine sicut san. in synoc. Dico ꝙ opi
niones sunt: melior tñ sñia videt ꝙ nō:
qm̄ multū distat colera a tēperamēto.
¶ Quarto itelligenduz ꝙ causon est
egritudo magna ⁊ piculosa in senibus
qꝛ fortis est ignis qui in aqua nō extin
guit. scđo in iuuenib⁹ minus ꝙ̄ in seni
bus: ⁊ plus ꝙ̄ in pueris ſm Auic. qm̄
licz sit in iuuenibus cū cōuenietia pti/
cularium: ⁊ iquātū ē ex cōuenietia cause
⁊ pticularium antecedētiū. tñ quātū est
de pticularibus subsequētibus ⁊ cōicā
tibus dissoluit corpus ⁊ virtus: ⁊ ibi
egritudo multū piculosa. In pueris āt
est humiditas multa que resistit calori
vehemēter dissoluēti: qđ quidē nō est i
iuuenibus ¶ Quinto notandū est ꝙ
bolismus pōt eē in causone quātuz est
ex stomachi debilitate ⁊ corporis dis/
solutione. ¶ Sexto aduertendū ꝙ aq̄
frigida mirabilissime pōt cōpetere in
causone: cū istis pticularibus ꝙ virtus
sit fortis ⁊ mā digesta: et ꝙ morb⁹ sit i
declinatiōe: et ꝙ non sit oppilatus nec
sit cruditas materie: nec sit apostema/
tus: ⁊ ꝙ vehemētissime sitiat: et ꝙ aq̄
frigida sit dulcis ⁊ consueuerit: ⁊ ꝙ in
vna vice potet tantū quātū poterit at
trahere vna vice sine attractione anhe
litus. Et h sunt q̄ legunt a Gal. in regi/
mēto supra illā ptem. his aūt qui pleu
retici sunt ⁊c. ¶ Septimo itelligēduz
ꝙ phlobotomia cōsilio meo nō dꝫ fie
ri vt videt qm̄ frenum auferret co. ⁊
igniret mā ⁊ inflāmaret ⁊ redderetur
magis cursibilis. nisi forte corp⁹ esset
plectoricū ⁊ oppilatio fortis et sitiaz
et ēt retineamus consiliū Auic. qui di/
cit capitulo de phlobotomia: ꝙ tarde
tur quantum est possibile.

¶ Caplm quartum de tertiana.

Tertiana est febris putrida de accen
sione co. generata.

Cause. Intelligendū ē ꝙ du
plex est cā: quedā est colera ru. pura:
quedam non pura propter phlegma/
tis admixtionem: et appellatur co. no
ta. Preterea co. aut putrescit intra ve
nas et arterias et generat continuam:
aut extra et generat interpolataz. Ter
tiana igitur generatur de co. ru. putre/
facta in venis et arterijs totius corpo/
ris et in hoc differt a causone: quoniaz
causon vt dictum est causatur ex co. pu
trefacta in venis pulmonis aut stoma
chi aut epatis: aut in locis proximis
cordi: ⁊ omnia sunt intēsiora in causo/
ne ꝙ̄ in tertiana continua: ⁊ ideo cura
tio febriuz eadē est vtrobiqꝫ. Tertia/
na autem interpolata causatur de co.
putrefacta extra: ⁊ ideo per periodos
⁊ interpolationes. Putrefit aūt mate/
ria quando conculcatur: ⁊ caret euen/
tatiōe: ⁊ destituitur et supercalefit cor.
aut qꝛ fum⁹ putridus petit cor. aut qꝛ
calefit pars partem donec veniat a mi
nima vsqꝫ ad cor: aut vtroqꝫ mō. Cale
facto autem corde sic vna cū toto cor
pore generatur fe. tertiana: igitur conti
nua sub causone reponat: quoniaz hic
magis itēdimus agere de interpolata.

Signa. Signa tertiãe sumũt ex nãlib⁹: vt qꝛ iuuẽis cole ricus ꝛ sic de aliȷ̃s. ꝛ sumunt a nõ nãli bus: vt qꝛ estas ꝛ euomit ꝛ comedit ca. ꝛ ita de aliis ꝛ sumunt a rebus pꝛe ter nãm: vt qꝛ incipit cũ rigoꝛe sicut cũ acubus pũgeret. ꝛ est differẽtia cõstitu tiua. ꝛ a pꝛicipio rigoꝛis pulsus ẽ occul tus: ꝛ postea velox ꝛ semp equalis ꝛ vꝛina citrina ꝛ tenuis: ꝛ terminat cum sudoꝛe plurimo. Signa aũt tertiane no te sũt alia ꝛ alia iuxta phlegmatis ad mixtionẽ ꝛ couenientiã pticularium.

Pꝛonostica. Tertiana pu/ ra teriat i. vij. pꝛodis aut ifra: ꝛ ita terminat in. xiiij. die aut infra: ꝛ affligit. xij. hoꝛis aut in fra: ꝛ iterpolat. xxxvj. Pꝛim⁹ aũt pꝛo dus est debilis ꝛ secũdus foꝛtioꝛ: ꝛ ter tius foꝛtissimus. ꝛ quartus ẽ in vltimo ibi eni ẽ status ꝛ neqssima accidentia. quintus aũt icipit debilitari. sextus aũt plus. septimus aũt modicus aut null⁹: In pꝛincipio paroxismi venit vomit⁹ ꝛ in fine sudoꝛ: ꝛ qꝛ ista egritudo venit cũ terribilibus accidẽtibus: ꝛ nõ patit ignoꝛãtiam medici nec stultitiã infirmi ideo vt melius futuris piculis obuiet ꝛ honestas medici cõseruet: bonũ est semper futura picula pꝛedicere. Pona mus igit ꝙ post tertiũ poxismũ sit vo catus: ꝛ videt sibi ꝙ phlobotomia de beat fieri ꝛ sirupus administrari: ꝛ fi/ at totũ quod debeat fieri ẜm viã ratio nis: sed tñ nihil pꝛonosticauit. tũc ve/ niet quartus poxismus foꝛtissimus: ve re tũc assistẽtes dicẽt ꝙ phlobotomia iterficit: aut postꝙ̃ sumpsit sirupũ sem per deterioꝛatus ẽ ꝛ ita fact⁹ erit igno miniosus. Sed si pericula in quolibꝫ moꝛbo pdixerit: semp medicus cõmẽ/ dabit ꝛ nihil sibi iputabitur. Sit ergo regula generalis ꝙ nũꝙ̃ operet in ali/ quo moꝛbo nisi pꝛius pnosticauerit. nõ est igit pnosticatio negligenda.

Curatio. In curatiõe igit oꝫ cõ siderare moꝛbũ ꝛ cãꝫ moꝛbi ꝛ nãm medicaminũ: ꝛ nãm cibo rũ. Intentio igit nõ est vna sed multi/ plex quoniã in curãdo opꝫ cõsiderare cãm ꝛ nãm moꝛbi ꝛ discrasiam. Non est igit intẽtio simplex sed cõposita. rõ ne igit putrefactionis opꝫ subtiliare ꝛ aperire. rõne aũt materie cõpetunt me diocriter igrossantia. rõne aũt discra/ sie frigida ꝛ humida. Sed qꝛ acciden tia sunt multiplicia: sicut ẽ inqetudo ꝛ vigilie: ꝛ malicia tolerandi egritudinẽ ideo talibus cõpetũt quodãmodo stu pefaciẽtia. ideo vnũ solũ ista cõplecte re non possunt igit in sirupo opꝫ mul/ ta apponere: pꝑter multitudinẽ eoꝛuꝫ que dicta sunt. Et in tertiana. ℞. endi. scariol. lactucarũ nouellaꝝ. ꝛ sũmita/ tum papaueris: ana. ℥. ij. quatuoꝛ semi nũ frigidoꝛũ maioꝛũ ꝛ minoꝛũ mũda toꝛũ ꝛ non mũdatoꝛũ: ana. ℥. j. rosarũ ru. floꝛũ nenufaris. floꝛuꝫ viol. ana. ℥. j. ꝛ. s. oiuꝫ sandal. ʒ. ij. aceti al. ℥. iij. pa nis zuchari lib. j. fiat sirup⁹ clarificat⁹ Materia digesta purget sic. ℞. floꝛuꝫ boꝛag. floꝛũ viol. ana. ℥. j. pꝛunoꝝ. xx. fiat decoctio ꝛ i decoctiõe resoluatur cassiefi. mũde tamarinõ. ana. ℥. j. ꝛ det in auroꝛa. Rõne aũt accidentiũ quãtũ est de vigiliȷ̃s incipiamus a leuioꝛibus ℞. olei ros. olei nenufaris. aq̃ ro. ace/ ti al. albuminis ouoꝛũ: ana. ℥. j. lactis mulieris quãtũ oiuꝫ: ꝛ pãni madefacti frõti ꝛ tipoꝛib⁹ applicent. Si aũt ista non valeãt: paulatim ascendẽdũ est ad foꝛtioꝛa. quare possumus addere pa/ pauer: cũ sua eni narcoticitate domesti cus est. vt dicit Auic. Deinde ascẽda/ mus ad succum lactuce maurelle. man dragoꝛe iusquiami ꝛ similium. ꝛ sile

somise: ꝛ a

addamus opium cum croco: ꝛ requie
scet: ꝛ rubeā trociscatā. Et si fuerint vi
gilie cū capitis grauitate opꝫ odorare
camphorā acetū: aquā ros. sandal. ca/
momillā mellilotū ꝛ similia mām hu/
midā desiccātia. Si aūt fuerit ibi stu/
por: fiant fricationes extremitatū do/
lorose. Et si fuerit vomitus: īquietudo
ꝛ clamor: ꝛ reuolutio ꝛ malitia tolerā
di: suffumiget cū narcoticis. Sed gra/
tia putrefactionis ꝛ oppilatiōis fricet
venter cū vino albo ꝛ oleo de camo/
milla ꝛ aqua ro. De reliquis aūt acci/
dentibus fiat sicut dictū est in causone.
Electuaria aūt possunt esse zucha.ro.
viol. dyadragātū frigiduꝫ: triasandal.
diapiper. ꝛ silia. Si aūt fuerit tertiana
nō pura: addat predictis apium: bru/
scus: sparagus ꝛ silia: iuxta cōuenienti
am particulariū. Et si esset mulier: aut
phlegmatic⁹: aut tps hyemale: aut op
pilatio multa: ꝙ addat radix feniculi.
petro. lacca. spicanar. scolopēdria: lu/
pulus ꝛ silia. Et in euacuatione possu
mus addere mirabol. reubarba. diagri
di. ꝛ silia iuxta cōuenientiā pticulariū
que non curo ptractare gratia breuita
tis. Si aūt loquamur de curatione gra
tia tēporum morbi: tunc intelligendum
est quātum est de natura medicaminū.
ꝙ a principio dent aliqua leuia laxati
ua: sicut est cassiafi. ꝛ tamarindi cū de/
coctione prunorum: ꝛ viol. ꝛ post ter/
tiam accessionem potest fieri phlobo/
tomia: si aliqua particularia cōueniunt
vt fortitudo virtutis ꝛ plenitudo cor/
poris. In statu aūt nihil fiat: nec cibale
nec medicinale nec aliquid aliud nisi
obuiaret vt fortitudo sinthomatis: ꝛ
multitudo resolutionis ꝛ similiuꝫ. De
cibis aūt demus plus vel minus: sed p
comparationem ad paroxismos ante
accessionem per tres horas nullus det
cibus nec in accessione donec venerit
ad manifestam declinationem nisi cor
poris liquefactio impediret. Et prohi
beatur somnus in principio accessio/
nis ꝛ potus: nisi molestatio accidētiuꝫ
impediret. Cibus aūt qui eis compe/
tit est vt dictuꝫ est in causone. s. auena/
tum: amid. spinargia: mica panis ter lo
ta: lactuca: portul. mell. cucumeres: cu
curbite: pruna: mora. pira cocta: poma
cocta: brodium cicerum: brodium pul
le: lac amigd. pulli parui: pisces petro
si. ꝛ similia. Intelligenduꝫ tamen ꝙ cū
olera ꝛ fructus habeant humiditates
aquosas putrefactibiles. vtile esset ab
stinere sed qꝛ raro inuenitur aliquis ita
obediens: ideo oportet multa concede
re: ꝛ cum diuersis operari ſm diuersi/
tatem particularium. Accedamus igit
ad ea que artis sunt quantum erit no/
bis possibile: qꝛ forme regiminis ex cō
cursu particularium consurgunt.

Clarificatio. Si dubita/
ret aliquis ī
qua febrium putrefactio esset maior ꝛ.
Dico ꝙ si nos loquamur de maiorita
te putrefactionis quo ad intensionem
ꝛ acumen ꝛ furiam accidentium: tunc
dico ꝙ maior est in colica. Sed si loq̄/
mur de maioritate quo ad cōtinuatio/
nem ꝛ nullā interpolationem: sic ma/
ior ē in fe. sanguinea. Sed si nos loqua
mur de maioritate quo ad cōtinuatio/
neꝫ ꝛ difficilē erradicationē: sic maior
ē in phlegmatica ꝛ mlīca. Scdo pos/
set aliqs dubitare si cōpetit vomitus ī
tertiana. Dico ꝙ in tertiana ꝛ in omni
febre īterpolata in principio poxismi
cōpetit vomit⁹: qm̄ sensibiliter alleuiat
tot⁹ poxismus ꝛ potissime si fuerit spō
taneus: vel ex modo facili pcurat⁹: ꝛ
aliquid purgat de materia anteceden/
te: ꝛ natura postea melius pōt supra

coniunctã. Et ista videt itentio Auic. caplo de quartana. Et hoc videt sape re hypo. vbi quotidie. rigores fiũt: qñ die febres soluunt: qr ad rigorẽ cõsue/ uit seq sudor: vomitus: egestio & siliã & ita mũdificat corp⁹: & ibi febris cessat. Et videmus sensibiliter ꝙ cũ aliqs patit iterpolate & in paroxismo nulla est euacuatio: tũc in tpe interpolatiõis est totus grauis & põderosus: & cũ modica alleuiatiõe. Si aũt in paroxismo fuerit mũdificatus in die interpolationis videt sibi ꝙ sit curatus oĩno. vtile ẽ ergo in pricipio rigoris moderate modi cũ vomitũ ꝓuocare: sicut est multum vtile in fine paroxismi tolerare sodorez. Tertio posset dubitari si oxizacara & sirupus acetosus cõpetant in tertiana postꝙ ita subtiliant & mã est subtilis. Intelligẽdũ ꝙ ista mã fuit declata a nobis per intẽtionẽ supra illum amphũz. Quibuscũqꝫ in causone &c. Breuiter tñ dico rõnes ꝑtermittendo ꝙ in materia subtili nõ cõpetũt subtiliantia quo ad sui digestionẽ ſm ꝙ determiat Auicẽna caplo de curatiõe febriũ putridarum in generali. imo cõpetunt ingrossantia. Et dicit Auic. ꝙ ille qui dicit ꝯriũ nõ ẽ audiẽdus. Hoc idẽ dicit Gal. xiij. de ingenio. In tertiana igit quãtum ẽ de reductione materie & discrasie nõ cõpetunt frigida & sicca: sed magis frigida & hũida. Sed rõne oppilationis & putrefactionis possunt cõpetere oxizacara & sirupus acetosus: & qr ẽt cum istis ponunt rose & spodiũ & multa cõ similia: sicut dictũ est caplo de causone: & iõ cõsuetudo mea ẽ ꝙ in talibus ego addã sirupũ viol. Gratia igit etatis & sexus aut tẽporis aut cõplexiõis aut duricici viscerꝝ & oppilationũ & similium: auctores cõcedũt oxizacaraꝫ & sirupũ acetosum. Sed quãtũ ex pte materie & discrasie simplr nõ videt cõpetere. opiniones tñ sunt de ista mã: & ideo cõscie operãtis relinquo. Quarto posset aliquis dubitare de chilo si putrefiat ad se. cũ auctores nõ faciant mentionẽ de fe. putridis nisi humoralibus. Dico quantũ est de pñti ꝙ chilus & hũiditates tertie possũt putrefieri cũ putrefactio sit in humidis & liqdis cũ dissolutiõe caruerũt: & trãseunt in nãm alicuius hũoris innãlis per viã cuiusdã ebulitionis & supercalefactionis & adustionis: & ita febres putride semp sunt hũorales. Quinto posset fieri dubitatio: si vno hũore corrupto alij corrũpant: ꝑpter qd sũt sil & sil generant: quare simul corrũpunt. Dico ꝙ nõ est necessariũ: qm hu. sunt distincti per ꝓprias formas & ꝑ ꝓprios situs & ꝑ ꝓprios motus & ibi quilibet hꝫ suũ regnum & ꝓprietatẽ & ꝓpriũ tẽperamentum & ita põt amitti tẽperamẽtum vnius & nõ ꝓpter hoc amittetur alterius: quare nõ ẽ necessariũ ꝙ vno corrupto alij corrumpant. Sexto itelligendum ꝙ si iuxta pdicta aliqs dubitaret ꝙ melãcolia corrupta & oẽs alij corrũpantur: cum resistat vtraqꝫ qualitate: & ibi cũ sit fortis victoria ex pte melie: & tñ corrumpit igit & oẽs. Dico ꝙ solutuz ẽ: qm victo hoc tẽperamẽto licꝫ fortissime repugnet: nõ tñ ꝓpter hoc tẽperamẽta alia: qm pticularia que cõcurrũt cũ isto: nõ ẽ necessarium ꝙ cõcurrãt cũ alijs quare &c. Septimo possum⁹ notare ꝙ humor cũ corrumpit et putrefit in carne et in stomacho et in epate et pulmone: et breuiter in quacũqꝫ cõcauitate fuerit ꝑter nãm. si ibidẽ careat euẽtatiõe: et destituat a regimine ibidẽ corrumpit et ibi erit minera. Et iuxta hoc intelligendũ ꝙ co. prassina et eruginosa sunt tãte pnecabilitatis ꝙ putre

fieri nō possūt: antea.n. veniret mors. Et iuxta hoc itelligendū ꝙ tertiana vera de co.ru.nāli generata magis in regionibus frigidis generat. Sed tertiana nota de co.nō naturali causata: magis in regiōibus ca. generat: qꝛ ab agēte preter nāz causata est. Et iuxta hoc intelligendum ꝙ in tertiana phlobotomia bene pōt cōpetere post tertiū vel quartū paroxismū. aliter nūꝙ quasi redderet transcursibil: ꝛ fieret de simplici duplex: ꝛ de duplici cōtinua: sicut vidēmus frequēter ꝛ licz nō euacuet materiā ꝯiūctā: antecedētē tñ euacuat.

¶ Caplm quintū de fe. sanguinea.

Synochus ē febris cōtinua de sāguine putrefacto itra vasa. synocha ē febris continua que ephimere ꝓportionat de sanguine peccante ratione sue quantitatis.

Cause. Intelligendū ꝙ cū aliq̄s consuetus ē exercitari ꝛ subito dimittit exercitiū: et vtitur multis cibis et potissime sanguinē generātibus: aut sanguinē aquosum sicut ē sāguis generatus ex fructib⁹: tūc ex his ꝛ aliꝭ sibi conformib⁹ multiplicat sāguis: ꝛ si peccet rōne sue quātitatis generat febrē continuā ephimere ꝓportiōatā ex sanguie nō putrefacto. in q̄ si fiet phlobotomia nō cadet in putridā sicut scribit Gal. ix. de ingenio. Si aūt abūdet san. ꝛ peccet rōne sue quātitatis ꝛ ēt male qualitatis generat ꝯtinuā de sanguine putrefacto. qui synochus appellatur. vnde versus. Sinocha de multo sed sinochus de putrefacto. Et hꝫ tres spēs augmasticā: que semp ꝓcedit ascendēdo ꝛ augmētando: qꝛ maior est dissolutio ꝙ resolutio: ꝛ est deterior inter oēs. Scōa spēs ē epaumastica q̄ semꝑ procedit diminuēdo: ꝛ ē aliꝭ salubrior: qꝛ maior ē resolutio ꝛ consūptio ꝙ dissolutio. Tertia autem spēs vocat omotena: vbi oīa sunt eq̄lia. semp eni est in statu: equalis.n. est dissolutio resolutioni. Et iste tres species sunt in qualibet fe. sicut declarauimus supra libꝝ Gal. de differētiꝭ fe. de fe. aūt sanguinea opinatus ē Gal. ij. de crisi ꝙ nō pōt facere fe. sols simplicem singularē: semp eni ē composita. qm̄ qñ putresit ꝛ altera eius ps cōuertit in co. ꝛ altera in meliam. ꝛ ideo fe. solas simplices singulares nō ponit nisi tres. s. fe. que proportiōatur co. ꝛ fe. que ꝓportionatur phlegmati. ꝛ fe. que proportionatur melie.

Signa. Signorū quedā sūt añcedētia: ꝛ quedā subsequētia: ꝛ quedā cōcomitantia. Signa aūt añcedētia sunt grauitas capitis. inflatio spatularū. repletio venaꝝ. rubedo faciei. flagellatio toti⁹ corpis ꝛ silia Cōcomitātia sūt dolor frōtis. appitio lāpaduz ardētiū. pafrenesis: turbatio mētis. tenebrositas oculorū plenitudo pulsus: ꝛ vnd ositas: ꝛ diuersitas: dulcedo oris: vrina ru. ꝛ spissa ꝛ fetida ꝛ liuens. Subsequētia sunt tumor faciei mollicies toti⁹ corporis. ꝛ aliq̄n supueniunt morbilli ꝛ variole ꝛ carbūculi. ꝛ sunt mala signa valde que cōsueuerunt in tpibus pestilentialib⁹ euenire. Ista aūt declarat sanguinē putrefactū. Ista aūt oia remissa sunt in sanguine non putrefacto: quoniam ephimere ꝓportionatur.

Pronostica. Si āt appeāt pustule liuide aut nigre: mortē significāt. similiter si in vētre audiat sonus sicut tonitruū: sicut dicit Auic. Lachryme si appareāt

ꝑpter maliciā morbi. difficultas anhe litus: ꝛ ꝑfocatio: ꝛ apostemata in vijs anhelitus. ꝛ si post somnum sentiat se grauatū. ista oīa sunt mortē significan/ tia. Appitio aūt velox vel tarda dige/ stiōis vel indigestiōis significat crisim breuē vel lōgā: salutē vel mortē relata ad virtutē: qꝛ in oī morbo sunt ista di/ ligētissime considerāda. qꝛ fm ea scies ea ꝓnosticare ꝛ dietare.

Curatio. Tota fere curatio isti⁹ morbi cōsistit in phlobotomia. Jntētio igit fuit Gal. ix. de ingenio. ꝙ fiat phlobotōia vsqꝫ ad sincopi. ꝛ redarguit hoīes ꝗ forte do losi sunt in hoc: ꝛ videt mihi ꝙ tutius ē facere phlobotomiā multis vicibus donec deficiat mā nō patiēs. magis. n. diligo ꝙ egritudo aliquātulū ꝓlōget: ꝙ̄ ꝙ mors mihi iputet: qꝛ signa fortitu dinis virtutis aliqñ fallunt. virtute igi tur forti cū cōuenientia aliorū ꝑticula/ rium fiat phlobotomia mane ꝛ sero ꝛ multis vicibus. imo si fuerit neglecta nō solū in. vj. die vl' i q̄cūqꝫ hora vene rit fm Gal. ix. de igenio. Si ꝑticularia nō ꝯueniāt fiant ventose iter spatulas. Si aūt crapula fiāt fricationes versus extrema ꝛ fortis abstinētia. ꝛ fiāt sup/ positoria ꝛ clisteria: qꝛ talia multū cō petūt in hoc casu ꝛ cū crapula erit di/ gesta fiat phlobotomia. Utat ḡ isto si rupo. ℞. enō. scariol. lactuce. ana. ℥. iij. quatuor seminū frigidorū ana. ℥. j. flo/ rū nenufare. florum viol. ana. ℥. ij. vini malorū gra. ℥. iij. panis zuchari lib. j. fi at sirup⁹. Et si patit isomnietatē: ponā tur in sirupo se. papaueris al. ꝛ si tussiz tollat vinū malorū gra. ꝛ addant vue passe munde ab arill. iuiube. sebesten. Et si pateret cardiacā pas. addant ro/ se. sandal. spodiū coriandrū. Et si con stipationē addant pruna cū cassiafi. ꝛ ita multa ꝛ diuersa debent apponi fm diuersitatē cōpositiōis accidētiū. Jn vi gilijs igit fiat sicut superius: ꝛ in stupo re sicut dictū est. Et in siti nimia fiant sacculi parui de psilio vel pille tales ℞. succi vue acerbe: succū acetose: la/ ctuc. vini malorū gra. aceti al. ana. ℥. j. ꝛ cōdiant lēto igni cū pane de zucha. ꝛ fiāt pille: ꝛ teneant sub lingua ꝛ su/ pra linguā. laxet vēter cū cassiafi. mā/ na. tamarinō. prunis vel cū oxilaxati/ uo: oxaprunis: triffera sarracenica pa/ ret aer locus ꝛ domus sicut dictū ē su/ perius. Cib⁹ aūt multus vel paru⁹ fm longitudinē vel breuitatē morbi sit igi tur ordeatū. micha panis ter lota. lac amigd. cū micha panis. mala granata: ꝛ pōt admistrari oxizacara. sirup⁹ ace tosus: sirup⁹ iulep: sirup⁹ viol. sirupus nenufarinus: ꝛ ydromel sicut aliq vo/ luerūt: ꝛ si sic sit ydromel aquaticum. Sꝫ in his tpibus iueniunt viri ꝛ mu/ lieres ita delicati ꝙ nihil sumerēt: ꝛ tūc sicut in nenufragio oꝫ te ꝓcedere pulle pue brodiuz: sit igit cocta in multa aq̄ cū fasciculo lactu. aut scibus frigidis: ꝛ si eadē rōne cōcedat vinū: accipiant due amphore pue ꝛ repleat vna vino ꝛ alia aqua: ꝛ cōiungant in suis orifi/ cijs ꝛ aqua tingat: ꝛ cū erit aliquātulū tincta det patienti: ꝛ appellabit vinuz sacratū: vel frangat cum multa aq̄ bu/ lliēti: vel det talis potus. ℞. aq̄ fontis lib. v. aceti al. lib. ß. panis zuchari pul/ uerizati. ℥. iij. misceant fortiter ꝛ vide/ bit vinū albū gallicū. s. ꝛ quasi viride: attamē quātitatis aceti ꝛ ēt totius mi/ xtionis ꝙ nō sit multū acetosuz nec pa rū experimento exprobatur.

Clarificatio. Si aliqs du/ bitaret ꝙ ige niū curādi sit forti⁹ vel sūptū a morbo vel sūptū a virtute. Dico ꝙ igenium a

de siti

morbo aliqñ est fortius: ꝛ aliqñ a vir/
tute ꝑm diuersas intẽtiones: vnde intel
ligẽdũ qm̄ ingenia curãdi sunt multa:
quedã eni sunt ad digerendũ : ꝛ quedã
ad cõseruãdũ: quedã ad euacuandũ: ꝛ
quedã ad dandũ silia: ꝛ quedã contra
ria: tũc ponamus ꝙ gratia etatis ꝛ vir
tutis ꝛ cõsuetudinis similia debeãt da
ri in fe. sed sola fe. precipit dari cõtra/
ria. Dico ꝙ in hoc casu ingeniũ sũptũ
ex morbo est forti⁹: qm̄ nõ obstãtibus
oĩbus alijs ꝑticularib⁹ ꝯtraria debent
Et ꝓpter hoc dicebat Gal. viij. de ige/
nio ꝙ ꝯsideratio sũpta ex morbo: oẽs
alias cõsideratiões destruit ꝛ ãnullat.
Si aũt nos loquamur de ĩgenio sũpto
ex ꝑte euacuationis: ita ꝙ morbus ꝑci
piat euacuationẽ: ꝛ virt⁹ ꝑcipiat ꝓ̃iuz
in hoc casu magis est credẽdũ virtuti
ꝙ̃ morbo. Et ꝑm hoc dicebat Gal. i re
gimẽto ꝙ sublimior oĩum cõsideratio
nũ sũpta a virtute. verbi gratia febris
eni sanguinea semꝑ est cum sanguinis
multitudine: ꝛ iõ quãtũ est de nã mor/
bi cõpetit ꝑbloĩa: ſʒ virtus est debilis
ꝛ nõ posset sustinere i hoc casu: magis
est credendũ virtuti ꝙ̃ morbo: tabulis
.n. ꝛ ĩgenio ordiauim⁹ quã oʒ cũ studio
ꝯtrãsire. Secũdo posset aliquis dubi/
tare si sanguis putresiat ꝛ si solus. Di
co ꝙ putrefit cum hẽat duas causas. s.
humiditatẽ q̃ est mater putrefactiõis:
ꝛ caliditatẽ q̃ est cã. Ad secũdũ dico
ꝙ solus sanguis putrefit in suo princi/
pio ꝛ fine: ſʒ postea rõne sui tẽperamẽ
ti addit cõpositio ꝓpter alterã partez
cõuersam in colerã alias fecimus lon/
gissimos sermones de hoc: quare ꝛc̃.
Tertio posset aliqs dubitare si febris
interpolata possit ex sanguine causa/
ri: dico ꝙ opiniões sunt de hoc: ĩuenio
tamẽ Gal. ponẽtẽ. ix. de igenio fe. inter
polatã de sanguine: ꝛ viaticus ponit b
idẽ: ꝛ satis est rõnabile qꝛ possibile est
ꝙ sanguis putrefiat in tanta distãtia a
corde ꝙ calefactio nõ poterit cõtinue
venire ad cor: ꝛ ita nõ erit ꝯtinua ꝛ nõ
erit etiaz ita in remota ꝑte quin possit
aliquãdo venire ꝛ ita erit interpolata.
Quarto posset aliqs dubitare vel di/
cere quõ distinguũtur tẽpora morbi ꝑ
ꝑter diuersitatez specieꝝ. Dico ꝙ licz
nõ distinguãtur quo ad accidẽtia: disti
guũtur tñ quo ad digestionẽ vel inde/
gestionẽ. Quinto notãdũ si eni ꝑblia
fuerit neglecta in principio fiat post vir
tutes stante: nõ obstante opinione Se
rapionis: quia Gal. vult hoc.

Capl'm sextum de quartana.

Quartana est fe. putrida de mã me/
lancolica generata.

Cause. Cã q̄r/tane ẽ il
lud qd multiplicat mãm melãcolicam
ꝛ putrefacit illã sicut dicit Auic. Intel
ligẽdũ ꝙ quedã est quartana continua
quedã interpolata: ꝛ quedã est vera ꝛ
quedã nõ. Uera aũt quartana generat
de melãcolia nãli cũ cõueniẽtia alioꝝ
ꝑticulariũ: ꝙ sit melãcolicus: ꝛ ips au/
tũnale: ꝛ ꝙ comederit cibaria multipli
cãtia melãcoliã: ꝛ silia. Nota autẽ est
de melãcolia cãta ꝑ viã adustionis. ꝛ
ita põt aduri melãcolia nãlis ꝛ ꝑble/
gma ꝛ co. ꝛ sã. ꝑꝑ nimios labores ꝛ co
mestionez ciboꝝ nimis calidoꝝ: ꝛ ꝑꝑ
egritudines intẽsiuas ꝛ a silibus.

Signa. Incipit eni cũ frigiditate
cõgelãte ꝛ orripilatõe: ꝛ
ossium cõfractione: ꝛ est pulsus ocul/
tus ꝛ puus: ꝛ postea efficit velox ꝛ ter
minat cũ sudore plurimo: qꝛ materia ẽ
sicca ꝛ ita nec fumosum nec semiadu/
stum remanet post paroxismum: ſʒ cõ/

plete eradicatur ꝭm G.l'. in differētijs fe. Urina est remissa ꝛ tenuis in prin/cipio: sed postea post paroxismū mul/tum coloratur: ꝛ faciunt ad h quia ve ne sunt stricte: ꝛ habitudo extenuata: ꝛ tempus autūnale: ꝛ alia similia que precesserunt: ꝛ durat accessio .xxiiij. horis ꝛ interpolat. xlviij. Signa autez nocte remissa sunt ꝛ variantur ꝭm va rietatez humoꝝ: qm̄ si quartana sit de sang. adusto vergit pulsus ad plenitu/dinē ꝛ vndositatē: ꝛ tps ē vernale: ꝛ p̄ cesserunt egestiones sanguinee ꝛ silia. Silr in colerica sūt signa q̄ ptinēt cole/re: qm̄ p̄cessit egritudo colerica: ꝛ pul/sus ē velox ꝛ vrina colorata ꝛ tenuis: ꝛ ē tp̄s estiuū ꝛ comedit res calidas ꝛ laborauit i sole ꝛ silia. Quartana āt de phlegmate hȝ vrinā remissaȝ ꝛ spissā: ꝛ mollitiē in pulsu: ꝛ lōgitudinē poxis/mi ꝛ puitatē sudoris: ꝛ ꝭm diuersitatē colere ꝛ phlegmatis diuersificant si/gna ꝛ ita d melācolica. Cōsiderēt igit signa iuxta diuersitatē hūoꝝ ꝛ spēꝝ.

Pronostica. Quartana de san. ē salubrior ꝛ breuior aliaꝝ: deiñ ex co. deinde ex phlegmate: deiñ ex melācolia. Quar tana āt durat regularit̄ p vnū annū: qm̄ sicut acute sequūtur motū lune: ita cro nice motū solis: aliqñ aūt durat p .xij. annos sicut dicit Auic. Oēs aūt quar/tane vt plurimū sūt salubres: ꝛ quarta na hȝ multas dignitates: qꝛ raro incur/rit maniā melācoliā: leprā: spasmūȝ de repletione: qꝛ purgat: ꝛ mūdificat to/ta mā in quolibet poxismo. Quartana aūt de materia melācolica cū duritie splenis aut epatis aut apostemate mē/broꝝ est pessima ꝛ ducit ad ydropisi. Erit igit egritudo longa dato ꝙ bono regimine vtat: ꝛ si malo vtat regimine erit longissima aut mortalis.

Cura. In curatione hui⁹ morbi oȝ multa ꝯsiderare. Primo ꝙ nō detur nimis calida: qm̄ adurūt san/guinē: ꝛ ita errāt q̄ dāt prassium ꝛ pip: nisi essent aliter repressa. Secundo ꝙ nō detur nimis frigida: qꝛ materiā con/gelāt: ꝛ ita errāt qui dāt succū lactuce ꝛ narcocticata. Tertio ꝙ nō detur nimis sicca: qꝛ mā est nimis sicca de se: ꝛ ita magis indurat: ꝛ ita errāt qui dāt assa ꝛ frixa ꝛ acetosa ꝛ stiptica: ꝛ oīa ista intelligūtur nisi cū alijs fuerit bñ ꝓpor tionata. Quarto ꝙ a pricipio ñ nimis euacuet: qꝛ mā nō pōt eē digesta: qꝛ in digestiōe qrtane frequēter sum⁹ decepti qꝛ hoies q̄ vtunt modico cibo ꝛ potu ꝛ bñ dormiūt: hñt in principio qrtane vrinā satis bñ coloratā ꝛ ypostasatā: ꝛ videt ꝙ sit ex mā morbi ꝛ nō ē: sȝ ci/bi. Cognoscim⁹ igit digōnē māe morbi ex mitigatiōe poxismoꝝ ꝛ alleuiatio/ne eorūdē. Quito oȝ ꝯsiderare ꝙ cib⁹ nō det nimis subtilis nec nimis in ma/gna quātitate: qm̄ stat⁹ multū remot⁹ ē a pricipio: ꝛ iō vident errare q̄ auferūt oēs carnes ꝛ vinū vsq; ad. xx. vel. xl. dies: qm̄ vt⁹ nimis debilitat ꝛ ñ pōt re sistere morbo. Sexto oȝ aduertere ꝙ nullū icrudās vel igrossans māȝ oȝ ex hibere sic sūt olera cruda ꝛ fruct⁹ ꝛ car nes grosse: ꝛ ea q̄ sūt dure digestionis: aut i minima quātitate assūpta ꝛ silia. Septimo diligēter aduertēdū ꝙ in die accessionis cibet ꝛ paꝝ añ poxismum p tres horas ad minus vel. v. ꝛ postea cibetur in fine poxismi cū eradicat⁹ fue rit. In toto āt poxismo nihil cibale de/tur. Octauo debem⁹ cōsiderare ꝙ ante poxismū ꝛ in pricipio poxismi ꝓuoce tur vomit⁹ facilis: ꝛ in fine sudor. No no intelligēdum ꝙ fortia digestiua nec fortia euacuatiua nō debēt a pricipio administrari: sȝ gradatim a debilibus

ad fortiora ascendere. In primis dige
ratur mã cum oxill. simplici: et postea
purget cũ euacuatione sibi ꝓportiona/
li et postea generat cũ oxill. diuretico
et postea euacuet cũ fortiori: deiñ dige
rat cũ oxill. squill. et euacuatiões fiãt
cũ fortissimo: in primis euacuat cũ dia
sene: diaborrag. et postea addatur cuꝫ
his aliqua ꝓportio yere ruffini: et po/
stea cũ yera ruffini tm̃. Decimo aduer
tẽdũ ꝙ nõ dẽtur opiate nisi corpe mũ/
dificato et in declinatione. Undecimo
aduertẽdũ ꝙ duricies et opilationes: et
apostema splenis et epatis cũ diligen/
tia trãseamus: qr magna ps curationis
existit. Uisis igit de vlĩbus: et ad vn/
guẽ obseruatis: ad particularia venia
mus. Fe. igit qrtana vna sola simplex
singularis cũ cõueniẽtia suoꝝ particu
lariũ p hũc modũ ptractet digerat igi/
tur mã sic. ℞. radicum fen. petro. bru/
sci sparagi: graminis: apij: mediani: cor
tice: ebuli: et sambuci: fraxini: genestre
añ. ℥. j. cõterant fortiter et tẽperent per
diẽ et noctẽ in aceto fortissimo: tũc. ℞.
germãdre vtriusqꝫ sticados: vtriusqꝫ
calamẽti eupatorij: añ. ʒ. x. folioꝝ ab/
sinthij. ʒ. iij. endiuie: scariol: cicoree: sco
lopẽ. añ. ℥. ij. qtuor seminũ froꝝ: lacce:
capparis spice nar. spice celtice. añ. ℥. j.
mell. ro. lib. j. et. s. zuc. lib. s. fiãt sir. lib.
.ij. large sumant igit cũ decoctiõe hoꝝ
et fiũt terre mãe et sero rria pua coclea
ria et. ix. de decoctiõe. Iste ãt sirup⁹ sũ/
me remouet opilatiões splenis et epa/
tis: et iõ valet in multis. Euacuet igit
mã p hũc modũ. ℞. floꝝ bora. viol. fo
liculoꝝ: sene epithimi: liqricie mũde:
vuaꝝ passaꝝ mũdaꝝ a barill. añ. ℥. j.
fiat decoctio cõ sero caprino: et i deco
ctiõe tẽperẽtur cortices mirabol. mũde
bellíricoꝝ: et ẽblicoꝝ. añ. ʒ. s. frixẽtur
lẽto igne et colẽtur et dẽtur i aurora añ
accessionẽ p vnã diẽ vel qñ et cũ mul/
tis vicibus et paulatine in pua quãtita
te digestiuũ erit exibitũ possum⁹ cum
fortioribus euãre. ℞. igit diasene. dia
boꝝ: yere ruffini: añ. ʒ. iij. lapidis arme
nici nonies abluti. ʒ. j. misceant et fiant
pille: et exibeãtur eũti dormitũ stoma/
cho vacuo in secũda vice post accessio
nẽ. Postq̃ aũt vidẽm⁹ egritudinẽ decli
nare stuphet: et in stupha ponam⁹ ea q̃
ponũtur in sirupo cũ multa aqua pter
zucc. et mel. sed i maiori quãtitate et ex
eunti qlibet vice offeram⁹ auree alexã
drine: tyriace. añ. ʒ. j. misceant: sꝫ quia
multũ cõquerit de frigore et orripila/
tione. iõ in principio ponam⁹ pedes et
man⁹ in aqua ca. vel applicent latera
calida: vel fiãt fortes fricatiões: vt ca/
lefiãt extrema cũ pãnis calidis vel po
nãtur ista in collo pedũ et manuũ. ℞.
fuliginis salis cõis vrticaꝝ et terantur
fortiter et distẽperent cũ aceto: et quã/
do corp⁹ icipit calefieri ꝙ istud remo/
ueat vel ꝙ ponat in balneo aque cali/
de: ita ꝙ nõ sit nimis calida nec stet ibi
tm̃ ꝙ sudet vel inungat spina dorsi: et
extrema cũ arogon et marciaton: vl ꝙ
accipiat mirrã puluerizatã cũ vino ca.
vel tyriacã cũ succo mẽte. Succus ca/
lamẽti sũptus añ accessionẽ curat qrta
nã. Quies igit et oĩa hũectantia cõpe
tũt in oĩ qrtana: sed calefaciẽtia et infri
gidãtia diuersificãtur ẽm diuersitatem
specieꝝ. Ad quartanam igitur sangui/
neam accedamus. In quartana de san
guine fiat phlobõia de basilica: et digera/
tur materia cũ sirupo de borag. et de fu
mo terre: et mundificet cum decoctio/
ne borag. et polipo. añ. et cassief. et tha
marindi: hec enim species facilime cu/
rationis est. Quartana de co. curetur
sic. ℞. oxizac. sirupi viol. sirupi de fu/
mo terre. añ. lib. j. misceãtur et purget

sic. ℞. floꝝ bor. floꝝ viol. liq̄ricie mū
de epithi an̄.℥.j.fiat decoctio cū sero
caprino: ⁊ i decoctiōe tēperent carnes
mirabol.cit.indoꝝ.bñ gumosoꝝ.an̄.℥
j.frixēt lēto igni: ⁊ colet ⁊ det i aurora
Si aūt fuerit de phleg.digerat sic. ℞.
oxizac.cōposite.oxill.diur.ō fumo ter
re.an̄.lib.j.misceat.purget sic.℞.floꝝ
borꝝ.florū viol.polipod.turpit.an̄.li
quir.mūde vuaꝝ pāssaꝝ mūdaꝝ aba
rill.absinthij.agarici. lacce: eupatorij.
an̄.℥.s.fiat decoctio i sero caprio: ⁊ i
decoctiōe tēpent cortices mirabol.in/
doꝝ.an̄.℥.ij.frixent lēto igni ⁊ colet ⁊
det i aurora. Pille q̄ valēt i oī q̄rtana
℞.corticū oīū mirabol.bñ gumosoꝝ
agarici.turbith.yeraruffini.an̄.℥.j.suc/
ci mēte succi eupatorij.succi absinthij.
an̄.℥.s.lac.anīdi. spice nā.maratre an̄.
℥.j.cōficiant cū oxill. sqll. ⁊ fiat pille
⁊ pñt exibere.ʒ.ij. ⁊ plus ⁊ min⁹ fm cō
uenietiā pticulariū. Utat pullis puis.
⁊ auib⁹ cāpestrib⁹: ⁊ piscib⁹ sq̄mosis: ⁊
ouis sorbilib⁹: ⁊ extremitatib⁹ porcoꝝ
⁊ arietū: ⁊ eduloꝝ: ⁊ vtat ordeato: ⁊
auenato. ⁊ breuiter oib⁹ illis q̄ sūt faci
lis digōnis: ⁊ q̄ nō crudificāt mām: nec
ingrossāt nec cōstipāt: s3 magis sbtiliāt
⁊ laxāt ⁊ apiūt. Diuersificātur ista fm
tpa morbi i quātitate ⁊ q̄litate ⁊ ordi/
ne.cōpetūt igit borragies feniculus: pe
tro.brodiū ciceꝝ: pruna matura. spi/
nargia: blete orc⁹ ⁊ silia. Et Auicē.mi
rabilr cōmēdat vomitū ⁊ an̄ cibū ⁊ p⁹.

Clarificatio Intelligēdū q̄ forti egritudi/
ni fortis ɔpetit medicīa: ⁊ s3 h̄ i q̄rtana
medicamina fortia vident cōpetere. ⁊
iō intelligendū q̄ quoddā ē medicamē
forte rōne sue quātitatis: sed non rōne
sue q̄litatis: sic oxill. ⁊ yeraruffini. Un̄
in quartana nō cōpetit in principio me
dicamen forte rōne quātitatis ⁊ quali/
tatis: q2 resolueret qd̄ est subtile: ⁊ re/
maneret qd̄ est grossum. S3 bñ pōt cō
petere medicamen forte ex altera pte
tm̄: vt si est debilis qualitatis q̄ det in
bona quātitate: ⁊ si ē fortis qualitatis
q̄ det in pua quātitate: ⁊ hoc in princi
pio ⁊ in fine vtroq3 mō. Secūdo pos/
set aliqs dubitare si melīa possit putre
fieri: cū repugnet putrefactioni vtraq3
sui qualitate. Dico q̄ melīa sit frigida
licet in virtute: actualiter tñ ē liquida ⁊
fluida: ⁊ cū hoc cū coartat supcalefit
⁊ humectat ꝓpter vapores retētos: ⁊
ita qñ putrefit multū morat: ⁊ iō fluxe
runt.xlviij.hore anteq̄ due qualitates
sint iūcte cū mā ē extra vasa. Tertio
possum⁹ dubitare si phlegma adurit
cum repugnet adustione vtraq3 sui q̄li
tate. Dico q̄ aduritur q̄m frigiditas ⁊
humiditas nō est absoluta. ⁊ ideo pōt
calefieri ⁊ aduri: vel aduritur ꝓpt ad/
mixtionē partiū calidaꝝ adustaꝝ sic ē
colera ⁊c. Quarto posset aliquis dubi
tare de afflictione ⁊ interpolatiōe bre/
uiori seu longiori istaꝝ fe. Dico breui
ter q̄ afflictio est lōgior vel breuior fm
q̄ materia est aptior resolutioni vel nō
⁊ interpolatio ē longior vel breuior fm
q̄ mā resistit putrefactiōi paꝝ vel mul
tū. Melīa igit lōgo tpe affligit: q2 mā ē
grossa ⁊ nō ē apta resolutiōi: ⁊ multū
interpolat q2 vtraq3 q̄litate resistit pu/
trefactiōi. Phlegma aūt mltū affligit:
q2 mā ē viscosa ⁊ nō de facili resoluit: ⁊
paꝝ interpolat q2 hūor ē parat⁹ valde
putrefactiōi rōne hūiditatis: ⁊ iō aut
nō interpolat: aut ē i falsa q̄rte. Cole/
ra āt paꝝ affligit: q2 citissime resoluit:
⁊ iterpolatio sua ē iter q̄rtanā ⁊ q̄tidi/
anā: cū tarde putrefiat rōne siccitatis.
Quito itelligēdū q̄ balnea cōpetūt in
quartana i fine quātū ē i rōne morbi: s3
in principio gratia accidentium.

¶ Capitulum .vij. de febre phlegmatica.

Quotidiana est fe. de phlegmate putrefacto. Si aũt putrefiat mã intra vasa generat cõtinuã: sz extra iterpolatã. Et si fuerit ex phlegmatibus frigidis: incipit cũ frigiditate cõgelate: potissime si est phlegma vitreũ. Et si ex calido tũc ẽ magna sitis: ⁊ tũc est ex phlegmate salso. In phlegmate aũt nãli ẽ modicũ frig⁹ ⁊ modica sitis.

Cause. Cã hui⁹ fe. ẽ ociũ ⁊ repletio nauseatiua: ⁊ iõ libenter venit in hyeme: ⁊ in sene: ⁊ in puero: ⁊ hũidis: ⁊ phlegmaticis ⁊ piscatorib⁹: ⁊ mulierib⁹: ⁊ hñtib⁹ eructuationes acetosas: ⁊ hñtib⁹ catarrũ descendẽtẽ ad stomachũ: ⁊ breuiter oĩa illa q̃ generãt chimũ phlegmaticũ: ⁊ sic alie febres generãtur gnãlr ex multitudine suarum causaꝝ: ita ⁊ hec.

Signa. Incipit enĩz quotidiana vera cũ modica frigiditate extremitatũ: ⁊ cũ pulsu puo ⁊ occulto ⁊ cũ venit ad statũ calor nõ ẽ itẽsus: sz lẽtus ⁊ occultus: ⁊ pulsus est sp diuersus ⁊ terminatur cũ modico sudore ⁊ vrina in pricipio est remissa.

Pronostica. Febris enĩ flegmatica de difficili eradicat̃ pp multitudinẽ materie grossiciẽ ⁊ viscositatẽ: ⁊ sicut colerica raro iuenit̃ cõtinua: ita phlegmatica interpolata: clausio poroꝝ est fortis ⁊ humiditas multa: quare putrefactio vt plurimũ ꝯtinua. Si aũt in pricipio paroxismi videam⁹ vomitũ spõtaneũ ⁊ i. fine sudorẽ plurimũ bonũ signũ ẽ ꝙ egritudinẽ breuẽ ⁊ salubrẽ significant: qm̃ ex h̃ significat̃ ꝙ mã nõ est multũ grossa nec viscosa: ⁊ pori nõ sũt nimis dẽsi. ista enĩ fe. libẽtissime venit cũ oscitationibus multis: ⁊ aliquib⁹ allicibus: ⁊ cũ quodã stupore ⁊ pua siti. ⁊ tumore faciei ⁊ liuore ⁊ de facili caderẽt in subeth: ⁊ sũt cũ dolore stomaci cõtinuo. Medicus igit̃ vt de eo fiducia hẽat dicat aliqñ aliq̃d de p̃dictis p̃teritis: aliquãdo de p̃sentib⁹: aliqñ de futuris.

Cura. Curatio igit̃ erit ƒm diuersitatẽ speꝝ: sz cognito simplici satis de facili cognoscit̃ cõpositũz ⁊ curato morbo nõ satis de facili curatur morbus notus: ⁊ iõ ad verã quotidianã pricipaliter itẽdam⁹. In quotidiana igit̃ de phlegmate vitreo multũ valet ptisana cũ modico piperis: ⁊ qz mã est multũ frigidissima: iõ alia exhibeãtur iuxta ꝓportionẽ materie. Jo q̃tidiana ãt de phlegmate salso mirabiliter valet aqua dulcis potata quãtumcũqꝫ calidius poterit: sicut dicem⁹ capitulo de siti pp phlegma salsũ: nũꝙ potui inuenire remediũ in phlegmate sal. cũ diligẽter ⁊ freq̃ẽter laborauerĩz: nisi in potu aque dulcis calidissime. Fiat igit̃ alia ƒm qualitatis ꝓportionẽ: quia nõ esset decoꝝ oĩa pticularia ruminare. Si aũt quotidiana fuerit de phlegmate nãli: tũc opꝫ aduertere. In primis igit̃ hic ⁊ in quolibet morbo intẽdamus ad cãm: quoniã si cãm ignorares qũo curares. Secũdo ad morbũ: ꝓpter hoc Gal. v. de ingenio: semp ante mẽtis aciẽ egritudis cognitionem hẽas. Tertio opꝫ aduertere ad accidẽtia pp molestatõez quã iducũt. Tollamus igit̃ in primis cãm quotidiane ⁊ oĩum febriũ putridaꝝ cũ de opilationib⁹ ⁊ poros subtiliãtibus ⁊ itus ⁊ extra. Fiãt igit̃ fricationes circa vẽtrẽ ⁊ latera aliqñ suauiter: aliqñ fortiter: aliqñ cũ manibus: aliqñ cũ pãnis asperis ƒm diuersitatẽ pticulariũ. ℞. aque dulcis

lib.j.vini albi.℥.iij aceti albi.℥.ij. radi/
cum apij.℥.j.olei d camomilla.℥.j.ꝛ.ʒ.
bulliant simul exinde venter fricetur ꝛ
latera ꝛ dorsũ.qm̃ ē mirabile in de opi
lando.ꝛ fiat frequenter ꝛ multis vici/
bus:ꝛ sit semper calidum. Secũdo ve
niamus ad morbum.digeratur in pri/
mis materia cum ysopo bulito in siru/
po acetoso.ꝛ purget cum ista decoctio
ne. ℞.floꝝ bor. polipod.turbith.aga/
rici.anisi.maratri.ameos.vuarum pas/
sarum mundaꝝ abarill.liquiricie mun
de.an̄.℥.ʒ.fiat decoctio ꝛ in decoctiōe
tēperent cortices mirabol.chebul.℥.j.
frixent ꝛ colentur ꝛ det in aurora. Se
cundo digeratur mã cum oxizaccã cõ/
posita.ꝛ cũ oxill.diur.ꝛ purget cũ ye/
rap. Tertio digeratur sic. ℞. radicum
feñ.petro.apñ. brusci. sparagi. an̄.℥.j.
ysopi.℥.ij.capill.vene.lib.ʒ.folioꝝ mē
te.foliorũ absinthij.an̄.℥.iij.end.scar.
cicorce.scolopē.lactucaꝝ nouellaꝝ.an̄
℥.ij.quatuor seminũ frigidoꝝ.viol.se.
brusci.se.sparagi.se.end.se.scariol.an̄.
℥.j.lacce. spicenar. squãti.an̄.℥.ij.mell
ro.ꝛ panis zuccari.an̄.lib.j.ꝛ fiat siru.
Materia digesta purget cũ istis pillis:
sunt enim tanti valoris ꝙ nulla feb.cro
nica audet stare ante conspectũ earum
℞.turbith.℥.j. agarici.aloes. reubar.
corticũ mirabul.cit.chebuloꝝ bene gu
mosoꝝ.an̄.℥.ʒ.foliorũ mente.foliorũ
absinthij ꝛ eupatorij.an̄.℥.ij.zuccã.lac
ce.an̄.masticis piperis spicenar. vuaꝝ
passarum mundaꝝ a barill. liquiricie
munde.an̄.ʒ.j.conficiant cũ oxill. sqll.
ꝛ fiãt pille. Ex istis ãt p̃t vti a.ʒ.j. vsq͡ꝫ
ad.ij.ꝛ p̃nt acui cuꝫ esula aut diagrid.
aut vtroq͡ꝫ.ꝛ dentur post vnum mēseꝫ
sue confectionis. Dosis aũt sue exhibi
tionis addatur aut diminuatur iuxta
conuenientiã particulariũ. purgatione
facta in declinatione morbi possunt stu

phari:ꝛ in stupha ponantur ea que in
sirupo:sed in maiori quantitate preter
zuccarum ꝛ mel cũ multa aqua. ꝛ exe
unti det sibi qualibet vice tyriace pro/
bate.ʒ.j. ꝛ in vltimis potest balneari.
Quando auteꝫ in quotidiana videm⁹
vrinam multam coloratam ꝛ spissam
si fiat phlobotomia cum virtute forti
non erit malum. Uiso de causa ꝛ mor/
bo.videamus de accidentibus. In prin
cipio igitur paroxismi ponantur extre
ma in aqua calida:vbi sint camomilla
ꝛ melilotum:ꝛ prouocetur vomit⁹ fa/
cilis cum decoctione rafani i aqua: aut
ydromell.aut sirupo acetoso:aut oxill
diur. aut detur sibi.℥.ʒ. succi medianr
corticum sambuci. In fine autem paro
xismi prouocetur sudor. Ponatur igit̃
vesica enea plena aqua cali . iuxta plã
tas pedum.ꝛ aer domus sit tempera/
tus. Si aũt vomitus esset nimius:con/
fortetur stomachus cum menta ꝛ simi
libus. Si aũt patiatur stuporem:odo/
ret storacem calamitam. ꝛ fiant fortes
fricationes in extremitatibus:ꝛ q͛ sto/
machi dolor ē continuus:emplastretur
cum menta ꝛ absinthio:ꝛ pauc aslo: ꝛ
aqua ro.ꝛ rosis omnibus simul tritis.
Si autē fuerit constipatus fiat suppo/
sitorium aut clistere:ꝛ in clisteri preter
communia ponatur succus blete ꝛ ye/
rap. Uiso de his: videamus de dieta.
ꝛ q͛ paꝝ iterpolat:nõ possum⁹ bñ pfe/
cte cibũ ordinare. Null⁹ igit̃ det cibus
an̄ accessionē p q̃tuor horas: ꝛ cibetur
in maiori trãqllitate se. Cib⁹ igit̃ q͛ cõ/
petit ē brodiũ ciceꝝ.micha pãis ter lo/
ta.ꝛ postea det cũ brodio ciceꝝ:det or
deatũ.auenatum.lac amigd.pulle pue
cũ lactu.ꝛ petrosil.cocte.ꝛ silia. ꝛ pau
latim ꝛ gradati p⁹ vlem declinationeꝫ
ascēdat ad fortiora.ita ꝙ paulatine ve
niat ad cõsueta sic i oi morbo dꝫ fieri.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ vomitus facilis i principio quotidiane pōt significare digōnē: ⁊ est ad bonū nō inquātū digōnē cōpletā ſ3 occultā. ⁊ ꝑ tāto dicitur significare digōnē: qm̄ magnam idigestionē nō significat: qm̄ mā nō ē multum grossa nec viscosa: nec frigida: nec meatus constricti. sed materia videtur satis parata digōni aliter enim nō veniret in principio paroxismi cu3 vomitu facili ⁊ spōtaneo: ⁊ in fine nō cēt sudor ⁊c. Hoc valde bonum est: qm̄ tot⁹ paroxismus alleuiatur cum materia añcedens minoratur. Et pōt esse suo modo loquēdi quedā crisis pticularis: ⁊ ē mā digesta suo modo intātum ꝙ obediēs est virtuti expulsiue. procuret igitur vomitus cū facilitate in omni fe. interpolata in pricipio poxismi. Secūdo aduertendū quoniam lic3 in fe. phlegmatica debeat eē sudor multus postq̄ mā est hūida: nihilominus modicus sudor est in fine poxismi: imo est differētia cōstitutiua ꝑm intētionē Gal. in de differētijs fe. Et rō hu⁹ ē qm̄ phlegma nāle ē frigidum grossum ⁊ viscosum: ⁊ ideo materia non est apta vt conuertat in sudorem. si ergo aliquādo ꝯuertat signū est remissionis eoꝝ que dicta sunt: ⁊ iō bonū. Tertio considerandū quare vrina a principio est tenuis: lic3 mā sit humida ⁊ multa. ⁊ ꝑ tanto q2 est materia indigesta: ⁊ meat⁹ sunt oppilati: ⁊ mā ē grossa: ⁊ non est abilis ad expulsionē. sed cū incipit digeri ⁊ nā incipit ꝑualē tunc inspissat. ⁊ ideo significatur principiū digōnis lic3 occultum. Quarto intelligendū ꝙ in quotidiana de phlegmate salso aut dulci est sitis: in alijs āt non ē. Ubi notādū quātum est de presenti ꝙ i oī q̄tidiana cōpetit vinū: cum materia sit grossa ⁊ viscosa q̄cūq3 fuerit: lic3 ꝑm plus vel min⁹ sit grossior: tñ o3 ꝙ vinū sit debile ⁊ cū m̄ltitudine aq̄ ⁊ ꝙ det p⁹ cibū siue i mēsa loco pot⁹ cū habeat digerē ꝯfortare sbtiliare; ⁊ non pōt fe. intēdere: q2 fe. nō est multū itensa. ⁊ cū hoc vinū est debile ⁊ cū multa quātitate aq̄: ⁊ lic3 digerat: nō tñ o3 añ cibū administrari: q2 cū sit penetratiuū timēdū ē de lesiōe neruoꝝ ⁊ mētis. Sexto aduertēdū ꝙ lic3 mā sit grossa ⁊ ita pata euacuatiōi p iferiora: tñ q2 pticl'a patiēs ē stōachus ⁊ vt plīmū mā i stomacho cōtinet: ⁊ qd̄ ē i stōacho facilit ꝑ vomitū euacuat. Igit i pricipio poxismi melior ē vomit⁹ q̄ secessus. Septimo declarandū ꝙ est balneū aque dulcis cōpetit in declinatione vera totius morbi ad mūdificandū: in alijs tpibus nō: qm̄ minus humectaret: ⁊ mā est humida: ⁊ etiā ħ est viscosa: ⁊ nō dissolueretur p balneū. Et iuxta hoc videndū: qm̄ aq̄ bullita in via pot⁹ ē melior: qm̄ in ebulitiōe rarificant partes aq̄: ⁊ ita partes terrestres cadūt ad fundū: ⁊ postea colat ⁊ est ita melior in omni feb. quecūq3 fuerit aq̄. Octauo declarandum ꝙ panis fermentat⁹ ⁊ cū moderata quantitate salis melior ē ꝑm Gal. in de cibis. q2 frumentū ē multū viscosu3. Si igit talis panis ē melior ⁊ talis panis erit melior si buliat aq̄. q̄ q̄dē aq̄ o3 exhiberi nō vt pot⁹: nec sal: retinet nā3 sal. iō. n. itrauit cōpōnē sic alia: ⁊ iuuabit aquā ad penetrādū: nec h3 acumen de q̄ sit curādū. Nono itelligēdū ꝙ hu. mouēt i diuersis horis: ⁊ rōne radicis supioris ⁊ iferioris: sāguis. n. mouet de mane seq̄ns motū sol' rōne ꝯformitatis: ⁊ ipē ē i oriēte: rōne āt radicis iferioris qm̄ nā gnāuit d nocte rōne sōni sāguinē multū. nā igit sagax mouet eū i ista hora post sui gnātionē: vt a fumositatib⁹ nō imundetur. Colera autem mouet in

tertijs sequens quadram calidam. ⁊ sic
ratione conformitatis ⁊ ratiōe inferio
rum vt sanguinem non inficiat. Melia
mouet post in nonis sequēs quadram
frigidā ⁊ sic. ⁊ rōne inferiorū: vt sāguis
ratione motus euenetur: ⁊ purget a sup
fluitatib⁹ melie. Phlegma aūt i vespe
ris sequens quadrā frigidā ⁊ hu. ⁊ ra/
tione inferiorū natura sagax cui⁹ saga/
citati nō ē finis ꝑm Gal. i decreticis. vt
purgent supfluitates sue: vt sanguis re/
maneat mundus ⁊ purus: ⁊ ita ē de se
quentibus intelligēdum. Decimo itel/
ligendū ꝙ humores grossi magis mo/
uentur de nocte ꝓpter calorē fortiorē:
⁊ q2 fortiori motore indigent: ideo tūc
mouentur. subtiles autē de die ratione
conformitatis ⁊c.

¶ Capitulum octauum de febrib⁹ cōpositis vt de septena ⁊c.

Postquam
actum est de fe. simpli
cib⁹ hic agit de cōpo
sitis. ⁊ iueniūt. v. spe/
cies fe. ꝯpositarū quā
tū ē de pn̄ti. quarū prīa appellat septēa
sextena ⁊ ita de alijs. scōa vocat errati
ca. tertia vocat ēpiala. qrta causōides.
quinta emitrite⁹. breuiter ⁊ i sūma itel
ligēdū ꝙ phlegma ⁊ melia cōponunt
⁊ faciūt fe. Hec aūt cōpositio fit aliqñ
ex phlegmate vitreo: aliqñ ex acetoso:
⁊ ita de alijs. Et ꝑm diuersitatē cōposi
tionū aliqñ interpolat plus: aliqñ min⁹
affligūt igit aliqñ de sexto in sextū. ali/
qñ de septio in septimū. aliqñ de nono
in nonū. Aliqñ mouet mā de mense in
mensem. aliqñ de anno i annū. ⁊ q2 cu/
rant sic sue relatiue: iō nō pl⁹ dico. Er/
ratica aūt fe. causat ex multis humori
bus in diuersis locis putrefactis ⁊ adu
stis. ⁊ qñ simul cōueniūt gnātur fe. qrta
nā ꝑm Ypo. potissime vsus autūnum:
in se aūt nō errant. s3 quelibet sequitur
motū sue mãe. Nobis aūt videt pp di
uersitatem suorū paroxismorū ad modū
planetarū. Curant aūt cōposite ꝑ3 na/
turā suorū simpliciū. Febris aūt ēpiala
cātur ex phleg. vitreo: cui⁹ vna ps pu/
tresit intra vasa: ⁊ calefacit interiora.
Alia aūt ps q̄ nō est putrefacta dissol/
uitur ⁊ ifrigidat exteriora. E cōuerso ē
in lipparia. vñ vsus. Semp i ēpiala ca
lescūt interiora. Exteriora frigēt lippa
ria vertit illi. Aliq tñ volūt ꝙ aliqñ h
cōpositio fit ex colera. curat aūt sic sue
simplices. Causonides āt ē fe. cōposita
ex sanguie ⁊ co. putrefactis itravasa. ⁊
si mixtio sit eqlis appellat causō syno/
chus: ⁊ si colera i plus causon synochi
des: ⁊ si sanguis in pl⁹ synoch⁹ causo/
nides: ⁊ curat sic sue relatiue. Emitri/
teus ē fe. cōposita ex cōtinua ⁊ iterpo/
lata. ⁊ cōpositiōes pn̄t eē mlte valde:
oēs tamē possunt reduci ad tres spēs
tāꝙ ad magis notas. Causat igit prīa
spēs emitriteorū ex qtidiana cōtinua ⁊
tertiana iterpolata. Et secūda spēs ex
tertiana cōtinua ⁊ quotidiana interpo
lata. Tertia aūt spēs causatur ex qrta/
na continua ⁊ tertiana interpolata. vñ
versus. Maior emitrite⁹ in venis phle
gma recondit. Exteri⁹ colerā medi⁹ cō
uertitur illi. Pessim⁹ humorū inest i ve
nis fel coqtur extra. Et q2 oēs iste spe/
cies raro accidunt cum accidunt curan
tur curatione simpliciū: ideo nolo pl⁹
materiam dilatare.

¶ Capitulum nonum de ethica febre.

Ethica est fe.
cōtinua ⁊ vniformis si/
ne humoris vitio: cui⁹
subiectū ē cor ⁊ mēbra
solida. Intelligēdū ē ꝙ duplex ē ethi/

ca: quedā ē cū fe. ⁊ quedā sine fe. ⁊ appellatur ethica senectutis ita q̧ siccitas est multū intensa ⁊ caliditas ē equalis vł quasi eq̄lis ⁊ frigiditas: ita q̧ ista duo nō multū excedūt. Aliq̄n aūt caliditas ⁊ siccitas multū excedūt sic̄ in senibus: ita ēt q̧ aliq̄n accidit talis ethica senectutis in iuuenib⁹ aut pueris. Ethica āt cū fe. hʒ tres spēs. Pria ē cū consumit humiditas cordis ⁊ mēbroꝝ rotalis: ⁊ est sil̄e de oleo in lāpade. Scd̄a ē cūʒ consumit cābiū ⁊ ē sil̄e de oleo in lichinio. Tertia spēs ē cū ꝯsumit gluten: ⁊ est simile de humiditate substantiali ipsiꝰs lichinij.

Cause. Cause aūt fe. ethice sunt oīa illa q̄ calefiunt ⁊ desiccant ⁊ inflāmāt cor ⁊ mēbra solida: ⁊ ideo ꝓuenit aliq̄n fe. ethica ex fe. p̄cedentib⁹ sic̄ ephimera ⁊ causone ⁊ sil̄ib⁹ ⁊ potissime q̄n p̄cipit eis abstinentia i nō suo loco ⁊ q̄n aufert pot⁹ aq̄ frigide vbi deberet dari. tales. n. de facili cōsumunt potissime ca. ⁊ sic. ⁊ extenuati: q₂ pingues ⁊ carnosi nō de facili veniunt ad talē cōsumptionē. Uenit ⁊ ethica sine fe. p̄cedente sicut ex nimia tristitia: ⁊ angustia: ⁊ ira: ⁊ labore ⁊ fatigatiōe cordis ⁊ aīe: ⁊ ex carcere: ⁊ ex oībus illis breuiter q̄ corp⁹ extenuāt: ⁊ venit etiā ꝓpter vitia epatis: ⁊ cordis: ⁊ pulmōis: ⁊ pectoris: sic̄ i ptisi ⁊ empimate.

Signa. Signū eni fe. ethice ē q̄n maior calor ē i arteria q̧ in locis vicinis. q̄n igit fe. est equalis ⁊ vniformis ⁊ nulla cadit in eo diuersitas quātū est de rōne sui: nec in pria die nec secūda nec tertia. ⁊ cutis vergit ad quandā ariditatē: tūc est signū q̧ iā ē in prima spē. Prima aūt spēs s̄m Auicē. est difficilis cognitionis ⁊ facilis curationis. Et rō dictoꝝ ē q̄n prima spēs ē vel pōt esse sine siccitate: sicut declarat Gal. in de differentijs fe. In secūda spē ethice apparet siccitas notabilis: ⁊ cū hoc quacūq₃ hora cibat magis iflāmatur: ⁊ pulsus velocitat: sicut apparet in calce viua cū aspgitur aqua. In tertia aūt spē sūt ocl̄i ꝯcaui ⁊ cutis tēsa. ⁊ vēter adheret dorso ⁊ pulsus est calidus vacuus ⁊ dur⁹ ad modū chorde tēse. ⁊ vrina ē sic̄ oleū: ⁊ si cadat sup lapidem rauce sonat. Signū aūt ethice senectutis est pulsus paruus ⁊ tardus: ⁊ vrina tenuis ⁊ remissa.

Pronostica. Prima eni species de facili curatur. tertia aūt nullo mō nisi de⁹ b̄n vellet. q̄n sicut in lichinio cuʒ est ꝓpria ⁊ s̄balis hūiditas ꝯsūpta quātūcūq₃ olei apponat nūq̧ postea rectificabitur: ita nec in hac tertia spē: q̄n s̄bales hūiditates corpis ⁊ mēbroꝝ cōsūpte sunt vł vicine cōsumptioni. Media aūt medio mō se hʒ: ita q̧ si curat cū magna difficultate curat. q̄n aūt vngues curuātur tūc est in statu. q̄n aūt capilli cadūt iā vicinat morti: ⁊ si venerit fluxus vētris iā ē ꝓxim⁹. h eniʒ aptissime deijcit virtutē eoꝝ: q̄n āt tibie incipiūt iflāmari. iā vlteri⁹ viuē nō pōt. imo vt plurimū infra tres dies morit. Et patiētes ethicam nō b̄n discernūt de calore: q₂ mala cōplexio diuersa facta ē equalis: ⁊ nō sentitur: ⁊ q̄n fe. ethica componitur cuʒ putrida est difficilis curationis.

Cura. Si ethica venerit ex calefactiōe epatis vł ex apostematib⁹ ⁊ sil̄ib⁹ curētur illa pri⁹. In ethica igit ꝯpetūt frigida ⁊ hu. nō solū f̄ra aut nimis f̄ra. q₂ desiccāt sic̄. d. Auicen. nec hūida cū calidis q₂ nimis calefacerēt: ⁊ exēplificat Auicē. i vino s₃ frigi. ⁊ hu. simul cōpetūt: sic̄ ē ptisana zucc. etiā cōpetit ⁊ lac vū extractū ē butirū. Lac igit ꝯuenit ptisicis s₃ Gal. x. de in/

genio: dū tñ fe. putrida nō sit admixta. vñ lac qȯ magis ꝯpetit ē lac mulieris: postea asine: deiñ capraꝝ: postea vaccaꝝ. Lac āt quātū ē possibile sumat ab vbere: ꝛ si nō ē possibile hēat vas plenū aq̄ ca. ꝛ aliud vas vacuū ablutum cū aq̄ ca. desup apponat: ꝛ ibidē colligat ꝛ velociter hauriat. q꞉ lac citissime corrūpit sic̄ ꝛ semē. Et si timemꝰ corruptionē lactis ī stōacho: buliat vna inūdatiōe: ꝛ ponat ī eo modicū aq̄: ꝛ modicū sal' ꝛ mell' ꝛ calculi fluuiales cādētes: aut frustrū calcis. Et iō pp velocē ciꝰ corruptionē cū magna cautela sūat. Balnea ēt ꝯpetūt: ponat igit ī tina bis in die cibo digesto ī stōacho: ꝛ aq̄ ñ sit multū ca. sꝫ p[ar]ꝝ plus ꝙ tepida: ꝛ ñ sudet ibi nec diu stet: nec inūgat donec in exitu. ꝛ subito aq̄ frigida vel q̄si frigida aspgat qm̄ balneū aq̄ ca. nisi sequat frigida nihil valet ꝫ Gal'. nec aq̄ fri. cōpetit nisi ca. p̄cesserit. Et q̇ ista duo. s. lac. ꝛ balnea diligēter fecerit inueniet magnū iuuamētū: ꝛ aīalia bōis pascuis debēt nutriri v̇gētibꝰ ad siccitatē: sic̄ diximꝰ caplo de ptisi. Cancri fluuiales multū ꝯpetūt: sꝫ extrēa debēt abijci: ꝛ residuū fortit lauari cū lixiuia fcā de cineribꝰ vitiū donec grauitas odoris recesserit: ꝛ postea sumāt ordeatū auenatū ꝛ amidū ꝯpetūt si coq̄nt cū lacte vaccino, butiro rēoto mica panis tritici abluta ī m'tis aq̄s fri. dulcibꝰ: ꝛ postea mixta cū lacte multū valet: pisces sq̄mosi de aq̄s mūdis valent: ꝛ oua sorbilia: ꝛ brodiū carniū ꝯpetūt: ꝛ ēt carnes volatiliū oīuꝫ vsualiū: nō tñ degētiū ī aq̄s. ꝛ coquant ī m'ta aq̄ cū ordeo ꝛ coriādro recēti ꝛ lactuc̄. aut cū fructibꝰ fri. sicut sūt melones ꝛ ꝯsilia: vinū claꝝ sbtile cū m'ta aq̄ cōpetit eis. Inūgat pectꝰ cū isto vnguēto. ℞. medulle cerui ꝛ vituli, ꝛ. butiri sine sale assūgie gallinacee assūgie portice recentis: dragāti: gummi arabic̄. iusqꝝ. olei nenupharꝝ. olei viola. olei de cucurbitis: olei de salicibus: añ. ʒ. j. cere al. q. s. ꝛ fiat vnguētū. Iteꝫ vtat isto el'ario. ℞. puluerē receptaꝝ istoꝝ el'arioꝝ. s. diapapaueris diadra. fri. diapeniō. sine cinamomo el'arij resūpti. añ. ℥. ij. carniū testudinū bñ p̄paratarꝝ. lib. s. pulueris recepte triasanō. cōserue ro. ꝛ viol'. añ. ℥. j. panis zucc̄. q. s. fiat el'ariū. Itē vtat isto siru. ℞. iiij. se. fri. mūde ꝛ nō mūde: maioꝝ ꝛ minoꝝ se. papaueris al. pineaꝝ fisticoꝝ ami. dul. iuiube. sebesten. caricaꝝ vuarum pas. mūde abarill'. liq̄ri. munde ꝛ succi eiꝰ ordei munde. añ. ℥. j. floꝝ nenufar. floꝝ viol'. añ. lib. s. panis succ̄. q. s. ꝛ cōdiat cū aq̄ fōtis ꝛ iuxta ignē lēnissimū. Et si fe. putrida eēt admixta pñt cum istis addi endi. scariol'. lactu. cicorea ꝛ silia. Et ꝙ purget paꝝ cuꝫ cassief. ꝛ similibꝰ. In ethica āt senectutis cōpetit lac ꝛ mel ꝛ brodiū carniū: mel āt ī ethica cū fe. ñ ē m'tū nociuū: si āt eēt ī ethica fe. fluxꝰ vētris det lac cū lapidibꝰ coctū fluuialibꝰ cādētibꝰ īiectis: aut milio torrefacto: aut lētes excoriate ꝛ elixate aut se. citonioꝝ aut sūac: aut mirtill'.

¶ De clarificatione huiꝰ mā̄e excuso me: q꞉ aliquid diximꝰ in libro de differētijs fe. Gal'. ꝛ supra decimū de igenio

¶ Caplm. x. de febribꝰ pestilētialibꝰ.

FEbres pestilentiales sūt ille que adueniūt in tpibꝰ corruptis ꝛ sterilibꝰ cū corrūpunt segetes ꝛ aer ꝛ aqua.

Cause. Intelligēdū est ꝙ q̇dā sūt egritudines q̄ appellātur varie ꝛ diuerse q̄ pueniūt ex inepta administratione vi reꝝ nō nāliū: ꝛ iste sūt cōes oībꝰ ꝛ sūt q̄dā egritudines regionales: sicut ptisis ꝛ empima in mōtibꝰ

ꝛ fluxus vētris ꝛ ydropisis in vallibꝰ ꝛ in quibusdā regionibꝰ sunt quedā arbores quaꝝ fructus si comedāt generant a ꝓprietate bociū gule: ꝛ in quibusdā a ꝓprietate aquaꝝ generat oppilatio splenis ꝛ epatis: ꝛ ita fedus color: ꝛ sūt q̄dā egritudines q̄ appellant epidimiales seu pestilētiales: ꝛ sūt ille q̄ generant in tpibus corruptis: ꝛ oēs tales egritudines sunt pessime ꝛ male terminationis: pp lesionē mēbroꝝ principaliū in radice: corrūpunt āt ipsa cātiue siue effectiē a supioribꝰ: aut ab iferioribus: qm̄ licȝ aer ꝛ aqua ꝛ corpora simplicia nō corrūpant in naturis suis inquātū hmōi: corrūpunt tamē ratione vapoꝝ corruptoꝝ admixtoꝝ: ꝛ ista corrupta corrūpunt aīalia ꝛ segetes ꝛ fructꝰ: ꝛ ita de alijs: ꝛ ita corrūpūt corpora hūana: qꝛ aer corruptꝰ vadit ad cor ꝛ ambit totū corpus ꝛ nutrit ex cibis ꝛ potibus corruptis. Resoluūtur igit vapores ex virtute stellaꝝ: ꝛ portātur a vētis ad magnā distātiam: cum strages magna fuerit in aliq̄ pte mūdi: ꝛ sȝ diuersitatē corpoꝝ diuerse febres generant in aliquibꝰ sanguinee: in aliq̄bus colerice ꝛ ita de alijs s̄m diuersitatē dispositionū: ꝛ aliqui ēt nō ledunt: ꝛ aliqui q̄ euadūt: ꝛ aliqui moriunt: cum agat agēs s̄m dispositionē materie.

Signa. Signoꝝ quedā sūt cōmunia: quedā febribꝰ ꝓpria. Signa autē pestiletie future cum apparet stella comata cādela rotūda ꝛ assumpta: ꝛ cū modo est calor: modo frigus: ꝛ iterum modo calor ꝛ modo frigus siue in eodē die siue in multis. Et cū aer est caliginosus spissus: ꝛ videt q̄ debeat pluere ꝛ nō pluit: ꝛ cū estas est ca. ꝛ hu. ꝛ cū aues dimittunt nidos ꝛ oua ꝛ cū reptilia multa apparēt supra terrā ista q̄ppe sūt signa epidimie future. Pria āt signa in febribꝰ .s. q̄ fe. sit pestilētial: est q̄ calor ē lētus extra ꝛ intꝰ fortis: cū siti ꝛ ariditate lingue: ꝛ cū malicia tolerādi egritudinē: ꝛ difficil anhelitꝰ: ꝛ dolore p̄ cordioꝝ ꝛ fetore oiū eoꝝ q̄ egrediūnt a corpe sicut ē anhelitꝰ sudor egestio ꝛ vrina.

Pronostica. Omnes aūt sūt male terminatiōis ꝛ cū terribilibꝰ accidētibꝰ: ꝛ fraudulētis: ad quas ꝯsueuerunt seq̄ variole ꝛ morbilli ꝛ egritudines venenose: ꝛ vt plurimū deludūt medicos: qm̄ vrine vident laudabiles ꝛ ypostasiate: ꝛ nō ex mā morbi: sed cibi: qꝛ nā nō audet morbū inuadere ꝓpter maliciā morbi eius: ꝛ cū expectat crisis ad bonū: tūc venit mors. Aduertamus igit diligenter q̄ acutorū morborū non oīno certe ꝓnūciatōes fiūt neq̄ vite neq̄ mortis.

Cura. Preseruari possumꝰ a pestilētia: si tēpus est frigidum: odorādo muscū: ꝛ lignū aloes ꝛ gariofilis: ꝛ storacē calamitā ꝛ ābrā ꝛ silia aromatica: seu comedēdo: seu odorādo. Et si tp̄s est calidū: q̄ fiat cū aromaticis fri. sic sandali ꝛ rose: ꝛ cāphora ꝛ acetositas citri. Curatio āt potest talis eē in fe. qꝛ rectificat aer iuxta tēporū naturas: īfrigidādo in estate cuȝ folijs salicis ꝛ cānarū ꝛ vitis albe: ꝛ cucurbitarū: ꝛ cū multitudine aque frigide: ꝛ aceti: ꝛ aque ro. ꝛ silibꝰ. Odoret igitur cāphorā: rosas sandalos ꝛ nenuphar: oīa acetosa cōpetunt: sicut est lac acetosum: ꝛ herba acetosa: ꝛ mala granata: ꝛ succus vue acerbe: ꝛ acetositas citri ꝛ limonū ꝛ citrāgl. ꝛ acetū. Et vitetur vl̄r repletio cibi ꝛ potus: ꝛ in tempore pestilētiali coitus vl̄r oȝ vitari. Si aūt egritudo fuerit sanguinea: fiat phloīa cū cōueniētia alioꝝ particularīū. Et si colerica digeratur mate-

ria ⁊ euacuet sicut decet: ⁊ ita de alijs. Potest igit fieri talis sirupus. ℞. succi borag. succi buglose. succi scariol. añ lib. v. rosa℞: flo℞ nenufar. añ. ℥. j. sandal. muscatellis. ʒ. ij. cāphore. ʒ. j. aceti al. ℥. iiij. cōficiant oīa cū aq̄ ro. optima pānis zucc. lib. j. fiāt sirup. quat quinqȝ ⁊ clarificet. Itē vtat illo electuario. ℞ zucc. ro. triasandal. diadrag. frigidi. añ. ℥. iiij. pāno℞ auri puri. xx. margaritarū: iacicto℞ ossis de corde cerui. añ. ʒ. j. misceātur. Si aūt infrigidarent extrema fiāt fricationes fortes in extremitatibus: incipiēdo ab interiorib⁹ ⁊ trahēdo versus exteriora: ⁊ si eēt debilitas appetitus confortetur cum aromaticis ⁊ acerosis.

¶ Clarificatio habet locum in primo regiminis acutorum.

¶ Caplm vndecimū de sudore.

Sudor est vapor hūidus ab interiori corpis resolutus ⁊ iuxta corporis superficiem cōdēsatus.

Cause. Causa sudoris est oē illud qd māȝ resoluit in vaporē ⁊ p tāto intelligēdū ꝙ duplex est vapor quidā siccus: ⁊ iste est mā capillo℞: sicut dicetur inferius: ⁊ ē alter hūidus ⁊ est mā sudoris ⁊ iō sudor ꝓuenit aliqñ ab exterioribus: sicut est calor solis aut ignis: aut ex vento meridionali aut labore nimio siue aiali siue corporali: aut ꝓpter nimias coopturas: aut ꝓpter balnea ⁊ silia. Aliquādo ꝓuenit ex interioribus rōne caloris dissoluentis: ⁊ ex hoc elicit ꝙ quidaȝ est sudor nālis: ⁊ ē ille q̄ fit ex bonitate vtutis regitiue q̄ est sp cū alleuiatiōe ⁊ bona tolerātia. Et ē sudor innālis q̄ fit a re nō nāli cū aggrauatiōe ⁊ mala tolerātia.

Signa. Signo℞ quedā sumūtur a pte quātitatis: ⁊ q̄dā a pte sue q̄litatis: a pte quātitatis q̄dā ē mult⁹: ⁊ q̄dā pu⁹: mult⁹ sudor fit vl a pte efficiētis resoluētis fortis: vl qr mā multa aq̄sa subtil calida vaporosa hūida: vl qr pori rari vl qr cōtētiua debil ⁊ expulsiua fortis. Paru⁹ sudor ꝓuenit aut qr resoluēs est debile: aut mā pauca grossa: ⁊ pori dēsi: ⁊ ꝯtētiua fortis ⁊ expulsiua debil. Et ita veniem⁹ ī nāȝ sudoris ex pte sue quātitatis: ⁊ veniem⁹ etiā ī cognitionē ex pte sue q̄litatis: ⁊ hoc multiplr ex pte coloris. Primo qr si pāni intincti in sudore vergāt ad rubedinē: signū sanguis est: si ad citrinitatē signū est colere: si ad albedinē signū ē phlegmatis: si ad nigredinē vel liuorē signū ē melācolie: ⁊ sumit signū ex odore qr grauis ⁊ fetid⁹ signāt corruptionē: ⁊ sumit ex sapore: qr aliquādo cadit vna gutta mollis ⁊ ꝓpterea sentit dulcedinē: ⁊ ita supra sanguinē ⁊ aliqñ sentit amaritudinē: ⁊ ita supra colerā: ⁊ aliqñ salsedinē: ⁊ ita supra phlegma salsum: ⁊ ita de alijs.

Pronostica. Ois sudor q̄ venit post signū digestiōis ī die cretica: ⁊ fit ī toto corpe ⁊ cū alleuiatiōe bon⁹: ⁊ si q̄cūqȝ ista℞ ꝯditionū deficiat sp malus: ⁊ iō in pricipio morbi sp malus: qr mā non ē digesta: venit igit vi sinthomatis non vi nāe iuxta illud. Nulla fm nāȝ in pricipio bona est eūatio. oȝ igit apparere post signa ꝯplete digōnis: ⁊ h ē in fine stat⁹. Et iō in aliquo tpe morbi nō est salubris nisi in fine status: qr in declinatiōe virtutē deijcit: qm crisis nō fit ī declinatione sed in nequiori horarum: si fuerit crisis vera cū oibus suis cōditionibus: qd fit. s. certa salua cōpleta ⁊ indicata. Secūda cōditio ēt est necessa

ria ꝙ fit in die cretica qm̄ i oi bona cre si ſm Gal. ꝯcurrit radix ſupior: ⁊ iō oꝫ ꝙ ſit i die cretica vbi nā expectauit bn̄ficiū orbis: qm̄ criſis fit ſp in fine q̄dre aut ſemiq̄dre. ⁊ ſi iſta non ſint quo ad lunā: ſunt tn̄ quātū ad ſignuꝫ zodiaci. Tertia cōditio ē neceſſaria ꝙ fit i toto corpe: qꝛ ex hoc fortitudo virtutis ſignat potēs expellē ad oēs dyametros: ⁊ iō ſi i vna pte tm̄ fuerit debilitas virtutis ſignat: ſiue fuerit calidꝰ ſiue frigidus ſiue itercisꝰ: ſiue ꝯtinuus. Et iō ſudor calidꝰ i capite tm̄ i fe. ꝯtinuus mālibꝰ ⁊ frigidꝰ ēt mortem ſignat. ſi fe. ſit acuta. ſi lēta plixitatē egritudis ſignat. Sudor aūt ꝯſurgit plꝰ ex loco vbi eſt minera iuxta illud. vbi ſudor ibi ē egritudo. ſudor q̄ mō venit ⁊ mō nō: ē malus. ſudor cū debilitate pulſꝰ ē malꝰ. Quarta ēt ꝯditio ē nec̄ia. ſ. ꝙ fit cū alleuiatiōe: qm̄ dato ꝙ oia pticlaria ꝯuenirent: ⁊ patiēs nō poterit tolerare: ſudor eēt malꝰ: ⁊ iō ſudor vl̄iter cū debilitate v̄tutis ē malꝰ. Breuiter igit de ſudore per hūc modū poterimꝰ ꝓnoſticare.

Cura. Aut. n. itēdimꝰ ſudorē ꝓuocare aut auferre: ſi auferr̄ tc̄ itelligēdū ꝙ nulla euacuatio nālis ſiue innālis oꝫ auferri vſq; v̄ſus tertiā diē ſi virtꝰ poſſit tolerare. timēdū eni eēt ꝙ iret ad cor ⁊ mēbra nobilia. paulatine igit abſcidat. remoueātur igit panni ⁊ euentet cuꝫ flabellis ⁊ cito deſinet. aut aſpgatur aq̄ frigida i facie aut aceto ⁊ aq̄ ro. aut inūgat pectꝰ cū oleis frigidis ſic oleū ro. ⁊ ſalicis: ⁊ nenufaris ⁊ ſimiliū: aut ēplaſtret cū ſandal' ⁊ cāphora ⁊ ſilibꝰ. ⁊ videt mihi ꝙ facile ſit auferre ſudorē ſolū cū flabellis: niſi forte eēt ſincopal'. ⁊ tūc oꝫ fugē. Si āt volumus ꝓuocare: aut ē fe. aut nō. ſi nō ē fe. inūgat cū arogō marciatō. agrippa. dialtea: ⁊ fiat ſtupha ⁊ coopimēta. ⁊ ſilia Si cuꝫ fe. accipe camomillā ⁊ mellilotū ⁊ ſemia fr̄a: ⁊ ponant i ſacclo: deide in aq̄ ca. ⁊ exprimantur ⁊ lateribꝰ applicentur. aut fiat ſuffumigatio cuꝫ his aut veſica enca plena aqua ca. in extremis apponatur ⁊ ſimilia.

Clarificatio. Intelligēdū eſt ꝙ poſtq̄ ō fe. ſb q̄dā ꝯpēdio ōtermiatū ē ⁊ fe. plīmū terminat p ſudorē: iō vt nos ſcire mꝰ q̄s ſudor vtil': caplꝫ de ſudore fuit h̄ appoſitū. Et iō itelligēdū auc̄ate dyaferi ſicut narrat Gal. ſupra illū āphm. Uentres hyeme ⁊ vere: ꝙ ois ſudor ē pter nāꝫ: aut ex pte efficiētis: aut ex pte māe: aut alicuiꝰ pticl'aris. Si eni v̄tꝰ eēt fortis ⁊ mā obediēs ⁊ pori ⁊ aer ⁊ alia pticularia i debita ꝓportiōe tunc euaporaret māꝫ iſenſibilr̄. ꝙ igit appet ſudor alq̄s repugnat reſolutiōi iſenſibilr̄: ⁊ iō ois ſudor aliq̄ mō pter nāꝫ videt: nihilominus eū cōparādo ad morbū: qꝛ v̄t ꝓpualet: ⁊ purgat mā morbi: ⁊ alleuiat paſſio iō dicit nālis bonꝰ. Alter ē inālis ⁊ ſinthōticus: ⁊ iō malꝰ ſic ꝑcedēs bonꝰ. Secūdo itelligēdū ꝙ ſudor mālr ex ſecūda ꝯuenit digeſtiōe effectiue: aut ex tertia. qm̄ vapores cōtēti i poroſitatibus mēbroꝝ expellūt. ⁊ ita ſudor pōt eē ſupfluitas ſcōe ⁊ tertie digōnis: iuxta diuerſos mōs loq̄ndi ⁊ itelligendi. Tertio itelligēdū ꝙ ſi ſudor veniat ex cāis itrīſecis cōiter ⁊ vt plurimū magis venit i nocte: ⁊ magis in hyeme: ⁊ magis i dormiēdo. Si āt ex cāis extrinſecis: magis veniet i vigilijs ⁊ i eſtate ⁊ i die. De piguibꝰ ⁊ macilētis ē itelligendū ꝙ pigues magis ſudāt niſi humorū groſſicies ⁊ poroꝝ dēſitas ipediāt: ⁊ etiā magis venit anq̄ poſt: cū ps ſit calidior ⁊ rarior: ⁊ magis i motu q̄ i q̄ete. Quarto notādū ꝙ ſi medicꝰ videat verſus finē ſtatꝰ nām negligentē ⁊ ſo-

pitam: ꝛ nõ potentẽ expellere ꝑ sudorẽ ꝙ tũc ẽ sudor ꝓuocand⁹ cũ tẽpamẽto. excitanda igit̃ ẽ nã cũ medicus sit minister ei⁹. Quinto notãdũ ꝙ in continuis sudor est maior ꝙ̃ i interpolatis: considerãdo vnicũ sudorẽ tñ: ſꝫ si cõsideremus sudorẽ oĩum periodoꝝ: maior ẽ i terpolatis: qꝛ hic pluries: alibi aũt nõ. Sexto aduertẽdũ ꝙ si volum⁹ ꝓuocare sudorẽ: abstergam⁹ sudorẽ. ꝛ ita p̃cipiebat Gal. qm̃ qñ sudor morat̃ ꝛ non abstergitur: oppilat poros ꝛ claudit. ꝛ ita tẽperata abstersio sudoris sine euẽtatiõe ꝓuocat sudorẽ: sanies aũt ſp oꝫ abstergi: qꝛ mẽbra corrũperet.

¶ Capitulũ. xv̄. de variolis.

Variole et morbilli sunt quasi quedam apostemata seu pustule pue fere supra totaꝫ carnẽ appẽtia: de gñe i fectionũ ꝛ corruptiõis sanguis ꝛ hũorũ. ita ꝙ variola generat̃ magis de sanguine ꝛ morbillus magis de cola.

Cause. Ista passio gñatur ex sanguine mẽstruo retẽto i porositatib⁹ mẽbroꝝ fet⁹: ꝛ nã fortificata expellit ꝛ mũdificat corpus in infantia aut pueritia aut adolescẽtia. raro aũt i iuuẽtute. rarissime aũt i senectute. ꝛ iste modus euacuãdi ẽ cõis oĩb⁹. Accñtaliter aũt venit ex aliis cãis: vt si aliqs esset gñatus i tpe mẽstruoꝝ. ꝛ iste modus ẽ valde mal⁹: qꝛ tales sic generati raro effugiũt leprã aut aliquã terribilẽ egritudinẽ. Gñatur etiam ista passio ex malo regimine: ꝛ potissime cũ vtuntur cibis de facili ꝛ cito corruptibilib⁹ sic est lac ꝛ pisces i eadẽ mẽsa: ꝛ potissime ca. ꝛ hu. negligẽtib⁹ flobiam. Quarto gñatur ista passio i tẽporib⁹ corruptis ꝛ pestilẽtialib⁹. Quinto ꝯsueuit seq̄ malas crises fe. sanguinee. Quinq3 igitur possunt eẽ cãe ꝛ q̃tuor sũt ei⁹ spẽs: qm̃ quedã sunt de sanguine: quedã de co. ꝛ quedã de melã. quedã de phlegmate.

Signa. Signoꝝ q̃dã sũt q̃ predicãt variolas futuras: sic est prurit⁹ nariũ. apparitio lãpadũ. timor i sõno. rubedo i facie puncto veniens in toto corpe: ꝛ cũ icipiũt apparere sũt sic capita acuũ: aut sicut granũ miliĩ. aut sic caput formice. deĩde incipiunt multiplicari ꝛ magnificari. deĩde faciũt crustã ꝛ saniẽ. deĩde desiccant̃ ꝛ cadũt. Et si fuerit ex sanguĩe vergẽt ad rubedinẽ. ꝛ si ex co. ad citrinitatem. ꝛ si ex phleg. ad albedinẽ. ꝛ si ex melã ad quãdã fuscedinẽ ꝛ terrestritatem.

Pronostica. Si fuerint pauce ꝛ cito apparentes: ꝛ ꝙ cito maturent̃: signũ ẽ bone crisis: qꝛ quasi ꝑ modũ crisis eueniunt. Si aũt vergãt ad colorẽ viol. aut liuidũ: aut viridẽ: aut nigrũ: oẽs pessime ꝛ mortales. Si autẽ appareat sanies fetulenta mortale. si nõ appareãt ꝛ nõ occultent̃ pessimũ ẽ. Si aũt fuerit difficultas anhelit⁹ pessimum. si aũt fuerint cũ facilitate anhelit⁹ ꝛ alleuiatione fe. bonuꝫ est. Si aũt in variolis fe. fuerit fortis: ꝛ angustia magna: ꝛ sitis vehemens: ꝛ virtus debilis: ꝛ anhelit⁹ constrictus: signũ ẽ mortis ꝓxime vt plurimũ. n. moriũtur suffocati. Si supuenerit syncopis pessimũ ẽ: ꝛ si vrina fuerit nigra aut viridis: ista st̃ pessima ꝛ mortalia. flux⁹ ẽt vẽtris i variolis ẽ malus.

Cura. In primis si corpus est plectoricũ: aut si sanguis dñat̃: aut virtus ẽ fortis fiat flobia de mediana: postea de sũmitate nasi. Cauẽdũ ẽ i hoc morbo ꝙ nõ ponant̃ repcussiua: qꝛ mã repercuteretur ad mẽbra nobilia: nisi in oculis ꝓpter debilitatẽ eoꝝ. Se

cũdo vo aduertẽdũ ꝙ cũ oleis ñ inũgã
tur. Tertio qꝛ frigida ab extra non ap
plicentur: nec aer sit ita frigid⁹ ꝙ pori
possint claudi: nec det aqua frigida. ⁊
caueant ea q̃ infrigidata sũt in niue aut
in puteo. Dia acetosa videtur cõpetere
ẜm Auic: ⁊ ꝑ tãto cõpetit succ⁹ aceto/
se: ⁊ succ⁹ maligranati. ⁊ succ⁹ vue acer
be. ⁊ succ⁹ citrãguloꝝ. ⁊ succ⁹ oĩuꝫ fru
ctuũ acetosoꝝ. ⁊ cõpetit coriandruꝫ. ⁊
nenuphar. ⁊ cãphora. ⁊ sãdali ⁊ silia.
Cibus eoꝝ sit ordeatũ. auenatũ. ami/
dum. vue passe. munõ. carice. iuiube. se
bestẽ. lẽtes cocte ĩ duab⁹ aq̃s: ⁊ postea
coquãtur in alia aq̃. Si igit fuerit mã
sanguinea digerat mã cũ oxizaccã ĩ pl⁹
⁊ siru. viol. ĩ min⁹. ⁊ siru. d̃ fumo terre.
Et si colica cũ siru. viol. in pl⁹: ⁊ oxi/
zaccã ĩ minus. ⁊ siru. de fumo terre. Et
si mã fuerit phlegmatica cuꝫ oxizaccã
cõposita: ⁊ siru. de fumo terre. Et si mã
fuerit melica cũ oxill. diuret. ⁊ siru. de
boꝝ. ⁊ fumo terre. Et aduertẽdũ ĩ la/
xatiuis ⁊ mũdificatiuis ꝙ sint multuꝫ
debilia si exhibeãt: qꝛ ista egritudo li/
benter ꝯcordat cũ fluxu vẽtris: ⁊ hoc ẽ
ꝙ multũ aborrem⁹. Deinde inuoluat
totũ corp⁹ in pãno rubeo. Deinde fiãt
ista vt trahat mã ad exteriora. ℞. apij
feñ. añ. fasciculũ. j. decquãtur ĩ aq̃ cũ lẽ
ticulis multis. Et cũ tepidũ fuerit litea
men intingat ĩ illa aqua: ⁊ exprimat ⁊
patiẽs inuoluat. Cũ vo maturant ꝑforẽ
tur cũ acu de auro. Deĩde totũ corpus
isto puluere aspgat. ℞. farine fabaꝝ.
ciceꝝ. lentiũ. lupinoꝝ. orobi. litargirij:
ceruse. aloe. fiat pul. Iste eñ puluis de/
siccat ⁊ cicatrizat: ⁊ carnẽ regenerat. ⁊
si fieret culcitra ex istis puluerib⁹ bo/
nũ eẽt. Ad custodiam oculoꝝ. ℞. cori
and. sumac. aq̃ ro. albumis ouoꝝ. fiat
collirĩũ ⁊ freq̃ter ocul' ĩstillet. Ad cu
stodiã nariũ inũgant cũ agresta ⁊ ace/
to ⁊ aq̃ ro. Ad custodiã gutturis gar/
garizet freq̃ter vinũ moroꝝ cũ aq̃ or
dei ca. Ad custodiã pulmõis vtat dya
papauere. Ad custodiã intestinoꝝ vta
tur trociscis frigidis de sumac ⁊ corian
dro ⁊ spodio cõditis cũ succo acetose.
Ad remouendũ mala vestigia q̃ in fa/
cie post variolas remanserũt. ℞. litar
giri ceruse lote cathimie lote. pulueris
cãnaꝝ adustaꝝ. pulueris cõculaꝝ ma
rinarum: ⁊ cum oleo de lilio: ⁊ cera ꝙ
sufficit: fiat vnguentum.

Clarificatio. Si dubitaret aliq̃s de cari/
cis q̃uo cõpetũt postq̃ vergũt ad ca. ⁊
hu. Dico ꝙ medicamẽ bonũ cõsueuit
fieri de caricis ⁊ de dragagãto infuso.
lacc. ⁊ se. feñ. ⁊ croco. ⁊ lẽtib⁹ excoria/
tis istis simul coctis ⁊ tritis: ⁊ simul pa
statis ⁊ cõfectis. Istud eñ medicamen
valet ĩ pncipio: ⁊ ꝯfortat virtutẽ: ⁊ fac
ad expulsionẽ. ibi eñ sĩ carice ⁊ draga
gantũ pp pect⁹ alleuiandũ. Ad ꝑcauẽ/
dũ stricturã pectoris q̃ libẽter venit in
ista passiõe: ⁊ ibi ponit se. feñ. ad ape/
riẽdũ ⁊ ad sbtiliãdũ. ⁊ lacca ad remo
uendũ oppilationẽ epatis: ⁊ crocus ad
cõfortãdũ cor. Et pp h̃ vetule ex q̃dã
instinctu nãe q̃tidie dãt ĩ tali casu aquã
vbi ẽ croc⁹ ⁊ lẽtes ad ꝯfortãdũ intesti/
na. Patet igit ꝙ talis mixtio est vtilis.
valent igit carice pp vias anhelit⁹ con
seruandas ⁊ ad multa alia. Secundo
posset aliquis dubitare quare non com
petit fluxus ventris postq̃ p illas ptes
fit fluxus creticus: ⁊ cũ hoc illa mẽbra
sunt apta ad recipiendum supfluitates.
Dico ꝙ fluxus ventris nõ cõpetit ĩ va
riolis postq̃ manifeste apparẽt. ⁊ po/
tissime si fiat a natura. cuius ratio est:
qm̃ postq̃ natura incipit hanc materiã
venenosam expellere ad exteriora: si
postea reuerteret ad interiora timẽdũ

esset q̄ hoc eēt vi sinthōtis: ⁊ ita esset
timēdū q̄ iret hec mā venenosa ad ali/
quod mēbrū nobile. Preterea ex alio
qꝛ ista mā est acuta ⁊ pungitiua: ⁊ eēt
timendū de excoriatione intestinoꝝ
igitur fluxus vētris ꝓhibeat quātū erit
possibile. Tertio intelligēdū q̄ vario/
le siūt magis cū san. purus recipit ebu
litionē ⁊ si sang. colericus ebuliat vo/
cantur magis morbili ⁊ sunt minoris
quātitatis ⁊ minoris acuminis: ⁊ si sā.
cū phlegmate erūt variole phlegmati
ce: ⁊ ita de melācolia. Quarto intelli
gēdū ex pte puriori sanguinis nutritur
fetus: ⁊ quedā pars impura ⁊ imun/
da remanet in porositatibus mēbrorū
⁊ hec est mā variole. Quinto notādū
q̄ ad hoc vt variole generent opꝫ duo
cōcurrere. s. ebulitio ⁊ fortitudo calo/
ris ipellēts: ⁊ ꝓpter hoc nō generant
in matrice qꝛ mēbrū frigidū est: nisi eēt
per accidēs ⁊ sequeret morbos sangui
neos: nec in fetu existēte in vtero: nec
statim post vterū: sed post cū calor ici
pit vigorari ⁊ cōfortari. Sexto aduer
tendū q̄ variola ⁊ morbillus pñt gene
rari in mēbris interiorib⁹: sicut in pul/
mone ⁊ intestinis ⁊ silibus: sicut dicit
Auic. ⁊ ē valde malū: qꝛ debilitas vir
tutis expulsiue significat. Septio cōsi
derādū q̄ ista passio magis gnātur in
vere ⁊ qꝛ san. magis abūdat: ⁊ qꝛ virt⁹
fortior ē. Secūdo in autūno rōne cor/
ruptionis: in estate āt minus qꝛ mā ex
alat: ⁊ in hyeme lōge min⁹. qꝛ pori sūt
clausi. Octauo intelligēdū q̄ in vario/
lis postq̄ man feste apparēt: ⁊ expāse
sūt p totū nō cōpetit phloia: qꝛ tūc at/
traheret mā ab exterius ad interiora.
Sed quādo mā adhuc est in interiori/
bus tūc bene cōpetit: ⁊ hoc est in prīci
pio: ⁊ ista videt fuisse itētio Auic.

Caplm. xiij. de venenis.

Venenum ē
m ā subtil' aquosa hor
ribilissile q̄litatis a to
ta substantia permu/
tans corpus hūanū.

Cause. Intelligēdū est ƀm intētio
nē Aui. q̄ corꝑ q̄ igrediū
tur corpus hūanū q̄dā sūt q̄ agūt ex p
te mãe: sicut est cibus: ⁊ q̄dā sūt q̄ agūt
ex pte q̄litatū: ⁊ h̄ sūt medicine: ⁊ q̄dā
sūt q̄ agūt a tota suba: ⁊ illi⁹ toti⁹ sub/
stātie q̄dā sūt q̄ hñt aspectū beniuoluꝫ
cōseruatiuū: sicut peonea auꝝ: ⁊ simi/
lia. Et q̄dā sūt q̄ hñt aspectū maliuo/
luꝫ corruptiuū ⁊ destructiuū: sicut hñt
venena vl'r: ⁊ iō qd transmutat corpus
humanū ⁊ nō transmutat venenū est.
Causa igit est qꝛ veneni est cōtrarietas
pnecabilis toti⁹ substātie ad corp⁹ hu
manū. Et venenoꝝ q̄dā interficiūt ri/
dere faciēdo: sic crocus rōne sue quāti
tatis q̄ determinata ē ad h̄ ⁊ iō postq̄
interficit digne ponat sub genere vene
norū. Et q̄dā sūt q̄ iterficiūt opilādo
sicut plūbū: ⁊ q̄dā mortificādo sic opi
um: ⁊ q̄dā calefaciēdo sicut euforbiuꝫ
⁊ q̄dā corrodēdo sicut cātarides: ⁊ q̄/
dā putrefaciēdo sic vermis pini. Et q̄
dā a tota suba: sicut napellus: quā to/
tā subam aliq appellāt formā subalēꝫ
rei p quā res est id qd est: aliq appellāt
virtutē orbis: aliq appellāt totā sbam
illā ꝓportionē ⁊ armoniā secūdaꝝ q̄li
tatū q̄ resultat ex vnione forme cū mā
Auerrois tñ dic sup cātica Auic. q̄ nā
les defecerūt in inuestigatione toti⁹ sub
stātie: nec ē inuia oino sicut ipse dixit.

Signa. Signū q̄ alicꝫ sūpsit ve
nenū est cū alicꝫ sentit sa
porē horribilē aut odorē: aut mordica
tionē: aut arsurā: aut fluxū saliue: aut
pmutationē coloꝝ mō apparet vnus

modo alter: nausea ⁊ inquietudo. Et si sumpsit venenum frigidum patitur stuporem ⁊ siccidam arsuram ⁊ inflāmationem. ⁊ si euomat cognoscitur in colore. si est cerusa vergit ad albedinem. si opium odorem horribilem. ⁊ ita de aliȷ̄s iuxta materiaz venenorum: qd̄ eēt nimis longūm enarrare.

Pronostica. Ista enim sūt signa mortalia in istis qui sumpserunt venenum: cū occultatur pupilla. ⁊ sola alba oculoꝝ apparent. ⁊ tumor faciei ⁊ gule. ⁊ mutatio coloris in liuorem ⁊ nigredinem ⁊ viriditatem. nigredo lingue et exitꝰ eius ⁊ multitudo saliue. dolor precordiorum spasmꝰ: ⁊ syncopis. ista inquā mortem signant in ianuis.

Cura. Preseruatur aliquis a veneno: qm̄ aut ipse ē cū domesticis: aut cū aliȷ̄s. si cū domesticis. ⁊ si suspectos habꝫ diligētissime cauē debet: qm̄ ꝫ Salustiū. vbi maior amicitia: ibi maior copia fallendi erat. non comedat igitur nec bibat aliquid subito: sed diu in ore tenēdo. qm̄ venenuꝫ ē tante horribilitatis ꝙ nō poterit eē q̄n cognoscat ⁊ percipiat ꝑ gustū ⁊ ꝑ odoratum. ⁊ ideo caueat omnia vehementer dulcia ⁊ acuta ⁊ acctosa ⁊ salsa. nō sit igitur famelicus: nec auide sumat cibum suū. Si aūt sit inuitatus ad alienā mensam: ⁊ habeat illā suspectā. anteꝙ̄ vadat sumat nuces: aut auellanas: aut ficus: aut ruthā: aut mitridatum. Et si senserit mordificationē ⁊ arsuram: statim surgat omni verecundia postposita: ⁊ euomat quātū poterit. ⁊ faciat clisteria ⁊ phoiaꝫ ⁊ balnea. in fine eni accipiat tyriacā: qm̄ tyriaca si sumat ante venenū cōfortat cor ⁊ expellit venenū ⁊ si post confortat cor ⁊ trahit venenū ⁊ expellit. Et ideo quocūqꝫ mō sumat valet. nec iste sunt operationes ꝯrie respectu finis: vtrūqꝫ eni est saluare: siue faciat hoc mō attrahēdo: modo pellēdo: mō vtrūqꝫ faciēdo: nā eni potuit dare duas virtutes cōtrarias simul. ⁊ quālibet per se dare gratia finis. sicut virtus attractiua q̄ attrahit ꝯria vna ⁊ eadē: ⁊ quelibet per se gratia finis: attrahit enim cibū tpe sanitatis: ⁊ medicamen tpe egritudinis. Forma igit tyriace pꝰ fermentationē simpliciū vna est adiutorio nāe: ⁊ regimine eiꝰ pōt contraria facere per se. vnum tñ ē gratia finis ⁊c̄. liberare saluare. Medicine igit que valent contra venenū sunt multe: sicut est aristologia. gentiana. saluia. rutha. bacce lauri. terbintina. et herba tunici que appellat apud diascoridē palamemō. Auctores enim quos vidimꝰ nō faciūt mentionem de istis duabꝰ vltimis. experimentū tñ vere certificat ꝙ sūme valent cōtra venenū: sicut dixerunt aliqui de smaragdo. Et tñ cauendū ē ꝙ aliqs non inculpet sine culpa: qꝛ aliq̄n accidit ꝙ arance ⁊ scorpiones ⁊ silia aīalia venenosa ceciderūt in ollā: aut scutellam: aut in pastaꝫ: aut in dolium: aut in vas vbi est vinū: hoc enim pōt fieri ꝓpter immūdiciā locoꝝ: aut qꝛ cibꝰ fuit absconsus ī nemore: aut inter paleas: aut inter loca subterranea. ⁊ multa cōsilia que obliuiōi tradē nō debemꝰ: ⁊ vt caueamus: ⁊ vt alios iniuste non accusemus. Curatio pōt eē ꝙ imediate cū sentit nocumētū euomat cū oleo sisamino ⁊ silibꝰ: ⁊ ꝙ accipiat lac ⁊ butiꝝ ⁊ cibū multū: ⁊ postea euomat. ⁊ dato ꝙ nō euomeret adhuc ē bonū. ⁊ si venenū descēdat fiāt clisteria ⁊ sumat bolū armenicū cū vino: ⁊ fricet totū corpꝰ: ⁊ caueat sibi a sōno modis oībꝰ q̄bus

poterit. Et si ꝯsiderat ꝙ venenū sit fri/
gidū: sumat allea. ⁊ si calidū sumat co
riandrū ⁊ cāphorā: ⁊ si fuerit de illis q̄
īterficiūt a tota spē: sumat tyriacā. aga
ricū. ⁊ se. rutbe. ⁊ pulpa coloquīti. ⁊ se.
iuniperi. ⁊ serapinū. ⁊ castoreum: sunt
medicine bone contra venenum: qm̄ fa
ciunt euomere ⁊ ducunt per secessum:
⁊ valent a virtute specifica.

Clarificatio Intelligēdū ꝙ si os abluat cū
aq̄ fri. aut ēt si potet valet ad discernen
dum q̄litates venenoꝝ: ꝓ tāto q2 aqua
sine sapore ē: ⁊ si lingua eēt infecta aliq̄
sapore aliq̄n ñ possz bñ discernē: vt igr
lingua ⁊ os ⁊ stomach9 mundificentur
⁊ ꝙ ista aliq̄ sapore nō sint infecta: bo/
num esset sumere aquā frigidā. Scien/
dum; ꝙ auellane ⁊ silia vnctuosa cōpe/
tunt q2 oppilāt: ⁊ ita valet terra sigilla/
ta. In principio enī ista nō pmittūt q̄li/
tatē veneni venire ad cor. lac ēt pōt cō
petere lz de facili corrūpat: ꝑpt hoc vt
euomat: ⁊ q2 reprimit maliciā veneni.
Secūdo intelligēdū ꝙ nō oē calidū in
quarto ē venenū sic appet in alleis ⁊ pi
pere ⁊ silib9: nisi cū hec hēant aspectū
inimicitie sic euforbiū: ⁊ tñ oia frigida
in q̄rto sūt venena: qm̄ frigiditas nō ita
cōuenit cū corpe hūano sic caliditas:
nec sic ēt hūida p se pñt eē venena: qm̄
sunt q̄litates passiue: ⁊ venenū ē multū
actiuū. Tertio notandū cū venena sint
q̄dā q̄ interficiūt a tota sbā: ⁊ q̄dā a q̄li
tatib9 q̄ sunt rectificabiliora ⁊ iuxta h
de venenis ca. ⁊ fri. q̄ sunt peiora. Dico
ꝙ ad penetrationē peiora sūt calida. sz
postq̄ venerūt ad cor frigida sunt pe/
iora: tāq̄ vite pncipijs magis resistētia
Quarto intelligēdū ꝙ hñs cor ca. citi9
īterficit a veneno q̄ hñs cor fri. qm̄ ha
bens cor calidū hz venas latas ⁊ mea
tus latos: ⁊ cū venenū a tota spē pene/
tret cor: iō facili9 penetrat p meat9 la/
tos. Nūc aūt hñs cor frigidū hz meat9
strictos: ⁊ iō diu morat i via: ⁊ tūc alte
ratur ⁊ digerit: ⁊ pp hoc turdi nutriun
tur ex iusq̄amo. ⁊ cōsilia aialia. ex qui/
busdā alijs venenis. qm̄ hñt meat9 stri
ctos. ⁊ stat tāto tpe donec sit digestum.
In hoie aūt meat9 sunt lati: ⁊ iō ex eis/
dem venenis cito moriunt ⁊ hñtes cor
ca. lz vtus sit fortior citi9 moriunt: ⁊ q2
venenum attrahit rōne caliditatis: ⁊ q2
penetrat rōne amplitudinis meatuum.
Quinto notandū ꝙ licz oīs opatio ꝓ/
cedat a cōplexiōe nō tñ pp hoc venenū
qd interficit a tota sba opat mediāte cō
plexiōe quoniā a cōplexiōe bñ ꝓcedit
opatio vł imediate vł mediate: attñ ve
nenū qd interficit a tota sba in sui gnā/
tione rōne sue cōmixtiōis: vł ex q̄litati
bus elemētarib9. vł ex aliq̄ aspectu or/
bis acq̄rit virtutē occultā p quā opat.
In cognitionē aūt hui9 nō possum9 de/
uenire nisi p viā experimēti fm Gal. v.
de simplici medicina. Et intelligendū
ꝙ venenū qd interficit a tota sba pōt eē
cib9: ⁊ hoc si ꝯtinuet ⁊ in puissima quā
titate sumat: sic pz de puella q̄ hītātes
cū ea interficiebat. attñ illud nutrimen
tum nō erat bonū nec ꝯueniēs: nec ab
oī parte vere trāsubstātiatū: ⁊ semp re
tinebat malas q̄litates. ⁊ hoc pz quoniā
galline fugiebāt sputū ei9. Nutrit igit
corp9 hūanū ex veneno sicut famelic9
nutritur. Et iuxta hoc intelligēdum ꝙ
medicine liberātes a venenis fm Gal.
⁊ Auerro. libro suo de tyriaca. sūt me
die inter medicinas ⁊ venena: ⁊ ꝓpter
hoc valet tyriaca in qua laborauit an/
dromacus. Tyriaca tñ nō cōpetit i cor
poribus temperatis: nec in quibuscūq3
lapsis sz in magnis: ⁊ nō in quibuscūq3

magnis. sed in illis que proueniunt ex phlegmate ꝛ melia in sa. ꝛ co. non nisi vehementer exirent terminum natura/lem. ꝛ in istis ꝛ omnibus cum magna cautela: in febrib⁹ etiam non competit. Ista sunt verba Auerrois libro suo de tyriaca.

¶ Capitulum. xiiij. de morsu serpentū ꝛ aliorum venenosorum.

Morsus est solutio continuatis facta ab aliquo animali venenoso: sicut sunt serpentes granee: scorpiones: vespe ꝛ similia aīalia venenosa apud nos habitantia.

Cause. Intelligēdū ꝙ homines mordent a serpentib⁹ gratia loci: aut gratia tp̄is: aut qꝛ excitant: ꝛ tūc serpētes ruunt furiose in homies ꝛ mordent ꝛ vulnerant. Aduertendū tamē ē ꝙ serpētes sunt diuersaꝝ spēꝝ ꝛ modoꝝ ̄fm diuersitates regionū: sic patꝫ habitantibus in yerico ꝛ in clymatibus calidis. quoniā qdā vocant tyri ex quib⁹ cōficit tyriaca. ꝛ quidā vocātur dracones ꝛ qdā aspides. ꝛ qdā basilic⁹: ꝛ hoc gen⁹ est pei⁹ inter oīa animalia qꝛ visu ꝛ tactu interficit. ꝛ aues volantes ꝛ plantas q̄ iuxta cauernam sunt. Nos aūt nō habem⁹ tales diuersitates serpētū. diuersificant igit serpentes ̄fm aliū modū: serpentū quidā sunt masculi: ꝛ isti sunt deteriores ꝙ̄ femine ꝛ quidā sunt de locis siccis: ꝛ isti sunt deteriores ꝙ̄ de locis humidis. ꝛ quidam sunt iuuenes: ꝛ isti sūt deteriores ꝙ̄ senes: ꝛ quidā sunt famelici: ꝛ isti sūt deteriores ꝙ̄ satiati. ꝛ quidā sunt i estate: ꝛ isti sūt peiores ꝙ̄ in alijs tp̄ibus. ꝛ quidam sunt cōmoti ꝛ irritati: ꝛ isti sūt deteriores ꝙ̄ quieti. aliquo igitur accidente superueniente mordent homies ꝛ venenant.

Signa. Signa sunt satis manifesta aut eēt bn̄ insensibilis. est ergo in loco dolor: mordificatio: ꝛ inflatio. ꝛ mutat color modo in albedinē qn̄ calor reuertitur ad interiora. modo ad viriditatē ꝛ liuorē ꝛ nigredinē: qn̄ ad exteriora mouet: ꝛ ē ibi calor vehemēs ꝛ arsura. qꝛ serpētes sunt calidi sicut dicit Auicenna vomitus ꝛ stranguria. tortio ventris.

Pronostica. Cū appꝫ sudor fri. ꝛ frigiditas extremitatū. ꝛ stupor. spasm⁹ ꝛ sincopis. ꝛ color corpis mutat i virorē ꝛ liuorē ꝛ nigredinē: tūc iaꝫ mors quiescit ꝛ sedet supra pedes: ac mors incipit a pedibus ̄fm Gal. in pronosticis.

Cura. In primis ligent extrema ligationib⁹ fortib⁹ ꝛ dolorosis. Secūdo accipiat gall⁹ ꝛ depluмet an⁹ ꝛ ponat supra locū morsure. ꝛ si gall⁹ moriat bonū: qm̄ signū ē ꝙ venenū attractū ē ad exteriora. ꝛ iō m̄lti applicent vl' galline. Tertio accipiat spōgia vl' lana vel aliqd̓ cōsil'e: ꝛ ponat in aqua ca. ꝛ exprimatur ꝛ ponatur supra locū morsure. ꝛ hoc fiat multis vicibus. Quarto si ex his non curetur: ponatur ventosa supra locum morsure: ꝛ cum sacrificatione si necessarium fuerit. Quinto emplastretur locus cuꝫ tyriaca. Sexto ēplastret cū empl'o facto ex his. s. galbano. serapino. mirra. asa opoponace. pipere. sulphure. tēperatis i vino ꝛ mixtis. Septio accipiāt frōdes maligranati ꝛ pistēt cū ficubus ꝛ desup apponāt. Octauo vtat ista potione. ℞. malūgranatū ꝛ sūmitates ei⁹ ꝛ coriād. ꝛ folia ei⁹. ꝛ gētia. ꝛ turbith.

ꝛ decoquat in aq̄ ꝛ sumat. Nono beā tur persona vilis ꝛ sugat fortiter locū morsure: caueat sibi tamē ꝙ stomachꝰ sit repletus vino: alleis: rutha: ꝛ nucibꝰ ꝛ ficubus: ꝛ etiā abluat os frequēter cum vino ꝛ oleo. Decimo ꝛ vltimo si nō habeamus aliam viam ꝛ membrū est paruum abscindatur.

Clarificatio. Notādū ē h qm̄ lȝ ſpētes sint calidi ꝛ venenū calidissimū: nihilominus potest inducere sudorē frigidū ꝛ cōgelare san. cordis mortificāda calorē nālem ꝛ corrūpendo virtutē cordis ꝛ mēbroꝝ pͥncipaliū ꝛ pp hoc valet tyriaca q: calefacit ꝛ subtiliat: ꝛ calorē nālē cōfortat: ꝛ qualitates veneni reprimit: ꝛ ipm exterius substāſialiter expellit. Secūdo posset aliquis dubitare de ſerpētibus ꝙ nō essent calidi: q: accūbunt in antris in hyeme sine sensu ꝛ motu: qūo igit erit venenum calidum postꝙ̄ serpētes sūt frigidi. Dico ꝙ serpētes sūt ca. qd̄ declarat motus ꝛ furia: ꝛ sunt tāte raritatis ꝙ frigiditas penetrat ad interiora. ꝛ ideo stāt quasi mortui. Et posito ꝙ serpētes essent frigidi: tamē venenū posset esse calidum: sicut patet in apibus q̄ sunt frigide nature ꝛ sanguine carent: ꝛ tamē venenū est calidum: ꝛ sicut venenū serpentum est calidum: ita venenū scorpionum est frigidissimū ſm Gal. Tertio intelligē dum: vt superius dictum est. qm̄ tyriaca valet cōtra venenū trahēdo expellendo: siue sumat ante siue post siue intus siue extra. Quarto aduertēdum ꝙ aliquibus videt ꝙ tyriaca non operet a tota substātia: qm̄ illam dat natura: ꝛ tyriaca cōficitur ab arte. Dico ꝙ quedā sunt: quoꝝ natura dat mālia: ꝛ ars preparat ꝛ disponit: ꝛ vltime natura complet: vt in vino ꝛ blado ꝛ tyriaca: ꝛ ita versus. v. annos sue ꝑfectiōis vel circiter hȝ formā pfectā quā acq̄siuit ex fermētatione mixtibiliū p quā opat ꝛ ꝯtra venena calida ꝛ frigida: q̄tuor tñ etates hȝ sicut ꝛ hoīes. Quīto notā dū sicut dictū est supius: qm̄ lȝ venenū nutriat a pte nāe ꝛ ꝯuertat ad nāȝ corporis: nihilominꝰ i porositatibꝰ mēbrorū remanet q̄dā mala q̄litas q̄ magis agit in corpꝰ ꝙ agat a corpe: ꝛ p istam agit: ꝛ p hūc modū ēt alterant siru. ꝛc. Mirabile videt de basilisco ꝙ īterficiat solo visu cū simus itus suscipiētes ꝛ nihil extra emittētes. Et mirabiliꝰ ē ꝙ si respiciat se in speculo moriat: cū suū venenū sit sibi amicabile. Et adhuc est mirabilius cū hō sit tēpatus ꝛ digestiue ꝓcedāt vlteriꝰ sp rectificādo qūo saliua hoīs ieiuni cū sit supfluitas tertie digōnis possit ēē venenū. Dico ꝙ quo ad receptionē spēꝝ sumꝰ intꝰ recipiētes nihilominꝰ multa alia pñt ab aīalibus emitti mala ꝛ corrupta: ꝛ ideo mulier mēstruata īficit speculū: ꝛ lupꝰ facit hominē raucū. Aliqui sūt hoīes q̄ īterficiunt fixe intuēdo aues: pueros puos: ꝛ equos tanꝙ̄ si ēēnt fasinatores. Et idō n̄ ē mirabile si basiliscus cū sit aīal venenosissimū corrūpat aerē ꝛ īterficiat ad lōgā distātiā: ꝛ ita moriunt aues volātes: ꝛ miles q̄ cū lācea pūgit eū: īficiūtur igit ptes medie donec sit in termīo ꝛ ex reflexiōe in speculo moriunt: qm̄ alterius nāe ē cū ē reflexus: sic sanguis cū est extra venas. Saliua ēt pōt acq̄rere aliquā venenositatē: nō rōne digōnis: sȝ rōne ꝯrietatis: ē igit venenū in q̄busdā aīalibꝰ: ꝛ pp h Gal. dicit ꝙ hō ꝛ vipera perimūt se adinuicē rōne cōtrarietatis: post cibū autem nō interficit ꝓpter mixtionē eius cū cibo.

¶ Caplm.xv.de pũctura scorpionũ.

Scorpiones sunt quedaȝ aĩalia ad modũ scarabeoꝝ: nisi q̃ hñt caudas. Quidã tñ eleuãt caudas: ⁊ illi nõ sunt ita venenosi: ⁊ qdã trahũt caudas ⁊ illi sunt magis venenosi ⁊ quidã volãt de regione ad regionẽ: ⁊ inueniũtur iuxta locũ vbi Alexan. inclusit gog ⁊ magog ⁊ inueniunt prope nos in auinione: ⁊ in multis alijs regionib⁹. ⁊ dicũnt indigene q̃ scorpiões diligũt multum pãnos mũdos: ⁊ ideo cũ aliqs hȝ femoralia mũda ⁊ camisias: tũc ponũt se iuxta carnẽ ⁊ lãbunt cũ ligua: ⁊ si cõprimantur capita eorum statim volunt mordicare ⁊ pungunt cũ cauda: ⁊ foramen est valde paruũ quasi insensibile. ⁊ tñ lȝ quãtitas veneni sit puissima: effectus tñ est magn⁹ valde in totũ corpus ⁊ qr venenũ est frigidissimũ ẽm Gal. in loco puncture sentit magna frigiditas: ⁊ etiã in extremitatib⁹: ⁊ dolor ⁊ punctura ⁊ tumor ⁊ inflatio: ⁊ qñqȝ calor in toto. ⁊ dicit Gal. q̃ si punctura sit in arteria: sequit sincopis. ⁊ si in neruo putredo. Curat igit cuȝ tyriaca siue intus accepta: siue supra posita. qr calefacit ⁊ desiccat: ⁊ trahit: ⁊ expellit: ⁊ cõfortat: ⁊ qualitatem veneni destruit. ⁊ contraria põt facere ⁊ per se cũ adiutorio caloris naturalis. hoc idẽ facit metridatum ⁊ tyriaca dyatesseron ⁊ scotrugene: ⁊ etiã cõfectio facta de baccis lauri ⁊ aristologia ro. ⁊ piretro ⁊ pipere ⁊ maiorana. ⁊ gentiana in equali portione. ⁊ agarico i minori. ⁊ pulpa coll'. lõge in minori. ⁊ cõficiatur cum butiro ⁊ melle. ⁊ q̃ sumat interi⁹ vsqȝ ad. ʒ.j. ⁊ etiã desup emplastret. allea etiã sumpta cum vino puro in parua quãtitate velent. ⁊ qd̃ plus valet oĩbus: est q̃ sumantur scorpiones ⁊ buliãt in oleo: ⁊ inungatur pticula patiẽtis ⁊ stati curat. valet hoc oleũ i dolore auriũ si istillet.

¶ Caplm.xvj. de punctura apum.

Apes ⁊ vespes habẽt aculeum ⁊ pungunt ⁊ cauterizãt ⁊ sentitur i loco dolor ⁊ tumor: calor: arsura. Uespe aũt nõ dimittũt aculeũ: sȝ apes fortiter adherent ⁊ dimittũt aculeum: ⁊ postea paꝝ viuunt. ⁊ lȝ sint aĩalia carentia sanguine: venenũ tñ est calidum cicatrizans. natura eni ꝓuida dedit aculeuȝ: ⁊ hoc emittũt loco armoꝝ: ⁊ hoc patet qr raro aut nunq̃ ledunt nisi ledãtur: ⁊ idõ cũ leduntur ⁊ rapiunt coadiuuant se ⁊ faciunt exercitũ: ⁊ pugnãt cõtra raptores ledendo equos si in equis sint. Aĩal aũt ẽ multũ fructiferũ. venenum igit nõ emittũt nisi cũ indigent ad sui tuitionẽ. Rex apũ nõ habȝ aculeũ: ⁊ egerit volãdo. ex proprietate igitur preter cõplexionẽ habẽt venenum calidum. ponant igitur frigida supra locũ: nõ vt repercutiãt: sed vt alterent ⁊ infrigident. tũc igitur valet ferrũ desup appositũ: aut plumbũ infrigidatũ in aceto: aut malue: ⁊ ordeũ ⁊ coriãdrum: pistata cum aceto ⁊ desuper emplastrentur: ⁊ similia frigida ⁊c.

¶ Capitulũ.xvij. de morsu cãis rabiosi ⁊ ydrosorbia.

Ydrosorbia. est passio melẽca i q̃ homĩes aborrẽt aquã mũdã ⁊ ẽt sonũ ei⁹. Intelligẽdũ q̃ mlta sũt q̃ mor

dent hoíes q̄dam sunt sana ⁊ quedam sunt que sunt corrupta: sicut hō mordet hoiem: ⁊ canis: ⁊ lupus: ⁊ mustella: ⁊ simia: ⁊ lepus: ⁊ multa cōsilia. A. si nō rabiosa curāt sicut vulnera: preseruan do vt loc⁹ nō apostemet. abluat igitur vuln⁹ cū aqua ⁊ sale: ⁊ fabe fracte cru/ de masticate: ⁊ desuper posite mltū va lent. ⁊ oleū de orobo. ⁊ cōfectio facta de cepis. ⁊ litargiro: ⁊ orobo. ⁊ fabis fractis. ⁊ melle: ⁊ vino dulci. Si āt fue rit rabiosa op3 aliter cōsiderare: ⁊ exē plificem⁹ in cane. q2 frequētius accidit Canes sunt frigide ⁊ sicce cōplexionis ⁊ incurrūt rabiositatē in fine estatis ⁊ i principio autūni pp̄ter nimiā aduenīē tem caliditatē: ⁊ in hyeme pp̄ter nimiā frigiditatē: ⁊ in vere pp̄t malos cibos: vt q2 comederūt cadauera mortuo2: ⁊ aquas potauerūt corruptas: ⁊ silia.

Signa. Signo2 quedā sunt q̄ signāt canē rabiosū3: ⁊ quedā signāt lesionē factā i morsu a ca ne rabioso. Si sit canis rabiosus: pri mum signū q̄ nō cognoscit domū suā: ⁊ icedit solitari⁹: ⁊ capite iclinato ⁊ au res pēdētes: ⁊ ocli rubēt: ⁊ saliua exit ab ore ⁊ latrat vmbre sue. ⁊ latratū h3 raucū. ⁊ portat caudā plicatā: ⁊ alij ca nes fugiūt ab eo ⁊ latrant ei. ⁊ si bucel la panis inuoluat in loco morsure ⁊ de tur alijs canib⁹ ⁊ comedāt: non erit ra biosus. Signo2 aūt q̄ signant ipressio nem venenositatis factā i corpore: q̄m habeat somnia timorosa ⁊ terribilia. ⁊ est stupidus: ⁊ sentit puncturas ⁊ mor/ dicatiōes i corpe: ⁊ h3 singultū ⁊ sitim ⁊ siccitatem oris: ⁊ permixtionem mē/ tis ⁊ abhorrēt aquam ⁊ moriuntur.

Pronostica. Morsus a ca ne rabioso da to q̄ nihil ho2 sentiret n̄ reputet se cer/ tificatu3: q2 aliq̄n occultāt ista per. xv. dies. aliquādo per sex mēses. aliq̄n per vnū annū. aliq̄n per. vij. annos: ⁊ diuer si sunt termini p̄m diuersitatē suscipien tis: ⁊ p̄m na3 veneni ⁊ regiminis ⁊ alio rum. Pessimum igitur est signū ⁊ mor tale permixtio rōnis ⁊ abominatio aq̄ munde: ita q̄ vix aliquis aut nunq̄ eua dit postq̄ incipit aquam abhorrere.

Cura. Recta via curationis ē q̄ trahatur materia veneno sa ad exteriora p locū morsum. quare sanū consiliū est q̄ nō fiat phloia: nec farmacia: nec clistere: nec balneū: donec transiuerint ad minus tres dies. Aliter magis traheret venenū ad interiora: in primis igit ponatur ventosa sup locu3 morsure cū scarificatione ⁊ sanguisu/ ge sunt vtiles ⁊ nō pmittatur morsura claudi: ⁊ emplestret cū his: opopona/ co tēperato in aceto. ⁊ eruca. ⁊ cepa. ⁊ alleis. ⁊ rutha. ⁊ butiro. ⁊ nō respiciat sanguinem suum. ⁊ det sibi yeraruffini actuata cū pulpa colle. ⁊ fiant clisteria vbi sit yerapig. ⁊ fiat balneū in fine: ⁊ vtatur cepis ⁊ alleis. ⁊ rutha. ⁊ aq̄ vbi ferrū sit extinctū. ⁊ vtat tyriaca ⁊ etia3 desup emplet. Cācri fluuiales cōpetūt eis ⁊ ēt puluis desup apposit⁹. vtat per annū itegr̄ ista pfectiōe vsq3 ad. ℥. j. ma ne ⁊ sero. ℞. radic. aristol. ro. gētiane. cācro2 fluuialiū adusto2: origani. ca/ lamēti. ruthe sicce. bacce lauri. an̄. ℥. j. piretri. oppopōacis. boli armenici. an̄. ℥. iiij. carica2. ℥. ij. buliāt i vio cocto cū melle ⁊ butiro pdiātur. Si aūt oīa ista neglecta fuerit. cadet i maniā demonia cā ⁊ i mortē. Si aūt venerit ad disposi tionē. q̄ abhorreat aquā: iā videt egri/ tudo pfirmata: ⁊ tūc ingeniādū ē q̄ oc/ culte p calamum ex longinquo det sibi aqua cū magna cautela q̄ nō possit vi/

dere aquam nec audire. vitet picturas: ⁊ speculū ⁊ vitꝝ. ⁊ breuit regat ī oib⁹ sic maniaci ⁊ melici debent regi.

Clarificatio. Mirabile est ꝙ canis rabiosus ⁊ hō morsus a cane rabioso cū ꝯfirmatur egritudo ꝙ ita abominent aquā clarā mundā cū magis deberent appetere rōne ꝯrictatis. Dico primo sic impressio fit de facili in hūido. ⁊ ideo sic videm⁹ ad sensum ⁊ Gal. vult hoc ī de liquidis motib⁹. ꝙ cū aliqs videat aliū oscitare oscitat: ⁊ cū aliū videt alitare alitat: qꝛ ista fiūt in hūido: ⁊ imaginatiua de facili īprimit in humido: sic videmus cū aliquis mingit alter vult mingere: ⁊ cū aliqs abluit manus vult mingere. In humido igit de facili fit ipressio. Cū igitur rabiosus sit intus imundissimus: ⁊ melia sit adusta ita ꝙ manēte vita iā vlteri⁹ corrūpi nō pōt. iō cuз videt aquā statim mouet imaginatiua hinc inde. ⁊ qō habet intus extra imaginatur: ⁊ in aqua ⁊ in aliquo mō ratio viget: ⁊ tūc si petat ab eo sic dicit Rasis quare abhorret aquā. rñdet ⁊ dic ꝙ in aqua sunt itestina ⁊ stercora et viscera canū: et qꝛ ista naturalr abhorrent: ideo per paruissimuз lumen rōnis ista abhorret putans illa ibi esse ꝓpter corruptā imaginatiuā. Secūdo modo dico ꝙ hoc est a ꝓprietate. Tertio dico sic. hec egritudo est confirmata: et mala cōplexio est equata sicut in ethica. et ideo non cōpetit cōtrariū vt curās: immo primo odit tanꝙ ꝯtrariū corrumpens. Simile autē appetūt et ideo appetunt volutari et in terra et puluere: et gaudere in siccis ratiōe similitudinis. cōtrariū aūt nihil appetūt: qꝛ totū ē eis naturale vel quasi naturale. Secundo cadit aliud mirabile vñ canes habeāt audaciam et velocitatē in motu postꝙ sunt animalia frigida et sic. et cū audacia veniat a calore et calidū est bñ mobile. Dico ꝙ audaces habent cauernulas cordis angustas: et ideo ebulit ibi san. et calefit et irascūnt. et acqrūt audaciā per accidēs qꝛ ratione siccitatis cerebrum inflāmatur: et mouentur cuз impetu et furore. Lepores aūt habent cauernulas cordis latas: et ideo de facili exit ille paruus calor cū sint frigide complexionis: et ideo timēt multum. Ista tamē duo animalia ꝯueniūt in vno qm̄ velocissime currūt. et hoc non est a parte cōplexionis sed ex habilitate corporis: qm̄ habēt neruos siccos. Nerui aūt quāto sicciores tanto meliores ad motum: nisi essent ita sicci ꝙ corrūperētur: sicut testatur Galie. in libro suo de morbo et accñti. Tertio intelligēdū ꝙ in vrinis taliū apparēt carnis frustra: et hoc est cū venenū sit frigidū ꝯgelat sanguinē: et ita vident carnis frustra et tñ est sanguis ꝯgelat⁹. Ultio notandū vt dictū ē in cura ꝙ balneū nō cōpetit donec corp⁹ fuerit mūdificatū: aliter pmisceret: nec phloia nec farmacia ꝯpetūt donec ptrāsiuerint tres dies. aliter magis traherēt iteri⁹ ꝙ exteri⁹. Post tres aūt dies venenū p totū corp⁹ expāsū ē: et tūc bñ pñt cōpetē. In pricipio igit cū attractiuis et cū scarificatiōib⁹ isistē debem⁹. et p⁹ tres dies ampli⁹ ipm p illū modum non molestemus. illud aūt q fortiter attrahit est cauterium.

¶ Capitulum. xviij. de dolore.

Dolor est sēs⁹ rei ꝯrie. aut dolor ē mutatio cum corruptela qñ sensus apphendit rem cōtrariā: tūc est dolor.

Cause. Causa enī doloris est du plex. s. mala cōplexio diuersa et solutio cōtinuitatis: ista. n. quā do veniūt fortiter et subito sūt cā doloris. Si aūt paulatine non sentiunt: et si ista fortiter veniant q stupefiant membrum nō sentiunt: sicut in frenesi: et si sint equata nō sentiuntur sicut in ethica. Calidū igit et frigidū sūt cā doloris q̄ sunt accidētia et fortiter imprimūt. Siccū aūt nō inducit dolorē nisi p accidēs inquātū soluit cōtinuū: hūidū aūt nec p se nec p accidēs: sed accidētaliter et per accñs gratia māe et reducit ad solutionē cōtinui. Calidū et frigidū quādo multū excedūt soluūt cōtinuū: et idō antbonomatice loquēdo dolores non sūt nisi vlcera. Solutio aūt cōtinuitatis nō inducit dolorē nisi in fine ꝑm q vult Gal. in de morbo. et si dolor sit in vulnere seu in mēbro: pōt fieri hoc pp hūiditates que cōcurrūt rōne male cōplexionis diuerse. Dolores igit aut ꝓueniūt a causis intrinsecis: aut extrinsecis. A causis extrinsecis sic est exercitiū: flagellū: casus et obuiatio durus de cubitus: et cū aliquis dormit discoopertus: et multa ꝯsilia. Si aūt dolor ꝓueniat ab intus: tūc sunt diuerse spēs doloris ꝑm diuersitatē hu. et pricule patiētis: et ꝑm naturā multitudinis et paucitatis: et ꝑm q dolor i mēbro sensibili ē et est dolor acutus: et si in mēbro pauci sensus est dolor grauatiu⁹: et si materia est acuta faciet dolorē acutū pūgitiuū: et si mā est frigida faciet dolorē grauatiuū: et si vētosa extēsiuum: et si parata putrefactiōi et febri inflāmatiuū. Species aūt doloris sunt multe ꝑm Auicēnā et ꝑm Gal. possūt reduci ad tres species vel quatuor sicut ipe dicit supra illū amphm labores spontanei: et in lib. suo de regimine sanitatis. Est. n. qdam dolor q̄ appellat dolor acutus pūgitiuus vlceratiu⁹. et est alter dolor extēsiuus: et ē alter grauatiu⁹: siue apostemosus et alter est iflāmatiu⁹. Et si sint alie spēs ad istas possūt reduci.

Signa. Signa partim dcā sūt: si aliter veniat sentit cōquassatio et aggrauatio: sicut cū acub⁹ pūgeret aut cū vrticis et sentit motum deambulatiuū inter cutim et carnē pūgitiuū: pruritiuū: pforatiuū signū est q hu. colerici acuti: aut salsi adusti dominātur in corpore q̄ dissoluti in vapores cū vadūt ad mēbra sensibilia: inducūt dolores acutos. Si aūt sentiat extēsionē in mēbro tāq si essent rigida et tēsa sicut chorda arcus: tūc sūt hȳ melācolici quos nā nō pōt bene regere aut ventosi. Et si dolor fit affixus hūores sunt. Si deambulatiu⁹ ventus est. Si aūt fuerit grauatiu⁹ dolor: sicut si sentiret magnū pōdus: ita etiā q nō audet se extēdere: tūc est signū q est ibi humor et multus et male qualitatis. Primus aūt dolor signat hu. malos: secūdus multos: tertius vtrūq. Quarta āt species doloris pōt vocari dolor inflāmatiuus: videt enī homini q qdā flāma caloris trāseat p spatulas: vt in paratis ad fe. putridas et potissime de sāguine: et in tali dolore sic grauatiuo sic cōfractiuo sic inflāmatiuo cōpetit statim phlöia. Si aūt nō fiat phlöia et incurrat fe. magna fortūa erit si vnq euadat: et si contingat q euadat cum terribilibus accidētibus: sicut dicit Gal. libro de regimine sanoꝝ.

Pronostica. Magna pꝛonosticationis dicta est: qm̄ oēs iste cōquassationes et dolores ꝓnosticant morbos futuros et

ideo ps ista videlicet in regimine pser/
uatiuo: pnosticemus igit cū ypo. labo
res spōtanei.i.sine cā manifesta narrāt
morbos: vel possemus dicere q̄ h agit
de dolore put dolor est morbus: vl' te/
net locū morbi: p tāto q: querim⁹ cām
⁊ signū ⁊ curā. Et fm h possemus pno
sticari q̄ oēs dolores sūt mali: quia do
lores psternunt virtutes: ⁊ sūt cā apo/
stematū ⁊ sincopis: ⁊ ois dolor q̄ au/
fert somnū est pessim⁹: q: destruit natu
ralia: ⁊ vbicūq̄ pmiscet se dolor: oēs
alias opationes destruit: q: nihil vel q̄
si pōt fieri dolore manēte: qd̄ satis de/
clarauimus in tabula nostra igenioꝝ.

Cura. Dolores curant trib⁹ mo/
dis fm Gal'.v. de simplici
medi. Primo p euacuātia si fuerit cuz
humoris vitio iuxta qualitatē hūoris
⁊ plenitudinis. Scdo cū anodinis cale
factorijs ⁊ euaporatorijs: tn̄ cū corpus
nō est plectoricū. Tertio cuz narcoti/
cis qn̄ dolor est vehemēs.i.qn̄ alia nō
pficiunt: ⁊ qn̄ adest desperatio: vt i for
ti dolore oculoꝝ: aut in colica: aut i do
loribus iūcturaꝝ: ⁊ silib⁹. ⁊ tn̄ sit cau/
tela in narcoticis q̄ nō fiāt lōgo tēpo/
re sz mō sic: ⁊ mō nō ⁊ q̄ sint bn̄ repres
sa. sicut opiū cū croco ⁊ cassialignea.
Tertio cōsiderādū est iuxta naturas
doloꝝ: q: si fuerit vlceratiu⁹ ⁊ hu. pau
ci sufficit abstinētia ⁊ fricatio: ⁊ si mul
ti mūdificent ab hūorib⁹ acutis. Si āt
dolor fuerit extēsiu⁹ ⁊ abūdātia n̄ plu/
rima: tūc fiāt fricationes fortes abstinē
tia ⁊ balneū. Si autē fuerit plenitudo
magna fiat phloīa. Si āt fuerit dolor
generatiu⁹ tūc ppetit fricatio ⁊ phloīa:
⁊ balneū ⁊ mūdificatio. Et si fuerit do
lor inflāmatiu⁹ statim fiat phloīa ma/
gna q: iste dolor ē valde periculosus ⁊
ista valēt multū in via pseruatiua ⁊ oz
se fūdare in istis radicibus: sicut mani/
festabitur cū de regimine sanitatis scri/
bemus cū auxilio dei. Tertio cōside/
rādū ē q̄ qn̄ aliqs fortiter ⁊ subito ⁊ si
ne cā manifesta venit dolor nimi⁹: tunc
melior medicina est phloīa sicut docet
Gal'. supra illū amphm q̄ egerunt non
multitudinē: ⁊ est qm̄ si fuerit de cā. aut
si corp⁹ est plectoricū ⁊ virt⁹ possit to/
lerare: tūc directe ⁊ p se cōpetit. Si aūt
fuerit de alijs causis si virtus possit to
lerare: adhuc posset vel pōt cōpetere
phloia p accn̄s: qm̄ fortissim⁹ dolor est
cā trahēdi mām ad locū: dato q̄ corp⁹
nō sit plectoricū sicut dicit Gal'. xiij. de
ingenio. Quarto intelligēdū q̄ tria sūt
instrumēta cū qbus medicus opat: q̄ si
applicent debite ⁊ sicut oz: vident mi
racula in doloribus fortib⁹ ⁊ egritudi/
nib⁹ subitis. Primū est phloīa: stati.n.
facit cessare morbū: secūdū instrumētū
est clistere. statiz eni facit cessare mor
bū sicut in colica. Tertiū instrumētum
est calefactoriū: qm̄ statiz curat fortes
dolores si corp⁹ nō est plenū: aut saltez
dirigit qd agēdū. In dolorib⁹ igit ⁊ q̄s
sationib⁹ ⁊ fatigatiōib⁹ vtat calefacto/
rijs tēpatis. Prio igit accipiatur spon
gia ⁊ ponat in aq̄ ca. ⁊ exprimat ⁊ pti
cule patiēti applicet: aut fiat de furfu/
re posito in sacculo. ⁊ si causa est frigi/
da ponat in vino puro ca. ⁊ si cā fue/
rit ca. ponat in aq̄ ca. vel fiāt sacculi de
camomilla ⁊ mellilloto ⁊ de sale ⁊ mi/
lio: vel de auena: vel de tegulis vel cō/
silibus q̄ nō hn̄t virtutē in attrahēdo.
Sz si cōfidimus q: corpus nō sit ple/
ctoricū: possum⁹ ascēdere ad calefacto
ria facta de aniso: feniculo rutha: oro/
bo: fenugreco ⁊ silibus. Et post vlem
purgationē in istis doloribus: mirabili
ter mitigat dolor ex balneo aq̄ dulcis

calide. Si aũt dolor ⁊ ꝯquassatio fiũt a causis extrinsecis: aut a flagello vel a sitibus: tũc in primis fiat phloia: ⁊ postea balneũ ⁊ iungat cũ melle aut dialtea: cõtra liuores. ℞. succi absinthij. ⁊ mellis ⁊ baccaꝝ lauri. añ. ⁊ fiat vnguẽtum: vel fiat sic: bulliat absinthiũ in vino: ⁊ desuꝑ apponat. Cõtra carnẽ mortuã. ℞. costuz: orobum: fenugre. ⁊ bulliãtur in vino: ⁊ inungat lana succida ⁊ exprimat ⁊ in loco applicet. Contra fractionẽ. ℞. absinth. assũgiã porci. absinthiũ: anisũ bulliãt in vino: ⁊ stupe canapine inuoluant: ⁊ desuꝑ applicentur.

Clarificatio. Intelligẽduz sic dicit Aui. ꝙ dolor est aliqñ cã morbi sicut fortis dolor est cã sincopis ⁊ apostematis. Aliquãdo aũt dolor est morbꝰ: vt dolor capitis ãtiquus aliqñ ẽ accñs morbi sic dolor q̇ seq̄t se. ⁊ alias egritudines. Et iõ itelligẽdũ ꝙ Aui. large accipit dolorẽ qm̃ exq̇site loquẽdo dolor nõ põt esse morbus ꝑ se: sꝫ. n. est accñs morbi: qm̃ morbꝰ est q̄litas mẽbri. accidẽs aũt est qualitas accñtalis: semꝑ. n. sequit ad illud qȯ imediate ⁊ ꝑ se ledit opationẽ: sic ẽ mala cõplexio diuersa: aut solutio cõtinuitatis. Materia autẽ doloris fuit dilucidata a nobis supra quartũ de morbo: ⁊ in multis alijs locis ⁊ iõ breuiꝰ ptrãseo. Scdõ notãduz de doloribꝰ ⁊ delicijs ꝙ ꝓprie loquẽdo tm̃ sũt in sensu tactus tñ q̄ sensus tactꝰ est cõis oĩbus sensibꝰ: iõ ꝯsequẽter pñt esse in quolibet sensu. Si aũt nos loquimur de doloribus ⁊ delicijs aĩabus sic possũt esse ꝓprie in quolibet sensu: qm̃ delectat aĩa ex subiecto ꝓportionato sensui: ⁊ tristat in subiecto incõtinente ⁊c. Si dicat aliq̇s ꝙ calefactoria nõ cõpetũt ꝓ tãto q̄ trahũt mãm ad locũ ⁊ soluũt cõtinuũ. Dico ꝙ nõ trahũt nisi corpus esset plenũ: ⁊ nõ competũt nisi vľem purgationẽ: nec soluũt cõtinuum de quo sit curãdũ: h̄. n. fit rarificãdo ⁊ poros dilatãdo: de sõniferijs debemꝰ intelligere ꝙ cõpetũt in dolore vehemẽtissimo: ⁊ signet dolor in capite: nõ tñ in eadẽ ꝑte vbi erat: sꝫ in alia ꝑte spiritus ingrossando generãt dolorẽ aliuz cũ dolorẽ curãt ad tp̄s: alibi tñ soluit sp̄ũs ingrossando: hoc. n. minꝰ malũ est nisi somnifera nimis excederẽt: q̄ dolores ꝓsternũt virtutes.

¶ Caplꝫ. xix. de apostematibꝰ gñãtis ꝑ viã adustionis cũ suis appẽdiculis.

Apostema est inflatio seu tumor ꝑter nãz. Diuisiões apostematũ sũt multiplices. Apostematũ q̄dã sũt de mã calida: q̄dã de frigida. Apostematũ q̄dã sũt de hũoribus: ⁊ si de sanguine vocat phlegmon: ⁊ si de co. vocat hisipila: ⁊ si de phlegmate zũma: ⁊ si de melãcolia cãcer vel sclirosꝫ: q̄dã de aquositate ⁊ causant ydropisiz: ⁊ q̄dam de vẽtositate ⁊ causant cacesiaz ⁊ tumorez mollẽ. Apostematũ q̄dã causant ꝑ viã cõgestionis: sicut sũt illa que generant ex suꝑfluitate nutrimẽti ⁊ debilitate mẽbri: ⁊ q̄dã generant ꝑ viam deriuationis ex ruina materie vsq; ad locũ: hoc aũt fit ꝓpter debilitatẽ membri recipiẽtis: ⁊ ꝑꝑ fortitudinẽ impellẽtis. ⁊ ex multitudine materie vel eius mala qualitate: vel vtroq;: ⁊ ꝑꝑ latitudinẽ meatuũ. Apostematũ q̄dã sũt exterius apparẽtia: ⁊ q̄dã latẽt interiꝰ: sicut pleuresis: ⁊ piplemonia ⁊ silia. Apostematũ q̄dã sũt simplicia: ⁊ hoc est raro: ⁊ q̄dã sũt cõposita. Apostematũ q̄-

dam sūt in mēbro nobili: ⁊ ista sūt ma
gis piculosa: ⁊ q̄dā sūt in mēbro igno/
bili. Apostematū q̄dā sūt in membro
multi sensus: ⁊ sūt magis periculosa: ⁊
q̄dā sūt in mēbro pauci sensus. Apaste
matū q̄dā sūt in mēbris mobilib⁹ ⁊ q̄/
dā in imobilib⁹: ⁊ apostematū q̄dā sūt
in ossibus ⁊ suba cerebri medullari ⁊
q̄dā in alijs ptib⁹: h̄ dicit p tāto q2 q̄dā
negauerūt h̄. Apostematū q̄dā sunt in
diuitibus: ⁊ ista tardi⁹ curant̄ f̄m Gal.
q2 nolūt facere phlobiam nec alia vt oz:
⁊ q̄dā sūt in paupib⁹. Apostematū q̄/
dā sūt de mā nō adusta nec multū cor/
rupta: ⁊ quedā sūt de mā adusta corru
pta vlcerāte corrodēte: corrūpente car
nē ⁊ ossa ⁊ alia. ⁊ ista sunt multiplicia
valde. sicut est ignis psicus: seu ignis in
fernalis. seu ignis sancti antonij q2 idez
sūt ⁊ carbūculus: ⁊ antrax ⁊ nolimetā
gere: lup⁹ seu herpestiomen⁹: inpetigo:
serpigo formica miliaris formica de/
ambulatiua: cācrene: fistula cācer. Ista
eni generant̄ f̄m suos modos: aliqñ ex
sanguine subtili. aliqñ ex grosso: aliqñ
ex colera subtili: aliqñ ex grossa: ⁊ ita
de alijs. Aliqñ sanguis ē i plus: ⁊ aliqñ
co. ⁊ aliqñ co. citri. ⁊ aliqñ melācolia si
ue nālis adusta siue inālˀ. Et f̄z diuersi
tatē p̄mixtionis diuerse spēs generant̄.
⁊ q̄ narrādū nō sufficit pñs dies. Apo
stematū q̄dā sūt cū fe. ⁊ q̄dā sine fe. ⁊ q̄
dā cū fe. pestilētiali ⁊ q̄dā nō. Et ita q̄
dā apostematū sūt morbus p se: ⁊ que
dā p accidēs: p accidēs qñ alios mor/
bos sequūtur. p se qñ prio ⁊ p se ⁊ im/
mediate ledūt opationes. Et ita diui/
siones apostematū sūt. xiij. quantū est
de presenti. Intelligēdū f̄m intētionem
Aui. q̄ oīs pustula vlcerās ⁊ corrodēs
⁊ denigrās ⁊ cauterizās ⁊ escarā faci/
ens: sicut cauteriū pōt vocari ignis psi

cus seu carbo seu carbūculus: ⁊ videt̄
sub istis cōprehēdere formicā ⁊ q̄daz
alia. Nolimetāgere est vlcus ⁊ corrosi
uuz ca. sequēs apostemata ⁊ pustulas
male curatas de co. intēsa corrodēs ⁊
cauernā faciēs: ⁊ pōt dici nolimetāge/
re: q2 īficit tāgētē: ⁊ accidit vt plurimū
circa nares ⁊ oculos. Antrax ⁊ carbū
cul⁹ sūt apostemata pua seu pustule ve
nenose ita q̄ i carbūculo ē maior adu
stio ⁊ iō ē loc⁹ niger sic̄ carbo. In antra
ce co. magis dñatur. Et discenunt̄ ista:
q2 in circuitu pustule apparēt in princi
pio multi colores: q̄dā citrin⁹ quidam
rubeus: quidā liuidus: quidā niger i cir
cuitu ad modū circuli. Causat̄ enim ex
sanguine adusto ⁊ co. adustis trāsmu/
tatis in nām veneni ⁊ melācoliā adu/
stā. Et iō corrodūt ⁊ vlcerāt p tāto di
citur antrax: q2 facit antrū ⁊ carbūcul⁹
q2 cōburit sic̄ carbo ignit⁹ q̄ postea de/
nigrat̄. Herpestiomen⁹ ē vlcus corrosi
uū de co. grossa adusta: s3 nō ignita vt
hisipila: s3 plus mēbrū mortificans q̄
cācer: sic̄ dicet̄ inferi⁹: ⁊ adurit plus in
ptib⁹ inferioribus: ⁊ vocat̄ alio nomi/
ne lupus. Interpretat̄ igit̄ herpestiome
nus seipm cōmedēs ⁊ corrodēs. Can/
crene sunt male dispōnes de co. ⁊ melā
colia adusta cū colore mortificato: ⁊
cū q̄dā insensibilitate mēbri: veniens vt
plurimū in ptib⁹ inferioribus: sicut di/
cetur inferi⁹ ⁊ melius. Herisipila ē apo
stema de co. grossa ignita: ⁊ cū vlcerat
corrodit circa se: ⁊ denigrat ⁊ escarā fa
cit: ⁊ tc̄ pōt vocari sacer ignis aut ignis
psicus. Fistula est vlcus cōcauū profū/
dū cauernosū de phlegmate putrefa/
cto ⁊ corrupto ⁊ adusto. Impetigo ser
pigo: formica miliaris: ⁊ formica ābu/
latiua sūt pustule pue corrūpētes ⁊ īfi
ciētes cutē de co. adusta magis subtilī

pro tanto serpunt ⁊ mouẽtur ⁊ crescũt
⁊ deambulant per cutem: ⁊ quasi ali/
quando videntur volitare: ⁊ aliqñ de/
scere in vno loco. ⁊ aliquãdo occupãt
par de cute: ⁊ aliqñ multũ. ⁊ vocatur
aliquãdo vulgariter endebet. aliquan
do ignis volatilis cũ calore ⁊ rubore
⁊ dolore et infectiõe. et aliquando vl/
cerant et corrodũt. Inter igitur infectio
nes et corruptiones cutis possunt repo
ni. Ista enim oĩa apostemata et reliqua
aut proueniũt ab exterioribus aut ab
interioribus. ab exteriorib⁹ sicut ex ca
su pcussione. obuiatione. et sĩlibus. Si
abintus aut proueniunt ex multitudine
materie et malicia ei⁹. aut ex bonitate
nature mundificantis corp⁹. et mitten/
tis materiã a mẽbris nobilibus ad mẽ
bra exteriora vilia: et talia vniuersali/
ter sunt facilis curationis. De aposte/
matibus aũt frigidis pertractabimus
magis particulariter inferius cũ loque
mur de glandulis et nodis.

Signa. Signa apostematis san
guinei sunt rubedo. mol
licies. dolor ⁊ calor. ⁊ pulsatio. et si de
co. signũ est citrinitas. duricies. dolor.
punctura. et mordicatio. Et si fuerit de
phlegmate: est ibi mollicies. albedo et
paruitas doloris. Et si de melĩa: erit co
lor fuscus. niger. terre⁹. cũ duricie et mo
dico dolore. Et si apostẽata cõponant
erit signorũ cõpositio ƒm diuersitatẽ cõ
positionũ cõponentiũ: et est multa val
de. Si aũt apostemata fuerint de hu.
corruptis adustis transmutatis in ma/
teriam veneni est ibi fetor. dolor. pruri/
tus. vlceratio: deambulatio: liuor. deni
gratio. cauterizatio. membri mortifica
tio. et corrosio. Et si in tota cõpositiõe
dominet nigra co. corrupta. color ver/
git magis ad rubedinem claram. Et si
sanguis ad rubedinem non claram. Et
si phlegma salsum: ad albedinem cum
quadam citrinitate. Et si melĩa ad ni/
gredinẽ. et quanto malicia maior ma/
gis denigrat et cauterizat et escarã gñãt.

Pronostica. Apostematuũ
qdã terminan
tur per insensibilẽ resolutionẽ: et hoc ẽ
valde bonum. et quedam per virulen/
tiam: et hoc est pessimũ. et quedã p sa/
niem laudabilẽ. et hoc est bonũ. et qdã
per petrositatẽ et duritiẽ: et est malum.
Apostematũ quedam sunt de mã ca. et
terminant i die. xx. et qdã de mã frigi/
da et terminant in. xl. die. Apostematũ
quedã sũt cũ fe. cõtinuis. et si expuant
saniẽ añ. vij. diẽ ipossibile ẽ q euadãt:
qm qñ ita cito nã gñãt saniẽ: nã nõ inue/
nit oĩno viã. Et si virtus ẽ debilis cito
morietur. et si bona signa apparẽt: dicit
ypo. vitã sunt pollicẽtia. i. mortẽ tardã
tia. sicut elicitur ex dictis Gal. ⁊ ẽ ver/
bum notabile. Omne apostema de ma
teria adusta sicut antrax: et carbuncul⁹
et formica: et ita de aliĵs: oĩa sunt pessi
ma et mortalia. Si ista fuerint cũ fe. ra/
ro aliqs euadit. Et si fuerint i locis ex
directo cordis: aut ppe mortale ẽ. Et si
materia reuertat ad interiora: iã mors
supra pedes quiescit. De apostemati/
bus aũt in particulari loqmur inferius
ƒz q sũt i diuersis mẽbris: et tũc pnosti
catio erit ƒz nãz apostẽatũ et mẽbrorũ.

Cura. Curatio apostẽatũ i gene/
rali ẽ hec. in primis appo/
nantur repcussiua: nisi aliud impediat.
illud aũt quod impedit ẽ cũ mã ẽ vene
nosa: sicut in antrace et similibus. Se/
cundo qñ corpus est plectoricum. Ter
tio qñ apostema ẽ in membro nobili:
aut vicinatur membro nobili. Quar/
to quando apostema est creticum.

Quinto quādo apostema est causatū per viā cōgestionis. Sexto qñ mā est frigida grossa. In his eni ⁊ silibus nō cōpetūt repercussiua: aliter aūt apponātur rpcussiua: sȝ diuersimode: quoniā frigida cōpetūt in apostematibus calida: ⁊ ca. in frigidis. Materia autē repercussiuoꝝ pōt eē aqua frigida. acetū oleū ro. cerotū de cera infrigidata in aqua frigida ⁊ oleo ro. ⁊ aceto ⁊ aq̄ ro. lactu. portul. solatrū. coriādruȝ: maurela ⁊ silia. Rpcussiua aūt in materijs frigidis pñt eē spicanar. absint. folia cauliū. nux cipssi cū q̄busdā fri. sicut ē coriādrū portul. rose ⁊ silia. In augmēto aūt ponant repercussiua cū maturatiuis. In statu aūt maturatiua. Materia aūt maturatiuoꝝ est h: malua: bismalua: coriādrum assūgia porci. recēs assungia gallinacea re. oleū oliuaꝝ. farina tritici ordeū: furmētū ⁊ hoc in materijs ca. In materijs aūt frigidis sunt ista: apiū: fenugrecū: semē lini: yreos: radix lilij. mel oleū antiquū. iuiube: carice: vue passe: liquiri. ⁊ silia. In declinatione ponātur dissolutiua: ⁊ possunt eē camomilla mellilotū: anthos aqua salsa. aq̄ ca. cū aceto vinū al. ca. ⁊ silia. Intelligēdū tñ circa istā mām ꝺm doctrinā Gal. v. de simplici medicina. ꝙ illud qđ maturat calor nālis est. ⁊ ideo qđ cōseruat calorē nālem maturat: qđ aūt resoluit aut mortificat nō maturat ⁊ iđ fenugrecū qđ resoluit nō maturat inquātū hmōi. Applicatio igit̄ manus supra apostema sūme maturat: sȝ q2 h esset difficile: applicent ea que calorē cōfortant ⁊ cōseruant. Ista aūt sunt farina tritici: ⁊ aqua ⁊ oleuȝ. In apostematibꝰ igit̄ ca. ℞. farinā tritici ⁊ aquā ⁊ oleū ⁊ bulliant ad spissitudinē: ⁊ fiat emplm: ⁊ si esset materia frigida: addatur fermentū ⁊ sal. ⁊ ita cū diuersis ꝓportionibus oīa apostemata poterūt maturari. Notandū etiam ꝙ in oī apostemate postq̄ venit ad saniē si nā nō rūpit aperiat cū phlōia: aut cū ruptorio qđ fit de calce viua ⁊ sapone iudaico. Intelligēdū igit̄ ꝙ in apostematibus causatis a causis exterioribus nisi corpus fuerit plectoricū: sufficiūt sola repcussiua. In apostematibus auteȝ que ꝓueniūt ex causis itrinsecis nō est possibile qm̄ sit repletio vlis vel pticularis. Intelligēdū aūt ꝙ apostema est in principio cū iā apparet: sȝ in augmēto: qm̄ manifeste magnificat̄ ⁊ dilatat̄ status qñ ampliꝰ nō magnificat̄ declinatio qñ manifeste icipit minui. Intelligēdū ꝙ in apostematibus mēbrorū interioꝝ nō debēt poni maturatiua sȝ debet fieri phlōia ⁊ purgatio ⁊ resolutio Intelligēdū etiā ꝙ postq̄ in principio applicauimus repcussiua: ⁊ postea debemus trahere materiā ad oppositum vt ponamus ꝙ apostema sit in dextra manu tūc debemꝰ pōdus portare in sinistra: vt trahat̄ mā ad oppositū. Intelligēdū ꝙ in simplicibus apostematibꝰ simplicia debēt poni: ⁊ in cōpositis cōposita ⁊ altera pars cōpositionis liceȝ nō sit ita notabilis sicut altera nō ē negligenda. Dicto de curationibus apostematū in generali: veniamꝰ ad particularia. Si apostema fuerit de sanguine ⁊ virtus sit fortis: ⁊ alia particularia cōueniant fiat phlōia de pte opposita: ⁊ si necessariū fuerit postea de eodem: ⁊ si virtus nō est fortis fiat vētosatio de pte opposita cū scarificatione ⁊ ponantur repercussiua desuper: nisi aliud impediat: materia auteȝ co. purgetur cū māna cassief. ⁊ prunis ⁊ violis ⁊ silia. Et postea in vtroq; ponant

ista repercussiua. ℞. succi maurelle: lactu. portul. virge pastoris lentiginis: muscilaginis psilij. an. et pani inctincti desuper apponantur: et tandiu contineant donec locus albescat. Si aut ex nimia appositione frigidorum locus fuerit mortificatus aut denigratus: tunc fomentetur locus cum aqua ca. aut cum aqua salsa pauca. In augmento aut fiat tale emplastrum. ℞. ordeu coriandrum. et bulliant in oleo viol. et cera ibide malaxetur et desuper apponat: deinde ponatur maturatiua de bismalua et farina tritici. et oleo: et si volumus resoluere materiam sanguineam: addamus cum illis mel: succum apij. et coriandru. Curationem autem apostematum frigidorum tangemus inferius.

¶ De curatione herisipile antracis: et carbunculi: et ignis sacri.

Ista enim oia apostemata seu pustule seu infectiones proueniunt in istis quia materia est ca. pungitiua adusta: dolorem introducens et vlceras: et qr iam transit et paratissima est transire in naturam veneni. In his aut oibus a principio anteq sit facta vlceratio si videatur plus de genere colerico: insistamus plus cu infrigidatiuis: et si de genere sanguineo cu euacuatiuis: in materia igit sanguinea fiat phlebotomia ex parte magis proxima: vt materia venenosa extrahat. Ita fiat in ma colerica si phlebotomia videatur expedire: et purget cassiaf. et mana et similibus: aut cu aqua casei: et diagridio. In principio aut anteq cutis sit vlcerata: cu in loco apparet magnus calor et dolor: et pcedat materie rubedo: siue citrinitas: infrigidetur locus cum spongia infusa in aqua frigida: et aceto aut cum lactu. et portul. et nenuphar. et extremitatibus vitis albe: et platagine: et ordeo terat vnu ex illis aut multa et desuper apponant. Et si timeamus q locus vlceret: bulliat stercus vaccinu in aceto cu melle et thure: et desup apponatur. Et si vlceratio ia facta est administretur tyriaca aut mitridatu oibus modis administratois: et tuc nihil actu frigidu desup apponat: qr frigidu vulneribus mordax: sit igit tepidu. Scindat igit malu granatu p mediu et bulliat in aceto: et postea terat et desup tepidu applicet: et bolus cu aceto in circuitu. Et ex tuc nihil applicet huidu: quia vulnera no curant nisi prius desiccet: apponant igit frigida stiptica cu qbusda resolutiuis. Materialia at sut ista: platago: portulaca: virga pastoris: coriandru. cerusa: bolus: achatia: opiu: nitru: rubea: sal: sulphur: nux antiq vnctuosa. oleu ro. cucumer asininus: fel hirci: pipis panis cu multo furfure: gallei lectes: alumen: granata acetosa: vua passa. ficus: camphora: cera al. vinu pontícu. Medicus igit diliges et sollicitus accipiat aliq ex istis aut oia: et bulliat in aceto et terant et desup apponant et remoueat emplastrum ter iter die et nocte. Sed qr ista postq venerint ad nigredine et escara magis curant manu diuina q huana: ideo experimetis vtedu est. Accipe igit vitellu oui crudum: et sal tritu: et misceant fortiter et desup apponat: istud enim valet ante vlceratione et post. Secundum tale est q accipiatur scabiosa et terat et desuper applicet et valet an et post. Tertium est istud q accipiat brunetta et teratur et desup applicet et valet ante et post. Hoc ide facit consolida maior: et

omnes species cõsolidatꝫ. Tormētilla potata valet multū: ꝛ sl'ter herba tu nici. Cuȝ igit adiutorio magni dei ꝛ sā cti antonij igneitas iā euolauerit: ītista mus cū regenerātibus carnē q̄ fiūt cuȝ mastice; ꝛ thure ꝛ aloe ꝛ litargiro. ꝛ radice aristol'. ꝛ sl'ibus.

¶ Curatio vlcerꝫ saniosorū.

Digeratur in p̄rimis materia cū oxi/zacara ꝛ sirup. de fumo terre ꝛ vtat rubea troci scata ꝛ postea fiat phlobotomia: ꝛ remoueat crustula: ꝛ cum dialtea: ꝛ populeon: ꝛ postea tal' pul. apponat. ℞. cinerē vitū: litarg. catimie lote: eris vste: aloes aluminis: cortices maligranati: cerufe lote. an̄. ʒ. iij. attra/mēti tartari: calcis viue: salis gēme. an̄ ʒ. j. fiat puluis ꝛ in vlcere apponat. vl' cū cera ꝛ oleo ro. fiat vnguētū: hoc. n. vnguentū mortificat ꝛ curat actualiter oīa vlcera saniosa antiqua: q̄ sūt de dif ficili curabilia: ꝛ iō curā cirurgico reli quamus q̄ cū ferro ꝛ realgar repressō curabit si deus voluerit.

¶ Cura cancrene ꝛ herpestiomeni siue lupi.

Intelligendū q̄ interdum corrumpitur cōplexio mēbri ꝛ virt⁹ aīalis sensibilis: deinde putresit ꝛ corrumpit ꝛ hūectat locus: ꝛ ꝑfūdat: ꝛ tūc in principio qn̄ appa/ret feditas coloris ꝛ quedā insensibili/tas: tūc ista accidētia applicant nomi/ne cācrene: ꝛ qn̄ illa accidētia iā vene/rūt ad putrefactionē ꝛ cutis vlceratio nē: ꝛ maiorem insensibilitatem ꝛ hūe/ctationē ꝛ virulentiam: tunc talia acci dentia possūt appellari h̄ pestiomen⁹. In p̄rimis igitur rectificetur dieta: vi/tet igitur ca. adurentia ꝛ frigida mor/tificantia ꝛ sit in regimine temperato. mundificetur corpus cū phlobo ꝛ far/macia: sicut debet fieri in humoribus: corruptis: postea clarificet locus. ꝛ po nantur ibi sanguisuge ꝛ inungatur lo/cus cum tali vnguento. ℞. orobi fari/ne fabarꝫ. salis cōmunis. aristol' ro. mel lis an̄. ℥. j. pulverizent ꝛ bulliant in si/rupo acetoso donec fit in spissitudineȝ mellis. ꝛ illiniatur locus. Uel istud qd̄ est probatum ꝛ laudabile multum in cancrenis ꝛ in oībus dispositionibus. cū mēbri cōplexio incipit corrūpi ꝛ de strui. ꝛ mutari in citrinitatem in liuorē ꝛ viriditatē. ꝛ inquandam fuscedinem mortificatam sicut apparet frequenter in tibijs ꝛ apostematibus male curatis ℞. olei ro. cere albe. ℥. vj. succi fructus vue lupine. ℥. iiij. ceruse. ℥. j. plumbi vsti ꝛ loti ꝛ ponfilogos. i. illius fumi qui adheret in fornacibus fabrorum vbi fundunt metalla olibani an̄. ℥. j. Mo/dus conficiendi est iste: liquefiat ꝛ ce/ra ꝛ oleum ꝛ deponantur ab igne. ꝛ alia subtiliter pulverizata ꝛ cribrata si mul omnia in mortareo diutius cōmi/sceas. ꝛ supra dictum succū infundatur ꝛ cum sine intermissione per. v. horas fuerit agitatum permitte coagulari ꝛ supranatātē succū pijce ꝛ resultat q̄dā cōfectio si bn̄ cōficiat quasi eēt diaq̄lō ꝛ sp extēdit supra alutem ꝛ postea su pra locū. ꝛ ē mirabile valde in oīb⁹ vl ceribꝰ calidis fraudulētis saniosis recē tibus tm̄. q2 in antiq̄s oȝ ad fortiora cō surgere: cū āt cācrena cadit in h̄ pestio menū. ꝛ iā incipit locus hūectari ꝛ cor rūpi. tūc meli⁹ ē remouere qd̄ putrefa ctū ē cū medicinis putrefaciētibꝰ ꝛ car

nem cadere facientib⁹: aut cū cauterio
⁊ similib⁹: ꝙ cū incisione. apponatur
igitur tale vnguentū. ℞. radic̄ aristol.
aluminis. floris eris. vitrioli. gallaruꝫ.
eris vsti. ceruse lote aloes. succi cucume
ris asinini. an̄. ʒ. ij. buliātur cū melle ⁊
aceto. q. s. ⁊ inungat locus donec ap/
pareat sana caro. ⁊ si locus esset humi
dus cauterizet. ⁊ qꝛ talia cū sunt anti/
quata sunt difficilis aut īpossibilis cu/
rationis. ideo curā restauratoꝛib⁹ relin
quamus. Unguētū ad vlcera ca. in pl⁹
saniosa difficilis curatiōis corpore mū
dificato ita ꝙ deus noluit vsq; ad ho/
die melius reuelare. ℞. antimonij. eris
vsti. litargirij climie argēti. ⁊ marcasi/
te. ceruse lote. balaustie. aluminis. sar/
cocolle. corticū thuris. ponfilogos. i.
illius fumi q̄ adheret in foꝛnacibus vbi
funduntur metalla. an̄. ℥. j. conficiātur
cū fece olei antiq̄ ⁊ cera. q. s. ⁊ fiat vn/
guentum. istud mirabiliter desiccat si/
ne moꝛdicatiōe: ⁊ pro tāto ē vtile ī mē
bꝛo sensibili ⁊ viro delicato. Unguen/
tum ad cicatrizandū ⁊ decoꝛandū loca
soꝛdida plena quasi humiditatib⁹ ꝓpt
vlcera coꝛrumpētia coloꝛem cutis. ℞.
gallaꝝ. corticis maligranati. sanguis
dracōis. an̄. ʒ. ij. ceruse. aloes sarcocol
le litargirij. catimie lote. aluminis. eris
vsti abluti. mirte. corticis thuris. pōfilo
gos. an̄. ʒ. iij. puluerizentur ⁊ confician
tur cū cera ⁊ oleo ro. ⁊ fiat vnguentū.
Considerentur igitur medicamina que
posita sunt in hoc capitulo: quia mira/
bilia sunt in causis suis.

¶ De impetigine ⁊ serpigine.

IMpetigo ⁊ serpigo sunt infectiones
cutis de co. sbtili mixta
cū hu. grosso terreo: ita
ꝙ co. subtilis aliquando est ī plus. ali/
quando co. grossa: ⁊ aliquando equali
ter. Quādo est in plūs de co. de facili
curatur quando humoꝛ grossus pl⁹ tar
de curatur. ⁊ quādo equaliter media ē
curatio. Mundificet cū coꝛpus ī pꝛis
iuxta materiam sue cōplexiōis: coꝛpe
aūt mundificato ⁊ bono regimine sup
posito fiat balneū: qm̄ balneū subtiliat
⁊ aperit ⁊ iuuat ad euacuandum hu.
Impetigo recens in pꝛimis curatur cū
saliua ieiuni si illiniatur. vl' fiat tale me
dicamen. ℞. farine risi. milij. oꝛdei. fa/
barum lupinoꝝ. ciceꝛū. an̄. ʒ. j. gallaꝝ
ossiū mirabolanoꝝ mell. an̄. ℥. s. buli/
ant oīa in aceto ⁊ succo blete vsq; ad
spissitudinē: ⁊ illiniat loc⁹. Si aūt fue/
rit antiquatū: inūgat cū oleo de frumē/
to. vel fiat tale vnguentū. ℞. nitri. litar/
giri. stercoꝛis fureti. folioꝛuꝫ agni casti.
eris vsti. an̄. ℥. j. vitrioli sulfuris viui.
an̄. ʒ. iij. buliat ī aceto vsq; ad spissitu/
dinē: ⁊ loc⁹ illiniat. Si āt adueniat pꝛu
ritus ⁊ sqme ⁊ q̄si q̄dā excoꝛiatio. illi/
niat loc⁹ cū isto medicamie. ℞. anacar
di. costi. elli nigri atramēti. aristol. cō/
bustoꝝ. an̄. ℥. vj. terant et cribellent et
cōficiant cū aq̄: aut oīa ista q̄ dicta sunt
conficiant cū modica quātitate cere et
olei. et meli⁹ adherebit. Unguētū mira
bile ad oēs ruboꝛes et infectiōes cutis
de co. aut sanguie: aut vtriusq; inficien
tib⁹ cutē vbicūq; fiūt. ℞. sulfuris viui
auripigmēti rubei. an̄. ℥. ij. puluerizent
et cribellent ī vltimo: et ꝯficiant cū suc
co de fumo terre: et si nō inueniat cū si/
rupo ō fumo terre: et fiāt trocisci et de/
siccētur ī vmbꝛa: et cū vti volueris di/
stēperent cū vnguēto citrio et inūgat lo
cus: et cū aq̄ sulphurea ca. abluat. et h
fiat totiēs donec curet. Oleū de sinapi
delet ipetiginē: sic̄ oleū de frumento:

hidẽ fac acetositãs citri ⁊ sinapis cū aceto: ⁊ sulphur citrinū cū aceto: ⁊ cortices maligranati: vel fiat istud. ℞. vnguẽti citrini vnguenti fusci. litargiri. añ. ℥. ij. misceantur.

¶ De formica miliari.

Formica miliaris ē pustula parua acuti capitis calida: aut multe pustule: ⁊ videtur ambulare: quoniam vidẽtur mutari: aliquando vlcerant ⁊ aliquando non. Curantur eni sicut herisipila: quoniam ante vlcerationem possunt apponi humida: sed postea non. In principio enim ponantur magis frigida cum stipticis. in declinatione magis resolutiua. in medio ponantur medio modo. In principio igitur ponant supra locum lactuca trita cum portulaca ⁊ mucillagine psilij: ⁊ in medio ordeum: ⁊ panis furfureus ⁊ plantago: ⁊ cortex maligranati: ⁊ versus finem sal ⁊ nitrum ⁊ rutha: ⁊ cucumer asininus: ⁊ conficiatur cū vrina pueri ⁊ succo plantaginis. Quia igitur in omnibus istis materia est venenosa: magnū studium ⁊ magna cautela adhibeat: sicut in igne persico recte.

De fistula.

Intelligendu ē ꝙ vlcus concauum sordidum latum inferius ⁊ strictum exterius: quod inquā modo clauditur ⁊ modo aperitur declarant fistulā ⁊ per ista accidentia fistula declaratur. Digeratur igitur materia in primis cū oximell. diure. ⁊ siru. de fumo terre: ⁊ purgetur cum yerapigra: ⁊ yeraruffi. ⁊ stuphetur: ⁊ vtatur tyriaca: ⁊ sit in bona dieta ⁊ bono regimine. Ista passio est difficilis curationis valde: ⁊ potissime quando antiquatur: quoniam oꝫ ꝙ cum nouacula aut cauterio per omnem ambitum caro mortificata remoueatur: donec sit deuentum ad viam: multi sunt qui predilligūt sic esse: ꝙ̄ sic curari. Si autem fistula fuerit in carne sanies est alba si in osse est sicut lotura carnis: si in neruo ē nigri coloris. Corpore igitur mundificato elargetur vulnus cum gentiana: aut cū medulla sambuci: ⁊ postea ingeniet quo modo pulueres intromittantur cum tenta aut ꝑ modum emplastri ⁊ similiuꝫ. ita ꝙ virtus medicaminis possit venire ad profundum ⁊ consumere totum qḋ mortificatum ē. donec appareat caro rubea sana: ⁊ postea est magna cautela adhibenda in generationem carnis: quoniā dato ꝙ sit curatus caro non generabit vniformiter: ⁊ iterum in profunduꝫ sanies generabitur. quare tenta tunica in his que carnem generant continue debet appōi: ⁊ paulatine diminui donec totum fuerit plenuꝫ sua carne. Hoc igitur medicamen confert in fistula. ℞. zinzi. ʒ. iij. viride eris. ʒ. ſ. aloe. ʒ. ij. puluerizentur fortiter ⁊ buliant in aceto: ⁊ addatur mell. ℥. v. ⁊ buliant iterum donec fiat quasi vnguentum: ⁊ intingatur tenta ⁊ fistule apponatur. Uel fiat per hūnc modum: qm materialia medicaminum mortificantium sunt hec. aristol. myhrra: aloe: cerusa: litargirū es vstum: viride eris: vitriolum: tartarum: radicis yreos: rad. scolopend. catilinia: teste ouorum combuste in furno figuli: nitrum: spuma maris: stercus humanum combustum: argentum viuum extinctum: limatura ferri: calx viua: sulphur viuum: sal armoniacum

auripigmentum rubeum ⁊ citrinum: vitriolum: alumen. realgara. repressuz cantarides: salnitrum: sapo gallicus. cētaurea. orobus. ell's. opoponac. plumbum vstum. sal tostum. succus titimali. hermoḋ. affrodill'. sticados. mel. aq̄ ruthe. aqua celidonie. aqua ruthe distillata per alembicum. agrimonia. acetū assungia porcina antiqua. ista inquam sunt materialia cum quibus omnia vlcera fraudulenta sordida possunt curari: cum curabilia sint. Intelligenduz q̄ nec in his nec in aliis multis pono nutritiuum: neq̄ eligo ex materialibus q̄ magis ꝓpria ⁊ que minus: nec in multis pono doses. Cuius ratio est: quoniam hic ponitur ars ⁊ doctrina: ⁊ multa relinquuntur medico particulariter operanti: quoniam in particularibus ē magna diuersitas: quoniam aliquando passio est noua: aliquando antiqua: aliquando est in superficie: aliquando in profundo: aliquando in membro nobili vel iuxta: ⁊ aliquando in ignobili: aliquando in carne: aliquando in neruo: aliquādo in osse. Et s'm hec omnia oportet medicamina diuersificari. Preterea quedam sunt medicamina debilis virtutis: ⁊ quedam virtutis fortis: ⁊ quedam magni iuuamenti: ⁊ quedā parui: ⁊ s'm hoc diuersificant doses. Cōparetur igitur vnum alteri: ⁊ accipiatur aliqua ex istis ⁊ conficiantur: ⁊ fistule vt dictum est applicentur. Quando autem fistula antiqua est in profundo: fiat talis aqua. ℞. salis armoniaci vitrioli. auripig. rubei ⁊ citrini viridis eris: ana pulueri͡zentur ⁊ ponantur in alambico de vitro bene lutato: ⁊ fiat lētus ignis: ⁊ prima aqua abiiciatur donec alambicum efiat rubeuz: ⁊ seruetur in vase vitreo obturato: aliter exalaret: tante virtutis ē ista aq̄ q̄ ossa penetraret: ⁊ omnia metalla: ⁊ in omni concaua fistula ponatur vna modica gutta: statim cauteri at sicut ignis: ⁊ remoueatur arsura ⁊ dolor cum albumine oui aut butiro: ⁊ adhibeatur cautela q̄ dicta est in generatione carnis: q2 vere ista aqua omnem fistulam mortificat: sed in ponendo adhibeatur cautela: q2 in vltimo fortitudinis est. Sed pro timidis ⁊ pueris fiant ista multum iuuātiā. ℞. foliorum ruthe: celidonie. foliorum agrimonie: añ. ⁊ ponantur integra in aqua vite hoc est in vino albo distillato per alembicum: ⁊ vna gutta in fistula distilletur. Uel fiat talis potio q̄ curat omnem fistulam a principio. ℞. agrimonie. foliorum oliue cetac. ana M. j. scindantur minutissime ⁊ ponantur in vino albo: ⁊ quotidie in aurora potetur ciphus vnus ⁊ continuetur donec curetur. Radix ell'. posita in fistulā curat eam. Scolopendria collecta cū oratione dñica ⁊ portata ad collū curat fistulam. Intelligendū q̄ experimētum est multum vtile postq̄ lux rationis precessit: ⁊ q2 omnia materialia q̄ dicta sunt abstersiua ⁊ mundificatiua: ⁊ ex illis que dicta sunt: sunt quedam fortissima ⁊ quedā debilia: ⁊ quedam mediocria. ideo experimentator dz accipere aliqua ex fortissimis in pua quātitate: ⁊ multa de debilib9 ⁊ in magna quātitate: ⁊ q̄dā de mediocrib9 ⁊ ī modica quātitate: ⁊ componat ⁊ vtat eis modo per modum pillul'. modo p modum vnguenti: modo per viam emplastri: modo per viam aque distillate seu infuse: q2 ⁊ si non prosunt singula multa iuuant. Inferi9 dicem9 aliud de fistula caplo de egritudinib9 in lachrymali ⁊ q2 h passio difficilima ē ad curāduz

postq̄ antiq̄ta ē restauratorib⁹ relinq̄mus.

De cancro.

Cancer est apostema melancolicum de melancolia adusta ⁊ est a principio parue quantitatis admodum fabe durum rotundum: fusci coloris: cum paruo calore: cum magno dolore aliquādo: aliquando cum paruo: aliquando nō vlcerat: ⁊ aliquando vlcerat: ⁊ hoc ē cū melia generata est ex adustione sāguinis aut colere pure solius. Et dicitur cancer ꝓpter triplicem proprietatem. Primo q̄ habet figuram rotundam sicut cancer. Secundo q̄ sicut cancer firmiter tenet quod tenet cum cibum venatur: ita ista passio fortiter adheret. Tertio q̄ sicut cancer habet multas tibias ⁊ longas ⁊ tortuosas: ita ista passio habet multas venas ⁊ diuersas: repletas circūquaq̄ sanguine melancolico replente. Cancer aūt discernitur sic: q̄ corrodit circūquaq̄ sine cauernis ⁊ callositate ⁊ duricie labiorum: cum rubore ⁊ calore a principio sed cum inueteratur liuet ⁊ viret ⁊ fuscescit: a principio aūt difficilis cognitiōis ē valde.

Pronostica.

Cancer aut ē recens ⁊ tunc est curabilis: aut est antiquus ⁊ tūc nō curatur. Cancer: aut est exterius apparens: ⁊ tunc curatur aut est interius: ⁊ tunc non curatur. Et pro tanto dicebat illa fistula altissima hypo. Quibuscunq̄ cancri absconditi sunt ⁊c̄. Et forte intellexit de curatione per incisionē.

Cura

Ad curam igitur possibilem intendamus. In primis si indiget fiat phlobotomia: postea curetur cum epithimo ⁊ aqua casei vel yera ruffini. si est fortis digerat cum frigidis ⁊ humidis: sicut est aqua ordei. pisces squamosi de aquis mūdis ⁊ vitella ouorū mollia: atriplices: borrago ⁊ crocus cōpetunt: ⁊ lac vaccinū postq̄ extrahitur butirum: ⁊ alia silia. Si igit locus sit talis q̄ possit incidi: sicut in māmilla ⁊ similib⁹: incidatur omino totus locus: ⁊ cauterizetur ⁊ pmittatur fluere multus sanguis: hoc tamē fiat cum magna cautela. Cauterium ēt fiat cum magna cautela: q̄m periculosum est. Apponantur igitur medicamina abstersiua sine mordicatiōe. ℞. thucie lote. plumbi adusti ⁊ abluti. ⁊ corticis malorū gra. coriādri. aloes abluti. boli armenici. añ. ʒ. j. cōficiant cū oleo ro. ⁊ cera. q. s. ⁊ fiat vnguētū. Et si locus eēt multū calidus tunc agresta. ⁊ coriādrū: ⁊ mucilago psillij desup applicet. succ⁹ celidonie. succ⁹ foliorū oliue curāt cācrū in principio: ⁊ i gigiuis: ⁊ in sūmitatib⁹ māmillarū. cerac portarū curat ꝓculdubio cācrū. Si āt magis pticulariter volem⁹ ꝓcedere: digerat mā sic. ℞. succi bora. succi fumi terre. succi scabiose. añ. lib. s. enḋ. scar. añ. ℥. ij. epithimi cuscute. foliorū sene. añ. ℥. iij. vini malorū gra. ℥. iiij. panis zuchari. li. j. fiat sirup⁹. Mā digesta purget sic. ℞. oxilaxatiui. electu. de succo ro. yere ruffini: añ. ʒ. ij. misceant postea stuphet in p̄dictis herbis: ⁊ postea dent due ptes rubee trocischate: ⁊ tertia tyriace: postea ifrigidet loc⁹ cū his. ℞. succi plātaginis. succi coriādri. succi portul. succi vermicularis: añ. ℥. iij. aceti albi: olei ro. aq̄ ro. seri caprini. añ. ℥. iiij. buliāt vna inundatiōe ⁊ panni intincti tepidi desup apponant: ⁊ deinde desiccet: ⁊ talis puluis desuper apponatur. ℞. amatites. coralli: cathimie argētee:

ꝛ aure lotorum: fuliginis: tele aranee: plumbi vsti ꝛ loti spodij: ossium mira bol. cit. fiat pul. vel cum oleo ro. ꝛ cera. fiat vnguentum. ꝛ abluatur locus quotidie cum sero caprino: aceto albo ꝛ aqua ro. tepidis. vel fiat sic. ℞. filtri blaui. stercoris columbini: corticis maligrana. gallarum adurantur supra testam ꝛ pulverizentur ꝛ pulvis supra locum canceratum apponatur. Si autem cancer esset inveteratus oportet fortiora medicamina adhibere. Addātur igitur cum fortiori medicamine: vel cum isto sed in parua quantitate. ℞. radic. aristol. ro. aloes: myrrhe: nitri: vitrioli: tartari: attramenti: vtriusqꝫ auri pigmenti: gallarum ꝛc. ꝛ abluatur locus cum decoctione istarum herbarū ℞. borag. scabiose: fumi terre: lapacij acuti: centauree. bulliant in sero caprino in pl⁹. ꝛ aceto albo ꝛ vino al. in minus. ꝛ semper abstergatur locus ꝛ desiccetur cum panno lineo antiquo mūdo: sed quia ista passio est difficilis curationis aut impossibilis: postq̄ est in interioribꝰ aut postq̄ antiquatur: ideo deinceps restauratoribus relinquamus.

Clarificatio. Notādū ē h̄ q̄ in omni apostemate est triplex morbus: morbus consimilis ꝛ morbus officialis. ꝛ morbus cōmunis. consimilis ratione male complexionis. officialis rōne tumoris: sed cōmunis rōne solutionis cōtinuitatis. Attamen intelligendum q̄ morbus consimilis est ibi morbus per se. ꝛ officialis ꝛ cōmunis sunt morbi per accidens. qm̄ prius leditur membrum ratiōe male complexionis q̄ ex alijs. sic declarauimꝰ in de morbo ꝛ accidenti. Secundo notandum q̄ nullū apostema fit ex spū. si aliquis diceret Gal. dixisse q̄ sic. dico q̄ per spiritum intellexit ventum vt in timpanite. Tertio notandum q̄ nullum apostema fit sine materia cum fit ibi tumor. quoniā aut est humor: aut ventus aut aquositas. Quarto intelligendum q̄ cum interius digerimus: modo digerimus ꝛ alteramus cum calidis. modo cuꝫ frigidis. modo cum sic. modo cum hu. quoniam quando apostema est exterius digerimus ꝛ maturamꝰ semper cuꝫ calidis ꝛ humidis tēperate: teste Gal. v. de simplici medicina. dico q̄ cuꝫ intus digerimus ad hoc facimus vt expellamus: ꝛ ideo semper fit cum contrarijs. extra aūt proprie intendimus maturare: ꝛ istud fit cum his que conseruant calidum naturale: ꝛ talia sunt cali. ꝛ humi. temperata. tamen in apostematibus ca. vergunt ad frigiditateꝫ ꝛ in frigidis ad caliditatem: ꝛ ita de alijs. Quinto notandum circa impetiginem qm̄ lꝫ bal. aque dulcis nō cōpetat in lepra: sicut dicetur inferius. nihilominus bene competeret in impetigine ꝛ serpigine: quoniam lepre materia est profunda ꝛ incinerata. ꝛ ideo balneū aque dulcis non sufficeret. sed impetiginis ꝛ serpiginis materia est magis in exterioribus ꝛ non est nisi semiadusta. ꝛ pro tanto per bal. aque dul. bene potest euaporari. Et pro tanto ītelligendum vt dictum est: quoniam īpetigo ꝛ serpigo sunt de materia subtili mixta cū grossa: ꝛ quādo plus abundat subtilis ca. dicitur impetigo quasi scabies impetuosa. ꝛ q: velocius mouetur ꝛ occupat maiorem locum. Si autem plus abundet materia grossa: tunc dicitur serpigo. ꝛ quando equalit̄ tunc dicitur serpigo miliaris vel serpi

go granosa. aliquando ista sunt cum calore et ardore et vlcere et sanie: et aliquando nõ. ita quod impetigo magis vergit ad ruborem: et serpigo ad nigredinem et ita medicamina aliquo modo sunt diuersificãda. Sexto notandum quod frumentum debet poni inter laminas ferreas candentes et quod eliquetur est oleum eius et istud oleum licet sit ca. tamen mirabilẽ proprietatem habet contra impetiginem et serpiginem et similes infectiões quoniam satis velociter totum delet. Septimo notandum quod impetigo et serpigo possunt causari ex co. et melancolia. ex melãcolia inquã in naturali causata per viam adustionis colere vel sãguinis: et hec adustio non est completa sed mediata. et quia materia in parte ẽ subtilis: ideo expanditur ad cutem: et quia partim grossa ideo remanet iuxta cutem. Octauo notandum quod comedentes panem ratatum incurrunt impetiginem et serpiginem rõne infectionis: cũ mures habeant aliquã naturam venenosam. ideo etiam pauperibus tal' panis non est dandus. Nono aduertẽdum quoniam licet impetigo et serpigo sint extra venas nihilominus bene potest competere phlobotomia propter materiam existentem in venis. Decimo intelligendum quod in impetigine et serpigine non competũt frigida repercussiua nisi essent mixta cum quibusdam resolutiuis. Undecimo intelligendum cõtra carbũculum quod aliqui apponunt in curatione frumentum masticatum et fermentum et sal et similia ca. et tamen carbũculus est de materia ca. dico quod carbũculus est de sanguine et co. adustis et intensis ita quod plus dñatur san. et dicitur carbũculus vt dictum est a carbone viuo: quoniam sicut carbo calet et rubet ita istud apostema: et ideo in principio fiat phlobotomia ex eadem parte: et in circuitu apostematis ponantur frigida et desuper apponatur frumentum masticatum quia maturat et attrahit temperate: et magis rõne masticationis apponatur fermentum quia habet duplicem naturam ca. et fri. et sal quia calefacit et attrahit et resoluit et confortat ratione stipticitatis. Postquam autem venit ad rupturam tunc apponantur resolutiua vt nõ conuertatur in antracem aut sacrũ ignẽ aspergatur igitur aqua ca. cum modico sale: et ponantur ibi ventose et similia que dicta sunt superius. Duodecimo notandum circa carbũculum sicut frequenter dictum est quod in carbũculo: nec in aliquo apostemate venenoso nõ competunt repercussiua: et tamẽ auctores iubent apponere frigida. dico quod verum est: quia materia venenosa curreret ad cor et ad viscera. quod autem apponãtur frigida hic non supra sed in circuitu. Preterea si apponãtur frigida hoc non est vt repercutiant: sed vt ardorem mitigent. preterea semper admisceant stiptica vt confortent. preterea semper apponãtur resolutiua vt nõ penetrẽt. preterea apponãtur actu tepida vt nõ repercutiant: sed vt ardorem refrenẽt. Preterea illa frigida post vlceratiõẽ non sint humida sed sicca vt mundificent. Et iuxta hoc intelligendum quod maturatiua nec cal. nec frigida non competunt in carbunculo. sed magis resolutiua et euaporatiua: ideo non debent esse ita ca. quod adurant. Ultimo notandum de cancro quod in sui nouitate potest curari: sed cum antiquatus est non: et potissime in interioribus: et ideo dicebat Hypo. quibuscunque cancri sunt absconditi etc.

¶ Capitulum.xx. de verucis poris et accrocodimibus et lupis.

Ista sunt pecca/ta offi/cialia in numero addito veruca autem est caro du/ra et spissa per totum cor/pus nata. maxime in pe/dibus et manibus de materia phlegma/tica et melica. idem sunt pori. nisi quod po/ri sunt veruce minutim fixe ad modum pororum habentium multas barbas: et hoc est propter maius dominium melie sicce terre. Accroconides sunt quedam excrescentie ad modum capitis vberum molles pendetes de materia phlegma/tica. Lupie sunt quedam que generant in palpebris et in aliis partibus corpo/ris de materia phlegmatica et differunt a scrophulis et glandulis: quia scrophu/le et glandule sunt magis intus in poris et carne circumuolute folliculo. Alie autem sunt magis extra. Curatio verucarum est abstinere ab omnibus melicis. deinde quod frequenter exsanguinent cum vnguen/to: et quod apponatur lac ficus frequeter et proculdubio curat. aut quod ligent ve/ruce cum setis equi vel quod pastent ista la/cte titimali auripig. et pasta. et fiat ca/psula et desuper apponatur. vel fiant ista. ℞. viridis eris: auripigmenti. et pul/pe coll. sal armoniaci. ana. ʒ. j. et pastent cum lacte titimali et cera et fiat capsula. vel quod radatur cum nouacula: et dimit/tatur fortiter exsanguiari. et postea pu/ciatur desuper lac ficus: aut lac titimali aut puluis litargirii et auripig. distepe/ratis cum forti aceto. Lupia autem et acrocodines omnino abscindantur. sed lu/pia seu nodus qui est in palpebra et ap/paret in interiori palpebre debet absci/di vel remoueri. vel in istis excrescen/tiis fiant ista. terantur allea cum sale et desuper apponantur: et remoueantur ter inter diem et noctem: et continuent vsque ad. ix. dies: et quod talia cum lamina plumbea fortiter comprimantur.

Clarifica. Si aliquis dubita/ret quo modo co/petunt sicca: nonne talia indurant: et ma/teria est dura. Dico quod sicca stiptica fri/gida indurant: sed hic ponuntur sicca que resoluunt sicut acetum. aut sicca que co/sumunt et euaporant et eradicant et ru/punt et cauterizant sicut auripigmen/tum et similia talia competunt. Secun/do notandum quod huiusmodi excrescen/tie non possunt causari de co. quoniam co. euaporat et euanescit. et non potest deuenire ad tantam conglobationem: fiunt igitur de phlegmate vitreo casea/to conglobato aut gipseo aut melaco/lia. Tertio aduertendum vtrum vna magna scrophula seu veruca possit ge/nerare multas paruas: cum extra se ni/hil emittant in generato. Dico quod ma/gna veruca multum attrahit de sangui/ne melacolico: quo attracto multe alie parue hincinde generant: et ita de scro/phulis. Quarto intelligendum quod licet san/guis pedum et manuum sit subtilis: ni/hilominus plus generantur veruce in illis partibus quam in aliis. non quod ex illo sanguine subtili generentur: sed quia vir/tus mundificatiua mittit superflua ad extrema. Quinto notandum quod licet in his inquantum huiusmodi non compe/tat phlobotomia. tamen quantum est ex vli purgatione pot copetere.

¶ Caplm. xxi. de apostematibus fri/gidis cum suis appendentiis.

APostema tum quedam sunt ca. ꝛ quedam frigi. ꝛ ideo postq̄ determinatum est de apostematib⁹ ca. ſm omnē sui ambitum: hic igitur de frigidis.

¶ Apostemata autem frigida quedā sunt de phlegmate. quedam de melā: quedam de aquositate: quedam de vētositate. Illa aūt que sunt de phlegmate quedam sunt mollia humida tractabilia sine calore: ꝛ quedā sunt solida ꝛ dura ꝛ quanto duriora tanto frigidiora.

Cura. Supposito q̄ vl'ia precesserint sicut ē bona dieta: ꝛ bonum regimen: ꝛ q̄ materia sit digesta. ꝛ euacuata: ꝛ ita de aliis sicut decet per ordinem ad regimen pticulare veniamus. Repcutiat igit in primis mā cum siccis ꝛ resolutiuis. accipe igitur lixiuium ꝛ resoluatur ibi nitrū ꝛ acetum: ꝛ tūc spongia noua intingat: aut pānus lineus: aut lana: aut filtrū aut pānus de bumbace: ꝛ fomentet locus ꝛ desuper ēt apponant: ꝛ ista cōtinuentur ꝛ quotidie augmentent: ꝛ fiat postea fortis fricatio in loco. Quādo aūt autem videmus q̄ apostema non est resolutum: ꝛ accedit ad statū: ꝛ incipit maturari: tunc iuuemus naturam sic. ℞. radicē liliī. fenugreci. se. lini. añ. ℥. ſ. buliant in aqua ꝛ fortiter conterantur ꝛ misceantur cum fermento: ꝛ fiat emplastrum. In declinatione autē apponantur olea ca. resolutiua sicut ē oleū laurinū. oleum de spica nardi ꝛ similium: vel q̄ in predicta decoctione que fit in principio addatur sulphur extinctum. ꝛ oleum rosaceū ꝛ sal. ꝛ fiat fomētatio ꝛ spōgia intīcta ponatur desuper. Si aūt conqueritur de magno dolore: pro tanto: q2 apostema erat in mēbro neruoso aut chorda. tūc accipe lanā succidam ꝛ vinum coctum qđ appellat sapa: ꝛ modicū de spicanardi: ꝛ comomilla: ꝛ mellilotū: ꝛ fiat fomētatio ꝛ lana desuper apponatur.

¶ De glādulis nodis ꝛ scrophulis.

ISta apostemata causantur de phlegmate cascato duro congelato. quorum cura triplex est. Primo comprimat fortiter ꝛ rie et: vel accipiat tabula plūbea solida ꝛ locus fortiter cōprimat cū tabula: ꝛ liget desup: ꝛ sit totū studiū in fortiter cōprimendo. Scđo pōt curari cū medicinis cauterizātibus. ℞. elli nigri auripigmēti rubei. viridis eris. calcis viue. attramenti. sulphuris viui. añ. ʒ. j. litargirij eris vsti. ana. ʒ. iiij. cōficiant cū oleo ro. ꝛ fiat vnguētū cū cera. aut fiat emplm cū galbano ꝛ bdelio mollificatis in vino. Tertio curat sic. extēdat cutis ex vtroq̄ latere ꝛ scindat ꝛ discarnet vndiq̄ ꝛ extrahat tota bursicula vbi ista cōtinentur deinde curentur sicut vulnera. Sit tñ duplex cautela. s. q̄ nihil remaneat de bursicula: q2 iterū reueniret. Secūda sit q̄ cum ista sūt pxima neruis ꝛ chordis q̄ illa nō ledant. Scrophule generant ex phlegmate vitreo ꝛ melā: ꝛ assimilant nodis: ꝛ generant vtplimū in carne molli. ꝛ ideo multiplicant in collo ꝛ assellis. raro inuenit sola: sed sūt multe. aliquādo ē vna grossa magna. aliqñ coadunant nodi multi ꝛ videt esse racemus suspēsus salubres sunt in pueris: grauiores in iuuenibus.

Cura. In primis subtilietur regi/men vitet repletionem ci/bi ꝛ potus: ꝛ potissime repletionē nau/seatiuam: ꝛ omnia illa vitet que replēt caput vaporibus. sicut sunt allea cepe vinum forte: vociferatio: ira: sollicitu/do: ꝛ tenere caput inclinatum: ꝛ multa consimilia. In primis fiat phleboto/mia si particularia conueniant. digera tur materia cū oxill'e diuretico: ꝛ eua cuetur cum diaturbith. ℞. turbith. ʒ. x. zinzi. ʒ. v. zuchari. q. s. ad condiendū ꝛ vtatur ea donec materia grossa phle gmatica antecedens fuerit sufficienter euacuata. postea resoluamus. quoniaꝫ repercussiua non competunt hic: nec in magnis scrophulis competit ferrum: vt dicit Auic. Illud autē qđ sufficien ter resoluit est apostolicon ꝛ diaquilō. Materialia autem medicaminum re/soluentium scrophulas sunt ista simpli cia radix liliꝫ. stercus caprarum. radix cucumeris asinini. ficus qui ceciderūt ante maturitatem cum sunt albe. fari/na fabarum. amigdala amara. radix coloquintide. alumen. sinapis. semē vr tice. sulphur. spūa maris. aristol'. squil la. fenugre. calx. nasturciuꝫ. stercus co lumbinum. orobus. nitrum. mel. ꝛ iste gūme. bdelij: ꝛ armoniacuꝫ. galbanū. pix naual'. resina. alchitran. Tunc me/dicus accipiat vnum ex illis vel plura aut omnia. ꝛ conficiatur cum aceto ꝛ oleo antiquo: ꝛ potest facere vnguen/tum: aut emplastrum cum gūmis i ma iori portione. Dicitur etiam ꝙ serpēs ponatur in olla ꝛ lutetur ꝛ in furno de coquatur: ꝛ caro cum aceto ꝛ melle fortiter cōmisceatur ꝛ locus illiniatur. Si autem cum illis fuerit magnus ca/lor in scrophulis addatur magna quā titas coriandri cum predictis medica minibus: finaliter oportet recurrere ad manum cirurgicam: sed caueat sibi restaurator a venis ꝛ arterijs ꝛ neruis ꝛ si non vadamus ad reges: qꝛ reges consueuerunt curare solo tactu: potissi me serenissime rex francorum: ꝛ ideo morbus regius appellatur. Aliqui sūt timidi ꝛ timent incisionem ꝛ longitu/dinem viarum. in talibus rumpatur lo cus cum cantaridibus ꝛ sepo hircino. sed qꝛ ista cura est turpis ꝛ difficilis to taliter restauratoribus derelinquo.

¶ De apostematibꝰ duris ꝛ lapideis.

Ista apostemata causantur ex ma/teria phlegmatica aut melancolica aut vtrisqꝫ ꝛ pro tanto vergit ad plumbeitatem si est de melancolia ꝛ ad colorem entis naturalis si est de phlegmate. ꝛ medio modo qn̄ cōpositio est media. ꝛ talus ꝛ duricies ꝛ similia consueuerunt ge/nerari in iuncturis ꝛ potissime in pedi bus. ita ꝙ frequenter impediunt gres/sum: ꝛ ideo talia sunt abscindenda ꝛ curanda. qꝛ frequenter cadunt in can/crum. In apostematibus igitur duris cauendum vt non ponant fortiter exic cantia nec fortiter resoluentia: qꝛ ma/ior fieret induratio. ponantur igitur le nitiua cum resoluentibꝰ. Caueatur igi tur a sale ꝙ ibi non apponatur in assun gijs ꝛ caueatur acetum qđ apponatur in parua quātitate quando locus ē ner uosus. in carnoso autēꝫ plus potest ap poni: ꝛ etiā in principio plus debemus euitare acetum ꝙ in fine. In primis igi tur supposito bono regimine in. vj. re/bus non naturalibus: ꝛ in illis que re/ducuntur ad illa: sicut est balneum fri/catio ꝛ similia. Accipe lapidem mola

rem candētem aut marchasitam: ꝛ asp gatur aceto ꝛ suffumigetur locus do/ nec sudet. Materialia autem vnguen/ toꝛum ꝛ emplastroꝝ que huiusmodi materias duras resoluunt ꝛ mollificāt sunt ista. assūgia galline ꝛ anatis ꝛ vul pis: ꝛ lupi. ꝛ leonis. ꝛ vulturis: ꝛ aqui le. ꝛ medulla vituli. ꝛ cerui: ꝛ talium consimilium: sicut fenugrecum: ꝛ semē lini. ꝛ iste gūme oppoponacum. galba num. serapinum: bdelium. stoꝛax: cala mita. mastix. laudanum. pix naualis. Et de omnibus istis quanto recentio/ ra tanto melioꝛa. gūme temperentur ī aceto aut fece eius quando est in loco neruoso: ꝛ fiat compositio ex vno aut ex multis: ſm ꝙ videbitur expedire. vł per modum olei ꝛ vnguenti vel emplī qd tue industrie derelinquo.

¶ De scrophulis clarificatio.

Intelligendum ꝙ scrophule non multi/ plicantur in neruis nec in carne dura: lȝ habeāt maioꝛem conuenientiaȝ cum eis. pꝛo tanto qꝛ non generantur ꝑ viam congestionis. sed per viam deri/ uationis: ꝛ cum hoc illa membꝛa non sunt parata ad receptionem materie ꝑ pter soliditatē: qꝛ caro mollis est rara ꝛ spongiosa: ꝛ ideo de facili recipit su perfluitates: ꝛ pꝛo tanto multiplicant plus in collo ꝛ ascell. ꝛ qꝛ caro mollis ꝛ qꝛ emunctoꝛia. Secundo notanduȝ ꝙ lȝ senes abundēt magis in materia phlegmatica accidentaliter ꝛ mlica na turaliter: ꝛ cum hoc lȝ sint magis debi les naturaliter ꝙ̄ pueri: tñ magis mul tiplicant scrophule in pueris: ꝛ qꝛ sūt magis gulosi ꝛ peioꝛis regiminis cōi/ ter: ꝛ membꝛa sunt magis parata rōne raritatis. senes aūt vt plurimuȝ sūt me lioꝛis regiminis: ꝛ mēbꝛa sūt solida: ꝛ non recipiunt ita superfluitates. quare scrophule magis multiplicātur in pue ris ꝙ̄ in senibus. Tertio consideradū ꝙ scrophule sūt plures ꝙ̄ veruce ꝛ glā dule qꝛ materia ē peioꝛ: ꝛ iō plus mul tiplicat sibi simile. vel posset dicere ꝙ nihil aliud est scrophula ꝙ̄ glandula multiplicata: vnde quando videmus vnaȝ solam glandulam appellamus. quando autem multas scrophulas. Quarto intelligendum ꝙ repercussi/ ua non competunt in scrophulis nec ī consimilibus apostematibus duris. cu ius ratio est quoniam materia est ita grossa ꝛ compacta ꝙ non posset retro cedere. nec etiaȝ competit scarificatio qꝛ ratione doloꝛis magis traheret ma teria ad locum: sed vomitus bene cō/ petit: ꝛ lȝ non euacuet materiam coniū ctam: antecedenteȝ tamen euacuat. Ul timo possumus hoc addere: posset ali quis dubitare de oꝛdine nostrarum re ceptarum quare aliquando ponimus materialia ꝛ non ponimus doses. Di/ co ꝙ hic traditur doctrina operandi. sed modum operandi particularem ꝑ pter conuenientiam ꝛ disconuenientiā particularium opoꝛtet frequenter mu/ tare addere ꝛ diminuere. sicut dictū est superius cum loquebamur de fistula. Et ideo hic possumus ponere canonē elec. Mesue quando aliqua simplex medicina est foꝛtis virtutis: tunc debe mus apponere in parua quantitate: qꝛ timemus effectum eius nimium: sicut ī scamonea ꝛ ellō ꝛ pulpa coloquinti/ de: ꝛ ita possumus intelligere in alterā tibus. Si auteȝ sint debilis virtutis de bemus apponere in magna quātitate quoniam aliter non haberet effectum:

sicut in cassiafi. ꝛ similibus: ꝛ ita in al/
terantibus. Si autem res fuerit magni
iuuamenti debemus multa apponere:
sicut esset peonia ꝛ rutha ꝛ ysopus in
epilẽa. Si autem sit debilis iuuamenti
debemus apponere in parua quātitate
sicut eēt endiuia antiquata in febre co
lerica. Componamus igitur si res ma/
gni iuuamenti ꝛ parue virtutis conue
niant. debemus igitur apponere multū
valde: qꝛ vtraqȝ conuenit. Si aūt esset
iuuamentum magnum ꝛ virtus fortis
apponamus in quantitate medio cri. qꝛ
alter precipit ꝛ alter negat. Si autem
fuerit magne virtutis ꝛ parui iuuamē
ti ponamus mediocriter: quoniam pa
rum apponeremus rōne iuuamenti. sȝ
qꝛ virtus est debilis: non haberet effe/
ctum si quantitas esset parua. sic igit
mediocris. Et ita diligēs medicus po
terit se aliquo mudo informare.

¶ Capitulum. xxij. de lepra.

Lepra est morbꝰ cōsimi
lis corrumpens figuraȝ
ꝛ formam ꝛ composi/
tionem membrorum: ꝛ
finaliter soluens continuum: proueni/
ens de materia mẽlica sparsa ad totum
corpus. Intelligendum est ꝙ materia
melica aut spargitur ad totum corpꝰ
aut ad partem: si ad totum aut putre/
fit aut non si putrefiat tunc generatur
febris melica. Si nō putrefiat tūc aut
mittitur ad carneȝ: aut ad cutem: si ad
carnem generat lepram. si ad cutē mor
pheam. Si aūt subtus carnem magis
ꝛ non aduratur: tunc generat sclirosiȝ
ꝛ duriciem. Si autem adurat: aut ma
teria ē grossa. aut subtilis. si grossa sic
generat cancrum. si subtilis sic generat
herpestiomenū. ꝛ ita herpestiomenus
pōt gnāri ex melẽa adusta: ꝛ ex adusti
one humorum calidorum: vt superius
dictum est. Ex his patet ꝙ lepra p se
est morbus consimilis seu accidēs mor
bi consimilis: qꝛ vtrūqȝ potest dici suo
modo loquēdi. Sicut. n. in apostema
tibus est triplex morbus. Et ita in le/
pra est triplex morbus. consimilis: of/
ficialis: ꝛ cōis. Consimilis est propter
malam complexionem frigidam ꝛ sic
cam: que est causa immediata ꝛ per se
quare errat virtus assimilatiua: ꝛ pro
tanto dicebat Gal. vj. de morbo ꝙ le/
pra est error nimius virtutis assimila/
tiue in carne. Et ideo dicit Gal. in de
virtutibus naturalibus. ꝙ cum virtus
digestiua errat in disseminando: tunc
causatur ethica: ꝛ quando errat in assi
milando: tunc causatur lepra: ꝛ quan/
do in vsiendo ydropisis. Mala igitur
complexio frigida ꝛ sicca existens in
carne propter materiam melicam: non
potest hanc mām corruptam ꝛ ineptā
assimilare carni ita ꝙ sit rubea ꝛ caro
vera: sed generat carnem phlegmaticā
quasi separatam granulosam: ꝛ ita ge
neratur lepra. Patet igitur ꝙ lepra est
morbꝰ cōsilis ꝛ est etiaȝ morbus of/
ficialis propter corruptionem figure.
quoniam tanta est malicia complexio
nis ꝙ etiam figuram corrumpit. immo
corruptio forme ꝛ figure est sua diffe/
rentia constitutiua. sicut patebit inferi
us. Est etiam morbus cōis: qꝛ finaliter
soluitur continuuȝ nisi preueniat mors
bene igitur proponebatur in notifica/
tione ꝙ lepra est morbus cōsimilis cor
rumpens formam ꝛ figuraȝ ꝛ compo
sitionem membrorū: ꝛ finaliter soluēs
continuum proueniens de mā melica
sparsa ad totum corpus. Lepra igitur
est error nimius virtutis assimilatiue

in carne.

Cause. Lepra enim aut introducitur ab vtero: aut post. si ab vtero hoc est q2 generatus ē tempore menstruorum: aut q2 est filius leprosi: aut q2 leprosus concubuit cum muliere pregnante: ꝛ ita baccalarius erit leprosus: ꝛ ex his corruptionib⁹ magis aduenientibus conceptui generatur lepra. Si post vterum hoc potest esse q2 aer est malus corruptus pestilentialis aut q2 cōtinuauit cibaria malēca: sicut sunt lentes ꝛ alia legumina: ꝛ carnes melēcas sicut sūt vulpes. ꝛ vrsi: ꝛ apri ꝛ lepores: ꝛ quadrupedia sicut sūt asini. ꝛ similia. Et in quibusdam regionibus omnia talia feralia comeduntur: ꝛ prouenit etiaꝫ ex nimia confabulatione cum leprosis: ꝛ ex coitu cum leprosa: ꝛ qui iacet cum muliere cuꝫ qua iacuit leprosus semine adhuc in matrice existente: quoniam ex coitu cum leproso mulier non inficitur: nisi nimis continuaret propter densitatem matricis: ꝛ si sanus iacet cuꝫ muliere cū qua iacuit leprosus semine adhuc in matrice existente: necessario erit leprosus. q2 pori sunt rari in masculo ꝛ infectio statim transit ad totum corpus: quare mirabilissime est cauendum. ꝛ si aliqua oportunitas aut malicia cogeret: ingenietur ꝙ semen exeat matricem: saltando sternutando ꝛ balneando matricē cum aquis mūdificatiuis abstergendo ꝛ ꝙ etiam precedat longum tempus quantū erit possibile. Et multi aliꝗ modi sunt quos non oportet narrare i expellendo semen receptum. similiter paret se ad cucurbitam ꝛ stellas ꝛ ad obprobrium sempiternum. Cauere debꝫ sibi quilibet ꝙ non iaceat cuꝫ leprosa muliere: ꝛ dicam ꝙ accidit: quedam comitissa venit leprosa ad montem pessulanum: ꝛ erat in fine in cura mea. ꝛ quidam baccalarius in medicina ministrabat ei ꝛ iacuit cū ea: ꝛ impregnauit eā: ꝛ pfectissime leprosus factus ē. Igitur felix quē faciunt aliena picula cautuꝫ. Comedere ēt lac ꝛ pisces i eadē mēsa inducit leprā. repletio ēt nauseatiua ex cibis calidis sanguinē adurētibus: aut ex frigidis ꝛ siccis melēcis vt dictuꝫ ē. Hoīes igit colēci extenuati multū calidi adusti ꝛ habentes epar calidū caueant sibi: q2 ipsi sunt in media via licꝫ enī cā imediata lepre sit mā melēca. ꝛ mala cōplexio frigida ꝛ sicca. ꝛ sic nō sit nisi vna species. Tñ cōsiderādo causas antecedentes sunt quatuor. qm̄ aliquādo adurit̄ colera ꝛ trāsit in melēiaꝫ ꝛ generatur lepra q̄ appellat̄ leonina: q̄ citissime venit ad augmentū: ꝛ quando adurit̄ sanguis gnātur allopicia: ꝛ ē saluior inter oēs: ꝛ post eam colēca a pricipio citius curat: ꝛ adurit̄ melēia ꝛ causat elephantiā: ꝛ tardius venit ad augmentum: ꝛ tardius curatur. ꝛ aduritur phlegma ꝛ causat tyriaꝫ: ꝛ habꝫ se medio modo inter ista.

Signa. Signa infallibilia sunt ista. depilatio supciliorū ꝛ grossicies eorū. rotūditas oculorū: dilatatio nariū exterius: ꝛ coartatio iterius. cū difficultate anhelitus: ꝛ quasi si cū narib⁹ loqueret̄: ꝛ calor facici lucidus vergens ad fuscedinē mortificatā: ꝛ terribilis aspectus faciei cuꝫ fixo ītuitu. ꝛ cū gracilitate ꝛ ꝯtractiōe pulpaꝝ auriū. Et p vnū signū nō debem⁹ iudicare: q2 frequēter sūt equocā: sed duo vel tria. ista tñ sunt certiora: ꝛ sunt multa alia sicut sūt pustule. ꝛ excrescētie: ꝛ ꝯsūptio musculoꝝ: ꝛ potissime illi⁹ qui est iter policē ꝛ indiceꝫ ꝛ

insensibilitas extremitatū ⁊ scissure ⁊ īsectiōes cutis. ⁊ sanguis cū ē ablutus sicut decet habet contenta nigra terrea aspera arenosa: ⁊ mlta alia valde que ponunt auctores: mihi tamen sufficiūt i la que in facie inuenta sunt: sicut clarificabit in clarificatione dictorum. Ista aūt sunt signa detecta manifesta: quib⁹ apparentibus patiens est a populo sequestrādus. Signa occulta que signāt lepram cum est in pricipio sunt ista color facie rubens vergēs ad nigredinem ⁊ incipit anhelitus īmutari: ⁊ vox aliquo modo raucescit ⁊ capilli incipiūt graciliari ⁊ puificari: ⁊ est sudor eius ⁊ anhelitus decliuis ad fetorem: ⁊ apparent mores melici ⁊ mali ⁊ dolosi: ⁊ multiplicantur in somno somnia melancolica terribilia: ⁊ sentit in somno grauedinem maximam supra corpus suum: ⁊ in quibusdam apparet scabies ⁊ pustula: ⁊ morphea per totū corpus: ⁊ incipit fieri feda corporis dispositio: ⁊ dum tamen non corrūpatur forma ⁊ figura: nōdum est iudicādus ad separationem sed est fortissime cōmi- nandus. Signa aūt que signant naufragium ⁊ approximationem ad terminū sunt ista: corrosio cartilaginis que est inter foramina narium: ⁊ casus eiusdē: scissura pedum ⁊ manuum: ⁊ casus corūdem. grossities labiorum ⁊ dispositio corporis glandulosa disnia ⁊ difficultas anhelitus: ⁊ vox rauciloqua catullina: ⁊ terribilis aspect⁹ faciei ⁊ coloris nigri: ⁊ pulsus occultus paruus. Signa autem humoris peccantis sunt si fuerit lepra ex sanguine: color faciei vergit ad rubedinem obscuram: faciem habet subtumidam cum ruborib⁹ multis vlcerosis ⁊ cum virulentia: oculi sūt rubei. ⁊ palpebre inuersantur ⁊ ex qualibet leuissima causa exit sanguis a narib⁹. odor grauis ⁊ fetidus in toto corpore: vrina vergit ad ruborem ⁊ spissitudinem. Si autem fuerit ex co. color vergit ad citrinitatem nigram punctura ⁊ mordicatio ē in facie ⁊ palpebris irascitur velociter: ⁊ est tyrānus moribus: vrina vergit ad citrinitatem: aliqn̄ est ibi impetigo ⁊ serpigo. ⁊ citissime venit ad augmentum. Si aūt fuerit ex phlegmate: color est albus vergēs ad nigredinem. faciem habet subtumidā ⁊ extremitates cum resolutiōib⁹ furfureis ⁊ squamis albis. vrina est alba vergens ad spissitudinem cum quadā glaucositate saniosa. Si autem fuerit de melancolia: facies vergit ad nigredinem turbatam. ita q̄ si aer fuerit nimis calidus aut moueatur aut irascatur: color erit rubeus turbatus vergens ad nigredinem: ⁊ si aer īfrigidetur aut timet color erit liuidus turbat⁹ vergēs ad nigredinē: nodositates multe in toto corpore mores sunt melancolici. stupor ⁊ insensibilitas: vrina tenuis ⁊ remissa. Si igitur fuerit de sanguine vocat alopicia. ⁊ si de co. leonina. ⁊ si de phlegmate tyria. ⁊ si de melia elephātia.

Pronostica

Pronosticare p certo possumus q̄ in sempiternum lepra postq̄ venit ad manifestam corruptionem forme ⁊ figure non curabitur: sed vitam prolongare possumus ⁊ impedire cum medicaminibus: q̄ materia venenosa melica incinerata non vadat ad cor ⁊ mēbra principalia: q̄re intelligendum ē q̄ lepra icipit prio ab iteriorib⁹. ⁊ postea māifestat in facie ⁊ extremitatib⁹ ⁊ iterato reuertit ad interiora: ⁊ tūc est mors: q: mēbra nobilia ruinā sustinere non possunt: tū ppter horribilitatem

materie: tum propter malam comple xionem frigidam ꝛ siccam oppositam vite principijs. Et propter hoc innue bat Auic. quomodo curabitur lepra q̄ est cancer vniuersalis: cum iaȝ non po test curari cancer particularis. Alopi cia enim est minus periculosa ꝛ faci lioris curationis a principio. leonina autem facilius venit ad augmentum. elephantia tardius venit ad augmen tum vt dictum est: ꝛ tardius curat. Ty ria medio modo se habet.

Cura. In primis incipiamus a phlobotomia. Intelligen dum est igitur ꝙ postꝙ egritudo ē cō firmata ꝙ cognoscitur per corruptio nem: non multum prodest phloboto mia nec fortis medicina: commouent. n. ꝛ non euacuant: infrigidant ꝛ desiccāt ꝛ virtutem abijciūt. ꝛ de materia mor bi modicum aut nihil euacuant. quoni am non iam est in venis sed in mēbris. Si autem competat phlobotomia in lepra confirmata: hoc est qꝛ lepra ē de sanguine: ꝛ qꝛ sanguis multum abun dat aut si fuerit etiam in muliere pro pter retentionem menstruorum aut ꝓ pter retentionem emorroydarꝫ insoli tam. aut si veniret patiens ad magnaȝ difficultatem anhelitus ita ꝙ timere mus de suffocatione. aliter non videt competere. ꝛ esset minus malum ꝙ fie ret de venis puis: ꝙ de venis magnis. vel ꝙ fieret ventosatio cum scarificati one inter spatulas aut in tibijs. a prin cipio autem melius est ꝛ directius pōt competere phlobotomia: quoniā ma teria est in venis. fiat igitur vt oportet ꝛ sicut opꝫ: ꝛ tamen video cōmuniter operantes errare: quoniā indifferenter faciunt ꝛ multas valde vigilemus igi tur. Secundo opꝫ considerare de far macijs ꝛ de digestione materie in pri cipio cum est curabilis: qꝛ de cōfirma ta non debemus nos intromittere quā tum ad curam nisi ad prolongandum vitam: ꝛ ꝙ predicatur si medicus for titer fuerit rogatus. In primis digera tur materia per hunc modum. ℞. succi bora. succi fumi terre. succi scabiose. succi lapacij acuti. ana. ℥. iij. florūȝ bo ra. florum viol. foliorum scene. epithi mi cuscute. polipodij. aneti. liqui. mūd. ana. ℥. j. mell. ro. ꝛ panis zucha. añ. q. s. fiat sirupus clarificatus. Si aūt hu. ca. dn̄entur addantur similiter endi. sca riol. lactu. ꝛ acetum. Si autem mate rie frigide dominentur addantur ista origanum. s. ꝛ calamentum. anthos. sti cados. anisum ꝛ maratrum. Et si fue rit mulier cum retentione menstruorū: addant arthemisia ꝛ sauina. ꝛ fm alio rum particularium exigentiam opor tet aliquid addere vel diminuere: quo niam si pauper fuerit ꝛ materia sit ca. digeratur cum oxizacara. ꝛ sirupo de fumo terre. ꝛ si causa est frigida cum oxil. diur. ꝛ squill. ꝛ sirupo de fumo terre. Si autem fuerit delicatꝰ ꝛ diues digeratur cum his electuarijs. ℞. diā bre. diacameron. diaarodon. diamar gariton. Si autem fuerit pauper cum diārihos. ꝛ dianison. Et si causa esset ca. addantur zucharum ro. ꝛ triasan dal. Materia digesta tertio loco opꝫ deuenire ad medicinas. medicine for tes eleborice non dentur nisi in medio veris semel. ꝛ in medio autūni semel. faciles autem multis dentur ꝛ multis vicibꝰ. imo forte quotidie vsqꝫ ad bo nam vnam ascellam vel duas: vel pa rum plus iuxta conuenientiam parti cularium. ℞. florum bora. florū viol. foliorūȝ sene. epithimi. polipod. anet.

vuarum passa.munđ. ab arill. liquir. munđ.ana.℥.j.fiat decoctio cum sero caprino: ⁊ in decoctione temperentur cortices mirabol.indorum bellicorum: ⁊ emblicorum bene gūmosorum.ana ℥.s.fricentur lento igni ⁊ colentur ⁊ detur vsq ad mediam libraz in aurora. Ista decoctio est multum vtilis: ⁊ ideo diligenter reseruetur. Si autem in materia dominaretur hu.calidus addant mirabol.cit.vel diagridiū cuz mastice buliti in sacculo. Et si materia eēt phlegmatica addantur mirabol. chebul.vl turbith cum esula zinzi. ⁊ mastice bulitis in sacculo ⁊ in decoctione. Medicine autem fortes sunt yera ruffini yera/ logođ.teodoricon.empiston.acruatis cum pulpa coll.in paruissima quantitate. Et si dn̄atur co.addatur electuariū de succo ro. ⁊ similiter si fuerit materia ca.detur talis. ℞.electuarij de succo ro.oxilaxati.yera ruffini. ana.ʒ.ij. interiorum coloquinti.bdelij. ana.℈.s. fiant pille. Si autem fuerit phlegmatica. ℞.yerep.℥.s.yera ruffini.ʒ.ij.esule mastic.ana.℈.j.fiant pillule. Si autez melia dn̄etur. ℞.diasene. diabora. yere ruffini.ana.ʒ.ij. pulpe coll.bdelij: ana.℈.s.fiant pille. Iste tamē doses variabuntur iuxta conuenientiā pticulariū.qr aliqui sūt fortes. aliqui debiles. aliqui morant in climate ca.aliqui in frigido. Industrie igitur medici derelīquo qr piculose sunt oēs medicine elli ce. ⁊ oēs coloquintide: qr inter fortes iste sole conueniūt: vt igit his piculum euenire nō possit: catis ad hortum vbi sit multitudo rafani. feniculi. petrosil. ⁊ extrahant radices sed nō oino ⁊ p/ forentur cum subula: ⁊ lardentur cum ellio nigro.cooperiantur sicut decet: ⁊ stent ad minus sub terra.xl.diebus: ⁊ postea cum vti voluerimus remoueantur omnes lardones ⁊ de residuo fiat oximel. ⁊ erit mirabile digestiuū ⁊ euacuatiuum. Uel euacuetur sic p totū annum ⁊ forte sufficienter. ℞.pul. epithimi. ⁊ quolibet mane sumat coclear vnū cum sero caprino: ⁊ est tante virtutis q̄ nullus paratus ad leprā incurret leprā si isto medicamie assuescat. De modo aūt laxatiuo tractabimus cū de serpē/ tibus loquemur. De laxatiuis aūt sufficienter dictū quantum est de presenti. Quarto loquemur de caputpurgijs ⁊ cauterijs. Corpore igitur mundificato purgetur caput sic. ℞.celidonie.tapsie nasturcij.agni casti. pulegij. origani. ana.M.s.macropiperis:nucis musca. ana.ʒ.ij.conquassent ⁊ buliant in vi/ no al. ⁊ addantur olei sisamini.℥.ij. ⁊ buliant simul ⁊ colent: ⁊ tunc intingat lana aut bombax aut stupe canapine ⁊ similia ⁊ patiens sit resupinus: ⁊ cō/ primatur in naribus vna gutta vel due ⁊ h fiat de mane ante cibum. ⁊ h faciet eū sternutare aut mingere: ⁊ purgabit cerebri superfluitas ⁊ aquositas ⁊ si/ milia. Uel iniciat succus maiorane. vl succus mediani corticis sambuci. vel fiat sternutatorium cum pul.castorei vl piperis ⁊ elli.vel fiat masticatorium. ℞.euforbij.sinapis. ana.ʒ.j. misceātur cum oxill.squill. ⁊ modico cere: ⁊ fiat cerotum ⁊ inter dentes suauiter cōquasetur pars h ceroti vsq ad quantitatē fabe. Purget igitur caput aliquo isto/ rum modorum: deinde fiant cauteria ī vtrisq tibijs subtus genu in concauitate que est supra musculum. eodem modo fiant in brachijs ⁊ fiant fetones in collo: ⁊ ventose inter spatulas cum scarificatione: ⁊ fiant cauteria in capite in quatuor partibus supra cōmissuras. si

patiens possit tolerare: ꝛ teneantur ista ad minus dieb⁹.xl.aperta. Quinto veniamus ad balnea: patiens stuphetur ꝛ in stupha sint ista.fum⁹ terre. scabiosa.lapacium acutum.anthos.flores sticados camomilla.mellilotum. ꝛ sint ista in abundantia: ꝛ radatur caput ꝛ supercilia: ꝛ abluatur totus cũ ista decoctiõe. ℞.piret.staphis.euforbij. macropiperis.nucis musca.sulphuris vivi.auripig.rubei.sinapis.aloes: pulverizentur ꝛ buliant in aceto multo ꝛ postea cum panno aspero intincto fortiter fricetur a capite vsq ad pedes ante ꝛ retro. ꝛ postea lauet cum aqua dulci calida: ꝛ postea detur sibi tyriace.ʒ.j.cum vino decoctiõis fumi terre. Modus autem omnium istorum sit talis: de mane cum surrexerit exercitetur tẽperate: ꝛ conetur expellere.omnes corporis superfluitates: ꝛ postea iret stupham ꝛ ibidem fricetur per totum corpus: ꝛ postea abluatur vt dictum est: ꝛ hoc fiat multis diebus ꝛ mensibus continue vel interpolate: sicut patiens poterit tolerare: ꝛ in exitu a balneo postꝙ omnia ꝑdicta facta fuerint ante exhibitionem tyriace inungatur isto oleo: vt humiditates corporis conseruent: bul. ãt galle. ꝛ mirabolani. ꝛ oleum sisaminum in aceto: ꝛ totum corp⁹ inungatur. post hec omnia fiat iterum stupha cum predictis herbis ꝛ inungatur totus cum tyriaca. post hec omnia inungatur cum ista aqua. ℞. radič.liliq.yari.draguntee: ꝛ conquassentur ꝛ distillentur per alembicum ꝛ addatur aqua de floribus fabarum: ꝛ aqua ro. vltramarina optima ꝛ parum gariofi. ꝛ nucis musca. ꝛ cũm ista aqua inungatur quotidie facies ꝛ caput ꝛ totuz corpus. ista enim sunt que decorant ꝛ palliant. Idem facit sanguis leporis calidus: si facies ꝛ totum corpus linian tur. Sexto loco veniamus ad serpentes de locis siccissimis cum dorso nigro: ꝛ ligentur versus caput ꝛ caudaz ꝛ cum virgis minutis flagellentur: ꝛ subito duro viri abscindant caput ꝛ caudam: vnus caput alter caudam: ꝛ ambo vno instanti: ꝛ premittatur volutari per terram: ꝛ quanto plus mouebitur ꝛ plus exibit de sanguine: tanto melius: tunc excorietur ꝛ abluatur cum aqua salsa calida: ꝛ postea cum vino puro: ꝛ istis serpentibus vtatur omnibus modis quibus poterimus considerare: qꝛ breuiter loquendo in leprosis post corporis mundificationem aliam viam non habemus. Decoquantur igitur in aqua vsq ad ossium separationem cũ semine feniculi ꝛ aneti ꝛ pane bis cocto: ꝛ modico sale: ꝛ postea sorbeat brodium ꝛ comedat carnes sic ꝑparatas: vel terantur cum ala galline ꝛ modico zinzi. ꝛ de pane zucha. ꝛ fiat comestio alba. vel aliter ꝙ carnes sic parate cum pul. zinzi. ꝛ coriandri. ꝛ croco. ponantur in arto creata: vel aliter ꝙ carnes parate terantur fortiter: ꝛ cum pul. zinzi. ꝛ nucis mus. ꝛ pane de zucha. fiat elĩm. vel aliter serpentes vivi ponantur in vino optimo cum epithimo: ꝛ sene. ꝛ polipoď. ꝛ aniso ꝛ sũitatibus feniculi ꝛ aneti: ꝛ non potetur nisi vinũ cum tẽperata quãtitate aque. Uel ista oĩa tpe vindemiarũ ponantur in musto: ꝛ vas quasi non sit plenuz: ꝛ cum vinũ fuerit clarum ponant in alio vase ꝛ ibi conseruet. Istud vinũ laxa. q̃tidie bis vel ter: ꝛ ẽ cib⁹ ꝛ pot⁹ ꝛ medicina. Abluat tot⁹ cũ aqua decoctionis serpẽtũ: ꝛ qñ videmus post multũ vsum serpentum ipm squamari ꝛ pati

cotomiam ⁊ sincopim ⁊ tumorem in toto corpore optimum signuȝ est: quoniam serpentes valent quocūqȝ modo ⁊ alter nullus curatur nec preseruatur ⁊ ideo multum valet tyriaca. Omnia autem ista debent fieri corpore mundificato. Septimo veniamus ad remotionem tuberositatum. multi enim sūt modi eleuandi has eminentias. quidā findunt in cruce. aliqui deuastant cum corrosiuis. alij cauterizant. Sed melior modus eleuandi est iste: ꝙ nodus iste seu tuberositas eleuetur cum vnco ⁊ postea cum rasorio radicitus abscindatur: ⁊ ita fiat de omnibus si sustinere possit. ⁊ totus sanguis qui fluit colligatur: ⁊ cum litargiro bene puluerizato fortiter cōmisceat ⁊ tota facies seu locus emplastretur: ⁊ stet ita trib⁹ diebus: ⁊ postea abluatur cum aqua furfuris: ⁊ ita fiat de oibus eminentijs. postea inungatur cum isto vnguento. ℞. vnguēti citrini lib. ʒ. vnguenti fusci ad scabiem. litargirij: ana. ℥. ij. misceantur ⁊ tota facies aut loca omnia inungant ⁊ stet ita die ac nocte: ⁊ cum comedere voluerit abluatur cum aqua resolutionis furfuris. Si autem fuerit delicatus suffumigetur prius facies cum aqua decoctionis malue. bismalue. lapacij. fumi terre. deinde inungatur locus cū lardone ⁊ postea abscindatur. Si autem timet incisionem corrodatur locus ⁊ cauterizetur cum puluere tartari. ⁊ viride eris. salis armoniaci. ⁊ calcis viue. puluerizentur ⁊ misceantur cū aceto. ⁊ ponantur in capsea de cre. ⁊ super ponatur loco quem volumus corrodere ⁊ cauterizare: ne loca vicina corrūpantur. Octauo veniamus ad narium oppilationē: ⁊ fiat tenta ⁊ intingatur i vnguento citrino: ⁊ aspergatur puluere litargiri. aristol. ro. ⁊ tartari. Aut fiat stuelus de aurea alexandrina: ⁊ abluātur nares quotidie cum vino tepido trahendo per nares. Nono considerandum de regeneratione pilorum i supercilijs scarificentur supercilia ⁊ sāguisuge apponantur. ⁊ deinde cū isto oleo inungatur. ℞. capil. ve. recentium ⁊ laudani partes equales. ⁊ buliant in oleo laurino ⁊ supercilia inungant. vel fiat tale vnguentum. ℞: talpam cōbustam. cortices auellanarum. nucum. castanearum. ⁊ cum hoc apes ⁊ muscas ⁊ omnia comburant. ⁊ tunc. ℞. capil. ve. re. spicanar. laudani. buliāt omnia in oleo laurino: ⁊ addat cera ⁊ fiat vnguentum. ⁊ post scarificationem super cilia inungatur. Decimo aduertenduȝ ad illum qui iacuit cum muliere cum qua iacuit leprosus. sentit enim puncturas inter corium ⁊ carnem ⁊ modo calefactiones in toto: ⁊ postea frigus: ⁊ insomnietates statim phlobotomet ⁊ de multis partibus ⁊ multis vicibus ⁊ tunc fiant omnia que dicta sunt superius. s. digeratur materia ⁊ postea euacuetur ⁊ postea stuphetur ⁊ postea fiant cauteria. ⁊ regatur sicut superi⁹ dictum est per totum. Undecimo tractemus de dieta. In primis vitet coituȝ siue fuerit temperatus siue distemperatus: ⁊ quecūqȝ fuerit causa lepre: quia nulla via competit coitus leprosis. vitet etiam omnes res nimis calidas: sicut sunt cepe ⁊ allea ⁊ porri: ⁊ piper: ⁊ vinum forte. vitet etiam omnes res frigidas melancolicas: sicut sunt legumina omnia preterꝙ brodium ciceruȝ ⁊ vitet carnes leporinas ⁊ siluestres: ⁊ omnia sale indurata. ⁊ vitet omnia putrefactibilia: sicut sunt lac: ⁊ pisces ⁊ carnes porcine. De lacte tū adhuc

dicemus: vitet irā sollicitudinē nimiuȝ calorē: nimiū laborē: ⁊ nimiū frigus: ⁊ vitet aerē pestilētialē: ⁊ loca sordida: ⁊ breuiter vitet oīa q̄ corpus extenuant: ⁊ hūores adurunt: ⁊ corp⁹ infrigidant ⁊ desiccāt. Itē vitet oēs fructus. ⁊ omnia frixa: ⁊ assa ⁊ cocta in pasta. Aer sit mūdus clarus lōge a lacubus ⁊ a superfluitatib⁹: ⁊ sit semp cōtrarius cause morbi. In leonina ⁊ allopicia eligatur aer frigidus: in tyria ⁊ elephātia eligatur aer vergēs ad caliditatē. Panis sit ex duabus ptib⁹ tritici mūdi nati in terra alta leui nō fimata: ⁊ ex tertia ordei mūdi. ⁊ sit de vna die ad alterā. Uinuȝ sit clar⁊ mūdū odoriferū citrinū: aqua sit mūda fontanea clara aliena ab omni sapore. ⁊ currat versus oriens. Carnes sint vt plurimū ⁊ quātū erit possibile volatilia tā domestica q̄ siluestria vsualia pterq̄ illa que degūt in lacub⁹ ⁊ aquis. ⁊ de quadrupedalib⁹ domesticis vtat edinis mōtoninis: vitulis lactātibus extremitates porcoꝝ incolētiuȝ mōtana sȝ raro. de siluestrib⁹ vtat cuniculo iuuene ⁊ tenero fere vsq̄ ad sex mēses sue natiuitatis quadā cōiectura pxima veritati: ⁊ de capriolinis cadeȝ regula. ⁊ de ceruinis eadē regula: oēs alias carnes vitet. De leguminib⁹ vitet oīa preterq̄ brodiū cicerū. Et de oleribus vtat borragine: spinargijs: feniculo nouello: petrosili. sparago. orco: bletis aliqn̄ cū lactuc. ⁊ herbis frigidis in cā ca. serpillo: ⁊ calidis in causis frigidis. De ouis pōt vti ouis gallinaꝝ sorbilibus. Sed de piscibus si ɔtingat ipȝ vti. vtatur piscib⁹ squamosis de aquis mūdis currētibus lōge a lacubus ⁊ superfluitatibus: de caseo nihil. De lacte posset vti aliqn̄ quādo anhelitus esset difficilis valde h̄ supposito q̄ nō corrūpatur in stomacho: ⁊ q̄ esset cōtentus illo cibo si esset possibile: vtat exercitio tēperato ante cibū: ⁊ in aere temperato: ⁊ a multis manibus fricet. De balneo ⁊ accidētibus anime ⁊ alijs cū similibus dictū est superius.

Clarificatio. Ista materia ē ita sordida q̄ magna clarificatione indiget: ⁊ ideo si aliqualiter ꝓlongemus: nullus debet habere ꝓ malo. In primis occurrit mihi dubiū ꝓpter ea q̄ vidi in quodā viro: vtrū esset possibile q̄ aliqs esset pfecte leprosus: nullo signo lepre in facie apparēte: ⁊ videt q̄ sic: q: possibile est q̄ mēbra faciei sint fortia: ⁊ extrēa debilia: ⁊ cū venit mā ad faciē q̄ mittatur ad extrema: ⁊ ita apparebūt signa i extremis ⁊ in facie nihil: ⁊ iō videmus in signis mortiferis q̄ apparebūt in extremis: ⁊ in facie nihil: ⁊ videmus vnam partē spasmari ⁊ aliā nō: ⁊ videm⁹ digestiuā corrūpi in vna pte ⁊ in alia nō. Possibile igit est q̄ extrema sint leprosa ⁊ totū corpus: ⁊ tn̄ in facie nihil apparebit. Et ecce q̄ accidit fuit quidā q̄ oēs digitos pedū ⁊ manuū habuit ita corruptos in forma ⁊ figura ⁊ solutione cōtinuitatis: q̄ de trib⁹ nō apparebat nisi vn⁹: nec erāt ibi vngues: ⁊ erat ibi vltimū enormitatis ⁊ feditatis: ⁊ tn̄ cū tāta enormitate nihil in facie penitus apparebat. Uidet igit ex h̄ exemplo q̄ aliqs sit leprosus confirmatus postq̄ cadūt ⁊ deformāt pedes ⁊ manus oīno nullo signo lepre in facie penitus apparēte. Oppositū videt sentire G. l. ⁊ Aui. alij ēt oēs q̄ ponūt signa lepre incipiūt a signis reptis in facie. q̄re videt q̄ nō sit possibile aliquē eē leprosū nullo signo in facie penit⁹ apparēte. De ista qōne ego nescio de⁹ scit: sȝ

tñ ꝙ occurrit mihi sine p̄iudicio dicā h̄ Dico igiẗ ꝙ nō est possibile aliquē eē pfectū leprosū nisi signa lepre notabili ter ꝛ manifeste appareāt in facie: forte bene est possibile ꝙ in facie cōparādo signa lepre erūt debilia: ꝛ in alijs erunt multū manifesta: s3 ꝙ penitus nullū si/ gnū appareat in facie nō videẗ possibi le: ꝛ rō dictoꝝ est: qm̄ mēbra nobilia interiora mittūt mā3 melācolicā ad ex teriora: tūc de facili recipiẗ in mēbro ra ro molli tenero cōcauo: qm̄ in cōcaui/ tatibus ꝓpter dispōnē receptaculi faci lius supflua recipiunẗ: nunc aūt mēbra faciei sūt talia mollia raꝝ multaꝝ cō/ cauitatū: ꝛ potissime versus oculū: ꝛ iō fortissima signa sumunẗ ab oculo siue mortis: siue vite: siue in moribus ꝛ phi sonomia. Et pp̄ h̄ dicebat Gal. in de crisi ꝙ oculus indicat dispōnē oino in tp̄e sanitatis nedum in tp̄e egritudinis Cū igiẗ mā melācolica corrupta reci/ pitur in cōcauitate nerui obtici trūcat: ꝛ corrodit mām ex qua generabanẗ ca pilli supciloꝝ: ꝛ ita cadūt depilanẗ igi tur in primis supcilia: ꝛ qꝛ mā est gros sa terrea nō pōt nā assimilare: ꝛ deinde ingrossat supcilia ꝛ generat nodos ꝛ pustulas circūquaqꝫ: deinde rōne mali ciei q̄ est in mā corrupta adusta cōtra/ hit lacertos q̄ mouēt oculū: ꝛ ita spas/ mus generatur: quare oculus rotūda tur. Iā igitur habemus q̄tuor ꝛ casum capilloꝝ q̄ sunt in supcilijs: ꝛ grossitiē supcilioꝝ ꝛ nodos ꝛ excrescentias cir cūquaqꝫ ꝛ rotūditatē oculoꝝ. Deīde cū mā vadat ad neruū auditus ꝛ tim/ pani exterioris: cōtrahit eū ꝛ debilitat ꝛ ita apparet in pulpis aurū cōtractio ꝛ macies ꝛ frigiditas: deinde cū recipi tur in carrūculis narīū ꝛ pulmōe ꝛ ca nalibus suis: cōtrahit illa mēbra ꝛ cor rūpit formā ꝛ figurā: ꝛ coartat interi⁹: ꝛ qꝛ mā multiplicaẗ exterius: iō exteri us dilatat nares: ꝛ iō h3 aspectū horri bilē: sicut illud aīal qd̄ appellaẗ sozon: vox igiẗ puificaẗ ꝛ raucescit: ꝛ anheli tus angustiaẗ: ꝛ in fine findūtur mēbra ꝛ cadūt. Signa ergo lepre ꝛ plurimū in plus apparēt in facie ꝓpter dispōnē loci: q̄ in alijs ptibus nō inueniunẗ: sic sunt cōcauitates ꝛ receptacula multa raritas subtilitas ꝛ teneritas. Nō vide tur igiẗ possibile ꝙ lepra sit cōfirmata ꝛ ꝙ nihil penit⁹ in facie apparet: imo ibi vt in plus ꝛ vt in plurib⁹. Intelligē dū ēt iuxta hoc sicut dictū ē ꝙ i lepra ē triplex morbus cōsimilis: officialis. ꝛ cōis: ꝛ inde cōsimilis est morbus: qꝛ le pra est error assimilatiue in carne: ꝛ in de p⁹ aliqd̄ signū ꝙ debeaẗ mrobo cō/ simili nō cognoscimus leprā: nec iudi/ camus: sed p ea q̄ debenẗ officiali: sicut est corruptio forme. Cū aūt videmus formā manifeste corruptā: stati iudica mus leprā esse: ꝛ est quodā mō simile in hoc: qm̄ in apostematibus ē triplex morbus: cōsilis: officialis: ꝛ cōis ꝛ ta/ mē cōsilis est morbus p se: ꝛ tñ in exte rioribus nunq̄ dicimus apostema nisi sit ibi tumor: ꝛ tñ tumor debeẗ mēbro officiali: ꝛ cū volumus scire nām apo/ stematū dicim⁹ ꝙ apostema est tumor p̄ter nām. Nō igiẗ venimus in cognitio nē eius p cōsimilia: sed p officialia. Et iō Gal. cū ponebat signa lepre in secun do de morbo ꝛ accidēti: accipiebat si/ gna sūpta a corruptione forme ꝛ figu/ re. Littera igiẗ Gal. tal. est. Leprosis aūt nasus dominaẗ anhelitus grossus effi/ citur aures subtiliātur: ꝛ fiūt quasi aīal illud qd̄ sozon vocaẗ. Et dicit Gal. in fi ne tertie pticule de morbo talia verba. Itē mala digestio nō generat maciē: s3

mutat speciē membri: sicut videmus in morphea ꝛ lepra. Ex quibus verbis ꝯcluditur ꝙ nullus dꝫ iudicari leprosus nisi manifeste appareat corruptio figure. Et dico vobis ꝙ totiēs repeto de corruptione figure: qm̄ pessime iudicātur vt mihi videt hodie leprosi: qui igit aures hꝫ aduertat si vult. Et tūc cū arguit ad primū dico ꝙ bn̄ est possibile ꝙ signa lepre sint magis detecta aliqn̄ in alijs ptibus ꝙ̄ in facie: ꝓpter fortitudinē mēbroꝝ faciei: ꝛ debilitatem alioꝝ: ꝛ qꝛ hoīes sūt magis solliciti in regimine faciei. Sed ꝙ nullū signū appareat in facie: nō videt possibile propter causas dictas. Ad exemplū dico quantū occurrit mihi ꝙ nō erat lepra: sed erat q̄dā spēs artherice: ꝛ q̄dam leprositas ꝛ scabies ꝛ vlcus vnguiū: quare corrūpebat forma ꝛ figura pedꝫ ꝛ manuū: sicut de ista mā tāgem⁹ inferi⁹ capl̄o de egritudinib⁹ vnguiū. Et iō dico vobis ꝙ illū volui absoluere: ꝛ frequēter interrogaui si aliqd̄ signū apparebat in facie: ꝛ steterat bene sic fere .xx. annis: ꝛ adhuc viuit cū illa feditate extremoꝝ: sꝫ nihil apparet in facie. Et iō ꝯiectura ꝓxima veritati ꝯiectuꝛ ꝙ nō erat lepra: nec videt possibile tanto tēpore stetisse quin facies fuisset corrūpta. Et lꝫ fuisset alterius opinionis: mō cū in isto opere diligēter elaborauerim sum alterius: nec mō aliquē leprosū iudicare: nisi signa lepre manifeste apparerēt in facie: de⁹ tn̄ scit veritatē ego nescio. Secūda dubitatio q̄ occurrit hic est vtrū lepra sit morbus totius. ꝛ est mirabile si est morbus totius ꝓpter tria: primo ꝓpter mām melācolicā adustā ꝛ corruptā ꝛ nature odiosāꝫ ꝛ cū rōne male ꝯplexionis frigide ꝛ sicce sit ꝯtraria in vltimo vite principijs: ꝛ cū h rōne corruptiōis armonie ꝯsimiliū ꝛ officialiū ꝛ vtroꝝq̄ꝫ: que omnia ꝯtingunt in lepra. Quo mō igitur tante corruptiones ꝛ ita intēse possunt esse in toto corpe vita manēte: non videt rōnabile. Oppositū tamē videt sentire Aui. qui dicit ꝙ est cācer totius quare ꝛc. Dicendū ꝙ lepra pōt esse vl' dici morbus totius ꝛ morbus ptis suo modo loquēdi. Intelligendū tamē ꝙ si leprā intelligamus malā ꝯplexionem frigidā ꝛ sic in carne corrūpēteꝫ assimilatiuā virtutē: ꝛ tūc lepra pōt dici morbus. Si aūt intelligamus p leprā illud qd̄ sequit hanc malā ꝯplexionē: sic est accidēs: ꝛ ita diuersis respectibus potest dici morbus accidēs. Et ita possumus dicere de spasmo ꝛ q̄busdā alijs appellat igit morbus vel accidēs non curo. Intelligēdū etiā ꝙ cuilibet actioni superueniunt tria accn̄tia quoꝝ cā est morbus. Assimilare igit nutrimentū ē q̄dā actio h igit actio qñq̄ꝫ aufert qñq̄ꝫ minorat: aliqn̄ corrūpitur. Quādo igitur actio assimilādi nutrimētū in carnē corrūpit: tūc est lepra: caro eni recipit mām melācolicā frigidā ꝛ siccā: ꝛ tunc nō pōt sibi assimilare nutrimētū ꝛ conuertere in carnē rubeā calidā ꝛ hu. sed generat frigidā phlegmaticā granulosam sepatā: q̄ non erat vera caro: ꝛ sic generat ita horribilis infirmitas sicut ē lepra: sicut tāgit Gal'. vj. de morbo. Lepra igit est error assimilatiue in carne: ista igit passio pōt dici totius: qꝛ materia mittit ad totū fꝫ Aui. pōt et dici totius ꝓ tanto qꝛ manifestat in ptibus integralibus ꝯstituētibus suū totū: sicut sūt mēbra ꝯsilia ꝛ officialia: ꝛ debita vnitas vtroꝝq̄ꝫ: cū lepra sit morb⁹ ꝯsimilis p se officiał ꝛ cōis secūdario: qꝛ igit ista ꝯstituūt totū ꝛ lepra aut ē aut

manifestatur in istis: iõ dicit toti⁹. Tertio põt dici toti⁹: qm̃ incipit ab interiorib⁹ ⁊ postea mãifestat in exteriorib⁹: et postea reuertit ad interiora: ⁊ tũc ẽ mors q2 igit occupat exteriora ⁊ iteriora: iõ dicit morb⁹ toti⁹. Quarto põt dici totius: q2 oẽs virtutes corrumpit de aiali p3 q2 falsa3 hñt imaginationẽ ⁊ sõnia terribilia: ⁊ insensibilitatẽ extremorum. de vitali p3 in voce ⁊ difficultate anhelit⁹. de nãli patet in fedo colore: ⁊ terribili aspectu ⁊ vl'i defedatiõe membrorũ. Quinto dicit toti⁹: q2 final'r totum corrũpit. his igit mõis ⁊ quibusdã alijs dicit morb⁹ totius. põt ẽt dici morbus partis suo modo loquẽdi. cum.n. membra nõ sint equaliter fortia: s3 fm plus ⁊ min⁹: tũc quedã mẽbra recipiũt materiã ⁊ quedã nõ. Et ideo i qbusdã mãifestatur. p2io in narib⁹ ⁊ i oculo nõ ⁊ in quibusdã i oculo ⁊ in narib⁹ nõ ⁊ in quibusdã in musculis ⁊ i supercilijs nõ. q2 quedã ptes recipiũt ⁊ quedã nõ. Ideo põt dici partis: qm̃ nõ est intelligendũ q̧ hic virtus assimilatiua corrũpatur in corde ⁊ epate ⁊ mẽbris principalibus: nec in membris solidis nec in radicibus: sicut sũt nerui arterie ⁊ ossa. qm̃ anteq̧ possent pati tantã corruptionem: cẽties prius adueniret mors: pro tanto q2 nobiliora sunt ⁊ mittũt supfluitates ad debilia. ⁊ pro tãto dicitur incipere ab interioribus: q2 virtus membrorum interiorum mittit materia3 ad exteriora. propterea vene arterie nerui ⁊ ossa propter soliditatem corꝫ materiam grossam non sunt apta suscipere. Preterea cum ista membra sint naturaliter frigida ⁊ sicca. non possunt pati tantum lapsum propter elongationem eorum a temperamento. vnde lõge veniret mors. Caro igit q2 fluit ⁊ refluit: ⁊ est membrum calidum ⁊ humidum potest recipere multas alterationes ⁊ corruptiões ⁊ trãsmutatiões vita manente. videns igit lepra q̧ nullũ membrum corporis volebat ipsam suscipe nisi solũ caro: ideo requieuit. ⁊ habitauit in ea. Est igit lepra morb⁹ carnis ⁊ non cordis nec ossis. ⁊ ita de alijs. iõ dicitur morbus partis. Questiones igit soluunt hinc inde diuersis vijs. Tertia dubitatio q̃e occurrit nũc est. s. vtrũ in lepra mala cõplexio sit equalis vel diuersa. ⁊ videtur q̧ sit equalis. cõplexio enim mẽbri nãlis videt victa ⁊ facta similis transmutãti. ⁊ nõ põt resistere notabiliter nec sensibiliter alteranti: imo mẽbrũ videt informatũ mala cõplexione supueniente ita q̧ naturalis total'r ẽ victa q̧ quãtum ad nostrũ iudiciũ amplius resistere nõ põt. Est igit equalis: ⁊ signa q̃ declarant hec sũt ista. Primũ est q̧ lepra cõfirmata ampli⁹ curari nõ põt. Scõm ẽ corruptio forme ⁊ figure. Tertiũ ẽ q̧ alia caro i spẽ videt cũ gnãtur. ⁊ q2 phlegmatica ⁊ q2 granulosa separata. Quartũ ẽ mẽbꝝ insensibilitas. Ista eni ⁊ silia declarãt malã cõplexionem equalẽ. Cõtrariũ videt sapẽ Gal. versus principiũ libri sui de mala complexiõe diuersa dicẽs sic: q̧ quedam ẽ mala cõplexio diuersa in toto: sic est in ydropisi carnosa.: ⁊ q̃dã in pte sicut in lepra ⁊ cancrena. Et ita dic duo: ⁊ q̧ lepra sit morb⁹ ptis: ⁊ q̧ sit ibi mala complexio diuersa. Littera tñ Gal. ẽ: lepra quoq3 hui⁹ gñis ẽ ⁊c̃. Dico quãtũ ẽ de pñti q̧ i lepra ẽ mala cõplexio diuersa: ⁊ nullo mõ põt eẽ eq̃lis. ⁊ si aliquo mõ equaret statim esset mors. Unde in ista materia debemus q̃tuor ꝯsiderare. primo. s. cõplexionem naturalem. secũdo malã supuenientẽ. tertio diuersitatem

τ distantiaꝫ huius male a nāli: quarto
terminū huius male cōplexionis sup/
uenientis qui terminus eius est equatio
τ victoria supra nālē: sic ꝙ naturalis fa
cta sit siꝲis transmutāti: τ mēbrū sit in/
formatū hac mala cōplexione supue/
niēte: τ tūc dicit mala cōplexio supue/
niens equalis. Et tūc cū querit si mala
cōplexio in lepra possit eē equata. Di
co ꝙ nō: duo eni vident ipedire: τ ma
licia cōplexionis q̄ ē frigida τ sicca op
posita principijs vite: τ pnecabilitas
mãe melācolice corrupte aduste τ q̄si
icinerate. Cū eni vita stet p ca. τ hu. τ
ista in vltimo ꝯrient: nō videt possibi/
le vita manēte ꝙ ista iformenc mēbra:
prius.n.esset suffocat⁹ pp anhelitū: aut
mēbra fuissent dissoluta pp solutioneꝫ
cōtinuitatis. Est igit in lepra mala cō/
plexio diuersa τ nunꝙ eq̄lis. Et cū di/
cebat Gal. lepra quoqꝫ huius generis
est. Dico ꝙ est hui⁹ generis cū cācro:
qꝛ vtrobiqꝫ est mala cōplexio diuersa
τ vtrobiqꝫ mala ꝯplexio cū mã τ vtro
biqꝫ est p viā deriuatiōis nō cōgestio/
nis τ vtrobiqꝫ ē materia multa adusta
corrupta. Oībus eni istis modis ē hui⁹
generis: sꝫ in hoc nō est hui⁹ generis ꝙ
lepra sit morb⁹ ptis sicut cācer: nisi for
te a principio: qꝛ aliqua ps carnis reci/
pit corruptionē in lepra: τ nō tota ca/
ro. Nec est necessariū ad h̄ ꝙ sit mor/
bus totius ꝙ sit in toto: sicut pꝫ i ydro
pisi q̄ est morb⁹ toti⁹: τ tñ nō ē i osse. τ
in paralisi vl'i q̄ nō est nisi in medieta/
te corpis: si eni esset in toto corpe esset
apostema. τ instātie nō sūt sufficiētes.
Ad primā dico ꝙ multe sūt egritudi/
nes incurabiles: sicut febris acuta que
interficit in prio pyodo aut infra: τ tñ
mala complexio nō est equata. Ad se
cūdā instātiā dico ꝙ corruptio figure
nō signat equationē. sꝫ lepre cōplemē/
tū τ pfectionē: sic eni in ethica eēt a pri
cipio figura corrupta: τ ita eēnt oculi
rotūdi: τ ita de alijs. Et ita in lepra nul
la differētia cōstitutiua discretiua. Ad
tertiū dico ꝙ remanet spēs carnis: licꝫ
alteratio sit magna: cōplexio .n. carnis
est ca. τ hu. τ nature consentanea: τ iō
pōt alterari τ variari p viā multitudi
nis τ paucitatis: alie aūt cōplexiones
nō sic: q̄re τc. Ad vltimū dico ꝙ isensi
bilitas nō est accñs virtutis nālis: sed
aīalis p se: sicut minoratio mēbri nō ē
accñs assimilatiue p se. sꝫ magis disse/
minatiue. Et iō macies corpis nō ē de
differētijs cōstituētibus leprā. Prete/
rea leprosus nō amisit sensū oīno nisi
aliqñ in extremitatibus: immo sentit se
grauatū τ debilē. Sꝫ mirabile est ꝙ in
ethica vbi est egritudo ꝯfirmata ꝙ ha
beat sensū exteriorē: τ nō hēat sensū ꝓ
prie passiōis: cū ꝯriū accidat in lepra.
Nec est mala cōplexio diuersa vbi sen
sus exterior nō ē pfect⁹. imo si tāgatur
cū acu nō sentiet τ tñ aliquo mō habet
sensum sue ꝓprie passiōis. Dico ꝙ ma
la cōplexio in ethica est ca. τ nō aufert
sensū exteriorē: cū calor possit penetra
re. sed sensū sue passionis aufert. qꝛ nul
la est cōtrarietas nec passio frigida. in
lepra aūt frigidū claudit poros τ ipe/
dit aduētū spūs: τ ita ipedit sensus ex
terior. Quarto posset aliqs dubitare
si cōpeteret phloīa postꝙ apparet cor
rupta figura. Dico ꝙ i sentētia ē istud
explanatū: qm̄ qñ figura mirabiliter ē
corrupta: tūc mã est delegata ab iterio
ribus ad exteriora: tūc aūt meli⁹ est ꝙ
mã corrupta sit in exterioribus q̄ in in
terioribus iuxta mēbra nobilia: qm̄ ci/
to interficeret. Et iō nō cōpetit phloīa
postꝙ figura est corrupta: vñ directe τ

ꝑ ſe nõ cõpetit phloĩa:niſi ꝑ accidens: ſicut dictũ eſt: vt ſi ſanguis nimis dña/ retur ⁊ eſſet cã aut nimia repletio vbi eſſet timẽdũ de ſuffocatione:aut vbi ca ueremus putredinẽ in venis: ⁊ alia q̃ dicta ſũt ſupius. In ſentẽtia tñ bñ dico vobis ꝙ turpiter video hoĩes quoti/ die errare in phloĩa leproſoꝝ:multoti ens vidi ꝙ ad nihil aliud intẽdebãt me dici niſi ꝙ totũ ſanguinẽ traherẽt: vigi late ergo. Quinto poſſet aliqs dubita/ re de balneo aq̃ dul. vtrũ cõpetat in le/ pra. Dico ꝙ ſi aliqs auctoꝝ dicat ꝙ ñ ꝯpetit veꝝ ẽ ſolũ qꝛ balneũ nõ mũdifi cat niſi qḋ ẽ iuxta cutẽ: ⁊ ꝑ tãto ꝯpetit ĩ ĩpetigĩe ⁊ ſerpigine:ſʒ ĩ lepra mã ẽ ma gis ꝓfũdata ⁊ balneũ aq̃ dulcis ñ ſuffi ceret:ĩdigem⁹ igiť fortiorib⁹:ſicut ẽ ſtu pha cũ herbis ⁊ ſĩlib⁹ ſič dcm̃ ẽ: ⁊ poſt/ ea ꝙ abluať cum aq̃ dulci: ⁊ ꝑ hũc mo dũ bñ ꝯpetit. Sexto ĩtelligẽdum ꝙ cã ĩmediata lepre ẽ hũiditas cãta ex hu. colerico retinẽs ꝓprietatẽ ⁊ diſpõnẽ hu moris:q̃ hũiditas ſiue hũoꝛ ẽ ita horri bilis ꝙ nã carnis nõ põt ꝑfecte ſibi aſſi milari: ⁊ iõ corrũpiť aſſimilatio ⁊ gnã tur lepra. Et licʒ qlibet alioꝝ humoꝝ poſſit eſſe cã lepre:nullo tñ mõ cã ime diata pñt eſſe qꝛ nullus hʒ tãtã ꝯtrieta/ tẽ ad nãʒ hũanã ſič melãcolia:qre opʒ ꝙ adurantʻ ⁊ ĩ melãcolia trãſmuteť ⁊ il la melãcolia trãſit vlteri⁹ in hũiditatẽ: licʒ nõ ꝑfecte digeſtã nec dealbatã nec mũdatã:ſʒ eſt hũiditas feculẽta terrea horribilis ĩtãtũ ꝙ nõ eſt in ꝑtãte nãe ꝙ illa in mẽbris ꝑfecte aſſimileť. qre ⁊c. Septimo notãdũ ꝙ putrefactio mate rie cauſantis leprã nõ ẽ putrefactio flui doruʒ ⁊ liqdoꝝ ſič in febrib⁹ nec ẽ pu trefactio ex q̃ ſanies cauſať. nec virulẽ/ tia ſič in apoſtematib⁹. Sʒ ſi aliqs di/ cat putrefactionẽ ibi eẽ h̃ eſt dictu adu

ſtionẽ ĩcinerationẽ: ⁊ ita mã lepre ẽ pu trefacta. Octauo aduertẽdũ ꝙ erroꝛ ſe cũde digeſtiue in epate põt eẽ cã lepre remota:ſʒ erroꝛ v̓tutis ĩmutatiue ĩ car ne ẽ cã ĩmediate. Nono ĩtelligẽdũ ꝙ cũ mã lepre ſit hũoꝛ melãcolicus innãlis aduſtus ⁊ incinerat⁹ iõ diuerſa inducit ſinthõata:qꝛ altera ꝑs vadit ad vias vrinales. ⁊ iõ apparẽt ibi arenule: alte ra aũt ꝑs vadit ad muſculos ⁊ ꝯſumit eos. ⁊ potiſſime illũ q̇ eſt ĩter pollicẽ ⁊ indicẽ rõne ſubtilitatis. ⁊ altera vadit ad pulmonẽ ⁊ cãnã ⁊ lacertos viaruʒ anhelitus ⁊ oculoꝝ: ⁊ iõ ſpaſmat ⁊ cõ trahit ⁊ ĩmutat oẽs illas ꝑtes: vt dictũ eſt ſupi⁹. ⁊ cũ vapoꝛ ille multiplicat ſe ad ſupcilia ⁊ nares ⁊ faciẽ: ĩgroſſat ⁊ ĩflat illas ꝑtes ⁊ ita ꝑ diuerſa ſupplicia corrũpit corp⁹ hũanũ. Decio notãdũ ꝙ mã lepre lʒ nõ ſit ĩ mẽbris pricipali bus cãta:tñ ẽ tante ꝑnecabilitatis ꝙ in matrice corrigi nõ põt: ⁊ iõ eſt morb⁹ hereditari⁹ ⁊ podagra ſilr. Et tñ ſi ha bẽs epar calefactũ generet nõ dimittet hereditatẽ gnãto:lʒ ſit in mẽbro prici/ pali ⁊ alia nõ:qm̃ mã eſt magis ĩcorri/ gibilis:igiť mã incorrigibilis ⁊ inrecti/ ficabilis generat morbũ hereditariũ. ⁊ ĩterficit ſe ⁊ vicinũ ſuũ:ſič iſta ſe. acuta ptiſis pedicõ. ſcabies. ſacer ignis. an/ trax. lup. lepra nobis ꝯtagia ꝑſtãt. Un decimo occurrit nobis mirabile. qũo h̃ ẽ poſſibile ꝙ leproſus generet. ⁊ ſi ge/ neret qũo maſculũ cũ ſperma ſit corru ptũ ⁊ diſtẽperatũ ĩ ſuba ⁊ cõplexione. ⁊ talia ĩpediãt gnãtionẽ ⁊ potiſſime fi lioꝝ. Dico ꝙ lʒ iſta ĩpediãt:plus tñ ĩ/ pediť gnãtio pp peccatũ cõplexiõis ꝙ ſube ſpmatis. Et iõ lʒ ſpma leproſi ſit corruptũ ĩ ſuba corruptiõe irreuocabi li. corruptio ſeu alteratio cõplexionis aliquo mõ alterabilis eſt:qm̃ poſſibile

est ꝙ leprosus sit boni regiminis ⁊ tps tēperatū: ⁊ ita corrigit lapsus ꝯplexionis: ⁊ ꝙ inuenit in matrice ēt rectificat ⁊ ita poterit gnāre ⁊ filios: ⁊ vt videmus negare nō possumꝰ: qꝛ igit lapsus cōplexiōis aliq̄ mō corrigibil͛ est: ⁊ ille plus facꝛiō ⁊c. Uel possem dicē ꝙ quicūqꝫ leprosus nō gnāt: sꝫ ille vbi nōdū vehemēs corruptio facta ē: ⁊ iste habꝫ mēbra īteriora sana: lꝫ exteriora sint infecta: ⁊ qꝛ spma decidit a mēbris pricipalibus: iō pōt gnāre ⁊ masculū: sꝫ sanū simpl͛r nō: qꝛ semē īfectū ē: lꝫ nō corruptū: ⁊ iō generat sibi sil͛e: sicut podagricus: dato eni ꝙ mā nō decideret nec a pede nec a carne. Duodecimo ⁊ vltimo notandū h̄ ꝙ nulla via ⁊ nullo mō cōpetit coitus in lepra: nisi in mā sanguinea an̄ eiꝰ cōfirmationē: qm̄ infrigidat sic phloia: ⁊ iō nō cōpetit phloia ī cōfirmata: qꝛ nimis īfrigidaret: ⁊ ipse magis īdiget calefaciētibꝰ ⁊ hūectātibus tēperate quātū ē de nā rei. Et si dicatur ēt cōpetit coitus in mania. Dico ꝙ in mania nō est tāta corruptio nec incineratio sic̄ in lepra: ⁊ iō in mania pōt cōpetere. Jn lepra aūt mā nō est solum corrupta sꝫ ēt venenosa: ⁊ iō cū mouetur mā venenosa īterficit ptes vicinas. Qm̄ igit cōmouet hūores ⁊ materiaꝫ venenosam pmiscet cū hūoribus ⁊ infrigidat ⁊ desiccat: ⁊ oēs leprosi sūt frigidi ⁊ sicci in radice quātuꝫ est de natura egritudinis: iō in lepra coitus nō cōpetit lꝫ sit vulgaris opinio ⁊ erronea ꝙ nō solum cōfert sed curat.

¶ Caplm .xxiij. de morphea.

Morphea est cutis defedatio maculosa.

Cause. Intelligendū ꝙ omnia illa que sūt causa lepre sūt cā morphee. vn̄ qđ est lepra in carne est morphea in cute. Aduertēdū igit ꝙ morphea hꝫ cōueniētiā cū lepra: qm̄ sicut in lepra errat virtus assimilatiua: ita in morphea: sꝫ in h̄ differūt: qm̄ lepra est in carne. ⁊ morphea ī cute. Morphea etiā habet cōueniētiā cū yctericia: quoniā vtrobiqꝫ est cutis maculata. Sed differūt qm̄ morphea est infectio in cute maculosa partim sic ⁊ partim nō: sꝫ in yctericia est vl͛is vel quasi vl͛is cutis defedatio. Secūda differētia est: quoniā in yctericia nō errat virtus assimilatiua: in morphea āt errat. Cōcludit igitur ꝙ morphea est error virtutis assimilatiue in cute. Cōsiderādū etiā circa istam materiā ꝙ auctores cōiter loquēdo nō ponūt nisi duas spēs morphee .s. albā ⁊ nigraꝫ de quo sūme miror qꝛ postq̄ morphea ⁊ lepra nō differūt nisi qꝛ hec in carne: ⁊ hec in cute: ⁊ spēs lepre sūt quatuor: ita ⁊ morphee. Et forte nō posuerūt auctores qꝛ non fuerūt famose. ⁊ raro accidūt: qm̄ si sit de sanguine ⁊ sit in facie appellabit gutta rosacea: si sint in residuo corpis appellabunt rubores: ⁊ si infectiones sint de co. appellabit īpetigo ⁊ serpigo: ⁊ ita iste due spēs absorpte sūt: sꝫ scia medicine rez̄ ē scia ⁊ nō vocū: sicut scribit tertio de morbo: ⁊ iō nec de nūero: nec de noībus curo: dū tn̄ res intelligamꝰ. Supponamus igit ꝙ quatuor sūt spēs morphee: quedā est de sanguine adusto: quedā de colera adusta: quedā de phlegmate salso: ⁊ q̄dā ō mel͛ia adusta

Signa. Si color fuerit rubeus fuscꝰ maculosus: tc̄ ē de san. ⁊ si fuerit citrinꝰ ⁊ fuscꝰ maculosus tūc de co. ⁊ si fuerit albꝰ maculosus tūc de phlegmate: ⁊ ista spēs est famosa.

⁊ ſi color fuerit niger macłoſus: tūc ē ō melia. ⁊ iſta ſpēs eſt famoſa. De noib⁹ igit̄ nulla ſit ꝯtētio: dū tñ res ītelligam⁹

Pronoſtica. Si morphea fuerit nouella curabilis ē. ſi antiqua īcurabilis ē. vel cū magna difficultate. Si morphea oc cupauerit modicū ſpaciū curabilis ē: ſi magnū difficile ē. Si loc⁹ morpheatus pūgat̄ cū acu ī ſupficie cutis: ita ꝙ nō ꝓfundet̄ vltra cutē. ſi ſāguis exierit cu rabilis eſt. ſi aūt aquoſitas incurabilis eſt: aut cum magna difficultate valde.

Cura. Supponam⁹ bonā dietaꝫ ⁊ bonū regimē ſicut in le pra. ⁊ digōnē ⁊ euacuationē iuxta ꝯue nientiā hūoris peccātis: ſicut dictū eſt ī lepra. Tūc veniamus ad localia reme dia. In primis fricet̄ fortiter loc⁹ cū pā no aſpero. ⁊ tūc ſi cutis infectio fuerit de cā calida nō curo: ſꝫ emplaret̄ mor pbea vel infectio cutis: dū tñ loc⁹ ſit ru beus vel citrin⁹ maculoſus. tū corpore purgato ⁊ mūdificato ſic decet. ⁊ bōa dieta ſuppoſita. ℞. auripigmē. rubeū ⁊ pulueriꝫet̄ fortiter ⁊ cū ſucco de fūo terre piſtet̄: ⁊ informent̄ trociſci: deſic cent̄ in vmbra: ⁊ cū vti volueris diſtē peret̄ vnus vel plures cū ſirupo de fu mo terre: ⁊ fiat ad modū vnguēti: ⁊ lo cus maculoſus inungat̄: ⁊ in craſtinum abluat̄ cū aqua furfuris calida. ⁊ ſit re gula gnālis in quacūqꝫ infectiōe rubea aut citrina in quacūqꝫ pte corporis fue rit. ꝙ nūqꝫ locus maculat⁹ abluat̄ cum aq̄ frigida: ſꝫ ſp cū ca. qꝛ frigida colore rubeo colorat: ⁊ calida diſcolorat. Et ſit etiā regula ꝙ in oib⁹ infectionib⁹ ap ponat̄ fum⁹ terre. Si aūt morphea fue rit de cā frigida: corpe mūdificato: tūc fricet̄ loc⁹ fortiter cū folījs fic⁹: ⁊ pte rea inūgat̄ cū oleo de tartaro. Oleū āt de tartaro ſic fit: tabule tartari calcinen tur in furno calcinatiōis: ⁊ poſtea po nantur ſup marmore: ⁊ qō diſtillabit̄ ꝑ filtꝝ erit oleū clariſſimū. ⁊ reſeruet̄ in vaſe vitreo ⁊ loc⁹ inungat̄: ⁊ curat ꝑ culdubio. Si iſte mod⁹ non eſt notus niſi alchimiſtis qꝛ mod⁹ alchimicus ī multis ē vtilis in medicina. ſed ī alījs ē ita triſtabilis ꝙ ī ei⁹ via infinitiſſimi pe rierūt. Uel ſic ſi infectio fuerit de cā ca. inungat̄ loc⁹ cū vnguēto citrino actua to cū litargiro. Et ſi fuerit de cā frigida addat̄ vnguentū fuſcū. vnguentum ad ſcabiē: ⁊ acuat̄ cū ſulphure viuo. Uel pōt fieri vnguentū ex iſtis: cui⁹ mālia ſunt calx abluta. ſulfur canulatū. atra mētū. auripigmētū. ru. ⁊ cit. ſal armōia cū. viride eris. alumē. es vſtū. litargiꝝ. cathimia aurea ⁊ argētea. marchaſita. radix ariſtoł. radix cucu. aſinini. radix lilīj. ⁊ gētiāe. ⁊ dragōtee. ⁊ yari. ⁊ ſan guis leporis affodilł. cātarides. aloes. myrra: ſtaphiſagria. ſpuma maris. ra dix vitis albe. ⁊ ſe. ſinapis. ⁊ ſe. rapha ni. eruca. flos papaueris ruffi. gumi ru. the agreſtis. euforbiū. acetū. enula. ſql la. folia fic⁹. vipera. piper. mel. ⁊ ſilia. Accipiant̄ aliq̄ ex iſtis aut pła: aut oīa ſm certas doſes iuxta ꝯueniētiā ptīcu lariū. ⁊ pulueriꝫent̄ ⁊ buliāt in oleo: ⁊ loc⁹ inungat̄. Aut cū tota ſb̄a ⁊ cera ⁊ oleo fiat vnguētū. ⁊ pñt fieri ēpła: aut pulueres ⁊ młta ꝯſilia. iuxta arbitriuꝫ opantis. ⁊ ēt aq̄. Et ſi loc⁹ veſicet̄ ⁊ flu at aq̄ſitas ⁊ ſāguis. bonū ē qꝛ mā eua cuat̄. Si aūt morphea ex his nō curet̄ tūc curet̄ cura lepre. Et ita ītelligēdū ē de oī infectiōe: qm̄ in lepra tractauim⁹ magis particulariter. hic aūt ⁊ in mul tis ſimilibus multum breuiter tracta mus. ⁊ ideo ad complementum recur ramus quod eſt in capł̄o de lepra.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ i morphea sicut dicūt sapiētes nō cōpetit phlobotomia: ꝛ verū ē qm̄ ipsi non ponebāt nisi duas spēs: ꝛ q̄libet erat de cā frigida. Possumus ēt dicere ꝙ in aliq̄ spē sicut i lepra non cōpetit phlobotomia: ꝛ potissime postq̄ egritudo ē cōfirmata. qꝛ mā traheretur ab exteriꝰ ad interiora. Attamē si nos ponamꝰ morpheā de sanguine seu rubores: tūc in principio cōpetit phlobotomia. Si etiā ponamꝰ morpheam de co. seu infectiōes: ꝛ corpꝰ sit plectoricū: a principio pōt cōpetere phlobotomia. Nec videt procedere rō quā ponit Auic. ꝛ quidā sequaces eiꝰ: qm̄ vbi est sanguis multꝰ malus ꝛ paucꝰ bonus phlobotomia bonū rapit: ꝛ malū dimittit. Tunc ponamꝰ sanguinem putrefieri intra vasa sicut in sinocho: ꝛ nō est plꝰ de sanguine malo q̄ de bono: ꝛ tn̄ sit phlobotomia. Nec valet rō qꝛ natura retinet bonū qꝛ indiget: ꝛ dimittit abire malū. sicut videmꝰ i farmacia cū superfluit: qꝛ vltimo euacuat sanguinē. vn̄ igitur pōt cōpetere phlobotomia in morphea a pricipio sanguie domināte: aut corpe plectorico exn̄te. Secundo debemꝰ intelligere ꝙ cā imediata morphee ē error virtutis tertie digestiue. qꝛ morbꝰ cutis. tn̄ cā antecedens potest eē error aliarū digestiuarum: ꝛ potissime epatis materiam corruptā generantis: qua expulsa ad cutē virtus tertie digestiue assimilare nō pōt. ꝛ iō nō erat expulsiua nisi p accn̄s eo ꝙ virtꝰ expulsiua interiorū fortis mittit ad exteriora: ꝛ virtꝰ cutis expulsiua debilis a se expellere nō pōt. digestiua ergo erat p se. sꝫ expulsiua p accn̄s. Tertio notādū ꝙ cū nālia pfecte se hn̄t: ꝛ non nālia recte administrātur. tunc hūores q̄tuor sunt obedientes tāq̄ nō peccantes nec quātitatiue nec qualitatiue. sed ordine turbato cū hūores peccant quantitatiue ꝛ qualitatiue: tūc sunt inobedientes. qua igitur rōne phlegma ꝛ melīa cū nō sūt sub naturali dispōne sunt inobedientes ꝛ generāt morpheam. ita san. ꝛ co. cum non sunt sub naturali dispositione sunt inobedientes ꝛ causant morpheā: sicut etiaꝫ causant lepram quod est fortius. Quarto aduertendū ꝙ ictericia defedat totā cutem ꝛ morphea nō. sꝫ ē defedatio maculosa: cuius ratio ē: qm̄ i ictericia materia nō ē ita maliciosa nec ita corrupta. ꝛ ideo oēs ptes cutis recipiunt ipsam equaliter: in morphea aūt ē magis corrupta. ꝛ iō partes cutis fortiores expellūt ipsam a se: ꝛ debiliores recipiunt eā. Quinto itelligēdū ꝙ morphea quāto plures partes occupat tanto difficilius curatur: qm̄ materia maior ꝛ virtus debilior. Sed i ydropisi in qua totum corpus inflatur facilior ē curatio a principio: q̄ in illa in qua nō totum inflat. pro tanto qꝛ sunt due spēs ꝛ ex alia materia: sicut est tympanites ꝛ asclites. In morphea aūt eadē ē materia in parte ꝛ in toto. Sexto aduertendū ꝙ mā morphee adhuc exn̄te in venis bene pōt fieri phlobotomia: sed postq̄ notabiliter apparet extra nō: quantum est ex hoc: vt dictum est in sententia. Septimo notandum ꝙ a principio morphee potest dari medicina fortis debilis: ita ꝙ sit fortis i se: sed ꝙ detur in pua quātitate: qm̄ lꝫ morbus sit cronicꝰ ꝛ quātū ē ex hoc debilis medicina debꝫ dari vtroq; modo: tn̄ si egritudo eēt confirmata piculū eēt. ꝛ iō pro acuta reputatur q̄ ad fortitudinē medicie: sꝫ nō q̄ ad quātitatē. iuxta illud ypo. Ad vltimas egritudies vltie curatōes sīt potētes ꝛc̄.

¶ Caplm. xxiiij. de scabie.

Scabies eſt infectio cutis aliqñ ſq̄moſa pꝛuriginoſa. aliqñ ſic. aliqñ hu. aliqñ ſanioſa: vt plurimū in extremitatibus. aliqñ magnā ptē coꝛpiſ occupās.

Cauſe. Cauſe hui⁹ paſſiōis ſunt hūoꝛes coꝛrupti ī epate gñati: q̄ ꝯuerſi ī fumoſitatē ⁊ vapoꝛē a virtute regitiua ī coꝛpis ſupſiciē expelluntur. vñ ſi vapoꝛ fuerit nimis ſbtil' euapoꝛat īſenſibilr. ſi aūt nō fuerit in tanta ſbtilitate ⁊ poꝛi fuerit dēſi: ꝯuertūtur in ſudoꝛē. Si āt fuerit groſſi gñat ſcabies Si fuerit mediocres gñat pꝛurit⁹: ⁊ ſꝫ maioꝛē vl' minoꝛē coꝛruptionē gñantur infectiōes diuerſe. Sudoꝛ igit grauatiuus grauis odoꝛis āñcedit. ⁊ ſi coꝛruptio augumētet cātur pꝛurit⁹. ⁊ ſi plus foꝛtificet gñat ſcabies. ⁊ ſi pl⁹ ſcabies ſeda. ⁊ ſi pl⁹ ipetigo ⁊ ſerpigo. vbi eſt maioꝛ aduſtio ⁊ nō ē ibi ſanies. ⁊ ſi pl⁹ moꝛphea. deīde lepꝛa. Lētigines igit ⁊ pāni. ⁊ alie īfectiōes mlte gñant ex ſupfluitatib⁹ ad cutē delegatis: qñ mā eſt multa ⁊ v̄t⁹ expulſiua cutis ē debilis: remanēt iuxta cutē ⁊ faciūt diuerſa gñā infectionū: ſꝫ diuerſitatē hūoꝛis peccātis. Scabiei igit ſūt q̄tuoꝛ ſpēs. ex ſan. ex co. ex melia. ⁊ ex phleg. ſalſo. Adurit āt ſan. qñ ī cibis ⁊ potib⁹ ſpēs aromatice ī nimia quātitate apponunt. ⁊ ita ē ō alijs hūoꝛib⁹: ſic ē pip ⁊ allea. ⁊ vinū puꝝ. ⁊ ſtare ī ſole. ⁊ laboꝛ fatigatoꝛi⁹ ⁊ ita ō alijſ q̄ adurūt ſan. ⁊ hūoꝛeſ

Signa. Scabies ſi fuerit ex ſanguie tūc loc⁹ v̄git ad ruboꝛē cū hūiditate ⁊ pꝛuritu magno ⁊ delectatiōe magna ī pꝛuritu: lꝫ ī fine ſit doloꝛ. Si aūt fuerit de phleg. ſalſo ſunt ibi ſq̄me ⁊ ſanies ⁊ pꝛurit⁹ vehemēs ⁊ delectatio ī ſcalpēdo: ſꝫ ī fine eſt vehemēs doloꝛ. Si aūt fuerit de melia: loc⁹ toci⁹ ī circuitu v̄git ad nigredinē ⁊ puſtule ⁊ ſcabies ſunt ſicce cū modica ſanie ⁊ virulentia. Si aūt fuerit de co. locus vergēs ad citrinitatē cū magno pꝛuritu ⁊ ſiccitate ⁊ ſciſſuris.

Pꝛonoſtica. Scabies ī decrepitis ē difficilis curatiōis aut īpoſſibil'. ſufficit. n. blādire: ⁊ ꝙ bonū regimē īducat. Scabies ſeda vlceratio fetida multas ptes coꝛpis occupās ⁊ coꝛrūpēs hꝫ malā radicē: ⁊ appꝛoximat ad malas egritudines ⁊ ē diffic il' curatiōis valde. ſi fuerit parua modicā ptem coꝛpis occupās: non anguſtioſa: nō ſomnū auferens: facile curabitur: ⁊ econtrario contrarie.

Cura. Si fuerit ex ſa. fiat phlo ia ⁊ mūdificet coꝛp⁹ cū manna ⁊ caſſiaſi. ⁊ tamari. p̄cedēte vſu oxizacē: ⁊ ſiru. de ſuō t̄re. ⁊ ſiru. de boꝝ. Si aūt fuerit de co. ⁊ coꝛpus ē plectoꝛicū fiat phloia: deīde vtat ſiru. acetoſo. ⁊ viol'. ⁊ de fumo terre. ⁊ purget cū mirabol'. citris. ⁊ idis. ⁊ caſſiaſi. paratis ſicut decet. Et ſi fuerit ſcabies ⁊ nō curetur. purget cū electu. de ſucco ro. ⁊ triſ fera ſarracenica: ⁊ yeraruffi. Si āt fuerit de phleg. ⁊ coꝛp⁹ ſit plectoꝛicū ⁊ virtus foꝛtis: fiat phloia: deīde vtat oxil'. diur. oxizaccā ꝯpoſita: ⁊ ſiru. de fumo t̄re: deinde purget cū mirabol'. chebul'. ⁊ indiſ. p hūc modū. ℞. floꝝ boꝛ. floꝝ viol'. folioꝝ ſene. epithi. liq̄ri. munde. vuaꝝ paſ. mund. abaril'. añ. ℥. ſ. agarici. turbith. ʒiʒi. añ. ʒ. iij. fiat dco. cū ſero caprino. ⁊ ī decoctione tēpent coꝛtices mirabol'. chebl'. indoꝝ añ. ℥. j. fricent lēto igne: ⁊ colet ⁊ det in auroꝛa vſq3 ad lib. ſ. Et ſi foꝛti⁹ purgare volum⁹ purget, ℞, aloes. agarici. turbith. añ. ʒ. j.

℈.ſ.pulpe coll.grana.vj.folioꝝ mēte.
folioꝝ abſinthij.an̄.℈.ſ.ʒizi.maſticis.
aneti bdelij.an̄.℈.j.ↄficiantur cū oxil.
ſquill.⁊ fiāt pille ⁊ dent de ſero vacuo
ſtomacho pꝰ.vij.dies ſue ↄfectiōis.Si
aūt adhuc fortiꝰ purgare volumꝰ pur/
gemꝰ ſic.℞.yerap.℥.ſ.yeraruffi.ʒ.iij.
eſule maſticis.an̄.℈.j.miſceant ⁊ fiant
pille.Si aūt fuerit melia vtatur oxill.
diur.ſquill.ſiru.de fumo terre.an̄.li.ſ.
miſceant.Mā digeſtiua purget cū mi/
rabol.indis.bellicis.⁊ emblicis.⁊ epi/
thimo patis ſic decet.Et ſi fortiꝰ ſic.℞
diaboꝝ.diaſene.yeraruſſi.an̄.ʒ.iij.lap.
armenici.ix.abluti aneti.an̄.℈.j.miſce/
antur ⁊ fiāt pille.Corpe aūt mūdifica/
to fiat ſtupha:⁊ ſi cā fuerit ca.ponant
iſta ī ſtupha.floꝝ bor.floꝝ viol.flores
nenupharis.epithi.camomille.mellilo
ti:fumi terre.an̄.lib.ſ.miſceant.⁊ exeū
ti a ſtupha dent rubee trociſcate.ʒ.iij.
deinde inungat cū iſto vnguēto.℞.vn
guēti citrini lib.ſ.litargiri.℥.ij.ſulphu/
ris.ʒ.iij.miſceātur cū ſiru.de fumo tre
⁊ inungat.Si aūt cā fuerit ca ponant ī
ſtupha ea q̄ dcā ſūt:⁊ plꝰ ſcabioſe:la/
pacij acuti.an̄.lib.j.⁊ exeunti a ſtupha
q̄libꝫ vice det ſibi auree alexādrine.ʒ.
ſ.deinde inūgat cū iſto vnguēto.℞.vn
guēti fuſci.vnguēti ad ſcabiē.an̄.lib.ſ.
calcis extīcte ſulphuris litargiri.an̄.℥.
ſ.ↄficiātur cū ſiru.de fumo terre ⁊ mi/
ſceant.Mālia aūt vnguētoꝝ valentia
ad oēm ſcabiē ſm tn̄ plꝰ ⁊ minꝰ ſūt iſta
ſuccꝰ boꝝ.ſuccꝰ fumi tre.ſuccꝰ ſcabio/
ſe.ſuccꝰ lapacij acuti.ſuccꝰ enule cāpa/
ne.ſuccꝰ raphani ⁊ ſqlle.⁊ ſicle.⁊ radi
ces iſtaruꝫ.⁊ frondes ⁊ folia ⁊ fuligo:
aloes:litargir.cathimia.pōſilogos.ce/
ruſa.calx lota.ſulphur extinctū.vterqꝫ
ell's.tartarū.oleū antiquū.aſſungia an/
tiqua.acetū.argētū viuū extinctū.oleū
de ſinapi.ariſtol.ſal armoniacum.flos
eris.⁊ radix cucumeris aſinini.Valet
etiam balneū aque marine ⁊ ſulfurea/
te ⁊ aluminate ſiue fuerit naturalia ſi/
ue artificialia.Accipe igitur vnum ex
iſtis aut multa ⁊ miſceant cuꝫ oleo ro.
aut cū oleo nucuꝫ:aut cum butiro:aut
oleo ſiſamino:aut cū aſſungijs:aut ace
to ⁊ cera:⁊ fiat vel oleū vel vnguentū.
Si aūt fuerit aliqs nimis debilitatus.
℞.ſuccū radicum enule cāpane.aſſun/
gie porcine recentis.an̄.miſceantur len
to igni.Vel iſtud.℞.fuliginis olei ro.
facti cum oleo nucum.aceti miſceantur
⁊ fiat vnguentum cum modica cera.
Vel iſtud quod non ſolū valet in ſca/
bie:ſed in vlceribus ſanioſis fraudulen
tis fedis.℞.antimonij.eris vſti.litargi
ri.climie argēti.marchaſite.ceruſe.ba/
lauſtie.alumis.ſarcocolle.corticis thu/
ris.pōphilogos.an̄.℥.ſ.ↄficiantur cū
fece olei antiqui ⁊ cera quod ſufficit:⁊
fiat vnguentum.Iſtud etiā valet in can
crena ſicut dictum eſt ſuperius.In forti
bus aūt corpore mūdificato.℞.radi/
cum elli albi recentis:contūdantur for
titer ⁊ cum aſſungia porcina recenti mi
ſceantur:⁊ fiat vnguentum.oēm ſcabiē
antiquam delet ⁊ malum mortuum.

¶ De ſcabie vlceroſa ſicca cū ſqmis:
ita q̄ videt mēbꝝ ↄtrahi:⁊ pruritus.

ISta frequēter veniūt i manibꝰ:⁊ ideo corpore mū/
dificato ⁊ bona dieta ſup
poſita madefiant manus
quotidie in aqua decocti/
onis malue:⁊ biſmalue:palee:ordei:⁊
auene:deinde inungatur cum aſſungia
porcina recenti vel gallinacea recenti:
vel fiat vnguentum.℞.ſuccum apij:
ſuccū foliorum lilij:ſuccum papaueris

al. aq̃ ro. añ. ℥. j. aloes. ʒ. iij. olei sisami/ni ꝛ cere qḋ sufficit: ꝛ fiat vnguētū. In ungat͛ ēt loc⁹ pruriginosus. Ul' istud in scabie m'tū sicca. ℞. diadra. gūmi ara bici īfusoꝝ: seis malue: ꝛ bismal. añ. ℥. ſ. aloes sarcocole. añ. ʒ. j. ꝯficiant͛ cū as sūgia porcina recēti: vel cū gallinacea: vel oleo sisamino: vl' oleo amigdalarū dulciū: ꝛ cera qḋ suffic: ꝛ fiat vnguētū.

¶ De malo mortuo.

Malum mortuū est qdā spēs scarabei q̄ orit͛ ex melancolia nāli adusta: ꝛ ex adustione phlegmatis salsi: cū liuore ꝛ nigredine ꝛ pustulis crustosis magnis fetidis: si/ne sanie cū erugine: ꝛ cū quadā īsensibi litate: ꝛ cū turpi aspectu: in coxis ꝛ ti/biis frequētius ter eueniēs.

Cause. Causa aūt huius scabiei est multa comestio cibo rū melācol'coꝝ oppilatio splenis: ꝛ re tēsio mēstruoꝝ: ꝛ emoꝝ. preter cōsue/tudinem: ꝛ similia.

Curatio. Digerat͛ igit͛ mā per hūc modū. ℞. radi. feniculi: petrosil. brusci: sparagi. grami nis cortic. capparis: fraxini: thamaridi añ: ℥. ij. ꝯquassent͛ ꝛ tēpent͛ in aceto al. p diē ꝛ noctē: tūc. ℞. boꝝ. scabiose fu/mi terre lapacij acuti: buglosse: melisse vtriusqꝫ sticados. añ. lib. ſ. folioꝝ sene epithimi: polipodij: āthos: floꝝ boꝝ. floꝝ viol'. añ. ℥. iij. anisi. ℥. j. mell' ro. pa nis zucc. añ. lib. j. fiat sirup⁹: Mā dige/sta purget͛ cū yera ruffi. aut yera logo dion. aut theodoricō: empistō. ꝛ dosis sit iuxta cōueniētiā pticulariū: tres eni ʒ. pñt dari sine piculo. Corpe purgato stuphet͛ multis dieb⁹ stomacho vacuo ꝛ in stupha ponant ea q̄ ponunt͛ in si/rupo: ꝛ in exitu q̄libet vice accipiat au ree alexādrine: tyriace. añ. ℈. j. cū vino decoctiōis fumi terre. Mulieri āt det aurea alexādrina solū: ꝛ postea fiāt vn guēta q̄ supius dicta sūt. Uel istud. ℞. succi raphani: spatule fetide: aristol'. cu cumeris asinini boꝝ. fumi terre: scabio se: lapacij acuti. añ quat. j. vtriusqꝫ. ell'i. sulfuris viui extincti. añ. ʒ. ij. Tūc ista puluerizata cū pdictis succis ꝛ oleo nu cū ꝛ cera īcorporent͛: ꝛ fiat vnguētū: ꝛ aduertēdū ꝙ si supuenerit ex reumate: vel scrophul': vl' glādul': vel splene: vel mēstruis: vel emoroidib⁹: tūc illa pri⁹ debent mūdificari: ꝛ potissime splen.

¶ Caplm. xxv. de pustulis.

Pustule sunt q̄/dā ve/sicule pue ad moduꝫ granoꝝ ficuū: sic sor/dicies sudoris: ꝛ pñt vocari in vulgari pro uincialium broilla dura.

Cause. Quāqꝫ proueniūt ista ab exteriorib⁹ sic a casu: ꝛ a pcussiōe: ꝛ labore ꝛ exerticio: ꝛ pp ne/gligētiā abluendi corp⁹ ꝛ vestes: ꝛ pp vnguēta ꝛ alia fortia q̄ corpi applicāt͛ sic ē tapsia ꝛ viride eris ꝛ m'ta ꝯsilia. si ab iteriorib⁹ h ē pp abūdātiā hūoꝝ ꝛ malā q̄litatē eoꝝ: q̄re veniūt freque/ter post sōnū ꝛ sudorē cū pruritu: ita ꝙ aliq̄n sunt de san. aliq̄n de co. aliq̄n de phlegmate salso: aliq̄n de melancolia.

Signa. Si āt venerit a causis exteriorib⁹ indicatione patiētis cognoscit͛. Si ab interioribus ꝛ fuerit de san. color ē rube⁹ cū pruritu ꝛ calore ꝛ dolore. Si ex colera: tūc est citrinitas ꝛ pūctura ꝛ acumen. Si ex phlemate albe ꝛ sqme ꝛ prurit⁹. Si ex melīa liuor nigredo ꝛ modica pūctura

Pronostica. Oēs iste pu/stule si negli/gantur ⁊ nō mūdificent in scabiē ɔuer/tuntur. Et si fuerit de cā calida vlterius impetiginē ⁊ serpiginē ⁊ alia mala ac/cidentia inducūt. Si aūt fuerit de phle gmate post scabiē i fistulā ɔuertuntur. Si autem fuerint de melīa iste sunt du riores ad curandum.

Cura. Si fuerint ex sanguie fiat phloia ⁊ mūdificet corpꝰ cū cassiafi. ⁊ tamarind. ⁊ silibꝰ. Si ex co. ⁊ corpus est plectoricū fiat phloia: deinde digerat mā cū oxizaccā ⁊ siru. viol'. deinde purget cuȝ oxilaxatiuo ⁊ elrio de succo ro. vtrisqȝ ɔpetit balneū ⁊ inunctio cū populeō: aut cū vnguēto citrino acuato cū litargiro. Si aūt fue/rint de phlegmate digerat mā cū oxill'. diur. ⁊ sirupo de fumo terre: ⁊ oxizac/cara cōposita: ⁊ purget cū yerap. ⁊ ye/raruffi. Si āt ō melīa digerat cū oxill'. squill'. ⁊ sirupo ō bor. ⁊ fumo terre. pur get cū diasene ⁊ diaborꝝ. ⁊ yeraruffi. Jstis. n. ambobꝰ cōpetūt stuphe ⁊ bal/nea: ⁊ ꝙ vngat cū istis vnguētis. ℞. vn guenti fusci. vnguēti ad scabiē. aā. lib. ʒ. litargiri. ℥. iij. tartari. ʒ. ij. vtriusqȝ elli. aā. ʒ. v. argēti viui extincti. ʒ. j. misceā tur cū aceto ⁊ fece olei antiq. vel cum isto. ℞. succi celidonie. fumi terre. bor. scabiose. lapacij acuti. aā. qrt. j. litargiri cerusse lote eris vsti. aā. ℥. ʒ. misceant cū fece aceti ⁊ assungia antiq ⁊ fiat quasi vnguētū. Et istud pōt valere nō solū h sȝ in oī scabie ⁊ ī oī genere īfectiōis. Et ideo cū aliquis ignorat qd pticulariter est agendum vtatur isto vnguēto ⁊ nō decipiet: ⁊ appellatur: vade mecum.

Clarificatio. Intelligendū qm̄ si iste pu/stule veniūt ex cāis exteriorībꝰ vt plu/rimum corpus non est plectoricum: ⁊ tunc cōpetit aqua frigida desuper asp/sa. vel ꝙ balneet in aqua frigida ⁊ na/tet in ea: ⁊ ꝙ aspergatur postea farina fabaꝝ: lentiū ⁊ ordei. vel inungat cum litargiro ⁊ aceto: ⁊ sandalis: ⁊ rosis. ⁊ oleo ro. ⁊ si materia abundaret mundi ficetur corpus. Si aūt fuerit cā frigida balneet in aqua dulci: ⁊ postea asperga tur puluere orobi ⁊ risi ⁊ ordei ⁊ lētiū ⁊ lupinoꝝ. Jn omni igit cā valet bal/neū aque dul. corpe mūdificato si indi/guerit. ⁊ tūc nihil trahit. ⁊ ita nocumen tum inducere nō poterit: ⁊ tūc euapo/rabit ⁊ resoluet ⁊ iuuamentū inducet. Secūdo notandū qm̄ si pustule vene/rint a causis intrinsecis vt a virtute mū dificatiua corporis: tunc plus veniunt in vere. Si aūt veniant a causis extrin secis vt ex labore ⁊ calore ⁊ similibus tunc veniunt in estate.

¶ Capitulū. xxvj. de vulneribꝰ ⁊ pla gis ⁊ solutione continui.

Vulnus est solutio ɔtinuitatis fa/cta in mēbro consili ⁊ officiali. ⁊ ita est mor bus cōmunis vtrisqȝ.

Cause. Solutio cōtinuitatis aut ɔuenit ab exterioribus: aut ab interiorībꝰ: ⁊ tūc aut est ex san guine corrupto adusto cutē vlcerante et rūpente. aut ex colera adusta: aut ex melīa adusta: aut ex vētositate rūpēte. aut ex caliditate solis aut ignis. aut ex frigiditate vlcerāte. Et iste solutiones pñt magis appellari vlcꝰ: qm̄ ois solu tio virulēta saniosa sordida vlcus pōt appellari ſȝ Auic. Si aūt ɔueniat ab exteriorībꝰ sicē a casu aut pcussione aut gladio et silibꝰ. tūc si sint ī carne appel/

labitur plaga aut vulnus. si in osse fra/
ctura. Si aūt fuerit in musculis ⁊ ner/
uis cū re cōprimēte cōcussio appellat.
De nominibꝰ igit nulla ē contētio: sed
ad res reuertamur. q2 cōplementū me/
dicine: reꝝ est noticia et nō vocū: sicut
habet tertio de morbo. Species igitur
solutionis cōtinuitatis quantum est de
presenti sunt. iiij. Est enim solutio con/
tinuitatis simplex sine deꝑditiōe sube.
Secunda species ē solutio cōtinuitatis
cum deperditione sube: que cōcauitas
appellat. Tertia spēs est vulnus ꝓfun
dum: ita ꝙ supficies et profundū cōsti
tuunt tertiā spēm. Quarta tñ spēs cō/
cussio appellat: q̄ ꝓuenit cū corpꝰ cum
baculo aut lapide cōprimit et cōq̄ssat
et flagellat. et tal' solo appellat ꝯtusio.
Et curatio huius spēi differt ab oībus
aliis fm Gal. i de igenio. qm̄ in oī spē
vulneris ꝯpetūt abstersiua et mūdifica
tiua. sz in ꝯcussiōe a principio cōpetūt
putrefactiua. Nūc aūt ista spēs aliquā
do cū cōmittantur accidentia multa: sic
est magnitudo: et paruitas rotunditas
triāgulatio: sordities: sanies: calor: fri/
gus: et caro addita: vuca: apostēa: flu/
xus sanguis: fluxꝰ hūoꝝ: corrosio: li/
uor. et rubedo: recentia: et vetusta: et
multa cōsimilia. Ista eni sunt accidētia
et cōpositiōes cōcomitātia: et non sunt
differentie cōstitutiue q̄ addite speciez
nouā faciāt. sic declarauimus tertio de
ingenio. Solutio igit ꝯtinuitatis fit in
cute: et carne: et musculo: et vena: et ar/
teria: et corda: et neruo: et ligamento: et
pāniculo et in ossibꝰ: et iuncturis: que
dislocatio appellat: et in mēbris princi
palibꝰ et nō principalibꝰ: in quibꝰ oībꝰ
medicū sollicitū portendūt et diligētē.
Si vulnꝰ ē magnū aut pūū: siue i supfi
cie aut ꝓfundo: si est cū deꝑditiōe sube
aut sine. si est i mēbro radicali aut fluē/
te. si est i mēbro principali aut nō prin/
cipali: si est i mēbro sensibili aut nō sen
sibili aut parui sensus. si est cū magno
dolore aut paruo si est cū fluxu humo
rum aut sine fluxu. si est cū sordicie aut
sine sordicie: si ē simplex aut cōpositū.
Et aduertere dz ad magnitudinē cōpo
sitionū: si labia vulneris distāt multuz
aut nō: si fractura ossis ē cū dētibꝰ aut
sine dentibꝰ: si neruus ē pūctus aut inci
sus: si cor ē vulneratū aut capsula: si ce
rebꝝ: et si piamater aut duramater. aut
substātia celebralis. si ē cū ꝯcussiōe aut
sine cōcussione. Consideres igit genꝰ ⁊
q̄tuor spēs ⁊ multitudinē accn̄tiū ⁊ cō
positionū ꝯcomitātiū ⁊ supuenientiū si
ꝓuenerit ista ex malicia hūoꝝ. aut vul
neris. aut imperitia restaurationis: aut
oīum eoꝝ que extrinsecis sunt. que oīa
solerti ingenio consideranda sunt: si ad
finē curationis deuenire curamus.

Signa. Si aūt solo ꝯtinuitatis ꝓuenerit ab iterioribꝰ:
sic ē ex sanguie: tūc ē cū rubore ⁊ calo/
re ⁊ pūctura ⁊ sanie. Et si ex co. tūc est
cū citrinitate ⁊ ardore. Si ex phleg. est
cū albedie ⁊ hūiditate. Si ex melīa cū
liuore. ⁊ ita de aliis signis q̄ singl'os hu
mores ꝯcomitant. Si āt fuerit ex cāis
extrinsecis: ex noticia patientis habent
aut assistentiū: aut cū oculo: aut digito
⁊ siīibꝰ q̄ pfectiꝰ i libris cirurgie ꝯtinēt.

Pronostica. Ois solo fcā i mēbro bōe cō
plexiōis defacili curat. sz cū ē in corpe
male ꝯplexiōato ñ de facili curat: ⁊ iō
vlcera ydropicoꝝ aut leprosoruz: aut
nūq̄ curāt: aut cū difficl'tate magna vul
nera cordis nō curant. vulnera capitis
⁊ stomachi ⁊ epatis aut splenis aut re
nuz aut vesice aut matris aut itestinoꝝ

Que sunt curabilia
et que non

si sint pua pñt curari. si magna aut nũq̃ aut de raro contingentib⁹. vulnera pulmonis non curant. Uulnera mẽbrorũ radicaliũ sine perditiõe sube bene pñt vniri in puericia sꝫ in aliis etatib⁹ non: sed fit por⁹ in circuitu. Uulnera membroꝝ radicaliũ cũ deꝑditiõe sube nũq̃ perfecte restaurant. Si vene minute ꝛ capillares deperdant in magnis musculis: tũc nã gnãt loco illoꝝ poros ꝛ meatus carnosos. Solutio ꝯtinuitatis i nervo si ẽ incisio aut punctura spasmum ꝛ alienationẽ ꝛ mortẽ inducit: nisi diligentissime succurrat. ꝛ si oĩno incidat nõ est periculũ: nisi qꝛ mẽbꝝ suppositũ caret tactu aut sensu aut vtroq₃: ẜm diversitatẽ nervoꝝ. Uulnera intestinoꝝ cuꝫ nausea ꝛ fluxu ventris sunt pessima.
Uulnera capitis ad que sequit nausea ꝛ fe. sunt pessima. Fractura ossiũ cum dentibus cũ periculo ꝯsolidant. sed postea cũ difficultate frãgit fractura ossis sed rotundũ de facili vnitur: sꝫ postea de facili rũpit. Omne vuln⁹ transiens a sup̃ficie in sup̃ficiẽ ẽ malum: qꝛ nã non invenit radicẽ vnde sumat principium. Si aũt in vulnerib⁹ ꝑꝑ nimiũ fluxũ venerit alienatio malũ: ꝛ si spasm⁹ vt plurimum moriũtur. ꝛ si sincopis cum singultu mors est in ianuis.

Curatio.

In primis fundem⁹ nos in dictis Ypoc. Uulnera nõ curant nisi prius desiccent. Gal. exponit istũ canonem in tertio de ingenio totũ. Intelligẽdũ ẽ q̃ in oĩ vulnere cũ mẽbrũ sit debilitatũ adunat duplex superfluitas: cũ nã oĩno nutrimentum assimilare nõ possit. scꝫ subtilis ꝛ grossa. quare indiget duplici medicamine: abstergẽte ꝛ mundificãte. In omni igitur vulnere cõpetũt medicamina sicca aliquantulũ sup̃ra ꝯplexionẽ mẽbri: ꝛ q̃ calor non multũ excedat temperamentum. In omni igit vulnere competunt sicca sed diversimode: q̃m complexio naturalis mẽbri dꝫ conservari. Si igit mẽbrũ siccũ ꝛ hu. patiat solutionẽ continuitatis: in mẽbro sicco debemus apponere magis sicca: ꝛ in mẽbro humido minus sicca: qꝛ si in mẽbro hũido ponerent multũ sicca corrũperet cõplexio nãlis. sꝫ illa dꝫ servari in tp̃e morbi quãtum est de pñti intẽtiõe. multitudo etiã humiditatis conservãda est. Et si sordicies vulneris est multa: multũ sicca sunt apponenda: ꝛ si modica paruꝫ sicca. Et tũc debemus cõp̃are si mẽbrũ est siccũ ꝛ sordicies multa: multũ sicca ꝯpetũt. ꝛ si mẽbꝝ ẽ hu. ꝛ sordicies modica paꝝ sicca sĩt apponẽda. ꝛ si mẽbꝝ est siccũ ꝛ sordicies pauca min⁹ sicca. ꝛ si mẽbꝝ hũidũ ꝛ sordicies mltã pl⁹ sicca: ꝛ ita de aliis. Patet igit q̃ restaurator mẽbroꝝ cõplexionẽ ꝛ nãm medicaminũ scire dꝫ. In simplicib⁹ igit vulneribus simplicia medicamĩa sũt ponenda solũ abstergentia ꝛ mũdificãtia. Si ãt eẽt vlc⁹ saniosũ cũ sordicie mltã: tũc fortissima medicamĩa sũt apponẽda. sicut ẽ calx. atramẽtũ. sulphur. viride eris ꝛ silia. ꝛ iõ ex viride eris ꝛ cera ꝛ oleo ẜꝫ Gal. i de igenio possẽt curari. viride .n. eris nimis penetrat ꝛ dissoluit ꝛ pũgit ꝛ vrit. sꝫ cera ꝛ oleũ nimis hũectãt ꝛ putrefaciũt. ꝛ ita cera ꝛ oleũ obtũdũt acumẽ qđ ẽ in viride eris. ꝛ viride eris reprimit putrefactionẽ alioꝝ q̃re possꝫ fieri medicĩa tẽp̃ata ẜꝫ nãꝫ cõponũꝫ ꝛ nãꝫ mẽbroꝝ. sꝫ ĩ h̃ oportẽt q̃ medicus eẽt multũ exp̃tus. Ad alia igit recurrẽdum ẽ. In omni igit solutione ꝯtinuitatis dꝫ tria cõsiderare. q̃ primo intercipiatur flux⁹. secũdo q̃ p̃seruem⁹ vuln⁹ a putrefactiõe. tertio q̃ vuln⁹ curem⁹

fortissima medicamenta in lucis

cum medicinis et cibis conuenientibus et bono regimine in. vj. rebus nō naturalibus. Ponamus igit quod vlcera fuerint a causis interioribus: tūc purgem⁹ vniuersaliter corpus: et deinde mūdificemus pticulariter ſm exigētiā humorū. Et iſta ita tibi frequēter dcā ſūt: qd nō opʒ repetere: tūc vtant iſto medicamine. ℞. litargyri ceruſe lote: catimie lote: eris vſti et abluti. añ. ʒ. j. aloes: ſarcocolle: radic. ariſtol. tartari. añ. ℈. j. fiat puluis ſubtiliſſim⁹ et vlceri applicet et cū vino et melle calidis abluat. aut apponatur modicū de cera et oleo et fiat vnguētū. Aut in vlceribus calidis apponatur vnguētū citrinū acuatū cū litargiro: et in frigidis vnguētū fuſcum acuatū cū puluere aloes et ariſtol. Et ſi eſſet vlceratio cū calore magno: aut rōne hu. et calidi. aut rōne cōbuſtionis facte ex igne: aut ex aq calida: aut ex ſole: tūc iungat locus cū populeon. aut cū duabus ptibus populeō et tertia vnguēti citrini: aut fiat vnguētum ex his: ex mucillagine pſillij et cāphora. et ſandal: et roſis et ſucco portul. et plātaginis et papauere et coriādro. Si aūt fuerit vulnus ex frigiditate inungat cū aſſungia vulpina: aut cū vnguēto ad ſcabiem acuato cū aſſa fetida: et galbano et ſerapino et ſilibus. Sufficiat igit iſta caula breuitatis de vulneribus cauſatis ab iterioribus. Si autē inciſio vel plaga aut cōcuſſio aut fractura aut pforatio aut pūctura corpi aduenerit pter cauſas extrinſecas canonibus vſi bus obſeruatis ad vnguē. de cōtingentibus nihil obmittētes cū dei auxilio ſic incipiamus opari. Uulnus aut eſt magnū aut paruū: ſi paruū natura ſufficit p ſe ad curādū: aut quod ponat raſura lardi in pāno lineo deſup: aut quod ponatur tela aranea: vel raſure camiſie et ſimilia. Si aūt fuerit magnū aut eſt cū deprditione ſubſtātie aut nō: ſi nō tunc pmittat fluere ſan. qm vt plurimū iuuat qm preſeruat ab apoſtematibus: et hoc eſt quod multū timemus. Si aūt volumus ſanguinē reſtringere: accipiātur ſtupe canapine et madefiāt in aq frigida. deinde in albumine ouorum: et deſup apponātur: et cauendū quod aqua non approximet vulneribus. Si aūt eſſemus coacti balneari rōne alicui⁹ accidētis: tūc vulnus emplaſtret et ligef et inungatur taliter quod aqua vulnus tāgere ñ poſſit. Et in oī magno vulnere eſt ingeniādum quod illud qd colligit quotidie mūdificetur ita quod ſit foramē in pte inferiori: aut mēbrū taliter curet quod locus mūdificet. Si aūt vulnus fuerit magnum cū deprditione ſubſtātie: nō cōiungātur labia ſʒ inſtemus in mūdificatione vulneris: et cauēdo quod hu. nō poſſint fluere ad locū: et alia oīa que dicta ſūt: quod corpus nō ſit pleū et ſilia. Et tūc det ſibi que generāt carnē deperditā māliter ſicut ſūt gallie et pdices: et agn⁹ annualis et ſilia. Mālia aūt carnē in vulneribus effectiue gnātib⁹ ſūt iſta. aloes: thus ariſtol. es vſtū. catimia lota. myrra. ſanguis dra. ſarcocola. orobus. radix lilij farina ordei: farina fabarum et ſilia. Uel iſtud accipe galbanū et liqueſiat i oleo mirtino: deiñ apponat pān⁹ lineus āti quus mūd⁹ minutiſſime trit⁹ et carpinat⁹ et aſpergat puluere olibani: et aloes: et radic. ariſtologie et fiat emplm et deſuper apponat. Cū aūt caro venit ad ſuperficiē tūc induret vt ſtet loco cutis: hoc āt fit cū his. ſ. myrrha. aloes. es vſtū. vitreolū vſtū. galla balauſtia. ſan. dra. et dragagātū vſtū: et ſilia. Et intelligēdū quod illud qd generat carnē in vno mēbro

Materialia vnguētor. morbo formi
In combustione
frigida
Calida
Cura vulnerum ex percussione
restringēre sanguinē
Carnē generantia
Indurantia

non generat in alio: quoniam quedaꝫ
sunt membra humida: ⁊ quedam sicca
⁊ vulnera quedam sunt cum sordicie
multa: ⁊ quedam cū pauca: quare me
dicamina vulnerum que sunt in pudi/
bundis debent esse siccissima: ⁊ in ocu
lis minus sicca. Alia autem sūt que de
bentur neruo. ⁊ alia carni. ⁊ alia arte/
rie: ⁊ ita de aliis. Quare restaurator
debet esse sollicitus in cognoscendo cō
plexionem membrorum: ⁊ sensum: ⁊
nobilitatem ⁊ naturam medicaminuꝫ:
⁊ ita poterit eligere ex his medicami/
nibus que competunt isti ⁊ que illi: ⁊
ita ratio precedere debet: ⁊ nisi totum
postea experimento probetur: oratio/
nes sunt rethoricorum qui propositio
nes habent decoratissimas rei substan
tiam non tangentes. Si autem fuerit
concussio attrito seu flagellatio. tunc a
prīcipio fiat phlobotomia dato ꝙ cor
pus non esset plenum. deinde apponā
tur frigida stiptica desuper: vt non fiat
fluxus ad locū. deīde festinemus eua
cuare ⁊ ab intus ⁊ ab extra: qꝛ cito fie
ret apostema. aut sanies. aut cācer. aut
fistula. Ab ītus igitur dissoluatur sic.
decoquatur centaurea maior ⁊ costus
in sirupo acetoso: ⁊ sumatur mane ⁊ se
ro. Ab extra aūt pōatur lana succida
cum farina ordei. ⁊ apponantur cali/
da resoluentia ⁊ subtiliantia. Fomente
tur igitur locus cum aqua decoctionis
camomille ⁊ similium: ⁊ si necessariuꝫ
fuerit apponantur ventose cum scarifi
catione. putrefacto igitur ⁊ corrupto
remoto curentur sicut alia vulnera cu
rantur. Curatio igitur istius ſm Gal.
ab aliis solutionibus continuitatis est
diuersa. Si aūt vulnus fuerit profun/
dum: ponatur tenta vsqꝫ ad profundū
⁊ mundificentur quotidie bis. aliter fi
stularetur locus. Si aūt vena aut arte
ria fuerit incisa: fluxus nimius distra/
hatur cum fricationibus ⁊ ligaturis ⁊
similibus. ⁊ istud emplastrum desuper
apponatur. ℞. aloes. thus minutum.
san. dra. bolum armenicum. pilos lepo
rinos minutissime contritos. ⁊ confici
antur ista cum albumine ouorum. ⁊ ē
vltimum in iuuamento. Si aūt vulnus
vel punctura fuerit in neruo: tunc ī pue
ris ⁊ mulieribus ponantur minus for/
tia sicut est resina. pix naual. sordicies
aluearis apum. sordicies que adheret
parietibus balneorum: sed ꝙ sint ablu
ta ⁊ mundificata cum lixiuio. ⁊ com/
ponantur cum fece olei antiqui ⁊ vino
⁊ fiat emplastrum: aut oleum aut vn/
guentum. Si aūt fuerit in corporibus
duris: addatur euforbium. stercus co/
lumbinuꝫ. sulphur canulatum. calx ex
tincta. assa. oppoponac. serapium. lac
titimali. quoniam punctura nerui duri
siccissimis indiget: ⁊ potissime quādo
est in profundo. Et vltimo fiat caute/
rium. Supponamus enim ꝙ corpꝰ sit
mūdificatum cum phlobotomia ⁊ far
macia ⁊ abstinentia ⁊ similibus. aliter
de facili incurreret spasmum aut apo/
stema ⁊ similia. non fiant igitur parti/
cularia nisi vniuersalia precesserint. si/
cut clisteria ⁊ similia. Si āt fuerit apo
stema in neruo: tuuc valent orobus: ⁊
farina fabarum: ⁊ ordei: ⁊ ꝙ conficiā/
tur cum aqua serapini ⁊ in fine ista ab
luantur cum vino cocto. Si aūt fuerit
dislocatio: quod cognoscitur qꝛ ibi est
eleuatio aut profunditas: ⁊ qꝛ moueri
non potest ⁊ qꝛ differt a suo simili: qm̄
si ad omnes partes posset moueri nul/
la esset dislocatio. Et raro accidit sim
plex singularis: quin sit ibi vulnus aut
fractura: aut attritio: aut apostē: aut

putrefactio: aut similia: ⁊ tunc curatio debet esse composita. Aliquando eniꝫ est causatꝰ tantus dolor ꝙ repõere nõ audemus in locum suum: ⁊ tunc stamꝰ vsqꝫ ad tres dies. deinde os dislocatuꝫ reponatur in loco suo: ⁊ ponatur in ꝓ/prio situ: ⁊ reponendo aliquando au/ditur sonus: ⁊ fomentetur cuꝫ vino põtico ⁊ ligetur. Si autem fuerit disloca/tio ex nimia humiditate lubricante iũ cturas: tunc fiat cauterium: ⁊ empla/strum desuper apponatur qđ fit ex gal la: ⁊ balaustia: ⁊ achacia: ⁊ nuce cipres si: ⁊ gummi iuniperi. ⁊ modico casto/rei. Si autem fuerit fractura in osse ra ro accidit sine aliqua compositione. quoniam ibi est aliquando attritio. vul nus. dentatio. apostema. fluxus humo rum putridorum: ⁊ multa consimilia: que omnia oportet diligenter conside/rare. hoc autem facto partes fracte vni antur. qꝛ in puericia consolidantur: sed cum indurata sũt natura generat in cir cuitu poros. Ponamus igitur proprie verbi gratia ꝙ sit in tibia: tunc debemꝰ patientem in loco ponere resupinum: ⁊ extendere ambas tibias ⁊ equare: ⁊ fractam aliquantulum longiorem. ossa enim fracta nan debemus omnino vni re quoniam sequeretur dolor ⁊ fe. nec nimis prolongare: qꝛ sequeretur claudi catio. Fiat ergo vnio mediocris: ⁊ etiã vniendo reddatur pars pti ⁊ dens den ti. cauendo ꝙ de osse cõminuto nihil i/tus remaneat. nec remaneat aliqua cõ cauitas ibi generaretur putredo corrũ pens totum membrum hoc facto lige/tur. ⁊ ligamentum sit de panno lineo mundo lato iuxta membri dispositio nem. ⁊ incipiat ligatio in medio fractu re ⁊ trahatur hincinde per moduꝫ cru

cis vna pars contra aliam: qꝛ optime stringit locum. ⁊ in panno seu ligatura non sit aliqua ruga. ⁊ duret tantũ ꝙ oc cupet vel cooperiat aliquantulum de parte sana hicinde. ⁊ in fractura sit ma gis strictum: ⁊ in parte sana minus vt superfluitates possint superius curre/re. ⁊ sit ligatura aliquantulum doloro sa: aũt sit firma. ⁊ nõ tãtũ ꝙ ex hoc hu mores possint fluere ad locum. deinde omni die tertia seu quarta remoueatur ad vidẽdũ locũ. si esset pruritꝰ ꝙ fomẽ tet cũ aqua ca. donec icipiat rubescere. Et si indigeremus medicamine conso lidatiuo: ponatur nux cipressi cum vi/triolo. deinde ligetur ⁊ ponantur plu/maceoli duplicati vt ligamẽtum sit for tius. deinde assellas. aut ponatur tibia aut brachium in vase ligneo ad modũ nauicule: ne propter aliquem motum repentinum frangatur. quoniam in dor miendo contingit somniare ⁊ aliquan do repente se mouere: ⁊ tunc nisi mem brum esset bene apodiatum: esset timẽ dum de fractura. in fractura tibiarum supra lectũ sit chorda pendens: vt cuꝫ vult aliquam partem corporis moue/re ꝙ ibi se apodiet. ⁊ ꝙ lectus sit per/foratus cum voluerit assellare: qꝛ tunc esset magnum periculum: cum oporte/at ipsum iacere diebus. xl. ⁊ amplius. Detur cibus qui generet porum sicut est vitulus lactans ⁊ assetur frumentũ coctum ⁊ faba fracta ⁊ similia: sed qꝛ ista constipant opꝫ alia administrare. ⁊ ideo ratione accidentium frequẽter oportet multa facere contra naturam morborum. operemur igitur iuxta na turam morbi ⁊ accidentium ⁊ particu le patientis. Si autem eẽt fractura cra nei: aut est cum vulnere aut sine vulne/

re: ⁊ cum hoc aut est cum lesione dure matris aut pie matris. ⁊ cum hoc aut tusio aut incisio: aut perforatio: ⁊ cum hoc aut est magnum: aut est paruum: ⁊ ita de alijs differentijs accidentalibus. Et cognoscitur occulta fractura: quia grauiter dormit: ⁊ grauiter egerit ⁊ grauiter mingit: ⁊ cum grauitate frāgit auellanam: ⁊ cum grauitate masticat crustam: ⁊ si chorda lire teneatur in ore inter dentes: ⁊ trahatur ⁊ percutiatur: cum grauitate sustinet. ⁊ semper fracturam cranei concomitatur febris ⁊ nausea. Et si duramater ⁊ piamater fuerint lese tunc est parafrenesis. rubor faciei: eductio oculorum debilitas totius virtutis animalis. In primis igitur fiat potio que valet in vulneribus ⁊ plagis ⁊ fistula ⁊ consimilibus. ℞. agrimonie pimpinelle. betonice. verbene: centauree maioris. sticados. saluie. piloselle. trium consolidarum. plantaginis. sanamunde. rubee maioris. caulium ru. pedis columbini. gallitrici. absinthij canaceti. lingue auis. edere terrestris: fragarie. buglosse. genciane. ista omnia vel maior pars conterantur ⁊ buliant in vino albo. ⁊ addatur modicum mellis: ⁊ potet quotidie. ⁊ si febris est fortis accipiat in parua quantitate. si debilis in magna: quia mirabilia facit in omni vulnere seu vlcere sordido. Deinde apponatur istud emplastrum supra craneum fractum ⁊ supra piam matrem ⁊ duram cum lesa sunt. ℞. picis liquide cere. terrebētine. ana. lb. s. liquefiant simul: ⁊ infundantur in aceto ⁊ fortiter simul malaxentur. Secundo iterum liquefiant ⁊ proijciantur in lacte mulieris aut vacce: ⁊ malaxentur fortiter. Tertio liq̄fiant ⁊ proijciātur in succo betonice: ⁊ malaxētur fortiter. Quarto iterum liquefiant ⁊ proijciantur in succo centauree maioris: ⁊ malaxentur fortiter. Et tūc accipiatur vna pars ⁊ supra fractum craneū apponatur. ⁊ noli reuelare nisi dilectis.

¶ Emplastrum magistri Anselmi ianuensis quo consolidatur cerebrum ⁊ omne vulnus capitis. ℞. terebentine partes. ij. cere albe partem. j. liquefiant ad ignem ⁊ p̄ijce super colatorium ⁊ inferius sit acetū in quod ista cadant cum fuerit infrigidatum comprime bene de aceto. Secundo liquefiant vt supra: ⁊ cadant per colatoriū super succum herbarum betonice partes. ij. verbene partem. j. incorpora cum succo vt melius poteris. Iterum liquefiant ⁊ cadāt vt supra super lac mulieris vel vacce: ita q̄ lac cooperiat totum: ⁊ incorpora vt melius poteris. si non poterit habere succum habeas de pulueribus ⁊ fiet vt supra. Habeas ergo pannum perforatum in multis locis cum forficibus ⁊ supra pannum emplastrū subtiliter pone vt sanies per ea transeat: ⁊ craneo superpone leuiter ⁊ post tertium diem amoueas. si fetet signum corrupcionis est. amoue ⁊ iterum repone ipsum idem vel de recenti. Et quia istud opus est difficile ⁊ periculosum ⁊ prolixū: ⁊ maiori solennitate indiget. ideo restauratoribus derelinquo.

Clarificatio. Intelligendū est circa materias precedentes q̄ in fracturis competit subtilis dieta ⁊ fomentationes: sed dieta subtilis est dieta duplex. subtilis in passione sicut olera ⁊ pulli. subtilis in ratione parue quantitatis sicut sunt assature: ⁊ frumentum coctū cum

dantur in quarta quantitate. Et ideo si auctores dicunt quod subtilis dieta competit. verum est quantum ad quantitatem: quoniam quantum ad qualitatem in fracturis semper competunt grossa: et ea que generant chimum grossum et viscosum. Subtilis aũt in passione cõpetit per accidens. vt quia ẽ cõstipatus: aut quia non potest digerere ratione ocii et quietis: et propter hoc et grossa competunt in parua quantitate. Secundo notandum quod membrorum licet ab vtero quedam restaurentur sicut caro: et quedam non sicut alia: et tamen post vterum vtrobique deficit agens generationis et materia: quia post vterum nec matrix nec vidimi nec semen nec sanguis menstruus. Dico quod caro est superfluitas. et quia superflua possunt restaurari sicut apparet in cauda stellionum: ideo possunt restaurari: et cum hoc sanguis inuenitur sufficienter in corpore: et quia caro ex sanguine et ita sanguis: et hic sanguis ideo restaurari potest: semen autẽ non sic inuenitur. quia saltem in viris deficit locus generationis qui est matrix et in mulieribus deficit semen viri. et quia radicalia loquendo medicinaliter non inueniuntur cum omnibus conditionibus post vterum: quia ex seminibus generantur. ideo in etate puerili si discontinuentur bene vniuntur. sed si substantia deperdatur nunquam: et cum hoc etiam quia radicalia vtplurimum sunt frigida et sicca preter principalia et nobilia. principalia aũt et nobilia si eorum substantia deperdatur propter eorum necessitatem et nobilitatem nunquam essent restaurata: prius esset mors. Si sint alia tunc sunt frigida et sicca: et ita deficit attractiua que per calidum. et disseminatiua que requirit poros largos. et digestiua que viget per calidum et humidum: et ita non fit restauratio: quia omnia deficiunt eis. Sed caro habet omnia: est enim ca. et hu. et ita nihil sibi deficit: quare omni tempore potest restaurari. et forte etiam dato quod esset ex seminibus primis secundum conditiones datas. Tertio notandum quod membrorum quedam sunt humida humiditate naturali: et quedam accidentali. tũc si vulnus fuerit in mẽbro hũido naturaliter: facilius curatur quam in sicco: et si in humido accidentali. tardius sicut in ydropicis: vulnera igitur facilius curantur in membro humido naturaliter quam in sicco: propter copiam nutrimenti. Quarto aduertendum quod in solutione continuitatis paulatine sicut si aliquis cum acubus pangeretur: maior est dolor quam si fieret subito: etiam si totum mẽbrum truncaretur. Et ratio dictorum ẽ quoniam secundum Gal. in de morbo: in solutione continuitatis non est dolor nisi in fieri: et quando fit subito cito transit illud fieri: et ideo non est dolor quantum est ex illo: sed in illis que fiunt paulatine et cõtinuãtur cõtinue est fieri et actio et passio: et ideo maior dolor.

Capitulum. xxvii. de fluxu sanguinis immoderato.

FLuxus sanguinis immoderatus venit aliquando propter vulnus et similia extrinseca: licet sit dictum tamen breuiter transeamus. Aliquando fluxus san. est modicus ita quod sufficit digitum apponere: vel pannum lineum intinctum in aqua frigida: aut aceto et aqua frigida aut in aqua ro. aut stupe canapine intincte in albumine ouorum: aut rasura pãni linei: aut tela aranea: aut mica panis. Aliquãdo

autem vulnus est magnum: aut quia vena magna: aut arterie incise sunt: vt dictum est: tunc teneatur digitus aut pannus lineus intinctus in aqua frigida: aut obturetur aliquo ingenio dicto donec medicamen sit compositum: quia raro inuenitur q medicamina sint prompta ꝛ tamen sanguis est nimius ita q si est de arteria est subtilis clarus: ꝛ venit saltando ꝛ cum impetu modo superius modo inferius: modo dextrorsuz: modo sinistrorsum. in venis non sic. ꝛ est grossus. Apponatur igitur medicamē quod dictum est. s. de aloe. ꝛ thure. ꝛ mastice. ꝛ sanguine dra. ꝛ bolo armenico. ꝛ pil. leporis minutissime tritis. ꝛ conficiantur cum albumine ouorum ꝛ desuper apponatur: ꝛ in secunda appositione non remoueatur primum: qz timendum esset de aperitione. ꝛ si fieret fiat paulatine ꝛ cuz cautela. Si autem non posset restringi sic: tunc cauterizetur locus cum ferro ignito: ꝛ si timeat ignem patiens cauterizetur cum myrrha ꝛ aloe ꝛ attramento. ꝛ calce viua ꝛ sanguine dra. De alijs autem fluxibus sanguinis loquemur in capitulis suis. Intelligendum q cibus temperatus ꝛ caro annualis generant carnem. materialiter vt dictum est pili leporini. ꝛ alia medicamina effectiue abstergendo. desiccando. mundificando. superfluum remouendo. complexionē temperando. fluxui resistunt: confortādo: cauterizando: constringendo. oppilando. ꝛ ita de alijs. Preterea notandum q incisione facta non in eodem instanti fluit san. quia calor ꝛ spiritus refugiunt ad interiora. Et ideo multi vulnerati non credunt esse vulnerati. imo non sentiunt: sed aliqua mora facta modica calor ꝛ sanguis currunt ad apertum locum ꝛ fit fluxus. Nota q calida in quarto possunt restrigere sanguinem cauterizando.

Capitulum. xxviij. de morbis vnguium sicut est panariciuz spasmus leprositas vnguium albedo maculosa feda citrinitas scissura ꝛ similia.

PAnariciuz est apostema calidū dolorosum in radice vnguis. aliquando cū vlcere. aliquando cū sanie virulenta: ꝛ tūc non caret digitus periculo. Dieta igitur subtilis adhibeatur. deinde phlobotomia: post farmacia. Corpore igitur mundificato a principio fiat emplastrum cum mucillagine psilij facta in aqua ro. ꝛ opio ꝛ camphora. ꝛ farina ordei ꝛ aceto. In augmento autē illiniatur locus cum sordicie auris: ꝛ in statu cum mucillagine psilij facto cum lacte. ꝛ in fine status perforetur cū acu ꝛ in declinatione medicetur cum farina lupinorum ꝛ melle. Et si esset ibi vlcus curetur cum aloe. thure ꝛ arsenico. Et si esset fissura in vnguibus illiniatur cum mastice dissoluto in oleo sisamino. Et si esset spasmus citrinitas ꝛ leprositas in vnguibus. Corpore a melancolia mundificato inungatur cum adipe galline ꝛ oleo sisamino. deinde radat cum vitro. deinde emplastretur cum semine lini ꝛ gūmi cipressi. Et si volumus q vngues cadant inungant cum oleo ꝛ alleis: aut cuz sulphure arsenico ꝛ aceto. Et si ex attritione sanguis niger mortificatus fuerit subtus vnguez: perforetur suauiter vnguis cū acu: ꝛ permittatur sanguis fluere. Deinde fomentetur cum vino albo ꝛ ca-

momilla. Et si in vnguib⁹ fuerit albe/do enormis maculosa: illiniatur cum nuce cipressi ꝛ farina lupinorum ꝛ aceto. Et si esset citrinitas fiat cum aceto ꝛ oleo de eruca.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ vngues sūt ex superfluitatibus cordis: ꝛ ideo vngues sunt quasi emunctoria cordis. Et nihilominus in panaricio compe/tunt repercussiua sicut in alijs aposte/matibus ꝛ plus: quia sunt in loco multum sensibili. ꝛ ideo est magnus dolor quare etiam non solum frigida competunt sed etiam narcotica. nec materia ē ita venenosa licꝫ calida multum quin competant repercussiua. Licet igitur vergat ad liuorem ad virorem ꝛ nigredinem. plus tamen fit hoc ex dispositione loci ꝙ ex malitia materie. quantū est igitur de natura panaricij materia non est ita adusta quin repcussiua possint competere. nec quia emunctorium quoniam causata est distantia vsqꝫ ad cor. quia materia potest esse consum/pta euaporata expulsa ita ꝙ nocumē/tum non veniet ad cor. Non est igitur timendum de malicia materie intantū quin a principio bene possit compete/re phlobotomia de parte opposita: ꝛ quin repercussiua apponantur. Verū est ꝙ cum male regitur efficitur virulēta. ꝛ tunc bene esset timendum de digi/ti amissione. Secundo intelligendum ꝙ dentes ꝛ vngues sunt ex summis ossium non quo ad materiaꝫ primam radicaleꝫ sed similitudinarie: qꝛ generantur ex materia grossa terrea. Et iuxta hoc sciendum ꝙ vngues generantur in extremitatibus pedum ꝛ manuum: qꝛ ibi vene ꝛ arterie terminantur ꝛ sunt i extremitatibus in quibusdam animalibus loco armorum: vt in auibus: ꝛ in hominibus vt possint se scalpere ꝛ mi/nuta possint capē: ꝛ vt digiti sint fortiores. Et ideo quando vngues sunt grossi ꝛ rudes hominem rudem ꝛ indignū signant. quoniā humores grossi in corporibus eorum abundant. ꝛ si sint subtiles contrarium signant.

Capitulum. xxix. de incēdio ignis ꝛ aque calide.

Corpus humanū aduritur ꝛ comburitur aliquādo cum igne. aliquando cū oleo feruenti. aliquādo cum aqua buliente. ꝛ ita de alijs. dieta igitur sit subtilis: ꝛ fiat phlobotomia si pticularia conueniant. Deinde inungatur cum frigidis sicut est populeon aut vnguentum citrinuꝫ. qm̄ aliquādo nō sunt vesice ꝛ aliquando sunt. aliqn̄ sunt cū vulnere: ꝛ aliquando nō. Quādo non est vulnus ponantur frigida ꝛ humida. ꝛ quando est vulnus ponant frigida ꝛ sicca. Materialia aūt illorū possunt esse bombax. stupa canapina. pannus lineus. lana abluta. pannus de serico: ꝛ similia cum intinguntur cuꝫ liquidis: ꝛ ista sunt huiusmodi. aqua frigida. acetum aqua ro. oleum ro. succ⁹ semperuiue. ꝛ lactuč. ꝛ enō. ꝛ plantaginis: ꝛ portul. semen mirti. cerusa. bolus armenicus. chimolea. camphora. albumē ouoruꝫ ꝛ similia. ꝛ intingatur igit pānus in vno ex istis aut in multis: de/super apponant ꝛ frequēter innouent.

Clarificatio. Circa istā materiam itelligēdum ꝙ cum aliquis combussit sibi di/gitum cum candela ꝛ siſibus: tunc do/cuit experimentum ꝙ si digitus ponat in aqua frigida tunc augmentatur do/

lor:q̄ partes aduste retinentur. ⁊ si po
natur temperate ad ignem sedatur pau
latine dolor:qm̄ partes aduste exalāt.
Ex his possumus elicere cautelam ꝙ
populeon ⁊ alia frigida non apponan
tur actu frigida sed tepida: ⁊ tūc facta
sunt anodina. Anodina aūt sūt ea que
summe dolorem mitigant: ⁊ ideo talia
sunt iuuatiua:q̄ ratione sue actualita/
tis resoluunt: ⁊ rōne sue virtutis alte/
rant: ⁊ ita remouent igneitatem. Secū
do intelligendum ꝙ calidum h₃ tripli
cem effectum:cum enim agit tempera
te calefaciendo digerendo tunc deal/
bat: ⁊ si vlterius augmentetur ⁊ forti/
ficetur ⁊ aduratur tūc mortificat ⁊ de
nigrat . ⁊ si vlterius fortificetur tunc in
cinerando dealbat. Tertio notandum
ꝙ oleum lic₃ non competeret in antra
ce:pro tanto q̄ inflammaretur ex hoc
quia ab intus calor affixus est:nihilo/
minus in combustionibus posset com
petere:potissime ro. ⁊ non inflammare
tur:q̄ talis ignis volatilis est ⁊ quasi
ab extra. Quarto aduertendum quo/
niam calida bene possunt competere :
potissime quando locus est vlceratus:
⁊ ideo calx abluta cum multis aquis
frigidis ⁊ dulcibus ⁊ postea cu₃ oleo
ro. valet.

¶ Capitulum. xxx. de vlceribus ⁊ raga
dijs manuum.

Vlcera et fissu re ali quando veniunt in ex tremitatibus ex mate ria frangente : vel ex aliqua attritione : vel ex sotulari ⁊ similibus: ⁊ de facili cu/ rantur cum vnguento fusco ⁊ citrino ⁊ assungijs: ⁊ aqua ca. Si autem fuerint ab iterioribꝰ: aut ex co. adusta vel me
lancolia. tunc oportet mundificare cor
pus ⁊ dietam congruam ordinare .
Hoc facto ad particularia veniamus
ex quibuscunq̄ fuerint. fiant igitur fo/
mentationes cum aqua calida frequen
ter ⁊ multis vicibus. Materialia autē
vnguentorum sunt ista. medulla vituli
⁊ cerui. assungia gallinacea . porcina .
anserina. anatina. cerusa ablūta. litar/
gir. catinia lota. cortex malorum gra/
natorum. sumac. acacia. oleum ro. dra
gagantum. gummi arabic. infusorum .
oleum sisaminum. oleum amigd̄. dul.
sepum hirci liquefactum. cera al. succꝰ
liquir. ⁊ similia.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ acacia ē fri
gida ⁊ sicca ⁊ est multu₃ restrictiua cō
glutinatiua ⁊ desiccatiua: ⁊ iō si raga/
die fuerint cum calore multum valet
quia infrigidat: ⁊ ita valet contra acci/
dens ⁊ desiccat ⁊ conglutinat. ⁊ ita va
let contra vlcus. Si autem iste fissure
essent cum magna frigiditate: tunc per
se non competeret nisi cu₃ multis alijs
poneretur: ⁊ ita diuersis modis vtro/
biq̄ potest poni. Secundo notandu₃
ꝙ melancolia per se non vlcerat:q̄ nō
penetrat nec sepat:nec ratione sue sub/
stantie:nec ratione qualitatum:sed per
accidens quia aduritur:aut quia com
primit:aut extendit aut priuat oppilā/
do. Quare in talibus multum confert
ipsam euacuare cum thimo ⁊ sero ca/
prino. Postea queritur de vnguibus
vtrum fuerint ex materia ossiu₃. quod
sic videtur per Auicen. contrarium ta/
men sic probatur. ossa sunt orta ex sp̄/
mate:quare si depdatur nō restaurant:
sed vngues pdite restaurant: quare nō
sunt ex spmate. Dico ꝙ eē ex mā ossiū
triplex ē. vel esse ex eadē mā ex q̄ ossa

vel esse ex superfluo nutrimento ossi/ um: vel eē ex consimili ꝛ vniformi nu trimento. Et isto vltimo modo dicit Auic. dentes ꝛ vngues esse ex materia ossium et quod sic est ex materia ossi/ um si perdatur bene restauratur vł re generatur. Item queritur si vngues ha beant aliquod regimen. ꝙ sic videtur: quoniam omne quod augmentatur ꝛ nutritur habet virtutem per quā attra hit nutrimentum. vngues sunt huius/ modi. Contrarium habetur a Gal. in tegni dicente ꝙ vnguium nullum est re gimen. qđ concedo. Ad argumentum tamen in contrarium ꝙ erat quod au/ gumētatur. Dico ꝙ augumentari di/ citur tripliciter. ſm latum longum ꝛ p fundum ſm trinam dimensionem. Et qđ sic augumentum habet virtutem re gentem. sed vngues non augumentan/ tur nisi ſm longum. vnde est ibi au/ gumētū aggregationis sicut est in acer uo lapidum. ꝛ ideo non exigitur ꝙ sit ibi regimen. Item queritur quare vn/ gues habent esse in extremitatibꝰ. Itē queritur quare magis sunt exterius ꝙ̄ interius. Item queritur quare per vn/ gues apprehendimus ſm ꝙ dicit subti litatem ingenij vel grossiciem. Ad pri mum quesitum dico ꝙ vngues in extre mitatibus prout dicit Auic. sunt ꝛ col locantur quatuor de causis. vna est vt sint fortiores. secunda est vt ipsis me/ diantibus subtilia vt pili fila ꝛ similia possint apprehendi. tertia est vt cū ip/ sis possint se homines scalpere. quar/ ta est vt sint defensorium sicut patet in auibus. Ad aliud dico ꝙ sunt exteriꝰ: qꝛ pars exterior magis est passibilis ꝙ̄ interior: ꝛ ideo magis indiget defenso rio aliquo. Ad tertium ꝛ quartum di/ co ꝙ vngues causantur a superfluitati bus cordis: ꝛ humores subtiles cau/ sa sunt ingenij subtilis ꝛ grossi humo/ res causa sunt ingenij grossi. vnde si vn gues sint grosse signāt grossos hūores. Et si sint sbtiles signāt subtiles eē hūo res. Et ita per vngues ex consequenti apprehendimus alicuius ingenium eē grossum vel subtile. Sunt aūt in extre mitatibus manuum ꝛ pedum potius: qꝛ arterie exeuntes a corde ibi termi/ nantur ipsos vngues siquidem generā tes. Consequenter queritur de panari/ cio qđ est apostema accidēs in ipsis vn guibus: vtrum debeat medicari sicut alia apostemata. primo apponenda re percussiua. ꝛ sic deiceps. ad hec respō deo ꝛ dico ꝙ sic: cum sit valde calidū apostema inferens magnum dolorem propter temperantiam carnis que ibi est. quare magis sensibilis est. Quarto queritur quare caro per adustionē ha beat dealbari: qꝛ dicit Auic. ꝙ calidū agens in humidum denigrat ipm. agēs in siccum dealbat. ergo cū caro sit hu mida potius deberet denigrari a cali/ do ꝙ̄ dealbari. Dico h ꝙ ipsius ignis triplex est effectus. primus est dealba re. secundus vō vrere. tertius est incine rare. vnde dico postꝙ̄ caro decoqui/ tur remanet alba. Ad argumentum in contrarium ꝙ est calidum agens in hu midū ꝛc. dico ꝙ verum est si agat adu rendo. sed si decoquendo dealbat. Itē queritur qđ istorum faciat maiorē im/ pssiōē aut aq̄ ca. aut ignis calor: ꝛ qđ ignis carbo videtur cum calidum exi/ stens in grossa materia vt in ferro ve/ hementius imprimat. sed carbo grossi or est ꝙ̄ sit aqua ca. igitur calor in igne fortius est ꝛ magis imprimit ꝙ̄ in aq̄. contrarium. tamen patet. Dico ad hoc ꝙ in depressione facta a calido possu/

mus loqui dupliciter. aut qualitatiue ꝛ sic maior est ab igne. aut quantitatiue ꝛ sic maior fit ab aqua: quia subtilior est ꝛ profundius penetrat. Item queritur de cura ꝛ primo vtrum competat oleum rosatum. quod non videtur quia habet inflammare: ꝛ ideo non competit in herisipilato membro. contrarium habetur in littera. Dico quod competit ad illud quod obijcis in contrarium quod non competit in herisipila. dico quod non est simile: quia in herisipilia calor est adunatus. vnde oleum appositum magis inflammaret. sed ad combustionem calor iam recessit: ꝛ ideo ibi inflammat: sed mitigat. Iterum dicit Auicenna quod calx competit. Contra quod habet magis vlcerare non competit: calx est huiusmodi igitur ꝛc. Dico quod calx dupliciter accipitur: aut prout calx non est extincta: aut prout calx est extincta ꝛ ablota. ꝛ isto vltimo modo mixta cum oleo competit. ꝛ non primo modo.

Quarto queritur de ragadijs siue fissuris. ꝛ primo queritur si iter agentibus competat ablutio pedum cum aqua calida. ꝛ post inungere. ꝛ quod sic videtur per Auicen. contrarium videtur quia nihil quod remollit neruos competit. ablutio ꝛ inunctio sunt huiusmodi. Dico ad hoc quod ablutio ꝛ inunctio duobus modis considerantur aut quantum ad modum ꝛ sic non competunt quia remolliunt neruos: aut quantum ad infrigidationem aeris ꝛ sic competunt quia ablutio pedum cum aqua calida: trahit calorem ꝛ spiritus ad extremitates: ꝛ postmodum cum vnguentis oppilatur interius calor naturalis: ꝛ sic prohibetur introitus frigiditatis ipsius aeris. Item queritur de stupore pedum facto a frigiditate si competat ablutio in aqua calida vel frigida: non in calida sicut voluerunt auctores. Dico ad hoc quod competit in aqua frigida ablutio si natura fuerit fortis: eo quod calor naturalis interius confortatur: ꝛ confortatus humorem congelatum dissoluit. sicut apparet in fructibus congelatis qui positi sunt in aqua frigida decongelantur ratione predicta. sed in aqua calida positi illa caliditas naturalis exalaret quare ꝛc. Iterum queritur si ignis nocet in stupore manuum ꝛ pedum: quia videtur quod deberet adiuuare: quia cura fit per contrarium. Dico quod ignis noceret: quia subito humorem congelatum dissolueret ꝛ maiorem dolorem faceret: quia frigiditas intenderetur: sicut patet in degelatione gelu vel niuis: ꝛ ideo melius est quod a longe paulatim membra a frigido stupido calefiant: vt sic paulatim ꝛ non subito illi humores congelati dissoluantur ꝛ calefiant. Iterum queritur quibus competat in estate abluere manus ꝛ pedes cum aqua frigida ꝛ quibus cum aqua calida. Dico quod habentibus raram habitudinem competit abluere cum frigida. vt calor interius includatur ꝛ retineatur. quia satis a calore extraneo exalat: habentibus vero spissam habitudinem ꝛ compactam competit abluere cum ca. vt sic calor inclusus exalet ꝛ euaporet. Sed tunc queritur quare si aliquis aduratur competit calefactio membri adusti: quod non videtur: quia quod est causa doloris non est eius cura. contrarium patet per vulgares. Dico quod competit calefactio: quia propter calorem seu adustionem cutis indurata est: ꝛ calor est inclusus faciens dolorem. sed per calefactionem cutis reducitur: ꝛ sic calor inclusus exalat: vel potest dici ꝛ melius quod attrahitur

tanq̄ a suo simili. Ultimo queritur de
ragadijs quo modo a frigido habeãt
generari: ⁊ videtur esse falsum: quia ni
hil qd̓ habet cõstringere habet facere
solutionem continuitatis: frigiditas est
huiusmodi. ergo frigiditas non habet
facere solutionem continuitatis. Con/
trarium tamen ponit viaticus. Dico q̄
frigiditas duos habet effectus induce/
re: vnus est constringere partes inter/
medias: ⁊ quo ad hoc non facit raga/
dias siue solutionem cõtinuitatis. Sz
alia via facit solutionem continuitatis
siue ragadias scz nimis a circũferentia
versus centrum comprimendo.

¶ Caplm̄. xxxj. de iter agentibus.

Intelligen/
dum q̄ quicunqz fa/
cturus est longas iti/
nerationes. aut tran/
sire maria: aut ire ad
bella: aut quocunqz
loco vel modo se debeat exercere in
motibus violentis agonisticis: sicut sũt
motus bellicosi: debet se primo purga
re: ⁊ corpus mundificare cum phlobo
tomia ⁊ farmacia ⁊ balneis ⁊ abstinẽ
tia ⁊ similibus: vt exercitium inueniat
ipsum mundum. aliter timendum ẽ de
se. de apostemate. de nimio fluxu. de ru
ptura vene. Secundo debet se premu/
nire cum his que aeri ⁊ siti ⁊ accidenti
bus repugnant. In tempore igitur cali
do ⁊ in regione calida sitis hominem
multum aggrauat. fiant autem pillule
quas teneat sub lingua. ℞. succi vue
acerbe acetose. succi mali granati. suc/
ci summitatum papaueris al. succi por
tul: ana lib. s. misceantur ⁊ ponantur ĩ
vase donec faciat residentiam: ⁊ tunc
aqua que supernatat ponatur ad par/
tem: ⁊ quod residet conficiatur cum
modico de succo ad solem vel supra ci
neres calidos ⁊ fiant pillule. ⁊ tenean/
tur sub lingua. ⁊ tertia pars liquida sy
rupizetur cum zucharo. ⁊ in tempore
magni estus cum aqua frigida sorbea/
tur. vel potest vti istis electuarijs. ℞.
diadraganti frigidi. diapapaueris. zu/
chari rosati. zuchari viol. triasandal.
ana. ʒ. ij. ⁊ si libet misceantur: vel fiant
pillule tales. ℞. quatuor se. fri. mund.
semen papaueris albi. succi liquir. dia
draganti infusi. semen portula. ana.
conficiantur cum sirupo nenupharino
⁊ fiant pillule. vtatur etiam sirupo li/
monum cum aqua frigida. aut sirupo
nenuphar. aut viol. aut ro. aut sirupo
acetoso. aut siru. ribes: si ribes inuenia
tur in regione prout inuenitur in regio
ne Acon. aut sirupus factus de acetosi
tate citriangulorum. ⁊ ita de alijs fru/
ctibus acetosis aromaticis. Illud etiã
qd̓ sũme sedat sitiz est q̄ accipiat aquã
fontis frigidam ⁊ ponatur parum ace/
ti mundi clari. aut vini malorum gra/
natorum ⁊ modicum de zucharo: aut
sola cum magnis haustibus sorbeatur
⁊ quia pectus ⁊ caput supercalefiunt
tunc. ℞. olei de salicib⁹. olei nenupha.
olei rosati. olei de papauere. ⁊ cum mu
cillagine psilij. misceantur ⁊ inungatur
pectus ⁊ caput. aut cera al. noua mala
xetur in his oleis: ⁊ fiat emplastruz pe
ctori: aut supra partem anteriorem ca
pitis apponatur. cooperiatur igitur ca
put ⁊ alia sicut decet. Si aliquis debz
in hyeme itinerare per loca niuosa ⁊
ventosa tunc inungat pectus cum aro/
gon ⁊ marciaton: ⁊ comedat assa cum
forti alleata ⁊ vino puro. ⁊ vtat̃ istis
electuarijs. ℞. diatrionpipereon: dia/
mente. dianthos cuz modico pliris du

plicato cum musco. diambra. ⁊ similia
aromatica. Et si sit paup. quolibet ma
ne transglutiat tria grana piperis inte/
gra. aut tria grana thuris. aut folia mē
te. aut absinthij. ⁊ odoret propter reu
ma laudanum: ambraz. thus: ⁊ muscū
⁊ similia. aut fiat pomum. aut ponan/
tur in aqua ⁊ recipiat fumum: aut su/
pra carbones: ⁊ pelles sint vulpine. Et
si incedat peditando tunc de nocte ab
luat pedes cum aqua salsa calida: ⁊ te
neat diu ibidem: ⁊ cum desiccati fuerit
inungat pedes ⁊ iuncturas: ⁊ perito/
neon cum mixtura facta de sepo hirci
no. butiro. ⁊ assungia gallinacea lique
facta. ⁊ modico oleo de castoreo. Si
autez nimis cenauerit incedat in crasti
num paulatine: ⁊ non comedat nisi cra
pula sit digesta. Si aūt de mane crapu
lauerit euomat ⁊ dormiat mltuz. Si
āt nimiū potauerit ⁊ nō pōt dormire:
fricēt testiculi cū sale ⁊ aceto: ⁊ sumat
folia cauliū: aut truncum: aut succum.
Et si iuerit equitando talis potest me/
lius dietam seruare. Nullo igitur mo/
do stomacho ingurgitato audeat ali/
quis equitare. quoniam timendum est
de dolore capitis ⁊ nausea ⁊ fluxu vē/
tris. ⁊ torsione. ⁊ dolore stomachi. ⁊ ī/
digestione. Et de mane igitur cum sur
rexerit vadat paulatine donec super/
fluitates digestiuarum sint expulse: ⁊
postea equitet. parum cibi ⁊ potus su/
mat: ⁊ cum hospitatus fuerit sumat ci/
bum sibi necessarium. quare ⁊ natura
liter maior quātitas cibi deberet sumi
die secundo. Si autem itinerantes fue
rint constipati: vtantur istis electuarijs
vno aut plib⁹. s. diabora. diasene catar
tici impialis. triferā saracenicā. diapru
nis. oxilaxatiui. electuariū ducis stōti/
cō laxatiuū. diaturbith. Jtierātes ēt cōi

ter loq̄ndo isto pulue p̄ñtvti ī salsa mē
tis. ℞. zinzi. albissimi. lib. 5. cinamomi
optimi. ℥. iiij. gariofil. nucismus. spice/
nar. ana. ℥. j. panis zuchari. ℥. j. ⁊. 5. fi/
at puluis ⁊ ponatur in sacculo de alu/
ta. Si autem laxatiuum facere volue/
rimus: addamus pul. foliorum sene.
epithimi. polipod. Si autem eēt nimis
laxus comedat pira ante cibuz. aut co
ctana. ⁊ ita de alijs fructibus stipticis:
aut vtatur caseo recenti sine sale: aut
aliquo coagulo. aut caseus buliat in
aqua dulci multis vicibus donec salse
do fuerit amota. ⁊ fortissime constrin/
git. Si autem fuerit in mari eligat quā
tum erit possibile locum longinquum
a sentina ⁊ ab omni sorde: ⁊ stet in ae/
re frigidiori ⁊ altiori quantuz erit pos
sibile: ⁊ si de facili nauseet: teneat se/
ad columnam ⁊ odoret panem assum
cum aceto: Et si aqua est corrupta euē
tetur ⁊ cum aceto sumatur: ⁊ si defici/
at aqua marina transeat per arenam
mltis vicib⁹ ⁊ efficit dulcis. aut buliat
ī cacabo: ⁊ liteamē mūdū ponat sup fu
mū: ⁊ postea expriat ⁊ erit dulcis. aut
distillet p alēbicū suauit ⁊ erit dulcis.
Carnes salse sint bis cocte in aq̄ dulci
aquā remouēdo dimittat legūia ⁊ vtat
brodio sumat valde pax de cibo ⁊ po
tu ⁊ dñs ibs dirigat in tranqllitate. Si
aūt fuerit in exercitu tūc tentoriū ⁊ re/
gimen medicorū ⁊ restauratox. s. cirur
gicorum semp sint in altiori loco ⁊ in
eminentiori ⁊ ex parte venti melioris:
⁊ nullo modo ponat se in pte inferiori
exercitus: qm̄ ibi currunt supfluitates.
eligat igit bon⁹ aer sine oī fetore cada
uerū: aut alicui⁹ alteri⁹ rei. Jn estate igi
tur vertat tētoriū versus septētrionez.
in hyeme versus meridiē. Et medicus
debz eē diligens ad cōsiderādū oia il/

la ꝓpter que veniũt egritudines in ex/ercitu ꝛ illa aduertere oꝫ quãtũ põt. illa ãt sũt aut qꝛ tps epidimiale calidũ ꝛ hũidũ pluuiosũ. multitudo cadaue/rũ nõ sepultoꝝ. multitudo nucum: vel cauliũ. vel malarũ arboꝝ ꝛ plantarũ. ꝛ multitudo reptiliũ: ꝛ multitudo pa/ludũ. ꝛ similiuꝫ. dñs aũt det pacem in diebus nostris. qm̃ iã ẽ initiũ magnaꝝ tribulationũ. De multis aũt generali/bus ꝑtermittimus: qm̃ itendimus per dei gratiã sanitatis regimẽ ordinare: ꝛ illa q̃ dimisimus ibidẽ apponemus.

Clarificatio. Intelligẽdum ꝙ balneuꝫ aq̃ dulcis ca. nec in toto nec in pte: nec ab/lutio pedũ cõpetit itinerãtib⁹. qm̃ oĩa ista mollificãt neruos: ꝛ ita impediũt motũ ꝛ ꝑpant vt pedes recipiãt super fluitates. sed ab'utio ꝛ fomentatio pe/duꝫ in aqua multũ salsa bene cõpetit. Et si iuuenis carnosus fatigatus ex via ꝛ labore ꝛ calore in estate inueniret flu/men mundum clarum: si ꝓijceret se in flumine ꝛ nataret: tunc infrigidaretur ꝛ mitigaret sitis ꝛ fatigatio: ꝛ calor na/turalis confortaret. sicut declarauim⁹ x. de ingenio. Secũdo notandũ ꝙ cuꝫ aliquis transiuit per loca niuosa aliq̃n patitur stuporem in extremitatibus ꝛ quãdam insensibilitatem: ꝛ tunc cauen/dũ ꝙ non approximet subito aque ca/lide aut igni. quoniã magn⁹ dolor cau/saret in radicibus vnguium: cuꝫ mala cõplexio equalis fiat diuersa. Et cãm huius ostendimus in libro. Gal. de ma/la cõplexiõe diuersa. Tũc ergo melius est vt ponat in aqua quasi frigida vel tẽpori vicina: vel in sinu vel longe ab igne. vt non fiat subita mutatio. Ter/tio notandũ ꝙ licꝫ in estate debeam⁹ man⁹ abluere cũ aqua frigida: ꝛ i hyeme cũ ca. nihilomin⁹ hoĩes rari debẽt sp abluere cũ aqua frigida: ꝛ habẽtes poros densos cum calida.

¶ Explicit prima pticula: bñdi/ctus deus in secula. Amen.

¶ Incipit pticula scda in qua tractat de oĩbus egritudinib⁹ cerebri vsqꝫ ad egritudines oculoꝝ. Et continet. xxx. capitula.

¶ Capitulum primum de allopicia.

Alopicia ē casus capillorum cum vlceribus siue squamis ꝛ surfuribus.

Cause. Humores corrupti infecti sunt causa huius passionis. quoniam truncant vaporem ex quo capillus deberet generari. sicut ē sanguis. colera. phlegma: mlia. Et iō inferamus h de generatione capillorū ꝛ natura eorūdem. Capillus ergo ē vapor, siccus a corpore resolutus. cū per poros egreditur in longum ꝛ rotundū est protēsus ꝛ ab aere desiccatus. Cause aūt capillorum sunt quatuor. causa s. efficiens: ꝛ hec est calor resoluēs materiam in vaporem. ꝛ ideo homines frigidi sunt imberbes ꝛ cum paucitate pilorum. ꝛ propter hoc etiam de facili cadunt in senibus. quando etiam calliditas nimis exuberat facit casum capillorum. quoniam calidū forte consumit vaporem ꝛ exalare facit: ꝛ dilatat poros intantū ꝙ vapor dilatari nō potest. Et ideo homines colici ꝛ qui habent partem anteriorem cerebri ca. sic de facili incurrunt caluiciem in iuuentute. Causa igitur efficiens est calidum non nimis excedens. Causa autē materialis est vapor siccus. Duplex enim est, vapor siccus: ꝛ humidus. humidus aūt est materia sudoris: siccus aūt quidam est multum subtilis. ꝛ illic exalat insensibiliter. ꝛ quidam grossus ꝛ iste est materia vnguium. ꝛ quidam est mediocris ꝛ iste est materia capillorum. Et ideo inter omnes homines colerici sunt magis pilosi: qꝛ concordat causa efficiens cūm materiali. Cum autem deficit vapor siccus. deficiunt capilli: ꝛ cadunt ꝛ non generantur: sicut in ptisicis ethicis ꝛ consumptis ꝛ senibus. Causa autem formalis est porus: quoniam quando pori cutis sunt mediocres: tunc vapor ibidē retinetur ꝛ condensatur ꝛ transit in materiam capillorum. Modus aūt sue generationis est iste: cum vapor retentus est in poro etiam condensatus: tunc venit secundus vapor ꝛ percutit primū ꝛ coadunatur cum eo: ꝛ tertius percutit secundū ꝛ ipellit ab extra: ꝛ ideo fit vaporum quedam concatenatio: ꝛ ita capillorum sola est generatio sine omni alio regimie. Informatur igitur vapor ſm naturam pori: quoniam si porus ē rectus ꝛ vapor erit rectus: quantum ē ex hoc ꝛ capillus planus: si tortuosus: ꝛ capillus tortuosus. ꝛ ita efficitur crispus. quoniam ſm Gal. in de complexionibus: non contingit deuenire a tortuositate in rectitudinem: nisi mollificētur prius. Alie aūt sunt cause crispitudinis: sicut ē calor ꝛ sic. cum nimis excedunt. ꝛ debilitas virtutis vaporem debiliter impellentis. ꝛ oppilatio pori ꝛ tortuositas vt dictum est. Mediocritas igitur pori est causa formalis capillorum. nimia aūt raritas aut densitas ē causa priuationis capillorum: ꝛ ideo ī uolis manuum non crescunt capilli ꝓpter nimiam raritatem: quoniam exalat vapor insensibiliter ꝛ retineri non potest: nec in plantis pedū propter nimiam densitatem: ꝛ ideo in animalibꝰ scamatalibus aut testeis non crescunt capilli propter nimiam pororum densitatem: sicut testatur Gal. in de complexionibus. Causa aūt finalis est necessitas vtilitas ꝛ decoratio. necessita/

fuit vt distingueretur sexus: vt nobile ab ignobili distinguatur: et ad hoc est barba et pili palpebrarum ad oculi defensionem. sunt enim pili in palpebris sicut sepes i hortis. Utilitas fuit vt mundificaretur corpus a vaporibus siccis aliter enim possent inducere nocumentum. Et ad hoc fiunt pili inguinum et assellarum et reliquarum partium: et ideo non approbo sententiam illorum qui impediunt in puellis generationem pilorum in pudibundis: cum narcoticis aut cauterio aut quocumque alio modo: quia illi vapores retenti multa possunt inducere nocumenta. Fiunt etiam capilli ad decorem et honestatem: sicut in superciliis et capite: et ideo cum preter naturam amissi sunt: nos intendimus ad eorum generationem: quoniam decor a corpore est ablatus. Et cum hec causa que vaporem truncat multa peiora posset inducere nocumenta: quare salus e causam remouere: Causa igitur allopicie est causa humoris vaporem truncantis.

Signa. Cum videmus pilos fluere a capite sine causa manifesta: tunc videamus si sint squame: aut resolutiones furfuree: et si non consideremus si in radicibus capillorum sint vlcerea: et si sint vlcerea et non alia: tunc est allopicia: et si color vergat ad rubedinem de sanguine infectus est: et si ad citrinitatem de colera est. et si ad albedinem squamosam vel quasi de phlegmate est. et si ad nigredinem vel ad liuorem de melia est.

Pronostica. Omnis casus aut priuatio capillorum propter priuationem causarum naturalium est inrestaurabilis: et ideo frustra laboramus in caluicie naturali: et in eunuchis. et in homine imberbi: et in senibus: et in ptisicis et consumptis et in cicatricibus. Et si fuerit accidentalis causa et est recens remediari potest: et si antiqua aut est impossibile: aut summe difficile. quoniam mala complexio est equata. Hypo. autem etiam voluit pronosticare: quoniam varices cum innascuntur causa sunt rursum capilli vt fiant. Cuius ratio est: quoniam mala materia que truncabat capillos iam reuoluta est ad inferiora: et ideo ex hoc scimus quid agendum. Utile est igitur pronosticare: ne impossibilia promittamus.

Cura. In primis purgemus materiam peccantem. Si igitur sanguis est in causa fiat phlobotomia et purgetur corpus cum manna et cassia fi. et tamarindo. et cum diaprunis et similibus: et vtatur dieta tenui et infrigidatiua. Et si colera est in causa vtatur dieta dicta. et digeratur materia cum oxiza. et sirupo viol. et sirupo de bora. et siru. de fumo terre. Et euacuetur cum mira bol. citri. et indis temperatis in lacte: et vuis pas. et liquir. cum ista regulent mirabol. quoniam temperari debent semper cum lacte. aut ceteris vbi sint vue pas. et liquir. aliter corrumpant stomachum et dimittunt mala vestigia post se. recordentur igitur quoniam nobilis medicina sunt: cum ex locis proximis purgent omnes hu. citrini. co. chebli. phlegma. indi meliam. bellici et emblici adustam. et ita possumus purgare omnes humores. quare deinceps ipsos in reuerentia habeamus. Si autem causa fuerit antiquata colica et passio fortis: tunc purget cum elrio de succo ro. et yeraruffi. deinde radatur caput et stuphet: et in stupha ponatur multitudo fumi terre. deinde vtatur rubea trociscata et tyriaca: et recte

fiat sicut in morbis infectis. Si autem
fuerit phlegma vtatur cibis calidis tē/
perate. ⁊ digeratur materia cum oxill.
diure. ⁊ sirupo de fumo terre: ⁊ euacue
tur cum mirabol. chebul. aut cum ye/
rapi. ⁊ yeraruffi. ⁊ fiat stupha cuz her
bis diureticis: ⁊ detur sibi aurea alexā
drina ⁊ tyriaca. Si autem fuerit mate
ria melancolica: digeratur materia cū
oxil. diur. ⁊ squill. ⁊ sirup. de fumo ter
re: ⁊ purgetur cuz mirabol. indis ⁊ la
pid. armenico: aut cum yeraruffi. ⁊ dia
sene. ⁊ fiant stuphe. ⁊ dentur sibi opia
re: ⁊ alia sicut decet. corpore autez mū
dificato: ad localia remedia veniam⁹.
Si autem fuerit causa calida: inunga/
tur cum isto vnguento cuius materia/
lia sunt hec cortex castanearum. amig.
auellanarum. nucum. stercus caprarū.
mel: ⁊ acetum. Ista enim debent assari
⁊ puluerizari ⁊ cum aceto ⁊ melle mi
sceri ad modum vnguenti. Capite au/
tem post ra[illegible] ⁊ fricato ⁊ scarificato:
postea debet inungi. Si autem causa
fuerit frigida fiat sicut prius. ⁊ postea
inungatur cum isto vnguento: cui⁹ ma
terialia sūt hec. vtriusq elle. stercus co
lumbinum. euforbium. staphisagria. ta
psia. gummi ruthe. agrestis: sinapis. na
sturcium: erucha. coloquintid. stercus
soricis tritum spuma maris. laudanū
spicanardi. radix canne folia ficus. Ac
cipiatur igitur aliqua ex istis vel mul/
ta: ⁊ puluerizentur: ⁊ cum oleo lauri/
no: aut cum oleo amigd. amarar. ⁊ ce
ra. q. s. misceantur ⁊ fiat vnguentum: ⁊
post lauetur cum aqua decoctionis fa/
barum ⁊ sicle. ⁊ ista totiens reiterentur
donec habeatur intentum.

Clarificatio. Aliquis pos
set dubitare
cuius complexionis essent capilli. Di
co q capilli in se ⁊ quantum est ex par
te materie sunt frigidi ⁊ sicci: quoniam
vapor est terreus frgidus ⁊ siccus. Et
ideo dicebat Auic. q frigidi⁹ qd sit in
corpore humano post phlegma sūt ca
pilli. ⁊ ideo forte nullum animal nutri
tur ex capillis. Quantum est igitur ex
parte materie cupillus est vapor frigi
dus ⁊ siccus. Sed si nos loquamur de
complexione capillorum quantum est
ex parte agentis. tunc sm diuersitatem
coloris diuersificantur capilli in multi
tudine ⁊ paucitate ⁊ crispitudine ⁊ co
lore. quoniam multitudo capillorum
seu pilorum attestatur supra calidita/
tem: ⁊ sic paucitas supra frigiditatem
in quacunq parte corporis fuerint: si/
ue in capite siue in pectore: siue in ypo
cundrijs ⁊ ventre seu inguine: ⁊ ita
de alijs. Complexio igitur calida mul
tiplicat: ⁊ frigida minorat. Et sicut di/
uersificantur capilli ex parte comple/
xionis ita ex parte etatis ⁊ climatis.
In complexione igitur melācolica ver
gunt capilli ad glaūcedinem: ⁊ in phle
gmatica ad albedinem seu flauedinez
⁊ si phlegma fuerit putrefactūm ad ca
niciem: ⁊ si colera dominetur vergunt
ad citrinitatem: ⁊ si san. ad rubedinem
⁊ si temperies fuerit ad ruffedinem: ⁊
si fiat humoruz adustio vergunt ad ni
gredinem. Et sicut est de complexioni
bus ita de etatib⁹: quia in infantia ver
gunt ad flauedinem. deinde ad ruffedi
nem. deinde ad citrinitatem. deinde ad
rubedinem. denide ad caniciez. Et ita
est de regionibus ⁊ climatibus: quoni
am indi ⁊ ethiopes habent nigros ⁊
crispos: ⁊ anglici ⁊ theutonici flauos
⁊ planos: ⁊ medij mediocriter. Et licz

capilli ꝛ multitudo eorū attestetur su
pra caliditatē tanꝗ̄ supra causā effi
cientem. tamen propter hoc in natura
sua non erunt calidi. quoniam glacies
a caliditate dissoluitur: ꝛ later a cali/
do adunatur. ꝛ tamen ista sunt frigida
in se. ita est de capillis. Patet igitur cu
ius complexiōis sint in se ꝛ quo ad ma
terialia: ꝛ cuius sint quo ad efficientia.
Secundo notemus de caluicie. Calui/
cies quedam est naturalis: ꝛ quedam
accidentalis. Naturalis fit a calido ex
cedente. licꝫ enim calidū multiplicet
capillos ꝛ plantas. tamē quando mul
tum excedit consumit humidum ꝛ cō
sumendo humidum consumit seipsū.
Primo igitur deficit agens quod erat
causa efficiens capillorum. Secundo
deficit materia: cum per calidum sit cō
sumpta. Tertio calidum constituit si/
bi heredem. s. frigidū. nunc āt frigidū
claudit poros: ꝛ ita vapor si aliqualis
esset non habet exitum: patet igitur ꝙ
colerici de facili caluescunt. sed pueri
ꝛ senes eunuchi ꝛ mulieres non calue
scunt: cū calor non sit tātū ꝙ possit ma
teriam consumere capillorum. Hoc au
tem fit potissime in anteriori parte ca/
pitis: cum illa pars sit calidior: ꝛ sub/
stantia cerebellaris sit subtilior: ꝛ sit ēt
a craneo elongata ſm Auic. tertio de
hystorijs animalium capitulo primo:
ꝛ ideo caluicies non recipit curationē.
Est etiam alia caluicies accidentalis ī
qua fluunt capilli: sicut in conualescen
tibus: ꝛ famelicis: ꝛ incarceratis: ꝛ in
vtentibus nimio coitu. In istis enim de
ficit materia: ꝛ ideo cum ocio ꝛ nimio
nutrimento ꝛ balneis curantur. nec nō
cadunt etiam capilli ꝛ generatur calui
cies propter humorum corruptionē:
ꝛ de ista causa partim dictum est: ꝛ p/
tim dicetur. Tertio dicendum ꝙ mate
ria capillorum sūt humores qui in epa
te generantur sed materia immediata
a tertia digestiua procedit: per quā fit
euaporatio ꝛ fumorum expulsio. Et
ideo iuxta hoc intelligendum ꝙ ex su/
perfluitatibus prime ꝛ secunde digesti
ue membra alique non generantur pro
pter eorum impuritatē licꝫ aliqua ani
malia generentur per viam putrefacti
onis. materialis aūt superfluitas tertie
digestiue est magis pura: ꝛ ideo gene/
rantur inde quedam membra: sicut sūt
pili: ꝛ vngues. ꝛ cornua: ꝛ solee. Quar
to notandum ꝙ in allopicia competit
aliquando phlobotomia ꝛ farmacia:
ꝛ ideo notandum est gratia materie ꝙ
cum phlobotomia ꝛ farmacia compe
tunt: tunc aut est in sanis lapsis: aut in
egris. Si in sanis p̄cedat farmacia cū
non timeamus humorum corruptionē
ꝛ postea sequatur phlobotomia. ꝛ ita
fiet euentatio fumorum derelictorum
a farmacia. Si autem fiat in egris. tūc
phlobotomia debet precedere. cū tunc
putrefactio sit velocior: ꝛ phloboto/
mia est purgatio vlior: ꝛ farmacia de
bet subsequi. In tali igitur casu dꝫ pre
cedere phlobotomia: nisi forte farma/
cia esset valde facilis: sicut est cassiefi.
ꝛ similia.

¶ Capl'm. ij. de casu capillorum.

Casus capillorū ē fluxus capil
lorum paulatinus sine
humoris vicio.

Cause. Postꝗ̄ di
ctū est de
fluxu nimio ꝛ repentino cum humoris
vicio. hic agitur de fluxu paulatino si/
ne humoris vicio: cuius duplex est cā
priuatio materie. ꝛ inepta pororum

dispositio. Priuatio materie fit sicut in nimis ieiunantibus ⁊ extenuatis: ⁊ ī fine febrium acutarum ⁊ cronicarum ⁊ similibus. Pori aūt redduntur inepti: aut qꝛ nimis dilatati. dilatāt aūt ꝓpter malam cōplexionē ca. vt ꝓpter solutionem. ⁊ laborem. ⁊ balnea. ⁊ vnguenta ca. ⁊ silia. ⁊ ita vapor nō pōt condensari. pori aūt aliquando condensantur ⁊ vapor nō habet exitum. vnde aliqñ cōstringuntur ꝓpter frigiditatē aeris: aut niuis: aut pp vnguenta frigida ⁊ silia.

Signa. Priuatio humoris cognoscitur per extenuatam habitudinem: ⁊ qꝛ precesserunt febres. ⁊ per indicia patiētis. raritas cognoscit̃ p cōtinuū fluxū. dēsitas: qꝛ vix oriant̃ ⁊ sūt exiles: ⁊ p īdicia patiētis.

Pronostica. Pronosticare pōt medic⁹ qꝛ satis de facili curabitur: si velit medico obedire.

Cura. Si est ꝓpter priuationem iniūgat̃ sibi ocium ⁊ dieta humida ⁊ resūptiua. ⁊ inūgatur caput cū oleo de laudano ⁊ mastice. Si autē fuerit ꝓpter nimiā raritatē: inūgatur cū onifacino. ⁊ cū oleo ro. ⁊ mirtino. ⁊ sisamino: ⁊ cū oleo de citonijs: ⁊ cū oleo corticū nucum. auellanaꝝ. castanearuꝫ assis: ⁊ cū oleo radicis cāne asse: ⁊ cuꝫ oleo de gallis: ⁊ de capill' veneris. Si aūt fuerit ꝓpter oppilationeꝫ: inungat̃ cū oleo de amigdal' amaris assis: ⁊ cū oleo laurino: ⁊ cū oleo de absinthio: ⁊ cū oleo de spicanar. ⁊ cū nigella assa: ⁊ cū silibus oleis calidis ⁊ apitiuis habentibus quādam stipticitatē: ⁊ qui nō pōt habere simplicia fiat p cōposita: ⁊ possunt fieri vnguenta ⁊ empl'a ⁊ pulueres ⁊ silia.

Clarificatio. Intelligendū q̧ vt plurimum citius cadunt capilli in capite q̄ꝫ in alijs partib⁹ corpis nō obstāte frigiditate cerebri ⁊ poroꝝ clausiōe p quā deberēt conseruari. Dico q̧ pl⁹ abūdāt in capite q̄ꝫ in alijs ptibus: corpe sꝫ nāli dispōne se hñte. qm̄ cerebrū ē sicut caminū toti corpi: ⁊ iō fumi de facili ascēdūt ⁊ multiplicant̃ capilli. Si igit̃ sit corp⁹ ꝑter nām citi⁹ ibi deficiūt ꝓpter longitudinē vie: aut qꝛ fumus ꝓpter sui puitatē ascēdere nō pōt: aut si ascenderet ꝯsumit̃ ꝓpter maliciā hūoꝝ: ⁊ his silib⁹. Cū g̃ calor citi⁹ defíciat in extremis q̄ꝫ ī medio: iō citi⁹ deficiūt capilli pp destitutionē caloris nālis ⁊ v̉tutis regitiue: ⁊ iō mors citi⁹ incipit ⁊ apparet in pedib⁹ ꝫm Gal. in ꝓnosticis. In barba aūt ⁊ facie nō cadunt ita cito: nisi eēt cā fortis valde. ꝓ tanto qꝛ nā ē magis sollicita in regimine pp nobilitatē sensuū q̄ sunt ibi. ⁊ qꝛ fuit barba ꝓpter discretionē sex⁹: vtile fuit ī nā vt habit⁹ nālis ⁊ artificialis viroruꝫ ⁊ mulieꝝ eēt distinct⁹: ⁊ solo visu discerneret̃. Aliter eni discretio possꝫ eē ignominiosa. Nā igit̃ ꝓpter finē pilos barbe abire nō permittit. Nec etiā cadunt in assell' ⁊ ī inguib⁹ cū sint emūctoria. ⁊ iō satis vadit de vapore: nec etiā cadūt in pectore ꝓpter cor: nec in vētre ꝓpter epar nec in coxis ꝓpt̃ testes: ⁊ qꝛ nā nō facit nisi solū ꝯseruare. Isti eni q̄ a principio nati sūt illi ꝯseruant̃ ⁊ nō cadunt ꝓpter fortitudinē virtutis cōtētiue: nec in cerebro v̉tus ꝯtētatiua ē ita fortis: cū est ꝑter nāꝫ: qm̄ oē mēbꝝ infrigidatum opationes hꝫ lesas de necītate. sic dicit Gal. in illo amphismo. q̄buscūq̧ iuuenib⁹ ⁊c. Fluūt igit̃ capilli cōiter loq̄ndo citius in capite q̄ꝫ ī alijs partib⁹. Secūdo intelligendū q̧ pili nō sūt ī toto corpore: lꝫ sudor possit eē ī toto: ⁊ rō hui⁹

est: qm̄ sudor est vapor subtilior: ⁊ pili sunt ex suba grossiori. Et alia cā est q2 rarū ⁊ densum impediūt gn̄atione pilorum. humidū aūt facilius pōt resudando exire. Tertio notādū q̄ viri habuerunt barbā etiā q2 calidiores: ⁊ ꝑpter distinctionē sexus. Si aūt eunuchi ante pubescentiā amiserit socios nūq̄ barbescūt: ⁊ si post illā barba que nata est conseruat. Quarto aduertēdū q̄ in regione ca. ⁊ cōplexiōe ca. citius pubescūt q2 calor citius mouet vaporem ⁊ aperit poros. In regiōe aūt fri. ⁊ cōplexione frigida tardius: ꝑpter cām ꝯrā. Quinto sciendū q̄ in leprosis citius cadūt pili in supcilijs: ꝑpter vaporē corruptū latitātem in ꝯcauitate nerui obtici sicut dictū est superius capitulo de lepra.

¶ Capitulum .iij. de asperitate capillorum.

Asperitas est truncatio seu fissura capillorꝫ adueniēs viris ⁊ mulieribus calide cōplexionis in iuuentute exn̄tibus. Intelligendū ē q̄ capillis veniūt quedā fede dispōnes: que vulgariter appellant sirones. aut pole aut ratatio: qm̄ ratati vident truncati ⁊ mutilati: ⁊ cū hoc aliqn̄ bifurcant: ⁊ talis disposito appellat asperitas capillorū. Et cātur ex co. adusta trūcāte vaporē. ⁊ iō vnus capillus videt lōgior altero: ⁊ alter breuior: sicut si mures ieq̄liter corrodissent: ⁊ hoc q2 calidū affixū vapori cōsumit in pte vaporē ⁊ adurit: ⁊ iō nō pōt prolōgari vlterius cū deficit sibi mā: ⁊ q2 inequaliter adurit: capita ineq̄lia apparēt. Nō g̊ capita sunt truncata: sed vident truncata cū vlterius capilli nō crescant. Uel possent dicere q̄ immo etiā trūcantur ꝑpter adustionez ⁊ hoc potissime ꝑpter negligentiā culture. Findunt etiā quādo vapor ē multum grossus adustus viscosus. ⁊ iō in capitibus geminant nō obstante sua figura gracili ⁊ rotunda. Capilli truncant et asperant et ratant et findunt. qm̄ colera adurens cursum nālem permutat. Signa igit sūt māifesta detecta. postq̄ cām cognoscimus iā scimus q̄d agenduꝫ.

Cura. Quia igitur ista dispō iuuenibus lassiuis feda ē: et q2 vlterius nocere posset. iō iniūgat dieta tenuis et infrigidatiua. et postea digeratur co. adusta cū frigidis et humidis et postea euacuet. et q2 talia sepissime dicta sūt et etiā dicent. nō opꝫ in quolibet loco digestiuū humoris et euacuatiuū ponere. Ad localia igitur remedia veniamus. In primis inungant capilli et caput. et pānus lineus intinctus per totam noctē capillis applicet. Olea aūt sunt ista. oleū sisaminū. ros. viol. nenuphar. et de salicibus. de coctanis. de cucurbitis. aqua psilij. aqua ordei. aqua cucurbite. Madefiāt igitur capilli per totā noctem. et de mane cū aqua calida abluantur. Si autem habuerint caput debile aut de facili incurrent reuma et emigraneam. fiant ista cum cautela. Ista materia non indiget alia clarificatione: quia insinuando clarificata est: nisi propter contrarietates dissoluendas: qm̄ causa antecedēs huius passionis calida est: coniuncta autez frigida.

¶ Capitulum .iiij. de canicie vel apparatu vel ornatu capillorum.

Canicies est infectio alba capilloruꝫ ad quandam vergens fuscedinem.

Cause. Intelligendum ꝙ duplex est canicies quedam naturalis sicut est in senectute. ⁊ quedam innaturalis sicut in iuuentute. De innaturali agitur hic. Causa autem immediata est phlegma aquosum putrefactum. Causa autem remota est omne illud quod debilitat caput ⁊ facit exalare calorem naturalem. Nimia ergo coopertura accelerat caniciem: ⁊ nimis frequenter lauare caput. ⁊ passiones stomachi nauseatiue. ⁊ cōsimilia que ī stōacho ⁊ capite aggregāt phlegma.

Signa. Canicies est manifesta: sed distinctio inter naturalem caniciem ⁊ innaturalem hec est. quando pili primo sunt cani in capite ⁊ in radice nigri: tunc est canicies naturalis morti similes: cum mors incipiat ab extremis. Quando autem canicies est innaturalis: tunc pili sunt nigri in capite: ⁊ cani in radice.

Pronostica. De cāicie sūt quedam signa rememoratiua. ⁊ quedam demonstratiua. ⁊ quedam pronostica. Rememoratiua sunt quoniam aut est caput debile naturaliter. aut stomachus. aut fuit homo mali regiminis. aut fuit generatus in tempore senectutis. Demonstratiua sunt quia caput corrupto phlegmate plenum habet. Pronostica sunt quoniam mors vertici capitis vexillū proprium applicat.

Cura. In primis vtatur exercitio ante cibum. ⁊ dieta calida ⁊ diuret. ⁊ vitet omnia que phlegma consueuerunt generare. ⁊ vtatur fricationibus capitis ⁊ consimilib⁹. Deinde digeratur materia cum oxill. diuretico: ⁊ purgetur cum yerapigra: aut cū medicaminibus in quibus intrat ell's. sicut est yeraruffi. theodoricon. emperiston. yeralogodion. ⁊ similia. Uel vtat isto medicamine. ℞. aloes. agarici. turbith. añ. ʒ. ij. pulpe coll. ℈. ij. masticis. bdellij. zizi. anisi. cinamomi. folioꝝ absinthij. folioꝝ mente. añ. ℈. j. conficiantur cū oxill. squill. ⁊ fiāt pill'e. ⁊ dentur post. vij. dies sue confectionis. numero iij. vel. iiij. vel plus iuxta conueniētiam particulariū. ⁊ est medicamē mirabiliter bonum pro phlegmatis euacuatione. siue fuerit in proximis siue in remotis. ⁊ est medicamen vbi nulluz pōt cadere periculum nisi quantitas esset nimia. aut paciēs debilis. aut error nimi⁹ accideret. aut forte aspectus orbis contrarius. quod non pertinet ad propositum declarare. Supponimus enim in omnibus medicamentis ꝙ materia sit bene digesta: ⁊ meatus apti. ⁊ ꝙ non sit constipat⁹. ⁊ ꝙ nō sit debilis. ⁊ ꝙ habeat oīa vite necessaria cū omnib⁹ suis appendiculis. ⁊ ꝙ medicina sit bñ ꝯfecta ⁊ bñ rep̄ssa. ⁊ ꝙ simplicia sint optima. ⁊ ꝙ sint bñ ꝓportionata ⁊ fermētata. ⁊ forte si dator cēt talis ꝙ esset sub planeta beniuolo ꝯfecta eēt meli⁹. sed istud dimitto q2 directe non cōpetit medico. Tūc dico ꝙ ista medicīa nō ē periculosa. ⁊ potissime q2 nō intrat ibi ell'c. Considera igitur istam medicinam: q2 cum quantitatē sue exhibitionis exp̄t⁹ fueris in materia phlegmatica gaudebis ⁊ bñ tibi erit. Corpe aūt mūdificato accedam⁹ ad tincturas: potissime in mulierib⁹ vt placeāt viris: ⁊ ꝙ ipās nō reputent vetulas nec antiq̄s. Materialia autez que capillos tingunt sunt ista galla cōtrita ⁊ in oleo frixa. nux cipressi. cortex nucū exterior que nō indurat stipites fabarū. limatura ferri. agrimonia: cortex auellanarum cōbustarū. la/

certa viridis absq capite ꝛ cauda coꝛtices maloꝛum grana dul. alumen: es vstum: dꝛagagantum vstum. calx viua cum sapone saracenico: oleum nucum acetum ꝛ similia. Modus aũt est iste ꝙ accipiãt aliqua ex illis cũ aqua pluuiali: ꝛ illiniant capilli: aut ꝛ fiat cum oleo nucũ: ꝛ ita poterit fieri pasta: aut aqua aut aliqđ aliud: ꝛ inungant capilli ꝛ erũt valde nigri. Attamẽ sũmo opere cauẽdũ est de capite: cum ista sint vt plurimũ frigida stiptica ꝛ melius esset habere modicũ de verecũdia fatua: ꝙ doloꝛẽ ꝑpetuũ in capite inducere: aut foꝛte postea abintus maioꝛẽ caniciẽ generare. Et notãdũ hic ꝙ alcãna est tal' ṽtutis: ꝙ si distẽpet cũ oleo nucũ deni/grabit: ꝛ si cũ vino rubeo rubefaciet capillos: ꝛ si cũ al. flauos faciet capillos.

¶ De albificandis capillis.

F Ac lixiuiũ de cinere trũcoꝛuꝫ cauliũ ꝛ apponat alumen: ꝛ abluat caput multis vicibus: hec enĩ ablutio rõne aluminis ꝑparat capillos ad recipiẽdũ oẽm coloꝛẽ: tũc in isto lixiuio distẽperet camphoꝛa ꝛ erũt albi. Si aũt suffumigent cum sulphure idem fiet. qm̃ suffumigatio facta cũ sulphure dealbat: ꝛ hoc patꝫ in floꝛe papaueris rubei ꝛ ĩ rosa ru. si cũ sulphure suffumiget.

¶ De rubificãdis capillis.

I N predicto lixiuio apponantur folia bussi ꝛ rasura eius: celidonia palea oꝛdei: ꝛ auene: lupini. nitrũ ꝛ farina ciceris.

¶ Ad faciẽdũ capillos flauos.

I N predicto lixiuio ponantur floꝛes sticados: ꝛ genestre.

¶ Ad auferẽdos capillos.

F Iat pꝛio stupha: ꝛ postea emplastrent loca cũ psillotro facto de calce viua ꝛ auripigmẽto. ꝛ bulliat totum in aqua donec pluma apposita deplumetur: ꝛ si eẽt nimis spissum addatur vꝛ. ꝛ postea abluatur locus cuꝫ aqua calida: ꝛ si sit diues addatur muscus.

¶ Si vis vt amplius pili nõ renascãt.

P Ilis euulsis inungat locus cũ oleo de iusquiamo: aut de mãdragoꝛa: aut de opio: aut de sanguine pediculi: aut rane viridis: aut vespertilionis.

¶ Si vis capillos subtiliare.

F Iat hoc cũ aq̃ decoctiõis oꝛobi: ꝛ lupinoꝝ. fell' tauri: spũa maris. nitri coloquint. ꝛ aloe

¶ Si vis eos crispos facere.

E Ecipe calcis viue, litargiri. ẽblicoꝝ galle: añ. ℥. ij. fiat puluis ꝛ tẽperet cũ succo myrre: inungantur capilli ꝛ ligentur.

¶ Si vis facere saponem.

V T qꝛ caput freq̃ter abluit cũ sapone: bonũ ẽ ꝙ sciam⁹ facere saponẽ. In pꝛio faciam⁹ capitellũ. Capitellũ aũt fit ex duabus ptibus cineris stipitum fabaꝝ: ꝛ tertia calcis viue: ꝛ infũdant in aq̃ ad modũ lixiuiũ ꝛ colet: ꝛ qđ distillat ẽ capitellũ. Sapo aũt saraꝫenicus fit ex duab⁹ ptibus capitelli huius: ꝛ tertia olei oliuarum. Sapo aũt gallicus fit ex duabus ptibus hui⁹ capitelli: ꝛ tertia sepi arie/tum. Nõ est igitur mirabile ꝙ sapo abstergit ꝛ mũdificat: ꝛ ꝑpter hoc fiunt suppositoꝛia de gallico sapone.

Clarificatio. Intelligẽduꝫ ꝙ canicies nõ attestat supꝛa digestionẽ qm̃ talis albedo est moꝛtificata: ꝛ ꝑterca nõ oĩs al/bedo venit a calido digerẽte sicut ap/paret in niue ꝛ ĩ vꝛina alba ꝛ lactea: ꝛ

caropos: et in sputo albo subtili: aut albo viscoso in pleuresi: et patet in viris: et mulieribus in toto corpore: quoniam quanto albiores tanto frigidiores cum albedo sit filia frigiditatis. Canicies igitur nullam digestionem signat: sed corruptionem et mortificationem. vnde canicies prouenit ex calore naturali in cerebro quasi mortificato: cum enim calor deberet attrahere vnctuosum sanguinis propter sui impotentiam trahit aquosum phlegmatis: et ita generat albedinem mortificatam in capillis que canicies appellatur. et hoc est quod attestatur Aui. iij. de instoriis aialium. Et licet phlegma sit humidum et capillus ille canus sit generatus ex phlegmate: non tamen propter hoc ex humido vapore: sed ex parte sicciori illius aquositatis cum omnis capillus generetur per viam cuiusdam adustionis: hoc tamen non est tanta adustio quod possit capillus denigrari: quoniam generatur ex phlegmate aquoso putrefacto: non putrefactione que est ebullitio: sed putrefactione que est corruptio et destructio. Capilli igitur qui generantur ex phlegmate naturali trahunt ad albedinem: et qui ex innaturali ad caniciem: et qui ex melancolia ad glaucedinem: et qui ex sanguine ad rubedinem: et qui ex co. ad citrinitatem: et qui ex temperamento ad ruffedinem: et qui per adustionem vergunt ad nigredinem. Et ideo quia capilli generantur per viam adustionis: vt plurimum omnes vergunt ad nigredinem: vapor enim ex quo generantur vngues non potest propter grossiciem ita aduri quod sint nigri. Licet igitur vngues generentur per viam cuiusdam adustionis: nihilominus semper naturaliter sunt albi. Et sicut est de humoribus: ita de complexionibus et regionibus et etatibus: quoniam ista proportionantur in coloribus capillorum. Licet igitur sanies alba et ypostasis significent digestionem: non tamen propter hoc canicies: nullam igitur bonum naturale significat sed moraliter significet iuxta illud. Canicies veneranda parum etc. Secundo notandum quoniam licet tertia digestio procedat dealbando: et capillus sit ex tertia digestione: tamen naturaliter non est albus sed magis niger: quoniam causatur per viam cuiusdam adustionis. Tertio intelligendum quod proprie proprium inest homini canescere in senectute: solus autem homo habet capillos: et ideo si canicies inueniatur in aliis animalibus non est in capillis sed in pilis. aut non est proprie canicies sed quedam dealbatio pilorum. Licet igitur canicies sit appropriata hic: tamen non est solum ex proprietate: sed quia talem proprietatem comitatur complexio frigida et humida cum debilitate virtutis: et quia talia sunt semper in senectute: ideo consurgit proprietas que est semper canescere in senectute: quia certe caniciei semper sunt in senectute: licet secundum plus et minus.

¶ Capitulum .v. de furfuribus capillorum.

Furfures sunt quedam squame in cutis superficie sine vlcere: capillos euellentes et sedam in capite dispositionem inducentes.

Cause. Causa furfurum sunt vapores corrupti ab humoribus resoluti conuertentes cutem in squamas et furfures: et est tanta corticabilitas quod pilos educit vbicunque fuerint: hoc autem fit ex phlegmate salso: aut sanguine corrupto: aut colera adusta. aut melancolia.

Signa. Signa autem huius passionis per predicta sunt satis manifesta.

Pronostica. Caueat patiens sibi bene. quia nisi fecerit in lepram est venturus.

Cura. Si corpus nō est plectori cum sufficiūt gargarisma/ta ꝛ stuphe. ꝛ fricationes. ꝛ vnguenta. Et si corp⁹ est plenū fiat pbloia ꝛ far/macia iuxta cōuenientiā humoris. Et si est simplex fiat simplex euacuatio. Et si est humoꝝ corruptio: medicami/na sint cōposita. Digerat igit̄ vnusq̄sq; iuxta suā nāꝫ. ꝛ postea euacuet. ꝛ post stuphetur: ꝛ postea detur opiate. ꝛ ita de alijs. Et qꝛ de istis humorib⁹ frequē ter dictū ē: nō opꝫ repetere. igit̄ ad loca lia remedia veniamus. Materialia āt medicaminū sunt ista. farina cicerū. fa/rina lupinorū. orobi ꝛ fenugreci. succ⁹ blete. folia sisamini. myrtus. ꝛ malua. furfur. ossa mirabol. aqua mole fabro rum ꝛ fex ei⁹. stafisagria nitrum. ꝛ oīa fella. Ex istis igitur pōt fieri aut aqua. aut oleū. aut vnguentū. aut emplastrū. Et possunt cōfici cū aqua. aut aceto. aut vino. aut fece olei antiqui. aut cum oleo nucū. aut cū cera. Arbitrio igitur medici forme introductionē dereliquo ꝛ numerū ꝛ dosem vniuscuiusq;.

Clarificatio. Intelligendū q̄ duplex est solutio cōtinuitatis. q̄dā magna ꝛ māi festa vbi apparēt quedā fissure ꝛ rimu le. ꝛ tales apparēt in allopicia sine sq̄/mis. Est aūt alia modica solutio conti nuitatis in qua caro nō ē sepata nec to/ta cutis etiā a supficie ad supficiē: sꝫ sūt quedā resolutiones quaꝝ q̄dā sunt ad modū squamaꝝ piscium: aut sicut furfur sicut nos vidimus in decrepitis in capi te cū scalpūt se: aut ī toto corpe cū sint in sole aut iuxta ignē ꝛ scalpunt: exeūt quedā solutiōes farinose. ꝛ si insufflent volitant hincinde. talis inquā solutio cōtinuitatis modica cū hoc que nō trā/sit cutē. est tñ causa euulsionis pilorum.

Secundo notandum q̄ resolutiones squamose possunt predicere leprā futu ram: ꝛ leprā curaturā seu curatā. qñ āt apparent in principio tūc sunt signa le/pre occulta nō manifesta nō detecta. nō enim sunt differentie constitutiue. sed si gna sunt cuiusdā prepationis ꝛ disposi tionis: qm̄ lepra causatur ex humorib⁹ corruptis adustis. quare si malum regi men vlterius continuet: poterit eē cā le pre. ꝛ ita predicūt leprā: pñt enim p̄di/cere curationē per alium tñ modum: cū sunt in toto corpore post corpis mūdi/ficationē ꝛ post longū vsum serpentū: qm̄ venenum expellit venenuꝫ. ꝛ si mā lepre venenosa expellat: signū est cura/tionis lepre. Tertio intelligendū q̄ fur fur ista est primo per se egritudo cutis qm̄ quasi eā excoriat reddendo ipsam squamosam. ꝛ per consequens est pas/sio capilloꝝ cū cadant ꝑpter squama/tionem cutis. Quarto notandū q̄ licꝫ capilli nō habeāt virtutem innataꝫ nec influentē nec influxā sed solū gñationē. operationē tñ habēt finalē que est vtili tas necessitas ꝛ decor. Nūc aūt ita ē q̄ si loquamur de furfurositate per rela/tionem ad capilloꝝ amissionē: sic pōt esse morbus ꝛ accidens morbi: qm̄ si p̄ furfur istam intelligam⁹ qualitatē ma/lam cutis euellentē capillos: sic est mor bus cū sit qualitas mēbri ꝛ ita ꝯpōnis. Si aūt per furfurositatem intelligam⁹ ipsam euulsionem iā factam: sic est ac/cidens sicut spasmus ꝛ cecitas. In capil lis igitur euulsis actio est lesa: qꝛ habe/bant operationē finalem sicut est neces sitas vtilitas ꝛ decor ꝛc̄. Quinto notā dum q̄ licꝫ acetum sit inimicum ner/uorum: tamen repressum ꝛ cuꝫ alijs ap positum in his passionibus: ꝛ in alijs potest competere.

¶ Capl'm sextum de pustulis capitis.

Pustule sũt q̃daʒ p/ua apostẽata in capi/te nascẽtia: sic si eẽnt quedaʒ ampulle pue aut capita parua vbe roʒ. aut si aliquis fuis/set pũctus ab vrticis. aut si pendiculus famelicus alienus momordisset eũ.

Cause. Humores aũt mali abundantes in corpore sũt causa huius passionis.

Signa. Signa aũt humoꝝ frequenter dicta sunt. ꝓnosticare nõ oportet. Cura generalis fiat sicut frequenter dictũ est ẜm exigentiã humoris. particularis autẽ hec est. s. q̄ sumant ista mãlia. s. nux cypressi. ⁊ folia eiꝰ litargir. cerusa. acacia. galla. ypoquistid. sulphur. ossa mirabl'. galia mus. nitrũ. cortex maligra. oleũ ro. acetum. cera. aqua. vinũ. Fiat igitur cõpositio diuersa ẜm diuersitatẽ pticularium. In ista aũt cõpositione tria debemus ad/uertere. s. q̄ in causis cal'is vnguenta frigida ex his facta applicemꝰ: ⁊ in frigi/dis contrariũ. Secũdum q̄ debemꝰ cõsiderare q̄ ĩ pustulis antiquis ponamꝰ acetũ. ⁊ in recentibꝰ aquã. Tertiũ ẽ q̄ frigida stiptica narcotica in parua quãtitate apponamus vt pori nõ claudant ⁊ forte q̄ mã adintus nõ repcutiat. Ul' fiat istud. ℞. summitates ficus recẽtes palmites ⁊ folia. ⁊ 9terant sicut si eẽnt pultes ⁊ illiniat caput. ⁊ nõ solũ curat istas pustulas: sed etiã verrucas. Qui aũt gaudet in multitudine cõpositionũ cũ isto vnguẽto possʒ addere assungiã porc. antiquã. fecẽ aceti. fuligiũ litargi/ri. ⁊ fiat vnguentũ: ⁊ cũ solo vnguẽto posset homo viuere in mundo.

Clarificatio. Quatuor sũt que indigent clarificatione. s. quõ cerusa põt cõpetẽ in pustulis capitis postq̄ est frigida le dẽs neruos ⁊ ossa ⁊ ẽt fetorẽ anhelitꝰ est inducẽs. Scõʒ ẽ de sulphure postq̄ est ca. in quarto attractiuũ ⁊ adustiuũ. Tertiũ est de aceto postq̄ inimicatur neruis ⁊ egritudo est cronica. Quartũ est quõ oleũ ro. ⁊ albumẽ ouoꝝ com/petant in vulneribus postq̄ sunt frigi/da putrefactiua. Dico q̄ cõpetunt prima: qꝛ desiccatiua mũdificatiua cõsumptiua: ⁊ qꝛ corpus mũdificatũ est: ⁊ qꝛ sunt repssa. ⁊ in parua quãtitate. ⁊ quia vnũ reprimit maliciã vlteriꝰ. De cerũ/sa dico q̄ reprimit maliciã sulphuris ⁊ econuerso. ⁊ frangit malicia eiꝰ si pul/uerizet ⁊ ponat in patella vitreata sup ignẽ: ⁊ agitet: deinde abluat. ⁊ tũc nul/lum facit nocumentũ. ⁊ iuuamenta sũt magna. De sulphure dico q̄ ponatur ĩ parua quãtitate. ⁊ qꝛ ponit ab extra in corpore mundificato: ⁊ iũgitur aliĩs: ideo non nocet. De aceto dico q̄ ponatur in parua quãtitate: ⁊ vt penetret vel penetrare faciat virtutẽ alioꝝ medicaminũ. De aliĩs dico q̄ possunt cõpetere: aut qꝛ vlcera sunt de mã ca. aut qꝛ medica/mina nimis cal'a precesserunt: aut qꝛ ti/memus aperturã vene. ⁊ cũ hoc oleuʒ ro. desiccat rõne ro. ⁊ albumen conglu/tinat. quare in tali casu bene possunt cõpetere ⁊ exhiberi. ⁊ si adderetur ceru/sa pauca non minus valeret.

¶ Capitulum septimum de fauo.

Fauus est lues acuta capitis exiens sine tu/more.

Causa. Phlegma enim salsum corruptum

aggregat subtus cutē: ꝛ nō egredit nec
facit tumorē de quo sit curādū: sꝫ mol/
lificat cutē. ꝛ si cōprimat exit virulētia
multa cū pruritu ꝛ quadā irrigatiōe sicut
mel ex fauo: cū sit phlegma putrefactū
in cauernis subtus cutē. Signa nō opꝫ
ponere nec pronosticationem.

Cura. Mundificet primo corp⁹ ſm exigentiā hūoris. ꝛ p/
cedant vlīa oīa sicut decet. In pticulari
operandū est sic. radat caput: ꝛ abluat
ꝛ abstergat ꝛ scarificet ꝛ postea inun/
gatur. Mālia sunt ista litargir. cerusa.
aloes. agaric⁹. aristol. nitrū. arsenicuꝫ.
calx. cortices auellanaꝝ. nucū. castane
arum vstaꝝ. cornu cerui vsti. myrra. ca
thimia. th⁹. mastix. sterc⁹ colūbinū. se.
ruthe. sinapis fella. oleū lauri. acetum.
oleū nucū ꝛ aq̄. Eligatur igit ex his ſꝫ
exigentiā hūoris ꝛ etatis ꝛ alioꝝ pticu
lariū. ꝛ pōt fieri pul. ꝛ qō desup aspgat
vel oleū vel vnguentū. vel linimentū ꝛ
silīa. In pueris tn̄ lactātib⁹ sufficit litar
gir. cerusa. fuligo. ꝛ acetū. ꝛ oleū nucū.
In aliquib⁹ eni excrescentijs in capiti/
bus lactantiū non debem⁹ apponere ni
mis stiptica. sicut galla. ꝛ acatia. nec ni
mis calīa. vt calx ꝛ sulphur ꝛ arsenicū.
sed que desiccāt sine violentia magna.
sicut sunt ea que dicta sunt.

Clarificatio. Intelligendū est ꝙ phle/
gma fac pustulas hu. saniosas cū aq̄sita
te multa: ꝛ cū magno pruritu ꝛ dolore
cū eni phlegma salsū causet ex ptib⁹ ca
lidis adustis mixtis cū isipidis: iō licꝫ
phlegma salsū sit ca. ꝛ sic. nō tn̄ totum:
qm̄ multū hꝫ de humiditate sicut aqua
maris: ꝛ ideo rōne humiditatis aq̄se ē
virulētia multa. ꝛ rōne partiū adustaꝝ
est calor dolor ꝛ pruritus. Sed in hoc
differt a sanguine: qr in sanguie ē rubor
ꝛ minor pūctura ꝛ minor dolor: ꝛ dif/
fert a melīa ꝛ co. qr ibi ē modica aquo
sitas ꝛ virulētia rōne sicci dominantis.
Nec igit est ibi tāta siccitas quin hūidi
tas multa sit coīcans: ꝛ vadit ita negō/
cium suū: qm̄ hūiditas ꝛ frigiditas nō
tēperāt calītatem ꝛ siccitatē ptiū adu/
staꝝ: nec ecōuerso. vtrūqꝫ eni est corru/
ptū. Secūdo notandū ꝙ theodoricon
emperiston. ꝛ medicie ellīce bn̄ pn̄t cō
petere. lꝫ egritudo in se quātū ē ex pte
forme nō sit fortis ꝛ forti egritudini for
tis correspōdet medicina. nihilominus
cōpetere pōt: qr datur in pua quātitate
ꝛ qr mā est grossa viscosa corrupta fa/
cere pata magnū morbū. ꝛ nō eēt era/
dicabilis a quocunqꝫ medicamine nisi
esset ibi ellīs. aut coloquint. ꝛ cū hoc ēt
qr est in pte multū remota. Medicine
igitur ellīce cōpetunt ꝛ in hoc casu cuꝫ
tempamēto si etas pmiserit. Tertio no
tādum est ꝙ myrra ꝛ rose ꝛ silīa stipti/
ca bene possunt cōpetere in his passio/
nibus capitis nec oportet timere de cō/
clusione māe. qr corp⁹ mundificatū ē:
ꝛ scarificatio facta est: ꝛ iō abstergunt
ꝛ desiccāt ꝛ mundificant. Nullus igit
deinceps ꝓpter talia terreat. nisi stipti/
ca nimis excederent: ꝛ etas eēt isantia.
Quarto notandū ꝙ acetū pōt compe/
tere in phlegmate salso: qm̄ ps adusta
destruitur propter frigiditatem: ꝛ pars
humida ppt̄ siccitatē: ꝛ qr cū alijs ad/
miscetur. ambulate ergo in luce.

¶ Capitulum octauum de tinea.

Tinea est sca/
bies capitis cū squamis
ꝛ crustis ꝛ piloꝝ euul/
sione: ꝛ colore cinericio
ꝛ odore fetido: ꝛ aspe/
ctu abominabili.

Cause. Causa huius passionis sunt hu. corrupti qui aliquando sunt ab vtero aliquando post propter malum regimẽ infantis: aut nutricis: aut viri: aut mulieris tineosi existentis. ita q͛ aliqñ ẽ cũ sanie ꝛ sauo ꝛ virulentia. ꝛ aliqñ sine. imo vt plurimũ est magis sicca q̃ humida ꝑpter vehementẽ hu. corruptionem ꝛ adustionez.

Signa. Signa hui⁹ passiõis dicta sũt ĩ descriptiõe. qñ qñ videm⁹ ĩ capite scabiem spissam crustosam cũ sq̃mis multis ꝛ piloꝝ euulsione ꝛ bifurcatiõe: ꝛ colore cinericio sicut terra fornacis. ꝛ odore fetidissimo. tunc tineam iudicamus.

Pronostica. Tinea aut est recẽs aut antiqua. Si recẽs cũ difficultate curat. Si antiq̃ aut nũq̃ aut cũ labore magno ꝛ ĩ lõgissimo tpe qm̃ mala cõplexio venit ad tantã adequationẽ q͛ q̃si nõ recipit curationẽ: ꝛ idõ si curet raro sibi pili nascuntur: ꝛ illa ps semper erit debilior: ꝛ dato q͛ curetur semper erit opprobriũ sempiternum: q꞉ rascati vocantur.

Cura. In etate lactãte ꝛ in etate infantie cũ debilib⁹ debemus incedẽ. Rectificet igit regimẽ nutricis ꝛ postea inũgat puer cũ isto vnguẽto. ℞. litargir. ceruse. cathimie. fuliginis. gallaꝝ antiquaꝝ pforataꝝ. añ. ℥ j. cõficiãt cũ aceto ꝛ fece olei antiqui ꝛ cete. q. s. ꝛ fiat vnguẽtũ. Uel cũ isto. ℞. succi fumi terre. succi scabiose. succi lapacij acuti. succi enulle cãpan. añ. li. s. litarg. ℥. ij. misceant cũ assũgia porc. antiqua. ꝛ si nec e fuerit ibi oleũ nucũ ꝛ cera. q. s. apponãtur. Ista eni sũt sine oĩ piculo q̃libet etate. Si autez sit in maiori etate digerat mã ꝛ euacuet ẜm exigentiã hũoris peccãtis siue hũor sit ca. siue frigidus deinde stuphet. deinde radat. deinde inungat cũ vnguẽtis frigidis ꝛ siccis. si cã est ca. sicut sunt teste auellanarum vstaꝝ ꝛ similiũ cum additione litargiri ꝛ ceruse ꝛ similiũ. Si ãt causa fuerit frigida inungatur cum arogon ꝛ marciaton acuatis cum calce ꝛ sulphure. In causa igit antiqua fiat tale vnguẽtum. ℞. elli albi ꝛ nigri. sulphuris viui ꝛ attramẽti. auripig. litargir. calcis viue. vitrioli. aluminis gallaꝝ fuliginis. cinerũ cribellatarũ. añ. ℥. j. argenti viui extīcti viride eris. añ. ʒ. ij. fiat pul. tunc ℞. succi bor. succi scabiose. succi fumi terre. succi lapacij acuti añ. ℥. iij. buliãt simul lento igni cum fece olei antiqui. ꝛ cũ aceto ꝛ puluis precedẽs ĩ fine decoctionis apponat. ꝛ addat picis liq̃de. ℥. s. cere. q. s. ꝛ fiat vnguentũ. Istud vnguentũ proculdubio tãte virtutis ẽ q͛ in corpore mundificato oẽm infectionem per scientiã humanã curabilem curat. siue fuerit tinca. siue scabies. malũ mortuũ. siue morphea. siue quodcũq͛ aliud gen⁹ infectionis: quare in honore ꝛ reuerentia habeat. sed in tineosis cũ pice nauali põt fieri capell⁹ ꝛ capiti imponat: ꝛ frequẽter oĩa innouent. ꝛ frequẽter caput abluat: aut cũ vrĩa ppria: aut cũ lixiuio fcõ d̃ cinerib⁹ cribellatis.

Clarificatio. Intelligẽduz circa istã materiã q͛ aliq̃ ĩ curatiõe tinee faciũt phlobotomiã de venis q̃ sũt p⁹ aures: ꝛ aliq̃ ĩponũt medicamĩa ĩ aurib⁹ ꝛ aliq̃ q̃rũt gallas virides: ꝛ aliq̃ dãt cathimiã per os. ꝛ aliq̃ dãt terrã sigillatam. Breuiter sine disputatiõe ad oĩa ista dico de primo q͛ phloĩa nõ dꝫ fieri de venis q sũt post aures. q꞉ ibi sunt veneiuueniles ꝛ sterilizarẽt. sed de venis q̃ sunt in pulpis auriũ est tolerabile post. vij. annos

donec sint in etate i q̄ possit phloia fie/ri de brachio vltramarini tñ istā minutionē plus ꝯsueuerūt ꝙ nos. De scđo dico ꝙ tū occurrit mihi de p̄nti ꝙ ñ approbo ꝙ pp tineā aliq̄d i aurib⁹ stillet: cū multi modi aliꝫ curatiōis iueniant: ꝛ iniecta possent aurib⁹ nocere: de tertio dico siue p̄iudico: ꝙ galle antique intātū etiā ꝙ pforent sunt meliores. quia recentes ꝛ virides nimis coartant ꝛ cōstringunt: ꝛ potissime in pueris. De quarto dico quātū est de p̄nti ꝙ in h̄ casu mineralia abintus: administrent: nō videt rōnabile cū talia sint q̄si venenosa ꝛ leprosa quātū est de genere mineraliū: ꝛ h̄ est manifestū illis q̄ aliq̄d i alchimia ꝯsiderāt. Ad vltimū dico ꝙ tolerabile est dū tñ ponant in pua quātitate ꝛ cū aliꝫ misceant. Secūdo notādū ꝙ in tinea ē magnus fetor ꝛ cā hui⁹ est q: vt plurimū causat ex hūorib⁹ calidis corruptis ꝛ potissime ex san. corrupto ꝛ p tāto aliq̄ vocāt istā passionē carbūculū: q: sic carbunculus cātur ex san. corrupto ita ꝛ ista passio. Aliꝫ aūt vocāt semoti: q: multas ptes capitis semotas ꝛ remotas varias ꝛ diuersas tenet. Aliq̄ appellāt tineā q̄si totū tenēs ꝛ h̄ fit potissime in maiori etate. Et est intelligēdū ēt ꝙ tiniosi q̄ñ scalpūt se in pricipio sentiūt magnā delectatiōnē: q: sepat discōueniēs a ꝯueniēti: ꝛ postea sentiūt magnū dolorē: ꝛ q: trahunt humores corrupti pūgitiui: ꝛ ppter solutionē cōtinuitatis. Tertio aduertēdūꝫ ꝙ aliq̄ dubitāt facē phloiaꝫ i tinea cōfirmata h̄ ē inmanifesta: ꝛ detecta: licꝫ etas ꝛ alia pticularia cōsentiāt. Et mouent ex h̄ i variola ꝯfirmata nō ꝯpetit phloia. Dico ꝙ isufficiēter mouēt: q̄m in variola cōfirmata vt dictū ē in libro p̄rio nō cōpetit phloia: cū corruptio sit magna valde ꝛ eēt timēdū ꝙ mā corrupta traheret ad iteriora. Sꝫ i tinea nō ē sic: q̄m lꝫ sit corrupta nō tñ intātū: nec etiaꝫ est venenosa sicut in variolis: q̄re licꝫ in variolis cōfirmatis non cōpetat phloia: h̄ tñ pōt competē phloia: igit in tinea cū conuenientia particularium non oportet formidare.

¶ Capl'm. ix. de pediculꝭ ꝛ lēdib⁹ ꝛc.

Pediculi lendes ꝛ pessolate sūt q̄dā aīalia p viā putrefactiōis iuxta cutē generatā. Q̄ñ humores sūt corrupti in corpe ꝙ nā oīno nō pōt regē nec oīno dimittit tūc ꝑpellit ad cutē p viā cuiusdā ꝯsudatōis ꝛ q: mā ē grossa cū ē iuxta cutē cū calor agit q̄dā mō desiccat illā māꝫ ꝛ gnāt q̄dā pellicula icludit igit i pellic'la vapor cū aliq̄li calore ꝛ cū agit i māꝫ ebulliēdo q: trahit ad calorē hūidū: iō suscipit spēꝫ vite ꝛ gnāt ide aīalia i capite ꝛ i toto corpe ꝛ assellis ꝛ pectie: sꝫ illa vocant vulgariter pessolate. Ex pte aūt māe magis hūide gnāt pediculi: ꝛ ex pte magis sicca gnāt lēdes: ꝛ ex pte media gnātur pessolate q̄ adherēt pectini ꝛ assellis: gnāt āt ex quolibet q̄tuor hūoꝝ. Cā aūt añcedēs pōt eē malicia regiminis: sic est crapula ꝛ multa comestio fructuū ꝛ castaneaꝝ ꝛ alioꝝ fructuū: ꝛ malicia culture capitis ꝛ totius corpis: ꝛ tarda mutatio vestimētoꝝ ꝛ similia.

Signa. Q̄ñ āt ista aīalia ꝛ potissime pediculi gnāt ex san. trahūt ad rubedinē: ꝛ q̄ñ ex co. ad citrinitatē: ꝛ q̄ñ ex phlegmate ad albedinē: ꝛ q̄ñ ex melia ad nigredinem.

Pronostica. Q̄ñ multiplicat pediculi

potissime pp causas intrinsecas signāt
morpheā: aut leprā: qꝛ calor nālis est
diminutus nō potens regere materiam
vt oportet: ꝛ cū hoc calor extraneus in
cipit ebullire. Si aūt venerint propter
causas extrinsecas signant paupertatē
aut ignauiam: pauperes enim ꝛ religio
si qui multiplicant cibaria phlegmati/
ca ꝛ melācolia abundant in pediculis
similiter hoīes ferales qui de cultu sui
corporis modicum curant.

Cura. Curantur autem pedicu
li per mutationem vite ꝛ
regiminis: vtatur igit. cibis laudabilib⁹
ꝛ purgetur corpus ſm exigentiam hu
moris peccantis ꝛ vtatur exercitio tem
perato: ꝛ vtatur balneis aque salse: ꝛ
mutet vestes ꝛ ornet corpus suum: ꝛ si
milia. Deinde vngatur si corpus est ca
lide cōplexionis cū isto vnguento ex/
tinguat argētū viuū: ꝛ cū litargiro: ꝛ ace
to ꝛ oleo misceat: ꝛ iungat caput ꝛ totū
corp⁹ aut iungat corrigia ꝛ circūcingat
carni: ꝛ interficient omnes pediculi.
Si aūt esset frigide complexionis: fiet
mixtura de auripigmēto ꝛ stafisagria
ꝛ oleo amigd. amararū ꝛ aceto: ꝛ inun
gat corp⁹ aut corrigia ꝛ carni applicet:
ꝛ h̄ ē ꝓgruū religiosis. Stafisagria aūt
vocat herba pedicularis: qꝛ a tota spē
interficit pediculos: ꝛ in auib⁹: ꝛ ideo
teritur ꝛ pulurizatur ꝛ supra carnes
nudas aspergit ꝛ datur auibus ꝛ occi
dit pediculos. Si aūt volueris bene a
corruptionibus purgare: vel bene mū/
dificare: tūc puluerizet aloes ꝛ asper/
gatur supra carnes ꝛ dent volatilibus
viuentibus de rapina: ꝛ summe liberat
a malo qd̄ habēt i gorria.

Clarificatio. Mirabile vi
detur ꝙ pedi
culi significent lepram cum pediculi ge
nerentur per viam mundificationis: ꝛ
cum hoc quia materia talis est ꝙ susci
pit spiritum vite. In lepra aūt est corru
ptio ꝛ mortificatio. ¶ Dico sicut dictū
est ꝙ multitudo pediculorum sūt signa
preuia ad lepram: pro tanto quoniam
sicut lepra generatur ex quolibet hūo
re corrupto cum pauperie caloris natu
ralis ꝛ ebullitione extranei caloris: ita
ex hu. corruptis vbi incipit fieri ebul/
litio generātur pediculi licꝫ non sit cor
ruptio tanta: qꝛ incompletum precedit
completum. io pediculi vbi est corru/
ptio incompleta precedunt aliquando
lepram vbi est corruptio completa: nō
tamen est necessarium qꝛ signum est re
motum: ꝛ potest multis modis impe/
diri vt dictum est in curatione. Nō igit
veniunt pediculi p viā mūdificationis
cōplete: qꝛ spiritus vite susceptiuus ex
putredine traxit originem. Scd̄o intel/
ligendū ꝙ pediculi generantur primo
a calore nāli materiā expellētis ad ex/
teriora: que circa cutē expulsa propter
sui dispositionē putrefit ꝛ corrūpit. ꝛ
ita cōcipit calorē extraneū: ꝛ ita mā su
scipit spūm vite sicut in alijs gnātis p
viam putrefactiōis. Tertio intelligen
dū ꝙ que ꝑsunt sanguini ꝑsunt ꝛ colere
verū est in alterādo ſꝫ nō in euacuādo:
ꝛ ita est de phlegmate ꝛ melancolia.
Quarto intelligendum breuiter ꝛ est
verbum notabile: ꝙ alique egritudi/
nes aliqn̄ magis manifestātur in alijs
mēbris ꝙ̄ in illis membris vn̄ traxerūt
originē: sicut patet in egritudinibus sto
machi ꝛ matricis ꝛc.

¶ Capl'm decimū de dolore capitis.

Dolor capitis est accidens male comple
xionis secutiuum.

Cause Cause doloris sūt tres.s. mala cōplexio diuersa: solutio cōtinuitatis: aut vtrūqꝫ. Diuisiones aūt pticulares causaꝝ doloris capitis sunt.xij. Dolores capitis quidam sūt a causa intrinseca: quidam ab extrinseca: ꝛ quidā cum materia: ꝛ quidam sine mā. Et qdā est dolor q̄ ē morbus p se: ꝛ quidā p accn̄s. ꝛ quidaꝫ est dolor q̄ venit a cā priuata cerebri: ꝛ q̄dam a cā remota: ꝛ qdā est dolor ab intus: ꝛ quidā ab extra: ꝛ qdā ē q̄ ptinet totū ꝛ qdā q̄ ptē: ꝛ qdā ē fortis: ꝛ qdā debilis: ꝛ qdā q̄ venit subito in tpe sanitatis ꝛ qdā nō. ꝛ qdā ē q̄ significat crisim ꝛ qdā nō: ꝛ qdā ē ad quē sequūtur aliȷ̄ morbi: ꝛ qdā nō: ꝛ qdā est recēs: ꝛ qdā antiqu⁹: ꝛ qdā ē reumate: ꝛ qdā sine reumate. Nō pscrutamur doloꝝ q̄ qdā est a cā extrinsecā ꝛ qdā ab intrinseca. Cause eni extrinsece sūt multe valde sꝫ vt reducant ad nūeꝝ possūt esse .xiij. Prima ē casus ꝛ pcussio ꝛ obuiatio ꝛ alia hmōi. Secūda cā pōt eē caliditas solis: aut ignis: aut aeris dieꝝ canicularium: aut vnguēta ꝛ alia hmōi. Tertia cā extrinseca pōt eē frigiditas nimis aut aeris: aut aquaꝝ: aut vnguētoꝝ ꝛ hmōi. Quarta cā est nimia siccitas aeris: aut vnguētoꝝ ꝛ siliū. Quinta est nimia humiditas aquaꝝ aut pluuiarū: aut lacuū. aut vnguentoꝝ: ꝛ alia hmōi. Sexta cā doloris capitis extrinseca eē pōt exsufflatio fortis ventoruꝫ ꝛ potissime meridionaliū ꝛ septētrionaliū post meridionales. Septima cā sunt vapores extrinseci eleuati ex reb⁹ fetidis: sicut sunt cadauera: ꝛ assa fetida: ex aromatibus sicut ē liliū aut muscus: aut cū aliquis respicit puteos antiquos ꝛ cauernas pfundas mineraliū ꝛ similiū. Octaua cā est nimi⁹ motus sine aialis sicut est impetus ire aut furoris ꝛ similiū aut corpalis sicut est cursus: labor: coitus superflu⁹: ꝛ alia hmōi. Nona cā pōt esse nimius sonus ꝛ psūdus ꝛ iordiat⁹ ꝛ ī tpe nō suo: ꝛ vigilie superflue. Decia cā balnea superflua ꝛ iordinata sulphurea ꝛ siliā. Undecima inanitio nimia aut repletio nimia ꝛ crapula: ꝛ ebrietas: ꝛ acceptio ciboꝝ fumosoꝝ: sicut sūt allea cepe: ꝛ vinū forte: ꝛ fructus ꝛ siliā. Duodecima causa pōt esse sonus terribilis sicut est tonitrui aut magnaꝝ rotaꝝ. Decimatertia pōt eē nimia capitis cooptura: nō eni est ita forte caput quin sūme ex nimia capitis cooptura debilitet si cōtinuet. Ista eni extrinseca ꝛ alia eis pportionata cōsueuerūt dolorē capitis gnāre. Si āt fuerit a cā itrīseca h̄ ē qꝛ sanguis dn̄at: aut co. aut phlegma: aut melācolia: aut ventositas: aut hūiditas simplicia aut pposita: aut vermes q̄ pn̄t itert⁹ in capite gnāri: sic dicit Aui. auctoritate idoꝝ: licꝫ sit de raro cōtingētib⁹. Secūda diuisio pricipalis est ista: doloꝝ qdā est cū mā: ꝛ qdā sine mā. Sine mā aut est ex mala cōplexione tm̄: aut hūida: aut sicca simplicib⁹: aut cōpositis. Si cum mā qn̄ peccat san. aut co. aut phlegma. aut melācolia: aut vētositas. aut aquositas simplicib⁹ aut pposītis. Tertia diuisio pricipalis. Dolor qdā ē morb⁹ p se: ꝛ qdā p accn̄s. Per se appellat morb⁹ qn̄ aliqs notabil' morb⁹ n̄ pcessit: licꝫ sm veritatē pcesserit mala cōplexio diuersa: aut solutio cōtinuitatis: ꝛ iō est ista denominatio vulgaris nō realis. Morbus aūt p accidēs appellat qn̄ dolor capitis seqt se. aut apostemata aut alios morbos. Quarta diuisio pricipalis qdā dolor ē q̄ venit a cā priuata cerebri: ꝛ qdā a cā remota

A causa priuata appellatur qñ cā im/
mediata ⁊ antecedēs est in cerebro nō
aliunde eueniēs. Causa remota quādo
vapores ⁊ fumi ascendūt a stomacho
vel ab epate vel a splene vel a matrice
⁊ ita de alijs. Quinta diuisio principa
lis est: qm̄ quidam est dolor ab intus ⁊
quidā ab extra: ⁊ dolor ab itus appel/
latur qñ est intus subtus craneū sicut ē
in pāniculis aut alijs ꝑtibus: ꝓpter op
pilationē factā in venis ⁊ arterijs: quā
do san. ⁊ co. oppilant rōne multitudi/
nis: ⁊ phlegma ⁊ melācolia rōne gros
siciei: viscositas āt phlegmati attribuit
Et solū ab extra: aut est qñ est ī ꝑtibus
coopiētib⁹ craneū ⁊ locis vicinis exte/
riorib⁹. Sexta diuisio principalis est
ista. Dolorū quidā est qui cōtinet totū
⁊ quidā qui parꝝ quando dolor cōpre
hēdit totū appellat cephalea aut ouū.
Et quādo est in ꝑte aut est ī medietate
aut nō. Si est in medietate appellatur
emigranea. Si in aliqua parte appella
tur clauus: ⁊ tūc vulgares dicūt ꝙ fasi
nati sūt: quoniā videt eis ꝙ cū clauib⁹
⁊ acub⁹ purgant. Septima diuisio fuit
talis: quidā dolor est fortis: ⁊ quidā de
bilis: debilis sicut in litargiria: fortis ē
aliqñ intantū ꝙ si veniat in pueris frā/
git craneū sicut dicit Aui. Si in viris
inducit spasmū. Octaua diuisio fuit ta
lis quidā est dolor q̄ venit subito ⁊ re/
pēte in tēpore sanitatis nullo morbo ꝑ
cedēte ⁊ hoc est ꝓpter multitudinē ma
terie aut vētositatis ⁊ similiū. Si autē
veniat paulatine: hoc est ꝓpter pauci/
tatē discrasie. Nona diuisio quidā est q̄
signat crisim: ⁊ quidā nō. Si eni in die
cretico venit dolor in capite cū rubore
faciei ⁊ apparitiōibus lāpadū crisim ꝑ
fluxū sanguinis nariū significat: ⁊ si ve
niat cū titillatione labij inferioris ⁊ do
lore precordioꝝ: crisim ꝑ vomitū signi
ficat. Decima diuisio: quidā est dolor
ad quē sequunt alij morbi: ⁊ quidā nō.
Ista diuisio posset cōtineri sub forti ⁊
debili: qm̄ aliquādo dolor est ita fortis
ꝙ ad eam sequitur fe. alienatio. vigilie
spasmus: apostema ⁊ ita de alijs. Ali/
quādo aūt nullū istoꝝ sequitur: ⁊ hoc
est qñ est debilis ⁊ corpus nō est appa
ratū. Undecima diuisio doloꝝ quidā
est recēs ⁊ q̄dā antiquus. Et appellat
recens: qñ modicū tēpus ꝑterijt. Anti/
quus aūt qñ multa tꝑa precesserūt qui
aliqñ est ita fortis ⁊ maliciosus ꝙ do/
lor galleatus appellat: ⁊ ita fortis ⁊ to
ti habituatus ꝙ patiēs nō pōt tolerare
magnā claritatē nec alterā vocez. Iste
aūt dolor antiqu⁹ fortis galleat⁹ venit
ꝓpter quasdaz dispōnes intrinsecas: ⁊
ꝓpter quasdā extrinsecas. Dispositio
nes intrinsece sūt due: fortis ⁊ intēt⁹ sen
sus cerebri: ⁊ cū hoc debilitas natura/
lis. Cause āt extrinsece sūt due: frequēs
⁊ multa comestio reꝝ fumosaꝝ: sic sūt
allea cepe ⁊ vinū forte ⁊ silia. Alia est
causa nimia cooptura capitis: aliq̄ eni
assuescūt in pueritia portare pelles in
capucio: ⁊ postea addūt almuciā: ⁊ po
stea duo capucia ⁊ ita deiceps ⁊ ita ca
lefaciūt caput ⁊ mollificāt: sic illi q̄ ni/
mis frequēter abluunt: ⁊ ita qñ iste cāe
cōcurrūt ⁊ eis cōpares: tūc accidit do
lor fortis antiqu⁹ gelleat⁹ ī sempiternū
incurabilis causis manētib⁹. Duodeci
ma ⁊ vltima diuisio cāꝝ doloꝝ capi/
tis fuit ista dolor capitis q̄dā est cū reu
mate ⁊ q̄dā sine reumate. Cū reumate
qñ aliq̄s humoꝝ ruinose ⁊ distillato/
ris cadit versus ꝑtes subiectas: sic au/
res: aut oculi: aut nares: aut palatū: aut
pect⁹: aut stomach⁹ ⁊ ita de alijs. Sine
reumate aūt fit qñ nullū istoꝝ adest.

Signa. Cause aũt extrĩsece pos sunt discerni p̱ indicia patientis ⁊ assistẽtiũ: ⁊ per visum ⁊ ta ctum: ⁊ per iuuantia ⁊ ledẽtia. Cõside remus igit̃ si color faciei vergit in liuo rem ⁊ inflationẽ: aut ad citrinitatẽ: aut ad liuorẽ: ⁊ tangat̃ locus ad cõsideran dum si est calidus vel frigidus. ⁊ appli centur ca. ⁊ si iuuerũt cã fuit frigida ⁊ nocẽt ca. ⁊ ita de alijs. Diligẽs igit̃ cõ/ siderator p̱ hunc modũ veniet in cogni tionẽ causaꝝ extrinsecaꝝ. Si aũt fue/ rint cause intrinsece statim debem⁹ con siderare si est cũ mã: aut sine materia: ⁊ discernit̃ sic: qm̃ quandocũq̧ adest mã est grauitas in mẽbro: ⁊ si inclinetur ca put velut si oraret ⁊ subito eleuet: si tũc sentiet ꝑturbatũ ⁊ grauẽ ⁊ ponderosuꝫ ꝓculdubio discrassia est cuꝫ mã. Ter/ tium signum qm̃ superfluitates plures solito vadũt ad nares aut ad palatuꝫ: aut ad oculos. Signa aũt priuationis materie per ꝯtraria significant̃. Signa igit̃ caliditatis cognoscunt̃ ex calore ⁊ inflãmatione. Signa autẽ frigiditatis sunt ꝑuitas caloris ⁊ inflãmationis: ⁊ ex malicia cogitationis: ⁊ est verbum notabile. Siccitas discernit̃: q̃ res eua cuatiue ⁊ inanietes p̃cesserunt. Signa aũt humiditatis sũt stupor. Signa igit̃ sanguis sũt calor ⁊ rubor ⁊ aparitio ve naꝝ inuisibiliuꝫ in albo oculoꝝ. Si/ gna aũt colere sunt pũctura mordica/ tio ⁊ sitis. Signa phlegmatis ꝑuitas si tis ⁊ inflãmationis ⁊ color vergẽs ad albedinẽ somnis grauis: multitudo su ꝑfluitatũ. Signa aũt melãcolie sũt ꝑui tas coloris: liuor. somnia terribilia: gra uitas ⁊ põdus ⁊ alia ꝯsimilia: sicut est etas: tẽpus: cõsuetudo: cõplexio: ita q̧ in verificationib⁹ signoꝝ debemus pri mo currere p̱ oĩa nãlia: ⁊ postea p̱ res non nãles: ⁊ post p̱ res p̃ter naturã. Et deinde debemus ad signa specialia de/ uenire: ⁊ sic diligẽs medici ĩspectio nõ errabit. Signa vẽtositatis sũt tinnitus motus de loco ad locũ ⁊ strepitus. Si gna aũt vermium sũt corrosio ⁊ dolor acutus pũgitiuus: ⁊ q̃ dolet cũ quie/ scit. Signa aũt nimij sensus ⁊ debilita tis sũt q̃ pro quacũq̧ facili causa ledi tur ⁊ frequẽter. Signa aũt reumatis co/ gnoscũtur ꝑ eo q̃ distillat p̱ nares: aut p̱ palatũ: aut p̱ oculos: aut p̱ tussim: ⁊ silia. Signa aũt que a cã priuata cere/ bri: q̃ dolor est ꝯtinuus ⁊ sine interpo latione. quãdo aũt venit ab alijs mem bris est cũ interpolatione. Et si a sto/ macho cognoscit̃ p̱ grauitatẽ stõachi: p̱ nauseã ⁊ vomitũ ⁊ fastidiũ: ⁊ p̱ ma/ liciã digõnis. Et si est ex co. magis mo lestatur ante cibuꝫ: ⁊ si ex phlegmate ⁊ melãcolia magis post. Attamẽ ĩtelli gẽdũ q̧ oĩs dolor capitis veniẽs a stõa cho ex quacũq̧ cã fuerit minor ẽ ĩme/ diate post cibũ: ꝓ tãto q̃ cibus ĩpedit ascẽsũ vapoꝝ: sꝫ negociũ vadit ita: qm̃ si hũor phlegmatic⁹ vel melãcolia ẽ in cã: post satis breue tẽpus magis mole/ stabitur. Et si ex inanitione lõgo tẽpo re durabit iuuamẽtũ: ⁊ si ex co. medio criter: ⁊ iõ multos vidi decrepitos qui de dolore capitis coq̃bant: ⁊ hẽbãt ha bitudinẽ repletã: ⁊ signa plenitudis ap parebãt ⁊ dicebant q̧ postq̃ comede/ rant alleuiabant: ⁊ ex h̃ credebãt eẽ ex inanitione ⁊ erat alleuiatio mendosa: qm̃ postea maior insurgebat. Et si ab epate discernit̃ p̱ grauedineꝫ in dextro ypocundrio ⁊ ĩ ꝑte capitis dextra: q̃ il la pars sibi ꝓportionat̃. Et si a splene p̱ grauedinẽ sinistri ypocundrij: ⁊ gra/ uedinem in sinistra parte capitis. Et si ex toto p̱ grauedinem ⁊ dolorẽ in om

ni parte capitis. Et si ex matrice p do/lorem in circũferẽtia occipicij: ⁊ ita vbi est dolor ibi est egritudo. Alie diuisio nes patiẽtis iudicio discernuntur: ⁊ si aliqua dimisimus p ista que dicta sunt haberi possunt.

Pronostica. Urina velut subiugalis do lorem capitis p̄sentẽ vel futurꝝ significat. vrina i fe. acutis q̄ sine crisi subito efficit alba ⁊ tenuis dolorez capitis ⁊ alienationẽ ⁊ raptũ mãe ad supiora significat. vrina cũ circulo grosso opaco dolorẽ capitis signat. vrina granulosa vt plurimũ reumata ⁊ dolorẽ capitis signat. Ois dolor ⁊ potissim⁹ capitis auferẽs somnũ ⁊ cibum pessim⁹ est ⁊ mortalis. Ois dolor acutissimus in fe. cũ alijs signis malis: signũ est periculosum valde. Dolor capitis in fe. freq̃ter crisim signat sicut dictũ est supi⁹ Omnis dolor fortis ⁊ acutus ⁊ potissime capitis omnẽ operationẽ medicinalem ipedit donec fuerit remediatus aut aliqualiter mitigatus: q2 dolores p̄sternũt virtutes: ⁊ iõ ꝑpter maliciã sinthomatũ morbus aliquo mõ obliuioni est tradẽdus. Dolor antiquus galletus inter oẽs est pessimus ⁊ difficilioris curationis. Dolor capitis repẽtinus acutissimus malus q2 appoplexiam signat. Ois dolor cũ reumate malus: q2 reuma oẽm rectã opationẽ ipedit. Ois dolor capitis ad quẽ sequunt spasmus ⁊ apostema ⁊ oculorum eductio: aut nimia submersio pessimus ⁊ mortalis. Priuatio doloris in fe. acutis pessimũ est: q2 stuporẽ signat.

Cura. Dolor capitis de mala cõplexione ca. si fuerit sine mã curat. cũ alterantib⁹ frgidis: ⁊ silr si fuerit cum mã post corporis mũdificationẽ cũ eisdẽ põt reduci. Materialia aũt sũt oleũ de oliuis imaturis sine sale: ⁊ ꝙ sit illi⁹ anni: ⁊ i illo oleo p̄t aliq̃d istoꝝ bullire cũ cõtritũ fuerit. s. sũmitates salicis ⁊ vitis al. aut portul. aut cucurbit. aut lactuce. aut rose. aut nenupharis. aut agresta. aut malagranata acetosa ⁊ silia: ⁊ si forti⁹ ifrigidare volum⁹ addam⁹ opiũ iusq̃amũ: mãdragorã papauer ⁊ silia. Cauẽdum tñ ꝙ ista narcotizãtia nõ exhibeat nisi i magna necessitate ⁊ q̄si in desperatione. Intelligẽdũ ẽt ꝙ qñ volum⁹ ꝙ olea fortit ifrigidẽt: tũc tepefiat oleũ ⁊ ponat in ꝓfũdo puteo ꝓpe aquã: ⁊ ista infrigidatio eq̃pollebit ifrigidatiõe niuis: ⁊ q2 actu calidũ: q2 tc citi⁹ aq̃ frigiditas penetrabit: ⁊ q2 in loco ꝓfũdo iuxta aquã: cuz isto oleo inungat caput: qm̃ repercutit fumos ⁊ alterat fortissime: ⁊ ñ itelligo ꝙ istud oleũ sit de narcoticis s3 de p̄dicis. Intelligẽdũ ẽt ꝙ qñ volum⁹ ꝙ frigiditas olei penetret ad iteriora: addatur sibi tãtũ d̄ aceto quãtũ de oleo ⁊ tepefiãt ⁊ iungat caput: ⁊ istud ifrigidat in ꝓfũdo. Aduertẽdũ tñ ꝙ q̃dã sũt capita vbi modica ifrigidatio sufficit: sic̃ sũt capita senũ: ⁊ mulieꝝ: ⁊ eunuchoꝝ. ⁊ pueroꝝ ⁊ hũidoꝝ: ⁊ alboꝝ: ⁊ illoꝝ ẽt q̃ de facili icurrũt litargiã ⁊ passiões capitis ⁊ oculoꝝ ⁊ silia3. Isti. n. oẽs a nimis infrigidãtibus custodant: l3 caput actualiter eẽt calefactũ paulatine igit ⁊ cum paꝝ infrigidãtib⁹ reducant Si aũt esset corpus plectoricũ: ⁊ plenitudo eẽt de sanguie ⁊ p̄ticularia pueniant fiat phloia de cephalica: ⁊ si nõ statim fiãt vẽtose ⁊ scarificatiões ⁊ silia: ⁊ fiãt in principio de pte opposita. Si aũt mã colerica dñet ⁊ reuma non affuerit: digeratur mã cum oxizachara ⁊ sirupo de sumo terre. Et si mã fuerit

reumatica digeratur cum sirupo viol. et sirupo ro. et nenupharino. et purget cum cassiafi.manna.tamarind.aut cum modico diagridio cocto cum mastice et citoniis: aut cum elrio de succo ro. et ita de aliis eluariis que in antidotario ponuntur que coleram mundificant: sicut est diaprunis: et multa alia. Vel fiat talis decoctio que frequenter dicta est: et frequenter dicetur. et potest dari in quocunque casu volumus leuiter colam purgare ex partibus proximis: et ideo frequenter remittemur ad istud colagogum: ne toties oporteat repetere. ℞. florum bor. florum viol. an. ℥. j. vuarum passarum mund. abarill. an. ℥. j. fiat decoctio in sero caprino: et in decoctione temperetur per diem et noctem cortices mirabol. citri. bene gumosorum. ℥. j. frixentur lento igni et colentur: et colature addatur cassiefi. mund. ℥. j. masticis. diagridii. an. ℈. ß. misceantur et dentur in aurora. In ista decoctione quantum est de se nullum est periculum: et ideo iuuenes medici cum indigent purgatione cole: secure possunt eam dare: nisi nimia corporis debilitas: aut ventris laxitas: aut intestinorum constipatio: aut materie indigestio. aut oppilatio: aut apostema: aut impregnatio: aut alia huiusmodi impediret. Sed quantum est de materia sui facilis est et sine omni periculo. In fine autem possumus fomentationes et embrocationes facere cum aqua decoctionis ordei et viole sicce et nenupharis: et camomille: et summitatibus papaueris: potissime si dormire non posset. Et dicit Damascenus quod in dolore capitis si adest fe. et caput est debile: quod lac apponere non debemus: quia claudendo poros euaporationem impediret: et tamen communis vsus est in contrarium: et nullus aliorum hoc dicit quare etc. Si autem dolor capitis fuerit ex mala complexione frigida sine materia: inungat caput et potissime versus comissuram anteriorem: quia per illam partem melior fit penetratio: siue olea sint calida siue frigida. cum oleis dico ca. sicut est de castoreo. de costo. de ruta. de lilio. et ita de aliis calidis. Et si fortioribus ca. indigemus fiat cum oleo de euforbio. Et dicit Damascenus auctoritate Gal. quod Gal. expertus est oleum de balsamo vbi calefactio est necessaria: et non inuenit iuuamentum et est mirabile cum sit valde calidum et etiam preciosum: et cum multis ab auctoribus commendetur. veritati igitur experimenti relinquatur. In doloribus tamen antiquis capitis oleum de lilio obtinet principatum. Si autem fuerit cum materia et fuerit melica: digerat cum oxill. scill. et purgetur cum diasene diaborraginato et yeraruffi. acuatis cum lapide armenico: vel cum lapide lazuli ablutis et mundatis. vel fiat talis decoctio. ℞. florum bor. florum viol. foliorum sene. polipod. epithimi. an. vuarum pas. mund. abarill. liquir. munde. an. ℥. ß. Fiat decoctio in sero caprino. et in decoctione temperentur cortices mirabol. bellicorum. et emblicorum bene gumosorum. an. ℥. ß. per diem et noctem. Deinde frixentur lento igni et colentur. et colatura detur in aurora. Si autem fuerit phlegma digerat cum oxill. diur. et purget cum yerap. vel sic. ℞. aloes. agarici. turbith. an. ʒ. ij. pulpe coll. ℈. j. foliorum absinthii. foliorum mente. masticis. an. ʒ j. cinamomi. bdelii. an. ℈. j. conficiantur cum oxill. squill. et fiat pille. et dentur a tribus vsque ad. iiij. iuxta conuenientiam particularium vel plus. Vel detur ista decoctio. ℞. florum bor. florum viol. polipod. an. turbith. vuarum pas.

abarill'.mundatarũ.[liquir.munde.an.
ʒ.5.Uel fiat decoctio cum sero capri/
no:⁊ in decoctione temperentur corti/
ces mirabol'.chebul'.bene gũmosorum
ʒ.ij.per diem ⁊ noctem.deinde fricent
⁊ colentur:⁊ colatura detur in aurora.
Deinde possũmus venire ad olea cali
da predicta ⁊ possunt fieri fomentatio
nes de aqua decoctionis camomille:
anthos:vtriusqꝫ sticados.baccarũ lau
ri ⁊ foliorum eius.maiorane.basilico/
nis ⁊ similium.Et cum hoc intelligen/
dum quoniam licꝫ dolor capitis veni/
at propter causas extrinsecas:nihilo/
minus potest esse cum peccato mate/
riali quando corpus est plectoricum ⁊
ad hoc dispositum vt si a sole supcale
fiat caput colerici repleti:aut si infrigi
det caput phlegmatici repleti:⁊ ita al
teratur humor ⁊ efficitur preter natu/
ram propter causas extrinsecas.Impri
mere aũt possunt cause extrinsece intã
tũ ꝙ corpus indigebit mundificatiõe.
Et post corporis mundificationem dẽ
tur opiata.⁊ si causa est ca. vtatur ru/
bea trociscata.⁊ si est frigida aurea ale
xandrina.Si aũt dolor capitis fiat cũ
reumate ⁊ reuma est de causa calida
odoret frigida stiptica aromatica:quo
niam odores magis valent ꝙ suffumi/
gationes:sicut sunt rose.sandali.cam/
phore ⁊ similia.Et si est causa frigida
odoret storacem calomitã:ambrã:lau
danum:nucem cipressi:⁊ similia.Et fi
ant capitis fricationes ⁊ extremitatũ:
⁊ laxetur venter:⁊ sacelletur caput cũ
milio ⁊ sale torrefactis.Et si causa eẽt
frigida ⁊ esset reuma:⁊ dolor capitis
cessare non posset.tunc fiant ista.s.vn
guentum aut emplastrum:aut illinitio
cum istis.℞.stercoris colũbini nemo/
rat'.myrrhe.piretri.stafisagrie.casto/
rei.gũmi.ruthe agrestis.euforbij pul/
uerizentur ⁊ misceantur cum vino ⁊ il
liniatur caput.Si aũt dolor capitis ve
nerit in febrib⁹ propter pororum clau
sionem propter frigida applicata.tũc
attrahat acetum ⁊ aquam ro.per na/
res.Si aũt venerit dolor propter op/
pilationem cerebri.tunc mundificetur
caput cum gargarismis:⁊ masticatorijs
⁊ iniectionibus factis per nares.⁊ de/
inde fiant euaporationes.Et est intel/
ligendum ꝙ si dolor capitis fuerit ex
causa calida:⁊ vergat corpus ad ina/
nitionem iniungatur somnus ⁊ ocium
⁊ dieta humectatiua ⁊ enutriens:sicut
sunt oua sorbilia ⁊ brodia carniũm.⁊
iuscula.⁊ similia.Et si causa fuerit fri/
gida ⁊ vergat ad repletionem tunc in/
iungantur vigilie ⁊ fricationes:⁊ par/
uitas cibi ⁊ potus ⁊ similia.Si autꝫ
dolor capitis venerit propter ventum
aut propter labores ⁊ odoramina ex/
trinseca siue bona siue mala.tunc qui/
cunqꝫ vapor fuerit siue venti siue cuius
cunqꝫ alterius rei:calidus sicut est ven
tus meridionalis.aut odor asse fetide.
aut musci.aut lilij.⁊ croci.⁊ omniuꝫ si
milium.In omnibus istis ⁊ in alijs oꝫ
abstinere a vaporosis.sicut sunt allea:
⁊ cepe.⁊ porri.⁊ vinum forte.⁊ vinuꝫ
nouum.⁊ nuces ⁊ dactili.Deinde si in
diget mundificatione corporis ꝙ fiat.
deĩde odoret rosas.⁊ nenuphar.⁊ vio
las siccas:⁊ oleum de salicibus.⁊ san
dalos:⁊ camphoraꝫ.⁊ inungat caput
cum oleo rosa.⁊ mirtino.⁊ distilletur ĩ
naribus ⁊ auribus si ventus fuerit in/
clusus oleum de camomilla.⁊ vtat' zu
charo ro.cum coriandro sicco prepara
to in aceto.Si aũt omnia ista fuerint
frigida:corpore mundificato odoret
muscum.ambraꝫ.lignũ aloes:⁊ inun/

gatur caput cuȝ oleo de laudano: ⁊ de
nuce cipressi. ⁊ vtatur ciminata alexan
drina. ⁊ dianison. Et si ventus est itus
retentus suffumigetur cum aniso. cimi
no. spicanar. folijs lauri bullitis in vi/
no albo. ⁊ h̄ per aures ⁊ nares vel ole
um ex istis inijciatur ⁊c̄.

Curatio doloris capitis ex ebrietate.

Ebrietas causatur ex
vapore vini nimis po
tati. Nunc aūt ebrieta
tis duplex est remedi
uȝ. s. preseruatio ⁊ cu
ratio. Preseruatio qm̄ cum aliquis co
medit in conuīcto ⁊ hȝ caput debile: ⁊
consueuit de facili inebriari: ⁊ non po/
test potare vinum limphatum ex ma/
licia consuetudinis: saltē comedat cau
les ⁊ truncum eius: qm̄ a proprietate
p̄seruat ⁊ curat: ⁊ accipiat pira aut co
ctana ⁊ similia stiptica. aut portet secū
istum puluerem. ℞. coriandri sicci pre
parati sumac. berberis. seminis citonio
rum. seminis caulium. camphore. ana
℥. j. fiat puluis. ⁊ vtat̄ isto puluere cuȝ
aqua ⁊ aceto: siue cū aqua ⁊ vino ma
lorum grana. ⁊ succo limonum. aut ci/
trangulorum. aut cū aqua ⁊ succo ace
tose: aut cum succo vue acerbe. ⁊ simi
libus. Ista enim valent ante ebrietatē
⁊ post. Si aūt actu incurreret ebrieta/
tem. tunc statim fiat vomitus cū aqua
⁊ oleo ⁊ intermissione digitorum. aut
ꝙ accipiatur semen raphani: ⁊ atripli
cis. ⁊ bulliant in oxille ⁊ sorbeat ⁊ euo
mat. Si aūt non possit euomere ꝙ dor
miat tutus a calore ⁊ frigore per quā/
titatem noctis integre. q2 somnus ma/
gna pars curationis est. Et si non pos/
set dormire fricentur pedes ⁊ manꝰ for
titer cum sale ⁊ aceto: ⁊ testiculi in vi/
ris ⁊ mamille i mulieribꝰ. Et si ex istis
non curetur. fiant clisteria vbi ponatur
yerapi. ⁊ inungatur. caput cuȝ oleo ro.
⁊ oleo myrtino. Et si ex his non curet̄
iniungatur exercitium longum tempe/
ratum per loca decliuia. Et si ex his
non curetur detur si[illegible] i yerapi. ⁊ postea
stuphe. ⁊ balnea: ⁊ postea aurea alexā
drina. ⁊ cibus sit subtilis facilis dige/
stiōis: ⁊ in temperata quantitate: sicut
sunt pisces petrosi. ⁊ pulli. ordeatum.
auenatum. amigd. ⁊ vtatur fructibꝰ sti
pticis. ⁊ fiant fomentationes circa ca
put de camomilla ⁊ mellilotо violis
siccis ⁊ ordeo. ⁊ vtatur puluere predi
cto. ⁊ ista totiens reiterentur donec p/
fecte curetur. Et si dolor antiquat̄ mul
tum valet oleum de lilio. Si aūt do/
lor capitis fuerit ex superfluo coitu: in
ungatur caput cum oleo ro. ⁊ myrtino
⁊ vtatur brodijs ⁊ iusculis. ⁊ vitellis
ouorum. Et si per infortunium nō pos
set abstinere: non comedat saltem cum
est famelicus. Si aūt dolor fuerit ex
debilitate capitis. ⁊ corpus fuerit imū
dum: ⁊ potissime stomachus mundifi
cetur: ⁊ vtatur cibis facilis digestiōis
⁊ post cibum vtatur oliuis conditis: ⁊
mane ⁊ sero vtatur isto electuario. sez
pliris cum musco. diātbos cū musco.
Quando autem aliquis habet caput
multum sensibile vtatur frumento. can
daruso. ordeo lactuc̄. portul̄. carnibus
bouinis. Si autem dolor capitis fuerit
propter febres. inungatur caput rasuȝ
cuȝ oleo ro. ⁊ mirtino. ⁊ coriandro. ⁊
camomellino. Et si idigemꝰ narcotizā
tibꝰ: administrentur cum magna cau/

tela. Si autem dolor fuerit creticus: nihil fiat in capite: vt non impediatur ordo nature: sed iuuetur natura p partem illam ad quam nititur materiā expellere: vt si expellat per secessū ⁊ nō possit: fiant suppositoria vel clisteria: ⁊ ita si intendit facere crisim per vias vrinales: ꝙ inuenit natura cum diureticis ⁊ si per vomitū ꝙ iuuetur cum vomitiuis: ⁊ si per sudorē ꝙ iuuetur natura cum his que aperiunt poros: ⁊ si per fluxum sanguinis narium: ꝙ iuuetur natura cum setis porcinis intromissis in naribus. Et si natura intendit facere crisim per apostema retro aures ponantur ibi calida que attrahāt: sicut ē apiū. menta. ⁊ butirū. aut fiāt vētose aut apponant sanguisuge: ⁊ ita de ignibus ⁊ ita de assell. Et p hūc modū dolor creticus remediabitur. Si autem dolor capitis fuerit propter vermes: purgetur caput frequenter cum yerapi. ⁊ fiant caputpurgia ⁊ masticatoria per nares iniiciantur amara: sicut est oleum de absinthio de amigd. amaris ⁊ aloe.

Curatio doloris capitis ex pcussione.

Illud quod nos timemus in dolore capitis ex casu ⁊ percussione ⁊ obuiatione est apostema. quare vtile ē impedire generationem cum euacuatiuis ⁊ destructiuis ⁊ similibus: quoniam postq̄ apparet fe. ⁊ perturbatio mentis iam incipit apostema. In primis igitur inungatur locus dolorosus cū oleo rosato: ⁊ myrtino. Deinde fiat phlobotomia deīde si particularia non conueniant in phlobotomia fiat clistere: ⁊ si non conueniant particularia: detur medicina laxatiua. Et si appareant signa apostematis emplastretur locus cum psidia. balaustia: ⁊ myrtill. ⁊ ro. Et si est ibi vulnus alteretur mala complexio: aliter non generaretur caro. Et si fluxus nimius sanguinis fuerit restringatur: ⁊ dentur cerebella multarum gallinarum. Et quia ī talibus obuiationib⁹ diuersa fiunt vulnera ⁊ concussiones ⁊ fracture ⁊ lesiones diuerse valde: ideo illam latam lōgitudinem restauratoribus derelinquo post tamen frigida stiptica apposita dissolutiua ponantur. sicut sunt camomilla. ordeum. mellilotum. anthos. ⁊ sticados. Et vitet omnia calida fumosa: sicut est vinum ⁊ similia. ⁊ potissime si esset fe. Auic. tamen dicit ꝙ si fiat sirup⁹ ex sticados ⁊ melle ⁊ aqua ꝙ multum valet.

¶ Curatio doloris capitis propter ascensum vaporum ad ipsum caput.

In primis curetur membrū mādans euacuando alterando: mundificando: confortādo: ⁊ deinde membrum cui mandatur. Si igitur mala materia calida vel frigida fuerint in stomacho: ita ꝙ ex illis ascendat fumus ad caput: mundificetur stomachus: ⁊ ita de epate ⁊ splene: ⁊ renibus: ⁊ matrice: ⁊ arterijs: ⁊ tibijs: ⁊ pedibus. Partibus

autem illis mundificatis: fiant ligamē ta fortia in extremitatibus: ꝛ cauteria in loco vbi ascendit fumus: si est possi bile: ꝛ arteria constringatur cum frigi/ dis stipticis. deinde confortetur stoma chus si fumi sunt calidi cum citoniis: ꝛ ro. ꝛ coriandro. ꝛ intꝰ ꝛ extra. Et si ē causa frigida: addatur cuȝ istis nux ci pressi: ꝛ cortices thuris. deinde confor tetur cerebrum si causa est ca. cuȝ oleo ro. ꝛ mirtino. Et si causa est frigida ad datur nux cipressi.

Dolor fortis Intelligendū ꝙ dolor for/ tis acutus accidit aliquando in toto capite: ꝛ appellatur cephalea seu ouū aut dolor galeatus. quoniam est cum malleatione ꝛ incisione ꝛ similibus. intantū ꝙ non potest tolerare vocem altam nec claritatem: ꝛ ideo diligit silē tium ꝛ ociuȝ ꝛ tenebras. ¶ In primis igitur si causa est ca. fiat phlobotomia deinde detur cassiafi. multis vicibus: ꝛ inungatur caput cum oleo ro. ꝛ mir tino. Et si fuerit calor ꝛ dolor ꝛ pulsa tio intantū ꝙ auferat somnum. tunc in ungatur frons: ꝛ timpora cum opio. ꝛ croco. ꝛ sandal. ꝛ galla. ꝛ odoret cam phoram. ꝛ sandalos. ꝛ rosas. ꝛ vtatur triasandal. ꝛ zucha. ro. ꝛ vtat brodio caulium. ꝛ fabarum. ꝛ lentium. ꝛ vitet omnia vaporosa. Si autē causa fuerit frigida inungatur caput cum oleo ro. ꝛ nucis cipressi. ꝛ purgetur frequenter cum aloe ꝛ mastice confectis cum suc co absinthii ꝛ mente. ꝛ vtatur clisteriis ꝛ caputpurgiis: ꝛ fricationibus: ꝛ liga tionibus extremitatum ꝛ euaporet ca put cum decoctione squinanti ꝛ mente ꝛ camomille. Et si frigiditas fuerit ve hemens: inungatur cū euforbio. ꝛ myr rha. ꝛ castoreo. ꝛ odoret muscū. ꝛ am bram. ꝛ lignum aloes: ꝛ gariofil. ꝛ nu cem cipressi. ꝛ storacem calamitam. ꝛ laudanuȝ. ꝛ vtatur isto electuario. ℞. diambre potionis muscate. pliris cum musco. ꝛ diantbos cū musco. ana. ℥. iij. misceantur.

Cura emigranee. Emi grā/ nea ē dolor ī medietate capitis siue ex terius siue interius ꝛ est vtplurimum peryodal. ꝛ curatur sicut dolor prece/ dens galeatus. ita ꝙ si causa est ca. fi/ at phlobotomia. ꝛ purgetur cum aloe in plus. ꝛ diagridio. ꝛ mastice. ꝛ con/ ficiantur cum succo enō. ꝛ fiant cliste/ ria. ꝛ caputpurgia. ꝛ apponātur olea frigida stiptica. Et si necessitas coge/ ret inungatur frons ꝛ timpora cū opio ꝛ croco. ꝛ sarcocoll. cortice mandra/ gore. ꝛ iusquiamo. ꝛ super arteriā po/ natur tabula de plūbo. Et si causa fue rit frigida fiat vt dictum est. ꝛ inungat cum oleo laurino. ꝛ oleo de rutha. Et si fortioribus indigemus addatur eu/ forbium. piretrum. ꝛ vesicetur locus cuȝ cantaridibus. ꝛ gummi ruthe agre stis: fomentetur cum decoctione radi/ cum cucumeris asinini. ꝛ absinthii in oleo ꝛ aqua. ꝛ seruentur canones iam dicti ꝛ ita curabitur.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ continuitas doloris signat materiam esse in capite ꝛ interpolatio signat ipsam venire aliū de. Istud enim verum est vtpluriмuȝ. quoniam postꝙ materia est in capite agens. tunc approximatur passio: ꝛ idō continua est actio. quando enim mate ria est in parte remota: tunc fumositas non potest ꝯtinue ascendere donec fue rit aggregata. ꝛ ita continet vtplīmuȝ veritatem ꝛ non necessitatem. quoniaȝ

materia existens in cerebro non ꝓpter hoc continue mouetur. sicur pꝫ in epi/lepsia de causa priuata vbi paroxismus non est continuus. ⁊ in vertigine. Et potest esse impedimētum ex parte mate/rie: qꝛ quando est modica interpolat: ⁊ quando est multa continue mouetur: sicut patet in continuis ⁊ interpolatis: Potest etiam esse. impedimentum ex parte motus materie. quoniam aliquā do mouetur naturaliter: ⁊ aliquando non. Quoniam sanguis mouetur de mane ⁊ in vere. ⁊ in colera in tertijs ⁊ in estate. ⁊ melancolia in nonis ⁊ in autumno: ⁊ phlegma in vesperis ⁊ ī hyeme. Impeditur etiam continuitas mo/tus ex pte v̓tutis: qꝛ virt⁹ fortis ꝯtinue mouet materiam: debilis aūt non. Et ita cōtinuitas doloris potest esse signū materie in capite existentis: non tamē verum: possibile enī est ꝙ materia desicat in cerebro: ⁊ non propter hoc continue affligit. Secundo notandum ꝙ caputpurgia vl̓ibus precedentibus valent in dolore capitis si materia ibidem contineatur: ⁊ ratione antecedentis: ⁊ ratione coniuncte. Sed si materia contineatur alibi valent rōne cōiūcte. Tertio intelligendum propter dictū Auic. ⁊ Gerardi supra viaticum. dicentium ꝙ dolor est morbus ⁊ est causa morbi ⁊ accidens morbi: mouentur aliqui ad credendum ꝙ dolor sit morbus per se licꝫ supra viaticum ⁊ alibi multa dixerim de ista materia tamen breuiter aliqua dicam. Notandum ꝙ ꝭm intentionem Aly. vj. theorice lib. regum. ꝙ subsistentia rerum naturalium quantum ē de presenti consistit in tribus. in temperamento humorūꝫ: ⁊ coequalitate mēbrorum. ⁊ in perfectione actionis. Et sicut sunt ista tria ꝭm naturam: ita sunt alia itra preter naturam. s. morbus: causa morbi: ⁊ accidens morbi. ita ꝙ cau/sa morbi consistit in distemperantia humorum ⁊ morbus in distemperātia coequalitatis membrorum: ⁊ accidens ī imperfectione actionis. Nunc aūt ꝭm doctrinam Auic. vj. de naturalibus. il/la vis anime que per se ⁊ imediate ordinata est ad aliquam actionem: nunꝙ̄ per se ordinatur ad aliam. vnde virtus visiua nunꝙ̄ fit auditiua. nūc aūt per se ⁊ proprie temperamentum humoris: non est temperamentum membri nec actionis: nec econuerso. Aliud est igit̓ qd̓ debetur actioni: ⁊ aliud compositioni: ⁊ aliud cause. nunc aūt dolor attri/buitur per se ⁊ proprie actiōi: nullo igitur modo ꝓprie ⁊ per se compositioni nec cāuse. Sed qꝛ morbus est qualitas membri seu compositionis: ideo nullo modo dolor ꝓprie ⁊ per se poterit eē morbus. Sed cum dolor sit in actione ⁊ omne qd̓ est in actione est accidens: ideo ꝓprie loquendo dolor semꝑ erit accidens. ⁊ si sit causa vel morbus: hoc erit per accidēs. ꝙ aūt dolor sit in actione hoc patet: quoniam dolor est sen/sus lesionis actionis: cum enī ledetur actio ⁊ virtus tactiua apprehēdit hoc talis comprehensio ⁊ talis sensus ap/pellatur dolor. Et ideo dicebat Gal. in de morbo: dolor est mutatio cum cor/ruptela. ⁊ Auic. dolor est sensus rei cō/trarie. Cum igitur dolor sequatur qua/litatem ledentem sicut est mala cōple/xio diuersa aut solutio continuitatis. ideo consequitur accidens. Ideo dico ꝙ ꝓprie ꝑ se dolor est accidēs: ⁊ qꝛ dis/putauimus istā materiam supra viati/cum: ideo derelinquo. Quarto notādū ꝙ aliqua sunt sensibilia. i. sensum efficiētia: sicut calor in pariete. ⁊ aliqua sunt

sensibilia.i.sensum informātia: sic ydo
lum coloris parietis multiplicatū vsq3
ad oculū. Uel sic quedā eni sunt sensi/
bilia primo imediate ꝛ per se. sicut q̄li
tates prime ꝛ secūdarie: ꝛ quedā sunt
sicut effectus illaꝝ qualitatū. Et tūc si
dubitaret aliquis quō dolor est sensibi
lis. dico ꝙ nō ē sensibilis sicut efficiens
sensū sed sicut īformās sensuz. vel dico
ꝙ dolor nō ē sensibilis sicut cā prima:
sed sicut effect⁹ cause prime: Et ita do
lor nō ē sensibile cōe. q2 nō est quātitas
nec nūerus: nec figura: nec motus: nec
quies. Nec ē sensibile ꝓpriū: q2 nō ē co
lor: nec odor: nec sapor: nec sonitus: nec
aliqua de qualitatib⁹ tāgibilibus: nec
primarijs nec secundarijs. Est igit̄ effe
ctus derelictus tā ex primis ꝙ̄ ex secū/
darijs qualitatib⁹ tangibilib⁹. Relinq̄
tur igit̄ ꝙ dolor ē sensibilis sicut sensū
īformās: aut sicut effect⁹ qualitatū. Et
iō posset aliquis dubitare quō appħē
det solutio cōtinuitatis a sensu tactus
postq̄ solutio cōtinuitatis n̄ ē de obie
ctis sensus tactus: nec de primis quali/
tatibus nec de secūdarijs: nec sequit̄ in
aliquo ꝓprietates ei⁹. Dico ꝙ Auic. re
spondet. vj. de naturalibus libro. ij. ca
pitulo. iij. Uirtus eni tactiua nō solum
apprehēdit ꝙ corrumpit̄ de cōplexio
ne: sed ꝙ corrumpitur de cōpositione.
Sed q2 dolor solutio cōtinuitatis fla/
gellū ꝛ similia corrumpūt cōpositionē
ideo virtus tactiua illud appħendit: ꝛ
ita est dolor. oīs eni dispositio contra/
ria corpori humano ꝙ̄ diu est passio ꝛ
motus ꝛ fieri tādiu sentitur: sed postq̄
cessat passio ꝛ alteratio sensus ꝛ mot⁹
ꝛ ibi ē quies: ꝛ victū est nāle ꝛ factū ē
simile trāsmutāti. iā nō est dolor: q2 nō
est ibi motus nec fieri nec passio: ꝛ iō
ethicus nō dolet. Possez igit̄ dicere ꝙ
conquassatio ꝛ cōstrictio ꝛ similia sūt
de obiectis sensus tactus. Quinto ad/
uertendū ꝙ in quolibet sensu possūt eē
dolores ꝛ delicie: qm̄ duplex ē dolor:
aīalis: ꝛ māl̄is: nūc aūt dolor aīal' pos
set eē in quolz sensu ꝛ delicia silr̄ ꝓm ꝙ
obiectū est ꝓportiōale vel īproportio
nale. cū eni aīa appħendit obiectū pro
portionale delectat̄ sicut ē color viridis
in oculo. Cū obiectū est īproportiona/
le tristat̄: sicut cū color albus sicut ni/
uis visui se reptat: ꝛ ita de sono terribi
li aut suaui p cōpatione ad aurē: ꝛ ita
de obiectis aliorū sensuū ꝓportiōatis:
aut n̄ ꝓportiōatis qm̄ aīa delectat̄ i ob
iecto ꝓportiōato: ꝛ tristat̄ in ꝯrio: ꝛ ita
dolor aīalis ē in quolibet sensu. Si aūt
nos loquamur de dolore māli seu cor/
porali: sic ꝓprie loquēdo nō dolet nisi
sensus tactus: cū dolor mālis nō sequa
tur armoniā ꝛ ꝓportionē aliorū sēsuū
tm̄ q2 sensus tactus cōcomitat̄ oēs sen/
sus. iō oēs possunt dolere sensu māli:
nō q2 visus vel auditus: sed q2 ē ibi sē/
sus tactus. posset eni tantū eē tonitruū
ꝙ aer ꝯmotus cōmoueret aerē cōquie
tū infra aurez: ita ꝙ sensus tactus com
ꝑhenderet illā nimiā agitationē: ꝛ ita
eēt ibi dolor tactiuus: ꝛ etiā dolor aīa/
lis ꝓpter īproportionez obiecti: ita ꝙ
aīa tristat̄ ꝓpter armoniā soni corru/
ptā que auditui debetur. Sexto possz
alīqs dubitare vtrū ī dolore capitis cū
reumate competat phlobotomia. Di
cendum breuiter ꝙ reuma: aut ē de ma
teria cali. aut frigida. Si de frigida nō
cōpetit quātū est ex hoc. Si de ca. aut
fluit ad exteriora: aut ad interiora. Si
mā reumatica fluat ad exteriora nō cō
petit phlobotomia: q2 tūc traheret ad

interius: ⁊ hoc eēt valde malū. Si fluat ad interiora: tūc aliqñ rōne cōcomitantiū: vt si esset pleuresis: tunc bñ posset cōpetere: ⁊ ēt in principio ꝓpter timorem magnitudinis apostematuꝫ. ⁊ ita in dolore capitis cū reumate mā currente ad interiora: ⁊ ꝙ corpꝰ sit plectoricum: ⁊ corpus ca. bene pōt cōpetere phlobotōia: ⁊ lꝫ reddat hūor cursibil': maiꝰ tñ nocumētū euitat. Attñ vtile eēt sp ꝙ añcedēt aliq̄lis māe igrossatio ⁊ euaporatio: ⁊ cerebri ꝯfortatio cū ros ⁊ sādalis: camphora: ⁊ camōilla: ⁊ ita oīa dubia erūt soluta. Septimo posset aliquis dubitare si phlobotomia competit in dolore capitis ex eadem pte vl' ex opposita. Unde dicēdū ꝙ cōfirmatio vel nō cōfirmatio parum facit ad hoc: sed plenitudo m'ta aut pauca: qm̄ cum plenitudo est multa tūc fiat ex pte opposita si pauca ex eadē. Plenitudo igitur ⁊ non plenitudo ē vna de differentiīs. situs ēt loci facit ad hoc: qm̄ in oībus egritudinibus que fiunt a diafragmate superius corpore multum pleno debet fieri de parte opposita. Si āt fuerit non multa plenitudo ex eadē parte. In omnibus aūt egritudinibus que fiunt a diafragmate inferius vbi cōpetit phlobotōia: siue fiat de brachio siue de saphenis: plenitudine multa existente siue pauca: semp fit ex eadeꝫ parte propter longitudinem viarū: ⁊ nūꝙ ex opposita. Et elicitur ista sententia ex dictis Gal'. in prima particula pronosticorum. supra illam partem: soluūqꝫ huic egritudini ⁊c̄. Et ex dictis Gal'. in regimento supra illam partem: quādo dolor ad spatulas. Et ex dictis Gal'. xiij. de ingenio cap'o. vj. Et ex dictis Gal'. xj. de ingenio capitulo. vīj. Octauo posset aliquis dubitare si balneuꝫ

etiam aromaticū incisiuū: ⁊ vinū ⁊ similia dissolutiua ⁊ aperitiua fluxū prouocantia cōpetant in monopagia seu dolore capitis fortissimo galleato malleatiuo cū talia cōmoueāt mām ⁊ fluxum augmentent. Dico ꝙ possunt cōpetere in declinatione morbi. corpore mundificato propter materiam coniunctam paruam que remanserat: ⁊ pꝰ corporis mundificationeꝫ: aliter non. ⁊ iō si materia est ca. odorentur frigida stiptica cum paucis dissolutiuis: sicut sūt rose: viol'. sicce: sandal'. camphora: ⁊ camomilla. Et ab intus sumātur ista electuaria: zucha. ro. triasanō. diadragantum frigidū. Deinde purgetur materia ⁊ fiant clisteria ⁊ fricationes extremitatū ⁊ ligatiōes dolorose in extremitatibus: ⁊ in fine fiat fomētatio in capite cū rosis ⁊ violis siccis: ⁊ ordeo cōfracto ⁊ camomilla ⁊ mellilo to: ⁊ cortice papaueris bulitis in aqua cum pauco aceto: ⁊ ꝙ ille q̄ cōsueuit multiplicit' cooperire caput ꝙ paulatine dissuescat. Si aūt mā fuerit frigida digerat cum odoramētis: sicut storace: calamita: ambra ⁊ sil'ibus: ⁊ vtat' diaolibano: ⁊ purgetur corpus: ⁊ fiant clisteria ⁊ fricationes ⁊ ligatiōes ⁊ sil'ia: ⁊ tūc in fine fiant fomētatiōes cū camomilla mellilo to ⁊ anthos ⁊ sil'ibus: ⁊ odoret muscū ⁊ lignū aloes: s'm tēperamētū tñ ⁊ tūc cōpetit vinū ⁊ sil'ia. Alia igit' cōpetūt ī pricipio: ⁊ alia in declinatiōe. Nono ītelligendū ꝙ Auic. dicit ꝙ humidū nō causat dolorē nec per se nec p accidēs. Et iō aduertēdū s'm Auic. vj. de nālibus pticula scd̄a capitulo de tactu. ꝙ sensus nō apprehendit sensibile nisi s'ꝫ qualitatē derelictā in sensu a sensibili. nec ēt illaꝫ apphendunt nisi ꝙ diu ē ibi passio ⁊ motꝰ ⁊ fieri: qm̄ sēsus ē passio

aut vicinatur paſſioni. Et ideo quãdo
qualitas derelicta non inducit paſſio/
nem ratione ſimilitudinis ⁊ paucita/
tate contrarietatis non ſentitur: ſicut in
ethica. Illa igitur que debiliter impꝛi/
munt non ſentiuntur: qꝛ ſenſus tact⁹ nõ
appꝛehendit niſi excellentias ſenſibili/
um: ⁊ ideo ſic nõ inducit doloꝛem: qꝛ
qualitas eſt paſſiua ⁊ debilis. ⁊ ideo ꝑ
ſe non ſentitur. Sed per accidens põt
ſentiri: qꝛ ſoluit continuum: humidum
aũt non ſentitur nec per ſe nec per acci
dens: cum ſit debiliſſima inter paſſiua:
ſed bene ſentitur accidentaliter ⁊ ꝑ ac/
cidens: quando humidum eſt cum ma
teria multa replẽte. que materia diſſol/
uit continuum ratione multitudinis: ⁊
ita humidum eſt cauſa doloꝛis accidẽ
taliter ⁊ per accidens gratia materie.
Illa igitur que foꝛtiter impꝛimunt poſ
ſunt per ſe eſſe cauſa doloꝛis: ⁊ ita ca/
lidum ⁊ frigidum ſunt per ſe cauſa do
loꝛis: qꝛ ſunt qualitates actiue ⁊ foꝛti/
ter impꝛimunt. Similiter ſolutio conti
nuitatis eſt per ſe cauſa doloꝛis: cũ foꝛ
titer impꝛimat ⁊ ſenſus tactus appꝛe/
hendat ſuam coꝛruptionem ſi fuerit in
membꝛo oꝛganico: ſicut in membꝛo cõ
ſimili. Licꝫ igitur ſolutio continuitatis
non fuerit de pꝛimis nec de ſecundarijs
qualitatibus: nihilominus tamen ẽ de
his que coꝛrumpũt armoniam com/
plexionis ⁊ compoſitiõis. qꝛ ſenſus ta
ctus appꝛehendit coꝛruptionem com/
poſitionis ſicut complexionis: ideo ſẽ
titur ſicut dictum eſt paulo ante. Deci
mo intelligendum ꝙ aromatica ledũt
ſanos: curãt infirmos. Sanos ledunt
quia diſtrahunt eos a complexiõe na
turali: ſicut patet cum ſanus odoꝛet li/
lium aut muſcum: ſtatim grauatur. In
firmus autem curatur quoniaꝫ ad tem
peramentum reducitur ſi per contrari/
um fiat reductio: vt calida frigidis: ⁊
ita de alijs. Undecimo notandum quo
niam licꝫ fumus ab interioꝛibus aſcen
dat equaliter ad ſuperioꝛa. non tamen
eque omnes partes cerebꝛi equaliter le
duntur: quia quedam ſunt foꝛtioꝛes ⁊
quedam debilioꝛes: ⁊ foꝛtia mittũt ad
debilia: ⁊ ideo aliquando leditur pars
anterioꝛ: ⁊ nõ pars poſterioꝛ: ⁊ ecõuer
ſo: ⁊ aliquãdo non: nec vna leſa alie le
duntur: quia temperamentum vni⁹ nõ
eſt temperamentum alterius. Et ideo
nullus miretur ſi vertigo cauſatur pꝛo
pter fumos a capite aſcendentes: ⁊ ta/
men non generabitur litargia: ⁊ ita de
alijs. Duodecimo notandum ꝙ ſubſtã
tia cranei non ſentit de ſe quia oſſuoſa
ſed ſentit ratione panniculoꝛum ⁊ eo/
rum que oꝛiuntur ab eo: ſicut eſt dura
mater ⁊ piamater: ⁊ ita de alijs. ⁊ ſub/
ſtantia cerebꝛalis ſentit: ⁊ lꝫ non habe
at inſtrumentum vt reddens: habet ta/
men vt mandans.

¶ Cplm. xj. de ſcotomia ⁊ vertigine.

SCotomia ⁊ vertigo ſunt pꝛopꝛie paſſiões ſenſus cois.

Cauſa. Cauſa im
mediata vertiginis ⁊ ſcotomie eſt malicia cã/
cellationis ydoloꝛum in crucis ſignati
one nerui obtici: ⁊ ideo male redditur
ſenſui cõmuni: ⁊ per conſequens imagi
natiue. qꝛ per accidens eſt paſſio viſus
quia coꝛruptio viſus. per ſe tamen ⁊ ꝓ
pꝛie ſenſus cõmunis: ⁊ ex conſequenti
virtutis imaginatiue male iudicantis.
Scotomia ergo ⁊ vertigo conueniunt
⁊ differunt. Conueniunt quia vtrobiqꝫ
eſt coꝛruptio viſus ⁊ malicia cancella

tionis ydolorum: τ ita mala apprehē-
sio in sensu cōmuni τ malum iudicium
in imaginatiua. Sed differunt quia in
vertigine omnia videntur moueri in gi-
rum: quia materia est magis subtil' cuȝ
ventositate inclusa in humido viscoso
que non habet exituȝ: τ ideo mouetur
in girum. τ ita si talis respiciat nubes
fortiter currentes: aut aquam moueri
impetuose: aut rotam velociter mouē-
tem: tunc videtur sibi ratione similitu-
dinis intrinsece ꝙ moueatur cū illis: τ
ideo appodiat se partibus vicinis aut
cogitur cedere aut cadere. In scotomia
non est sic: qꝛ materia est magis grossa
τ stabilis: τ videtur sibi ꝙ videat mu-
scas τ cimices τ similia: τ ideo dicitur
a scoto qd̄ ē videre τ mias qd̄ est mu-
sca: quasi visio muscarum. Accidit aūt
hoc propter humores malos corru-
ptos τ vapores tenebrosos exn̄tes ī ce-
rebro: τ potissime in parte anteriori:
aut ascēdētes a stōacho τ toto corpe.

Signa. Si passio est de mate-
ria existente in cerebro
tunc est continua grauitas cerebri. τ sē-
titur tinnitus in auribus: τ malicia ol-
fatus: τ si procedit a stomocho est cuȝ
grauitate stomachi τ nausea τ abomi-
natione τ interpolat. Et si vapor ē ex
sanguine corrupto apparent corpora
rubea: τ si ex colera apparent citrina.
τ videtur sibi in somnio ꝙ volet. τ si
phlegma apparent corpora alba: τ vi-
detur sibi ꝙ sit in aquis. τ si melia ap-
parent corpora nigra: τ videtur sibi ꝙ
transeat per loca angusta.

Pronostica. Isti enim sunt
cōsanguinei τ
amici epilenticorum: quare si mulcipli-
cent malum regimen in illud cadent. di-
ligentissime igitur aduertendum.

Cura. Quecunqꝫ igitur fuerit cā
τ corpus fuerit plenum fi-
at phlobotomia: qꝛ timendum est de
corruptione humorum: deinde purge-
tur τ mundificetur ſm exigentiam hu-
moris: qꝛ vt plurimum accidit de mate-
ria phlegmatica: τ ideo purgetur fre-
quenter cum yera p. Omnis igitur ver-
tiginosus euitet imaginationes omniuȝ
rerum velociter se mouentiuȝ sicut sūt
rote magne: τ ea que mouētur cum im-
petu: τ nubes que videntur volare:
τ omnia similia. Et vitet ꝙ cum erit ī
cacuminibus altissimorum montium
aut turrium aut pontium aut nauium.
ꝙ non respiciat inferius: nec imagine-
tur: nec intueatur locum profundum.
τ est coactus ꝙ transeat subclusis pal-
pebris: τ cum imaginatiōe ad superio-
ra. Et si ē ex causis primitiuis sicut ex
casu τ pcussione: ventus validus rota-
tus in girum: sicut faciūt pueri: ꝙ sit
in silentio τ loco obscuro τ ꝙ dormi-
at. Et si est propter famem stomachi, τ
fiunt per inanitioneȝ. ꝙ accipiat bucel-
lam panuis intinctam in succo citonio-
rum aut fructuum stipticorum. Et si
fuerit ex stomachi vicio mali: ꝙ purge-
tur stomachus ſm exigentiam humo-
ris peccantis: τ ꝙ vomitus iniūgatur.
Et si fuerit ex cerebro ꝙ purgetur ſm
ꝙ dictum est ſm exigentiam hu. τ ꝙ fi-
ant clisteria cuȝ cētaurea τ pulpa coll'.
τ fiant gargarismata τ caputpurgia.
deinde ventose in capite τ collo: τ cau-
teria τ sectiones. Et in hora paroxis-
mi ꝙ fiant fricatiōes extremitatum do-
lorose: purgationes autem humorum
dicte sunt in capitulo de dolore capi-
tis ad quem locum frequentissime re-
mittemus: nisi ꝙ si materia videtur cor-
rupta ꝙ addatur in omnibus fumus

terre: ⁊ potissime cum peccat eo . siue i digerendo siue in euacuãdo.

Clarificatio. Intelligendũ fm doctrinaz Auic. vi. de naturalibus. ⁊ sicut decla/rauimus. iiij. de modo. ad hoc vt con/tingat recte videre opz q ydolum rei visibilis cancelletur in crucis signatio/ne nerui obtici. aliter cõtingeret q vnũ videretur duo: ⁊ tunc corpus optimuz decipitur ⁊ male iudicat. verbi gratia. ponatur q quadratum velociter mo/ueatur: iudicabitur figura circularis. ⁊ si gutta aque cadat velociter iudicabit linea recta. igitur corpus optimum de cipitur ⁊ male iudicat. quid erit de cor pore corrupto vbi erit mala comple/xio in capite ⁊ stomacho ⁊ aliis parti/bus. ⁊ mala materia ⁊ malum regimẽ: certe multis modis poterit iudiciũ cor rumpi: cum anima sequatur corpus in suis passionibus. Ad bonitatez igitur iudicij multum facit temperamentum complexionis ⁊ humorum. homo igit corruptus sicut corpus habz corruptũ ita frequentissime habet iudicium cor/ruptum. Quare eligendus ẽ magis do ctus bone complexionis ⁊ habitudi/nis ⁊ medicus operans: ⁊ iudex ⁊ so/cius: ⁊ omnis quo indigemus: quoniã si corpus temperatum corrumpitur in iudicio quid erit de distemperato. Non est igitur aliqd vt videtur quod ita faciat ad bonitatem speculationis diuinorum ⁊ humanorum sicut boni/tas regiminis ⁊ morum.

¶ Capl'm. xij. de litargia.

Litargia est apo stema i parte posteriori cerebri subtus craneum.

Causa. Causa hui9 passiõis ẽ oẽ illud qd multiplicat chi/mum phlegmaticum ⁊ replet caput va poribus. sicut sunt allea: cepe: ⁊ porri: ⁊ vinum forte: ⁊ crapula: ⁊ ebrietas: ⁊ multa comestio fructuum ⁊ piscium: ⁊ offarum: ⁊ lactis: ⁊ carnium porcina/rum recentium: quies ⁊ ocium: ⁊ reple tio nauseatiua: ⁊ similia. Cuz igitur va pores ascendunt ad cerebrum versus partem posteriorem: tunc causant apo stema subtus craneum in foraminibus ⁊ viis: ⁊ raro in panniculis ⁊ substan/tia medullari possibile tamen est ⁊ tũc est deterius: ⁊ appellatur nomie sui ac cidentis: quoniam litargia dicitur a lir tes qd obliuio interpretatur: ⁊ ita litar gia inquantum dicit obliuionem non ẽ morbus sed accidens morbi: ⁊ si veni/at apostẽa tunc est morb9. causatur vt plurimum ex phlegmate: ⁊ aliquando causatur ex melia. Et est intelligenduz q sicut apostemata simplicia causant in cerebro: ita ⁊ composita sicut sũt co lera ⁊ phlegma: ita q aliquãdo appa/rent signa phlegmatis in plus: aliquã do colere: aliquando equaliter: ⁊ ita ac cidentia apparent diuersa.

Signa. Litargia aũt semper cõ comitatur fe. lenta ⁊ do lor modicus: obliuio ⁊ pmixtio rõnis. Et si fuerit de phlegmate est cum osci/tatione multa a principio ⁊ multitudi/ne sputi: ⁊ profũdatur in somno: ⁊ stat oculis clausis ⁊ ore ⁊ si aperiat obliui scitur claudere os: similiter obliuiscitur aliquando assellare ⁊ mingere: ⁊ ege/stio est humida: ⁊ vrina est sicut subiu galium: ⁊ pulsus ⁊ anhelitus sunt par ui ⁊ stricti ⁊ occulti: ⁊ inequales. tamẽ si alta voce clamentur ⁊ proprio nomi ne appellentur respondent ⁊ loquũtur

⁊ si dimittantur statim revertuntur ad somnum quoniam non est somnus proprie: sed stupor ⁊ gravitas. Si aũt fuerit materia melãca est cum rixa ⁊ motu: ⁊ tenet oculos apertos: ⁊ habet intuitum fixum. Et si apostemata fuerit composita ⁊ dominatur phlegma: tũc multiplicatur somnus gravis ⁊ taciturnitas ⁊ pigritia motus. Et si colera dominetur multiplicãtur vigilie ⁊ motus ⁊ alienatiões. ⁊ si equaliter: equaliter.

Pronostica. Sudor frigidus in capite mortem significat: ⁊ si sanguisuga fronti applicetur ⁊ non adhereat mortez significat. Si autem nullum istorũ affuerit: ⁊ accidentia continue incipiunt mitigari. ⁊ virtus fortificari: signum est curationis.

Cura. In primis fiat phlobotomia nisi res grandis impediat: deinde fricatiões fortes extremitatum. deiñ clisteria acuata ⁊ multa cũ yerapi. ⁊ mirabiliter iuuant. deinde ꝓuocetur vomitus cum penna. deinde inungatur caput cum oleo ro. ⁊ aceto: ⁊ post fiãt gargarismata ⁊ caputpurgia: ⁊ post duos dies inungatur caput cum castoreo ⁊ aceto squill. Et si aliq̃ modo posset esse compos suiipsius digeratur materia per hunc modum. ℞. vtriusq; salvie: vtriusq; mente: vtriusq; ruthe: vtriusq; calamenti: betonice. añ. ℥. iij. anisi. maratri: cimini: seminis ruthe: ana. ℥. iij. fiat sirupus. Et si febris esset multuz fortis: detur sirupus ĩ parua quantitate cuz aqua decoctionis capill. vene. ⁊ brusci. ⁊ sparagi: ⁊ purget cum yerapi. ℞. yerepigre. ℥. s. pulpe coll. bdelij. ana. ℈. s. misceantur ⁊ fiãt pille. vel sic. ℞. aloes. ℥. iij. pulpe coll. ℥. ij. bdelij: anisi: cina momi: masticis: ziziana. ℈. j. foliorum absinthij. foliorum mente. ana. ℈. s. conficiantur cum oxill. squill. ⁊ fiant pillule ⁊ dentur. ʒ. ij. vel. iij. iuxta conuenientiam particularium. Corpore autez mundificato: ⁊ materia distracta: ⁊ vniuersalibus omnibus precedentibus sicut decet inungatur caput aut emplastretur cum calidis resolutiuis: cuius materialia sunt ista: castoreum myrra: piper. piretrum euforbium: sinapis: sulphur: affodilli: stercus columbinum: gũmi: ruthe agrestis: origanum: calamentum: rutha: mẽtastrum: laureola: pix naualis: ⁊ similia. Ex istis enim possũt fieri olea: aut plastra: aut fomentationes. aut fumigationes: aut sternutationes: ventose etiã valent sine scarificatione vbi sanguis videtur abundare. ponatur in loco luminoso pleno picturis. Et si esset multum profundatus in somno gravi sicut ego vidi multos: tunc trahantur pili barbe ⁊ pectoris: ⁊ trahantur nares: ⁊ stringantur digiti conduplicati strictura vehemẽti: ⁊ ligatura fortissima extremitatum: ⁊ fricationes fortissime cũ sale ⁊ aceto in extremitatibus sine omni misericordia: ⁊ habeantur sues cum porcellis coram facie eius ⁊ cogantur clamare fortiter: ⁊ tube sint ibi: ⁊ campane magne: ⁊ timpanum: ⁊ ferra magna que quotidie percutiantur cũ martello: ⁊ vasa enea terribiles sonitꝰ emittentia: ⁊ clamores fortissimi: aliter dormiendo moriuntur. Et q2 cibum nõ accipiunt: ⁊ multi moriuntur ꝓpter assistentes credẽtes ꝙ hec sit ĩpietas ⁊ malicia ⁊ nõ ꝑmittunt talia fieri: sed piculo ꝓnosticato nõ ꝑmittat: q2 multos cũ tali violentia vidi euadere: ⁊ frequenter accusaui assistentes de homicidio

q2 nō permittebāt me operari. ⁊ ipi nō dimittebant me operari propter igno/miniam. ⁊ multi cum his ⁊ aliis cura/bantur: ⁊ multi etiam moriebantur: ⁊ potissime illi in quibus non poteram⁹ operari propter importunitatem assi/stentium ⁊ fuit mortuus magister no/ster ex litargia ⁊ erat .lx. annorum co/lericus adustus: ⁊ erat ibi turba magi/strorum: ⁊ omnes conuenerunt q̄ ape/rirentur emoroydes: ⁊ cyrurgicus sol⁹ nullo magistro presente aperuit: ⁊ ex/traxit vt dixerunt in nimia quantitate i tantū q̄ semper processit debilitando: ⁊ sic mortuus est. ⁊ opinor q̄ multum nocuit ei q2 gallinis tritis multum re/plebatur a mulieribus: q2 vix pōt ali/quis bene dietari vbi mulieres habēt potestatem. Cibi igitur sint subtiles ⁊ facilis digestionis. Si aūt obliuiscan/tur mingere ⁊ assellare: fricetur pecten ⁊ vesica ⁊ venter. ⁊ embrocentur cum aqua ordei: camomille: mellilloti ⁊ an/thos. Et fiant suppositoria acria. Si autem materia est composita. compo/nantur medicamina. ⁊ addantur frigi da si colera excedit: ⁊ calida si phle/gma. Et si melia peccet ponantur ea q̄ habent aspectum ad meliam.

Clarificatio. Intelligendū q̄ cum com/plexio cerebri est temperata. tunc om nes cerebri operationes sunt meliores ⁊ spiritus clari ⁊ mundi: ⁊ ideo corp⁹ temperatum quo ad actiones anima/les non inuenitur donec in fine iuuentu tis ſm Auic. Si autem esset modicus lapsus in altera qualitate: vnde faceret ad fortificationem alicuius operatio/nis: ⁊ ideo mollicies facit ad meliorē apprehensionem: ⁊ siccitas ad melio/rem retentionem. iuxta illud Gal. Faci litas vo dicendi est mollis: ⁊ memorie permanentis. Si autem esset magnus lapsus tunc omnes operationes ledū/tur: ⁊ potissime si esset lapsus in frigi/do ⁊ humido: quoniam frigidum immo bilitat spiritū: ⁊ humidū suffocat ca lorem naturalē. Et ideo dicebat Gal. in de interioribus. q̄ frigidum est in cō fusione anime in primo gradu: ⁊ humi dum in secundo. Et q2 in litargia phle gma dominatur in parte posteriori vbi est memoria. ideo corrumpitur memo ria. Non est igitur mirabile si in seni/bus memoria corrumpatur ꝓpter fri/gidum naturale qd̄ dominatur. ⁊ hu/midum accidentale. nisi per accidens habeant bonam memoriam. Et ideo aduertendum q̄ tria sunt genera homi num que per accidens bene memoran tur: pueri: religiosi: ⁊ senes. Pueri eni bene memorantur propter fortem ima ginatiuam ⁊ fortem apprehensiuam. omnes enim forme sunt eis noue: ⁊ iō fortissime apprehendunt eas. Quare fortissime memorant̄ iuxta illud. Qd̄ noua testa capit inueterata sapit. Reli giosi etiam bene memorantur propter quietem anime ⁊ dimissionē negocio rum secularium. iuxta illud. Anima se dendo ⁊ quiescendo fit prudens. ⁊ iu xta illud. qui bonus est in studio: pra/uus est in foro. Senes autem bene me morantur per accidens. primo q2 forti ter imaginantur ⁊ fortiter apprehen/dunt cum imaginantur tempore nō eis sufficiente. Scd̄o q2 sūt ī iquiete cū nō possint in operationes extrīsecas: ⁊ iō fere quasi omnes religiosi. Tertio pro pter siccitatē naturalē: q2 saltim postq̄ impressum ē nō de facili sepatur. ⁊ ita p accn̄s defectus naturalis repatur in eis. sed saltē sapiētia regnat in senibus

iuxta illud. nemo eligit iuuenes cū non
constet ipsos prudentes. ⁊ iuxta illud.
senex fidelis prima credendi via. Se/
cundo notandum ꝙ litargia habet cau
sas primitiuas: sicut est aer frigidus ⁊
humidus ⁊ comestio ciborum frigido
rum ⁊ humidorum. ⁊ habet causas an
tecedentes sicut ē mala complexio fri
gida ⁊ humor phlegmaticus abundat
⁊ habet causas coniunctas sicut ē apo
stema phlegmaticuꝫ in parte posterio
ri cerebri. Et habet signa pronostica. si
cut est oscitatio ⁊ obliuio. ⁊ habet si/
gna demonstratiua: sicut est continua
oris apertio. ⁊ habꝫ signa mortalia: qꝛ
sāguisuga fronti applicata ei nō adhe
ret. Tertio intelligendum ꝙ ad boni/
tatem memorie multa concurrunt. dis/
positio cerebri. s. calida ⁊ sicca. ⁊ au/
ditio paucorum ⁊ mirabiliuꝫ. ⁊ quies
anime ⁊ corporis. ⁊ tunc anima se for/
titer conuertit ⁊ fortissime appreben/
dit. ⁊ ita fortissime memorat. iuxta il
lud. Anima sedendo ⁊ quiescendo fit
prudens. Ubi igitur ista cōueniunt: ibi
est bona memoria. ⁊ omnia ista conue
niunt in pueris. quare melius memo/
rātur ꝙ senes. Quarto notandum ꝙ
licꝫ phlotobomia īfrigidet in litargia
tamē bene potest competere. primo ra
tione plenitudinis. secundo rōne apo/
stematis. tertio ratiōe febris: nisi aliud
magnum particulare impediret. Qui/
to aduertendum ꝙ in litargia est vrina
velut subiugalium: qꝛ materia est phle
gmatica. sed in frenesi est tenuis ⁊ re/
missa: qꝛ colera ascendit ad superiora.
Sexto intelligendum ꝙ memoria ali/
quando amittitur propter nimiam hu
miditatem. cuius signum qꝛ male me/
morantur de preteritis ⁊ remotis. sed
bene de presentibus ⁊ momentaneis.

Si autem amittatur propter nimiam
siccitatem male recordantur de presen
tibus ⁊ momentaneis: ⁊ bene de remo
tis. Et quando est de siccitate nō com
petit confectio anacardina. sicut dicet
in capitulo sequenti.

¶ Capitulum. xiiij. de corruptione memorie.

DE istis duabus passio/
nibus dictum est i ca
pitulo immediate di
cto. ⁊ ideo trāsire vo
lo vt leuius potero. ⁊
primo recapitulando de corruptione
memorie. Corruptio memorie ē pas/
sio partis posterioris cerebri.

Cause. Causa huiꝰ passionis vt
plurimum venit propter
malam complexionem frigidam ⁊ hu
midam: ⁊ propter apostema frigiduꝫ
⁊ humidum: tamen aliquando venit ꝑ
pter malam complexionem siccam: ⁊
propter malam complexionem cali/
dam ⁊ siccam. Obliuio igitur ⁊ corru
ptio memorie aduenit aliquando in la
titudine sanitatis: ⁊ assimilatur stolidi
tati. Si igitur corrumpatur memoria
⁊ adueniat obliuio propter apostema
ta: non est hoc mirabile sicut dictuꝫ est
capitulo de litargia: sed hꝰ agitur de cor
ruptione memorie vbi cause non sunt
ita fortes.

Signa. Si autem causa sit ma
la complexio sicca tunc
est cum vigilijs: ⁊ non memoratur de
presentibus momentaneis: qꝛ de diffi/
cili fit impressio in sicco. tamen recor/
datur de preteritis remotis qꝛ de diffi
cili fit separatio a sicco. Si autē sit de
humiditate tunc est cum somno graui
⁊ ꝓfundo. ⁊ bene memoratur de pre/

entibus momentaneis: quia de facili sit impressio in humido. de preteritis autem remotis non sit recordatio: quia de facili amittitur impressio facta in re humida.

Cura. Si autem venerit propter malam complexionem sic cam tunc competunt ea que humectant. sicut est ocium: et somnus: et cibaria humectantia: sicut sunt vitela ouorum. et brodia carnium: et inungere caput cum decoctione malue bismalue: ordei: camomille: mellilotti: anthos lilij. Et ita quod ex compositione resultent ea vergentia ad temperamentum vt trahatur humiditas ad caput. quare competunt exercitia et fricationes in parte posteriori capitis: et ventose et electuaria resumptiua et similia. Si autem causa fuerit frigida et humida: quia frequentius aduenit: oportet diligentius pertractare. Aer sit mundus: et domus clara luminosa: et aer sit calidus siccus: et si non potest haberi per naturam fiat per artificium: sternendo in domo origanum calamentum et similia. vitet statum omnium ventorum et potissime vitet ventum meridionalem: et borealem: postquam meridionalis precesserit. vitet quantum erit possibile ablutionem fomentationem et balneum aque calide et frigide: vitet somnum superfluum et potissime de die: et potissime post repletionem. vitet etiam vigilias superfluas: quia virtutem abijciunt. Vitet etiam quantum est possibile offas et brodia et iuscula. et carnes porcinas recentes. et omnes pisces et vtatur assis quantum erit possibile. Deinde ad materialia veniamus. Digeratur igitur materia et purgetur sed paulatine semper ascendendo ad fortiora. In primis igitur digeratur materia per hunc modum. ℞. acori ciperi. yreos. aristol. vtriusque. calamenti vtriusque. nasturcij vtriusque. saluie vtriusque centauree: ana ℥. ij. anisi. maratri. ameos. siseleos. ana ℥. j. mellis lib. j. aceti albi ℥. ij. fiat sirupus. Materia digesta purgetur sic. ℞. yerapigre ʒ. vj. pulpe coll. bdellij. ana grana vij. et misceantur. Deinde fiat stupha et in stupha ponantur ea que in sirupo. et exeunti a stupha offeratur qualibet vice auree alexandrine et tyriace. ana ℈. j. Deinde fiant caputpurgia et fomentationes et alia sicut dicetur. Si autem ex his non fuerit perfecte curatus: iterum per paucos dies incipiamus digerere per hunc modum cum isto electuario. ℞. trium granorum piperis. ana ℥. ij. acori: ciperi. ana ℥. j. myrrhe ℥. ß. croci ʒ. ij. panis zuchari q. s. et fiat electuarium. Deinde purgetur sic. ℞. yeralogodion ʒ. ij. theodoricon: anacardinum ℥. ß. misceantur et fiant pillule. Deinde fiant caputpurgia et alia sicut dictum est. Si autem ex his non curetur post modicum iterum digeratur materia per hunc modum. ℞. radicum accori ciperi: spicanar. piperis. anisi cimini. piperis longi. cinamomi optimi. nucis mus. gariofil. cardamomi. ana ℥. ij. pulueris serpilli. ysopi. ana ℥. j. fiat puluis et ponatur in sacculo de aluta. et vtatur isto puluere mane et sero cum brodio cicerum vsque ad coclear vnum. deinde euacuetur sic. ℞. yeralogodion. ʒ. iij. theodoricon anacardinum ℥. ß. misceantur et fiant pillule. Iste tamen medicine possunt addi et diminui iuxta conuenientiam particularium. Deinde fiant caputpurgia et stuphe et alia sicut oportet. Intelligendum quod cum egritudo est cronica et non est obediens digestioni. et indigemus euacuationibus tunc modus operandi mutandus est: vt vi/

sum est ascendendo a debilibus ad fortiora: post hoc aūt vtat caputpurgijs ⁊ masticatorijs masticet igitur zinzibere aut piretrum: vt aquositas multa a capite defluat. deinde proijciatur per nares succus maiorane. aut sambuci: aut decoctio piretri in vino. Deide vtatur sternutatorijs cum condiso ⁊ pipere ⁊ castoreo. Deinde fomentetur caput cum decoctione aque camomille anthos: florum vtriusq; sticados: ⁊ cētauree. postea inungatur cum oleo de lilio ⁊ castoreo. deinde odoret ambrā storacem. calamitam. lignum aloes. Post hoc aūt vtatur confectione anacardina: que super omnia facit ad bonitatem memorie. cuius receptio talis est. ℞. piperis macropiperis. mirabl'. chebulorum: emblicorum: belliricorū omnium. ana. ʒ. ij. costi anacardi. zuchari. butiri: baccarum lauri: ana. ʒ. vj. ciperi. ʒ. iij. tere anacardos per se ⁊ deinde medicinas alias: ⁊ confice cum butiro vaccino ⁊ melle equali quantitate bullitorum prius: ⁊ detur post sex menses sue confectionis. Dosis. ʒ. ij. cū aqua feniculi ⁊ apij ⁊ caueat a labore nimio ⁊ vino nimio.

¶ Capitulum decimumquartum de litargia non vera.

Litargia nō vera est apostema cōpositū ex colera ⁊ phlegmate per viam vicinitatis in parte posteriori cerebri.

Cause. Huius passionis causa ē crapula: ⁊ multitudo ciborum ⁊ potuum diuersorum calidorum ⁊ frigidorum in eadem mensa: q̄ natura non potest digerē pfecte: ⁊ ideo apostemata ⁊ febres generantur.

Signa. Huius passionis signa sunt quādo mouet phlegma seu dn̄atur: tunc apparēt signa ei⁹ sicut est taciturnitas ⁊ stupor ⁊ somn⁹ profundus: ⁊ apparet quasi si eēt mortuus. ⁊ oculi sunt clausi. Quando aūt dn̄atur colera tunc mouetur ⁊ loquitur alienat ⁊ tenet oculos apertos: ⁊ habz intuitum infixum. Et sm̄ q̄ humor dominatur vnus alteri aut equaliter. ita dn̄antur signa isti⁹ vel illius vel equaliter. Litargia igit non vera hz coueniētiam cū vera: qm̄ vtrobiq; ē apostema i pte posteriori cerebri: ⁊ cū hoc fe. ⁊ obliuio ⁊ corruptio memorie. ⁊ desipiētia. Sz differūt qm̄ in litargia vera est sp apostema de mā frigida ⁊ simplici: ⁊ tenet sp oculos clausos nisi p accidēs: qm̄ cūm excitat ⁊ tenet aptos obliuiscit claudere. In non vera sp ē mā cōposita. ⁊ ex cōtrarijs tenet oculos aptos ⁊ color faciei mutat modo ad liuorē mō ad citrinitatē. Pulsus aūt magis est velox q̄ in litargia vera. ⁊ differt a suffocatiōe matricis: q: hoc ē possibile q̄ respōdeat ⁊ loquat. in suffocatiōe no: lic; itelligat sz rn̄dere non pōt. Et differūt ab apoplexia ⁊ epilepsia. q: ista veniūt subito sed litargia paulatine. Differūt ēt a sincopi cordis: q: in sincopi facies ē simil' faciei mortuo℞. in litargia aūt faciei sano℞. Et sūt q̄dā alia signa cōmunia: sicut sūt iordinatio smonis difficultas trāsglutiōis ⁊ anhelitus ⁊ vrine.

Pronostica. Ois fe. ⁊ omnis apostema ⁊ omnis cōpositio facta ex directe contrarijs est pessima: quia multitudo materie ⁊ pessimitas eius signantur q̄ natura non potest regere propter zrietatem. sicut hic ⁊ in emitriteis.

Cura. Dieta ⁊ omnia medicamina debent esse composita: sicut materia est composita: ⁊ si appareat dominium vnius super alteruz: ꝙ tunc apponantur medicamina pro illo. ⁊ si equaliter eq̄lr. ⁊ si febris eēt fortis ꝙ apponantur magis frigida rōne se. In primis igitur fiant clisteria composita vt dictum est. deinde inungatur caput cum oleo ro. ⁊ aceto squill. deinde fiat phlobotomia. deinde digerat materia cū oxizachara. ⁊ sirupo viol. ⁊ oxill. diuretico ⁊ purgetur cum yera pi. ⁊ electuario de succo ro. deinde fiāt fomentationes composite ex rosis ⁊ viol. ⁊ nenuphare ⁊ camomilla ⁊ mellilo to. ⁊ breuiter fiant omnia que dicta sunt in litargia vera. nisi ꝙ medicamina omnia ⁊ cibaria ⁊ remedia componant ſm compositionez materie.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ vnus istorum nō tēperat alterum. sz cum vtrūqz corrumpatur ⁊ ledat naturam ⁊ debilitet. ideo magis vnum corrumpit alterum. ⁊ ideo passio est peior. Et iuxta hoc sciendum ꝙ quedam est cōmixtio humorum per viam mixtionis. sicut i co. citrina ⁊ in hu. adustis. Et cōmixtio talis quantum est de se nō facit diuersa sinthomata. Est eniz alia mixtio per viaz vicinitatis: sicut est phlegma ⁊ colera. ⁊ ita de aliis. Et hec ꝯmixtio per viam vicinitatis facit diuersa sinthomata. quoniaz ex istis cōmixtis nō resultat forma: imo differunt in formis propriis ⁊ sitibus ⁊ in motib⁹ ⁊ actionibus. Quia igitur sunt diuersa lz vicina: diuersa sinthomata possunt inducere vnum alteruz non corrumpendo. Secundo intelligendum ꝙ lz materia frigida non sit apta ad repercutiendū de se. nihilominus a principio possunt apponi repercussiua ratiōe apostematis ⁊ ratione se. ⁊ potissime in litargia non vera vbi melius possunt competere repercussiua ⁊ phlobotomia ꝙ in litargia vera.

¶ Capl'm. xv. de congelatione.

Congelatio est passio posterioris partis cerebri propter quā homo amittit sensuz in toto corpe.

Cause. Ista passio prouenit ex oppilatione partis posterioris cerebri facta ex mala cōplexione frigida ⁊ sicca. vel ex humore melancolico frigido ⁊ sicco grosso: ⁊ ideo ista veniūt istis qui comedunt fructus īfrigidatos ī niue: aut potāt aquā frigidam aut similia multum frigida. quare fit oppilatio ⁊ spirituuz ingrossatio: ⁊ nō potest spiritus ad membra subiecta penetrare. ⁊ ita carēt sensu ⁊ motu.

Signa. Signuz huius est quādo stat oculis apertis ⁊ remanet configuratus ſm dispositionē in qua inuenit eum quoniam si inuenerit ipsum stantem stabit totus erectus. ⁊ si scribat stabit sicut scribēs: ⁊ si dormiat stabit sicut dormiens. ⁊ si respiciat celum stabit in eadem dispositione. Et ita de aliis omnibus corporis configurationibus. quoniam recte in omnibus dispositionibus dimittit eum in quibus inuenit eum. Attamē stat sicut rigidus ⁊ spasmatus. ⁊ si tangatur nō sentit ⁊ si vocetur nō respondet. Et iō vulgares quando vident talē credunt

eum esse raptum: ⁊ ꝙ loquatur cū deo ⁊ angelis eius. Sed tamen celum vim patitur ⁊ violenter rapiūt illud.

Pronostica. Nisi calefiant ⁊ humectent sicut cōgelati in niue moriunt.

Cura. Primū cōsiliū est ꝙ fiant clisteria fortia vbi sit sum⁹ terre: thimus ⁊ epithimus: ⁊ cuscute ⁊ yera ruffini: ⁊ oleū sisaminū. Deinde fiant fricationes extremitatū fortes: ⁊ ligature coxa⁊ dolorose ⁊ caput purgia: ⁊ fiāt fomētationes circa caput cū anthos: boraginibus fumo terre: ⁊ camomilla ⁊ aneto. Et inungat caput cū oleo de lilio ⁊ oleo sisamino. Et si est cōpos sui ipsius aliquo mō: digeratur mā cū siru. de fumo terre ⁊ oxill. scill. ⁊ purget cū yeraruffini: ⁊ yeralogodion. Postq̄ aūt scim⁹ mām ⁊ cām peccātē agam⁹ ſꝫ exigētiā mãe peccātis: ⁊ male cōplexionis: ⁊ pticule patientis. Clarificatio posita fuit supi⁹ ⁊ ponet inferi⁹ cū h agat mult plr de nocumentis virtutis aīate sensitiue ⁊ motiue.

Clarificatio. Intelligēdū licꝫ supi⁹ facta fuerit mētio: ⁊ iferi⁹ ēt fiat ꝙ differētia est inter somnū nālē ⁊ stuporē ⁊ cōgelationē ⁊ litargiam: q͛ in oibus istis corrupta est virtus tactiua ⁊ motiua: oēs isti vident quodam mō dormire. Gal. aūt tractat istā mām in fine quarti de morbo ⁊ supra illū amphm: somnus ⁊ vigilia ⁊c. Intelligēdū igit ꝙ cōgelatio ⁊ litargia sunt magis in parte posteriori cerebri. Somnus aūt nālis ⁊ stupor sūt magis in pte anteriori. Preterea differt litargia a ꝯgelatione: q͛ litargia sit a frigido ⁊ hūido. Sꝫ congelatio quā Gal. vocat cathalēsiam cātur ex frigido ⁊ sicco. Somnus aūt longus innālis ⁊ pfūdus differt a stupore: q͛ in sōno patit magis sensus cōis: cuꝫ somnus sit ppria passio sensus cōis. In stupore aūt patit magis virtus tactiua q̄ in neruis est. Preterea in alio differt q͛ stupor est diminutio mot⁹ ⁊ sensus: ⁊ iō pōt esse stupor in vigilijs: sꝫ in sōno est ablatio sensus ⁊ motus: ⁊ iō nullo mō in vigilijs. Preterea differt stupor a cōgelatione: q͛ stupor est in virtute tactiua magis: ⁊ cōgelatio in motiua. Et in alio q͛ in cōgelatione semper sūt oculi aperti: sꝫ i stupore n̄ sic. Preterea differt litargia a sōno q͛ i litargia ē fe. ⁊ apostēa: i sōno āt n̄: vterq̄ tn̄ excitari pōt: si alta voce vocēt ⁊ pprio nomine appellent. Et in h differūt a cōgelatione: q͛ cōgelatus est frigidus ⁊ quasi spasmatus. Et differūt in h ēt ab apoplexia ⁊ epilepsia ⁊ sincopi ⁊ casu matricis. Isti eni oēs exercitari nō possūt nisi ptrāsacto paroxismo: alij aūt licꝫ exercitati tamē statim reuertunt ad ppriam passionē: nisi cōtinue excitent ⁊c.

¶ Caplm. xvj. de somno psūdo inālī.

Somnus est reuersio spiritus aīalis ad interiora cū priuatione sensus ⁊ motus nisi quantum est necessarium anhelitui.

Cause. Causa hui⁹ ē frigiditas ptis anterioris cerebri: aut hu. aut vtrūq̄. aut fatigatio. aut diminutio caloris nālis ⁊ spūs. Intelligēdū est circa istā mām: q͛ qdā est somn⁹ nālis: ⁊ qdā innālis ⁊ pter nām: ⁊ quidaꝫ vicinat nāli: ⁊ qdā vicinat plus ad pter nām. Somnus enim nālis est quies aīaliū cū intēsione nāliū pter reuocationē caloris vitalis ⁊ aīalis ad iterio

ra. Intelligēdū est ſm intētionem Sal. quarto de morbo in fine pticule: qm̄ in ſōno ligat ſensus cōis q̄ est in pte añrio ri cerebri ⁊ ligat solū ex hūido ſuaui tpato resoluto a triplici digestiua: ⁊ iō cessant ⁊ deſcūt oēs opationes aiales sensibiles exteriores. Imagiatiua aūt nunq̄ deſcūt ſm intētionē Aui. in nāli bus suis: ⁊ ſm intētionē dñi Alberti in phia sua. nec in tpe sōni. nec in tpe vigi liaꝝ: deſcit ergo virtus aialis ⁊ fortifi cat nālis: ⁊ iō tūc fit bōa digestio ⁊ vir tutū totius corpis corroboratio. Uir tus aūt vitalis remanet in dispositione sua: ⁊ ſm pulsū ⁊ ſm anhelitū. Si er go sōnus nālis fiat i debita quātitate ⁊ ordine: opationes totius corpis corro borant. Si aūt sit nimis ꝓfūdus aut ꝓ lixus aut in tpe indebito non est nālis. Somnus aūt nālis fit ex hūiditate so la: ois aūt sōnus alter ab isto innālis ē. Est aūt alter sōnus q̄ vicinat nāli: vn de q̄ habuit febrē fortē ⁊ insōnietatem magnā: ⁊ mō post crisim dormit sōno ꝓfūdo ⁊ ꝓlixo talis sōnus vicinat nā li: qm̄ h bon⁹ est: q̄ in tpe sanitatis non esset bonus. Idē est post medicinā la xatiuā. Est eni alter sōnus qui vicinat innāli vt ille q̄ est post labores ⁊ exer citia ⁊ fatigatiōes fortes ⁊ sīlia. Et est alter sonus q̄ est penitus inālis ⁊ est cā quadruplex quarū est de pñti. Prima cā est frigiditas nimia iterior siue exte rior: siue fuerit ex aere seu vēto: seu ni ue: seu ex narcoticis exteri⁹ applicatis siue exteri⁹ bibitis sicut est opiū man dragora. iusquiamus. papauer. corian drū recēs. succus lactuce ⁊ sīlia: talis eni sōnus assimilat ꝯgelationi ⁊ stupo ri. Secūda cā est hūiditas nimis oppi lās ⁊ mollificās neruos: ⁊ talis assimi latur ebrietati. Tertia cā est frigiditas iūcta cū hūiditate: ⁊ si anhelitus ma net in dispōne sua assimilat litargie: ⁊ si aggrauatur assimilatur apoplexie ⁊ epilensie. In oibus istis trib⁹ causis sō nus est innālis grauis ⁊ ꝓfūdus ⁊ ta lis ꝓfundatio appellat subeth. apud Aui. Quarta cā pōt eē aggrauatio ce rebri ⁊ alioꝝ mēbroꝝ: sicut verbi gra tia casus ⁊ cōpressio cerebri: ⁊ stupor ⁊ fum⁹ resolut⁹ a pulmōe: ⁊ cib⁹ morās multū in stōacho: ⁊ ꝓuenit ab epate ⁊ matrice qm̄ male mā̄e ⁊ corrupte ascē dūt ad cerebrū ⁊ stupefaciūt eū: ⁊ pōt prouenire ex nocumenti specie debili tante: ⁊ accidit etiam somnus grauis ⁊ profūdus in principio paroxismorum febrium.

Signa. Quādo sōn⁹ fuit natu ralis in expgefactōe sen tit se leuē iocūdum ⁊ hilarē: ⁊ quādo fuerit innālis sentit se grauē ⁊ pondero sum: ⁊ si fuerit frigiditas in cā preces sit tēpus multū frigidū: ⁊ est corpus q̄ si frigidū spasmatū. Et si ex narcoti cis apparet odor in ore ⁊ mutat co lor ad liuiditatē. Et si est ex hūiditate phlegmatica vergit calor faciei ad al bedinē: ⁊ si ex sanguinea ad ruborem. Et si cōponant cause ⁊ signa sīliter: ⁊ si est ab aliīs mēbris cognoscit ex dolo re loci: q̄ vbi dolor ibi ē egritudo. Si igit venerit ex cerebro vel ex quacūq̄ cā alia semp ꝓcessit grauitas in illo mē bro: ⁊ si a stomacho nausea. ⁊ ita de aliīs. Nūc āt sciēdū q̄ aliquādo dubi tatur si est grauis somnus ⁊ ꝓfūdus q̄ subeth appellat apud Aui. aut est alia passio. Iō intelligēdū q̄ differt ab apo plexia vl'iter. q̄ in apoplexia sensus ⁊ motus sūt ablati in toto corpore: ⁊ nō pōt respōdere quicq̄ ⁊ nō pōt excitari sed iste pōt excitari: ⁊ motus sūt leuis

res. Si aũt fuerit sincopis cordis: tunc facies assimilat faciei mortuorum: hoc aũt nõ est magis faciei sanorum cũ facie sub tumida. Si aũt fuerit suffocatio matricis licz intelligat rñdere nõ põt: hoc autẽ excitat & rñdet: & alia que dicta sunt in capitulo imediate precedẽti.

Pronostica. Omnis somnus q̃ puenit ex nimia inanitione & vehemẽti spirit⁹ debilitate est pessimus inter omnes & magis vicinat morti. Dormire supra dorsũ malũ. dormire in sole peius. dormire in radijs lune & potissime qñ itrat per angustũ foramẽ pessimũ: imo facit screare sanguinẽ sicut dicit Aui. ppter nimiá hũiditatẽ. Et dicũt expti q̃ si radij lune itrauerit p fenestrá & tetigerũt roncinũ vlceratũ est cá mortis eiusdẽ. Ois somnus cũ grauitate in declinatione paroxismorum febris cõtinue mortalis est: qr iuuare solẽtia cũ nõ iuuẽt: molesta pculdubio est eorũ significatio: qm̃ se. cõtinue habẽt poxismũ suo mõ & in fine illius accessionis deberet iuuare: & si noceat mortale est. Ois somnus plixus preparat & disponit ad litargiam & apoplexiá. & ita de alijs. Et ita Ouidius. Stulte quid ẽ somnus gelide nisi mortis imago. Lõga quiescẽti tẽpora fata dabunt.

Cura. Si aũt somnus grauis: & pfũdus accidat in principijs paroxismorum febriũ qui freqũeter accidit & est multũ nociu⁹: iõ prio de ipso videamus. Ponatur patiẽs in loco luminoso & fiát sibi tedia multa: & fiant sibi fricationes extremitatũ: & odoret acetũ & inungat caput cũ oleo ro. & aceto aut agresta: aut vino malorum granatorum. Si aũt fiat ppter passiões aliorum mẽbrorum: curent illa prius. Si aũt fuerit ppter narcotica vtat tyriaca. Si aũt fuerit ppter malá cõplexionẽ frigidaz: vtat metridato: & vtat isto electuario. ℞. dianthos cũ musco pliris cũ musco potionis muscate. añ. ʒ. iiij. misceantur. Itẽ odores muscũ & lignũ aloes. Si aũt fuerit ppter hũiditatẽ odoret castoreũ: & nucẽ muscatá: & sq̃natũ & fiat ex eisdẽ oleũ & iungat caput. Si aũt fiat pp vtrũq3. s. pp frigidũ & hũidũ: tũc nõ põt eẽ sine mã peccãte: & valde raro: & tũc p ordinẽ fiát oĩa q̃ sunt in litargia: nisi q̃ post vl'es purgatiões fiát fomẽtationes versus ptẽ anteriorẽ ex castoreo & euforbio & calamẽto: & similibus: & nũcientur freqũẽter noua tristosa terribilia & dolorosa animum aggrauãtia. Si ãt fuerit ppter nimiam inanitionẽ & spirituũ exalationẽ: forte nõ est via: detur igit succus gallinarũ assatarum: & panis cũ vino: & odoret assa & pigmẽtaria & vina muscatella: & omne genus aromatũ & velociter nutrientiũ & requiescat i pace.

Clarificatio. Si dubitaret aliq̃s qd̃ istorum indicat minus nocumẽtum in actionibus virtutũ aĩalium: aut frigiditas aut hũiditas. Dico q̃ reliquis ptibus existẽtibus maius nocumẽtũ venit ex frigido cũ sit q̃litas actiua & fortis. hũidũ aũt est q̃litas passiua & de facili reficiat s3 Gal. viij. de igenio. S3 pp illud qd̃ dicit in tertio de interiorib⁹. q̃ hũidũ est in cõfusione aĩe in scdo gradu: frigidũ in prio: & ita videt nocumẽtum hmõi maius. Dico q̃ hoc est propter hũidũ quod vt freqũẽtius est cũ mã & est abũdãtius: ita per accñs magis nocet. Si ponerent ambo equalia videret q̃ de nã rei magis lederet frigidũ q̃ hũidũ: & ita sõn⁹ pfũd⁹ & stupor

ꝛ congelatio. ꝛ silia q̄ proueniūt ex fri gido sunt peiora q̄ q̄ ꝓueniunt ex hu/ mido: nisi materia que vt plurimum est cum humido impediat ꝛc̄.

¶ Capitulum. xvij. de stupore.

Stupor est diminutio sensus ꝛ motus.

Causa. Causa huius est oē illud qd̄ impedit trāsitū spūs ad neruos. Intelligendū ꝙ aliqui appel/ lant ablationē sensus ꝛ motus in toto stuporē: ꝛ hoc nō est stupor sꝫ apople/ xia aut epilēsis. Aliqui appellāt molli ficationē stuporē: ꝛ hoc non ē proprie stupor sꝫ palisis. Per stuporē igit intel ligo diminutionem sensus ꝛ motus in aliqua parte corporis. ꝛ iō vulgariter appellat dormitatio mēbri: sicut cū ali/ quis tenuit tibiā supra aliā: tūc nō bene sentit: nec bn̄ pōt moueri donec aliquā tulū steterit. talis dormitatio appellat stupor. Et iō post caplm̄ de somno egi mus de stupore ꝓpter quādā ꝯuenien/ tiā: qm̄ ꝓpter diminutionem tactus vi/ detur membrū obdormitū. Intelligen dum ꝙ sensus ꝛ motus aliquādo fiunt per vnū neruū: aliqñ p duos. Si p vnū ꝛ spūs nō possit sufficiēter ꝓuenire. tūc stupor ē diminutio sensus ꝛ mot⁹. Si aūt fiat p duos: tunc si adueniat nocu/ mentum neruo tactiuo: tūc bene mouet sꝫ nō bn̄ sentit: ꝛ tūc stupet ꝛ ē diminu/ tio sensus tactus. Et si pateret neruus motiuus ꝛ nō sensitiu⁹. tūc magis pti/ neret ad palisim. ꝛ ita videt ꝓprie ꝙ stu por nō est nisi patiat sensus tact⁹. aliter nō esset mēbrum stupidū seu obdormi tum. Et qꝛ leditur opatio mēbri orga/ nici. ideo Auicē. appellat stuporē mor bum officialē. Cause aūt q̄ impediunt transitū spūs ad neruos sūt multe. Pri ma. s. pauptas caloris ꝛ spūs nō poten tis se multiplicare vsqꝫ ad neruos. Se cunda cā pōt eē nimia frigiditas exte/ rior siue interior ꝯdensans spūs ꝛ opi/ lans neruū vel punctura alicui⁹ aīalis venenosi vel tact⁹ cuiusdā piscis q̄ nar con appellat. Tertia cā ē nimia calidi tas dissoluens spūs: sicut sūt febres ar dētes: aut nimia mora ī balneo. Quar ta cā est siccitas corrugans neruos. ista cā est valde mala. Quinta cā est hūidi tas siue mā disponēs ad oppilationeꝫ. Sexta cā est nimia strictura cōpressio ꝛ ligatura mēbri. Septima cā ē oppi/ latio fcā a qlibꝫ hūore. siue sit sanguis oppilans rōne multitudinis. siue phle/ gma rōne viscositatis. siue melia rōne grossiciei. siue coꝉa cū admixtiōe alio/ rū. Ultia cā duricies ꝛ grossicies nerui.

Signa. Signa stuporis sūt ma nifesta ex iudicio patiē/ tis. ꝛ hūores cognoscūt p ꝓpria signa. Hec ē differētia iter stuporē ꝛ sōnū na turalē. qm̄ stupor ē ī vigilijs. somn⁹ in/ naturalis nō. qꝛ tūc esset oppositum in obiecto. Ista magis cōplete sunt dicta in capitulo de congelatione.

Pronostica. Stupor adue niens cerebro si ꝯtinuauerit. apoplexiā aut epilēsiā si gnat. Et si fuerit ī facie signat torturā. ꝛ si ī alijs ptib⁹: aut tremorē aut palisim. Stupor igit ꝯtinuat⁹ semp malus.

Curatio. In curatiōe reddant singꝉa singlis. cꝉa igi tur curāt p frigida ꝛ ecōuerso. sicca cuꝫ hūidis. ꝛ purget hūor peccās fm̄ exi/ gētiā hūoris. Curet igit stupor ꝛ vlīter ꝛ pticulariter sic dictū ē ī caplo imedia te dicto de somno ꝓfundo ꝛ graui. aut

sicut dicet caplo de tremore: ꝛ nihil ali ud spālius est hic nisi q̄ si ex sanguine q̄ fiat phloia: ꝛ q̄ mēbrū stupiduz fre quēter ꝛ q̄si cōtinue fricet: q̄ exerceat opationes suas nāles. Intelligendū q̄ stupor magis ptinet ad ptē āteriorē: cū ab illa pte magis pcedat virt⁹ tactiua. Cōgelatio aūt ad ptē posteriorē: con/gelati aūt semp tenēt oculos apertos: stupidi aūt non.

¶ Caplm. xviij. de vigilijs.

Vigilia est pro/ductio spiritus anima/lis ad istrumēta spi/rituum pter opatio/nes exercendas.

Causa. Intelligendū est q̄ q̄daz sunt vigilie nāles: quedā innāles. Uigilia nālis nihil aliud est q̄ expergefactio a sōno. Sōnus aūt nā/lis vt dictū est fit pter hūidū suaue re solutū a triplici digestiua: ꝛ cū hūidi/tas cōsumpta est: tūc fiunt vigilie: ꝛ ta les vigilie dicunt nāles. Si aūt vigilie excedūt in quātitate aut ordine: tūc di cūtur innāles: ꝛ habēt pprietatē inanie di corp⁹ ꝛ corrūpēdi virtutē digestiuā ꝛ gnāndi hūores malos ꝛ corruptos ꝛ rōne indigestiōis facies subtumida efficit. Sōnus igit ꝛ vigilia sūt res nō nāles: sine qb⁹ diu durare nō pōt: ꝛ qñ ista sunt sicut opz sanitas conseruet: ꝛ qñ sūt sicut nō oz tūc introducit egritu do. Cause igit vigiliaꝝ sunt iste. Pria cā est sicut sūt accñtia aie: sicut ē: ira: tri sticia: sollicitudo ꝛ silia. Secūda cau/sa est fluxus vētris. Tertia cā est fe. ꝛ earum molestationes. Quarta cā est do lor. Quinta cā est claritas ꝛ potissime in apparatis. Sexta est nimia inanitio ꝛ fames ꝛ priuatio hūiditatū. Septi/ma cā est nimia repletio ꝛ crapula ꝛ in digestio pter ascēsionē fumositatū in digestaꝝ aggrauātiū caput pūgentiuz ꝛ mordicātiū. Octaua cā est nimia sic/citas dominās in pte anteriori cerebri. Nona cā est nimia caliditas. Decima cā est caliditas ꝛ siccitas. Undecima ē abūdātia colere ru. in pte anteriori ce/rebri. Duodecima est humor melāco/licus ibidē abūdās. Decimatertia est humor phlegmaticus salsus sicut in se nib⁹: vñ senes vigilāt ꝛ pp accñtia aie ꝛ pp pruritū ꝛ scabiē q̄ puenit ex phle gmate salso. Et si alie sunt cause credo q̄ ad istas possunt reduci.

Signa. Accidētia aie ꝛ fluxus ꝛ dolor ꝛ claritas ni/mia inanitio ꝛ nimia repletio cogno/scūtur ex cognitiōe suaꝝ causaꝝ. Sic citas aūt cognoscit per capitis leuita/tē: ꝛ qꝛ nō sentit calorē nec frigus: cali/ditas discernit per inflāmationē sitim vtrumqz p vtrūqz. In colera aūt rubea vergit facies ad citrinitatē. ꝛ in melan colia ad liuorem: ꝛ in phlegmate salso est cum quadam quiete ꝛ humiditate fluente per nares ꝛc.

Pronostica. Uigilie in se/nibus bono mō ñ sūt remediabiles: oēs vigilie sup flue inaniūt corpus ꝛ debilitāt: ꝛ indi/gestionē ꝛ hūoꝝ corruptionē inducūt cū sōnū nālē sequat bona digestio. Et iō dicebat Gal. sup illo amph: vētres hyeme ꝛ vere: quantū natura iuuet ex sōno bonū est ppēdere. Et dicit Auic. q̄ si vigilie fuerint superflue ꝛ superue nit tussis mortale est.

Cura. Si vigilie fuerint pp acci dētia aie curent cū leticia: ꝛ ordinent istrumēta musica ꝛ cātile/ne: ꝛ 9riū eius cui⁹ sunt accñtia aie. Si

fuerit ex fluxu vētris fiat suppositoriū ex opio ꝛ ex san. draconis: ꝛ boloar/menico ꝛ ypoqstidos. Et vtat isto electuario: dū tñ fluxus nō fuerit ex oppilatione. ℞. diacodion. diapapaueris. añ. quat. j. misceant. Si āt fuerit ex fe. curent: sic ea q̄ dicta sūt capl'o de febribus. Si āt fuerint ex dolore mitigetur euacuādo. anodina apponēdo: ꝛ narcotica apponendo si necessariū fuerit. Et si fuerit ex nimia claritate: ponat in loco obscuro: ꝛ si fuerit ex nimia inanitione dent cibaria hūida ꝛ resūptiua ꝛ nutriētia. ꝛ qes ꝛ ociū. ꝛ balneū. Et si vigilie non fuerint nimie exerceat ꝛ postea balneet: ꝛ postea cibetur: ꝛ postea dormiat: ꝛ vl'r post balneū fit sōnus: nisi malus hūor īpediat. Et si fuerint ex crapula iungat vomit⁹ ꝛ abstinētia ꝛ purgatio hūoris: ꝛ odoret acetū ꝛ sandalos. Et si fuerit ex nimia siccitate hūectet cū qete ꝛ cibis ꝛ balneis. Et si ex nimia inflammatione infrigidet cū lactucis ꝛ maurella. Et si fuerint ex colera digerat ꝛ euacuet. Idem de melēcolia. Idē de phlegmate salso. Causis igit primitiuis ꝛ añcedētib⁹ remotis: tūc ad sōnifera veniam⁹: paulatine a debilib⁹ ad fortiora ascēdendo: supposito q̄ siccitas sit in ca. aut caliditas aut vtrūqꝫ. Trib⁹ igit modis aut q̄tuor pnt remediari. Primo q̄ sōnifera ponat in narib⁹: ꝛ q̄ patiēs trahat anhelitū. Secūdo q̄ pāni madefacti ꝛ silia frōti ꝛ timporib⁹ applicēt. Tertio q̄ fiat fomētatiōes circa caput ꝛ extremitates. Quarto q̄ dent electuaria ꝛ opiate. ꝛ ēplastra ad h̄ valētia. Millia igit ad h̄ valētia sūt ista oleū ro. acetū album mē oui. aq̄ ro. lac mulieꝝ. oleū nenuphari rose. viol' nenuphar. folia salicis. folia cāne. folia cucurbite. folia vitis albe. lactuc. portul'. maurelle. sempuiua. vermicularis. cortex cucumeris coriādrū recēs: papauer iusquiamus. mādragora. opiū. reqes rubea trocis/cata. diapapauer. cāphora sandal'. camomilla. ordeū. succus mediani. corticis sanbuci bullit⁹ ī aq̄ pluuiali. cāphora. sonit⁹ aquaꝝ mot⁹ folioꝝ arboꝝ cōductus aq̄ p domū ꝛ supra. fricatio leuis sonit⁹ moll'. strepit⁹ magn⁹. ꝛ lumē magnū. ad qd̄ sequit qes subita ꝛ tenebre. Et si oīa deficiūt īcipiat dicere horas dominicas: ꝛ statim dormiet.

Clarificatio. Intelligēdū q̄ virt⁹ imaginatiua sicut dictū est nunq̄ qescit in tēpore sōni nec in tpe vigiliaꝝ: ꝛ iō in tpe somni si ascēdat ad supiora cōtingit syllogizare: versus facere ꝛ silia. Et si descēdat ad iferiora cōtingit fātastícare ꝛ multa sōnia ꝛ fātasmata videre sine capite ꝛ cauda. Et q2 facili⁹ est descēdere q̄ ascēdere: iō frequēti⁹ accidūt ista q̄ illa: ꝛ iō q2 est in motu cōtinuo nunq̄ qescit: iō ex h̄ sum⁹ ſm Aui. vj. de nālib⁹ in cōtinuo cruciatu. Et iō sic vētū capere nō possum⁹: ita imaginationes ꝛ cogitationes auferre nō valemus: viri aūt pfecti resistūt malis cogitationib⁹: ꝛ h̄ sufficit. Nūc aūt virtutes aīales qescūt in sōno: potissime exteriores sicut est visus. auditus. olfat⁹. gustus. tactus. Opationes aūt simplices fortificant: sicut est appetitiua mēbroꝝ. digestiua. cōtētiua. ꝛ expulsiua sudoris: sed ille q̄ sūt cōposite ex aīali ꝛ nāli quiesūt: sicut est appetitiua stomachi: ꝛ expulsiua egestionū ꝛ vrine. Secūdo intelligēdū q̄ sensus cōis est ppria passio somni: qui sensus cōis radicaliter ꝛ originaliter est in corde. Et ita intellexit Gal'. ꝛ si ex his possūt eē

amici placet mihi: qꝛ plura dixímꝰ ſu-
pra dicta Gal. in fine quarti de morbo.
Tertio notādū ꝙ frequēter memora-
mur de ſomnijs qꝛ ydola abintus ſunt
⁊ frequēter nō recordamur: qꝛ q̄ſi ab
extra ſūt: cū nō ſint memorie cōmēda-
ta: ⁊ potiſſime ſit obliuio ſomnioꝝ cū
repentina ſit expergefactio. Et iuxta
hoc aduertendum ſm Aui. vj. de na-
turalibus: ꝙ homines qui invigilijs cō
ſueuerūt veruꝫ dicere: tunc tales vt plu
rimum habent vera ſomnia. Quarto
notandum ꝙ aliquando in ſomnis ho
mines ſurgunt ⁊ induunt ſe: ⁊ percuti-
unt omnes circa ſe. aliquando armant
ſe ⁊ aſcendunt equum aliquando ſagi-
tant ſeruum: aliquādo vadunt per lo-
ca inuia: ita ꝙ in tēpore vigiliaꝝ nullo
mō auderent vel poſſent tranſire: ⁊ de
talibus multa audiuimus que nō opꝫ
h inſerere. Dormiētes igit ſunt vigi-
lantes: ⁊ faciūt opa vigiliaꝝ. ⁊ vident
lumen lucerne languide: ⁊ audiūt vo-
cem galli ſed lāguide. Dormiētes igit
ſunt vigilātes. Jſta aūt accidūt illis qui
habent complexionē cerebri ca. ⁊ hu.
quoniam ratione humiditatis ſit for-
tis oppillatio. ⁊ ratione caliditatis ſor
tis imaginatio. Uirtus ergo imagina-
tiua precipit virtuti motiue: ⁊ illa eſt ſi
bi obediēs: ſed ſenſitiue nō: qꝛ motiue
ſunt magis in pte poſteriori: ⁊ ſenſitiue
magis in parte anteriori vbi eſt ſenſus
cōis fortiter ligatus pp hūidū: ⁊ ita vir
tutes ſenſitiue nō ſunt obediētes ima-
ginatiue ſicut motiue. ⁊ iō cū ſatis iue-
runt reuertunt ad locū: ⁊ in craſtinum
putant ſe ſomniaſſe tm̄. Et iō malū eſt
in vna aula cū talibus ſocijs habitare.
Fiat igitur phlobia ⁊ abſtinentia: ⁊ odo
ret acetū: ⁊ camphorā: ⁊ etiam in actu
illius ſurgēdi flagella eſſent multū vti-
lia. vt a tanta imaginatione diuerterē-
tur. Quinto notandū ⁊ opium ⁊ nar-
cotica aliqua ⁊ potiſſime opiū nō de-
berent applicari corpori humano: niſi
tria cōcurrāt vl quatuor. Primū. ſ. ma
gna neceſſitas ⁊ deſperatio. Secundū
ꝙ opium ſit bene frenatū cum caſſiali
gnea ⁊ croco. Tertiū ꝙ apponatur in
parua quantitate. Quartum etiam ꝙ
parum ſtet ſupra corpus: ſuppoſitoriū
aūt de opio inducit ſomnū: qꝛ mitigat
dolorem ⁊ arſurā: ⁊ ſolidat ⁊ conſtrin
git ⁊ ſomnum inducit. Aduertamus
igitur ad id quod diximꝰ de remedijs
vigiliarum in ſe. ⁊ ad ea que diximus
hic ⁊ ita per dei gratiam poterimus in
ducere bonū ſomnū.

¶ Capitulum. xix. de mania ⁊ me-
lencolia.

MAnia ⁊ melēcolia ſūt corruptio
nes animi ſine febre.

Cauſe. Hūor eniꝫ melencoli
cus inficiens cerebrum: perturbans ſpi
ritus ⁊ obnubilans: ⁊ animam obfu-
ſcans: eſt cauſa corruptionis mentis.
Cum enim complexio cerebri que na-
turaliter eſt frigida ⁊ humida: eſt ſicut
oportet: ⁊ ſpiritus ſunt clari ⁊ lumino
ſi: tunc accidit bona imaginatio cogi-
tatio ⁊ memoria: ⁊ in tempore ſomni:
⁊ in tempore vigiliarum: ſic quando
propter naturam iſta ſunt: accidūt cor
ruptiones diuerſe ⁊ in diuerſis parti-
bus: quoniam aliquando corrumpitur
imaginatiua que eſt verſus partem an
teriorem cerebri ⁊ alie non: ſicut acci-
dit Gal. ſicut ipſe narrat in de inte-
rioribus: qui euellebat pilos a veſti-
mentis: ⁊ amici dixerant ꝙ morieba-
tur: ⁊ ipſe aduertens cōſiderauit ꝙ nō

erat salua imagiatiua: ⁊ rogauit eos ꝙ
iuuarēt eū ⁊ euasit. Aliqñ aūt rō ē lesa
⁊ alie salue. sic̄ narrat Gal. ō qdā q exi
stens i fenestra rogabat trāseūtes vtrū
vellēt vasa vitrea. ⁊ ipi illudētes exten
debant manus ⁊ ipe ꝓiciebat vasa. ⁊
ita fecit de qdā puero. Ecce imaginati
ua nō erat lesa nec memoria: qꝛ bñ co/
gnoscebat aicos ⁊ vocabat ꝓprio no/
mine: ⁊ ita de illo q proiecit. sed rō erat
lesa: qꝛ ignorabat vtꝝ vasa eēnt frangi
bilia vel nō: ⁊ ignorabat vtꝝ puer esset
lesibilis vel non. Aliqñ ledit memoria
⁊ alie nō. sicut fuit dictū caplm de cor/
ruptōe memorie. Scḋ3 igit diuersitatē
humoꝝ ⁊ ꝫm diuersitatē quantitatū ⁊
situs. ⁊ ꝫm hoc diuerse infectiōes ⁊ cor
ruptiones ai gñantur: ⁊ ꝫm hoc diuer/
sa noia sortiunt: sicut est alienatio men
tis. corruptio. desipiētia. stoliditas. in/
fantilis. mania. cutubut: seu capra aq̄.
ypocūdriata: seu mirachia a mitrali di
cta. ⁊ ita de aliis. Ista āt passio frequē/
tius aduēit colicis ⁊ extenuatis ⁊ illis
qui hñt cor calidū: ⁊ in quib⁹ hūores
adusti gñantur. In pinguibus aūt ⁊ al/
bis raro accidit: ⁊ venit frequēter i tpe
autūnali ⁊ vernali. Cā igitur imediata
est humor melic⁹ corrupt⁹ inficiens ce
rebrū. Cause aūt añcedētes sūt oia illa
que multiplicāt meliā3: siue p se: siue p
accidēs: siue p viā adustionis ⁊ corru/
ptiōis. Ista aūt sūt multa. s. timor ⁊ tri
sticia. ⁊ sollicitudo. ⁊ silia. Scḋa cā pt
eē ois ille cib⁹ q multiplicat meliā3 sic̄
sunt lētes ⁊ fabe ⁊ alia legumina. ⁊ oia
grana minuta: ⁊ panis opir⁹. ⁊ vinum
grossum turbidū. ⁊ caseus antiquus: ⁊
caules. ⁊ extremitates ⁊ palmites ar/
boꝝ stipticaꝝ: ⁊ carnes bouie: ⁊ potis
sime antiq: ⁊ potissime indurate in sa/
le. ⁊ carnes lepoꝝ: ⁊ cuniculoꝝ. ⁊ apri
⁊ carnes oium aialiū siluestriū insitata
rū ⁊ illicitaꝝ q comedunt in quibusdā
regionib⁹. Aut rōne male ꝯsuetudinis.
aut rōne famis. sicut sūt vulpes. erici⁹.
asini. muli ⁊ silia. de qb⁹ fac̄ mentionē
Gal. tertio de interiorib⁹. Tertia cā eē
pōt hūor corrupt⁹ mal⁹ adustus. ⁊ ita
aduritur sanguis ⁊ transit i nā3 melicā
⁊ silr cola siue fuerit nālis siue inālis: ⁊
ita de melia q aduritur: ⁊ ita de phle/
gmate cū putrefit ⁊ corrūpitur: sicut di
cit Auic. l3 raro. qꝛ simile nō inficit sile.
Quarta cā pōt eē corruptio digōnis i
membris: ⁊ malicia mūdificatiōis: ⁊ re
tentio superfluitatū. Mā igit melica ali/
quādo ē in cerebro aliqñ ascēdit vapor
melic⁹ a mēbris iferiorib⁹: vt a corde:
a stomacho: ab ypocundriis: ⁊ mirac.
⁊ ab epate ⁊ splene. cū ibi remanet hu/
mor melicus. aut cū nō bñ mundificat
epar ab hūore melico ⁊ ꝓuenit a reten
tione emoroidaꝝ ⁊ mēstruoꝝ. ⁊ aliqñ
vapor melicus ascēdit a pede ⁊ a pti/
bus inferiorib⁹. Et dicit Auic. ꝙ aliqñ
dicit ꝙ ista passio ꝓuenit a demonio.
Et dicit ꝙ cū ipse doceat phisicam de
hoc nō se d3 intromittere. qm̄ qmodo/
cunq̧ vadat negociū causa immediata
semper est melencolia a quocunq̧ fiat
transmutatio.

Signa. Signoꝝ quedam sunt
vlia. qdā pticularia. ⁊
quedā occulta. ⁊ qdam manifesta dete
cta. ⁊ quedā cōpleta. Signa aūt occul/
ta future manie sūt: cū aliqs imaginat:
aut cogitat ea q nō d3 cogitare: aut iudi
care: aut imaginare. ⁊ cū putat bonum
qd nō ē bonū. ⁊ putat honestū qd nō ē:
⁊ cogitat apphendere ipossibilia aut ir
rōnabilia: ⁊ cū male iudicat de illis: si/
ue fiūnt tpe somni siue in tpe vigiliaꝝ:
⁊ cū hoc h3 fantasmata diuersa ⁊ terri

bilia. aut q̄ȝ videt sibi in somnis ꝙ vi/
deat demones. aut monachos nigros:
aut suspensos. aut mortuos. ⁊ oīa ta/
lia ꝯsilia: ⁊ mō ridet: mō flet. ⁊ timet de
non timēdis. ⁊ ridet de nō ridēdis. Si-
gna aūt manifesta detecta sunt qñ dicit
cū ore qḋ cōcepit in corde: ⁊ secū solus
loqt. ita ꝙ a pricipio hȝ stoliditatē isā
tilē: ⁊ ꝓfert v̇ba fatua q̄ nō hñt caput
neqȝ caudā: nec ꝓseq̇t v̇ba incepta: nec
reddit rōnem de eis. Signa aūt cōple/
ta sunt. vt qñ illud corruptū qḋ ꝯcepit
⁊ ore ꝓtulit ꝓsequit operando: ⁊ ince/
dit ab errādo: mō superius mō inferi⁹
sicut cutubut. de quo facit mentionem
Auicē. Cutubut aūt est quoddā genus
aranee qḋ vadit supra aquas fontium:
⁊ habet lōgas tibias: cū incipit ire ver
sus vnā partē añꝙ mot⁹ sit ꝑfect⁹ sta/
tim incipit alteꝝ. ⁊ ita de secūdo. ⁊ ita
de oībus. ⁊ appellat illud aīal in vul/
gari capra aq̄. Cū igitur desipientia est
completa mot⁹ pedū ⁊ manuū ⁊ ligue
⁊ oculoꝝ sunt erratici nūꝙ adherētes
vie vni ⁊ ordini vni. Signa aūt gñalia
sunt ista. de ꝓprietate oīum melicoꝝ ē
habere odio istā vitā ⁊ fugere societa/
tem hoīum: ⁊ esse in cōtīua tristicia. ⁊
hoc est qḋ dicebat Gal. i fine q̄rte ꝑticu
le de morbo. nō ē mirū si timeāt melici
q̄ȝ cām timoris cōtinue secū portāt: aīa
enim est inuoluta cū caligine tenebro/
sa: ⁊ q̄ȝ sequit corpis passiōes: iō timēt
sicut pueri. ⁊ fatui timēt de tenebris ⁊
de nocte. Audaces eni nō timent in te/
nebris. ⁊ hoc ē qḋ dicebat Ypo. timor
⁊ pusilanimitas si multū tēpus habue/
rint melicū faciūt. huiusmoi melici igit
sunt timidi: ⁊ timor lōgus inducit me/
lencoliā. Cauendū ē g̊ a passionib⁹ me
lencolicis: q̄ȝ nec recte agē pōt: nec ora
re: nec itelligere: nec legere: nec docere.

Sunt etiā alia signa cōia: in diuersis tñ
diuersa. de quibus facit mentionē Gal.
4. de interiorib⁹. aliquib⁹ videt ꝙ de⁹
senescat. ⁊ aliꝭs ꝙ angel⁹ qui mouet or
bem fatiget. ⁊ fugit ꝯtinue vt celū non
possit ipm cōtingere. Aliꝗ timent ꝙ ab/
sorbeant: aliꝭs videt ꝙ sint gall⁹ ⁊ mo/
uent brachia loco alaꝝ. Aliꝭs videtur
ꝙ sint vasa vitrea vel argillosa: ⁊ timēt
ꝙ si tangerent frangerent. Aliꝭs vide/
tur ꝙ sint magistri in oī sensibili: ⁊ inci
piūt legere ⁊ docere: ⁊ tñ nihil dicūt rō
nabile. Aliꝭs videt ꝙ sint ꝓphete: ⁊ ꝙ
sint inspirati a spūscō. ⁊ incipiūt ꝓphe
tare ⁊ multa futura p̄dicē siue de statu
mūdi aut antixpi. Et ita de aliꝭs mille
millib⁹ ⁊ ienūerabilib⁹. ad q̄ narrandū
nō sufficit pñs dies. Signa āt spālia st̄
ista. si ē ex san. ē cū risu. ⁊ ocli sūt rubei
⁊ vene plene. ⁊ cāe multiplicātes san.
p̄cesserūt. Si ex cola tūc vocat ꝓprie
mania: ⁊ st̄ cū saltu ⁊ furore ⁊ lumiosi
tate. ⁊ cū terribili aspectu. ⁊ appellat a
q̄busdā demoniū lupinū. Si ex melia
sūt cū tristicia ⁊ sollicitudie ⁊ timore:
⁊ cū diuersis cogitatōib⁹. ⁊ si ex phleg.
st̄ cū sōnietate. Intelligēdū ꝙ cū cere/
bꝝ patit ex sic. tc̄ ē capitis leuitas. ⁊ si
tis. ⁊ vigilie. ⁊ paucitas supfluitatū ex
oculis ⁊ narib⁹. ⁊ si patiat ex hūidita/
te adest capitis grauitas. ⁊ sōniclositas
⁊ mltitudo supfluitatū i oclis ⁊ i nari/
bus. ⁊ paucitas sitis. Si aūt venerit ex
ꝑtib⁹ iferiorib⁹ tc̄ i mēbrovñ vēit adest
pondus. dolor. ⁊ aggrauatio. ⁊ signa
illi⁹ p̄cesserunt. Et si a corde tremor ⁊
cardiaca passio. ⁊ si a stomacho dolor
⁊ nausea ⁊ vētositates mlte. Et si a mi
rac. ⁊ ypocūdriꝭs. inflāmatiōes torsio/
nes. ⁊ si ab epate dolor in ypocundrio
dextro. ⁊ si a splene: duricies ⁊ aggraua
tio in ꝑte sinistra. ⁊ si i ꝑtib⁹ iferioribus

dolor ē ⁊ aggrauatio circa illas ptes. ⁊ si ex retētione emoroidoꝝ ⁊ intestinorum. hoc scimus ex iudicio patiētis. ⁊ siqua sunt similia.

Pronosticatio. Desipiētie cū risu sūt minꝰ moleste. si post crisim i feb. acutis veniat mania: ⁊ cū hoc alia bōa signa cōicēt significat euasionē: ⁊ si mala mortē. ⁊ tñ aliqñ accidit ꝙ euadit a se. ⁊ nō morit: ⁊ mā remanet icinerata i capite: ⁊ ita remanet maniacꝰ. Et si vlcera veniāt maniaco in facie aut i pedibus: mortē ⁊ incurabilitatē signat. Si maniacꝰ amittat appetitū oino euadē nō pōt: tū ꝓpter maliciā morbi: tū ꝓpē priuationē cibi. quādiu eni videb maniacū cū toruo aspectu: nō reputes ipm curatū. Qñ aūt supueniūt manie varices: aut multitudo mēstruoꝝ. aut fluxꝰ emoroidoꝝ: aut ydropisis tunc curat.

Cura. Primū eni qd cōpetit i curatione oiuz maniacoꝝ est gaudiū ⁊ leticia. qm̄ illud qd magis nocet ē sollicitudo ⁊ tristicia. ⁊ iō domus oz eē clara lumiosa sine picturis: ⁊ debent ibi eē multa odorifera. ⁊ oēs habitātes in ea debēt eē pulchri aspectꝰ: ⁊ oēs qs timeat: ⁊ de qbꝰ verecundet si enormia egerit aut fatua loqret: ⁊ ipsi debēt multa ꝓmittē ⁊ ēt multa iocalia pulcherrima presentare: debēt ⁊ ibi eē instrumēta musica. ⁊ breuiter oia q̄ letificant aiaz. Attñ si ꝓuenisset ista egritudo ex nimio gaudio ⁊ repētino: aut qꝛ fuit nūciatū ꝙ ipse erat in dignitate maxima subleuatꝰ. aut aliqs aicus suꝰ. tūc bonū eēt ꝙ de illo eodē tristicia induceretur. Secūdo cōpetūt in curatiōe oia humectantia: cū passio sit pp siccū: ⁊ iō cōpetit sibi sōnꝰ. qes. ociū. ⁊ balnea añ cibū. ⁊ cibaria hūectātia oppilātia. cōpetūt igit galline capones. ⁊ caro annualis agni. ⁊ vinū claꝝ sbtile. ⁊ pisces squamosi de aqs mūdis. ⁊ oua sorbilia ⁊ panis triticeꝰ bñ coctꝰ ⁊ bñ fermentatus: ⁊ cū tēpata quātitate salis. ⁊ breuiter oē illud qd hūectat corpꝰ: qm̄ hoc est magna ps curatiōis. Intelligendum tñ ꝙ si mania veniret ex oppilatiōe vł ex phlegmatis corruptiōe: tūc ista cēnt modificāda. ⁊ tūc amidū nō eēt ꝯcedēdum qm̄ oppilat. Tertio ꝯpetūt in curatione vitare oē illud qd multiplicat melēiam. siue fuerit nāle siue innālis. Uitet ḡ panē opiꝝ. ⁊ vinū nouū turbiduz spissum grossuz. ⁊ lētes. ⁊ fabas. ⁊ alia legumina. caseū antiquū. ⁊ carnes bouinas. ⁊ oia cibaria melēica. ⁊ ēt ea que adurūt hūores. ⁊ iō vitabit oia salsa. ⁊ oia acuta. ⁊ oia q̄ sūt vehemētis acetositatis. ⁊ vitabit oēm laborē nimium ⁊ irā et otiū. et oia ꝯsilia. Quarto ad mālia veniamꝰ. In mania igit de cā calida apponamꝰ in principio repercussiua et cōfortatiua et sōnifera. et iō inungamꝰ caput cū oleo ro. et aceto. et viol. et nenuphare. et oleo de salicibꝰ. et cucurbita. et papauere. et aceto sqlli. et camomilla. et mellitoto. Et si fuerit cā frigida. minuamꝰ ista et addamus ista. anthos et sticados. et camomilla. et mellilotū. et acetū. sqll. et silia cala q̄ nō multum excedāt. Deide cōe ē ꝙ fiāt fricationes extremitatū: et ligature dolorose. deinde fiāt clisteria. Et si est cā cala addat elliuz de succo ro. Et si frida yerapigra. et sticados. ⁊ anisū. ⁊ alia ꝭm exigētiā māe: qꝛ mālia clisterioꝝ h nō apponē volo. Deinde pticulariter curent ꝭm exigentiā hūoris. Et si nō eēt obediēs liget vt nō ledat se nec aliū. et collafizet et flagellet. Si igit cā fuerit sanguinea. fiat prio phloia de saphe/

nis vt trahat mã ad partẽ lõginquam. Deide fiat de epatica vt plenitudo re moueat. ꝛ cũ hoc distrahat. deinde de vena q̃ est inter pollicẽ ꝛ indicẽ. deinde de cephalica. que est inter curuaturam brachij. supposito ꝙ indigeat: ꝛ ꝙ vir/ tus possit tollerare. Deinde mũdificet cũ cassiafi. mãna. ꝛ tamarid. ꝛ epithio ꝛ aqua casei. Si aũt fuerit mã colica digerat sic. ℞. end. scariol. lactuc. añ. ℥ ij. succi boꝝ. suc. fumi terre. suc. buglos se. suc. pomoꝝ dul. añ. lib. ß. aceti. sqll. ℥. iij. panis zucc. lib. j. fiat siru. ꝛ clarifi/ cetur. Deinde purget cũ mirabl. citri. ꝛ indis. ꝛ thimo. ꝛ folijs sene. ꝛ aqua ca/ sei. ꝛ ista fiãt multis vicib⁹ si indigue/ rit. Et si ex his nõ curet ꝛ passio iã in/ cipiat indurari. tũc euacuet cũ elrio de succo ro. ꝛ yeraruffi. acuatis cũ diagri dio ꝛ mastice. Ista aũt fortia medica/ mina nõ dent nisi postꝙ multa leuia p/ cesserũt. Si aũt fuerit mã melica dige/ ratur sic. ℞. radic. feniculi. petrosil. bru sci. sparagi. graminis. añ. ℥. j. suc. boꝝ. suc. buglosse. suc. mellisse. añ. ℥. iij. aceti al. ℥. ij. mell. ro. lib. j. ꝛ. ß. fiat siru. ꝛ cla rificet. deinde purget cũ mirabl. indis. bellicis. epithio. ꝛ folio sene. ꝛ lapide lazuli. ꝛ lapide armenico. Parent igit ista sicut decet: ꝛ exhibeat multis vici bus. postꝙ aũt passio indurat det yera logodion. ꝛ yeraruffi. ꝛ ita paulatine ascẽdendũ est ad fortiora. Si aũt mã fuerit phlegmatica: lz raro ꝯtingat di/ geratur sic. ℞. radic. apij. brusci. spara gi. graminis. scolopendrie. anisi. marat. spicenar. squinãti. ciperi. añ. ℥. j. ꝛ tunc apponant succi predicti ꝛ acetũ ꝛ mel: ꝛ fiat siru. Deinde purget cũ mirabul chebl. ꝛ indis. ꝛ polipod. ꝛ agarico pa ratis sic op3. ꝛ cũ rep̃ssiuis q̃ oz: ꝛ dent multis vicib⁹ si necessariũ fuerit. Et si passio ẽ indurata purget cũ fortiorib⁹ scz cũ yerap̃. ꝛ yeraruffi. acuatis cũ pul pa coll. Uel paret mã p hũc modũ. s. ꝙ lardẽt radic. fenicli: aut petrosil. õ ello ꝛ stẽt sb terra dieb⁹. xl. ꝛ fiat oxill. per modũ p quẽ diximꝰ supꝰ cap. ð lepra. ꝛ vtat ea. Ultĩo aũt cũ oĩa supradicta fu erint fcã: ꝛ remediũ siue cura ñ seqt: ra datur caput ꝛ findat ĩ cruce. ꝛ postea fiat cauteriũ aut cauteria mlta: qꝛ ꝓcul dubio ista faciũt ad fũoꝝ exalationez. Uidi. n. melicũ ꝛ a fortũa cũ gladio fu it vlnerat⁹ ꝛ craneũ fractũ. vere ꝙ diu vuln⁹ fuit aptũ: tãdiu fuit optĩe curat⁹: ꝛ stati cũ vln⁹ fuit curatũ ꝛ clausũ reuer sa ẽ mania. ꝛ puto ꝙ si vuln⁹ fuiss3 diu aptũ ꝛ ꝙ ipe fuiss3 remediat⁹ sic oz. ꝙ curat⁹ fuiss3. Si aũt mania venerit pp cãs extrĩsecas vt pp casũ ꝛ ꝑcussionez ꝛ silia. fiãt phlobã ꝛ clisteria ꝛ capitis confortatio cũ oleo ro. ꝛ aceto ꝛ lacte mulieꝝ. ꝛ p⁹ corpis mũdificationẽ fiãt fomẽtatiões circa caput cũ camo. mel/ liloto. anthos. sticados: ꝛ silib⁹. Si ãt ꝓuenerit pp ascẽsionẽ fumi ad supiora ab ĩferiorib⁹: tũc fiãt remedia iuxta na turã pticule patiẽtis. Si igit venerit a corde dẽt ista elria. ℞. diacamerõ. dia codiõ. diãbre leticie Gal. pliris cũ mu/ sco. diãthos cũ musco. añ. ꝛ ita de alijs medicinis cordialib⁹: sic ẽ spodiũ am/ bra. musc⁹. lignũ aloes. auꝝ foliatũ: bu glossa. benial. ꝛ ru. margarite. os õ cor de cerui. ꝛ doronicũ ozimũ. semẽ ma/ iorane. se. basilicõis. crocus ꝛ silia. Si aũt venerit a stomacho ꝛ ypocũdrijs. ꝛ mirac: tũc certificet digestio ꝛ vẽtosi tas excludat. ꝓuocet igit vomit⁹: ꝛ det cibus subtilis ꝛ facilis digõnis: ꝛ non ponat crudũ supra semicoctũ vl semidi gestũ. ꝛ postꝙ cib⁹ corrupt⁹ fuerit ĩ sto macho: qḋ discernit ex ꝯuersione eius

ẽnfumositatẽ: aut acetositatem: aut vẽ/
tositatẽ: aut aliquẽ saporẽ abominabi/
lem: tũc nõ dormiat donec stomachus
fuerit mũdificatus aut ꝑ vomitũ aut ꝑ
clistere aut ꝑ medicinã secessiuã: ⁊ con
fortetur stomachus cũ isto electuario.
℞. diamẽte. diatriton pipereon. diam/
bre. dianthos. añ. ℥. ꝗ. misceantur. Et si
cã esset ca. fiat phlõia ⁊ ẽt vẽtose: ⁊ fri
gida administrent sicut dicet caplõ de
apostematibus. Et qñ ista mania cau/
satur de cã frigida q̃ mirachia appella
tur seu ypocũdriata: q̃ aliquando ẽ cũ
duricie vẽtris ⁊ tumore: ⁊ aliqñ nõ. Si
igitur fuerit sine apostemate ⁊ inflatio
ne tũc valẽt ista quoquo mõ applicata
absinthiũ. agnus castus. rutha. radix li
lij: deinde fiãt vẽtose ⁊ silia. Si aũt fue
rit ab epate dent diuretice ⁊ aperitiua:
sicut est spicanar. squinãtum ⁊ silia. Si
autez venerit a splene a quo frequẽter
ꝑt euenire. tũc mollificet splen ⁊ deop/
piletur: sicut dicet inferius. Si ex emo
roidibus aperiant: sicut dicet. Si a ma
trice ꝓuocent menstrua sicut dicetur.
Si aũt ab aliquo alio mẽbro ⁊ possit
cauterizari cauterizet. Preseruent igit
maniaci ⁊ melãcolici in vere ⁊ autũno
cũ longa acceptione epithimi ⁊ seri ca
prini. Hoc enim vlr preseruat a lepra ⁊
ab oĩ passione melãcolica.

Clarificatio. Intelligẽduz
ꝙ inter oĩa q̃
magis nocẽt sensibus est repletio cibo
ruz ⁊ hũiditatũ. siccitas aũt quãdo ex
cedit nocet cerebro: qr reddit spũs ni/
mis mobiles: ⁊ si excedat plus ipso ꝑ/
uificat ⁊ resoluit: ⁊ sũt dicta Aui. Se/
cũdo intelligendũ ꝙ in calidis regioni
bus frequentius accidit mania. In fri/
gidis ãt tardius: ⁊ lz calor nãlis sit for
tior: ñ tm̃ adurit: sz viuificat ⁊ ꝯseruat.

¶ Caplʒ. xx. de amore q̃ hereos dicit

AMor qui here/
os dicit est
sollicitudo melĩca ꝑꝑ
mulieris amorẽ.

Causa. Cã hu
ius pas
sionis est corruptio extimatiue ꝑꝑ for
mã ⁊ figurã fortiter affixam: vñ cũ ali
quis philocaptus est in amore alicuiꝰ
mulieris: ita fortiter cõcipit formã ⁊ fi
gurã ⁊ modũ: qm̃ credit ⁊ opinat hãc
esse meliorẽ pulchriorẽ: magis venera
bilẽ: magis speciosaz: ⁊ melius dotatã
in nãlibus ⁊ moralibus q̃ꝙ aliquã alia/
rum: ⁊ iõ ardẽter cõcupiscit eã: ⁊ sine
mõ ⁊ mẽsura opinãs si posset finem at
tingere ꝙ hec esset sua felicitas ⁊ beati
tudo: ⁊ intãtũ corruptũ est iudiciũ ra/
tionis: ꝙ cõtinue cogitat de ea: ⁊ dimit
tit oẽs suas operationes: ita ꝙ si aliq̃s
loquatur cum eo vix intelligit aliqua
alia. Et qr est in cõtinua meditatione:
iõ sollicitudo melãcolica appellat. He
reos dicit qr hereosi ⁊ nobiles ꝓpter
affluẽtiã deliciaꝝ istam passionẽ con/
sueuerũt incurrere: qm̃ sicut dicit Uiati
cus: sicut felicitas est vltimũ dilectio/
nis: ita hereos vltimũ dilectionis ⁊ iõ
intãtũ concupiscũt ꝙ insani efficiũtur.
Juxta illud Ouidij. A trabe sublimi
triste pepẽdit onus. Judiciũ ẽt ipsoruz
corruptũ est: ⁊ iõ dicebat versificator.
Omnis amãs cecus nõ est amor arbi/
ter equus. Nã deforme pectus iudicat
esse decus. ⁊ alibi: Quisquis amat ra/
nam: ranã putat esse dianam. Uirtꝰ igi
tur extimatiua q̃ est altior inter sensi/
biles ꝑcipit imagiatiue ⁊ imaginatiua
concupiscibili: ⁊ concupiscibilis ira/
scibili: irascibilis virtuti motiue lacer/
toꝝ: ⁊ tunc mouetur totũ corpus spre

to ordine rationis. ⁊ currit de nocte ⁊ de die per viam ⁊ inuia: spernendo ca/lorem ⁊ frigus ⁊ omnia pericula cuiuſ cunqꝫ conditionis ſint. cū iam amplius non poteſt quieſcere corpus. ſed cōcu/piſcentia non quieſcit intantū ꝙ triſta/bilia ſūt ſine ꝯparatiōe maiora q̄ eēnt delectabilia: dato ꝙ haberet intentum. ⁊ cū naturaliter fugiāt triſtabilia: hic aūt in mēte captus eſt ꝙ ꝓpter vnam modicā ⁊ miſerrimam delectationem omne triſtabile videt ſibi delectabile. Ita recte faciunt ribaldi q̄ propter dele ctationē ludi ⁊ taberne in hyeme ince/dunt nudi ⁊ in terra decūbunt. ⁊ lumen vident quod eſt magis delectabile vel triſtabile. ⁊ nō eſt dubiū ꝙ triſtabile. ⁊ tamen eligunt maxime triſtabilia pro/pter modica delectabilia. ita ⁊ iſti mi/ſeri philocapti.

Signa. Signa aūt ſunt quādo amittūt ſomnū ⁊ cibū ⁊ potum: ⁊ maceratur totum corpus p̄terq̄ oculi. ⁊ habēt cogitatōes occul tas ⁊ profundas cū ſuſpirijs luctuoſis ⁊ ſi audiant cantilenas de ſeparatione amoris ſtatim incipiunt flere ⁊ triſtari. ⁊ ſi audiant de cōiunctione amoris ſta tim incipiunt ridere ⁊ cantare. Pulſus eoꝝ eſt diuerſus ⁊ inordinatus. ſed eſt velox frequēs ⁊ alt᷒. ſi mulier quā dili git nominet aut ſi tranſeat coram ipſo. Et ꝑ hūc modū cognouit Gal. paſſio nem cuiuſdā iuuenis. patiēs enim erat melencolic᷒ triſtis ⁊ macilētus. ⁊ pul/ſus erat occultus ⁊ inordinat᷒. ⁊ nole/bat Gal. reuelare. tunc accidit a fortu/na illa mulier quam diligebat tranſiuit coram eo. ⁊ tunc pulſus fuit ſubito for/titer excitatus. ⁊ cū mulier tranſiuiſſet: pulſus reuerſus ē ad naturam primā. ⁊ tūc cognouit Gal. ꝙ philocapt᷒ erat: ⁊ dixit tu es i tali paſſiōe q͛ talē diligis mulierē. ⁊ alter fuit admirat᷒ ꝙ cogno uiſſet paſſionē ⁊ perſonā. Et ideo ſi ali quis vult ſcire nomen mulieris quā di/ligit nominet ſibi multas. ⁊ cū nominat illa quam diligit ſtatim pulſus excitat. Illa ergo eſt ⁊ fugiatis ab ea.

Pronoſtica. Pronoſtica/tio eſt talis ꝙ niſi hēoſis ſuccurrat in maniam cadūt aut moriuntur.

Cura. Patiens iſte aūt eſt obe/diens rōni aut nō. Si eſt obediens remoueat ab illa falſa imagi natione ab aliquo viro quē timeat: de quo verecūdet cū verbis ⁊ admonitio nibus oñdendo pericula ſeculi: diē iu/dicij: ⁊ gaudia paradiſi. Et ſi ratiōi nō eſt obediens: ⁊ ſi eſſet iuuenis ꝙ cēt ſb ferula: tūc freq̄nter ⁊ fortiter flagellet donec totus incipiat fetere. deinde nun cientur ſibi valde triſtabilia: vt maior triſticia minorē habeat obfuſcare. Aut ꝙ nuncient alta delectabilia: aut q͛ fa/ctus ſeneſcallus: vel bailus: vel bñficiū grande eſt ſibi collatū: ⁊ ita reuocabit: q͛ honores mutant mores. deīde tolla tur ocium: de quo Ouidi᷒. Ocia ſi tol/las periere cupidinis act᷒. Deinde oc cupetur in aliqua actiōe neceſſaria. de quo Ouidius. Dat vacue mēti quo te/neatur opus. Deinde diſtrahat ad lon ginquas regiones vt videat varia ⁊ di uerſa. ⁊ de hoc Ouidi. Uade ꝑ vrbane ſplēdida caſtra troie. Iuuenies piſides ⁊ reꝝ mille colores. Deinde hortetur ad diligēdū multas: ⁊ diſtrahat amor vnius ꝓpter amorem alterius. ⁊ de hoc Ouidius hortor ⁊ vt pariter binas ha beatis amicas. Forti᷒ ⁊ plures ſi quis amare poteſt. Utile igitur ē mutare re/gimen. ⁊ eſſe inter amicos ⁊ notos. ⁊

ꝙ vadat per loca vbi sint prata. fontes montes. nemora. odores boni. pulchri aspectus. cantus auiũ. instrumẽta musica. cũ dicat Auic. ꝙ aliq̃ plus mouentur per instrumẽta musica. Et si aliqua materia fuerit aggregata. mũdificetur sicut dictũ est cap̃lo de mania ⁊ mel̃ia: q̃ vere vna spẽs mel̃ie ẽ. Finaliter aũt cũ aliud ꝯsiliũ nõ habem⁹: implorem⁹ auxiliũ ⁊ cõsiliũ vetulaꝝ: vt ipsi dehonestent ⁊ diffamẽt quantũ possunt. ipse enim habẽt artẽ sagacẽ ad hoc plus q̃ viri. cũ dicit Auic. ꝙ aliqui sũnt q̃ gaudent in audiendo fetida ⁊ illicita. Queratur igit̃ vetula turpissima in aspectu cũ magnis dentib⁹ ⁊ barba: ⁊ cũ turpi ⁊ vili habitu: ⁊ ꝙ portet subt⁹ gremiũ pãnum menstruatũ ⁊ adueniẽs philocapta ꝙ incipiat dehonestare camisiaꝫ suã dicendo: qm̃ est tignosa ⁊ ebriosa: ⁊ ꝙ mingit in lecto: ⁊ ꝙ est epil̃ica ⁊ impudica: ⁊ ꝙ in corpe suo sunt excrescẽtie enormes cũ fetore anhelitus. ⁊ aliĩs omnib⁹ enormib⁹ in quib⁹ vetule sunt edocte. Si aũt ex his ꝑsuasionib⁹ nolit dimittẽ: s̃bito extrahat pãnũ mẽstruatũ corã facie: apportãdo dicẽdo: clamando: talis ẽ amica tua talis. Et si ex his non dimiserit: iam nõ est homo: sꝫ diabolus incarnatus. Fatuitas igitur sua vlterius secum sit in perditione.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ coit⁹ superfluus desiccat: ⁊ talis nõ cõpetit hereosis nec tristib⁹ nec mel̃icis. sed quibus permissum ẽ cõpetit ꝺm tẽperamentuꝫ ꝺm Auic. Scõm aũt tẽperamẽtũ fit ꝺꝫ Gal. qñ fit causatis tantis interuallis: vt corp⁹ sentiat se alleuiatũ ⁊ melius comedentẽ ⁊ dormientẽ. Coitus igitur q̃ letificat ⁊ calefacit ⁊ bonã digestionem inducit: iõ bene cõpetit quib⁹ ẽ ꝑmissum. dũ tñ fiat ꝺm tẽperamentum. Secundo notandũ ꝙ vinũ q̃ letificat ⁊ humectat si cũ tẽperamento sumitur q̃ digestionẽ cõfortat ideo bene competit. Oportet igit̃ ꝙ vinũ non sumatur in parua quantitate nec in tãta ꝙ inebriet: sed in tali ꝙ letificet ⁊ curas tollat. vnde vbi ebrietas nulla vel tanta sit vt sibi curas eripiat siqua est inter vtrũq̃ nocet. Et ideo dicebat viatic⁹. qui prio vinũ de vite ducere mollis⁹ est inter sapientissimos dꝫ deputari. Tertio aduertendũ ꝙ in hac cura cõpetit balneũ q̃ humectat ⁊ letificat. dũ tñ corp⁹ fuerit mũdificatũ. Quarto sciẽdũ ꝙ amor qui hereos dicit̃ ꝓprie loquẽdo ꝓpria passio cerebri est: ꝑꝑ corruptionẽ imaginatiue. testiculi aũt pñt eẽ subiectũ q̊ ad cãm ꝯiunctam. sed epar q̊ ad añcedentem. Quinto notãdũ ꝙ ista passio frequẽtius aduenit viris q̃ mulierib⁹: pro tãto q̃ viri sunt calidiores: ⁊ vl̃iter femine frigidiores: ⁊ hoc pꝫ in masculis brutoꝝ: qui cũ furia ⁊ ĩpetu mouentur ad coitũ implendũ. Nũc q̃ viri calidiores: ideo in coitu ĩtensius delectantur. mulieres aũt extẽsiue pl⁹: q̃ in semine viri ⁊ in semine ꝓprio. Ultimo intelligendũ ꝙ ista passio pulcherrimo mõ põt describi sic. Amor ẽ mẽtis insania: q̃ anim⁹ vagat̃ per inania: cerebri doloribus permiscens pauca gaudia.

¶ Capitulũ. xxj. de ebrietate.

Ebrietas est passio cerebri cũ neruorũ mollificatione ꝑꝑ fumos grossos a vino resolutos proueniens.

Cause. Cũ .n. vinũ accipitur ĩ nimia quãtitate aut in forti qualitate: tũc ṽtus digestiua stomachi

⁊ epatis nõ pñt supare nec digerē. ⁊ tūc resoluunt fumi grossi cerebꝝ ascēdentes q̄ mollificāt neruos: ⁊ turbāt instrumēta sensuū i toto corpe. ⁊ turbāt vtutes oēs. sic ē imaginatiua. cogitatiua: ⁊ memoria: qm̄ fum⁹ iste ē caligo ⁊ tenebre ipsi aīe: sicut nubes ipsi soli. Assimilatur igit desipientie ⁊ furori.

Signa. Primū mēbꝝ i q̄ apparet ē lingua pp multitudinē neruoꝝ q̄ ibi sunt: ⁊ iō incipit loq̄ balbuciendo aut verba precipitando. Deinde incipiunt alia membra tremere aut deficere. ⁊ ita de aliis.

Pronostica. Si eni ꝯtinuauerit aliqs. nō pōt eē q̄n moriat. aut apopleticus: aut epilētic⁹. aut paralitic⁹. aut tremulos⁹: aut guttosus: qm̄ licz vinū sit calidū: nimis tñ bibitū cā est frigidaꝝ passionū ꝓm Gal. secundo de morbo.

Cura. Curatio ē ꝙ si ē ca. cōplexiōis ꝙ frida capiti applicent: sic ē oleū ro. ⁊ acetū ⁊ nenuphar ⁊ silia. Si aūt ē fride aliq̄ cal'a tēpamēto vicina sic ē camomilla. mellilotuz ⁊ anthos. ⁊ silia capiti applicent. fiāt clisteria ⁊ fricatiōes extremitatū. ⁊ sumat stiptica si fuerit fride ꝯplexiōis: sumat succum mēte ⁊ absinthij. Si calide sumat succū caulīū ⁊ citonioꝝ ⁊ siliū. Et q² cura posita ē supius cap'lo de dolore capitis. iō curā vlterius nō ꝑtracto.

Clarificatio. Intelligēdum ꝙ ebrietas ⁊ accidētia ebrietatum fiūt aliter: ⁊ alit: ꝓm diuersitatē cōplexionuz ⁊ viroꝝ. q̄ eni hñt stomachū calidū citi⁹ inebriantur ⁊ citi⁹ curant: ecōtrario ē de frido. Idē ē de cōplexione cerebri cal'a vl' fri. vinū eni grossuz tardi⁹ inebriat ⁊ tardius curat. Si aūt apponat aq̄ citi⁹ iebriat: qm̄ quodāmō subtiliat eū. Et iō dicebat Auic. vinū limphatū citi⁹ inebriat: vinū aūt subtile citius inebriat ⁊ citius curat. Accidentia sunt ꝓm diuersitatem complexionuz. qm̄ sanguinei inebriati rident hincinde currentes: ⁊ quasi stoliditatē ifantilē habētes. Colerici efficiūtur loquaces ⁊ mobiles: ⁊ quasi quandam furiā incurrūt. Sed phlegmatici efficiunt somniculosi ⁊ stupidi cū somno graui ⁊ molesto. Melici aūt efficiūtur tristes. ⁊ incipiūt flere peccata sua. Sed qui habent stomachū frigidū incurrūt dolorem capitis vehementem: sed qui tēperati dormiūt magis somno naturali. Uinū puruz citius inebriat ⁊ albū velociter: sed cito soluit. Sed q̄ habēt stomachū calidū ⁊ cerebꝝ frigidum cito inebriantur. Secūdo itelligēdum ꝙ multa sunt que inducūt actionē similē ebrietati. sicut sunt ceruisia ⁊ medones. ⁊ nigella q̄ est in pane: que reddit spūm somniculosum ⁊ stupidū q̄si embrium ꝑpter multitudinē vaporuz: sed ptisana nūꝙ propter bonitatez sue decoctionis. Tertio intelligendum ꝙ oibus ebriosis ⁊ habentib⁹ caput plenum vaporib⁹ grossis indigestis. videt ꝙ circa lumen cādele sit rota magna diuersis coloribus. ⁊ hoc est q² spūs luminosi propter vapores sunt turbati. Quarto sciēdū ꝙ ꝓm itentionē Auic. ꝙ bonū est inebriari semel in mense: nō propter ebrietatē: sed q² ad ebrietatez sequitur vomit⁹ sudor ⁊ secessus: que corpus hñt mūdificare ⁊ talis passio ꝑ relationē ad finē non est morb⁹. Et cuz multi aliī sint modi purgationis ⁊ hoc sit ignominiosum. ⁊ etiaz non est oino tutū. q² ante vomitū hñ possz incurrere apoplexiā. ideo ab aula nostre speculationis totaliter sit remotum. Quinto

notádũ ⁊ ꝭꝫ Gal̃.in de cóplexionibus
inter oia que citius cõuertunt in cal̃. ⁊
spiritũ est vinũ ipm:ẽt currat sincopim
ꝭm Gal̃.xij.de ingenio ⁊ multa alia iu/
uaméta facit:⁊ hoc est veꝝ qñ sumitur
ꝭm tẽperamẽtũ.qñ aũt excedit nãꝫ cor
poris tũc facit multa nocumẽta. Prio
qꝛ replet caput vaporibus ⁊ ita pertur
bat aiam ⁊ oẽs opationes. Secũdo qꝛ
rõne indigestionis cõuertit in acetũ: ⁊
ita pcutit neruos:⁊ ita est cã paralisis.
Tertio qꝛ materias crudas facit pene
trare ad mẽbra:⁊ ita est cã artericie cũ
sit fortissim⁹ penetrator. Sic igit vinũ
ẽ altissima tyriaca cũ sumit sicut opor
tet:ita est letale venenũ cũ sumit sicut
nõ opꝫ. Ultimo intelligendũ ꝙ coitus
in declinatione corpe mundificato qui/
bus data est licentia pót cõpetere dum
tamẽ fiat ꝭm tẽperamẽtũ.

¶ Capl̃m.xxij.de frenesi.

FRenesis est apo/stema ca
lida in pãniculis cerebri
generatum.

Cause. Cã est co.
pura: aut
ebullitio sanguinis in corde aut epate.
Cause aũt coadiuuãtes sunt vt qꝛ iuue
nis colericus ⁊ tẽpus estiuũ: ⁊ qꝛ labo
rauit in diebus canicularib⁹ ⁊ stetit i so
le ca.capite discoopto:⁊ ieiunauit ⁊ co
medit cibaria ca.⁊ alia ꝯsilia q̃ corp⁹
calefaciũt ⁊ desiccãt. Frenesis aũt q̃dã
est vera:q̃dã nõ vera. Uera ãt fit qñ co.
ru.pura .aut co.ru . adusta aut vapor
sanguinis ebulliẽs in epate ⁊ in corde
coadunant in panniculis cerebri: aut
substãtia medullari:⁊ ibi faciũt aposte
ma ad qõ sequit febris cõtinua ⁊ ardẽ
tissima:tũ ꝓpter mẽbri debilitatẽ ⁊ ma
terie dispositionẽ. Frenesis nõ vera cã/
tur ex co.citrina:aut qꝛ sequit fe.sic sũt
tertiana:causon:apostema pulmonis:
lateris:diafragmatis : stomachi : epa/
tis matricis:⁊ ita de alijs.

Signa. Signa sũt febris conti
nua alienatio:vigilie:
sitis nigredo lingue :motus inordinat⁹
pedum ⁊ manuũ:⁊ agitatio toti⁹ cor/
poris:loquela cõtinua:⁊ accidẽtia ter/
ribilia furiosa. In nõ vera oia sunt re/
missa ⁊ aliquãdo quiescũt.

Pronostica. Galienus in ꝓ
nosticis supra
illa pte manuũ mobilitatis signa ⁊c.di
cit ꝙ frenesis pniciosa est in oi genere
suo. Frenesis q̃ i sb̃a medullari deterior
ẽ iter oẽs:deiñ illa q̃ ẽ i piamatre.deiñ
q̃ ẽ i dura. Frenesis q̃ ẽ i co.ru.adusta ẽ
pessima:deinde q̃ est nõ ex adusta :de/
inde q̃ est ex sanguine : deinde q̃ est ex
co.citrina:⁊ ita de alijs. Signa aũt mor
talia sũt ista cũ vrina pcessit colorata
⁊ mõ est alba ⁊ tenuis:⁊ alienatio cõ/
tinua:⁊ vigilie cõtinue:sil̃r si retineatur
vrina ⁊ egestio ⁊ si spasmet: ⁊ si tibie
sint extẽse:⁊ nõ possit cõduplicare:⁊ si
duplicates nõ possit extẽdere: ⁊ si vesi
ca appareat in pollice:⁊ si accidat sin/
copis. Istis signis apparẽtib⁹ iã mors
sedet in pedibus:medicus igitur conse
stim fugere debet.

Cura. Istis signis mortalib⁹ non
apparẽtibus parato nau/
fragio succurram⁹. In primis igit par
ticularibus cõcurrentibus fiat phlobotomia
de cephalica vsq₃ ad sincopim vel q̃si
sincopim:si virtus tollerare queat: de/
inde fiat de venis q̃ sunt in sũmitate na
ris:deinde cũ setis porcinis ꝓuocet flu
xus sanguis abint⁹:deinde fiat phlobotomia
de vena q̃ est in frõte:deinde fiat frica/
tiones ⁊ clisteria. Deide frigida capiti

applicentur:ficut ē oleū ro. ⁊ acetum ⁊ aqua ro. infrigidatis in profundo puteo. Et si indigemus frigidioribus: extrahatur succus ex vno istorum vł ex pluribus. s. lactuc. portul. cucurbita: semperuiua: maurella: papauer. al. ⁊ similibus: ⁊ bombax inungatur aut aliqd simile: ⁊ tepidum fronti ⁊ timporibus applicetur: ⁊. xxiiij. horis a principio morbi continuetur: vtatur isto sirupo. ℞. suc. lactuc. suc. cucur. suc. portul. suc. lentiginis aque. ana: lib. s. quatuor se. frigidorum se. papaueris al. ana. ℥. j. vini malorum grana. ℥. iij. omnium sandal. ʒ. iij. panis zucha. lib. j. fiat sirupus clarificatus. Purgetur cum ista decoctione: ⁊ in principio ante digestionem materie. ℞. florum bora. florum viol. ana. ℥. j. prunorum. xx. fiat decoctio ⁊ in decoctione resoluatur cassiefi. mundc. tamarind. ana. ℥. j. misceantur: ⁊ exbibeatur ante diem. Cibus sit nullus: ⁊ si necessarium fuerit detur mica panis ter lota in aqua dulci ⁊ frigida: aq̄ ordei colata vel colatura quatuor se. frigidorum mund. cum lacte amigd. cū vino malorum grana. ⁊ pane de zuch. cum modico aque ro. Uel ꝙ fiat ista confectio cum succo limonum ⁊ pane de zucha. ⁊ si ascendamus vsq3 ad ordeaceum magnum quid erit: qꝛ egritudo erit breuis ⁊ accidentia terribilia. Si aūt egritudo est confirmata ꝙ differant: qꝛ alienatio non cessat ⁊ vigilie sunt continue: tunc nihil frigidum capiti applicetur: nec actu nec potentia. sed catuli viui findantur per dorsū ⁊ subito capiti applicentur: ⁊ cum incipiunt infrigidari statim alter applicetur. ⁊ si tot non inueniantur: ponentur in aqua feruenti: hoc idem potest fieri de gallo hoc idem de pulmone arietis: ⁊ ꝙ per dorsū extrahatur animali viuente. Et ista sine intermissione applicentur: qꝛ hoc est vltimum remedium. domus autem sit frigida ⁊ aspergatur aqua frigida ⁊ aceto ⁊ aqua ro. ⁊ ponantur multe cantaplore in domo ⁊ herbe frigide. sicut est multitudo nenupharis: ⁊ foliorum vitis al. ⁊ folia salicis. ⁊ cannarū ⁊ ro. ⁊ vial. Et si non potest dormire vtatur papauere. ⁊ fomētetur caput cū aqua decoctionis papauer. ⁊ rof. ⁊ farina papaueris pastata cū lacte mulieris puellam nutrientis: ⁊ abluatur os cum aqua frigida ⁊ aceto ⁊ ponantur sacculi de psillio supra linguam madefacti cum aqua frigida: ⁊ mandibula inferior ⁊ gula ⁊ pectus inungatur cum isto vnguento. ℞. diadraganti figidi infusi i aqua ro. mucilagines psillij facte in vino malorum gra. coletur mucilago ⁊ addatur farina papaueris al. oleum ro. ⁊ modicum cere ⁊ fiat vnguentum contra nigredinem ⁊ arsuram lingue: ⁊ ita inungatur ab extra. ⁊ fiant alia medicamina que dicta sunt ab intus: ⁊ teneat folia portulace supra linguam. aut frustrum pomi incisi tenuiter ad modum lingue. Deinde cū erit in conualescentia regatur sicut conualescentes debent regi. Et si non vrinet propter defectum sensus: fricetur circa pectinem: ⁊ embrocetur cum aqua camomille. Et si fuerit stupidus propter multitudinem infrigidantium: fomentetur cum aqua decoctionis camomille: anthos: sticados: mente: mentastri. Et si fuerit cum nimia inquietudine ⁊ furia ligetur ne ledat se nec alios: ⁊ potissime propter phlobotomiam. In cōualescentia vtatur balneis somniferis: ⁊ rebus facilis digestionis. Frenesis āt aliquando componitur cū mania lu-

pins. ⁊ tunc sunt accidentia terribilia. quoniam ascendit parietes ⁊ similia. ⁊ composita vniuersaliter curentur sicut componentia exigunt.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ cerebruꝫ ⁊ ossa possūt apostemari. licꝫ Damascenus tenet contrarium. Cuius ratio est: qm̄ quicquid per nutrimentū potest dilatari ⁊ extendi potest apostemari. vñ licꝫ cerebrum sit humidum ⁊ aquosuꝫ viscosum tñ est: ⁊ ideo extēsibile: quare ⁊ apostemabile: ossa ēt sunt extensibilia saltim in puericia: quare ⁊c̄. Secundo notandum ꝙ apostemata cerebri sunt curabilia repercutiendo. euaporando mām ad oppositum transmittendo: ⁊ licꝫ ibi esset sanies aut virulētia: natura pōt purgare: aut per nares: aut aures: aut insensibiliter. Tertio notandū ꝙ in frenesi de col'a competit phlobotomia. licꝫ in mā col'ica inquantum hmōi nō competit phlobotomia. ꝟ tñ potest competere aut rōne plenitudinis: aut rōne apostematis: aut rōne fe. aut rōne doloris. Et qꝛ fortiter infrigidat: ⁊ qꝛ trahit ad oppositū: qꝛ valet contra putredinem. Attamen aduertendum ꝙ si plenitudo ē magna ⁊ venerit ꝓpter ebullitionem sanguinis in epate: bene pōt competere phlobotomia de basilica. ꝓprie tamen ⁊ regulariter loquendo magis potest competere de cephalica inquantum frenesis est. quoniam phlobotomia debet fieri illa que directius ⁊ citius euacuat plenitudinē ex loco ꝟm Gal'. in regimento supra illam partem. quando dolor ad spatulas. Sed hoc facit phlobotomia de cephalica facta: cum illa vena ꝓcedit a venis que nutriunt partes capitis extrinsecas. cum cephalica oriatur aguidegi ⁊ cum hoc trahit ad oppositū. Si igitur euacuat plenitudineꝫ ex loco ⁊ trahat ad oppositum: ideo de cephalica competit. Cum igitur frenesis fit propter ebulitionem sanguinis in epate: fiat de epatica. ⁊ si non fiat de cephalica ⁊ ita de aliꝭs. Quarto notandum ꝙ frigida bene possunt competere in principio applicata. ⁊ qꝛ mām retro pellunt. ⁊ qꝛ confortant membrum: ⁊ ideo oleum ro. bene potest competere. Et licꝫ oleum de se vergat ad temperamentuꝫ tamen cum calidis est calidum: ⁊ cum frigidis est frigidum: nec ī hoc casu potest inflāmari: tum qꝛ ponitur ab extra. ⁊ qꝛ frigidum rōne ro. ⁊ aceti ⁊ similium. Ultimo notandum ꝙ calida in frenesi confirmata vniuersalibus precedētibus non calefaciunt. sed magis infrigidant materiam euaporando ⁊ ad exterius delegando: quare succus apiū tepidus ⁊ ea que dicta sūt applicari pñt.

¶ Capl'm. xxiij. de sternutatione.

Sternutatio ē motus naturalis cerebri fortis ⁊ validus propter expulsionem nociuorum.

Causa. Causa huius autem est extrinseca aut intrinseca aut est naturalis aut violentia. Naturalis cum enim materia est in cerebro: tūc virtus animalis sensibilis apprehendit illud ⁊ suscitat virtutem naturalem expulsiuam: ⁊ illa cum magno impetu expellit ad exteriora: ⁊ ideo talis expulsio cerebri impetuosa cum sonitu appellatur sternutatio. de qua dīc Ga. v. de morbo. ꝙ non est motus morbi sed nature. Causa autem innaturalis ē humores vaporosi per moduꝫ reuma

nissimi cerebrum aggrauantes aliquando ascendentes ex pleuresi. aliquando ex peripleumonia. qui ascendentes ad cerebrum inducunt corizã: ⁊ talis motus bene posset esse motus morbi.

Signa. Ista sunt ita manifesta ꝙ celari non pñt. quoniam inest sonitus magnus cum transeat per loca angusta.

Pronostica. Pronosticationez ponit hypo. sternutatio cum reumate malum. Et idem sternutatio in omni egritudine coste ⁊ pulmonis malum. Intelligendum ꝙ sternutatio aut est in principijs morborum: aut in fine: aut cum reumate aut sine reumate. Si cum reumate semper est malum vbicunqꝫ fuerit. Si sine reumate ⁊ in declinatiõe: siue postꝙ̃ precesserit egritudo semper bonum ⁊ si egritudo fuerit perniciosa ſm Galie. in pronosticis supra illam partez sternutatio ⁊c̃. Sternutatio etiam valet ad expulsionẽ secundine ⁊ fetus mortui: cum sit motus validus expulsiuus inferiorum. Si autem in aliqua egritudine applicentur sternutatoria ⁊ potissime fortia: ⁊ non possit sternutare expeditum est negocium patientis.

Cura. Si fuerit ex causis primitiuis de facili curatur causa remota. Et si fuerit cum calore inungãtur nares ⁊ timpora cum oleo rosa. viol. ⁊ nenupharino. Et si fuerit cum frigiditate fiant cum oleo de camomilla ⁊ nigella. ⁊ si fuerit cum reumate calido suffumigetur caput cum rosis: ⁊ sandal. ⁊ aqua ⁊ aceto ⁊ similibus. Et si fuerit ex reumate frigido suffumigetur cum laudano ⁊ ambra. Tamen intelligendum ꝙ in omni reumate melius est ꝙ fiant odoramenta ꝙ̃ suffumigatiões: omnia cibaria dentur actu calida. Retentio anhelitus multum valz in sternutatione: ⁊ coriza: ⁊ potissime in causa frigida. Ligatio etiaz extremitatum fortis ⁊ dolorosa valet i sternutatione.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ basilicon ⁊ similia aromatica possunt competere in sternutatione aut qꝛ non est cum reumate: aut qꝛ est mala complexio frigida ıııı̃. aut qꝛ coriza est in declinatione ex causa frigida: ⁊ tunc talia possũt valere exalando ⁊ confortando ⁊ calefaciendo. Inferius iterum pertractabit de ista materia capitulo de egritudinibus narium gratia materie.

¶ Caplm. xxiiij. de incubo.

Incubus est fantasma in somnis corpus comprimens ⁊ aggrauans: ⁊ motũ ⁊ loquelam perturbans.

Causa. Incubus nomen est demonis. ⁊ ideo volunt aliqui ꝙ quando ille incubus directe est supra corpus humanum: ⁊ potissime quando iacet ⁊ dormit resupinus ratione corrupte influentie aggrauat corpus ita ꝙ videtur patienti ꝙ suffocetur. Et si adueniat pueris lactantibus frequenter suffocantur: qꝛ tantam corruptionẽ sustinere nõ possunt. ⁊ est opinio theologorum. Uulgares autem dicunt ꝙ ẽ aliqua vetula calcans ⁊ comprimens corpora: ⁊ hoc nihil est. Medici autẽ melius opinant. Incub⁹ aũt puenit ex cã intrinseca ⁊ ex cã extrinseca. Si extri/

seca quando dormit venit subito frigiditas caput comprimens & oppilans: aut quando aliquis dormit supra nimiam repletionem cibi & potus. Causa intrinseca est vapor corruptus ab humoribus resolutus oppilans & grauans cerebrum & cor: ita quod spiritus non possint plenarie se extendere ad totum corpus: & ita quia primo deficiunt in extremis: ideo videtur patienti quod illud fantasma incipiat ascendere a pedibus: & deinde paulatine occupat totum corpus: secundum quod vapores plus aggrauant: & ideo loquitur mugiendo petens auxilium si posset loqui: & est totus perterritus propter sarcine aggrauationem. i. fumum corruptum oppilantem & obnubilantem spiritum: qui fumus aliquando prouenit ex sanguine: aliquando a colera grossa: aliquando a phlegmate: aliquando a melancolia.

Signa. Passionis signa discernuntur per indicia patientis. Signa autem humorum frequenter dicta sunt.

Pronostica. Cuicunque frequenter ista eueniunt nisi mundificetur aliquod istorum necessario incurret: aut apoplexiam: aut epilensiam: aut apostema: aut palisim aut spasmum: aut mortem subitaneam & repentinam. Et si ista veniunt in vigilijs tanto deterius est: & si post excitationem sudore sudent frigido: & si sint cum tremore cordis pessimum est.

Cura. In primis iste cui consueuit euenire habeat socium dilectum qui statim cum audit ipsum sic vociferantem & quasi lamentantem quod excitet eum: & quod fricet pedes & manus & caput multum fortiter: & aspergat faciem eius cum aqua ro. & quod procuret vomitum & quod det sibi dianthos cum musco aut diambra: & in tali casu bene potest dici semper habere pyradem aliquem qui curet orestem. Si autem fuerit ex nimia capitis frigiditate. inungatur caput cum oleo laurino: costino: rutaceo & similibus. Et si est ex nimia repletione stomachi: fiat vomitus: & fiat clisteria & abstinentia: & si ex sanguine fiat phlobotomia. & si ex alijs humoribus purgentur secundum exigentiam humoris & semper addatur yeralogodion aut yeraruffi. Dieta sit subtilis: viuat in gaudio & letitia: & euitet omnem tristitiam: & vtatur medicinis cordialibus & electuarijs sicut est diacameron diaaradon iulij: & ita de alijs. Uel purgetur cum euforbio & pulpa coll. paratis & repressis sicut oportet.

¶ Capitulum. xxv. de epilensia.

Epilensia est morbus cerebri auferens sensum & motum & erectionem toti corpori cum perturbatione motus maxia: propter oppilationem factam in ventriculis cerebri non principalibus.

Causa. Causa huius passionis est humor aut ventositas grossa oppilans ventriculos cerebri non principales: impediens transitum spirituum ad membra: & ideo cogitur subito cadere ad terram: & penitus nihil sentit: nec aliquo modo potest stare rectus sed necessario decumbit. nisi epilensia esset modica valde sicut dicetur. Motus autem pedum & manuum est agitatiuus inordinatus: & motus anhelitus similiter: & ideo propter maliciam & inordinationem motus anhelitus semper est spuma in ore. Nunc autem si ventriculi

principales ⁊ magni qui sunt in cere/
bro essent oppilati tūc esset apoplexia
q2 eadem est materia vtrobiqꝫ ⁊ in ea
dem parte:nisi q2 in apoplexia oppilā
tur meatus magni ⁊ principales:hic āt
parui:⁊ ideo ꝑoxismus epilensie ē bre
uis.⁊ non mortalis de se.ꝑoxismus āt
apoplexie est continuus vsqꝫ ad mor/
tem que venit in primo ꝑiodo.⁊ si con
tingat ꝙ euadat infra quatuor dies li/
berabitur:sed pertransit in palisim.Cū
igitur materia epilensie sit in meatibus
cerebri non principalibus :⁊ vicinetur
materia capitibus neruorum .tunc illa
materia profundatur in neruo ⁊ neruꝰ
distenditur sm latum ⁊ curtatur sm lō
gum:⁊ ita epilensia est spasmus vel cū
spasmo repletionali totius corporis.
Curtantur enim nerui ⁊ trahuntur ver
sus originem:vt melius possint expel/
lere nociua sm ꝙ dicit Auic. Attamen
aliqñ materia est ita subtilis ꝙ spasmꝰ
non multum apparet.Ista igitur oppi
latio fit ex phlegmate:⁊ hoc vt pluri/
mum ⁊ postea fit ex melencolia:⁊ po/
stea de sanguine:licꝫ raro fiat de puro
sangūie:⁊ postea minus fit de co.ꝙ̄ de
aliquo humore.fit enim de ventosita/
te grossa ⁊ vaporibus ab humoribus
resolutis.semper tamen materia est ve
nenosa fetida horribilis.Cause autem
adiuuantes sunt ventus meridionalis
⁊ septētrionalis quando venit post me
ridionalem.⁊ omne illud quod veloci
ter ⁊ subito calefacit caput:sicut est lō
ga mora in sole:aut in balneis:aut iu/
xta igneꝫ:aut frigiditas nimia:aut mul
titudo cibi ⁊ potus.crapula. ebrietas.
multitudo ciborum fumosorum. sicut
sūt allea ⁊ cepe ⁊ similia. ⁊ vniuersali
ter malicia regiminis:quoniaꝫ ista egri
do non aduenit nisi ex malo regimine
⁊ ex mala dieta.sicut scribit Gal.supra
illum amphm̄.epilēticorum iuuenibꝰ ⁊c.
Morbus igitur tam horribilis non po
test ꝓuenire nisi ex iordinatissima die/
ta.aut forte in illis qui habēt caput de
bile.aut hoc est a prima generatione.
quoniam in talibus modica inordina/
tio sufficit.In alijs autem oportet ꝙ sit
multa valde.Epilensia igitur aut pro
uenit a causa priuata.aut ab antecedē
te ⁊ remota. hoc est dictum quoniam
aliquando prouenit a cerebro:⁊ aliqñ
ab alijs partibus.quoniam fumus ma
liciosus venenosus aliquando ascen
dit a pulmone ad caput oppilans mea
tus ⁊ ita inducit ꝑoxismum epilensie.
⁊ aliquando prouenit a stomacho .ali
quando ab epate:⁊ a splene:⁊ a renibꝰ
⁊ ab intestinis:⁊ a vesica:⁊ a pedibꝰ:
⁊ manibus ⁊ pollice. Epilensia eni ali
quando seruat pyodos : ⁊ aliquando
non:ita ꝙ aliquando sequitur motum
solis:⁊ venit semel de anno in annum.
Aliquando aūt sequitur motum lune
ita ꝙ aliquando ꝓuenit in prima qua
dra que est multum humida.⁊ secūda
que est multum humidior:⁊ si non sm
rem tamen apparenter ⁊ sm ratificati
onem.Aliquādo venit ī alijs diebꝰ qui
sunt post pleniluniuꝫ:⁊ tūc significatur
materia frigidior. Aliquādo trāseunt
due limitationes vel tres vel plures.
Aliquando venit ꝓpter vicia matricis
⁊ corruptionem spmatis ⁊ sanguis mē
strui.Et forte ista cura non est rectifica
bilis.Aliqñ venit post vterū.Aliquan
do ꝑoxismus ē fortis valde ⁊ longus:
⁊ aliquando breuis.Et vidi frequēter
ꝙ erat ita breuis ꝙ non oportebat nisi
ꝙ apodiaret se ad parietē vel ad aliqđ
tale ⁊ ꝙ fricaret faciē ⁊ cessabat. Ali/
quādo aūt nō indigebat apodiatione:

sed veniebat sibi perturbatio in capite ꝛ caligo in oculis ꝛ ipse presentiens di cebat aue maria: ꝛ anteꝗ compleuisset transiuerat paroxismus ꝛ expuebat se mel ꝛ totum transibat. ꝛ veniebat fre/ quenter in die. Et aliqui sunt qui post paroxismum penitus non recordantur de casu nec de afflictione ꝛ aliqui sunt qui recordantur ꝛ verecundantur. Et aliqui sunt qui defendant se in paroxis mo: ꝛ aliqui euomūt ꝛ aliqui qui assel lant: ꝛ aliqui polluūt se. Et ista omnia proueniunt ꝯm diuersitatem materie ꝛ quantitate qualitate ꝛ situ particule pa tientis. Et aliquando venit epilensia ꝓ pter vermes: ꝛ aliquando est morbus compositus: qꝛ componitur cū sincopi sicut in viduis ꝛ in viris continentibꝰ. quoniam vapor seminis corrupti iam transfacti in naturam veneni vadit ad cor ꝛ inducit sincopim. ꝛ transit ad ca put ꝛ inducit epiłiam: ꝛ pronit ēt pro/ pter aspectum terribilem. sicut est aspe ctus fulguris: aut somnus maximus si cut est tonitruū. aut timpani magni: ꝛ similium. Et prouenit ēt ꝓpter ea que inducunt epiłiaꝫ a tota spē ꝛ hmōi sūt multa sicut si excoriet capra ꝛ imedia/ te aliqs nudus induat illā pellē epilen ticus efficiet: ꝛ si suffimiget cū vnguibꝰ eius sił'r. Jdē est de galbano. ꝛ idem de myrrha: ꝛ idē de apio. Frequēter āt ve nit epiłia pueris aut ꝓpter iordinatio/ nē nutricis: aut qñ potāt vinū infantes ꝛ sūt in crapula: ꝛ aliquādo venit pro pter reptilia venenosa.

Signa. Signoꝝ quedā sūt que signant epiłiam: ꝛ qdā sunt que signant particulā patientē. Ea aūt que ꝑdicūt epilensiā futurā sunt ci trinitas lingue vergēs ad albedineꝫ: ꝛ cuꝫ hoc ēt viriditas venaꝝ que sūt sub lingua: ꝛ scotomia: vertigo. incubus ꝑ dicant epiłiam futurā. Jdē faciunt som nia grauia ꝓfunda cū falsis fantasma/ tibꝰ timorosis. Signa āt humoris pec cantis quedā sumuntur a paroxismo: ꝛ quedam ante: ꝛ quedam post. Jn pa roxismo sic quando spuma est multa grossa viscosa alba: ꝛ paroxismus est prolixus cum agitatione multa. tūc si/ gnificat ꝙ egritudo est de phlegmate. ꝛ post paroxismum debemus conside rare si ē phlegmaticus: si vixit in ocio si multiplicauit regimē phlegmatis ge neratiuum: si est replete habitudinis. Si vrina est remissa si spissa cum qua/ dam residentia admodum vitri lique/ facti: ꝛ ista assunt ꝛ alia cōsimilia dis currendo partes naturales ꝛ non natu rales: tunc certi esse possumus ꝙ mate ria causans epiłiam est phlegmatica. ꝛ si omnia sunt remissa ꝙ est de phle/ gmate salso. Si autem in paroxismo spuma vergat ad croceitatem ꝛ facies est rubea: ꝛ post paroxismum appent signa sanguinis: ꝛ rubedo venarū que sunt in oculis: ꝛ ꝙ ipse est sanguineus: ꝛ ꝙ precessit regimen sanguinis multi/ plicatiuum: ꝛ cum hoc vrina vergit ad ruborem: ꝛ ꝙ tempus est vernale. tunc videtur ꝙ materia est sāguinea. Si au tem paroxismus est breuis ꝛ leuis ꝛ spuma vergit ad citrinitatem: ꝛ facies similiter etiam post paroxismuꝫ appa ret: est colericus ꝛ calide complexiōis irascibilis quasi amens ꝛ furiosus: ꝛ tempus est estas: ꝛ multiplicauit regi/ men generatiuum colere. ꝛ si vrina ver gat ad citrinitatem ꝛ tenuitateꝫ. tunc si gnat ꝙ ē co. Si autē i paroxismo spu ma fuerit modica ꝛ liuens: ꝛ facies ver git ad liuorem ꝛ nigredinem: ꝛ humi/ ditates sunt pauce in oculis ꝛ in aliis

partibus: ꝛ post paroxismuʒ apparet ꝙ sit melicus ꝛ timidus: ꝛ cum quadã desipientia. ꝛ tempus autũnale: ꝛ q2 ꝓcessit dieta multiplicatiua melie: ꝛ q2 vrina est remissa ꝛ tenuis: tunc videtur de melia. Et si ista melencolia sit causata ex adustione sanguinis: tũc post paroxismum passio est cum risu quodam qui assimilatur stoliditati infantili. Et si fuerit ex colera assimilatur manie lupine: ꝛ si ex phlegmate salso: ẽ cũ quadam quiete: ꝛ si melencolia aduratur: est cum tristicia ꝛ sollicitudine ꝛ aspectu terribili. Signa autẽ particule patientis sunt ista: quoniaʒ si prouenit ex cerebro paroxismus aduenięs nõ presentitur: ꝛ semper est cum dolore capitis ꝛ grauitate ꝛ cum quadam sensuuʒ perturbatione. Si autem fuerit ꝓpter alia membra: tunc presentitur paroxismus in tm̃ etiam ꝙ aliquando abscondunt se ꝛ dolor precessit in loco vbi est minera huius materie venenose. Et si a stomacho est cum nausea ꝛ dolore stomachi. ꝛ si a mirac cum ventositate. ꝛ si ab epate cum grauedine in pꝫte dextra versus ypocundriuʒ. ꝛ ita de splene in parte sinistra. Si materia est in renibus polluit se in paroxismo: ꝛ si in vesica coniũgit se. ꝛ si in itestinis desedat se totuʒ in paroxismo: ꝛ si ex matrice menstrua sunt retenta. ꝛ si ex corruptione seminis tunc est vidua ꝛ cõtinens que non erat ante. similiter masculus est modo continens ꝛ ante nõ erat. Et si in pollice vel spatulis vel pedibus ꝛ ita de alijs discernit per dolorem ꝛ grauedinem in loco.

Pronostica. Si mulieri ꝓgnanti venerit epilensia fetu euacuato soluitur. Si autem paroxismus fuerit longus ꝛ breuis. ꝛ post paroxismum recordatur ꝛ verecundatur. signum est ꝙ curari potest. Si autem in capite venerit morphea alba: signum est durationis. Si auteʒ paroxismus fuerit longus ꝛ grauis: ꝛ non recordatur nec verecundat: signum est difficilis curationis: aut forte impossibilis. Si autem traxerit infans aliquid de epilensia ab vtero: ꝛ post euomuerit ꝛ se purgauerit ꝛ superfluitates multas aquosas expellit: signum est liberationis: ꝛ si non: non. Quando aliquis est generatus in tempore menstruorum: aut ex immundis spermatibus: aut parentes sunt epilentici. deinde genitus incurrat epilensiam talis non videtur curabilis: quia postꝙ est ab vtero: ꝛ ex ita malis causis: iaʒ mala complexio est equata. Si in quarto septenario aliquis habeat epilensiam ex causa priuata cerebri: ꝛ continuauerit per etates precedentes nunꝙ curabitur: quia etates que sequũtur sunt frigide: ꝛ egritudo videtur habituata. Si dubitas vtrum aliquis sit curatus ab epilensia vel non. suffumiga ipsum cum cornibus caprarum: ꝛ si non cadat curatus est. si autem cadat non est curatus. Si paroxismus epilẽsie frequenter euenerit ꝛ potissime in sene periculum mortis est. Tamen dico vobis de epilensia: ꝙ ego habui in cura multos iuuenes ꝛ senes paupers ꝛ diuites ꝛ viros ꝛ mulieres: ꝛ fere de omni specie epilensie: ꝛ tamen nec per me nec per alium vidi aliquem curatum: nisi esset puer: aut ꝙ venisset ex malo regimine ꝛ ꝙ non multum durasset: ꝛ tamen fui diligentissimus in omnibus: ꝛ patientes obedientes. ego nescio tm̃ de9 scit. Et hoc dico ꝓpter hoc ꝙ cũ patientes venerint ad vos nolite

dehonestare vosipsos cuz vanis ꝛ fal sis promissiõibus in curatione epilẽie. quia fere omnis epilensia cum magna difficultate eradicatur dato ꝙ eradica ri possit.

Cura. Cum aliquis est in paro/xismo. si aliquis ponat os supra aurem patientis ꝛ dicat ter istos iij. versus: proculdubio statim surgit. Gaspar fert myrrhã. thus Melchion. Balthesar auruz. Hec tria qui secũ por tabit nomina regum. Soluitur a mor/bo xpi pietate caduco. Quod aũt his tibi dictis recte in foramine auris verꝫ est: probatum est frequenter ꝙ stati sur git. Quod dicitur etiam si scribantur ꝛ portentur ad collum ꝙ perfecte curat. Dicitur etiaz ꝙ si pater ꝛ mater vł pa tiens vel amici ieiunauerint tribus die bus: ꝛ postea vadant ad ecclesiam ꝛ audiant missam. ꝛ postea sacerdos di/cat supra caput euangelium qđ dicitur in ieiunijs quatuor tẽporũ ꝛ videmijs post festum sancte crucis. vbi dicit erat spumans ꝛ stridens. ꝛ hoc est genꝰ de monij non ejicitur nisi cũ ieiunio ꝛ ora tione ꝛc. Et postea ꝙ ille sacerdos postꝙ deuote ꝛ per intentionem lege/rit supra caput ꝛ scribat: ꝛ ꝙ portetur ad colluz: curat perfecte proculdubio. Multa etiam sunt que curant epilẽiaz. vnum est viscus quercinus si portetur ad collum: aut quocunqꝫ modo suma/tur. peonia romana ibidem facit rutha frequenter: ꝛ quasi continue odorata multum valet. gũmi ruthe agrestis si componatur cum farina ordei ꝛ aceto ꝛ odoretur frequenter ꝛ quasi cõtinue multum valet. Corrigia facta de pelle lupi si portetur iuxta carnem aut ꝙ fi/at sertuz in capite multũ valet. Si san guis mustele misceatur cuz vrina mul tum valet ꝛ caro eius si comedat mul tum. Idem facit piretrum tempera/tum in melle comestum vel portatum ad colluz. Si cuculus ponatur in olla in furno. ꝛ ꝙ olla cooperiatur ꝛ lutet: ꝛ ꝙ stet ibi tanto tempore ꝙ possit pul uerizari non tamen aduratur ꝛ ꝙ pul/uerizetur ꝛ puluis epilentico exhibea tur curat. Coagulum leporis multum valet piretrum conditũ sicut zinziber valet. scindatur igitur piretrũ in parua frustra ad modum fabe vel medie fa/be: ꝛ humectetur in aqua multis diebꝰ sicut fit de zinzibere condito: ꝛ postea conficiatur zucha. ꝛ vtatur eo qꝛ mul/tum est vtile. Cum igitur aliquis est in paroxismo fricentur extrema fortiter: ꝛ ponatur lignum vel aliquod simile i ter dentes ꝛ propter anhelitum: ꝛ ꝙ non destruantur dentes: ꝛ vt possit fri/cari lingua cum tyriaca: aut metridato aut cuz succo ruthe: ꝛ succus ruthe ꝓij ciatur inter nares: ꝛ post paroxismum euomat. ꝛ fricetur caput ꝛ totum cor/pus fricatione que tendat versus infe/riora. ꝛ quiescat. ꝛ postea comedat pa rum: ꝛ cibaria sint facilis digestionis. sicut sunt perdices ꝛ galline. Ulterius aũt materia est digerenda ꝛ euacuãda ꝺm conditionem materie peccantis ꝛ particule patientis. ¶ Incipiamus igi tur a pueris. cum igitur pueris ꝛ infan tibus eueniat frequentius ꝓpter crapu lam ꝛ vini potationem: ꝛ ꝓpter corru ptionem aeris ꝛ malũ regimen nutri/cis. Ideo in primis rectificetur regimẽ nutricis ꝛ vtatur dieta subtili ꝛ tempe rata: ꝛ vitet oĩno coitum. ꝛ puer absti neat a vino omnino si possibile est. vi tetur igitur omnis crapula. de vino au tem dicit Gal. qm̃ sicut vinum est iuua mentum senibus: ita pueris inimicatur

odoret ysopum: qm̄ rutha est nimis ca lida: ꝛ competit prouectis magis. Si aūt fuerit adulte etatis in quo possint medicamina secure applicari. tūc si cā est sanguinea: aut si corpus est plectori cum: quecunqꝫ causa fuerit fiat in pri/ mis phlobotomia de saphena. deinde de cephalica si indiguerit. deinde de ve nis que sunt sub lingua. deinde fiāt vē tose inter spatulas. deinde fiant caute/ ria ꝛ setones. In causis ergo calidis vtatur isto sirupo. ℞. end. scariol. la/ ctuc. coriādri recentis: ana. ℥. iij. ruthe fumi terre. peonie. ysopi. pollij monta ni absinthij. ana. ℥. j. suc. fumi terre lib. ß. suc. ruthe. suc. peonie. siseleos. anisi. maratri. quatuor se. frigidorū. ana. ℥. j. mell. ꝛ zucha. ana. quat. iij. fiat sirapus Deinde purgetur cum isto medicami/ ne. ℞. agarici. ʒ. iij. pulpe coll. diagri/ dij reubarbari. ana. ʒ. j. masticis bdelij se. ruthe. siseleos. gariofil. foliorum ab sinthij. foliorum mente. ana. ℈. j. yera/ ruffi. ʒ. iij. conficiantur cum oxill. squil. ꝛ misceantur. ꝛ post. xv. dies sue con/ fectionis detur. ʒ. ß. ꝛ informentur pil/ lule: vel plus vel minus ꝟm conuenien tiam particularium. Et cum corp⁹ suf ficienter purgatum fuerit fiat stupha: ꝛ in stupha ponantur ea que in sirupo: ꝑ terqꝫ mel ꝛ zucha. ꝛ fiat ieiuno stoma cho ꝛ continuetur nouem diebus: se/ mel in die ante cibum: vel plus si dele ctetur: ꝛ qualibet vice exiūti a stupha vtatur ista opiata. ℞. tiriace: rubee tro ciscate: ana. ℈. j. ꝛ exhibeatur cum vi/ no decoctionis absinthij. Si aūt fuerit materia phlegmatica qd̄ frequenti⁹ ac cidit digeratur materia per hunc mo/ dum. ℞. radicū yreos. aristol. ro. sqll. ysopi. pollij. mōtani. visci quercini. ori gani. calamēti. vtriusqꝫ saluie. vtriusqꝫ ruthe: ana. ℥. iij. seminis ruthe. siseleos seminis peonie romane. anisi. maratri. ana. ℥. ij. florū sticados arabici. ℥. iiij. suc. absinthij. succi fumi terre. an̄. lib. ß. mellis lib. j. ꝛ. ß. fiat sirup⁹ quasi lib. ij. Si autem materia esset contenta in sto macho addatur mēta. ꝛ si in epate spi canar. squinantum calamus aromati/ cus: ꝛ si in matrice rubea maior: arthe misia ꝛ sauina: ꝛ ita de alijs addantur ea que habent aspectum ꝛ proprieta/ tē ad membrū. Materia digesta pur getur sic. ℞. agarici. turbith. aloes. an̄. ʒ. iij. euforbij pulpe coll. esule. ana. ʒ. j. yeralogodion. ℥. ß. masticis. bdelij. sise leos. se. ruthe. zinziber. foliorū mente foliorum absinthij. gariofil. spicanar. ana. ℈. j. conficiantur cum oxill. squill. ꝛ misceantur. ꝛ post. xv. dies sue confe ctionis exhibeatur a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. iiij. vel plus vel minus ꝟm exigentiam pti cularium. deīde stuphetur ꝛ in stupha ponantur ea que in sirupo. deinde vta tur qualibet vice tiriace. metridati: ana ℈. j. ꝛ detur sicut superius per ordinem dictum est. Si autē materia fuerit me lencolia digeratur sic. ℞. radicū feni/ culi. petrosil. brusci. sparagi. graminis aristol. ana. ℥. ij. ysopi: ruthe: peonie ro mane: pollij mōtani: an̄. ℥. j. suc. bora. succi scabiose: suc. fumi terre. an̄. lib. ß. seminis peonie. se. ruthe. visci quercini epitbimi. foliorum sene. polipodij: ani si: florū sticados arabici: ana. ℥. iij. mel lis ro. lib. ij. fiat sirupus. Materia di/ gesta purgetur sic. ℞. agarici. pulpe coll. ana. ʒ. ij. lapidis armenici nonies abluti. ʒ. iij. yeraruffi. ʒ. vj. bdelij: ma/ sticis. se. ruthe: siseleos cinamomi. ga/ riofil. foliorum mente. foliorum absin thij. ana. ʒ. ß. conficiantur cum oxill. squill. ꝛ post. xv. dies sue confectionis

dentur.ʒ.iij.vel plus vel minus ſm cõ
uenientiam particularium. Deinde ſtu
phetur cum eis que ponuntur in ſiru/
po: ⁊ accipiat tiriacam cum aurea ale/
xandrina: ⁊ ſeruetur ordo dictus. Dei
de omnes poſt mundificationem vtan
tur caputpurgijs: ⁊ ſternutatorijs ⁊ fo/
mentationibus: ⁊ balneis. Caputpur/
gia fiãt cũ ſucco mediani corticis ſãbu
ci: aut cum ſucco maiorane. Sternu/
tatiões cum caſtoreo ellõ ⁊ pipe. Fo/
mẽtatiões cũ anthos ⁊ ſticados. Et ſi
cauſa eſt calida infrigidetur caput tem
perate. Si frigida caleſiat. Et ſi eſt ſic
ca humectetur. Et ſi eſt humida deſic/
cetur. Et iſta omnia fiant per ordinem
ter in tempore vernali: ſcilicet princi/
pio medio ⁊ fine: ⁊ ter in autũnali: ⁊ ſe
mel in eſtate ⁊ ſemel in hyeme. Et ſi ꝓ
ueniat a ſplene curetur ſicut ſplenetica
paſſio: ⁊ ita de ſtomacho ⁊ de epate ⁊
de alijs. Et ſi veniat a pollice ſtringat
fortiſſime ante paroxiſmum ⁊ fiãt cau
teria: ⁊ ita de alijs membris ſi eſt poſſi
bile. Intelligendum ꝙ longus vſus me
tridati curat omnem epilenſiam. Intel
ligendum etiam ꝙ longus vſus iſtius
confectionis curat epilenſiam: ⁊ potiſ
ſime ſi eſt cauſa frigida. ℞.multas ſqͥl
las mundatas ⁊ paratas ſicut opꝫ: ⁊
ponantur in vaſe terreo vitreato. ⁊ po
natur tãtũ de melle ꝙ ſquille cooperiã
tur: ⁊ cooperiatur olla cum corio groſ
ſo: ⁊ ſtet in ſole verſus meridiem in die
bus canicularibus: ⁊ quotidie agitetur
ad modum conſerue ro. per dies. xl. ⁊
poſtea decoquatur in oxill' diure. ⁊ ex
bibeatur ad moduꝫ ſirupi. h confectio
prima poteſt dari per ſe vſqꝫ ad.ʒ.ij.q̄/
tidie de mane. Si aũt non poſſemus tã
to tempore expectare: condiatur ſupra
cineres calidos. Item fiant cliſteria cũ
vtraqꝫ centaurea. Item prouocetur vo
mitus cum ſem ine raphani ⁊ oxill' diu
re. Item in cauſa frigida vtat̃ iſto ell'io
ſi eſt diues. ℞.diambre. diacameron.
diamargariton.ana.℥.iiij. miſceãt. Si
aũt pauper eſt iſto vtatur. ℞.diamen/
te.diatriton.pipereon.diacitonitẽ.ana
lib.ſ.miſceãtur. Si aũt cauſa fuerit ca
lida vtatur iſto ell'io. ℞.triaſandal'.zu
cha.ro.diaaradon abbatis: ana.℥.iiij.
miſceantur. Item ſi eſt calida vtatur co
riandro in ſalſamentis. Et ſi cauſa ẽ fri
gida vtatur iſto puluere. ℞.trium ge/
nerum piperis: yſopi: mente deſiccato/
rum: ana.℥.j.gariofil'.cinamomi: cube/
barum: nucis muſ.cardamomi: galan/
ge: zedoarie: ſeminis ruthe: ſe. peonie:
ſiſeleos: aniſi: maratri: cimini: ana.℥.ſ.
puluerizentur ⁊ ponãtur in ſacculo de
aluta: ⁊ vtatur eo cum omni eo qͦ co/
medet. Item ſi cauſa eſt frigida corpo
re mundificato vtatur iſta confectiõe:
in qua inueni magnum iuuamentum.
℞.ambre griſie: ſtoracis: calamite: añ.
℥.j.laudani puriſſimi: maſticis: thuris:
gariofil'.ligni aloeſ.añ.ʒ.ſ.muſci.℈.ij.
conficiantur cuꝫ aqua ro.optima. Iſta
confectione vtatur tribus modis. Pri
mo ꝙ fiant pill'e ad quãtitatem ciceris
⁊ ꝙ de mane tranſglutiat eaſ integras.
Secũdo ꝙ alias tres ponat ſupra pru
nas ⁊ ꝙ recipiat fumũ. Tertio ꝙ odo
ret die ac nocte totã cõfectionẽ: vel fiat
pomũ de iſta confectione qͦ teneat in
manu. Si aũt iſta cauſa fuerit ca.vta/
tur iſta confectiõe. ℞.ambre griſie.ſe.
peonie.yſopi: piretri: blacte biſãtie.añ.
ʒ.iiij.ſandali muſcatellini: coriãdri: ana
℥.j.conficiantur cum aqua ro. ⁊ modi
co laudani: ⁊ vtatur modo predicto.
Si aũt caſus preſentiat: ligentur extre
ma ligatione fortiſſima ⁊ doloroſa: ⁊
fiant fricationes fortes in toto corpore
potiſſime in extremis ⁊ modus frican

di sit incipiendo a superioribus trahē/
do versus inferiora. Vitentur omnes
cause epilensie que dicte sunt: ꝛ potissi
me vitet repletionem cibi ꝛ potus: vi/
tet omnia fumosa: sicut sunt allea cepe
ꝛ omnia multuȝ calida: ꝛ vitet omnes
fructus nisi fruct⁹ stipticos post come
stionem ꝛ parum. vitet omnia legumi
na que sunt dure digestionis. vitet som
num diurnum ꝛ iacere supra dorsum ꝛ
capite inclinato vitet cuȝ erit in arce ca
cuminum respicere versus ima ꝛ pro/
funda. vitet somnum magne campane:
ꝛ rugitum leonum: ꝛ omnia terribilia:
ꝛ ventum meridionalem: ꝛ vitet iram
ꝛ alia accidentia anime. sicut est timor
ꝛ sollicitudo. ꝛ vitet breuiter omnia il
la q̄ faciunt ad subitā exalationem spi
ritus versus exteriora: aut ad subitam
reuersionem versus interiora.

De aere.

Aer sit mundus cla/
rus vergens ad sicci/
tatem: ꝛ ideo confert se mutare versus
regiones calidas ꝛ siccas. Si autē do/
mus ꝛ tota sua habitatio longe a lacu
bus ꝛ ab aquis immundis: camera sua
suffumigetur cum ysopo ꝛ rutha ꝛ sto
race calamita: ꝛ omnia foramina sint
clausa: ꝛ cum tota camera erit repleta
illo fumo: aperiatur vna de fenestris ꝛ
euentetur: ꝛ postea intret cameraȝ ꝛ ia
ceat capite eleuato. ꝛ puluinar sit ple/
num de folijs ysopi ꝛ ruthe ꝛ peonie
romane ꝛ pollij montani: ꝛ cum ma/
ne surrexerit ꝛ superfluitates expulse
fuerint: fricetur caput ꝛ totum corpus
per modum dictum: ꝛ postea pectinet
ꝛ teneat pomum dictum in manu. De
inde excitetur exercitio temperato per
loca munda ꝛ delectabilia: deinde su/
mat cibum ꝫm vltimum temperamen
ti: ꝛ cibaria sint pauca numero ꝛ quan
titate: ꝛ non abluat se nec cum aqua ca
lida nec cum frigida vt minus poterit.
¶ Panis sit de tritico nato in terra le
ui ꝛ de nouo culta alta: non fimata non
paludosa: ꝛ panis sit bene coctus: bñ
fermētatus ꝛ cum temperata quantita
te salis: ꝛ sit de vna die vel duabus ad
plus: omnē alium panem vitet. ¶ De
vino. Vinum sit clarum mundum be/
ne maturum odoriferum: antiquum vi
tetur propter nimiam caliditatem: ꝛ re
cens: propter turbiditatem: ꝛ sit in par
ua quantitate: ꝛ cum moderata quanti
tate aq̄: iuxta nām sumētiū ꝛ viuoꝝ ꝛ
regionū ꝛ tēpoꝝ āni. ¶ De aq̄. Aqua
sit fontiū mūda clara ab oī sapore ma
lo remota. ꝛ currat versus oriēs ita ꝙ
sol de mãe ꝑcutiat ostiū fōtis: ꝛ currat
supra loca mūda: ꝛ accipiat aliquātu/
lū lōge ab ostio fōtis: vt sit mūdata ex
ꝟtutib⁹ stellaꝝ. ¶ De carnib⁹. Carnes
sint quātū erit possibile volatilia oīa
vsualia ꝛ ꝯsueta. ꝑter illa q̄ degūt i la/
cub⁹ ꝛ aq̄s: ꝛ si ñ ē possibile ēt q̄drupe
dalia: vtat̄ carnib⁹ agni ānual̄ ꝛ vituli
lactātis ꝛ capraꝝ: ꝛ cuniculi iuuenis: ꝛ
caprioli iuuenis: oēs alias carnes vitet.
¶ De piscib⁹. Pisces vitet oēs vlr. ꝛ
si eēt coact⁹ vtat̄ piscib⁹ sq̄mosis de aq̄s
mūdis coctis i vino pūro cū sale ꝛ pe/
trosilino. ¶ De ouis. Vtat̄ ouis sorbi
lib⁹. Si cā eēt colica vtat̄ lactucis spi/
nargūs. coriandō. endō. scariol̄. ꝛ atripli/
ce. Et si cā ē frigida vtat̄ borragibus.
bletis: feniculo: petrosil̄. spago. oīa alia
olera vitet. ¶ De leguib⁹ Vitet oīa le
guia ꝑterꝙ brodiū ciceruȝ. vitet oēm
caseū: ꝑterꝙ butirosū ꝛ pingue: ꝛ parū
post comestionē vitet oē lac: vitet om/
nes fructus nisi stiptica modicum post
cibum vt dictum est. ¶ De coitu.
¶ Quibus premissum est possunt vti

coitū ꝑm temperamentum. ¶ De ex/
ercitio. ¶ Uniuersaliter exerceat se de
mane ante cibū: ⁊ fortiter: sed post ce
nam parum. ¶ De somno. Non dor/
miat de die vt dictum est. somnus enim
profundus multum nocet ⁊ longus: si/
militer multe vigilie multum nocent.
¶ De balneo. Post corporis mundi
ficationem potest vti balneo sed parꝝ:
¶ De inanitione. Sicut nimia reple/
tio multum nociua: ita nimia inanitio:
⁊ potissime illis qui habent orificium
stomachi multum sensibile. imo fames
nimia procurat paroxismum: q2 malis
repletur humoribus. Si aūt epilensia
venit propter causas primitiuas remo
ueātur. Et si propter fumos resolutos
a partibus inferioribus curentur iuxta
conuenientiam partis ⁊ humoris pec/
cantis: ita ꝙ imediate impediatur fu/
mus ꝙ non ascendat quantum erit pos
sibile. Et qui vult se exercitare in his
que dicta sunt: satis erit sibi via illumi
nata.

Clarificatio. Si dubitaret aliqs quomo
do humores ab inferioribus possunt
ascendere ad caput cum sint grossi ⁊
ponderosi. Dico ꝙ Gal. respondet su
pra illum amphorism non febricitantibus
fastidium ⁊c̄. Et dicit ꝙ colera euapo
rando ascendit vsqꝫ ad stomachum.
ita dico h ꝙ hūj euaporando possunt
ascendere ad cerebrum: ⁊ potissime il/
li ex quibus fit epilensia cum sint vene
nosi horribiles ⁊ fetidi. sicut patet in
animalibus patientibus morbum ca/
ducum cum anotomizantur: in quibus
inuenitur aquositas horribilis fetida.
⁊ q2 petūt membra nobilia. ideo si iret
ad cor causaret sincopim. ⁊ si ad cere/
brum epilensiam: potissime q2 euapo/
rati in cerebro cōdensatur: ⁊ postea cō
densati cadunt inferius ⁊ ita oppilant:
⁊ ita impediunt transitum spūum iste
est igitur modus ⁊c̄. Secundo posset
aliquis dubitare quare in epilensia nō
est paroxismus continuus cum est de
causa priuata. quoniam dolor est con
tinuus cum materia in cerebro contine
tur. Dico ꝙ modica materia sufficit ad
causandum dolorem: vel ēt modica dis
crasia: sed ad causandum epilensiam
opꝫ ꝙ sit multa. Et ideo licꝫ contineat
in cerebro: non tamen est tanta ꝙ possit
facere continuum paroxismum: ⁊ si fa
ceret non eēt epilensia sed apoplexia.
Tertio notandum qm̄ lꝫ vinū sit for/
tissimus penetrator: nihilominus tamē
potest competere in epilensia in illis q̄
habent stomachum frigidum. dum tn̄
exhibeatur in parua quātitate ⁊ tem/
perata qualitate. In aliqs aūt non detur
nisi in declinatione corpore mundifica
to: cum conuertat mām in vaporem.
Quarto intelligendum ꝙ paroxismus
epilensie qui frequenter accidit ⁊ parꝝ
durat: signat morbum de facili curata/
rum. quanto aūt tardius venit ⁊ longi
us durat: tanto tardius curatur. Quin
to intelligendum ꝙ si mā contineatur ī
stomacho: paroxismus erit cū nausea
⁊ vomitu. ⁊ si in intestinis egestiones ī
poxismo veniēt insensibiliter: ⁊ si inve
sica mingit: ⁊ si in renibus pollutio: sic̄
superius dictū est. Sexto notandū ꝙ
luna habet quatuor quadras. Prima
est calida ⁊ hūida que assimilat̄ veri.
secūda calida ⁊ sicca: q̄ assimilat̄ esta
ti. tertia frigida ⁊ sicca: q̄ assimilat̄ au/
tūno. quarta frigida ⁊ hūida: q̄ assimi
lat̄ hyemi. Si autem diceretur ꝙ secū
da quadra non erit sicca sꝫ humida q2
crescente luna crescit oē humidū: sicut

patet in conchilibus. Dico ꝙ duplex
est augmentum. quoddam verum: ⁊ h̄
est in prima quadra. ⁊ quoddam fan/
tasticum siue apparens: ⁊ h̄ est in secū/
da: pro tanto qꝛ humidum rarificatuꝫ
occupat maiorem locum: ⁊ ita omne
humidum crescit crescente luna vel exi
stenter vel apparenter.

¶ Capl'm. xxvj. de apoplexia.

Apoplexia est pas
sio cerebri auferens sen
sum ⁊ motuꝫ toti corpi
repēte ⁊ subito magna
voce precedente: ꝑpter
oppilationem in meatibus ⁊ in ventri
culis cerebri tam principalibus ꝙ̄ non
principalibus.

Causa. Causa huius passionis ē
aut exterior aut interior.
Exterior sicut ē casus ⁊ percussio o b
uiatio. vehemens ⁊ repentina frigi/
ditas aduenlens capiti aut ex hyeme
⁊ similibus: aut in illis qui estate capi/
te discooperto intrant templa profun/
da marmorea. Si abintus hoc est aut
propter apostema ⁊ fe. aut propter sā
guinis exuberantiam replentem vētri/
culos ⁊ meat⁹ aut arterias: aut fit hoc
propter humorem phlegmaticum: aut
propter vtrunqꝫ. aut propter coleram
grossam. Sed hoc raro accidit: ⁊ si ac
cidat tanto deterius est: qꝛ contra con
uenientiam particularium ē. Causa au
tem antecedens sunt crapula ⁊ reple/
tio nimia cibi ⁊ potus: ociū ⁊ vite trā
quillitas: ⁊ dimissio phlobotomie soli
te: ⁊ retentio superfluitatum preter so/
litum: ⁊ nimius vsus phlobotomie in
iuuentute: ⁊ adiuuant ad h̄ pluuie mul
te tempore hyemali. etas: senectus: ci/
bus humidus. dimissio exercitij soliti.
repletio nimia preter solitum: ⁊ ita de
alijs conformibus. Intelligendum ꝙ
apoplexia habet tres species que disti
guūtur a parte materie ⁊ ex parte affli
ctionis. Ex parte materie quoniā quā
do ventriculi replentur omnes tam pri
cipales ꝙ̄ non principales ⁊ meatus ⁊
omnino ⁊ vl'iter: tunc est maior: ⁊ quā
do replentur sed cum quadam rarita/
te tm̄ est media. Sed si repletio fiat q̄
si vsqꝫ ad medium. tunc est minor. Ex
parte accidentium distingultur: quoniā
quando suspirat cum magna difficulta
te: ⁊ spuma est in ore: ⁊ vox est sic strā
gulatorū: ⁊ inordinatio anhelitus est
magna valde: tunc est maior species:
tamen si esset sine omni anhelitu ⁊ vo
ce ⁊ spuma ⁊ motu ⁊ sensu: bene esset
tunc deterius. In secunda auteꝫ specie
est suspirium: sed non est inordinatio:
nec spuma nec vox strangulatorum.

Signa. Quando tu es vocat⁹
ad patientem ⁊ vides
eum sine sensu ⁊ motu ⁊ sicut dormien
tem somno graui ⁊ profundo: sicut est
somnus qui vocatur subeth: ⁊ stertit:
tunc voca eum proprio nomine ⁊ alta
voce: ⁊ trahe eum per capillos: ⁊ con
duplica digitos ⁊ stringe fortiter: ⁊ pū
ge eum cum acu aut stilo. tunc si nullo
modo respondet apopleticus est: po/
tissime si subito venit ⁊ cum alta voce.
Aliquando tamen est magnum dubiū
vtrum sit viuus vel mortuus propter
priuationem sensus ⁊ motus ⁊ anheli
tus ⁊ pulsus etiam tunc claudātur oīa
foramina domus: ⁊ flosculum lane mi
nutissime carminatum ori eius appo/
natur: ⁊ si mouentur pili lane procul/
dubio adhuc viuit: ⁊ si nl'lo modo mo
ueantur mortuus est. Uel si accipiatur
ciphus plenus aque ⁊ ponatur supra

pectus: et tunc precipiat omnib' de do
mo q sedeant et quiescant: si domus ē
in salario: et permittatur ēt aqua vasis
quiescere. tunc respiciamus aquā vasis
diligenter: et si nullo modo moueatur:
procuidubio mortuus ē. si aūt moueatur
adhuc viuit. Intelligēdū igitur q apo
plexia licz conueniat cum epilia et in
materia et in situ: differunt tamen qm̄
epilia est cum periodis. apoplexia aūt
nunq̄: qm̄ aut interficiet: aut in parali/
sim terminabitur. Materia .n. apople/
xie ē ita grossa et frigida et multa et cō
pacta: q perfectam crisim termiare nō
potest: sed cū curatur in paralisim ter/
minatur: qm̄ apoplexia cū dispgitur p
neruos causat paralisim. sicut materia
palisis cū coadunatur causat apople/
xiam: et ita palisis terminatur in apo/
plexiā et apoplexia in paralisim. Pre/
terea sciendum ē q apoplexia differt a
somno graui et profundo qui appellatur
subeth: et differt a litargia et a sincopi
cordis a somno. A litargia differt quia
ista veniunt paulatine: sed apoplexia
subito: et cum hoc in apoplexia nulla ē
excitatio nec responsio. sed in alijs est
saltim cum violentia. Differt ēt a sinco
pi cordis: qm̄ in apoplexia facies assi/
milatur faciei viuorum. sed in sincopi as
milatur faciei mortuorum. Sincopis
aūt stomachi et matricis sunt piodales
sed cū venit a cerebro non. Cognoscit
aūt materia peccās: qr si est sanguis to
ta facies est rubea: et si phlegma est fa
cies subalbida cū humiditate multa.
Et si est ex causis cōpositis causa erit
composita. et si esset ex sanguine infe/
cto ex melia tunc facies vergit ad liuo
rem et virorem. Et si est co. vergit ad
citrinitatem cuz humiditate pauca. Et
si est ex apostemate: est semper cuz fe.

et ista est pessima inter omnes. Et si est
ex causis primitiuis cognoscit ex illis.

Pronostica. Hypocras di
cit pronostica
re: apoplexiam fortē curare est impos
sibile. debilem vō nō facile. Prima igi
tur et secunda species non curantur ma
nu humana: sed tertia curari potest cū
magna diligentia. Hypo. enim intendit
q si aliquis sanus amittit subito sensū
et motum et vocem: q infra. vij. dies mo
rietur. nisi febris acceperit eū. Dicit .n.
q si inebriatus repente sine voce fiat:
spasmo innato moritur nisi febris sup/
uenerit: aut fuerit solutus hora qua cra
pule soluuntur. Et dicit Auic. q aliqs
aliquando penitus est sine sensu et mo
tu et anhelitu: et est sicut mortuus: nisi
q aliquo mō sopito hz aliqualiter pul
sum: et aut q talis mortuus reuiuiscit
vel reuiuiscere pōt. qr calor innatus est
ita debilis abintus q nullo aere exteri
ori indiget. et oz stare per. lxxij. horas
anteq̄ sepeliatur. sz pauci aut nulli ha
bent amicos: et idō multi valde sepeliū/
tur viui. Postq̄ igitur hypo. et Auic.
pronosticauerunt: dico ego q vidi mul
tos apopleticos: et in veritate nūq̄ vi/
di aliquem euadere. a morte enim subi
tanea libera nos domine.

Curatio. Si cā est sanguinea i
primis fiat phleboto
mia de vnaquaqz cephalica. et si est cā
phlegmatica cū corpus sit vt plurimū
plectoricum: adhuc fiat phlebotomia
de vnaquaqz cephalica: dum tñ virtus
possit tolerare. Scdo fiat clistere cum
sticados et alijs cōibus: et resoluat ibi
yerapi. aut yeraruffi. aut yeralogodiō.
Deinde fiāt fricatiōes extremitatū for
tissime cū sale et aceto tepidis. deinde
fiāt sternutatiōes. Rx. elli albi. piperis

castorei.ana.ʒ.j.fiat puluis ⁊ aliq̄ ps
per calamū īsuffletur in nares: ⁊ si ster
nutauerūt bonum est. Deinde suffumi/
getur cum alipta muscata. deīde somē
tetur caput cū decoctiōe istaꝝ herba/
rum. ℞. vtriusq; saluie. vtriusq; cala/
mēti: vtriusq; mēte: vtriusq; ruthe. aū.
fasciculos. ij. conquassent ⁊ buliāt in vi
no alb. ⁊ fomentetur caput ex alto. ⁊
deinde caput cū pānis calidis exiccet.
deinde tondant capilli ⁊ caput abluat
cum vino decoctionis ruthe. Deinde ī
ungatur sic. ℞. euforbij: piretri. bacca/
rum lauri. costi. ruthe agrestis ⁊ dome
stice. ana. ʒ. ij. buliant in oleo mustelli/
no: ⁊ cum illo oleo multū calido inun/
gatur caput. deīde fiat tale medicamē
℞. euforbij. piretri. castorei. galbani. se
rapini. oppopōacis. triū granorū pipe
ris. sulphuris viui. sinapis. assūgie leo
nis. ana. ʒ. j. conficiatur quedā massa ⁊
totum figuret in aluta ad modum ca/
pellie: vt supficies concaua cōprehen/
dat totū caput: ⁊ emplm̄ in supficie ꝯca
ua extendat: ⁊ calidū capiti applicet.
Et si ex his non curet nec excitet ha/
beatur capellina ferrea ⁊ calefiat ⁊ ca/
piti applicet: ⁊ sit intantū calida ꝙ qua
si adurat capillos: ⁊ anteꝙ infrigidet
alia capiti apponatur. ⁊ ista omnia ꝑ
ordinem sine intermissione intantū cō
tinuent donec reuixerit: aut saltē mor
tuus fuerit. vt non possit dici ꝙ ex de/
fectu medicaminum deficiat. quādoq;
dič Auic. ꝙ febris sine apostemate ter
minatur per apoplexiam: ⁊ potest ter/
minari ad bonum. tamen stat sicut mor
tuus quasi omnino. ⁊ postea reuiuiscit
⁊ ideo nullus talium debet sepeliri do
nec transiuerint tres dies naturales cō
pleti. vt est spacium. lxxij. horarum.

Si aūt per dei gratiam cōualuerit: fiat
ꝙ euomat. ⁊ detur cibus subtilior ī mi
nori quantitate ꝙ̄ in epilẽa. ⁊ det sibi
oxill'. diur. oxill'. squill'. ⁊ purgetur cū
yeraruffi. cū yeralogodion. ⁊ fiant om
nia per ordinē que dicta sunt in epilẽa.
qm̄ sicut conueniunt in causis: ita in cu
ratione. non opʒ igitur hic repetere.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ anhelit⁹ oī/
no existēter ⁊ appenter ī apoplexia de
ficere nō pōt. sic. n. fieret subito mors si
cut in suffocatis ⁊ strāgulatis: sʒ est ibi
aliq̄ mō cōfuso ⁊ iordinato. Aliqn̄ tn̄
pōt eē anhelit⁹ ita debilis. ꝙ nō appet
nob: potissime in ill' q̄ hn̄t cor frigidū.
Nūc aūt anhelitus in apoplexia nō ē
pp virtutē aiatā. sʒ pp nālem mouētē
ex desiderio fʒ Gal. Et si diceres: ⁊ iā
virtus nālis nō mouet. dico ꝙ nō mo/
uet in tpe sanitatis: sed in tpe magne ne
cessitatis sicut hic. Scdo notādum ꝙ
apoplexia vt plimū ē icurabil' ⁊ hoc
ē pp nobilitatē mēbri ⁊ multitudinem
māe. qr mebrū nobile nō pōt pati lōgi/
tudinē morbi ⁊ molestationē acciden/
tiū. Si aūt curet lʒ nō perfecte. hoc nō
pōt fieri pfecte pp multitudinē grossi/
ciē ⁊ viscositatē māe. sed nā vigorata
mittit ad loca ꝓpria. ⁊ qr ibidē oriunt
nerui: iō infundit in neruis. ⁊ ita causat
palisis vt dictū ē. Tertio notādū ꝙ fre
quenti⁹ accidit palisis in pte dextra. qr
pars ē rarior ⁊ meatus magis apti. ali
qn̄ tn̄ fit in pte sinistra propter debilita
tē loci. ⁊ ita plus gnātur in pte ad quā
mā magis declinat. Ultimo notādū ꝙ
in apopletico ⁊ in epilentico pila vel
lignū vel aliud tale debet poni īter dē/
tes cū violentia ⁊ ratione anhelitus: ⁊
vt dentes non destruantur.

¶ Capitulum. xxvij. de paralisi.

Paralisis ē neruorū mollificatio cum ablatione sensus ⁊ motus.

Cause. Quedā sūt cause extrinsece: sicut est casus ⁊ percussio neruorum nimia attritio: ruptura. incisio per transuersum: dislocatio: ira: ⁊ timor: nimia frigiditas comprimens ⁊ claudens. aut nimia caliditas exalans. constrictio. ligatura ⁊ similia. Si ab intus tunc sunt omnia illa que oppilant ⁊ claudunt capita ⁊ originem neruorū ita ꝙ spiritus ad subiecta penetrare nō possit. Ista autem sunt multa: sicut est phlegma vt plurimum: ⁊ melia minꝰ. ⁊ sanguis adhuc minus: ⁊ colera minime: nisi addita cum alio humore apostema ⁊ similia. sicut est crisis. Unde quatuor sunt morbi qui possunt in paralisi terminari. sicut est apoplexia. febris cronica. colica. ⁊ suffocatio matricis. Intelligendum igitur ꝙ duplex est paralisis quedam vlis: ⁊ quedam particularis. Particularis est in pede tm̄: aut matrice: aut vesica: aut in intestinis aut stomacho: aut lingua: aut naribꝰ: aut manibus. ⁊ ita de aliȷ̄s. Aut ē vlis: ⁊ appellatur vlis quando tenet medietatem corporis ſm longum. ita ꝙ aliquando est in vno latere. aliquando in ambobus preterq̄ in capite: qꝛ si est in capite tunc est apoplexia. Et est intelligendum ꝙ differentia est inter spasmum ⁊ paralisim: quoniam in paralisi prolongatur membrum: qꝛ infirmuz trahit sanum: ⁊ cum hoc in paralisi est materia diffusa ⁊ dispesa per membrū ⁊ tertia differentia qꝛ plus est ex materia hūida: ⁊ ita prolongatur neruꝰ ſm longum: ⁊ curtatur ſm latuz. Contrarium est in spasmo. Primo qꝛ membrū curtatur ſm longum: ⁊ prolongatur ſ3 latum. in spasmo enim membrum sanū trahit infirmum. Secundo qꝛ materia est magis coadunata ⁊ coartata ⁊ imbibita in foraminibus nerui ⁊ propter hoc dilatatur neruus in latum. Ultima differētia qꝛ materia spasmi magis trahit ad siccum grossum citius terminabile termino proprio. Paralisis igitur est membri mollificatio ⁊ remollitio: ita ꝙ cum manu tua poteris membruz paraliticum eleuare ⁊ deprimere sicut corrigiam madefactam. in spasmo aūt nō. cum neruus sit rigidus ⁊ contractꝰ.

Signa. Pulsus paralitici ē occultus debilis frequens ⁊ inordinatus. vrina est alba ⁊ tenuis: aliquando est tamen multum colorata propter renes non potentes segregare aut ratione doloris: aut febris: aut alicuius morbi concomitantis. Latus infirmum est ita frigidum sicut si esset in glacie positum ⁊ sanum sentitur ita calidūm sicut si esset in igne: ⁊ oculus aliquando minoratur. Signa aūt humoris peccātis sunt: qꝛ si ē ex sanguie pulsus est plenus. ⁊ color corporis rubeꝰ: ⁊ vene replete: ⁊ totum corpus plenuz ⁊ signa sanguinis precesserunt. Si ex phlegmate erit album humidum: ⁊ signa phlegmatis apparent in toto corpore. Si ex melia erit liuidum. ex colera aūt sola fieri non pōt: ⁊ si fiat hoc est per admixtionem cum alio humore ⁊ raro accidit: ⁊ tunc signa sunt cōposita. Si ex apostemate est cum febre ⁊ duricie: ⁊ apparet in loco. Cause autem primitiue ex indicȷ̄s cognoscūtur.

Pronostica. Si in puero febricitāti vri
na appeat viridis: significat paralisim
futurā aut spasmū. paralisis in senibus
de difficili aut nūꝗ̄ curatur. tremor su/
perueniens paralisi bonū. febris supue/
niens paralisi bonū. Paralisis si vene/
rit ex dislocatione: nimia neruoꝝ cōstri
ctione: aut ruptura: aut incisiōe p trans
uersum: nō recipit curationē. Si autē
membꝝ paraliticum minoretur: aut co
lor immutetur valde malum. ⁊ si non:
spes est in curatione.

Cura. In curatiōe palisis debe/
mus aduertē ꝙ a pricipio
nō deƀ fortis medicina. Scōo debemꝰ
considerare si adest febris: ⁊ sic deƀ me
dicina composita ex calidis ⁊ frigidis.
Tertio dēmus ꝯsiderare si medicami/
na calida multū nocēt: ⁊ si sic remittan
tur. ⁊ cū camomilla. ⁊ melliloto. ⁊ an/
thos ⁊ silib' medicenƀ: qm̄ nimis cali/
da dissoluunt mā̄ʒ ⁊ ita augmētāt mor
bū. Quarto dēmus ꝯsiderare ꝙ medi/
camina apponanƀ ī origine neruorum:
qm̄ aliter appositio supra pticulā patiē
tem paꝝ valebit. Quinto debemꝰ cōsi
derare effectū medicamis ca. supra mē
brū paliticū: qm̄ aliqn̄ nimis calefacit
⁊ vlcerat: mēbꝝ ēt nō sentit. ⁊ iō nesci/
mus vtꝝ iuuet vel noceat. q̄re frequenƀ
debemꝰ respicere: ⁊ si color ē rubeus ⁊
caro inflata ⁊ cū cōprimiƀ dealbaƀ bo/
num ē. si aūt nō dealbaƀ cū cōprimiƀ sʒ
remanet rubedo: signū ē ꝙ nimis cale/
fit. ⁊ cū hoc si vlcera appareāt: medica
mina sunt mutanda vt dictū est. In pri
mis igiƀ dieteƀ cū aq̄ hordei ⁊ ydromel
le ⁊ tenui dieta: nō solū vsqꝫ ad tres di/
es sʒ vsqꝫ ad. vij. vel. xiiij. si v̄tus tolera
re q̄at. Cibaria igiƀ sint volatilia assa
frixa ⁊ ꝯdita cū spēbus aromaticis. ab
oī vino caueat vsqꝫ ad declinationem
morbi. ⁊ sit ꝯtentus aq̄ mellita: aquā ēt
nō potet: ⁊ si potet valde paꝝ. Dēs. vj.
res nō nāles debēt vergere ad siccitatē:
sicut ē aer cibus ⁊ potꝰ sōnꝰ ⁊ vigilia.
⁊ ita de alijs. Sūme igiƀ parum potet:
⁊ cibaria sint sicca. Si aūt fuerit de san
guine fiat phlia. deide sumat oxizacc̄.
oxill'. diuret. ⁊ purgeƀ cū catartico ipia
li: ⁊ oxilaxatū: ⁊ yerap̄. Deinde inūgaƀ
cū oleo laurino. costino. camomillino.
Et si mā fuerit melica: digeraƀ ⁊ expel/
latur sic̄ decet illā mā̄ʒ. Et si ex aposte/
mate cureƀ illud sic̄ decet apostemata.
⁊ ita de cāis primitiuis. Siplici igitur
discrasie simplex medicamē adhibeaƀ
⁊ cōposito cōposite: sʒ qr frequētius, vt
plurimū accidit de phlegmate: ⁊ ideo
hāc curā diligentiꝰ ptractemus. In pris
igiƀ fiat clistere. ℞. malue mercurialis
abrotani vtriusqꝫ cētauree. vtriusqꝫ sti/
cados. vtriusqꝫ ruthe. an̄. M. j. suc. ble
te. li. s. fiat decoctio: ⁊ ī decoctiōe resol
uantur olei cōis. ʒ. iij. mellis. salis. fur/
furis. an̄. ʒ. j. yerap̄. yeralogodiō. an̄. ʒ.
j. misceanƀ ⁊ colenƀ ⁊ fiat clistere vsqꝫ
ad lib. s. Si aūt eēt nimis ꝯstipatꝰ: pōt
p̄cedē clistere mollificatiuū: ⁊ postea
istud. Deinde fricenƀ extrema fortiter:
⁊ pticula patiēs suauiter. Deinde dige
ratur mā cū pipe ⁊ assa: aut cuʒ pipe ⁊
acoro. aut cū pipe ⁊ tyria. aut cū pipe
⁊ metridato: aut cū diatrit. pipereō. Et
friceƀ pſ cū rad. lilij: ⁊ purgeƀ cū yerap̄.
⁊ yeralogodiō acuatis cū pl'pa coll'. ⁊
bdelio. Uel digeraƀ mā p hūc moduʒ.
℞. radic̄. feniculi. petrosil'. apij. gentia
ne. astol'. ro. cappariſ. sqll'. acori. piretri
raphani. lilij. an̄. ʒ. iij. cōquassenƀ ⁊ tem
perentur in vino al. ⁊ aceto al. per dieʒ
⁊ noctē: ⁊ tunc recipe narcisci: vtriusqꝫ
saluie. vtriusqꝫ ruthe. vtriusqꝫ calamēti

centauree minoris. costi ysopi.an.℥.ij. anisi.marat.carui agrestis.se.rut. spice nardi.squinanti.an.℥.j.mellis.lib.j.ꝛ.s fiant sirupi lib.ij.Mā digesta purgetur sic.℞.agarici turbith.an.ʒ.ij.euforbij. pulpe coll'.elacterij.an.ʒ.j.masticis.zin ziber.bdelij.spicenar.serapini.anisi.ca/ storei. carui. agrestis.se. ruthe.an.℈.j. yerarufsi. yeralogodio. yerap .an.ʒ. iij. misceant cū oxill'. squill'. ꝛ fiat mas sa:ꝛ cū vti voluerit accipiat.ʒ.iij. aut ℥.s.aut plus aut minus iuxta cōuenien tiam particulariū.postꝙ medicina cō/ fecta fuerit ad min⁹p.xv.dies si patiēs pōt tātū expectare:aut det supradicta medicina.Deinde inungat cum aliquo ex istis oleis aut multis scʒ laurinū. co stinū.ꝛ cum oleo de nuce romana: aut acoro:aut piretro:aut euforbio:aut de spicar.aut nigella:aut rutha:aut sinapi aut menta:aut de cordumeni: hoc ē de carui agresti :aut de ysopo : ꝛ de alijs oleis sbtilib⁹ calidis penetratiuis reso/ lutiuis ꝛ ꝯsumātib⁹:sicut est ēt oleū de balsamo:ꝛ mel anacardinuʒ: ꝛ adeps vulpis:ꝛ vulturis.ꝛ silium calidoruʒ. Ante tñ istas inunctiones post corpis mundificationē bonū ē vti stuphis sic/ cis:ꝛ in stupha ponant oia que ponun tur in sirupo:ꝛ post exitū qualibʒ vice ꝙ exhibeat tyriace.auree alexandrine an.ʒ.s.ꝛ continuet multis dieb⁹ sto/ macho vacuo:deinde apponatur istud emplm cū cautela pdicta.℞.gumi ru/ the agrestis.euforbij:opoponac. sera/ pini.galbani.castorei.mirte. asse fetid. bdelij.piretri.nucis mus.nuc.romāe.tri um granoꝝ piperis. anacard:tapsie:ni gelle. sinapis. carui agrestis. se. ruthe. an.℥.s.ꝯficiant cū oxill'. squill'. ꝛ fiat empla. ꝛ supra mēbrum paraliticū ap/ ponat. Deinde pōt balneari: accipia/ tur vulpis ꝛ cum pelle toto decoquat in aqua ꝛ calamento: ꝛ carui agreste: ꝛ acoro:ꝛ balneet in ista aqua: Uulga res tñ decipiūt in isto balneo: qꝛ faciūt an corpis mūdificationē: ꝛ iō augmen tatur morbus. Caputpurgia ēt ꝛ vomi tus cōpetunt. In declinatione aūt det vinū calidū antiquū sed in pua quanti/ tate. Uentose cū stricto orificio sine sca rificatione frequēter apposite supra ca pita neruoꝝ multū iuuāt. Sternutatio facta cū ell'o multū valet ꝛ cū medica/ minibus resolutiuis sp stiptica apponā tur. Cū aūt fuerit in cōualescētia mul/ tum confert ꝙ mēbꝝ eleuet ꝛ deprima tur vt suā operationē possit exercere.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ paliſis fre quēti⁹ aduenit cū pticularia ꝯueniūt:vt qꝛ frigidus de cōplexiōe:ꝛ senex ꝛ tps frigidum:ꝛ regio frigida: ꝛ qꝛ viuit in ocio:ꝛ i crapula:ꝛ in vino multo:ꝛ qꝛ officiū suū est frigidū:ꝛ qꝛ piscator : ꝛ circa coria ꝛ aquas cōseruat : ꝛ ita de alijs. Scōo notādū ꝙ mēbrū paliticuʒ licʒ nō sentiat nec moueat : nihilomin⁹ nutritur licʒ debiliter.ꝛ ꝙ debiliter nu/ triatur hoc patet: qꝛ continue macerat ꝛ arescit:ꝛ licʒ spiritus animalis non possit penetrare : nutrimentum tamen penetrat:quoniam modica nubes im/ pedit radium:sed attractio specifica at trahit ēt quod de difficili ē attrahibile: sicut patet in follibus fabrorum vbi nō attrahitur solum aer:sʒ grauia vt pul/ uis ꝛ stramina. Tertio notandū ꝙ vi/ num nō cōpetit i aliqua egritudine ner/ uali frigida:nec etiā in passionibus iū/ cturaꝝ.ꝛ qꝛ facit māas crudas penetra re.ꝛ qꝛ conuertitur in acetum:nisi i de/ clinatiōe corpore mūdificato: ꝛ ꝙ ad/ ministretur sicut oportet.

Capitulum. xxviij. de spasmo.

Spasmus est egritudo neruualis contrahens neruū ad suum originem cum ablatione motus.

Cause. Quedā eni ē cā exterior ꝛ quedā interior. Exteriores eni cause sunt multe: sicut ē nimia frigiditas cōprimens: aut caliditas dissoluens ꝛ ad neruos delegans: sicut est punctura nerui cū stilo aut acu ꝛ similibus: aut pūctura scorpionū: aut morsus reptiliū: aut labor nimius: aut aliq̄ alia res cogens reuerti mēbrum ad suū originem: sicut est casus. incisio: ꝛ ita de aliis. Si aūt cā fuerit interior: tunc etiā sunt multe: sicut est apostema vbi materia ē coadunata i vno loco nerui seu originis eius. In aliis aūt causis materia magis apprehendit neruuꝫ: ꝛ cum hoc etiā vētositas grossa que nō habet exitū. aliqñ tamē ventositas est ita modica ꝙ cito recedit per se aut cū modica fricatione. ꝛ iō quādo venit in tibia vulgariter vocat̄ grapa. Aliqñ cā est sanguinea. aliqñ melica. aliquādo phlegmatica: ꝛ ista venit vt plurimū. aliqñ fe. ꝛ est in cā crapula ꝛ ociū ꝛ somnꝰ nimis profundus. ꝛ siqua sūt silia. Intelligendū ꝙ spasmꝰ quasdam recipit sectiones. oīs eni spasmus aut ē de repletione: aut de inanitiōe. ꝛ sique alie sunt cause ad istas duas possunt reduci. Secunda diuisio erit talis. Spasmꝰ aut ē vlīs: aut pticularis. Uniuersalis qñ est in vna pte tm̄. sicut si ꝯtrahat̄ membꝝ anterius: aut tm̄ posterius: aut vtroqꝫ mō: aut vocantur propriis nominibus procostomus: cupercostomus. ꝛ tetanus. q̄si totū tenēs: qm̄ tūc equalr̄ ꝯhuntur nerui añriores ꝛ posteriores. ꝛ iste de difficili cognoscit̄: qꝛ remanet figura in dispositione sua. Hoc intelligo ꝙ ille spasmus nō attingat caput: qꝛ tunc esset epilensia: qm̄ epilīa est spasmꝰ totius corporis. Sed pticularis vt actuꝫ est in aliqua pte faciat tm̄: aut in pedibus: aut in manibꝰ: aut vēsica. ꝛ ita de aliis. Tertia diuisio est qm̄ spasmꝰ quidam est in pueris. ꝛ ille de facili venit: ꝛ de facili curatur. ꝛ quidā venit i aliis etatibꝰ a. vij. annis vltra. ꝛ tūc de difficili venit ꝛ de difficili recedit. Spasmꝰ quidam añcedit fe. ꝛ est vt plurimū de repletione. ꝛ quidā sequitur fe. ꝛ ille vt plurimum de inanitione. Spasmꝰ quidā ē cū dolore magno: sicut ille qui est ex repletione. ꝛ quidā vbi nō est tantꝰ dolor. sic ille q̄ ē ex inanitiōe: nisi eēt ratione inordinatiōis ꝛ siliū. sicut ē i spasmo stōachi ppt̄ colerā prasinā. ꝛ vermes sūt ēt aliqñ cā spasmi ꝛ epilēsie.

Signa. Qñ eni vides mēbꝝ cōtractū ꝛ rigidū. ꝛ nō pt̄ reduci ad dispōnē suā nālem: tūc illud mēbrū est spasmatū. ꝛ si sano subito aduenerit. tūc signatur esse de repletione. qm̄ neruus tūc diminutus est ſm lōgū. ꝛ magnificatus ſm latū: sicut corrigia ī hyeme. Si autem paulatine aduenerit: aut post febres ꝛ labores ꝛ inanitiōes tunc talis spasmus est de inanitiōe: vbi est curtatio nerui ſm latū ꝛ ſm longuꝫ. sicut videmꝰ de coriis in estate. Et qñ spasmus cito reuertit̄ ad suā naturā nō est vere spasmus. sicut pꝫ in oscitatiōe ꝛ singultu. Pulsus aūt spasmatoꝝ est debilis. durus. vndosus. inordinatus. Urina aliqñ est colorata ꝓpter fe. ꝛ aliqñ remissa ꝓpter ascensū hūiditatū ad caput. Et si fuerit ex sāguie apparet rubedo i mēbro: ꝛ apparēt dnīa sangui-

nea in toto corpe:ita est de melia: ꝛ ita de phlegmate: de quoꝝ signis frequenter dictū ē. Cāe āt pmitiue cognoscūt indicio patiētis. De signis āt apostēatū aut vermiū: ꝛ siliū dictū ē vt dicet.

Pronostica. Spasm⁹ de repletiōe est curabilis: qꝛ facili⁹ ē rē hūidā desiccare ꝙ siccā hūectare: sicut scribitur. vij. de ingenio. ex eꝯo spasmus mortale est spasm⁹ post vulnera mortalis: qꝛ spasmus de inanitōe mortalis: spasm⁹ post fe. ꝛ fe. mortal. Si āt aliqs fuerit multū inanit⁹ pp aliquā cāz: si supueniat ei febris supueniat spasmo: vere tal' spasmus ē mortalis: qꝛ p certo de inanitiōe est. Et h dicit p tāto qꝛ spasm⁹ de repletione venit aliqñ post fe. cū corp⁹ ē plenū: ꝛ qꝛ talis spasm⁹ est de repletiōe: iō est curabilis. Et p tāto spasm⁹ in pueris est de facili curabilis: qꝛ nerui sunt molles: ꝛ iō p qualibet facili cā venit sicut p fletu ꝛ colli passiōe ꝛ fe. ꝛ sic de facili venit: ita de facili curat vel recedit: qm̄ spasm⁹ i pueris cū febricitāt vt plurimū est de repletiōe: qm̄ pueri nullis ex reb⁹ itēdūt nisi soli comestiōi: sicut scribit Gal. in fiue pnosticoꝝ: cuz loqt de spasmo pueroꝝ. Spasm⁹ pp pūcturā neruoꝝ ē pessim⁹. Juxta illud Gal. i tegni: nerui vo ꝛ tetanos pūctura ꝛc.

Cura. Si spasmus fuerit ex frigiditate dent ca. resolutiua: sic ē oleū de lilio. de cos̄ta. de castoreo. de nuce indica. Si fuerit ex caliditate inungant nerui ꝛ capita eoꝝ cum oleo nenupharis. ꝛ salicis ꝛ rosaꝝ. Et itelligēdū ꝙ i spasmo faciei debēt poni medicamina supra occipiciū. Et si fuerit in alijs ptib⁹ iferiorib⁹: ponant desup quasi feruēs oleū de euforbio: ꝛ opoponaco: ꝛ piretro ꝛ castoreo: ꝛ aperiatur locus ꝛ cauterizet purgatiōe vlī p cedēte: qꝛ iste spasm⁹ est multū piculosus ꝛ de se incurabil' qd erit si cōtingat error: vigilate ergo hic. Si aūt spasm⁹ fuerit ex scorpionib⁹ ꝛ aialib⁹ venenosis: det tyriaca ꝛ metridatū: aut medicamina q̄ valēt cōtra venenū: sic saluia aristol. ro. gentiana. bacce lauri. ꝛ similia. Et si fuerint in ifātib⁹: oīa resolutiua sufficiūt: sic est oleū costinū: laurinū camomillinū: ꝛ silia. Si aūt fuerit pp apostemata: curent apostemata sic decet. Si aūt fuerit pp vermes occidant cū amaris. sicut ē absinthiū. cētonica. psicaria. aloe. agaricus. ꝛ fella. ꝛ semē zedoarie: ꝛ amig. ama. ꝛ pñt fieri emplastra extra. aut aliqua istoꝝ pñt dari cū lacte ꝛ silib⁹: q̄ dicent in loco suo: ꝛ ita de alijs causis reducūt ad suā naturā p suū ꝯriū. Si aūt fuerit de sanguine fiat phlōia: ꝛ deīde clisteria: ꝛ deiñ ponantur resolutiua olea q̄ dicta sunt supra originē neruoꝝ vt dictū est. Et si cā fuerit melācolia digerat ꝛ euacuetur vt dictū est. Idē de phlegmatica. In causis igit frigidis det ista potio: ꝛ digerit ꝛ pfecte curat si cōtinuet. ℞. asse fetide opoponacis. castorei. añ. ℥. s. misceant ꝛ exhibeāt quotidie. ʒ. ij. vel digerat mā cū oxill. diuretic. ꝛ oxill. squill. ꝛ purget cū yeraruffini ꝛ yeralogodion. acuatis cū euforbio. ꝛ pulpa coll. vel fiat sirupus ꝛ medicina: ꝛ stuphe oīa alia q̄ dicta sūt in paralisi. balnea eni sulphurea multū conferūt: ꝛ si nō habent nāliter fiūt artificialiter cuz multitudine sulphuris ꝛ salis: tamē nō debent multū morari stupha sicca magis cōpetit ꝙ balneū aque. Inungatur igitur mēbrū cū oleo de euforbio ꝛ piretro: ꝛ spicanardi. ꝛ castoreo. ꝛ assa ꝛ opoponaco ꝛ serapino ꝛ cū assūgia

vulpina lupina vulturina. ꝛ ex istis eisdem potest fieri emplm̄. ꝛ portet pelles vulpinas ꝛ vulturinas. ꝛ ventose ēt valent. Si aūt cā fuerit inanitio ꝛ cum fe. detꝫ ordeatū auenatū. lac amigd. dia dragantū frigidū. ꝛ inungatꝫ cum oleo viol. ꝛ nenupharis. ꝛ salicis. ꝛ domus sit fria: ꝛ aspergatꝫ tota reb⁹ frigidis. ꝛ asselle ꝛ inguina: ꝛ spina dorsi inungatꝫ frequenter cū oleo viol. Si aūt non febricitet detꝫ sibi lac ad potandū: ꝛ irroretur totū caput cū lacte: ꝛ balneetꝫ totus si est possibile. ꝛ inūgatꝫ cū oleo sisamio. ꝛ cū oleo amigd. dul. imo balnectur totus si est possibile. ꝛ dētꝫ vitella ouoꝝ ꝛ alia resumptiua ꝛ nutriētia. ociū ꝛ quies ꝛ taciturnitas. In tetano aūt cōpetit ꝙ balneetꝫ in aqua fria. sicut dicit Ypo. Si fuerit iuuenis ꝛ carnos⁹ in media estate: qꝛ tūc reuocatꝫ calor ad interiora: qui reuocatus ꝛ fortificatus curat. Et. d. Auic. ꝙ si ren cū piguedie sua ꝯteratur ꝛ supra originē nerui spasmati reponatur ꝙ multum valet: ꝛ ibi dimittatꝫ. deide p ordinē alter appōatꝫ.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ febris superueniēs spasmo pt curare spasmū ꝛ egritudines neruales. dū tñ tres conditiones apponantur. Prima ꝙ morbus sit materialis ꝛ de causa frigida: qꝛ si esset de inanitiōe magis augmentaret. Secūda qꝛ corpus sit mundificatum: qm̄ aliter esset timēdū de putrida: aut de apostemate: aut de augmētatiōe morbi materiam liquefaciendo ꝛ ad ꝑiculū patientē delegādo. aut de morte propter afflictionē morbi principalis ꝛ fe. superueniente. Tertio ꝙ illa febris sit ephimera: ꝛ cū istis conditionib⁹ secure inūgantꝫ arterie cū assungia leonis: aut cū succo flāmule. ꝛ ita ꝓuocabitur fe. Secundo notandū ꝙ mēbrum spasmatuꝫ nō mouetur ꝛ tñ sentit cuius rō est qm̄ plura sunt necessaria ad motū ꝙ̄ ad sensuꝫ. ꝛ iō mltitudo spūs pt amitti q̄ erat necessarius motui. sꝫ paꝝ pōt remanere qō sufficiat sensui: ꝛ potissime si fiāt p vnū neruū. Modic⁹ aūt spūs potest sufficere sensui: cū sit virt⁹ passiua. multus aūt est necessarius motui cū sit virtus actiua. Tertio notādum ꝙ spasm⁹ citius venit pueris ꝓpter molliciē neruoꝝ: ꝛ citius recedit. In senib⁹ aūt venit tardius: qꝛ sunt solidiores ꝛ phlegma ē magis grossum ꝛ nō pōt penetrare. tardius tñ curatur. Quarto aduertendū ꝙ citius causatꝫ spasm⁹ de sanguine. secundo de phlegmate. tertio de melia. ꝛ licꝫ melia magis assimiletꝫ neruo ẜm hoc citius deberet causari. tñ ꝑꝑ grossiciē penetrare nō pōt. Rarissime tñ accidit de cola. Quinto intelligēdū ꝙ licꝫ palisis accidat in dextrum ꝛ sinistrum. non tamen spasmus. quoniā paralisis est prolongatio membri mollificatio insensibilitas ꝛ immobilitas. In spasmo aūt est curatio ꝛ retractio. pars autē dextra ꝛ sinistra nō possunt incuruari. pars enim lata citius flectitꝫ ꝙ̄ stricta. nūc aūt latera sunt strictiora: ꝛ tamen nō ita possunt curuari. qꝛ thorax ꝛ coste ꝛ spōdilia impediunt. ꝛ iō nō sūt nisi tres species spasmi. anterior. posterior. ꝛ tetanus: qꝛ vtrunqꝫ tenet. Uel posset dici ꝙ licꝫ nō fiat spasmus in toto latere. fit tamē in parte. qm̄ manus aut brachium potest curuari ꝛ ad suum originem reduci per viam spasmi. sicut potest ꝓlongari p viā paralisis. cū causa sit eadem. ꝛ particula patiens sit eadem. nisi ꝙ in spasmo mā est grossa ꝛ magis adunata. sed in paralisi magis humida ꝛ magis dispersa ꝛc.

¶ Capitulum. xxviij. de tremore.

Tremor est diminutio virtutis motiue: sicut stupor est diminutio virtutis tactiue. vel tremor ē bellum cōtinuū virtutis volūtarie motiue mēbrum ad supiora eleuantis ꝛ grauitatis nālis mēbri ipm ad inferiora deprimentis. Motus igit tremoris est cōpositꝰ ex motu nāe ꝛ motu morbi. ſꝫ Gal. v. de morbo. Si eni virtꝰ nō esset ipedita: mēbrū posset eleuare. ꝛ eleuatum regere ꝛ conseruare: sꝫ qꝛ ipedita ē ꝑpt morbū. ideo morbꝰ deprimit. ibi igit ē morbus continuus aut istius aut illiꝰ.

Cause. Cuiꝰ cā ē oē illud qd debilitat virtutē aut instrm̄ virtutis aut vtrūqꝫ. Illa aūt que virtutem debilitāt sunt sicut imaginatiões timorose. sicut cū aliquis vadit per altū montē aut supra strictū pontē aque ꝓfunde. aut cū est in cacuminibꝰ montiū. aut in arce turriū ꝛ respicit iferius: tūc enim imaginatur qꝛ casus esset malus ꝛ timet ꝛ ita incurrit timorē ꝛ aliquando casum. Silr cū aliqs ē corā pricipe terribili sicut dicit Gal. aut cū est in cōspectu leonis ꝛ siliū. Hoc idē facit gaudiū ꝛ ira ꝛ silia. ꝛ oia breuiter q̄ debilitāt virtutē aialē. Scda cā ē oē qd debilitat instrumētū. ꝛ hoc ē frītas mortificās ꝛ paliticās mēbꝛ. aut calitas resoluens: ꝛ debilitās. aūt hūiditas mollificās. aut siccitas inaniēs ꝛ ꝯsumēs: reddēs insturmētū ieptū motui. ꝛ ita nocꝫ ociū ꝛ dimissio exercitīj ꝯsueti. ꝛ crapula ꝛ sup oia vinū nimis potatū. ꝛ potꝰ nimiꝰ aq̄ fride. ꝛ oē illud qd debilitat: aut mollificat istrumentū: qm̄ licꝫ spūs aialis eēt bonꝰ clarus ꝛ sufficiens: instrumentū tn̄ ē ineptū. Diuidit aūt tremor. qm̄ quidā ē vlis in oibꝰ mēbris. ꝛ qdā ꝑticularis. vn̄ qdā ē in capite tm̄. ꝛ qdā in māu dextra. ꝛ qdā in sinistra. ꝛ qdā in vtraqꝫ ꝛ non in pedibus. Signa habentur ex suis causis.

Pronostica. Tremor ē via ad spasmū ꝛ palisiꝫ tremor i senibꝰ nō curat. Tremor ē dterior i pte sinistra ꝙ dextra ſꝫ Auic. Tremor i labio iferiori vomitū signat. Ypo. vō docet ꝓnosticare i causone tremori alienatio supueniēs soluit Gal. nō tꝫ istū amphꝫ. Auic. tꝫ. Gal. n̄ tꝫ q̄ ad modū: qm̄ alienꝰ modꝰ loqndi ē ꝙ egritudo soluat. ꝛ peior cāet. Auic. tꝫ ꝙ possibibile ē ꝙ sic fiat ꝛ ita q̄ ad rē

Cura. Sic est ex accidētibus aie remoueantur ꝛ odoriferis vtat ꝛ spūs ꝯfortantibꝰ. Si ē ex calore infrigidet. Si ē ex frītate calefiat. Si ex hūiditate ꝯsumat ꝛ desiccet. et si ex siccitate hūectet. Curet igit i oibꝰ et ꝑ oia sic dictū ē in cap. de palisi et de spasmo: qꝛ eadē ē cura. Si aūt fuerit cā humida et frida q̄ frequētiꝰ aduenit curet sic. ℞. trifolīj. sticados. eupatorīj: aā. li. ß. castorei. ℥. ij. mell. lib. j. fiat sirupi. qsi lib. ij. et vtat eo mane et sero. et qꝛ ista hn̄t aspectū ad tremorē: ex istis pōt fieri oleū: et ꝙ inūgat tota ps lesa. aut ꝙ fiat ꝯditū: aut elrīū. et ꝙ vtat eis. aut ꝙ fiat emplm̄ et desup apponat. deinde purget cū yerap. acuata cū pulpa coll. et bdelio. Deinde fiāt stuphe: et in stupha ponant ista q̄ in sirupo. et plꝰ sulphur et salnitꝛ. et postea vtat tyriaca. et aurea alexādrina. aut balneet ꝛ stuphet in balneis sulphureis nālibꝰ. aut i aqua maris calida. aut in aqua salsa ꝑ artificium. Et dicit Auic. ꝙ cerebrum leporis assumptum multum valet.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ vinū ꝛ multitudo aq̄ frigide multū nocēt neruis: ſʒ aqua pluuialis min⁹ nocet. Sʒ poſſet aliq̄s dubitare ſi medicina laxatiua dʒ p̄cedē balnea vel ecōuerſo ꝓpt̄ dicta Uiatici cap. de tremore. q̄ poſtq̄ locutus ē de medicis laxatiuis ꝛ oleis ipe dicit. iſta aūt fiāt poſt balnea ſulphurea. ꝛ ita videt̄ ꝙ balnea p̄cedāt ꝛ alia ſubſequātur qđ ē ꝯ rōnem. q2 vlia debent p̄cedere ꝑticularia. Dico ꝙ cū dicat p⁹ balnea nō facit relationē ad medicinas: ſed ad olea. ita ꝙ intellexit ꝙ medicine laxatiue debeant precedere. ꝛ poſtea balnea: ꝛ poſtea olea ꝛ vnguenta ꝛc.

¶ Capitulum. xxx. de iectigatione.

Iectigatio eſt motus deambulatiu⁹ ꝓp vētoſitatē īcluſā ñ hn̄tē exitum: ꝛ iō mot⁹ ē morbi ꝛ nō nãe ſm Gal. i. v. de morbo. Fit aūt ī mēbro dilatabili ꝛ cōſtrigibili. ſicˀ ē caro lacertoſa. ꝛ iō vt plurimū fit ī facie ſub cute ꝛ carne. ꝛ iō nō fit in mēbro nimis molli. nec in mēbro nimis duro: ſicˀ ſūt oſſa. i oī tñ membro potēte dilatari ꝛ ꝯſtringi pōt fieri ꝛ iō pōt fieri ī capſula cordis: ꝛ mľtis alijs partib⁹. potiſſime tñ fit in partibus exteriorib⁹ iuxta cutē. ꝙ aūt fiat ex ventoſitate hoc patet: q2 cito venit ꝛ cito recedit: aut cū modica fricatione.

Cauſe. Cauſe aūt hui⁹ paſſiōis ſūt oīa illa q̄ mām ꝯuertunt in ventū ꝛ vaporē: ſʒ ḡnatū nō cōſumūt. ꝛ iō vent⁹ facˀ ſaltū ꝛ iectigatiōnē: ꝛ mouet̄ ad modū mot⁹ vermicularis. iſta aūt ſūt calor debilis nō potens reſoluere nec cōſumere. ꝛ fritas. ꝛ hūiditas. ꝛ cãe coadunantes ſunt ocium ꝛ quies. ꝛ vite ſuauitas. ꝛ multitudo cibi ꝛ potus. ꝛ accidentia anime. ſicut ē ira. timor. ꝛ gaudium ꝛ ſimilia. Signa ſunt ſatis manifeſta.

Pronoſtica. Si ſalt⁹ ſeu iectigatio cōtinuent̄ pronoſticant futuram epileſiam aut apoplexiam. aut ſtuporem. aut paraliſim. aut ſpaſmum. aut torturā.

Cura. Maior pars curatiōis huius morbi eſt rectificatio digeſtionis ꝙ cibus non ſit ventoſus. ꝛ ꝙ detur in tali quantitate qualitate ꝛ ordine ꝙ non conuertatur in vaporeʒ: ꝛ ideo ſi eſt ex cauſis calidis dentur frigida temperate. ꝛ ſi ex cauſis frigidis dentur calida que magis conſumant q̄ diſſoluant. ſicut eſt rutha: ꝛ agn⁹ caſt⁹ ꝛ caſtoreum. Purgetur igitur corpus ſm exigentiaʒ particulariū. deinde exhibeantur ſtuphe ſicce ſicut dictum eſt ſuperius capitulo de paraliſi ꝛ balnea ſulphurea ꝛ marina ꝛ ſalſa. ſiue naturaliter ſiue artificialiter multum valēt. ꝛ ventoſe ſine ſcarificatione ꝛ cum ſcarificatione. ꝛ cauteria. ꝛ inciſio arteriarum adminiſtrantium materiam. ꝛ idē ſi fuerit in facie confert aliquando incidere arterias timporum poſtq̄ vniuerſalia preceſſerunt ſicut opʒ. Salt⁹ igit̄ ſeu iectigatio curantur ſicut tremor.

Clarificatio. Contrarietas videtur eſſe inter Gal. quinto de morbo. ꝛ viaticū. quoniam viaticus dicit ꝙ iectigatio eſt motus nature: ꝛ morbi. ſed Galienus dicit ꝙ eſt morbi: ꝛ ꝙ iectigatio non eſt motus nature: ſed eſt morbi: quoniam vētoſitas mouet̄. ſicut vermis: aut formica. aut ad modū ſaltus cuiuſdā deambulationis ſub cute. Sed q2 videt̄

mouere p modũ dilatationis ⁊ cõstri/ctionis: ⁊ q: hʒ magnã couenientiã cuʒ tremore: iõ quãtũ ad hãc apparẽtiam iudicãs viaticus dicebat ecce motũ nature ⁊ morbi. Secũdo notandũ ꝙ licʒ cor sit calidissimum nihilominꝰ gratia mãe frigide grosse viscose põt pati ie/ctigationẽ aut in se: aut in sua capsula.

Caplm. xxxi. de tortura.

Tortura est morbus officialis figurã ⁊ dispõnẽ faciei nãlẽ corrumpens.

Cause. Cã huius passionis est paralisis aut spasmꝰ veniẽs nervis: ⁊ lacertis faciei: aut apostema colli: ⁊ ita de aliĳs q̃ ledũt nernos sicut dictũ ẽ caplo de paralisi. ⁊ caplo de spasmo.

Signa. Signum ꝙ sit tortura: qm̃ labia nõ pñt ꝯiũgi. Si igit̃ i aliqua pte sit tortura: ps sana cũ manibus põt tractari: ⁊ ad suã nãlẽ dispõnẽ redigi. ps aũt infirma nõ. Signũ eni torture est multitudo sputi ⁊ saliue: aut retẽtio eius. Signũ aũt ꝙ sit paralisis est ptis relaxatio. mollificatio ⁊ hũiditas: ⁊ saliua multa. Signũ aũt spasmi ẽ duricies: ⁊ ꝯtractio: ⁊ dolor illꝰ ptis ⁊ dolor capitis. Et si est de repletione vini vẽnit subito: ⁊ si est de inanitione venit paulatine ⁊ p̃cesserũt ea q̃ corpus inaniũt sicut est fe. vigilie ⁊ inanitio ⁊ siĩia: ⁊ ẽ facies corrugata.

Pronostica. Pronosticatio est talis si tortura p sex mẽses durauerit: aut nũꝙ aut cũ difficultate curabit̃. Saltꝰ p̃dicit torturã: ⁊ tortura spasmũ aut paralisim: aut apoplexiã. Si aũt tortura fortis aduenit infra. iiĳ. dies interficit: ⁊ si illos transiuerint euadere pñt.

Cura. Curatio huiꝰ morbi directe in phloia ⁊ farmacia ⁊ aliĳs fit sicut in paralisi ⁊ spasmo. Specialia tñ ad torturã sũt ista. s. yera hermetis si ꝯtinuet̃ lõgo tpe quotidie vsqꝫ ad. ʒ. i. Acorus valet ex proprietate. ⁊ nux muscat. ⁊ zinziber. ⁊ iõ ex istis tribus põt fieri sirup. cũ melle aut electuariũ. aut oleũ. aut emplastrũ. ⁊ si apponatur in occipicio ⁊ collo. ⁊ supra timpora ⁊ mãdibulas. ⁊ supra ptẽ lesam: aut ꝙ ex istis tribꝰ cũ piretro fiat gargarisma: aut caputpurgia: aut masticatoriũ. Singulare p̃sidiũ ẽt ẽ istud. ℞. auricule muris. ciclaminis. nucis idice cucumeris asinini. nucis mus. acori. piretri. añ cõquassent̃ ⁊ bulliãt in vino: ⁊ deinde iungat̃ bõbax in vino colato: ⁊ patiẽs resupinet̃: ⁊ cõprimat̃ bõbax ⁊ vna gutta vel due tepide in naribus instillet̃: ⁊ h̄ fiat multis diebꝰ ⁊ multis vicibꝰ stomacho vacuo: qm̃ ista purgãt caput mirabilr̃ ⁊ cõfortãt neruos: ⁊ iõ ex istis posset fieri electuariũ: aut emplastrũ: ⁊ ꝙ apponat̃ supra origĩnẽ neruoꝝ. Ista ẽt hñt locũ in egritudine mãli corpe mũdificato. valet ẽt ad h̄ fricatio capitis ⁊ occipicĳ colli ⁊ totiꝰ ptis lese. Et valet ẽt ꝙ q̃tidie speculet̃ se in speculo. ⁊ si speculũ eẽt de calibe tãto meliꝰ: ⁊ ꝙ studeat cõtãgere labia: ⁊ cõformare faciẽ suã ⁊ p se ⁊ cũ mãibꝰ. Et valet ad h̄ tubicinare cũ tuba aut cornu freqũeter: qm̃ h̄ facit ad rectificationẽ figure. Ualet ẽt sternutatio facta cũ nigella ⁊ castoreo. ⁊ pipe: valet ẽt ꝙ fiat suffumigatio: aut fomentatio: aut vtrũqꝫ cũ oĩbꝰ noiatis: ⁊ ꝙ addat̃ sinapis. ⁊ opoponac. Ultimũ aũt remedium est cauteriũ in venis que sunt retro aures. sicut dicit Aui. vel fiat in collo.

Explicit secũda pars istius libri.

Incipit pticula tertia q̄ est de egritudib⁹ oculoꝝ. auriū. nariū. ⁊ oris. cō/tinens capitula. xxvij.

Caplm primū de anothomia oculi.

SIcut scribit Gal. viij. de iuuamētis mēbroꝝ cerebrū causatū est pp oculos vt oculi essent in eminētiori pte corpis sicut speculator in arce. Nūc aūt a cerebro pcedūt duo nerui fm Gal. iiij. de morbo. q soli sūt cōcaui antonomatice loquēdo qui appellant nerui obtici: per quos trāsit spūs aīalis visibilis vsqꝫ ad oculū q diffūdit se p totū oculū vsqꝫ ad hūorē cristallinū: deinde spiritus aīalis ille visibilis multiplicat se ab intus vsqꝫ ad supficiē oculi: ⁊ tūc recipit spēm rei visibilis: q̄ iactata erat vsqꝫ ad hūorē cristallinū vbi est prima imutatio coloꝝ. ⁊ deiñ reportat simulacrū vsqꝫ ad sensū cōem: vbi recipiūtur spēs recepte in alijs sensib⁹ cōibus. Ad h igit seruit neru⁹ obticus vt. s. portet spūm visibilē ⁊ reportat simulacrū vsqꝫ ad sensū cōem. Isti aūt duo nerui obtici cū pcēdūtur ex dextro ⁊ sinistro cōiūgunt p modū crucis ⁊ efficit i crucis signatiōe foramē vnū tm̄: in quo foramine cācellant ydola reꝝ visibilium: aliter enī cōtingeret videre vnuz duo. Deiñ bisurcant iteꝝ post crucē: ⁊ diuidūtur in duas ptes: quaꝝ vna vadit ad oculū dextrū ⁊ altera ad sinistrum: postea aūt orit tunica sclirotica: cui⁹ iuuamētū est defēdere oculum a duricie cranei: deinde venit tunica secūda que orit a piametre ⁊ ptegit oculū ad modū semicirculi: deinde venit tunica retīna ⁊ ptēdit p eūdē modū. ⁊ est plena venis ⁊ arterijs. vt exīde oculus ⁊ humor cristallinus nutriant. Deinde venit humor vitre⁹. cui⁹ color est alb⁹ vergēs ad rubeū: in cui⁹ cōcauo est humor cristallin⁹ ad modū semicirculi ex quo

per viam cuiusdã resudationis per vi am attracti nutritur hũoꝛ cristallinus. Deinde venit humoꝛ cristallinus seu glacialis q̃ est in medio oculi: ꝛ est ibi per se ꝛ alia oĩa sunt ꝓpter iuuamẽta: vbi est pꝛima coloꝝ ĩmutatio: ꝛ est na ture diaphane vt recipiat oẽs coloꝛes ꝛ figure rotũde vt nõ aggregent super fluitates: ꝛ a pte añrioꝛi h꞉ figurã eli/ sam: vt simulacrũ rei visibilis melius possit appꝛehẽdi. Deinde venit tunica aranea q̃ oꝛit a retina: vbi apparet foꝛ ma ꝛ figura cũ aliq̃s directe oculũ in/ tuetur ꝛ fuit añ cristallinũ: vt nõ lede/ retur ab humoꝛe albugineo. Deinde venit hũoꝛ albugineus: ꝛ est fex ꝛ sup fluitas cristallini hũoꝛis: ꝛ cũ hoc ẽ ibi vt defẽdat cristallinã a nocumẽtis ex/ trinsecis. Deinde venit tunica vuea: cu ius coloꝛ nãlis est medius inter nigru꞉ ꝛ viridẽ vt foꝛtificet virtus visiua: ali quando tamẽ est alioꝝ coloꝝ: ꝛ ẜm h̃ diuersificat coloꝛ oculi. ꝛ de ista colo/ ratiõe nõ facit mẽtionẽ Gal'.i tegni. s꞉ de illa q̃ ꝓuenit ẜm dispõne꞉ humoꝛis cristallini. aut albuginei: aut spiritus. Nũc aũt tunica vuea est in medio pfo rata: vt spũs ꝛ simulacrũ possint ptrãsi re recte ad modũ vue: ꝛ suspẽsoꝛiũ est remotũ. Deinde venit tunica coꝛnea q̃ est alba ꝛ solida sicut coꝛnu vt tueretur oculus a nocumẽtis extrinsecis ꝛ cõti net in se q̃tuoꝛ tunicas: vt si vna ledere tur: alie nõ lederent. Deinde venit tu/ nica cõiunctiua illa. s. quã videm⁹ albã q̃ ambit ꝛ ligat vndiq꞉ totũ oculũ: nisi quãtũ est necessarium visui. Deinde ve niunt musculi ꝛ lacerti ligãtes ꝛ solidã tes ꝛ mouentes oculũ siue supius siue inferius siue latitudinaliter. Deinde ve niunt due palpebꝛe in quolibet oculo vna superioꝛ ꝛ alia inferioꝛ: vt melius coopiatur oculus ꝛ defendat: quarũ potissime supioꝛ mouet: ꝛ sunt muscu li mouẽtes ẜm oẽs dimẽsiones necessa rias ꝛ sũt ibi pili vt defendãt oculũ a puluere ꝛ sudoꝛe ꝛ nocamẽtis extrin/ secis: ꝛ sũt nigri ꝛ foꝛtificet visus. Hãc aũt anothomiã posuimus multũ bꝛe/ uiter quãtũ fuit possibile: vt meli⁹ egri tudines oculoꝝ videam⁹: q̃m oculus patit oĩa genera moꝛboꝝ: sicut ẽ moꝛ/ bus consimilis officialis ꝛ cõis. Et qꝛ egritudines cõiunctiue citius adueni/ unt: iõ i pꝛimis dicem⁹ bꝛeuiter de egri tudinibus cõiũctiue: deinde de moꝛbis qui veniũt in lachꝛymali: deinde de il/ lis q̃ veniũt in coꝛnea: deinde de illis q̃ veniũt in humoꝛe albugineo ꝛ cristalli no. ꝛ spiritu visibili: ꝛ neruo obtico: de inde de moꝛbis q̃ veniunt in palpebꝛis deinde de illis q̃ veniũt in lacertis mo/ uẽtibus oculu꞉. Hoc aũt faciem⁹ p dei gratiã bꝛeuiter ꝛ bñ ꝛ plene: q̃m passio nes oculoꝝ sũt multũ difficiles ad co/ gnoscendum ꝛ ad curandũ.

¶ Caplm. ij. de passionib⁹ cõiũctiue: ꝛ sunt numero. xiij. sicut est obtalmia. vnguis. macula ru. pãnicul⁹: casus pul ueris. tũoꝛ. duricies. pꝛurit⁹. apostẽata granulosa. vlcus sanies. excrescẽtia car nis ꝛ diminutio ei⁹. fistula lachꝛymal'.

Obtalmia est apostẽa calidũ ꝯiũctiue **Cause.** Cã hui/ us passio nis est exterioꝛ aut interioꝛ: Exte/ rioꝛ enim sicut est caliditas nimia: aut frigiditas: aut balneum nimis cali/ dũ. aut puluis. aut vẽtus turbidus: ꝛ si milia. Cause aũt intrinsece sũt sicut est sanguis. aut colera. aut phlegma: aut melẽcolia. aut vẽtositas. Unde vapo/

res aliqñ ascendunt ab iferioribus: aliquādo aūt descēdant a capite: ⁊ aliquādo a venis extrinsecis ⁊ aliquādo a venis intrinsecis: ⁊ tūc est valde malum.

Signa. Si cā fuerit exterior discernitur iudicio patiētis: ⁊ cā exterior rēota de facili fit curatio: nisi corpus esset valde dispositū ⁊ paratū ⁊ plenū. Si aūt fuerit ex sanguine adest dolor. tumor. ⁊ pulsatio. ⁊ lippa claudēs palpebras in sōno. ⁊ reliqua signa sanguinis. Et si est ex colera adest dolor vehemēs pūgitiu⁹. ⁊ citrinitas ⁊ paucitas lippe ⁊ reliq̄ signa. Et si fuerit ex phlegmate adest tumor ⁊ lippa multa: ⁊ albedo vincit rubore cū grauitate ⁊ dolore remisso. ⁊ ita de alijs. Si aūt fuerit ex melēcolia adest paucitas doloris ⁊ caloris ⁊ lippe: ⁊ ita de alijs. Et si fuerit ex vētositate: ē cū tensione ⁊ modica grauitate. Et si ē a stomacho: est cū nausea. Et si ē a capite a parte exteriori: est cū grauitate a parte exteriori. Et si est abintus: ē cū sternutatione: ⁊ oīs talis fluxus est valde malus: cum non possint directe remedia adhiberi.

Pronostica. Quādiu lippa est aquosa subtilis egritudo est in principio: ⁊ cū icipit igrossari ⁊ dealbari: tūc est in augmēto. Et cū lippa est multa claudēs palpebras tūc est status: ⁊ cum incipit minui tūc est declinatio. ⁊ lippa q̄ habet frustra parua est mala sicut dicit Aui. Obtalmia aūt in hyeme est cū pticularibus cōcurrentibus in frigiditate tardius venit: ⁊ tardius recedit: ⁊ ē magis periculosa ꝓpter clausionē pororꝫ. Illa aūt que est in estate ⁊ vere citius venit ⁊ citius recedit. Obtalmia nō est negligenda: q₂ si male curetur: malas reliquias dimittit: sicut est macula: pannus. tela. ⁊ ita de alijs. Obtalmia q̄ antiquatur in qua nō ꝑficiunt medicamina: est pessima inter omnes: qm̄ signat humor corruptus inuiscatus corrumpens nutrimentū: aut q₂ vene intrinsece capitis materiā administrant dolor acutissim⁹ ē multū piculosus de ruptura cornee aut corrosione: ⁊ idō in his talibus est cautius vigilandū.

Cura. In primis igit̄ ponat̄ in loco obscuro tuto a fumo ⁊ puluere: ⁊ ab omni extrinseco nocumēto: nō dormiat de die: teneat caput eleuatuꝫ: nec sit aliq̄d q̄d stringat collum: vitet iram ⁊ coitum: ⁊ omnem sollicitudinē. ⁊ sit in silentio ⁊ quiete: vitet lactucas. ⁊ pisces ⁊ oēs fructus: ⁊ oīa aquosa: ⁊ oīa vaporosa: ⁊ oīa acetosa ⁊ oīa salsa: ⁊ oīa acuta. Dieta igit̄ tota vergat ad subtilitatē: vtatur gallinis ⁊ pdicibus ⁊ auibus cāpestrib⁹ ⁊ alijs tēperatis. Si aūt fuerit cuꝫ reumate ⁊ reuma fuerit de cā calida in primis succurramus reumati: qm̄ oēꝫ debitā operationē īpedit. Odoret igit̄ sandal' camphoram. ⁊ rosas. ⁊ aquā ro. ⁊ ex istis cum acacia. ⁊ bolo ⁊ sanguine draconis ⁊ albumine ouorꝫ fiat emplastruꝫ ⁊ fronti ⁊ timporibus applicet̄: ⁊ stet ibi p vnā horā vel p duas ⁊ postea remoueat̄. Et si cā esset frigida cōstringatur cū thure ⁊ mastice ⁊ camomilla: ⁊ melliloto. ⁊ rosis: capite aūt cōfortato si sanguis dn̄etur. aut corp⁹ est plectoricū: fiat phloīa ex cephalica ptis opposite. Et si plus indiguerit postea de cephalica ptis eiusdē aut de saphena eiusdē lateris. ⁊ aliqñ etiaꝫ est tm̄ dn̄iū sanguis ⁊ huiorꝫ ꝙ etiam expedit facere phloīam de venis q̄ sunt in frōte: aut timporibus: aut capite: aut scindē arte

rias. ꝛ minuere de venis q̄ sunt in angu lis oculoꝝ. Et confert ventosas ponē in collo ꝛ spatulis. aut sanguisugas ap ponere. Et expedit ēt in forti reumate facere cauteriū in capite. ꝛ aliqñ ponē fortiter resoluentia cū sulphure ꝛ casto reo ꝛ camomilla: ꝛ silia. qm̄ cū aposte ma antiquat. ꝛ reuma ē forte: ꝛ ꝓuenit ab interiorib⁹. ꝛ medicamina nō profi ciunt. tūc est diligētissime aduertendū. Si aūt dolor ē vehemēs: purget mate ria colica nō expectādo digestionē. cū oxilaxatiuo. ꝛ el'rio de succo ro. aut cū mirabl' citri. ꝛ cassiaffi. Si aūt nō est tā tus dolor. digerat mā cū sirupo ro. ꝛ viol'. ꝛ nenupharino. Et deinde purge tur. oxizacc aūt nō admistret nec diu/ retico. Si aūt mā fuerit phlegmatica digerat cū ydromell'. vbi buliat ysop⁹ ꝛ postea purget cū yeraꝑ. vel cū deco/ ctione polipod. ꝛ turbith. Et si fuerit melia predicto digestiuo addat sirup⁹ de boꝝ. ꝛ purget cū diasene ꝛ diabo/ raginato. ꝛ modicū cū yeraruffi. vel cū decoctiōe mirabol'. indoꝝ. ꝛ epithimi. Si aūt fuerit cōstipat⁹ fiāt clisteria. fri cationes ēt extremitatū valent. Intelli gendū est circa curationē obtalmie ꝙ̄ ī corporibus imundis nullū euaporato rium oꝫ oculis apponi. donec corp⁹ fu/ erit sufficienter mūdificatū. Preterea nullum narcoticū oꝫ apponi nisi in do/ lore vehemētissimo de col'a acuta sub/ tili. ꝛ tūc directe cōpetunt. qm̄ mām in/ frigidāt ꝛ ingrossant. Preterea a prin/ cipio nullū col'riū apponat vsq; ad. iij. dies nisi vehemētia doloris hoc cogat Preterea nō abluant oculi cū aqua fri gida: nec aliquid actu frigidū apponat nisi dolor necessitaret: qꝛ frigida clau/ dunt poros ꝛ coartant mām. In obtal/ mia igitur de cā ca. v'libus oib⁹ prece/

dentib⁹ vtant tali col'rio. ℞. psilium ꝛ fiat mucillago in aqua ro. ꝛ idē fiat de semie citonioꝝ. ꝛ idē fiat de dragagan to. ꝛ tūc mucillagines exprimant. ꝛ cū albumine oui fortiter agitato misccan tur. ꝛ addat lac mulieris. ꝛ fiat col'riū. hoc eni col'rium repcutit mām ꝛ sedat dolorem. ꝛ si vellem⁹ inducere somnū ꝛ sedare dolorē. fiant iste mucillagines cū aqua decoctionis papaueris albi. ꝛ erit mirabile. Si aūt vehemētia dolo/ ris cogat nos: addamus opiū in parua quantitate. ꝛ addam⁹ cerusam ablutā ꝛ mūdatam. ꝛ succū coriādri: ex oib⁹ igit istis fiat col'riū. vnde i materijs ca. corpe mundificato in principio morbi ad sedandum dolorem ꝛ somnū indu/ cendum nō pōt melius inueniri qꝛ reue latum est. Utatur igitur isto vsq; ad augmentum egritudinis. In augmento aūt addatur cum istis mucillaginibus mucillagines fenugreci qꝛ maturat. In statu aūt ponatur istud. fiat enim mu/ cillago ex dragagāto. ꝛ gumi arabic. ꝛ fenugreco: ꝛ exprimantur. ꝛ cum lacte mulieris misceantur. ꝛ oculis imponat ꝛ lac mulieris ex mamilla q̄tidie instil letur: qꝛ maturat ꝛ abstergit: ꝛ mūdifi cat ꝛ dolorē sedat. ꝛ lippa q̄tidie mū/ dificet cū pāno lineo antiquo inucto in albumine ouoꝝ ꝛ lacte. In declinatiōe āt vtat isto col'rio. ℞. thu. ix. ignite ꝛ extīcte ꝛ pate sic oꝫ sarcocolle nutrite i lacte mulieris. amidi. licij. añ. ℈. ij. cōfi/ ciant cū aq̄ ro. ꝛ albumie ouoꝝ ꝛ la/ cte mulieꝝ. Si āt fortiori medicamie i digem⁹: addam⁹ cū his aloes. ꝛ esvstū ꝛ mūdatū ꝛ ablutū. memite marchasi/ te cathie auree. ꝛ parēt sic oꝫ. ꝛ ponāt sub duplū. Istud eni abstergit ꝛ mun/ dificat ꝛ delet albugines ꝛ malas reli/ quias in oculis derelictas. Nūc āt oēs

sapiētes cōueniūt in hoc ꝙ sarcocolla nō cōpetit in obtalmia donec in decli/natione. Si aūt ita fuerit ꝙ dolor nō fuerit in tāta exuberātia. ꝛ potissime ī hyeme: ꝛ in oī pticulari vbi pozi pos/sūt esse clausi: corpe mūdificato ponat spōgia in aq̄ ca. ꝛ ponat supra oculum ad euaporādū: vel possūt poni rose in aqua. vl̄ coriādrū. vel papauer. vl̄ omnia ꝛ spōgia ītincta ꝛ expressa ca. oculo applicet: ꝛ ita fiet īfrigidatio repcussio ꝛ euaporatio. In augmēto āt ꝛ statu addant dragagātū: fenu gre. gummi arabic. In declinatione aūt remoueantur ista ꝛ ponant ī aq̄ camomilla. mellilotū. ordeū. viol̄. deinde bulliāt parꝝ. ꝛ ponat in aq̄ spōgia vel lana abluta vel bōbax. vel pānus aliqͥs duplicat⁹: ꝛ exprimant ꝛ supra oculū apponant In oībus tñ opibus pticularibus oꝫ ꝙ añ corp⁹ sit bñ mūdificatū aliter mai⁹ accideret nocumētū. Si aūt cā esset frigida: corpe mūdificato ꝛ vlib⁹ pcedē/tibus fiāt ista remedia localia. ponant rose rubee in sacculo ꝛ tēperent ī vino albo actu frigido ꝛ sacculus oculis apponat. ꝛ post vnā horā ponant ista in sacculo camomilla. ꝛ mellilotū equalibus ptibus. ꝛ ponant in aq̄ ca. ꝛ exprimant: ꝛ supra oculū apponat ꝛ vna hora apponat istud: alia aliud. Deide cū pcedit egritudo fiat istud colriū: fiat muscilago ī aq̄ ro. ō gūmi arabici. fenu gre. se. lactuc. malue. ꝛ exprimat: tē ℞. sarcocole nutrite in lacte mulieris: vl̄ asine: spicanar. mirte. cinamomi. aloes. castorei. añ. ℈. ß. puluerizēt sicut decet colria. ꝛ tūc accipe muscillaginē ad ista: ꝛ fiat colirium partim repcutit p/tim resoluit partim maturat: ꝛ iō cōpetit in fine principꝪ obtalmie de cā frigida: ī augmēto ꝛ in statu. In declinatione aūt fiāt eadē: nisi ꝙ mutēt ꝓportiones: qm̄ muscillagines debēt esse in subduplo: ꝛ pulueres in duplo. Et cū hoc in declinatione ponat in balneo: ꝛ det vinū purū. sꝫ in parua quātitate: ꝛ dieta sit subtilis. In cōpositis aūt cōponantur medicamina. Intelligendū hic ꝛ in qualibet mā: ꝛ potissime in ista ꝓpter nobilitatē mēbri ꝛ periculū cure: occurrūt aliquādo aliqua particularia que lingua denotari nō pñt: quare industrie medici pticulariter opantis relinqͥt ī medicaminib⁹ aliqͩ eē addēdū: ꝛ aliqͩ eē diminuēdum iuxta nāꝫ simpliciū ꝛ cōpositoꝝ: ꝛ iuxta nām tēporū morbi. ꝛ tēpoꝝ anni: ꝛ iuxta nāꝫ cōplexionū ꝛ alioꝝ pticulariū. Et ideo medicus opans pticulariter postꝙ hꝫ noticiā pticulariū mālū cōponat ꝛ ordinet iuxta formā regiminis elicitā ex cōcursu pticulariū. Si āt obtalmia fuerit de ventositate: euaporetur cum milio saccellando.

De vngula.

Vngula est secū d⁹ morbus q̄ aduenit cōiūcti ue: vñ vngula ē excrescētia media inter dispōnē neruosaꝫ ꝛ carnosaꝫ crescēs sup ꝯiūctiuā. ꝛ icipit aliqñ ab vno lachrymali. ꝛ aliqñ ab altero: ꝛ aliqñ ab vtroqꝫ ꝛ aliqñ coopit cōiūctiuā ꝛ aliqñ extēditur vsqꝫ ad corneā. ꝛ aliqñ ē vni⁹ coloris. ꝛ aliqñ alterius ꝛ ita de alīs.

Cura. Supposito ꝙ corpus sit mūdificatū: suffumigetur oculus cū aqua malue. bismalue: deinde vtat tali collirio. ℞. vitrioli viridis. eris vsti. salis armoniaci. fellis tauri. añ. ℈. ß. aloes cinamomi. zinziberis

trium granoꝝ piperis. fragmētoꝝ scu telle terre viridis. añ. ℈. j. puluerizēt si cut decet collíria: ⁊ cū suceo feniculi ⁊ maiorane ⁊ modico mellis misceant ⁊ fiat colliriū. Si aūt ex his nō cure/ tur recurramus ad manū cirurgicā: ⁊ aperiantur palpebre ⁊ trahātur vngu/ le cū vnco: ⁊ tūc excoriet cum extre/ mitate canne subtilis: ⁊ scindat cū for picibus. ⁊ sint in scindēdo due cautele ꝙ totū abscindat aliter cito reuerteret secundo ꝙ nullo mō tangat aliquid de carne naturali ipsius lachrymalis: ali/ ter essent ibi lachryme sempiterne. De inde ponat ibi sal cū cimino masticatū ne palpebra cū oculo incarnet: ⁊ ideo oculus quasi cōtinue moueat ⁊ iō pa/ rum dormiat. Et emplastretur cum vi/ tello oui ⁊ modico oleo: ⁊ liget: ⁊ bis quotidie preparetur.

¶ De macula rubea.

Ste est tertius morbus con/ iunctiue: vñ itelligendū est ꝙ supra cōiunctiuā apparet ali quando pūctus sanguineus sicut san/ guis aggregat⁹ ad modū gutte sangui nis: vel sicut macula adherēs cōiuncti ue: ⁊ puenit aliqñ ab exteriorib⁹: sicut est casus ⁊ pcussio ⁊ ruptura cōiuncti ue. ⁊ sīlia. Aliquando resudatio san/ guinis ppter exuberantiā: vel rūpitur orificiū alicui⁹ vene ⁊ aggregat sāguis in cōiunctiua: ⁊ generat ibi maculam sanguineā. Aliquādo est sanguis rube us: aliqñ sicut sanguis mortificatus.

Cura. In principio sui apparitio nis ppter timorē aposte/ matis fiat phloia de cephalica: ⁊ inun gatur tenuis dieta ⁊ agitet albumē oui cum aqua ro. ⁊ sanguine draconis: ⁊ instilletur in oculis: ⁊ si coniunctiua est rupta: ponat ibi sal masticatū cū ci mino: deinde cōtra illam maculam lac mulieris calidū frequēter instillet ocu/ lis: deinde si nō curet infundatur san/ guis colūbinus calidus de sub ala ex/ tractus: ⁊ si ex his nō curet instillet aq raphani distillata: ⁊ si est antiquum ⁊ quasi mortificatum: tunc suffumigetur cum aqua decoctionis ysopi. ordei. ca lamenti. ⁊ deinde instilletur stercus co lūbinum distillatū in aceto albo ⁊ vino albo. ⁊ coletur. Et si ex his nō curetur ponatur aqua dissolutionis nitri: ⁊ sa/ lis armoniaci: ⁊ si ex his nō curaretur fiat tale colliriū ⁊ oculis imponatur. ℞. vitrioli. salis armoniaci. sarcocole. aloes. piperis. thuris. eris vsti. coral/ li. margaritaꝝ. dragagāti. gūmi arabi/ ci. ceruse. amidi. sanguis dra. añ. ℈. j. puluerizent sicut decet colliria: ⁊ cum sanguine colūbi informent trocisci par ui: ⁊ desiccentur: ⁊ cum vti volueris dis soluatur vnus in lacte mulieris. ⁊ ocu lis distilletur.

De panno.

Ste est quartus morb⁹ ꝗ ac/ cidit cōiūctiue: qñ eni corpus est repletū ⁊ potissime caput tūc replent vene que sunt in cōiuncti/ ua: ⁊ texunt adinuicez ⁊ cōstituūt quē dam pāniculū ad modū fumi ⁊ coope rit cōiunctiuā: aliqñ corneā: ⁊ ē frequē ter cum pruritu ⁊ lachrymis ⁊ rubore ⁊ habet visum caliginosū.

Cura. In primis fiat phloia de vtraqꝫ cephalica: ⁊ deīde si indiguerit de venis ꝗ sunt in frōte ⁊ temporibus: ⁊ deīde de venis ꝗ sunt in vtriusqꝫ angulis oculoꝝ: ⁊ deiñ purge tur cū yerapig. Utatur dieta subtili: ⁊ vitet oīa fumosa deiñ in pricipio vtat isto collirio repcussiuo. ℞. acacie ablu te. gūmi arabici. eris vsti ⁊ misceant cū

aqua pluuiali: ꝛ fiat colliriū. Cū autē ꝓlongat morbus: corpore bn̄ mūdifi/ cato vtat isto collirio. ℞. testas ouoꝝ recēter pistoꝝ: ꝛ tēperent in aceto for/ tissimo p nouē dies: deiñ desiccent in vmbra: ꝛ postea puluerizent: deiñ. ℞. sarcocole nutrite. aloes. zinziberis. gū mi arabici ꝛ equali portione cū pulue re coloquintide misceant cū aqua eu/ fragie vere distillate ꝛ fiat colliriū. ꝛ pōt vti istis p modū pulueris. aut ꝙ sit liquidū: aut spissū cū additione assū gie porcine: aut ꝙ informent trocisci. ꝛ cū vti volueris ꝙ distēperent cū lacte mulieꝝ: ꝛ cū succo celidonie. Et ita di uersimode possum⁹ operari in passioni/ bus oculoꝝ iuxta cōueniētiā particu/ lariū. Si aūt ex his nō curet recurra/ mus ad cirurgicū litteratū ꝛ exptū: ꝛ tūc eleuet pāniculus cū vncino vel vn cinis: sicut dictū est in vngue: ꝛ discar/ netur cū capite pēne subtili: ꝛ scindat cū capite forpicis: ꝛ iponat sal ꝛ cimi/ nū masticatū: ꝛ vitellū oui cū oleo po nat supra pānū: ꝛ deiñ supra oculum liget. ꝛ moueat oculus ne icarnet: ꝛ in crastinū abluat cū aq̄ ca. vbi isint ro. ꝛc

De puluere cadēte in cōiunctiua.

I Sta est quinta passio cōiūcti ue seu totius oculi. cū cecidit in oculo puluis seu festuca ꝛ silia. ꝙ abluat oculus cū aq̄ dulci: ꝛ ꝙ ꝓiciat lac mulieris ab vbere. ꝛ si ad/ hereat ꝛ occultet rēoueat cū corrigia gracili: aut cū tenaculis paruis.

De tumore cōiunctiue.

S Exta passio cōiūctiue. In cō iunctiua aūt accidit tumor ex vētositate ꝛ aq̄situate: ꝛ phle/ gmate aquoso ꝛ melācolia.

Cura. Curatio taliū est dieta sub tilis purgare caput cū ye/ rapigra. ꝛ balneū ꝛ fomētatio oculo/ rum cū aqua ca. frequenter: vbi sit ca/ momilla mellilotū absinthiū: ꝛ anisū ꝛ vtat isto collirio. ℞. eris vsti. ʒ. ij. mar garitaꝝ coral. spicanar. musci. añ. ʒ. j. san. dra. ʒ. s. incorporentur cū aqua ro. ꝛ fiat collirium.

De duritie in cōiunctiua.

S Eptima passio ꝯiūctiue ē du ricies: ita ꝙ oculus nō pōt be ne claudi nec apiri. Et cura/ tio hui⁹ cōsistit in mollificātibus ꝛ dis/ soluētibus: corpe mūdificato: bulliant igit in aq̄ malua. bismal. palee ordei ꝛ auene: ꝛ spōgia itingat ꝛ oculo appli/ cet: fiat igit frequēs fomentatio cū ista aq̄ ca. ꝛ ēplastret ocul⁹ cū vitello oui ꝛ oleo. exiccent lachryme cū aq̄ agreste.

De pruritu in cōiunctiua.

I Sta est octaua passio ꝯiūcti/ ue: ꝛ cātur ex hūoribus acu/ tis salsis viscosis. Purget igi tur corpus ab hu. deiñ balneet in stu/ phis. deiñ fomētet oculus cū aq̄ ca. fre quēter. deiñ abluat cū aq̄ feniculi: celi/ donie. verbene ꝛ eufragie.

De quibusdā apostematibus ꝓuis nascētibus in cōiunctiua.

N Ona passio ꝯiūctiue. In ꝯiū/ ctiua apparēt aliqñ apostēata ꝓua granulosa ad modū mi/ lij. aliqñ ma. aliqñ mi. aliqñ al. aliqñ ru bea purget corp⁹ ꝺm exigētiā hūoris. Et si ē cā ca. fiat colliriū d cerusa albu mie ouoꝝ: ꝛ si ē cā fri. aspgat loc⁹ pul uē margaritaꝝ. corall. ꝛ testaꝝ ouoꝝ

De vlcere ꝛ sanie in cōiunctiua.

D Ecima passio ꝯiūctiue ē vlc⁹ qd aliqñ ē saniosū. purget cor p⁹ cū phloia ꝛ farmacia: ꝛ sb tili dieta. deiñ vtat tali collirio. ℞. ca/ thi. auri. eris vste. ceru. ablute plū. vsti.

dragaganti.gumi arabic.añ.℈.ij.aloes myrre munde.olibani.sarcocoll.nutri/te.opij.añ.℈.s.conficiantur cum aqua ro.optima ⁊ fiat collirium.

¶ De diminutione carnis in cõiuncti ua ⁊ eius excrescentia.

Vndecima passio coniunctiue est excrescentia carnis aut di/minutio ei⁹. Si caro augmẽ/tatur in coniunctiua non est consilium corpore mundificato: nisi ꝙ per doctũ cirurgicum extirpetur: sicut dictum est caplo de vngue. ⁊ caplo de panniculo in coniunctiua. Si aũt caro sit diminu ta ⁊ ablata per indoctum cirurgicum: sicut in curatione vnguis: ⁊ panniculi: et carnis addite: et cancri: et fistule. tunc non est curatio: qꝛ ꝙ remotum radica/le est: et non recipit curationeȝ. Quare in curatione talium magna cautela est adhibenda. Si aũt fuerit diminuta ali/ter: fiat tale colliriũ. ℞. aloes. olibani. añ.℈.j. sanguinis dracõis sumac.añ.℈.s. fiat colliricuȝ cum aqua ro. vbi gu/mi arabi. sit infusum.

¶ De fistula in lachrymali.

Duodecima passio ꝯiunctiue ẽ fistula nata ĩ lachrymali. Intel ligẽdũ ꝙ apostemata mollia gñanẽ aliquãdo ĩ lachrymali oclo ver/sus nasum ⁊ vt plurimum terminãtur ĩ fistulam. In primis igitur diligẽtissime mundificetur corpus: deinde fomenteẽ locus cum spongia infusa in aqua de/coctionis gallarum.sumac. et modico mell. Deinde cũ aqua decoctionis ma ligra. et foliorum ruthe. deinde fiat ta/le collirium. ℞. viride eris. attramenti. salis armoniaci. vitrioli. calcis viue. au ripigmenti. cataridaꝝ. aluminis. añ.ʒ. s. fiat puluis: et puluis ponatur in par/uissima quantitate: vel misceantur cum vrina pueri et fece olei antiq. et fiat vn guentum: et tenta intingaẽ et fistule ap/plicetur. Deinde fiat vnguentum post mortificationem fistule ex aloe et oli/bano et sarcocolla nutrita. et sumac. et cortic. malorũgra. ad carnis regenera/tionem: deinde sumatur talis potio. ℞. folioꝝ agrimoniũ: foliorum oliue: con quassentur et temperentur in vino albo et accipiatur vinum: et proculdubio si corpus est mundificatum et patiens est boni regiminis. ista potatio curat oẽm fistulã vbicũqꝫ fuerit. Item colligatur agrimonia cum oratione dominica: et portetur ad collum: et curat fistulaȝ vt plurimum. Si aũt ex his nõ curetur: ad manum cirurgicam finaliter recur/ramus. Cauterizetur igitur locus: et fi ant alia p ordinem sicut decet. De ista aũt materia fuimus locuti libro pͥo. Addamus igitur istud cum illo: et aliq̃ veritatis scintillula resultabit.

¶ De lachrymis currentibus.

Tertiadecima passio coniun/ctiue sunt lachryme currentes ad cãnam oculi. Lachryme proueniũt in causis primitiuis extrinse cis. sicut casus. percussio. calor. frigus. febes. ⁊ accidẽtia anime. istis aũt remo tis lachrymarum fit remotio. Ueniunt etiam aliquando propter euulsionem carnis que est in lachrymali: ꝓpter in/doctum cirurgicum: ⁊ non recipit cu/rationem. tamen si videatur via inter/esse fiat colliriuȝ de aloe: ⁊ sarcocolla nutrita et sumac. Aliquãdo veniunt la chryme propter oculi debilitatem natu ralem qđ patet qꝛ mollis. humid⁹: sub/albidus. et nõ recipit curationẽ. Tamẽ si videatur tibi apponatur olibanũ cũ predicto collirio et vtatur eo. Aliqñ veniunt lachryme propter fluxum hu/

moruz a parte intrinseca cerebri cuius signum est: q2 veniunt continue ꝛ cum sternutatiõe. ꝛ iste lachryme possũt curari: sed cuz difficultate magna valde. Confortetur igitur cerebrum cum ambra ꝛ storace calamita si causa est frigida: ꝛ si calida cum camphora ꝛ rosis: ꝛ purgetur cum yerapigra in causa frigida: ꝛ in calida cum electuario de succo ro. ꝛ postea in collo apponantur ventose. deinde setones: ꝛ vitet repletionem: ꝛ somnum diuturnum. Et odoret cerebrum confortantia iuxta conuenientiam particularium. Si aũt venerint propter causas extrinsecas: cõfortetur cerebrum ꝛ ponantur stiptica supra frontem ꝛ timpora iuxta conueniẽtiam particularium. de sanguine dra. ꝛ acacia: myrrha: olibano: ꝛ albumine ouorum: ꝛ similibus. iuxta conuenientiaz cause. fiant fricationes fortes i vertice capitis. Et si aliam viam non habemus scindantur arterie que sunt in timporibus. deinde confortetur ocul⁹ si causa est calida tali collirio. ℞. rosarum margaritarum perforatarum: ꝛ non perforatarum: ossium mirabol. coralli albi ꝛ rubei: camphore: ana. ℈. ij. sang. dra. sumac. cortic: malagra. opij. olibani: aña. gra. vj. conficiantur cuz aq̃ infusionis diadraganti: ꝛ gũmi arabi. ꝛ fiat collirium. Si aũt causa fuerit frigida: tunc vtatur isto collirio. ℞. tucie p̃parate sicut decz. sarcocolle nutrite. olibani: aloes: masticis. storac. calamite. ambre: aña. ℈. j. rosarum. sumac. sãguis dra: aña. gra. vj. conficiantur cum mucillagine draganti: ꝛ gummi arabi. ꝛ fiat collirium. Si autem causa esset composita componantur medicamina iuxta industriam medici.

Clarificatio. Intelligendũ circa istã materiam q͛ Gal. videtur contrarius sibi ipsi quarta particula de morbo versus principium ad quatuor columnas dicit si in coniunctiua fuerit apostema de sanguine: visui accidentaliter nocebit. ꝛ stati sequitur littera. Si aũt obtalmi ampatiatur vel vngulam per se faciet visui obscuritatem. per amorem nonne obtalmia fit de sanguine. aliquãdo igitur tunc apostema de sanguine visui nocebit. ꝛ qd est igitur dictu q͛ apostema sanguineum nocebit visui per accidẽs. ꝛ obtalmia per se: cuz obtalmia per se sit apostema de sanguine vt plurimum quid sit dicendum ad hoc: ego non video nisi sub quodam nubilo si littera ẽ vera sicut iacet. Dicam⁹ igitur sic quãtum est de presenti q͛ humor cristallinus est in oculo per se: ꝛ alia sunt propter iuuamenta. Si igitur omnia que sunt in oculo patiantur ꝛ visus non ledatur: non erit morbus sed causa morbi scḋm Gal. in primo de morbo. Nunc aũt apostema sanguineũ per se est morbus coniunctiue: cũ in coniunctiua sint mlte vene: ꝛ ita potest ibi causari apostema de sanguine. Nunc aũt hoc ẽ nocumentum partis ꝛ non totius. ideo apostema sanguineum non erit per se morbus oculi. tamen non de necessitate ledet visum. lz igitur sit morbus coniunctiue per se: non tamen propter hoc est morbus totius per se: cuz per se non ledatur operatio totius inquantũ hmõi. Nunc aũt obtalmia quantuz est de virtute vocabuli non dicitur tñ ꝛ proprie apostema oculi nec coniũctiue: nisi cũ hoc patiatur pupilla: ꝛ si patitur pupilla ꝛ visus: ꝛ ita operatio totius oculi:

⁊ ita obtalmia poterit esse morbus totius oculi per se: ⁊ pro tanto Auic. in tertio. postꝙ̄ dixit ꝙ obtalmia vera ē apostema in coniunctiua post. xij. lineas: dixit ꝙ obtalmia vera est apostema in pupilla sequens coniunctiuam: ⁊ ita videtur sonare ꝙ obtalmia de virtute vocabuli non est apostema tm̄ cōiunctiue: sed etiam pupille: ⁊ quia nocumentum pupille immediate nocet visui. ideo obtalmia potest ꝑ se visui nocere. Intelligendum ꝙ quoquo modo se habeat negocium propter ista verba non mutatur causa nec signum nec operatio: ⁊ ideo videtur mihi ꝙ disputatio sit de nominibus quare ⁊c̄. Secundo intelligendum ꝙ obtalmia frequentius venit in vere ꝙ̄ in alijs temporibꝰ: ⁊ si sic frequētiꝰ venit de sanguine. ⁊ si venit ī estate frequētiꝰ de colera: ⁊ si in autumno frequentius de melencolia: ⁊ si in hyeme frequētius de phlegmate. Tertio intelligendum ꝙ in obtalmia corpore pleno debet fieri phlobotomia de cephalica partis opposite. ⁊ postea de eadem si indiguerit. postea debent poni repercussiua corpore mundificato. ⁊ egritudine in principio existente. Nunc autem cognoscitur obtalmia in principio esse cuꝫ apparet tumor: ⁊ quod expellitur est subtile: ⁊ cū lippa incipit ingrossari est augmentuꝫ ⁊ cum lippa est digesta est status: ⁊ cū diminuitur est declinatio. Quarto intelligendum ꝙ fenugrecum directe cōpetit in obtalmia phlegmatica ⁊ ventosa: quia resoluit ⁊ digerit. Sed si materia est calida: posset competere cum administratione frigidorum: sicut si eēt dragagantuꝫ ⁊ mucillago psilij ad maturandum in fine augmenti ⁊ in principio status: licꝫ sit calide complexiōis.

Quinto intelligendum de exhibitione aque in obtalmia: quoniaꝫ administratur intus aut extra. Si intra ⁊ tempus est frigidum ⁊ materia frigida: debꝫ calida administrari vt digerat ⁊ euaporet. Si extra vt oculum fomentando: tunc semper calida debet administrari nisi vehementia doloris impediret. Sexto notandum quoniam lꝫ sanguis fluens ad cutem non inficiat eam. nec remaneat infectio. in coniunctiua tamē adueniens remanet infectio quia propter sui tenuitatem penetrat. ⁊ ideo in principio aliquando apparet ad modum puncti. aliquando ad moduꝫ macule. ⁊ ideo recte in principio non competeret sanguis columbe. quia tunc ratione sue caliditatis magis faceret fluere sanguinem: sed postꝙ̄ constrictiua ⁊ restrictiua precesserunt. Septimo ⁊ vltimo notandum est h̄ ꝙ causa antecedens lachrymarum aliquando potest prouenire a stomacho ⁊ toto corpore sed cā coniuncta procedit a capite.

¶ Caplm̄. iij. de passionibus cornee.

Tunica cornea est illa tunica que apparet discoperta in oculo: que ē alba clara ad modum cornu lucidi ⁊ est supra pupillam: ⁊ patitur egritudines multas f̄m Gal. quarto de morbo. Morbi igitur sunt sicut vlcus ⁊ plaga: vesica seu variola: ruptura: albugo seu tela. pānus seu macula. cicatrix: mutatio coloris: grossicies: ⁊ similia. sicut videbimꝰ ꝑticulariter in processu: ⁊ sunt passiones. viij.

¶ De vlceribus cornee.

Unica coꝛnea eſt tunica coꝛti
cabilis comprehendens in ſe
quatuoꝛ tunicas. Nunc autē
aliquando vlcerantur iſte tunice: ⁊ hoc
propter hu. ca. ⁊ diuerſificantur vlcera
vel plage ſm diuerſitatem ſitus dextri
vel ſiniſtri: ſuperficiei ⁊ profundi: ⁊ ſʒ
diuerſitatem cauſe. ⁊ ita ſunt multe ſpe
cies: omnes tamen conueniunt in cura
tione: ⁊ ideo de diſtinctione ſpecierum
nō curo. In primis ponatur in loco ob
ſcuro. ⁊ ſit quietus ⁊ tacitus. ⁊ dieta ſit
ſubtilis: ⁊ non iaceat ſupra partē ocu
li leſam: ⁊ fiant fere omnia ſicut in ob/
talmia. Fiat igitur phlobotomia ⁊ pur
getur coꝛpus cū mirabol. citri. ⁊ viol.
Coꝛpoꝛe autem ſufficienter mundifica
to vtatur in primis iſto collirio. ℞. ce/
ruſe ablute. ℈. ij. dragaganti. gūmi arabici
an̄. ℈. iij. opij. ℈. ſ. fiat collirium cū al/
bumine ouo ꝝ. poſtq̄ autē vſus fuerit
iſto collirio ꝓijciatur in oculo lac mu/
lieris. Si autem clauderetur vlcus ape
riatur propter ſaniem cum aqua deco
ctionis feniculi: ⁊ coꝛone regie. deinde
proijciatur lac in oculo. deinde vtatur
iſto collirio. ſ. q̄ p̄dicto collirio addā/
tur iſta tria. ſ. thucia preparata: ⁊ cathi
mia abluta. ⁊ es vſtum ablutum. Et ſi
volueris carnem regenerare: iſtis om/
nibus vltimis addamus illa tria. ſ. aloē
ſarcocoll. nutritam ⁊ olibanum. Nunc
aūt in omni plaga ſeu vlcere eſt magn⁹
doloꝛ: quare opʒ q̄ coꝛpus ſit bn̄ mūdi
ficatum: ⁊ q̄ collíria non ſint moꝛdica
tiua ⁊ abluatur ocul⁹ quotidie bis cuʒ
aqua calida pluuiali vbi ſit zucha. ⁊
mel.

De veſica in coꝛnea.

Ecūda paſſio coꝛnee eſt veſi
ca. ⁊ diuerſificatur in coloꝛe
⁊ doloꝛe ⁊ leuitate ⁊ malicia
ſm q̄ aquoſitas ē aggregata inter coꝛ
tices exterioꝛes coꝛnee: aut interioꝛes:
aut medios: ⁊ ſm diuerſitatem humo
ris peccātis ratione ſue qualitatis aut
quantitatis: aut vtriuſq̄. Nunc autem
veſice ſeu variole in principio ſunt ſi/
cut punctus vergens ad rubeū. ſʒ vl/
tra magis vergunt ad album. Curatur
cum phlobotomia ⁊ farmacia. ⁊ colli
rio dicto in capitulo precedenti de vlce
ribus coꝛnee. vel fiat tale colliriuʒ. ℞.
thucie preparate ſicut decet. climie lo/
te: antimonij abluti: ſcoꝛie eris ablute:
ceruſe ablute: an̄. ℈. j. opij grana. vj. cō
ficiantur cum mucillagine fenugre. In
telligemus autem thuciam preparatā
ſ. q̄ igniatur decies: ⁊ in qualibet vice
extinguatur qn̄q̄ vicibus in vrina pue
ri virginis: quinq̄ in aqua ro. ⁊ q̄ po/
ſtea puluerizetur in vltimo. ⁊ deide q̄
temperetur in ſucco maioꝛane. ⁊ dein/
de remoueatur ſuccus ⁊ thucia deſic/
cetur in vmbꝛa.

De ruptura coꝛnee.

Ertia paſſio coꝛnee eſt ruptu
ra ⁊ appet aliquando ad mo
dum capitis foꝛmice: ⁊ aliq̄n
ad modum capitis vue. aliquando ad
modum claui. Rumpitur aliquando ꝓ
pter cauſas extrinſecas ſicut eſt caſus
⁊ percuſſio: aliquando propter cauſas
intrinſecas: ſicut eſt humoꝛ acutus aut
apoſtema. Et diuerſificant̄ ſpēs ruptu
re ſm diuerſitatem cauſarum: ita etiam
q̄ aliquando exit vuea extra cum ma
gna diffoꝛmitate. ſpecies curabiles in
principio curantur ſicut ea que dicta
ſunt in capitulo de vlceribus. ⁊ capitu
lo de veſicis. In primis igitur mundi/
ficet coꝛp⁹ cū phlobotomia ⁊ famacia
deide ponant̄ repcuſſiua: ⁊ fiat empla
ſtrū de citonijs ⁊ acacia. ſanguie dra. ⁊

bolo armenico. et ligetur oculus: et ia/ceat resupinus: et fomentetur cum aqua decoctionis ros. plãtaginis. burse pa/storis. et posset vti tali coll'io post ista. ℞. antimonij vsti et abluti. ceruse vste et ablute. climie ablute et aduste: an. ℈. ß. spicenar. aloes. tbucie nutrite. sarco/colle nutrite: ana grana. vj. cõficiantur cum mucillagine draganti. et gũmi arabi. et fiat coll'ium. In eminentia aũt eorum non consulo quod abscindantur quia ti/mendum est quod totus oculus liquefiat.

De cancro in cornea.

Quarta passio cornee est can/cer. Cancer autem aliquando causatur in cornea ex co. adusta et inducit vlcus. corrosionem: et ca/uernam: dolorem capitis: vigilias: et cassum appetitus: et si non curetur a principio: postea non recipit curationem. Aliquando autem causatur a melan/colia: et est dolor remissus cum duricie. In primis igitur fiat phlobotomia et si est de colera adusta purget cũ oxilaxatiuo. et electuario de succo rosarum: et yeraruffi. Si autem est ex melencolia purgetur cum dyasene: et yeraruffi. Cancer autem de colera mitigetur in primis cum isto collirio. ℞. ceruse ablute. amidi. an. ℈. j. opij. ℈. ß. conficiant cũ albumine ouorum et mucillagine facta de draganto in aqua rosata: vel appona/tur emplastrum factum ex vitello oui et oleo rosato: et lacte mulieris: vel fiat istud per modum collirij. Cum autem non est ibi dolor horribilis: vtatur ta/li coll'io. ℞. tbucie preparate: amidi. memite: coralli alb. et ru. terre sigillate. margaritarum. ana. ℈. j. conficiatur cũ mucillagine draganti. et gũmi arabici. et fiat collirium.

De mutatiõe coloris nãlis cornee.

Quinta passio cornee est mutatio coloris nãlis in non natu/ralem oculo sano existente. Intelligendum est quod propter oppilati/onem epatis et splenis sicut in ictericia et similibus mutat color naturalis oculorum in ruborem: aut croceitatem aut nigredinem: aut viriditatem: intãtũ aliquando quod homini videt quod omnia sint crocea. Mutatur etiam color et figura sicut in lepra: mutatur etiam color secundum diuersitatem humoris cristallini et al/buginei et spũs secundum diuersitatem col'. humoris vitrei. Curatio huius consistit in remotione cause: et quod fomentetur ocu/lus cum aqua decoctionis ro. nenuphariis et camomille. et si volumus colora/re oculum colore nigro fiat sic. ℞. gallas. et ossa mirabol'. puluerizentur in vl/timo: et temperentur in oleo sisamino'. aut in oleo nuc. et ponantur in vase vitreo ad solem. deinde sicut colliriũ oculis instilletur.

De nebula i cornea.

Sexta passio cornee: aliquan/do enim humiditas fluit ad corneam et generat ibi fumum et nebulam: et caliginatur visus. Et cu/ratio consistit vt purgetur corpus cum pillul' aureis: et collirizetur oculus cum felle ancipitris.

De corrugatiõe et puificatiõe cornee.

Septima passio est corrugatio paruificatio et duricies: sicut fit in senibus: et tunc cõfert fo/mentare oculum frequenter cum aqua decoctionis ordei. rosarum viol'. nenu/pharis. et similium. et instilletur frequẽter lac mulieris in oculum.

De albugine vel macula et cicatri/ce in cornea.

Ctaua passio cornee. Intelli/
O gendum ꝙ supra corneam ac
cidunt passiões multe que nõ
videntur differre nisi ſm plus vel mi/
nus: sicut est nubes albugo: macula. pã
nus. ⁊ tela. Que quidem veniunt ali/
quando propter concursum humorũ
aliquando propter casum ⁊ percussio
nem. aliquãdo sunt reliquie apostema
tum male curatorum. Intelligendũ ẽt
ꝙ cicatrices accidũt in cornea post cu
rationes vlcerum variolarum ⁊ simi/
lium. ⁊ sunt omnes albe: ⁊ ideo vident
macule: ⁊ omnes laborant in curatiõe
cicatricum sicut si eẽt macula: ⁊ est ina
nis operatio. qꝛ cicatrix non recipit cu
rationem. Aliqui etiam opinantur ꝙ
macula in cornea non sit aliud nisi cica
trix cornee: vterqꝫ autẽ istorum dece/
ptus est. In cicatrice igitur nõ est labo/
randum nisi ad decorem tm̃. In macu/
lis aũt ⁊ albugine operandum est sic.
Iste enim infectiones que veniunt ĩ cor
nea cum sunt in principio vel in pueri/
cia possunt de facili curari cũ lacte mu
lieris frequenter imposito. ⁊ postea cũ
puluere ossis sepie. vel sic. ℞. succi pa
pauaris ru. suc. centauree minoris. mi/
sceantur cum melle. istud proculdubio
curat albugies ⁊ maculas in principio
⁊ in paruis pueris. Idem facit succus
lingue passerine: ⁊ appellatur poligo/
nia apud diascoridez. ⁊ assimilatur mi
rabiliter centinodie. Ista enim herba
est illa quã hyrundines portant filijs
suis cum perforatur oculus cum acu: ⁊
recuperant visum: ⁊ ego feci apporta
ri de viridario serenissimi regis maiori
carum. Si autem herba non inueniat
saltim perforentur oculi pullorum hy/
rundinum: ⁊ post triduum accipiatur ꝙ
recuperant visum. ⁊ fiat puluis ⁊ ocu/
lis instilletur. Si aũt macula fuerit idu
rata de difficili curatur aut nũq̃. Mo
dus tamen operandi est iste ꝙ dieta sit
tenuis: ⁊ ꝙ purgetur caput cum yera/
pi. deide mollificetur macula cũ aqua
decoctionis malue bismalue. palee or
dei ⁊ auene: ⁊ viol. ⁊ ros. ⁊ nenupha/
re: ⁊ camomilla. deinde ponatur quoti
die iste pul. ℞. ossis sepie. ℈. ij. zinzi. al
bissimi. ℈. j. piperis. ℈. s. cuperose gra.
x. puluerizentur sicut decet collirias ⁊
misceantur: ⁊ oculis instilletur. vel fiat
colliriũ tale. ℞. calamite. ℥. j. thucie. ℈.
iij. ligni aloes. ℈. iiij. cupose. ℈. j. ⁊ gra
na. x. licij. ℥. s. Modus faciendi est ꝙ
s. calamita ⁊ thucia decies ignian tur ⁊
extinguantur in vrina pueri virgis. po
stea in aqua ro. ⁊ postea temperentur ĩ
succo maiorane. misceantur cum predi
ctis ⁊ fiat puluis. Isto autem puluere
possumus vti tribus modis. Primo ĩ
pul. sicut est dictũ. Secundo ꝙ miscea
tur puluis cum aqua feniculi ⁊ celido
nie distillate. Tertio ꝙ misceantur cũ
assungia porci recentis: ⁊ fiat colliriũ.
Uel vtatur isto collirio ⁊ non quera/
mus melius. ℞. thucie preparate sicut
decet. sarcocolle nutrite. aloes: piperis
longi. corticis testarum ouorum calci/
natorum. fragmentorum scutellarũ ter
rearum viridium: vitrioli: eris vsti. ce/
ruse lote. stercoris lacerte viridis cathi
mie auri: margaritarũ: coralli: virides
eris: castorei: myrrhe: licij: musci: dragã
ti: serapini: galbani: spume maris: opij
ana. ℈. ij. fell' vulturis: balsami: ambre
limature auri purissimi: aã. ℈. j. confi/
ciantur cum succo eufragie: bñ tamen
puluerizata sint sicut opꝫ ⁊ informent
trocisci parui ⁊ desiccentur in vmbra:
⁊ cum balsamo inungatur: ⁊ cũ vti vo
lueris in delicatis distemperetur vnus

cuȝ lacte mulieris ⁊ ponatur in oculis
sicut collirium. In alijs potest distem/
perari in succo feniculi aut celidonie: ⁊
possumus vti sicut dictum est in alijs
multis modis. s. in puluere. aut per mo
dum collirij clarificati in aqua ro. aut
per modum collirij dicti facti cū assun
gia porcina.

Clarificatio. Intelligendū tñ circa istam
materiam ꝙ macula pãnus tela nõ sũt
morbi infectiui. q2 modicum aut nihil
ab eis resoluitur. Lippa autem ē mor/
bus infectiuus cum aliquid ab eo resol
uatur. Morbi aũt infectiui in his ver/
sibus continentur. Febris acuta: ptisis:
pedicon: scabies: sacer ignis. Antrax:
lippa: lepra nobis contagia prestant.
Secundo notandū ꝙ melencolia pur
gatur per oculos. ⁊ phlegma per nares
⁊ palatum: ⁊ colera per aures: sed san
guis non habuit emunctorium: q2 pu
rus est ⁊ non habet superfluitates. Itē
aduertendum quoniaȝ lȝ humores fri
gidi tarde penetrent panniculos costa
rum: nihilominus penetrant pãniculos
oculorum: ⁊ ideo aliquãdo penetrant
inter duas tunicas: ⁊ tũc generatur ca/
taracta sicut videbimus inferius. Ali/
quando aggregantur in superficie cor/
nee: ⁊ causant ibi albugines ⁊ maculas
pannos: ⁊ telas ⁊ similia.

¶ Caplm. iiij. de passionib⁹ vuee ⁊ pri
mo de dilatatione vuee ⁊ pupille.

PRima pas/
sio vuee est dilatatio
vuee. i. pupille. pupil
la aũt ē foramē vuee.
Istud aũt foramē ali
quando dilatatur ꝙ videtur tãgere cõ
iunctiuam. Ista aũt dilatatio aliquãdo
est naturalis: q2 a natiuitate talis appa
ruit: ⁊ nullo modo recipit curationeȝ.
⁊ aliquando venit accidētaliter: ⁊ quo
cunqꝫ modo fuerit nocet visui: qm̄ aut
nihil videt: aut videt in minori quanti
tate ꝙ sit res visibilis. ⁊ hoc est ꝓpter
nimiam dispersionem spirituum. Dila
tatio igitur accidentalis causatur a cau
sis exterioribus: sicut est casus percus/
sio. nimius dolor capitis. Et causatur
etiam a causis intrinsecis. ⁊ hoc est ꝓ/
pter apostema: aut propter magnitudi
nem humoris albuginei: aut ꝓpter hu
miditatem currentem ad vueam: aut ꝓ
pter siccitatem vuee ⁊ corrugationem
eius: qm̄ trahitur versus circũferentiã:
⁊ ita foramen magnificatur: sicut ap/
paret in corijs perforatis cum desiccã/
tur: ⁊ tunc dilatatio vuee est morb⁹ ꝑ
se: ⁊ apparet tota vuea minorata.

Cura. Si aũt fuerit propter de/
siccationē vuee: tũc iniun
gatur dieta resumptiua humectatiua ⁊
nutriens. ⁊ sit in ocio ⁊ quiete: ⁊ bal/
neetur frequenter. ⁊ fomentetur ocul⁹
cum aqua dulci calida: ⁊ proijciat lac
mulieris super oculum. Si aũt fuerit
propter humorem albugineum: aut ꝓ/
pter humiditatem: sit in dieta tenui.
⁊ purgetur caput cuȝ yerapigra: ⁊ ab/
luatur caput ⁊ facies frequenter cum
aqua salsa ⁊ aceto: ⁊ sint calida: ⁊ col/
liria ponãtur in oculo que dicta sunt ca
pitulo de albugine ⁊ macula: ⁊ que di
centur inferius de catharactis. Si autē
fuerit propter apostema. aut ꝓpter ca
sum. aut ꝓpter percussionem. iniunga/
tur dieta tenuis. ⁊ fiat phlobotõia de
cephalica: deinde fiant ventose in col/
lo. deinde fiat phlobotomia de venis
que sunt in angulis oculoruȝ. Et si ru/
bor appeat emplastrent timpora cum

sandal'. τ sanguine draco. τ albumine ouorum. supra oculos apponatur sacculus de ro. τ nenupha. intinctus in aqua ro. vel istud. ℞. farine ordei. fabarum vitellū oui. τ pistent cū oleo ro. τ succo endiuie. τ super oculum apponat. Deinde post principiū instillet lac mulieris. deinde post sanguis columbe. Apostemata igitur curent sicut dictū est cap'lo de obtalmia. Dilatatio autē vuee ꝑpter causas primitiuas nō recipit curationē: nisi natura per se confortata incipiat restringere: τ ita dilatatio pupille semper mala.

De constrictione pupille.

Secunda passio vuee est constrictio pupille. Causa aūt huius passionis est siccitas τ corrugatio vuee: τ motus eius a circūferentia versus centrū. τ tūc oculus ē minoratus: τ forte nō recipit curationez. Fit ēt ex paruitate hūmoris albuginei. τ satis de facili curatur. Coartatur etiā τ constringitur pupilla ex aliquo humore comprimente eam versus centrū. Ista autem constrictio pupille aut est naturalis aut accidentalis. Si naturalis iuuat: q: spiritus vnitur τ confortatur. Si accidentalis semper nocet: τ facit apparere rem maiorem q̄ sit. Si autem causa fuerit inaniēs humectet oculus τ caput τ totum corpus cum cibis τ humidis balneis: τ fomentetur oculus cum spongia intincta in aqua dulci ca. τ fricetur facies τ caput vt calefiat q: sola humectantia nocent ꝭm Auicē. Si aūt causa fuerit repletionalis: purgetur caput: deinde vtatur isto collirio. ℞. croci: musci aloes: stercoris lacerte viridis: aā. ℈. j. balsami. ℈. ß. piperis: floris eris: armoniaci: aā grana. vj. cōficiantur cum aqua fenuculi distillata.

De catharacta.

Tertia passio vuee sunt aque seu catharacte. Intelligendū q vapores aquosi aliquando ascendunt a stomacho ad oculos. τ perturbant humiditates claras luminosas cuius signū q: ante cibum peius se habent q̄ post. Aliquando autem descendunt a cerebro. cuius signum q: equaliter ante cibū τ post se habent: τ tūc est magnum periculum aggregationis aque in oculo: aqua igitur aggregatur inter tunicam corneam τ tunicā vueaz recte ante foramen pupille: τ tūc in principio apparent imagines multe diuerse sicut sunt pili: aut vngues. aut cimices: aut musce. aut alia volātia: aut omnia videntur perforata: aut sicut punctus: aut lateraliter: τ ita de aliis apparitionibus multis τ diuersis: τ hoc ꝭm diuersitatem situs humoris in pupilla τ ꝭm diuersitatem quantitatis τ qualitatis. Et etiam colores diuersi apparent: rubei aut citrini: aut nigri: τ ita de aliis: ꝭm diuersitatem humoris. Et h sunt que leguntur a Gal'. iiij. de morbo. Nunc aūt isti fumi τ etiam nubile cū incipiunt condensari causant aquā seu catharactam: τ impediunt visum aut omnino destruunt propter oppilationem pupille: quoniam simulacrum rei visibilis non potest iactari vsq; ad cristallinum. nec spiritus visibilis potest penetrare vsq; ad corneam: τ ita impeditur visus. In principio igitur curari potest a bono medico: sed post confirmationem non: nisi per manum restauratoris: τ etiam ab eo non semper: sed cum sunt in dispositione media. In primis igitur ordinetur dieta subtilis: vitet igitur oēs pisces sicut fulgur. nisi velit igrossare: vt eēt acui subtilibus: vitet omnes fruct⁹. oīa fumosa. oīa aquosa.

omnia acuta: ⁊ breuiter omnia q̄ faciūt ascendere vaporem ad caput. Deinde purgetur caput cum yerapigra multis vicibus: sed in parua quantitate. deinde detur tiriaca. deinde vtatur isto collirio. ℞. fell' ancipitris. balsami. añ. ℈. ij. elli albi. piperis: ana. ℈. s. conficiantur cum aqua raphani: ⁊ fiat collirium ⁊ oculis instilletur: postea odoret maioranam ⁊ oculis applicet frequenter. Si autem ex his non curetur. tunc ad manum cirurgicam recurram⁹. Aqua enim seu catharacta qd̄ est idem aliquādo est subijcibilis acui: ⁊ aliquādo nō. Quando enim est nimis grossa nō est subijcibilis: quia non posset descēdere. quando autem est nimis subtilis nō est subijcibilis. quoniam licet descenderet. tamen statim ad primam dispositionem reuertetur. in dispositione autem media est subijcibilis. Nunc autē modus discernendi est iste. cum enim in loco luminoso oculus bene respicitur: si color aque fuerit sicut color fungi aut calcis aut grandinis. aut color niger fuerit: significatur ꝙ nimis est indurata ⁊ non esset subijcibilis: quare tunc non est laborandum. Secundo discernitur sic: claudatur vterq; oculus: ⁊ tunc oculus infirmus cum pollice suauiter altero clauso manente fricetur: ⁊ tunc celeriter īfirmus oculus aperiatur: ⁊ si pupilla non dilatatur nullo modo ē subijcibilis: quia nimis est confirmata. Si autem dilatetur ⁊ reuertatur aqua ad pristinam dispositionem: subijcibilis ē. Et si remaneat dispersa adhuc non est confirmata. ⁊ ita non esset subijcibilis. Et si volumus ꝙ cito confirmetur: vtatur piscibus. Si autem color aque est aereus diaphan⁹ transparens vel quasi tunc est subijcibilis. ⁊ tunc est in dispositione media inter confirmatam ⁊ nō confirmatam. Et tunc eligatur diligens restaurator. ⁊ corpore mundificato fiat cauerna in cornea cum acu rotundi capitis. ⁊ tunc impellatur supra vueā: sed non transeat vltra. Et comprimatur aqua inferius cum acu. Et non extrahatur statim: sed maneat aliquantulum: vt aqua superius non reuertatur. Eleuetur igitur acus ⁊ postea comprimatur: deinde extrahatur. In parte autem inferiori oculi non fiat cauerna ad extrahendum aquam: q̄r timendum ēēt de euacuatione humoris albuginei sicut dicit Auicen. Fiat igitur in angulo. deinde fiat emplastrum supra oculum de vitell' ouorum: ⁊ stet in loco obscuro per septem dies.

¶ De debilitate visus.

Visus debilitatur aut propter causas extrinsecas: aut ꝑpter intrinsecas. Si propter extrinsecas: sicut est fumus: puluis aut vent⁹ turbidus: aut inspectio solis: aut corporis luminosi: aut intuit⁹ superius in aliqua re: aut legere litteras minutas: aut nimie vigilie: aut nimius somnus: aut nimia caliditas: aut frigiditas: aut siccitas: aut humiditas: aut repletio cibi ⁊ potus. ⁊ crapula. ⁊ vomitus nimius ⁊ mirabiliter nocet coitus: ⁊ cibaria vētosa ⁊ acuta: ⁊ salsa ⁊ acetosa. ⁊ omne illud qd̄ conuertit materiam in fumū ⁊ vaporem: sicut sunt cepe: allea: ⁊ porri: ⁊ fructus: ⁊ legumina: ⁊ nocet etiam iacere calciatum: ⁊ capite īclinato ⁊ cō similia. Si sint cause intrinsece: tūc sūt ēt multe valde minorātes visū aut corrumpētes aut destruētes: sicut sūt egritudines capitis. sicut est reuma: frene/

sis:vertigo:scotomia ⁊ similia. ⁊ sicut
est apostema nerui obtici. aut oppila/
tio: ⁊ quelibet quatuor complexionuꝫ
tam simplicium ꝙ compositarum cuꝫ
materia vel sine materia. Hoc idem fit
propter malas dispositiones tunicaꝝ:
⁊ humoris vitrei ⁊ albuginei: ⁊ pro/
pter humorem cristallinum ⁊ sitũ ei⁹:
quoniam si torqueatur versus oculoꝝ
angulos videntur omnia oblique. Si
aũt torqueatur versus superius aut in
ferius: tunc vnum videntur duo. ⁊ de/
bilitatur visus ꝓpter causas dictas ma
nifestas. sicut sunt passiones vuee: aut
cornee: aut coniunctiue. ⁊ debilitatur ꝓ
pter vapores ascendentes a stomacho
sicut dictum est capitulo de catharatis
ꝙ discernitur quoniam apparitio ima/
ginum stet per sex mēses ⁊ pupilla ap
paret munda: a stomacho prouenit.
Quando aũt prouenit a cerebro: non
est tanto tempore sine aggregatiōe aq̄
nihilominus. Etiam debilitatur visus
aut minuitur aut corrũpitur propter
dispositionem spūs visibilis. Iste autē
spūs si fuerit multus ⁊ clarus ⁊ subti/
lis: facit ꝙ res visibilis bene discernit
⁊ longe ⁊ de prope. Si aũt est multus
⁊ grossus: tunc videt ⁊ discernit meli⁹
longinqua ꝙ propinqua. ⁊ hoc est ſm
illos qui dicunt spm̃ extra emitti ꝓpter
hoc qꝛ subtiliatur in via. ſm aũt illos
qui dicunt ꝙ sumus intus suscipientes
⁊ nihil extra mittentes fit hoc propter
fortem motum in cristallina ⁊ appre/
hensioneꝫ rei mote. ⁊ rōne motus sub
tiliatur spūs. Si aũt spūs fuerit paru⁹
⁊ subtilis: bene videt propinqua ⁊ cer
nit: sed remota non: qꝛ non potest an/
gulum comprehendere. Si autem fue
rit paruus ⁊ grossus: tunc male discer
nuntur ⁊ propinqua ⁊ remota. Ista au
teꝫ materia exposita est a nobis supra
quartum de morbo. ¶ Curatio igitur
talis erit. si visus corrumpatur ꝓpter
res inanientes: confortetur oculus cuꝫ
quiete ⁊ ocio: ⁊ cibis humectantibus:
⁊ balneo fomentationibus factis circa
oculum cuꝫ aqua dulci tepida ⁊ lacte.
Et si causa fuerit replens iungatur die
ta tenuis. ⁊ purgetur corpus cum ye/
rapigra ⁊ pillulis aureis: ⁊ pillul' sine
quibus esse nolo. ⁊ collirizetur oculus
cum fellibus auium de rapina viuen/
tium. ⁊ balsamo. Intelligendum etiaꝫ
iuxta illam materiaꝫ ꝙ aliqui sunt qui
satis mediocriter vident de die: ⁊ ver/
sus noctem parum aut nihil: ⁊ hoc est
propter grossiciem spiritus ⁊ humoꝝ.
⁊ aliqui econtra se habent: quoniaꝫ de
die parum aut nihil vident: ⁊ de nocte
quodam modo proportionabiliter lo
quendo melius. ⁊ hoc est qꝛ spūs sunt
nimis subtiles ⁊ parui.

¶ Capl'm. v. de minoratiōe visus cor
ruptione ⁊ ablatione eiusdem.

Licet de his
multa dicta sint: tamen
magis particulariter sic
procedimus. Ista sunt q̄
nocent oculis supra omnia de mundo
vel quasi. s. coitus superfluus. deinde
ebrietas crapula. nimia repletio cibi ⁊
potus: vomitus superfluus. dormire i/
mediate post comestionem donec qua
si digestio sit i stomacho celebrata. dor
mire capite demisso. ⁊ lōgus somnus
⁊ profundus. ⁊ dormire calceatum. ⁊
nocet etiā intueri res nimis splendidas
⁊ rutilantes. sicut est corpus solis aut
lune: aut ignis: aut niuis ⁊ similium. ⁊

nocent tenebre sicut illis qui nimis fue runt incarcerati: et nocent omnia cali/ da vaporosa. et ventosa et corruptibi/ lia: et grosse digestionis: sicut sunt allea: cepe: et porri: et piper: et vinum forte et nouum et turbidum et spissum: et om/ nes fructus: et omnia legumina: et oua indurata et caseus dur⁹: et caules. et car nes bouine: et lac: et pisces. Et nocet le gere nimis frequenter litteras minutas et ocium nimium et breuiter omnia que replent caput vaporibus aut grauant stomachum. Omnia igitur contraria iu uant et confortant. et potissime color vi ridis et color niger: sicut eet cucula mo nachi si transiret per loca niuosa. et sub mergere frequenter oculos in aqua fri gida oculis apertis vel palpebris nisi senectus impediat iuxta illud quod di citur. Limpha nitor speculum fortifi/ cant oculum. De medicinalibus autem si corpus est plectoricum et nihil impe diat: fiat phlobotomia de cephalica. deinde fiant ventose cum scarificatio/ ne supra collum et spatulas: deide phlo botomia de venis que sunt in angulis oculorum. Et quia vt plurimum tenebro sitas visus prouenit propter abundan tiam phlegmatum: aut melencolie: aut vtriusque cum talia habeant caliginare aut spiritus ingrossare et obscurare. Ideo bonum est quod materia digeratur per hunc modum. ℞. maiorane. M. iij. saluie: ruthe: eufragie vere montane. saxifra/ gie: fragarie: feniculi: ana. M. ij. anisi. maratri: dauci carui: sileris mon. an. ℥. ij. mellis lib. j. et .s. fiat sirupus quo vta tur mane et sero. Et si materia est melen colia addantur sirupo florum bora. fo liorum sene: epithimi cuscute: an. ℥. iij. Digesta materia purgetur sic. si mate/ ria est phlegmatica. ℞. yerapi. ℥. s. ye/ ralogodion. ℈. ij. euforbij. pulpe coll. masticis: anisi: bdelij: gariofil. an. pon/ dus. vj. granorum conficiantur cum suc/ co absinthij et fiant pillule. dentur eun ti dormitum. si autem materia fuerit me lencolia purgetur sic. ℞. diasene. dia/ bor. ana. ℥. s. yeraruffi. ʒ. iij. lapidis ar menici nonies abluti. ℈. ij. misceantur. Supposita igitur bona dieta: et quod cor pus sit bene mundificatum vtatur istis remedijs particularibus et expertis sem per a facilioribus ad difficiliora pro/ cedendo. Fiat igitur ista aqua quam quo tidie ponat in oculis quomodocunque voluerit. ℞. celidonie. feniculi: ruthe: sileris mon. eufragie: verbene: rosarum ru. electarum: an. lib. s. gariofil. pipis lon. an. ℥. ij. conquassentur et ponantur in alembico de vitro et fiat lentus ignis: et fiat aqua sicut fit aqua rosata: et reser uentur. ¶ Secundum experimentum est istud. ℞. picam. s. auem que voca/ tur pica vel picas multas et ponantur itegre in olla noua vitreata et lutetur et ponatur in furno donec possit pulueriza ri: non tamen tantum quod aduratur: et tunc pul uerizetur: et puluis oculis imponatur: vel fiat collirium vel puluis per se su/ matur: quoniam pica habet hanc proprie tatem quod quocumque sumatur confert vi/ sui. ¶ Tertium experimentum est ta le. ℞. epar caprinum et lardetur minu tim de zinzibere: et gariofil. et pipere lon go. et assetur: et pinguedo que fluit de/ siccetur: et accipiatur pars lardonum pre dictorum: et teratur minutissime et cum dicta distillatione siccata et pulueriza ta misceantur et fiat puluis sicut decet colliria et oculis instilletur. vel fiat col lirium cum aqua ro. et epar predictum suffumigetur et etiam comedatur et ista fiant multis vicibus. ¶ Quartum ex/

perimentuz est tale. ℞.thucie ignite ⁊ extincte quinquies in vrina pueri vir/ginis: ⁊ quinquies in aqua ro. optima. ʒ.5.balsami optimi.ʒ.iij.vini al.puris/simi ⁊ mundissimi.℥.j.misceantur simul ⁊ incorporentur. ¶ Quintum est tale. ꝙ.s.vtatur puluere subscripto in omni bus comestionibus. ℞.eufragie.saluie mente. sileris montani. ana.ʒ.ij. anisi. maratri. ⁊ zinzi.gariofil. piperi lō.an̄. ℥.j.florum bora.foliorum sene.epithi/mi:liquiri.mund.vuarum passarū mū/datarum abarill.corti.mirabol.indo/rum. ana .℥.ij. panis zuchari.℥.5. fiat puluis ⁊ ponatur in sacculo de aluta.

¶ Sextum est tale ꝙ confortaret mi rabiliter visum nisi patiens haberet in abominatione.venentur igitur anguil/le nemorales de locis siccissimis: ⁊ li/gentur versus caput ⁊ caudaz: ⁊ flagel lentur cuz virgis minutis. ⁊ subito vno ictu a duobus viris abscindantur ca/put ⁊ caudam. ⁊ excorientur ⁊ abluan tur cum vino ⁊ sale: ⁊ decoquantur in vino albo cum feniculo donec caro se paretur ab ossibus ⁊ illa caro sumatur per se vel cum pane de zucha. fiat ele/ctuarium: ⁊ longus vsus facit mirabi/lia. ¶ Septimum est istud ꝙ accipiā tur mirabolani chebuli cōditi.aut pil lule auree. aut pillule cochie. ⁊ ꝙ vta/tur eis per interualla: ⁊ acuunt visum.

¶ Octauuz est quoniā frequens vsus tiriace confortat visum. ¶ Nonuz ex perimentum ⁊ vltimum ē istud: ⁊ nūꝗ̄ deus vsqȝ ad hec tempora voluit me/lius reuelare. ℞. sileris montani.maio rane.eufragie:ruthe:celidōie:feniculi: ana.℥.iij.zinzi. spicanar. piperis lon. gariofil.thucie extincte ⁊ nutrite: sar/cocolle nutrite in lacte asine.ligni alo/es:an̄.℥.j.fellis aquile ⁊ ancipitris: ⁊ hirci incolentis montana.vnuz de quo libet:balsami.℥.5.mell' ro.℥.j. pulueri zāda puluerizent ꝯquassāda in vltimo cōquassent sicut decet collíria. ⁊ lique/fienda liquefiant: ⁊ si fuerit estas mi/sceantur in sole calido per dies.xl.quo tidie semper agitando sicut conficitur zucharum ro. Et si fuerit hyems cōfi/ciant cū cineribus vbi sit calor ad mo dum galline cubātis: ⁊ agitet ⁊ seruet in vase vitreo: ⁊ oculis instillet: ⁊ ē tan te virtutis ꝙ decrepitum faceret legere litteras minutas sine ocularibus.

Clarificatio.

Intelligendū ꝙ i noctilo/pa bene pōt competere phlobotomia: licȝ accidat vt plurimum in senibus ⁊ phlegmaticis ⁊ crapulosis: ⁊ in illis in quib⁹ frigidi ⁊ grossi hūores abūdāt: ꝑ tanto qꝛ corp⁹ pōt eē plectoricum: ⁊ ita cōpetit rōne vlīs purgatiōis.lȝ alia sit cura pticularis sicut dictū ē statiȝ in fine capl'i cū ponebat digestiuū mate/rie frigide. Scdo intelligēdū ꝙ in debi litate visus hū pōt cōpetere vomitus. nec trahet mā ad candē partē: imo effe ctiue erit opposita postꝙ ad exteriora mittit. qꝛ cessāte cā cessat effectus. Par ticularia aūt in qbus pōt cōpetere vo/mitus sunt ista.s.ꝙ mā cōtineat in cōca uitate stomachi: ⁊ ꝙ euomat de facili: ⁊ ꝙ caput nō sit repletū ⁊ ꝙ oculi non sint nimis debiles: ⁊ cū talibus pticula ribus pōt cōpetere vomit⁹ i debilitate visus. Tertio notādū ꝙ oia q̄ hūt spūs subtiles ⁊ debiles vident de nocte ⁊ n̄ de die: sicut bufones: qm̄ fortificat pro pter frigiditatē noctis: ⁊ q̄ hūt spūs sb tiles ⁊ fortes vident de die: ⁊ nō de no cte. sicut murilegi. ⁊ q̄ habent spiritus vergentes ad grossiciem vident de die: qm̄ purificatur spūs ratione clarita/

tis exterioris sicut hoies: ⁊ qui iter ista
se habent medio modo inter nimis sub
tiles ⁊ nimis grossos vident in crepu/
sculo. ⁊ illi in quibus vergit spiritus ad
multam grossiciem non possunt vide/
re postꝙ̃ dies declinat sicut in noctilo/
pa. ⁊ oculus qui est in tenebra videt rē
in luce ⁊ non ecōuerso .quoniā ad hoc
ꝙ aliqua res videatur opꝫ ꝙ res visa
sit illuminata : quoniam lux est forma
coloris inquantum color est visibilis
ſm Auerroym.

¶ Capitulum. vj. de passionibus que pertinent ad totum oculuꝫ ⁊ primo de strabositate.

Strabositas ſꝫ Gal'. iiij. de morbo accidit duobus mo/
dis. primo cum ocu/
lus torquetur versus
dextrum vel sinistrum: ⁊ tunc non acci
dit nocumentum nisi ꝙ res videt obli
que. pro tanto q² magna pars oculi re
manet illuminata. Si autē torqueatur
versus superius aut inferius: tunc vna
res videtur due. quoniam magna pars
pupille cooperitur: ⁊ non potest iacta/
ri simulacrum vsq̧ ad cristallinum ni/
si per viam inundationis: ⁊ ita non po
test cancellari simulacrum in crucis si/
gnatione nerui obtici: nisi contingat re
cte videre: nisi enim in tempore sanita
tis cancellaretur ydolum in crucis si/
gnatione nerui obtici: tūc vniuersaliter
res omnes viderentur esse due: cum si/
mulacrum sit in quolibet oculo . Istaꝫ
aūt materiam tetigimus supra quartū
de morbo tamen breuiter ħ aliquid di
camus. Intelligendum ꝙ Auic. pertra
ctat istam materiam. v. de naturalibus
lib. iij. cap. viij. Prima igitur causa vt
dictum est propter quā non contingit
recte videre est tortuositas cristalline
⁊ coopertura eiusdem. quoniam simu
lacruꝫ nō potest directe iactari: ⁊ ideo
venit cum quibusdam īmutationibus:
⁊ ita vna pars citius est in crucis signa
tione ꝙ̃ alia: ⁊ q² non obuiant se adin/
uicem non possunt ydola cancellari: ſꝫ
transeunt vsq̧ ad sensum cōeꝫ sine cā/
cellatione: ⁊ ita contingit male videre:
q² vnum videntur duo ⁊ multa. Secū
da causa potest esse nimia mobilitas
spūs ⁊ agitatio ⁊ mot⁹ versus dextrū
⁊ sinistrum versus partem anteriorem
oculi: ⁊ q² mouetur per modum inun/
datiōis non fit cancellatio : ⁊ ita videt
vnum multa: ⁊ hoc pꝫ q² si sol percuti
at aquam stagnatam ⁊ aqua moueatur
videbit ꝙ sol moueatur ⁊ ꝙ sint multi
⁊ hoc pꝫ etiam ꝙ si lumen candele sit
in capite domus de nocte : ⁊ tu agi/
tes pupillam inferiorem cum manu ⁊
agites oculnm: videbitur lumen salta/
re modo superius modo inferius mo/
do prope modo remote ſm diuersita/
tem motus. qđ patet q² īundatio a par
te ante corrumpit iudicium rectum ipi
us visus. Tertia cā pōt esse nimi⁹ mo
tus ⁊ agitatio ipsius spūs: quoniā mo
do mouetur ad sensum cōmuneꝫ : mo/
do iteruꝫ reuertitur ad crucis signatio
nem: ⁊ hoc facit motus mouens ⁊ per
turbans. quare videtur homini ꝙ om/
nia moueantur in girum: sicut patet in
vertigine: ⁊ ideo si respicias aquā cur/
rentem vel nubes volantes perturbat
motus interior ꝓpter similitudinē mo
tus exterioris : ita ꝙ cogitur istare aut
cadere. ⁊ hoc facit varietas motus q̄
est intus. ⁊ ita īpedit iudiciū. Quarta
cā pōt esse nimia subtilitas spūs q̄ mo
uetur ⁊ agitatur de facili ex qualibꝫ cā

⁊ pro tanto intelligendum ꝙ omne il/
lud quod impedit concellationē ydo
li in crucis signatione nerui obtici cor/
rumpit iudicium visus sicut videmus
in guttis aque velociter cadentis: quā
rectam lineam extimamus: ⁊ sicut pꝫ
in quadrato si velociter moueatur vi/
debitur linea circularis: lꝫ sit figura q̄/
drata. Intelligendum igitur iuxta istā
materiam ꝙ spūs visibilis transit de
vno oculo in alium. quod pꝫ: qm̄ bali
starij quādo volūt proijcere recte clau
dunt vnum oculum: vt visus fortificet
in altero. Secūndo pꝫ ꝙ si claudatur
vnus oculus: tunc latus narium oculi
aperti potest videri. ⁊ si ambo essent
aperti non videretur. Tertio pꝫ in ca/
tharactis cum volumus probare vtrū
sint subijcibiles acui vel non. tunc clau
dimus vnum oculum: ⁊ si ex hoc pu/
pilla alterius dilatetur tunc subijcibilis
est sicut dictum est. pꝫ igitur ꝙ spiritus
trāsit de vno oclō ad aliū. ẜm aūt diuer
sitatem spūs contingit aliter ⁊ aliter vi
dere: vel de longe vel de prope sicut di
ctum est superius. Color aūt viridis sū
me confortat visum sicut dictum est.
Qui autem causas passionis scire vo/
luerit habeat expositiones nostras su/
pra quartum de morbo. Si igitur stra
bositas fuerit a natiuitate: tunc a prin/
cipio potest aliquo modo rectificari.
⁊ non est alter modus nisi ꝙ candela
ponatur sibi ex opposito illius strabo
sitatis: vel filum rubeum: vel aliqua
res pendens quā intueatur: ⁊ ita ex cō
tinuo videre in oppositum rectificabi
tur ⁊ ad medium reuertetur: ⁊ ita quā
do parua fenestra est in domo ꝑ quaꝫ
intrat lux si pariter paruus frequenter
respiciat ipaꝫ ex obliquo efficietur stra
bo. a talibus igitur aduertendum. Nūc
autem strabositas aliquando venit in
adultis propter spasmum de inanitio
ne: aut de repletione: aut propter mol
lificationem ⁊ paralisim: aut propter
epilensiam: ⁊ propter capitis consimi/
les passiones: ⁊ tunc curabitur strabo
sitas illis curatis.

¶ De eminentia oculi.

(s) Ecunda passio que debetur
toti oculo est eminentia eius.
oculus enim eminet ⁊ egredi
tur ad exteriora propter multa. s. pro/
pter repletionem nimiā cerebri ⁊ ocu/
li ⁊ totius corporis: ⁊ propter ventosi
tatem: ⁊ propter apostema cerebri: ⁊
similia impellentia oculum ad exterio
ra. Fit ⁊ propter mollificationem ⁊ pa
ralisim lacertorum mouentium oculos
quare cadit oculus versus exteriora ⁊
eminet. fit etiam propter nimium capi
tis dolorem ⁊ propter vomitum: ⁊ pro
pter nimiū clamorem: ⁊ propter nimiū
conatum in assellando sicut in tenasmo
ne. ⁊ in expulsione fetus. Si aūt eminē
tia fuerit modica tunc sufficit paruitas
cibi ⁊ potus: ⁊ ꝙ iaceat resupin[9]: ⁊ ꝙ
oculus collirizetur cum aqua ro. vbi
sit sumac. ⁊ cortex thuris. Si aūt emi/
nentia fuerit magna fiat phlobotomia
cum conuenientia particularium. dein
de sequatur farmacia. deinde fiat ven/
tosatio in collo. deinde fomētetur ocu
lus cum aqua decoctionis gallarum su
mac. balaustie. masticis. thuris. ⁊ cum
spongia frequenter oculus fomentetur
vel ꝙ fiat emplastruꝫ ex farina fabaꝝ
⁊ thure. ⁊ albumine ouorum: ⁊ nucleis
dactilorum adustorum.

¶ De profundatione oculi.

(o) Culus enim profundatur ꝓ/
pter malitiam fe. propter vi/
gilias nimias: ⁊ angustiam. ⁊

fticiam. ⁊ propter similia consuman
tia humiditates cõnaturales oculi. Re
moueantur igitur illa ⁊ fiat curatio cũ
cibis humectantibus. ⁊ fomentatione
cum aqua calida dul. ⁊ similibus.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ oculus emi
nens minus videt ꝙ̃ mediocriter pro/
fūdatus: qꝛ spũs disgregantur: ⁊ per
eandem rationem oculus magnus pe/
ius videt ꝙ̃ paruus: qꝛ spiritus disgre/
gantur. in paruo autē mediocriter cõ
gregantur. quoniam virtus vnita forti
or est seipsa dispersa. ⁊ ideo melius vi
dent qui habent pupillam angustā na
turaliter. larga autem pupilla nocet vi
sui siue sit naturaliter siue accidentali/
ter: sicut scribitur quarto de morbo. In
telligendum etiam ꝙ in obscuritate vi
sus sicut dictum est: balsamus ⁊ fella
auium viuentium de rapina faciunt fe
stum celeberrimum. supposito bono re
gimine: ⁊ ꝙ corpus sit mundificatum.

¶ Caplm. vij. de passionibus palpe/
brarũ: ⁊ primo de scabie ⁊ pruritu pal
pebrarum.

Quando materia sal
sa nitrosa aut alia adu
sta currit ad palpe/
bras: primo generat
pruritum. postea si cõ
tinuetur generat scabi
em. deinde asperitatem. deinde ruborē
deinde vlcerationem. Primum igitur
consilium est ꝙ mundificetur corpꝰ iu
xta naturam humoris peccantis: ⁊ po
stea distrahatur materia ad opposita.
deinde illiniãtur palpebre cum isto me
dicamine. ℞. eris vsti. cathimie lote: ce
ruse. lote. añ. ʒ. j. aloes: myrrhe. añ. ʒ. j.
salis armoniaci. floris eris: añ. ℈. 5. pul
uerizentur ⁊ conficiantur cum melle.
Et si aliqua eminentia remanet manu
cirurgica abscindatur.

¶ De petrificatione in palpebris no
do siue lupia.

Curetur igit sic. ℞. armoniaci
oppoponac. galbani. añ. ʒ. j.
temperentur in aceto fortissi/
mo per diem ⁊ noctem. malaxentur ⁊
fiat emplm. hoc enim mollificat ⁊ re/
soluit. Si autem sic non curetur ad ma
num cirurgicam recurramus: ⁊ interi/
or palpebra inuersetur ⁊ abscindatur.
⁊ nodus seu lupia seu eminētia seu pe
trificatio abstrahatur. ⁊ curetur vulnꝰ
sicut vulnera debent curari ⁊c.

¶ De conglutinatione palpebrarum
⁊ earum inuiscatione.

Abluatur oculus in primis cũ
aqua decoctionis feniculi: ci/
mini. ⁊ salis: ⁊ imponatur me
dicamen de fenugreco. ⁊ semine lini: ⁊
aloe: ⁊ sarcocoll. ⁊ si ex his non sepa/
rentur ad manum cirurgicam recurra/
mus. Eleuetur igitur palpebra ⁊ iuer
set cum hamo quātū erit possibile. ⁊
scindatur qđ coniunctum est: ⁊ abluat
cum aqua salis ⁊ cimini: ⁊ pãnus lineꝰ
in medio imponatur ⁊ fiat emplm de
vitello oui ⁊ oleo ro. ⁊ desuper appo
natur ⁊ ligetur.

¶ De separatione palpebrarum.

Separantur palpebre aliquan
do a natiuitate aliquãdo post
⁊ si post hoc est propter vul/
nera male curata. aut propter excrescē
tiã carnis ⁊ silia. aut fit pp ianitionē ⁊
spasmũ ⁊ corrugationē. aut fit pp mol
lificationem lacertorum mouentiũ pal
pebras: aut propter spasmum de reple

tione in lacertis mouentib9 palpebras. Et si fuerit a natiuitate non recipit cu rationez. Et si fuerit propter vlcera ex crescentia: curentur illa pri9. Et si fuerit propter inanitionem humectetur totum corpus cum cibis et balneis. et fomentetur caput et oculos cum humidis. Si autem fuerit ex mollificatione purgetur caput. deinde siccatiua ponantur et curetur sicut paralisis. Si autem superueniat propter spasmuz de repletione: curetur sicut dictuz est in spasmo de repletione. s. q purgetur corp9 et reliqua.

De ordeolo.

P Urgetur corpus. deinde illiniatur cum opoponaco resoluto in vino. deinde si non: curetur cum diaquilon. deinde cuz isto medicamine. ℞. fermenti. muscarū capitibus ablatis: laudani. mirte. olibani. myrrhe. añ. conficiantur cum fece olei de lilio: et ordeolo applicetur.

De carnositate in palpebris

C Onsumatur cum isto medicamine. ℞. aloes memite. sarcocol. nutrite: litargi. añ. ℈. ij. floris eris. ℈. s. conficiantur cum succo celidonie. Si aūt ex his non curatur: ad manum cirurgicam recurramus: abscindatur igitur quicquid est preter naturam: et postea apponatur sal et ciminum masticatum. deinde pānus subtilis. postea emplastretur totus oculus cū stupis intinctis in albumine ouorū.

De pruritu palpebrarum.

I N primis fiat phlobotomia et purgetur sm exigentiaz humoris peccantis: et fiant ventose in collo. Et si pruritus fuerit cum rubore in pricipio apponatur istud medicamen. ℞. sumac. se. portul. lentium excorticatarum. añ. ℈. j. puluerizentur et conficiantur cum oleo ro. et albumine ouorum: et si antiquatur fiat sicut dictum est superius capitulo de scabie. Et si pruritus fuerit sine rubore curet cū sarcocol. nutrita et suc. celidonie.

De vlceribus palpebrarum.

I N primis decoquantur lētes: et cortices malorum gra. in vino albo debili: et abluatur vlcus. deinde apponatur collirium de vitello oui: et croco: et olibano: et si est ibi sanies abluatur cum aqua salsa.

De pinguedine in palpebra.

I N primis illiniatur palpebra cū medicamine facto de aloe et acacia croco et aceto. Et si ex his non curetur: ad manum cirurgicam recurramus: fiat igitur incisio modica in palpebra vt pinguedo fluat et paulatine hincinde comprimatur donec pinguedo exiuerit: et tunc pannus intinctus in aceto et aqua salsa desuper apponatur.

De apostemate duro in palpebra.

A Liquando accidit apostema durum rubeum in palpebra: et postea denigratur et est turpis aspectus: mundificetur corpus cū phlobotomia et farmacia: et repercutiatur materia cum acacia et bolo armenico: et succo plantaginis. deinde abluatur cum aqua et aceto. deinde malaxetur cera cuz oleo de camomilla et desuper apponatur.

De tumore palpebrarum.

I Nflantur palpebre. aliquando propter causas extrisecas aliquando propter intrinsecas: sicut est propter pūcturam aranee et siliuz: aut pter rubū et alia et silia.

Si propter causas intrinsecas: sicut sūt vigilie: aut nimius somnus: aut ydropisis: aut cacochima: aut subeth. ⁊ similia. Si igitur fuerit propter causas intrinsecas curentur illa sicut oportet. Et si fuerit propter puncturam animalium venenosorum apponatur desuper tiriaca. cum sale gēme. Et si fuerit propter ruthā ⁊ alia ⁊ similia calida. ponatur oleum ro. cum albumine oui.

¶ De verucis in palpebra.

Si veruca palpebre vergat ad duriciem ⁊ siccitatem purgetur melencolia: ⁊ si ad ruborem ⁊ humiditatem fiat phlobotomia deinde remoueatur cum lacte ficus pastato cum farina tritici: vel cum lacte titimali mixto cum farina ordei. vel cōstringatur cum pilo equino vel abscindatur deinde locus cauterizetur.

¶ De difficultate claudendi ⁊ aperiendi palpebram.

Si causa est materialis purget corpus ꝭm exigentiam humoris: ⁊ si materia est ca. soluat cum volubili. deinde spongia intincta ī aqua ca. frequenter super oculum apponatur: vel imponatur albumen oui cum oleo ro. vel assungia galline cum mucillagie seminis lini ⁊ oleo ro.

¶ De casu pilorum palpebrarum.

Si ex defectu materie humectetur corpus ⁊ caput ⁊ oculus. ⁊ calida attractiua oculis imponatur. Si aūt fuerit ex humore malo ⁊ corrumpente radicem pilorū purgetur corpus ꝭ exigentiam humoris. ⁊ si fuerit ibi rubedo illiniatur cuꝫ malogranato cocto cum totalitate sua. Et si fuerit ex grossicie palpebre aut hūoris inungatur locus cum isto medicamine. ℞. spicanardi: stercoris muris: laudani: ossium dactilorum vstoꝝ stercoris hirundinis: ana. ℈. j. conficiantur cum melle.

¶ De pilis additis ⁊ inuersis in palpebra.

Vellatur pilus additus aut inuersus in palpebra: deinde vngatur locus cum sanguine rane. aut pediculi: aut catuli canis: aut fiat cum ouis formicarum contritis: aut cum rubigine ferri ⁊ saliua. aut cum isto. ℞. psilium ⁊ fiat mucillago ⁊ exprimatur. Deinde. ℞. spumaꝫ maris sal armoniaci. vngule asini aduste. misceantur ista cuꝫ aceto fortissimo ⁊ mucillagine dicto: ⁊ illiniatur locus. ⁊ si non sic curetur cauterizetur locus. ⁊ postea inungatur locus cum albumine oui ⁊ oleo ro. Aliqui enim accipiūt pilum inuersum ⁊ ponunt in foramine acus: ⁊ deinde perforando palpebraꝫ reducunt ad ordinem nālem.

¶ De pediculis palpebrarum.

In primis igitur purgetur caput cum yerapigra. deinde fomentetur palpebra cum aqua decoctionis blete. staphisagrie. salis petri. ⁊ sulphuris. deinde inungatur cū isto vnguento. ℞. salis armoniaci: aloes: succotrini: aluminis. staphisagrie. cōficiantur cum aceto squill.

¶ Caplm. viij. de passionibꝰ auriū.

Instrumentum auditus est compositum ex osse petroso ⁊ neruo expanso: ⁊ neruo obtico cōcauo: ⁊ aere quieto: ⁊ ex diuerticulis ⁊ circūuolutionibus anfractuosis in foramine: ⁊ cartillagine exteriori apparente circa foramen

ad modū ostraceo℞. Intelligēdū est ꝙ cū aer ꝯquiet⁹ q̄ est nālis in neruo cōca uo mouet̄ pp aerē exteriorē tūc fit au/ditus. Auditui tñ veniūt tria accñtia sicut ⁊ alijs sensib⁹ ꝑm Gal. iiij. de mor/bo: qm̄ aut aufert: aut minorat̄ aut corrūpit̄. Aufert̄ qñ nihil audit sic̄ in sur/ditate. Minoratur qñ nō audit nisi clametur. Corrūpitur qñ audit sonos strepitus ⁊ sibilos ⁊ silīa intra aurē.

Cause. Nocumētū audit⁹ aut ꝓuenit a natiuitate: aut p⁹ si post aut pviā crisis: aut sine crisi: aut est ab int⁹: aut ē ab extra. Si ab extra sicut casus obuiatio tonitruū: puluis: pulices ⁊ silia. Si ab int⁹ aut est pp nocumētū in istrumēto audit⁹: aut pp cō passionē aliquo℞ mēbro℞. Si pp alia mēbra: sicut sūt passiōes capitis: aut dētiū. aut retētio fluxus ⁊ silia. Si pp instrumētū audit⁹ h̄ est aut pp spūm q̄ ꝓuenit a cerebro p neruū obticū: aut pp neruū expāsū: aut pp nocumētū q̄d ē in foramine. Si pp spūm aut h̄ est rōne quātitatis dīminute: aut rōne sue male q̄litatis: aut q̄ nimis ca. aut frigid⁹. aut grossus ⁊ ita de alijs. Si pp neruum ⁊ ossa h̄ est pp tria: aut pp malā ꝯplexionē calidā. frigidā. siccā. ⁊ hūidā. simplicē. aut ꝯpositā. cū mā. aut sine mā. aut pp morbū officialē sic̄ ē. duricies. apostēa. oppilatio nerui obtici. aut pp morbū cōe3: sic̄ est solutio cōtinuitatis. Si aūt fuerit in foramine ⁊ locis vicinis: h̄ est pp tria sicut dictū est. Si pp malā cōplexionē. aut pp morbos officiales sic̄ est. oppilatio facta pp saniē. aut san. aut hu. aut verrucā. aut carnē additam. aut pp vermes. aut apostēa. ⁊ silia. Si pp morbū cōe3 sic̄ est solō ꝯtinuitatis.

Signa. Si ꝓueniat nocumētu3 nā vel a causis primiti/uis vel ab egritudinib⁹ capitis. vel aliorū mēbro℞. vel si fuerit pp crisim. ista sūt satis māifesta volēti cōsiderare. Si aūt fuerit pp nocumēta q̄ sūt in foramine ponat̄ in loco luminoso ⁊ erit manifestū. Si aūt fuerit pp nocumēta intrinseca in neruo ⁊ osse ⁊ alijs vbi est p se iudiciū de auditu. tūc vīr si est cū mā ē cū grauitate capitis ⁊ loci. ⁊ ꝯriū si sit sine mā. Secūdū signū erit: qm̄ ōis discrasia ledit̄ a silī ⁊ iuuat̄ a ꝯrio. ⁊ ita poterim⁹ deuenire in cognitionē discrasie p iuuātia ⁊ ledētia. Intelligendū tñ ꝙ plenitudo corpis ipedit iudicium de cōferētibus ⁊ nocētib⁹ alterantib⁹: q̄ si discrasia est calida. ⁊ corp⁹ est plenū: ⁊ ledit̄ a calidis rōne silitudinis. ⁊ ledit̄ a ꝯrijs: sicut a frigidis rōne cōpressiōis solutionē ꝯtinuitatis īducēdo. ⁊ ita ītelligo de frigidis. In corpib⁹ igit̄ plectoricis multū fit lesio in silib⁹ ⁊ ꝯrijs: ⁊ iō multi cōiter decipiūt. Si igit̄ discrasia fuerit ca. sentit̄ calor ⁊ dolor: ⁊ ledit̄ a calidis. Si aūt fuerit mala ꝯplexio frigida: sentit̄ frigiditas ab iteri ⁊ ledit̄ a frigidis: ⁊ iuuat̄ a calidis mā minora/ta. q̄ in corpe pleno fit dissolutio māe ⁊ ita nocumētū mai⁹. Si aūt a cā sicca adsūt vigilie: ⁊ vt plurimū leuitas capitis. Si aūt fuerit ab hūiditate tūc tumor in facie. ⁊ de facili īcurrūt in reuma. ⁊ cū grauitate. Et si fuerit ex apo/stemate: est semp dolor magnus ⁊ pulsatio ⁊ febris saltī ephimera. Et si fuerit ex vlcē. ē ibi pūctura: mordicatio ⁊ dolor. Et si ex vermib⁹ est ibi dolor circūuolutiu⁹ vertiginosus. Expimētū āt vtrū fuerit ibi hūiditas aquosa sanio/sa. Accipe spōgiā ⁊ calefacias igni: ⁊ pānus line⁹ duplicat⁹ calidus supponatur spōgie ⁊ applicet̄ auri. ⁊ dormiat desup. ⁊ de māe iueniet pānū macula/

tum: ꝛ si nō ꝑculdubio nō est passio auris ex humiditate nec sanie nec aquositate ex aliꝭs enim est.

Pronostica. Surditas natiua nō curat. Surditas ātiqua est desperata: ꝛ appellatur antiqua postq̄ trāsiuit duos annos. Surditas ex solutione cōtinuitatis neruoꝝ auditus interius est incurabilis. Surditas q̄ mō crescit ꝛ mō minuitur est remediabilis. Surditas ab apostemate duro est incurabilis.

Cura. Circa curationē cadūt nouem canones. Primus. s. ꝙ nihil in auribus apponat multū calidum: nec multū frigidū sed tepidum vel tēperatū. Secūdus canō est ꝙ medicamē nō stet i aure vltra tres horas. Tertius canō est ꝙ anq̄ scōꝫ medicamē apponat ꝙ primū expellat: vt iacēdo supra illam aurem vbi est passio: ꝛ cū hoc cū instrumēto mūdet foramen auris ꝛ cū tussiēdo mūgēdo: screādo: sternutādo. Quarta regula ꝙ medicamina q̄ ponunt i aurib⁹ sint liquida: vt melius possint penetrare ꝛ silr velocius exire. Quinta regula ꝙ ea q̄ ponūtur in aurib⁹ sint in pua quātitate. Sextus canon ꝙ qn̄ medicamē est ipositū ꝙ iaceat supra ptē sanā. Septima regula ꝙ nihil apponat in aurib⁹ nisi corpus sit mūdificatū. Octaua regula ꝙ si pōt fieri curatio cū fomētationibus ꝛ emplastris ꝙ fiat ꝛ elōgem⁹ iniectionē quātū possum⁹: qm̄ qđ igredit postq̄ fecerit opationē suā nocet nisi diligētissime mūdet auris vt dictum est. Nona regula est ꝙ si hūores sūt subtiles mediocriter ꝛ multa oppilatio est in corpore: euacuare possum⁹ sine digestiōe: q2 mā erit satis obediēs. Si aūt mā sit grossa ꝛ corp⁹ oppilatū: tūc digestiua ꝑcedere debēt. Curatio pticularis erit ista: si cā ē ca. ꝛ corp⁹ plenū fiat phlebotōia de cephalica. ꝛ purgetur caput cū electuario de succo ro. ꝛ fomētet auris cū aq̄ decoctiōis rosaꝝ: salicis nenuphar. lactuc. maurelle. s. ꝙ fum⁹ recipiat per aures. vel vt ꝙ lana vel tela inungat in oleo ro. nenuphar. ꝛ in oleo de salicibus: ꝛ in oleo de camomill'. ꝛ ab extra supra aurē applicent. Ultimo pn̄t predicta olea instillari cū lacte iuxta canones datos. Si āt mā fuerit frigida. tūc digeratur materia cū vtraqꝫ saluia. ꝛ vtroqꝫ calamēto ꝛ raphano: ꝛ fiat sirupus cū melle ꝛ aceto: ꝛ purget cū yera logodion ꝛ yerap. vel cū istis pillulis. ℞. aloes. turbith. cortic. mirabolan'. chebul'. bn̄ gumosoꝝ. an̄. ʒ. iꝭ. ʒinʒiberis. anisi. liquir. munde. bdelliꝭ. pulpe coll'. an̄. ℈. ij. cōficiant cū oxill'. squill'. ꝛ fiat pillule. ꝛ dent. ʒ. ij. vel. iij. iuxta cōueniētiā pticulariū. postea recipiat fumū istaꝝ reꝝ. ℞. baccaꝝ lauri ꝛ foliorꝫ eius. ruthe. spicanar. anisi. maratri: cētauree: raphani. an̄. ℥. ij. cōquassantur ꝛ bulliāt in vino albo. ꝛ fumus recipiat ꝛ vltimo distilletur balsamus ꝛ fel ancipitris ꝛ aqua raphani distillata. Intelligendū ꝙ mālia q̄ valent in surditate ꝛ in passionibus auriū de cā frigida hic subscribent. ꝑ tāto: q2 cā frigida frequēti⁹ aduenit. ꝛ iā huiꝰ mālib⁹ scitis formā opandi pticularē idustrie medici reliquamus. s. ꝙ operet cū istis mālibus vel cū vno: vel cū multis: vel ab intus: vel ab extra: vel p modū suffumigationū: vel emplastroꝝ: vel oleorum: vel vinoꝝ: vel vnguentoꝝ applicatoꝝ: vel per se. vel cū cera: vel lana: vel spōgia: vel tēta ꝛ ita de oīb⁹ aliꝭs. Mālia aūt sunt ista. vinum al. acetum al. oleum cōe. lac mulieris. fella auium

viuentiũ de rapina: aqua raphani di/
stillata. balsamus. castoreũ. ellꝰus al. ca
lamentũ coloquintida. radix cucume
ris asinini. celidonia. rutha. storax. ca/
lamita. camomilla. folia lauri. centau/
rea. eufor. aloes. myrrha. nitrũ. absin/
thium. sinap. oleũ sisaminũ. iuniperiũ.
ꝛ cõsimilia multa. Uermes aũt inter/
ficiunt sic. ℞. aloes. myrrhe. suc. absin
thij. oleũ amig. amararꝫ. aceti fortissi/
mi misceant᷑ ꝛ auribus instillent.

Clarificatio. Intelligẽduz ꝙ licz ellꝰus
multas hẽat ꝓprietates ꝛ violẽtas: sicͫ
patet intuẽti. virtutes eiꝰ nihilominꝰ in
ꝑua quãtitate administratũ põt cõpete
re in passionibꝰ auriũ. ꝛ lz nõ cõpetat
ex certis virtutibus ex primis cõpetit
qm̃ fortiter calefacit penetrat ꝛ desiccat
ꝛ cõsumit residuũ mãe: ꝛ iõ nõ cõpetit
nisi i corpe mũdificato. Aliter igit opa
tur in stomacho in corpe pleno: ꝛ alr i
foramie auris corpe mũdificato: ꝛ alr
ẽt in corpibus exteriorib: sicͫ in pisci/
bus cũ ponit in vinario. ꝛ in muscis. ꝛ
in pulicibꝰ cũ ponit in semẽto. Si igit
apponat in pas. auriũ cũ bona cõueniẽ
tia ꝑticulariũ nõ nocet: sed iuuat: licz
oẽs sue virtutes sint excedẽtes: tũ qꝛ ab
extra. tũ qꝛ in parua quãtitate apposi/
tum. ꝛ qꝛ parum moratur.

¶ Caplm. viij. de tinnitu ꝛ sibilo.

Tinnitus est cor/ruptio auditus: sicut apparitio muscarꝫ. pilorꝫ. ꝛ cimi/cũ est corruptio visus. vñ sicut auditus nãlis
fit cũ aer inundãdo mouet aerẽ itrise/
cũ cõquietũ. ita tinnitꝰ fit cũ vẽtositas:
ꝛ vapor cõmouet violẽter aerẽ itrinse
cũ quietũ: ꝛ ſm diuersitatẽ vaporis di
uerse siũt corruptiões in auditu. Aliqñ
apparet ꝙ sit ille tinnitꝰ ꝗ apparet post
pulsationẽ cãpane. Aliqñ apparet pa
tiẽti ꝙ sit pluuia magna. aliqñ ꝙ sit si/
cut sonus molẽdini: aliqñ ꝙ sit fragor
arborꝫ. aliquãdo ꝙ sit sicut mustũ bul/
liens in doleo in nouitate vinorꝫ. Tin
nitus igit est corruptio auditꝰ ꝑꝑ vapo
rẽ vẽtosum agitãtẽ ꝑ modũ inũdatio/
nũ violẽter aerẽ iterius cõquietũ.

Cause. Cã. n. tinnitus aut est ex/terior aut iterior. Si ex/
terior tũc est oẽ illud qõ cõmouet aerẽ
violẽter ꝛ cũ ipetu: sicut ẽ vomitꝰ: cur/
sus. labor. circũuolutio. crapula. ebrie/
tas. multiplicatio ciborꝫ indigestibiliũ
casus. fames. angustia ꝛ similia. Si cã
sit intrinseca tũc est: aut priuata. aut re
mota sicut est crisis. aut repletio capi/
tis. aut vapores ascẽdẽtes a stomacho
aut a corpe. Si priuata aut est ꝑꝑ acui
tatẽ sensus: qꝛ spũs est siccus. aut ꝑꝑ de
bilitatẽ capitis ꝛ corpis. aut ꝑꝑ vapo/
rem grossum ventosũ qui per modum
inũdationis ꝑcutit aerẽ.

Signa. Cãe primitiue satis pa/tẽt iudicio patiẽtis. Si
sint cãe rẽote: tinnitꝰ ẽ cũ iterpolatiõe.
Et si cã ẽ priuata seu ꝯiũcta cõtinue ve
nit. Et si ẽ ex acumine sensus: tũc post
cibũ minorat: ꝛ ante magnificat. Et ẽ
notãdũ: qm̃ licz tinnitus veniat ꝓpter
vapores ascẽdẽtes a stomacho. nihilo
minꝰ post cibũ minorat: ꝛ iõ credũt mlͭ
ti tẽ ꝙ illa passio capitis aut nariũ aut
oculorꝫ sit ꝑꝑ inanitionẽ postꝙ̃ reme/
diat cibꝰ assũptus: h ãt fit qꝛ cibus cõ/
primit vapores: ꝛ iõ postꝙ̃ cibꝰ incipit
ebullire: passio est peior ꝙ̃ añ: ꝛ si esset
ex inanitiõe nõ fieret. Si ãt ex debilita
te: hoc ẽ ꝑꝑ aliquã de malis cõplexio/
nibus: qꝛ egritudines lõge precesserũt

malam complexionem inducentes. Si est ex ventositate sentitur ascẽsus ꝛ de/scensus: sicut cũ mustũ bulit. Et si ventositas vergat ad hũiditatẽ videt plu/uia. Et si vergat ad grossiciẽ videt so/nus molẽdini. Et si vergat ad siccitatẽ vergit ad sonũ arboꝝ cũ frangãtur.

Pronostica. Ista enĩ sunt ꝑuia ad surditatem: ꝛ si diuturnant non curant.

Cura. Si cã est pꝛimitiua de facili curabit illa remota. nisi coꝛp⁹ esset ad hoc valde apparatũ. Et si fuerit ꝓpẽ acumẽ sensus. tũc instillet in aurẽ castoꝛeũ. granũ pini cum aceto mixtũ. Si aũt fuerit mãlis. purget coꝛpus ſʒ paulatine. Et ẽ intelligenduʒ ꝙ medicamina debẽt mutari nõ quo ad virtutem ſʒ q̃ ad ſpẽm ꝛ ad modũ: qm̃ õ ꝓpꝛietate medicaminũ ẽ ꝙ iuuẽt vnũ mẽbꝛũ ꝛ nõ aliud. ꝛ iuuabũt istũ ꝛ nõ aliũ: ꝛ iuuabũt vnũ in vno tpe ꝛ nõ in alio: ꝛ hoc ẽ mirabile. ꝛ foꝛte facit hoc varietas ꝓpꝛietatis trine acq̃site ex oꝛbe. Digerat igitur mã cũ oxill. diuret. ꝛ purget cũ yerap. acuata cũ eufoꝛbio. aut purget cũ yeralogodiõ acuata cuʒ pulpa coll. ſʒ exhibeant in ꝑua quãtitate iuxta ꝯueniẽtiã pticulariũ. postea fiant caputpurgia. deinde suffumigatio/nes. ꝛ postea iniũctiones. ꝛ vltimo cauteria. Uitent balnea ꝛ fomentationes: qm̃ cõmouent mãm. ꝛ si cõpetant hoc est in declinatione coꝛpe mundificato. Mãlia aũt ex q̃b⁹ fit suffumigatio aut iniectio aut stupha: sunt ista ell's al. eufoꝛbiũ. castoꝛeũ. spicanar. spica celtica. calam⁹ aromatic⁹. rutha. calamentuʒ. anisũ. marat͡ꝝ. bacce lauri. folia lauri. suc: poꝛr. suc. cepe. Oleũ muscellinum. oleũ de lilio. oleũ costinũ. ꝛ de rutha. ꝛ castoꝛeo. oleũ laurinũ. anetinũ. oleũ amigd. amarax. oleũ nardinũ. Aqua raphani distillata. vinum albũ purum:

Clarificatio. Intelligendũ qm̃ q̃cquid dicãt auctoꝛes meli⁹ est dimittere narcotica hoc in casu ꝙ apponere. ꝛ si ꝯtingat apponere ꝙ caloꝛ sit magnus. ꝛ ꝙ narcotica apponant in ꝑua quãtitate: ꝛ ꝙ sint bñ repssa cũ castoꝛco. ꝛ croco: ꝛ ꝙ paꝝ moꝛent. Judicio tñ meo sufficit qd̃ dictũ ẽ in acuitate sensus. s. castoꝛeũ granuʒ pini. ꝛ acetũ: cũ oĩa instrumẽta auditus sint frida neruosa ossuosa. Secũdo notãdũ circa mãm ꝑcedẽtẽ ꝛ ſb'sequẽtem. ꝙ hõ hʒ ꝯplexionẽ magis tẽperatã inter oĩa aĩalia. ꝛ iõ oĩa excedit in sensu tact⁹. Jn aliis aũt sensib⁹ excedit iuxta illõ. Nos ap auditu. linx visu. simia gustu. Uultur odoꝛatu ꝑcellit. aranea tactu. Et ẽ aduertendum de aranea nõ excedit hoĩeʒ i sensu tactus. ꝙ meli⁹ sentiat. hoc enĩ hʒ hõ solus ꝛ ex tẽperamẽto sue ꝯplexiõis. ſʒ aranea excedit hoĩem quãtũ ad oꝛdinationeʒ sue texture seu tele. Tertio intelligẽdũ ꝙ surdi a nã sũt muti. q2 loq̃la nõ inest nobis a nã ſʒ ab inq̃sitiõe. ꝛ iõ dicit ꝙ auditus est poꝛta intellect⁹. ꝛ ꝓpter hoc versificatoꝛ dicit. Quicq̃d roma legit quicq̃d studuistis athenis. Quicq̃d ad elenchos arguto disputatoꝛe. Gallus et in modica iactitat arte lingua. Quicq̃d ꝑ artes diurno pectoꝛe sentit. Cessit ab auditu docilis pꝛudensq3 perisset. Littera si surdis aurib⁹ esset hõ. Quarto aduertendũ qm̃ licʒ dictũ sit ꝙ surditas nãlis nõ recipiat curationẽ. istud verum ẽ si veniat pp malã cõplexionem nerui obtici. sed si venerit pp aliq̃s oppilatiões potissime in via q vadit exterius: tunc potest curari: cum oppilatio põt remoueri. Quinto notãdũ quicq̃d

dictū sit ex hoc etiam dicet ꝙ in vehe
mētissimo dolore auriū cū cā sit calida
nō solū est vtile apponere opiū auri/
bus imo est necessariū:qꝛ dolor aliqñ
est rabiosus:⁊ tūc non habemꝰ viā nisi
ꝙ apponat opiū cū lacte mulieris ca/
storeo.⁊ croco.sicut dicet in capitulo
immediate sequēti.

¶ Caplm.x.de dolore auris ⁊ apo/
stemate intrinseco.

Dolor auris:aut ꝓuenit a cau
sis extrinsecis:aut ītri/
secis.Si extrinsecis si
cut est vētus validus:
aut calor.aut frigus.ca
sus obuiatio:aut aliqua res cadens in
aurē.Si ab intus ħ est aut pp morbos
cōsimiles sicut est aliqua malaꝝ cōple
xionū cū mā:aut sine mā:aut est ꝓpter
morbos officiales:⁊ potissime pp apo
stēata colerica sanguīea phlegmatica.
aut melācolica: aut ē pp morbos cōes
sicut est solutio cōtinuitatis.

Signa. Si est ex causis extrīse
cis hētur iudicio patiē/
tis.Si ex extrinsecis ⁊ fuerit ex calore
tūc sentit calor ⁊ ledit a calidis:ecōtra
est de frigidis.Et si est ex apostemate:
dolor venit subito ⁊ fe.Et si ex co.⁊
dolor intollerabilis ducēs aliqñ ad pa
rafrenesim:cū pūctura ⁊ mordicatio/
ne ⁊ vigilijs ⁊ inqetudine.⁊ mala tole
rātia patiētis.Et si ex san. fuerit apo/
stēa auris tūc ē cū pulsatiōe.Et si ē ex
phlegmate:tc̄ ē dolor extēsiuꝰ cū dolo/
re remisso:⁊ si ē ex melācolia: ē dolor
grauatiuus ⁊ dolor remissus: ⁊ si ē ex
vētositate venit paulatie:⁊ si ex solone
ꝯtinuitatis:ē cū pūctura ⁊ mordicatōe

Pronosticatio. Dolor aurium
fortissimꝰ cū apostēate ca.in īteriorībꝰ
auris ē molestissimꝰ ducēs ad terribilia
accñtia.dolor auriū acutissimꝰ ē mor/
talī ī iuuenibꝰ:deiñ minꝰ ī pueris: deiñ
tardiꝰ ī senibꝰ.Apostemata auriū ve/
niētia ꝑ viā crisis si veniāt añ signa di/
gestionis ⁊ in die nō cretico: ⁊ cū alijs
malis signis molestia sūt ⁊ valde ꝑicu
losa.Si āt veniāt post signa digōnis
cū alijs bonis signis euadere pñt ⁊c.

Cura. Si fuerit ex causis primi
tiuis illis remotis fit cura
tio.Et si fuerit ex illis q̄ ceciderūt ī au
rē inferiꝰ dicet.Et si fuerit dolor ex cau
sis.ītrīsecis ⁊ cā fuerit mālis mūdificē
tur corpa sic oꝫ.⁊ dieta ꝯueniēs admi
nistret:deiñ fiāt īstillatiōes in auribꝰ de
rebꝰ frigidis.Si cā ē ca.q̄ sūt ista.oleū
ro.aqua.ro.acetū.oleū nenuphar.⁊ sa
licis.⁊ muscillaginis psilij.⁊ cucurbit.
⁊ lactuc.⁊ maurell.Et si cā ē frigida ī
stillent ca.sic ē rutha.maiorana.cala/
mētū.spicanar.anisū.storax.calamita.
castoreū:⁊ multa cōsilia:quoꝝ vnum
aut multa pñt bulliri ī oleo:aut vino:
aut ī aq̄ raphāi ⁊colata auribꝰ īstillari

Clarificatio. Intelligen/
dū ꝙ curatio
apostematis auris differt a curatione
alioꝝ apostematū in duobꝰ. Prio in
repcussiuis:qm̄ directe nō cōpetūt rep
cussiua:sꝫ magis mitigatiua.cuiꝰ cura/
tio est qm̄ timēdū eēt ꝙ mā curreret ad
aliqd mēbrū nobile:vt ad subam cere/
bri ⁊ ita posset cāre frenesim.aut litar/
giā: ⁊ si iret ad pulmonē ptisim ⁊ silia.
Intelligēdū tñ ꝙ si dolor eēt ītolerabi/
lis ⁊ despatus:tūc possent apponi non
solū repcussiua sꝫ narcotica. Secūdo
differt a curatiōe alioꝝ apostematū in
maturatiuis:qꝛ pure maturantia ca.⁊
hu.nō debēt apponi nisi eēnt ibi multa

cca sicut possumus elicere hãc sisiam ex dictis Gal. v. de ingenio sanitatis capitulo. vj. loquẽs de vlceribus aurium vbi medicus ille credebat esse apostema in aure ĩperatoris: et iõ imponebat putrefactiua. sed ipse docuit apponere tũc ratione vlceris et saniei et apostematis: si ibi esset cũ ferrugine ferri minutissime trita et stercore columbino et aceto et q̃ bulliãt vsq; ad spissitudinez mell'. q: sicca cõpetũt rõne cõplexiõis mẽbri qm̃ et licz curatio morbi fiat p cõtraria. nihilominus mẽbri cõplexio p similia est cõseruãda. Nõ igit pure maturatiua et putrefactiua et saniei generatiua cõpetũt in apostematibus aurium: dato q̃ esset sine vlcere. Differt igitur curatio apostẽatis auris cõiter loquẽdo et quo ad repcussiua: et quo ad maturatiua. Incipiamus a curatiõe calidorũ apostematũ auriũ: supposito q̃ dieta laudabilis sit iniũcta: et q̃ pcesserint phlõia et farmacia et alia vlia q̃ precedere debẽt iuxta cõuenĩetiã particulariũ inijciat lac mulieris frequẽter: deinde inijciat oleũ ro. cũ pauco aceto bullito: deiñ oleũ sisaminũ: deiñ adeps anatis et galline: cũ mucillagine fenugreci. et se. lini. Deinde apponat istud medicamẽ qd quasi valet in oi apostemate auriũ: magis tñ in calido. ℞. farine volatil' molẽdini. ℥. iij. granorũ pini mucilaginis fenugreci. se. lini. añ. ʒ. ij. resine thuris. litargir. ceruse. añ. ℥. j. aceti. al. ℥. ß. cõficiant oĩa cũ oleo sisamino et cũ assũgia porci re. et põt aliq̃ portio istius medicaminis fieri ita clara vt aliqd auribus instillet: et aliqua ita dẽsa q̃ fiat emplastruz et apponat supra aurẽ. et est optimũ maturatiuũ. Si aũt apostema eẽt de cã frigida: tũc possũt addi cũ istis assũgia vulpina. ysopus. oleũ onfãcinum vel fiãt ista. ℞. scarabeos vermes q̃ inueniuntur sub vrceolo: et bulliãt in oleo scorpionis: et auribus instillet. Et si fuerit vehemẽs frigiditas: decoquat ibidẽ fel thauri donec fuerit dissolutũ. Itẽ in apostematibus frigidis. ℞. ruthe maiorane. spicanar. bulliãt in oleo cõi et oleũ auribus instilletur. In declinatione aũt apostematũ tã calidorũ q̃ frigidorũ: põt mũdificari auris cũ oxill'. diur. et vino albo. Si aũt dolor esset vehemẽs et intolerabilis: tũc facta phlõia et farmacia cogimur frigida apponẽ. Accipe igit philoniũ: et distẽperet cũ lacte mulieris et auribus instillet. Et si nocumẽtũ adueniat ex his: castoreũ bullitũ in oleo auribus instillet. Ista aũt nõ debẽt apponi nisi in mã colerica et in calore multo: et in dolore maxime sincopali et desperato. Et iõ antequã fiãt ista debẽt precedere aq̃ coriãdri succus maurelle: oleũ ro. oleum sisaminũ. acetũ. aqua ro. lac mulieris. Uigilem⁹ igit diligẽter: quia multos vidi mori in manibus restauratoris. et accidit mihi semel q̃ quidã restaurator antiquus patiebat in aurib⁹ dolorẽ intolerabilẽ. et pcesserũt purgationes vles et opationes pticulares iuxta doctrinã Gal'. et Aui. et aliorum auctorũ oium: et nihil penitus valebãt: et tũc apposui oleo de camomilla in auribus et feci saccellationes de camomilla: et in veritate curat⁹ fuit: quare pdest multa et diuersa apponere cũ medicamina non valent dum tamen sint regulata ratione.

Dolor auris sic curat si fuerit ex solutione cõtinuitatis.

r Ecipe myrrhe. thuris. licij. opij. galbani. nitri. croci. añ. ℈. ij. amig. excorticatarũ. ʒ. ij.

conficiant cum aceto ⁊ fiant trocisci. ⁊ cū vti volueris distēperet in oleo ro. ⁊ coletur: ⁊ in auribus instillet. Et si eēt vlcus antiquatū. ℞. conchilia marina al. assentur. ⁊ fiat pul. ⁊ misceatur cum oxill. coletur. ⁊ auribus instillet. Item ℞. caricarum. ⁊ bulliāt in lixiuio. ⁊ auribus instilletur.

Clarificatio. Intelligēdū est ꝙ frigida ⁊ hūida sicut est succus cucurbite. coriandrū: ⁊ similia possumus ponere in apostematibus calidis auriū gratia loci: qm̄ tale apostēa ñ idiget repcussiuis vt dictū est: sed competūt gratia accidentiū: quādo dolor est vehemēs valde ⁊ potissime qñ nō est vlcus. Et est ēt intelligēdū ꝙ maturatiua pñt cōpetere in apostematib⁹ auriū: ⁊ potissime cū multa sicca apponunt: ⁊ potissime qñ est sine vlcere nec alid ꝙ sit hic dictū est cōtrariū dicto Gal. v. de ingenio. cū reprehēdit medicū q̄ ponebat tetrafarmaca in auribus iperatoris ꝑ tanto qr ibi erat vlcus ⁊ sanies. ⁊ cū deberet apponere sicca abstersiua ⁊ mūdificatiua ipse ponebat hūida credēs ꝙ ibi esset apostema volēs illud maturare: ⁊ iō redarguebat ipm qr ignorabat ingenio q̄ sumunt ex morbo. ⁊ que sumunt ex accidentibus: ⁊ q̄ sumunt ex pticula patiente nō negauit igit Gal. quin bñ cōpeterēt maturatiua in apostematib⁹ auriū: dum tamē fieret vt dictū est.

¶ Caplm. xi. de vlcere auriū ⁊ sanie.

Causa saniei potest esse apostema intrinsecū vel extrinsecū cū fluit ab intus vel humor aliqs delegatus: vl fit ꝑpter debilitatē virtutis imutatiue ⁊ similibus. Signa sūt satis māifesta.

Curatio. In primis mūdificetur caput: ⁊ dieta tenuis iniungatur: ⁊ iaceat supra partem lesam. vt sanies fluat ad exteriora. Et si fuerit dolor inijciat vt dictū est oleum ro. opium. crocus. cum lacte mulieris. Et si causa fuerit calida fiat istud. ℞. squasmā ferri ⁊ frigat in sartagine ⁊ extinguat in aceto fortissimo: ⁊ h fiat octo vicibus semp acetum innouādo: deinde desiccetur: deinde puluerizetur: deide bulliat in aceto ⁊ oleo ro. ⁊ coletur ⁊ vna gutta in auribus instilletur. Et si cā fuerit frigida puluerizentur myrrha. castoreū. aloes. ⁊ bulliant in oleo laurino. colent ⁊ auribus istilletur. Deide mūdificet auris cū oxill. diur. aut cū vino al. aut cum aqua piscium salsorum. aut cum aqua oliuaꝝ salsarum. Si autem locus fuerit fistulatus proiiciatur in aurem fel thauri cū vrina pueri virginis.

Clarificatio. Si sanies ⁊ dolor cōcurrant: ⁊ dolor fuerit ita intensus ꝙ auferat somnū: primo incipiendū est a dolore licz sanies corrodat ⁊ multas malas qualitates habeat. pro tanto quia dolores prosternunt virtutes ⁊ dolor cū cōcomitat morbos omnes opationes impedit: sicut declarauim⁹ in tabula curationis morboꝝ.

¶ Caplm. xij. de san. fluēte ab aurib⁹.

Sanguis fluit ab aurib⁹ aut ab extra: aut ab itus: si ab extra sicut ꝑpter casum ⁊ ꝑcussionē: si ab intus aut cū crisi: aut sine crisi: aut ꝑpter multitudinē sanguinis: aut ꝑpter acumen.

Cura. Si aūt fuerit a causis ex/trinsecis: si particularia cō/ueniant fiat phlobā de parte opposita. deinde constringatur sanguis sicut dice/tur. Et si dolor est magnus ꝓpter ictū. ℞. medullā panis recenter cocti ꝛ itin/gatur in succo absinthij ꝛ vino ꝛ desuꝑ apponatur. Et si fiat ꝑꝑ crisim nihil hu/ius fiat nisi excederet. Et si ex multitu/dine sāguinis fuerit: fiat primo phlobā Et si ex acuitate mūdificet corp⁹: dein/de mūdificet auris cū succo porri ꝛ vi/no al. ꝓijciat in aurib⁹ succus plātagis. ꝛ succus burse pastoris. Deinde istud medicamen aurib⁹ instillet. ℞. acacie. psidie. balaustie. gallaꝝ. sumac. masti/cis. thuris. añ. ℥. j. pulverizent ꝛ buliāt in aceto ꝛ colet: ꝛ vna gutta aurib⁹ in/stillet. Et si fluat aquositas: nitrū ꝛ an/timonium bulitum in oleo scorpionū.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ in curatiōe flux⁹ sanguinis ab aurib⁹: primo debe/mus divertere fluxū. secūdo debemus mundificare ne fiat ibi sanies aut apo/stema. postea debem⁹ cōstringere: ꝛ ita mundificativa precēdūt ꝯstrictiva. ꝛ lꝫ mundificativa aperiāt. nō tñ nocent: qꝛ sanguis discretus ē: ꝛ qꝛ statim ꝯsequū/tur ꝯglutinativa ꝛ ꝯstrictiva. q̄re ꝛc.

¶ Capitulum. xiij. de oppilatione au/ris cadente in ea.

Oppilatio ac/cidit in aure aliqñ pro/pter aquā. aut pul. aut pulices. aut vermes. aut verrucā. aut carnē sup/fluam aut panniculos: ꝛ similia.

Cura. Corpore igit mūdificato attrahat aquositas ꝑ hūc modū accipiat cānula ꝛ applicet auri ꝛ aliqua vil' ꝑsona attrahat forte ꝑ ca/put cāne anhelitū cū ore. Secūdo mō fiat sic. Accipe cānam cū qua pueri at/trahunt aquā: ꝛ expellūt ad longinquā distantiā ꝛ appellat in vulgari nostro regi⁹ lardira. ꝛ ponat extremitas can/ne in aure. ꝛ tūc baculus qui intus est re/pentē attrahat: ꝛ tūc nā q̄ nō ꝑmittit va/cuum attrahit fortissime aquositatē ad extra. Tertio mō fiat sic. ponat cāna in aure: ꝛ ignis ponat in alia extremitate. ꝛ aq̄sitas q̄ int⁹ ē dsiccet. aut ꝑ mediū canne ponat virga ferri ignita. aut reci/piatur fum⁹ ruthe. anisi. cimini. calamē/ti decoctoꝝ in vino. aut ponat in aurēꝫ spongia ligata cū filo aut lana. aut pan/nus line⁹ antiqu⁹ ꝛ subito extrahatur. Et si fuerint v̇mes interficiant cū ama/ris iniectis. sic̄ ē absinthium. centaurea. aloe: amigd. amara. ꝑsiccaria succ⁹ ꝑsi/ci. fella. acetū. succ⁹ cucumeris asini. sca/monea. ell'us: deīde fiāt sternutationes ꝛ caputpurgia. ꝛ pñt extrahi cū caute/la. s. ꝙ ponat pomū bñ maturatū scissū per mediū supra aurē: ꝛ iaceat desuper ꝛ vermes ꝯdescendēt ad dulcedineꝫ. ꝛ postea subito removeat. Si aūt fuerit oppilatio ex excrescētijs. sic̄ ē caro. ver/ruca pānicul⁹ ꝛ silia. corrodant cū au/ripigmēto. ꝛ si nō abscindant. Et si nō fuerit versus sup̄ficiē satis ē facile. ꝛ si fuerit in ꝓfūdo difficile ē valde. ꝛ si ista fuerint a nativitate aliqñ ꝓsunt reme/dia ꝛ aliqñ nō. ꝛ si fuerit prurit⁹ i aure iniiciat oleū ubi absinthiū fuerit bulitū.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ succio cum calamo ꝛ sternutatio ꝛ ignis ꝛ silia: pñt fieri i passionib⁹ auriūꝫ. ꝛ licꝫ ista sint fortia ꝛ cōmoveāt ꝛ dissolvāt: ñ tamē pñt nocē qm̄ ꝑsupponit ꝙ corp⁹ sit mū/dificatū, Et si lana cū terebētina itro/

mittat: et terebētina aliq̄ mō inficiat la/
tera auris: mai⁹ tñ est iuuamentum: qm̄
sordicies: pulueres: pulices et alia ibi/
dē adhereāt et inuiscāt et ita extrahūt.

¶ Caplm. xiiij. de apostematibus ac/
cidentib⁹ extra in radice auris.

Apostemata gñant ab extra i radice auris: aliqñ p viā crisis: et si venerit p⁹ signa di/gōnis. et i die cretica pos sibile ē q̄ sint ad bonū. et si alit venerit difficile ē q̄ euadat. et p talē modū mul tos vidi mori. Aliqñ ēt veniūt p viā cō gestiōis aut deriuationis: et curetur fm exigētiā hūoris peccātis. et purget sic alia apostemata: nisi q̄ repcussiua non cōpetūt: q: mā taliū apostematū vergit ad grossiciē. maturet cū farina tritici. se nugreci. se. lini. assungie anatis et gallie. radicis malue. et pficiat cū oleo de ca/ momilla. et si apostēa eēt antiquū tunc fiat emplz de armōiaco et bdelio. et sto race liq̄da. et assūgia ceruia. et caricis. et oleo de lilio. deide si p se nō rūpat. ape riat cū calce viua et sapone molli. Ali/ qñ vidi i talib⁹ sāguisugas appōi. et ali qñ euadebāt cū bōa signa pcesserāt. et aliqñ nō euadebāt potissime cū febris erat continua et vrina cruda tc̄.

¶ Caplm. xv. de passionib⁹ narium et primo de fetore narium.

Fetor nariuz est corruptio olfat⁹. sic eni opa/ tiōes alioꝝ sensuū patiuntur tria accidētia q̄ꝝ morbi sūt cāe. s. abla/ tionē. minorationē. et corruptionē. ita et olfat⁹: aliqñ aufert cū nihil odorabile sentit. aliqñ minorat cū nō sentit odorē nisi sint i excellētia. aliqñ corrūpit: et h̄ qñ aromatica iudicāt fetida: et ecōuer/ so: nullo odorabili pñte. vl oīa iudicāt horribilis odoris. vel qñ fetēt nares et anhelit⁹ et sibi et aliȷs. et ō tali fetore na riū q̄ puenit ex aliq̄ cā itrīseca loq̄mur h̄. Uñ nares ꝯponūt ex mltis. pzio ex osse qd̄ colatoriū appellat qd̄ ē pforā/ tū et pānicul⁹ cerebri a pte anriori vsus ossa colatoria ē pforat⁹. vt nā expellat supfluitates per illa loca: et vt attrahat anhelitū seu aerē ad caput ad tēpandū sāguinē arterialē ipi⁹ cerebri. Scdo cō ponūtur nares ex duob⁹ additamentis exeūtib⁹ a colatorio ad modū capitis māmillaꝝ vbi ē iudiciū de olfatu. ad il lū locū portat vapor odorabil p aerē. Tertio ꝯponit ex carne cartillagiosa q̄ appet exteri⁹: q̄ fuit facta ad tuitionez alioꝝ: et ad ꝯfuationē vaporis. Quar to cōponit ex lacertis dilatātib⁹ et ꝯstri gētib⁹ ppter attractionē et expulsionē.

Cause. Fetor. n. i narib⁹ et i anhe litu puēit pp mlta. pp cor ruptionē pectoris et pulmōis: et pp cor ruptionē stomachi. et ppt corruptionē dētiū et gingiuaꝝ. et pp vlcera nariū et polipū. et carnē additā. et pustlas. et ver rucas. et pp oppilatiōes fcās in carūcu lis nariū. et accidit pp malā ꝯplexionē cū mā: aut sina mā exñte i additamētis et osse et colatorio. et pp malos hūores salsos aut alios. aut reuma. aut malā cō plexionem in cerebro existentem.

Signa. Si ē ex pectore sputū ē grossū globosū aut sa/ niosū. et si a stōacho fetor appet magis añ cibū q̄ p⁹. Et si ē ex gingiuis aut dē tib⁹ aut ex vlciȷs q̄ sūt i carūcul nariū: hoc ē sensui maifestū. Et si additamen/ tis aut cerebro cognoscit p priuationez alioꝝ. et ēt ex hoc q̄ si ipleat os aq̄: et tūc fetor sentiat a cerebro pcedit. et q:

ptinu⁹ ē: ꝛ q꞉ ipemet patiēs sētit fetorē.

Pronostica. Qn̄ in se. acutis nullo pn̄te odorabili videt patiēti ꝙ sentiat odorem fetidū corruptū ad modū piscium corruptoꝝ vel alioꝝ huiusmodi. signū est pessimum ꝛ mortale.

Cura. Si fuerit ex pulmōe aut a stōacho aut a gingiuis: curentur illa sicut opꝫ. sicut dicet i suis locis. Et si fuerit ex capite cū arsura cā ē calida. si cū fritate ꝛ sine mordicatiōe: tunc ē frida. Et si fuerit cū grauitate est ibi mā peccās: ꝛ si cū leuitate: tunc ē ex mala cōplexiōe sine mā. Ponam⁹ igit ꝙ fetor nariū sit ex mala ꝯplexione ca. corpe pleno ꝛ vtute forti. tūc fiat phlobotomia de cephalica. ꝛ postea fiat vēnose i collo. ꝛ postea fiat phloia de vena q̄ ē in capite nariū ꝛ postea purget corp⁹. deinde fiāt cauteria ꝛ i capite sb̄ mētone. Processus igit sit talis. suffumiget corp⁹ in cā cal'a cū aq̄ decoctionis rof. viol'. nenuphar. sandal'. cāphore. camomille. ꝛ vtat siru. ro. ꝛ viol'. ꝛ oxizacc. Deinde purget caput cū oxilaxatiuo. ꝛ ell'rio de succo ro. ꝛ yera ruffini. deīde inīciat i narib⁹ oleuꝫ ro. oleū viol'. cū cāphora. Et intelligim⁹ ꝙ dieta cōcomitet sicut opꝫ. In cā aūt frigida odoret aquā decoctiōis mente. ꝛ absinthīj: maiorāe: basilicōis: ꝛ vtatur oxill'. diuret. ꝛ purget cū yerap̄. ꝛ yera logodiō. ꝛ inīciat i narib⁹ oleū costinū laurinū. mustellinū. ꝛ fiāt sternutatiōes cū ell'o. pipe ꝛ castoreo. Si aūt fuerit ex oppilatiōib⁹ carūculaꝝ: insufflet in narib⁹ puluis nigelle: ꝛ buliat nigella i aceto sqll'. ꝛ p nares fortiter attrahat. Si aūt fuerit pp alias excrescētias: manu cirurgica abscindant. deinde pīciat puluis aluminis. nitri. litargir. myrrhe. vel buliāt ista in aceto ꝛ lichinū seu tenta intingat ꝛ in narib⁹ applicet. Et si fuerit pustula hūida vngat cū isto vnguēto. ℞. litargiri. ceruse. cadimie galle. an̄. ʒ. x. aluminis. nitri. an̄. ℥. s. ꝯficiant cū oleo de camomilla ꝛ cera ꝙ sufficit. Et si pustula fuerit sicca inūgat cū isto vnguēto. ℞. medulle vituli. gumi arabici. dragagāti. olei sisamini. cere ꝙ sufficit. ꝛ fiat vnguētū. ꝛ pn̄t excrescētie remoueri cū auripigmēto ru. ꝛ vitriolo. ꝛ sale armōiaco. vl' ꝙ cauterizet loc⁹. Si aūt nullo mō possit fetor remoueri saltim pallicet. ℞. maiorane basilicōis. gariofil'. nucis mus. ciamōi. ligni aloes storacis. calamite. ābre. ʒ. ij. musci. ℈. s. conficiant cū aq̄ ro. optima ꝛ fiāt pille pue. ꝛ q̄libet mane trāsglutat duas integras. ꝛ duas teneat in ore ꝛ aromatizabunt anhelitū: ita ꝙ nullus pcipiet. qm̄ si medic⁹ talia pateret valde esset ignominiosum: ꝛ potissime quando cum nobilibus conuersatur.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ mā fetida currupta exn̄s in cerebro pōt inducere fetorē anhelitus. ꝛ tn̄ reliq partes corporis nō patiunt pro tanto q꞉ nā mittit ad vnā pte aliqn̄ ꝛ nō ad aliā. Aliqn̄ etiā vna ps parata ē recipe mām ꝛ non alia. ꝛ ita ex vna mā pn̄t diuersi effect⁹ gn̄ari ꝑm diuersitatē māe. Scōo intelligendū ꝙ obiecta alioꝝ sensuū nō immutāt sensū tact⁹. ſꝫ obiectū sensus tactus imutat oēs sensus ꝓ tāto ꝙ sensus tact⁹ cōis ē oib⁹ sensib⁹. Tertio intelligēdū ꝙ imutatio odorat⁹ pōt eē signū morbi seu morb⁹ seu accn̄s morbi: qm̄ si p imutationē itelligam⁹ caliditatē ledentē sic' ē morb⁹. si q̄litatē lesaꝫ sic est accidens. ꝛ si accidēs ē signū. qm̄ qd̄ accidit patienti signū est medico. q̄re. vnū

ꝛ idē ſm diuerſos reſpect⁹ pōt eē morbus ꝛ accidens ꝛ ſignum: ꝛ ita de alijs poſſumus intelligere.

¶ Caplm. xvj. de reumate ꝛ coriza.

Reuma eſt fluxus hūoꝝ a capite ad partes ſubiectas. Reumatis autē tres ſpēs ab auctorib⁹ diſtinguunt. coriza. branc⁹ ꝛ catarr⁹. Coriza qñ vadit ad nares: brancus quādo vadit ad fauces: catarrus quando venit ad pectus. Reuma aūt pōt eē gen⁹. ꝛ iō dicit reuma q̄ſi ruēs mā. Reuma aūt negligi nō dꝫ: qꝛ forte ē mater oium egritudinuꝫ. qḋ pꝫ qꝛ ſi fluat ad aures cauſabit ſurditatē aut tinitū. ſi ad oculos calliginē. ſi ad nares fetorē aut polipū. ſi ad linguā paliſim. ſi ad guttur ſqnātiam. ſi ad pect⁹ ptiſim aut pleureſim. ſi ad ſtomachū faſtidiū aut vomitū: ſi ad inteſtina fluxū vētris. ſi ad iuncturas articā. ꝛ ita de alijs oīb⁹ mēbris ſubiectis preter ꝙ de ſplene. qm̄ ſplē nec apoſtemat nec oppilat ꝑpt reuma: qm̄ paſſiones ſplenis fiūt de mā groſſa: mā autēꝫ reumatis ē ſbtilis: aliter nō rueret. Licꝫ igit vulgariter loquēdo ex reumate nullus plangat: nihilomin⁹ citiſſime ſunt remediandi: cū oia mēbra ſubiecta debilia ad egritudines ꝓximas ſunt parata. Succurrēdū igit eſt ita velociter ꝙ etiam medicine laxatiue poſſunt dari ſine digeſtione materie: ꝛ potiſſime ſi flueret ad pectus.

Cauſe. Reuma eni aut ꝓuenit ab exteriorib⁹: aut ab iteriorib⁹. Si ab exteriorib⁹ ſic ē vēt⁹ ſeptētrionalis veniēs p⁹ meridionalē: ꝛ ſic ē calor nimi⁹. aut frig⁹. aut inſufflatio vētorū. aut ſōn⁹ p⁹ nimiā repletionem: ꝛ potiſſime ſōnus diuturn⁹. ꝛ odor reruꝫ fortis odoris: ſicut ē liliū. mētaſtrū. muſcus: ꝛ ſilia. ꝛ comeſtio reꝝ vaporoſarum. ſicut ſunt cepe ꝛ allea: vinū forte. crapula ꝛ ebrietas. balneū. ꝛ phloia. ꝛ breuiter oia q̄ diſſoluūt vapores in capite. aut p modū cōpoſitiōis. aut p moduꝫ diſſolutiōis. Si ab intus hoc ē ꝑ hūores in cerebro abūdantes: ſiue ſint ca. ſiue frida. vl' fit ꝑ vapores a ſtomacho ꝛ toto corpe aſcēdētes ad caput.

Signa. Si ſint hūores ca. tunc caput tactu calidū inuenitur. facies rubea aut citrina: pūctura ꝛ mordicatio. ablatio appetit⁹ cibi ſatis ꝛ ſitia. Et ſi cā fuerit frida: ſigna ſūt contraria: ꝛ iſta cauſa frequēti⁹ venit.

Pronoſtica. Ypo. branci ꝛ corize in valde ſenib⁹ nō maturant: vel cum magna difficultate remediant. qui enim hñt caput calidū ꝛ ptes inferiores frigidas: raro ſunt ſine catarro. ꝛ ecōuerſo: q. n. caput frigidū ꝛ cor calidū habēt: multi vapores aſcēdūt: q̄ in cerebro frido digeri nō pñt. ꝛ qñ cerebꝝ ē calidūꝫ fit attractatio multa vapoꝝ. Catarr⁹ cuꝫ dolore capitis de difficili curat: qꝛ caput videt debile nāliter. In autūno frequenti⁹ veniūt catarri ꝙ in alio tpe anni. reumatici ſplenetici nō fiūt. reumatici ad oē malū ſunt parati.

Cura. Cōis in oī catarro ſeu reumate eſt ꝙ ſi fluat mā ad mēbꝝ nobile: ꝙ euacuet mā digōnē nō expectando. cū pillulis aureis: aut cochijs. paruitas cibi ꝛ pot⁹ cōpetunt. ꝛ vigilie multe. ꝛ ꝙ nō dormiāt de die. ꝛ ꝙ nō vtant balneis nec fomentationib⁹ nec ablutionibus. nec vtant exercitio forti. teneat vēter laxus. famē ꝛ ſitim patiant quātuꝫ poterunt. Curatio particularis eſt hec.

si reuma fuerit de cā ca. ⁊ corp⁹ est ple
ctoricū ⁊ currat mā versus iteriora: fiat
phlobō: deiñ digerat mā p hūc moduȝ
℞. sūmitatū papaueris. rosaꝝ. lactuc.
añ. ℥. ij. cādi. penidij. añ. ℥. j. diuȝ sādal.
℥. ß. ordei. lib. ß. viol. nenuphar. añ. ℥.
iij. panis zucca. lib. j. fiat sirupus quo
vtat mane ⁊ sero. Iste eni sirup⁹ valet
in reumate de cā ca. ⁊ potissime qñ ti/
mem⁹ ꝙ mā vadat ad pect⁹. suffumige
tur cū aq̄ decoctionis ordei. viol. ro. sā
dal. nenuphar. papaueris. camomille.
odoret pomū factū de sādal. ⁊ cāpho/
ra. ⁊ se. lactu. portul. sumac. ⁊ cōficiā/
tur cū aq̄ ro. optima. ⁊ si sit cōstipat⁹ fi/
ant suppositoria aut clisteria: ⁊ fiāt fri/
catiōes extremitatū: ⁊ purget cū mira
bol. citri. si mā est in stomacho. Et si in
capite pugetur cum lectuario de succo
ro. diaprunis. ⁊ oxilaxatiuo. ⁊ vtatur
isto electuario. ℞. diapapaueris. dia/
prunis. diagraganti frigidi. zuccari ro.
facti cum rosis siccis. añ. ℥. iiij. misce/
antur. Et inungant nares cum oleo ro.
⁊ viol. In declinatiōe āt manifesta pñt
fieri stuphe aut balnea fomētatiōes ⁊
silia. cū camomilla. ⁊ melliloto ros. vio
lis. ⁊ ordeo: ⁊ pōt ibi rubea trociscata
suffumigatio facta de surfure ⁊ aceto
multū valet. Silr de aceto sup lapidē
molarē cadētē. Si āt cā fuerit frigida
⁊ fluat ad mēbrū nobile. purget cū pil
lulis aureis ⁊ yerap̄. Digerat mā cum
isto sirupo. ⁊ potissime si timem⁹ fluxū
reumatis ad pect⁹. ℞. radic. yreos yso
pi. liquir. mūdat. ad. ℥. ij. nuc. cipressi.
masticis. thuris. añ. ℥. j. mell ro. lib. j. fi
at sirup⁹. suffumiget cū aq̄ decoctionis
masticis. thuris. laudani. storacis. cala
mite. camomille. melliloti. Odoret po
mū factuȝ de storace calamita. ⁊ ābra.
gariofil. nuc. cipssi. nuc. musca. mastice.
thure. laudano. ⁊ pauco ligno aloes. ⁊
musco. ⁊ inūgant nares cū oleo de ma
stice saccellet caput totū cū milio ⁊ sa
le torrefactis. Inuoluat caput cū pāno
bñ calido. suffumiget sic. calefiat tegu/
la ⁊ aspgat vino ⁊ post puluē nigelle:
⁊ fum⁹ recipiat capite discoopto: vl tor
refiat nigella ⁊ ponat i pāno ⁊ odoret.
Deiñ purget caput cū yerap̄. oia qb⁹
vtit sint acuta. In declinatiōe āt fomē/
tet aut balneet: ⁊ ita de aliis cū aq̄ de/
coctiōis camomille. melliloti. anthos.
mēte. ruthe. calamēti. ⁊ silib⁹. Post āt
oia si ñ curet. ℞. stercoris colūbini. gū
mi. ruthe agrestis. picis naual. se. ruthe
sinapis. añ. ℥. j. cōficiātur cū oleo laur.
⁊ aceto sqll. ⁊ fiat emplȝ ⁊ extēdat su/
pra alutā ad modū capelline. ⁊ coopia
tur cū pāno lineo ab itus: ⁊ sumat ⁊ tō
so capiti applicet. Qñ āt oia deficiunt
fiat cauteriū in cōmissura anteriori.

Clarificatio. Diuretica nū ꝙ cōpetūt in
mā reumatica. Intelligēddū circa istaȝ
mām ꝙ principiū reumatis seu princi/
piū morbi ē cū mā exit subtil aquosa.
cū āt icipit igrossari: tūc est augmētū. ⁊
qñ est mediocris tūc ē status: ⁊ tūc mā
ē digesta: sic pȝ in obtalmia ⁊ lippitu/
dine. Si igit nā cū digerit reuma icipit
ingrossare tūc cū medicus sit minister
nature incipere debet ab ingrossantib⁹
qm̄ si peccatū ē pp subtile: curatio erit
cū illis q̄ mediocriter igrossant. In reu
mate igit de cā calida applicent stipti/
ca frigida cū aliquib⁹ paucis dissoluti
uis: qm̄ dissolutiua faciūt stiptica pene
trare. ⁊ tēperant stipticationē ne nimis
mā cōdēset. Et ita si cā ē frigida appli/
cētur calida stiptica in plus ⁊ dissoluti
ua in min⁹. In declinatiōe āt corpe mū
dificato cōpetūt dissolutiua ⁊ euapo/

ratiua. qr mã pauca ē τ ita de facili eua
porabit. Diuersa igit cōpetunt ƒm di/
uersitatē tēpoꝝ morbi. Scḋo intelligē
dum qm̄ si reuma causaret ex multitu/
dine mãe magis multiplicat in vere. et
si causet ex calore magis multiplicat in
estate. et si causet ex raritate et diuersi
tate magis causat in autūno. et si ex fri
giditate magis in hyeme: τ ita intelligē
dum ē de etatibus et tpib⁹ et ꝯsilibus.
Tertio aduertendū qm̄ licz dicat ꝙ in
reumate nō cōpetat phlobo: nihilomi/
nus pōt cōpetere cū sanguis dn̄atur: et
corpus est plectoricū: et mã ruit ad inte
riora. et iō cōpetit in squinātia et pleu/
risi et similib⁹: q̄ vt plurimū ex reuma/
te gn̄antur. Quarto notandū ꝙ sōnus
nō cōpetit in reumate: qr ꝓuocatiu⁹ est
fluxus. nisi in declinatiōe et corpe mun
dificato. sed vigilie magis cōpetunt vt
fiat euaporatio versus exteriora. nec
exercitiū cōpetit in principio corpe im/
mundo existente: qr induceret fluxum.
ocium igitur competit. Et si diceret ꝙ
ocium nō cōpetit. Dico ꝙ nō valet: qr
in proposito ociū nō assimilatur sōno:
qr ociū reddit humores qetos: et som
nus fluxibiles rōne reuocationis calo/
ris τ aptionis meatuū. qr aptio non est
motio sed magis imobilitas et clausio.
Quinto sciendū ꝙ illi q̄ hn̄t caput fri/
gidū naturaliter. raro sunt sine catarro.
magis tn̄ ledunt a causis intrinsecis ꝑ/
pter debilitatē digestiue. et min⁹ a cāis
extrinsecis propter clausionē poroꝝ.
sed q̄ hn̄t caput calidū facili⁹ patiunt
a causis extrinsecis propter aptionem
poroꝝ. et tardi⁹ ab intrinsecis ꝑpter
bonitatem digestiue. Ultimo notandū
ꝙ suspecti ad reumata ꝓseruant si diu
sudent in stupha. hoc supposito ꝙ ca/
ueant postea sibi a trib⁹. scz a vento: τ
a sōno diurno. τ a repletiōe cibi τ po/
tus. τ ꝙ caput mirabilr exiccet. ne hu/
miditas inter capillos remanēs causet
reuma. Intelligendū ēt ꝙ ꝓseruari pos
sum⁹ a catarro τ coriza cū pillul' deten
tis in ore. Et valet ēt ad curationē. τ ꝙ
mã nō fluat ad ptes subiectas. τ si cā fu
erit calida. ℞. se. papaueris al. se. por/
tul. se. lactu. candi. penidiaꝝ. dragagāti
infusi. an̄. ℥. j. opij. croci. an̄. ℈. j. ꝯfician
tur cū siru. mirtino. τ cū siru. de papa/
uere. τ fiāt pille. τ teneātur in ore τ in
tpe somni. τ in tpe vigiliaꝝ. Et si cā est
frida. ℞. storacis. calamite. nuc. cypres
si. mastic. thuris laudāi. ambre. an̄. ʒ. j.
liquirit. mūd. vuaꝝ pas. mūdataꝝ. aba
rill. an̄. ʒ. j. τ. s. cōficiant cū ydromelle.
τ fiāt pille τ teneāt in ore. Et ista duo
gn̄a pillaꝝ erūt nobis multū nccia ise/
rius in passiōib⁹ pectoraliū: ad ꝓseruā
dum ne materia vadat ad pectus.

Capitulū. xvij. de fluxu sanguinis ex naribus.

FLuxus sanguinis narīū ꝓuenit pp aptionē
orificioꝝ venaꝝ q̄ sunt
in narib⁹. hoc aūt ē ꝑpt
tria rōne mēbri. aut rō/
ne vtutis. aut hūoris. Si pp mēbꝝ: vt
qr nimis raꝝ. Si pp vtutē: vt qr expul
siua fortis τ cōtētiua debilis. Si pp hu
morem: aut qr multus: aut qr acutus:
aut aquosus: subtilis. τ iste possunt eē
cause cōes in oī eo quod egredit a cor/
pore ƒm Gal. vj. de morbo.

Cause. Causa flux⁹ sanguinis na
rīū: aut est ab intrinseco:
aut ab extrīseco. Si ab extrinseco: sicut
est casus τ percussio. Si ab intus: aut
cum crisi: aut sine crisi. Si cū crisi: sicut
est in frenesi: aut in pleuresi: aut in apo/

stemate splenis:aut epatis:aut sinocha aut tertiana:aut in variolis: ⁊ morbil/lis.⁊ similibus. Si sine crisi:tūc aut ꝓ/uenit a capite:aut ab epate.aut a splene aut a matrice:⁊ similibus.

Signa. Si venerit ꝓpē causas intrinsecas:tūc cogno/scitur iudicio patientis. Si ꝓpter cri/sim:hoc indicāt egritudines ꝑcedētes. Si a capite hoc significatur ex dolore capitis. Et si ab alijs mēbris hoc signi ficat̄ ex dolore loci. Et si a matrice ex retētione mēstruoꝝ. Et si venerit post signa digestionis in die cretica ⁊ paula tine:⁊ cū alleuiatione patiētis.⁊ cū cla rificatione faciei.tūc est ad bonū.ꝯtra/ria ꝯtrarie.Et si fuerit cū saltu cōtinue: tunc est ab arteria.⁊ si a nare dextra tūc ab epate.⁊ si a sinistra:a splene.⁊ si ab vtroqꝫ.ab vtroqꝫ.Et si facies fuerit ru bea.tūc est a sanguine:⁊ si citrina : tunc est a colera.⁊ si alba vergēs ad liuorē: ⁊ tunc ē a phlegmatis aq̄sitate.Et si ex debilitate ꝯtentiue:hoc significat̄ ex ꝑ/cedentib⁹ morbis. Et si ex fortitudine virtutis expulsiue:tūc est cū alleuiatio ne.⁊ si ex mēbro: qꝛ ex q̄libet facili cā venit.⁊ si ex plenitudine:pulsus est ple nus:⁊ vrina spissa ⁊ colorata. Et si ex colera est cū punctura ⁊ mordicatiōe. ⁊ ita de alijs reddēdo singula singulis.

Pronostica. Flux⁹ sangui/nis q̄ prouenit propter debilitatē cerebri:vix aut nūq̄ curatur.Fluxus sanguinis nariū q̄ extē dit se vltra quatuor libras est mal⁹:⁊ si vltra octo est pessimus.Et si extēdit se vsqꝫ ad.xx.vel.xxiiij. vltra viuere nō pōt.Fluxus sanguis q̄ ducit ad colorē pallidū:aut viridē:aut liuidū:aut fuscū pessimum ē ⁊ mortalis.Flux⁹ ducēs ad sincopē est mortalis. Flux⁹ cū frigidita te extremitatum ē mortalis. Oīs flux⁹ qui venit sbito ⁊ cū īpetu est mal⁹.Oīs flux⁹ cū alleuiatione patiētis ē bonus.

Cura. Nullus flux⁹ creticus ē re stringend⁹:nisi nimis ma/nifeste debilitaret virtutē.Null⁹ fluxus sintbomatic⁹ ē restringend⁹ subito:sed paulatine:nisi timerem⁹ casuꝫ virtutis. Curetur igit̄ ꝭm cōuenientiā causaruꝫ. Si ex debilitate virtutis confortet̄. Si ex sanguine aquoso ingrosset̄ cum ca/lidis stipticis:siue sint cibi:siue medici/ne.Si ex colera purget̄ cum mirabol̄. citri.In fluxu igit̄ narium sup̄fluo par/ticularib⁹ ꝯuenientib⁹ fiat phloīa de ce phalica partis opposite. Et si fiat de vtraqꝫ nare: fiat de vtroqꝫ brachio. Deinde fiāt ventose inter spatulas cuꝫ scarificatiōe.aut subtus mamillas: aut supra epar:aut supra splenē:ꝭm diuer/sitatē membroꝝ a q̄b⁹ ꝓcedit: aut fiat phloīa de saphenis i retētiōe mēstruo/rum.hoc facto fiant fricatiōes fortes i extremitatib⁹ cū sale ⁊ aceto: ficent̄ te sticuli in viris: ⁊ mamille in mulierib⁹. ⁊ infrigident̄ cū aq̄ ro.⁊ aceto ⁊ mau/rella ⁊ silib⁹.⁊ cū hoc nō solū ista mē/bra: sꝫ ēt extremitates cū aceto ⁊ oleo ro.⁊ succo maurelle.⁊ lactu.infrigida/tis in vrna aut in puteo. ⁊ balneet̄ me/dietas corporis i aqua frigida. Postq̄ igitur materia antecedens erit euacua/ta ⁊ distracta: tunc in superioribus re/media applicemus. Emplastrem⁹ igit̄ frontem ⁊ timpora cum argilla pasta/ta cum aceto ⁊ aqua rosa. ⁊ albumine ouorum:vel cū bolo armenico. ⁊ san/guine draco.⁊ acacia.⁊ ypoquistidos: ⁊ ponatur in naribus tenta intincta in succo plantaginis ⁊ encaustro scripto rum ⁊ sanguine draco.⁊ puluere char/te combuste ⁊ testis ouorū combustis.

Dieta sit lentes cocte in duabus aq̄s ⁊ excorticate. risi assuz fabe asse cocte cū aliqua portione aceti. oua dura. caseus recens sine sale. lac fortiter bulitum. vinum grossum. nisi q̄ meli⁹ eēt q̄ quādo administratur lac: nō administret vinū ⁊ breuiter: valēt oia que sāguinē igrossant. ⁊ ꝑ tanto valent ea q̄ valēt in fluxu ventris. His visis intelligendū ē s̄m intentionē Auic. q̄ quinq̄ sunt gn̄a medicaminū que valēt in curatione flux⁹ sanguinis nariū. Primū gen⁹ sumit ex frigidis. sicut ē opiū lactu. portul. maurella. coriandrū. cāphora: acetū. aq̄ ro. salices. nenuphar. aq̄ frida. plantago. bursa pastoris ⁊ silia. Secūdū genus sumitur ex nā̄ stipticoꝝ. sicut sūt acatia galla. sumac. berberis. psidia. balaustia. granū rose. ⁊ pes ei⁹. ypoq̄stidos. se. citonioꝝ. bolus armenicus. terra sigillata. chimolea. sanguis dra. ⁊ fruct⁹. ⁊ extremitates oīum arboꝝ stipticaꝝ sicut sūt pira. sorbe. corna. nespila. citonia. ⁊ ita de alijs. Tertiū gen⁹ sumit ex nā̄ cōglutinatiuoꝝ. sic ē olibanū. draga gantū gumi arabic. farina volatilis mo lendini. farina siliginis. albumē oui. ⁊ multa similia. Quartū genus sumitur ex natura cauterizantiū. sicut sunt attramentū. vitriolū. arsenicū. sal armoniacum. succus pori ⁊ silia. Quintū gen⁹ sumitur ex his que operant ex tertijs virtutibus. sicut sunt stercus porcinum recens si odoretur. ⁊ similiter sterc⁹ asininum. Et quedā sunt que faciunt hoc ex tribus virtutib⁹. ⁊ q̄ frigida ⁊ stiptica. ⁊ quia specifica. sicut antimonium. ⁊ myrrha. Discret⁹ igitur medic⁹ corpore mūdificato ⁊ mā̄ distracta: pōt ex istis eligere s̄m ꝯuenientiā particulariū ⁊ etiam cōponere ⁊ multiplicare modo fomentado. mō emplando. mō cuz pulueribus. mō cum vnguento. mō cū potionibus. mō cum iniectionibus. nisi q̄ in cauterizantibus sim⁹ cauti cū medicamen remouet. q̄m talia faciūt escaram: ⁊ ita inducerent maiorē fluxū.

Clarificatio. Intelligendū q̄ in retentiōe mēstruoꝝ pōt iuuare flux⁹ sanguis narium. ⁊ pro tāto q̄ postq̄ retentio ē ꝑter nām vndecūq̄ expellat aliquo mō posset eē bonū saltim ad tēpus: cū nociua materia expellat. nihilominus diuertendus est: q̄ illud emūctorium nō ē sibi ꝓpriū. Et ideo si plenitudo ē multa: fiat phloia ꝑmo de epatica. postea de saphenis: postea cū magdaleonib⁹ menstrua ꝓuocent. Scōo intelligēduz q̄ fluxus sanguinis nariū si fiat ex multitudine magis fit ex sanguine. Et si ex acumine ⁊ corrosione magis ex colera ⁊ ita intelligendum est de etatibus ⁊ tēporibus ⁊ cōplexionibus. Tertio intelligendū q̄ frigiditas non inducit fluxū sanguinis nariū nisi per accidēs. q̄m cōstringendo constringit venaz. Quarto notandū q̄m licz sanguis arterialis sit calidior ⁊ subtilior q̄ sanguis venarū: nihilomin⁹ fluxus sanguis nariū nō venit frequentius ab arteria imo frequentius a vena. q̄m vena nō hz nisi vnā tunicā. arteria aūt hz duas. vnde magis resistit fractioni ⁊ aptioni. Quinto intelligendū q̄ licz fluxus sanguis debilitet ⁊ phloia debilitet. nihilomiu⁹ pōt i fluxu sanguis nariū phloia cōpetē virtute ꝯstante. ⁊ facit cessare fluxū: q̄ trahit ad oppositū: ⁊ q̄ distrahit: iō mai⁹ est iuuamentū. Sexto aduertenduz q̄ balneū ꝯpetit in nimio fluxu mēstruoꝝ ⁊ tm̄ nō cōpetit in fluxu sanguis nariū. Cui⁹ rō ē q̄ sanguis mēstrualis ē grossus: ⁊ ꝑ balneū subtiliat. ⁊ ita trahit ad

otum corpus sed sanguis narium est subtilis ⁊ magis subtiliaretur: ⁊ ita ꝓ/uocaretur maior fluxus. ⁊ in subtiliando ⁊ ad superiora trahēdo.

¶ Caplm. xviij. de sternutatione.

STernutatio ē motus cerebri naturalis ꝓpter expulsionē nociuoꝝ: vnde sicut singultus est stomacho ⁊ tussis est pectori ita sternutatio cerebro. Unde tales motus nō sunt motus morbi: sꝫ nature ſm Gal. v. de morbo.

Causa. Causa aūt sternutatiōis ē duplex. s. exterior: aut interior. Exterior sicut radius solis cū penetrat p carūculas nariū. aut penna intromissa: aut puluis: aut aliqua res mordicans ⁊ pūgens ⁊ similia. Si intrinseca tūc est humor aut vapor. aut vētositas. aut aliqua res grauans virtutē animalē: virtus aūt animalis sensibilis sentiens nocumētum excitat virtutem animalē sensibilē. ⁊ virtus aīata sensibilis suscitat naturalē ⁊ naturalis expulsiua suscitata cū magno impetu mouetur ad expellendū nociua ⁊ pmiscens cū aere expellit ad exteriora ⁊ sonat: qꝛ per angustum locū trāsit: ⁊ ideo sternutatio est fortis motus cerebri ꝓpter expulsionē nociuoꝝ.

Pronostica. Sternutatio in fine morborum bonum signū valde ſꝫ Gal. dato ꝙ egritudo esset perniciosa: qꝛ fortitudo virtutis signatur ⁊ conualescētia ⁊ puitas materie: ⁊ ita sternutatio sine reumate ⁊ corpe mūdificato siue a natura siue ab arte bona. qꝛ dolorē capitis remouet ⁊ caput mūdificat. Et ꝓpter hoc valet in egritudinibus pectoris. s. cū corpus sit mūdificatū ⁊ ꝙ egritudo sit in declinatione. ⁊ ꝙ sit sine reumate. Et silr in egritudinibus stomachi. ⁊ siliter in passionibus matricis. qm̄ virtus est fortis. ⁊ iō excitat virtutes expulsiuas omniū membroꝝ naturalium: ⁊ ideo expellit fetū mortuū ⁊ secūdinam ⁊ silia. Sternutatio cū reumate semp est mala ⁊ in corpore pleno. ⁊ mala in rōne signi. qꝛ malā causaꝫ significat in capite ledendē caput maiū in rōne cause: qm̄ sternutatio nimia replet caput ⁊ inducit vertiginē ⁊ scotomiā ⁊ silia. Si in aliqua egritudine ꝓuocetur sternutatio in qua debet ꝓuocari: ⁊ nō sternutat nunꝙ curabit. Si fuerit ꝓuocata cū rebus fortis virtutis sicut est elleus albus. piper. castoreū. sinapis euforbiū ⁊ similia.

Cura. Primo curatur sternutatio cuꝫ forti retensione anhelitus ⁊ cum expellit ꝙ expellat per nares. ⁊ hoc etiam multū valet in reumate. Secundo curatur per accidētia anime fortia: sicut est. ira. sollicitudo. ⁊ similia. Tertio curatur cum calidis euaporatiuis potissime si causa sternutationis fuerit frigida. fomentetur igitur caput corpore mundificato cū aq̄ decoctionis camomille. melliloti. anthos. anisi. maratr. spicanar. ⁊ inungātur nares cum oleo laurino. ⁊ costino. Et si causa sternutationis fuerit calida inungantur nares cum oleo ro. ⁊ viol. ⁊ nenuphar. ⁊ fiat fomentatio de eisdem. Fricatio capitis ⁊ faciei ⁊ extremitatum. ⁊ somnus profundus multum valet in secunda particula libri huius superius cum tractauimus egritudines capitis fuit ista mā pertractata: sed gratia egritudinū narium h̄ recapitulauimus de eisdem.

Clarificatio. Galie. dicit ꝙ sternutatio est motus naturalis: ⁊ tamen sternutatio ē in pleuresi ⁊ pipleumonia. non igit erit motus nature sed morbi. Dico ꝙ sternutatio aut ē in tempore sanitatis: aut in tempore morbi. Si fuerit in latitudine sanitatis tūc est motus nature: ⁊ ita intellexit Gal. quinto de morbo. Et si esset in tempore egritudinis si tunc venit per viam crisis ⁊ mundificationis potest attribui motui naturali. sicut digestio in vrina. Si aūt venit per viam sinthomatis tunc pōt esse motus morbi. ⁊ ita soluitur contradictio.

¶ Caplm. xix. de egritudinib9 labiorum ⁊ oris ⁊ primo de fissura labioꝝ.

Fissura labiorum est solutio continuitatis facta i carne tenera labiorum.

Cura. Aut eniz ꝑuenit ab exterioribus: aut ab interioribus. Ab exterioribus sicut a puluere. vento. ⁊ calore. ⁊ frigore: casu. obuiatione. ⁊ similibus. Si ab intus hoc est propter humores acutos pungitiuos vlcerantes labia: aut generantes pustulas ⁊ similia. Isti autem humores aliquando veniunt a capite per viam reumatis aliquando ascendunt vapores a stomacho ⁊ toto corpore: aliquando veniūt per viam crisis. Signa sunt satis manifesta.

Curatio. Si fuerit ꝑpter causas extrinsecas illiniantur vlcera. Si est causa ca. cum oleo ro. ⁊ viol'. ⁊ assungia galline recenti ⁊ mucillagine dragagāti facta in aq̄ ro. ⁊ inungatur cum plurimis. vel cū vno ex illis. vel cum omnibus. Et si causa est frigida. sicut est ventus borealis ⁊ similia. tunc temperentur in aqua ro. mel. ro. dragagāti. gūmi arabic. mastix ⁊ thus: ⁊ illiniantur vlcera. Et si fuerit propter causas intrisecas corpore mūdificato illiniantur labia cum isto medicamine. ℞. ceruse lote. amidi. cathimie lote. litargiri. conficiantur cū mucillagine dragaganti.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ licz humida putrefaciant ⁊ putrefactiua nō cōpetant in vlceribus nihilominus assungia galline recens potest competere in vlceribus labiorum: ⁊ qꝛ est anodina mitigatiua doloris: ⁊ cuz hoc quando siccitas est nimia: quoniam temperat ⁊ humectatur: ⁊ cum hoc qꝛ cum litargiro ⁊ aliīs admiscetur: ⁊ liniatur similiter. Secundo notandum ꝙ pustule ⁊ vlcera labiorum si in tertianis ⁊ i aliīs febribus veniant post signum digestionis: signa sunt bone crisis: qd etiaz vulgares dicunt quoniam postq̄ vident labia vlcerata ⁊ pustulata curat9 ē. Et exinde oritur aliud notabile. quoniam pustule ⁊ vlcera possunt bonum signare in febribus cum apparent in labiīs. Et si eedem apparuerint in ligua: erūt pessima signa. Et ratio dictoruz ē: quoniam labia sunt membra vilia exterius posita quorum caro est tenera: ⁊ ita natura fortificata suas superfluitates mittit ad illa. Lingua autem est membruz nobile multum sensibile: ⁊ ideo si talia apparent magis venirent gratia sinthomatis q̄ nature: ⁊ ideo semper mala. Ultimo notandum iuxta hoc ꝙ cuz fissure apparent in labio inferiori in muliere paculata significant quasi nāliter mulierem cum siccitate matricis: sicut aliqui dixerunt.

¶ Capitulum .xx. de passionibus lingue.

Passiones lingue sunt multe: sicut ē paralisis. spasmus. solutio continuitatis. apostema. magnitudo. paruitas. corruptio. gustus ꝛ loquele ꝛ similia. Lingua aūt componitur ex carne ꝛ neruis septuplicibus: ꝛ arterijs. ꝛ venis ꝑm Gal. iiij. de simplici medicina ꝛ hoc fuit propter nobiles operationes suas que sunt due. s. gustus ꝛ loquela. Loquela igitur fit per motum. ꝛ gustus per sensum: ꝛ qꝛ plura sunt necessaria ad motum iccirco citius amittitur operatio loquele: ꝙ operatio sēsus gustus. Istis aūt operationibus sic alīqs tria accidentia eueniunt: sicut est ablatio. minoratio ꝛ corruptio. verbi gratia aliquando loquela omnino aufert: sicut in multis. aliquando minoratur: sicut in illis qui conceptum exprimūt cū difficultate. Aliquando corrumpitur sicut in traulis ꝛ blesis ꝛ scindentibus. licet diuersimode. quoniam trauli ꝛ blesi appellantur qui corrumpunt litteras ꝛ ponunt vnam litteram pro alia: ꝛ nō possunt nominare litteram. c. ꝛ hōc fit propter nimiam humiditatem: sicut in pueris. Aliquando aūt corrumpuntur magis sillabe. sicut in illo qui deberet dicere dominus ꝛ duplicat primaȝ syllabam ꝛ dicit dodominus: ꝛ si velit dicere Aristoteles. ipe dicit Aristoles. Et tales vocantur scindentes sicut istā materiam tractauimus supra illuȝ amphibm. trauli adiaria ꝛc̄. Similiter sensus gustus aliquando aufertur: cum penitus non iudicat de aliquo gustabili: quoniam sensus omnino ablatus est. Aliquando autem minoratur: cum nō sentit nisi excellentias sensibilium. Aliquando autem corrumpitur. cum omnia iudicat amara. aut salsa: aut alteriꝰ saporis: aut nullius: ꝛ ita de alijs. Cause autem istorum accidentium sūt morbi consimiles: officiales: aut cōmunes. Accidit etiam aliquādo propter passionem lingue. aliqñ aūt propter passiones aliorum membrorum.

Cause. Cause autem huius passionis sunt aliquādo egritudines cerebri sicut est apoplexia: epilensia: litargia: frenesis: mania: fluxus humorum. ꝛ similia. Aliquando etiaȝ fit propter passiones neruorum veniētium ad linguam. Aliquando etiaȝ venit propter passiones lingue sicut ē mala cōplexio calida frigida: sicca: ꝛ humida: aut apostema: aut magnitudo: aut paruitas: aut solutio continuitatis aut dispositio ligamenti quod est sub lingua. Aliquando venit propter passiones stomachi. sicut est crapula. nausea: ꝛ similia. sicut est ebrietas. Aliquādo propter passiones pectoris: sicut ꝓpter pleuresim ꝛ peripleumoniaȝ. Aliquando propter passiones totius corporis: sicut est in fe. Et aliquando venit propter causas extrinsecas: sicut ꝓpter acceptionem veneni: ꝛ propter similia signa.

Signa. Si venerit propter passiones capitis: notum ē ex illis. Si ex neruis hoc est propter remotionem aliorum signorum. Si ꝓpter passiones lingue: hoc etiam notū est: qꝛ lingua sensui ē manifesta. Si fuerit ex mala complexione calida: ē cum punctura ꝛ mordicatione ꝛ citrinitate. Et si fuerit ex frigiditate: lingua ē alba ꝛ frigida. Et si ex humiditate est cum saliua multa. Et si ex siccitate est cum

ariditate ⁊ fissuris ⁊ vlceribus. Aliqñ aũt materia melencolica grossa visco/sa adheret lingue: ⁊ inuiscatur propter se. ⁊ denigratur lingua ⁊ creditur q̄ sit ex siccitate ⁊ non ẽ ita. Apostemata ẽt lingue fiunt ex diuersis humoribus: ⁊ patent ex suis signis. Alia etiam sunt manifesta. Si aũt prouenerit a stoma/cho ⁊ epate patet per signa illarũ egri tudinum. Similiter de fe. ita q̄ passio/nes lingue de facili possunt cognosci si medicus velit aduertere.

Pronostica. In febrib⁹ acutis pustula nigra apparens in lingua signum ẽ mor/tale. In fe. acutis nigredo lingue ⁊ vl/ceratio malum.

Cura. Cum eni accidentia ⁊ pas/siones lingue veniant ex morbis. curentur illa ⁊ ita curabuntur accidentia sicut sunt passiones capitis. pectoris: ⁊ stomachi: ⁊ totius corporis ⁊ passiones oris. Et si proprie venerit ex mala complexione lingue cum ma/teria ca. particularibus conuenientibus fiat phlobotomia. deinde fiat mundi/ficatio cum medicina conueniente. de/inde fiant ventose cum scarificatione. deinde gargarizetur succus lactu. por/tul. maurelle. cucumeris ⁊ cucurbite. ⁊ similium. Si aũt materia fuerit frigida digeratur cum oxill. diuret. ⁊ purget cuz yerapi. ⁊ fiat gargarisma de saluia menta. ysopo. calamento. ⁊ similib⁹. Et fiat cauterium in collo. ⁊ si fuerit apostema. ℞. vuarum pas. mundata/rũ abarit. iuiube. sebestẽ. fenugreci. ca/ricaꝝ. Et si causa est ca. buliant i aqua ⁊ addatur cassiafi. ⁊ aqua gargarizet frequenter: ⁊ in ore teneatur: ⁊ reliqua pistentur ⁊ pill'e: late informentur cum modico cere ⁊ sirupo nenupharino: ⁊ supra apostema applicentur: ⁊ si cau/sa fuerit frigida buliant in vino ⁊ ydro mell'. ⁊ fiat gargarisma: ⁊ residuũ piste tur ⁊ pill'e late informentur cum modi co cere: ⁊ storace. calamita: ⁊ ydromel le: ⁊ informentur pillule parue: ⁊ desu per apponantur ⁊ intelligo q̄ corpus fuerit purgatum ⁊ mundificatũ ſm exi gentiam humorum cum phlobotomia ⁊ farmacia ⁊ similibus ⁊ q̄ repcussiua precesserint. Et si fuerit propter passio nes neruoꝝ motiuorum. ponat empl'm de castoreo: euforbio: ⁊ staphisagria: ⁊ piretro supra collum. Et si fuerit ni/gredo lingue propter maliciam fe. ℞. succi pomorum acetosorum. suc. aceto/se. aceti aque ro. vini malorũ gra. mi/sceantur ⁊ in illis temperentur semẽ ci/tonioꝝ. psiliuz. dragagãtum: ⁊ fiat mu cillago ⁊ exprimatur: ⁊ expressum cuz pane de zucharo misceatur. ⁊ informẽ tur pillule. ⁊ teneantur in ore. Et si fue rint vlcera ⁊ fissure. aspergantur pulue re thuris ⁊ litargiri. ⁊ si fuerit mollifi/catio ⁊ hũditas nimia. corpore purga to fricetur lingua cuz tyriaca. aurea ale xãdrina. ⁊ castoreo. Et si fuerit ꝓpter venenũ. detur tyriaca cũ vino decoctio nis baccarum lauri. Et si corrũpat gu/stus: purgetur corpus ſm exigentiã hu moris. Et si causa est ca. assuescat ciba ria acetosa: Et si causa est frigida gros sa. assuescat cibaria acuta. sicut sũt al/lea cepe: porri. Et si est palisis lingue ⁊ videatur sanguis dñari. fiat phlobot mia. ⁊ purget primo cũ yerapi. deinde cũ yera logodio. Mlia aũt que cõpe/tũt in palisi lingue ⁊ mollificatiõe cum aliqs loquit ipedite propter nimiã hu miditatem: sunt ista q̄ dicent. ex qui/bus possunt fieri gargarismata. fricati ones: ⁊ pulueres: ⁊ empl'a: q̄ in collo

applicentur ꝛ sirupus: ꝛ breuiter omnia quibus indigemus: ꝛ sunt ista: saluia: acorus: menta: origanum: calamentum: rutha. primulaueris: nux muscata piretrum: castoreum: staphisagria: euforbium: sinapis: cortex caparis: piper zinziber: assa fetida: sal geme: sal nitrū: sal armoniacū: sal idū ꝛ similia. In primis igitur buliat ysopus: saluia. acor⁹: ꝛ primulaueris: in oxill. squill. ꝛ fiat sirupus ꝛ purgetur materia vt dictum est. Et ex his ꝛ ex alijs fiant gargarismata: ꝛ alia iuxta conuenientiam particularium: ꝛ ideo introductionem formarum particularium in his dictis medici industrie dereliquo nisi ꝙ sit cautela ꝙ cum operantur in passionibus oris: ꝛ apponantur aliqua fortis virtutis: sicut est arsenicum ꝛ ellus ꝛ similia. ꝙ nullo modo transglutiantur: quoniam arsenicum vlceraret pulmonem: ꝛ ellus nimis laxaret. Et si pueri nimis tardant ad loquendum: fricetur quotidie lingua cum saluia: ꝛ si fuerit in maiori etate buliatur ysopus ꝛ saluia in ydromelle ꝛ quotidie gargarizet: ꝛ fricetur lingua frequenter. ꝛ cogatur loqui festino sermone. Et si spasmetur ligua ꝛ sit de repletione: purgetur corp⁹ ſm exigentiam humoris ꝛ fomentetur collum cum decoctione aneti. fenugreci: ꝛ corone regie. Et si fuerit de inanitione sicut in fe. vngatur collum ꝛ lingua cum oleo salicis: ꝛ nenuphare. ꝛ viol. Et si lingua fuerit nimis magnificata ꝛ fuerit de sanguine fiat phlobotomia: ꝛ fiant vento se in collo ꝛ fricet lingua cum cortice maligranati. ꝛ acetositate citri: ꝛ si magnificatio fuerit ex phlegmate purgetur corpus ꝛ fricetur lingua cum zinzi. ꝛ pipere: ꝛ sale gemme. Et si ligua fuerit abbreuiata propter ligamentum qđ est sub lingua: incidatur vel cauterizetur cum medicinis. Et si fuerit propter spasmum dictū est. Et si glandule dure. ad modum granule fuerint sub lingua de venis que sunt sub lingua fiat phlobotomia ꝛ fricet locus cum sale armōiaco ꝛ aceto: ꝛ cōponatur medicamē de dragagāto vsto ꝛ albumine oui: ꝛ hermodactil. Et si fuerint vlcera maligna: corpore mundificato curentur cuz gallis ꝛ psidia spodio: rosis: acacia: ꝛ alumine. sed remittantur in pueris. Et si saliua multa fuerit ꝛ fuerit ex caliditate dissoluente: fiat phlobotomia. ꝛ vtatur cibis stipticis ꝛ acetosis. ꝛ si fuerit ex phlegmate purgetur corpus: ꝛ prouocetur vomitus ꝛ fricetur lingua os ꝛ palatum cuz aurea alexandrina.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ licz nerui multiplices veniant ad linguam: ꝛ vn⁹ possit pati sine alio nihilominus ligua patietur vno patiente: quoniam omnes erant necessarij ad operationes ligue. tamen ſm diuersitatem nocumentorū in neruis ſm hoc erit diuersitas accidētium in lingua. ideo aliquando erit ablatio. aliquando minoratio. aliquādo corruptio. Secundo notandum ꝙ in apostematibus calidis corpore mundificato competunt repercussiua. ꝛ ideo competit gargarizare ꝛ in ore tenere succum lactuc. maurelle. portul. cucumeris: ꝛ cucurbite ꝛ similiuz. sicut etiā possunt competere in apostematibus vuee repercussiua. sic in squinantia ꝛ similibus. similiter hic. Et si dicat ꝙ materia ibit ad membra nobilia. Dico ꝙ multum distant ꝛ multa membra sunt in medio: ꝛ cum hoc lingua est in membro nobili: ꝛ citius corrigetur materia

dispersa in multas partes ꝙ si esset aggregata in lingua: ⁊ cum lingua habeat nobiles operationes. concludit igit ꝙ in apostematibus lingue ca. competunt repercussiua corpore mundificato. Cum aũt tractabamus curam superius breuiter transiuimus ne opus prolõgaret: sicut ⁊ de multis aliJs. Tertio notãdum quoniã lʒ multa supfluitas humida extranea sit in senib⁹ ⁊ in pueris: nihilominus tamen senes non icurrũt trauliciem: quoniam humiditas est grossa viscosa ⁊ non potest penetrare. ⁊ cum hoc nerui sunt duri sicci solidi. ⁊ non recipiunt materiam. In pueris autem est contrarium: quoniam aquositas est magis subtilis ⁊ nerui sũt magis molles. Et ideo pueri trauli incurrunt diariam: iuxta illud. trauli adiaria ⁊c. quoniam humiditas superflua capitis vadit ad intestina ⁊ causat longum fluxum ventris.

Caplm. xxj. de fluxu saliue ab ore ⁊ ablatione odoris.

Si fluat saliua ꝑpter calorem nimium dissoluentem fiat phlobotomia ⁊ abstinentia. ⁊ vtatur cibis stipticis. sicut sunt lentes. fabe. sumac. ⁊ similia. Et si fluat propter multitudinem phlegmatis fiat abstinentia. ⁊ digerat materia cum ysopo bullito in oximelle. ⁊ purgetur cum yerapi. ⁊ fricet lingua ⁊ os cum saluia. ⁊ aurea alexandrina. ⁊ applicentur reliqua que desiccant corpus. Si aliquis nõ habeat bonum odoratum sic ꝙ nullum odorem sentiat. gargarizet rutham ⁊ ysopuʒ coctum in aceto squill'. ⁊ masticet frequẽter zedoariam.

Caplm. xxij. de fetore oris.

Si fetor venerit ꝑpt dentem putridum eradicetur. Et si fuerit propter mollificationem gingiuarum aut saniẽ: gargarizetur vinum decoctionis saluie mente: ruthe: gariofil'. piretri. ligni aloes. Et si fetor veniat a stomacho: ⁊ cã est ca. vtatur persicis: ⁊ digeratur materia cum sirupo limonum. ⁊ euacuetur cum mirabol' citri. paratis sicut oʒ. Et si causa est frigida digeratur materia cum potione muscata ⁊ purget cuʒ mirabol' chebul'. ⁊ aromatizet os cuʒ pillul' de alipta muscata. Et si venerit a pectore vtatur diayris. diaysopo. diacalamento. tamen de difficili aut nũꝙ curatur fetor oris ꝑpter pectus. Superius diximus de fetore narium.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ i fetore anhelitus non competunt pisces: ⁊ potissime quando venit propter stomachum. salsi non competunt ꝑpter grossiciẽ: ⁊ potissime corrumpuntur de facili. Si fetor esset propter causam ca. stomachi: pisces autem recentes velocius corrumpuntur: quoniã dicit Aly libro regũ ꝙ pisces recentes inducũt maiorem sitim ꝙ salsi: ⁊ hoc non videtur ex alio nisi qr facilius corrumpuntur ⁊ potissime corrumperentur si venirẽt a stomacho frigido. In fetore igitur anhelitus non competũt pisces salsi: nec oua tremula: nec lac sũgi: nec alique carnes que sunt in aliquo viscerũ: nec fructus: nec aliquid qđ sit de facili corruptibile. Secundo notandum ꝙ inter omnes humores ille qui frequenti⁹ ⁊ plus inducit corruptionem anhelit⁹

est humor phlegmaticus. ꝑpter quinq3
proprietates que in alijs non inueniun
tur. Primo quia humor frigidus: ꝛ iō
de facili destituitur. Secundo quia hu
midus: ꝛ ideo de facili putrefit. Ter/
tio quia de facili reumatizat. Quarto
qꝛ ratione mali regiminis plus multi/
plicatur. Quito quia iter omnes hūo
res post sanguinem magis abundat.
Tertio aduertendum ꝙ fetor anhelit⁹
propter stomachum non est continuus
quoniam post cibum aliquantulum qe
scit. Sed quando est ex pectore est co/
tinuus propter anhelitūm. ꝛ quia talis
fetor significat vlcus pulmonis: ideo si
gnum est mortis. Quarto consideran/
dum quare in febribus continuis non
est continuus fetor postꝙ est ibi conti/
nua putrefactio. Respondeo ꝛ dico ꝙ
duplex est putrefactio. quedam per vi
am ebullitionis: ꝛ talis non inducit fe/
torez: ꝛ talis est in se. Et si est alia que
est substantie corruptio: ꝛ talis inducit
fetorem. Et ideo quando in febribus
continuis putridis apparet fetor si/
gnum mortis est: quoniam non solum
significatur ebullitio: sed substantie hu
mide corruptio. ꝛ ideo mortale. Quin
to intelligendūm vnde est hoc ꝙ allea
ꝛ cepe habeant odorem quasi fetiduz:
ꝛ piper ꝛ sinapis que sūt in eodem gra
du caliditatis non habent. Dico ꝙ al
lea ꝛ cepe habent multas humiditates
que de facili resoluuntur ꝛ corrumpun
tur: ꝛ ideo habent odorem grauem ꝛ
quasi fetidum. A pipere autem ꝛ sina/
pi modica fit resolutio: quia non habēt
tantū de humido: ꝛ iuxta hoc conside
randum est de hoc ꝙ aliqui dixerūt ꝙ
gariofili inducunt fetorem ꝛ tamē sūt
aromatici supposito ꝙ inducant feto/
rem. ꝛ hoc est propter duo: aut ꝑpter
longum vsum in stomacho: aut ꝑpter
quandam humiditatem quam habent
ꝛ si occurrant stomacho vbi sit putre/
factio de facili corrumpuntur.

¶ Capl'm. xxiij. de passionibus oris.

Os est instrumentum vociferationis
ꝛ locutionis. Locutiōis
in hominibus. vocifera/
tionis in omnibus alijs
animalibus que habent
collum ꝛ linguam. lingua autem ē qua
si manus ad loquendum ꝛ mastican/
dum ꝛ transglutiendum. ꝛ extendit se
vsq3 ad ysophagum ꝛ tracheam arte/
riaz. ysophagus est via cibi: s3 trachea
est via anhelitus. ysmon est in medio.
In ore igitur sunt multa membra nobi
lia: sicut est lingua. palatum superius
ꝛ inferius: ꝛ radix lingue. In istis autē
membris veniunt pustule. vlceratiōes
apostemata. cancer ꝛ fistula. herpestio
menus. carbunculus: ꝛ similia.

Cause. Si enim fuerit in etate la
ctanti hoc propter corru/
ptionem lactis. aut quia non mundifi/
catur corpus a corruptis humoribus.
Et si in etate adulta: hoc est ꝑpter ma
liciam humorum.

Signa. Si fuerit ex sanguie co
lor est rubeus sicut co/
lor rose rubee recentis versus princi/
pium sue expansionis. Et si est co. co/
lor est crocus cum pauco tumore pun
ctura ꝛ ardore. Et si est phlegma. tu/
mor: albedo: ꝛ paucus dolor. Et si est
melencolia est color niger cū duricie.

Pronostica. Omnis pustu/
la cuius color
vergit ad nigredinem est pessima: quia

signat herpestiomenum aut carbunculum: ⁊ ita adustionem ⁊ magnam humorum corruptionem. Omnis pustula oris ⁊ vlcus ⁊ omnis passio quanto magis se ꝓfundat ad interius ꝑ tanto deterius.

Cura. Si fuerit in etate lactanti fiant scarificationes in molli aurium. ⁊ si comedat fiant in collo ⁊ sub mentone. Et si fuerit in maiori etate fiat phlobotomia de cephalica. ⁊ postea fiant ventose in collo. postea fiat phlobotomia de labijs ⁊ de venis q̄ sūt sub lingua. ⁊ mūdificetur sanguis cum cassiafi. ⁊ tamarindo. ⁊ manna. Et si ē colera purgetur cū diaprunis ⁊ cū electuario de succo ro. Et si fuerit phlegma purgetur cum yerapigra. Et si melencolia purgetur cum diasene ⁊ yera ruffi. Corpore mundificato in causa calida fiant gargarismata de diamoron: vel decoquantur extremitates arborū stipticarum in aqua: ⁊ aceto. ⁊ fiat gargarisma. Et si esset carbunculus. sacer ignis: herpestiomen⁹. fiat gargarisma cum succo plantaginis ⁊ coriandro ⁊ maurell'. ⁊ vino malorum granatorū tepidis. Et si esset phlegma fiat gargarisma de sumac. ⁊ galla. ⁊ psidia. ⁊ balaustia. mastice ⁊ thure. ⁊ melle. ⁊ aceto. ⁊ si ex melencolia: tollatur acetum. ⁊ si fuerit fistula abluatur cum vino decoctionis agrimonie. ⁊ si cancer addatur aqua ⁊ ista aspergātur puluere elli nigri. ⁊ radic. aristol'. vel sic ꝙ fiat puluis de arsenico sublimato vel de vitriolo ⁊ auripigmēto: vel de realgare repsso: ⁊ fiant reliqua que diximus in particula prima.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ quedā sūt pustule que generantur de melencolia pura: ⁊ tales non sunt multum periculose: ⁊ quedam sunt que generantur de melencolia adusta: aut de alijs humoribus adustis ⁊ tales sunt peiores. ⁊ discernuntur: quoniam nigredo causata ex adustione vergit ad luciditatem: ⁊ cum hoc tales pustule sunt cum dolore: ⁊ que sunt ex melencolia pura non. Secundo notandum ꝙ quando aliquis loquitur claudit ysophagum. Et quando aliquis comedit iuuula claudit tracheam arteriam. ⁊ ideo non est bonum ꝙ cum aliquis loquitur ꝙ comedat: quia cibus transiret ad pectus: nec econuerso quia aer transiret ad stomachum: ⁊ hoc potest esse vna ratio. quare religiosi nolunt loqui in mensa: vt vna operatio non impediat aliam. Tertio notandum ꝙ in radice lingue sunt quedam glandule vbi recipiūtur vapores descendentes a cerebro. ⁊ in radice lingue generatur humiditas salivalis.

¶ Capitulum. xxiiij. de lentiginibus faciei.

Lentigines sunt infectiões cutis faciei vt plurimum ⁊ aliquando cutis totius corporis.

Cause. Iste infectiones aliquando veniunt ab extrinsecis ⁊ aliqñ ab intrīsecis. Si ab extra vt ex nimia caliditate solis: aut ꝓpter aerē corruptū: ⁊ similib⁹. Et si ab intus aut ꝓpter crisī: aut ꝓpter retentionē menstruorū: aut emorroydarū. ⁊ aliarū superfluitatum assuetarū euacuari. aut fit ꝑ bonitatem nature mundificantis cor/

pus a superfluitatibus: aut sit propter maliciam humoris exterius resudãtis.

Signa. Si fuerit propter causas extrinsecas: aut propter retentionem superfluitatum consuetarum egredi. Hoc discernitur iudicio patientis. Si propter crisiz ex alleuiatiõe & quia cessat se. Et si fuerit ex bonitate nature: est sine mordicatione & dolore. Et si ex malicia materie: semp concomitantur aliqua mala accidentia: sicut est pruritus. dolor. debilitas. appetitus. & similia. Et si infectio cutis fuerit ex sanguine vergit ad rubedinẽ. Et si ex melencolia ad liuorem & nigredinem. Et si ex co. vergit ad citrinitatem. Et si ex phlegmate ad albedinem. Et si ex sanguine corrupto: est color cutis sicut sanguis mortificatus.

Pronostica. Si lentigines & cutis infectiones in se. veniant ante signa digestionis & in die non cretica. signum est pessimum & mortale. quare in talibus frequenter cutis est respicienda.

Cura. Si infectio sit i facie & corpus sit plectoricum: aut sanguis dominet: fiat phlobotomia de cephalica. Et si sit in toto corpore fiat de mediana. deide fiat de saphenis: scarificationes de tibijs aut inter spatulas: aut sub mentone multum valent. purgetur humor sm sui exigentiam: & ista frequentissime dicta sũt. In primo autem libro multa dicta sũt de ista materia. Post plenariam autem corporis mundificationem fiant vnguenta. illinitiones & aque & similia ad mundificandum cutem. Materialia autem sũt ista. farina ordei. fabarum. fenugreci: lupinorum: amigdal' amararum: furfuris calx. vitriolum: nitrum: myrrha: sal armoniacum. porcellana. conchilia marina alba: corallus: cristallus. ben al. & ru. amidum canõ. paniõ. liquiri. lac ficus. arsenicum sublimatum. fella auiũ viuentium de rapina. aqua tartari. raphani. porri draguntee: lilij florũ sambuci: florum fabarum: fumus terre. suc. maiorane & proprie in sanguine mortificato recenti: quia in antiquato scarificatio est necessaria: gũmi: ruthe: agrestis: cortex citri: acetum al. vinum al. colatura furfuris. farina rizi. lac foliorum ficus. aut extremitatum: aut ficuũ: aut aqua decoctionis istorum: & ideo saltim istud absterget cutis infestiones. imo aqua decoctionis ficuum potata iuuat naturam vt superflua pellat ad exteriora. & ex istis possunt fieri trocisci vel ex vno vl' ex multis sm exigentiaz particularium. & cum vti volueris quod distemperentur cum aqua de floribus fabarum. aut cum lacte. & quod facies illiniatur de nocte. & quod incrastinum abluatur cum aqua furfuris. bonum tamen esset in omnibus istis & postquam corpus esset mundificatum: quod mollificaretur cutis cum suffumigatiõe facta de aqua decoctionis malue. bismalue. palee. ordei. & auene. Et quia longos sermones fecimus de colorationibus in primo libro: ideo supersedeo.

Clarificatio. Intelligendũ quod si corpus fuerit vniuersaliter multum repletum: quod tunc debet fieri phlobotomia de basilica. Si autem non fuerit tanta repletio: & infectio fuerit in toto: fiat de mediana: & si in facie fiat de cephalica. Secundo intelligendum quod frequentius fit & plus de melencolia. & forte si fiat infectio ex alijs humoribus: non sunt proprie lentigines: quoniam lenti-

gines semper vergunt ad quandam fu
scedinem. ⁊ apparet defedatio macu/
losa ad moduz lentium: ⁊ ita sunt late
rotunde ⁊ coloris vergentis ad fusce/
dinem tamen melencolia quedam est
multum grossa: ⁊ ex ista causantur in
partibus inferioribus pustule. scabies
malum mortuum. Si autem fuerit mi
nus grossa: tunc ascendit ad faciem ⁊
non potest euaporari: ⁊ ideo causat lē
tigines. Colera autem de facili euapo
rat: nisi fuerit ingrossata. aūt ratiōe ad
mixtionis: aut rōne adustionis.

¶ Caplm. xxv. de passiōibus dentiū
⁊ primo de dolore.

Dentes iuuamen/
tuz habēt
in masticando ⁊ p̄parāt
ad nobiliorem operati/
onem. ⁊ habent iuuamē
tum ad loquelam aerē
retinēdo. ⁊ dentes etiam faciunt ad de
corem nihilominus patiūtur sicut alia
membra multas calamitates. quoniam
patiuntur dolores aut in se: aut in suo
ligamento. ⁊ cum hoc patiuntur apo/
stemata quoniam qȯ dilatatur ⁊ nutri
tur potest apostemari. patiuntur corro
siones. perforationes. vermes. cōmo/
tiones. mollificationes. ⁊ similia.

Cause. Istarum autem passionū
cause sunt aut extrinsece:
aut intrinsece. Si extrinsece sicut est ca
sus. ⁊ percussio. nimia caliditas ⁊ frigi
ditas. ⁊ cum aliquis comedit cibaria
multum calida. ⁊ saltim potauit vinuz
nimis frigidum: aut si frangeret cū den
tibus res de difficili frangibiles: aut si
comederet res duras confectas cū mel
le: aut si nimis curiose fricaret dentes
cūm re acuta remouente carnem radi/
ci dentium. aut si fuerit negligens in mū
dificando: quoniam mundificari debēt
cum vino decoctionis saluie. ⁊ postea
debent fricari temperato modo cū cor
ticib⁹ stipticis ⁊ amaris sicut sunt cor/
tices citri. aut nucū. aut oliue: ⁊ simili/
um. Et si in istis fuit negligens: tunc li/
mositates ⁊ superfluitates colliguntur
in dentibūs: que sunt postea causa no/
cumenti. Et si comedat cum vna parte
⁊ non cum alia. in illa parte in qua non
comedit plura superflua aggregantur:
aut si vtatur cibis de quorum proprie
tate est corrumpere dentes: sicut sūt ace
tosa: ⁊ porri: ⁊ lac: ⁊ pisces parui siue
recentes siue salsi. ⁊ similia. Si autem
sit ab intus: aut est a cerebro aut a gin
giuis: ⁊ neruis venientibus ad dentes
aut a stomacho. a stomacho autez ali/
quando ascendunt vapores corrupti:
qui venientes ad dētes causant ibi ver
mes: corrosiones. cancrum. fistulā. apo
stema. ⁊ similia. vomitus etiam multū
nocet ⁊ potissime si fuerit acetosus fu/
mosus acutus: aut putridus aut cor/
ruptus.

Signa. Signa sunt satis dete/
cta. quoniam si fuerit a
causis exteriorib⁹ hoc bene potest sci
ri iudicio patientis aut assistentium. ⁊
si a capite: discernitur per dolorem ⁊
grauedinem capitis: ⁊ per reuma quo
niam frequentius accidit ex illo. Et si
ex dentibus ⁊ gingiuis manifeste ap/
paret. ⁊ si non possum discernere ex q̄
dente incipiam primo masticare cum
vno dente. deinde cum alio. ⁊ cum ve/
nerit ad illum tunc erit dolor in illo ma
nifeste. Et si fuerit a neruo discernitur:
qr in aliȷ̄s nihil apparet. Et si fuerit a
stomacho discernitur per grauedinem

ꝛ dolorem loci. Et si sanguis est in causa: discernitur per calorem ꝛ ruborem. Et si colera ꝑ pũcturã ꝛ modicationẽ. Et si phlegma per albedinem ꝛ dolorem remissum. ꝛ si ex melẽcolia adest liuor ꝛ duricies. ꝛ si ex humiditate: discernitur per grauedinem ꝛ saliuã multaꝫ. ꝛ si ex siccitate adest ariditas ꝛ siccitas multa. ꝛ si ẽ ex ventositate: adest pulsatio ꝛ motus.

Pronostica. In febribus liuor viriditas ꝛ nigredo in dentibus ratione fe. pessimum. Limositas in dentibus cum fe. lõgitudinem egritudinis significat. In febribus continuis si dentes fuerint aridi sicut lignum: pessimum ꝛ mortale.

Cura. Si causa est calida ꝛ corpus est plenum: ꝛ alia particularia conueniant. fiat phlobotomia de cephalica. ꝛ postea ventosa in collo. postea fiat phlobotomia de venis que sunt sub labijs ꝛ sub lingua. ideꝫ fiat in causa frigida. Si corpus est plectoricum ꝛ alia particularia conueniant: purgetur humor ꝛ mundificet corpus ſm exigentiam humoris ꝛ aliorũ particularium: ꝛ illa frequenter dicta sunt. Si fuerit reuma maturetur ꝛ mẽbrum mundans confortetur. His visis ad particularia veniamus. Si causa fuerit ca. apponatur sicut est lactu. portul. solatrum. cucumeres. melones. vermicularis: ꝛ similia. Et si non conferũt addantur narcotica ꝛ stupefacientia. sicut est opium. mandragora. iusquiamꝰ papauer. philomum. acacia: ꝛ similia. Attamen addatur cum his semper aliud reprimens maliciam narcoticoruꝫ: sicut est castoreum: crocus: cassielignee ꝛ si ex his nõ iuuatur: cauterizetur cũ arsenico: vitriolo: ꝛ cantaridibus. Attamen cauendum est in his ne aliquid subintret ad interiora: qꝛ multum noceret. ꝛ ideo talia cauterizantia non possunt bono modo applicari in dentibus anterioribus. finaliter autem eradicetur si putridus est. Et si sũt vermes: ponat ibi puluis de aloe. aut lac titimali. aut alchitrã. aut suffumigetur cum iusquiamo. ꝛ semine porri. Et si causa fuerit frigida: tunc valent ista. piretrum. piper. zinziber. cinamomum. cortex capparis. fraxij. sal cõmune. alumen. mastix. thus. laudanum. myrrha. storax liquida. ambra. nux mus. nux cipressi. storax. calamita. anisum. maratrum. castoreum. saluia. sinapis. cortex radicis raphani. Illa autem que valẽt a tota specie: siue materia fuerit ca. siue frigida: siue corpus fuerit plenum siue vacuuꝫ. sunt ista: nisi ꝙ melius ꝛ certius operãtur corpore mundificato radix herbe tunicis: que vocatur a diascoride polomomõ. radix cucumeris asinini. radix titimali. radix aristol. radix celidonie spolium serpentis. epar lacerte viridis fructus thamarisci. portul. que mouet stuporem a proprietate. radix colocquintide. ꝛ illud qđ adheret parietibus aluearum apum. Modus autem operãdi cum his que dicta sunt iuxta conuenientiam particularium corpore purgato est iste. ꝙ vnum ex istis seu plura buliant in aqua ꝛ ꝙ fumus recipiatur: aut ꝙ buliant in vino. aut oleo: aut aq̃ro. aut aqua pluuiali. ꝛ fiat idem: aut ꝙ fiat gargarisma. aut ꝙ lana aut cera inuoluatur in decoctione istorum: ꝛ ponatur supra maxillam aut ꝙ vna gutta instilletur in auribus. aut ꝙ substantia teneatur supra dentem. aut ꝙ buliant in aceto ꝛ fiat gargarisma: aut suffumigatio. acetum enim licꝫ noceat mẽ/

bꝛis frigidis:tamen poteſt competere quia remouetur nocumentum per ea cum quibus apponitur: ⁊ penetrat ⁊ reſoluit. ⁊ infrigidat: ⁊ ideo competit quando cauſa eſt ca. Jngenietur igitur iſte modus ꝙ virtus agētis magis poſ ſit appꝛoximari paſſo vel in ſimplici/ bus vel in compoſitis iuxta conueniē/ tiaȝ cauſe in coꝛpoꝛe mundificato pur gato. Quod autem valet ad pꝛeſeruā dum eſt radix titimali ſi buliat invino ⁊ fiat gargariſma. Quod autem ipſ ſer/ uat ⁊ dealbat ⁊ curat:eſt nux cipꝛeſſi: alumen aſſum:ſal aſſum. pulueriȝētur ⁊ ponantur in ſacculo ⁊ fricentur den/ tes:⁊ hoc eſt verum ſi cauſa eſt frigi/ da. ⁊ coꝛpus mundificatum. ⁊ fluxus reſtrictus. Uel fiat ſic. aſſetur ſal cō/ mune:⁊ alumen:⁊ extinguantur in ace to:⁊ deſiccentur ⁊ pulueriȝentur. ⁊ de/ inde aſſentur ⁊ buliant in vino:⁊ vinū gargariȝetur:⁊ mirabiliter curat ⁊ pꝛe ſeruat ⁊ decoꝛat omnem doloꝛem den tium de cauſa frigida coꝛpoꝛe mundifi cato. Nota ꝙ narcotica debēt fugari quantum eſt poſſibile. Ultimo caute/ riȝetur dens cum virga ferrea intromiſ ſa per cannalem ne loca vicina coꝛrū/ pantur.

Clarificatio. Jntelligendū ꝙ in materia calida ſubtili currente ad dentem per modum reumatis:alijs particularibus concurrentibus bene poteſt competere phlobotomia. ſed cum iſta cautela ꝙ pꝛecedat ſuffumigatio cuȝ frigidis aro maticis ſtipticis:ſicut ſunt roſe. ſanda/ li. cāpoꝛa. nenuphar. camomilla. Ma teria igitur aliquo modo ingroſſata ⁊ acumine obtuſo fiat phlobotomia. vn de ſi competit hodie phlobotomia ꝓ/ pter plenitudinem:tunc ſaltim de ma/ne ſi non poſſumus plus expectare fi/ at illa ſuffumigatio:⁊ ſecurius poteri/ mus phlobotomare non timēdo fluxū reumaticum acutum. Secundo notan dum ꝙ ſi cauſa eſt acuta ca. tunc buli/ atur radix iuſquiami. i oleo roſato. ⁊ aceto. ⁊ poſtea radix integra ponatur ſupꝛa dentem doloꝛoſum. ⁊ cera mala xetur in pꝛedicto oleo ⁊ fiat empla/ ſtrum. ⁊ ab extra ſupꝛa mandibulam apponatur. Et ſi cauſa fuerit multum frigida tunc. ℞. eufoꝛbium ⁊ buliat in aceto ⁊ oleo de maſtice:⁊ tunc eufoꝛ/ bium ponatur ſupꝛa denteȝ. ⁊ cera ma laxetur in pꝛedicta decoctione ⁊ fiat emplaſtrum ab extra. Et poſſumus nos iuuare cum his que operantur a tota ſpecie: quia mirabiliter valent. Tertio notandum ꝙ ſi lac titimali cū farina miſceatur ⁊ fiat capſula denti quaſi ſine doloꝛe: vel cum modico do/ loꝛe facit eum cadere. Et gratia mate/ rie notandum ꝙ quando ficus veniunt ad maturitatem: ſi lac titimali multis vicibus deſuper pꝛoijciatur efficitur la xatiua. vel ſi fiat foꝛamē ⁊ q̄tidie vna gutta ſupꝛa foꝛamen imponatur ⁊ erit delectabilis ⁊ laxatiua. ⁊ erit magnū. Quarto notandum ꝙ dentes poſſunt apoſtemari ſicut oſſa ⁊ cerebꝛum ⁊ ſa nies ⁊ virulentia poſſunt ibi cauſari: ſi cut in alijs oſſibus: ſicut patet in oſſe fi ſtulato:⁊ dente putrefacto ⁊ concauo. ⁊ ideo cum humoꝛes currunt ad den/ tes conculcantur ⁊ putreſiunt ⁊ conci piunt calidum extraneum:⁊ ita poſſūt vermes gnāri. Quīto notādū quō poſ ſet ſpolium ſerpētis competere poſtꝙ ſerpēs eſt venenoſus. Dico ꝙ anima/ lia venenoſa nō ſeruant venenū in ſuis ſupfluitatibus: ſic pȝ in ſtercoꝛe lacerte viridis. qō multū valet i ſuo caſu. ⁊ iō

cū spoliū sit quasi quedā supfluitas.iō
ibi non est venenum.iam enim secꝫ re
tinet ⁊ in capite ⁊ in cauda ⁊ in suis vi
sceribus:⁊ ideo spolium non est formi
dandum.imo potest bulliri in oleo ⁊
spolium denti applicari.⁊ cera intinga
tur in oleo ⁊ ab exterius applicetur:po
namus etiam ꝙ ibi eēt aliquale venenū
qđ non credo:tamen in proposito vir/
tus specifica dentis saluatiua excedit
mortiferam siqua esset.spolium igitur
a proprietate curat dolorem dentium:
vt dictum est superius sicut ⁊ alia no/
minata. Sexto intelligendum ꝙ san/
guis menstruus potest diuidi in quatu
or partes.quarum prima permiscet cū
sanguine ex quo fit membrorum infor
matio.⁊ ex secunda parte fit membro
rum informatorum nutritio.⁊ possibi/
le est ꝙ ex ista portione generentur dē/
tes. Tertia autem portio vadit ad mā
millas:⁊ ex hoc generatur lac. Quar/
ta autē remanet que mundatur in par
tu. Septimo notandum ꝙ membra ra
dicalia sunt alba.non tamen propter
hoc ꝙ est album est radicale.⁊ ideo lꝫ
dentes sint albi.tamē non propter hoc
est necessarium ꝙ sint membra radica/
lia. Octauo intelligendum ꝙ membris
radicalibus est terminus statutus ma/
gnitudinis ⁊ augmēti:sed membris ge
neratis ex superfluitatibus: sicut sunt
vngues pili ⁊ dentes:qui crescunt ratio
ne nutrimenti : ⁊ decrescunt ratione
mollitionis sicut dentes:non est statu/
tus terminus magnitudinis ⁊ augmen/
ti. Nono considerandum ꝙ dentes do/
lent aut rōne sui:aut rōne sui ligamēti.
nullum enim os sentit nisi dentes:ꝗ for
te sentiunt gratia finis.aut ratione sui li
gamenti. Ultimo notandum est h ꝙ dē
tes sunt.xxxij.sed non in omnibus sed
in perfectis:quorum anteriores appel
lantur incidentes:⁊ postea veniunt ca/
nini.⁊ postea molares.⁊ diuersificant
in capitibus ⁊ radicibus.sicut patet in
anotomia.

¶ Caplm.xxvj.de perforatione cor/
rosione ⁊ vermibus dentium.

DEntes incurrunt mltas pas/
siones:sicut est perfo
ratio.putredo.vermis
cōmotio:elongatio:⁊
difficil ⁊ tarda egres/
sio:⁊ ita i sōnis stridor
⁊ concussio.stupor ⁊ congelatio.den/
tium debilitatio.feda eorꝫ coloratio
⁊ siqua sunt similia.

Curatio. In primis mundifice
tur corpus sicut opꝫ.
⁊ distrahatur materia ⁊ cōfortetur mē
brūꝫ mandans.deinde abluatur os cū
vino decoctionis vtriusqꝫ mente.vtri/
usqꝫ saluie:vtriusqꝫ calamenti ⁊ pire/
tri. Deinde concauitas repleat de pul.
galle viridis.⁊ resine.⁊ aluminis.⁊ ni/
tri.⁊ fiat sibi capsula de viridi galla.⁊
resina.⁊ terebentina. Deinde si dolor
non cederet eradicetur.⁊ in eradicādo
debet esse magna cautela.s.ꝙ non era/
dicetur nisi esset notabile nocumentum
in dente:vt qꝛ putridus ⁊ corrosus: qꝛ
iterūꝫ reuertitur dolor in loco vbi erat
dens:⁊ ideo modicum est iuuamentūꝫ
eradicationis. Secundo oportet habe
re cautelam cum extrahitur cum tena/
culis ꝙ non extrahatur nisi prius con/
cutiatur.aliter enim esset timendūꝫ de
nocumento maxille ⁊ fistulatione.ver
bi gratia si euulsio ē necessaria fiat sic.
In primis gingiue circa radicem dētis
paulatine excorient cū aliq acuto deiñ
fiat tale medicamē. ℞.radic cucumeris

asinini.radic colloquintide:radic.celsi.
conquassentur ꝛ temperentur in ace/
to fortissimo.deinde terantur fortissi/
me ꝛ malaxentur cum lacte titimali.
ꝛ ponantur in cera concauata ꝛ igenie
tur capsula denti:ꝛ proculdubio faciet
ipsum cadere.Lac titimali cum pasta
facit illud idem.

¶ De vermibus dentium.

Suffumigetur dens vbi est ver
mis cum opio castoreo:ꝛ se/
mine cepe. vel cum iusquia/
mo.ꝛ semine porri:vel cuz iusquiamo
ꝛ sinapi vel fiat capsula denti vel intus
aliqua portio imittatur de myrrha ꝛ
aloe:ꝛ storace:ꝛ calamita vel fiat sic.
℞.auripigmēti.radic capparis. radic
colloquintide.ꝛ ex istis fiat suffumiga
tio.aut puluis:ꝛ in dente ponatur. aut
capsula:aut decoquatur in vino.ꝛ vi/
num teneatur in ore.

¶ De cōmotione dentium.

Mundificetur corpus sm̄ exi/
gentiam humoris peccantis:
ꝛ distrahatur materia.ꝛ cum
cause sint multe ꝛ intrinsece ꝛ extrinse
ce:reducamus ad tria.s.ad malam cō/
plexionem frigidam ꝛ humidã:ꝛ ad
malam complexionem calidam:ꝛ ad
debilitatem virtutis.Et si fuerit ex de
bilitate virtutis sicut in senib⁹:vix aut
nunꝙ curantur.Et si fuerit in conuale
scentibus:curatur cum dieta humida
resumptiua. vitet masticationem cum
dente cōmoto.ꝛ vtatur sorbilib⁹.Ma
terialia autem cum quibus consolidan
tur dentes cōmoti si causa est ca.sunt
ista frigida stiptica.nisi qꝛ aliqua cali/
da stiptica apponere debemus:ꝛ ecō/
uerso in causa frigida.galla:sumac: ba
laustia:psidia:acacia:rosa:sādali:ypo
quistidos:terra sigillata:mastix:thus:
laudanum.Ista igitur bulliant in aceto
ꝛ fiat gargarisma.aut puluis ꝛ desup
aspergatur.aut fiat fricatio cum istis:
aut capsula:aut emplastrum.Ingenies
igitur omnis ille modus quo virt⁹ me
dicaminis possit applicari ꝑticule pati
enti.Et si causa fuerit frigida tunc ma/
terialia sunt ista.alumen sal cōe assa:ci
minum assum:nux cipressi:folia cipres
si:spicanar.myrrha:rutha:mastix:thus
laudanū:storax:calamita:ambra aca/
cia:sumac.Bulliant igitur in vino ꝛ fi/
at gargarisma:ꝛ ita de aliis modis di
ctis in applicando siue cum vino siue
cum multis.Aliqui distillant decoctio
nem istorum per aures:aliqui ꝑ nares.

De elongatione ꝛ augumento dentiū.

Stringatur dens ꝛ cum serra
abscindatur qd̄ superfluum ē:
ꝛ illiniatur cū alumine ꝛ bac
cis lauri:ꝛ radic.aristo.lon.vel eradi/
cetur cum medicamine superius dicto.

¶ De acceleratione ortus dentium.

Nutrix debet fricare gingiuas
frequenter cuz digito.ꝛ ꝙ pu
er teneat catarellum in ore vl
de argento vel de pasta in forma rotū
da ꝛ fortiter cocta.ꝛ illiniantur gingi/
ue cum vino ꝛ oleo de lilio.Cerebellū
capitis leporis coctum si fricentur gin
giue a proprietate properat ad exitū.
quidam presumptuosi probauerunt ꝙ
lac caninum facit ad facilem ortū den/
tium si gingiue fricentur.

¶ De stridore dentiuz.

Istud autem prouenit aut ꝓ
pter vermes stomachi ꝛ inte
stinorum: aut propter reple/
tionem capitis.ita ꝙ spasmum predicit
ꝛ pessimas egritudines. Et si fuerit ex
vermibus iferius ponetur curatio. Et
si fuerit ꝓpter repletionem capitis in/

iungatur abstinentia ꝛ vigilie ꝛ exercitiū ꝛ purgetur caput sicut dictum est in secundo libro.

¶ De stupore dentium.

Stupor dentium curatur sic. vinum calidum diu teneatur in ore. aut sal assum. aut fricētur dentes cum portulaca ꝛ semine eiꝰ aut fricentur cuȝ baccis lauri. aut rad. aristologie lon. aut squill. teneat supra dentes: aut auellanas assatas. ꝛ breuiter omnia que calefaciunt dentes.

¶ De debilitate dentium.

Recipe salis assi. aluminis assi baccaruȝ lauri. aristologie lō. cinamomi optimi. piperis. ʒi. ʒi. gallarum assatarum ꝛ in aceto extīctarum. nuc̄ cipressi. an̄. puluerizentur ꝛ ponantur in sacculo. ꝛ fricentur dentes quotidie. vel ingeniētur aliꝫ modi applicandi. istud enim clarificat dentes ꝛ confortat ꝛ preparat ꝙ non de facili patiantur: nec a calido extrinseco: nec a frigido: nec ab acetosis: nec cum videt alium dolere: neqꝫ cum audit serrare. nec tinnitum magnarum portarum amplius timebit. consolidat ēt ꝛ confirmat ꝛ omnem fedum colorē remouet.

¶ De feditate dentium.

Abluatur os cum vino decoctionis mentastri ꝛ piperis: ꝛ vtatur isto medicamine ꝑ modum pulueris aut dentifricij. ꝛ ita de aliꝫs modis. ℞. ossis sepie conchiliarum marinarum albarum. porcellane. spume maris: nitri. aluminis. aristol. lon. ro. salis gēme. radic̄. canne vste. ordeum vstum. sulphuris combusti. cornu ceruini combusti. cinamomi piperis lon. ꝛ accipiatur vnum vel plura. qꝛ sūme clarificat dentes. Expedit igiť dentes mūdificare: ne putrefiant ꝛ corrūpantur.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ galla debȝ eligi viridis ꝛ non perforata: quando magis intendimus ad constringenduȝ. perforata aūt eligitur quando magis intendimus ad desiccandum. Et ideo qꝛ in passionibus dentium magis intēdimus ad constringendum fluxū. ideo galla debet eligi viridis non perforata sed qꝛ passionibus puerorum sicut in tinea magis eligimus desiccare ꝙ constringere idō ibi eligimꝰ perforatas. Et iuxta hoc notandum de aceto quoniā lȝ sit frigidum: tamen competit qꝛ desiccat: ꝛ qꝛ penetrat: ꝛ qꝛ infrigidat: ꝛ tūc competit si passio est calida: ꝛ cuȝ hoc cōpetit qꝛ non poniť per se: sed cū multis aliꝫs reprimentibus maliciam eius. Et iuxta hoc de ordeo scito: quoniam lȝ sit frigidum ꝛ siccum tamen mundificat: ꝛ hoc qꝛ cuȝ aliꝫs administratur. Secundo intelligendum ꝙ dentes possunt esse membra cōsimilia ꝛ membra officialia: in se considerata sunt membra consimilia. sed inquantum exercēt officium cōe possunt esse officialia: ꝛ cum hoc rōne compositionis: cum ad compositionem dentium veniant nerui ꝛ lacerti. Tertio notandum ꝛ est mirabile quomodo animalia phlegmatica: sicut apri habent dentes ita acutos solidos ꝛ eminentes: ꝛ tamen sunt humida de complexione. Dico ꝙ est ex fine quoniam natura sagax cuius sagacitate non est finis: dedit multa animalibꝰ loco armorum preter complexionem naturalem. vt apro dentes acutos ꝛ incarnatos ꝛ bobus cornua: ꝛ equo soleas: ꝛ lepori leuitatem pedum. ꝛ ita de aliꝫs multis.

¶ Capl'ȝ. xxvij. de passiōibꝰ gigiuarum.

Passiones gingiuarum sunt multe. sicut est mollificatio: quoniam ex qualibz facili causa exanguinantur ꝛ sunt humide humorose. ꝛ aduenit augmentum carnis ꝛ diminutio corrosio: putredo: cancer: ꝛ fistula: ꝛ apostema: ꝛ per consequens fetor rōne putredinis gingiuarum.

Causa. Hoc aūt ꝓuenit sicut dictum est de alijs passionibus dentiū ꝛ oris aut a stomacho: quoniam ascendunt humores corrupti acetosi aut fumosi ꝛ corrumpunt gingiuas ꝛ alias partes oris: aut procedit a capite propter id quod fluit ad gingiuas aut prouenit propter malam complexionem gingiuaruz.

Signa. Signa frequenter dicta sunt. si a stomacho ibi ē dolor ꝛ aggrauatio. ꝛ si a capite similiter. Et si est a causa ca. sentitur calor ꝛ rubedo punctura ꝛ similia. Et si causa est frigida sentitur frigus discoloratio: minoratio doloris ꝛ similia.

Pronosticatio. Gingiuaꝝ passiões si diu durauerīt trāseūt ad cācrū: cū materia est sicca melencolica: aut in fistulam cum est humida phlegmatica adusta: ꝛ talia sunt valde mala.

Cura. In passione gingiuarum particularibus bene consideratis fiat phlobotomia de cephalica. deinde fiant ventose in collo cum scarificatione. deinde fiant de venis labiorum. deinde de venis que sunt sub lingua. deide scarificētur gingiue ꝛ potissime cum augmentantur: aut inflantur: aut putrefiunt: aut corrumpuntur: ꝛ fetent. Et deinde purgetur corpus sm exigentiam humoris peccantis ꝛ particule patientis. His visis ad particularia veniamus. In parua igitur mollificatione ꝛ in principijs apostematum gargarizetur diamoron cum croco. vel buliant in vino ꝛ aceto galle ꝛ sumac. balaustia. alumen. ꝛ fiat gargarisma: aut misceantur cum melle ꝛ illiniantur aut fiant fricationes ꝛ illinitiones ꝛ similia: cum sale asso. ꝛ galla assa ꝛ frixa. ꝛ positis in aceto. Si aūt fuerit corrosio. putredo. fetor. cancer. aut fistula procedamus sic. gargarizetur ꝛ frequēter oxill'. diuret. deinde fiat cum oxill'. squill'. deinde vtatur isto medicamine. ℞. vtriusq3 aluminis. salis communis ꝛ assentur: psidie: balaustie: gallarum: copularum glandium rosarum. radic. aristol'. piperis lon. cinamomi. spica nar. liquir. gūmi arabi. dragagāti. pulverizentur ista buliant in aceto. ꝛ addatur mel ꝛ conseruetur. ꝛ gingiue corrose quotidie liniant: ꝛ precedat ablutio oris cū vino decoctiōis foliorū oliuarum. ꝛ oxill'. squill'. ꝛ ista continent bis vel ter in die donec pfecte curent. Istud n. ꝓculdubio curat gīgiuā mollificatā corrosaz putridā fetidā ꝛ cācerosam. Spāle tñ ad cancrū. ℞. elli. aristol'. lō. tartari. filtri cōbusti. aluis assi. stercoris colūbini. fecis ferri cōbusti. gallaꝝ. balaustie. pulverizent ꝛ cū succo foliorū oliuaꝝ ꝛ melle cōficiant. ꝛ gīgiue cancerose illiniant. Et si vlceratio fuerit ꝓfūda ꝛ locus fuerit fistulatus: vtat isto medicamie. ℞. calcis viue. vtriusq3 arsenici. aā. ʒ. ij. vitrioli. viridis eris. ana. ʒ. j. galaꝝ. psidie. balaustie. aā. ʒ. s. pulverizēt ꝛ cōficiant trocisci cū aceto squill'. ꝛ cū vti volueris distēpent vnus cū vino aromatico: ꝛ inuoluat tēta ꝛ fistule

miponatur. Uere istud medicamen tã te virtutis est ꝙ mortificat fistulã vbicunq; fuerit tribus suppositis: ꝙ patiens vtatur dieta subtili: ꝛ corpus sit bene mundificatum: ꝛ ꝙ medicamen possit venire ad funduȝ fistule: ꝛ ideo quãdo fistula est incarnata ꝛ profundata in osse mandibule. tunc oportet discooperire ꝛ loca bene videre: ꝛ ꝙ proijciatur aqua arsenici distillati. deide medicamen dictum. ꝛ potest cauterizari locus cum acu de cupro. Et qꝛ ex his medicaminibus accidit magnus dolor ꝛ calor: ideo oportet mittigare cuȝ oleo ro. ꝛ aqua. ro. ꝛ aceto. ꝛ albumie ouorum. ꝛ sumac. Et ideo debemꝰ modo appõere mitigatiua ꝛ modo alia. Cum autem videmus os sanum ꝛ carnem sanam: desistamus ab ista operatione. ꝛ tunc abluatur os cum vino decoctionis thuris ꝛ mellis. ꝛ deinde regeneremus carnẽ cum aloe. sarcocoll. myrrha. mastič. thure. sanguine draco. conficiantur cum melle ꝛ particola patiens quotidie liniatur. Si autem fuerit apostema ꝛ fuerit ca. gargarizet decoctionem plantaginis portul. ros. psidie. balaustie. gallarum. ꝛ possunt confici per talem modum. ꝙ fiat illinitio aut emplastrum aut gargarisma. ꝛ ꝙ teneat diu in ore. Et si apostema fuerit frigidum: addatur istis alumen assũ thus ꝛ mel. deinde maturemus cum farina lentium. ꝛ farina volatil' molendini: ꝛ succo yris portantis colorem purpureum: ꝛ assungia gallinacea recenti. ꝛ assungia porci re. ꝛ oleo vnsancio. ꝛ fiat emplastrum aut vnguentum. Et si apostema est frigidum addamus olibanum. fenugrecum succuȝ apij. ꝛ mel. Et si fuerit fetor ex gingiuis possumus cognoscere per hunc modum fricentur gingiue cum digito ꝛ odoretur digitus ꝛ si feteat ex gingiuis est. Secundo sic abluatur os cum vino. ꝛ si vinum feteat ex gingiuis est. Fiant igitur ea que dicta sunt: ꝛ scarificentur: ꝛ dimittat multus sanguis fluere. ꝛ gargarizetur vinũ decoctionis olibani gariofil. croci. cinamomi. spicanar. squinanti. ꝛ teneantur in ore pillule facte de alipta muscata. Et si causa esset ca. gargarizetur aqua decoctionis persicorum. portul. viol. sandal. ꝛ camphore. ꝛ teneantur in ore pillule facte de triasanđ. cum aqua ro. ꝛ acetositate citri. ꝛ sandal' muscatell.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ sanguis draco. est frigide complexiõis ꝛ habȝ virtutem conglutinandi ꝛ cõstringendi. ꝛ impedit aduentum humorum ad locũ ꝛ temperat alia medicamina ca. ꝛ ita potest carnem regenerare non ex prima intentione: qꝛ talia sunt calida ꝛ sicca. sicut aloes: thus: myrrha: sarcocoll. orobus. aristol. ꝛ similia. Sed generat desiccando conglutinãdo humoris aduentum impediendo caliditatem aliorum aduentum reprimendo. ꝛ ideo in vlceribus vbi indiguerimus carnis regeneratione bene possumus sanguineȝ draconis apponere.

¶ Explicit tertia particula.

¶ Incipit quarta particula que est de passionibus spiritualium continens capitula. xiij.

Caplm primum de squinantia.

Circa istam mam intelligendu q versus radice lingue sut duo meatus: quorum vn9 est via cibi. alter est via anbelit9. et appellat trachea arteria. et caput eius vocat epiglotum. via cibi appellatur meri: seu ysophagus. via aut media inter duos meatus appellat guttur. s3 illa lingua que e supra istos duos meat9 ad modu digiti infistula: appellat vuula. sed queda caro addita in radice lingue appellat duo amigdala. pars aut anterior colli appellat gula. et est ppe via anbelit9. pars aut posterior colli p quam transit meri: appellat ceruix. Nunc aut in his mebris accidunt nocumeta multa: et cu hoc anbelitus redditur difficilis pter multa: et pter cas extrinsecas: sicut est arista: et lignu et similia cu intromittuntur: et casus: et percussio: pter qd accidit dislocatio spodiliu. et talis difficultas anbelitus raro aut nuq curat. Et accidit difficultas anbelit9 pter debilitate virtutis: sicut in pueris. et accidit pter mollificatione neruorum et paralisim et accidit pter spasmu: et pt mulra alia cosilia. Et tn de tali difficultate anbelitus no agitur hic. s3 de difficultate anbelitus q accidit pter apostema gutturis: que appellat squinatia. Sqnatia igit e apostema gutturis impedies via anbelitus et via cibi. tn hic no agit principalr de nocumentis accidetibus in pria digestiua: sed de nocumetis accidentib9 in mebris pectoris et toto clibano ei9. Accidit igit squinatia in lacertis gutturis et viarum duarum siue anterioribus siue posteriorib9: et sm hoc diuersificatur: qm queda sunt spes squinatie in q apparet tumor et rubor ore apto. Scda spes e qn nihil pot videri nisi ligua fortiter coprimat: et tuc latet apostema interi9 in istis vijs. Tertia spes qn nihil pot videri dato q coprimatur et tunc latet apostea interi9 in istis vijs. Quarta spes pot ee qn apparet tumor interius in gutture: et exteri9 in ceruice.

Cause. Causarum queda sut extrinsece: queda intrinsece. Extrinsece sicut e nimia caliditas: et frigiditas: isufflatio ventorum: acceptio qrundam fungorum: et quorudam venenorum. S3 ab intus hoc pot puenire vt plurimum propter repletione capitis: et pter reumatismum: et prouenit aliquando propter vapores ascendentes a pectore. et stomacho et toto corpore et aliquado accidit pter malicia particule patientis: et accidit etia aliqn pter egritudines pcedentes. qm febris ptinua terminatur aliquado p squinantia. et aliquado frenesis. et aliqn apostema vuee. et ita de alijs. et est vlr mala crisis et suspecta. Et accidit etia aliqn ex sanguine. et aliquado ex colera: et ita de phlegmate: et de melia: lic3 raro de melia.

Signa. Tumor. rubor. calor. dolor. plenitudo. puls9 signant sanguine. color citrin9. punctura. mordicatio signant coleram. albe/

do tumor mollicies.modic⁹ dolor mul titudo saliue signant phlegma. Duri/ cies liuor signant meliam. tarditas af/ flictionis: et duratio morbi. In particu/ la aũt a qua prouenit materia semper est pondus et aggrauatio. Et si venerit ex egritudinibus precedentibus vel ex causis primitiuis. illa sunt satis manife sta per indicia et per illa que p̄cesserũt. Signa aũt squinãtie interius latẽtis q̃ videri non põt sunt ista. cõstrictio anhe litus. et quando bibit aquaʒ regurgitat ad nares. et qr oculi sunt rubei et qr lin gua est rigida: et vox catulina. et colluʒ rigidum. Signa aũt demonstratiua sũt difficultas anhelit⁹. dolor. aptio oris. Intelligendum etiam circa istam mate riam q̄ squinantia terminat̃ aliquo isto rum modorũ. quoniam aut terminatur per resolutionem insensibileʒ cuius si/ gna sunt alleuiatio: aut terminatur ad neruos et lacertos colli: cuius signum dolor et grauatio et tortura. pulsus du/ ricies. Aut terminatur ad pulmonem: et est semper mala terminatio: q̄m aut causat vlcerationem in pulmõe: aut pe ripleumoniam: cuius signum tussis. do lor pectoris: et difficultas anhelit⁹: aut terminatur ad cor. et est mala termina/ tio. cuius signum tremor cordis. sinco/ pis. occultatio pulsus. aut ad stoma/ chum. cuius signũ dolor et vomitus. et posset esse ad bonũ. Aut terminatur p̄ saniẽ. et posset esse ad bonũ. cui⁹ signuʒ apparet in screatu. Ista igit̃ sunt signa permutationis. Si aũt permutet̃ mate ria ad saniẽ: signũ est q̄ magis appetit cooperimẽta. et cũ sanies est generata alleuiat̃. sʒ hoc nõ põt cõpleri in q̃tuor dieb⁹. sʒ bñ põt icboari et postea com pleri. q̄m ois squinãtia terminat̃ vt plu rimũ in quatuor dieb⁹. et si transeat mã vt plurimum videtur melia. cui⁹ signũ est qr sentis saporem stipticum in ore.

Pronostica.

Ista signa ma la sunt in squi nantia et pernecabilia et mortalia. s. q̄n squinãtia venit in febrib⁹ continuis in die cretica. sincopis vehemẽs: difficul/ tas anhelitus: sicut est disnia oregmon. difficultas trãsglutiẽdi ita q̄ reijciat po tum per nares: vox catulina. ita q̄ vi/ deat̃ loq̄ cũ naribus. spuma in ore. emis sio lingue. et frequẽs motus: sicut appa ret in equo fatigato. color niger et liui/ dus in lingua in oculis et labijs. frigidi tas extremitatũ. cõtractio colli. et q̄ nõ possit iacere supra dorsum et potissime in squinãtia que est in vijs anhelit⁹. q̄m quãdo est in vijs cibi accidit plus diffi cultas transglutiendi. aliq̄n tñ accidit vtrũq̄. Squinantia venit frequenti⁹ in vere. et q̃ ẽ cũ fe. est magis periculosa. Signa aũt magis salua sũt quies. som/ nus. alleuiatio doloris. bonitas. anhe/ litus. facilitas trãsglutiendi. et breuiter priuatio malorum signorum.

Curatio.

Ista egritudo ẽ mul/ tũ periculosa et bre/ uis terminationis. et idõ a principio sta/ tim succurrendum est. et ideo homines qui de facili incurrunt squinantiam cuʒ sentiũt se repletos deberent facẽ phlo/ botomiã anteq̄ incurrerent. In primis fiant clisteria. deinde si corp⁹ est plecto ricum fiat phloia de saphenis eiusdeʒ lateris. vel de cephalica oppositi late/ ris. Deinde si indiguerit et virt⁹ possit tolerare fiat de cephalica eiusdem late ris. ẜm q̄ dolor magis declinat ad de/ xtrũ vel ad sinistrũ. Deinde si particu/ laria conueniant fiat phloia de vena q̃ est in fronte. deinde de venis labiorũ. deinde de venis que sunt sub lingua. Et

si nō possit trāsglutire fiant ventōse in collo ⁊ sub mēto. Ista aūt valent in oī apostemate pfocatiuo cū conueniētia particulariū. Dieta sit talis: ꝙ nihil comedat vsqꝫ ad diē tertium: si virtꝰ possit tolerare. ⁊ si nō possit sit cōtentꝰ isto cibo .s. aq̄ ordei: aut ydromelle: aut sirupo acetoso: aut oxiꝉ. aut brodio pulle parue. Post diē aūt tertiū vtat ordeato claro: aut pulla trita colata. ⁊ ita de aliꝭs sorbilibꝰ iuxta conuenientiam particulariū. Uniuersalibꝰ igit recte ordinatis ad pticularia veniamꝰ. In primis fiat gargarisma si cā est calida cuꝫ diamoron. ⁊ modico sirupo iulep. aut violꝭ. aut siru. de papauere. Aut fiat decoctio in aq̄ coriandri ⁊ sumac ⁊ gallarum. ⁊ ypoq̄stidos. ⁊ maloꝝ gra. cōtritorū cū toto ⁊ addatur aliquantulum zucc. ⁊ colet ⁊ fiat gargarisma. Deinde vtatur istis pillulis sub lingua. ℞. granoꝝ rose. sumac. coriad. sang. dra. conficiātur cū mucillagine psiliꝭ. ⁊ draganti frigidi in sirupo nenupharis: ⁊ fiāt pilꝉe ⁊ teneant in ore: vel fiat gargarisma de oxiꝉꝉ. ⁊ aqua ⁊ aceto. ⁊ valet in vtraqꝫ causa. Et si cā esset frigida fiat decoctio de nitro. ⁊ alumine assis. ⁊ mastic. ⁊ thure. ⁊ ydromelle: ⁊ fiat gargarisma. deinde fiāt pilꝉe quas teneat in ore. ℞. mastic. thuris vuaꝝ passarum mūdataꝝ abariꝉꝉ. storacis calamite. aā. ʒ. ij. conficiantur cū oxiꝉꝉ. Deinde in causa calida circūdetur collum vndiqꝫ lana succida inuoluta ī oleo de camomilla. Et si cā est frigida grossa viscosa. ℞. sinap̄. nitri. sulphuris. castorei. ⁊ bulliant in oleo. ⁊ lana intingatur ⁊ circa collū inuoluat. Deinde postq̄ incipit venire ad augmentū gargarizet aquam decoctionis fenugreci. seminis lini. vuaꝝ passarum mund. abariꝉꝉ. sūmitatum pāpaueris. caricaꝝ. liquiri. mund. Et si cā est calida addatur zucc. ros. ⁊ violꝭ. nenuphar. Et si cā est frigida non oportet addere nisi mel. Item ℞. olei violꝭ. butiri caricarum. fermenti. dialtee. misceant. istud eni maturat ⁊ rumpit siue intus siue extra applicatum per modū emplꝭ. aut quocūqꝫ mō applicet: siue gargarizando. siue alio mō. Postq̄ aūt venit ad maturationē rumpatur ⁊ gargarizet oxiꝉꝉ. diur. cuꝫ decoctiōe caricaꝝ. ⁊ fermēti. aut squiꝉ. aut aperiat cū digitis ⁊ vngue. Aut rūptū fuerit gargarizet oxiꝉꝉ cū vino. Et si mā eēt mꝉtū grossa addat. pip. nitrū. cinamomū. sinapis. Illa aūt que valēt a tota specie: sicut dicūt magistri nostri sunt stercus yrundinū: ⁊ stercus pueri: ⁊ stercus canis comedentis ossa: ⁊ stercus lupi. Ista enim debent aliquantulū desiccari supra testam. ⁊ deinde puluerizari ⁊ ī ore īsufflari: aut decoquant ī ydromelle: ⁊ fiat gargarisma. Dicunt etiam ꝙ si vipera stransguletur cum filo ⁊ circūdetur collū ꝙ multum valet. Ista emperica non suꝫ expertus: sꝫ alia omnia que dicta sunt feci frequenter. Ista etiam valent in squinātia ⁊ in apostematibus suffocatiuis ⁊ in arista ⁊ similibus. Accipiatur spongia parua ⁊ liget cū forti filo ⁊ trāsglutiat ⁊ subito extrahatur. Ideꝫ posset fieri de lardo. In vltima aūt desperatione aperiat gula vt possit respirare. ⁊ cū negociū erit ꝯpletū ꝯsolidet. In curatiōe istoꝝ apostematū non oꝫ medicus esse negligens nec sōniculosus: qꝛ passio ē acutissima.

Clarifica. Intelligēdū ꝙ sq̄nātia pt cari de meꝉia sicut pleureꝭ. lꝫ raro: qm̄ squinantia est breuis terminationis. ⁊ meꝉia facit longū morbuꝫ. ⁊ cum hoc meꝉia nō ē hu-

mor bene cursibilis nec bñ penetrabi/
lis: ꝛ ideo raro fit: possibile tñ est sicut
Aui. dicit licꝫ ꝯtrariũ dicat Viaticus:
sed ipossibile accipit ꝓ difficili. Scdo
notãdũ ꝙ sq̃nãtia fit vt plimũ de san. ꝛ
postea ꝺ phlegmate ꝛ postea ꝺ co. ꝛ ra
ro ꝺ melia. Et iuxta h̃ notãdũ ꝙ vt pli
mũ fit per viã reumatismi: ꝛ per viam
deriuationis: ꝛ iõ fit subito: tardius ãt
fit ꝑ viã cõgestionis ꝛ ꝑ ascensum va/
poꝛuꝫ ab iferioꝛibus: qꝛ talia tarde ag
gregant ꝛ tarde ascendũt: squinãtia ãt
fit subito. Tertio notãda sũt q̃toꝛ cir/
ca istã mãm: pꝛimũ scꝫ ꝙ ad squinãtiã
sequitur febꝛis cõtinua. Et rõ dictoꝛũ
est qm̃ licꝫ ista mẽbꝛa nõ sint nobilia:
deseruiũt tñ mẽbꝛo nobili: ꝛ ita habẽt
nobilẽ opatiõnẽ. Et qñ ista cõueniunt
scꝫ ꝙ febꝛis sequit̃ squinãtiã: tãto dete
rius ꝑpter difficultatẽ anhelitus. Et in
omni squinãtia cõpetit lac: ꝛ qꝛ abster
git ꝛ mũdificat ꝛ maturat nisi timea/
mus de fe. ꝙ coꝛrũpat. Secũdũ qꝺ de
bemus intelligere est istud scꝫ ꝙ ad sq̃/
nantiã sequit̃ eductio oculoꝝ: ꝑp colli
gãtiã quã hꝫ trachea cũ lacertis oculo
rũ. Tertiũ qꝺ sequit̃ est eductio lingue
ꝛ h̃ est ꝑp magnitudinẽ apostematis in
radice ligue. Quartũ qꝺ debem⁹ itelli
gere est qm̃ in oĩ spẽ squinãtie cõpetũt
repcussiua ꝛ diuretica. Et si diceret̃ nõ
ne mittit̃ mã ad mẽbꝛa nobilia dico ꝙ
nõ: qꝛ multa mẽbꝛa sũt in medio ꝛ dis/
partit̃ i multas ptes ꝛ distributa ꝑ mul
ta mẽbꝛa meli⁹ rectificat̃ q̃ si eẽt colle/
cta i vno: ꝛ cũ h̃ ista mẽbꝛa nõ sũt emũ
ctoꝛia sicut sũt asselle ꝛ inguina: ꝛ cũ h̃
qꝛ in pꝛincipio nõ hꝫ tantã maliciã ista
mã: ꝛ cũ hoc qꝛ opatio: mẽbꝛi nobilissi
mi ipedit̃. Ex his igit̃ elici põt ꝙ in sq̃
nãtia pñt cõpetere repcussiua: alr pos/
set cõtingere repẽtina suffocatio: cũ sit
de supacutis. Ultimo cõsiderãdũ circa
istã mãm ꝙ mucillago psilij ꝛ citonio/
rũ vna cũ alijs: licꝫ sint frigida ꝛ visco
sa pñt maturare ꝛ rũpere: pꝛo tãto qꝛ
faciũt alia adherere ꝛ carice ꝛ fermẽ/
tũ etiã maturãt ꝛ rũpũt. Si aũt apo/
stema eẽt in exterioꝛib⁹: calx viua cuꝫ
sapone iudaico rũpunt: ꝛ si sapo moll̃
inueniat̃ albus tãto melius: sed possũ/
mus accipere saponẽ duꝝ album vltra
marinũ ꝛ miscere cum oleo laurino: ꝛ
erit molle ꝛ album.

¶ Capl'm. ij. de passiõib⁹ vuule.

Vula hꝫ quĩqꝫ iuuamẽta pꝛimũ ꝙ ꝓseruat a fu
mo ꝛ puluere ꝙ non
vadãt ad pulmonẽꝫ.
Secũdũ est qm̃ alte/
ratur ibi aer ꝛ calid⁹
ꝛ fridig⁹ anteq̃ vadat ad pulmonẽꝫ ꝛ
coꝛ. Tertiũ valet ad infoꝛmationẽ vo
cis: ꝛ iõ stat supꝛa foꝛamẽ anhelit⁹: sic
digitus fistulatoꝛis. Quartũ iuuamen
tũ est: qm̃ quãdo homo loq̃tur stat su/
pꝛa meri ne aer ingrediatur ad stoma/
chum: ꝛ qñ homo comedit stat supꝛa
viã anhelitus ne cibus ꝛ potus vadãt
ad pectus: ꝛ iõ nõ est bonũ comedere
ꝛ loqui simul. Quintuꝫ est qm̃ ꝓseruat
ne mã reumatica descẽdat subito ad pe
ctus ꝛ stomachũ: qm̃ ibi remanet ali/
quo mõ ꝛ sentit̃: ꝛ tũc expellit̃ cũ screa
tu: ꝛ iõ q̃ amisit vuulã amisit ista q̃nqꝫ
iuuamẽta: ꝛ ꝓ tãto nõ possũt pati. nec
caloꝛẽ nec frigus nec sitim: imo ledunt
de facili a quacũqꝫ cã: ꝛ iõ vt plurimũ
ptisici moꝛiunt̃. Caueãt igit̃ sibi q̃ in sa
nitate faciũt sibi incidi vuulã vt melius
cantent: qm̃ sine dubio cũ instrumentis
vocalibus: postea nunq̃ faciunt opera
tionem pulchꝛam. Uigilate igit̃ vuula

aliquādo relaxatur ꝛ cadit inferius ꝛ impedit viam cibi ꝛ anhelit⁹. aliqñ ēt apostemat ꝛ modica mā valde sufficit ad sui apostemationem: ꝛ sicut aposte matur vuula. ita vt due amigdale que sunt in radice lingue.

Cause. Cause sunt nec plus nec minus sicut dictū est capitulo de squinantia.

Signa. Ista etiam sunt eadem cum predictis signis.

Pronostica. Ypo. docet pnosticare vuulā tumidā ꝛ rubentē timendū eē incidere ꝛc. Timor eni est qdruplex. Prio qm̄ timendū est de nimio fluxu qui nō possit restringi. Scdm qm̄ si non fuerit maturū ex hoc accidit magn⁹ dolor: ꝛ io currunt hūores ꝛ magnificat apostema. Tertio qm̄ si amittat pars substantie vuule: amittūtur. v. iuuamenta que hȝ naturaliter. Quarto qꝛ si māv a dat ad pulmonē timendū ē de ptisi aut peripleumonia. ꝛ ita de aliis. Quinto qm̄ si vadat ad stomachū timendū est ꝙ causet ibi nocumentū vigilate igit.

Cura. Curatio fere ē eadē sicut in squinātia. In pris igit fiāt clisteria phloie. vētose. purgationes. ꝛ sillia q̄ dcā sūt superi⁹ iuxta cōueniētiaȝ particulariū. corpe aūt mūdificato repercutiat mā cū diamorō ꝛ aq̄ ca. aut decoquant in aq̄ galle. sumac. spidie. ꝛ ponat modicū aceti ꝛ fiat gargarisma. Et si cā est frida addam⁹ alumē. assuȝ. ꝛ sal assuȝ. masticē. thus. ꝛ mel. Et si propter stiptica aut pp alia talia apostemata fuerint nimis indurata: mollificētur sit. ℞. psilij dragagāti. gumi arabi. fenugreci. se. lini. sem. malue. ordei. cōquassent oia preter psiliū. ꝛ fiat mucillago i aq̄ calida ꝛ exprimat. Et isto possum⁹ vti multis modis siue int⁹ siue extra. Primo ꝙ illiniant ptes indurate frequenter cū pluma. aut ꝙ iste mucillagines buliant in aq̄ ca. ꝛ fiat gargarisma. ꝛ desiccet ꝛ fiat puluis ꝛ insufflet intus vsqȝ ad locū. Postea dissoluam⁹ sic. buliat ysopus ꝛ radix lilij in oxill. squill. ꝛ fiat gargarisma. Et cū hoc buliant succus agrimōie ꝛ cētauree i oleo laurino ꝛ intingat lana succida ꝛ iuoluatur collū. Et si fuerit casus vuule cū fe. gargarizet diamorō cū aqua ca. aut buliāt rose mirtilli: sumac. galle. in aq̄ cū aceto ꝛ fiat gargarisma. Et si est sine fe. ꝛ calore addam⁹ istis. sal assuȝ ꝛ alumē assuȝ. ꝛ sal armoniacū. ꝛ galliā muscatā. ꝛ fiat gargarisma. In pueris aūt fiat ex istis illinitio cū pluma. ꝛ inuoluat collū lana succida cū oleo de camomilla. ꝛ fricet caput. ꝛ claudāt cōmissure partis anterioris cū thure ꝛ pice. ꝛ pseruent oino a reumate. ꝛ exhibeant exiccatiua sicut sunt vigilie. ꝛ minorationes cibi ꝛ pot⁹ ꝛ sillia: licȝ non possint trāsglutire. Desiccet igit humiditas supflua illi⁹ vuule quātū erit possibile. Ad icisionē igit vuule veniam⁹. qñ vuula gracilis est versus radiceȝ. s. in palato supiori: ꝛ est grossa inferi⁹: ꝛ nō est rubea sed vergit ad quādā albedinem ꝛ liuorem mortificatū. ꝛ vident signa maturitatis. ꝛ corp⁹ est mūdificatum. ꝛ est tāta grossicies ꝙ timendū est de suffocatione. tūc si aliqua hora ē incidendi incidenda est. Cōprimat igit lingua ꝛ vuula cū forpicib⁹ incidatur. s. quātū augmentata est preter nāȝ. qm̄ si abscinderet in pua quātitate nō haberet iuuamentū: ꝛ si in nimia magnū nocumentū. mediocritas igit obseruetur. Uel potest hoc fieri cuȝ tenaculis illis cū quib⁹ abscinduntur dētes. Scdo mō

potest abscindi per hūc modū. ℞. asse
fetide. arsenici. vitrioli. salis armoniaci
attramenti. alluminis. ꝛ fiant pill'e cuȝ
aceto squill'. ꝛ ingenient cū aliquo istru
meto ꝙ possint applicari vuule p vnā
horam: ꝛ cū incipit denigrari iam suffi/
cit ꝙ inter tres dies cadet. Tertio mō
operamur per hūnc modū. restaurator
percutiat vuulam cum phlobotomo
in parte illa in qua maior ē maturatio:
ꝛ ideo sanies ꝛ sanguis exibūt. Quar/
to modo sic. accipe acū de ferro ꝛ po
natur in igne donec candeat: ꝛ cauteri/
zetur loc⁹: sed acus trāseat per calamū
de ferro: ne partes vicine ledant ꝛ ac⁹
sit sic figurata ꝙ possit compleri opera
tio. Nunc aūt debet patiens tenere os
apertū vt sanguis ꝛ sanies fluāt ad ex/
teriora. Et si flueret ad pect⁹ ꝙ mundi
ficentur cū tussi. ꝛ si ad stomachū cum
vomitu aut secessu. Post hoc aūt gar
garizet ista decoctio. ℞. yreos. ysopi.
liquir. capillis ve. re. ordei. decoquant
in ydromelle: ꝛ tūc accipe duas partes
huius decoctionis ꝛ tertiā oxill'. diur.
ꝛ fiat gargarisma ꝛ frequenter. Si aūt
vellem⁹ abscindere apostema quod est
in amigd. existentibus in radice lingue.
tūc eleuet cū vncino. ꝛ ē cauēdū ne au
feratur tota pellicula: qꝛ periculū esset
amittere humiditatem saliualem.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ vuula ma
gis declinat ad viā anhelit⁹ ꝙ̄ ad viaȝ
cibi. Cui⁹ rō est vt preseruet plus a no/
cumentis: qm̄ membra pectoris nō hn̄t
aliud foramen per qd possint mūdifica
ri trachea. Sed stomach⁹ potest mūdi
ficari per superiora ꝛ per inferiora. Cō
seruanda est igitur vuula ne abscindat
qꝛ qui eā amisit pulchrā iocalem ami/
sit. Secūdo notādum ꝙ via anhelitus
scȝ trachea arteria declinat magis ver/
sus partē anteriorem ꝛ viā cibi. sed me
ri declinat magis vsus partē posterio/
rem. ꝛ est duplex rō qm̄ pect⁹ declinat
magis anterius ꝛ stomachus posteri⁹.
quare oportuit ꝙ meatus cuiuslibȝ de/
clinarent versus ptes suas. Secūda rō
est qm̄ anhelit⁹ est magis necessari⁹ ꝙ̄
cib⁹: ꝛ ideo oportuit ꝙ via sua esset re
ctior. quare est anterius. via aūt cibi est
magis tortuosa: ꝛ qꝛ non est ita neces/
saria. ideo fuit posteri⁹ collocata. Ter
tio notandū ꝙ via cibi est magis dila/
tabilis ꝙ̄ via anhelit⁹: qꝛ subtiliora sūt
illa que transeūt per tracheā: ꝛ propte/
rea fuit cartilaginosa. Illa aūt que trās/
eunt per meri sunt grossiora: ꝛ etiā ali/
quādo trāsglutitur magnus bol⁹. qua/
re illa via fuit multū dilatabilis: aliter
sequeret suffocatio. Quarto considerā
dum ꝙ ea que ascendūt a stōacho ma/
gis nocent suis vijs. s. meri ꝙ̄ illa q̄ ascē
dunt a pectore noceant suis vijs. i. tra/
chee. Cuius rō ē duplex qm̄ ea que ascē
dunt a stomacho sunt magis indigesta
ꝛ acuta: ꝛ cū hoc meri ē magis passibi
le. Illa aūt que ascendūt a pectore sunt
subtiliora ꝛ magis digesta. ꝛ trachea
nō est ita passibilis: cū sit dura annulo/
sa cartillaginosa. Quinto intelligendū
ꝙ trachea dilatat ꝛ magnificat nāliter
circa tēpus pubescēdi quare imutatur
vox nāliter dato ꝙ nō coiret: sed si coe
at manifestius imutat: cū coitus violē
ter faciat ad augmentū: qm̄ vox imuta
tur nāliter ꝟm latitudinē aut stricturaȝ
cāne ꝛ ꝟm caliditatē ꝛ frīatē. ꝛ ꝟȝ vir
tē fortē ꝛ debilē. Ultio notādū ꝙ si ra/
dix vuule eēt grossa ꝛ caput acutū: tūc
nō eēt ita timēdū de suffocatiōe. qꝛ vie
nō ita clauderent. ꝛ iō nō oportēt ipaȝ
incidē: sȝ qn̄ radix videt gracilis p co/

paratione̅ ad caput suu̅: tu̅c cadit ⁊ op
pilat ⁊ i̅pedit vias: ⁊ tu̅c ꝓpter timore̅
suspectio̅is e̅ incide̅da aliť no̅: ⁊ q̊cunqꝫ
modo fiat semper est magnu̅ ꝑiculu̅.

¶ Capl'm tertiuꝫ de raucedine vocis.

Vox est no/
bilissima actio volun
taria ex nobilissima
actio̅e aïe ꝓcede̅s: qꝛ
ex motu cogitatio̅is
⁊ deliberatio̅is. h su̅t
que legu̅tur apud Gal'.li. suo de voce.
Ma̅ au̅t vocis e̅ ꝓuenie̅s a pulmo̅e tra̅
siens ꝑ trachea̅ arteria̅ ꝑcutie̅s cartilla
gine̅ epiglotis. p̄ricipiu̅ au̅t vocis e̅ i̅ epi
gloto: qm̅ venit aer ex locis amplis ad
loca stricta. Ca̅ au̅t efficie̅s e̅ v̇tus mo/
uens lacertos pectoꝛis ⁊ epiglotis dila
tatio̅es ⁊ co̅strictio̅es. Ca̅ au̅t formalis
⁊ ꝑ se e̅ vuula retine̅s aere̅: sic̄ digit⁹ re/
tinet i̅ fistula. vn̄ i̅ formatio̅e vocis vuu
la e̅ ꝑ se: ⁊ alia sunt ꝓpť iuuame̅ta. sicut
lingua. palatum. de̅tes ⁊ labia. ⁊ ita de
alijs. Ca̅ finalis e̅ explicatio ꝯcept⁹. hn̄
igiť dictu̅ e̅ nobilissima actio ⁊c̄. Huic
au̅t actio̅i adueniu̅t tria accide̅tia sicut
alijs actionib⁹: qm̅ vox aut auferť. aut
minorať. aut corru̅piť. Auferť cu̅ cessat
penit⁹. minorať cu̅ aliqs loquiť cu̅ q̄da̅
difficultate. corru̅piť sicut pꝫ in q̄dam
raucedine ⁊ voce tremula ⁊ pauca ⁊
aspa. ⁊ ita de alijs quoꝝ ca̅ morbi sunt
officiales. consimiles ⁊ co̅munes.

Causa. Corruptio vocis aut ꝓ/
uenit a causis extrinsecis
aut intrinsecis. Si extrinsecis sic̄ est fu/
mus puluis vent⁹ borealis cum venit
subito post australe̅. ⁊ eco̅uerso. come/
stio multa reꝝ multaꝝ salsaꝝ acutaꝝ
acetosaꝝ. Et ꝓuenit ex debilitate vir/
tutis: sicut in decrepitis. ⁊ pueris. ⁊ co̅/
ualescentibus. ⁊ incarceratis. ⁊ religio
sis. ⁊ similibus. Et prouenit e̅t ex casu
⁊ ꝑcussio̅e colli ⁊ nuche ⁊ spondiliu̅ ⁊
neruoꝝ ꝓcedentiu̅ ex eis. ⁊ breuiter ex
nocume̅to omniu̅ illoꝝ q̄ faciu̅t ad in/
formatione̅ vocis. Si au̅t sit ex causis
intrinsecis: tu̅c accidit corruptio ⁊ no/
cumentu̅ in voce propter nocume̅ta ce/
rebri: ⁊ colli: ⁊ nuche: ⁊ pectoris: ⁊ sto
machi: ⁊ oi̅uꝫ membroꝝ vocaliu̅. sicut
est pulmo: trachea. epiglotis. vuula. lin
gua. palatu̅ superi⁹ ⁊ inferi⁹. ⁊ labia ⁊
dentes. Et venit sp̄aliter ꝓpter nocume̅
tum lacertoꝝ dilatantiu̅ epiglotim ꝭm
Gal'. lib. de voce. ⁊ ꝭm Auic̄. Et venit
etia̅ corruptio in voce ꝓpter malaꝫ co̅
plexione̅ calida̅. frigida̅. sicca̅. ⁊ hu̅ida̅.

Signa. Signa sunt satis ma/
nifesta ꝑ lesione̅ mem/
brorum. quoniam si a causis extrinse/
cis discernunť per indicia patientis. aut
assistentium ⁊ similiu̅. Et si fuerit a ca/
pite est cum diminutione alioꝝ sensuu̅
⁊ capitis grauitate. Et si a collo discer
nitur ex dislocatione ⁊ dolore. Et si a
stomacho discernitur ex grauitate sto/
machi. Et si a pectore similiť. Et si ex
ore discernitur per nocumenta illarum
partium. Et si ex epigloti discerniť ex
priuatione alioꝝ. Et si fuerit ex calido
vox est magna. Et si ex frigido vox e̅
parua. Et si ex sicco vox est aspera. Et
si ex humido tunc si est humiditas ma
gna causatur raucedo. Et si maior tunc
causatur vox tremula. Et si maxia tu̅c
auferť vox. Si a paralisi lingue ⁊ me̅/
broꝝ vocaliu̅. corru̅pitur: igiť vox ꝓpť
spasmu̅ repletionis ⁊ inanitionis ⁊ si/
milium. ꝭm igitur fortitudine̅ ⁊ debili/
tate̅ ca̅e: ꝭm hoc adueniu̅t diuersa acci
dentia in voce: aut ablationis: aut mi/
norationis: aut corruptionis.

Pronostica. Corruptio vocis propter nocumenta nuche colli et spondiliu et nervorum dilatatiu et ita de aliis nocumetis que veniut a parte posteriori: sicut est dislocatio. casus. et percussio. vix: aut nuq curat: nisi eet valde novella. Raucedo p vnu annu no recipit curatione. Raucedo ex reumate nunq curatur nisi prius reuma curetur. Cu3 aliqs e reumaticus et raucus et phobotomat: vix aut nunq curatur.

Cura. Tria sut que ?petut in oi raucedine. Primu. s. ficc sicce et debet assari donec incipiant sudare et statim comedi. Secudu est caulis siue succus siue brodiu: vel p modu electuarij vel coditi. Tertiu est pedes aialiu et possime pedes vaccarum. Si at raucedo seu vocis imutatio venerit propter laboze et clamoze: aut vociferatione: aut propter nimia siccitatem: tunc ista copetut. s. vitella ouorum. lac. butiru sine sale. malue. atriplices. oleu amig. dul. oleu viol. oleu sisaminu. siue itus siue extra applicatu. Et valet et balsamu3 dragatu. amig. et penidia. vue pas. mude. fistici. pinee. pisces recetes squamosi de aquis mudis. iuscula. et oia sorbilia. Accipe malagranata dul. et decoquatur iter prunas et remoueat cortex et reliquu terat et colet: et colature addatur panis zuccari: et sorbeat: et copetit etia sonus et quies et silia huectatia corpus. Si at imutatio vocis fuerit propter caloze: si corpus est plectoricu fiat phloia. et si colera abudet purget cu cassiaf. et mana et vtat diapapaue zuc. ro. viol. diadragato frigido. diapenidion sine spebus calidis: et vtat cadi. et penidijs. et cucurbita et melonibus. Si aut vox imutat ex causis frigidis: vtat diayris. et diaysopo. diacalameto. origano calameto et silib. Nuc at de raucedie dicam: et qz raucedo proprie veit ex humido: et etia frequeti aduenit q alie vocu imutationes: io hac cura diligetius psequamur: et qz vt plurimu venit cu reumate io in primis suffumigetur caput cu nigella: et saccellet cu milio et sale assis. et teneat istas pillas in oze. ℞. stozac. calamite. ambze. mastic. thuris. liquir. mude. vuarum passarum mudatarum. abarill. caricarum. dragagati. gumi arabici. et fiat pillule. et cosiciant cu ydromelle. Reumate curato vtat cubebis die ac nocte: mane et sero sine omni misericozdia: sicut si eet ludus pilorum et inungat puitas cibi et potus et eiusde3 subtilitas et vigilie. et vitet oe balneu3 et fometatione. et vitet oia salsa et acuta et acetosa. Et si ex istis cotingat vti rone curationis addent semp lenitiua sicut sut vue passe. dactili. ficus sicce. pinee et silia. Ite vtat isto medicamie. ℞. zinziberis cditi. pipis logi. cubebaru pulueris calameti. an. ʒ. ss. caricaru. vuarum pas. mudatarum abarill. pinearum fisticorum. an. ʒ. ij. puluerizada puluerizentur. et coquassanda coquassent. et fortissime coterant cu modico mellis sup cineres calidos diu agitado et fiat coditu quo vtat frequeter in die labedo diu i oze tenedo. Et istud medicame reputo valde bonu. nihilominus pot digeri ma frigida et huida p hunc modu et valet in oi passione pectozis de ca frigida et huida. sicut in raucedine et asmate et tussi. ℞. radicis yreos. lilij. squille. ysopi. origani calameti. an. ʒ. ij. siseleos. fenugreci caricarum. vuarum pas. mudatarum abarill. fisticorum. pinearum. mude dactilorum piguiu. amig. excozticatarum. iuiubarum. sebesten. an. ʒ. j. mellis lib. j. fiat si

rupus lib.j.r.5. Materia digesta pure tur sic. ℞. yerap.ʒ.ij. yeralogodion.ʒ.ij.bdelij.pulpe coll.an.grana.vj.misceãtur r fiãt pillule. Item gargarizet quotidie ydromel aquaticũ cũ oxill. squill. Et qz diuersitas pticularium est multa valde: iõ adhuc ista medicamina subiũgam⁹ q̃ multũ valẽt in oĩ passione pectoris de cã frigida r hũida. sicut dictũ est de medicamine p̃cedẽti: r iõ fere ista mẽlia replicabunt in capitulo de asmate seu difficultate anhelitus r caplo de tussi. dũ mã sit frigida r humida. Primũ est tale. ℞. triũ granoꝝ piperis. cubebaꝝ. cinamomi electi. an ʒ.j. fenugre. se. lini assi. maratri. pinearũ mũda. abarill. iuiubaꝝ. sebesten. an ʒ.j. cõficiant cũ melle r lẽto igni cõdiantur. r fiat cõditũ sicut opz r sumat lãbẽdo. Itẽ secũdũ medicamẽ qδ valet in mã frigida r hũida reumatica. ℞. ambre storacis calamite masticis thuris an.ʒ.j. dragagãti. gũmi arabici infusoꝝ in ydromell. liquir. mũde. vuaruz pas. mũda. abarill. caricaꝝ. an.℈.j. cõficiãtur cũ ydromelle r fiãt pille. r teneantur in ore. Itẽ tertiũ medicamen. ℞. myrrhe. olibani. an.ʒ.j. puluerizent r sumat cũ ouo sorbili. Silr valet puluis calamẽti cũ ficubus siccis. valet r ius galli antiq̃ cocti cũ polipodio. aniso. r ysopo. r vuis passis mũdis. Itez vltimũ medicamẽ qδ valet in desperatione cũ mã est multũ hũida r nõ hẽmus aliã viã. ℞. pipis. cubebaꝝ. myrrhe. costi aristol. cassielignee. siseleos. maratri. an.ʒ.j. arsenici. sulphu. citrini asse fetide. an.ʒ.5. ꝯficiant cũ sepo hircino r vitell ouoꝝ. r fiãt trocisci r desiccent in vmbra: r cũ vti volueris ponatur vn⁹ sup carbones r recipiat fumũ ore apto. Et si ex ista suffumigatio ne exasperaret guttur: gargarizet frequẽter ydromel. r vtat vuis passis dactilis r fisticis. Cibus aũt farmace⁹ sit iste farina tritici cocta in furno: r fabarũ. r rizi. r fenugreci. r lupinoꝝ. r cicerũ. r colatura furfuris. r amigdal. r similia: h̃ est frumẽtũ grossũ cõfractũ. r qõlibet istoꝝ põt cõdiri cũ lacte caprarũ: aut cũ brodio carniũ. Si aũt raucedo fuerit ex apostẽate: vtat vino dulci r aliis sicut dictum est. Et si fuerit ex vuula r aliis: curent illa pri⁹. Et si fuerit ex mala cõplexione calida sine mã. vtat istis q̃ valẽt ẽt ĩ siti r ardore. r aspitate. r siccitate r sil'ibus. ℞. se. psilij. citonioꝝ. dragagãti fiat mucillago in aq̃ dulci r exprimat p pãnũ: tũc. ℞. iiij. se. frigidoꝝ mũd. papaueris al. cãdi. penidi. vuaꝝ passaꝝ mũda. abarill r cõficiãtur cõ p̃dicta mucillagine r fiant pille pue aliquãtulũ cõpresse r teneãtur supra linguã r in faucib⁹: valẽt etiã ad digerẽdũ r alterãdũ materiam calidã r q post sequeretur euacuatio r ita valent ante r post.

Clarificatio.

Intellgendũ q hũiditas tẽperata r equalis facit vocẽ equalẽ r leuẽ. sed si excedat facit raucã: vñ sicut caliditas cũ excedit facit vocẽ magnã r frigiditas puã: r siccitas asperã: r v̈tutis debilitas tremulã: ita hũiditas p pprie causat raucã: r raucedo nõ causatur pprie nisi ex hũido supfluo: nisi largo mõ acciperem⁹ raucedinẽ oẽm vocis asperitatẽ puitatẽ r inequalitatẽ. Humiditas aũt supflua cum vadit ad epiglotim: relaxat r mollificat neruos r lacertos epiglotis pprie dilatatiõis r ita cãtur raucedo. Studeam⁹ igit cõsumere oẽm illã humiditatẽ supfluam cũ applicatione sex reꝝ nõ nãliũ sicut

aer siccus siue p nãm siue p artificiũ: et ita de alijs. Secundo debemus hic intelligere q humidũ curat raucedinẽ et causat raucedinẽ: hũiditas supflua intrinseca imbibita causat raucedinẽ: sed humiditas ab extra leniẽdo et desiccãdo tẽperando curat: et cũ hoc abstergendo: sicut est dragagãtum: gũmi arabici et similia. Humiditas igit interior inducit asperitatẽ eleuãdo vnam ptem supra alterã: et remouet soliditatẽ naturalẽ mollificãdo: et iõ reddit vocẽ inequalẽ et raucã. Sed humiditas exterior potissime que est abstersiua et mũdificatiua: talis enĩ lenit et clarificat et applanat et facit ab hoc vt aer equaliter illidatur: et ideo cãpana que est iuxta aquas hʒ meliorẽ sonũ. Tertio debemus itelligere: qm licʒ hũiditas reddat vocẽ raucã: nõ tñ pp h siccitas clarificat: imo reddit vocẽ asperã cũ excedit. Et iõ in curatione raucedinis cum siccis semp apponamus hũida lenificatiua. Siccitas aũt tẽperata reddit vocem sonorã: q: aer trãsit equaliter et reuerberatur: nocet igit siccũ i excessu et iõ tubicinatores pĳciunt aquã in tubis suis et nocet humidũ supfluũ: et nigella cuius lignũ fuit incisum in plenilunio: nunq erit bñ sonora pter nimiã humiditatẽ quã accepit. Quarto notãdũ q quãdo accidit raucedo ex nimia humiditate sanguinea: bñ põt tũc cõpetere phlobo: sed qui facit in alio casu nimis infrigidat et fluxũ pcurat: et ita inducit ppetuã raucedinẽ. Quinto notãduʒ q si raucus phlobotomatus acceperit aquã ca. cõsilio medicoꝝ ista põt esse curatio. qm aqua ca. rõne actualis caliditatis linit poros et aperit et facit ad hoc q mã exalet: et digerit etiam mãm phlegmaticã in stõacho fm Aui. Sexto notãdũ q doctores qui alta voce legũt et hoĩes qui fatigãt se in loquẽdo et vociferãdo frequẽter incurrũt raucedinẽ: qm rõne laboris incurrũt dolorẽ et calorẽ: et ita trahit mã hũida aquosa ad epiglotim et cãnas. In omni igitur morbo diligẽter cõsiderent cause et cũ oĩ sollicitudine abscindant. Septimo aduertẽdũ q calidũ p se desiccat humidũ cõsumẽdo: sʒ p accñs humectat leniẽdo: dissoluẽdo: liquefaciẽdo in materia parata. Frigida aũt humectãt cõseruãdo adunãdo: p accñs ãt desiccãt cõgelãdo et idurãdo petrificãdo: et cũ hoc etiã alio mõ: qm oĩs mala cõplexio et oĩs error virtutis digestiue macerat corpus et desiccat: nisi solũ error virtutis assimilatiue fm Gal. iiĳ. pticula de morbo. Frigidũ aũt per hũc modũ põt desiccare: nõ est igit incõueniẽs eũdẽ effectũ fieri a diuersis agẽtibꝰ qm vnꝰ introducit p se: et alter p accñs etc.

¶ Caplm. iiĳ. de tussi.

Tussis est motꝰ virtutis nãlis expulsiue suscitatus et iuuatus p aĩalẽ sensibilẽ et motiuã: et etiam motus fʒ dispositionẽ nãlẽ circa spiritualia ꝯuersãtis ad expellẽdũ nociua. Intelligẽdũ est q sicut sternutatio est motus cerebri nãlis nõ morbi: ita tussis in pectore est motꝰ nature et nõ morbi. Modus ãt est iste cũ aliqđ nocumẽtũ accidit cãne et cãnalibus pulmonis: tũc virtus aĩata sensibilis sentit illud nocumẽtũ et suscitat expulsiuã nãlẽ: et nãlis suscitata et adiuta p motiuã aĩalẽ velaminum et totius clibani forti ĩpetu pmiscẽt mãm: vel pmiscere intẽdũt: que supple erat in cãna et cãnalibus cũ aere et cũ ĩpetu ex/

pellūt ad exteriora vł expellere conāt ⁊ talis conat⁹ ⁊ mot⁹ appellat tussis.

Cause. Causa aūt huius motus pōt esse oē illud qḋ in cāna ⁊ cānalibus pulmonis inducit nocumētū. Ista sunt quedā ab exteriorib⁹. ⁊ quedā ab interioribus: Si ab extra sicut puluis. ⁊ fumus ⁊ cib⁹ acetosus. aut acutus aut vētosus: aut iportune sūptus inducēs gutturis offendiculum: aut aer corruptus ⁊ febris pestilētialis ⁊ similia. Si ab intus sicut aliquis humor descēdens a capite infūdēs cānā ⁊ cānales per viā reumatismi ꝓuenit etiā a stomacho: qꝛ mali fumi vadunt ad cānas: aut qꝛ cōprimunt spiritualia eodē mō fit ab epate ⁊ eodē modo a splene. ⁊ sic de alijs. Si aūt fuerit propter vicia totius clibani pectoris: tunc aut hoc est ꝓpter malā cōplexionē calidā frigidā siccā ⁊ hūidā: simplicē aut cōpositā: aut cū mā: aut sine mā: sicut ē sanguis: aut colera: aut phlegma: aut melēcolia: sed raro ſm Aui. Aut potest ꝓuenire ꝓpter apostemata pectoris: sicut ē pleuresis periplemonia aut sanies: aut vlcus: aut aquositas: aut fe. totius ⁊ similia.

Signa. Signa aūt causaꝝ extrinsecaꝝ sunt manifesta: aut ꝓpter sui manifestationē: aut indicio patiētis: aut assistētiū. Signa capitis sūt signa reumatis ⁊ grauedo capitis: ⁊ sputū cū screatu: ⁊ ꝙ sentit aliqḋ descēdere ad cānā. Signa aūt stomachi sunt dolor loci ⁊ alia q̄ signant passiones stomachi: q̄ dicent suo loco Signa aūt epatis ⁊ alioꝝ mēbroꝝ interioꝝ significāt dolores istoꝝ locoꝝ. ⁊ grauedines ⁊ signa suaꝝ passionum q̄ dicent suo loco. Si aūt ꝓuenerit a pectore apostema ⁊ sanies habent sua signa: ⁊ etiam dicent suo loco. Si autē fuerit ꝓpter malas cōplexiones: tūc si caliditas est in cā: est cum calore ⁊ pūctura: ⁊ qꝛ leditur a calidis ⁊ iuuatur a frigidis. Et si a frigore sunt signa cōtraria. Et si a siccitate cū priuatiōe sputi ⁊ asperitate ⁊ ariditate. Et si ab humiditate est cū quadā lentitate seu hūiditate: ⁊ cū quadā mollificatione. Et si ex sanguine est sputū rubeū cū dulcedine oris ⁊ alijs signis sanguinis. Et si a colera est ꝙ expuit citrinū cum siti ⁊ amaritudine ⁊ alijs signis co. Et si ex phlegmate est cū acetositate hūida ⁊ sputo multo: ⁊ ita de alijs signis phlegmatis. Et si ex melācolia: est cū acetositate stiptica ⁊ sputū vergit ad liuorē ⁊ grossiciē. Et est intelligēdū ꝙ sputuꝫ retinet vel tussis est sicca a q̄ paruꝫ aut nihil egredit: aut qꝛ fit ab aliqua malarum complexionū sine mā: ⁊ potissime a sicca: aut qꝛ fit tussis ꝓpter compressionem diafragmatis ⁊ spiritualiū siue ab int⁹ aut ꝓpter stōachū aut epar: aut splenē: aut matricē. Aut exterius sicut casus ⁊ pcussio: aut aliqua frigiditas aeris cōstringētis: aut vnguētoꝝ ⁊ similium. Tertia cā pōt esse grossities: aut viscositas mãe n̄ hñtis exitū. Quarta pōt esse nimia subtilitas qua refugit nā qꝛ cā apprehendere non potest. aut qꝛ aquosa subtilis. Quinta cā pōt eē virtutis debilitas non potentis expellere mām ⁊ est pessimū signū. Et qꝛ post cognitionē ꝓnosticatio dꝫ p̄cedere opationē: iō debemus ꝓnosticare.

Pronostica. Tussis i ydropisi veniēs pp ydropisiꝫ molesta ē. Tuss̄ i senib⁹ ⁊ decrepitis si diu durauerat molesta. Tussis nimia ⁊ diu ꝑseuerās mala qꝛ duc̄ ad ptisi ⁊ ethicā ⁊ rupturā vene i pectore ⁊

ad sputũ sanguinis: ꝛ saniẽ. Omnis tussis cum reumate mala: potissime si diu durauerit. Dis tussis q̄ somnũ aufert mala. Omnis tussis cũ aggrauatione ſẽ molesta: ꝛ cũ multis conatibus. ꝛ eductione. ꝛ rubedine oculoꝝ. ꝛ cũ modica expulsione malũ. frequẽter eni indu cit rupturã. ꝛ in febrib⁹ acutis significat mortẽ. Dis tussis cũ modico conatu ꝛ alleuiatiõe: ꝛ multa ꝛ veloci expulsione: ꝛ sine labore ꝛ fatigatiõe optima ꝛ salubris: qm̄ significat fortitudinẽ virtutis ꝛ mundificationẽ pectoris: ꝛ eductionẽ mãe quecunqꝫ fuerit: ꝛ obedientiam ei⁹ ad exitũ. Si quis patiat febrẽ ꝛ tussim: ꝛ febris cessat ꝛ tussis remanet: signũ est recediue. Si q̄s patiat tussim humidã ꝛ cesset subito cũ grauitate in pectore remanente. signat futuraꝫ febrẽ putridã aut vlcerationẽ pulmõis. Dis materia cõmota p tussim ꝛ nõ hñs exitũ virtute debili exñte mortale ẽ: q2 suffocat ꝛ ducit ad oregmonẽ. Tussis modica ꝓuocata in se. valet ꝯ sitim.

Cura. In primis ordinẽt aer: q2 illũ nõ possum⁹ effugere. Aer igit semp sit ꝯrius morbo ꝛ si naturaliter habere nõ possum⁹ pp tẽperiẽ anni aut dispositionẽ loci: artificialiter tamen acquiramus vt calida frigidis ꝛ sicca humidis obuiẽt. ꝛ econuerso. Et rectificat aer epidimialis vel corrupt⁹ quocũqꝫ modo fuerit sicut dictũ ẽ i mã febriũ epidimialiũ. Sit igit aer mũd⁹ ꝛ purus iuxta cõuenientiã particulariũ cibus sit subtilis ꝛ facilis digestionis ꝛ tẽperatus in quãtitate ꝛ ordine. ꝛ ꝯri⁹ cause morbi quãtũ cõsuetudo ꝛ cõplexio ꝛ etas pmittũt: q: morbus semp idiget ꝯrijs. ꝛ tria dicta silib⁹. Inanitio sp cõpetit repletis ꝛ resũptio inanitis: sõnus tẽperat⁹ cõpetit vt plurimũ nisi in materia reumatica frida ꝛ hũida cum repletione corpis vbi cõpetũt vigilie i plus. exercitiũ ãt tẽperatũ competit repletis corpe mũdificato. ꝛ otiũ inanitis. accidẽtia aũt aĩe ifrigidatis cõpetit ira. ꝛ calefactis timor: ꝛ cõiter gaudiũ leticia. balneũ cõpetit i declinatiõe corpore mudificato ꝛ cũ mã est pauca. coitus nõ cõpetit nisi i declinatiõe. De curatione igit ꝛ pseruatione ꝙ abstineat ab omnib⁹ cãis vniuersaliter tussim inducentib⁹: que in principio capituli dicta sunt: quare non oportet hic repetere. His visis in generali: ad curam magis particularem accedamus. ꝛ tunc oportet nos diuersimode pertactare ſm diuersitatem causarum. ponamus igitur ꝙ causa sit calida ꝛ ꝙ veniat a capite ꝛ cum reumate. In primis suffumigetur caput per hunc modum. ℞. rosarum siccarum rubearum electaruꝫ lib. ß. omnium sanda'o. ℥. j. camphore ℈. j. liquiricie munde. ℥. j. camomille. mellsloti. añ. ℥. j. ꝛ. ß. temperent i aqua bulienti ꝛ recipiat fumũ p os ꝛ nares: capite cooperto donec sudet fortiter i capite. ꝛ hoc fiat multis vicibus iuxta conuenientiam particularium. postea teneat istas pillulas in ore. ℞. dragãti infusi in sirupo iulep. cubebarum vuarum passarum mundatarũ abarill. suc. liquir. añ. ℥. j. se. papaueris. albi. ℥. ß. fiant pillule cum sirupo rosa. Post hoc cum materia aliquo modo ingrossata fuerit: ꝛ membrum mandas fuerit confortatum fiat phloia si corpus est pletoricũ. Et si adhuc remaneat mã digeratur sic. ℞. capill' ve. re. M. iij. lactuc. M. ij. quatuor se. frĩgidorum mund. se. malue. cubebaꝝ. pinearũ mũd. papaueris al. añ. ℥. j. mellis. ℥. ij. zucc. lib. j. fiant sirupi lib. j. ꝛ. ß. Mã digesta purget sic.

℞.floꝝ boꝝ.floꝝ viol̕.iuiubaꝝ. liqr.
mũde.añ.℥.ij.prunoꝝ.l.fiat decoctio:
ꝛ in decoctõe bulliãt ĩ ſacculo .maſtic.
diagridij.añ.℈.j.ꝛ colet ꝛ in colatura
reſoluat caſſief.mũde.tamarind.añ.℥.
.j.det in aurora.Jtẽ vtat iſtis electua/
rijs.℞.diapapaueris.℥.j.diadragãti
fri.diapenidion.ſine cinamomo.zucc.
viol̕.añ.℥.iij.miſceant:ꝛ ſi fuerit ſicci
tas addita vtat dieta hũida ꝛ reſũpti
ua ꝛ balneis ꝛ ſilibꝰ q̃ dicẽt ĩ ethica.ꝛ
inũgat vnguẽto reſũptiuo qͤ valet pti
ſicis.ꝛ cõſũptis.℞.iij.ſe. frigidorum
mũde.ſuc.liqri.mũde dragagãti.gũmi
arabic.infuſoꝝ.cãdi penidiaꝝ.ſe. mal
ue.añ.℥.j.medulle cerui ꝛ vituli.buti/
ri ſine ſale.aſſũgie porc.re.olei viol̕. ꝛ
cere al.q.ſ.ꝛ fiat vnguẽtũ ꝛ inungat gu
la ꝛ pectꝰ ꝛ collũ ꝛ dorſũ. Si ãt fue/
rit de mala cõplexione tm̃ ſola altera/
tiua ſufficiũt.Et ſi fuerit cã pleureſis.
aut periplemonia.aut empima . cura/
tio dicet in ſuis locis.Si ãt fuerit in cã
mala cõplexio frigida ꝛ fuerit ſola ſuf
ficiũt alteratiua.aut ſola retẽtio anhe/
litus. Si ãt fuerit cũ mã ꝛ ſit cũ reuma
te:curet primo reuma qꝛ fere mater eſt
oium egritudinũ. Suffumiget igit per
hũc modũ ſicut dictũ eſt in reumate ſu
pius.℞.maſtic.thuris.laudani .añ.℥.
.j.ꝛ.ſ.camomille.mellilotí.liquir.mũ/
de.añ.℥.j.bulliãt ĩ aq̃ ꝛ recipiat fumũ
vl̕ ex iſtis cũ ãbra fiat pomũ ꝛ odoret
vel ex iſtis ꝛ cũ alipta muſcata ꝛ myr/
rha fiãt pillule cũ ydromelle ꝛ teneat
in ore.Et ſi fuerit nimis delicatꝰ remo/
ueatur myrrha ꝛ ponant loco eiꝰ cari/
ce vue paſ. mũdate abarill̕.ſaccelletur
caput cũ ſale ꝛ milio.Fluxu ãt tẽpera
to digerat mã p hũc modũ .℞. radic.
yreos.yſopi.ſana mũde.origani. cala/
mẽti.ſerpilli.capill̕.ve.re.añ.℥.ij.liqri.
mũde.cubebaꝝ.pineaꝝ.mũdat.fenu/
greci.añ.℥.j.mellis ꝛ zuccari.añ.lib.j.
fiat ſirupus.Et ſi fuerit ſenex ꝛ phle/
gmaticus ꝛ tuſſis multũ antiqua : ꝛ ꝙ
nõ fuerit multũ delicatus:addat bona
quãtitas praſſij:ꝛ fiat ſirupꝰ: ꝛ ſumat
mane ꝛ ſero. Tamẽ aduertẽdũ ꝙ oia
q̃ dãtur cõtra viciũ ſpiritualiũ debent
multũ teneri in ore.Mã digeſta purge
tur ſic.℞.yerap.℥.ſ. pulpe coll̕.ma/
ſtic.bdelli.liquiri.mũde.añ.℈.ſ.ꝯficiã
tur cũ ydromelle ꝛ fiãt pill̕e vl̕ fiat ſta
gogum de agarico ꝛ turbith:cuiꝰ rece/
ptionẽ frequẽter audiuiſtis ꝛ audietis.
Et ſi mã ẽ mel̕ia addat ĩdigeſtiuo epi/
thimꝰ ꝛ ſene ꝛ cuſcute:ꝛ purget cũ dia
ſene ꝛ diaboꝝ.ꝛ yera ruffini raro tñ ac
cidit de melãcolia.Si eſt ſanguinea tñ
raro accidit:in qua ſufficit phloia cuꝫ
dieta in frãtiua.Si qꝛ frequẽtiꝰ accidit
tuſſis õ mã phlegmatica:ſic̃ ĩ phlegma
ticis ꝛ ſenibꝰ ꝛ in mõtibꝰ ꝛ in habitanti
bus regiones frigidas:iõ oꝫ diligenter
ꝑtractare:poſt purgationẽ igit ꝛ ante
vtatur iſtis electuarijs. ℞.diayris.dia
yſopi.diacalamẽti.añ.lib.ſ. ꝛ ſi delica
tus ñ fuerit addãt diaprasſij.℥.ij.miſce
antur vel iſta q̃ ponunt in ſirupo ꝑter
mel ꝛ zuccaꝝ pñt bulliri in oleo ꝛ col
letur ꝛ addat cera rubea ꝛ fiat vnguẽ/
tũ:ꝛ inungatur collũ ꝛ pectꝰ añ ꝛ retro
vl̕ ꝙ terãtur in vltimo ꝛ cũ melle quã
tũ ſufficit fiat cõditũ quo vtat quoti/
die ꝛ frequẽter lãbẽdo:vel ꝙ fiãt pill̕e
ꝛ ꝙ teneat in ore.vel ꝙ corpe mũdifi/
cato bulliãt in aq̃ ꝛ recipiat fumũ. Si
aũt fuerit tuſſis antiqua ita ꝙ auferat
ſõnũ ſibi ꝛ vicinis ſuis:tũc vtat iſta cõ
fectione q̃ dicet inferiꝰ capitulo de aſ/
mate:q̃ fit de ſulphure ꝛ arſenico ru.ꝛ
aſſa fetida ꝛ multis alijs vel ſuffumi/
gãdo:vel pill̕as in ore tenẽdo:vel trãſ

glutiendo. Cauēdū tñ ꝙ ista nō fiant in corpe macilēto: nec in virtute debili sed in necessitate magna ⁊ quasi in de/speratione. Quia tñ multi volūt sua necessaria in singulis capitulis inuenire: receptio taliū hec est contra tussim antiquā ⁊ q̄ nō ꝑmittit hoīez dormire corpore mūdificato. ⁊ ꝙ nō sit nimis extenuatus. ℞. sulphuris viui. myrrhe. castorei. piperis nigri. piperis lō. storacis calamite. spicanardi. costi. galbani. ysopi puluerizati. caricaꝝ. liquir. munde. apiȷ. añ. ℥. iȷ. mell' dispumati quātū sufficit ⁊ fiat cōditū: ⁊ dent hu9 cōfectiones tres pill'e ad quātitatē ciceris cū intrabit lectū. Aliud est tale: cū eni tussis hūida ⁊ quasi desperata ⁊ q̄si incurabilis: ⁊ cū reumate ⁊ cū magno ꝑiculo ⁊ ꝙ vene pulmonis ⁊ pectoris rūpant curet reuma p hūc modū corpe mūdificato radat caput ⁊ inungat cū melle ⁊ sinapi puluerizata desup ꝓȷ̄ciatur: ⁊ postea ponat supra totū caput capellus talis. ℞. stercoris colūbini. myrrhe storacis calamite. castorei. añ. ℥. iiȷ. cere. ℥. s. caricaꝝ. lib. s. cōficiant cū oleo de mastice: ⁊ extēdātur supra alutā factā ad modū almutie: vt bñ toti capiti applicetur. Et si tussis cū reumate ex his nō curet fiat cauteriū in cōmissura capitis anteriori ⁊ teneat diu apertum ⁊ mūdificet ⁊ paret sicut decet: ⁊ si tussis ex his nō curet curet eā deus q̄ scit. Si aūt rusticulosus paup fuerit: ⁊ tussis fuerit de cā frigida. Primū experimentū est ꝙ retineat fortiter anhelituz ⁊ frequēter ⁊ statim curabit. Secūdū est tale ꝙ accipiat puluis calamenti ⁊ ponat in caricis: ⁊ aliquātulū ꝑsentet igni ⁊ ponant in vino. ⁊ vtatur ex istis sero ⁊ mane. Tertiū est ꝙ accipiat butirū ⁊ mel ⁊ vitella ouoꝝ. añ. ℥. iȷ. piperis. ℥. s. misceant fortiter sine igne ⁊ vtatur. Quartū ꝙ vtat sulphure cum ouo sorbili: ⁊ potissime si tussis sit humida multū. Quintum est istud in tussi multū hūida. ℞. diatriton. pipereon. diaprassi. añ lib. s. misceātur. Sextū de prassio ⁊ melle simul mixtis fiat cōditū ⁊ vtat eo lābēdo. Septimū pip cū ficubus. Si aūt tussis ꝓuenit ex stomacho ⁊ epate ⁊ aliȷs mēbris: curentur illa ⁊ ita curabitur tussis. Si aūt ꝓuenerit ꝓpter causas primitiuas abscindātur. Si aūt ꝓuenerit in etate lactāti: rectificet lac ⁊ iungatur cū dragagāto infuso: ⁊ butiro sine sale ⁊ oleo viol' simul mixtis: vel ponātur in lacte dragagātū infusū: ⁊ penidia ⁊ obturet cōmissura anterioris ptis cerebri cū emplastro facto de thure ⁊ storace calamita. Et si aliqua obmisi suppleat hoc diligens amicitiā lectoris.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ mot9 virtutis expulsiue aliquādo ē virtutis naturalis sicut in corde ⁊ pulmone: ⁊ epar ⁊ fere in toto corpe. Aliquādo est pure aīalis vt in motu ꝓgressiuo. Aliquādo est cōpositus ex aīali ⁊ naturali: vt i egestiōe ⁊ vrina ⁊ tussi ⁊ sternutatōe. Sȝ aliqñ aīalis excedit: vt i tpe sanitatis: aliqñ nālis vt i tpe egritudis: vt pȝ i egestiōe ⁊ vrina. Intelligēdū ēt ꝙ si i tussi expellāt solū nociua cū alleuiatione motus nālis est. Si aūt cū aggrauatione ⁊ molestia sic pōt esse morbus. Intelligendū etiam ꝙ tussis sicca propter asperitatē citius curatur. Si autez ꝓpter consumptionē totius tardius lȝ nō ꝯpetāt nisi alteratiua in humida alteratiua ⁊ euacuatiua iuxta illud Gal. facilius est rē humidā desiccare q̄ humecture siccā. Intelligendū etiaȝ ꝙ tus/

ſis vt plurimũ venit de nocte ꝙ de die: qꝛ noctes ſunt frigidiores ⁊ claudun/ tur pori: ⁊ ita aggregatur materia. In die autem euapoꝛat: ⁊ quia in nocte magis recoꝛdatur ⁊c.

De tuſſi pueroꝛum.

ſ I ſint in etate lactãti: decoquatur lac capꝛaruꝫ recenter multuꝫ ⁊ ponatur paruꝫ de aqua ⁊ ſoꝛbeatur. Uel ſic. nutrix maſticet caricas foꝛtiter: ⁊ poſtea ponantur in oꝛe pueri: idem fiat de vuis paſ. mũd. abarill. idem de fiſticis. idem de pineis: idẽ de amig. dul. Et qꝛ venit vt plurimum de reumate ⁊ apertura cõmiſſure anterioꝛis: fiat empl'm ſupꝛa cõmiſſurã aut ſupꝛa totum caput de maſtice ⁊ thure ⁊ ficubus ſiccis.

De tuſſi pauperum.

ſ I tuſſiculoſus fuerit pauper: retineat frequẽter anhelitum quantum erit poſſibile. Et ſi non curetur ſufflet ignem quotidie ſine omni pietate ⁊ curabitur. Et ſi nõ vtatur caricis cuꝫ puluere calamenti. Aut vtatur pipere condito cum caricis: aut ſi nõ abhoꝛreat amara: vtatur pꝛaſſio ſcḋm omnem modũ acceptiõis. Uel vtatur iſto medicamine. ℞. folia ⁊ ſumitates yſopi: ⁊ ſimiliter calamẽti. ⁊ codeꝫ modo oꝛigani ⁊ ſerpilli. ⁊ decoquat in aqua ⁊ coletur. ⁊ colature addat mo/ dicum mell: ⁊ illa aqua ſoꝛbeatur: aut gargarizetur. ⁊ illa que fuerunt abie/ cta conterantur. ⁊ cum melle fiat con/ ditum. ⁊ vtatur iſto condito die ⁊ no/ cte lambẽdo. Ultima cura pauperum eſt ꝙ puluerizetur ſulphur ⁊ accipia/ tur cum ouo ſoꝛbili. Et iſta omnia va/ lent in cauſa frigida ⁊ humida: ⁊ quia pauperes incurrũt frequentius ex hoc ideo nihil aliud eis ſcribo. Sed quia tuſſis paſſio eſt ita cõmunis: volo bꝛe uiter recapitulare. Materialia que va lent contra tuſſim: iſta aũt ſunt q̄ valẽt in cauſa calida: oꝛdeum ſcḋm omnẽ mo/ dum ſue exhibitionis: mucillago pſilĳ ⁊, citonioꝛum. quatuoꝛ ſe. frigidoꝛum mũda. maioꝛa ⁊ minoꝛa ſe. malue. ſe. papaueris al. liquir. munde. vue paſſe munde. endiuie. ſcariol. lactu. poꝛtul. melones. cucurbit. auenatum. oꝛdea/ tum. amidum. farina cocta tri. colatu/ ra furfuris. capillus vene. re. cãdi. penidia. dꝛagagantum. oleum. viol. ſiſami/ num. nenuphar. ⁊ alia ſimilia. Et ſi cã fuerit frigida valent iſta. radix yreos ſquill. lilĳ. yſopus. ſaturegia. ſana mũ da. oꝛiganum. calamentum. ſerpillum. capill. ve. re. dꝛagagantum. gũmi ara/ bici. oꝛobus. fenugre. ſemen lini aſſum carice. vue. paſ. fiſtici. pinee. liquir. pi/ per. aſſa. furfur. ⁊ ſimilia. Et eſt intel/ ligendum ꝙ tres ſunt paſſiones que fe re curant cum eiſdem materialibus: ſi cut eſt raucedo. tuſſis ⁊ aſma. Diſcre/ tus igit medicus in mãlibus introdu/ cat foꝛmas: vel ꝑ modũ ſirupi. vel cõ/ diti. vel pillulaꝝ. vel trociſcoꝝ. vel vn guentoꝛum. vel gargarizando. vel em plaſtrando. Accipiat igit vnũ vel mul ta iuxta conuenientiam particularium ⁊ querat mõ caplo de aſmate: mõ de tuſſi: modo de raucedine.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ licꝫ tuſſis generetur vt plurimũ de reumate: ⁊ in reumate nõ competat phloia vt pluri/ mũ: nihilominus põt cõpetere phloia in tuſſi cũ reumate: ⁊ h̄ qñ coꝛpus ẽ ple ctoꝛicũ: ⁊ cã calida: ⁊ currit ad iterio/ ra: ⁊ qñ iſta cõcurrũt in tuſſi de reuma te bñ põt cõpetere phloia ſic̃ frequẽter dictũ eſt. Secundo notãdum ꝙ tuſſis

potest sequi passio epatis duobus modis et aliorum membrorum duobus modis. Aut quia materia est tanta quod comprimitur diafragma et per consequens pulmo. Aut quia vapores ascendunt ad caput: et deinde cadunt ad pulmonem: et ita causant tussim: apostema epatis aut matricis. et ita de aliis. Tertio intelligendum circa istam materiam quod motus tussis pot dici vno modo preter naturam. alio modo secundum naturam simpliciter tamen loquendo tussis est morbus quoniam ledit operationes. Aut significat lesionem cum concutiatur pectus et pulmo et totum corpus: et causa etiam est innaturalis stimulans et irritans naturam. Sed si consideremus finem qui est quia iste motus est vt superfluum expellatur. ideo motus iste pot esse secundum naturam. Unde natura nititur expellere nociuum. et ita quo ad hanc inclinationem naturalem qua natura nititur superfluum: nociuum expellere. Dicit Gal. tussim sternutationem. et singultum motus naturales i. v. de morbo. et hoc comparando ad motus morbi inordinatos vbi nullum est regimen nature. vt in spasmo vbi est nerui violenta contractio. et nullius nociui expulsio. et ideo dicitur motus morbi inordinatus vbi est nullum regimen nature. Iste autem motus in tussi et sternutatione et singultu: est motus compositus ex animali et naturali. quoniam cum virtus animalis sensibilis apprehendit nociuum: excitat naturalem expulsiuam que non apprehendebat quia non sentiebat. et tunc coniunguntur isti duo motus et animalis sensibilis et motiue et naturalis expulsiue: et permiscent materiam cum aere: et vno impetu et subito expellunt ad exteriora. et talis motus appellatur tussis. Et quia hoc fit a virtute regitiua expellente nociua: ideo dicitur naturalis. sicut crisis bona et laudabilis appellatur motus nature et non morbi: licet fiat in tempore morbi. quia igitur tussis fit cum quadam precognitione: ideo significatur quod ibi est motus animalis. Nunc autem intelligendum est quod in istis motibus compositis et ex animali et naturali: aliquando animalis vincit naturalem: et aliquando naturalis animalem. Naturalis autem vincit animalem in dispositione preter naturam et in tempore somni. Et animalis vincit naturalem in dispositione naturali in vigiliis. sicut patet in anhelitu et egone et similibus. Intelligendum etiam iuxta istam materiam quod motuum animalium quidam sunt simplices et secundum naturam: vt motus progressiuus. quidam autem sunt compositi et preter naturam: vt tussis sternutatio: et singultus. Hanc autem materiam. v. de morbo pertractauimus. Quarto notandum quod si competat phlobotomia in istis passionibus corpore multum pleno: fiat primo phlobotomia de basilica oppositi lateris. et postea de mediana eiusdem. Quinto notandum quando ysopus ponitur in causis calidis: debet poni in parua quantitate. et alia in plus. Et quando ponitur in causis frigidis ponatur in magna: cum tunc competit ratione primarum qualitatum. et ita de multis aliis possumus intelligere hincinde. Sexto notandum quod tussis sicca habet quinque causas vt dictum est. Prima. s. mala complexio sine materia. Secunda asperitas gutturis et canne. Tertia priuatio materie sicut in ptisicis et consumptis. Quarta humor grossus et viscosus. Quinta humor subtilis quem natura non potest apprehendere. et siqua sunt similia. Operandum est igitur diuersimode secundum diuersitatem causarum in tussi sicca. Ultimo notandum quod tussis communiter loquendo maior est de nocte quam de die. quoniam materia euaporat in die sicut

in vigilijs ⁊ exercitio. Et in nocte aggregatur sicut in ocio ⁊ in somno: ⁊ qꝛ pori clauduntur: ⁊ fit decursus ad interiora. ⁊ ideo de nocte tussis grauior ⁊ potissime post somnum longum. hoc autem intelligimus in dispositis ⁊ paratis.

¶ Capl'm. v. de ptisi.

Ptisis est vlcus pulmonis cum consumptione totius corporis.

Cause. Cause huius passionis sunt omnia illa que vlcerant pulmonem: ⁊ ideo materia reumatica decurrens a capite potest esse vna causa. siue fuerit sanguinea. siue acuta colerica corrosiua. siue phlegmatica salsa: vnde sicut gutta aque cauat lapidē ratione frequentie. ita stillicidium reumaticum ipsum vlcerat. Secunda causa potest esse apostema oris cū rumpitur ⁊ vadat ad pectoralia ⁊ non bene mundificatur. Tertia potest esse retentio menstruorum ⁊ emorroidorum: ⁊ vapor corruptus ascendens ad pulmonem. Quarta causa potest esse passiones que sunt intra clibanum pectoris: cum non bene mundificantur. sicut est pleuresis. peripleumonia. sputum sanguinis: ⁊ sanies in pectore aggregata: ⁊ similia. Quinta causa potest esse nimia caliditas exterior: ⁊ frigiditas rūpens venas. casus ⁊ percussio. aer ventosus: ⁊ lōga mora in cauernis minerarum ⁊ iuxta fornaces vbi fundunt metalla. ⁊ operari argento viuo. Et omnia ista que stringunt ⁊ ledunt pectus ⁊ pulmonem: sicut aer autumnalis ⁊ similia.

Signa. Signorum quedam signant preparationem ⁊ dispositionem ⁊ quedam signant actū. Istorum autem que signant dispositionem ad ptisim sunt sicut habere collū longum: ⁊ humeros eleuatos: ⁊ tibias tortuosas. ⁊ aduenit libenter illis qui de facili incurrunt reuma: ⁊ qui habēt pectus strictum: ⁊ qui sunt extenuati corporis: ⁊ potissime cum sunt versus autumnum: ⁊ cum sunt mali regiminis. ⁊ cum sunt ab etate. xviij. annorum: vsqꝫ ad. xxv. quoniam pueris ⁊ senibus tarde aduenit. Autumnus autem detegit ptisicos. qꝛ in autumno manifestantur: ⁊ etiam in autūno si fiunt moriuntur. Signa autē manifesta sunt febris ethica lenta. ⁊ laborāt magis ⁊ aggrauant magis post cibum q̄ ante. Et cum hoc adest tussis grauedo pectoris. sputum saniosum. rubedo maxillarum. ¶ Intelligendū circa istam materiam q̄ duplex est ptisis. quedam proprie dicta ⁊ ista est propter vlcus pulmonis. Et quedam largo modo est: vt quando venit ꝓpter vlcus trachee arterie seu cānalium pulmonis. Aut qꝛ prouenit ꝓpter vlcera que proueniunt in velaminibus pectoris. Signa autem distinctiua sunt ista. quando prouenit a cānalibus: adest dolor in medio colli. ⁊ fetor oris. Et si fuerit vlcus in substantia partis anulose: non recipit curationem. Et quādo est vlcus inter duos anulos potest recipere: ⁊ ideo quando perforat gula inter duos anulos potest curari: sed si recte in anulo non. Si autem ꝓuenerit in aliquis partibus pectoris p̄terq̄ in pulmone: signum huius est quoniam magis laborat vna hora q̄ alia. Et scdm̄ signum potest haberi experimento. quoniam si filum intingatur in

aqua sanguinis draconis: ꝛ circuncin/
gatur pectori: vbi citius desiccabitur
ibi est minera. Et tamen vlcera pecto/
ris possunt recipere curationem: ꝛ qꝛ
vene stricte ꝛ parue: ꝛ quia sunt partes
magis carnose. Si autem vlcus fuerit
in pulmone: tunc signa distinctiua sunt
multa. Primum quoniam multum le/
duntur a quocunqꝫ aere excedente siue
calido siue frigido. Secundum signuꝫ
est quia tussis est magis violenta. Ter
tium signum quia non potest iacere in
aliquo laterum. Quartum signum do/
lor spatule sinistre ꝛ mãmille sinistre.
ꝛ tunc istud vlcus est per modum abra
sionis cuiusdam: ꝛ adhuc possunt cu/
rari. Et si fuerit vlcus corrosiuum pro
fundatum saniosum: impossibile est ꝙ
curetur nisi cura Gal. quam ponit in de
interioribus: quoniam multos curauit
quorũ nullus euasit. ¶ Ulcera igitur
saniosa pulmonis non recipiunt cura/
tionem propter multa. Primum quia
vlcus iam est fistulatum profundum.
Secundum est quia ibi sunt multe ve/
ne ꝛ arterie ꝛ magne. Tertia ratio qꝛ
pulmo est in continuo motu. Quarta
ratio ē quoniam vlcus non potest mũ/
dificari nisi cum tussi ꝛ in tussi est mo/
tus fortis ꝛ validus: ꝛ ideo facit ad di
latationem vlceris. quare tussis aut se/
dabitur aut non. Si sedetur moritur
suffocatus. Si non vulnus dilatabitur
ꝛ vena rumpitur. Quinta causa potest
esse quia locus est in profundo ꝛ vir/
tus medicaminum non potest attinge/
re. ꝛ si attingat cum modica virtute.
Sexta potest esse carentia medicami/
num conuenientium: quoniam si medi
camina sint calida augmentabitur fe/
bris: cum semper febris ethica conco/
mitetur. Et si sint frigida nõ poterit vir
tus penetrare. Et si sint sicca desiccabit
corpus ꝛ consũmetur: cum sint cõsum/
pti. Et si sint humida oppilabunt ꝛ pu
trefacient: ꝛ ita medicamina parum iu
uant. Septima causa potest esse si qui
vellent quoniam pauci sunt medici qui
bene sciant distiguere: ꝛ propter abo/
minationem sputi nolunt oculum ap/
plicare. aut qꝛ patientes a principio no
lunt se medico ostendere donec egritu
do sit confirmata: pro tanto quia pa/
rum molestantur: ꝛ alia fere innumera
bilia que cadunt circa istam materiaꝫ.
Et intelligendum ꝙ ptisici aliquando
expuunt tussiendo partem pulmonis.
Aliquando partem venarum. aliquan
do partem anulorum. aliquando lapi/
des.

Pronostica. Ptisis antiq/ta non recipit
curationem: quando sputum ptisici ca
dit supra carbones ꝛ fetet expediti sũt
quoniam nunꝙ calcabunt terram: hoc
supposito ꝙ signa dicta ꝑcesserint. quo
niam aliquando est propter empima. ꝛ
infiniti decipiuntur h: nisi ꝙ odor debꝫ
esse grauis sicut carnium assatarũ quã
do prouenit ex pulmone. Si autem sa
nies cadat ad fundum aque: ptisicus ē
incurabilis. nisi ꝙ aliquando miscetur
phlegmati viscoso. ꝛ tunc supernatat.
ꝛ tũc decipitur medicus nisi separaret
cum ligno. Si autem sit in medio iam
parat se ad confirmationem. Et dicit
Auicen. ꝙ si pustula appareat supra
spatulas moritur infra septem dies. Di
cit etiam Auicenna ꝙ ipse vidit pti/
sicam cuius vita prolongata est per
xxiiij. annos. ¶ Notandum est ꝙ pti/
sicis potest longo tempore palliari in
pueris ꝛ senibus ꝛ pinguibus ꝛ car/
nosis. Signa autem que signant ptisi/

tum morti approximatum sunt casus capillorum.incuruatio vnguium. pro/stratio appetitus.difficultas anhelit⁹: retentio sputi.fluxus ventris.ꝛ inflatio tibiarum.Et vt plurimum ptisici expe diuntur cum folia cadunt ab arborib⁹. Cauendum est igitur diligenter in pro nosticatione ptisicorum. q: loquendo moriuntur ꝛ moriendo loquuntur.

Cura. In principio si sanguis dominatur aut corpus est plectoricum:non formidet facere phlo botomiam.ꝛ si materia peccans est in causa non formidet euacuare paulati/ ne sm exigentiam humoris peccantis: ꝛ si reuma est in causa: curetur reuma cum summa diligentia:sicut dictuз est. quoniam vt plurimuз venit ex reuma/ te. ꝛ si venerit propter rupturam vene: curetur sicut dicetur. Et ita breuiter de omnibus aliis causis iuxta suas con/ uenientias. ¶ Intelligendum igitur ꝙ eorum que valent in curatione ptisico rum quedam sunt que habent naturaз cibi ꝛ potus ꝛ medicine. ꝛ quedaз sūt que habent naturam cibi ꝛ medicine. ꝛ quedam sunt que habent naturam ci bi. ꝛ quedam sunt que habent naturaз medicine. ꝛ quedam sunt que partiз ex his vel ex omnibus componuntur. Ea autem que habent rationem cibi ꝛ po/ tus ꝛ medicine sunt tria:sicut est lac:vi num. ꝛ ptisana. Primo igitur agamus de lacte. In ptisi quantum est de presen ti sunt tria. vlcus.sanies. ꝛ cōsumptio. Ulcus indiget consolidatiuis. sanies mundificatiuis.consumptio nutrienti/ bus ꝛ resumptiuis. Nunc autem deus gloriosus ꝛ sublimis creauit vnam me dicinam vbi sunt ista tria.s.lac.ꝛ ideo summe competit lac. In lacte enim est natura serosa propter quā abstergit. ꝛ ibi est natura caseata propter quā con solidat: ꝛ est ibi natura butirosa pro/ pter quā nutrit ꝛ reparat. Lac igitur mulierum magis competit.deinde asi/ narum.deinde caprarum. Et sint ani/ malia nutrita in locis altis siccis. ꝛ pas cua sint ordeum.betonica. feniculum. petrosil. agrimonia. ꝛ similia. Et si sit asina aduertatur ꝙ non sit constipata. nec nimis laxa.nec nimis in ocio.nec ī nimio labore. ꝛ ita de aliis animalib⁹. ¶ Istam autem materiam tangit Gal. tertio de ingenio.propter ptisicos: ꝛ in septimo.propter cōsumptos. ꝛ in. x. ꝑ pter ethicos. Modus autem sumen/ di sit ab vbere. ꝛ si non est possibile ha beatur scutella abluta cum aqua cali/ da: ꝛ sit vacua: ꝛ stet supra aliam ple/ nam aqua calida. ꝛ mulgeatur ꝛ exhi/ beatur statiз:q: lac citissime corrumpi tur. ꝛ si timeamus corruptionem: bu/ liat ad ignem ꝛ ponatur ibi modicum salis ꝛ mellis ꝛ sorbeatur:aut proiicia tur in lacte lapides fluuiales candētes aut ferrum candens ꝛ consideret medi cus ꝙ digeratur ī stomacho:ita ꝙ post assumptionem non sētiat torsiones nec dolores nec eructuatiōes fumosas nec acetosas:quoniam sicut cum digeritur facit magnum iuuamentum:ita cū non digeritur facit magnum nocumentum. In toto ergo illo tempore in quo lac ē in stomacho non debet sumi vinū. quo niā vinum facit coagulari lac in stoma cho ꝛ cū coagulatū est in stomacho ita trāsit in nām veneni. In nullo igitur ca su debet sumi vinum ꝛ lac in eadē mē/ sa. Cauendū est etiam a lacte cū est fe/ bris putrida. Si igitur diligēter consi/

deretur omnia particularia que debēt considerari circa administrationem lactis maxima inueniet iuuamenta. sicut testatur Galienus ꝛ ratio ꝛ experimētum. Sit igitur mulier iuuenis bene cōplexionata: ꝛ ꝙ sit de primo puerperio. ꝛ ita de aliis animalibus. Et ꝙ cōsiderentur omnia que debēt considerari circa bonitatem lactis: que nos explicabimus per dei gratiam cum tractabimus regimen sanitatis. Lac igitur ptisicis est cibus: potus: ꝛ medicina. Secundum autem qđ est cib⁹ potus ꝛ medicina est vinum: quoniam abstergit ꝛ mundificat ꝛ nutrit: ꝛ velociter cōuertitur in calorem ꝛ spiritum. Sit igitur vinum album clarum debile quodā modo dulce. ꝛ si non inueniatur sit citrinum clarum non nouum cū multa aq̄ pluuiali. Sed si eēt febris putrida admixta: vitetur quantum erit possibile ſm conuenientiam particularium: ꝛ vitetur cum sumitur lac sicut dictum est. Tertium autem est ptisana ordei. ista enim abstergit ꝛ mundificat: ꝛ nutrit: ꝛ infrigidat. sicut declarauimus in opere nostro de regimine acutorum morborum: ꝛ sicut dicemus satis breui capitulo de pleuresi ꝛ pipleumōia. Ista ptisana tante virtutis est ꝙ non timet ventum neq̧ pluuiaꝫ: ꝛ ideo potest dari in ptisi. siue detur lac: siue vinum det siue non: siue sit febris siue non: ꝛ potest dari ante cibum ꝛ post in die ꝛ ī nocte: ꝛ in omni hora: saluata quantitate iuxta conuenientiam particularium.

Postq̄ autem vidimus de his que habent virtutem cibi ꝛ potus ꝛ medicine. videamus de his que habent virtutem cibi ꝛ medicine. ꝛ sunt tria sicut illa que dicta sunt. Primum enim ē mel. scđm est cancri fluuiales. tertium est ficus sicce. ꝛ multi aliī fructus. De melle intelligimus ꝙ mel abstergit ꝛ mundificat ꝛ nutrit ꝛ penetrat: ꝛ ideo est vehiculum omnium medicinaruꝫ. que valent ad spiritualia. Et ideo Hypo. in regimento docet in pleuresi ꝛ peripleumonia ydromel ꝛ oximel. Si autē eēt febris putrida: aut calor posset temperari ꝛ dari ydromel aquaticum cuꝫ zucharo multo. Secundum est cancri fluuiales. de quibus notandum ꝙ iste est cibus altissimus ꝛ medicina beata: sicut volunt omnes sapientes. Decoquātur igitur in aqua dulci donec possint mundari. ꝛ abiectis interioribus fortissime abluantur cum lixiuio facto de aqua cinerum vitum: ꝛ postea decoquantur ad perfectionem in aqua ordei ꝛ comedatur substantia: ꝛ aqua decoctionis potetur. Tertium est zucharum ro. ꝛ de ista dicit Auic. ꝙ funeralia erant parata mulieri ptisice: ꝛ frater suus curauit eam cum multitudine acceptionis zuchari ro. sed tanta fuit quantitas ꝙ quasi incredibile esset: ꝛ vixit multis annis. Si autem propter rosas accideret aliqua constrictio: vtatur sirupo facto de ysopo. Et si ꝑpter ysopum accideret calefactio: vtatur trociscis de camphora. vel vtatur dragagāto frigido. Tertium autem sunt ficus siccę ꝛ fructus consimiles: sicut sunt fistici. pinee. vue pas. mundō. amigdala munda. iuiube. sebestē. ꝛ silia. Postq̄ igitur vidimus de his que habent virtutem cibi ꝛ potus ꝛ medicine. ꝛ virtutem cibi ꝛ medicine. Videamus de his que habent virtutē medicine. Ista autem sunt radix yreos. ꝛ aristol. ysopus. ꝛ capilli ve. re. ꝛ orobus. ꝛ semen bombacis. ꝛ se. papaueris. ꝛ fenugreci ꝛ similia. Et quedam sunt composita

sicut tyriaca: τ rubea trociscata. τ si/
milia. Postq̄ vidimus de tribus: vi/
deamus de quarto. s. de cibis: τ gratia
huius videamus de quibusdam rebus
non naturalib⁹. τ primo de aere. Aer
igitur sit clarus mundus sine ventis:
τ sit multum siccus: τ si non potest
haberi per naturam: acquiratur per ar
tificium. Et ideo Gal. ducebat ptisi/
cos suos ad quendam monteȝ versus
ciciliam vbi est continuus ignis in ca/
cumine montis: propter siccitatem ae
ris existentem versus medium montis
τ ratione patiētis: τ lactis propter pas
cua. Et quia talem monteȝ habere nō
possumus vbiq;: saltim acquiramus si
cut possumus. Eligamus igitur mon
tem altissimum τ ibi inhabitet τ ordi
nentur pascua τ animalia iuxta possi
bilitatem particularium. Secundo cō
sideremus aquam. aqua enim semper
sit pluuialis. vinum autem sit sicut su
perius dictum est. panis sit quicquid
cantetur bene coctus: fermentatus: τ
cum temperata quantitate salis. Car/
nes sint vt plurimum auium volatili/
um vsualium: preterq̄ de illis que de/
gunt in aquis. Potest nihilominus vti
carnibus edinis τ muntoninis τ vitu/
li lactantis: τ cuniculi iuuenis: τ ex/
tremitatibus animalium. Et de istis
omnibus paruȝ τ raro preterq̄ de vo
latilibus tam domesticis q̄ campestri
bus: de quibus potest vti vt plurimū
τ ad sufficientiam: nisi q̄ in omni cibo
τ potu debet esse modus q̄ accipiat i
tam parua quantitate q̄ possit digeri:
τ vtatur testiculis vulpis τ pulmone
eiusdem: qꝛ mirabiliter competunt. Fa
rinacia sunt ista: cibus de farina cocta
τ cibus de colatura furfuris. τ de simi
la. τ de farina milij. τ fabarum: τ len/
tium. τ rizi. τ ordei. τ spelte. τ cicerū.
Et vtatur ordeato. τ auenato. τ ami/
do. τ confectione que dicitur tri. sed in
ydiomate prouincialium menudeli.
Et vtatur lacte amigdal. τ possūt ista
omnia confici. aut cum lacte amigdal.
aut cum lacte caprarum: aut cum bro
dio pulle. Accipiantur igitur ista τ cō
ficiantur: τ ſm diuersitatem particula
rium: ſm q̄ nos volumus conglutina/
re: aut nutrire: aut abstergere: τ ita de
aliꝭs. Interdum etiaȝ potest vti spinar
giꝭs: τ lactuč. τ petrosil. τ mell. τ cu/
curbit. τ hoc ſm q̄ est febris putrida
aut non. τ ſm q̄ volumus abstergere
aut mundificare: quia ſm Gal. omnia
certis litteris denotari non possunt.
De piscibus potest vti piscibus squa/
mosis de aquis mundis currentibus
aut impetuosis longe a lacubus τ ma
gnis villis. Utatur ouis sorbilibus:
vtatur fructibus dictis superius. Et lȝ
debeat esse temperatus. tamen magis
vergat ad superfluum q̄ ad diminu/
tum nisi esset reuma aut principium fe
bris putride interpolate. Motus ma/
gis vergat ad ocium q̄ ad exercitium
nisi aliquod particulare contradiceret
coitus sit nullus. balnea possunt com
petere in declinatione. De balneis ta/
men fuimus complete locuti ca. de
ethica libro primo. τ ideo curramus
ad id. De inanitione τ repletione de/
bemus intelligere q̄ magis debemus
intendere ad repletionem idest ad bo
nam τ laudabilem nutritioneȝ. De ac
cidentibus anime competit gaudium
τ letitia τ nihil aliud. vitet acetosa
salsa τ acuta. nisi per hoc intendamus
curam. ¶ Uisis igitur breuiter τ sub
tiliter de sex rebus non naturalibus.
veniamus ad composita. Uisum est

igitur de his que habent virtutem ci/
bi ⁊ potus ⁊ medicine: ⁊ visum est de
his que habent virtutem cibi ⁊ medi/
cine. ⁊ de his que habent virtutem me
dicine: ⁊ de his que habent virtutem
cibi: ⁊ gratia huius de ordine sex re/
rum non naturalium. Et licȝ ista suffi/
cerent quo ad provectos: propter ta/
men iuvenes magis particulariter pro
cedamus. ℞. radic̄ yreos: ysopi. ana
℥. j. capill'. ve. re. M. iij. quatuor se. fridoꝝ
mund. se. end. se. scariol'. se. lactu. se. por
tul'. se. coriād. se. malue. se. papaveris
al. se. bōbacis. fenugreci. orobi. liq. mū
de. vuarum passarum mund. abarill'.
caricarum. iuiubarum. sebesten. pisti/
corum. pinearum munda. ana. ℥. ij. de/
coquantur lento igni de siccis lignis ⁊
de iuniperio cum aqua dulci fontina si
ne fumo. ⁊ addatur mell' rosa. lib. ſ. pa
nis zucchari. lib. ij. fiat sirupus ⁊ cla/
rificetur. Iste sirupus valet in ethicis
⁊ consumptis ⁊ ptisicis: ⁊ valet in tus
si ⁊ asmate: quoniam abstergit ⁊ mun
dificat ⁊ lenit ⁊ nutrit: ⁊ valet ad con/
solidandum. Sapiens igitur medicus
potest accipere vnū vel plura ex istis
⁊ potest facere inde sirupum: aut ele/
ctuarium: aut pillulas. aut trociscos:
aut vnguentum: aut emplastruȝ. ⁊ om
nia consimilia iuxta convenientiā par
ticularium. ¶ Intelligendum est circa
istam materiam ꝙ ista egritudo nō est
simplex sed composita: ⁊ ideo com/
posito indiget medicamine: non con/
tinuetur igitur vnus modus medicandi
sed modo debemus insistere cum mū/
dificativis. modo cum desiccativis.
modo cum lenitivis. modo cum nutri
tivis. modo partim ex hoc ⁊ partim
ex illo. aliquando plus: aliquando mi
nus: qd̄ tue industrie relinquatur. Ele/
ctuaria calida que abstergunt ⁊ mundi
ficant sunt ista. diacimimum. diayris.
diaysopus. diacalamentum. diaprassi
um. diasquilla. Electuaria autem fri/
gida sunt ista. zuccha. rosa. zuccha/
rum violarum. diadragantum frigidū
electuarium resumptivum. diapenidi/
on. sine speciebus calidis. Tempera/
tum aūt vel quasi est diaaradon abba
tis. Componat igitur ⁊ permisceat cui
datum est caput. Emplastrum qd̄ va/
let ptisicis. ℞. sumitatum feniculi. su/
mitatum aneti. sumitatum camomille.
fenugreci. orobi. se. lini. ordei. dactilo/
rum pinguium. caricarum. aristologie
rotun. ana. ℥. ij. conquassentur ⁊ buli/
ant in aqua. ⁊ si calor est fortis miscea
tur cum aqua oleum viola. ⁊ fiat em/
plastrum ⁊ extendatur supra pectus.
Et si calor est debilis misceantur cum
anetino. Gargarisma ad mundifican/
dum pectus. ℞. radic̄ yreos. feniculi.
ysopi. aristol'. malue. bismalue. ana. ℥.
ij. capillorum vene. re. lib. ſ. ordei. fenu
greci. aneti. liquiri. munde. caricarum.
iuiubarum. ordei. quatuor seminū fri
gidorum. se. brusci. sparagi. ⁊ se. mell'.
ana. ℥. j. conquassentur ⁊ buliāt in qua
tuor libris aque. ⁊ addatur mellis lib.
j. ⁊ gargarizetur ista aqua frequenter
⁊ in ore teneatur. Postꝙ visum est de
curatione ptisis vniversaliter ⁊ parti/
culariter: modo de accidentibus videa
mus. Accidentia autem que consueve
runt venire sunt multa. sicut est febris
putrida. reuma. insomnietates. diffi/
cultas anhelitus. ⁊ difficilis exitus spu
ti. constipatio ventris. oportet igitur
istis accidentibus remedia adhibere.
Si fuerit febris putrida auferatur om
nino lac. ⁊ mel. ⁊ vinum ⁊ reliqua ca/
lida que ponuntur in medicaminibus.

Et addatur sirupo predicto endi.sca/ riol.lactu.cicorea.et vtatur zuccharo. penidijs.et candi. Si autem superueni at reuma. teneat in ore istas pillulas. ℞. tyriace. rubee trociscate. ana.ʒ.j. opij.croci.ana.℈.j.fiant pillule.et fiant reliqua que dicta sunt superius. Si autem supuenerit sputum sanguinis propter nimium conatum in tussiendo: vtatur istis pillulis. ℞.boli armenici. terre si gillate.sang.dra.se.coriandri prepara ti.an.ʒ.j.liquiri.munde.vuarum passa rum munda. abarit. iuiubarum.an.ʒ. s.informentur pillule vel trocisci cum ydromelle: et teneat in ore diu. vel pos sunt distemperari cum lacte cocto et vta tur eis sorbendo: et diu in ore tenendo. Si autem superuenerit asma et diffi/ cultas anhelitus et retentio sputi. hoc enim est valde pessimum. Suffumige tur igitur cum his. ℞.myrrhe.storacis liquide. galbani.ana.℥.j. arsenici.ʒ.ij. conficiantur cum butiro et fiant trocis ci: et cum vti volueris ponatur vnus su pra carbones et recipiatur fumus per embotum. Si autem superuenerit in/ somnietas: vtatur sirupo de papaue/ re. Et si fuerit constipatus vtatur siru/ po viol.cum aqua ordei.vel cassiafi. in principio mense. Si autem patia/ tur fluxum ventris: restringatur quia citissime duceret eum ad mortem. ℞. ypoquistidos. acacie. sandal. ru.spo/ dij.charabe.dragaganti assi.gummi ara bici assi mirtillorum.sumac.ana.ʒ.ij.li/ quiri.munde.caricarum. vuarum pas/ sarum.pinearum. fisticorum. ana.ʒ.s. conficiantur cum sirupo mirtino: et fi/ ant trocisci: et cum vti volueris distem perentur cum lacte vbi fuerit ferrum igni tum extinctum et restringetur.

Clarificatio.

Intelligendum quod pulmo non sentit in natura sua nec de se. sed sentit gratia quarundam suarum partium. scilicet ratione panniculi ipsum velan/ tis: et ratione suarum cannarum: quo/ niam aliter cum tussi non expelleretur nociuum. Cannales autem sentiunt cum sint cartillaginosi. Secundo notandum quoniam licet vlcera quorundam mem/ brorum nobilium sint curabilia.tamen vlcera pulmonis non: postquam facta sunt saniosa: quoniam alia membra habent meatus et foramina per que expellunt suas superfluitates.a pulmone autem nihil potest expelli nisi cum tussi: et in tussi est motus vehemens et fortis: et ita dilatatur vulnus: et ideo non potest consolidari quare etc. Tertio notandum quod bolus armenicus potest competere in vulneribus: et quia im/ peditur fluxus et reuma: et consolidat. et incarnat.desiccat.et ita consumit hu miditates pulmonis superfluas. Et competit etiam ratione siccitatis: et quia impedit aduentum superfluitatis. Quarto considerandum est quod in pti/ si potest esse triplex morbus: consimi/ lis.officialis.et comunis. Officialis in corruptione figure et macie. Consimilis discernit in mala complexione. Comu/ nis in solutione continuitatis. Solutio continuitatis est morbus per se: quia si/ ne vlcere non est ptisis: et quia primo le/ dit ideo est morbus per se. Alij autem ledunt per accidens.quia sequuntur vlcus pulmonis. Quinto intelligendum quod pulmo est proprium subiectum huius passionis: non cor nec epar: quia vlcus et sanies est tota causa principalis et per se causate consumptionis.non defectus di gestionis.nec malicia cordis per se et pri/

mo: ſed conſumitur corpus ꝓpter ethicā que ſequitur vlꝰ. Sexto notanduȝ ꝙ modus veniendi in ethicam eſt iſte: cū pulmo non poſſit euentare cor: remanēt vapores qui calefaciunt cor. ⁊ deinde totuȝ corpus: ⁊ ita generatur ethica: ⁊ inde conſumptio: quia vbi ptiſis ibi ethica: ⁊ non econuerſo. Septimo aduertenduȝ quoniaȝ licȝ in peripleumonia rūpatur apoſtema ⁊ fuerit ibi ſanies ⁊ vlcus: nō tamen propter hoc neceſſario ptiſis: pro tanto quia apoſtema eſt magis in velamine pulmonis ꝙ̄ ſubſtantia ſui: ⁊ cum hoc vlcus non eſt magnum: ⁊ cum hoc illa ſanies non eſt propter putrefactionem ſubſtātie pulmonis: ſed materie apoſtematis. In ptiſi autem putreſit pars ſubſtātie pulmonis in vlcere ſuo: ⁊ non habet exitum niſi cum tuſſi. ⁊ tunc manifeſtatur vulnus: ⁊ ita eſt motus circularis. nec pulmo ſentit quicꝙ̄ quantuȝ eſt de natura ſua: ſed ſentit ratione pāniculi ⁊ ſuorum cannalium: ⁊ ita ſenſus eſt debilis.

Capituluȝ. vj. de ſputo ſanguinis.

Hic agitur de ſputo ſāguinis. Cuiꝰ cauſe quedā ſūt exteriores: ⁊ quedam interiores. Exteriores ſūt ſicut cū aliquis inſcienter potauit aquam vbi erat ſanguiſuga: ⁊ ſanguiſuga adheret palato vel gutturi: ⁊ ita exit ſanguis. exit etiam ſanguis cum ſanie vel ſputo cum aliquis dormiuit ſupra terram ⁊ ſub radijs lune: ⁊ potiſſime cuȝ radijs lune intrant per feneſtram anguſtam ⁊ cadunt ſupra caput. accidit etiam ſcreatus ſanguinis ex nimia comeſtione ciborum acutorum. ſicut ſunt allea. cepe. mentaſtrum: aut ſalſoruȝ: aut acetoſorum: ⁊ accidit ex caſu. ⁊ percuſſione: ⁊ ſaltu: ⁊ clamore: ⁊ rixa: ⁊ ira: ⁊ odio: ⁊ ex vomitu: ⁊ tuſſi forti. Et reſ coadiuuantes poſſunt eſſe caliditas nimia: frigus nimiū: curſus: labor: coitꝰ: clamor: ⁊ ſitis multa. Si aūt ab intus hoc eſt propter caput: quia a naribus venit ad palatum ⁊ pectus ⁊ venit propter gingiuas ⁊ palatuȝ ⁊ reliquas partes. Et venit a ſtomacho ⁊ epate ⁊ ſplene: ⁊ propter retentionem menſtruorum ⁊ emorroydorum. ⁊ accidit in mutilatis cuȝ replent ſe. Et accidit propter pectus ⁊ propter apoſtemata cum reſudat materia apoſtematis vltra panniculos. Et accidit propter vlcera pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ ꝓpter apertionem ⁊ propter fiſſuram ⁊ inciſionem ⁊ corroſioneȝ propter acumen: ⁊ apertio propter diſtenſionem que fit propter ventoſitatem aut multitudinem fiſſure: ⁊ propter inciſioneȝ vndecūꝗ veniat: ⁊ de hoc ſtant verſus. Dabroſis vēas corrodit: rixit eaſdeȝ. Scidit anathemaſis has aperire facit.

Signa. Si venerit ex cauſis primitiuis: poteſt ſciri ex indicio patientis: ſi medicus fuerit diligēs in inueſtigando iuxta illud Damaſceni: ⁊ ſuꝑ omnia nō pudeat te interrogare patientem: verbi gratia: tu potes interrogare ſi patiens conſueuerit potare niſi aquam: ⁊ ſi eſt homo ſitibundus: ⁊ ſi itinerauerit de nocte: ⁊ ſi potauit in fontibus aut riuis: ⁊ ſi ſic: ſatis eſt bona coniectura: quia potauit ſanguiſugam: ⁊ tunc inſpiciatur os eiꝰ in ſole: ⁊ diligenter inſpiciatur ſi aliqd

adheret palato seu gutturi: et si sic: tunc certius est: tamen est possibile quod transglutiuerit. et tunc est valde incertum: nisi per priuationem omnium aliarum causarum. Considerentur igitur per hunc modum omnes cause primitiue. Si autem fuerit a capite discernitur ex dolore: et quia consueuit exire per nares et modo vadit ad palatum: et similibus. Et si est ex palato et gingiua est cum modica rascatione. Sed si cum fortiore est a gutture. et si cum fortissima est ex canna gutturis. Et si cum vomitu venit a stomacho vel ab aliis partibus membrorum inferiorum: et discernitur ex dolore loci. Et si a pectore et pulmone semper est cum tussi: et si tussis est modica: est a partibus proximis. et si cum magna est a partibus remotis. et si sanguis est clarus multum spumosus et cum modico dolore: tunc est a pulmone. Et si est niger grossus: tunc est a pectore. et si est virulentus saniosus: tunc est ex corrosione: et quia catarrus acutus precessit. Et si est ex apertione a principio est paruus: et postea multus. et mutatur color secundum multitudinem et diuersitatem sui exitus. Et si est ex apostematibus tunc signatur per apostema. et signa que dicentur.

Pronostica. In pleuresi et peripleumonia si sputum appareat subrubeum bonum omne sputum sanguinis ex corrosione vix aut numquam curatur. Omne sputum cum tussi quod diu durat ducit ad ptisim. Sputum ex partibus fistulatis proueniens frequenter reuertitur. Sputum quod subito et repente aduenit: si vadit ad cor subito interficit. et si restringatur subito suffocat. et si non restringatur interficit propter nimiam euacuationem. Sanguis enim qui venit cum vomitu si cum febre fuerit mortale est: nec ego vidi vnquam aliquem euadere quando quantitas esset notabilis.

Cura. Galienus docuit curare hunc fluxum et potissime si venerit a pectore. v. de ingenio: quia iste est multum periculosus: et potissime si veniat a pulmone. Particularibus igitur conuenientibus fiat phlobotomia de saphena: postea de cephalica: postea fiat fricatio extremitatum et ligatio dolorosa. deinde potet acetum cum aqua frigida. dum tamen tussis non sit magna: vt mundificetur pectus et sanguis non coaguletur. Deinde consolidetur vena cum stipticis: et ideo fiat emplastrum de piris et coctanis supra pectus et detur tyriaca a duobus mensibus vsque ad quatuor sue confectionis. Cibus igitur omnium istorum sit lac coctum. aut lac vaccinum vnde butirum fuerit abstractum: farina tritici: amidi: faba fracta: rizi: panis azimus. vinum grossum cum aqua pluuiali: vbi ferrum ignitum fuerit extinctum: perdices: turtures: et columbi qui inueniuntur in foraminibus parietis Competit etiam somnus et quies. et ocium: et modica locutio: vitet coitum: balneum: laborem: et exercitium: et salsa: et acuta: et acetosa: et reumatica. Super omnia vtatur fructibus stipticis. sicut sunt sorbe: cornua: mespila: citonia: pira: prunella. et similia. Et vtatur pane infuso in aqua pluuiali frigida cum aceto. Et competunt lentes et costus coctus. Si autem iste fluxus fuerit ex reumate: curetur reuma sicut superius dictum est. et vtatur tyriaca cum opio. quia in terra non inuenitur ista recens. et vtatur emplastro supra caput de stercore columbino. et

gūmi rubhe: agrestis: ⁊ aliquando te/
neat. ⁊ aliquando non ⁊ clisterizetur
clisteri acuto. Si reuma fuerit forte: ⁊
si fuerit ex retentione menstruorū ape
riantur: ⁊ ita de emorroydibus. ⁊ ita
de aliis vbi est plenitudo. ⁊ dentur ea
que generant paruz sanguinis. Uniuer
salibus igitur visis ⁊ corpore mundi/
ficato: ⁊ sanguie distracto: mālia cum
quibus potest fieri consolidatio sunt
ista. portulaca. ⁊ folium eius. ⁊ succus
eius. ⁊ semen eius mirifice valent: ⁊
cū hoc spodiū: charabe. rose. corall'.
vtriusq; sandal'. sanguis draco. opium
crocus. bolus armenicus: terra sigilla
ta: ematithes: myrrha: thus: mastix:
storax: calamita: coriandrum. assum ⁊
in aceto infusum. acacia. sumac. psidia
balaustia. cupule glandium. coagulu;
leporis. centaurea maior. camphora.
semen papaueris albi. ypoquistidos.
mirtill'. beberis. mucillago psilii. ⁊ ci/
toniorum. ⁊ dragaganti. ⁊ gūmi ara/
bici. Ualet etiā succus plātaginis. vir
ge pastoris. burse pastoris. ⁊ mlta alia
consimilia ex quibus diligens medic⁹
potest facere sirupum. aut electuariu;
aut pillulas: aut trociscos. aut empla/
strum. aut oleum: aut vnguentum. Et
si faciamus contra vicium spiritualiū
addamus liquir. ⁊ succum eius. vuas
passas: iuiubas. candi. penidia. ⁊ ydro
mel aquaticum. ⁊ similia lenitiua que
portent virtutem medicaminis ad p/
fundum pectoris. Et si detur contra vi
cia nutritiuorum: addantur spicanardi
spica celtica. semen endiuie. se. scariole
semen violarum. ⁊ similia que faciunt
penetrare virtutem stipticorum ad p/
fundum. Si autem fuerit ex sanguisu/
gis: extrahatur sanguisuga per hunc
modum. cum potest videri, accipe te/
naculas cum quibus extrahuntur den
tes: ⁊ illiniantur aloe ⁊ applicentur ca
piti quantum erit possibile: ⁊ trahan
tur ad exteriora: quoniam quando sen
tiunt amara statim aperiunt os ⁊ ca/
dunt quoniam amara interficiunt om/
nia reptilia: sicut aloe ⁊ absinthium.
Suffumigetur igitur cum sulphure ⁊
gargarizet aquam cum sale: ⁊ vtatur
cepis ⁊ alleis ⁊ porris cum aceto. ⁊ vi
tet aquam dulcem ⁊ potet vinum myr
rhatu;: ⁊ agitetur aqua munda in pel
ui coram patiente ore aperto ⁊ capite
inclinato. ⁊ si fluxus sanguinis fuerit
propter hoc qd̄ resudat ex apostema/
tibus pectoris. sicut est pleuresis ⁊ pe/
ripleumonia. tūc nullo modo ⁊ nulla
via apponantur stiptica: sed fiat sicut
dicetur inferius. Et si sputum fuerit ex
corrosione vel ex dispositione fistulo/
sa. Dico q̄ talis curatio quasi despera
ta est. In primis igitur euacuetur hu/
mor inducens corrosionem cum agari
co. ⁊ fiat phlobotomia. Et si particu/
laria conueniant. vtatur pineis: ⁊ iuiu/
bis. ⁊ teneat istas pillulas in ore. ℞.
myrrhe: thuris: se. portul'. sang. draco.
se. malue. ana. ʒ. ij. opij. croci. ana. ℈. j.
conficiantur cu; mucillagine dragagā
ti ⁊ fiāt pillule. Si fuerit ex nimia hu
miditate mollificante: curet cū cimino
asso: ⁊ aniso asso: ⁊ mastice: ⁊ scināto.

Clarificatio.

Intelligen/du; q̄ corro
sio pōt accidere pp̄ sanguinis acumen
cum aduritur acuitur autem si colera
misceatur aut phlegma salsum. potest
igitur mundificari sanguis cum cassia
fi. ⁊ similibus. vt impediatur corrosio
pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ hoc non ē san/
guinem euacuare: sed qd̄ est cum san/
guine mixtum. ⁊ ita sanguis mundi/

ficatur. Secundo notandum sangui
suga non debet incidi cum forpicibus
nisi valde iuxta caput. quoniam aliter
capite remanente continue attraheret
 continue euacuaret: ideo in exteri
oribus quando volumus multum de
sanguine euacuare abscindamus cau/
dam: ita continue fluit: quādo vo
lumus remouere vna gutta aceti pona
tur supra caput aut cū capillis ponū
tur inter suos dentes carnez : ita re
mouent pueri. Tertio notandum
sanguis qualitercūq exeat per superi/
ora malum ſm Hypo. q naturale nō
est nec quo ad rem nec quo ad moduz
in se. non est naturale quia locus eius
sunt vene arterie. nec in modo quia
emunctoria non sunt ordinata a natu/
ra sanguis purgetur per superiora.
Et si contingat aliquando sit ad bo
num hoc non est de se sed per accidēs:
quia natura fortiter stimulata hoc fa/
cit. nihilominꝰ q fortis motus est po/
test fieri ad bonum post nociuū eua
cuatur. licz euacuetur per inconueniē/
tem regionem. Quarto intelligendum
 ī viris non fuit aliquod emunctoriū
ordinatum a natura per qd purgare/
tur sanguis: nisi forte emorroydes.
tanto q viri sunt calidiores fortio/
res maioris exercitij. In mulieribus
autem non est tātus calor: sūt in ma
iori ocio. quoniam mulier est custodi
tiua domus ſm Gal. in de complexio/
nibus: q habet emunctoria paten/
tia. etiam propter finem: aut rōne fe
tus. Et ideo natura sagax cuius saga/
citate nō ē finis: ordinauit cauernam
quā sanguis vniuersaliter purgaretur
 fuit priuilegium singulare. Quinto
notandum qm̄ licz phlobotomia red/
dat sanguinē fluxibilē: tn̄ trahit ad op
positū: ita facit fluxibilē: ad diuersū.
 ita pōt cōpetere. vn̄ nō fluit ad locū
sz ad oppositū. Sexto notādum si
corpꝰ ē plenū reuma frigidū ꝯforta/
ri dz caput cū calidis stipticis : po/
stea fiat phlobotōia vt cesset fluxus
trahit ad oppositū. Et post vena est
apta: dz distrahat qcūq fuerit cē. lz
Gerardꝰ qdā alij videant dicere op
positū. Ultio notādū h ī fluxu sāgui
nis supiora v̄tute forti corpe pleno
prio dz fieri phlobotōia de saphena
eiusdē latis. si scōo idiget fiat phlo/
botōia de basilica eiusdē latis : si ad
huc plꝰ idiget fiet de cephalica eiusdē
lateris. q prio dz trahi ad ptē remoti
orē quātū ē possibile: post ordinē
debemꝰ venire ad magis ꝯiūctā sp. di/
strahēdo. Cephalica aūt eiusdē lateris
distrahit post alia precesserunt.

Caplm. vij. de empimate.

EMpima in/
ter/
ptatur sputuz sanio/
sum existens in con/
cauitate pectoris aut
pulmōis: iō post
dictum est de emothoyca passiōe dicē
dum est de empimate.

Cause. Cause empimatis sūt ca
tarrus descēdēs a capite
ad ꝯcauitatē pectoris vbi cū nō expel
lit nec tussiz mūdificat quodāmodo
ibidē digerit in saniē trāsmutat : iō
tal collectio saniei appellat empima.
Fit ēt alio modo qm̄ apostemata rū/
punt aliqn̄ an̄ pfectā gnātionez seniei.
aliqn̄ post currūt ad ꝯcauitatē pecto
ris sicut ē squinātia pipleumonia :
aliquādo vadit ibi multū de sanguine
mixto cuz sanie virulentia. aliquā
do aliter. aliquando etiam venit /

pter vapores ꝛ humores venientes a toto corpore:qui quidem aggregantur in concauitate pectoris ꝛ pulmonis ꝛ cōuertuntur in saniem.aliquando etiā propter vlcera pectoris ꝛ pulmonis ꝛ causis consimilibus. Largo ergo mo do loquendo omnis sanies aggregata in concauitate pectoris empima voca tur ꝛ appellatur.proprie tamen si pro cederet a pulmone.

Signa. In isto casu sue cause sint sua signa.signa ta/ men aliqua possumus apponere:quā/ do enim sanies est in cōcauitate pecto ris aut raritatibus pulmonis: conuer/ tit se ad corrodendum ꝛ vlcerandum substantiam pulmonis. Signa huius sunt febris lenta:sed magis de nocte q̄ de die.rubedo maxillarum.calefactio pedum ꝛ manuū.tussis cū falso quie te.aggrauatio post cibum:ꝛ reliqua. Signa autē in qua parte sit sanies sūt duo. Primum est ponamus ꝙ sanies sit aggregata in parte dextra.ꝛ tūc po namus ꝙ iaceat in parte sinistra:tūc ma ior dolor ꝛ maior pondus sentitur q̄ si iaceret in parte dextra. Cuius ratio ē quoniam in parte media pectoris est quidam pāniculus diuidens pectus in duas partes ſm longitudinem:ꝛ ideo sanies que est in parte dextra non pōt ire ad partem sinistram:sed stat supra panniculum ad modum sarcine.s.cum aliquis iacet in parte sinistra: ꝛ sanies est in dextra:ꝛ econuerso:ꝛ ideo cum aliquis iaceat supra partem vbi est sa nies:tūc sanies accumbit supra costas: ꝛ ideo firmiter apodiatur:ꝛ pro tan/ to non est tantus dolor:ꝛ ideo si aliq̄s iaceat supra eandem partem meli⁹ dor mit ꝛ melius digeritur materia ꝛ faci lius expuitur. Secundo modo potest discerni per hunc modum. intingatur filum in bolo ꝛ circuncingatur pectori ꝛ vbi citius desiccabitur ibi ē minera: ꝛ si in vtroq; latere fuerit:vtrobiq; ve rificabuntur ea que dicta sunt.

Pronostica. Sanies post sanguinis spu tum malum. Sanies pectoris aut est multa:aut pauca. Si multa aut virtus est fortis aut debilis. Et si fortis tunc potest expelli pars per tussim cū screa tu seu sputo:ꝛ alia pars per occultos meatus transit ad stomachum ꝛ expel litur cum vomitu.ꝛ alia trāsit ad epar quarū vna pars expellitur p vias vri nales:ꝛ alia pars per secessum:ſm ꝙ vadit ad gibbum vel ad concauū. Si autem virtus fuerit debilis ꝛ materia multa.tunc suffocat duob⁹ modis:aut qr materia vadit ad cor: aut ad vias anhelitus. Si materia fuerit pauca ꝛ virtus fortis cito expellitur cum tussi. Si aūt fuerit debilis mundificari pōt in.xl.diebus.ꝛ si vltra transeat transit in ptisim. Ulterius intelligendum ꝙ si materia saniosa sit liuens aut viridis aut nigra malum est:ꝛ si accidat sinco pis pessimum est:ꝛ si expellatur cum laboriosa tussi ꝛ febris maneat ꝛ non cesset molestum est. Si aūt sputū fue rit leue album ꝛ cum modica tussi:ꝛ si ne molestia ꝛ cū alleuiatione fe.ꝛ bo nitate appetitus:ꝛ fortificatione vir/ tutis:bonum est ꝛ signum salutis. Et si contrarium adueniat malum ꝛ si/ gnum mortis. Intelligendum etiam iu xta hoc ꝙ aliquādo aggregatur phle gmatica materia in pectore grossa:ꝛ videtur medico ꝙ sit sanies ꝛ frequen ter fallitur. Et ideo opꝫ habere signa distinctiua. Primum est qm̄ sanies fe/ tet.ꝛ scđm qm̄ sanies cadit ad ꝓfun/

dum aque. Tertium quoniam sanies semper inducit maciem. sed phlegma nihil hoꝝ facit. Intelligendum etiā ꝙ sanies in concauitate pectoris existens frequenter deludit medicum. quoniam vt plurimum iudicantur ptisici ꝛ incu/rabiles. ꝛ inde sanie mundificata eua/dunt qḋ est medico ignominiosum. Cō siderentur igitur signa superius posita capitulo de ptisi. bonum est igitur ad/uertere ad pulsuꝫ. ꝛ si non significet fe. non videntur ex vlcere pulmonis. Si igitur est ordinatus ꝛ tardus. nonſē ibi nec ptisis net ethica sicut puto.

Cura. Intelligendum ꝙ tres sūt egritudines pectoris que maximam habent conuenientiam quo ad materialia curationis. s. raucedo: ꝛ tussis de causa hūida: ꝛ empima: qua/re dicenda sunt medicamina de vno in aliud. Si autem empima fuerit ꝓpter rupturam apostematum nondum di/gestorum complete. cuius signum qꝛ altera pars saniosa est. ꝛ altera sangui nolenta tunc competit phlobotomia. ꝛ breuiter in omni repletione. Et dein de mundificetur humor peccans: ꝛ fi/ant fricatiōes ꝛ clisteria ꝛ alia sicut de cet. Uniuersalibus premissis digeratur materia que est in pectore. ꝛ diuidatur ꝛ subtilietur: ꝛ adiuuet natura ad ex/pellendum ꝛ mundificandum cum re/bus que habent aspectum ad materiā grossam in pectore existente modo po nendo emplastra supra pectus. modo pillulas. modo trociscos. modo garga rismata. Quoꝝ materialia sunt hec ra dix malue. bismalue. radi. liliꝫ. radix yreos. squill. aristol. raphani. ꝛ fenicu li. petro. brusci. sparagus. gramen. yso/pus. origanum: calamentuꝫ. capill. ve. ne. re. orobus. fenugrec. se. lini assi. se. bombacis. dactili pingues. ficus sicce vue pas. liquiri. munda. ꝛ succus eius. iuiube. anisum. maratrum. pix naualis resina. terebentina. stercus columbinū. nitrum cassial. triagrana piperuꝫ. mel. oleum lauri. butirum. assungia gallina cea re. ꝛ similia. Composita sunt ista. metridatum. tyriaca. dyairis. diaysop⁹ diacalamentum. diaprassium. dianisū. diaciminum. Intelligendum tamen ꝙ semper a leuioribus est inchoandum: nisi esset timendum de sincopi aut re/pentina suffocatione. Attamen qꝛ socij iuuenes volunt ꝙ fiat distinctio iter ista ideo volo magis particulariter ordia/re licꝫ prouecti non indigeant. Empla strum ad maturandum ꝛ mollificādū ꝛ preparandum materiam saniosaꝫ in pectore vt de facili expellatur. ℞. da/ctilos pingues. ꝛ ficus siccas. ꝛ radicē malue. bismalue. conquassentur ꝛ buli ant in aqua. tunc. ℞. stercus columbi/num: terebentinam resinam: misceantur omnia fortiter cum mucillagine. fenu/greci. se. lini. ꝛ fiat emplastrum ꝛ exten datur supra pectus. Deinde fiat talis sirupus si calor est magnus. ℞. radicē malue. bismalue. radicem yreos. liliꝫ: ysopi. an. ℥. s. capillus ve. re. lib. s. qua tuor se. fri. mun̄d. se. brusci. se. spagi. se. end. se. scari. se. lactu. ana. ℥. ij. vuarum pas. liquir. mun̄d. se. bombacis. draga/ganti. cādi. penidij. an. ℥. j. ordei lib. j. mellis. ℥. iiij. panis zucchari lib. j. fiant sirupi lib. ij. Si autem fuerit sine febre ꝛ materia fuerit frida grossa cōpacta. ℞. radicuꝫ aristologie. liliꝫ. yreos. yso pi. raphani. squill. feniculi. petrosil. apij. origani. calamenti. prassij. an. ℥. ij. orobi. se. bombacis. fenugreci. se. lini assi. anisi. spicenardi. liquir. mun̄d. cu/bebarum. caricaruꝫ. vuaꝝ pas. mun̄d.

materialia pectoris

abarill.se.malue.ana.℥.j.mellis.lib.j. panis zuchari.lib.5.fiat sirupus.lib.ij. purgetur cum pillulis cochijs acuatis cum agarico. Intelligendum quoniam quando volumus materiam maturare in pectore existentem: tūc competit dormire supra partem infirmam: et quando volumus expellere tunc competit dormire supra partem sanam. et q pectus aliquo modo agitetur. aqua ordei competit eis: et ydromel aquaticum: et panis infusis in ydromelle. et farina cocta. et farina ciceruz. et oua sorbilia. pulle. perdices. auicule parue. et columbi. vinum clarum subtile. et si limpharet cum ydromelle aquatico tanto melius valent et pisces salsi. auenatum. ordeū. et farina ordei: et fenugreci. Inungatur pectus cum butiro bulito in oleo laurino. suffumigetur cū terebentina. Balneum nullo modo competit et si competeret hoc esset in fine negocio completo vtatur metridato et tiriaca. et cū incipit venire ad asma et difficilem exitum vtatur assa fetida cum lacte. Ultimo autem cum omnia deficiunt cauterizetur locus vbi est minera: aut incidatur et ponatur tenta cum oleo rosa. ne claudatur: et proijciatur mel. et fugatur saniës cum cannula. et non permittatur egredi nisi paulatine. Et confortet cor cum diacameron. et diambra et brodio galline. et deinde curetur apertura. Et cuz non saluatur conscientia tua. recurre superius sicut dictum est ad capitulum de raucedine. et ad capitulum de tussi. aut inferius ad caplm de asmate: et habebis opus completum.

Clarificatio. Intelligendū q sanies post sputuz sanguinis non dicitur mala per comparationem ad humorem ex quo fluit qr forte ita mala vel peior esset ex alijs humoribus: sed dicitur mala rōne sui: aut gratia loci. Ratiōe sui ē mala cum sanies habeat vlcerare et corrodere vndecūqz fuerit. Ratione loci est mala et potissime si fuerit a pulmone: quoniam si cum tussi veniat sputuz rubeum clarum cum modico dolore et multum spumosum. si postea appareat sanies proculdubio vlcus ē in pulmone: et per consequens ptisis: et per consequens ethica: et per consequens mors: et in tali casu sanies post sputum sanguinis mortale. Si autem sputum sanguinis fuerit a pectore: et postea sanies: minus malum. quoniam nō est tāta pernicies sicut cum prouenit a pulmone. Secundo notandum quoniam licz piper sit calidum in quarto. et sic cum similiter. nihilominus cum materia est frigida grossa: et alia particularia conueniunt bene potest competere: qr digerit et subtiliat: et cum hoc admiscetur cum alijs: sicut est liquir. vue passe. iuiube. dragaganti. et silia. et ita vnū iuuat alterum. Et pro tanto in febre phlegmatica competit piper cum ptisana. sicut dictum est in primo lib. Tertio aduertendum q calor naturalis et innaturalis sunt idem in specie: qr conueniunt in calore. et sunt idem in numero. qr in eodem subiecto sicut in radio caloris naturalis: quoniam febris nihil aliud est q̄ calor naturalis mutatꝰ in igneum. Calor igitur febris implicat in se duplicem naturam. vnam naturalem per quā digerit. et aliam innaturalem per quā corrumpit. et ideo qr pter nām non potest perfecte digerere. et qr aliquid de naturali est ibi non corrumpit. quodam modo igitur tenet viā mediam. virulētia igitur causatur a re to/

taliter preter naturam: ſed in generatio
ne ſaniei currit agens ſm naturam qđ
declarat albedo. ex hoc enim aſſimilať
membris radicalibus: ſed tamē ſanies
non poteſt nutrire nec membris aſſimi
lari. ⁊ partim gratia agentis: qꝛ non eſt
omnino ſm naturam. ⁊ partim gratia
materie: qꝛ quedam eſt preter naturaꝫ
⁊ non eſt in potentia vt tranſmuteť ꝓ/
pter malas ſui qualitates. Et ideo licꝫ
intentio nature agentis ſupra cibum ⁊
agentis ſupra naturam ſaniei ſit vna ⁊
eadem: qꝛ vtrobiqꝫ intenditur aſſimila
tio. nihilominus magna eſt differentia
in effectu: quoniam in tempore ſanita/
tis cum agit calor naturalis ſupra cibū
tunc pure naturalis eſt ⁊ a nullo impe
ditur: ⁊ cibus eſt in potentia. ⁊ pro tan
to poteſt fieri tranſmutatio. Sed in tē/
pore febris ⁊ in tempore preter naturā
cum ſit actio ſupra naturam: vt in ſaniē
conuertatur: licꝫ intentio nature eēt vt
fiat aſſimilatio corpori: non poteſt ꝓ/
pter indiſpoſitioneꝫ inſtrumenti ⁊ ma
terie vt dictum eſt. Sanies igitur intā/
tū erit ſm naturam: quoniam lꝫ natura
nō poſſit aſſimilare omnino: tñ adhuc
facit vt ſit ſubijcibilis virtuti expulſiue
Sanies igitur ſubijcitur actioni natura
li. ꝙ aūt efficitur a re preter naturā vi/
rulentia eſt. Quarto intelligendum ꝙ
humores ſm naturam ſunt in venis. p̄/
ter naturam tñ ſunt extra: ⁊ tñ vbicūqꝫ
fuerint poſſunt putrefieri ⁊ corrūpi: ⁊
poteſt inde ſanies generari: ⁊ nō ē hoc
mirabile ſi hij putrefiant ⁊ corrumpan
tur ⁊ deſtituantur. quoniam humidita
tes tertie que ſūt magis digeſte poſſūt
putrefieri ⁊ corrumpi: ⁊ febris putrida
poteſt inde generari. ſicut fuit decla/
ratum a nobis ſupra librum de differē
tijs fe. Gal. nec de iſtis eſt mirabile cuꝫ
membra ſolida putrefiant ⁊ corrumpā
tur ⁊ in ſaniē traſmutenť: ſicut pꝫ in vl/
cere pulmonis ⁊ in oſſe fiſtulato.

¶ Caplm. viij. de aſmate ⁊ difficulta/
te anhelitus.

Asma eſt diffi/
cultas
anhelitus cum ſonitu ſi
cut diſnia eſt difficultas
anhelitus ſine ſonitu.
In aſmate enim cogitur
patiens ad velocem anhelitū ⁊ frequē
tem: ſicut homo qui currit ⁊ laborauit
⁊ ſicut homo qui prefocatur. Sed in
diſnia eſt anhelitus ſicut hominis rau/
ci: aut hoīs perfecte leproſi. Et de hoc
ſtat verſus. Diſnia ſe cellat canit aſma
malūqꝫ reuelat. Iſta aūt ſunt tanꝙ ge/
nus ⁊ habent quatuor ſpecies ſub ſe.
Prima ſpecies eſt difficultas anhelit⁹
cum aliquis non pōt expellere aerem:
pro tanto quia pectus ⁊ cāne non poſ/
ſunt conſtringi ſufficienter ibi retinenť
fumoſe ſuperfluitates: ⁊ illa ſpecies ap
pellatur ſanſugiū. Scđa ſpecies ē quā
do aer non poteſt trahi ad cor cū ſuffi
cientia: pro tāto qꝛ cāna ⁊ pect⁹ nō poſ
ſunt bene dilatari. ⁊ vocatur anhelitus
ſeu anheloſus. Tertia ſpecies ē qm̄ la/
borat vtroqꝫ modo ⁊ attrahēdo ⁊ ex/
pellēdo. ⁊ vocatur ortonia. Et de hoc
ſtant verſus. Expirat late: trahit ad ſe
cum grauitate. Omnis anheloſus: ecō/
tra ſāſuguinoſus. Ortomia quoqꝫ mor
bo verſatur vtroqꝫ. Quarta ſpecies ē
anhelitus duplicatus ſicut eſt in philo
captis aut pueris flentibus cum con/
tinuant anhelitum ⁊ trahunt tractum
poſt tractuꝫ: ⁊ atteſtatur in febre ſupra
vehementem caliditatē: ⁊ duriciē orga
ni: ⁊ debilitatē virtutis. Poſſet addi q̄
vellet quinta ſpecies ſicut eſt anheli/

tus prefocatus in qua specie homo pa
rat se ad erigendum ⁊ standum vt pos
set attrahere anhelitum. vix enim po/
test sustinere cooperimenta supra se.
Unde intelligendum ꝙ decubitus pe/
ior in attrahendo anhelitum est iacere
supra dorsum. ⁊ melior supra faciem.
medio autem modo se habet iacere su
pra latera. in magna autem difficultate.
dꝫ patiẽs sedere sedẽdo capite multũ
eleuato. Intelligendum etiam circa istã
materiam ꝙ pulsus ⁊ anhelitus conue
niunt ⁊ differũt. Conueniũt quoniam si
cut in pulsu est dilatatio cordis ⁊ arte
riarum propter hoc vt infrigidetur cor
⁊ sanguis arterialis: ⁊ est etiam constri
ctio vt fumose superfluitates expellan
tur ⁊ sunt etiam due quietes. ita simili
ter est in anhelitu. Est enim dilatatio
pectoris vt aer frigidus vadat ad pul
monem ⁊ cum hoc est ibi cõstrictio vt
fumose superfluitates expellant: ⁊ sũt
ibi due quietes. Conueniunt ⁊ in alio:
quoniam sicut pulsus ĩmutatur ꝓpter
res naturales ⁊ nõ naturales ⁊ preter
naturam. ⁊ ſm hoc efficitur pulsus ma
gnus paruus frequens ⁊ tardus. ⁊ ita
de alijs. Ita similiter anhelitus ſm il/
la tria immutatur ⁊ efficitur magnus
aut paruus ⁊ ita de alijs. Attamen nõ
est intentio nostra determinare de om/
nibus immutationibus anhelitus. sed
solum de immutatione que fit a rebus
preter nãm: ⁊ ideo subiugamus causas.

Cause. Cause autem huius pas/
sionis sũt. omnia illa que
aggrauant diafragma. aut pulmonem.
aut cannam. aut epiglotim. aut lacer/
tos mouentes clibanum pectoris: cum
ista membra sunt propꝛim subiectum
huius passionis. Cause autem sũt tres
sicut est morbus consimilis: officialis:
aut cõmunis: procedamus igitur per
hunc modum. Difficultas anhelitus
prouenit aut a causis extrinsecis aut i/
trinsecis. Si ab extrinsecis sicut est ca
sus. obuiatio. nimia caliditas. aut frigi
ditas. aut aer pestilentialis: aut sicut ē
aer cauernarum ⁊ minerarum. ⁊ fun/
dentia metalla. ⁊ assumptio veneni. ⁊
operari cũ argẽto viuo: ⁊ fructus pon
tici ⁊ acetosi. ⁊ multa consimilia. Et si
veniat asma ⁊ difficultas anhelitus ꝓ
pter causas intrinsecas. hoc est propter
reuma aut propter squinantiam. ⁊ pas
siones oris. aut propter stomachuꝫ po
tissime cum est nimium repletus. venit
etiam propter passiones epatis: ⁊ po/
tissime propter repletionem gibbi. ⁊ ꝓ
pter passiones matricis. ⁊ propter pas
siones splenis: ⁊ breuiter propter om/
nia illa que possunt comprimere dia/
fragma. venit etiam propter passiones
spũaliuꝫ: sicut est pleuresis ⁊ peripleu
monia. sanies aut humiditas aggrega
ta in cannis pulmonis. aut in concaui/
tate pectoris: aut ĩ trachea arteria. aut
epigloti. aut venit etiam propter vento
sitatem: ⁊ propter malam complexio/
nem calidam frigidam siccam ⁊ humi
dam. ⁊ venit propter oppilationes: ⁊
raro sine materia. Secundum igitur di
uersitatem causaruꝫ materialiũ: ⁊ quã
titatem ⁊ qualitatem ⁊ situm: ſm hoc
adueniunt diuersitates magne in anhe
litu in attrahendo siue in expellendo
siue vtroqꝫ modo. ⁊ ita de alijs spẽbus
difficultatis anhelitus.

Signa. Si autem venerit pro/
pter causas extrinsecas
discernitur per dolorem. ⁊ p signa reu/
matis: ⁊ qꝛ asma venit subito. Et si ve
nerit propter passiones oris: aut nutri/
tiuorum: aut pp apostemata pectoris:

satis cito discernit ex illis. et si venerit ꝓpter caliditatē spiritualiū discernitur qꝫ hanelitus est magnus et frequēs: et adest sitis et calor. et ledit a calidis et iuuat a frigidis. Et si est ex hūiditate est cū screatu multo. Et si ex siccitate nō est screatus. Et si est ꝓpter repletionē venaꝝ pulmōis est anhelit⁹ tremul⁹ et ē cā mala valde. Et si venerit pp debilitatē virtutis nō potētis mouere lacertos pectoris nares sūt graciles et cōtracte ad interiora et anhelitus est debilis. Et si fuerit ex pulmonis repletiōe trahit anhelitū cū magno desiderio et inflatur pectus et desiderat magis expellere ꝙ attrahere. Et si fuerit ꝓpter magnū calorē magis desiderat attrahere ꝙ expellere. Et si fuerit ex vētositate: est cū distēsione et cū minori grauitate. Et si venerit a corde est cū tremore. Et si venerit ex sanie discernitur ex sputo.

Pronostica. Asma in senibus nunꝙ curatur. Asma in oī etate aut nunꝙ curatur: aut cuꝫ magna difficultate. Asma postꝙ antiquat nō recipit curationeꝫ. Quādo in asmate hanelitus est puus tardus et frigidus signū est mortis ꝓxime. In asmate hanelitus tremulus et pulsus tremulus magnū signū est valde: qꝫ signātur vene pulmonis eē replete. In asmate sincopis pessimū. In omni difficultate hanelitus in qua patiēs cogit se ad eleuādū et hanelitū suscipiēdū mortale est. qꝫ hanelitus est pfocatiuus. Asma si venerit ꝓpter catarrū et caput est debile nāliter nunꝙ curat. Intelligēdū ꝙ asma et difficultas hanelitus sūt egritudines cronice et mouent paroxismaliter. Caueat igit sibi medicus de vanis ꝓmissionibus.

Cura. Curatio asmatis est multū difficilis et iō diligētius ꝓcedam⁹. Prima regula est hec. s. ꝙ a principio nō administremus nimis calida: qꝫ mām ingrossant donec corp⁹ sit mūdificatū. Secūda regula ꝙ nō cōtinuemus nimis vnū medicamē. sed mutetur modus opandi. Tertia sit talis nō administrēt narcotica nec aliqua cōstrictiua nisi mā esset reumatica: et corpus purgatū. Quarta regula ꝙ postꝙ mā fuerit subtiliata ꝙ purget p vomitū: aut secessū. Quinta regula ꝙ nulla via: et nullo mō fiat balneū nec fomētatio. Sexta regula ꝙ dormiat quāto minus poterit: et nō dormiat de die nec sub repletionē magnā: nec sonus sit ꝓfundus. Septima regula ꝙ si est possibile ꝙ nunꝙ potēt qn̄ comedūt: sed p vnā horā aut duas post et paꝝ. Octaua regula ꝙ sūme vitēt oīa cibaria vētosa. His visis videam⁹ de dieta. Panis sit bn̄ coct⁹: bn̄ fermētat⁹ et cū tēpata quātitate salis: et sit de spelta et sit pastatus cū aniso et maratro et cimino: vinū sit antiquū claꝝ odoriferū sed in pua quātitate. Carnes sint vt plurimū volatiliū vsualiū pterꝙ degētiū in aqs. caro vulpina et hirci nemoralis multū ꝯpetūt eis et potissime pulmones quomodocūꝙ sumant: pot ēt fieri puluis ex pulmone et vtat isto puluere fm oēm modū. Brodiū galli antiqui multū cōpetit et potissime decocti cū multo polipodio. et aniso et cimino et maratro. Ficus sicce et calefacte ad ignē multū valēt et cōsilia. et sicut sūt vue passe. pinee inlube et silia. Eligatur igit aer sicc⁹ vl ꝑnām vel p artificiū tēperatus tn̄ inter calidū et frigidū. Vtat piscibus squamosis de aquis mūdis currētibus. vtatur ouis sorbilib⁹ recētib⁹. De vlceri/

bus vtatur buglosa. boraginibus. feniculo. petrosil. origano. calamento nasturcio. serpillo. ysopo. sparago. saluia. orco. bleta. vitet oia legumina. De fructibus vtat ficubus siccis. ꝛ ouis bñ maturis. ꝛ dactilis pinguib⁹. ꝛ amig. dulcibus. De inanitione ꝛ repletione intelligẽdū ꝙ nunꝙ debet comedere ad saturitatem ꝛ nisi prius appetat: ꝛ assellet prius anteꝙ comedat. ꝛ comedat plus de mane ꝙ de sero. De motu ꝛ quiete vtat exercitio tẽperato ante cibū ambulãdo ꝛ equitãdo seu aliquo mõ cantãdo: seu aliquo modo vociferando. Sed post comestionem modico exercitio sit contentus. De fricationibus. fricẽtur extrema ꝛ pectus cū pãno aspero. vitet omnia balnea ꝛ potissime post cibū vt dictum est. De somno dormiat semper quasi sedendo: ꝛ nõ dormiat de die. nec post cibum. nec post longam morã vt superius dictū est. De accidentibus anime. vitet iram ꝛ sollicitudinẽ. ꝛ sit in letitia sempiterna. Intelligendū sicut frequẽter dictum est ꝙ ista tria habent magnam couenientiã in curatione. s. raucedo ꝛ tussis ꝛ asma. His visis ad digerendum mãm veniamus: ꝛ quia vt plurimū accidit asma ꝛ difficultas hanelitus de cã frigida ꝛ humida: iõ de illa tractemus: ℞. radic. yreos. aristol. ro. centauree. enule. campane. eupatorij. absinthij. radic. rubee maiore. vtriusꝗ calamenti. vtriusꝗ sticados. ysopi. squill. añ. ℥. ij. succi feniculi. anisi: maratri. liquir. mūde. iuiube. prassij. añ. ℥. j. ꝛ mellis. lib. j. fiat sirup. lib. s. quo vtat mane ꝛ sero cū aqua calida. Intelligendū hic ꝙ ex his mãlibus potest fieri clistere. aut electuariū conditū. aut emplastrū supra pectus. Aut bulliãt in oleo, ꝛ addita cera fiat vnguẽtū quo vngatur totum pectus corpe mūdificato. Materia aūt digesta purget sic. ℞. agarici. turbith. se. vrtice. polipodij. añ. ℥. j. euforbij. pulpe coll. succi cucumeris asinini. añ. ℈. j. yeralogodiõ. ʒ. iij. anisi. maratri. spicanar. bdellij. masticis. foliorũ mẽte. foliorum absinthij. zizi. añ. ℈. s. cõficiant cū ydromelle. ꝛ cū vti volueris accipiat duas. ʒ. vel vnã de ista ꝯfectione ꝛ fiãt pille. addat plus vel min⁹ iuxta couenietiã pticulariū. Deide põt vti medicina vomitiua cuius simplicia sūt ista. sal gẽma. raphan⁹. semẽ croci hortẽsis. sal armomacū. capparis salita. radix volubil maioris q̃ hꝫ folia ad modū vitis. armoniacū. castoreū. opoponac. ꝛ silia. Uel fiat sic. ℞. raphanū ꝛ lardet cū elleboro nigro. ꝛ ponat in aqua ad putrefaciẽdū vsꝗ ad tres dies vel q̃tuor. Deinde remoueant oẽs lardones bñ cauẽdo ꝙ nihil remaneat ꝛ deide bulliat raphanus in oxill. scill. ꝛ oxill. sorbeat. ꝛ facit mirabiliter vomere. Purgato ãt corpe sufficiẽter cū medicinis successiuis ꝛ vomitiuis: ꝛ vtatur opiatis calidis ꝛ suffumigationibus. Opiate aūt sūt iste tyriaca antiqua. aurea alexãdrina. metridatū. philo antropos philoniū. Itẽ vtat isto suffumigio. ℞. arsenici. sulphuris viui. serapini. aristol. ro. añ. ℥. s. puluerizãda. puluerizent. ꝛ cõficiant cū butiro ꝛ efficiant pillule ad modū auellane. ꝛ ponatur vna pillula vel due supra carbones ꝛ recipiat fumū ore apto. Intelligendū hic ꝙ isti asmatici frequẽter sūt ptisici ꝛ debiles ꝛ aliqñ extenuati. ꝛ iõ in talibus formidemus medicinas laxatiuas ꝛ vomitiuas: ꝛ oĩa ea que sūt fortis virtutis. Intelligẽdū ꝙ vltimum remediū est cum de curatione sum⁹ de

sperati: ꝙ fiat cauterium in medio pe/
ctoris. Si aūt asma fuerit cū reumate
curetur prius reuma: qm̄ aliter nihil va
let opatio. Curatio aūt reumatis dicta
est supius. Si aūt difficultas hanelit⁹
fuerit ꝑpter siccitatē vtat cibis hūidis.
sicut sūt borragies. buglosa. spinargia.
violaria. malua. oleū sisaminū. oleum
amig. viol. butirꝫ. Et vtat lacte mulie/
ris: aut asine. aut capre. ⁊ regatur sicut
ethici ⁊ ptisici ⁊ consūpti. Si aūt cau/
sa fuerit calida. ⁊ corpus plenū. ⁊ vir/
tus fortis fiat phloia: ⁊ dicit Auic. ꝙ
quādo vapores qui sūt circa cor ⁊ ar/
terias sūt cā difficultatis hanelitus: ꝙ
tūc cōpetit phloia. ⁊ vtatur ordeato. ⁊
aqua ordei. ⁊ malaxet cera in oleo vio
lato ⁊ nenuphare. ⁊ ponatur supra pe
ctus. aut inungat pectus cū oleis frigi
dis. Et si asma venerit in pueris lactā
tibus: det sibi succus feniculi tepidus
cū lacte. Et si venerit ex vētositate: inū
gat pect⁹ cū oleo costio laurino. casto/
reo. muscatellino. Et si venerit propter
alias passiones q̄ multe sūt valde. curē
tur illa prius sicut dictū ē: aut sicut dice
tur. Intelligēdū ꝙ istud electuariū va/
let fere in oī passione pectoris siue fue
rit raucedo siue tuss siue asma. ℞. suc
ci cauliū. lib. j. bulliat ⁊ despumet. cro
ci. ʒ. iij. panis zuccari. mell optimi. añ.
lib. v. ⁊ fiat electuarium.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ hanelit⁹ re/
tinet aut volūtarie aut coacte. Si coa/
cte stati fit mors: tū pp carētiā ifrigida
tiōis. tū pp carētiā euētatiōis ⁊ expul/
sionē fumosarū supfluitatū: ⁊ iō hō re/
pēte morit sicut strāgulati. Si āt hane
litus retineat volūtarie: tunc hō satis
diu pōt eē sine hanelitu: sic videm⁹ in il
lis q̄ stāt oīno sub aq̄ ⁊ in lōga retētio/
ne hanelitus volūtaria: qm̄ in volūta/
ria sit cōtinua euaporatio nālis licz nō
sit sensibilis. Cū aūt cāna cōstringitur
violēter nulla fit euētatio nec sensibilis
nec isensibilis: ⁊ iō fit mors. Aliter igit
est de retētiōe hanelit⁹ volūtaria: ⁊ alr
de nō volūtaria. Secūdo notandū ꝙ
licz cor mēbrū sit calidissimū: nihilomi
nus cū approxiat morti pt eē frigidū.
Et ita hanelit⁹ licz veniat a corde pōt
eē frigidus: aut qr remisse calidus aut
qr fridig⁹: qm̄ cor ifrigidatū ē: ⁊ iō ha
nelitus frigidus in se. acutis signū pessi
mū ⁊ mortale. Tertio aduertēdum ꝙ
frigida stiptica bn̄ pn̄t cōpetere in ma
licia hanelit⁹: sic sūt sandali cāphora.
⁊ succus portul. ⁊ silia. Et hoc dico
quādo virtus motiua lacertorū debili
tata est ꝑpter nimiū calorē: ⁊ nimiam
corporis raritatē. Quarto consideran
dum est ꝙ motus hanelitus ptim fit a
virtute nāli regitiua. ⁊ ita fit ptiz a vir
tute cordis cū illa moueat dilatādo ⁊
cōstringēdo. Et forte fit ex illa virtute
que informat: qr qui dedit formā dedit
⁊ motū. ⁊ ptiz ēt fit a virtute nāli attra
ctiua q̄ trahit ⁊ dilatat ex desiderio: ⁊
ex virtute expulsiua: q̄ valet ad expel
lēdū nociua. ⁊ ita facit ad expulsionē.
licz motus virtutis nālis nō appareat
nobis manifeste exn̄re corpe sub dispo
sitione nāli. Uirtus igit nālis ⁊ virtus
vitalis reponāt sub dispositione virtu
tis naturalis regitiue. Nunc aūt ita est
ꝙ motus virtutis animalis vincit nā/
lem in tempore vigiliarum. Sed mo/
tus virtutis nālis vincit animalem in
tempore somni. Ultimo notandum ꝙ
motus dilatationis ⁊ constrictionis ꝓ
cedunt ab eadem virtute. Sed cum
diuersis vill diuersa faciūt: modo dila
tando: modo cōstringēdo.

¶ Capitulū.ix.de pleuresi.

PLeuresis ē apostēa calidū3 lacertoꝝ seu pāniculorum seu velaminū costarum interioꝝ cliba ni pectoris. Intelligēdu3 est ꝙ duplex ē pleuresis. quedam vera ⁊ quedam non vera. non vera aut est in lacertis seu carne costarum exteriorū: aut in costis falsis q̄ sunt sub diafragmate. siue sint exterius siue interiꝰ siue cū fit ex vētositate. Pleuresis aūt vera fit in velaminibꝰ costarum interiꝰ ⁊ potissime in pte vbi velamina coniūgūtur costis. Quoniā quidā ē pānicu lus qui tergit costas interius. ⁊ quida3 est qui diuidit spiritualia a nutritiuis: ⁊ appellatur diafragma: ⁊ qdā est qui diuidit pectus ſm longū in duas partes. Nunc aūt in partibꝰ remotis a costis in istis velaminibꝰ nō potest generari apostema. sed in partibꝰ ī quibus coniunguntur costis cū ibi sint vene ⁊ arterie ⁊ aliqūa carnositas ⁊ humores ⁊ ideo pt ibi causari apostema ca. Est igitur pleuresis vera apostema velaminum costarum interioꝝ. ⁊ ē apostema ca. aut q2 materia est ca. aut q2 acquisiuit caliditatem ex putrefactione. Generatur aūt pleuresis in vtroq3 latere ⁊ ī latere dextro ⁊ in latere sinistro. Sed illa que est in latere sinistro ē magis piculosa sed velocius terminatur. Sed illa que ē in parte dextra nō est ita periculosa. sed tardiꝰ terminatꝰ ſ3 Auic. Nunc aūt istud apostema terminatur multis modis. aliquando insensibiliter ⁊ per euaporationē. ⁊ est melior termi natio. Aliquādo aūt resudat ⁊ sicut resudat vadit ad pulmonē ⁊ expellit cū tussi. Aliquando terminatur per saniē ⁊ vadit ad cannales pulmonis. Aliqn̄ vadit ad cōcauitatem pectoris ⁊ mundificatur in quadraginta diebꝰ: qm̄ pulmo cū dillatatur imbibit sibi illā mām ⁊ cū ꝯstringitur impellit ad cannales: ⁊ tūc expellit cū tussi. sicut docet Gal. in deterioribꝰ. Aliquādo mā pleuresis indurat ⁊ lapideat. aliqn̄ vadit ad vias vrinales per venā magnā. aliqn̄ vadit ad intestina. aliqn̄ trāsmittit ad alia mēbra multa sicꝰ videmꝰ cap. de signis.

Cause. Pleuresis causatur aliqn̄ a cāis extrinsecis: aliquādo ab interioribꝰ. Si ab exterioribus sicut ex nimio calore ⁊ frigore: ⁊ potissime cum superuenerit motus nimius. ⁊ prouenit a potatione nimia vini puri. aut a nimia potatione aque frigide. aut quādo ventus borealis venit post australem. ⁊ prouenit ex dispositione ſm proprietatē: aut attributionē temporum anni. ⁊ ideo frequentiꝰ venit in vere quātū est ex proprietate plenitudinis. ⁊ plus in estate quantū est ex abundantia colere. ⁊ plus in autūno quātū est de melēa. ⁊ plus ī hyeme quātum ē de phlegmate. In senibꝰ aūt raro venit. ⁊ si venit ē magnū periculū. rarissime venit in accide eructuantibus. Si aūt proueniat a causis extrinsecis: tūc causa antecedēs est repletio totius corporis. ⁊ potissime cum superueniat subito vehemēs frigiditas in aere. Causa aūt immediata est vt plurimū colera. secūdo sanguis. tertio phlegma. quarto melancolia. Uentositas etiā potest esse causa: sed non est vera pleuresis.

Signa. Signorum queda3 sūt q̄ significant pleuresim ipsam. ⁊ quedam sūt que significant humorem peccantem. ⁊ quedam sunt que

significat hũorẽ peccãtẽ. ꝛ q̄dã sũt que significãt tp̄a morbi: ꝛ q̄dã sũt q̄ signifi cant trãslationem mãe ad aliã ptem: ꝛ q̄dã sunt q̄ significãt salutẽ: ꝛ q̄dã sunt q̄ significãt mortẽ: ꝛ q̄dã sunt q̄ distin/ guũt inter hoc: ꝛ illud: ꝛ ita signa ꝓno/ stica cõprehẽdunt in istis nec oꝫ ponẽ rubricã de hoc. Et cognoscimꝰ ẽt p ista qñ egritudo erit lõga: ꝛ qñ erit breuis. Et p ista sciemꝰ lõgitudinẽ status a pri cipio. ꝛ ex his pẽdet tota curatio. Aga mus igit primo de primis. Signa aũt q̄ significãt pleuresim sũt. iiij. ſm Gal. in de crisi. Primũ. s. dolor lateris cum pũctura. qꝛ ibi est duplex cã doloris. mala cõplexio: ꝛ solutio cõtinuitatis: ꝛ cũ h mã que iã exiuit orificia venaꝝ ꝛ illa q̄ adhuc abũdat in venis. Secũ/ dũ signũ est fe. cõtinua: qꝛ mã est putre facta in locis ꝓximis cordi. Tertiũ est difficultas anhelitus ꝓpter cõpressio/ nẽ pulmonis. Quartũ est tussis cõco/ mitãs: ꝓpter illud qȯ resudat ad cãna les. Quintũ pȯt addi pulsus serrinus: qꝛ morbus est in mẽbro pãniculoso ni si q̄ multũ occultat h dispõ: qñ mã est phlegmatica. Signa ãt hũoris peccã tis sũt ista: qm̃ si est ex colera: vrina est citrina intẽsa ꝛ tenuis ꝛ pulsus durus ꝛ velox ꝛ frequẽs: ꝛ dolor acutus pũ gitiuus multũ intẽsus ꝛ sputũ citrinũ. Alia signa colere discurrẽdo p res nã/ les ꝛ cõtra nãꝫ. Si aũt san. fuerit in cã vrina erit rubea ꝛ spissa. ꝛ pulsus ple/ nus ꝛ sputũ subrubeũ. Et intelligẽdũ hic q̄ sputũ rubeũ ẽ valde malũ: qꝛ si/ gnificatur vena rupta. Et tũc competit cõtraria curatio sicut in ydropisi cũ fe. qm̃ pleuresis indiget mũdificatiuis: ꝛ vena apta cõstrictiuis. Sputũ aũt sub rubeũ est bonũ a pricipio: qꝛ attestatur supra dominiũ san. q̄ inquã de facili di

geritur ꝛ venit p viã resudationis a pã niculo nõ p viã rupture. Cognoscit igi tur san. p ista signa. ꝛ p alia q̄ attestant supra dominiũ sanguis. Phlegma aũt discernit: qꝛ vrina est remissa ꝛ pulsus inordinatus: ꝛ saliua est multa: ꝛ screa tus est phlegmaticus: ꝛ sõnus grauis. Mã aũt melãcolica discernit: qꝛ dolor nõ est multus nec intẽsus nec acutus: ꝛ sputũ liuidũ. ꝛ vrina remissa ꝛ alia si/ gna q̄ attestant supra melãcoliã: qm̃ ra rissime accidit ex melancolia. Tertia spẽs signoꝝ sumit ex tp̄ibus morbi: ꝛ habent a Gal. libro. ij. de crisi. Totum igit illud tẽpus in quo nihil expuit aut indignũ vt liquidũ aquosũ aut grossũ: siue viscosũ globosũ aut cũ laboriosa tussi principiũ est morbi. ꝛ cũ icipit ex puere aliqualiter digestũ ꝛ cũ alleuia/ tione ꝛ cũ minori labore: tũc ẽ augmẽ tũ: ꝛ qñ sputũ est albũ ꝛ lene ꝛ equale ꝛ cũ facili tussi ꝛ alleuiatione: tũc ẽ sta tus. Et cũ ista incipiũt minui ꝛ fe. mi/ norari tũc est declinatio. Et est itelligẽ dũ q̄ si principiũ morbi est lõguꝫ: tota egritudo erit lõga. Et qñ principiũ est breue: tota egritudo erit breuis. Nunc aũt pleuresis de co. in estate in iuuene virtute forti existẽte breuis est termia/ tionis. Si ãt oĩa pticularia nõ ꝯueniãt termiabit vt plurimũ in. xiiij. die. Qñ aũt mã est frigida ꝛ tp̄s frigidũ: tũc ꝓ lõgat: ꝛ iõ extẽdit se vsq̄ ad. xx. diem aliqñ vsq̄ ad. xxxiiij. sicut in anxio: ali qñ ẽt plus. Et de h ẽt dicebat Ypo. de pleuresi nõ vera: aut de pleuresi a ma/ teria frigida. Apostematũ q̄dã in. xx. q̄da in. xl. rupturã differũt. Necessari/ um ẽ ergo medico vt saltim q̄dã cõie ctura ꝓxima veritati cognoscat elõga tionẽ status a pricipio. Sicut igit tp̄a morbi cognoscunt p vrinã i egritudibꝰ

epatis ⁊ venarum ⁊ in egritudinibus
stomachi ⁊ intestinoꝝ p egestionē. Et
ita tēpora morbi in egritudinibꝰ pecto
ris ⁊ pulmonis cognoscunt p sputum.
In egritudinibꝰ igit pectoris ⁊ pulmo
nis sputū diligēter cōsideret: qꝛ alr ne/
sciremus pnosticare: nec dietare: nec cu
rare. Est igitur regula ꝙ in pleuresi ⁊
peripleumonia quāto plus expuit tā/
to plus alleuiat: ⁊ idō plus accedit ad
statū: tāto plus alleuiat qꝛ in pleuresi
salubri statꝰ nō ē neqor hōꝝ. Protāto
qꝛ sicē mā resudādo exit panniculū: ita
expellitur: ⁊ ita spvadit alleuiādo: qm̄
ibi nō est status quo ad accidētia: sed
quo ad digestionē. Quarta spēs signo
rū sumit ex hijs q̄ signāt trāslationem.
mā eni pleuresis sinthomatice trāsmit
titur ad cor cuius signum est sincopis.
Aliqñ trāsmittit ad pulmonē: cuius si
gnū est: qm̄ dolor nō est ita acutus: sed
difficultas anhelitus est maior. Aliqñ
aūt trāsmittit ad ptisim: cuiꝰ signū ē ca
lefactio maior post cibū. Aliqñ mittit
ad cerebrū: cuiꝰ signū frenesis ⁊ alleuia
tio: aliqñ mittit ad neruos: cuiꝰ signū ē
spasmꝰ: ⁊ oēs iste delegatiōes sūt pes/
sime. Aliqñ tñ mittit retro aures: ⁊ tūc
posset eē bonū cū alijs multis bonis si
gnis. Quīta spēs signoꝝ sumit ex his
q̄ distinguūt signa distinctiua īter apo
stema epatis ⁊ pleuresis: qm̄ in aposte
mate epatis pulsus est vndosus: ⁊ do/
lor ē sub diafragmate in dextra pte ⁊
tussis ē sicca: dolor nō ē acutꝰ: ⁊ si nō
in fimo egestio est sicut lotura carnis: ⁊
si in gibbo vrina est spissa cōfusa, ⁊ tu
mor est ad modū noue lune. Illa autē
q̄ distinguūt iter pleuresiꝫ ⁊ pipleumo
niā sūt ista: qm̄ in pipleumonia pulsus
est vndosus ⁊ dolor nō est acutꝰ ⁊ diffi
cultas anhelitꝰ est maior ⁊ dolor inter

duas spatulas ⁊ maxille rubēt. Illa āt
que significāt frenesim sūt nigredo lin/
gue ⁊ ariditas ⁊ vrina remissa: ⁊ quia
dolores lateꝝ nō pcesserūt. Sextū si/
gnū sumit ex his q̄ significant salutem.
sputū albū lene ⁊ equale ⁊ cū modica
tussi ⁊ cū alleuiatione patiētis: ⁊ ꝙ cō/
tinuet ⁊ ꝙ cito appareat in principio
pculdubio salutē significat ⁊ potissi/
me qñ alia signa cōueniūt: sicut est bo
nitas sōni ⁊ appetitꝰ ⁊ bona tollerātia
⁊ ꝙ applicatio medicaminū cōferat: ⁊
ꝙ egestio nō sit frequēs nec liqda: sed
iuncta ⁊ equalis: ⁊ hora solita: ⁊ ꝙ vri
na vergat ad rubedinē ⁊ ad quādā me
diocritatē: ⁊ ꝙ cito icipiat facere bo/
nā residētiā. Et est intelligēdū vnā bo
nā regulā de vrina fm intētionē ysaac.
Urina in egritudinibus epatis ⁊ vena
rū certā hꝫ significationē siue fuerit bo
na siue mala. In egritudinibus aūt que
sūt extra venas sicut in pleuresi ⁊ simi/
bus. Si vrina fuerit laudabilis bonū ē
sed nō est signū certum salutis: ex alijs
eni pōt periclitari. Si aūt vrina fuerit
mala ⁊ indigesta ⁊ ita de alijs malis
cōditionibus: certū est signū ad mortē
qꝛ postq̄ digestio deficit in radice be/
ne deficit in ramis. Septimū signū su/
mitur de pnosticatione ad mortē oia si
gna. iiij. pleuresis si fuerit multū intēsa
⁊ laboriosa mortē significat: sicut ē do
lor vehemēs in iuuene cū virtꝰ totali/
ter psternat ex vehemētia doloris. Si
militer vehemēs difficultas anhelitus
⁊ frequētia cū frequētia addat in cali/
ditatē: ⁊ caliditas in frequētiā: ⁊ ita fit
circulus cū vnū addat i aliud. Silr tus
sis laboriosa cū ipediat sōnū ⁊ cibuꝫ.
Silr fe. fortissima cū sit molestior om
nibus morbis: sicut scribit. viij. de inge
nio. Ex sputo silr accipiunt signa mor

talia: sicut cum est liuidum nigrū visco sum: ⁊ cum laboriosa tussi. Similiter cum nō pōt expelli: q2 debilitas virtu/ tis ⁊ lacertoꝝ significatur: aut materie viscositas ⁊ grossicies. Et est intelligē/ dum q in oī egritudine pectoris mate riali si nō potest expelli: aut si expellat ⁊ subito retineatur grauedine manen/ te mortale est: dato q materia esset di/ gesta: qm̄ prefocat. Egestio frequēs ⁊ liquida mala: vrina tenuis aut spissa: liuens viridis ⁊ nigra sūt signa morta lia: similiter pulsus debilitas. Et est in telligendū q in pleuresi ⁊ in quacūq egritudine si medicus recte operetur ⁊ nullus error intercedit si patiēs pro/ pter medicamina recte applicata vni/ uersalia ⁊ pticularia nō alleuiet s3 po/ tius aggrauet: signū est pessimū ⁊ mor tale. In talibus igit nō est insistendu3. Uisis igitur signis ⁊ visa pronostica/ tione ad curā accedamus.

Curatio. In primis considere mus vtrū fuerit con/ stipatus ⁊ ꝑm cōuenientiam particula rium: fiat sibi suppositoriū vel clistere. deiñ applicētur calefactoria: qm̄ attra/ hunt vel curant: aut digerunt: si corpus est plectoricū curant: si corpus est ple/ nū dolorē augmētant: ⁊ ita digerūt: qm̄ vniuersalis purgatio d3 precedere: si dolor descendit mā videtur grauis: ⁊ tunc purgetur cum violis ⁊ cassiaf. ⁊ manna: tamen Gal. voluit q tutius est in omni dolore siue ascendēte siue de/ scendente facere phloiam. In pleuresi igitur corpore pleno ⁊ virtute forti: fi/ at primo phloīa ꝑm Auic. de saphena eiusdē lateris: deinde si plenitudo ad/ est de basilica oppositi lateris: deinde de basilica eiusdem lateris. Et est intel ligendum q ꝑm Gal. doctrinā supra il lam partem: quando dolor ad spatu/ las ⁊c. ab epate enim ꝑcedit quedā ve na que protenditur vsq ad cor: ⁊ dein de truncus ascendit rectus vsq ad du as guidegi. Sed postq̄ ꝑcedit a cor/ de: quidam ramus egreditur a trunco recto versus dextrū ⁊ sinistrum ⁊ con/ stituit casilicam in curuatura brachij. Iste igitur due basilice equaliter hauri unt ex puteo: ⁊ iō equale esset quantū est ex hoc de phloia de quacunq par/ te fuerit: quia equalis est distantia: sed aliud est: qm̄ vene capillares que nutri unt costas superiores habent colligan tiam cum venis capillaribus que ꝑce/ dunt a basilica: ⁊ ita si fieret phloia in principio corpore pleno de eodem la/ tere fieret tractus ad locum per venas capillares. ⁊ ita faceret ad augmentū. ⁊ si egritudine confirmata in corpore nō existente plectorico fieret per oppo sita: tūc fieret tractus materie corrupte ad mēbra nobilia. Restat igit q in pri cipio corpore plectorico existente de/ bet fieri phloia de basilica oppositi la teris: aut de saphena eiusdē partis po stea fiat de eadē parte: ⁊ dicit Gal. q si nō inueniat basilica q fiat de media/ na: ⁊ si nō inueniat mediana q fiat de cephalica. Quia de quacūq pte fiat a toto corpore sit euacuatio. Attamen intelligendum q phloia ⁊ farmacia sunt multu3 conseruanda ne virtus de bilitetur: quia virtus est que curat mor bos: deinde fiāt calefactoria. Et si ma teria est colerica fiat calefactoriū cum spōgia: aut cum vase eneo vitreo ter/ reo vel cupreo: ⁊ ita de alijs: pāno iter posito iter latus ⁊ vas. Si aūt mate/ ria fuerit grassa viscosa fiat calefacto/ riū de orobo. fenugre. ⁊ furfure contri tis ⁊ positis i sacculo ⁊ ebullitis ni aq

vbi sit acetum: ꝛ compressis fortiter ꝛ
lateri applicatis. Sed in omnibꝰ istis
debet esse cautela ꝙ postꝙ incipiūt in/
frigidari ꝙ remoueant. Si aūt mā fue
rit sanguinea aquosa fiat calefactoriuȝ
de sale ꝛ milio torrefactis: ꝛ in sacculo
positis. Deinde vtat tali potione gar/
garizando: sorbendo diu ī ore tenēdo.
Recipe rad. brusci. spagi. graminis. añ.
℥. j. end. scariole. añ. ℥. ij. capill. ve. re.
ordei. añ. lib. ß. quatuor. se. frigidorum
minoꝝ ꝛ maioꝝ sem. papaueris albi.
liquir. mūde. cubebaꝝ. añ. ℥. j. mell. ℥.
ij. panis zucca. lib. j. fiāt sirup. lib. j. ꝛ. ß
Et si materia eēt frigida aut tp̄s frigi/
duȝ ꝛ materia difficilis exitꝰ: possumꝰ
addere mell alias. ij. ℥. ꝛ radic. yreos.
ꝛ ysopi. ꝛ apij. añ. ℥. ß. ꝛ ēt modicū ace
ti. Si tussis eēt debilis ꝛ nō timemꝰ de
strictura pectoris. oportet igit ista ad/
dere ꝛ illa diminuere iuxta cōueniētiā
particulariū. Cū aūt nos videmꝰ ꝙ p̄/
dicta nō iuuāt sic deberēt: tūc faciamꝰ
emplm tale maturatiuū ꝛ mitigatiuū.
Postꝙ videmꝰ ꝙ egritudo īcipit ꝓlō
gari. ℞. radicū malue. orobi. fenugreci
se. lini. . nasturcij. se. feni. amigd. dul. gu/
mi arabic. cubebaꝝ. liquir. mūd. añ. ℥.
j. ꝯquassent ꝛ buliant in aqua ꝛ fiat em
plastrū cum oleo sisamino. Et si mate/
ria esset multū calida fiat vnguentū de
populeon: ꝛ butiro sine sale ꝛ assungia
anetina: ꝛ oleo viola. ꝛ cera al. Et ista
olea ꝛ vnguenta ꝛ empla possunt po/
ni in lana succida ꝛ pectori applicent:
ꝛ ꝙ stet ibi per vnā horā vel per duas
ꝛ modo apponatur vnū: modo aliud.
Modo videndū est de dieta. dieta eni
oȝ ꝙ diuersificet ꝓm elongationē statꝰ
a principio. qñ igit paꝝ spuit paꝝ dan
dum est: ꝛ qñ plus spuit plus dandum
est: ꝛ qñ egritudo est tarde terminatio/
nis plus dandū est: qꝛ virtus nō pōt tol
lerare: ꝛ quādo egritudo breuis est mo
dico cibo pōt esse contentꝰ qꝛ virtus be
ne poterit tollerare: ꝛ qñ parū expuit
paꝝ est dandū p cōparationē ad vnaȝ
exhibitionē: qꝛ virtus videt debilis ꝛ
non posset digerere vna vice. Et si mul
tum expuit videt fortis virtꝰ: ꝛ sic mul
tum de cibo p cōpationē ad vnā exhi/
bitionem: licȝ paꝝ demꝰ per cōparatio
nem ad totū morbū: qꝛ morbus breuis
terminationis est. Nullꝰ igitur pōt die/
tare nisi qui cognouit elongationē sta/
tus a principio. Pleureticꝰ igit sit con/
tentus aqūa ordei colata: aut si nō sal/
tim aqua ordei ꝛ hec est dicta ptisana
spissa. Et si egritudo elonget vtat or/
deato aliquantulū de mane ꝛ minꝰ dē
sero. Pleureticus aūt pōt vti octo po/
tibus. Primo scȝ aq̄ ordei cū volumꝰ
nutrire: infrigidare ꝛ mundificare: Se/
cundo pōt vti ydromelle aquatico: scȝ
℥. j. mellis: ꝛ lib. j. aque fontis cum vo/
lumus fortiꝰ īcidere ꝛ abstergere. Ter
tio pōt vti vino albo debili aquoso na
to in montanis cū multitudine aque: ꝛ
hoc cū volumꝰ magis virtutem confor
tare: ꝛ isti duo potus miscentur in prin
cipio: ꝛ cū materia est ca. Quartus po
tus pōt esse siru. iulep: hoc est aqua fon
tis cum pane de zuccharo: cum ē deli/
catus ꝛ volumus infrigidare. Quintꝰ
potus pōt eē succus maloꝝ granatoꝝ
dulciū cum multa aqua fontina: cū vo/
lumus humefacere ꝛ confortare. Se/
xtus potus pōt esse talis. ℞. aque fon/
tis lib. j. mellis aceti. añ. ℥. ß. pais zucc.
℥. ij. misceant: ꝛ est potus diuinꝰ ꝓ de/
licatis cū volumꝰ infrigidare ꝛ mundi
ficare. Septimus aūt potest esse bro/
dium parue pulle. Cum homo est deli
catꝰ ꝛ debilis ꝛ plenꝰ fastidio. ℞. pul/

lam albā paruā ⁊ decoquatur cū mul-
ta aqua fontis ⁊ lactucis aut seminib⁹
frigidis sine sale ⁊ carnibus salsis: ⁊ oī
alio bñficio: ⁊ decoquat vsqꝫ ad ossiū
sepationē: ⁊ vtatur illo brodio per in-
terualla omni pinguedine remota siq
esset. Octauus potus potest eē: vbi eēt
insomnietas: ariditas lingue: scilicet si-
rupus nenupharinus: aut sirupus pa-
paueris cum multitudine sirupi iulep.
aut cū aqua ordei. aut cum aqua fonti-
na: ⁊ similibus. Et est intelligendū hoc
bonū verbum qđ dicit Auicen. ꝙ non
debet negligi mel in passionib⁹ spiritua
lium qꝛ vehiculū est omniū medicina-
rum que cōpetunt in pectoralib⁹. Ad-
ministrent igitur medicamina cū melle
potissime cū materia est frigida gros-
sa compacta. ⁊ cū tempus est frigiduꝫ:
⁊ ita de alījs. Sꝫ tñ sit paratū ⁊ repssū
sicut oportet. Pleureticus igitur si ista
non sufficiunt potest vti auenato: ⁊ fa-
rina tritici decocta ī furno: ⁊ parata cū
lacte amigd. ⁊ pōt vti colatura furfu-
ris. Et etiā in casu suo potest vti pisci-
bus squamosis de aquis mūdis currēti
bus coctis cū sale ⁊ petrosil. ⁊ aqua.
Innoscetur igit regimen ꝺm elongatio
nem status. ⁊ hec omnia ⁊ consimilia
medici industrie relinquantur. Potest
etiam vti aqua maluarum ⁊ violaꝝ ⁊
buglose ⁊ boraginis. ⁊ pōt vti spinar-
gījs ⁊ lactucis. ⁊ pōt vti passulis mun-
dis. ⁊ amigdalis. ⁊ iuiubis. ⁊ etiā cu-
curbitis ⁊ violis. Et si materia ē phle-
gmatica vtatur iure cauliū ⁊ ysopi cū
melle. Et si materia est melica vtat bu
glosa cū melle: ⁊ sorbitione tritici. De
pane est intelligendum ꝙ panis est fer-
mentatus: aut azimus. si azimus nō cō
petit: qm̄ oppilat. nec fermentatus qm̄
festinat rupturam apostematis. Et iō

panis nō exhibeatur nisi fermentatus.
⁊ hoc post rupturā in declinatione. Et
si apostema nimis tardaret ad rumpen
dum. In declinatione igit det mica pa-
nis lota in aqua. possunt etiaꝫ dari oua
sorbilia ⁊ decoctiones carniū edullina
rum. ⁊ dent poma cocta ⁊ mala grana
ta dulcia. ⁊ pruna bene matura ⁊ ceru
sa dul. Intelligendū tamen sunt alique
regule hic. ⁊ sunt ypo. Nūꝙ̄ fiat phlo
botomia: nec detur farmacia. ventre
constipato. Nunꝙ̄ detur cibus ventre
constipato. Precedant igitur clisteria
aut suppositoria. Nunꝙ̄ detur cibus
in magno dolore: aut magna afflictiōe.
nisi virtus caderet per viaꝫ inanitiōis.
Nunꝙ̄ fiat phlobotomia nec farma-
cia: nisi in tēpore maioris quietis. Nō
detur oximel mlte acetositatis nisi ista
particularia conueniant. scilicet ꝙ mor
bus sit in declinatione. ⁊ materia gros-
sa viscosa ⁊ virtus fortis. ⁊ tussis mo-
dica. ⁊ difficultas anhelitus non sit ma
gna. ꝙ non detur in magna quantitate
⁊ cum multitudine ptisane. Aliter pro
pter ei⁹ fortitudinē in eius via perierūt
multi. Intelligendum etiam iuxta hoc
ꝙ aliqui ponunt repercussiua in princi
pio pleuresis. Sed ego non sum illius
opinionis: qm̄ aut applicant interius:
⁊ tunc ingrossant ⁊ constringunt: ⁊ etiā
crudificant ⁊ addunt in putrefactione.
Aut administrant exterius: ⁊ tunc non
potest fieri repercussio: qꝛ obliquitas
venaruꝫ impedit ⁊ dēsitas costarum.
Preterea hoc non est repercutere. sed
magis faceret materiam ad locum cur
rere. cum materia repercutiatur a parte
post ⁊ non a parte ante. Preterea ali-
qui nitūt curare pleuresim cū attracti
uis corpore mundificato. ponendo vē
tosas supra locum ⁊ emplastra de sina

Regule ⁊po nat d'minor

pi ⁊ similibus. Sed ego non sum illi⁹ opinionis: tum qꝛ materia nõ est bene tractabilis propter naturã loci, tũ qꝛ timendum est de augmentatione apostematis propter violentam tractionem. Preterea quidam nitunt multũ circa mitigationem accidentium. sicut ẽ alienatio. insõnietas. sitis. cõstipatio. laxatio. ⁊ similia. Et istis assentio nisi ꝙ si a pricipio pleuretic⁹ bene regat: ⁊ egritudo sit curabilis talis malicia sintbomatum nõ superuenit. Sꝫ ponat ꝙ sit causata: certe vtile est cõsiliũ adhibere remedia que inuenient i locis suis: nec oportet hoc prolongare. Si aũt egritudo prolongat ⁊ sim⁹ coacti maturare. vtat tali siru. ℞. rad. yreos. ysopi. liq̃. añ. ℥. j. caricarum. dactilorum. añ. ℥. ij. vuarum passarum munda. abarill. iuiubarum. liquir. mund. dragaganti. gumi arabici. iiij. sem. frigidorum. añ. ℥. iij. capilli ve. re. lib. s. mell ⁊ zuccari. añ. lib. s. fiant sirupi. lib. ij. ⁊ ex istis eisdẽ cũ orobo ⁊ fenugreco ⁊ semi. lini ⁊ stercore columbino ⁊ opoponaco fiat emplastrũ ⁊ super lat⁹ apponat. Si aũt fiat q̃n de ruptura ⁊ sanie ⁊ tussi. ⁊ multis talibus recurramus ad capitulũ de tussi: ⁊ capl'm de asmate: ⁊ empimate ⁊ ptisi: ⁊ inueniet plenitudo mundificationis: quare propter ista non debemus prolongare. Restat igit dicere de ptisana. Collige ordeũ grossum plenum ponderosum bene maturũ: nõ nimis antiquũ nec nimis recens sine oĩ malo odore ⁊ sapore ⁊ sine admixtione oĩno alteri⁹ rei: ⁊ qõ sit collectũ in anno fertili: non corrupto nec pestilentiali. ⁊ ꝙ sit natuꝫ in terra alta ventosa nõ fimata: nec iuxta paludes nec loca corrupta: ⁊ ꝙ granum sit obseruatum in loco euaporabili: ⁊ de tali ordeo. ℞. lib. j. conquasset a cortice suo: ⁊ ponat in olla terrea vitreata noua cum. xx. lib. aque fontis ⁊ buliat lento igni: ⁊ de lignis siccis sine fumo: ⁊ ligna nõ sint corrupta nec putrida. sed si possibile ẽ sint de iunipero aut quercu. ⁊ ꝙ ignis sit clarus ⁊ mundus: ⁊ buliat vsqꝫ ad consumptionem medietatis: ⁊ tũc permittat infrigidari ⁊ postea suauiter colet ⁊ reseruet: quia ista aqua habet omnes bonitates i abstergendo ⁊ mundificando ⁊ penetrando ⁊ infrigidando. ⁊ ita de aliis. Et est intelligendum ꝙ ordeum cũ cortice magis abstergit ⁊ mundificat. sed sine cortice magis nutrit ⁊ confortat. Si autẽ volumus ꝙ magis nutriat: buliat donec due partes aque sint consumpte. ⁊ sit quasi spissa ⁊ sorbeat cum illa spissitudine: ⁊ appellat apud Ypo. ptisana cum toto: sicut prima appellatur ptisana colata. Si aũt ordeatũ facere volumus excorticet ordeum ⁊ abluatur cũ multis aquis dulcibus: ⁊ decoquat in tantum ꝙ caro vaccina esset decocta: ⁊ postea terat fortissime i mortario: ⁊ postea distẽperet cũ lacte amigd. ⁊ colet ⁊ appõat lẽto igni dõec icipiat ispissari. Aliq̃ aũt faciũt ptisanã sic ponunt ordeũ cõtritũ in amphora: ⁊ iplẽt amphorã aq̃ ⁊ postea ponũt amphorã in cacabo pleno aqua vt buliat aqua cacabi lento igni sine fumo. Et p pñs aq̃ amphore: ⁊ postea reseruet ⁊ est bona pro debilitatis: qꝛ penitus nihil habet de fumo. Et est intelligẽdũ ꝙ decoctiones fiunt de multis granis: sicut ẽ triticum. spelta. auena. cicera. orobi. fenugrecuꝫ: ⁊ multa cõsimilia. sed ẽm ypo. et oẽs sapientes. Decoctio ordei excedit bonitates aliorum granorum. Et peto veniã qꝛ breuiter pertransiui cũ mã sit ita difficilis et piculosa. Sed alibi ano

bis supra regimentū ꝑtractū ē: sicut sci
tis. Cū aūt fuerit in conualescentia bal
neetur et particula patiens diligenter
mundificetur et etiam confortetur.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ pleuresis ñ
est apostema solū in diafragmate imo
in pāniculis costarum interioribus ꝯm
Gal. i illo amphorismo. accide eructu
ationes ꝛc. Ubi dicit ꝙ pleuresis est
apostema in interioꝝ costaꝝ pannicu/
lis. Scdo notandū ꝙ si generet pleure
sis ex plenitudine ꝛ abūdantia plus ge
neratur ex sanguine. ꝛ si generetur per
viam penetrationis plus generat ex co
lera. cū panniculus sit densus ꝛ colera
plus penetret. Et si generet per viā reu
matis ꝛ stillicidiȷ̄ plus generat ex phle
gmate. Et si generet per viā cōgestio/
nis plus generat ex melia. Absolute
tñ ꝛ frequentius gñatur ex colera. ꝛ ꝯz
hanc rōnem plus generat in vere quā/
tum est ex dominio sanguinis. ꝛ plus ī
estate quantū est ex dominio co. nisi ꝙ
de facili euaporat. ꝛ plus in autumno
quātum est ex dominio melencolie. sed
accidentaliter plus quātum est de co.
generata in estate. ꝛ plus in hyeme de
phlegmate per se sed accidētaliter plꝰ
quātum est de colera generata in estate
ꝛ conseruata per autūnum ꝛ hyemez.
ꝛ tunc ad panniculos penetrante. ꝛ ꝯm
hanc rationē raro causatur pleuresis in
senibus: ꝛ si causaret vt plurimūz esset
de phlegmate. ꝛ multū periculosa ra/
tione nimiȷ̄ sensus. In iuuenibus autez
plus accidit de co. ꝛ in adolescentibus
plus de sanguine. Tertio debemus
intelligere ꝙ sputum rubeum per se
ꝛ solum pessimū est. qꝛ rupturam ve/
ne significat. ꝛ tunc competunt contra/
ria medicamina vt dictum est. Si autē
sit mixtum cum albo bonum est. ꝛ tunc
magis est subrubeum ꝙ rūbeū. Quar
to intelligendū ꝙ in corporibus plenis
facienda est phlobotomia de parte op
posita. ꝛ si non est plenum ꝛ egritudo
confirmata fiat de eadem. ꝛ si humo/
res sint frigidi cū multitudine: adhuc
potest competere phlobotomia: etiam
in dolore descendente. qꝛ tutior est via
ꝯm Galienū. Et debet fieri primo ī cor
poribus plenis ꝯm Auicen. de saphe/
na eiusdem lateris. Quinto notandū
ꝙ nulla fortis medicina debet dari in
pleuresi quicquid dicant antiqui. ꝛ ali/
qui moderni iactant se illam viam te/
nere. Sed disputationibꝰ pretermissis
non videt ratiōabile. dent igit cassiasi.
manna. thamarindi. iuiube. boragi. bu
glosa. viol. pruna. ꝛ similia. Per ista
enim medicus nūꝙ erit ignominiosus.
ꝛ fiant etiam suppositoria . ꝛ clisteria
lenitiua. Sexto intelligendum sicut di
ctum est ꝙ repercussiua nunꝙ compe/
tunt in pleuresi. ꝛ si aliquo modo com/
peterent . sicut voluit Heben Mesue.
tunc competerent in initio initiante.
Si quis presens eēt ꝛ deus dedisset ta
lem gratiam ꝙ principium initians co/
gnosceret. aut ꝙ portarentur in manu
vel in bursa medicamina repercussiua.
sed quando possint talia concurrere nō
videtur: Et ideo sūme miror: quomo/
do bonus Heben Mesue solus dormi
tauit. Septimo aduertendum est ꝙ
maturatiua non competunt in pleure/
si: nisi quando egritudo prolongatur.
ꝛ non habemus aliam viam. Mun/
dificetur igitur corpus : ꝛ applicentur
euaporatiūa: quoniam sanies est mul/
tum periculosa Ultimo notandum
est ꝙ vapores ascendentes ad caput
infrigidantur: ꝛ cadunt ad pannicu/

los ꝛ conculcant ꝛ putrefiūt. ꝛ ita calefiūt ꝛ pleuresim generāt.

¶ Caplm.x.de peripleumonia.

Peripleumonia ē apostema calidū pulmonis. Istud āt apostema terminat aliqñ per viā resolutionis aliquādo indurat: aliquādo delegatur mā ad cerebrum: aliquādo ad ptes exteriores: aliquādo ad pleuresim: sȝ raro: aliquādo ad neruos: aliquādo trāsit ad empima: ꝛ si mūdificet in .xl. diebus bonū est. ꝛ si nō ꝛ virtus est debilis multū suspectum est.

Causa. Aliquando cātur peripleumonia ex pleuresi ꝛ est semp' malum ꝛ generat frequenter ex catarro: ꝛ generat ex quolibet humore: sed sicut pleuresis generat vt plurimum de co. ita peripleumonia vt plurimū de plegmate.

Signa. Pulsus ē vndosus fe. fortissima difficultas anhelit' vehemēs duricies qsi ad pfocationē: rubedo maxillaꝝ: īflatio oculorum: dolor in medio duaꝝ spatulaꝝ.

Pronostica. Peripleumonia qñ generatur ex pleuresi vt plurimū facit alteꝝ. duoꝝ: aut īterficit īfra .vij. dies: aut trāsit in ptisim si mā pipleumonie termiet ad vias vrinales liberationē significat. Et est ītelligēdū hic gratia māe. ꝙ peripleumonia de co. vt plurimū est mortalis: ꝛ ita vt plurimū oīs peripleumonia ē mortalis cū vt plurimū de co. generetur. Cuius rō est qm̄ hāc peripleumoniā seqnt calor vehemēs ꝛ dolor vehemētissimus rōne pūcture: ꝛ frigida medicamina nō pñt' bene infrigidare mineram: qm̄ virtus medicaminis infrigidantis nō pōt venire cū totalitate sua: siue applicet interius p modum potionis: qꝛ via est longinqua: siue applicetur exterius qꝛ coste impediūt.

Cura. Curatio pipleumonie fere eadē est cū curatiōe pleuresis nisi ꝙ in pipleumonia debem' medicia fortiora applicare ꝛ supra pticulā patiētē apponē. Et debem' magis esse intēti vt mā cū tussi mūdificet ꝛc.

¶ Caplm.xi.de tremore cordis.

Tremor cordis ē mot' tremulus preter nām.

Cause. Quedam sunt extrinsece ꝛ quedā intrinsece. Extrinsece sicut est calor nimius subitus: aut frigiditas: aut inanitio nimia aut accidentia anime cum sunt in excessu: aut venenum sumptum: aut morsus animalium venenosorum: aut fe. pestilentialis: aut vermes. ꝛ omnia breuiter que in excessu debilitāt virtutem cordis. Si ab intus tunc prouenit ex magnis passionibus mēbroꝝ habentium vicinitatem aut colligantiaȝ cū corde: ꝛ ita potest ꝓuenire ꝓpter passionē cerebri ꝛ pulmonis ꝛ stomachi ꝛ epatis ꝛ splenis ꝛ matricis. Et ꝓuenit etiam hec passio. ꝓpter ventositatem ꝛ ꝓpter nimium sensum: ꝛ ꝓuenit etiam ꝓpter vapores sanguinis corrupti ꝓuenientis ad cor. ꝛ colere: ꝛ phlegmatis: ꝛ melencolie.

Signa. Signa causaꝝ extrinsecaꝝ h habent ex indicio patiētis. Et cuȝ ꝓuenit ex passione aliorum mēbrorum discernitur per passionē: ꝛ signa illoꝝ. Et si venerit ex vermibus plus affligitur ante cibū: ꝛ cum

cibus assumitur incipiunt ascendere. Et si fuerit ex inanitione plus affligit ante cibū: et si ex repletione plus affligitur post. Et si ex nimio sensu et raritate aduenit sibi ex quacunque facili cā. Et si ex vento cito venit et cito recedit. et si ex calore pulsus et anhelitus sūt veloces et frequētes et inordinati. Et si ex sanguine discernitur discurrēdo per res naturales et non nāles et ɔ nām. et si ex frigiditate pulsus et anhelitus sūt parui et tardi et inordinati. Si igit vrina fuerit rubea et spissa et pulsus vndosus et facies rubea et calor i precordijs. et patiatur sitim et fuerit adolescēs. et fuerit in otio et comederit cibaria multiplicātia sanguinē. et fuerit hō let9 et liberalis. Uere istis pticularib9 ɔcurrētibus. aut vt plurimū ɔiectura ē ppria vitati. q tremor cordis sit ppter sanguinē. Et per hunc modū possum9 dicere de co. si vrina fuerit citria et tenuis. et pulsus velox freq̄ns. et sitis magna. et calor intensus et ipse est iuuenis aiosus q̄ currit et laborauit et multiplicauit ea q̄ generant co. tūc videt ex co. Silr de phlegmate. si vrina ē remissa et spissa. et pulsus inordinatus et pu9. et ipe sit somniculosus et stupid9 et phlegmaticus. et i hyeme et pusilanimis. tūc videt q humiditas phlegmatica petit cor et non permittit ipm moueri motu suo nāli cū impediat situ eius. io cor mouet motu inordinato tremulo. Silr et de melia si fuerit melancolic9 extenuat9. in autūno. et sit timidus. et ita de alijs. Uidetur q tūc sit ppter fumos melēcolicos inuadentes cor et capsulā ei9. et qr cor est indignantis nāe. et nō sustinet istos fumos horribiles. io mouet motu inordinato tremulo. Sicut tremor accidit in capite et manib9 et pedib9. cū virt9 mēbrū regere nō possit. qr tremor ē mot9 ɔposit9: sicut describit i de morbo.

Pronostica. Ois mala cōplexio cū excedit debilitat. et virtus debilis inducit tremorē. et tremor sincopim. et sincopis mortem. Si igit tremor cordis diu durauerit mortem significat. Si aūt post tremorē adueniat vomit9 prassin9 et tremor nō cesset spasmū significat et mortem. Si aūt apostema venerit cordi. aut est magnū aut puū. si magnū: aut ē ca. aut frigidū. et si calidū interficit i eadem die. et si frigidū interficit in secūda et si paruū sic pustule et silia interficit i quarta: et emittit sanguinē per nares sic inclaustrum. Si vuln9 supauerit cordi aut ē i parte sinistra aut dextra. et si in dextra aut ē magnū aut puū. si magnū statim interficit. si puū in prima die. et si in sinistra i eadē die vł hora siue puū siue magnū. Ulc9 i corde mortē inducit.

Cura. Intelligendū q i oi tremore cordis cōpetūt aromatica. ita q si cā est ca. administrēt aromatica frida cū modica appositione aromaticorum calidorum vt meli9 penetrēt. et si cā est frida administrent aromatica calida cū modica appositiōe frigidorum vt meli9 fiat ɔseruatio. Attamē intelligēdū q si discrasia est nimis intensa: tunc sufficit solū apponere opposita aromatica sine appositione similiū. Aromatica aūt cordialia frigida sunt ista viol. nenuphar rose. sandal. oēs. camphora. acetū. agresta. succ9 acetose. suc. malorum grana. acetositas citri. et limonū. et citrangulorum. aq ro. carabe. coriādrū ppatū. et fruct9 aromatici. sicut sunt citonia. pira. poma dul. et valet lac acetosū. ptisana. zuccharum. Cōposita sunt ista. siru. limonū et ribes. nō tñ inuenit i terra ista

ribes. ⁊ sirū. ro. ⁊ viol. ⁊ neūpharin⁹. ⁊ triasandali. ⁊ zucc. ro. ⁊ viol. ⁊ trocisci de cāphora ⁊ diadragantuȝ frigidū: ⁊ oīa silia. Aromatica aūt ca. sūt ambra. storax. calamita. musc⁹. lignū aloes. gariofil. cortex citri. ⁊ citrāgulorū. nux mus. cinamo. se. maiorane ⁊ basilicōis. vinū aromaticū. folia enule. Cōposita sunt ista. tyriaca. metridatū. potio muscate. letitia. Ga. diābra. diamargaritō. diaradon iulū. alipta muscata. gallia muscata. ⁊ silia. sicut ē pulla lardata ⁊ assa cū vino aromatico ⁊ aq̄ ro. Ea āt que valent in vtroq₃ casu sunt ista: aurū purū foliatum. argentū purū foliatum. margarite. corall⁹. rasura eboris. spodium. os de corde cerui iacinci. blacte bizantie. smaragd⁹. doronigi. mellissa. borago. buglosa. Ex his aūt pñt fieri electuaria. vł pulueres: aut trocisci. ⁊ siru. ⁊ oīa silia. ⁊ cū his pōt rectificari aer. Uisis vlibus ad pticularia veniamus. Si fuerit de sanguine fiat phloia. ⁊ vtatur sirup. de borū. ⁊ de buglosa. ⁊ sirup. ro. ⁊ acetoso. ⁊ sirup. limonū. vbi fuerint sandoli ⁊ cāphora: ⁊ mundificetur corp⁹ cū prunis ⁊ māna ⁊ florib⁹ borū. ⁊ buglose. ⁊ odoret sādalos muscatelinos ⁊ ro. ⁊ aq̄ ro. ⁊ acetositateȝ citri. Si aūt mā fuerit colerica digeratur cum siru. de borū. ⁊ de buglo. ⁊ siru. de viol. et siru. iulep. et siru. nenuph. vbi fuerint ro. cāphora et sandali. et purget cum viol. et casiafi. et thamarind. et odoret viol. et nenuph. et ros. et acetositatē citri. Et si mā fuerit phlegmatica digeratur mā cū sirup. de borū. et de buglo. et oxill. diuret. vbi fuerint cortices citri. et nux mus. et se. maiora. et basiliconis. et fiat pomū de ambra. et ligno aloes et musco. et purget cū yerap. et yeralogodiō. acuatis cū pulpa coll. Et si mā fuerit melica. digerat cū sirup. borū. et buglo. et fumi terre. et oxill. squill. vbi fuerit epithimus et aloes. gariofil. et cinamom⁹ et odoret alip. muscatā ⁊ pur. cū yeral. ⁊ yerar. acuatis cū lapid. armenico. et si fuerit vēt[illegible]sitates fiāt fricatiōes et det sibi diāthos cū musco et dianisō. et vitet omnia que generant ventositateȝ. Et si fuerint ex nimio sensu dentur sibi aromatica frida cum paucis calidis ⁊ vitet oēȝ nimiū laborē tā aīalē q̄ corporalē. ⁊ si fuerit ꝑpter vermes. aut ꝑpter pas. aliorū mēbrorū. aut ꝑpt venenū ⁊ silia. Curent illa pri⁹ sic dictū ē in locis suis. Notandū de croco q̄ nō debȝ dari nisi i pua quātitate. Si āt daret in magna venenū eēt. interficēt eniȝ ridēdo. Quātitas aūt sue magnitudis doceri nō dȝ. Et est notandū q̄ suc. buglose q̄lib₃ vice sūpt⁹ cū gariofil multū valet in tremore cordis. Silr intelligenduȝ q̄ pullus dȝ lardari ⁊ assari ⁊ aspergi aq̄ ro. ⁊ acetositate citri ⁊ vino aromatico ⁊ q̄ odoret. Et si cā fuerit frida pullus calid⁹ comedat. ⁊ si fuerit ca. comedat cū erit ifrigidat⁹. si fuerit talis conditio q̄ possit comedē carnes q̄m frigida cōpetūt in tali casu. Considerentur igitur materialia ⁊ applicent iuxta conuenientiam particularium.

Clarificatio. Intelligendū q̄ lȝ mot⁹ cordis nālis sit mot⁹ dilatatiōis ⁊ constrictionis: et in tremore videat eē motus dilatatiōis ⁊ cōtritionis nō tn̄ non est naturalis. imo inordinat⁹ ⁊ preter nām ⁊ forte mot⁹ tremoris ꝑprie loquendo nō est in corde. cū motus tremoris non sit nisi in mēbro qd̄ nō mouet nisi voluntarie. Mot⁹ aūt cordis nō ē motus voluntari⁹: sȝ ē mot⁹ nālis sequēs formā. Sȝ possem⁹ dicere q̄ iste mot⁹ posset

quodã mõ correspõdere motui volũtã rio. ꝛ aliq̃ mõ mot⁹ tremoris põt attri/ bui cordi ꝑ quãdã attributionez. Cor igiť patiť tremorẽ ꝛ iectigationẽ. cum igiť cor ſit mẽbꝝ primũ ꝛ radix oĩum virtutũ ꝛ mẽbꝝ delicatũ ꝛ nõ poſſit ſu ſtinẽ mãm ſibi odioſaz moueť ad fugã dũ ꝛ repellẽdũ vľ ad fugiendũ vel ad vtrũq;. ꝛ talis mot⁹ velox ꝛ inordina/ tus appellať tremor. ꝛ ſentiť ẽt maniſe ſte v̓ſus mãmillã ſiniſtrã. Si eni null⁹ mot⁹ nãlis eẽt cordi mot⁹ tremoris ap parere nõ poſſz. ꝛ iõ talis mot⁹ nõ at/ tribuiť epati nec mľtis aliȷ̃s mẽbris nec capiti cũ iclinaťſupra puluinar. nec bra chȷ̃s cũ inclinãtur ſupra lat⁹ niſi paſſio eẽt nimia ꝛ violẽta. ꝛ ꝓxia paliſi. Et tc̃ eẽt iſte mot⁹ ſic̃ v̓miculoſus aut formi cans. Sz tũc mãifeſte appet cũ aliquis intẽdit mouere caput aut manũ volun tarie aut aliq̇d agẽ ꝛ potiſſime motu re ctitudinis. ꝛ tũc appet mot⁹ tremoris. Qm̃ cũ aliq̃ res preter nãm venit mem bris mouentib⁹ volũtarie: tũc v̓tus de/ bilitať ꝛ nõ p̃t cõplere ſuũ motũ. Mo ueť igiť partim. ſz cõplẽ nõ põt. ꝛ tunc deficit. q̃re nã moueť ſuperi⁹ ꝛ morbus inferius. Et tũc deficit mot⁹ rectitudis quẽ nã intẽdebat ꝯplẽ ꝛ nõ põt pp debi litatẽ v̓tutis. ꝛ ita ꝓprie loq̃ndo tremor nõ ẽ niſi in mẽbris vbi ẽ mot⁹ volũta/ rius. Attñ p̃t attribui cordi. qm̃ licz mo tus cordis nõ ſit volũtari⁹: i hoc tñ q꞉ nãlis ẽ loco volũtarȷ̃. Sicut igiť mot⁹ volũtari⁹ cũ ab aliquo ñ ipediť cõple tur ſine ipedimẽto. Ita mot⁹ cordis cũ ab aliq̇ nõ ipediť. cõpleť ſine ipedimen to. Cũ igiť aliq̃ res p̃ter nãm aduenit cordi motũ ſuũ nãlẽ cõplere nõ poteſt. Nõ poteſt igiť cor complete dilatari. nec cõplete cõſtringi. ſz ad vtrũq; feſti/ nat ꝛ neutꝝ ꝑagit. Et talis mot⁹ freq̃ns ꝛ agitatiuus ad ſuperius vel inferi⁹ ap pellať tremor cordis. cũ igiť p̃dicat ſin copim ꝛ mortẽ. iõ cũ diligẽtia aduertẽ dum. Scõo intelligẽdũ ꝙ cor põt apo ſtemari ꝛ in ſe ꝛ in ſua capſula. non ꝙ apoſtẽa veniat ad cõplemẽtũ. Q꞉ cor eſt indignãtis nãe ꝛ nõ poſſet pati tan/ tũ lapſũ vſq; ad cõplemẽtũ. Et licz for te poſſz aliq̃ mõ pati oẽs morbos apo ſtematũ. vſq; ad ſui cõplemẽtũ nõ. cuz in apoſtemate ſint oẽs morbi genere. ſz bñ põt eſſe principium ſed cõplemen/ tum nõ: antea eni eueniret mors cẽties. Tertio notandũ ꝙ licz calidũ ꝛ frigi/ dum contrarientur. Nihilomin⁹ tñ bñ pñt cõuenire in effectu. ſicut in cardia/ ca. cũ vtrũq; debilitet virtutẽ ſz diuerſi mode. Q꞉ frigiditas facit hoc ꝯprimẽ do. ꝛ caliditas exalãdo. Et qñ ẽ cũ ſu/ dore appellať cardiaca diaforetica. Et pro tanto accidentia aie poſſunt cauſa re cardiacã. ſicut tremor ꝛ triſtitia gau dium ꝛ letitia. Quarto notãdũ qm̃ licz phloia habeat multũ debilitare: nihil/ ominus põt bñ competere in tremore. cũ virtus debiliteť ꝓpter multitudinẽ. Ultimo notandum ꝙ ſuccus maiora/ ne ꝛ bugloſe cũ gariofil̓. multũ valet ĩ tremore cordis ꝛ cardiaca paſ. ꝛ po/ tiſſime ſi cauſa eſt frigida. ꝛ corp⁹ mũ/ dificatum.

¶ Capitulũ. xȷ̃. de ſincopi.

SIncopis eſt ablatio ſenſ⁹ ꝛ mot⁹ ĩ toto corpe ꝺm maio/ rem ꝑtem ꝓpter debi litatẽ cordis. Intelli/ gendũ iuxta iſtã partẽ ꝙ tremor ꝛ ſin/ copis nõ differunt niſi ꝺm intenſũ ꝛ re/ miſſũ: qm̃ cãe ſũt debiles in tremore ſz ſunt fortiſſime in ſincopi. Et ideo cau/

se ꝛ signa ꝛ curatio magnā cōueniētiaȝ habēt. Secundo intelligendū ꝙ cause īmediate sincopis pñt esse due scȝ omne illud qḋ facit subito ad exalationeȝ caloris ex corde ꝛ omne id quod facit ad coartationem caliditatis subito in corde.

Cause. Causarum sincopis quedam sunt extrinsece. ꝛ q̄daȝ intrinsece. Extrinsece sicut ē sudor nimius ꝛ balnea nimia. ꝛ venenū assūptū. ꝛ mors' reptiliū subita caliditas nimia ꝛ frigus. silr fames ꝛ coitus superfluus: ꝛ omne illud qḋ subito inanit ꝛ nimia repletio cibi ꝛ potus aer cauernarū ꝛ minerarum ꝛ aer pestilētialis. Et venit ēt ꝓpter accñtia anime nimis intēsa: sicut est gaudiū. ꝛ oīa cōsimilia. Cause intrinsece sūt sicut passiōes magne mēbroꝝ corpis: sicut pȝ in cerebro ꝓpter epiliam ꝛ apoplexiaȝ: ꝛ sicut pȝ in passiōibus stomachi: sicut est nimia repletio: aut inanitio. ꝛ sicut pȝ in canino appetitu ꝛ bolismo ꝛ in dolore stomachi: ꝛ mordicatione eius ꝛ sicut pȝ in colica: ꝛ yliaca ꝛ fluxu ventris ꝛ vermibus ꝛ sicut pȝ in nimio fluxu mēstruoꝝ ꝛ emorroydaꝝ: ꝛ in nimio fluxu sanguinis nariū ꝛ in suffocatiōe matricis ꝛ in hūoribus corruptis exñtib' in epate ꝛ in splene cū vapores vadūt ad cor. Et venit ēt sincopis ꝓpter corporis nimiā repletionē aut oppilationē aut ꝓpter nimiā īanitionē: aut ꝓpter nimiā cordis caliditatē: ꝛ humoꝝ subtilitatē. ꝛ frigiditatē: ꝛ humorum grossiem: ꝛ propter febres pestilētiales: ꝛ ꝓpter principiū paroxismoꝝ: ꝛ ꝓpter dolores: ꝛ ꝓpter accidētia intēsa q̄ superueniūt febri: ꝛ pp vulnera ꝛ apostemata: ꝛ saniē: ꝛ dolores fortissimos: ꝛ omnes labores tā animales ꝙ corpales: ꝛ sicut est phloia in nō assuetis: ꝛ omnia consimilia que subito conculcant calorem in corde: aut ipsum faciunt exalare sicut dictum est.

Signa. Signoꝝ quedā sunt q̄ signant futurā sincopiȝ sicut est tremor cordis. ꝛ mutatio coloris faciei ad nō nālem colorē ꝛ mutatio pulsus in paruitatē ꝛ tarditatē ꝛ frigiditas extremitatū. Signoꝝ quedaȝ sunt que demōstrant paroxismū sincopis: sicut est ablatio sensus ꝛ motus: ꝛ pulsus formicās ꝛ mortificatio faciei: ꝛ oīa illa q̄ dicta sunt supius libro. ŋ. vbi posuimus signa distincta inter oēs spēs sincopis: ꝛ inter sincopim ꝛ mortē. Signoꝝ quedā sunt q̄ si[illegible]nāt causas ꝛ si fuerint cause primitiue habet p indiciū assistētiū: si bene inuestigent. Et si fuerit ꝓpter passiones mēbroꝝ cognitio habet p indicia illoꝝ. Et si sincopis venerit sine oī cā manifesta tā extrinseca ꝙ intrinseca: ꝛ venerit subito: tūc signū est ꝙ sincopis est ꝓpter ꝓprias passiones cordis: ꝛ talis sincopis ē pessima ꝛ mortalis. Inuestigent ergo diligēter singule ptes corporis: ꝛ nō effugiet te causa passionis. Si fuerit densitas vel raritas: repletio vel inanitio: caliditas frigiditas. venenum discernitur qꝛ sapor horribilis est in ore. Alie cause sunt satis manifeste.

Pronostica. Si aliqs ex longo tempore patiatur tremorē cordis: ꝛ subitovenit sincopis expeditū ē negociuȝ: quia causa est equata. Si autem aliquis patiatur longam sincopim ꝛ color faciei fuerit mutatus in liuorē aut vigorē: aut nigredinem nunꝙ calcabit terram. Si subito venit sincopis ꝛ sine omni causa manifesta: ꝛ sincopis fuerit longa.

consūmatum est. Si alicui sincopizan ti datum fuerit sternutatorium: sicut ē puluis ellebori albi: scȝ ꝙ puluis fue/ rit iniectus in nares ⁊ non sternutaue/ rit: nullum est consilium nisi ꝙ crux ⁊ thurribulum apportentur.

Cura. Aliter enim est operādū in paroxismo. ⁊ alr post. Signis igitur mortalibus non appa/ rentibus vt dictum est operemur sic dū sincopis adest. Prima igitur operatio est ꝙ fricentur extrema cum manibus ⁊ cum panno aspero. aut cū sale ⁊ ace to. ⁊ ꝙ fiant ligationes extremitatum dolorose. Secunda ꝙ ponantur in ae/ re claro: ⁊ ꝙ vocentur proprio nomi/ ne in aure alta voce ⁊ multis vicibus. Tertio proijciatur aqua ro. muscata ī faciem ex alto: aut aqua frigida nisi in tribus casibus. s. si sincopis esset pro/ pter nimiam frigiditatem: aut propter nimiam repletionem. aut propter flu/ xum ventris. Quarto debemus appli care aromatica naribus frigida in cali da causa: ⁊ in frigida econuerso. ⁊ etiā puluerem aromaticum naribus insuf/ flare: nisi in vno casu. Si sincopis esset propter suffocationem matricis: ⁊ tūc apponatur naribus galbanum: ⁊ assa fetida. ⁊ alipta muscata inferius. Quī to debemus adhibere vinū: sed diuer simode. Quoniaȝ si causa fuerit inani tio tunc detur vinum cum brodio car/ nium. Et si causa fuerit ca. detur vinū frigidum cū aqua frigida. Et si cā fue rit frigida det vinū cū aq̄ calida. Et si fuerit propter repletionem detur vinū aromaticum purum: sed in parua quā titate. Sexto aperiamus os cum cul/ tello ligneo ⁊ fricemus linguam ⁊ dē/ tes cum tyriaca ⁊ potione muscata. Septimo ⁊ vltimo apponantur nari/ bus sternutatoria ⁊ si sternutat bonū est. ⁊ si non statim fugiat medicus hos pite insalutato. Si autē non fuerit in paroxismo: sed timeat ꝙ veniat ꝑpter paroxismū se. aut q2 vult facere phlo botomiam ⁊ alīs non fecit: aut q2 pa/ titur tremor est cordis. aut est multū formidolosus. tunc debet sumere aliqđ aromaticum stipticum. Sumat igitur bolum panis intinctum in succo cito/ niorum aut vino: aut aqua ro. aut ace/ tositate citri: aut brodio carnium. Aut ꝙ accipiat de diacitoniten. aut aquam ro. aut diambram: aut potet muscatā. ⁊ ita de alijs aromaticis iuxta conue/ nientiam particularium. His visis ac/ cedamus ad curationem iuxta diuersi tatem causarū. Si igitur venit ex cau sis primitiuis vel ex egritudinibꝰ ma/ nifestis. curentur illa per sua contraria sicut oportet. ⁊ sicut scriptum est in lo cis suis. Sicut verbi gratia si fuerit ex venenis. detur tyriaca ⁊ alia sicut di/ ctum est capitulo de venenis. Et si fue rit ex accidentibus anime īducatur cō trarium: vt si ex gaudio inducatur tri/ sticia. ⁊ applicentur frigida ⁊ econuer so. Et si ex sudore eueniretur: ⁊ appli/ centur sandali ⁊ camphora. Et si ex fluxibus restringantur cum aromaticis frigidis. Et si ex vermibus interfician tur cum amaris: ⁊ ita de alijs oībus. Et ideo cum cause sint multe valde re ducamus ad quatuor causas. s. ad ni/ mium calorem: aut ad nimiam frigidi tatem. aut ad nimiam inanitionem: aut ad nimiam repletionem. Ponamꝰ igitꝰ ꝙ caliditas sit in causa. detur sibi lac acetosum butiro extracto. ⁊ omnia fri gida sicut sunt sandali ⁊ rose ⁊ cāpho ra. Et domus sit subterranea non an/ gusta. ⁊ porte sint septētriōales. ⁊ asp/

gatur domus aceto ⁊ aqua frigida: ⁊ folijs salicis ⁊ nenuphare. Et vtatur sirupo viol'. nenuphare: zuccharo ro. ⁊ camphora: ⁊ similibus aromaticis dictis in capitulo superi⁹ de tremore. Si aūt sincopis venerit propter cām frigidam. dentur aromatica calida. sicut est muscus: lignum aloes: ambra: potio muscata: diambra. ⁊ ita de alijs superius nomiatis capitulo de tremore. Et dentur omnia actu calida: ⁊ disponatur aer per artificium ꝙ sit calidus. Si autez sincopis fuerit ex repletione: ⁊ repletio fuerit circa stomachū inducatur vomitus: medicine vomitiue frequenter dicte sunt. Et si repletio fuerit circa intestina fiat clistere. Et si sanguis cominatur fiat phlobotomia cum confortatione stomachi: ⁊ ab intus ⁊ ab extra. Et si fuerit repletio aliorum humorum purgentur paulatine ⁊ minatur cibus. ⁊ fiat abstinentia sicut oportet. nec in hoc casu cogatur recipere cibum: quoniam cōmuniter datur cibus cuz virtus deficit propter repletionem tamen citius suffocatur. Et ideo dicebat Hypo. Neqꝫ quispiam medicorum mihi repertus est qui vires egritudinum cognoscere valeat. Cōmuniter enim nō distinguitur vtrū virtus sit debilis propter inanitionem aut propter repletionem: ⁊ ideo fedi errores sequuntur. In sincopi igitur ꝓpter repletionem iniungatur abstinentia temperata iuxta conuenientiā particularium. Si autem fuerit sincopis propter inanitionem: detur cibus subtilis ⁊ facilis digestionis: frequenter ⁊ in parua quantitate. Detur igitur brodium carnis cum mica panis trita: ⁊ oua trita: ⁊ carnibus tritis: cuz parua quātitate vini aromatici. vel fiat talis cibus. Assentur galline vel perdices vel caro mūtonina: ⁊ lardentur cū lardo ⁊ gariofil'. ⁊ aspergat aqua ro. muscata ⁊ vino muscatello: ⁊ odoret diu. ⁊ postea teratur fortissime ⁊ aspgat vino aromatico. ⁊ deinde apponatur ista in pāno mundo. deinde in torculari trahatur succus ⁊ calefiat lēto igni. ⁊ hoc ē magis confortatiuum in extenuatis sine febre ꝙ vnꝙ deus bn̄dict⁹ voluerit reuelare vsqꝫ ad presentez diem. Et dentur alia nutrientia ⁊ resumptiua q̄ dicta sunt in extenuatis ⁊ ethicis ⁊ consumptis. Sed aromatica sp dentur in parua quātitate gradatim: ⁊ per ordinem. Alie cause dicent in locis suis: ⁊ ideo recurramus ad illa.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ sincopis primo ⁊ principaliter ē passio cordis: secūdario rōne cōpassionis est passio cerebri: qm̄ aufertur sensus ⁊ motus ſm maiorem partem. Secundo intelligendū ē ꝙ in sincopi aufertur pulsus ſm maiorē partem. aliquo modo etiā retinet licz incōprehensibiliter vl' quasi. aliter enim nō esset vita. Tertio modo intelligendum ꝙ possibile est subito mori ex gaudio: ſm Gal'. iij. de morbo: qꝛ calor totus vadit ad exteriora. ⁊ cū natura sentit se ita de pauptatā in corde restringit se: ⁊ fit magna clausio ⁊ magna cōculcatio: ⁊ ita imediatius morit propter motus secundarios ꝙ ꝓpter primos. Et licz sincopis possit causari ex ira: nō tm̄ subito. ⁊ ita mors non venit ex ira subito. nihilomin⁹ ⁊ magna generatio ⁊ subito cum ira sit ebulitio sanguinis in corde: ⁊ ita cor non cogit se constringere ꝓpter defectum. Sed in gaudio fit magna exalatio ⁊ continua deperditio: cū cōtinue

mittatur ꝛ nõ generatur. Et ideo cũ deficit natura credit se iuuare in con/stringendo ꝛ interficit se ꝑ accidẽs to taliter suffocando: ꝛ forte deficeret da to ꝙ se non cõstringeret: propter calo ris defectum ꝛ priuationem. Quarto notandũ ꝙ in magno corde fit citius sincopis ꝙ̃ in paruo: qm̃ velocius fit caloris amissio ꝛ exalatio. In paruo fit maior cõseruatio: ꝛ ideo in magnis animalibus timidis nã ordinauit os i medio cordis siue cartillaginẽ ad mo dum ossis: vt non cito deficeret ex ti/more: sicut patet in ceruo. Quinto no tandum ꝙ aqua frigida directe nõ cõ petit sicut dictum est in sincopi de cau sa frigida aut in sincopi de plenitudi/ne: quoniam poros habet claudere ꝛ infrigidare: ꝛ ita addit in causam. At tamen aliquo modo esset rõnabile nõ ꝓpter primam intentionem sed ꝓpter scđam. s. ꝙ excitat calorẽ sopitum ra/tione ictus: ꝛ qꝛ cadit ex alto: ꝛ qꝛ ꝓȳ citur impetuose. Inquantum igitur ex citat posset competere: attamen mihi videretur quãtũ est de presenti ꝙ me lius esset excitare cum fricationibus ꝛ sternutationibus ꝛ similibꝰ. Quid igi tur faciendũ conscientie medici operã tis particulariter derelinquo. Ultimo notandũ ꝙ fricatio valet in sincopi de inanitione. quoniam non desiccat nec consumit: sed excitat si fricatio fuerit temperata.

¶ Capl'm. x ij. de passiõibꝰ mãmillarum.

Mammilla est membrũ glãdulosũ al bum ex venis ꝛ arterijs contextũ: ad generatio nem lactis ordinatũ: vt baccalariꝰ no/uiter genitus nutriatur: donec cibũ gros/siorem sumere possit. Nunc aũt mã/millis superueniunt multe passiones. sicut est diminutio lactis: ꝛ nimia eius exuberãtia: ꝛ coagulationes: vnde ve niunt mãmille inflatiões: maiores do lores: ꝛ generantur in mãmilla aposte mata. ꝛ nodi. ꝛ glandule. ꝛ duricies ꝛ vlcera: corrosio: ꝛ fistula: ꝛ nimia mã millarum augmentatio. Et gratia hu/ius agitur hic de fetore assellarũ ꝛ to to corpore. De istis igit̃ breuiter per/tractemus.

¶ De multiplicatione lactis: ꝛ eius diminutione.

Lac enim multiplicatur pro/pter multitudinem sanguinis ꝛ bonitatem eius. Minora/tur igitur lac ꝓpter paucitatem sãgui/nis ꝛ malitiam eius: Cause igitur que paruificant lac sunt multe: sicut est di/stractio sanguinis ad aliã partem: ni/mius fluxus menstruorũ: ꝛ ita de alijs Paruificatur ꝛ propter ea que defic/cant sanguinem: sicut est paruitas cibi ꝛ potus. ꝛ labor nimius: ꝛ omnia con similia. Et fit etiã propter nimiã san guis abundantiam cũ eius mala qua litate qꝛ nã non potest illud regere. Et cũ hoc fit exabundãtia colere. ꝛ phle gmatis ꝛ melencolie.

Signa. Si fuerit ex fluxibus: aut ex abstinẽtia: aut la boribꝰ satis ẽ notũ idicio patiẽtis. Et si fuerit ex aq̃litate significat̃ ex ocio. ꝛ qꝛ vsus ẽ olerıbꝰ ꝛ fructibꝰ ꝛ pisci/bus. Et si ẽ ex multitudine sãguis ma le cõplexionati: cognoscitur ex caco/chima totius corporis: ꝛ quia sanguis est filosus. Et si fuerit ex colera cogno scitur ex citrinitate lactis: ꝛ ex alijs signis colere. Et si ex phlegmate co/gnoscitur: qꝛ lac ẽ multũ aquosũ: ꝛ ex

aliis signis phlegmatis. Et si ex melen
colia cognoscitur: q2 lac est multū gros
sum stipticum: ⁊ ex aliis signis melie.

Cura. Si fuerit ex nimio fluxu restringatur ⁊ trahat ad
partem oppositam. Et si ex priuatio/
ne cibi aut ex mala qualitate cibi aut
labore ⁊ similibus: inducatur contra/
rium. s. ꝙ exhibeatur cibus ⁊ rectifice
tur mala qualitas: ⁊ iniungatur quies
⁊ ocium ⁊ similia. Et si fuerit ex aquo
sitate cibus calidus ⁊ sicc⁹ iniūgatur ⁊
exercitiū. Et si fuerit ex multo sangui
ne male complexionato: rectificetur
mala complexio ⁊ mundificetur. Et
si fuerit propter coleram: alteretur ⁊
euacuet. ⁊ dentur sibi cibaria frigida
sicut lactu. cucurbite. ⁊ melones. Et si
fuerit ex phlegmate digeratur ⁊ eua/
cuetur. ⁊ dentur cibaria calida desicca
tiua temperate. Idem est de melenco/
lia ꝙ purgetur. ⁊ dentur cibaria calida
⁊ humida. Cibaria autem materialia
ex quibus generatur ⁊ multiplicatur ī
corporibus mundis: sunt sicut est deco
ctio tritici ⁊ farina eius ⁊ amigd. ⁊ cō
fectio que appellatur tri. ⁊ risi ⁊ ordeū
mundatum: ⁊ farina cic. ⁊ fabarum ⁊
sisamini: ⁊ amigd. dul. ⁊ oleum sisami
num: ⁊ carice ⁊ zinzi. al. ⁊ cinamomū
⁊ panis zuccha. Ex istis enim pōt fie/
ri cibus aut decoctio colata cum vino
aut potio: aut aliqua alia confectio. ⁊
ita de aliis iuxta industriam medici. ⁊
hic est intelligendum ꝙ ea que multi/
plicant lac multiplicant sperma: ⁊ ecō
uerso.

¶ De lactis exuberantia.

Sanguis enim naturaliter va
dit ad mamillas: ⁊ conuerti/
tur ad naturam lactis in tri/
bus casib⁹: aut q2 mulier concepit aut
q2 peperit: aut q2 menstrua sunt reten/
ta. Nunc autem cum exuberat lac in
mamilla inducit dolores tumores du/
riciem congestionem ⁊ caseationem.
Discernitur autem ista congestio seu
caseatio ab apostemate pro tanto: q2
iste tumor seu caseatio sunt equaliter ī
tota mamilla cum quadam lucididate:
apostema autē ē in altera parte tm̄.

Cura. In primis repercutiat ⁊ resoluatur cum aqua ca. ⁊
aceto embrocatis desuper ⁊ frequen/
ter. Minoratur autem lac altero. iiii.
modorum aut cum valde desiccatiuis
sicut sunt lentes fabe ⁊ cice. aut cū for
titer infrigidatiuis sicut est mucillago
psilii: ⁊ citoniorum ⁊ papaueris: aut
cum fortiter resolutiuis ⁊ calefactiuis
sicut est gūmi: ruthe: agrestis: aut cum
nimis humectatiuis sicut sunt folia co
riandri recentia ⁊ succus cucurbite.
Omnia igitur que paruificāt semē par
uificant lac. minuatur igitur nutrimen
tum ⁊ desiccetur san. ⁊ resoluatur ⁊ i/
frigidetur ⁊ humectetur: ⁊ ita necessa/
rio minorabitur lac cū eius multiplica
tio non fiat nisi ex san. bono ⁊ lauda/
bili. ¶ Ueniamus igitur ad caseatio
nem lactis in mamilla: hec autem ca/
seatio fit aliquando a nimio calore ꝙ
discernitur: q2 lac est citrinum: ⁊ tota
mamilla calida. Aliquando autem ca
seatur a frigido: ꝙ discernitur: q2 lac ē
valde aquosum: ⁊ tota mamilla frigi/
da. Si autem caseatio fiat a frigido re
soluatur cum calidis resolutiuis. Ista
autem sunt succus apii: suc. blete. suc.
ruthe. fenugre. anisum: ciminum: sisele
os: abrotanum: ⁊ suc. feñ. ¶ Accipia
mus igitur vnum ex istis aut multa ⁊
cum farina lupinorū: ⁊ myrrha: ⁊ cro
co: ⁊ vino al. faciamus emplastrum: ⁊

supra mamillam apponamus: vel imponatur panni intincti in predictis succis et desuper tepidi apponantur. Si autem caseatio fiat propter caliditatem. ℞. suc. caulium. suc. maurelle. suc. coriand. suc. portul. an. tunc ista cum oleo rosa. et aceto fortissimo et farina ordei misceantur et fiat emplastrum: et possumus addere modicam quantitatem myrrhe et croci: ut frigida melius valeant penetrare: et ponatur super actu calid. et illud quod in utraque causa solvit caseationem et dolorem et tumorem mamillarum supposito bono regimine sunt acetum: vinum al. et aqua: calefiant igitur ista et proiiciantur ex alto supra mamillam et fiet completa resolutio.

¶ De apostematibus mamillarum.

Mammille apostemantur sicut alia membra. Et si fuerit apostema de cau. ca. particularibus convenientibus fiat phlobotomia. et si plenitudo est magna fiat de parte opposita et si non. de eadem mundificetur corpus secundum exigentiam materie. hoc facto si materia est prope caput mamille ponantur pure repercussiva. et si non ponantur cum repercussivis resolutiva quoniam aliter esset timendum quod materia iret ad cor. In primis igitur fomentetur mamilla cum aqua ca. et aceto et oleo ro. et empletur cum farina fabarum et ordei et camomilla et aliqua parte sandalorum et misceantur cum aceto et vino al. debili. et fiat emplastrum. Deinde ponatur istud quod maturat et mitigat. ℞. medullam vituli et vitellum ovi fenugre. se. lini. farie volatil. molendini misceantur cum oleo sisamino et fiat empl'm. Si autem materia fuerit frigida corpore mundificato. in primis fomentetur cum aqua ca. et aceto et vino al. debili. Deinde fac tale empl'm. ℞. risi. ℥. ij. apii. ℥. j. conquassentur et buliant in vino al. debili: et postea exprimatur vinum et fiat empl'm: et desuper apponatur. Dein de maturetur sic. ℞. radic. lilii: apii: ana ℥. j. fenugre. farine tritici. se. lini. myrrhe. an. ℥. ß. croci. ʒ. j. misceatur cum melle et fiat empl'm. Et si volumus fortius operari ita quod non sit bene maturum maturabit. et si est maturum rumpet et aperiet fiat empl'm de foliis ruthe et psici recentibus cum felle bovis: vel pot. rumpi cum calce viva et sapone molli: vel aperiatur cum sagitella et est valde cavendum quod suaviter exprimatur propter dolorem. Et si essent apostemata venenosa sicut antrax et carbunculus curetur sicut dictum est in libro primo.

¶ De nodis et glandulis in mamillis.

Recipe igitur dragagantum: gummi arab. vitella ovorum: oleum viol. misceantur et fiat empl'm. Et si fortius operari volumus liquefiat cera et pix. in oleo ro. et addatur modicum fell. et stercoris columbini et fecis vini antiqui et fiat empl'm: et super duriciem et glandulas apponatur.

¶ De corrosione et ulcere et fistula in mammillis.

Recipe nucis cipressi: gallarum cassielignee. an. ʒ. ij. aloes: corticis thuris: an. ʒ. j. litargi. ʒ. iij. pulverizentur et temperentur in vino claro. subrubeo tribus diebus et tribus noctibus: et postea buliant simul usque quo veniant ad spissitudinem mell. et tunc ulcus seu corrosio illiniatur: et illud medicamen valet in omni ulcere seu corrosione et potissime in membro molli. si autem mamilla fuerit fistulata lavetur quotidie cum vino puro ca. ubi bulierit myrrha: et postea desiccetur: deinde. ℞. sarcocollam et aloe. et misceantur cum melle

⁊ inuoluatur tenta ⁊ in fistula itromittat: ⁊ est de secretis cōtra fistulā lʒ supi⁹ in p̄rio li. de oib⁹ istis sim⁹ locuti.

¶ De magnificatione mamillaꝝ.

Liquādo aūt mamille nimis magnificant vel nolum⁹ ꝙ in puis puellis augmentet. tunc igit̄ cōpetit ꝙ fomentēt frequēter cum aqua ⁊ aceto: deinde emplēnt cū cerusa. ⁊ chimolea. bolo armenico. ⁊ terra sigillata. Et si fortiora facere volum⁹ operemur cū narcoticis sicut ē opium mādragora iusquiam⁹ pap. al. mucillago psiliȷ̄. ⁊ qd̄ diximus de mamill' ita de testiculis intelligamus.

¶ De fetore assellarum.

Fetor assellaꝝ vel toti⁹ corporis si diu durauerit ⁊ sine cā manifestaʒ leprā futurā significat. Rectificet igit̄ dieta ⁊ regimē ⁊ purget corpus cuʒ phlobotomia ⁊ farmacia f̄m exigentiam hu. peccātis. deinde fiat balneū: deinde abluat̄ i exitu a balneo cū aqua decoctiōis yreos aluminis litargiȷ̄. myrrhe. spicenar. rosaꝝ. deinde aromatizentur asselle ⁊ totum corpus sic. resoluat̄ alipta muscata sādali pulverizati. ⁊ rose in aqua ro. vel in oleo laurino: ⁊ illiniātur aselle ⁊ totum corpus.

Clarificatio. Circa istā materiā mlta sūt cōsiderāda p̄rio qꝛ in viris ⁊ mulieribus mamille sūt in pectore ⁊ in q̄busdā aliȷ̄s aialibus sūt in pte posteriori: sicut in vaccis aut in vētre sicut in suibus ⁊ porcis. Dico ꝙ in viris ⁊ mulieribus sūt in pectore pro tanto: qꝛ ibi nullū nocumentū prestāt in motu. ⁊ si essent inferi⁹ ipedirēt motū. ⁊ nō eēnt in loco honesto ꝓpter lactationē. Secūda cā ē qꝛ lac ē sāguis bis coctus. ⁊ tō iuuat̄ in pectore ꝓpter caloreʒ cordis. In vaccis aūt ⁊ multis pecudib⁹ nō sūt in pectore qꝛ ipediret motus pedū anteriorū: sed sūt in pte posteriori: qꝛ versus illas ptes declinat epar: ⁊ nō ipedit̄ motus de quo sit curandū cum pedes posteriores sequāt̄ motū pedū anterioꝝ. scrophe aūt seu porce hn̄t p totū ventrē ꝓpter multitudinē fetuuʒ. Secundo aduertendū q̄re viri habēt mamillas cū nō lactēt ⁊ iuxta h̄ postq̄ hn̄t q̄re non hn̄t lac. qm̄ f̄m Aristo. de hystoriȷ̄s aīaliū iuētus ē yrcus: qui habuit lac ex quo case⁹ fuit factus ⁊ habuit fetū masculū ⁊ factū ē illud ideʒ. quare ergo nō sil'r in viris. Dico ꝙ viri ꝓprie nō habēt mamillas sʒ simulacrum mamillarum sicut mulieres non habēt testiculos sed simulacrum testiculoꝝ ab intus. hoc aūt habuerūt viri ꝓpter decorē tm̄ vt non viderent eē diminuti non propter operationem: sed ꝓpter decorē. De scd̄o dico ꝙ nō habent lac. qꝛ non habēt menstrua sed illi q̄ habēt mamillas carnosas hn̄ ē possibile ꝙ habeāt humiditatē quādā al. similē lacti: sed non ē verū lac. ⁊ ita fuit in vno capro ꝓpter bonitatem pascue non ꝙ esset verū lac. Tertio notādū q̄re mamille crescunt i tpe pubescētie in mulieribus ⁊ in viris nō. dico ꝙ in vtrisqʒ crescūt ⁊ indurant capita ⁊ habēt vtiliones sed paꝝ in viris qꝛ nō sunt nisi ad decorē: sed in mulierib⁹ fit multū augmētū vt possint satis recipe de lacte ꝓpter finem. Quarto cōsiderandum que mamille sūt meliores vel magne vel parue. dico ꝙ mediocres: qꝛ pue nō possūt satis recipe de lacte. In magnis aūt non fit bona digestio mediocres igit̄ in quantitate sunt meliores. Quinto itelligendū ꝙ aposte/

mata ⁊ morbi frequentius accidūt in mãmill' mulierum q̄ viroꝝ: ⁊ q̄ maio res ⁊ magis rare ⁊ plures accipiūt ſu/ perfluitates: ⁊ q̄ virtus debilior. Inui ris autem totum conſumitur: ⁊ iō non ita frequenter. Sexto notandū q̄ co/ agulatio lactis in mãmilla proprie lo/ quendo non fit a frigido: q̄ illud eſt magis coagulatio ſeu iduratio: ſ; a ca lido digerēte dealbante ⁊ aſſimilante. oportet enim digeſta eſſe groſſiora: ⁊ hoc fit a calido. Septimo notandum q̄ repercuſſiua mediocria in apoſte/ matibus mãmillaru; bene poſſunt ap plicari q̄ mammille approximantur emunctorijs membrorum nobilium. non tamen ſunt in emunctorio: ⁊ ideo foramina non ſunt ita larga. nec ſimili ter repercuſſiua debent eſſe nimis frigi da ſed ſemper cum quibuſdam reſolu tiuis. timendum enim eēt q̄ iret ad mē bra nobilia: mediocria igitur apponā tur. Octauo intelligendum q̄ lentes ⁊ fabe fracte poſſunt competere ad re/ ſoluendum lac: q̄ deſiccant ſi cū alijs fortioribus reſolutiuis admiſceantur ſicut ē fenugrecū ⁊ ſimilia. Nono ad/ uertendum q̄ fetor in aſſellis poteſt cauſari de melencolia ⁊ a quolibet hu more non proprie a putrefactione que eſt ebulitio ſed a putrefactione ꝓprie ſubſtantie que eſt corruptio. Decimo conſiderandum q̄ in fetore aſſellaru; poſſunt competere repercuſſiua ꝓ tā/ to quia non adminiſtrantur niſi corpo re mundificato. ⁊ tunc non aliud rep/ cutiunt ſed deſiccant. abſtergunt. ⁊ mū dificant cum ſint ſicca: ⁊ ſm hunc mo dum poteſt competere mirtus ⁊ ſimi/ lia. Undecimo aduertendum q̄ aſſel/ le in iuuenibus magis ferent q̄ in ſeni bus: quoniam ⁊ lic; materia corrupta abundet in ſenibus deficit tamen calor mouens ⁊ cum hoc q̄ iuuenes ſūt pe ioris regiminis vt plurimum. ⁊ calor eſt fortis ⁊c̄.

¶ Explicit quarta pars.

¶ Incipit quinta pars de paſſionib' nutritiuoꝝ: ⁊ ꝯtinet. xxj. capitula.

¶ Capitulum .j. de difficultate transglutiendi.

Transglutitio cibi est motus cōpositus ex virtute animali sensibili mouente voluntarie ⁊ ex motu nāli. Membrum aūt per qḋ fit ista operatio est meri. Deseruit .n. stomacho in trāsglutitione cibi. Meri aūt ē membrū cōpositum ex duabus tunicis ⁊ carne. tunica aūt iterior hȝ villos lōgitudinales cū quibus fit motus volūtarius: tunica aūt exterior habȝ villos trāsuersales cū quibꝰ fit motus nālis. Nunc aūt trāsglutitio fit primo ⁊ principaliter cū villis lōgitudinalibus interioribus qui mouentur nāliter: ⁊ ideo motus trāsglutiendi est facilis cū ista se habēt ꝭm nām. Uomitus āt fit cum vill' exterioribꝰ: ⁊ ideo fit cū difficultate. carnositas aūt abūdat circa tunicaȝ exteriorē. Nūc aūt sicut via anhelitus ē situata in pte anteriori: ita via cibi q̄ appellat meri seu ysophagus ē in pte posteriori versus collum ⁊ spondilia. nūc aūt actio trāsglutiēdi aliqñ aufert cū nō pōt transglutire: aliqñ minuit qñ fit cū difficultate. aliqñ corrūpit qñ fit cum tremore ⁊ titillatione.

Cause. Difficultas trāsglutiēdi aliqñ venit ꝓpter nocumēta que veniūt ipsi meri. aliqñ veniunt pp nocumēta q̄ veniūt mēbris vicinis. Si pp mēbra vicina sicut propter dislocationē spōdiliū. aut ꝓpter squinantiā: aut pp spasmum: aut maliciam rei que euomit: aut pp illud qḋ trāsglutit: ⁊ ita de aliꝯs. Si aūt venerit ꝓpter meri hoc accidit pp tria: aut pp maliciā complexionis: aut pp apostemata: aut propter vlcera. malicia aūt cōplexionis quedā ē ca. quedā frigida. q̄dā sicca: quedā humida. Apostemata q̄dā sunt ca. quedā frigida. aduenit ēt ꝓpter debilitatē virtutis sicut in illis q̄ patiuntur fortes egritudines aut passi sunt cronicas. aut sunt conualescentes aut senes.

Signa. Si fuerit ꝓpter dislocationē sentit dolor in collo ⁊ spondilibꝰ ⁊ spatulis ⁊ nō potest iacere supra dorsū. ⁊ si fuerit ꝓpter spasmū sentit dolor in māmilla ⁊ pectore ⁊ tenet os clausū. Et si fuerit ꝓpter sq̄nātiā ⁊ aliꝯs cognoscit ex illo. ⁊ si fuerit ex nocumēto euomēdi sicut sunt vermes ⁊ sil'ia cognoscit ex illis. Et sil'r si fuerit ꝓpter rē q̄e trāsglutit sicut est arista ⁊ sil'ia. ⁊ si fuerit ꝓpter debilitatē facile ē cognoscere: aut rōne se. aut rōne etatis. aut aliorum mēbrorū notoꝝ. ⁊ ita de aliꝯs. Et si fuerit ex mala cōplexione discernit q2 trāsglutitio fit paulatine ⁊ cū labore: sȝ sine dolore. Et si fuerit caliditas adest sitis ⁊ asꝑitas. ⁊ si fuerit ex frigiditate adest grauitas ⁊ extēsio: ⁊ pua sitis. Et si fuerit ex humiditate adest albedo ligue ⁊ saliua multa. Et si fuerit ex siccitate tūc est ariditas lingue: ⁊ sitis. Et si fuerit apostema: tūc est dolor in trāsglutiendo: ⁊ postq̄ trāsglutiuerit quiescit. ⁊ si apostema fuerit ca. discernit vt dictum ē de mala cōplexione ca. ⁊ rōne se. Et si apostema fuerit frigidū discernit vt dictū ē. Et si fuerit ex vlcere discernit: q2 cū comedit aliqua acuta sicut est sinapis ⁊ acetū ⁊ similia tunc patitur magnū dolorem. ⁊ si comedit dulcia ⁊ vnctuosa non.

Pronostica. Qñ aliq̄s patit apostema

in meri ꝛ subueñit tremoꝛ rupturã apo
stematis signat. Alia sũt oib⁹ manife/
sta cum aliquis non potest transgluti/
re. quare ꝛc.

Cura. Circa curationẽ passionũ meri debemus tres regu/
las notare. Primo ꝙ qñ dat aliqd paſ
sionib⁹ meri ab intus ꝙ diutissime te/
neat in oꝛe ꝛ ꝙ paulatine trãsglutiat.
Scdm ẽ ꝙ in illo tũc nullus sumat po
tus: qꝛ nimis cito faceret descẽdere me
dicamẽ. Tertiũ ẽ ꝙ qñ medicamia ap
plicant ab extra ꝙ applicent collo in
ter duas spatulas: qꝛ versus illas ptes
trãsit meri. Tũc veniam⁹ ad curatio/
nes pticulares reddẽdo singula singu/
lis. Si aũt fuerit ꝓpter dislocationez
apponãt vẽtose ꝛ fricatiões. fiãt ꝛ ali
qua que cõpetũt in dislocatiõib⁹. Et si
fuerit ꝓpter squinãtiã aut spasmũ cu/
rent vt dictũ est. ꝛ si ꝓpter ea q̃ attra/
hunt aut expellunt apponant lenitiua
sicut ficus: ꝛ liqri. ꝛ silia. ꝛ si fuerit ꝓ/
pter debilitatẽ virtutis dent resũptiua
ꝛ nutriẽtia. sicut sũt oua soꝛbilia. me/
dulla vituli. ꝛ bꝛodiũ carniũ. ꝛ carnes
volatiliũ. ꝛ pisces squamosi ꝛ inũgat
collũ cũ oleo sisamino. ꝛ oleo viol. ꝛ
oleo amigd. dul. ꝛ vtat elio resũptiuo
ꝛ diadragã. frigido ꝛ vtat lacte ꝛ bal
neis. Et si fuerit pp malã cõplexionẽ
sic fiat illud idẽ. Et si fiat pp malã cõ/
plexionem ca. vtat siru. ro. viol. nenu
pha. ꝛ emplastret collũ ex mucillagi/
ne psilij ꝛ citonioꝝ. ꝛ sandal. ꝛ rosis.
ꝛ spodio. ꝛ vtat istis pill. quas diu te
neat in oꝛe. ℞. iiij. se. frigidoꝝ mund.
maioꝛũ ꝛ minoꝛũ: añ. ℈. j. diũm san/
dal. añ. ℈. ij. liqri. mũd. ʒ. j. ꝯficiant cũ
mucillagine dꝛag. ꝛ aqua ro. ꝛ fiãt pil
lule. ꝛ vtant lacte acetoso ꝛ ptisana. ꝛ
lactu. ꝛ poꝛtul. ꝛ cuc. ꝛ similibus. Si
aũt fuerit ex mala cõplexiõe frigida.
tunc buliãt ista in oleo laurino ꝛ costi
no. s. myrrha: stoꝛax: calamita: spica/
nar. castoꝛeũ: armoniacũ: ꝛ intingatur
lana ꝛ ponat supꝛa collũ. ꝛ inter duas
spatulas. ꝛ vtat istis eliis. ℞. diayris.
diacalamẽti: rosate nouelle: pliris: dia
trion: pipeon: añ. ℥. ij. misceant: vel fi
at siru. de maioꝛana ꝛ betõica ꝛ vterq̃
calamento: asaro: ꝛ aniso: maratro: ꝛ
melle. Et si fuerit mala cõplexio hũi/
da buliat ysopus in oxill. diur. ꝛ vtat
eo. ꝛ purget cũ yerapi. ꝛ vtat vomitu.
ꝛ fiãt ea que dicta sũt in mala cõplexi
one frigida. Ex mãlib⁹ igit que dicta
sũt põt fieri gargarismus eplm ꝛ oleũ
ꝛ siru. elm: ꝛ cõditum ꝛ silia. Si igit
fiat ex mala cõplexiõe frigida ꝛ hũi/
da fiat sicut dictũ est. Si aũt fuerit pp
apostema ipsius meri ponat istud em
plm supꝛa collũ ꝛ inter spatulas qd ẽ
ptim maturatiuũ ꝛ ptim repcussiuũ.
℞. iiij. se. fri. se. malue. se. poꝛtul. se. lini
se. fenugre. añ. ℥. s. cõterant foꝛtiter ꝛ
misceant cũ mucillagine psilij ꝛ tepid.
supꝛa locũ apponat: ꝛ reliquũ regimẽ
sit sicut dictũ ẽ in mala cõplexione ca.
ꝛ si apostẽa fuerit frigidũ ponat istud
emplm supꝛa collũ ꝛ int spatulas. ℞.
galbani armoniaci: bdelij: resoluant i
oleo laurino: ꝛ cũ cera fiat emplm. Et
si esset difficilis maturatiõis valde ad
dant istis piretrũ: radix aristol: yreos
ꝛ reliqua fiãt sicut dictũ ẽ in cõplexio
ne frigida. Si aũt apostema fuerit ru/
ptũ fiat talis potio. ℞. yreos: ysopi:
rad. lilij. M. j. caricarũ: vuaꝝ pas. mũ.
abarti. liquir. mũ. marat. añ. ℥. j. mell.
lib. s. fiat decoctio. lib. j. ꝛ. s. ꝛ vtat isto
gargarizãdo soꝛbẽdo. Si aũt fuerit ꝓ
pter vlcera que sũt in meri vtatur ista
potiõe. ℞. ysopi: absinthij: añ. M. s.

liquir. mund. vuarum pas. iuiube. dra/gaganti: gummi arabi. ana. ℥. s. mirtillorum: semen citoniorum: ana. ʒ. j. mell. quar. iij. fiat decoctiones lib. j. et s. qua vtat gargarizādo diu et frequēter in ore tenēdo: paulatine sorbēdo: et cum hoc teneat istas pillulas in ore. ℞. sarcocolle: spodij: charabe: draga/gan. gūmi arabi. amigd. añ. ʒ. j. cōficiātur cum melle et fiant pillule: et pōt vti lacte: ita q sint partes. vij. lactis. et vna mell. Et si volumus mundificare magis extrahat butirū. et si volumus conglutinare non extrahatur.

Clarificatio. Intelligendū q in passioibus meri competit lac: vbi calculi fluuiales candentes sint proiecti. Et modo dubitaret aliquis q non. tuz qz lac acquirit malam complexionem frigidam et siccam. tum qz nimis desiccat. et ita exasperaret et similia. dico q cōpetit quando volumus abstergere. vnde ex hoc lac iuuamenta acquirit. primo qz non permittit lac casear in stomacho nec putrefieri nec corrumpi. pterea acquirit siccitatem temperatā cōsumendo butirositatem et ratione cuiusdam siccitatis abstergit et mundificat. ita nec alterationem frigidam acquirit: quia calidum ponitur: nec nimiam siccitatem: quia totiens non apponitur: quare etc.

¶ Capl'm. ij. de debilitate appetitus.

Desiderium cibi et potus est appetitus stomachi suā inanitionē sentiētis. Nūc autem fames ē appetitus ca. et sic in ratione cibi. et sitis est appetitus frigidi et humidi rōne pot°. Ista autem virtus desideratiua pprie ptinet orificio stomachi: sicut transglutitio ptinet meri. et digestio fūdo stomachi: componit aūt hec virtus ex naturali et aiali: et ideo quādo stomach° et alia se habent ƒm nām: tunc actio ē bona: et quando sunt preter naturam: tūc actio aut auferē: aut minoraē: aut corrumpiē. Nunc aūt de ablatione et minoratione agiē hic. qm cause non differunt nisi ƒm intensum et remissum.

Causa. Causa debilitatis appetitus: aut est extrinseca: aut intrinseca. Si extrinseca tūc est nimia caliditas resoluēs: aut frigiditas mortificās: aut nimius labor et exercitium. ista enī lz a principio intēdat appetitū: tñ postea diminuūt: et similiter diminuitur appetitus cū transit hora q consueuit comedere: et somnus superfluus: et aer venenosus appetitum diminuunt. et crapula cibaria fastidiosa et ocium et accidentia anime: et nimius potus aque frigide et similia. Si autē fuerit pter causas intrīsecas: tunc aut est pter stomachum: aut pter alia membra. si pter stomachum hoc est pter tria: aut propter ablationē virtutis sensitiue stomachi ex hoc qz spirit° non venit a cerebro: et ita nō sentit inanitionem suā: aut ē pter malaz complexionē frigidā stomachi ipsius: aut propter malum calorem: et ista cā euenit frequentius. Si autem auferat aut minuatur appetitus pter alia membra hoc est sicut in mania et melancolia: qz obliuiscuntur: aut non imaginantur: aut propter catarrum: aut propter fe. fortes aut pestilentiales: aut cronicas: aut propter fluxum ventris: aut qz splen non mittit melancoliam ad stomachum. aut qz nimis mittit: et fit etiā

propter nimium fluxum menstruorū: aut ꝑpter retentionem: aut cuȝ incipiunt fluere in quibusdam: aut propter vermes: aut propter conceptum: aut apostemata.

Signa. Signa sunt satis manifesta ex indicio: ꝛ quia cause sunt notabiles ꝑpter egritudies q̄ ꝓcedunt nisi qn̄ venit propter stomachum. Nūc aūt qn̄ venit ꝑpter ablationem sensus stomachi tria sūt signa. Primū ꝙ nihil appetit. scōm qꝛ cibū prius desideratū renuit. tertiū qꝛ si comedat acuta ꝛ mordicātia sicut est sinapis ꝛ pip. ꝛ postea potet vinū purū non grauat ex illis. Si aūt cā fuerit frigiditas tūc sentit idigestionē ꝛ vētositates: ꝛ ē priuatio sitis. Si aūt fuerit caliditas sentit calor ꝛ sitis. alia oīa sūt satis manifesta diligēter inquirēti.

Pronostica. Ablatio appetitus si diu durauerit mortis ē signū. minoratio appetitus si venerit pp frigiditatē malū ē valde: cū frigiditas acuat appetitū. Ois debilitas appetitus in oi morbo cronico pessimum est.

Cura. In curatiōe appetit⁹ debem⁹ vitare crocū ꝛ butirū: ꝛ oīa vnctuosa. Ea aūt que ꝓuocāt appetitū sūt oīa acuta ꝛ aromatica: sicut sunt cepe: ꝛ allea: ꝛ porri: ꝛ nasturtiū: ꝛ sinapis: ꝛ pip: ꝛ cinamomū: ꝛ gariofi. ꝛ spicanar. ꝛ nux muscata: ꝛ oīa stiptica sicut sūt mēta: absinthiuȝ: mastix: thus: storax: calamita: lignū aloes succus citonioꝝ: sumac: berberis: rose gallia muscata: sandali: ꝛ oīa acetosa: sicut acetū: vinū maloꝝ gra. succ⁹ acetose. acetositas cit. ꝛ citraguloꝝ: ꝛ limonū: ꝛ cortices eoꝝ cōdite: ꝛ oēs cōfectiōes q̄ fiūt ex eis: ꝛ valet tyriaca: ꝛ mitridatū. ꝛ potio muscata: ꝛ diacitonitē: diābra: diamēte. zucch. ro. mel. ro. ꝛ silia. In cā igit ca. dent frida aromatica stiptica. ꝛ in cā frida dent ca. stipti. aromatica. In oī igit defectu appetit⁹ lardet gallina cū lardo ꝛ gariofi. ꝛ asset. deinde aspgat aq̄ ro. ꝛ vino muscatellino: ꝛ odoret freqnter ꝛ multis vicib⁹: valēt ēt oliue cōdite: psica cōdita: sparagus cōditus: pisces salsi: zinzi. cōditū: auellane: castanee: cicera fabe: cū sūt torrefacte. His visis ad pticularia veniam⁹. Si malitia appetitus venit pp debilitatem sensus stomachi: tūc purget cerebrū ꝛ mūdificet ꝛ cōfortet cū aromatib⁹. deide vtat isto elīo. ℞. potiōis muscate diamēte: diābre: an̄. lib. 5. misceant: ꝛ postea fiant pillule de alipta muscata. ꝛ quotidie de mane transglutiat tres integras. deinde post hoc vtat tyriaca. ꝛ mitridato. Si aūt venerit ꝑpter malā cōplexionē fri. aut hu. aut vtrāqꝫ digeratur mā cū oxil. squill. vbi bulierit ysopus: absinth. ꝛ mēta. Deinde purget cū yerapi. acuata cū aloe: aut purget cū mirabol. chebul. deide vtat isto elīo. ℞. diatrion. pipeon. diacitonitē: diagalange: diamēte: diābre: an̄. lib. 5. misceant. Deide buliat absinth. mēta: nux mus. nux cipr. in oleo laurino. ꝛ lana intingatur: ꝛ supra stomachū apponat. Si āt fuerit pp cām ca. digerat mā cū oxizac. ꝛ siru. acetoso. ꝛ siru. limonuȝ: ꝛ siru. ro. vbi bulierit sandal. spodiū rose. cū pauca cāphora. ꝛ citonia. cuȝ quibusdam folijs absinthij. deinde purgetur cum māna. ꝛ cassiafi. aut cū mirabol. cit. aut cū trifera reubarbarata. deinde vtatur isto electuario. ℞. triasandal. zuc. ro. carniū cicōioꝝ cōditoꝝ cū zuccha. diadragā. fri. an̄. ℥. ij. misceant ro/

se sandali.citonia acetositas elt.i oleo ro.⁊ lana infundatur ⁊ stomacho ap/plicetur. Si aũt fuerit propter splenez deoppiletur.⁊ a melia mundet.⁊ si ꝓpter conceptum vtatur exercitio tēpato:⁊ vino antiquo odorifero:⁊ vtatur isto elio. ℞.diacitonitē.potionis muscate:añ.lib.5.conserue citrãgulorum. ℥.j.misceantur. Alie aũt cãe oēs curentur sicut dicetur in locis suis:⁊ per cõtrarium ad temperamentum reducantur. Si autem fuerit causa sic.⁊ humorum priuatio detur lac ⁊ brodium carnium cum aromatibus:⁊ oua sorbilia ⁊ dieta resumptiua.

Clarificatio. Notandũ etiaʒ ꝙ ablatio vel diminutio multum notabilis cibi in morbis cronicis est malũ signum ⁊ malum in se. cum nullus possit diu esse sine cibo ⁊ malum in cronicis cuʒ mala complexio videatur esse equata. Secundo notãdum ꝙ frequẽter accidit ꝙ aliquis nihil penitus appetit ⁊ accidit ꝙ quasi coactus incipit comedere:⁊ postea fortiter ⁊ multũ appetit ⁊ attrahit ⁊ comedit.⁊ hoc accidit aut qꝛ virtus appetitiua que sopita erat propter cibum acceptum excitatur:aut quia cibus acceptus destruit causam diminutionis appetitus : vt verbi gratia ponatur ꝙ aliquis amisit appetituʒ propter malam complexionem frigidam:⁊ ꝙ incipiat comedere cepas ⁊ allea.tunc enim augumentatur appetitus:qꝛ cibus destruit causaʒ aut si causa esset ca.⁊ ipse accipet acetum ⁊ similia.diminutionem igitur appetitus superueniens cibus augmẽtat. aut qꝛ suscitat:aut qꝛ rectificat. Tertio aduertendũ ꝙ nõ est incõueniens duo cõtraria concurrere ad effectum vnuʒ s.per se:⁊ aliud per accidens.ideo nõ est mirabile si virtus appetitiua seu attractiua:seu desideratiua:seu trãsglutitiua deficiat ꝓpter ca.⁊ propter frigidum cum excedunt:qm̃ lʒ ca.tẽperatũ valeat in hoc casu tñ cũ excedit:corrugat:⁊ desiccat:⁊ exalat.⁊ ita diminuit frigidũ ⁊ fac̃ hoc qꝛ mortificat. Quarto notandũ ꝙ virt⁹ attractiua directe ⁊ per se nõ cofortatur ex stipticis:nisi qꝛ desiccant:abstergũt ⁊ mũdificãt: vl' qꝛ virtutem coadunant si fuerit dissoluta. Quinto notãdũ ꝙ virtus desideratiua seu appetitiua seu attractiua stomachi.ē cõposita ex aiali ⁊ nãli.nãlis tñ est in toto corpe:sed stomacho addit aialis:⁊ qꝛ ab extra attrahit.⁊ qꝛ a remotis:⁊ qꝛ nõ solũ ꝓpter se:sed ēt ꝓpter totũ corpus : ⁊ iõ nã ordinauit vt stomachus sentiret ianitionē suã ⁊ ad hoc fuit sensus aialis.nihilomin⁹ aliqñ aialis supat nãlē:vt in canino appetitu.aliqñ aũt nãlis supat aialē:sicut videmus in famelicis:vbi attrahit ab epate anteꝙ in stomacho sit digestus cibus.⁊ sicut videm⁹ in iudeis cũ suspendũt p pedes.nihilomin⁹ cib⁹ attrahitur ad stomachum qđ non fieret nisi nãlis attractiua.supius graue faceret ascēdere. Sexto itelligēdũ qm̃ licʒ appetitiua epatis sit pp totũ corp⁹ sic̃ ⁊ stõachi.nihilomin⁹ tñ ē nãlis ⁊ nõ aialis:ꝓ tãto qꝛ attrahit ab intus ⁊ a ꝓximo:⁊ iõ ē simplex.sed illa stomachi ē cõposita:⁊ cã ē dicta. Septimo notandũ ꝙ stomach⁹ tripl'r nutrit̃ ẜm Auic. Uno modo ex sanguīe q̃ ē i venis suis exteriorib⁹ ⁊ i interiorib⁹.⁊ al'r frustra eēnt ibi. Scđo nutrit̃ ex chilo ẜʒ Gal. in de virtutibus naturalibus.⁊ in amphis supra illum amphm corũ qui nutriunt ⁊c. Tertio nutrit̃ in tpe famis

ex sanguine attracto a venis meseraicis ⁊ ab epate. nec in hoc est difficultas: sed ex quo istorum melius ⁊ perfectius nutriatur: ⁊ sunt de hoc longi sermones. quoniam quidam dicunt q ex chilo: sed mihi non videtur rationabile: melius enim videtur ex sanguine qui est in venis interioribus stomachi: sed non est locus ratiocinandi. q̄re ⁊c.

¶ Capl'm. iiij. de dolore stomachi ⁊ debilitate eius: ⁊ de indigestione ⁊ mala complexione ⁊ similibus.

Intelligendum q̄d ista habent magnam conuenientiam: ⁊ quasi vnū sine alio esse nō potest ⁊ curationes fere sūt eedem. Digestio igitur stomachi aliquando aufertur. Aliquando minoratur. aliquando corrumpitur: ⁊ hoc totum accidit s'm intensionem ⁊ remissionem ⁊ qualitatem causarum.

Cause. Quod autē digestio stomachi auferat aut mioretur. aut corrumpatur: hoc est aut ꝓpter causas extrinsecas: aut propter causas intrinsecas. Si propter causas extrinsecas: sicut sunt accidentia anime vt ira: tristicia: sollicitudo: ⁊ similia: ⁊ cum hoc euenerit propter quantitatem cibi ⁊ potus additam: aut diminutam: aut propter malam qualitatem: aut venenosam: aut frigidā: ⁊ ita de alijs sicut duricies ⁊ similia: aut q cibus inordinate sumptus est: aut quia grossum preponitur subtili: aut crudū ponitur supra semicoctum: aut q hora solita sumendi cibum transiuit: aut q somnus non fuit completus: aut ꝓpter motum nimiū cum digestiua vigeat per quietem. aut q aer est nimis distemperatus: aut propter crapulam ⁊ vomitum: ⁊ omnia alia similia. Si autem fuerint propter causas intrinsecas aut hoc est propter stomachum: aut ꝓpter membra alia: ⁊ si fuerit ꝓpter mēbra alia: hoc est propter passiones cerebri: sicut est reuma: ⁊ ita de alijs: aut propter passiones cordis: sicut est tremor ⁊ similia. Aut propter passiones epatis vt q mittitur sibi nimis deco. aut propter venas meseraicas ⁊ intestina: aut propter splenem: aut q mittit stomacho melencolie nimiam quantitatem ⁊ accidit etiā hoc propter passionē matricis: ⁊ ita de alijs mēbris q̄ possunt mittere suas superfluitates ad stomachum. Si autem indigestio fiat stomacho rōne stomachi tunc est propter tria: aut ratione male complexionis: aut male compositionis: aut solutionis continuitatis: ⁊ adueniet etiam indigestio ratione doloris ⁊ rōne debilitatis. ⁊ si fuerit propter malam cōplexionem hoc est q nimis ca. aut fri. licʒ frequentius accidit ex frigida: aut q nimis sicca: ⁊ ducit ad ethicam: aut q nimis hūida: ⁊ ducit ad ydropisim ⁊ accidit etiam indigestio nō solū ex mala complexione simplici: sed composita cum materia ⁊ sine materia sed etiam fit hoc propter ventositates ⁊ aquositates ⁊ humores ad stomachū delegatos: sicut est sang. aut co. phlegma: aut melencolia. adustis: aut non adustis. ⁊ sanies ⁊ similia: ⁊ aduenit etiam propter officialia sicut est apostema: aut nimia paruitas stomachi: aut nimia quantitas: aut peccatū in situ: ⁊ ita de alijs. aduenit etiā propter solutionem continuitatis intrinsecus

factam. siue ab extra: aut stomachus ē debilitatus propter longam abstinentiam ꝛ similia: aut q꞉ dolet in se. aut ꝑpter dolorem aliorum membrorum. propter eni ista ꝛ consilia stomachus patitur ablationem digestionis: sicut p꞉ i lienteria: aut minoratione sicut cū multum moratur cibus in stomacho: aut cū grauitate. aut patit corruptionē sic p꞉ in eructuatione acetosa: aut fumosa aut sapore alicuius male qualitatis: ꝛ ita de alijs.

Signa. Intelligendū est ꝙ cū aliquis bene dormit: ꝛ cū surgit a somno sentit se letum: quietū. ꝛ sine turbatione: ꝛ egestiones sunt in hora solita: ꝛ sicut oꝫ: ꝛ vrina ē bñ digesta: ꝛ nō sentit eructuatiōes: nec ventositates: nec aliquē motū subuersiuū: nec sentit aliquā grauitatem in capite: nec habuit in sumno fantasmata terribilia falsa nec tristosa: tunc signatur ꝙ stomachus optime cōprehēdit cibum vndiqꝫ: ꝛ habuit quietē ꝛ tps sufficiēs ꝛ bonuꝫ ꝛ pfecta fuit digestio. Si aūt aliqua illarū aut multa affuerit pturbatio digestionis signat: ꝛ alia ꝯm ꝙ diuersa apparēt accidentia. Et si fuerit ex causis extrinsecis habet ex indicio patientis: ꝛ assistentiū ꝛ medici industria. Et si fuerit ex passiōibus aliorū membrorum a stomacho: circūspiciātur diligenter oīa alia mēbra corpis ꝛ noticia non latebit. Et si fuerit ꝑpter stomachū ꝛ fuerit mala cōplexio ca. sentit calor in stomacho: ꝛ sitis. ꝛ male digerit cibaria subtilia: ꝛ iuuat a frigidis: ꝛ ledit a ca. Et si ē ex humoris vicio adest pōd⁹ ꝛ aggrauatio ꝛ oris amaritudo: ꝛ ꝯm quātitatē ꝛ caliditatē colere effuse accidūt minoratiōes ꝛ corruptiones indigesta. Et si fuerit ꝑpter malā cōplexionē frigidā sentit frigiditas ꝛ paucitas sitis: ꝛ vt plurimū appetitus itēsus: ꝛ q꞉ male digerit res difficilis digestiōis ꝛ ledit a frigidis: ꝛ iuuat a calidis. Et si ē cuꝫ humoris vicio adest pōdus ꝛ aggrauatio. ꝛ si est phlegma ē cū acetositate: ꝛ ita de alijs spēbus phlegmaticis iuxta nām spēꝝ. Et si est ex melēcolia ē cū stipticitate. Et si ē ex sanguie est cū dulcedine: ꝛ si ē ex hūiditate ē cū saliua multa. ꝛ si est ꝑpter siccitatē: cū saliua pauca ꝛ cū quadā ariditate: ꝛ si est ꝑpter apostema adest magnus dolor ꝛ fe. ꝛ nausea. ꝛ si ē ꝑpter solutionē ꝯtinuitatis ē dolor cū punctura: ꝛ cib⁹ in stōacho parū morat: ꝛ qñ mā mittit ad cōcauitatē tūc ē vomit⁹: ꝛ si mittatur ad villos ꝛ ibidē fiat iuiscatio tunc ē nausea. ꝛ si ē ꝑpter dolorē res ē manifesta dolores aūt nō eueniūt nisi aut pp malā cōplexionē diuersaꝫ: aut ꝑpter solutionē cōtinuitatis: ꝛ si ex debilitate discernit ex etate ꝛ tpe ꝛ cōplexiōe ꝛ cōsuetudine: ꝛ ꝑpter morbos q̄ pcesserūt: aut q꞉ nāliter ē debilis virtus: aut nūꝙ̄ in se debilitat sed rōne alicui⁹ sui instrumenti: sicut complexio: compositio ꝛ vnitas.

Pronostica. Oīs idigestio stomachi mala ꝛ potissime corruptio: ꝛ q꞉ nō rectificat p alias digestiuas: ꝛ q꞉ rudix mā ꝛ origo ē fere oīum egritudinū malarū croicaꝝ: sicut ē epilēia: lepra. scabies ydropis. ꝛ silia. vigilate igit. Si alidſ in cōualescētia patiat idigestionem ꝛ habeat os acetosuꝫ timēdū ē de recidiua ꝛ ꝙ mā putrefiat. Si aliquis sit crapulatus: ꝛ appeat in facie pustula multoꝝ coloꝝ sicut est color rubeus. liuidus: ꝛ niger: diu viuere nō potest:

q2 mā sume venenosa est: ꝛ corp⁹ mū/ dificari nō potest ꝓpter crapulam. ad bonā ergo digestionē stomachi dilige̅ tissime aduertam⁹. Si indigestio fue rit ꝓpter accidentia anime inducatur gaudium ꝛ leticia: ꝛ si fuerit ꝓpter cra pulam ꝛ repletio fuerit nouella iniun gatur vomitus ꝛ fiat abstinentia ꝛ sō nus longus: ꝛ exercitium tpatū ꝛ bal neū: ꝛ detᷣ cibus facilis digestionis: ꝛ detᷣ aromatica stiptica stomachū ꝯfor tātia: sicut ē diābra ꝛ diamēte: ꝛ triasā dal. Et dicit Gal. i de igenio. ꝙ in hoc casu competunt somnus ꝛ vigilia. sō nus vt fiat bona digestio ꝛ caloris re uocatio: vigilia propter expulsionem superfluitatum. Et si fuerit ꝓpter sto/ machum paruum detur cibus digesti/ bilis ꝛ in parua quātitate ꝛ freque̅ter: ꝛ si fuerit ꝓpter cibum per contrariuȝ reducatur: ꝛ ita de oībus causis primi tiuis. Rectificetur igitur sicut opȝ. ꝛ si fuerit propter egritudines alioꝝ me̅ broꝝum a stomacho: considere̅tur illa diligenter: ꝛ curentur sicut dicetur i lo cis suis. non enim esset decens quodli bet in quolibet loco ponere. ꝛ si fuerit ꝓpter apostemata stomachi curetᷣ sic.

Curatio. Si apostema fuerit ca. in primis detᷣ die ta tenuis. sicut est ordeatum: auenatū: amigd. spinargia: lactu. lac amigdala/ rum: aqua ordei: siru. iulep. poma co cta cum zuccha. pruna matura: ꝛ om nia dentur actu calida: nullo modo ꝓ uocetur vomitus ꝛ omnia dentur leni tiua. cum stipticis nihil pure dissoluti/ uum detur. In primis igitur si particu laria conueniant fiat phlobotomia. de inde ponatur emplastrum supra sto/ machum de portul. plantagi. ꝛ absin/ thio confectum, cum aqua rosa. Dein de vtatur tali siru. ℞. absinthij. endi. scar. lac. an. ℥. iij. quatuor se. frigi. dra/ gagan. liquiri. mund. ordei: ana. ℥. j. ꝛ prunarum. xxx. panis zuccha. lib. j. fi at siru. Deinde purgetur sic. distem/ peretur in predicto sirupo. ꝛ aqua or dei. ℥. j. ꝛ. ʒ. cassiefi. mund. ꝛ detur ante diem: ꝛ de ista decoctione detur quo/ tiens indiguerit ꝛ als non. Deinde fiat emplastrum supra stomachuȝ. ℞. absinthij: endi. scar. malue ro. ana. ℥. j. masticis. ℥. ʒ. farine ordei. ℥. ij. coquā sentur fortiter simul ꝛ buliant ꝛ fiat emplastrum. Et si volum⁹ fortius ma turare addamus succum apij. ꝛ assun giam galline. ꝛ anatis: ꝛ si antiquare/ tur addamus cum his spicanar. bdel/ lium: ꝛ dactilos. Et si apostema fuerit frigidum: tunc in primis fiat empla/ strum de absinthio. ꝛ ro. camomilla: ꝛ opio. ꝛ postea addamus cum volū mus maturare maluam: sūmitatem fe niculi. spicanardi. masticem ꝛ thus: fe nugrecum: ꝛ se. lini. Et si prolongare/ tur ꝛ est nimis durum addamus myr/ rham: bdellium: armoniacum: galba/ num: ꝛ vtatur tali sirupo. ℞. absinthij sūmitatum feni. ysopi. capil. vene. re. ana. ℥. ij. masticis. thuris: spicanar. ro/ sarum. ana. ℥. j. mel rosa. ꝛ panis zuc/ cha. an. lib. ʒ. ꝛ fiat siru. ꝛ in sirū. diste̅ peretur. ℥. ʒ. yerepigre. ꝛ exhibeatur cū decoctione ysopi ꝛ absinthij: semper cauendo ꝙ vomitus non prouocetur. nunꝙ stiptica separentur a maturati/ uis nec a resolutiuis: ꝛ sedetur dolor cum assungijs ꝛ camomilla: ꝛ mellilo to ꝛ similibus: ꝛ ita de materialibus nominatis: potest fieri oleum ꝛ cuȝ la na desuper apponi: ꝛ ita de alijs. ꝛ si fiat indigestio propter vulnera fiat sic ꝛc.

¶ Curatio vulneris stomachi.

Vtatur i pꝛimis isto situ. ℞. oxiza. ydromell. añ. lib. s. misceantur ⁊ buliant ibi citonia ⁊ absinthij: añ. ℥. j. Deinde detur yerapi. in decoctione oꝛdei ⁊ absinthij. Deinde. ℞. dꝛaga. gūmi arabici. masticis. thuris. charabe: añ. ℥. j. conficiātur cum succo absinthij: ⁊ fiant pillule: ⁊ quotidie vtatur duabus vl' trib⁹: cibus sit lac acetosum a quo butirum est abstractum. ⁊ accipiantur intestina vitulorum ⁊ edi ⁊ condiantur cuꝫ aceto. ⁊ vtatur illo. ⁊ si indigestio fuerit ppter doloꝛem stomachi curetur doloꝛ pꝛius.

¶ De doloꝛe stomachi.

Si doloꝛ accidat pꝛopter malam complexionem ca. vtat lacte acetoso a quo extractū est butirum: ⁊ vtatur pullis coctis in aqua vbi sit acetum. ⁊ cuꝫ infrigidate fuerint comedantur. Ideꝫ fiat de piscibus paruis: ⁊ vtatur siru. ro. ⁊ siru. acetoso vbi sint folia absinthij. ⁊ si co. abundet purgetur sic. ℞. floꝛuꝫ boꝛa. floꝛum viol. vuarum passarum munda. liquiri: mund. absinthij: añ. ℥. j. fiat decoctio ⁊ in decoctione temperentur coꝛtices mirabol. citri: añ. ℥. j. fricentur ⁊ colentur ⁊ colature addatur aloes loti. ʒ. j. misceantur ⁊ dentur in auroꝛa ⁊ vtatur triasandal. ⁊ zuccha. ro. ⁊ emplastretur stomachus cum ros ⁊ sandal. ⁊ camphoꝛa. ⁊ farina oꝛdei. Si autem doloꝛ fuerit pꝛopter ventositatem fiat sacellatio cum milio: vel cuꝫ sale ⁊ milio vel sic buliant in oleo laurino: rutbe: castoꝛeuꝫ. ra. de aristol. anisum conquassentur: ⁊ postea lana infūdatur ⁊ modicū expꝛimatur ⁊ supꝛa locum doloꝛosum apponatur. Deide fiant ventose compꝛehendentes vmbilicum. Et si non valeāt ista fiant clisteria vbi sit istud oleuꝫ ⁊ yerapi. supposita decoctiōe cōmuni: ⁊ vtatur dianison. ⁊ diacimino: vinum purum valet ad ventositatem consumendam ⁊ alia. Et si doloꝛ fuerit ex apostemate curetur vt dictum est: ⁊ quando accidit doloꝛ stomachi ⁊ non potest sedari donec euomuerit. ⁊ si co. est in causa fiat vt dictum est: ⁊ si ex melencolia digeratur materia cum siru. de boꝛa. ⁊ buglo. ⁊ siru. squil. vbi fuerit folia absinthij: ⁊ purgetur sic. ℞. floꝛum boꝛa. floꝛum vtriusq; sticados: folioꝛuꝫ absinthij: liquir. mun. vuarum pas. mun. abaril. añ. ℥. j. fiat decoctio ⁊ i decoctione temperentur mirabol. indoꝛum. ℥. j. fricentur lento igni ⁊ colentur ⁊ colature addatur lapis armenici. ix. abluti ʒ. j. ⁊ detur in auroꝛa ⁊ vtatur diamb. ⁊ diacameron. ⁊ emplastretur stomachus cuꝫ absinthio: camomilla: buglosa: spicanard. ⁊ oleo costino. Si auteꝫ fuerit pꝛopter materiam phlegmaticā digeratur materia cum oxil. diur. vbi fuerit ysopus ⁊ absinthium: ⁊ purget sic. ℞. floꝛum vtriusq; sticados: polipodij: añ. marat. liquir. mund. vuarum pas. mun. abaril. folioꝛum absinthij. añ. ℥. s. fiat decoctio: ⁊ in decoctione temperētur coꝛtices mirabol. cheb. ℥. j. fricentur lento igni ⁊ colentur: ⁊ colature addantur turbith. ℈. ij. ⁊ dentur versus diem: ⁊ vtatur diamente ⁊ diābꝛa: ⁊ diatrion pipereon: ⁊ emplastret stomachus cum menta: ⁊ absinthio: ⁊ costo ⁊ maioꝛana. Et est intelligendū ꝙ in doloꝛibus antiquis stomachi sincopalibus ⁊ paroxismalibus non inueni tātū iuuamētū sicut in hoc. ℞. succi mente. ℥. s. succi absinthij. ʒ. ij. gariofil.

ligni aro. xilobalsami.an̄.ʒ.s.fiat pul/
uis.τ misceat τ accipiat tepidū de ma
ne quotidie stomacho euacuato.vel ꝙ
accipiat cū ouo sorbili τ facit mirabi
lia.Et aliqui sunt q̄ dolent semp ante ci
bū τ quiescit dolor postq̄ sumpserunt
cibū.τ hoc videt esse propter co.mor/
dicantem:aut meliam: quare oportet
vt purget sicut dictū est:τ ꝙ vtat lacte
acetoso butiro extracto:τ cōfortet sto
machus cū stipticis:τ sumāt cibū mul
tum nutribilē τ in parua quātitate. Et
aliqui sunt q̄ dolēt cibo assumpto:et nō
cessat dolor donec euomuerit. et tales
vtantur in media nocte τ de mane an/
te cibū tali condito. ℞.coriand.prepa
rat.folior̄ mente:folior̄ absinthij: ga
riofi.ligni al.an̄.ʒ.ij.pulverizent τ cō/
quassent τ condiantur cum emblicis τ
melle ro.q.s.τ fiat cōditū. Et si dolor
fuerit ꝑpter vlcera aut alia:nota τ ma
nifesta curant illa prius. τ ita curabit
illud:τ per ꝯns dolor:τ p ꝯns rectifi/
cabitur digestiua:τ hoc ē qd̄ voleba/
mus.Aliquando ēt corrūpit digestiua
propter debilitatem virtutis:qua con/
fortata confortatur digestiua.

❡ Debilitas stomachi.

D Ebilitas τ sensus nimius sto
machi cognoscitur ꝙ de fa/
cili leditur a quacūq̄ re. τ iō
quasi quodāmō vulgari debilitas sto/
machi appellatur pas.stomachi.cuius
causa ignoratur.Et propterea.v.g.po
namus ꝙ stomachus patiatur quandā
angustiā vel debilitatē appetitus. aut
comprehendat cibū cū quadam titila/
tione τ quodā tremore occulto:τ cum
hoc non proueniat ex aliqua cā extrin
seca:sicut ē nā aeris:aut natura cibi.nec
proueniat ex aliqua egritudine manife
sta nec ex aliqua passione stomachi no
tabili.tunc dicet ꝙ stomachus est debi
lis.ita ꝙ propter debilitatē nō appetit
nec digerit:nec etiā sustinet bene cibū:
τ tn̄ ꝑm veritatem virtus stomachi
non deficit:sed in ratione sui instrumen
ti:sed qr causa communiter ignoratur.
ideo tūc debilitati virtutis attribuim⁹:
vt plurimū tamen ista debilitas venit
ex frigiditate.τ ideo contra illā ordine
mus. ℞.mēte.absinthij.costi.sumita/
tum feni.an̄.ʒ.j.spicenar.squinanti. spi
ce.celtice.calami aromatici. ligni alo.
an̄.ʒ.ij.cōquassentur τ buliant in oleo
laurino.τ in illo oleo ponatur lana aut
filtrū τ stomacho applicetur.aut cera
noua ibidē malaxet τ stomacho fiat
emplm̄.vel ex istis fiat cōditum.aut ele
ctuariū:aut ex eo vtat:vel ꝙ vtat dia/
citonitē.τ an̄ cibū τ post. Istud enim
electuariū ē tāte virtutis ꝙ versificator
postq̄ gustauit dixit. Si vis me mit/
tere:si vis dirimere litē. De diacitoni/
ten da mihi frater item. Si aūt cā esset
calida diminuantur ista multū τ addā
tur rose:τ sandali.τ se.portulace.τ cā/
phora. τ silia.Et de istis oībus fiet ser
mo particularis iā cito cum loquemur
de mala cōplone stomachi.qui igit hꝫ
stomachū debilē τ nimiū sensibilem.τ
nō pōt ieiuniū tolerare vtat brodio car
nium bouinar̄:vel accipiat modicum
frumēti cocti.vl par̄ pāis cū vino vbi
bulierit pira:aut coctana:vl diamb. cū
triasan.Si aūt digestiua stōi imutet ꝑꝑ
malā ꝯplonē siccam rectificet illa pu⁹.

❡ De mala cōplexione sicca stōachi.

S I aūt mala ꝯplo sicca fuerit i
stōacho.tūc iūgat q̄es τ ociū
vt vtat dieta resūptiua τ nu/
triēte:sicut senes τ conualescentes. In
primis igit intret balneū aq̄ dul.tēpate
τ par̄ moret τ nō sudet.deīde balnee/

tur in aq̄ tepida vel frigiditati vicina. sꝫ ibi nō sit nisi trāseūdo. deinde quiescat. deinde vtat̄ lacte mulieris: aut asine: aut capre: aut vaccaꝝ ⁊ sumat illud ab vbere. ⁊ si nō ē possibile colligatur sic lac in vase calido ⁊ ponat̄ in lacte modicū salis ⁊ mellis: ⁊ bulliat ⁊ ponatur paꝝ aq̄: ⁊ accipiat: ⁊ caueat ne in stomacho corrūpat̄. ⁊ ꝙ illa a qb⁹ sumit lac sint iuuenilia. ⁊ sint i bono regimie ⁊ vtant̄ bono cibo. De ista āt mā loq̄t Gal. v. de ingenio pp ptisicos. ⁊ in. vij. ꝓpter stōachi siccitatē. ⁊ in. x. pp ethicos. ⁊ nos superi⁹ in duob⁹ locis sum⁹ locuti de ista mā. ⁊ postq̄ lac erit digestū in stōacho exercitet̄. Deinde vtat̄ brodio carniū: ⁊ carnib⁹ volatilib⁹: q̄ tn̄ nō degūt i aq̄s. ⁊ vtat̄ ouis sorbilib⁹ ⁊ piscib⁹ petrosis: ⁊ paulatine reuertātur ad cibaria q̄ debent̄ in tpe sanitatis ⁊ si siccitas fuerit iūcta cum caliditate vtat̄ lactucis ⁊ cucurbitis ⁊ siru. iulep. ⁊ aq̄ frida. ne siccitas nimis excederet: qꝛ tūc virtus esset nimis debilis ⁊ non posset sustinere. ⁊ si siccitas eēt iuncta cū frigiditate vtat̄ aq̄ mellis: ⁊ ptisana cū modico mellis ⁊ vino limphato: ⁊ silib⁹ calidis ⁊ humidis: sic sūt brodia iuscula. ⁊ vtat̄ elīo resūptiuo cū diarodon abbatis. si āt fiat indigestio pp malā cōplexionē calidam curet̄ illa pri⁹.

De mala cōplexiōe calida stōachi.

In tali cura cōpetūt pfica nō tn̄ hūida aq̄sa valet ēt lactu. end. scar. cucum̄. ⁊ cucur. portul. coriād. amigd. ⁊ lac acetosū. ⁊ pulla infrigidata acetū. ⁊ pisces recentes. ⁊ valet zuc. ro. triasan. Et ponant̄ emplastra frigida supra stomachū. tn̄ non teneant̄ toto tpe ꝙ anhelit⁹ cōstringat̄ aut epar nimis infrigidet̄. Et si caliditas fuerit iūcta cū siccitate vtat̄ sirupo viol. nenuph. ⁊ siru. iulep. ⁊ vat̄ diadraganto frigido. ⁊ vtat̄ spinargijs ⁊ maluis ⁊ pomis. ⁊ aq̄ ordei. ⁊ inūgat̄ stomach⁹ cū oleo viol. ⁊ si caliditas sit cōiuncta cū hūiditate vtat̄ oxizacc. ⁊ sirup. acetoso. ⁊ vtat̄ piris. ⁊ coctanis. ⁊ sandal. Emplet̄ stōach⁹ cū rob coctanis ⁊ sandal. Et si co. abūdet in stōacho purget̄ sic dictū ē caplo de dolore stōachi. Si āt fuerit idigestio propter malam complexionem frigidam tunc illa curetur prius.

De mala cōplone frigida stōachi.

Vtetur alleis ⁊ vino forti in pua quātitate. ⁊ calefiāt extrema: ⁊ ponat̄ vētosa supra stomachū ⁊ vtat̄ aniso: cimino: ⁊ ameos. siseleos: spicanar. ⁊ ligno aloes: ⁊ vtat̄ potōe mus. ⁊ diatriō pipeō. ⁊ zizi. cōdito. Et si friditas fuerit iūcta cū siccitate miorent̄ calida ⁊ euaporatiua: ⁊ vtatur lacte. ⁊ aq̄ ordei cū melle: ⁊ vinum cum aq̄: ⁊ vtat̄ isto medicamine. ℞. mastic. spicenar. bulliāt in oleo ⁊ inūgatur stōachus. vl malaxet̄ cera i oleo ⁊ misceat cū modico picis naual. ⁊ fiat empl̄m supra stōachū. Et si fritas iūgatur cū hūiditate vtat̄ carnib⁹ assis ⁊ vino pōtico. ⁊ vtat̄ pipe ⁊ cinamomo. ⁊ vtat̄ isto siru: ℞. ysopi: absinthij. calamenti. an̄. ℥. iij. anisi. marat. ameos siseleos. spicenar. squināti. calami. aromatici. an̄. ℥. j. mel. ro. lib. j. fiat sirup̄. ⁊ ex istis mālib⁹ pōt fieri olm̄ aut vnguētū: aut cero. ⁊ inungat̄ stōach⁹ cū oleo de balsamo. ⁊ si phlegma dominet̄ i stomacho aut melia purget̄ sicut dictū est in dolore stomachi. Et est intelligendū ꝙ puer pūus vel puella applicata stomacho multū confortant virtutē digestiuam dum tamen nō sudent. vel catulus canis: vel saltim ꝙ manus lōgo tpe

supra stomachū teneret ꝛ si digestio au
ferat ꝓpter malā cōplōnem humidā in
stomacho curetur illud prius.

¶ De mala cōplexiōe hūida stōachi.

m Inuatur cibus ꝛ potus potis
sime ꝛ vtat assis ꝛ frixis: ꝛ
vtatur isto electuario. ℞. dia
nison diacimini. zuc. ro. añ. ʒ. iiij. misce
antur. ꝛ si humiditas iungat cū calidi
tate vtatur acetosis ꝛ stipticis. ꝛ tūc va
lent malagra. ꝛ citonia: ꝛ psica: scz illa
a quib9 non fluit humiditas. Et si fue
rit iuncta cū frigiditate vtatur diatrion
pipereon ꝛ similib9. Et qꝛ patiētes co
guntur venire frequenti9 de remotis pti
bus propter malā complexionem sto
machi frigidam ꝛ humidam. ideo dei
gratia illā magis pticularit ꝓseq̄mur.

¶ Dieta stōi infrigidati ꝛ hūectati.

d Ieta ei9 sit talis: panis sit triti
ceus bñ coct9: ꝛ bñ fermētat9
ꝛ cū tpata quantitate salis. ꝛ
triticū sit natum in terra alta leui ꝛ no
ua quātū erit possibile. oēm aliū panez
vitet. vinū sit citrinū in colore: medio
cre i suba: bñ maturū ꝛ odoriferū: non
nouū: ꝛ optimi saporis: oīa alia vina
vitet: aq̄ sit fontis. ꝛ fons sit vberrim9
scaturiēs. ꝛ currat versus oriens. ꝛ sol
de mane pcūtiat ostiū fontis: ꝛ aq̄ cur
rat supra loca mūda. ꝛ accipiat aq̄ lon
ge a fonte vt sit depurata a superfluita
tibus ratione euentationis ꝛ virtutib9
stellarum. Carnes aūt sint volatilium:
aut quadrupedum. si volatilium ꝛ do
mesticarum vtatur pullis: ꝛ gallinis: ꝛ
caponibus ꝛ columbis volatilibus. ꝛ
ista non sint violenter sed in aere ad li
bitum nutrita. Et de siluestribus vtat
perdicibus ꝛ starnis ꝛ merlinis ꝛ aui
culis campestribus ꝛ fasianis. ꝛ vitet
omnes aues degentes in lacubus. De
carnibus quadrupedum: aūt sunt do
mestice: aut siluestres. si domestice vta
tur carnibus annualis agni: vel monto
nis iuuenis: ꝛ eduli: ꝛ vituli lactantis.
ꝛ extremitatibus porcorum. De silue
stribus non vtatur nisi cuniculo iuuene
ꝛ capriolo iuuene: ꝛ ceruo iuuene.
Alias non nominatas penitus vitet.
Item de olibus vtatur feniculo nouel
lo. petro. menta. saluia. serpillo. ysopo
saturegia. sana munda siue gariofilata
quod idem est borag. bletis. orco. spa
go iuuene: scz de summitatibus eius in
tempore vernali: omnia alia olera vi
tet. Item vitet omnia legumina preter
brodium cicerum. Item vitet omnes
fructus nisi aliquando auellanas assas
aut duas nuces post pisces: aut medie
tatem vnius piri cocti. aut coctani co
cti cum modico casei butirosi post ci
bum. Item vtatur ouis sorbilibus. Itē
vtatur piscibus squamosis de aquis
mundis currentibus longe a ciuitatib9
ꝛ si coquantur in aqua ponantur ibi pe
trosi. fenicu. ꝛ sal: aut ponantur supra
torrefactorium ꝛ inungantur frequen
ter cum aqua salsa. ꝛ oleo ꝛ hec est die
ta in generali. Deinde sequitur magis
pticulariter. Die dominica vtatur gal
lina in brodio cum zinzib. ꝛ croco: ꝛ
carnibus porcinis assis: ꝛ sint de latere
porci cum salsa viridi sine aceto: sed
cum cinamomo: ꝛ in sero habeat vnaz
auiculam assam cum salsamento de vi
no ꝛ sale. Die lune habeat olera: scz
boragines. bletas. petrosi. ꝛ terantu
omnia fortiter ꝛ condiantur cum car
nibus salsis ꝛ muntone recenti iuuene
ꝛ sint de costis. ꝛ habeat perdicem as
sam cum salsa de cinamomo. ꝛ in sero
carnes porcinas assas cū cepis desup
appositis. Die martis hēat carnes por

cinas de dorso ⁊ sint aliquantulũ salse cũ porris ⁊ sinapi. Et in sero cuniculũ iuuenẽ assũ cũ salsa de pipe. Die mer/curij hẽat cuniculũ iuuenẽ i brodio cũ spẽbus ⁊ pdicẽ assam. Die iouis hẽat carnes motoninas in geneto: ⁊ pullã in pane: ⁊ de sero auiculas assatas. Die veneris hẽat cicerã cũ petro. ⁊ saluia. ⁊ pisces assos seu camerotas: ⁊ sint sp pisces marini cocti in vino puro. Die sabbati si comedit carnes vtat carnibꝰ vitulinis lactãtibus multũ iuuenibꝰ ⁊ teneribus: cũ bona piperata. ⁊ pullos assos. Et si nõ comedat carnes fiat sicut in die veneris. panis sit bñ fermẽtatus ⁊ bñ coctus. Itẽ vinũ sit bene antiquũ sine aqua ⁊ in pua quãtitate. Et sit regula generalis ꝙ quotidie exerceat se añ cibũ donec incipiat fatigari: ⁊ nõ comedat nec bibat nisi bis in die. De mane circa tertiã vel ante ⁊ de sero sp in vesperis ⁊ valde paꝝ. Uiso de regimine p dietã. videamus de regimine p medicamina. Et hꝫ. iiij. medicamina. Primo in siru. secũdo in medicina laxatiua. tertio in puluere. quarto in electuarijs. Sirupus est iste. ℞. radic. feni. petrosil. brus. sparagi. graminis apij añ. M. ſ. tẽperent in aceto fortissimo p diẽ ⁊ noctẽ. Deinde. ℞. ysopi. absinthij. calamẽti. pulegij. se. pilli. maiorane. basiliconis. mente. saluie. añ. M. j. cortic. citri. anisi. maratri. cimini ameos siseleos. se. basilicõis. se. maiorãe. añ. ℥. j. ⁊ ſ. mel. lib. j. ⁊ fiat siru. lib. ij. Medicina est ista. ℞. yerap. ʒ. vj. aloes. ℈. ij. agarici. turbith. esule. añ. ℈. j. anisi. cinamomi. mastic. añ. ℈. ſ. cõficiant cũ succo absinth. ⁊ fiat pille. Puluis est iste. ℞. triũ granoꝝ pipeꝝ. zinzi. cinamo. gariofi. galãge. zedoarie. mastic. cardamo. nucis mus. añ. ℥. ij. maratri. cimini. ameos. ligni aloes. cãpho. xiloaloes. spicanar. spice. celtice. calami aromati. añ. ℥. j. mẽte pulverizate. ℥. iij. croci. ʒ. ij. panis zuc. ℥. ij. fiat puluis ⁊ ponatur in sacculo de aluta. Electuaria sũt multa. primũ est istud. ℞. diamẽte. diatrion. pipereon. añ. lib. ſ. misceant. Itẽ aliud. ℞. pliris. cũ musco. dianthos. cũ musco. diãbre letitie. Gal. diamẽte. diatrion. pipereon. añ. ℥. iiij. misceant: vtatur bis mane ⁊ sero. Itẽ aliud quo vtatur post comestionẽ. ℞. diacitoniten. diatrion. piperecõ. carniũ citonioꝝ. diamẽte. añ. ℥. iiij. misceant. Et aduertẽdũ ꝙ oibus istis põt vti in tẽpore frigido ⁊ regione frigida: sed in tẽpore ca. ⁊ regione ca. vtat in pua quãtitate valde: aut nihil. sed in regione ca. ⁊ tpe frigido vtat isto. ℞. diamusci. diarodon. abbatis. dianthos ro. nouelle. añ. lib. ſ. misceant: ⁊ si calor superuenerit: aut rõne laboris: aut rõne alicuiꝰ alteriꝰ rei tũc ista oia dimittant: ⁊ tũc si patit sitim in tpe ca. vtat isto. ℞. diadra: zucro. diarodõ abbatis. añ. lib. ſ. misceãt.

Clarificatio.

Notãda sunt .h aliq̃ q̃ ponit. Gal. vij. de ingenio. Primũ notabile est istud qm̃ in vnoquoq; mẽbro corpis ppria est actio in alijs nõ exñs: hoc aũt est pp ↄuersionẽ cũ q̃libꝫ mẽbrũ ppria ↄplexione decoret ꝫm qd dicitur: est istud in quãto tpe ca. reducit fri. in tanto tpe fri. reducere põt ca. sed modus nõ ẽ eq̃lis: qm̃ mẽbra vicina leduntur a frigido plus ꝙ ledant a ca. ecõuerso se hꝫ in sicco ⁊ hu. qm̃ modus reducẽdi ẽ eq̃lis: qꝛ mẽbrũ vicinũ nõ ledit nec a sicco nec ab hu. de q̃ sit curãdũ. sꝫ tps nõ ẽ eq̃le: qꝛ citiꝰ reducit hũidũ a sicco. ꝙ siccũ ab hũido. siccũ. n. de difficili ẽ reducibile: ⁊ iõ corpus qd nõ

nutritur de facili infrãt ſm Gal. ꝛ cum ſtomachus ē ſicc⁹ nõ ſolũ debilitatur ſtomachus ꝛ membra vicina: ſed ꝛ totum corpus. concluditur igit ꝙ ſiccitas ſtomachi eſt cum diligentia reducēda.

¶ Capitulum. iiij. de canino appetitu.

Quadruplex eſt innaturalis appetit⁹. quidã qui vocatur caninus: ꝛ quidã q̇ vocat bolismus. ꝛ quidã q̇ vocat famis ſincopalis: ꝛ quidã qui vocatur appetitus corruptus: ꝛ de iſtis per ordinem ꝓſequemur. Canin⁹ appetitus ē intenſus ꝛ irrõnabilis ꝛ inſatiabilis ꝛ quãto plꝰ appetit tãto magis comedit: ꝛ dicit canin⁹: q2 ſicut canis ſatiat: nũꝙ imo reuertitur ad vomitũ. ita qui hanc patitur paſſionē nũꝙ põt ſatiari. ꝛ ſicut diabetica paſ. ē ſitis iſatiabilis. ita canin⁹ appetitus ē fames iſatiabis.

Cauſe. Cã huius appetitus ē triplex. ſ. caliditas reſoluēs ꝛ fritas cõprimēs ꝛ ſenſum inducens. ꝛ hu. acetoſus pũgens. ꝛ viſcoſitatē q̄ impediebat remouens. Ad primũ mēbrum pñt multa reduci ſicut ē calĩtas aeris. curſus. labor. ſe. precedēs. ꝛ vigilie nimie. ꝛ calĩtas ſtomachi. ꝛ toti⁹ corporis. Et qñ calĩtas eſt maior in toto corpore ꝙ in ſtomacho: tũc eſt caninus appetitus ꝛ fames. ꝛ qñ caliditas eſt maior in ſtomacho tũc ē appetitus maior i potu ꝙ cibo. ꝛ ita calĩtas ſtõachi vna cũ caliditate totius corporis põt intendere appetitũ. licʒ calĩtas ſtomachi ſolius ipediat appetitũ. Reña etiã poteſt intendere appetitũ debilitando cõtentiuã ꝛ faciendo de ſtomacho alleuiare ſuũ. venit etiã ꝓpter debilitatē cõtentiue ꝛ fortitudinē expulſiue. ꝛ fit etiã appetitus intenſus ꝓpter vermes ꝛ ſerpētes q̇ ſunt i fundo ſtõachi. ꝛ proprie i iteſtinis deuorãtes cibũ. iſta enīʒ oĩa ꝛ cõſiĺia pñt reduci ad inanitionē ꝛ reſolutionē. Scõa cã ē fritas cõprimens: ꝛ ita agit actionē ſiĺem ſuccõi: ꝛ ita inducit ꝯtactũ ꝛ ſenſum. ꝛ ita ſtõachus cũ ſit i ſuo orificio inanit⁹. ꝛ illud ſentiat iõ appetit ſicut ſi eſſet vera inanitio. ꝛ ideo q̇ habēt orificiuʒ ſtõachi frigidũ hñt intenſũ appetitũ. ꝛ quãto orificiũ ſtõachi ē frigidi⁹ tãto appetit⁹ intenſi⁹: niſi ad tãtũ deueniret ꝙ mortificaret. qm̄ oē mēbꝝ ifrigidatũ actionē hʒ defectã de neceſſitate ſic̄ ſcribit Ga. ſupra illũ amphʒ. q̇buſcũqʒ iuuenibus ꝛc̄. Tertia cã põt eſſe phlegma acetoſum exñs i orificio ſtõachi: qm̄ mordificat et ſuſcitat. et ꝯtentiuã debilitat. et digerit hu. groſſos et viſcoſos qui impediebant appetitum.

Signa. Si fuerit ex calĩtate reſoluente tũc ē ſitis et vt plurimũ ē ꝯſtipat⁹: et appent alia ſigna caliditatis. qm̄ ē audax. piloſus muſculoſus. et accidit aliqñ ꝙ hoĩes multum cibũ accipiũt et paꝝ aſcellãt. et nõ erũt pingues. ꝛ hoc atteſtat ſupra fortē caliditatē reſoluentē. Et ſi fuerit pp alia reſoluētia ꝛ ꝯſumētia ſicut ē aer: labor vigilie: ꝛ ſiĺia. h̄ habet idicio patiētis. Et ſi fuerit ꝓpt v̄mes hoc idicãt ſigna vermiũ. Et ſi fuerit pp fritatē tũc ē fluxus vētris puitas ſitis: iflõnes: vētoſitates. Et ſi fuerit ꝓpter debilitatē ꝯtētiue tunc ē flux⁹ vētris ꝛ cib⁹ erit q̄ſi indigeſtus. ꝛ cũ q̄dã ſan. pmixtione. Et ē itelligendũ ꝙ oĩs mala ꝯpĺo ſue v̓tuti defectionē gñat ſic̄ ſcribit. vj. de morbo. ꝛ prio q̄libʒ malaꝝ ꝯpĺonũ cum excedũt pñt debilitare v̓tutē ꝯtētiuã: modo igit cũ calĩo ꝛ mõ cũ frõ. ꝛ ƙʒ hec ſigna

alia ⁊ alia. Si aũt fuerit ex hũ. aceto/so tunc est puitas sitis ⁊ eructuatio acetosa. Et si acetositas fuerit ex phlegmate erit acetositas praua cũ humiditate multa. Et si fuerit ex mclia tũc est cuz põticitate ⁊ cũ quadam siccitate. Et si fuerit ex causis manifestis: tunc scitur ex indicio.

Pronostica. Canin⁹ appetitus ex reumate aduenit raro. Canin⁹ appetit⁹ si cõtinuet ducit in bolismũ. ⁊ bolism⁹ in famẽ sincopalẽ. ⁊ fames sincopalis in mortẽ. vigilate igit ⁊ orate.

Cura. Si canin⁹ appetitus fuerit ꝑpter calorẽ resoluentem dent ea q̃ sunt dure distõnis: sic sunt fabe fracte: frumẽtũ coctũ: lẽtes cũ aceto: pisces bestiales ⁊ cõchilia: carnes bouine semicocte: oua idurata: panis azimus. portul. cucurb. condite cum oleo amig. dul. ⁊ zucca. ⁊ extremitates aialium. ⁊ intestina. ⁊ ꝙ cõdiant cũ aceto ⁊ zuccha. ⁊ inungat cũ oleo mirtino ⁊ oleo ro. ⁊ oleo de sumac. vbi bulierit alumẽ. ⁊ ẽ hoc itelligendũ ꝙ i curatiõe canini appetitus debem⁹ vitare oĩa acetosa ⁊ oĩa põtica. ⁊ oĩa acuta . nisi per hoc intenderet cura sicut sunt acetosa i cãis ca. ⁊ põtica: ⁊ stiptica i nimio fluxu vẽtris ⁊ acuta ⁊ incisiua in hu. phlegmaticis. Si ãt fuerit ꝑpter malã complexionẽ fridã dent olea ca. ⁊ pinguedines ⁊ vnctuosa ⁊ carnes anseris asse ⁊ vinũ purũ ⁊ potionẽ muscatã pliris cũ musco. alipta muscata. ⁊ si ẽ cuz mã vtat alleis ⁊ cepe ⁊ pipe ⁊ cinamomo ⁊ sinapi. ⁊ digerat mã phlegmatica cũ origano ⁊ calamẽto. pulegio ⁊ serpillo. aniso maratro. et melle. et purget cũ yerap. et si est mã melica digerat mã cũ siru. de borr. et siru. de buglosa. et purgetur cũ diasene. et diaborr. et lapide lazuli. et det zuccha. ro. in cã ca. et mel ro. in ca frida. et si fuerit ꝑpter debilitatem contentiue ↄsideret cã. et si ẽ cã ca. fiat sicut dictũ est. et si est cã frigida fiat sicut dictũ ẽ. Et si ẽ ꝑpter reuma curet sicut dictũ ẽ. et si venerit a splene mundificet. et ita de aliĩs membris. et si fuerit ꝑpter vermes det absĩnth. cũ agarico et aloe. et alia que dicent. et si fuerit propter cãs notas primitiuas per cõtraria reducantur ad temperamentuz.

¶ De bolismo.

Bolismus est appetitus intensus et cũ incipit desinit et accidit frequenter itinerantib⁹ per loca niuolosa frã. ⁊ iõ vulgares dicunt ꝙ aliquã herbã calcauit q̃ habet aspectum ad augmentãdũ appetitũ. tñ ista est veritas ꝙ tales sũt cũ inanitiõe corporis ⁊ repletione stõi nauseatiua ⁊ debilitate stõi. ⁊ iõ cũ stõus infrĩgitur incipit appetere. ⁊ ẽt rõne inanitiõis toti⁹. ⁊ cũ incipit desinit. qꝛ stõus replet⁹ est ⁊ virt⁹ debilis. ⁊ incipit q̃si mortificari ⁊ q̃si isensibilis fieri virtus appetitiua. quare oꝫ vt suscitet ⁊ extrema pũgant ⁊ q̃dãmõ cũ puis vĩgis suauit flagellet. deinde odoret aromatica. Et si pticularia ↄueniãt in fricatevtat istis mãlib⁹ siue i elarĩs vt intus sumant siue in pomo vt odore: siue in empl'is: aut oleis: aut cero. vt supra stõm apponãt. ⁊ sũt ista amb. storax. cala. laudanũ. lignuz al. musc⁹. gariof. nux mus. ⁊ asset pulla ⁊ lardet cũ gariof. ⁊ aspgat aq̃ ros. muscata. ⁊ odoret ⁊ comedat. ⁊ vtatur vĩo muscatello. aut alio odorifero. Et si pticularia ↄuenirent i caliditate vtat isto ꝭm priorẽ modũ. s. rob viol. siccis. nenuphe. coriãd. preparato. sandal. ⁊ cãphora. ⁊ assetur pullus ⁊ lardet. ⁊ aspergat cũ aq̃ ro. ⁊ cãphora. ⁊ odoret.

ꝛ comedat cū fuerit infrigidatus.

¶ De fame sincopali.

a Liquādo aliq̄ hñt orificium stōi ita debile ꝛ sensibile ꝙ nō pñt ieiuniū tolerare. Et isti in hora famis carēt cibo. De facili incurrūt sincopi. tūc igit aut isti sūt actu i sincopi: aut nō. ꝛ si actu fricent extrema fortiter ꝛ ligēt ligatiōe dolorosa. ꝛ trahant ꝑ nares ꝛ digiti ꝯduplicati fortiẗ constringant ꝛ aspgant aq̄ ro. ꝛ pꝰ casum vtant pane intincto in vino ꝛ vtātur brodio carniū. Et si pticularia vergant ad caliditatē fiat sicut dictū ē i cura bolismi. Et si vergat ad frigiditatē fiat sicut dictum est ꝛc̄.

¶ De corruptione appetitus.

c Orruptus appetitus appellatur app̄. enormis ꝛ irronabil': scȝ cū aliq̄s appetit comedē cretā. carbones. pisces crudos. carnes crudas. frūcꝰ nouellos. adhuc pōticos sicut māifeste videmꝰ in mulieribꝰ pregnantibus: hoc aūt accidit ꝑpter hūores corruptos potissime melicos existentes in stō inficientes stōm. ꝛ ita corrumpūt appetitū. ꝛ q: adhuc sunt sub latitudine sanitatis appetūt silia. ꝛ q: talia ab intus sunt corrupta ꝛ infecta ꝛ enormia ꝛ irrōnabilia q̄si si cēnt inaniti de cibis male diiudicantes. Accidit igit mulieribꝰ ꝑgnātibꝰ. aut cū mēstrua sunt retenta. ꝛ in viris accidit sȝ non ita frequenter. ꝛ ꝺm diuersitatē hūoꝝ i stō ꝺm hoc diuersa appetunt. In pri°s igit vtat vomitu ꝛ multis vicibꝰ ꝛ añ cibū ꝛ post. ꝛ potissime si non fuerit mulier pregnās ille. n. verēde sunt. Deinde vtātur raphano tpato in oxill'. squill'. dei de purget cū. v. gñibꝰ mirab. ꝑparatorum sicut oȝ. ꝛ pōt vti piscibus salsis ꝛ carnibꝰ recentibꝰ assatis supra carbōes immediate. ꝛ vtat colūbis assis ꝛ pull' assis ꝛ silibus. ꝛ vtat sinapi ꝛ cinamomo cardamo. ꝛ cubebis. ꝛ vtat isto el'io ℞. cupulaꝝ glādiū. ligni al. anisi. maraẗ. spicenar. nucis mus. gariof. mirtilorum. añ. ℥. j. panis zucc̄. q. s. fiat eliuȝ ꝛ addatur cōserue ciẗ. ꝛ citranguli. añ. ℥. ij. ꝛ misceantur.

Clarificatio. Intelligēduȝ ꝙ duplex est appetitꝰ q̄dā simplex ꝛ q̄dā cōpositꝰ. simplex ē nālis ꝛ sp fit a cal'o. ꝛ ꝯpositus cōponit ex ca. ꝛ frō. ꝛ ē solū i stō. Est eni appetitꝰ stōi cōpositꝰ ex v̄tute aiali ꝛ nāli. Nālis fit a ca. sȝ aialis fit a frō. Frigidū eni cōprimit. ꝛ ita agit actionē silem succōi: ꝛ ita inducēdo vacuū inducit ꝯtactū ꝛ ita sensū. ꝛ ita ꝑ accñs iuuat appetitū. ꝛ cal' dū ꝑ se. ꝛ ita homines q̄ hñt stōm frm̄ sunt intensi appetitus. ꝛ hoīs q̄ hñt stōm ca. male appetunt. licȝ calor faciat appetitū nāle per accñs tñ diminuit in stō attrahēdo vaporē replent stōm fantastice. ꝛ ita ipediūt cōtactū: ꝛ ita sensū. nō est igit icōueniens si cal'itas stōi ipediat appetitū ꝛ fritas augmentet. vtrūq; eni est ꝑ accidēs. Scd̄o intelligēdū ꝙ licȝ appetitus cibi fiat ꝑ frm̄. tñ appetitꝰ coitꝰ nō fit nisi ꝑ cal'm. q̄m appetitꝰ ē simplex ꝛ aliq̄n ē ꝯpositꝰ. Tertio intelligendū ꝙ vinū cōpetit in curatiōe canini appetitus: q: calefacit ꝛ digerit cū ē ibi mala ꝯpl'o frā. aut mā frā. ꝛ lȝ vinū sit appetitꝰ potꝰ ꝛ nō cibi nihilominꝰ vinū nō ē potus tm̄ sicut aq̄. imo cibꝰ potꝰ ꝛ medicīa. ꝛ cū hoc ñ dico ꝙ appetat sȝ deꝫ sicut medicīa: cū sit ca. ꝛ ē ca. frā. ꝛ ꝯpetat rōne ꝯrietatis. nec faċ penetrare. q: vnctuosa ipediūt q̄ ꝑcesserūt. pōt igit vinū ꝯpetere in curatiōe canini appetitus. Quarto intelligēdū q̄m lȝ vomitꝰ

inaniat: tñ qꝛ i suo casu aufert cāz mor
bi: iō pōt cōpetere: sic̄ in canino appe/
titu ꝑꝑ fri. hu. in stōacho exñtes. Qui
to notādū: qm̄ licz grossa cibaria plus
nutriāt ⁊ citiꝰ sedēt appetitū: nihilomi
nus plus cōpetūt subtilia in bolismo:
qꝛ virtꝰ ē debilis: ⁊ iō citiꝰ cōfortat ⁊ ci
tius trāsit ad mēbra. Sexto notādum
qm̄ licz in canino appetitu ꝑꝑ cām fri/
gidā nō cōpetāt stiptica: nihilominus
bñ cōpetūt in bolismo: ⁊ rōne debilita
tis virtutis: ⁊ ēt vt cōfortet appetitꝰ:
qꝛ in bolismo cū incipit desinit: ⁊ iō di
citur bolismus: qꝛ cū bolo faciat: ⁊ h̄
est qꝛ appetitus statim ꝓsternit: ⁊ desi
cit: quare statiz succurrēdū ne cadat in
sincopim. Septimo aduertēdū ꝙ mu
lieres de nouo impregnate aut si men/
strua retineant appetūt enormia sic̄ sūt
intestina. carbones ⁊ cretā ⁊ silĭa. Et
rō huiꝰ est duplex: vna ē sollicitudo vt
dictū ē: adhuc eni hūor ē sub latitudi/
ne sanitatis: ⁊ qꝛ hūor melācolicus est
corruptus grossus: iō appetūt cretā ⁊
carbones tanꝗ̄ silĭa: aut forte possu/
mus dicere ⁊ hu. melācolicus licz ꝑ cō
parationē ad alios hu. dicat frigidus
⁊ siccus: tñ in se quātū ē in corꝑe viuē
te est calidus ⁊ humidus: ⁊ iō appetit
frigida ⁊ sicca tanꝗ̄ contraria.

¶ Capl̄. v. de siti.

Sitis est appetitꝰ frigidi ⁊ humi
di i rōne potꝰ: sicut fa
mes ē ca. ⁊ sic. in rōne
cibi. potus āt est neces
sarius vt cibum faciat
penetrare ad mēbra. Nūc aūt sitis ali
quādo aufert: aliqñ nimis intēdit: ⁊ si
auferat hoc est ꝓpter malā cōplexio/
nē stomachi frigidā aut hu. aut vtrāqꝫ
aut ꝓpter pas. capitis: sicut est mania:
⁊ melācolia: aut ꝑꝑ ablationē sensus.
Si aūt sitis fuerit nimis itēsa aut ē ab
exteriorībꝰ: aut ab iteriorībꝰ: si ab exte
rioribus h̄ ē ꝑꝑ calidū solis aut aeris:
aut ꝓpter cursū aut laborē ⁊ vigiliā ⁊
clamorē: ⁊ vociferationē ⁊ ꝑꝑ cibaria
ca. sicut sūt cepe. allea. euforbiū. asa fe/
tida: vinū purꝝ forte antiquū: aq̄ salsa:
pisces salsi. pisces recētes cū in stoma/
cho corrūpunt: morsus reptiliū. vene/
nū sūptū: coitꝰ supfluꝰ ⁊ silĭa corpus ex
terminātia. Et si ab intus: h̄ est ꝑꝑ sto/
machū aut ꝑꝑ alia mēbra. Et si fuerit
propter alia membra tunc aut proue/
nit a cerebro sic̄ in frenesi: ⁊ in catarro
de phlegmate salso. Si ꝑꝑ spūalia sic
ꝑꝑ apostemata pulmonis aut pāniculoꝝ: aut ꝑꝑ fe. putridā. aut ethicā ver/
sus finē: aut ptisim ⁊ silĭbꝰ: ⁊ ꝓuenit ēt
ꝑꝑ oppilationes venaꝝ meseraicaꝝ ⁊
epis vt in ydropisi: ⁊ ꝓuenit ꝑꝑ calefa
ctionē epis: ⁊ ꝑꝑ apostema ⁊ ꝑꝑ fluxū
⁊ ꝑꝑ nimiā caliditatē: vt in diabetica
passiōe. Si ꝑꝑ stomachū h̄ ē ꝑꝑ cōple
xionē ca. aut sic. aut vtrāqꝫ. aut ꝑꝑ co.
que abūdat in stomacho: aut ꝑꝑ phl̄a
salsū aut ꝑꝑ phl̄a dulce. aut ꝑꝑ crapu
lā: aut melācoliā sūptā ⁊ silĭbus.

Signa. Signa cāꝝ extrinseca
rū hñtur ex indicio: si/
gna q̄ sūt ꝑꝑ alia mēbra a stōacho hēn
tur ꝑ idicia illaꝝ passionū. Sꝫ signa q̄
sūt a stōacho sūt satis clara: qm̄ amari
tudo significat co. ⁊ dulcedo phl̄a dul
ce ⁊ salsedo phl̄a salsū: ⁊ alia satis ha/
bentur ex indicijs.

Pronostica. Si i fe. adue
niat sitis fortis
cū ariditate corpis valde malū: si febri
citās multū sitierit: ⁊ subito cesset sitis
⁊ febris remanet ⁊ lingua ē arida ni/
gra mortē ꝓculdubio significat: qꝛ vir/

tus sensitiua est mortificata.

Cura. Intelligēdū q multiplex est sitis cui credēdū nō est τ iō potus nō est dādus: vt verbi gratia q̄ de mane sitit in ieiunio nō est potus tribuēd᷒. Et si cogeret det sibi acetū cū oleo si de sero ē vtile itrare lectū si sitierit nō est potus tribuēdus: qm̄ si dormierit sedabitur. Si fuerit sitis pp crapulā, pouocet vomit᷒ τ iducat sōn᷒. Si fuerit pp repletionē cibi τ pot᷒ iducatur sōnus. Si fuerit pp medicinā laxatiuā in pncipio nō det: qr sitis ē mēdosa. In oib᷒ istis nō deberet ꝯcedi potus. Si tn̄ aliq̄ sūt ipatiētes τ multum sensibiles τ in talib᷒ opꝫ ꝯcedere: q̄re opꝫ q tales accipiāt sorbēdo diu i ore tenēdo paulatine trāsglutiēdo: τ teneant in ore pillas subscriptas. Aliqn̄ āt venit sitis pp malā ꝯsuetudinē bibēdi τ tūc nō ē ꝯsiliū nisi q paulatine mutetur ad oppositū: τ q p accn̄tia aīe terrerent. Intelligēdū ēt h q in siti q̄ ꝓuenit pp cām ca. τ potissime humoralē: sicut est co. nō ꝯpetit sōnus: qm̄ calefaciūt iteriora τ augmentatur sitis. In mala igit̄ ꝯplexione sine mā sine oppilatione det aq̄ frigida in bona quātitate τ sedabit. Sed si eēt co. nullo mō detur aq̄ p se nisi eēt cū vino malorum gra. aut siru. iulep. aut cū aceto aut cū mica panis: aut cū sirup. viol. Det igit̄ sibi oxizac. cū sirup. viol. τ purget cū cassiaf. τ mirab. citri. τ si eēt phl'a salsū det sibi oximel diu. τ ponit cū mirabo. citri. chebu. vel q̄nocūq potare voluerit det sibi ptisana ordei valde calida quātū potare voluerit: τ sit ita ca. sicut poterit sustinere: τ h est expertum: qm̄ rōne actualis caliditatis digeritur mā phl'atica: τ frequēter sequit̄ vomitus τ pn̄t fieri in siti ea q̄ dicta sūt supius in libro prio. Pille q̄ valēt ad sitiꝫ si teneātur in ore. ℞. iiij. se. frigidorum mūd. se. endi. se. scar. se. lactu. se. portula. se. papauer. al. an̄. ʒ. j. τ ꝯficiant cū mucillagine psilij τ dragagāti: τ fiant pille. Aer frigidus multū valet τ potissime si venerit pp pectus. si aūt venerit pp causas extrinsecas reducat̄ p ꝯtriū: τ si fuerit pp pas. mēbrorum interiorum curētur illa pri᷒: τ ita sedabit̄ sitis interiꝫ cū blādiētib᷒ trāseam᷒. Intelligendū q in siti mēdosa q̄ ꝓuenit pp hūores frigidos multū valet sōn᷒. Et si sitis auferatur pp hu. fri. purgent. Et si ꝓpter morbos curent: τ si ꝓpter ablationem sensus detur vinū purū aut nectar. τ dētur assa τ frixa τ salsa τ acuta.

Clarificatio. Intelligendū q ablatio sensus in stōacho pōt eē signū mortale: τ tn̄ ablatio sensus in pedibus τ multis alijs ptib᷒ nō eēt, ꝓ tāto qr actio stomachi est necessaria toti corpi. ſꝫ in multis alijs ptib᷒ nō sic: ablatio igit̄ suis ꝓ mortificatione virtutis sensitiue in stomacho ē signū mortale in se. Secundo itelligēdū q aq̄ frigida vt plurimū p se sumpta nō sedat sitim: qm̄ de facili inflātur τ cōuertit̄ τ oppilat τ nō penetrat: q̄re oꝫ aliud admiscere: sic ē acetū aut vinū albū in pua quātitate. Et si sitis est pp stōachū q dent tria sandali. zucca. ro. τ silia. Tertio notādū q cā appetit᷒ sitis est ca. τ sic. τ suū obiectū est fri. τ hu. τ tn̄ vinū appetit̄ cū sit ca. τ appetit̄ vt pot᷒ τ sedās sitiꝫ. Dico q vinū pōt sedare sitiꝫ multis modis τ rōne actualis frigiditatis τ hūiditatis τ liqditatis: τ qr est penetratiuū: τ qr cōiter pmiscet̄ cū aq̄ τ rōne delectationis: τ cōfortat digestiuā τ restaurat: τ nutrit: bn̄ igit̄ appetit̄ vinū τ rōne po/

tus cũ multas hẽat vias sedãdi sitim.

¶ Caplm. vj. de eructuatione.

Eructuatio est vẽtositas fumosa ex indigestione stomachi ꝓcurata ad supiora ꝑ pie cta virtute expulsiua stomachi cõfor/ tata. Intelligẽdũ est circa istã mãm ꝙ vẽtositas generat a calore debili resol uẽte mãm in vaporẽ nõ potẽte tñ cõsu mere. Nũc aũt iste vapor vẽtosus sic generatus: aut expellit ꝑ supiora: aut ꝑ inferiora aut remãet in medio. Si ꝑ supiora causat eructuationẽ. Si ꝑ infe riora ⁊ cũ sonitu causat peditũ: si sine sonitu causat strullã. Si aũt remanent in medio ⁊ vẽtositas fuerit iũcta cum hũiditate causat rugitũ: si nõ cãbit tor tiones ⁊ siĩa ꝑm ꝙ vẽtositas vadit ꝑ loca ampla vel stricta ⁊ ꝑm ꝙ ẽ gros/ sa vel subtilis ꝑm ħ diuersas facit me/ lodias ⁊ ꝓportiões armonicas sic dic pñceps medicoꝝ Gal. vj. de morbo.

Cause. Eructuatio aut ꝓuenit ab exteriorib⁹: aut ab in terioribus. Si ab exteriorib⁹ ħ est aut ꝑꝑ nimiũ calorẽ: aut frigus: aut ꝑꝑ ior dinationẽ cibi ⁊ pot⁹ ⁊ quãtitatẽ: aut ꝑꝑ q̃litatẽ sic sũt legumina fabe ⁊ siĩa. aut sic radices. sicut raphanus. rape. pastinaca. ⁊ siĩa: aut sic si dulcia gros sa sic est vinũ nouum dulce ⁊ siĩa: aut qꝛ sõn⁹ nõ fuit cõplet⁹: ⁊ breuiter ꝓpter oĩa illa q̃ digestionẽ ĩpediũt. Si ab in teriorib⁹ ħ est duob⁹ modis: aut ꝓpter stomachũ aut ꝓpter alia mẽbra. Si ꝓ pter alia mẽbra sic sũt egritudines epa tis: aut venaꝝ meseraicarum: ⁊ ita de aliĩs q̃ virtutẽ digestiuã ĩpediũt. Si ꝑꝑ stomachũ aut ħ est ꝓpter malã cõple/ xionẽ stomachi: aut ꝑꝑ malos hu. ĩ sto macho exñtes. Si ꝑꝑ malã cõplexio/ nẽ: aut qꝛ nimis ca. aut qꝛ nimis fri. Si ꝑꝑ hu. aut qꝛ colerici aut phl'atici: aut qꝛ melẽcolici: ⁊ ita breuiter de aliĩs oĩ/ bus q̃ ṽtutẽ stõachi digestiuã corrũpẽ pñt: ⁊ ꝑm diuersitatẽ cãꝝ diuerse spẽs corruptionũ generant ⁊ ita ẽ q̃dã spẽs eructuationũ fetida ⁊ q̃dã fumosa ⁊ q̃ dã abomiabil': sic ẽ odor pisciũ corru/ ptoꝝ: aut ouoꝝ frixoꝝ: aut carniũ rã/ cidaꝝ: ⁊ ita de aliĩs saporib⁹ ĩnoiatis: aut sic sũt sapores frequẽti⁹ noiati sic ẽ sapor acetosus aut fumosus. Species igit eructuatiõis sũt multe valde ꝑꝫ di uersitatẽ corruptionis: ⁊ qꝛ corruptio prime digestiõis raro: aut nũꝙ põt re/ ctificari ꝑ digestiones subsequẽtes. iõ cum maiori cautela trãseũdum.

Signa. Si aũt eructuatio ⁊ fu mosa expulsio aut idi/ gestio ꝓuenerit ꝑꝑ causas extrinsecas satis põt sciri ꝑ indicia si medic⁹ vult esse diligẽs iuxta illud damasceni. Nec sup oĩa pudeat te patiẽtẽ interrogare. Si ãt venerit ꝓpter causas itrinsecas: ⁊ fuerĩt passiões alioꝝ mẽbroꝝ satis manifestat ex illis ⁊ si venerit ꝑꝑ stõa/ chũ tũc aut ẽ ꝓpter cãm ca. ⁊ sentit ca/ in ore ⁊ siccitas ⁊ ariditas: ⁊ si fuerit co. sentit amaritudo cũ q̃dã angustia ⁊ ĩquietudine ⁊ põt sciri ꝑ viã expimẽ ti ꝑ hũc modũ seruet patiẽs ĩtẽpera/ ta dieta: ⁊ quo ad quãtitatẽ: ⁊ quo ad q̃litatẽ: ⁊ postea det panis ordei cũ aq̃ ⁊ nihil ampli⁹ comedat in illa mẽsa. ⁊ ꝙ de istis accipiat ĩ tẽperata quãtitate: tũc si sentiat eructuatiões ꝓculdubio cã est ca. q̃ cõuertit mãꝫ in vaporẽ. Si aũt sentiat eructuationẽ acetosam cum hũiditate ⁊ saliua multa tũc ẽ ex phl'a te. Et si cũ siccitate ⁊ stipticitate tũc est ex mel'ia. Et ꝑ viã expimẽti possumus

scire per hunc modum: dentur cibaria ca. cū tēperamento sicut est mēta ⁊ ori ganum. ⁊ anisum. ⁊ cū hoc regimē tem peratū precessit aliquibus dieb⁹: tūc si sentiat eructuatiōes ꝓculdubio extrise cis ex causis ⁊ ex mala cōplexiōe fri. ꝓcedit. Si aūt apparet sapor fetid⁹ ex putrefactione hūoꝝ ꝓuenit: sꝫ fetidus acutus fumosus pūgitiuus attestat̄ su per hu. ca. sed rācidus ⁊ abomiabilis ⁊ ignomiosus supra melācolicos. sed acris ⁊ vt piscis corrupti. ⁊ oua corru pta supra phl̄aticos. ⁊ in istis saporib⁹ extraneis ⁊ inomiatis oꝫ hēre magnā cōiecturā iuxta nām ꝑticulariū q̄ cōcur rūt ⁊ q̄ p̄cesserūt: q̄re oꝫ eē medicū vi gilātē. Oīa eni certis litteris denotari nō pn̄t ſm Gal. in de igenio. Signa igi tur ꝑticularia idustrie medici reliquāt

Pronostica.

Eructuatio vna vel due cū alleuiatione bonū est signū ⁊ ꝙ nā est fortis in expellēdo: ⁊ est quedā cri sis ꝑticularis: ⁊ iō vētositates siue sint nāles siue sinthomatice in illa via: nul lo mō sunt retinēde: nec rōne loci: nec rōne persone: imo postꝙ generate sunt medicus tenet̄ illas expellere cū tēpe ramēto vel supius vel inferius. Et iō vbi opꝫ eructuationes tēperate sunt ꝓ uocande. Si aūt eructuationes fuerit multe ⁊ frequentes nō possūt esse bo ne imo sunt sinthomatice ⁊ iste sūt ma le in ratione signi: q̄r corruptionem di gestionis signant ⁊ male sunt in ratio ne cause: q̄r digestionē iteꝝ corrumpūt cum cōmoueāt digestiuam cū ipsa vi geat per quietem: eructuatio igitur fre quens ⁊ nimia mala.

Cura.

Si fuerint propter dietaꝫ rectificetur. Si ꝓpter pas sioꝝ membroꝝ curentur. Si ꝓpter stomachuꝫ vigilandū. Si igitur fuerit mala cōplexio stomachi ca. alteretur cū sirup. viol. ⁊ nenuphi. ⁊ ex his fiat emplastrū supra stomachū: sicut sunt rose. sandali ⁊ silia. Et si esset co. pur getur cuꝫ mirabo. citri. ⁊ cassiaf. ⁊ alia frigida sicut opꝫ in. vj. rebus nō natu ralibus applicent. Si aūt cā fuerit fri gida det̄ castoreū cum aceto squillitico ⁊ administrētur ruta ⁊ origanū ⁊ cala mentū ⁊ anisuꝫ ⁊ maratrū: ⁊ spicanar. ⁊ cost⁹ ⁊ ameos. ⁊ siseleos ⁊ ex istis fi at siru: aut ꝯditū: aut el̄m aut oleū: aut vnguētū: aut empl̄m aut cerotū aut la na. ⁊ silia. ⁊ applicent vel ab extra: vel ab intus. Et dent̄ ista ellia diatrion pi pereon dianisū diacīminū diagalanga diazinziber ⁊ silia. Et si causa est mā lis purgetur ſm exigentiā humoꝝ. ⁊ si fuerit phl̄a cū mirabo. cheb. ⁊ aloe paratis sic̄ opꝫ. Et si ex melācolia pur getur cū mirabolanis indis. ⁊ lapide lazuli paratis sicut oꝫ. Et deiñ fiāt stu phe ⁊ balnea: ⁊ exibeat̄ tyriaca: ⁊ inū gatur dieta sicut opꝫ in. vj. rebus non nālibus: fiat igitur exercitiū ante cibū forte: ⁊ sic de aliis: ⁊ breuiter loquēdo magna pars curationis est bonitas die te ⁊ regiminis.

Clarificatio.

Intelligendū ꝙ curatio ſꝫ aliquem modum considerandi potest esse virtus naturalis. Si enim sit mo dica vel cū alleuiatione tūc est bonum ꝓ tanto q̄r aliquādo modicus ventus generatur ⁊ virtus expulsiua est fortis ⁊ expellit illā ventositatē cum vna eru ctuatione vel cū duabus vel cū paulo plus: ⁊ tūc pōt esse ſm mām quacūq3 fuerit cā. Aliqñ tñ est multa frequēs ⁊ tūc nō est solū malū in rōne signi: imo ēt in rōne cāe: q̄m rōne nimȳ mot⁹ cor

rumpit digestiuā: ⁊ ita possum⁹ intelli/
gere de sternutatione ⁊ singultu ⁊ tussi
⁊ silib⁹: qm̄ pn̄t eē motus nāles opan/
do ad finē ⁊ q̄ ad vtutem forte: qū aūt
excedūt ⁊ ledūt tunc sunt accidētia se
quentia morbos. ⁊ ẜm hūc modū loq̄t
Ga. de istis. v. ō morbo. Scōo ōbem⁹
intelligere ꝙ eructuatio q̄ ad apparen/
tiā pas. ē ptis supioris stōi qꝛ ibidē ma
gis manifestat. sȝ quo ad existentiā ma
gis ē ptis inferioris cū ibidē sit vapor q̄
expellit. Et licȝ sternutatio sit pas. ptis
anterioris: qꝛ ibi ē mā nō tn̄ sic in stō cū
in pte supiori mā nō possit ꝯtineri cum
sit⁹ sit aliter ⁊ aliter. Tertio intelligen/
dum ꝙ eructuatio acetosa pōt fieri ⁊ a
calido ⁊ a frō. A calido fit tāq̄ a cā re
mota cū calo infrigidet exalādo ⁊ frm̄
facit hoc tāq̄ cā ꝓxima: Et ita videm⁹
ꝙ calidū ab extra inducit acetositateȝ
qꝛ ebuliēdo ptes calide exalant. fit ēt ⁊
a frō sicut pȝ in fructibus q̄ a principio
sunt acetosi. ⁊ iuxta hoc aduertenduȝ:
qm̄ calor fortis ⁊ intensus. licȝ deberet
dissoluere resoluere ⁊ ꝯsumere. nihilo/
minus gratia m̄. facit aliqn̄ eructuatio/
nes fumosas cū. s. mā est disposita: sic
sunt legumina ⁊ silia. Et manifeste ap/
paret in exteriorib⁹: qꝛ licȝ ignis sit ma
gnus ⁊ fortis tn̄ qn̄ ligna virida appo/
nuntur resoluit fum⁹ trūbosus caligino
sus. ⁊ ita ē in corpe. quare ⁊c. Qūarto
notandū ꝙ melia facit eructuationem
acetosaȝ fetidā cū sit hu. corrupt⁹ frūs.
Idē facit raphan⁹ cū sūit i magna quā
titate: qꝛ rōne indigōnis conuertit in fri
gitatē: ⁊ qn̄ corrūpit in fetorē ꝯuertit.
sed phloia acetositatē facit ⁊ nō ita fe/
torē: qꝛ nō est humor ita corrupt⁹ sicut
melia: ⁊ cū hoc est grossus ⁊ viscosus.
Ultimo notandū ꝙ in eructuatiōe quā
tum est ex hoc nō cōpetit phloia. sȝ cū
corpus est plectoricum potest compe/
tere ratione hūoꝝ existentiū in venis.

¶ Capitulum. vij. de singultu.

Singultus est q̄si spasmus stoma
chi repleti: aut inani/
ti: aut hūore aliq̄ vici
ati propter expulsio/
nem nociuoꝝ. Intelligendū ꝙ singult⁹
exquisite loquēdo nō ē spasm⁹ sȝ dicit
spasm⁹ ꝓpter conuenientiā quā habet
cū spasmo. vnde sicut spasm⁹ fit ex ina
nitione ⁊ repletione ita ⁊ singult⁹: sed
differūt qm̄ spasmus est mot⁹ preter na
turā. ⁊ cū hoc cū retrahit nō reuertitur
nec extendit se: sȝ singultus pōt esse mo
tus ẜȝ nāȝ ⁊ cū hoc lȝ retractio fiat po
stea tn̄ fit extēsio vt nociua expellant
quantū in ipso est. modus aūt faciendi
est iste: cū aliq̄ res nociua ipsi stōacho
⁊ potissime cū inuiscat in villis ⁊ suba
stomachi. tunc virtus animalis sensibi/
lis sentit illud. ⁊ tūc suscitat virtutē na/
turalē expulsiuam: ⁊ tūc cū magno ipe
tu nituntur nociuū expellere. Et tn̄ ta/
lis motus stōachi ipetuos⁹ ⁊ fortis ap
pellat singultus: ⁊ per talē modum fit
sternutatio ⁊ tussis sicut scribitur. v. de
morbo. Causatur igit singult⁹ ex reple
tione ⁊ inanitione: ⁊ ex apostemate: ⁊
ex vlcere: ⁊ ex multis consimilibus.

Cause. Cause eni aut sunt extrin
sece aut intrisece. Si ex/
trinsece tunc sunt sicut frigiditas aeris.
⁊ hoc pȝ qm̄ cū pueroꝝ stomach⁹ in/
frigidat de facili incurrūt singultū. Fit
etiam ex nimia repletione cibi ⁊ potus
⁊ eoꝝ corruptiōe in stomacho. ⁊ fit ēt
cū sumunt acuta sicut pip ⁊ post sumit
vinū: qꝛ vinū facit pip inuiscet. Si aūt
fuerit ꝓpt cās intrinsecas tūc aut hoc ē

ꝓpter stomachū: aut pp alia mēbra si
cut ē apostema capitis: aut casus: aut
pcussio aut fractura cranei aut aduenit
pp apostēa epatis: aut pp hūores acu/
tos mordicatiuos pūgitiuos: aut aceto
sos delegatos: a toto corpe ad stōachū.
Si āt fuerit pp stōachū h ē aut pp hūo
res frigidos inuiscatos: aut ꝓpter ca. ⁊
pūgitiuos: aut ꝓpter apostema: aut vl
cus: aut ꝓpter nimiā sitim: aut ꝓpter ni
miam inanitionē: ⁊ ita de aliis.

Signa. Si aūt venerit pp cau/
sas extrinsecas h mani
festat ex iudicio: ⁊ si venerit pp pas.
alioꝝ mēbroꝝ aut totius corpis silr
pꝫ ex indicio. Et si fuerit ex inanitio/
ne significat ꝙ se. ꝓcesserūt ⁊ labores
abstinētia ⁊ silia extenuātia corp⁹. Et
si fuerit ex repletōe signātur ex ocio ⁊
quiete ⁊ qꝛ repleuit se. ⁊ qꝛ ē cū graui/
tate ⁊ pūctura. Et si hūores sūt frigidi
signātur ꝙ iuuat ex ca. ⁊ qꝛ sentit frigi
ditas in stōacho: ⁊ si ē ex caliditate si/
gnatur ex calore ⁊ pūctura ⁊ mordica
tione. Et si ex sensu signat ꝙ a qualibꝫ
facili cā patit singultū. Et si ē ex apo/
stemate tūc ē se. dolor ⁊ nausea: ⁊ nō al
leuiatur ex vomitu: cū sicut nō alleuia
tur ex vomitu ē ex inanitione. Alteri⁹
aūt discernit ꝙ cū sumant acuta ⁊ pū/
gitiua tūc sentit dolor ⁊ aggrauatio in
stomacho: ⁊ si fuerit ꝓpter paroxismū
se. tūc discernit ex istis ⁊ ita de aliis.

Pronostica. Si in crisi bo
nis signis ap/
parētibus fiat singultus bonū: qꝛ crisis
p vomitū significat. Si aūt mala signa
appareāt malū: qꝛ spasmus significat.
Singultus post quacūqꝫ euacuationē
veniēs supfluā malū: siue fuerit nālis:
siue artificialis sicut est fluxus sangui/
nis: aut sudor: aut vomitus: aut fluxus
vētris: ⁊ ita de aliis. Si post vomitum
singultus nō sedet nec minuat: sꝫ post⁹
aggrauet malū: in plaga ⁊ pcussiōe sin
gultus malū. Si post singultū veniat
apostema in latere dextro: aut sup hu
merū mors festina significat. Si post
singultū veniat spasmus: aut alienatio
pessimū. Si seniori purgato supuenit
singultus malū: post vomitū singultus
superueniens malum.

Cura. Curatio gnālis h est. s. ꝙ
oēs cause tā exteriores ꝙ
interiores reducant ad tēperamētū p
suū ꝯtriū: verbi gratia si fuerit ex frigi/
ditate applicent calida stomacho: sic
est absinthiū. mēta costus. lignū al. ⁊
rectificet aer ⁊ silia. Et si fuerit reple/
tio inducat inanitio tēpata. Et si fuerit
se. curet sicut oꝫ. Idē de apostematib⁹
⁊ solutione cōtinuitatis ⁊ casibus ⁊ p
cussionib⁹: sicut dicet i locis suis. Nūc
aūt itelligēdum ē ꝙ curatiōes gnāles
singultus sūt iste potissime qñ cā est re
pletionalis frigida. dū tñ nō sit pp apo
stema aut pp ianitionē. In primis de/
bēt fieri fricatiōes fortes extremitatū.
Secūdo inducātur accidētia aīe ⁊ nō
ex ꝓuiso sicut sūt ira magna aut timor
aut gaudiū. Tertio ponant vētose su
pra stomachum ⁊ supra spatulas sine
scarificatiōe. Quarto apponantur su/
pra stomachū medicamia rubificātia
Quinto iducat sōn⁹: Sexto fiat ster/
nutatio. Septimo iducat vomit⁹. Et
si vomitus oīa ista ꝓcederet eēt bonū
in cā mali. Octauo ꝙ retineat anhelit⁹
multotiēs quātū erit possibile: qm̄ mul
tū valet. Uisis curationib⁹ gnābilibus
ad pticularia veniam⁹: ⁊ prio videam⁹
de cā frigida: qꝛ frequēti⁹ aduenit: sup/
ponimus eni ꝙ sit mala cōplexio fri/
gida sine mā ꝙ saltim cū alterātib⁹ cu/

ratur: ꝛ ita de aliis ꝛ si sit cum materia inducatur vomitus: deinde digeratur mā cum oxill' diur. vbi bullierit absinthium. ꝛ pugeƭ cū yerap. deinde detur tyriaca metridatū ꝛ philoniū: ꝛ cum hoc ista bulliāt in oleo ꝛ cera ꝛ mala xetur in oleo ꝛ supra stomachū applicetur. Et si fuerit ex vētositate tūc valet ruta. calamētū. origanū. anisum maratrum. castoreū. vinū pur. stupha: ꝛ balneū. ꝛ valet dianisi. diaciminū. diātbos. diagalāga. Ista enī oīa nō solum valent in mā vētosa fumosa. Sed etiā in mala cōplexione sine mā ꝛ cū materia. licꝫ directius valeāt in materia vētosa ꝛ fumosa. Et est intelligendū ꝙ in singultu debent apponi aliquādo stupefaciētia cū aromaticis ꝛ confortatiuis: ꝛ mām purgātia p modos diuersos ꝛ loca diuersa: mō per secessū: mō per vias vrinales ꝛ ita de aliis: ꝓ tanto debet apponi opium ꝛ silia: vt stupefaciunt ꝛ nimium sensum auferāt ꝛ aloes: vt trahat ad itestina ꝛ spicanardi vt attrahat ad vias vrinales ꝛ epar cōfortet. ꝛ anisum ꝛ silia. vt vētositatē consumāt. ꝛ lignū aloes. vt cōfortetur cor vna cū croco ꝛ mēta ꝛ absinthiū: vt stomachus cōfortetur ꝛ ita de aliis multis. Sapiēs igiƭ fuit qui prius istud medicamen inuenit in singultu ꝓ tāto q2 i quolibet morbo p quoddam simile silia possent applicari. Receptio igitur nobilis ꝛ cā notabilis cōtra singultū h est. ℞. spicanar. squinātí calami aromatici. anisi. maratri. foliorū mēte. foliorū absinthii. costi. añ. ℥. j. cc. ligni al. ambre gariofilo. alo. sucotrini. añ. ℈. ij. opii. coriandri. preparati. se. papaueris al. cassie lignee. añ. ℈. j. cōserue citrāgulorū. ʒ. ij. panis zucc. q. s. ꝛ fiat electuariū quo vtaƭ sero ꝛ mane ꝛ seruetur cū amore: q2 reuelatū est. Si aūt cā fuerit calida. tunc. ℞. sirup. ro. oxizac. sirup. acetosi. añ. lib. s. foliorū absinthii. ℥. s. misceātur ꝛ bulliant simul: ꝛ cū isto mā digeraƭ. Deinde purgetur sic. ℞. yerap. ʒ. iij. trisere sarraceni. reubar. ʒ. vj. misceanƭ ꝛ purgētur cū mirab. citri. ꝛ māna. ꝛ cassiaf. paratis sicut opꝫ. ꝛ vtatur mal'. gran. ꝛ ordeato ꝛ aqua ordei ꝛ portul'. ꝛ cucurbitis. ꝛ melonibus ꝛ silibus. Et si fuerit ex inanitione vtatur lacte ꝛ balneo aque dul. ꝛ vtaƭ nutritiuis ꝛ restūtiuis ꝛ humectātibus sicut dictū est superius. capitulo de mala cōplexione stomachi sicca. ꝛ superius capitulo de ethica. ꝛ superius capitulo de ptisi. recurramus ad illa.

Clarificatio.

Intelligendū ꝙ licꝫ in singultu intēdat natura nociuū expellere ꝛ in singultu de inanitione nō sit mā q̄ expellatur: nihilominus motus nō est frustra: q2 virtus nālis nititur expellere malā cōplexionē siccā ex qua ledebatur: ꝛ ita est in tussi ꝛ silibus: ꝛ si fuerit ex inanitione: qm̄ ibi nō est virtus ꝑcognita: sed nocumēti sensitiua. ꝛ quia mala cōplexio ledit iō est talis motus vnde in spasmo de inanitiōe nō fit iterū extēsio: q2 motus est totaliter preter naturā. In singultu aūt nō sic: ꝛ ꝓ tāto vili licꝫ trahanƭ postea extēdunƭ ꝛ ad suam naturā reuertuntur ꝛ talis siccitas pōt esse ethica stomachi: ꝛ preparat ꝛ disponit ad ethicā toti9. Secūdo intelligendū est de singultu sicut dictū ē de eructuatione: qm̄ si sit nālis ꝓportionatur dispositioni nāli: ꝛ si sit distēperatus ꝓportionatur morbo. Et iō intelligendū sicut determinaƭ in dubitatione ꝛ sicut dictū est in sentētia ꝙ ₰m veri/

tatem singultus nō est spasmus: licꝫ hēat magnam cōuenientiā cum spasmo: qm̄ vtrunqꝫ causat ex repletione ꝛ inanitione vt dictū est: licꝫ diuersimode: qꝛ spasmus in lacerto: ꝛ singultus in neruo siue in pte neruosa seu villosa. Et ideo iuxta hoc notādū ꝙ motus singultus nō est motus simplex sed cōpositus ex aiali ꝛ nāli sicut tussis ꝛ sternutatio. ꝛ nō videtur esse motus cōpositus ex expulsiua ꝛ cōtentiua: qm̄ contentiua nociuū retinere nō dubitat. Et ideo iuxta hoc notandū ꝙ iste motus pōt esse in villis stomachi ꝑpter malā ibi mām inuiscatā quā nā nititur expellere. Et iuxta hoc aduertendū ꝙ pueri cū flent patiunt singultū: qm̄ mā mala tūc fluit ad stomachū.

¶ Capitulum. viij. de fastidio ꝛ regimine sanitatis.

Fastidium est abominatio cibi ꝛ potus quasi cū quadā nausea: ꝛ aliquali appetitu vomendi ꝑpter corruptionem cibi ꝛ hūoꝝ in stomacho exñtiū.

Cause. Cā eni aut est extrinseca aut intrinseca. Si extrinseca sicut est nimia frigiditas aeris: aut nimia caliditas dissoluēs: aut cursus: aut laboꝛ: aut ꝑuenit qꝛ cibus sūptus est in magna quātitate: aut in mala q̄litate: aut ꝼm ineptū oꝛdinē: aut qꝛ sōnꝰ nō fuit cōpletus: aut qꝛ nimiū exercitium secutū est: aut ꝑpter accidētia aīe: ꝛ ita de alijs rebus nō nālibus indebito mō administratis ad q̄ sequit corruptio digestionis in stomacho. Si autē fuerit a causis extrinsecis tūc aut ꝑuenit a stomacho: aut ab alijs ptibꝰ. Si ab alijs ptibus vt cū aliqua mā mittat ad stomachū corrūpēs virtutē digestiuam: aut accidit ꝑpter stomachū sicut est aliqua de malis cōplexionibus: cū excedit: aut cum mā: aut sine mā: ꝛ accidit etiam ꝑpter apostemata ꝛ vlcera ꝛ breuiter pp oīa illa q̄ corrūpūt cibuꝫ i stōacho ꝛ auferūt digestiuā: ꝛ iō faciunt aboiare ꝛ fastidire ꝛ q̄si nauseare.

Signa. Cause extrīsece sūt note ex indicio: cause aūt si sunt itrinsece si sit mala cōplexio ca. adest sitis eructuatio fumosa ꝛ ledit a calidis: ꝛ si sit cā frigida adest eructuatio acetosa: ꝛ iuuat a calidis. Alia aūt cognoscunt sicut frequēter dictū est. Intelligendū ꝙ diuersitas accñtiū ē alia ꝛ alia ꝼꝫ diuersitatē pticulariū: q̄ diuersitates sūt q̄tuoꝛ quātū est de pñti. Prima cā est itēsio vł remissio fastidij: qm̄ si fastidiū est magnū ꝛ diu durauerit accñtia sequētur magna ꝛ multū pniciosa. Si aūt fastidiū est debile tūc accidētia sūt remissa. Secūda cā ē quātitas ꝛ q̄litas cibi: qm̄ cibꝰ in nimia quātitate sūptꝰ ad quē sequit fastidiū sp infrigidat coꝛpꝰ: ꝛ hūectat q̄cūqꝫ fuerit q̄litas rōne idigestiōis nisi putrefieret. ꝛ fe. itroduceret: rōne āt quātitatis sūt accñtia alia: qꝛ si cibꝰ fuerit ca. generat moꝛbos ca. cū siti ꝛ pūctura ꝛ eructuatiōe fumosa: ꝛ si sit subtił gñat moꝛbos acutos cū multis terribilibꝰ accñtibꝰ: sicut ē alienatio: vigilie ꝛ iq̄etudo ꝛ silia. Et si q̄litas cibi ē fri. gñat moꝛbos fri. cū eructuatiōe acetosa. Et si ē grossus gñat moꝛbos cronicos ꝛ de difficili separabiles: cū grauedine multa. Tertia cā ē sensus stōachi: qm̄ si stōachꝰ ē multū sensibił sētit doloꝛ pūctura: iq̄etudo tremoꝛ coꝛdis āgustia: ꝛ malitia tollerādi: ꝛ si nō sensibił nullū hoꝝ sequit. Quarta cā est dispō. totius coꝛpis: qm̄

Illi qui patiuntur fastidiū si habent ali/ qua membra debilia statī incurrūt no cumētum in illo. ꝛ ideo patiunt aliqui dolorem capitis: aliqui tinnitū. aliq̄ ca liginem. aliqui sensuū ebetationem. ali qui patiunt in pedibus. aliqui in mani/ bus. ſm ꝙ membra sunt parata ad re/ ceptionem materie delegate. ꝛ si totum corpus fuerit debile libentissime incur/ runt se. vtile aūt est scire vt ſm hoc me dicamina vtilius applicentur.

Pronostica. Si enim ali/ quis frequen/ ter incurrit fastidiū ꝛ frequenter supra fastidiū cibū ponit mala morte morie/ tur. qm̄ si corruptioni addat corruptio cito fouea preparat. Ista aūt oīa erūt magis plana in sequenti capitulo: vbi pertractabitur regimen sanitatis.

Cura. In primis inducatur faci/ lis vomitꝰ quecūq̄ fuerit causa: nisi esset apostema: aut vlcꝰ. det igitur aqua calida cū oleo: ꝛ si de diffi/ cili euomat tūc videt materia inuiscata purget ergo stomachus ſm exigentiā materie. Et q2 materia frigida frequen tius aduenit. digerat materia cū oxill'. diur. vbi buliuerit absinthiū. ꝛ purge cū yerap. acuata cum aloe ꝛ mastice. ꝛ vtat diatrion. pipereon. diazinzibero. diacitonitē. diathos. ꝛ similibꝰ. Et si cā fuerit calida. digerat mā cū oxizaccara vbi fuerint folia absinthīj temperata. ꝛ purget cū trisera saracenica reubarba/ rata. ꝛ vtat triasandal'. cū zuc. ro. Et si ex his nō sedet tunc videt ꝙ materia transiuit ad venas. ꝛ tūc cōpetit phlo/ botomia. ꝛ postea stuphe. ꝛ postea ex ercitiū. ꝛ semper dieta tenuis. Et si fue rit propter nimiū sensum vtat diamb. dianthos cū musco. ꝛ triasandal'. ꝛ su/ per omnia valet paruitas cibi ꝛ potꝰ: ꝛ exercitiū an̄ cibū. Si aūt fuerit ex ma/ la cōplexione sine materia: tūc sufficiūt alterantia. Alie aūt cause omnes ꝑ suū contrarium sunt reducende. In fastidio igitur cōpetit aer clarus ꝛ mūdus: ꝛ si nō potest haberi rectificet cū flabellis ꝛ similibus. cōpetit etiam somnus lon/ gus ꝛ paruitas cibi ꝛ potus. ꝛ exerci/ tium ante cibum vt dictum est. ꝛ cōpe/ tit applicatio manus supra stomachū: aut ꝙ catulus applicetur. aut puer. x. annoꝝ. dum tñ nō sudet. aut puluinar paruum. Si autem omnibus istis vni/ uersalibus ꝛ particularibus applica/ tis adhuc remaneant alices ꝛ oscitatio nes ꝛ sensuum grauitas ꝛ ebetudo in/ tellectus proculdubio ad plenū curatꝰ nō est: quare oportet reiterare phlobo tomiam si particularia conueniunt. Deinde farmaciam ſm conuenientiam humorum. deinde balnea ꝛ alia.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ in fastidio ad hoc vt materia non putrefiat com/ petit vomitꝰ leuis: q2 angustiosus pos set materiam cōmouere. ꝛ ideo cū aliq̄s non de facili euomit fiant clisteria ꝛ fri cationes. ꝛ dentur me'. secessiue. ꝛ ea q̄ dicta sunt. Secūdo notandū ꝙ appe titiua naturalis totius simplex est ꝛ so lum fit a calido. sed illa que ē in stoma cho componitur ex animali ꝛ natura/ li. ꝛ ideo per accidens frigidū facit ad appetitum q2 inducit contactum. ꝛ ita sensū: ꝛ vacuum: ꝛ inanitionē sicut su/ perius dictū est. Tertio intelligendum ꝙ calor naturalis in principio assum/ ptionis cibi quodammodo occultatur ꝛ debilitatur ꝛ languesci t: ꝛ quodam/ modo homines torpet ꝙ diu est in fieri ratione contrarietatis ꝛ resistētie. sed i fine preualet ꝛ incipit valde fortificari

potissime vbi bonum regimen conser/uatur. Quarto intelligendum q cena nocturna naturaliter ꝛ in vtentibus recto regimine debet esse maioꝛ q̄ cibus matutinalis: ꝛ rōne noctis ꝛ somni. ꝛ reuocationis caloꝛis: sed modo vt plurimum vsus est in contrarium: ꝛ ita in se melius est quantū est de natura rei ratione tamen consuetudinis non. Sꝫ ponamus q ex nimia acceptione cibi de mane ꝛ de sero aduenerit nocumē/tum. tunc quero que sinthomata erunt peioꝛa. Dico q de sero qꝛ vapoꝛes de die possunt exalari: ꝛ in nocte retinent ꝛ ideo versificatoꝛ aduertens ad con/suetudinem ꝛ ad molestiā accidentiū dixit. Cena leuis vel cena bꝛeuis fit raro molesta. Magna nocet medicīa docens res est manifesta. Quinto notan/dum q calidi de complexione postq̄ incipiūt comedere citius incipiūt amittere appetitum pꝛopter caloꝛem resoluentem materiam in vapoꝛem: sed frigidi tardius amittunt: qꝛ non est cali/dū resoluens: ꝛ ideo non causatur fātastica repletio: sed bene causatur fan/tastica inanitio pꝛopter vacuitatē causatam in oꝛificio stomachi rōne frigiditatis compꝛimentis. Sexto intelligendum q nausea fit frequentius ex hu/moꝛibus frigidis cuꝫ magis adhereāt sed vomitus fit frequentius ex calidis cum supernatent sicut dicetur inferi⁹.

De regimine sanitatis.

et licꝫ per dei gratiam de re/gimine sanitatis longioꝛē tra/ctatuꝫ intendamus edere gratia tamen materie ad h̄ bꝛeuiter intēdimus pertractare. Circa regimē sa/nitatis cadunt. vij. considerationes. Pꝛima sumitur a quantitate cibi ꝛ potus. Secūda sumitur a qualitate. Tertia sumitur ab oꝛdine. Quarta a complexione. Quinta a consuetudine. Sexta a tempoꝛe. Septima ab etate. Pꝛimo igitur de quantitate agamus. Quantitas cibi ꝛ potus debet eē tan/ta q ca. possit vincere ꝛ superare. ali/ter si minuatur cōsumitur coꝛpus ꝛ debilitatur virtus: ꝛ si excedat est causa putredinis ꝛ oppilationis: ꝛ vniuersaliter infrigidatur coꝛpus ꝛ humectat: nisi mā putrefiat ꝛ generet se. Nūc aūt s̄m Gal. quantitas offerendoꝛum cer/tis litteris denotari non potest. recurrēdum igitur ad experimentuꝫ q omnia rectificat. Quantitas igitur sit talis q non immutetur anhelitus. nec pulsus: nec vꝛina. nec egestio. nec somnus. nec vigilia. nec sentiat ventositates. nec toꝛsiones. nec grauedinem. nec debilitatē. ꝛ sic quātitas cibi ꝛ potus erit tempe/rata: aliter non: nec valet aliqua consideratio quantumcūqꝫ rōnabilis nisi experimento compꝛobetur. Et sicut di/co q experimentum clarificat quanti/tatem ita qualitatē ꝛ omnia subsequē/tia: quoniam diuersitas particularium est magna valde: ꝛ cuilibet certa quā/titas est applicanda. Patet igit q quātitas offerendoꝛum certis litteris denotari non potest: coniecture igitur pꝛo/xime veritati ꝛ experimento relinquatur. Secunda consideratio sumitur a qualitate cibi. cibus igitur qui compe/tit in regimine sanitatis non debet ex/cedere in aliqua qualitate: quoniaꝫ ea que excedūt in caliditate adurūt sang. sicut saluia. menta: petro. piper: allea: cepe: nasturtium: ꝛ similia. frigida aūt moꝛtificant ꝛ congelant: sicut est lactuca: poꝛtulaca: cucumeres: ꝛ si fuerit q̄/litas aquosa putrefit. sicut sunt me/lones: cucurbite. ꝛ si fuerit venenosa in

terficit. sicut patet in fungis. ⁊ si qualitas humida putrefacit ⁊ oppilat. Et si fuerit sicca virtutem deijcit. Et si fuerint cibaria vnctuosa supernatant ⁊ induunt digestionē. Et si fuerint dulcia oppilant. Et si fuerit amara penitꝰ nō nutriunt. Et si fuerint salsa adurunt ⁊ corrumpunt ⁊ nocent stomacho. Et si fuerint pontica ⁊ stiptica constringunt ⁊ coartant ⁊ corrugant ⁊ oppilantꝗ. Et si fuerint acetosa celeriter senectutem inducunt. nullum igitur tale competit in regimīe corporis humani. Solus ille cibꝰ qui caret omni additamēto competit corpori humano. sicut scribitur a. Ga. ad elios ⁊c. cōpetit igitur caro annualis agni ⁊ carnes eduline: ⁊ competunt carnes vituli lactantis. ⁊ competunt capones: galline pdices: fasiani: pisces squamosi de aquis mūdis: oua sorbilia: boragines: buglosa: panis triticeus bene coctꝰ ⁊ bene fermentatus ⁊ cum temperata quātitate salis: vinum citrinum odoriferum nō nouum. ⁊ sit bene clarum ⁊ cum temperata quātitate aque fontis mundi q̄ currat versus oriens: ⁊ ꝙ sol percutiat ostiū fontis: ⁊ ita de aliꝗs que vergūt ad temperamentum ⁊ non multū excedunt in aliqua qualitate. Si aūt ex excessu alicuius qualitatis excedentis aduenerit nocumentum rectificetur ꝑ suum contrarium. verbi gratia si nocumentum aduenerit ex vnctuosis dent stiptica sicut est caseus: ⁊ pira: ⁊ similia. Et si venerit nocumentum ex salsis rectificetur cum aceto ⁊ aqua. Et si venerit ex acetosis rectificetur cū melle: ⁊ vino antiquo. Salsa igitur ⁊ amara ⁊ acuta possunt rectificari cum pomis dulcibus: ⁊ cum lactucis: ⁊ portulacis: ⁊ cucurbitis: ⁊ similibꝰ: ⁊ ita de aliꝗs ſm conuenientiam particulariū.

Tertia consideratio sumitur ab ordine. modus aūt ⁊ ordo sumendi cibum ē iste. vt de mane cū surrexerit studeat expellere superfluitates prime ⁊ secūde ⁊ tertie digestiue. Deinde pectinet se fortiter caput: ⁊ circa totum corpus si locus fuerit oportunus. Deinde abluat manus ⁊ faciem ⁊ oculos cū frigida aqua in estate ⁊ calida ī hyeme. Deinde fricet dentes cum cortice cit. deinde faciat pacem cum magno deo. deinde exercitet se per loca alta mundā. vestes sint preciose odorifere. Deinde cibus sit paratus ⁊ statim cū īcipit naturaliter appetere accipiat cibum: ⁊ non ante. nec tardet: ⁊ quoniam dicit Auic. ꝙ stomachū preter solitum pati famē putridis replet humoribꝰ ⁊ etiā non debet sumere ad sacietatē. imo debet dimittere cum appetitu: qꝛ satis cito cessabit appetitus: nec accipiat in eadem mensa nisi vnum cibum. ⁊ si accipiat minus malum est quando subtile precedit grossum: crudum nō ponatur supra semicoctum. non accipiat pisces ⁊ lac in eadē mensa. nec lac ⁊ vinum: ⁊ qꝛ ista disponunt ad leprā. nō accipiat electuaria mullum ca. post cibum: nec etiam alia ca. multum: quoniam cibum corrumpunt. Post cibum autē quiescit stando vel paulatine deambulando: quoniā omnis fortis motus corrumpit cibum. Deīde dormiat ſm temperamentum quoniā aliter cibus non potest digeri. ⁊ ꝑꝑ hoc dicebat Gal. supra illum amphꝫm ventres hyeme ⁊ vere ⁊c. quantum natura iuuatur ex somno bonum est perpendere. quasi dicat: ꝙ nullo modo digestiua potest compleri sine somno. maior cibus dꝫ esse de nocte: nisi consuetudo

impediat. Uitet accidentia anime tri/
stosa ꝛ angustiosa quātūcūq; erit pos
sibile q2 mirabiliter confert in regimie
sanitatis temperate se in accidentibus
aie. Lauacrum aque dulcis multū cō/
petit. Dum tamen non sit cibus in sto
macho: vicissitudo exhibitionis sit ta
lis: ꝙ in vna die comedat bis: ꝛ in alia
die semel: ꝛ ita deinceps cōtinuet: quo
niam si erratum fuerit in prima die in
superfluo corrigetur in secundo. Et si
in secundo fuerit erratum diminuēdo:
in tertio corrigetur replendo: ꝛ ita de
aliꝭs: quoniam semper sequitur corre/
ctio vnius alterum cum in regimine sa
nitatis sine errore esse non possumus
ſm Gal. libro suo de regimine sanita/
tis. quotidie igiť oportet corrigere er/
rores. Aer etiā sit mundissim⁹ ꝛ si nō
habeat naturaliter habeat p artificiū.
potissime in ciuitatibus vbi aer ē cali
ginatus ꝛ humidus: cū sunt supra ma
gna flumina constitute sicut est roma
domina ꝓuinciarū ꝛ lugdunum. ꝛ ci/
uitas arlatensis: ꝛ parisius: tolosa. ꝛ
ita de aliꝭs: qui igitur nō ē potēs se trās
ferre ad mōtē cuꝫ flabellis rectificet ae
rem aromatica apponendo. Potus sit
in mensa quanto minus erit possibi/
le nec vinum forte detur post. digesti/
ua enim viget per quietem. quare ꝛc̄.
modus igitur ꝛ ordo exhibitionis ta
lis est. Quarta consideratio sumiť a
complexiōe. cōplexio igitur si fuerit tē
perata cum similibus conseruetur. ꝛ si
distemperata reducatur per contrariū
paulatine ad temperamentū. Sangui
neis igitur detur cibus vergens ad fri/
gidum ꝛ siccum. ꝛ colericis vergēs ad
frigidum ꝛ humidum: ꝛ phlegmaticis
ad ca. ꝛ subtiliatiuum: ꝛ melencolicis
ad ca. ꝛ hu. Unde itelligendū ſꝫ Gal.
viꝭ. de ingenio. ꝙ omnis mala comple
xio reducenda ē ad tēperamētum nisi
vite accidentia ipediant. melius eni ē
fabro ꝙ sit phlegmaticus ꝙ̄ si haberet
corpus tēperatū: ꝛ meli⁹ ē piscatori ꝙ
sit colericus ꝙ̄ si eēt tēperatus. igiť om
nis mala cōplexio in tpe sanitatis ē re
ducēda nisi vite necessaria ipediāt. In
tpe aūt egritudinis cōplexionem na/
turaleꝫ reducere nullus audeat nisi aū
egritudinem reducere incepisset ꝛ cōti
nuasset. Intelligendū ſm Gal. lib. suo
de regimine sanitatis ꝙ regimen sani/
tatis nullus pōt obseruare nisi ille qui
nō est occupatus in aliqua opatiōe ne
cessaria. opꝫ igiť ꝙ habeat vite neces
saria. ꝛ ꝙ sit libere cōditiōis in oibus.
Quita cōsideratio sumiť a cōsuetudi/
ne. Cōsuetudo eni ē res magna valde
in cōseruatiōe corpis humani. ꝛ in tē/
pore sanitatis nedū in tpe egritudinis
ꝛ h̄ satis inuit Gal. viꝭ. de igenio. ꝛ in
libro de cōplexiōibus. vbi dicit ꝙ cō
suetudo ē altera nā. ꝛ hoc idē voluit
hypo. cū dicebat parū deterior cib⁹ ꝛ
potus ꝛc̄. ꝛ cū dicebat ex multo tpe
ꝯsueta ꝛc̄. ꝛ cū dicebat assueti assuetos
ferre labores ꝛc̄. ꝛ cū dicebat mala die
ta cib⁹ ꝛ potus ꝛc̄. h oc idē Arist. i pri
cipio veteris methaphisice: magnam
viꝫ hꝫ consuetudo ꝙ indicant leges.
Postꝙ̄ igiť cōsuetudo hꝫ tantā virtū
tē ꝛ in aīa ꝛ in corpe cōsuetudo obser
uāda ē h. ꝛ videm⁹ expimento ꝙ aliq
cōsueuerūt comedere quater in die ꝛ
nō leduntꝫ: Aliqui. n. cōsueuerūt vigi/
lare de nocte ꝛ dormire de die. ꝛ aliq
cōsueuerūt comedere fabas ꝛ carnes
bouinas atiq̄s. ꝛ aliq fungos: ꝛ aliqui
vulpes: ꝛ aliq lac. ꝛ aliq pisces. ꝛ alia
inumerabilia: ꝛ tū dicunt se esse sanos
ꝛ se meli⁹ habētes. ꝛ pp hoc dicebat

Gal. viij. de ingenio. ꝙ consuetudo cō
plexio ⁊ etas indigent similibus. ma/
gnam igitur vim habet consuetudo ⁊
non solum hoc est manifestum per vi/
am experimenti: ⁊ per auctoritates. i/
mo etiam per rōnes. quoniam nā gau/
det in consueto: ⁊ in eo delectatur: ⁊ il/
lud amplectitur: ⁊ ideo melius digerit
Et pro tanto dicebat Auic. experimē/
tum in hoc vincit rōnem qꝛ malus ci/
bus visitatus melior est bono non vsi/
tato. Oppositum tamen omnium isto
rum dicit Constantinus cum dicit. non
gaūdeant malo cibo vtentes: quoniā
si in presenti non leduntur: in posterū
percussionem non euadent. Ego dice
rem ad hoc sic: ꝙ consuetudo aut con
uenit cum naturalibus aut non. si con
ueniat optima est ⁊ illa tenenda est. si
non conuenit aut parum discrepat aut
multum. Si parum ⁊ est inhabituata
adhuc potest conseruari. Si autē mul
tū. discrepat aut est habituata aut nō
si non nullo modo est tenenda. Si est
habituata: aut est in tempore sanitatis
aut egritudinis. si egritudinis tunc est
obseruanda sicut cōplexio lapsa: quo/
niam sicut naturalis est: ⁊ sufficit no/
bis morbum remouere. Si autem fue/
rit sub latitudine sanitatis ⁊ fuerit mul
tum remota a dispositiōe naturali tūc
talis debet reduci: non subito sed pau/
latim: vt dando a principio illa ciba/
ria mala ⁊ parum de bonis: ⁊ paulati
ne augere bōa ⁊ diminuere mala. Quo
niam licꝫ videatur eis ꝙ bene habeāt
rōne etatis aut temporis: aut fortitu/
dinis virtutis ⁊ etiam rōne consuetu/
dinis. nihilominus paulatīe cadūt vir
tutes ī mineris. ⁊ quotidie parāt se ad
leprā aut ad mortē subitaneam. sicu
ille qui longo tempore vtitur carnibꝰ
antiquis salitis aut piscibus bestialibꝰ
aut leguminibus: aut carnibus vulpi/
nis: aut vrsinis: aut lacte ⁊ piscibꝰ: aut
carnibus quasi crudis: aut qui parum
dormit: aut qui nimis exercitat se post
cibum: aut qui sine mensura sustinet ca
lorē ⁊ frigus: ⁊ portet onera: ⁊ labo/
rat: ⁊ sustinet multa agonistica in cor/
pore ⁊ anima: ⁊ ita de alijs multis cō/
similibus. Uere de talibus potest dici
ꝙ percussionem non euadent. sicut illi
qui vtūtur fungis ⁊ iusquiamo: ⁊ alijs
venenis sic̄ sunt marinarij ⁊ incarcera
ti: ⁊ in tempore famis. ⁊ generaliter q̄
assuescunt cibaria corrupta ⁊ vtuntur
granis in temporibus corruptis natis
⁊ multis consimilibus: lꝫ enim quan/
tum de presenti omnibus videatur ꝙ
conferant: ⁊ bene ferunt. nihilominus ī
interioribus sunt corrupti: quare pau/
latine sunt reducendi: ⁊ ideo cum di/
cunt auctores ꝙ tantam vim habet. di/
co ꝙ verum est si veniat cum naturali
bus aut ⁊ si discrepent ⁊ fuerit in tem/
pore egritudinis: aut etiam in tempo/
re sanitatis: si subito vellemus reduce
re: licet igitur consuetudo sit tenenda
quo ad tempora. nihilominus omnis
consuetudo innaturalis reducenda est
ad naturalem paulatine. Sexta consi
deratio sumitur a temporibus anni. in
hyeme igitur detur grossus cibus: ⁊ mul
tus sed in vna vice: ⁊ ꝙ vergat ad ca/
liditatem. In vere autem competit ci/
bus temperatus: sed ꝙ vergat ad par
uitatem propter repletionem frigidā
in hyeme. In estate competit cibꝰ sub/
tilis vergens ad frigiditatem: ⁊ nō det
multum in vna vice. In autūno detur
cibus in parua quantitate ⁊ debet ver
gere ad calidum ⁊ humidum. Ultima
consideratio quantum est de presenti

sumitur ab etate. nunc autem ſm. Ga.
viij. de ingenio. etas: complexio: ⁊ cō/
suetudo debent regi per similia. Nūc
autem licȝ calor sit equalis in radice i
puero ⁊ in iuuene ſm Gal. in de cōple
xionibus. iuuenes tamen melius dige
rūt sicca. ⁊ pueri humida. In alijs eta
tibus dieta resumptiua ⁊ nutriens est
exhibenda: ⁊ ista sufficiant causa bre
uitatis. Intelligendum tamen ꝙ homi
nes quibus dominatur intellectus co/
medunt vt viuant: sed quibus domina
tur sensus viuunt vt comedant. hora
autem comedendi de die siue de nocte
est cum incipit quis famescere dum ta
men fames fuerit vera. ⁊ hoc intelligi
tur in illis qui habent cibum paratuȝ.
qui autem non habet comedat quan/
do habere poterit qȝ tales non subia/
cent legibus artis. Intelligendum ſm
Gal. ꝙ sublimior omnium medicina/
rum est abstinentia. quoniaȝ plures i/
terficit cena ꝙ̃ gladius. ¶ De regi/
mine autem sanitatis versificator aliq̄
dixit sic. Si vis incolumen: si vis te
reddere sanū. Curas tolle graues: iras
ci crede profanū. Parce mero. cenare
caue: nec sit tibi vanum. Pergere post
epulas. somnum fuge meridianū. Nō
teneas mictū. nec cogas fortiter anuȝ.

¶ Caplm. ix. de nausea subuersiōe ⁊
abominatione.

INtelligen/
dum ꝙ fastidium ē
quasi quoddam ge/
nus ⁊ species ei⁹ sit
abominatio: nausea:
subuersio anime: vo
mitus. Nunc autem de fastidio dictuȝ
est: de vomitu dicetur. De alijs tribus
in presenti agitur. Fastidium igit om/
nia ista ambit ⁊ circuit. Abominatio
autem ē cibi prius amati ⁊ desiderati
abhorritio ⁊ idignatio ita ꝙ solo aspe
ctu refugit ⁊ cōtristatur. Et si cogatur
accipere euomit: aut patitur eructua/
tiones fetidas: aut fumosas: aut aceto
sas: ⁊ est inter omnes species fastidij
deterior ⁊ magis periculosa. quoniam
hic aufertur appetitiua ⁊ digestiua.
Nausea autem est voluntas euomen/
di sine effectu propter hu. in villis sto
machi inuiscatos. Subuersio autem
anime est continuus appetitus nauseā
di. Nūc aūt oīum istorū ⁊ cause ⁊ si/
gna: ⁊ curationes fere sunt eedem.

Cause. Cause autem abomina/
tionis ⁊ nausee aut sunt
extrinsece aut intrinsece. Si extrinsece
tunc sunt omnia illa que faciunt cibuȝ
corrumpi in stomacho. Ista autem sūt
nimia quies: ⁊ ocium: ⁊ somnus nimi
us: ⁊ vigilie superflue: ⁊ exercitiuȝ ni
miū ⁊ accidentia anime: ⁊ coitus sup/
fluus: ⁊ nimia repletio cibi ⁊ potus: ⁊
cum grossum prepōitur subtili. aut cru
dum super semicoctum. aut cum aliqs
sumit cibuȝ sine appetitu. aut anteꝙ̃ su
perfluitates sint expulse. aut ante exer
citium: aut qȝ cibus est corruptus: aut
fastidiosus: sicut est freqūēs comestio
anserum ⁊ multa similia. Si autē cau
sa fuerit intrinseca: aut hoc est propter
stomachum: aut propter alia membra
mittētia suas superfluitates ad stoma
chum. Et si fuerit propter stomachuȝ
hoc est propter corruptionem aliqua
rū suarum qualitatum: aut omnium.
sola tamen vna sufficit: aut si corrum/
patur appetitiua: aut contentiua: aut
digestiua: aut expulsiua: aut qȝ villi sto
machi mollificant. Deficiunt aūt pro
pter lapsum suarum complexionuȝ: ⁊

ſta corrumpitur cibus: ꝛ tũc ſequuntur iſta accidẽtia.ſ. faſtidium: abominatio nauſea: ſubuerſio anime: ꝛ vomitus. Si in concauitate ſtomachi mã ſit cõtenta. aliquando igitur ſit ex co. vitellina. phlegmate ſalſo: aut ſit a phlegmate: aut ex melĩa: ꝛ hoc ẽ vt plimũ.

Signa. Cauſe primitiue manifeſta ſunt. ſed ſi hu. ſint ca. adeſt ca. ꝛ ſitis. Et ſi ſint frigidi nullum iſtorum adeſt. Accidentia aũt que conſueuerũt ſequi iſtas paſſiones ſũt: dolor ſtomachi: dolor ſpatularum: triſtitia: ſomnia terribilia. ſincopis vomitus ꝛ ſimilia, tamẽ ſi accidat vomitus multum iuuat niſi nimius fuerit: qꝛ tunc poſſet eſſe cã omnium iſtorum.

Pronoſtica. Qui iſta frequẽtauerit nõ põt effugere cacochimiam ydropiſim tumorem pedũ ꝛ faciei. ꝛ oculoꝝ ꝛc̃.

Cura. Si aũt fuerint cauſe extrinſece ꝛ primitiue abſcindãtur. Cauſa autem intrinſeca antecedẽs ꝛ coniuncta euacuetur. Si aũt fuerit cã ca. digerat niſi de facili euomat cuꝫ oxizac̃. compoſita. ꝛ oxill̃. ſimplici. ſũptis cum aqua ordei: ꝛ euacuetur cum duabus partibꝰ triſere ſarracenice reu barbarate. ꝛ tertia yerepigre. Deinde vtatur iſto electuario. ℞. zuccha. ro. triaſandal̃. diaaradon abbatis. ana. ℥. ij. miſceantur. Si aũt cauſa fuerit frigida que vt plurimum aduenit: tunc niſi euomatur de facili digeratur ſic. ℞. oxill̃. diur. oxill̃. ſquill̃. añ. lib. j. miſceantur ꝛ ſumatur cum aqua decoctiõis abſinthij. ꝛ purgetur cum yerap. acuata cum aloe ꝛ maſtice ꝛ vtatur potione muſcata: diamb. dianiſon. ꝛ diacitonitẽ. ꝛ vtatur cinamomo. ꝛ maſtice. abſinthio ꝛ menta. qꝛ iſta rectiſicabunt omnem ſtomachi corruptiõnem: dum tamen cauſa ſit frigida: tunc amplietur ſtomachus per hunc modum. ℞. maſticis. cinamomi: ligni al̃. zedoarie. galange. garioſi. aniſi. mara. añ. ℥. iij. pulueriꝫentur ꝛ miſceantur cum oleo de maſtice ꝛ balſamo. ꝛ poſtea miſceanẽ cuꝫ folijs abſinthij. mente. ꝛ pane aſſo intincto in vino puro ꝛ fiat empleſtrũ ꝛ tepidum ſtomacho applicetur ꝛ faciet mirabilia: qꝛ reuelatum eſt.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ ſomnus ꝛ ocium poſſunt competere in crapula ꝛ in digeſtione ſtomachi: duꝫ tamẽ nõ multum excedant. ꝛ cum hoc ꝙ cõmittetur abſtinentia. ꝛ ꝙ humores digerantur ꝛ ſubtilientur. ꝛ licꝫ in omnibꝰ iſtis competat euacuatio ſumme tamẽ competit alteratio: qm̃ valde difficile eſt curare cum habeat intenſuꝫ appetitum ꝛ quotidie addant in cauſaꝫ: caleſiat igitur ſtomachus ꝛ purgetur humor acetoſus. aliter difficilimum ẽ cõtra ſtimulum calcitrare ꝛc̃.

Caplm̃. x. de vomitu.

Vomitus eſt expulſio materie contente in ſtomacho ꝑ ſupiora: ſiue fuerit cibus: ſiue ſanies: aquoſitas: ſiue humor: quicũqꝫ fuerit ille ſicut ſanguis: ꝛ ita de alijs. Anoſtropha aũt appellaẽ facilis cibi accepti expulſio per ſuperiora: ſꝫ cataſtropha diciẽ facilis cibi expulſio per inferiora. ſed colirica paſſio appellatur anguſtioſa cibi corrupti detẽtio. deinde eius expulſio per ſuperiora ꝛ inferiora: ꝛ ideo intelligenduꝫ ꝙ aliqui habent quaſi quãdam propͥle/

tatem ꝙ cibum receptum non possunt comprehendere nec retinere: imo expellunt ꝛ iterum postea accipiunt. ꝛ ita sunt in istis motibus continuis vel quasi continuis. Aliquando cum dolore: aliquando sine dolore: ꝛ causa istarum est vehemens debilitas contentiue stomachi. Uomitus igit͛ est mãe ꝯ͛te in stomacho expulsio p̄ superiora.

Cause. Cause aũt sunt extrinsece: aut intrinsece. Si extrinsece sicut est nimia repletio cibi ꝛ potus: ꝛ inordinata ei⁹ receptio: ꝛ multiplicatio ciborum fastidiosorũ: sicut sunt anseres: ꝛ acceptio medicine vomice: casus: ꝛ percussio capitis: ꝛ plaga. ꝛ tunc est prauum signum: quoniã signatur craneum lesum ꝛ substantia medullaris ꝛ similia extrinseca. Si autem fuerit causa intrinseca tunc est aut propter stomachum: aut propter alia membra. si propter alia membra: sicut est propter humores euenientes a capite ad stomachum: aut ab epate: aut a toto corpore sicut est in crisi. ꝛ ita de alijs membris mittentibus superfluitates ad stomachum: aut est propter vlcera: aut propter humores in stomacho aggregatos stomachum aggrauãtes. Aliquando fit propter debilitatem contentiue: ꝛ fortitudinem expulsiue. Aliquando enim habent contentiuam ita debilem ꝙ si post cibum acceptum moueantur: aut irascantur: aut timeãt: aut videant aliquam rem turpem: aut audiãt loqui de ea statim euomunt: ꝛ tamen sunt sub latitudine sanitatis.

¶ De vomitu sanguineo.

Sanguis enim euomitur aut ꝓpter causas extrinsecas aut intrinsecas. Si ꝓpter causas extrinsecas sicut est casus: obuiatio: aut ꝓpter sanguisugã potatã de nocte aut de die in fonte aliquo ignorãter. Si ꝓpter cãm itrisecã hoc ẽ aut ꝓpter stomachũ: aut pp̄ alia mẽbra: ꝛ tũc aut hoc ẽ ꝓpter cerebrũ: aut pp̄ epar: aut pp̄ retẽtionẽ mẽstruoꝝ: aut emorroydarum aut pp̄ retẽtionẽ alicui⁹ ꝯsueti. ꝛ accidit ẽt i trũcatis de nouo ꝛ mutilatis: ꝛ exñtib⁹ in ocio: ꝛ multũ replẽtib⁹. accidit ẽt pp̄ stomachũ: in illis. n. oib⁹ vene aut icidunt: aut rũpunt: aut frãgũt: aut apiunt. q̄ q̄dẽ sang. postq̄ ꝯgregat⁹ ẽ in stomacho nã ipm p̄ vomitũ expellit.

Signa. Si fuerit pp̄ cãs extrinsecas discernit͛ ex illis: ꝛ si pp̄ alia mẽbra a stomacho discernitur p̄ passionẽ illorũ: ꝛ si pp̄ stomachũ discernit͛ p̄ grauedinẽ stõachi ꝛ p̄ priuationẽ alioꝝ: ꝛ q: passio ẽ ꝯtinua. ꝛ si fuerit ab alijs mẽbris ẽ iterpolata. vomitũ aũt futuꝝ designat nausea: titillatio labioꝝ iferiorũ: tenebratio oculoꝝ tẽsio ypocũdrioꝝ. Et si ẽ ex colra ẽ cũ siti ꝛ calore: ꝛ amaritudie. ꝛ colore citrino ei⁹ q̄ euomit͛. ꝛ si ẽ ex phlegmate ẽ albũ viscosũ cũ acetositate ꝛ hũiditate ꝛ priuatiõe sitis: ꝛ si ex melia ẽ nigrũ ꝛ põticũ: aq̄sitas: sanies sãguiatio satis sũt mãifesta. si aũt fuerit sanguis color ẽ rube⁹: ꝛ cognoscit͛ pl͛icula patiens per grauedinem.

Pronostica. Uomit⁹ p̄t eẽ bonũ signũ ꝛ malũ. bonũ. n. signũ p̄t eẽ sic̄ qñ i se. ad uẽit vomit⁹ i die cretica. ꝛ p⁹ signa digestiõis: ꝛ cũ alleuiatiõe sp̄ ẽ bonũ. si aũt venerit in die nõ cretica. cũ signis digestionis nõ appentib⁹: ꝛ cũ aggrauatiõe ꝛ mala tolerãtia: malũ ẽ. vomitus aũt in fe. pestilẽtialib⁹ sp̄ mal⁹. vomit⁹ simplex malus: q: nimia exuberãtia illi⁹ hu. signat. ꝛ si ẽ colicus signat

nimiam caliditatez illius hu. ꝛ si phle
gmaticus nimiam frigiditatem. melen
colicus autez solus pessimus. come/
stio aũt ex istis minus mala. vomitus
aũt mirabiliter confert in pas. membro
rum que sunt a diafragmate inferius:
ꝛ q2 euacuat materiam antecedentez:
ꝛ q2 trahit ad oppositum in pas. etiaz
stomachi. ꝛ in pas. capitis. dum tamẽ
fiat cum facilitate ꝛ sine angustia. ali/
ter lederetur qui habet pectus debile
aut oculos: ꝛ ita de alijs. Intelligẽduz
ꝙ nullus vomitus frequens, bonus po
test esse. q2 talis de stomacho suo facit
cloacham. ista aũt materia est magis
pertractata particulariter a nobis in li
bello nostro de pronosticatione. Intel
ligendum ꝙ anastropha. catastropha
ꝛ passio colica quãtũ ẽ de se sp mala.

Cura. In primis fiant fricatiões extremitatũ fortes. ꝛ liga
tiones dolorose: ꝛ fiant per consequẽs
clisteria. deide curet membrũ mãdãs.
deinde mũdificetur stomachus. dein/
de confortetur. ita tamen ꝙ stomach⁹
ca. confortetur cũ frigidis stipticis aro
maticis: ꝛ ab intus ꝛ ab extra: ꝛ frigi/
dus confortetur corpore mundificato
cũ aromaticis ca. ꝛ stipticis. frigida ãt
mãlia sunt hec: rose: sandali: coriãdrũ:
camphora: corallus. bolus armenic⁹:
flos malgra. ꝛ cortex: ꝛ succus aceto/
se. acetositas citrãgulorũ citrorũ ꝛ si/
milium. sumac: mirtilli: berberis: pira
coctana. mel emblicorum: opium: ius/
quiamus: papauer: sed tamen ista nar/
cotica applicentur cum magna caute/
la: sicut frequenter dictum est. Mãlia
aũt ca. sunt hec lignum aloes: storax:
calamita: ambra: spicanar. spica celti/
ca: calamus aromaticus: nux cipressi:
ꝛ folia eius gariofi. nux mus. myrrha:
mastix: thus album: cortex cit. cortex
fisticorum. menta. rutha. absintiuz. pa
nis assus ꝛ in aceto isusus: pulla assa
lardata cum gariofi. ꝛ aspsa aqua ro.
muscata ꝛ vino si odoretur multũ va
let. duz tamen non sit fe. supposito igit
ꝙ dieta sit laudabilis: ꝛ ꝙ corpus sit
mundificatum. ꝛ ꝙ mã sit distracta ad
oppositum. tunc si cã est frigida acci/
piatur vnum de illis mãlibus dictis vł
plura ẜm conuenientiam particulariũ
ꝛ administretur ab intus per modum
siru. aut elij. ꝛ sic de alijs. aut applicen
tur ab extra. ꝛ hoc potest fieri ẜm plu/
res modos: sicut superius in similibus
frequenter dictum est. Et ita si cã esset
ca. applicemus medicamina frigida. si
aũt vomitus esset propter vlcera vta/
tur tali potione. ℞. myrrhe. sarcocol/
le. mumie. masticis. thuris. añ. ʒ. j. vini
optimi. lib. ij. buliant simul ꝛ accipiat
quotidie mane ꝛ sero qualibet vice. ʒ.
j. ꝛ. s. cõmuniter aũt loquendo. in om/
ni vomitu valet iste puluis si in cibis
appõatur. ℞. corticis citri. ligni aloes
masticis: coriand. se. portu. sãdali mus
catellini. añ. ʒ. ij. fiat puluis ꝛ ponatur
in cibis. Item somnus longus ꝛ pro/
fundus multũ valet ꝛ sudor similiter.
quare opz ꝓuocare eũ cuz narcoticis
ẜm tẽperamentũ: cõferũt ꝛ vẽtose. ꝛ si
fiat expulsio cibi per superiora fiat vẽ
tosatio in inferiorib⁹ ꝛ ecõuerso. ꝛ in
colirica fiat in vtroqꝫ latere. Et ẽ intel
ligendũ ꝙ vomitus melicus non est re
stringendus nisi quãto tardius est pos
sibile. Intelligendũ ẽt ꝙ fabe cum cor/
tice ꝛ cũ modico aceto multũ valent
cõtra vomitũ. Similiter si decoquant
lentes ꝛ proĩciatur pria aqua. ꝛ dein/
de decoquant cum aqua ꝛ aceto mul/
tum valent cõtra vomitũ. valet ꝛ cale

factio extremitatum. aut infrigidatio earũdem ⁊ est mirabile. valet ẽt vomitus. ⁊ si mã est pauca ita ꝙ nã non possit cõprehendere inducat vomit⁹ post cibum. Si aũt corpus fuerit multum plenum ⁊ alia particularia conueniãt fiat phlobotomia. In cã igitur calida odoretur comphora. ⁊ in cã frigida muscus ⁊ ambra. Si aũt fiat vomit⁹ sãguinis in primis fiat phlobotomia. Et si a capite fiat de cephalica. Et si ẽ ab alijs partibus fiat de epatica. Dei de fiant fricationes extremitatum fortes. deinde vtatur succo planta. deinde vtatur isto electuario. ℞. diacodion. diapapaueris. triasandali. zuccha. ro. facti cũm rosis siccis carnium citoniorum conditorum cũ zuccharo sine speciebus: ana. ℥. j. misceantur. valent etiã alia conglutinatiua: sicut est virga pastoris: bursa pastoris: ypoquistidos: bolus armenicus. ⁊ similia. siue interius siue exterius applicata. Ultimum aũt remedium est potare opium cum suc. plantag. ⁊ croco.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ licz vomitus sit res contra naturam quo ad modum: tamen non est contra naturam ꝙ ad rem. qm̃ humores declinant aliqñ ad superiora ⁊ nã euacuat illos ꝑ ptes ad quas declinat. ⁊ ita vomitus pot eẽ creticus ⁊ ad bonũ. nec ẽt est inconueniens idem membrũ diuersis familiaribus deseruire. sicut describitur in de iuuamentis membrorũ. licz igit meri deseruiat naturaliter virtuti attractiue non tamen est inconueniens: aliqñ virtuti vomitiue deseruire que quidẽ virtus vomica fit per villos latitudinales tunice extrinsece. hoc aũt fit nãliter. sicut in crisi cuz humor supernatat ⁊ versus stomachi superiora inclinatur. Secundo notandum qm̃ quando stomachus est fortis non fit vomitus. sed cũ est debilis: ⁊ potissime pars superior. qm̃ tunc materie aduenienti nõ potest resistere. nec ẽt eã valet tollerare. ⁊ iõ qꝛ mã est in stomacho sicut sarcina. iõ expellit eam a se. sed ad quãtã distantiam non curat. sed si mã declinat versus superiora expellit eã per vomitũ. Et si declinat ad inferiora expellit eaz per secessum. Et si sit in medio expellit vtroqꝫ modo: nec debet hoc bonitati attribui expulsiue sed magis sinthomati. ⁊ est simile de portatore cuz portat onus graue: qm̃ expellit eum ⁊ ad quãcũqꝫ distantiaz non curat nec locũ eligit. potest igitur esse ex bonitate nature expellẽtis sicut in bona crisi. ⁊ potest esse expulsio sinthomatica sicut ẽ mala crisis. Tertio itelligẽdum ꝙ subiectum huius pas. que est vomitus potest esse pars superior ⁊ pars inferior. licz diuersimode. qm̃ pars inferior patitur quo ad virtutem expulsiuã ꝙ cogitur expellere nociuum per superiora. patitur etiaz pars superior quo ad contentiuam que non potest continere nec resistere. qm̃ vomitus non fit nãliter nisi qꝛ pars inferior est fortis ⁊ superior debilis. aliter non fieret expulsio per superiora lz expulsiua inferior aliquando expellat magis ex debilitate ꝙ ex fortitudine. cum expulsio ẽ sinthomatica qm̃ exonerat se: sed ad quã distantiaz non curat sicut portator magni oneris: vt dictum ẽ. ⁊ ita subiectuz huius pas. potest eẽ pars superior vel inferior. Quarto aduertendum ꝙ vomitus non competit in conseruatione sanitatis recte conseruando. sed bene cõpetit preseruando. ⁊ ꝑ tanto Auic.

⁊ quidam alij cūmendant vomitum se
mel in mense. Attamen multum cauen
dum est a mala cōsuetudine vt humo/
res ad stomachum non mittant. Qui/
to notandum ꝙ vomitus potest eē me
dicina vomitus. sicut dolor est medici
na doloris. cum isti duo vomitus con/
trariantur ⁊ quo ad causas: ⁊ quo ad
effectus. sed quo ad causas hoc est qꝛ
morbus est causa vnius: ⁊ ars alteriꝰ: ⁊
quo ad effectus differūt: qꝛ vnus ē ad
bonū ⁊ alter ad malum: ⁊ ita possibi/
le est ꝙ vomitus sit medicina vomitꝰ.
Sexto intelligendum ꝙ si cibus descē
dat ad inferiora tunc stiptica compe/
tunt ante cibum. ⁊ si ad superiora com
petunt post. ⁊ si simul superius ⁊ infe/
rius tunc competunt ante ⁊ post. ⁊ ex
terius ante ⁊ retro.

¶ Caplm. xi. de inflatione stomachi.

Inflatio stoma/chi ē vē
tositas aggregata in sto
macho propter debili/
tatē virtutis digestiue
inducens tumorem: in/
flationem: eructuationem: torsionem:
⁊ rugitum. Si fuerit i intestinis: qm̄ vē
tositas aggregata in corpore diuersos
sonos ⁊ melodias gnāt sm̄ sui grossi/
ciem ⁊ subtilitatem. ⁊ sm̄ latitudinem
⁊ stricturam meatuum: ⁊ sm̄ diuersi/
tatem locorum. sicut aliquo modo di/
ximus superius. ⁊ sicut dicit Gal. vj.
de morbo. Et est intelligendū ꝙ quan
do calor est debilis per comparatio/
nem ad mām tunc generat ventus pro
tanto qꝛ potens est resoluere: sed nō ē
potens consumere: ⁊ ideo in extremis
tꝑibus non generantur nebule in aere.
in estate non: qꝛ calor potens est ⁊ dis
soluere ⁊ resoluere. nec in hyeme: quia
tunc non fit dissolutio. sient igit in tꝑi/
bus medijs ita est in corpore humano
qn̄ eni calor ē fortis ⁊ mā obediēs tūc
nulla vētositas gnātur in corpe hūano
sed si talis esset fortis ⁊ mā ventosa va
porosa non omnino consumptibilis. si
cut est vinum nouum. ⁊ fabe ⁊ similia
tunc bene causatur ventositas. sed hoc
est magis gratia materie ꝙ gratia agē
tis. ⁊ ita generatur aliquādo ex alleis
⁊ cepis ⁊ similibus. quando aūt calor
est debilis non causatur ventositas: qꝛ
etiam resoluere non potest. sed quan/
do ē claudicās tūc vētositas causatur.

Cause. Uentositas enim aut cau
satur a causis exterioribꝰ
aut ab interioribus. Si ab exteriori/
bus sicut est frigiditas exterior pene/
trans vsqꝫ ad interiora. sicut in regiōi/
bus frigidis: ⁊ in corporibꝰ debilibus
⁊ raris: aut fit a calore nimis exalante
calorem naturalem. ⁊ fit ex nimia quā
titate cibi ⁊ potus. aut ex qualitate: si
cut est cibus nimis calidus. aut frigidꝰ
aut ventosus: sicut sunt legumina: aut
rape: ⁊ similia: aut propter ordinem:
aut qꝛ cibus nimis calidus sumptus ē
in medio mense: aut post: aut qꝛ nō se/
quuntur cibum ea que deberent sequi.
sicut est quies: ⁊ ocium. ⁊ somnus ⁊ tē
perantia in accidentibus anime: ⁊ simi
lia. Si aūt fuerit ab interioribus tunc
hoc est aut propter stomachū: aut ꝓp
alia membra. Si ꝓpter alia membra
hoc est propter ventositatem aut cor/
ruptionem factam in alijs membris q̄
quidem postea ad stomachum delegā
tur: sicut accidit in oppilatione vena/
rum meseraicarum: aut sicut accidit ꝓ
pter intestina superiora: aut inferiora:

aut mirach ventris a q̄do mirach acci
dit nimia melencolia mirachia sicut di
ctum est superius. Mirach autem est
quidam pāniculus sicut pinguedo sub
tilis extensa circa intestina ad moduz
cuiusdam retis ⁊c̃. aut fit propter sple
nem: aut epar: aut matricem: ⁊ ita de
aliĳs. fit etiam propter stomachuz aut
ratione sui: quia non potest cibum di/
gerere: aut conuertere: aut ratione cibi
⁊ humorum ibidem existentium. ⁊ ita
ventositas semper sequitur in digestio
nem. ⁊ minorationem: ⁊ corruptionez
cibus igitur aut humor corruptus: q2
in alienam nām transmutatus est.

Signa. Si prouenerit ex cau/
sis extrinsecis discerni/
tur ex indicio. ⁊ si ex aliĳs membris a
stomacho discernitur ex grauedine il/
lorum ⁊ aliĳs similibus: ⁊ discernitur
ꝙ a stomacho quia pas. est continua.
Et si ex calore tunc adest calor ⁊ sitis
⁊ eructuatio fumosa. Et si ex frigidita
te tunc est eructuatio acetosa. ⁊ si ē ex
phlegmate est cum humiditate. ⁊ si est
ex melia est cum siccitate.

Pronostica. Uētositas aut
ē modica aut
multa. Si modica possibile est ꝙ veni
at propter bonitatem virtutis expulsi
ue. Si magna ⁊ frequens semper est
malum: ⁊ in ratione signi: ⁊ in ratione
cause: in rōne signi quia significat cor
ruptionem virtutis digestiue. in ratio
ne cause quia hec ventositas corrum/
pit digestiuam cum inducat motum. ⁊
si vadat ad cerebrum aut causat do/
lorem: aut vertiginem. ⁊ similia ꝺm ꝙ
vadit ad loca diuersa: ⁊ ita de aliĳs mē
bris.

Curatio. In primis postꝙ vē
tositas generata ē stu
deat ipsam patiens expellere per supe
riora cum eructuatione: aut inferius
cum peditu. Si autem violenter reti/
neatur posset magnum inducere nocu
mentum: ⁊ quādiu erit materia purge
tur cum yerapi. Illa autem que valēt
in consumptione ventositatis sūt ista:
⁊ cum hoc stomachum confortant. s.
anisum: maratrum. ameos: siseleos: ru
tha: baccha lauri. costus. spicanar. ori
ganum. calamentum. ⁊ similia. Ualet
etiam dianison. diaciminum. diagalan
ga. diambra. diacitoniten. Fiat etiaz ab
extra sacellatio cum sale ⁊ milio: aut
cum aniso: ⁊ cimino. ⁊ rutha: aut cum
surfure. Et potest inungi cum oleo lau
rino: vel costino: vel de castoreo. Dein
de fiat balneum vbi ista apponantur
que dicta sunt. Deinde ventose possūt
stomacho applicari. Si autem fuerit
ex causis exterioribus abscindantur:
⁊ per contrarium ad temperiem redu
cantur. Et si fuerit propter alia mem/
bra curentur illa sicut dicetur in locis
suis.

Clarificatio. Intelligendū
ꝙ licz phle/
gma sit frigidum ⁊ humidum. nihilo/
minus aliqua pars eius resoluta in va
porem potest habere portionem acu/
tam non aqueam: ⁊ siccam non humi/
dam: ⁊ ita vētositas generata ex phle
gmate non participant tm̄ de siccitate
sicut vapor resolutus a co. ⁊ melenco
lia. Et iuxta hoc intelligendum ꝙ ru/
gitus non fit proprie in stomacho nec
ex sola ventositate sed causatur rugi
tus proprie ex ventositate mixta cum
humiditate ꝺz Gal. in de morbo. ⁊ ita
ventositas generata ex phlegmate si
fuerit in intestinis de facili potest cau/
sare rugitum.

Caplm. xq̄. de tortura intestinorũ.

Tortura intestinorũ est dolor stomachi cũ punctura ⁊ angustia ⁊ inquietudine. ⁊ vehementi malicia ⁊ mutatione decubitus ꝓpter co. ⁊ hu. inclusos in intestinis. Intelligẽdũ ꝙ ista pas. hꝫ accidentia ita terribilia ꝙ assimilat̃ cardiace passioni. ⁊ passiõi ypocũdriate que mirachia appellat̃. de q̄ fuit facta mẽtio supi⁹ caplo de melia: ⁊ assimilat̃ yliace pas. ⁊ colice.

Cause. Cause autem huius pas. aut sũt extrinsece: aut intrinsece. Si extrinsece sicut ẽ acceptio nimia ciborum ca. sicut sunt cepe ⁊ allea. ⁊ ciborum nimis frigidorum. sicut sunt lactuce: melones: ⁊ cucurbite. Si aũt cause sunt intrinsece tunc prouenit aut ex hu. ca. aut fri. aut ex ventositate: aut veneno: aut apostemate: aut ex pas. matricis: aut ex vermib⁹. ⁊ silib⁹.

Signa. Si prouenerit ex calore est cuꝫ siti ⁊ ardore. ⁊ punctura ⁊ dolore acutissimo pũgitiuo. Et si fuerit ex hu. fri. cognoscit̃ qꝛ nullum istorum est: ⁊ est cum grauedine. ⁊ iuuat̃ a ca. ⁊ ledit̃ a fri. Et si est ex ventositate mutat̃ dolor de loco ad locum. Et si ẽst ex apostemate tũc ẽ febris. Alie aũt cause discernunt̃ in locis suis: ⁊ extrĩsece discernuntur per indicia.

Pronostica. Si autem isti pas. supuenerit fluxus ventris bonuꝫ est. ⁊ si fuerit cũ constipatione tanto angustia maior. Intelligendũ p̃terea ꝙ isti qui istã pas. patiuntur aut habent stomachum debilem ⁊ intestina multum sensibilia aut non. Et si primo modo ⁊ pas. durauerit in sincopim cadent ad morteꝫ. ⁊ si non: euadere possunt.

Cura. Si autem fuerit ex causis extrĩsecis abscindant̃ ⁊ si ex pas. notis sicut sũt apostemata vermes: ⁊ similia curẽtur illa sicut oꝫ. Et si fuerit ex veneno: det̃ tyria: mitridatum. Si aũt fuerit ex humorib⁹. tũc sunt ca. In primis fiat clistere de malua: bismalua: violaria: oleo viol. furfure: cassiafi. ⁊ similibus. Deinde digeratur materia cum sirup. viol. sirũ. nenuphari. ⁊ purgetur cum mirabol. cit. ⁊ mãna. ⁊ cassiafi. aut cum elio de succo rosa. ⁊ trifera sarra. reubarbarata. Deinde fiat balneũ. deinde fiãt sacellationes cuꝫ milio asso: aut cuꝫ vesica enea plena aqua ca. Si autẽ cã fuerit frigida grossa: ventosa: tunc in primis fiat clistere de rutha. origano: calamẽto: bleta: abrotano: aniso: ⁊ maratro: oleo laurino. ⁊ yerapi. ⁊ similib⁹. Deinde digeratur mã cũ oxill. diur. ⁊ sql. vbi bullierint absinthium ⁊ ysopus ⁊ similia. Deinde purgetur cũ mirabol. chebul. ⁊ turbith. ⁊ agarico. aut cum benedicta. ⁊ similibus. Deinde ponatur in balneo vbi sit anisum maratrũ: camomilla. anthos: sticados. Deinde sacellet̃ cũ sale vsto ⁊ aliĩs. ⁊ inungat̃ cũ oleo laurino. costino. rutacelino. castoreolino. ⁊ silibus. Intelligendũ ꝙ si flux⁹ fuerit nimi⁹ ⁊ cã frigida multum valet nasturciũ assũ. ⁊ si nõ ẽ flux⁹ det̃ nasturciũ nõ assum: ⁊ qꝛ cã frigida vẽtosa frequẽtius aduenit: idõ multa sunt ꝯponẽda. ⁊ sũt ista lignũ al. carpobalsam⁹. spicanardi. sqnãtũ: anisũ: maratrum: rutha: galãga: zedoaria: piper ⁊ absinthium. ⁊ similia. ⁊ si causa fuerit ca. tũc valet ordeatũ: aqua ordei. pãis

infuſus in aqua frigida: lactu. portu.
mala gra. ⁊ ſimilia frigida. ⁊ dicũt ex/
perimentatores ꝙ in iſta paſ. multum
valet ericius aſſus. ⁊ calcaneus porci.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ ex cepis ⁊
alijs ſimilibus calidis poteſt ventus
cauſari quando calor non poteſt vin/
cere ⁊ ſuperare. quando aũt eſt ita ꝙ
calor fortis eſt ⁊ cibus non multũ abũ
dat tunc vincit ⁊ ſupat ſiue fuerit mul
tum ca. ſicut allea. ſiue multũ frigidus
ſicut lactuca. ita ꝙ ſan. laudabilis ge/
neratur ſm Gal. in de complexionibꝰ.
⁊ quando non vincuntur tunc genera
bitur ſan. multum inequalis ⁊ inconue
niens: ⁊ ita ex cibo ca. non bene victo
non bene ſuperato poteſt cauſari ven/
tus. Iſte tamen ventus erit multuȝ ca.
⁊ ſiccus. ⁊ contrarium de contrario.
Secundo poſſumus talia circa iſtam
materiam inueſtigare. Queritur ſi vẽ/
toſitas ⁊ rugitus fiant a calido. ⁊ vide
tur ꝙ ſic. non eniȝ fit ventoſitas nec ru
gitus niſi materia reſoluatur: ſed reſol
uere non fit niſi a calido. quare calidũ
erit cauſa. oppoſitum videtur dicere
Uiaticus ⁊ iuxta hoc. ſi fit ab intenſo
calore. ⁊ videtur ꝙ ſic. illud eniȝ vide
tur forte ꝙ ſubtiliat materiam plus ꝙ̃
eſſet. ſed vapor ⁊ ventus ſunt ſubtilio
ra ꝙ̃ materia a qua reſoluit̃ quare hoc
fit a forti calido. Oppoſitum arguitur
quoniam ſi calor eſſet fortis tunc non
ſolum reſolueretur ſed conſumeretur:
ſed hoc nõ fit. quare ⁊c̃. Et iuxta hoc
querit̃ quare plus fit reſolutio a phle
gmate ꝙ̃ a melencolia cuȝ ſit materia
aquoſa. ⁊ iuxta hoc de tortura cuiꝰ mẽ
bri fit paſ. Reſpondeo ⁊ dico ꝙ ven/
toſitas ⁊ rugitus ⁊ ſimilia cauſant ali
quando ex diſpoſitione materie ma/
gis. ⁊ aliquando ex parte agentis ma/
gis. materia aliquãdo eſt parata ven/
toſitati. ſicut eſt groſſa multa cruda in
digeſtiua ventoſa. ſicut ſunt legumina
⁊ fructus ⁊ ſimilia. aliquando non eſt
de ſe parata ſicut ſunt cibaria ſubtilia
⁊ digeſtibilia. tunc ex alia parte calor
eſt multum debilis ⁊ talis nullus re/
ſoluit ⁊ conſumit. aut eſt medius: ⁊ ca
lor medio modo ſe habet. Tunc po/
namus ꝙ calor ſit multum debilis. tũc
dico ꝙ nulla fit reſolutio ſiue materia
ſit parata ſiue nõ. tunc ponamus ꝙ ca
lor ſit multum fortis ⁊ agat in mate/
riam diſpoſitam ventoſitati tunc dico
ꝙ non cauſabit ventum: qr reſoluit ⁊
conſumit. Sed ponamus ꝙ agat ĩ ma
teriam groſſam multam crudam ven/
toſam. tunc dico ꝙ generabit ventum.
quoniam ratione fortis caloris reſol/
uit. ⁊ rõne compactionis materie non
conſumet. tunc ponamus ꝙ calor re/
miſſus agat. tunc aut agit in materiam
groſſam aut ſubtilem. Si in groſſam
multam non generabit ventum: qr ni/
hil poterit reſoluere. non eniȝ fuit ob/
iectum proportionale. Si autẽ agat ĩ
materiam ſubtilem tunc generabit vẽ/
tum: quoniaȝ reſoluit ex debilitate ma
terie. ſed non conſumit ex caloris pau
perie. ⁊ eſt ſimile de generatione nebu
larum ⁊c̃. qr non generatur in tempo/
ribus multum ca. aut frigidis ſed ĩ me
dijs ſm Gal. vj. de morbo ⁊ ex hoc pȝ
ſolutio ad duo prima. Ad tertium di/
co ꝙ frequentius fit ex phlegmate cũ
ſit humor citius reſolubilis ꝙ̃ melen/
colia. cum ventoſitas generata ex me
lencolia tardius reſoluatur ꝑpter ma/
iorem groſſiciem. Ad vltimuȝ dico ꝙ
proprium ſubiectum torture aliquan/
do eſt fundus ſtomachi. Aliquando

pars superior intestinorum aliquando vtrūq3 ꝑm ꝙ materia continetur h vel ibi ꝛ ē pas. difficilis quasi cardiaca vt dictum est propter sensibilitatem mē/brorum ꝛ magnitudinem cause.

¶ Capitulū.xiij. de lienteria.

Lienteria est fluxus vētris in quo co/mesta ꝛ bibita egerūtur in eisdem qualitatibꝰ in quibus intromissa sunt propter debili tatem contentiue stomachi ꝛ intestino rum superiorum ꝛ vlcera eorūdē. In/telligendum circa istam mām ꝙ fluxꝰ ventris est multiplex sicut aliquo mo do tactum est superius: ꝛ sicut perfe/ctius tanget in recapitulatione quā fa ciemus de fluxu ventris. quidam ē flu xus qui vocatur anastropha. ꝛ quidā catastropha. ꝛ quidam pas. colerica ꝛ quidam lienteria. ꝛ quidam diaria. ꝛ quidam tenasmon. Anastropha vt dictum est appellatur velox expulsio cibi per superiora. Catastropha autē dicitur velox expulsio cibi per inferio ra. Sed colerica passio appellatur an gustiosa cibi corrupti detētio ꝛ velox eius expulsio per superiora ꝛ inferio/ra. cuius cā est humor corruptus i sto/macho qui transit ad membra: ꝛ iterū reuertitur ad stomachū. ꝛ natura subi to ꝛ cum impetu expellit per superio ra ꝛ inferiora pro tanto q₂ ex illo sen/tit puncturam ꝛ mordicationem ꝛ do lorem ꝛ angustiam. Lienteria est fluxꝰ cibaris in qua natura non digerit ali/quid de quo sit curandum. ꝛ iō emittitꝛ sine amissione sue speciei. quia non est facta transmutatio nec ad chilum nec ad chimum ante ipsius expulsionem. Diaria autem est fluxus humoralis: ꝛ q₂ curatur sicut aliȷ̄ fluxus. ideo nos nō facimus caplm singulare. Disinte ria appellatur fluxus humoralis cum sanguīe. ꝛ saluo honore. Ga. bene po/test apparere fluxus san. cuȝ lienteria. Tenasmon autē appellatur nimia vo luntas assellandi sine effectu propter mordicationem longationis.

Cause. Cause autē omniū flu xuum: aut sunt extrinse/ce sicut sūt aer nimis hūidus austrinꝰ: aut corruptus: iordiatus. venenosus. pestil entialis. Aut fit pp cibum: quia assumptus est in nimia quātitate. aut in mala qualitate. aut ꝑm ineptum or/dinem. aut q₂ fuit ventosus. aut ꝓpter casum ꝛ percussionem. ꝛ similia. Si aūt venerit propter causas intrinsecas aut est propter stomachum ꝛ intesti/na. aut propter alia membra. Si pro/pter alia membra tunc aut prouenit a capite sicut in catarro. aut propter op pilationem venarum meseraicarū: aut prouenit ab epate mittente superflui/tates suas ad stomachum ꝛ intestina. Et silr hoc fit propter splenē: aut ma tricem: aut propter totum corpus: aut propter crisim. Et si veniat a stoma/cho ꝛ intestinis: tunc aut accidit ꝓpter malam complexionem: aut ꝓpter vl/cera. Et propter malam complexionē aut est cum materia: aut sine materia: ꝛ ideo aliquando debilitatur contētī/ua ꝛ fortificatur expulsiua aliquando vtrūq3 debilitatur: ꝛ cū hoc ēt digesti/ua: ꝛ hoc fit propter aliquam de ma lis complexionibus excedentem cum materia aut sine materia si fuerit frigi da siue ca. aut fit etiam propter parali sim istorum membrorum. Ulcera aūt fiūt propter humores ca. ꝛ acutos pū gentes ꝛ mordicantes ꝛ vlcerantes.

Signa. Cause aũt extrīsece manifestantur ex indicio. ꝛ si sint intrinsece. ꝛ si sint ab alijs mẽbris a stomacho ꝛ intestinis cognoscitur per passiones ꝛ grauitates illoꝝ. verbi gratia: si ꝓueniat a capite tũc apparent signa reumatis: ꝛ dolor capitis: ꝛ fluxus maior post somnum longum. ꝛ sic caput nimis īfrigidetur. aut calefiat: aut agitet̄: aut euentetur adest fluxus maior: ꝛ ita de alijs membris possumus intelligere per grauitatẽ ꝑtis: ꝛ sicut dicetur inferius caplo de recapitulatione: ꝛ si prouenerit a stomacho ꝛ cã sit frigida tunc est a pricipio cum eructuatione acetosa. ꝛ si fuerit ꝓpter paralisim tunc sentit dolorem. Et si fuerit ꝓpter vlcera tũc sentit calorẽ ꝛ mordicationẽ sitim ꝛ arsuram.

Pronostica. Colica passio si frequẽter aduenerit pessimum ꝛ mortale. Si lieteria venerit post dissinteriam mortale. Oxiremia que nõ fuit a principio in oĩ fluxu ventris bonũ est qꝛ contẽtiua incipit aliquo modo vigorari. ꝛ digestiua digerere. ꝛ ideo bonum.

Cura. Tria sunt que curant fere indifferẽter omnẽ fluxuꝫ. Primuꝫ est coagulũ leporis: ꝛ coagulum hedi. Secundũ ẽ caseus antiquus si decoquatur in multis aquis dulcib⁹ ꝛ postea desiccetur ꝛ exhibeat postꝙ tota salsedo buliendo recesserit. Tertium est lac vaccinum seu ouinũ a quo butirũ fuit abstractũ ꝛ post bullituꝫ. Quartũ est nasturciũ assum ꝛ exibitũ cũ lacte caprarũ vbi ferrũ ignitũ fuerit extinctũ aut calculi fluuiales cãdẽtes. Quintũ ẽt potest addi aqua pluuialis: qm̄ ratione calidi affixi vapori aqueo facit ad exalationem materie: aut facit penetrare ad epar: ꝛ ita ꝯstringit pro tãto ꝙ ad intestina venire non ꝑmittit. Et qꝛ de curatiõe oĩs flux⁹ nõ agim⁹ sꝫ ꝓprie de curatiõe lieterie. ĩo curationẽ breuiter lieterie ꝓsequemur. Si lieteria fuerit ex mala cõplexione sine materia solũ alteratiuis curat̄. Et si fuerit cũ mã opꝫ ꝙ mũdificet̄. Si igitur fuerit mã frigida in cã mũdificetur corpus cũ mirabol. chebul. Et si causa fuerit calida cũ mirabol. citri. Deinde vtat̄ isto medicamie. Si cã fuerit ca. ℞. boli armenici: terre sigillate: corralli: oĩum sandal. sumac. berberis. se. citonioꝝ. psidie: balaustie: gallaꝝ: acacie: ypoqstidos: mirabol. ro. siccaruꝫ. san. ora. añ. ʒ. j. pulueriꝫent̄ ꝛ misceantur cũ socco plãtagi. ꝛ succo absinthij ꝛ fiãt trocisci: ꝛ cũ vti volueris distẽpet̄ vn⁹ cũ lacte caprio vel ouino bullito ꝛ cocto vbi lapides cãdẽtes fuerit extincti. Si autẽ cã fuerit frigida fiat istud. ℞. anisi. cimini. nasturcij. assarũ. masti. thuris laudani: storacis: calamite: ãbre: myrte: nuc. cipssi. folioꝝ eius: añ. ʒ. j. misceant̄ cũ succo absinthij. ꝛ fiant trocisci ꝛ exibeat̄ cũ ꝓdicto lacte.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ lieteria p⁹ disinteriã est icurabilis vt dictũ est: cuius rõ est: qm̄ in disinteria villi qui sũt mẽbra radicalia ꝛ irrestaurabilia sũt cõsumpti rõne vlceris: ꝛ ideo qꝛ non possunt restaurari: ideo lieteria est incurabilis propter abrasionẽ ꝛ villorũ ꝺperditionẽ. Secũdo intelligẽdũ qm̄ licꝫ in ore sit aliqualis digestio ꝛ etiam in superioribus itestinis nihilominus crudus erit cibus in lieteria: qꝛ modica est illa digestio: ꝛ forte nõ est nisi quedaꝫ preparatio. ꝛ est intelligẽ-

dum iuxta hoc ꝙ exquiſite loquendo
non eſt omnimoda indigeſtio ſaltē q̇n
aliquod benignum tranſeat ad epar.
aliter enim non eſſet vita. ⁊ ideo quo/
tidie corpus conſumitur tamen quan
titas eſt ita modica ꝙ ſenſui non eſt be
ne perceptibilis: ⁊ pro tanto dicitur in
eiſdem quantitatibus ⁊ qualitatibus
in quibus intromiſſum eſt. licȝ omni/
no non eſſet verum ponderata menſu
ra ſed ꝙ ſenſū verū eſt. quare ⁊c̄. Ter
tio poſſet aliquis dubitare ſi error fa/
ctus in prima digeſtione corrigatur ꝑ
ſcd̄am ⁊ videtur ꝙ non. quoniaȝ in ha
bentibus ſe per ordinem corrupto pri
mo corrumpitur ⁊ ſcd̄m. ſed digeſtio
ſtomachi eſt prima. quare per aliq̇d
aliud corrigi nō poterit. Preterea cor
rupto fortiori corrumpitur ⁊ debilius
⁊ ita non poterit fieri correctio ſed ſto
machus eſt membrum fortius cū agat
ſupra indigeſtuȝ ⁊ indiſpoſituȝ ⁊ om/
nia alia ſupra diſpoſitum quare corri
gi non poterit. Oppoſitum arguit no
bilius corrigit ignobilius ſed epar eſt
membrum nobilius q̄ ſtomachus. q̄/
re epar errores ſtomachi corrigere po
terit. reſpondeo ⁊ dico ꝙ duplex ē er/
ror. quidaȝ magnus ⁊ quidam paruꝰ.
⁊ quedem erit correctio completa. ⁊
quedam incompleta: tunc dico ꝙ ſi in
prima digeſtione aut in primis digeſti
onibꝰ accidat error ⁊ ſit paruus ſicut
eſt minoratio digeſtionis bene poteſt
corrigi per ſecūdas digeſtiuas. ſuppo
ſita ſanitate illorum membrorum. ⁊ ꝙ
non accipiatur cibus in longo tp̄e ⁊ ꝙ
error non intercedat in aliqua de. vj. re
bus non naturalibus. imo omnia faci
ant ad correctionem. Si autē eſſet er/
ror magnus ſicut eſſet ablatio vel cor
ruptio. tunc rectificari non poteſt com
plete. licȝ omnes res non naturales ad
iuuarent: ſed aliquo modo incomple/
te poteſt rectificari. ita. ſ. ꝙ nullus er/
ror intercadat. ſed potius adiuuetur
ex debita applicatione ſex rerum non
naturalium: quoniaȝ in vnoquoqȝ mē
bro eſt propria virtus in aliis non exi
ſtens: ſm̄ Gal. vij. de ingenio. ⁊ cū hoc
omne agens agit in materiam ſibi pro
portionatam. ⁊ cum hoc forma nō in/
troducitur in qualibet materia. ſed in
parata ⁊ diſpoſita. cum igitur ſtoma/
chus ⁊ epar ſint duo membra diuiſa
alia eſt virtus vnius ⁊ alia alterius. ⁊
ita vnum non poterit complere defe/
ctum alterius. Preterea alia eſt mate/
ria ⁊ obiectuȝ ſupra q̇d agit ſtomachꝰ
⁊ aliud eſt illud ſupra q̇d agit epar.
Si igitur alia ⁊ alia ſunt ſubiecta q̇d
deficit in vno non poterit compleri ꝑ
aliud. Preterea alia eſt forma que in/
troducitur ex virtute epatis. ⁊ alia q̄
introducitur ex virtute ſtomachi. ſicut
igit̄ alia ⁊ alia ē virtꝰ ⁊ forma ita alia
⁊ alia erit materia ⁊ ſubiectuȝ. ⁊ ideo
q̇d derelictū eſt a ſtomacho non pote
rit rectificari per epar. qꝛ materia non
eſt conueniens. ⁊ ita forma non intro/
ducitur cuȝ virtus ſit alia ⁊ alia. ⁊ ma
teria. ⁊ forma. quare ſi cibus totaliter
crudus veniat ad epar modica aut nul
la fiet correctio: ⁊ ita dico de cibo cor
rupto: ⁊ per eandem rōnem dico ꝙ ſi
cibus corrumpatur in epate nō poteſt
poſtea rectificari per membra. ⁊ ideo
cūm hu. corrupti generentur in epate
generantur multe egritudines in toto
corpore ſicut eſt ſcabies: puſtule: lepra
morphea. ſe. apoſtema. ⁊ ſimilia. Si
igitur fuerit modicus error in primis
corrigi poteſt in ſecundis. ⁊ ſi magnus
non corrigetur. ⁊ ſi aliquo modo cor/

rigatur nō tamē ēt semi cōplete. ꝛ cum arguis ꝙ nobiliꝰ corrigit ignobiliꝰ. verum esset si equalr̄ ꝛ eodem modo agerent supra idē. Nunc aūt nō est ita. alia que sunt ꝑ alia ꝑte concedo ꝑ modum tñ dictum. Ultimo notādū ꝙ subm̄ huius passionis primo ꝛ principaliter est stomachus. secundo possunt esse intestina ꝛ potissime superiora ꝛc.

¶ Capitulum. xiiij. de dissinteria.

Dissinteria est fluxus sanguineus cū excoriatiōe ꝛ vlceratiōe itestinoꝝ.

Cause. Cause āt dissinterie ꝛ alioꝝ fluxuū aut sunt exteriores aut interiores. Si exteriores sic est aer corruptus aut cibaria acuta sic sunt allea cepe ꝛ acetū. ꝛ silia. aut medicine vbi sunt diagrediū. aut elleborꝰ aut pulpa coll̄. ꝛ silia. Et si fuerit ꝑpē cās intrinsecas tūc aut sūt imediate aut remote. si imediate sic est co. acuta vlcerans ꝛ pūgens ꝛ mordicans. aut phlegma salsū. aut aliqs hūor acutꝰ adustꝰ aut ruptura vene aut aptio. aut corrosio: ꝛ ita de aliꝭ cāis imediatis. Si āt cause sunt magis remote. ꝛ ꝑpē passionem alioꝝ mēbroꝝ tūc aūt prouenit a capite ꝑ modū reumatismi. aut a stō. aut ab intestinis tribꝰ gracilibus superioribꝰ. aut a tribꝰ grossis inferioribꝰ. aut venit ꝑpter venas meseraicas. aut propter oppilatiōes epatis aut ꝑpter duriciē ꝛ oppilationē splenis. aut ꝑꝑ apostema istoꝝ mēbroꝝ. aut prouenit fluxus ꝑꝑ matr. cē. aut ꝑpter emoroi. aut ꝑpter mutilatos. aut ꝑꝑ totū corpus. aut ꝑꝑ crisim. aut ꝑꝑ egritudines liquefactiuas. aut causon ꝛ ethicā: ꝛ si qua sunt silia. ꝛ iō s̄m diuersitatē cāꝝ ꝛ mēbroꝝ diuersi sunt fluxꝰ. qm̄ qdā ē chilosus: ꝛ quidā aqsus. ꝛ qdā colericꝰ niger. ꝛ qdā virulentus saniosus ꝛ qdā sanguineus. ꝛ qdā al. viscosus: ꝛ qdaꝫ sicut carnis frustra. ꝛ quidā fetidꝰ ꝛ qdam nō. ꝛ si fuerit chilosus tunc stōus intus nō patit: sed vene meseraice non poterūt chilū trahere. ꝛ si ē aqsus hoc est ꝑꝑ maliciā stōi. ꝛ si ē colericꝰ hoc ē propter colerā. ꝛ nigra ꝑpter meliam. ꝛ albꝰ ꝑpter phlegma. ꝛ sanguineꝰ ꝑꝑ san. ꝛ virulentꝰ saniosus. ꝛ fetidus ꝑꝑ corruptionē hu. ꝛ apostema. ꝛ si assimilatur carni ꝑuenit ꝑpter san. cōgelationem ꝛ dissinteria. ꝑuenit aliquādo propter vlcerationē factā in intestinis superioribus. ꝛ aliqñ in inferioribꝰ. ꝛ aliquādo in mediꝭ. Et fluxꝰ vētris habꝫ quatuor tpa que distinguūt penes ea q̄ egrediunt vel penes sinthomata.

Signa. Cū aūt dissinteria ꝑuenit a ptibꝰ superioribꝰ: tc̄ est ibi dolor aut grauitas. ꝛ egō nō est sicut qdā rasura aut lotura ꝛ san. ē fortius mixtus cū egōne. ꝛ si fuerit ꝑpter intestina inferiora est ibi dolor ꝛ grauedo. ꝛ egō ē cū quibusdā contentis squamosis ꝛ furfureis. ꝛ san. non est admixtus cū egōe. Et si fuerit a mediꝭ oia medio mō se hñt. ꝛ hꝫ dolorē v̄sus vmbilicū. ꝛ si fuerit ꝑpter oppilationem epatis tūc fluxus maior est de nocte ꝙ̄ de die ꝛ ita piodicus ꝛ egō ē q̄si a san. sepata ꝛ cū modico aut nullo dolore. Et qꝛ in aliꝭ ptibus nō ē grauedo nec dolor ꝛ egō est multoꝝ coloꝝ. Signa aūt alia ꝛ aliaꝝ cāꝝ tacebo: aut qꝛ dicta sunt. aut qꝛ cōplete dicent caplo de recapitulatione oiuꝫ fluxuū: aut qꝛ pn̄t haberi ꝑ dolorē ꝛ grauedinē ꝛ passionē ꝑticule patiētis. aut ꝑ colorē ꝛ odorē coꝝ q̄ egrediūt a corpe: aut ꝑ idicia

ꝛ potissime cũ sit ex cãis primitiuis.

Pronostica. Omnis fluxꝰ ventris ꝛ oīs egõ puenies a co. adusta ꝛ melia adusta q̃ proiecta sup terrã bulit sic acetũ. ita ꝙ musce fugiant eã: si in principijs morboꝝ venerit mortalis ē. in latitudine aũt sanitatis aut in declinationibus morboꝝ posset venire per viã mũdificationis qđ discernit ex alleuiatiōe ꝛ bona tollerantia. oīs ēt fluxꝰ cũ pulsu vermiculoso ꝛ formicãte q̃ nõ confortatur per cibos assumptos ꝛ medicamina mortalis est. oīs fluxꝰ post egritudinem veniens: ꝛ cũ adhuc manet egritudo ꝛ nõ minuit vel ē cum mala tollerantia mortalis est. Preterea fluxꝰ sanguinolentus in ydropisi malus. fluxus cum vomitu ꝛ singultu ꝛ alienatione mortalis ē. Preterea si in dissinteria pꝰ aurē sinistrã appareat pustula similis orobo cũ magna siti infra diē vigesimũ morietur. Preterea si retētio supfluitatum molesta est. ꝛ eiꝰ expulsio nõ ē alleuiatiua nisi ad modicũ tp̄s. inquãtum perturbat itestina ꝛ diu durauerit mortalis ē. Itē oīs fluxus plixus in senibꝰ est mortalis. oīs etiã fluxus stõi ꝛ intestinoꝝ cũ nausea ꝛ vomitu ē malꝰ. oīs fluxus qui puenit ab epate ꝛ toto corpore cõturbatiuus ē nisi puenerit p viã crisis salue. In oī fluxu vētris casus appetitus ē malus. Fluxus ventris ppter stomachũ ē magis diurnus. ecõtrario ē de epate. Egestio nigra causata a melēcolia p viã adustiōis differt ab egestione nigra sanguinea. ꝛ causata a colera adusta: qm̃ talis dispositio venit ppter meliam que tũc piecta supra terrã bullit sicut acetũ. ꝛ vermes si desup pijciatur moriunt: in alijs non est sic ꝛ co. nõ venit ad tantã nigredinē: sꝫ ad quandã luciditatem. Mutatio coloꝝ in dissinteria malũ: sed in forma bonũ: si de intētione fuerit artificis: si in fluxibꝰ appareant pustule ꝛ subito delitescãt malũ. In principio dissinterie cũ fluxus ē ad modũ loture carnis. ꝛ postea sicut rasure pergamenoꝝ. ꝛ postea sic quedaꝫ frustule carnis ꝛ villoꝝ. Et si fuerit pter intestina superiora expeditꝰ ē. Et si fuerit ppter inferiora carnosa saluari posset. In ventris fluxibꝰ cũ dolor aduenit circa vmbilicũ ꝛ partes iferiores ꝛ statim sequit egestio: pculdubio ibi est particula patiēs. ꝛ si nõ venerit fluxus statim sed tarde proculdubio causa ē in superioribus intestinis.

Cura. In primis si pticularia conueniãt fiat phloia. deinde purgetur ẜm exigentiã humoris. Et si co. ē in causa purget cũ mirab. citri. ꝛ si phlegma salsum cũ mirab. cheb. et si melia cũ indis. et conficiant cũ aq̃ plu. vbi fuerit dragagantũ. et gumi arab. et vue pas. Et si ē phlegma salsũ det acetum multum ca. et in alijs causis det frigidum. deinde mundificet vlcus cũ aq̃ ordei et brodio cicerum vel cũ aqua piscium salsoꝝ et melle: et aleo ro. deide ponatur ventosa sine scarificatione supra ventrē: deinde dentur constrictiua et conglutinatiua et cõsolidatiua et carnis regeneratiua p modũ vnguentoꝝ: aut emplastroꝝ: aut puluerum. aut potionum: aut clioꝝum. aut trociscoꝝ. et similium. Et si cã fuerit in intestinis superioribꝰ dentur medicamina p os: et ab exterius supra pticulã patientē applicentur. Et si fuerit ppter viciũ inferiorum fiant clisteria vbi sit pinguedo renum capraꝝ sine sale et similia. Et si fuerit in medijs apponãtur medicamina p superius et p inferiꝰ et ab extra: et

ante et post. Si aũt cã vergat ad calidi tatẽ tunc mẽlia que cõpetunt sunt ista. plantago. quinqȝ neruia. portulac. suc/ cus mororum imaturorum. succ⁹ caude eq̃ ne. succ⁹ pedis cornini. suc. coriãd. ypo quistidos. acacia bolus armenic⁹. terra sigillata. ro. sicce sandal. corallus ema/ tites sumac. balaustia. galla. mirtilli. ꝛ extremitates. ꝛ fruct⁹ arborum stipticarum sicut sunt pira coctana. nespila. corna. prunella. ꝛ multa consilia. cortex mali grana. ꝛ flores eius. cerusa lota. cupu/ le glandiũ ꝛ multa consilia. Fiant igit potationes aut trocisci. aut clisteria. ꝛ exhibeant cum aqua pluuiali: aut cum lacte recenter mulso vbi ceciderint la/ pides fluuiales candẽtes. vel fiat istud quod ẽ probatũ in dissinteria cronica. ℞. ossa oiuȝ mira. ꝛ assent. deide. ℞. reu. ꝛ assef. deide. ℞. bolũ ar. ꝛ carab. ꝛ ista puluerizẽt. deide cõficiãt cũ muci lagine dragagan. ꝛ gumi arab. infusorum in succo plantagi. ꝛ fiant trocisci. ꝛ cuȝ vti volueris distemperent in lacto pa/ rato sicut dictũ ẽ: ꝛ sine dubio multum valet. Si aũt cã vergat ad frigiditateȝ tũc accipiant ista scȝ cortices castanea rum. ꝛ assentur valet ꝛ myrrha. casto/ reum. cortex thuris. storax. calamita. anisum assum. ciminũ assum. ꝛ similia. Et addantur aliqua frigida: sicut est sumac. mirtilli. cupule glandiũ. bol⁹ ar menicus. Et est hoc notandum q̃ coa gulũ leporis cũ succo plãtagi. sumptũ curat oẽm fluxũ. Clistere contra dissin teriam. ℞. suc. portul. suc. plantagi. suc. virge pastoris. aã. ℥. ij. sumac. mirtillo/ rum. cupullarum glãdiũ. acacie carte cõ buste. aluminis vsti. aã. ʒ. ij. sepi renuȝ caprarum. vitellorum ouorum coctorum. aã. ℥. iij. fiat decoctio in aqua pluuiali ꝛ fiat clistere multis vicib⁹. Si aũt nõ possit dormire fiat suppositoriũ quod indu/ cit somnum ꝛ constringit: ꝛ hoc ẽ ma/ gnum remedium. Fiat igitur de myr/ rha ꝛ storace calamita. croco ꝛ opio ꝛ succo plantaginis. ꝛ albumine ouorum ꝛ ingeniet q̃ sit solidũ vel per se vel cũ pannis vel bombace ꝛ similib⁹.

Clarificatio. Uniuersali/ ter parum de bent accipere de cibis ꝛ potib⁹ in vna vice. ꝛ potissime cum fluxus aduenit propter oppilationem epatis. Accipi/ at igitur cibaria que in parua quanti/ tate multũ nutriunt: sicut sunt testiculi gallorũ ꝛ epar galline pinguis. ꝛ vitel la ouorũm quasi indurata ꝛ assata. pa nis de tritico quasi azimus ꝛ risi torre/ factũ cum lacte butiro extracto. ꝛ vi/ num grossum ponticum cũ aqua pluui ali frigida. ꝛ extrema animalium. ꝛ pi/ sces parui assi. valẽt etiaȝ galline. per/ dices. turtures. ꝛ assentũr si non sit fe/ bris. Et si esset febris coquant cũ aqua pluuiali vbi sint semina citoniorũm su/ mac. valet etiam milium coctum cum lacte vbi fuit butirum extractum: va/ lent etiam fabe fracte. ꝛ lentes excoria te cocte cum aqua pluuiali ꝛ lacte pa/ rato. ꝛ modico aceti. Intelligendũm q̃ tiriaca multum valet in fluxibus. ꝛ potissime si causa fuerit frigida: ꝛ mul te alie opiate valent: sicut est requies philonium rubea trociscata. ꝛ similia. Preterea valent electuaria ꝛ potissi/ me cũm causa est calida. Recipe diaco dion. triasandalis. carnium citonioruȝ cũ zuccharo sine speciebus. zucc. facti de rosis siccis micl̃ete. aã. ℥. ij. misceant ꝛ dentur cũm aqua pluuiali. ꝛ si causa fuerit frigida detũr istud. ℞. diaoliba/ ni diamente: diacitoniten: diacodion. aã. ℥. iij. misceantur.

De fluxu vētris ꝑpter catarrum.

o Ormiat quāto nimis poterit: ⁊ cū surrexerit a somno ꝓuocet vomitū ⁊ si nō posset euomere detur yerap . deinde radat caput ⁊ ponant vētose circūquaqꝫ ⁊ fiat fortis fricatio: ⁊ inūgat caput cū vnguēto facto de succo apij. ⁊ stercore colūbino. ⁊ oleo laurino ⁊ cera sacellet caput frequēter cū milio ⁊ sale: suffumigetur cū nigella. ⁊ fiāt cauteria in collo ⁊ teneat pillas istas in ore ⁊ de die ⁊ de nocte. ℞. myrrhe castorei. thuris alo. storacis calamite. an̄. ʒ. j. opij. dragagan. gūmi arabici. an̄. ʒ. j. conficiantur cū oximel. ⁊ fiant pulle.

De fluxu vētris ꝑꝑ oppilatōēꝫ epatis.

i N fluxu ꝑꝑ oppilationē nihil stipticū det nec panis det si est possibile ⁊ si nō est possibile det in parua quātitate: aut panis de spelta. Dent ficus vue pas. pinee sistici. sed dactili nō q2 sunt dure digōnis aqua ordei ⁊ aqua ciceꝝ cōpetit. vtat volatilib⁹ quātū erit possibile: sicut sūt pulli. galline. ꝑdices. fasiani. ⁊ silia. ⁊ sint elixata ⁊ det cibus quater in die: sed in ꝑua quātitate: vinū sit albū oīa cibaria sint facilis digestiōis ⁊ subtilia penetrātia vtat vomitu cū succo mediani corticis sambuci ⁊ ponant deoppilatiua supra epar cū spodio: ⁊ fiant trocisci de lacca ⁊ eupatorio ⁊ absinthio. ⁊ spicanar. ⁊ se. melonis. ⁊ vtat eis cū brodio ciceꝝ.

De fluxu spleneтico.

m Undificetur melācolia cū folijs sene. ⁊ epithi. ⁊ sero caprino. ⁊ cū modica quātitate mirabo. indoꝝ ⁊ deoppilet splen sicut dicetur inferi⁹. ⁊ fiat ꝑbloia de saluatella sinistre manus. Et si melis ē multa purget cū theodoricon ⁊ emperiston.

De fluxu ⁊ colirica passione.

i Ste fluxus est multū cōturbatiuus ⁊ idō nullus cib⁹ det quātū erit possibile ⁊ ꝓuocet vomitus cū aqua ⁊ oleo. ⁊ ponat vētosa supra stomachū. ⁊ fiat sacellatio cum sale ⁊ milio assis ⁊ det brodiū galline ⁊ oua cū incipiūt indurari. ⁊ epar galline: ⁊ q2 in tali fluxu veniūt terribilia accn̄tia sic̄ spasm⁹ ⁊ silia. sis igit sollicitus circa ista. Et si cā est ca. inūgat spina dorsi ⁊ ascelle ⁊ iūcturalia cū vnguēto facto de oleo ro. ⁊ viol. ⁊ cera ⁊ cāphora. Et si cā est frigida fiat vnguētū de resina. ⁊ oleo laurino. ⁊ cera ⁊c.

De fluxu liquefactiuo.

t Ales fluxus veniūt in ethicis ⁊ ptisicis ⁊ febribus acutis: ⁊ si morbus est curabilis vtatur isto electuario. ℞. diadragāti fri. elaꝛij resūptiui. triasandal. zucc. ro. facto cū rosis siccis. an̄. ℥. iij. misceant.

De fluxu ꝑpter poroꝝ clausionē.

f Iant fricationes per totū corpus ⁊ inungatur cum oleo de camomilla ⁊ vino albo. ⁊ fiat balneum simplex aque dulcis.

De fluxu ꝑpter poroꝝ cutis aptionē.

r Ecipe myrrhe sarcocolles. cinamo. aloes loti. mastic. thuris. an̄. ℥. iij. puluerizent ⁊ cōficiantur cū melle ⁊ succo plātagi. ⁊ fiant trocisci. ⁊ cū vti volueris distēperentur cum aqua ordei ⁊ vino albo ⁊ exhibeantur.

De fluxu ꝑpter medicinas laxatiuas.

f Iant mucillagines de nasturcio. ⁊ se. lini. ⁊ psilio dragaganto ⁊ gūmi arabici. ⁊ iste mucillagines misceant cū coagulo leporis: aut edi: aut cū succo plantagi. ⁊

dentur cū modico vino. tiriaca etiā va
let: ⁊ balneū aque dul. ⁊ semen nastur/
cij assi: ⁊ cū lacte cocto administratū.

¶ De diarria.

In primis ꝓuocet vomitus si sponte non venerit. ⁊ dietetur dieta subtili ⁊ ꝯuenienti. ⁊ po
natur in balneo aq̄ dul. ⁊ vtat isto elio.
℞. zucc. ro. facti cū ro. siccis. triasan/
dal. carniū citonioꝝ ꝯditoꝝ cūꝫ zucc.
sine specieb⁹, añ. ℥. iiij. misceantur.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ q̄cūqꝫ co.
vel alter humor q̄cunqꝫ acut⁹ ⁊ pūgi/
tiuus nō vlcerāt intestina: sed q̄n hūor
est mult⁹ salsus ⁊ maliciosus ⁊ ꝑter na
turam: ⁊ frequenter aduenit. Secūdo
querit vtrū suba epatis in fluxu vētris
per egōnes emitti possit. ⁊ videt ꝙ sic:
q̄m si aliquid īpediret hoc esset strictu
re venaꝝ meseraicaꝝ: sed hoc nō pōt
impedire: sicut pōt declinari per tria ex
empla. Primū ē q̄m non obstantibus
suis stricturis hu. grossi mittūt a stō ad
epar. igit ex suba epatis ad intestina.
Secūdum exemplū ē q̄m san. coagula
tus mittitur ab epate ad intestina. q̄re
⁊ suba epatis. Tertiū ē q̄m per venas
capillares veniūt cōtenta que attestant
supra dissolutionē mēbroꝝ sicut sūt cō
tenta petaloydalia furfurea crinoyda
lia. ⁊ tñ vene meseraice nō sūt ita stricte
⁊ minute sicut capillares: q̄re relinq̄tur
vt videt ꝙ sba epatis ꝑ venas meserai
cas possit mitti ⁊ eliquari. Oppositum
videt q̄m nullus pōit hoc. Dico ꝙ sba
epatis aut dissoluit in ꝑtes paruas aut
magnas. Si in magnas nō pōt fieri ita
perceptibiliter ⁊ ꝓpter stricturā vena
rum meseraicaꝝ ⁊ propter nobilitatē
epatis: q̄m nō pōt pati tātā dissolutio
nem vita manente. cēties eni ante fieret
mors. Si aūt dissolutio fiat in ꝑua fru
stra forte: tūc eēt possibile: q̄m talia ꝑ/
ua contenta bñ possunt transire per ve
nas meseraicas. Et etiā aliqui dicunt:
q̄m q̄n apparet san. coagulat⁹ ⁊ dubita
tur vtꝝ fuerit san. vel suba epatis: tūc
pōatur ī aqua ca. ⁊ si dissoluat san. ē. si
aūt nō liquefiat epar ē: ⁊ ita cōcedo si
fuerit in ꝑua quātitate. Nūc aūt docto/
res nō intromittūt se q̄m raro accidit:
aut veniret mors citius. Tertio querit
vtꝝ vlceratio intestinorū possit causari
a phlegmate cū sit humidū ⁊ habeat
qualitates ita obtusas. Dico ꝙ nō vl/
cerat rōne accidentis nisi esset salsū aut
acetosū. sed rōne cōtinuationis. sicut in
stillicidio ⁊ reumatico q̄m: Gutta ca/
uat lapidem non vi sed sepe cadendo:
Et durum lapidem gutta cadendo ca
uat. Quarto querit quare fluxus epa/
ticus ⁊ cerebellaris sunt periodales ⁊
nocturni: sꝫ stomachalis ⁊ intestinalis:
sunt magis diurni ⁊ nō sūt cōperiodis.
Respondēdo dico ꝙ epatic⁹ ⁊ cerebel
laris sūt magis ꝑꝑ fluxū hūorū sꝫ flu
xus magis mouet de nocte ꝓpt reuoca
tionē caloris ⁊ clausionē poroꝝ: ⁊ iō
tāto plus in hyeme ꝓpt lōgitudinē no/
ctis. quare magis de nocte ⁊ magis pe/
riodaliter: q: cā nō ē continua. In alijs
āt mēbris ñ ē sic: q̄re ⁊c̄. Et iuxta h̄ no/
tandū ꝙ si flux⁹ ventris eēt cū fe. ⁊ vnū
alteri ꝯriet ī magis ꝑiculoso ꝑri⁹ reme
diū apponat: ⁊ pri⁹ in fe. si fe. eēt cā flu
xus. Quinto q̄ritur si in dissinteria cō/
petit medicīa euacuatiua. ⁊ videt ꝙ nō
q̄m inanitis ꝯpetit repletio nō igit eua
cuatio quare ⁊c̄. Preterea ꝙ addit ī flu
xu nō videat cōpetere sed medicina la
xatiua est hui⁹. quare ⁊c̄. Oppositū vo
lunt auctores. dico ꝙ cōpetit ꝓpter ma
teriā. aliter nō fieret curatio cā manēte.

Et tũc ad primũ dico. ꝙ immo ẽ reple
tio illius mali hu. ex q̃ fiebat flux⁹. Ad
secũdũ dico ꝙ addit sed aliter nõ põt
fieri curatio. ⁊ sic curat: q̃re ⁊c̃. Sexto
intelligendũ ꝙ carnes cõpetũt nõ ob/
stante sua hũiditate lubricãte rõne de/
bilitatis ṽtutis. Septimo notãdũ ꝙ si
virtus ẽ fortis carnes siluestres dure di
gestiõis ⁊ pãis azim⁹ ⁊ vinũ grossũ cõ
petunt vt diu stẽt in stõ. Octauo aduer
tenduꝫ ꝙ carnes asse plus cõpetunt q̃
elixe. vñ assa pl⁹ hñt de hũiditate nãli:
sꝫ elixa de acq̃sita. Nono notãdum ꝙ
dissinteria p⁹ lõgas egritudines ẽ ma/
la: qm̃ cronica egritudo ẽ de mã frã. ⁊
significat ꝙ mala cõplo ẽ adeq̃ta ⁊ nã/
lis victa. ⁊ hoc ẽ malũ. Decio notãdũ
ꝙ dissinteria distinguit trib⁹ mõis. primo
quo ad ea q̃ egrediunt a corpe. ⁊ sic est
triplex. qm̃ qñqꝫ egredit san. silis lotu/
re carnis. ⁊ tũc ꝓuenit a debilitate epa
tis. qñqꝫ ẽ sic̃ rasura pgamenoꝝ. qñqꝫ
est sic̃ frustꝝ carnis. Scõa diuisio tal̃ ẽ
qm̃ dissinteria q̃dã ẽ epatica: q̃dã itesti
nalis. ⁊ q̃dã cerebralis. Tertia diuisio
talis ẽ dissinteria ẽ q̃druplex: qm̃ q̃dã ẽ
ex multitudine mãe. ⁊ tũc cõpetit eua/
cuatio. ⁊ q̃dã ẽ ex acumine. ⁊ tali debe
tur alteratio ⁊ rep̃ssio. ⁊ q̃dã ẽ ex vlce
re ⁊ tali debetur consolidatio. ⁊ fluxui
debetur constrictio.

¶ Capitulũ. xv. de tenasmone.

Tenasmon est ap/
petit⁹ ⁊ volũtas nimia
egerendi cum modico:
aut nullo effectu.

Cause. Aut eni ꝓuenit ab iterio
rib⁹ aut ab exteriorib⁹.
Si ab exteriorib⁹ tc̃ ẽ aut ꝓpt sessionẽ
sup lapidẽ frigidũ. aut ꝓpter balneum
frigidũ. aut ꝓpter vnguenta frida. aut
propt expositionem ani nudi aeri frõ ⁊
silib⁹. Si at venerit ꝓpt cãs intrisecas
hoc accidit. aut q2 feces sũt dure sq̃ba/
lee. aut q2 hu. calid⁹ ẽ ibibit⁹ i lõgaõe.
aut hũor frigid⁹ ẽ inuiscat⁹. aut accidit
pp emoꝝ. aut pp apostẽmata: aut pp vl
cera: aut pp medicĩe laxatĩe susceptõeꝫ

Signa. Signa tenasmõis sunt.
qm̃ dolor ñ ascẽdit vsqꝫ
ad vmbilicũ. ⁊ ẽ dolor circa lõgaonẽ ⁊
ancas ⁊ peritoneõ: cũ pũctura. ⁊ p⁹ ege
stionẽ exeũt q̃dã gutte sãguĩee. Et si fu
erit pp apostẽata ẽ magn⁹ dolor aggra
uatiu⁹. Et si cã ẽ ca. ẽ ibi calor ⁊ ardor
⁊ pũctura. Et si cã ẽ frã sentitũr frũs: ⁊
iuuat a calidis. Et si ẽ pp vlcera est ibi
magn⁹ dolor cũ aliq̃d intromittit. Et
si ꝓpter emoꝝ. appet tumor ⁊ inflatio
⁊ dolor in venis q̃ sũt circa circulũ ani.
Et si fuerit ꝓpter feces q2 diu ẽ ꝙ nõ as
sellauit. Et si ꝓpter medicinã laxatiuã
designat ꝙ ibi fuit diagredium aut sca
monea: aut pulpa coll̃. aut aloes. Et si
fuerit propter causas extrinsecas desi/
gnantur ex indicio.

Pronostica. Si diu durа/
uerit ducit ad
colicã ⁊ iliacã: ad insõnietatẽ: ad debi/
litatẽ virtutis ⁊ sincopim: ⁊ maliciã to
lerãdi: ⁊ ad pas. capitis. ⁊ causa oium
istorum est dolor continuus.

Cura. Si fuerit pp cãs extrinse/
cas sedeat i bal. aq̃ dul. ca.
⁊ inungat cũ oleo laurino ⁊ silib⁹ ca.
aperitiuis. Et si fuerit ꝓpter apostẽata
⁊ corp⁹ fuerit plectoricũ fiat phloĩa de
basilica. ⁊ si apostẽa fuerit ca. fiãt cliste
ria aut suppositoria aut inũctiões cum
succo end. scar. coriãd. oleo ro. albumi
ne oui. postea postq̃ egritudo ꝓcesserit
addat istis assungia gallinacea re. fari/
na volatilis molẽdini: ⁊ modicũ mel/

lis. ⁊ oīa ista dentur actu tepida. Si aūt
apostēa fuerit frigidum a pricipio fiat
vnguentum de succo apij. ⁊ oleo ro. ⁊
oleo de camomilla. ⁊ furfure. ⁊ suc. cau
lium. postq̄ egritudo ꝓcessit addant
istis fenugrecū ⁊ se. lini. ⁊ administren
tur semꝑ ca. Si aūt fuerit hūor frigid⁹
inuiscat⁹ sedeat i balneo vbi sit ysopus
origanū. calamentū: anthos: vtriusq̄
sticados. Et postq̄ exiuerit terant ista
⁊ fiat emplm̄: vel inūgat cū oleo lauri
no: castoreo: ⁊ ruthaceo. vel fiāt sacel/
latiōes de sale ⁊ milio tostis: vel de fur
fure bulito in vino rubeo puro: vel fiat
cū aniso ⁊ maratro: vel buliat silꝫ bla
uū i vino puro: ⁊ aspgat puluere ruthe
isopi: anisi: maratri. ⁊ ponātur iter cru/
ra ita q̄ ꝯprehēdat anchas ⁊ vētrem ⁊
peritoneō. deinde suffumiget cū pinea
cōfracta ⁊ ponat supra carbones: ⁊ re
cipiat fumū. Si aūt fuerit hūor ca. im/
bibitus tūc fiāt suppositoria: aut cliste
ria: aut empl'a: aut vnguenta: aūt olea:
aut sacellatiōes de fris actū ca. ne fiat
infrigidatio ⁊ resolutio. Mālia aūt sūt
hmōi oleū ro. oleū viol. oleū nenuphi.
oleū salicis. assūgia por. recēs. se. end.
se. scar. se. meloñ. acetū: aq̄ ro. Ex istis
igit fiāt p̄dicta: vel istud qd̄ ē ꝓbatum.
buliat silꝫ blauū in aceto al. ⁊ expri/
mat fortiter ⁊ postea calid. hincinde
particule patienti applicet. Et si calor
nō est tātus buliat in aq̄ ⁊ aceto ⁊ vino
albo eq̄lib⁹ ptibus: ⁊ exprimat ⁊ desu
per apponat. vel fiat sacellatio cū fur/
fure ⁊ milio torrefactis. Vel inungatur
cū oleo ro. axūgia gallinacea ⁊c. vl' po
natur in balneo vbi fiāt rose. camomil/
la in oībus istis debēt actu ca. apponi.
vt fiat resolutio nō coartatio. ⁊ si fuerit
propter vlcera inungat cū vnguēto fa/
cto de dragagāte: gumi arabi. aloe loto
mastice. thure. ⁊ oleo ro. ⁊ oleo de ca/
momilla. ⁊ cera noua. ⁊ abluat cū vi/
no vbi sit modicum mellis. Et si fuerit
propter medicinas laxatiuas inūgatur
loc⁹ cū oleo ro. ⁊ oleo de camomilla. ⁊
mucillagine dragagāti. ⁊ gumi arabi. ⁊
ponat in balneo. ⁊ sacellet cū spongia
posita in aq̄ ca. Et si fuerit ꝑpt emorꝫ.
⁊ fistulā fiat sicut dictū ē in loco suo. ⁊
si fiat ꝑꝑ duriciē fecuꝫ fiat prio clistere
mollificatiuū de malua. bismalua. viol
⁊ oleo viol. ⁊ silib⁹ ⁊ postea clisteri ad
dat suc. blete. yerap̄. ⁊ silia. Remediū
in tenasmōe quecūq̄ fuerit cā. ℞. fenu
greci. se. lini. malue. melliloti. camomil
le. sumitatū cauliū. añ. ℥. iij. cōquassent
⁊ buliant in aq̄ ⁊ spōgia intingat in illa
aq̄ ⁊ exprimat ⁊ supra locū applicet.
⁊ hoc fiat freqūēter ⁊ multis vicibus.
deinde allea bulita ꝑ modū empl'i desu
per apponant. ⁊ ligent ⁊ desuꝑ dormi/
ant. deinde iterꝫ cū spōgia fiat fomen/
tatio: vl' teneat anchas totas i illa aq̄ ⁊
materialia apponant in bona quātita/
te. ⁊ fere curat quecūq̄ fuerit cā nisi ple
nitudo corporis impediat.

Clarificatio.

Intelligēdūꝫ q̄ tenasmō ē
difficltas egerēdi sine effcū ꝓpterea q̄
mā i diuersis ptib⁹ ꝯtinet. h. n. qd̄ fac dif
ficultatē ē ibibitū i lōgaōe ⁊ villis ei⁹.
⁊ qd̄ fac fluxū ē i itestis. q̄re ⁊c. Scd̄o
notādū q̄ stiptica bñ pñt ꝯpetē i tenas/
mōe ⁊ h dico cū corp⁹ ē mūdificatū q̄n
tūc accit hūor acut⁹ pūgitiu⁹ iuiscat⁹.
Notādū circa istas mās p̄dcās q̄ mlte
st cāe ⁊ occasiōes. q̄r hu. melic⁹ mltipli
cat i corpe. q̄rꝫ q̄dā st itrisece: ⁊ q̄dā ex
trisece. Extrisece st iste. pria cā ē nimi⁹
vs⁹ ⁊ ꝯtinu⁹ ciborꝫ melicorꝫ. sic sūt car/
nes bouie. ⁊ potissime ātiq̄ salue. ⁊ vs⁹
legūinū. ⁊ cauliū ⁊ casei antiq. ⁊ aialiū

ſilueſtriū potiſſime antiquoꝝ: ꝛ oium ſale induratoꝝ ꝛ ſilium. Cauſe aūt in/ trinſece ſūt iſte. mala diſcraſia epatis in exceſſu: ſiue ca. ſiue frigida ꝛ oppi/ latio ſplenis. ꝛ cōſtipatio vētris ꝛ ex/ ceſſus frigoris aut caloris ꝛ egritudo diuturna. ꝛ generat ex aduſtione ſan. ꝛ co. ꝛ oibus ſpēbus eius: ꝛ ex melāco/ lia ſiue nāli ſiue innaturali cū adurunt ꝛ etiā ex chilo ſꝫ quoſdā cū aduritur.

¶ Caplm. xvj. de recapitulatiōe oiuꝫ fluxuū vētris ꝛ cōtinet. xij. capla.

Fluxus ventris ꝓuenit: aut propter cauſas extrin/ ſecas: aut ꝓpter intrin/ ſecas. Intriſece ſūt mul te valde qm̄ venit a ca/ pite ꝑ viā reumatiſmi. Aliqn̄ a ſtoma cho: qn̄qꝫ ab inteſtinis ſuꝑiorib⁹: qn̄qꝫ a medijs: qn̄qꝫ ab īfimis: qn̄qꝫ a venis meſeraicis: qn̄qꝫ ab epate: qn̄qꝫ a ſple/ ne: qn̄qꝫ a toto corꝑe: qn̄qꝫ ꝑ viā criſis: qn̄qꝫ ꝑ viā ſinthomatis: qn̄qꝫ in reple/ tis: qn̄qꝫ in inanitis ꝛ ptiſi: qn̄qꝫ in fe. peſtilētialib⁹: qn̄qꝫ etiā ꝓuenit ꝑꝑ cau ſas extrinſecas: aut ꝑꝑ nām ciboꝝ: aut ꝑꝑ malas q̄litates ꝛ venenoſas ꝛ ꝓpt ordinē: aut ꝑꝑ nām tēpoꝝ ꝛ ꝑꝑ cōſilia. Et venit ēt rōne etatis ſeu ꝯplexiōis vt intraulis vel aliqn̄ ꝑꝑ nāles diſpōnes iuxta illud Ypo. quibus iuuenib⁹ ꝛc. De iſtis igit ꝑ ordinē ꝓſequamur. Un̄ intelligēdū ē ꝙ q̄dā fluxus eſt ex cibo rū cruditate ꝛ pōt dici liēteria. Et q̄dā eſt fluxus ſimplex hūoralis. ꝛ appella tur diarria: ꝛ ē aliqn̄ ſan. admixtio: ꝛ appellat diſſinteria: ꝛ aliqn̄ ē cū pūctu ra lōgaonis ꝛ magno appetitu ad aſſel lādū ꝛ conatu ꝓprie. Et ē maior cona/ tus q̄ ſit effect⁹ ꝛ vocat tenaſmon: ſic igit nā aliqn̄ mouet ad īferiora: ita mo uet ad ſuꝑiora: ꝛ alio noie vocabit. In egeſtionibus aūt apparēt multa ꝛ di/ uerſa: ſicut ē pinguedo ꝛ vnctuoſitas: ꝛ cortices ꝛ ſilia: raſuris pargamēoꝝ aliqn̄ magna: aliqn̄ ꝑūa ꝛ ſanies ꝛ vi/ rulētia ꝛ ſan. ꝛ ſilia. Aliqn̄ ēt eſt cū fe/ tore: aliqn̄ ſine: ꝛ aliqn̄ ē cū periodis: ꝛ aliqn̄ ſine periodis: ꝛ alia multa que apparebūt in executione ꝑticulari.

De fluxu cerebrali.

Fluxus vētris ꝓuenit aliqn̄ ꝓ pter hu. reumatizātes a capi/ te ad ſtomachum: ꝛ inteſtina deſcēdētes. Signa āt hui⁹ ſūt qm̄ venit vt plurimū poſt ſomnū longū ꝛ ſeruat paroxiſmos: ꝛ apparent ſigna catarri: ꝛ corruptiones cerebri.

De fluxu ſtomachali.

Cauſe āt fluxus vētris ꝑꝑ ſto machū ſūt multe valde ſicut eſt debilitas digeſtiue ꝛ cōtē tiue: fortitudo expulſiue: ꝛ mala cōple xio fri. ꝛ hu. vt plurimū: ꝛ cū h̄ lubrici tas ſtomachi ꝛ vuln⁹ ſtomachi: ꝛ vēro ſitas: ſtomachi ꝛ fluxus hūorū ad ſto machū: ꝛ medicina laxatiua q̄ reman ſit in ſtomacho: ꝛ nimia quātitas cibi ꝛ potus ꝛ etiā eorūdē mala q̄litas: ꝛ dolor ꝛ cum hoc mala cōuerſio cali/ da vel ſicca. vl' vtrūqꝫ licꝫ raro vl' apo ſtemata ſtomachi ꝛ ſilia.

Signa. Signa aūt fluxus ven/ tris q̄ venit ꝑꝑ ſtōachū ſūt. q: nō ſeruat ordinē nec horam nec paroxiſmū certū ꝛ ſi fuerit ex debilita te cōtētiue ꝛ expulſiue: q̄ q̄dē debilitas accidit vt plimū ex frigiditate nō egre ditur vt plurimū ſubito ſꝫ frequēter: ꝛ ſi fuerit ex debilitate digeſtiue nō ē oi/ no priuatū a digeſtione. Et ſi fuerit ex hūiditate lubricāte exit q̄dā hūiditas lubrica viſcoſa: ꝛ ſi fuerit ex hūiditate

lubrica vlcerosa: sunt ibi dolor ꝛ tor/tiones. ꝛ dicit Auic. auctoritate ypo. ꝙ si in tali fluxu accidit vomit⁹ est ma lus ꝛ cā ignorat. Et si fluxus vētris ve nerit pp stomachū signū ē ꝙ maior est fluxus de die ꝙ̄ de nocte. Et si ab epa te plus de nocte ꝙ̄ de die: ꝛ potissime in tempore hyemali.

De fluxu intestinali.

Si fluxus vētris venerit pp in testina tūc venit aut ab itesti nis supioribus aut iferiorib⁹ aut medijs ꝛ cāe hui⁹ sunt multiplices valde sicut sūt vlcerationes. excoria/tiones. apostemata. fluxus san. multū ca. aut co. acuta. aut sanies. aut virulē tia. aut humor salsus: aut bauracalis: aut paralisis: aut isensibilitas: aut retē tio cōsueti: aut mēbrorum truncatio: aut humor melīcus adustus cū vlcerat in/testina: aut pp medicinā aliquā vlcerā tē: vel orificia venarum aperiētē: sicut est pulpa coll. aut diagrediū nimis tritum: aut aloes nō bn̄ repressū ꝛ silia: ꝛ ad/uenit etiā in fe. acutis ꝛ tertianis ꝛ si/milib⁹. ꝛ aduenit pp aptionē venarum meseraicarum ꝛ pp epar: ꝛ pp chistim fel lis ꝛ pp splenē ꝛ pp totū corp⁹ ꝛ pp su bitā mutationē tēporum: sicut ē dispō au stralis ꝛ boreal' ꝛ accidit ēt pp fe. pesti lētiales s; spāliter oꝫ nos venire ad flu xū vētris pp lōgaonē: cui⁹ cā est multi plex: qm̄ aliqn̄ ē cum dolore: aliqn̄ sine dolore: ꝛ aliqn̄ ē ibi apostema ca. ali/qn̄ frigidū durum: aliqn̄ mollificatio ꝛ in sensibilitas ꝛ paralisis sicut in illis qui sedēt in locis multū frigidis: aliqn̄ cau sa fluxus est spasm⁹: qꝛ lacertus nō pōt retinere. Aliqn̄ ē cā fluxus hūor colic⁹ aut salsus: aut bauracal': ita ꝙ videtur homini ꝙ hēat sal in ano: aut aliquam rē cōtinue pūgētem ꝛ mordicātē. Et si gna hmōi patēt pp dolorē q̄ ē i ptib⁹ in ferioribus. Preterea fluxus vētris ve nit aliqn̄ pp oppilatiōes qꝛ cib⁹ pp op pilationē venarum meseraicarum aut epa/tis: nō pōt p epar penetrare ad mēbra ꝛ iō coadunat ibidē. ꝛ ē cū periodis: ꝛ alijs signis q̄ dicent iferius caplo de cura. Preterea fluxus vētris aliqn̄ est cū san. ꝛ aliqn̄ sine sā. Et signū qd̄ pue nit ab intestinis ē qꝛ nō ē cū periodis si cut ille q̄ puenit ab epate: ꝛ si ē cū vlce re ē in itestinis pūctura ꝛ dolor ꝛ mor dicatio: ꝛ qꝛ signū sumit ex loco: qꝛ si ē ex ptibus supiorib⁹ vētris ē dolor in su perioribus: ꝛ si ē in iferiorib⁹ ē dolor ī inferiorib⁹: ꝛ si in medijs dolor ē in me dijs: iuxta illud: Ubi dolor ibi ē egritu do: ꝛ ista ēt sūt signa qn̄ est sine san. Et si ē ex cāis primitiuis scił ex vētis ꝛ tē poribus ꝛ multis alijs dictis. Cāe sūt p se māifeste aut ex idicio patiētis: ꝛ p ea que apparēt in egestione vt p odo/rē ꝛ colorē ꝛ cōtēta ꝛ silia. Ita ꝙ si ve nerit ex venis meseraicis ꝛ fuerit apo stematio ꝛ vlceratio ē fluxus san. puri cū admixtiōe quadā. Et si fluxus ve/nerit pp vlcera significat ꝙ sūt ibi tor/tiōes ꝛ fetor. Et si appareat signa me/lācolie ē timēdū de cacro. Et si corti/ces sint pui graciles ꝛ subtiles attestā tur supra vlcerationē itestinorum supio/rū. Et si fuerint grossi iferiorum ꝛ si me/dij mediorum ꝛ quāto plus ē ex supiori bus: tāto magis ē pmixtus: ꝛ quanto plus ex iferiorib⁹ tāto min⁹: ꝛ si ex su/perioribus ē magis chilosū sile loture carnis. Et qꝛ vlcera fiūt ex hu. colicis ꝛ salsis. melācolicis iō signa erunt ꝓm hūorum diuersitatē: ꝛ qꝛ aliqn̄ vlcera p/fūdant plus ꝛ min⁹ iō cortices ꝛ viru lētia ꝛ sanies ꝛ color erūt ꝓm diuersi/tatem illius: ꝛ si ē ex causis primitiuis

signa habent ex indicio patientis ꝛ si ē ex fe. pestilētialibus cognoscit ex illis. cognitio aūt illoꝝ que h posita nō sunt medici industrie relinquatur.

De fluxu epatico.

Fluxus āt vētris pp epar ē multiplex: qnqꝫ ē chimosus huōralis qnqꝫ ē chilosus: ꝛ qnqꝫ aquosus: ꝛ qnqꝫ san. purus: ꝛ qnqꝫ sic lotura carnis: ꝛ qnqꝫ ē colericus virulētus ꝛ qnqꝫ ē niger subtilis ꝛ qnqꝫ fluxus ē sicut fex ꝛ melia ꝛ qnqꝫ ē cū dolore ꝛ qnqꝫ sine dolore ꝛ qnqꝫ erit suba epatis ꝛ qnqꝫ expellunt ista p vomitū ꝛ est sine dolore ꝛ qnqꝫ expellit suba stomachi. Jsta aūt pueniūt aliqn p viā crisis ex apostemate rupto ꝛ silib⁹: aut ppter nām ciboꝝ ꝛ eoꝝ q̄ pueniunt ab extrinsecis: aut ēt cause sūt intrinsece sicut est morb⁹ cōsilis officialis ꝛ cōis. ꝛ hoc ē qꝛ ista sūt in suba epatis aut in toto corpe aut in chisti fellis aut in splene aut in venis meseraicis. Signa autē distinctiua sūt ista: qn eni fluxus vētris est ab epate sūt qdā signa cōia gnālia: qm ois fluxus epaticus vt plurimū ē periodalis ꝛ potissime si ē ex oppilatione qꝛ de isto magis intēdim⁹ cū frequētius deludat medicos. Secūdū signū ē coloꝝ varietas. Tertiū signū est cū talis flux⁹ plus aduenit de nocte q̄ de die: ꝛ potissime i hyeme. Quartū signum ē fedus color in facie. Quintum signū ē grauedo in pte dextra versus ypocōdria. Signa aūt spālia sūt hec: qnqꝫ eni venit fluxus sanguineus ꝛ dubitatur vtrū sit ab epate vel ab intestinis ꝛ distinguit qꝛ cū puenit ab intestinis: tūc ē cū rasura ꝛ pūctura ꝛ dolore ꝛ venit paulatine ꝛ cōtinuat ꝛ pmiscetur cū egestionib⁹ ꝛ aliqn nō aliqn ante cedit aliqn post: ꝛ aliqn simul. Siue nerit ab epate ē sine dolore ꝛ ē plurimus ꝛ nō ē semp cōtinu⁹ ꝛ venit post egestionē cū modica pmixtione. Si āt egestio fuerit chilosa ꝛ venerit ab epate ē vniformis ꝛ sine dolore ꝛ ē digestiua: ꝛ si pcedat a stōacho ē indigā ꝛ cū grauedine ꝛ dolore stōachi: ꝛ modica mora in eadē. Egestio āt chilosa sanguinea puenit: aliqn ab epate. aliqn a vena meseraica: ꝛ si ab epate vrina est tenuis ꝛ remissa. Qn aūt ē egestio virulēta ab vlcerib⁹ epatis ꝛ desudationibus ꝛ apostematib⁹: qnqꝫ venit a vena meseraica qnqꝫ puenit ab aliis ptibus p viā crisis ꝛ mūdificatiōis: ꝛ tūc venit cū alleuiatiōe ꝛ multitudine coloꝝ. Et si ab epate ē cū fe. lenta. ꝛ color vergit ad albedinē ꝛ rubedinē i egestionibus. Et si a meseraica vergit ad albedinē ꝛ citrinitatē ꝛ si ab aliis ē sine fe. ꝛ declarat ex apostematib⁹ ꝛ doloribus ꝛ vlcerib⁹ ꝛ fetulētiis ꝛ silib⁹. Et qnqꝫ venit fluxus sanguine⁹ ex frigiditate ꝛ quadā mortificatione: ꝛ tūc san. ē niger sicut sanguisuga cū modico fetore: qnqꝫ ē san. subtilis niger nō coagulatus ꝛ cum modica siti ꝛ appetitu multo cibi ꝛ pducit ad fe. ꝛ ydropisim ꝛ qnqꝫ ē virulēta ꝛ saniosa pp apostema ꝛ qnqꝫ ē vlceratio cā fluxus ꝛ ē cū dolore ꝛ qnqꝫ exit suba epatis ꝛ ē nigra grossa ꝛ cū debilitate ꝛ ppe mortē Et si venerit pp exercitiū soliti dimissionē: ꝛ pp mēbroꝝ trūcationē ē multus ꝛ subditus ꝛ venit aliqn fluxus vētris pp splenē ꝛ ē cum duricie splenis ꝛ dolore ꝛ vergit ad nigredinem: ꝛ apparent signa melancolie ꝛc.

De fluxu vētris pp cibaria.

Et si est in colerico dat cib⁹ facilis digōnis aut pue quātitatis ꝛ corrumpit ꝛ festinat ad

exitū aut pp grauitatē cibi ⁊ pōderosi
tatē aut ꝓpter inordinationē sicut in ce
pis ⁊ porris: aut ꝓpter venenositatē si
cut in fungis. Aut ꝓpter velocitatem
corruptionis sicut in lacte aut ꝓpter ve
hemētiā subtilitatis: aut eorꝫ hūidita/
tē ⁊ viscositatē. Aut qꝛ velociter mo/
uetur sup cibū aut ꝓpter multitudinē
aque sup cibū aut qꝛ cibus ibi inuenit
corpus paratū vtpote plenū humori/
bus colericis acutis aut phlegmaticis
lubricātibus aut qꝛ cibus ē pauci nutri
mēti sicut olera. aut qꝛ cib⁹ lubricus p̄/
cesserit ⁊ secutus ē stipticus aut qꝛ seq̄
tur cibus velocis corruptionis post ci
bum ⁊ corrūpit se ⁊ aliū ⁊ egredietᷣ to
tum velociter sicut forte sūt persica.

De fluxu ventris pp aerē.

l

Axat eni vētrē vētus australꝭ
⁊ regio meridionalꝭ ⁊ vētosi/
tas corrūpens digestionē.

De fluxu ventris in balbutienti/
bus ⁊ traulis.

i

Lli qui totū corpus humidū
habent ⁊ cerebrū ⁊ linguam:
sicut sunt trauli ⁊ blesi ⁊ litte/
ras corrūpentes ꝓpter nimiam humi/
ditatem: tales inquam de facili incur/
runt fluxum ventris.

De fluxu vētris ꝓpter dispositio/
nes naturales.

i

Lli eni qui hn̄t ventrē laxum
in iuuentute: hn̄t vt plurimū
siccū in senectute ⁊ ecōuerso.
Et qꝛ tres sūt cause laxitatis ⁊ tres cō
stipationis comparando ad etates in
qualibet fallit in vno casu: ⁊ ideo dici
tur vt plurimum.

De fluxu vētris pp totū corpus.

e

T ꝓuenit sicut in bona crisi ⁊
laudabili cū vtus eius expul
siua expellit nociua. Aliqñ ē
ꝓpter malā crisim ⁊ sinthomata: quo/
niam natura īpellit humores cū īpetu
⁊ qꝛ cōtentiua cōtinere nō pōt: aut pro
pter summā debilitatē vtutis cōtentiue
aut in approximantib⁹ ad mortē ⁊ in
ptisi ⁊ in febribus mortalib⁹ ⁊ ꝓuenit
pp nimiā crapulā ⁊ repletionē cibi ⁊
potus ⁊ pp retētionem alicui⁹ cōsueti
euacuari: aut ꝓpter mutilationē alicu/
ius mēbri: aut qꝛ modica fit resolutio
a corpore: aut ꝓpter puitatē exercitij:
aut ꝓpter coliricā passionē. Qui autē
plus de ista mā scire voluerit vadat
ad librū nostrum de ꝓnosticatione.

De ꝓnosticatiōe in fluxu ventris.

c

Um scientia ꝓnosticationis p̄
cedat sciam curationis: iō pri
mo de ꝓnosticatiōe videam⁹.
Primo igit intelligēdū ꝙ vniuersalis
fluxus creticus nō ē restringendus: ꝙ
cognoscitur qꝛ cōfert ⁊ bene fert: qm̄ si
restringatur ē periculū mortis: ⁊ iō cō
muniter ⁊ vt plurimū nō debet restrin/
gi fluxus vētris nisi vsq3 ad tres dies.
Signa aūt mortalia sunt ista. Omnis
fluxus veniēs subito ⁊ repēte post lon
gā egritudinē ē mortalis: qm̄ significat
corruptionē magnā ⁊ subitā. Ois flu/
xus ducēs ad ydropisim ē mortalis.
Omnis flux⁹ cū admixtione san. post
ydropisim ē mortalis: qꝛ ex h aquosi/
tas nō expellit: q̄ h3 dissinteriā ⁊ appa
reat post aurē eius sinistrā res nigra si
milis orobo ⁊ cū h ē sitis vehemēs mo
ritur in. xx. die ⁊ nō euadit. Qui h3 so
lutionē vētris melācolicā grossam nō
sanat. Ois fluxus vētris q̄ ē primo sic
aqua ⁊ postea sicut vnguētū ē malum.
Ois fluxus vētris qui aduenit post vl
cus melicū est mortalis: qꝛ cancrū pu/
trefactū significat. Et ois fluxus q̄ ē in
fine fe. ē mortalꝭ dato ꝙ cēt solo melica

Omnis fluxꝰ melicꝰ: ⁊ ex illa. s. q̄ posi/ta sup terrā ebulit ⁊ hꝫ odorē acetosū est mortal. lꝫ sit virtus fortis. ⁊ ex alijs aūt spēbus nō sic. Oīs fluxꝰ vlceratiuꝰ ꝑ forās itestina vt plurimū ē mortalis: fluxꝰ vētris ꝑꝑ vlcera intestinoꝝ. ⁊ maxīe supioꝝ. ⁊ maxie ieiunij ē vt plˡimū īcurabilˡ: ꝑꝑ mltitudinē vēaꝝ meseraicaꝝ

De curatiōe fluxꝰ vētris i gn̄ali.

i

Ntelligēdū p̄io ꝙ fere in oī fluxu vētris valet vomitꝰ. nisi esset ꝓpter vlcera stōi: q2 duc māam ad oppositū. ⁊ sōnꝰ ē multū iuuatiuꝰ p̄terq̄ in fluxu vētris a capite p vīā reumatismi ⁊ iā exptū ē ꝺ vētosa si pōatur supra vētrē ⁊ stet ibi p. iiij. horas ꝙ valet. De cibis āt ꝯpetūt vitella ouoꝝ coctoꝝ i aceto cū testa sua. cōpetit etiā lac bulitū in q̄ lapides fluuiales cādentes sint positi. ⁊ silˡr valet coagulū leporis: ⁊ edi: ⁊ caseꝰ recēs sine sale: ⁊ antiquus: dū tn̄ fuerit bulitꝰ in multis aq̄s dul. doec salsedo recesserit: ⁊ nasturciū agreste integꝝ torrefactū ⁊ cū lacte bulito mixtū: ⁊ risi torrefactū: ⁊ cuꝫ lacte decoctū. ⁊ silˡr fiat de milio; ⁊ fabe cocte cū aceto: ⁊ lētes cocte in duabꝰ aq̄s ⁊ postea cū aceto: ⁊ panis azimꝰ. ⁊ panis pastatꝰ cū aceto ⁊ aq̄ plu. q2 penetrat ad epar: ⁊ q2 ē facilis resolutionis. sic. d. Auic. ⁊ ꝯfert adeps renū capraꝝ ⁊ oīa volatilia magna seu pua vsualia p̄terq̄ degētia in aq̄s. ⁊ pisces cocti in aceto. ⁊ extremitates aīaliū coctaꝝ in aceto. Et dicꝰ Auic. ꝙ fructꝰ debēt vitari ⁊ stiptica nisi eēnt ꝑꝑ stōm. ⁊ nō multiplicent cibi diuersi in eadem mensa.

Nūc aūt intelligendū ē ꝙ si fluxꝰ ventris fuerit ex cāis ca. ⁊ calor. ⁊ fe: coīcētur: tūc oꝫ dari medicamina frā stiptica. q̄re oꝫ illa ponere tā simplicia q̄ cōposita. Cōposita aūt sunt ista. zucc. ro. factū cū ro. siccis. triasan. diacodiō. carnes citonioꝝ cōditoꝝ cū zucc. sine speciebꝰ rubea trociscata ⁊ silˡia. Simplicia āt sunt ista galla. sumac. psidia. balaustia. berberis. se. citōioꝝ. acacia. suc. plantagi. ⁊ coriand. ypoq̄stidos. bursa pastoris. rose rubee sicce. terra sigillata bolus armenicꝰ. chimolea. spodiū. se: acetose. ⁊ portulace. ⁊ suc. herbe ircine. cāphora. Fructus aūt stiptici sunt satis oībꝰ noti quare nō pono. Ex istis igit vnū vel multa ponere interiꝰ vel exterius: supiꝰ vel inferiꝰ īdustrie medici operantis particulariter relinq̄uatur. Si āt fluxus fuerit ex causis frigidis opꝫ ca. stiptica ministrare. Istoꝝ q̄dā sūt simplicia ⁊ quedā cōposita. Et primo de simplicibus videamꝰ nux muscata: poma cypressi: ⁊ folia eiꝰ. thus. myrrha. mastix. laudanū. storax. calamita. ambra. reuponticū. ciminū assuꝫ: assaruꝫ. anisum assum: ⁊ ameos. Cōposita sunt ista diaolibanū. tyriaca: ⁊ silˡia. Utatur igit istis medicus iuxta ꝯuenientiā ꝑticularium. Si aūt fluxus ventris venerit propter stomachum ⁊ hu. ca. sunt in causa: tunc euacuetur colera in estate ꝑ vomitum. ⁊ dētur frigida stiptica sicut coriandrum: ⁊ acacia. ⁊ ypoquistidos ⁊ similia. superius dicta cum ponebantur curationes vniuersales. Et sicut vinum albū cōpetit stomacho ita grossū iuuat intestina. ⁊ minoretur potus aq̄: ⁊ istis medicaminibꝰ potest vti ab intus vel ab extra vel in conditis: vel in potionibus aut electuarijs. aut pillulis iuxta industriam medici: ⁊ conuenientiam particularium. Et si materia fuerit phlegmatica purgetur in hyeme cū medicinis vel clisteribus. ⁊ dentur calida stiptica: sicut est tyriaca: ⁊ aurea alexandrina. ⁊ diaolibanum: ⁊ anisuꝫ

assum ꝛ auellane asse. ꝛ castanee asse. ꝛ carnes asse ꝛ frixe. ꝛ fugiat aquā: ꝛ vtat vino antiquo puro fortissimo: sed in pua quātitate: ꝛ vtat medicaminibꝰ intus vel extra vel vtroqꝫ mō iuxta cōuenientiā pticulariū. Emplastrū cōfortās stōachū fri. ℞. se. lini assi. cimini as si. dactiloꝝ. nucis mus. pomoꝝ cipssi. masticis. thuris. laudani. mente sicce. asare baccarie. añ. ℥. j. conficiant cum oleo ro. ꝛ ceca. q. s. ꝛ modicū piscis naualis ꝛ fiat emplastrū. posset ēt fieri remoto oleo ꝛ cera ꝛ pice nauali cōditū cū melle ro. aut zucc. ꝛ ꝙ vtat co mane ꝛ sero. ꝛ silr de fri. poterūt silia fieri qñ cā est ca. vel sirup. vel trocisci. vel multa cōsilia. Et est vlteriꝰ itelligēdū in fluxu vētris: pp stōachū ꝛ itestina ꝗ est cū lubricitate hūida qsi si eēt cibus crudus: sicut dicit in lienteria ꝙ tūc h̄ accidit pp co. mordicātē aut phl'a lubricās. ꝛ tūc sanū cōsiliū ē ꝙ si co. sit i cā ꝙ tēperet epar ꝛ chistis fellis. ꝛ ꝙ euacuetur co. cū mirabo. citri. ꝗ euacuādo cōstringūt. Et si phl'a sit in cā euacuet cū mirabo. cheb. In cā āt ca. vtat isto electuario. ℞. triasandal'. diacodion. diadragāti fri. añ. lib. s. misceant. In cā aūt fri. vtat isto electuario. ℞. diatriton. pipereō. diābre. diamēte. añ. ℥. iiij. misceant: vel fiat istud tale. ℞. anisi. cimini. maratri. se. ruthe. ameos. ziziḃ. añ. ℥. j. assent ꝛ in aceto fortissimo extinguātur. Tūc. ℞. gariof. pipis lon. nucis mus. pomoꝝ ꝛ folioꝝ cipressi. storacis calamite. ligni alo. blacce bisācie cardamomi. calami aromatici. ciperi. añ. ℥. s. alipte muscate. ℥. j. panis zucc. q. s. ꝛ fiat electuariū: ꝛ ē valde pciosū in fluxu vētris lubricatiuo ppter cāsaz frigidā corpe mūdificato. Et si fuerit paup vtat mēta ꝛ absinth. ꝛ rutha.

De fluxu ventris pp oppilationē epatis ꝛ venaꝝ meseraicaꝝ.

Tunc sūme nocet dare stiptica. sz aperitiua ꝛ deoppilatiua: ꝛ h̄ est cura q̄ frequēter deludit medicos: ꝛ licꝫ signa sint posita: nihilominꝰ iteꝝ repetamꝰ pp occultationes huiꝰ cāe. Iste fluxus plus venit de nocte ꝙ de die: ꝛ est cū multis coloribus ꝛ grauedine ptis dextre: ꝛ sine dolore: ꝛ est periodal'. imo stat aliqñ p. x. dies. ꝛ videt patiēti in tēpore medio ꝙ sit curatus: ꝛ quāto plus datur stiptica tāto plus assellat. Et iō itelligēdū ꝙ fluxus vētris pp oppilationeꝫ epatis ꝛ venaꝝ est chilosus pp h̄ quia stōachus nō patit: ꝛ iō stat ibi cibꝰ tribus horis vel plus donec sit digestus. Et postea cū vadat ad epar nō pōt penetrare: q̄re pp oppilatiōes: ꝛ iō descēdit iferiꝰ velociter: ꝛ qꝛ ieiuniū ꝛ alia intestina hn̄t quādā virtutē sanguificā. ſm Gal'. in de iuuamētis: iō fluxui chiloso aliq̄ portio san. est admixta. Curetur igit cū de oppilatiuis: ꝛ cū his que trahūt ad ptē oppositā: sic est vomitꝰ. fiat igit vomitꝰ añ cibū ꝛ post cū se. atriplicis: aut raphani. ꝛ cum oleo ꝛ aq̄ ca. ꝛ si nō pōt ex his euomere: det succus mediani corticis sābuci vsqꝫ ad. ℥. j. ꝛ. s. p se vel cū ouo sorbili. Deinde fiāt fricatiōes lateꝝ. ꝛ vētris: ꝛ spine dorsi: quasi sine iterpolatiōe cū panno aspero: vel cū vino albo ꝛ oleo de camomilla: vel cū isto vnguēto. ℞. scolopēdrie. corticū capparis spicenardi. spice celtice. sq̄nanti. capill' ve. re. se. endi. se. scariole. se. melonis. poliȷ̄ mōtani. lupinoꝝ. fenugreci. absinth. camedreos. añ. ℥. j. armoniaci. lacce. mastic. añ. ℥. j. ꝛ. s. tēperent ista tria in vino ꝛ resoluātur: ꝛ oīa simul pistata bulliāt in oleo

de camomilla ⁊ coletur ⁊ addat cera ⁊ oleū ⁊ fiat vnguētū: deinde fiat talis potio qua vtat mane ⁊ sero qualibet vice vsq; ad. ℥. ij. ℞. radicis feni. petro sil. brusci. sparagi. graminis. mediani corticis ebuli ⁊ sambuci. añ. M. j. tem perētur p diē ⁊ noctē in aceto fortissi/ mo: tūc. ℞. capill. ve. re. M. iij. lupuli scolopēdrie. absinthij. cētauree. came/ piteos. añ. M. j. corticis capparis. ℥. ij. mell' ⁊ zucc. añ. lib. j. fiat sirup. lib. ij. ⁊ . ʒ. ⁊ vtat eo cū brodio cicer.

Regimen ex cibo ⁊ potu.

C Omedat in die frequēter ⁊ pa rū ⁊ nō potet iter duas come stiones: ⁊ panis sit de tritico ⁊ furfure suo: ⁊ sit bene coct⁹: ⁊ bene fermētat⁹ ⁊ cū tēperata quātitate salis ⁊ accipiat quāto min⁹ poterit: q² triti/ cū oppilat: vinū sit clar subtile forte antiquū: ⁊ vtat brodio cicer ⁊ caulíū. vtat feniculo. petros l. sparago recēti. Carnes sint quāto plus poterit volati lia vsualia preterq̄ illa q̄ degūt in aq̄s ⁊ pōt vti carnib⁹ edulinis: ⁊ extremita tibus aīaliū: vtat piscib⁹ squamosis de aq̄s mūdis ⁊ ouis sorbilib⁹: balneetur añ cibum ⁊ in balneo sit camomilla ⁊ mellilotū: ⁊ exeunti a bal. qualibet vi ce accipiat tyriace. ℈. ij. aduertendū tñ diligēter q̄ digestiua celebret in stoma cho multū iuuat ad h̄ puitas cibi ⁊ po tus. Itē aduertēdū q̄ si opus fuerit vtē dū ē diureticis fri. ⁊ aliqñ ca. iuxta cō/ ueniētiā causar. Intelligēdū q̄ diuersi mode est opandū f̄m diuersitatē acci/ dētiū supuenientiū sicut ē fe. ⁊ tussis: ⁊ silia q̄ medicāda sūt quātū ē possibile. Si igit tussis supueniat dimittāt nimis stiptica ⁊ accetosa. Spodiū ē plus pp fluxū san. nariū ⁊ se. assa pp stoachū: ⁊ psiliū: ⁊ arnoglosa pp sitiz ⁊ pūcturā.

⁊ q̄dā supposuerūt sibi aliqñ opium ⁊ mortui sī. Nō accipiat acetosa nec sal sa nec acuta. ⁊ caules cocte in duabus aq̄s cōpetūt: ⁊ lepores ⁊ cuniculi. Ine briatio multū cōpetit: q² facit cibū pe netrare. ⁊ facit sudare et iducit vomi/ tū. Si aūt appetitus sit fortis et digesti ua debilis dētur carnes asse et frixe cū cinamomo pulterizato: et valet siru/ pus de citonijs et similia.

De fluxu virulēto cū excoriatōe et sī.

S I aūt fuerit sine excoriatione tūc aliqñ venit a toto corpe: aliqñ a stomacho: aliqñ ab epate: aliqñ ab itestinis: corpe aūt mū/ dificato iuxta cōueniētiā pticularīū: si fuerit pp mēbra supiora det medicina p os. Si aūt pp itestina det p clistere: Si aūt in medijs fiat vtrūq;. ℞. igitur carabe. coralli albi. et ru. oīum sandal. se. canab. se. acetose. alumis. margari/ tar. añ. ℥. ʒ. mel ro. q. s. et fiat conditū: Si aūt fuerit pp viciū inferior fiat cli stē. ℞. succi plātag. suc. barbe hircine. añ. ℥. iij. acatie. gallar. boli arme. ba/ laustie sumac. añ. ℥. ij. adipis. renū ca/ prar. ℥. j. decoquant in aqua plu. et fi/ at clistere. Si aūt fluxus vētris fuerit cū excoriatiōe tūc intelligēdū ē q̄ me/ dicine frigide stiptice cōpetūt maxime cōglutinatiue: sz qñ ē corrosio indige/ mus ptim abstersiuis et fortasse caute/ rizatiuis. Secūdo itelligēdum est q̄ si venerit pp intestina supiora detur p os et si p inferiora p clistere: et si in medio fiat vtrūq;. Et si indigeat purgatiōe nō fiat nisi cū mirabo. paratis sicut decet. De cibis: cōpetit āt ex eis dare lac bul litū vbi ceciderit lapides fluuiales cā dētes: et epar galline pinguis: et oua et testiculi gallor: et pedes cocti in lacte dulci: et panis de simula vergēs ad azi

mitatem: et risi assum: et si indigeat sale sit salgema assum: nō bibat vinuz in causa ca. sed in frigida bibat paꝝ: ꝛ sit grossum nigrum stipticū ꝛ valēt pisces assi recētes calidi: ꝛ ea q̄ cōpetunt ex sua ꝓprietate sicut dicit Aui: est reub. assum cum suc. plantag. Medicine aūt que multum cōpetūt sunt glandes asse rose. ꝛ terra sigillata. ꝛ bolus armenicus: ꝛ portul' ꝛ succus eius cū semine: ꝛ ita est de plantagine ꝛ coagulu₃ leporis ꝛ caseus sine sale: aut ꝙ sal auferatur. Et si esset vlceratio propter medicinā tūc fiat clistere cū butiro in magna quantitate ꝛ san. dra. paꝝ ꝛ competit panis bis coctus ꝛ puluerizatus ꝛ ꝙ puluis misceat cū aqua ꝛ valent galle ꝛ sumac ꝛ acacia. Adeps aūt capraꝝ valet i sedatiōe doloris si iniꝗcia tur p clistere. Si aūt appareat sanies mundificetur cum aqua mell': aut cum aqua piscium salitoꝝ: aut cu₃ aqua oliuarum salitaꝝ. Et si est magnus calor detur succus cucurbite portul' plātag. virge pastoris: ꝛ addat galla sumac. balaustia. Si aūt volumꝰ cauterizare fiat sic: accipiat myrrha. thus ꝛ crocꝰ. sandaraca. alumē. storax. opiū. castoreum. liciū. carta cōbusta. san. dra. cornu ceruinū cōbustū: chimolea. lutū armenicum. Et si ē dolor nimiꝰ possumus facere clistera cū adipibꝰ vbi sit opium ꝛ alia narcotica. mucillago ēt psiliꝗ. altee se. lini. multū valet. Nūc aūt medicus qui cognoscit morbū ꝛ habet noticiaz materialiū potest eis vti modo exterius modo interius modo supius modo inferius: ꝛ sirupos potest conficere aut elia: aut cōdita: aut trociscos: aut clisteria: aut ēplastra: aut vnguēta: aut bal. ꝛ multa consimilia que medici industrie relinquamus.

De curatione fluxus ventris melīca.

P Urgetur humor melācolicus cum decoctione epithimi: ꝛ foliorum sene. ꝛ mirabo. indis vel cū diasene. diabore. ꝛ modica portione yeraruffi. ꝛ postea vtat isto condito. ℞. zedoarie. charabe. spodiꝗ. asari. beniru. rutbe. risi. aā. ℥. j. assent cū mell' ro. fiat conditū.

De fluxu ventris ratione crapule.

T Unc enim competit rōne crapule fames ꝛ abstinētia ꝛ postea dentur stomachi confortantia sicut sunt pira coctana. vue pas. munde ꝛ similia.

De curatiōe fluxus vētris ex reumate.

E T tūc cura posita est supius caplo de reumate. s. ꝙ reuma restrigat. ꝛ ꝙ cerebrū cōforte tur: ꝛ mā cū tēperamēto ingrosset: ꝛ fiant fricationes in capite: ꝛ olea ꝛ vnguēta: ꝛ empl'a: ꝛ ea q̄ dcā sūt: ꝛ final'r cauteriū: vñ stiptica nō ꝯpetūt ₃ Aui. sed potius vomitus pp hoc ꝙ aggregatū est: vñ totā cura cōsistit in curatione reumatis ꝛ catarri.

De fluxu ventris in ptisicis ꝛ ethicis ꝛ consumptis.

E T licz approximentur morti tamen bonū est vitā plongare quātū est possibile: sumat igitur dragagā. assum ꝛ gūmi arab. assuz ꝛ spodiū ꝛ mucillago psiliꝗ colata: ꝛ assa: ꝛ luť. armenic. ꝛ terra sigillata: ꝛ cāphora: ꝛ succꝰ liquir. ꝛ fiant trocisci ꝛ exhibeātur. ꝛ trocisci de camphora ꝛ de spodio cōpetūt.

De fluxu vē. pp nimiā repletionē totiꝰ

E T tunc cōpetit phloia: ꝛ fricatiōes. ꝛ bal. ꝛ in bal. ponanť camomilla mellilotū ꝛ silia.

¶ De fluxu ventris cretico.

Et est cura q nõ restringatur.
& si nimis excederet coriand.
preparatũ & ea que dicta sunt
in ɔfortatiõe stõi cũ stipticis & potissi/
me fridis rõne fe. ¶ De tenasmõe.
Si aũt fuerit tenasmon aut est
ppter feces duras. aut propt
hu.ca. & frigidos imbibitos i
longaone: aut propter apostema. aut
emoꝝ. & similia. Et si fuerit feces mol
lificet venter ab extra cum emplastris
frigidis de malua & mercurial. & oleo
viol. & cum siru: vioꝝ. per os & inferius
per clistere cum istis eisdem. Et si esset
bu.ca. addat cassief. tamarindi. pruna.
& manna. & similia. Et si esset dolor ni/
mius de causa calida apponant frigi/
da narcotica: sicut opium. iusquiamus:
mandragora. & similia. & filtrum bla/
uum intinctum & bulitũ in aceto & ex/
pressum & ante & retro desuper apposi
tum multuz valet. Et si causa fuerit fri
gida apponant euaporatoria cũ furfu/
re & vino: aut camomilla: aut sale & mi
lio: & fiat suffumigatio cũ furfure & si/
milibus. Balnea aũt & suffumigatiões
& encatismata frigida valent in causis
ca. & ca. in frigidis. & similia. Et si fue/
rit ibi apostema curet sicut apostema
debet curari: & ita de aliis causis.

¶ De fluxu ventris propter colicam.

Et nõ est melior via nisi q cu
retur colica. & ita curabit flu/
xus. Ista. xxii. capitła siue tra
ctatus recapitulatiõis sunt terminata.

¶ Capitulum. xvii. de passiõe iliaca.

ILiaca est pas
sio intestinoꝝ gracilium
cum constipatione ven/
tris & frequenti vomitu
& dolore vehemẽti tãq
si intestina terebello perforentur. Intel
ligendum circa istam materiaz: qm co/
lica & iliaca ɔueniũt in causis & i signis
& pronosticatione & curatione. & cum
hoc differunt. Primo qm in iliaca ẽ ma
ior dolor & citius interficit propter sen
sibilitatem intestinoꝝ: Secundo diffe/
runt qm dolor in iliaca magis est deam
bulatiuus versus dextrum & sinistruz.
Tertio differunt qm iliaca magis pro/
uenit ab aere pestilentiali. Quarto dif/
ferũt qm iliaca magis ẽ ab vmbilico su
perius. Quinto quoniam sicut colica
magis remediat ex clisteriis ita iliaca
ex his que ingrediuntur per superiora:
Ex alia parte ista differunt a dolore re
num: quoniam dolor renum magis ẽ fi
xus i vno loco quietus: & cum hoc do/
lor maior circa posteriora & anchas &
crura. Et cum hoc paꝝ alleuiat cũ cli
steri sicut iuuat colica & discernitur po
stea ea que apparent in vrina.

Cause. Cause istorum sunt aut
intrinsece: aut extrinsece.
Si extrinsece tũc sunt sicut nimius po
tus aque frigide aut ciborum grosso
rum venenosorum. stipticorum. sicut ẽ
caseus durus: aut cõchilia: aut carnes
bouine antique. aũt legumina. aut fun/
gi. aut nespila. sorbe. pira. coctana. & si
milia. & breuiter omnia que coartant
& corrugant & oppilant intestina. Fit ẽt
ex casu & ruptura. Si ab intus aut hoc
est propter intestina; aut ppter alia mẽ
bra. Si ppter alia membra hoc ẽ ppt
apostemata epatis. aut venarum mese
raicarum: aut propter apostemata re/
nuz. aũt vesice. Si aũt venerit propter
intestina hoc est ppter. vii. causas. Pri
ma. s. apostema ilioꝝ calidũ vel frigi/
dum. Secunda causa est hu.ca. imbibi
tus. Tertia causa est humor inuiscat⁹.

Quarta causa est debilitas virtutis sensitiue intestinorum: ⁊ debilitas expulsiue. Quinta causa est ventositas grossa inclusa. Sexta causa est fex indurata in intestinis. Septima causa est vermes inuoluti in intestinis: ⁊ breuiter omne illud qđ claudit ⁊ constringit. ⁊ oppilat itestia. Et si alie sint cause ad istas possunt reduci.

Signa. Cause primitiue discernuntur indicio. Et cause aliorum membrorum discernuntur per dolores locorum: ⁊ per ea que egrediuntur a corpore. Signa autem apostematis sunt ista fe. cal. do. sitis. grauitas. ⁊ potissime si apostema ē ca. Et si apostema est frigiduz omnia sunt remissiora cum inflatione. ⁊ mollicie: ⁊ qr precesserunt cibaria frigida ⁊ hu. sicut sunt lac ⁊ pisces: ⁊ fructus: ⁊ olea. Et si fuerit ex fecibus induratis est dolor grauis: ⁊ videtur sibi q̄ scindantur intestina. Et si fuerit ex vētositate mutatur dolor de loco ad locum ⁊ cum torsione ⁊ rugitu. ⁊ videt sibi q̄ acus sint incluse in itestinis ⁊ q̄ intestina perforentur cum terrebello. Et si ex phlegmate inuiscato est cum grauitate ⁊ frigiditate: ⁊ qr p̄cesserunt ea que multiplicant phlegma. ⁊ rōne dol. Aliquando est ibi calor ⁊ rubedo ⁊ sitis. ⁊ homines indicant q̄ causa sit calida ⁊ non est. Et si fuerit ex ruptura tunc precessit casus ⁊ percussio. Et si sit ex vermibus dicentur signa in locis suis. Et si fuerit ex debilitate sēsus tunc longe egritudines precesserunt.

Pronostica. Ista passio ē horribilis ex eo q̄ stercora mittunt per supiora. ⁊ superueniunt accidentia detestabilia isti egritudini. sicut est sincopis. spasmus. frigiditas. extremitatum. desipiētia: stercus fetiduz per superiora. fetor totius corporis: ⁊ ista omia sunt mortalia: ⁊ cuz hoc est vomitus continu⁹. Et si accidentia minorentur ⁊ medicina sumpta per os descendat per inferiora bonum signum est.

Cura. Aut enim nos intedimus curare accidens aut morbum. ⁊ si accidens propter eius maliciam fomentemus locuz cum aqua ca. ⁊ ponamus euaporatoria facta de sale ⁊ milio. ⁊ camomilla. Et inungatur cum axungia porci ⁊ gallinacea recentibus ⁊ opio ⁊ castoreo. Contra morbum procedamus sic. Si aūt apostema sit calidum fiat in principio phlobotomia. deide fiat talis decoctio. ℞. malue: bismalue: mercurial. viol. volubil. medie. an̄. M. ij. floruz boragi. florum viol. an̄. lib. s. prunoruz. lx. fiat decoctio vsq; ad lib. j. ⁊. s. ⁊ immediate apponātur olei viol. ℥. iij. mell. ℥. s. cassiefi. mundate. ℥. ij. ⁊ fiat clistere. Et cū clistere suam operationem fecerit. accipiatur alia medietas ⁊ apponatur ibi olei amig. dul. ℥. ij. cassiefi. mund. ℥. j. ⁊ s. ⁊ masti. diagredij. an̄. ℈. s. ⁊ istud detur per os. Et si videatur medico expedire reiterentur. Deinde accipiant herbe predicte ⁊ conterantur fortiter ⁊ pistētur cum oleo viol. ⁊ apponatur modica quantitas sandaloruz: ⁊ farine ordei: vt fiat repcussio: ⁊ fiat emplastruz supra locum dolorosum. Si autez sit apostema frigidum tunc accipiantur herbe predicte ⁊ addantur ista. ℞. ruthe: origani: calamēti: ysopi: radi. lilij. an̄. M. j. anisi: maratri: se. ruthe: an̄. ℥. j. turbith. polipod. an̄. ʒ. ij. fiat decoctiones: li. j. ⁊. 4. j. ⁊ accipiat medietas ⁊ apponatur succi blete. 4. j. salis gēme.

ʒ.ij.mell.ʒ.ſ.olei de rutha.ʒ.ij. yerep.
ʒ.j.⁊ fiat cliſtere. Et in alia medietate
reſoluatur yerapi.ʒ.ſ.⁊ detur ad potā
dum. Deinde accipiantur herbe predi
cte ⁊ addantur iſta.ſ.camomille:fenu
greci:ſe.lini:⁊ cōterant fortiter:poſtq̄
bulierint ⁊ ante ſimiliter ⁊ paſtentur
cum oleo de rutha:⁊ fiat emplaſtrum:
⁊ extendat ſupra ventrē. Si aūt fuerit
pp humores inuiſcatos tunc detur ſi/
bi yerapi.conſtantini acuata cuȝ aloe:
⁊ maſtice:⁊ ſerapino:⁊ caſtoreo. Si
aūt fuerit propter feces induratas tūc
fiat cliſtere:⁊ emplaſtrum ⁊ potatio
que dicta eſt in apoſtemate ca.ſed ad/
dat in cliſteri ſapo mollis iudaicus di
ctus. Et ſi fuerit propter cibaria ſtipti
ca detur caſſiafi.⁊ manna:reſoluta in
vino. Si aūt fuerit propter venena tūc
fiat vomitus cum aqua decoctiōis tur
bith:⁊ raphani:⁊ oleo.deīde detur ty
riaca:⁊ licȝ vomitus non conferat in
iſta paſ.tamen rōne veneni eſt expedi
ens. In iliaca igitur corpore mundō.ap
ponātur reſolutiua cū camomilla:ani/
ſo:⁊ rutha:⁊ vino:⁊ ſimilibus. Et ſi
deficiat aliquid de curatione ſupplebi
tur caplo ſequenti de colica paſ.

Clarificatio. Poſſet aliqs dubitare ſatis
rōnabiliter vtrū ſtercora poſſint expel
li per ſuperiora.⁊ videt q̄ nō.qm̄ mul
ta ſunt repugnātia. Primo ex ordine
nature:quoniam nā ordinata ⁊ regula
ta expellit per inferiora ⁊ non per ſu/
periora. Scdm impedimentū eſt q̄ di
ſtantia magna eſt ab inteſtinis vſq̄ ad
ſuperiora. Tertiū eſt anfractus ⁊ tor/
tuoſitas inteſtinorū. Quartum eſt debi
litas virtutis expulſiue cum ſint mem
bra nāliter debilia ⁊ pāniculoſa. Qui
tum eſt groſſicies fecum que cum dif/
ficultate ad ſuperiora mouentur:⁊ iō
ex iſtis.v.impedimentis non videtur
poſſibile q̄ ſtercora aſcendant ad ſu/
periora. Oppoſitum dicunt auctores.
⁊ oppoſitum pȝ ad ſenſum q̄ eſt digni
us omni rōne. Dicendum q̄ poſſibile
eſt.hoc enim negare non audemus ſed
cauſa eſt magna valde:ſicut eſt fortis
oppilatio aut apoſtema ⁊ ſimilia. Cū
enim inteſtina habeant virtuteȝ expel
lendi:⁊ motus expulſionis non poſſit
ire verſus inferiora:tunc mouetur ver
ſus ſuperiora ⁊ iſta ſūt que docet Ga.
ad litteram ſupra illum amphm qui/
buſcunq̄ ex ſtranguria ileos inaſcitur
⁊ ſupra illum in ileos vomitus ſingul/
tus ⁊c. Et cum arguitur q̄ eſt difficile
non tamen eſt impoſſibile.cum virtus
expulſiua incipiat expellere verſus ſu
periora.

¶ Caplm.xviij.de colica paſſione.

Colica eſt paſ/
ſio pēultimi iteſtini qd
colon appellat:cū diffi
cultate exitus ſtercoris
per inferiora:cum dolo
re magno ⁊ punctura. Circa iſtā mām
eſt intelligendum q̄ licȝ inteſtinū non
ſit niſi vnum continuum:nihilominus
ſm ſui reuolutiones ⁊ replicatiōes ⁊
groſſiciem ⁊ ſubtilitateȝ diuerſa nomi
na ſortitur. Ita q̄ primū appellat duo
denū. Scdm ieiunium. Tertiuȝ longū
ſeu gracile ſeu ileon:⁊ ibi cauſatur ilia
ca paſſio. Quartū eſt colon:⁊ ibi cau
ſatur colica paſſio de qua intendimus.
Quintum ⁊ vltimuȝ vocatur longaon.

Cauſe. Huius autem paſſionis
cauſe ſunt multe ſicut di/
ctum eſt capitulo de iliaca. tamen di/
camus cauſarum quedam ſunt extrin

fece quedã intrinsece. Extrinsece sicut est nimius calor aeris desiccans feces resoluendo qd est subtilius ꝛ cum hoc nimia frigiditas aeris comprimendo ꝛ constringendo. ꝛ ſm hoc generatur aliquãdo in flatuventi borrealis. Causatur etiam ex nimio exercitio: ꝛ labore nimio: ꝛ coitu superfluo: ꝛ ex fructibus stipticis: ꝛ ex omnibus cibis grossis ꝛ indigestibilibus difficilis descensus. ꝛ accidit ex ruptura ꝛ corrugatione ꝛ relaxatione sifach. ꝛ ex ruptura ꝛ casu intestinorum in bursam testiculorum. ꝛ similibus. Si autem venerit ex causis intrinsecis tũc accidit ex mala complexione ca. resoluente partes subtiliores. aut ex mala complexione frigida comprimente: aut ex nimia siccitate corrugante: aut ex humiditate non de se sed ratione materie ibi inuiscate. Accidit etiam ex humoribus calidis existentibus in locis vicinis aut imbibitis in substantia intestinorum: aut mixtis cum aliquo humore grosso viscoso ꝛ bene est rationabile ꝙ colica in loco vicino intestinorum faciat frequentius ad retentionem ꝙ̃ quando substantialiter est in intestinis: qꝛ tunc pungit ꝛ mordicat: ꝛ ita secessum prouocat: fit etiam ex apostematibus ꝛ fecibus induratis ꝛ ex passionibus mẽbrorum vicinorum sicut sunt renes: ꝛ vesica: ꝛ omnia alia que dicta sunt superius capitulo de iliaca sicut sunt vermes ꝛ debilitas sensus intestinorum. ꝛ alia consimilia sicut est conceptus. ꝛ ventositas ꝛ similia.

Signa. Aduentus colice significatur ex retentione fecum ꝛ prostratione appetitus: ꝛ appetitu aque frigide. cum aũt adest dolor torsio ꝛ punctura. ꝛ vrina tincta tunc est colica. tingitur aũt rõne doloris: ꝛ qꝛ colica non mundificat per intestina ꝛ ideo resudat ad vias vrinales. Signa aũt specialia habent per res nãles ꝛ nõ nãles: ꝛ contra nãm. ꝛ per iuuãtia ꝛ ledentia. ꝛ ꝑ ea que egrediunt a corpore: qꝛ cũ ẽ a phlegmate tũc qd egreditur est mucilaginosum albuȝ. ꝛ si a melãa est nigrũ siccũ valde. Et si fuerit ex debilitate sensitiue tũc est tumor in vẽtre cum modico dolore. ꝛ si ẽ ex apostemate ca. ẽ cũ pulsatiõe. ꝛ magnꝰ dolor sitis ꝛ pũctura. ꝛ si fuerit apostema frigidũ oĩa sũt remissiora: ꝛ nõ ẽ pulsatio. Intelligẽdũ ꝙ frequẽter decipit medicus idicãs passione renũ colicã ꝛ econuerso. ꝛ iõ opꝫ subĳcere signa distictiua. Colica ẽ cũ maiori dolore ꝛ pũctura: ꝛ extẽdit se supra vmbilicũ ꝛ sub versus pectinẽ ꝛ pitoneõ. ꝛ in ꝓfũdo corpis sub vmbilico. ꝛ extẽdit se in dextrũ ꝛ sinistrũ. ꝛ occupat magnã ptẽ vẽtris ꝛ iuuatur ex clisteri. Passio aũt renũ nõ hꝫ ita sꝫ ẽ dolor ĩ pte posteriori affixus ꝛ ꝑmanẽs: ꝛ in vrina appet in pricipio q̃dam cõtenta pilosa. aut arenosa: ꝛ vrina tenuis: ꝛ alleuiat ex vomitu. Signa aũt aliarũ causaꝝ habent vel ex idicio vel a mã aliorũ morborũ ꝛ suaꝝ causaꝝ: vel ꝑ ea que dicta sunt capitulo de iliaca.

Pronostica. Intelligendũ ꝙ colica mutatur aliqñ vel ex cã ydropisis: artetice: eplie: manie: palisis. Accidẽtia aũt cõsueuerũt venire in colica ꝛ cũ appent sunt mortalia. s. desipiẽtia: spasmus: sincopis: frigiditas extremitatum: sudor frigidus: vomitus continuus. oĩmoda retentio fecum. ꝛ si pustula nigra sicut faba apparet supra ventrem sequenti die morietur.

Cura. Quia egritudines doloro se sunt multum periculose ideo circa curationē huius morbi multi canones sunt considerandi. Primus talis est sicut si accidentia sint multū intensa. Primo mitigemus cum anodis ꝛ mitigatiuis resolutiuis. ꝛ finaliter cum narcoticis. Secundus canon erit talis ꝙ narcotica non apponantur nisi in magna necessitate ꝛ ꝙ non administrentur in magna quantitate ꝛ ꝙ sint bene repressa: ꝛ ꝙ modico tempore moreñt. Tertius erit talis ꝙ nullo modo potet aquam frigidam nec aliquam aquam quanto erit possibile. Quartus erit ꝙ non satisfaciat siti: ꝛ ideo debet potare quanto minus erit possibile. Quintus erit ꝙ si dolor fuerit ex mala complexione ꝙ vtatur alteratiuis tam in cibis ꝛ potibus ꝙ̄ in medicinalibus. Et si fuerit mala complexio cū materia ꝙ euacuetur iuxta formam hu. peccantis. Sextus canon erit talis ꝙ a principio applicentur resolutiua ꝛ calefactoria debilia: ꝛ paulati fiat ascensus ad fortiora. Et si dolor augmētaretur a calefactorio ꝙ statim dimittantur. Septimus erit talis si ventositas fuerit sola calefactoria applicentur. Et si fuerit cum materia digeratur mā phlegmatica: ꝛ postea euacuetur. Et si fuerit cum stercoribus duris ꝙ mollificentur: ꝛ postea cū clisteri euacuētur. Deinde ad calefactoria ꝛ balnea reuertamur. Octauus erit talis ꝙ cum calefactoria applicamus ꝙ regionē epatis conseruemus ne eparrone calefactorū dissoluatur. Nonus erit talis cerebrum confortemus: ꝛ cū oleo ro. inungamus: ne propter ascensionem vaporum ledatur. Decim⁹ erit talis ꝛ est canon mirifice consideratio nis in omni agibili. ꝙ quanto min⁹ poterimus medicinas laxatiuas exhibeamus. Uisis vlibus ad curam colice accedamus. Quidam curant colicam cū medicinis a tota specie sicut est sterc⁹ lupinum. stercus enim lupinū quocūqȝ modo sumptum curat colicam. Sicut enim stercus caninum valet in squinantia ita lupinum in iliaca: ꝛ colica. Distemperetur igitur stercus lupinum cū bono vino ꝛ exibeatur ꝛ misceat cū melle ꝛ sumatur. Deide gratia sinthomatis fomentetur cum aqua decoctionis malue. viol. nenuphar. corianō. ordei: papaueris alb. foliorum salicis ꝛ canne. Si causa fuerit ca. ꝛ deinde fiat sacellatio cum milio: ꝛ furfure torrefactis sine liquore. Et si causa fuerit frigida fomentetur cum aqua decoctionis camomille: melliloti: āthos: sticados: anisi: cimini: ruthe: ꝛ postea fiat sacellatio cum sale tosto: vel cum aniso: ꝛ maratro: ꝛ cimino: ꝛ simibus. Si autē colica fuerit propter apostema ca. In primis fiat phlobotomia de basilica. Deinde si particularia conueniant fiat phlobotoīa de saphenis. deinde fiat clistere de malua: viol. braucha vrsina. mercuriali. oleo viol. ꝛ furfure. ꝛ cassiefi. ꝛ similibus mollificatiuis. Deinde digeratur mā cum sirup. facto de enō. scar. lactuca. liḡ. se. frigidis: ꝛ vino malorum gra. ꝛ zucchαro: deinde purgetur cū prunis ꝛ cassiefi. māna: ꝛ tamarinō. ꝛ modico diagredio. ꝛ mastice: vel fiat cum diaprunis: oxilaxatiuo: trifera sarracenica: reubarbarata: catartico imperiali: electuario de succo ro. vel simplicibus vel acuatis cum diagredio ꝛ mastice: ꝛ hoc cum vno vel cum pluribus. Et si fuerit ex mala complexione alteretur cum iaȝ dictis

ꝛ nutriatur cum pullis: lactu. cucur/
bi. ꝛ aqua ordei: ꝛ vino bñ limphato
ꝛ similibus. Et si fuerit ex mala com/
plexione ca. cum mã fiat sicut dictum
est in apostemate ca. Et si fuerit ex re/
tentione secum: tunc fiat clistere predi
ctum. ꝛ ex istis herbis fiat emplm̃ su/
pra ventrem: ꝛ vtatur prunis: ꝛ cassie
fi. ꝛ silibus. ꝛ si fuerit apostema frigi
dum fiat clistere predictum. sed adda
mus succum blete: camomillã: vel ole
um amigđ. dul. anisum: maratrũ: se. ru
the. yerapi. Deinde digerat mã ꝑ hũc
modum. ℞. rad. feni. petro. brusci. spa
ragi. apij: añ. M. j. conquassent ꝛ tem
perent in aceto. Deinde. ℞. calamenti
origani: ruthe: añ. ʒ. ij. anisi. maratri. se.
ruthe: añ. ʒ. j. mell. lib. j. ꝛ. s. ꝛ abijcia
tur acetum. Deinde purget sic. ℞. flo
res bora. flores viol. vtriusqꝫ sticá/
dos: liquiri. munde. vuaꝝ pas. munda
tarum abaril. polipođ. añ. ʒ. j. fiat de/
coctio: ꝛ in decoctione resoluatur tur/
bith. ʒ. s. coletur ꝛ exibeatur: vel pur/
get cum benedicta ꝛ theodoricõ: empi
ston: acuatis cũ aloe: ꝛ masti. ꝛ turbith
ꝛ zinzib. Et si fuerit delicatus decoq̃/
tur gallus antiquus cum polipođ. ani
so: turbith: folliculis sene. ꝛ postea det
brodiũ eius. Sed in principio ponat
tanta aqua ꝙ sufficiat toti decoctioni.
ꝛ decoquat vsqꝫ ad ossium sepatioñe.
Et si fuerit ex mala complexione frigi
da vtatur alterantibus predictis ꝛ vta
tur pullis assis ꝛ columbis: ꝛ vino for
ti: ꝛ similibus. ꝛ si fuerit mala cõple/
xio frigida cum mã fiat sicut dictũ est
in apostemate frigido. ꝛ in pane ꝛ i ci
bis ponat turbith. ꝛ etiam in vino. Et
si fuerit ex ventositate fiat clistere di/
ctũ in apostemate frigido: ꝛ sacelletur
cuꝫ pane: ꝛ milio: ꝛ furfure: ꝛ se. ruthe
ꝛ aniso: ꝛ cimino: ꝛ calamento: ꝛ sili/
bus: ꝛ vitetur menta qm̃ inflat: ꝛ acci/
piat de cibo quãtominus poterit: ꝛ vi
num sit parũ. ꝛ intret balneũ vbi sit ca
momilla: rutha. anthos. Et si fuerit cũ
retentione secũ fiat clistere predictum
in apostemate frigido. Et si fuerit ex
debilitate intestinorũ ꝛ palisi vtat dia
mẽta diatrion: pipeon: diagalãga: diã
thos cum musco. pliris cũ musco: diã
bra: diamargariton: dianison. Itẽ vtat
tyriaca: mitridato. Notandũ ꝙ in bal
neis debet esse cautela ꝙ nõ sedeat in
aqua nisi vsqꝫ ad diafragma: ꝛ custo/
diamus cerebrũ ꝛ cor ꝛ membra prin
cipalia: vt dictum est. Balnea aũt salsa
nãlia sunt valde bona. ꝛ si nõ habeant
fiant per artificiũ de betonica: german
dria: calamento. origano: maiorana: ꝛ
sulphure. Si aũt colica fuerit propter
rupturã aut vermes hoc dicet in locis
suis. Et si fuerit ꝓpter causas primiti/
uas aut ꝓpter alias causas nõ ad vn/
guem executas reducant ad tẽperamẽ
tum per contrarium: ꝛ ita fiet curatio.

Clarificatio. Notandũ ꝙ bal. aq̃ dul. i
magno dolore plus cõpetit ꝙ̃ bal. aq̃
salse. qm̃ aqua salsa mordicat. ꝛ pun/
git. ꝛ ita augmentat dolorẽ. aqua autẽ
dul. non. ꝛ lꝫ aqua salsa magis consu/
mat ventũ. nihilominus cũ dulci appo
nitur camomilla: anthos. ꝛ silia. quare
ꝛc. Scđo intelligenduꝫ ꝙ colica pas.
bene põt causari ex lapide in intestinis
sed hoc est de raro contingentibus: ꝛ
ideo auctores nõ faciunt mentionẽ qꝛ
raro ibidem generant: ꝓpter latitudi/
nẽ meatuũ: ꝛ qꝛ calor ẽ debilis cũ sint
mẽbra pãniculosa. ꝛ ideo non indurat
mãm: vt inde lapis generet. In renib⁹
aũt ꝛ vesica ꝛ pulmone frequentius

generantur: in renibus et vesica propter stricturam meatuum: et quia superfluitates currunt ad illum locum. Et quia ratione etatis in vesica potest esse calor fortis. In pulmone autem materia est multa: et licet meatus sint lati. tamen calor est fortis quare potest lapis generari: in intestinis autem raro propter causas dictas. aliquando tamen est possibile: et quia materia est multum viscosa et ratione alicuius particularis calor potest esse fortis. calor autem fortis agens in materiam viscosam resoluit quod est subtilius et reliquum indurat: et ita generat lapidem. lapis igitur causatus in intestinis potest esse colice causa passionis sed hoc est de raro contingentibus. Tertio notandum quod medicina laxatiua licet laxet: per accidens tamen potest replere et ita colicam inducere scilicet quando corpus est multum plectoricum et virtus expulsiua debilis et medicina laxatiua habet virtutem attrahendi: licet igitur inaniat replere: tamen potest per accidens. Quarto intelligendum quod licet colica et iliaca sint passiones male et repletionales. nihilominus possunt causari a mala complexione sine materia. sine materia inquantum illa complexio fundat. et iste est modus quia mala complexio calida indurat subtilius exalando. et frigidum constringendo. et siccum indurando et corrugando et humidum oppilando: et ita mala complexio sine materia vel quasi sine materia potest colicam et iliacam inducere vt dictum est in sententia. Quinto aduertendum quod colica frequentius generat ex phlegmate quam ex colera. et quia magis aduenit et quia frigidius et licet colera mittat naturaliter ad intestina et phlegma non mittat: nihilominus non mittitur colera ad intestina: vt ibidem maneat: sed vt feces stimulet et expellat: et ideo colera vna cum fecibus expellat: et licet phlegma mittat ad iuncturas. non tamen mittitur vt abiat et recedat: sed quod remaneat et lubricando iuuamentum afferat. et ita non est simile de phlegmate in iuncturis. et de colera in intestinis. ad aliam enim et aliam intentionem mittunt a natura. Sexto notandum quoniam licet colica causetur ex humoribus frigidis. et vrina deberet esse remissa. nihilominus tingit ratione doloris vt dictum est. quoniam aliis ex modis tingit: et ratione accidentis. et ratione oppilationis. et ratione debilitatis virtutis: et ideo in istis passionibus frequenter decipit medicus. credens propter tincturam vrine quod materia sit calida. cum non sit: quare etc. Septimo intelligendum quod vomitus est malum signum semper in colica quia significat quod pars inferior est oppilata et ita stercora non possunt exire per inferiora. timendum est igitur quod expellant per superiora: et hoc esset pessimum et mortale: licet igitur vomitus non competat in colica. nihilominus vomitus humoralis bene competit in passione renum cum materiam expellat ad partem oppositam: vt dictum est in sententia. Octauo intelligendum quod si colica fuerit ex causa calida et corpus fuerit plectoricum quod bene potest competere phlobotomia al[...]s particularibus concurrentibus. Ultimo intelligendum quod in iliaca et colica cum sunt de causa calida. colica bene possunt competere narcotica modo debito administrata. nec nocent in isto casu. imo directe videtur competere et ratione morbi et ratione accidentium etc.

¶ Capitulum. xix. de melia miracbia.

Miracbia est passio ypocundriata cum terribilitate accidentium. Intelligendum est quod mirach est quidam paniculus circa intestina sic siphac est. alter ita quod paniculo mirach

accidūt morbi cōsimiles. officiales ꝛ cōmunes. ꝛ qꝛ mēbrū est multū sensibile. ideo sequunt mlta accidētia. ꝛ pas. multe. qñ ex hoc aliqñ ypocūdria eleuantur. aliqñ deprimuntur. aliqū venit vel sequit epilia. aliqñ mania. de qua dictū est ꝙ appellabatur mania mirachia. aliqñ sincopis. aliqñ ydropisis. propter dolorem ꝛ torsionē ꝛ puncturam ypocūdriorū: ꝛ ideo appellatur pas. ypocūdriata. Sꝫ mirachia a mirach dicta. colica aūt pas. appellatur dolor ypocōdrioꝝ cū punctura ꝛ mordicatione ꝛ expulsione materie p superiora ꝛ inferiora. cū maximo dolore ꝛ inquietudine sicut dictū est. De causis āt ꝛ signis ꝛ curis satis dictū est superi⁹ capitulo de tortura intestinoꝝ. ꝛ capitulo de iliaca. ꝛ caplo de fluxu ven. ꝛ ideo supersedeo. Sed dei gratia dictū est qđ dictū ē. Intelligēdū tñ circa istā mām ꝙ mirach est pinguedo zirbosa tenuis ad modū retis imediate inuoluens intestina. deinde venit alia pellicula que magis approximat cuti ꝛ appellat siphac. ꝛ hoc ēt dictū est in. Rx. ꝛ dicetur caplo de ydropisi.

¶ Caplm. xx. de vermibus.

Vermes et serpētes ꝛ scarabei generātur ex putredine i corpore humano sicut generant extra in mūdo vermes ꝛ musce ꝛ similia.

Cause. Cā remota vermiū ē omne illud qđ gnāt hu. cruđ. sicut est repletio nauseatiua: ꝛ coitus post repletionez: multiplicatio fructuū ꝛ frumenti cocti: ꝛ ita de aliis que generant hu. cru. phlegmaticum. qñ ex san. non generantur vermes qꝛ corpus eo indiget. nec ex co. qꝛ nullū aīal nutritur nec generatur ex co. ſm Gal. iiij. de simplici medicina. nec ex melia: qꝛ remota est a principiis vite. Restat igitur ꝙ generentur ex phlegmate cū teneat dispositionem mediam inter hu. cum igitur putrefit phlegma in intestinis. tunc illa materia suscipit spiritum vite: ꝛ generantur inde vermes ꝛ similia: ꝛ generantur diuersi ſm diuersitatem putrefactionis ꝛ particule patientis. ꝛ ideo quando putrefit mā phlegmatica in intestinis superioribus: tūc generantur ibi vermes longi ꝛ rotundi. ꝛ appellantur lumbrici. Et si putrefiat in longaone generantur quidam vermes parui rotundi sicut sunt vermes qui inueniuntur in caseo. parui. n. sunt quia diu ibi manere non possunt. ꝛ si morentur magnificantur ꝛ sūt mali valde. Si autem materia putrefiat in intestinis mediis tūc generantur vermes curti ꝛ lati. ꝛ appellantur ascarides seu cucurbitini qđ idez est.

Signa. Quedaz sunt signa vermium que sumuntur a somno: ꝛ quedam a vigiliis. a somno quoniam garriunt in somno. ꝛ patiuntur stridorem dentium ꝛ masticant sicut si haberent cibum in ore. ꝛ habent somnia terribilia. ꝛ excitantur terribiliter. ꝛ cum inquietudine ꝛ ira. Si in vigilijs tunc patiuntur pruritum in naribus ꝛ aliqui eructuationem: dolorez: clamorez: remissionē saliue: ꝛ egredit lingua. ꝛ desiccat os de die plus ꝙ de nocte. ꝛ efficiunt amētes. Sꝫ festucas nō colligūt nec magnū dolorē in capite patiuntur: ꝛ eijciūtur aliqñ vermes

per nares ⁊ per os ⁊ inferiora. imo di
citur ꝙ aliquando perforant intestina
⁊ exeūt extra: ⁊ est stupor audire si ve
rum est. ⁊ ꝙ consueuerunt sequi terri/
bilia accidentia. sicut est mania: epilēia
caninus appetitus: bolismus: sincopis
iliaca pas. ⁊ colica: ⁊ etiam epatis pas
sio: ⁊ sunt vt plurimum cum constipa/
tione ventris: ⁊ illi qui sunt iferius pū
gunt ⁊ mordicant: ⁊ quasi quēdaꝫ pru
ritum continuum: sicut si formice mul
te essent in ano. Et si sint in itestinis su
perioribꝰ ascendit dolor ad stomachū
⁊ ita de mediꝭs causatur dolor in me/
dio loco.

Pronostica. Uermes. n. in febribus quā/
tum est de nā sui semp sunt malū signū
⁊ qꝛ signāt lesionem ptis ⁊ corruptio/
nē mā e peccātis: ⁊ qꝛ sūt ex toto ge/
nere preter nām: ideo nullo mō possūt
esse bonū: nec per se nec ꝑ accn̄s inquā
tum vermes: cōparatiue tñ possumus
loqui de vermibus sic. vermes in febri
bus aut sunt in principio aut in medio
aut in fine. Si in principio aut sunt vi
ui: aut mortui. si viui malū signū est. si
gnificat. n. ꝙ fe. est pestilentialis: ⁊ iō
fugiūt magnā corruptionē. Si mortui
bonū signū est qꝛ significat ꝙ fit ex mū
dificatione. In pricipio. n. non videtur
ꝙ malitia sit tanta ꝙ possint esse ma/
gni rōne malicie morbi. Si aūt in fine
appareāt ⁊ sint viui bonū est: qm̄ tunc
veniunt rōne mundificatiōis: ⁊ ita vi/
detur dicere Auicen. si aūt sint mortui
malū est: qm̄ ex malicia materie videt
esse. Si aūt appeant in medio morbi
sp est malū: siue sint viui siue mortui:
febris eni concomitās vermes sp ma/
lū: pro tanto qꝛ cōsumit nutrimentum
vermibus. Scōo est malū qꝛ augmen
tant putredineꝫ: ex qua generantur ver
mes. Tertio malū ē qm̄ iflāmantur ⁊
calefiūt vermes: ⁊ ita angustiantur. ⁊
magis mouentur. ⁊ ita patientes ma/
gis molestant: generant igit frequentiꝰ
in pueris ⁊ gulosis: ⁊ circa autūnum:
⁊ breuiter in oi eo in quo materia cru
da multiplicatur.

Cura. In primis rectificet dieta ⁊ totum regimē vt phle/
gma non multiplicet in corpe. Deinde
digerat materia cuꝫ oxill' diur. Et pur
get materia cū yerapi. acuata cū agari
co. ⁊ pulpa coll'. Deinde si materia cō
tinet i itestinis superioribus dentur po
tationes p os. ⁊ si in inferioribus fiant
suppositoria ⁊ clisteria. ⁊ si in mediꝭs
fiant vtrūꝗ. Uermes aūt iterficiantur
per hunc modū. detur lac ad potandū
duobus diebus vel tribus: ⁊ post in il
la hora det acetum vel aliquod ama/
rū mixtū cū lacte sicut aloes: vel mel
cum aloe. ⁊ velociter interficiuntur. vl'
detur se. centauree. Ecce ꝙ fit mō com
muniter de nouo. detur semen zedoa/
rie tritum ad potandū cum brodio vl'
cū vino: ⁊ proculdubio interficit oēs.
Si aūt magis particulariter volumus
procedere procedamus sic. vermes. n.
aut sunt cum fe. aut sine fe. Si sine fe.
tūc ꝓculdubio amara iterficiunt. Ista
igit sunt mālia enula. psiccaria. menta/
strū: rutha: aloes folia persici. ⁊ cortex
eius: absinthiū: fella: lupinus. amigd.
amara. nucleus persici: costus amarus
cētaurea: ⁊ multa cōsimilia. Accipiant
igit aliqua ex istis ⁊ fiat potio: ⁊ aliq
per os: ⁊ accipiat aliqua ꝓportio: ⁊ fi
at clistere: ⁊ ex istis pōt fieri emplm̄ ⁊
desup apponi quolibet istoꝝ modoꝝ
pn̄t interfici vermes. Pro vermibꝰ aūt
minutis qui sunt in longaone fiat sup/

positorium de sale gēma: vel de lardo
ne: ⁊ ꝙ stet ibi aliquibus horis: ⁊ po/
stea ꝙ extrahat subito ⁊ lardo īueni
tur plenum de illis vermiculis. Aqua
salsa potata interficit vermes. cū autē
mortui sunt ⁊ nā non euacuat extrahā
tur ⁊ euacuentur. Aliter illud cadauer
magna induceret nocumenta. Illa aūt
que euacuunt ⁊ interficiūt sunt ista. s.
aloes: succus yreos. ⁊ succus cucume/
ris asinini: agaric⁹: turbith: pulpa coll.
⁊ cartam⁹ qđ est se. croci hortensis. su
periores aūt euacuant per ea que su/
munt per superiora. ⁊ inferiores ꝑ cli
steria facta ex his dictis. medū vtroqꝫ
modo: yerapi. ⁊ tiriaca interficiūt ver
mes: sapo mollis si ꝓiciatur per cliste
re: vel si apponatur supra vmbilicum
interficit vermes. Utantur pullis colū
barum ⁊ vtant in brodijs ⁊ salsamen
tis pipe: gariofi. zedoaria: galanga vi
tet atriplices: ⁊ fructus: ⁊ caseū recen/
tem: ⁊ oīa que generant mām crudam
phlegmaticā vt dictum est. Si aūt ver
mes sint cum fe. tunc ista calida essent
multum nociua. tunc igitur detur siru/
pus acetosus. ⁊ mala granata: ⁊ pur/
getur cum electuario de succo ro. ⁊ tri
fera sarracenica: ⁊ yerapi. ⁊ empletur
cum succo lactuce: ⁊ vermiculari ⁊ fa
rina ordei: ⁊ aceto: ⁊ vtat brodio cau/
lium ⁊ cicerū: ⁊ lentiū: ⁊ aqua ordei: ⁊
vtat coriandro in salsamētis: ⁊ fiāt cli
steria de cartamo. ⁊ alchitrā qđ ē pix
liquida. semē cētonice: vel semē zedoa
rie: vt dictuꝫ est interficit oēs vermes.
Silr interficiantur oēs serpentes si i
grediant corpus humanū aut si ibidē
generentur per modum dictum.

Cura. Intelligenduꝫ ꝙ vermes
generant suo modo sicut
generantur lapides in renibus ⁊ vesica
qm̄ materia est grossa ⁊ viscosa in re/
nibus ⁊ vesica: ⁊ calor est fortis gene/
rat lapidem: qm̄ calor fortis intēdit di
gerere: ⁊ ita exalat subtile ⁊ remanet
qđ est grossius: ⁊ ita mā petrificat. qm̄
ex inobedientia materie ad plenū dige
ri non pōt nisi sicut dictū est: ⁊ ita acci
dit nature ꝑ accidens lapides genera/
re. Si aūt virtus esset debilis nūꝗ̄ ge
neraretur. ita est de vermibus qm̄ qn̄
materia ē grossa cruda crapulosa ⁊ ca
lor fortis tūc intendit digerē ⁊ assimila
re quantū erit possibile ⁊ nō pōt pro/
pter ineptitudinem materie: ⁊ qꝛ mate
ria recipit quādam indigestionē ⁊ acq
rit caliditatem ⁊ humiditatē: ideo mā
suscipit spūm vite: ⁊ ita facit nā qđ est
sibi possibile. quare ex hac mā suo mo
do putrefacta ⁊ ebullita generant ver
mes: ⁊ ita suo modo pediculi: ⁊ serpē
tes: ⁊ scarabei: ⁊ multa cōsimilia. ⁊ ge
nerant intra corpus humanū. ⁊ ita nō
venit putredo ex parte agentis sed ex
pte materie: ⁊ licꝫ si virtus fortis in se
non tamen in tantū per compationem
ad mām ꝙ ipsam vincere possit. Secū
do notandum ꝙ postꝗ̄ sumpta sunt
amara propter vermes corpus cōtur/
batur propter duo: quoniam vermes
mouentur ⁊ agitant cum non possunt
sustinere fortitudinem amarorū. Se/
cundo quoniaꝫ amara interficiunt ver
mes ⁊ putrefiunt vermes ⁊ inde gene
rantur cadauera: ⁊ ita suntvenenosi ꝙ
conturbant corpus. amara igitur con/
turbant ⁊ hoc est per accidēs. Tertio
notandum ꝙ vermes magis generant
in iuuentute ꝗ̄ in senectute. Primo ꝓ/
pter malum regimen qđ cōmuniter est
magis in iuuenibus ꝗ̄ in senibus: ⁊ ita
hu. crudi generant qui sūt mā vermiū.
⁊ cum hoc calor fortior est qui est cā

efficiens: ꝛ licȝ in senibus materia fue niatur non tamen est causa efficiens. Quarto notandum ꝙ vermes plus ge nerantur in autũno: quoniam ibi sunt plures fructus: ꝛ tẽpus est magis inor dinatuȝ. digestio peior. ꝛ hu. crudi plu res propter debilitatem caloris: ꝛ ita plures vermes generantur. licȝ tempꝰ sit frigidum ꝛ siccuȝ. ꝛ ver accedat ad calidum ꝛ humidum: quoniam cause que occurrunt magis excedunt. Quin to notandum ꝙ vermes non generanť in qualibet concauitate corporis: sed in stomacho ꝛ intestinis: qꝛ ibi abun/ dat plus materia phlegmatica ꝛ calor remissus. in pectore autem ꝛ in venis non sic. quare ꝛc̃. Et si alibi generẽtur hoc est de raro contingentibus. Sexto intelligendum quoniam licȝ vermes generentur a calore innaturali cuȝ sint preter naturam. vermibus tamen ẽ na turalis. Septimo notandum ꝙ ver/ mes qui sunt circa longaoneȝ inducũt stridorem dentiũ. ꝛ stuporeȝ ꝛ abomi nationeȝ: qꝛ lacertus ani qui claudit ꝛ aperit habet colligantiam cũ cerebro ꝛ stomacho: sed vermes superiores ĩ/ ducunt appetitum cum sugant ꝛ cibuȝ consumant qui ad totum corpus dele/ gari dȝ. Ultimo notandum ꝙ amara competunt non vt nutriant sed vt ver/ mes interficiant: qꝛ nullum animal nec nutritur nec generatur ex amaris ꝺm doctrinam Gal. iiij. de simplici medici na. ꝛ aliquando ex vermibus genera/ tur fe. ꝓpter approximationẽ ad cor.

¶ Caplm. xxj. de passionibus ani. ꝛ primo de emorroydibus.

Passiones ani quantũ est de presen/ ti sunt. x. sicut emoꝛ. apostema: condilomata: cicatrices fi cus: ragadie: paralisis: fistula: exitꝰ ani pruritus. Sȝ primo agamꝰ de emoꝛ. Emorroydes est fluxus san. ꝑ venas que sunt in ano. Intelligendum ꝙ ave na chili ꝓcedunt. v. vene: que multipli cantur ad circulũ nature. que replenť aliquando san. melico. ꝛ aperiunť ve/ ne que fluunt: ꝛ talis fluxus appellať fluxus emoꝛ. ꝛ quando fluxus ẽ tẽpe ratus facit multa iuuamẽta ꝛ ꝓseruat a multis egritudinibus melicis adu/ stis ꝛ corruptis: sicut est mania: melia pleuresis: lepra: morphea: ydropisis: ꝛ ptisis: malũ mortuuȝ. quartana pas. splenis: ꝛ ita de aliis oĩbus consilibꝰ. Et sicut preseruat ab istis cũ tempate fluunt. ꝛ ita cum consueuerũt fluere: ꝛ oino cessant oẽs predicte egritudines generanť. Silr si fluant vltra tẽpamen tum tunc sunt cause ydropisis ꝛ ptisis. In illis igitur in quibꝰ hu. melici mul tiplicanť tempatus vsus earũ confert. tempatus aũt vsus appellať cũ senti/ unt se alleuiatos ꝛ melius comedẽtes ꝛ cũ sentiũt se grauiores ꝛ cũ malicia appetitus ꝛ cum fedo colore tunc iaȝ superfluit fluxus. quare statim cõstrin gende sunt.

Cause. Quedam sunt extrinse/ ce. ꝛ quedã intrisece. Ex trinsece sicut est acceptio medicine la/ xatiue: acute: pungitiue ꝛ similia. Si intrinsece sicut sunt hu. adusti q̃ multi plicati ad inferiora rumpunt venas ꝛ faciunt fluxum: ꝛ ꝺm diuersitatem hu. peccantis diuerse species emoꝛ. inue/ niuntur. Quedam enim fiunt de san. ꝛ vocantur vuee: ꝛ quedaȝ fiunt de san. ꝛ co. ꝛ vocãtur morales sicut emoꝛ. cum incipit rubificari. ꝛ quedam vocã tur verrucales ꝛ ille sũt de melia. ꝛ q̃/

dam sunt de phlegmate: sz raro: et ta-
les sunt sicut vesice al.

Signa. Si emorr. sunt ex hu-
midis frigidis tunc sen-
titur coturbatio et dolor et grauitas in
ventre. et si sint ex hu. ca. sentitur pun-
ctura et mordicatio circa anum sicut si
pateretur tenasmon. et cosueuerunt ista
accidentia sequi. discoloratio faciei: et
grauitas coxarum: et hoc dico quan-
do fluunt vltra temperamentum. et est
vtile habere signa quoniam frequen-
ter accidit quod aliqs credit habere emor-
roydes et non habet: sed erit tenasmon
aut ragadie et simil a. et aliquando no
credit habere et habet: et hoc non cre-
dit: quia nullus tumor apparet extra:
sed sunt intus intra anuz. Confert etia
scire propter hu. peccanté: vt sciamus
per quem modum euacuare debem9.

Pronostica. Hypo. docuit
nos pronosti-
care: quoniam postq consueuerut flue-
re si omnes subito restringantur ma-
gnum periculum est quoniam pessime
egritudines generatur. potissime si flu-
xus esset antiquus: vna igitur remane-
at aperta. Secundo debemus prono-
sticare quod omnes vniuersaliter sut diffi-
cilis curationis: et qz pars illa est enor-
mis et rugosa. et non potest perscruta-
ri causa sicut decet: nisi fiat per restau-
ratores: et illi vt plurimum sunt igno-
rantes. Secundo est difficilis curatio-
nis: qz illa pars est multum sensibilis.
Tertio qz est cali. et semita multarum
superfluitatum et quasi continuarum.
Quarto qz est membrum frigidum et
non habet virtutem fortem. Quinto
quia in decliuiori est parte corporis.
Sexto quia verecundatur coiter
detergere: et si detegant non sunt obedi-
entes: et ita de aliis causis conformi-
bus. Tertio possumus pronosticare
quod si in retentione emorr. superueniat
fluxus sang. narium: aut fluxus men-
struorum bonum est et maximu iuua-
mentum consequuntur.

Cura. Circa regimen emorroy-
darum tria sunt necessa-
ria. Primo scz quod si nimis fluant quod re-
stringantur. Secundo quod si preter soli-
tum restringantur quod aperiantur. Ter-
tio. s. quod ad ista consueuit magnus do-
lor sequi quare oportet quod mitigetur et
blandiatur. De primo procedam9 sic.
si emorr. fluant nimis quod designatur per
ea que dicta sunt si particularia conue-
niant fiat primo phlobotomia de epa-
tica: deinde mundificetur corpus sm
exigentiam hu. peccantis. Si igit san.
dominetur mundificetur corpus cum
cassiafi. et tamarindis. Et si co. cuz mi-
rabol. citri. Et si melia cum indis. Et
si phlegma cum chebul. et ista omnia
parent sicut opz. Deinde ponat vento-
sa cu scarificatione iter spatulas. dein-
de ponant empla restrictiua: seu vn-
guéta supra anu. ℞. acacie: masti. thu-
ris: san. ora. tele arance. pilor lepo ris
minutissime incisor. glutis piscium: glu-
tis carpentariorum: gallar sumac: mirti-
lor: an. ʒ. j. fiat empl̄m aut vnguentum
et desup apponat. Et si aptio fuerit i-
tra anu fiat stuell9 et intigat et itromit-
tat. tn oz ee cautela quod si nimis fluxerit
quod vna dimittatur aperta: et hoc pot fie-
ri qz pistent ficus cu aloe et desup illa
qua volumus apponamus. vel aliud
consimile aperitiuum vtatur isto ele-
ctuario. ℞. triasano. diacodio. carniu
citoniorum conditorum cum zuccha.
sine speciebus: an. ʒ. iiij. misceant. Itez
emplastretur locus cuz micleta. et atha

nasia: vel vtatur ista potione. ℞. ossa mirabol. ⁊ assentur: gũmi arabi. masti. ro. añ. ʒ. ij. anisi: cimini: assorum: ligni aloes: gariofi. epithimi: añ. ℥. j. conficiã tur cum sirupo mirtino. ⁊ fiant trocisci ⁊ exibeant cum aqua pluuiali. Et si cã fluxus esset frigiditas: ventositas: ⁊ si milia. addamus cinamomum: galangã zinzi. aristol. añ. ʒ. j. ⁊ ß. Si aũt emor/ roydes. restricte fuerint preter solitum: ⁊ fluxus precesserat antiquus: tũc ape/ riende sunt: qr nouum fluxum restrictũ nõ opz aperire. Tunc igitur in primis fiat phlobotomia de saphena. Dein/ de mundificetur corpus. Si causa est ca. cum trifera sarracenica reubarba/ rata. Et si causa est frigida cum bene/ dicta: ⁊ theodoricon. emperiston. Dei de fomẽtetur ⁊ sedeat in aqua vbi ista fuerint decocta. s. prasium: origanũ: ca lamẽtũ: porri: bletc: abrotanũ: ⁊ silia. Deinde inungat cum oleo amig. ama rarũ: vel cum aliquo felle: vel cũ lacte ficus vel fiat emplastrum de stercore columbino: nucleis persicorum: galba no: bdellio: staphisa. aspalto: medulla cerui: succo titimali: pulpa coloquinti de: sale nitro: centaurea maiori: alumi ne zuccharino: vel fiat vnguentum: Et si fuerint intus posite fiat stuellus ⁊ il/ liniat ⁊ intromittatur. Et si ista nõ va leant aperiantur cum sanguisugis vel cum phlobotomo. Et si emorrois eẽt magnificata posset remoueri cum no/ uacula vel cum aliqua medicina cau/ stica. sicut est calx viua: atramentum: vitriolum: auripigmentum: vel scinda tur paulatine cum pilo caude equine: vel abluantur frequenter cum aqua de coctionis istorum. ℞. porros: caules: frumentum: alumen: calcem viuaz: bu liant in aqua: ⁊ fomentetur frequenter locus ⁊ proculdubio facit ipsas cade re. Ultimo cauterizentur cũ ferro ca. ⁊ tunc restauratoribus relinquamus. Si aũt dolor sit magnus mitigetur sic. se/ deat in aqua camomille: melliloti: ro/ sarum: corianð. sumitatuz papaueris. Deinde inungatur cum oleo sisamino ⁊ oleo amigdali. dul. ⁊ cum medulla cerui: ⁊ vituli: ⁊ sepo ircino recenti ⁊ cũ pinguedine anatis: galline. Istud etiam sedat dolorem emorroy. ℞. ce/ paz ⁊ coquatur inter prunas: ⁊ postea pistetur cum sepo ircino re. ⁊ fiat em/ plastrũ ⁊ desuper apponatur. Et dicit ꝙ apium emorroydum multum valet licz aũt spẽs habet radicem rotundaz compressam ad modũ sicilij ⁊ ex me/ dio inferioris partis exit vnica radix. Si aũt dolor sit in intestinis potet mu cillago psilij cum siru. ro. ⁊ ex istis eis/ dem cũ oleo ro. ⁊ albumine oui. ⁊ dra gaganto: ⁊ cũ gũmi arabi. fiat empl'z. Et est intelligendũ ꝙ anteꝙ ista loca/ lia remedia applicent. corpus dz pri/ mo mundificari cum phlobotomia ⁊ farmacia. aliter mitigatiua parum va/ lẽt. Itẽ radix lilij decocta ⁊ pistata cũ oleo mirtino: ⁊ desuper apposita mul tum valet. Lana succida cũ oleo ro. su pposita multum valet. Similiter diaq lõ desup appositũ multũ valet cũ mo dico opio ⁊ croco. sedat eniz dolorem emorroydarum.

De apostemate ani.

i

N primis mũdificet corpus ⁊ purget ⁊ dieta ⁊ regimen exibeant ßz diuersitatẽ pticu lariũ. B fctõ fiat tale remediũ: decoqnt lentes ⁊ terantur cum rosis: ⁊ folijs so latri. ⁊ oleo rosa. ⁊ fiat emplastrum. Deinde fiat istud. ℞. sumitates papa ueris al. iusquiamus: portul. vitellum

oui.micam panis: ꝛ oleum rosa. ꝛ fiat emplastrum. Et si materia est frigida apponantur ista. s. se. lini: fenugre. gū/ mi arabi. folia caulium: oleum de ca/ momilla ꝛ similia. Et est hic intelligē dum ꝙ apostemata ani ante tempus debent rumpi ꝛ aperiri ꝛ mundificari ne profundenter quia timendū est de fistula.

¶ De condilomatibus ꝛ cicatricibꝰ.

Condilomata ꝛ cicatrices sūt quedā excrescentie circa anū panniculose molles rugate ꝛ quando sunt plene ꝛ inflate appellant condilomata: ꝛ quando sūt vacue ap pellantur cicatrices. quare curationē restauratoribus derelinquo.

¶ De ficu ani.

Ficus sunt quedam excrescen tie ad modum ficus habētes quedam granula alba minu/ ta ab intus: quorum curationē restau ratoribus derelinquo. Ista enim pos/ sunt curari sicut dictū est de abscisio/ ne emorroydarum.

¶ De ragadijs ani.

Ragadie sunt apertiones ve/ narum que sunt in ano dolo/ rose sine tūore: ꝛ ꝑ hoc diffe runt ab emorroydibus: q2 aptio emor roi. est cum tumore: per ragadias er/ go possumus intelligere vlcera fissu/ ras ꝛ consimiles solutiones continui tatis dolorosas: ꝛ hoc dicitur q2 cura/ tio istorum pōt esse vna.

Cause. Cause aūt istarū sūt sex dura sicca scindens illas partes: aut apostema ca. aut fluxus emorroydarū: aut quilibet fluxus acu tus: aut aliquod extrinsecum scindens ꝛ rumpens ꝛ similia.

Cura. In curatione talium opꝫ supponere ꝙ corpꝰ sit mū dificatum: ꝛ ꝙ patiens sit in bono re/ gimine. Deinde ad particularia venia mus causis omnibus remotis. Si aūt huiusmodi vlcera fuerint hūida aquo sa virulenta quasi saniosa tunc fiat ta/ le vnguentum. ℞. litargi. ℥. s. cathimie auri ꝛ argenti: ceruse lote: aloes loti: masticis: thuris: sarcocolle: ostraceo/ rum: gallarum: psidie: balaustie: mu/ mie: boli armeni: añ. ℥. j. pulverizētur ꝛ conficiantur cum oleo ro. ꝛ fiat vn/ guentum. ꝛ locus quotidie bis aut ter inungatur: ꝛ abluatur cum vino puro ca. ꝛ modico mell'. ꝛ desiccetur: ꝛ po/ stea vnguentum apponatur. Si autē iste fissure fuerint facte ex nimia sicci/ tate fiat tale vnguētum. ℞. medull' cer ui: vituli: medulle que est in maxilla porci: axungie gallinacee: ꝛ anatis: ꝛ butiri sine sale: olei sisamini: olei ami/ gda. dul. olei mirtini: olei de papaue/ re: añ. ℥. ij. aloes. litarg. cathimie lote ꝛ dragaganti: ana. ʒ. j. cere noue. q. s. ꝛ fi at vnguentum ꝛ potest addi farine vo latil' molendini.

¶ De paralisi ani.

Paralisis ani dicitur exitus ani seu egestionum inuolun/ tarie.

Cause. Cause autem quedā sūt extrinsece quedam intrin sece. Extrinsece sicut est sessio supra la pidem frigidum: aut in aqua frigida: aut casus: aut percussio supra spinam dorsi: aut incisio lacertorum ꝛ neruo/ rum: ꝛ tunc venit subito ꝛ est incura/ bilis. vnde aliquando emorroydō. ali quando incaute scinduntur. aliquādo etiam venit propter vnguenta frigida ꝛ similia. Si ꝓpter causas intrīsecas

tunc venit vt plurimum propter malā complexionem frigidaꝫ ⁊ hu. sicut est hu. phlegmaticus frigidus grossus viscosus imbibitus in lacertis longaonis. Et aliquando est propter humiditatē imbibitam propter calorem: ⁊ tūc est ibi pūctura ⁊ mordicatio ⁊ arsura.

Cura. Si autem causa fuerit frigida sedeat in aqua vbi sit menta: saluia: calamentum: costus: absinthiū: sauina: squinātum: ⁊ postea inungatur cuꝫ oleo de nuce cipressi ⁊ foliīs eius: ⁊ spicanar. ⁊ costo: ⁊ euforbio. Et modo fiat vnguentum. ⁊ modo aliud. ⁊ ista continuentur corpore mundificato donec perfecte sit curat⁹. Si aūt talis paralisis fuerit cum calore sedeat in aquis vbi fuerint ro. psidie balaustie: mirtilli: ⁊ acetum. ⁊ postea inungatur cū oleo ro. ⁊ mirtino: ⁊ possunt apponi aliqua ca. sicut est costus. ⁊ si esset ibi tenasmon apponantur adipes ad mollificandum. in fine autem sedeant in aquis salsis vt materia euaporet ⁊c.

¶ De exitu longaonis.

l

Ongaon egreditur aliquando propter apostemata ⁊ tūc prius curentur illa. aliquādo egreditur propter nimiam compressionem. aliquando propter quādam mollificationem sicut in pueris. ⁊ propter alias causas consimiles. ⁊ qnq3 egreditur ⁊ reuertitur ⁊ tunc facilius curatur. In exitu igitur longaonis sedeat vt dictum est in aqua vbi sit costus: cortices fabaꝝ. hypoquistidos: psidia. balaustia: nux cipressi: euforbium: pulpa coll. Uel bulliant ista in vino pontico ⁊ sedeat ibi. deinde inungatur intestinum cum oleo laurino: ⁊ superaspergatur isto pul. ℞. myrrhe: mumie: nucis cipressi: masticis: thuris: gallarū sumac: añ. ⁊ fiat pul. ⁊ intromittatur ⁊ quotienscūq3 exiuerit fomentetur primo. deinde inungatur. ⁊ deinde puluere aspergatur. ⁊ deinde intromittatur: comedat mollificatiua ⁊ lenitiua ne cogatur comprimere anum. suffumigatio cum spolio serpentis valet. non solum in exitu ani: sed etiaꝫ in exitu matricis. Similiter valet suffumigatio facta cū bdelio: capparis etiam valet.

¶ De prurito ani.

q

Uandoq3 fit pruritus propter vermes: ⁊ curentur vt dictuꝫ est: ⁊ quādoq3 fit propter humores acutos: ⁊ tunc mutetur dieta ⁊ regimen in oppositum: ⁊ euaporetur materia imbibita. ⁊ fiant suppositoria sedatiua doloris. ⁊ fiat sicut dictum ē capitulo de tenasmone.

¶ De fistula ani.

f

Istula aliquando orit in ano ꝑpter apostemata aut emorroydas. ⁊ similia. ⁊ aliquando profundat se multum. ⁊ aliquādo parum. ⁊ quanto se plus profundat tāto plus deteri⁹: ⁊ aliquādo perforat intestinuꝫ ꝙ discernitur. qr feces exeunt per fistulam ⁊ sanies per foramen ani. ⁊ aliquando consumit magnam partē lacerti qd̄ discernit: qr sterc⁹ exit inuolūtarie: ⁊ si digitus intromittat in anū non potest bene constringi vndiq3. profunditas aūt fistule discernitur ꝙ comprobetur cū tenta de prouinca: ⁊ tunc scietur quante profunditatis est. quanto aūt profundior tanto tardius curat quāto aūt minus penetrauerit tāto ve

locus curatur. Intelligendū b ꝙ quā do fistula penetrauit intestinum ⁊ vesicaȝ omnino fistula incurabilis est. ⁊ si est curabilis cauendum est valde a lacerto: ⁊ curabilis non potest curari nisi discoopiatur locus vsqȝ ad fundum vel cum ferro vel cum alijs medicationibus: ⁊ ꝙ locus bene mundificet: ⁊ ꝙ paulatine caro regeneretur. De fistula aūt fuimus locuti superius in libro primo cum fuimus locuti de egritudinibꝰ anguli ipsius oculi in apostemate qd̄ appellatur garap apud Auic. ꝙ generatur in lachrymali a parte nariū. ⁊ fuimus locuti quando loquebamur de egritudinibus mamillarum. deinceps aūt istam curam restauratoribus totaliter relinquamus.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ mirabolani contra emorroydas ad mundificādum corpus aliquando plus valent. ⁊ aliquando aloes plus: qn̄ volumus restringere fluxum emorroydaꝝ: aut fluxuȝ ven. plꝰ valent mirabolani. qm̄ ante se laxāt: ⁊ post se constringūt. nec valet tunc aloes: qꝛ ꝓprietatem habȝ aperiendi orificia venaꝝ. sed quādo volumus apire ⁊ laxare plus valet aloes. Secundo notanduȝ ꝙ galle ⁊ similia stiptica valent contra exitū longaonis licȝ sint frigidi: propter duo: aut qꝛ humiditas lubricare faciens iuncta ē cuȝ calido: aut qꝛ ista stiptica frigida pmisceantur cū multis ca. constrictiuis. sicut est nux cipressi: mastix: myrrha: thus ⁊ similia: ⁊ ita possunt competere. Tertio intelligendum ꝙ fluxus emorroydarum causatur vt plurimum ex san. grosso melico imo quasi aliter non fit qm̄ nā ⁊ proprietas sanguinis melici ē vt descendat versus inferiora. Ex co. autem purā non est qꝛ magis ascendit ꝙ descendat. Ex phlegmate puro nō. qm̄ licȝ abundet in intestinis nō tamē in venis. Ex san. non: qm̄ non extrahit per violentiā: sed magis trahitur a mēbris propter nutritionē. Sed qꝛ sang. melicus est grossus ⁊ feculentus. ideo descendit ad ianuā nature. quare fluxꝰ emorroydaꝝ ē fluxus melicus. Quarto intelligendū ꝙ lȝ san. melicus purget per menstrua in mulieribꝰ. nihilominus possunt habere emorroydas qꝛ sā. melicus dn̄atur in nimia quātitate: ⁊ ita purgat duplici emūctorio: vel qn̄ menstrua retinent p̄ter nām: ⁊ tunc aliqn̄ nā illud supfluū in purū ad emorroydas trāsmittit. Quinto notandum ꝙ sang. melicus q̄ p emorroydas euacuat quodāmodo ē necessariꝰ: ⁊ nā potest se iuuare ex illo: ⁊ iō retinet quātū pōt: quare ē fluxus periodicus. sed ex alijs supfluitatibus sicut ē vrina ⁊ egestio nō intendit nā se iuuare. sed cū occurrunt expellunt: ⁊ iō motus eoꝝ nō est periodicus. Sexto aduertendū ꝙ iudei vt plurimū patiunt fluxuȝ emorroydarū. ꝓpter tria: ⁊ qꝛ cōiter sunt in ocio: ⁊ iō cōgregant supfluitates melice. Secūdo qꝛ cōiter sunt in timore ⁊ anxietate: ⁊ iō multiplicat san. melicus iuxta illud Hypo. timor ⁊ pusillanimitas si multū tps hūerint melicū faciūt. Tertio qꝛ hoc ē ex vltiōe diuia iuxta illud. Et pcussit eos i posteriora dorsi obprobriū sempiternū dedit illis. Septimo notādū ꝙ phlobotomia in hoc casu cōpetit cū supfluit fluxꝰ: ⁊ qꝛ euacuat māȝ ancedētē ⁊ distrahit mām ad oppositum. Octauo notādū ꝙ in fluxu emorꝝ. competit primo phlobotomia ꝓpter mām cōiunctā de saphena. Nono itelligēdū ꝙ exitꝰ ani frequētiꝰ

accidit in pueris propter relaxationem neruorum et lacertorum rõne humiditatis currẽtis ad longaonẽ et relaxãtis illa mẽbra. In senib' aũt lz abũdent in phlegmate cũ nerui et lacerti sũt idurati nõ possũt relaxari quare exit' lõgaonis non fit in senibus vel valde raro. Decimo itelligendũ q frigiditas mortificãs lubricãs et humectãs ẽ cã exit' longaonis. Sed frigiditas tẽperãs et desiccãs et cõstrigens et coartas et icarnãs est cã curationis: qz vnum et idem cum diuersis diuersa agit etc.

Expleta ẽ qnta pticula cũ dei auxilio.

Incipit particula. vj. in qua agitur de passionibus epatis renum et vesice et continet capitula. xvj.

Capitulum primum de mala complexione epatis.

Epar est membrum primum et principiũ in generatione humorum sm intentionem medicorum. Nũc autem epar sicut et alia membra patitur morbos consimiles: officiales: et cõmunes. Primo igitur agamus de consimilibus. Epar igitur patitur malam complexionem ca. frigidã. sic. et hu. quorum cause sunt indebita applicatio. vj. rerum non naturalium. quecunqz igitur fuerit cã opz signa distinctiua habere. et hoc sufficit ad curationẽ quantũ est de presenti.

Signa. Mala complexio epatis ca. discernit per hũc modum vrina est colorata et egestio. et color faciei vergit ad citrinitatem: et appetitus in potu est augmentatus. in cibo est diminutus: et pulsus est velox et ledit a calidis: et iuuatur a frigidis. Et accidit aliquando vomitus multorum colorum. modo liuidus. modo citrinus. modo viridis. et potest discerni ex aliis vt qz iuuenis colericus qui laborauit et comedit cibaria ca. et temp' est calidum: et multa alia consimilia. Si autem epar patiatur malam complexionem frigidaz tunc discernitur p colorem fedum in facie. et per paucitatem sitis: et pulsum tardum: et qz vrina est remissa. et si frigiditas est cum siccitate. tunc est vrina tenuis. et si est cum humiditate tunc est vrina spissa: et egestio aliquando est sicca. et aliquando humida. quoniam si virtus attractatiua epatis est fortis tũc est venter stri/

cius.et si est debilis ē laxus et cogno/
scitur ꝑ iuuantia et ledentia et breuiter
possum⁹ discurrere per res nāles: ⁊ nō
nāles: ⁊ ꝯ nāz. Si āt mala ꝯplō ē sicca
tūc vrina ē tenuis. ⁊ egō ē sicca. ⁊ puls⁹
dur⁹. ⁊ sitis adest cū ariditate. Si autē
mala ꝯplō ē hu. tūc vrīa ē spissa ⁊ egō
hūida. ⁊ pulsus mollis. ⁊ nulla sitis. ⁊
facies subtumida. ⁊ ita de alijs.

Pronostica. Oēs iste male cōplōnes ī cacochiaz.i. ydropisim si diu durauerit finaliter terminantur

Cura. Intelligendū ē h̄ multū diligēter ꝙ epar ledit a multis sꝫ pricipaliter a trib⁹.s.ab oīb⁹ dulcibus vehemētis dulcedinis sicut ē mel sic⁹ vinū dul. ⁊ silia: qm̄ oppilāt. Secūdo ledit ab omnib⁹ cibis grossis ⁊ dure digōnis: sicut sunt oua indurata. carnes bouine antiq. caules. ⁊ case⁹. ⁊ oīa conchilia. ⁊ pisces bestiales. ⁊ oīa legumina: ꝑter brodia cicer̄. ⁊ silia grossa oppilantia sicut est pinguedo. Tertio ledit ab oīb⁹ lenitiuis ⁊ humectatiuis. sicut sunt lactu. portu. melōes. cucumeres. ⁊ cucurbite. ⁊ ab oīb⁹ generātibus san. aqsum. ledit a multis alijs. sicut ē nimius potus aq̄ frē. ⁊ potissime de mane ⁊ post nimiū exercitiū ⁊ laborez. ⁊ post coitū ⁊ ledit etiā sic stōus cū crudū ponitur supra semicoctum. ⁊ ita de alijs supius dictis. ⁊ ledit multū ī vno in quo medici cōiter nō aduertūt. Aliqñ accit ꝙ aliqs hꝫ stōz frm̄ aut epar ⁊ p⁹ comestionē credūt digestiuā fortificare sumēdo elm̄ ca. aut aliquā confectionē multū ca. aut sumendo vinū purum. aut nectar. aut vinū grecū. aut vinum de cipro. sicut faciūt diuites post cibū imediate cū intrāt cameras suas. ⁊ sūptio taliū nō est nisi venenū: qm̄ faciunt cibum crudū penetrare ad mēbra ⁊ inducunt ebulitionem ⁊ putredinē. ⁊ hoc ē ēt qd̄ dicit Auic. quare ex talibus corrūpit virt⁹ epatis digestiua. nullum igit ca. det post cibū sed si digestiuam cōfortare volum⁹ dem⁹ ante cibū vel simul cuꝫ cibo: sed post nullo mō. Illa aūt q̄ ꝯfortāt epar sūt ista. scꝫ auellane. ꝑpter tria. ⁊ qr hu. laudabilē generāt. ⁊ qr penetrāt ⁊ dōppilāt ⁊ qr ī calidītatē nō multū excedūt. vue paſ. etiā cōfortāt epar. ⁊ fistici. si sumant cū cortice potissime tn̄ qñ ꝯplō epatis declinat ad fritatē. valet ēt lac vaccinū butiro extracto. valent ēt malag. acria dul. que muza appellant. ⁊ absinthiū valēt ⁊ fruct⁹ stiptici ⁊ decoctio eor̄ duꝫ tn̄ sumant in ꝑua quātitate. sicut sūt pira ⁊ coctana. ⁊ berberis. aliter eni timēdū esset de oppilatiōe. ⁊ ita de iliaca. ⁊ colica. valēt etiā pira ⁊ amara ⁊ aromatica. ⁊ cinamomū multū valet. spāliter aūt loquēdo multa sūt q̄ valēt q̄si a ꝓpetate sic̄ end. scar. lacca. spicanar. sq̄nātum. sumac. cāphora. spodiū. sandali. acetosa. ⁊ mlta ꝯsilia. de qb⁹ videbim⁹ cū discrasias epatis pticularit̄ ꝓseq̄mur.

¶ De mala ꝯplōne epatis calida.

Mala discrasia ca. epatis sine mā curat cū alterantib⁹ cibis ⁊ potib⁹ ⁊ silib⁹. Utat in primis piscib⁹ sq̄mosis de aq̄s mundis coctis in aq̄ ⁊ aceto. ⁊ vtat carnib⁹ edulinis. ⁊ agninis. perdicib⁹. ⁊ pullis. ⁊ auiculis minutis cāpestrib⁹. ⁊ vitulo lactāti. ⁊ vtat lacte acetoso. ⁊ vitet vinū nisi digestiua eēt debilis aut cōsuetudo ipediret. ⁊ tūc vtat vino subtili vergēte ad albedinē cū multa aq̄: ⁊ pñt cōdiri ista cibaria ꝑdicta cū aceto ⁊ coriād. ⁊ aq̄ ro. ⁊ acetositate cit. ⁊ vitet oīa q̄ sunt ī interiorib⁹ aialiū. ⁊ oīa q̄ sūt dure dige

ſtiõis ꝛ ſupflue pinguedinis :quare oꝫ
vitare oua dura ꝛ carnes mũtoninas:
ꝛ ſil'ia. Utať lactucis endi. ſcariola hoꝛ
tulana ꝛ pomis ꝛ malis grana. ꝛ piris
interdũ ꝛ lacte vaccino a quo butirũ ē
extractũ ꝛ vtať pane bñ cocto ꝛ bene
fermẽtato licꝫ modicũ panis azimi cõ
petit aliqñ:qꝛ ſtipticãdo cõfoꝛtat ſicut
modica quãtitas piroꝝ ꝛ ſil'iũ. Utať
ẽtᵢ iſto electuario. ℞. zucc.ro. triaſan.
diadragã.fri. diaarodon .abbatis. añ.
ʒ.ij. ꝛ.ſ.miſceanť. Jtẽ põt vti oxizac.
ꝛ ſirup. viol'. Si aũt eẽt mala diſcraſia
epatis cũ mã oꝫ vti foꝛtioꝛibꝰ. ℞. endi.
ſcario. añ. ʒ.iij. acetoſe. lactu. añ. ʒ.iij.
ſe. fri. floꝝ nenuphare epice. añ. ʒ.j. ro.
ſandal'. muſcatellini. añ. ʒ.ſ. berberis.
ſumac. ſpodij. añ. ʒ.ij. cãphoꝛe. ʒ.j. vi/
ni maloꝝ grana. aceti al. añ. ʒ.ij. panis
zucc. lib. j. fiãt ſirup. quať. v. Et ſi cale/
factio epatis eẽt cũ oppilatione addã
tur iſtis radices apij: ꝛ ſuccus feniculi.
ꝛ capill' ve.re. ꝛ addanť endiuia ſcar:
nate in locis occultis aut nata i hoꝛtis
dũ tñ ſint amara: qm̃ tũc valẽt in cã ca.
ꝛ in cã fri. Si diſcraſia ca. epatis fuerit
cũ oppilatione mã digã purgeť cũ caſ/
ſiafi. mãna ꝛ tamarind. vel trifera ſar/
ra. reubarbarata: ꝛ põt emplaſtrari ſic
epar. ℞. ſucci. cucurbi. oĩum ſandal'.
ſucci ſempuiue ſucci lactu. ſucci epice:
ꝛ miſceanť cum farina oꝛdei ꝛ aq̃ ro. ꝛ
aceto foꝛtiſſimo ꝛ ſupꝛa regionẽ epa/
tis apponanť. Jtẽ multũ cõpetit oꝛdea
tũ cũ aq̃ oꝛdei ꝛ moꝛa ſeminatura. Jtẽ
intelligẽdũ ꝙ multa ſunt medicamina
q̃ cõpetũt i diſcraſia epatis :ſicut troci
ſci de cãphoꝛa ꝛ ſil'ia: ꝛ iſta dicenť in
fine libꝛi cũ ponemus antidotariũ no/
ſtrũ vbi ponenť ſub cõpẽdio antidota
q̃ valẽt in moꝛbis a capite vſqꝫ ad pe
des. Jn paſ. igiť epatis ꝯſidereť tps in
quo vene meſeraice ꝛ vene epatis ſũt
vacue ꝛ tũc medicamina miniſtrenť.

❡ De mala cõplexione epatis fri.

Vtatur iſtis electuarijs. diaga
langa. diambꝛa. dianthos cũ
muſco. dianiſon. diacitonitẽ.
ꝛ cõfectionibꝰ q̃ dicenť in antidotario
noſtro. Uitet lac ꝛ oĩa que ſũt diffici/
lis digeſtionis: ꝛ vtať vuis paſ. ꝛ auel
lanis aſſis ꝛ fiſticis ꝛ amig. ꝛ inungať
cũ oleo de abſinth. ꝛ coſto ꝛ ſpicanar.
ꝛ oleo amig. ama. ꝛ ſp i diſcraſia epa
tis fri. apponanť aliq̃ fri. in pũa quãti/
tate ꝛ ſint aromatica. Et in diſcraſia
ca. apponanť aliq̃ ca. ꝛ ſint oĩa aroma
tica quẽadmodũ erit poſſibile vt vnũ
aliud tẽperet ꝛ epar cõfoꝛteť ꝛ medi/
camẽ faciat penetrare. Si aũt diſcra/
ſia epatis frigida fuerit cũ mã vtať foꝛ
tioꝛibꝰ. Jn pꝛimis igiť vtať tali ſirupo
℞. radicũ ariſtol'. radi. feniculi petro.
bꝛuſi. ſparagi. graminis apij. añ. ʒ. iiij.
mũdenť ꝛ cõtũdenť ꝛ tẽperenť in ace/
to foꝛtiſſimo p diẽ ꝛ noctẽ: tč. ℞. eupa
toꝛij. ſcolopẽdrie. aſſari. coſti abſinthij
añ. ʒ.iij. ſpicanar. ſq̃nanti. calami aro/
matici. lacce aniſi. maratri. endi. ſcar.
amig. amaraꝝ. añ. ʒ.ij. cinamoni opti
mi. ʒ.j. ſumac. berberis roſaꝝ. ſandal'.
muſcatell'. cãphoꝛa. añ. ʒ.j. mell' ro. lib.
j. ꝛ.ſ. panis zucc. lib. ſ. ꝛ fiãt ſirup. lib.
ij. large ꝛ aceti p̄dicti ponantur. ʒ. iiij.
Mã digã purgeť ſic. ℞. agarici reub.
al's turbith. añ. ʒ.j. ꝛ. ℈.j. lacce. ſpica/
nar. folioꝝ ſene. maſtic. folioꝝ abſin/
thij. folioꝝ mẽte. zinziber. añ. ℈.j. ꝯfici
anť cũ oximel. ꝛ fiãt pill'e: ꝛ poſt. ix. di
es ſue cõfectionis ad minꝰ denť a. ℈. v.
vſqꝫ ad. ʒ.j. iuxta ꝯueniẽtiã pticulariũ
Denť igiť volatilia vſualia aſſa p̄terꝙ
illa q̃ degũt in aq̃s: cũ ſalſamẽto de li/
gno alo. cinamo. ꝛ pipere ꝛ nuce muſ.

⁊ modico coriādro: ⁊ aq̄ limonū ⁊ vi/no ⁊ acetositate cit. ⁊ pn̄t vti castaneis assis ⁊ valet panis ca. infusus in vino: ⁊ dicit q̄ caules cocti in triplici aq̄ ⁊ cōditi cū aromatibus multū valēt: valēt etiā h̄ trocisci de eupatorio: ⁊ de absinth. ⁊ costo ⁊ lacca sicut dicet in antidotario. Si aūt in epate sit mala cōplexio sicca humectet epar cū cibis ⁊ potib⁹ ⁊ balneis ⁊ vnguētis ⁊ silib⁹: sȝ tn̄ fiat h̄ fm tēperamētū. Idē dicet de mala cōplexione epatis humida q̄ dētur desiccatiua ⁊ extenuātia ⁊ deoppilatiua: h̄ tn̄ fiat cū tēperamento.

Clarificatio. Intelligendū q̄ solo continuitatis in epate: aut ē magna aut ē p/ua. Si pua curari pōt. Si magna non maio: ē tn̄ solonē cōtinuitatis pōt sustinere q̄ cor pp nobilitatē cordis. Et iuxta h̄ intelligēdū q̄ vlcera epatis nō p̄ducūt fe. sicut vlcera pulmonis: sȝ hydropisiȝ idūcūt q2 deficit digestiua humor: sȝ vlcera pulmōis idūcūt fe. qm̄ cū pulmo sit vētilabrū cordis: non pōt cor euētari ⁊ ita cōtinent vapores q̄ su pcalesiūt ⁊ p ɔn̄s cor ⁊ mēbra solida ⁊ totū corp⁹. Si dubitaret aliq̄s q̄ mala cōplexio epatis sit peior vel ca. vel fri. Dico q̄ si eq̄liter distēt a cōplexio/ne nālī epatis q̄ calida est ita q̄ caliditas excedēs tātū eleuet supra ɔplexionē epatis nālē quātū frigiditas distat a cōplexiōe epatis nālis: tunc dico qm̄ aut nos loq̄mur quo ad cōplexionem aut quo ad subam. Si q̄ ad cōplexionē epatis eq̄lr distēt ⁊ oīa sūt paria: dico q̄ ita mala est vna sicut alia iuxta doctrinā Gal. vij. de ingenio dicētis q̄ eq̄le est tēpus reducēdi malā cōplexionem ca. ⁊ fri. sed modus nō est equalis q2 magis ledunt mēbra vicina a frigido q̄ a calido. Si aūt nos loquamur quo ad substātiā: tūc distinguo: quoniam substātia epatis aut est rarior vltra tēperamentū suūm: aut dēsior. Si rarior tunc dico q̄ cōplexio calida ē pe/ior: q2 nimis rarificat: sed frigida ē minus mala: q2 quodāmodo ad tēperieȝ adducit. Si āt substantia epatis sit dēsior temperata: tunc peior est frigida quia condensat: ⁊ minus mala est calida: quia ad raritatem adducit. Et est notandum q̄ frigida complexio non magis recedit: quoniam licȝ epar sit calidū: suppositum tamen est q̄ equaliter recedunt: nec etiam calidum inducit peiores egritudines: quoniam ita tarde curat hydropisis de frigida cōfirmata sicut cum est de calida: cum est confirmata: ⁊ ita comparationes debent esse vniformes. Si dubitet aliq̄s que mala complexio epatis sit peior vel sicca vel frigida: dico q̄ frigida cū sit actiua ⁊ nō proportionata ad passiuas: ⁊ q2 corrumpit digestiuaȝ ex qua aufertur humiditas nutrimentalis vera toti corpori. Et licȝ epar cū sit fons humiditatis ⁊ siccitas habeat priuare humiditatē toti corpi cū deficiat in fonte: quia humiditas nō causatur nisi ex bona digestione: ⁊ digestio causatur a calido: ⁊ frigidum directe contrariat calido: ideo radicaliter ⁊ principaliter ⁊ primo plus nocet frigiditas q̄ siccitas: cū frigiditas sit vt causa ⁊ siccitas nō sit nisi effect⁹ in pposito quo ad ablationē humidi nutrimētalis: quoniaȝ siccū nō corrumpit digestiuā in virtute sui: sed in virtute alterius. Sed si dubitaret aliquis q̄ istorum plus noceat vel siccū vel humidum. Dico q̄ plus siccum iuxta intentionem Gal. octauo de ingenio: q2 facilius est rem humidā

desiccare:ꝙ siccā humectare:licȝ mo/
dus sit eq̄lis. Deinde possumus intelli
gere circa istā māam ꝙ phlōia pōt cōpe
tere in mala discrasia epatis calida si/
ne mā:nō ad euacuādū sed ad euētādū
⁊ īfrigidādū:⁊ iō sit ī ꝑua quātitate. ⁊
iuxta hoc notādū ꝙ mala ꝯplexio po
test eē in epate sine mā peccāte :absolu
te aūt sine mā eē nō pōt cū sit accn̄s :sȝ
mā nō peccat. Deinde aduertēdū ꝙ sti
ptica bn̄ pn̄t cōpetere in mala cōple/
xione ca.nec calor ex h̄ fortificat quia
corpꝰ mūdificatū ē:⁊ q̄ aliq̄ fri. aperiti
ua apponūtur. Ultimo notādū ꝙ ama
ra possunt bn̄ cōpetere in discrasia ca.
epatis additis tamē aliquibꝰ stiptícis
cū quibusdā frigidis.

¶ Caplm̄ .ij. de oppilatiōe epatis.

Oppilatio epa/
tis ē
constrictio seu coartatio
seu clausio venaꝝ q̄ sūt
in epate:seu poroꝝ ⁊ fo
aminū q̄ sūt in sba eiꝰ.

Causa. Cā enī aut ꝓuenit ab ex
triseco. aut ab itrinseco.
Si ab extra tūc sūt sicut ē acceptio ci/
boꝝ stipticoꝝ frigidoꝝ grossoꝝ: aut
aliquo mō ineptoꝝ:sicut sūt pira sor/
be caro bouina fūgi:⁊ multa ꝯsilia: ⁊
sicut ē coartatio ⁊ cōpressio frigida ab
aliquo violēto:aut sic sūt vnguēta fri. ⁊
oia cōsilia:q̄ cōprimūt ⁊ mouēt a cir/
cūferētia ad cētrū:aut ēt oia illa q̄ mo
uent a cētro ad circūferētiā dū tamen
ibidē remaneāt inuiscata. Si aūt fue/
rit ab intus aut hoc ē pp epar aut ꝓpt
alia mēbra. Si pp epar aut q̄ vene sūt
stricte a natiuitate:aut pp aliquam de
malis cōplexionibꝰ debilitātibꝰ v̄tutē
digestiuā:quare multa sup̄flua ibidem
coadunātur:aut pp debilitatem v̄tutis
expulsiue:seu segregatiue seu mūdifi/
catiue: ꝓuenit ēt pp malā humoꝝ qua
litatē:⁊ ita oppilat san. rōne multitudi
nis ⁊ grossiciei. ⁊ co. rōne multitudis
⁊ phl'a rōne frigiditatis ⁊ quātitatis ⁊
grossiciei:⁊ viscositatis. ⁊ mel'ia rōne
grossiciei ⁊ quātitatis:⁊ vētositas gros
sa mixta cū humiditate viscosa. Fit āt
aliq̄n lȝ raro pp aliquā excrescētiā ibi
dē natā ⁊ sil'ia:fit ēt pp apostēata. Si
aūt fiat pp mēbra vicina hoc ē q̄ chi/
stis fellis nō bene mūdificauit : aut q̄
splen nō bn̄ depurauit:aut fit pp reten
tionē mēstruoꝝ : aut emoroidaꝝ aut
fit pp humoꝝ abundātiā sicut in mu/
tilatis aut truncatis.

Signa. Uniuersaliter.iiij. sunt
signa oppilationis epa
tis. Primū est qm̄ color faciei nō est in
suo colore nāli imo multipl'r distat: ⁊
iō oēs sūt male colorati ⁊ cachochi/
mie. Secūdū signū ē qm̄ vrina est tenu
is. Tertiū signū ē grauitas in ꝑte de/
xtra iuxta regionē epatis. Quartū si/
gnū est difficultas anhelitus cū ascen/
dūt mōtē aut gradus. Et si oppilatio
fuerit in symo epatis:tūc egestio ē hu/
mida sicut ptisana feculēta aliq̄n sang.
qm̄ epar nō attrahit chilū:⁊ iō peccat
q̄ hūc san. restringūt. Si aūt fuerit op
pilatio in gibbo:tūc egestio ē sicca ⁊ si
fuerit in vtraqȝ ꝑte:tūc egestio ē ꝑtim
sicca ⁊ ꝑtim hūida. Et si fuerit ex san.
color vergit ad rubeū fuscū. Et si fue/
rit ex co. color vergit ad citrinū. Et si
ex phl'ate ad albū:⁊ si ex mel'ia ad ni/
grū liuidū:⁊ si fuerit ex vētositate non
imutat color faciei:nec immutant ege
stiones nec vrina. Cāe extrisece cogno
scūtur ex īdicio ⁊ cū prouenit ex alijs
mēbris discernit ex pas. eoꝝ. Et ē itel
ligendū ꝙ cū videmꝰ epar aliq̄ egritu/

dine infirmari et nō apparet nobis totaliter aliqua cā manifesta: tunc dicimus q ex debilitate epatis procedit: et ego non intelligo debilitatem epatis aliud nisi aliquā malam complexionē dominātem in epate.

Clarificatio. Oppilatio epatis fere mater est oium egritudinū que sunt in epate: oppilatio igitur epatis predicat ydropisim aut apostema aut fe. aut colicam aut fluxum et silia. Oppilatiões igitur sunt diligentissime remouēde.

Cura. Si aūt oppilatio epatis fuerit pp cās extrinsecas abscindant et per contrariū ad tēperiē reducant. Si aūt fuerit pp pas. aliorum mēbroꝝ curent illa sicut opꝫ: et si fuerit pp stricturā venaꝝ epatis nālem tūc detur cibus subtilis in pua quātitate ter aut quater in die. Et si fuerit oppilatio in pte inferiori epatis dent pvocātia ventrē. Et si fuerit in pte superiori dent puocātia vrinā: et si i vtraqꝫ fiat vtrūqꝫ. Medicamina igitur subtiliatiua et apitiua cōpetūt in oppilationibus: nullū āt medicamē forte adhibeatur nisi signis manifeste digestionis apparētibus. In oppilatione antiq cōpetit phloia de basilica. Et si fuerit pp corrugationē venaꝝ dent ea q humectāt sicut lac et silia. Et si fuerit ex ventositate tūc valet balneū et sacellatio facta cū sale: et milio et surfure assis in patella sine liquore: et postea in sacco positis et det vinū albū puꝝ forte vbi sit spicanar. Alias āt causas oēs reducamus ad duas aut ad cām ca. aut ad frigidā. Et si cā fuerit frigida digerat in primis mā cū oxill' diur. aut squill. et purget cum benedicta et theodoricō empiristicon. Et si magis pticulariter volumus pcedere fiat talis sirup. ℞. radi. capparis. feniculi petro. yreos. radi. rubee minoris gētiane brusci. sparagi. graminis apū. radi. aristol. squill. añ. ℥. j. conquassentur in aceto fortissimo p diem et noctē. Deinde. ℞. assari camedreos camepiteos eupatoriij centauree minoris. scolopendrie. añ. ℥. j. et ʒ. spicanar. cinamomi. squinā[t]i calami aromatici. cassielignee anisi marathri. lacce. cuscute. añ. ℥. ij. suc. sumitatū feni. suc. absinthij. añ. ℥. ij. et ʒ. rosa. ru. sandal' muscatellini. spodij. añ. ℥. iij. mell'. lib. j. et ʒ. zucc. lib. ʒ. aceti pdicti ℥. iiij. fiat siru. lib. ij. Iste āt siru. mirabilit valet in oi oppilatiōe epatis et splenis cuius cā est fri. Executor tamen operis pticularis pōt addere et diminuere iuxta conueniētiā etatis et tēporis et ita de aliis pticularibus: Ex quibusdā etiā istoꝝ particularium aut ex multis posset fieri electuariū aut cōditum aut vnguentū aut emplastruꝫ aut bal. aut stupha et similia: et totū industrie medici derelinquo. Et quedā constitutiones tangent inferius in antidotario nostro. Materia āt digesta purgetur. ℞. agarici. ʒ. ij. turbith. polipodij. añ. ℈. ij. spicanar. lacce. zinzib. anisi. mastic. añ. ℈. j. yerap. ʒ. iij. conficiantur cum oxill' squill'. et fiant pille. et exhibeantur post. vij. dies sue confectionis et possūt addi et diminui fm cōuenientiam particulariū. Si aūt causa est ca. procedamus sic. ℞. radic. apij. brusci sparagi. graminis. añ. ℥. ʒ. temperētur per diem et noctem in aceto fortissimo: et tūc. ℞. endi. scar. hortulane nouelle. añ. lib. ʒ. capill' ve. re. ℥. iij. lactuc. nouelle. epatice. scolopendrie. iiij. se. frigidoꝝ. Iterum se. melonis. se. endi. se. scar. et brusci. se. sparagi. añ. ℥. j. lactu

ce.endi. aggrestis. rosa. sandal. musca/
tel. spodij. rasure eboris. añ. ℥. j. aceti p
dicti. ℥. iij. pais zucc. lib. j. mellis ro. ℥.
iij. fiat siru. quasi lib. ij. Si at vellemus
deoppilare sine calefactiõe ꝛ infrĩdatiõe
vel q̃si. tũc cõponat medicamẽ ex end.
ꝛ scariol. agrestib⁹: ꝛ ex rad. apij. ꝛ lu/
pinis amaris. ꝛ camepiteos. ꝛ lac ca. ꝛ
iõ cautela est vt q̃ cãm ignorat. vt so/
lum cũ istis operet ꝛ non decipietur. vl
vtat istis qñ cã medio mõ se hz. Cã at
ca. põt digeri cũ siru. acetoso. ꝛ oxizac.
ꝛ si cã medio modo se haberet digerat
mã cũ oxizac. cõposita. Euacuatio aũt
in cã ca. mirabiliter cõpetit trifera sara.
reubarbarata. purget cũ diareubar. vl
purget sic. ℞. reubarb. ʒ. iij. lacce. spice
nar. agarici. folioꝝ absinthij. añ. ʒ. j. cas
sief. mund. tamarind. añ. ℥. ij. ꝛ. ß. vuaꝝ
pas. mund. abarill. liquir. mund. añ. ℈.
j. conficiant cũ siru. acetoso: ꝛ fiat pill.
Et dieta sit pais bñ coct⁹ ꝛ bñ fermen/
tatus ꝛ cum moderata quãtitate salis.
Uinũ sit claꝝ subtile odoriferum: sz su
matur in pua quãtitate valde qm̃ vinũ
forte sumptũ in mẽsa in magna quãtita
te mirabiliter oppilat faciendo cibum
crudum transire ad epar: nullo mõ bal
neetur nisi stomachus esset vacuus: ꝛ
vitet omnia que oppilant ꝛc̃.

¶ De debilitate epatis.

Ebilitas epatis ꝛ cuiuslibet
mẽbri discernit q: defacili le/
ditur a quocũqz. Si at fuerit
cã nota manifesta sicut ẽ apostema flu
xus ꝛ silia. curent illa sic oz. Si aũt ta/
lia nõ sint ꝛ videt declinare ad calidita
tez vtat malis gra. quoꝝ sapor ẽ simul
acetosus ꝛ dulcis: ꝛ vtat aq̃ ordei. Et
si inueniant misceat grana maloꝝ dul/
ciũ. ꝛ acetosoꝝ: vtat aq̃ ordei vbi bu/
lierint pira aut citonia ꝛ dec cũ vino al.
ꝛ vtatur isto elio. ℞. diadraganti fri. ℥
iij. zuccac. ro. triasand. añ. ℥. j. misceant
tur. ꝛ emplent cũ rof. sand. ꝛ camomil
la: ꝛ põt vti aq̃s bois. Si aũt videatur
declinare ad frig⁹ vtat vuis pas. cũ inte
rioribus suis: ꝛ vtat auellanis ꝛ vtat
isto elio. ℞. diabre. diathos cũ musco.
diacitoniten diaarodõ abbatis. añ. ℥. j.
misceant. Itẽ in isto casu valet lignum
aloes. nux cipressi. spicanar. cinamo.
cassiaf. ꝛ ex istis põt fieri pul. ad ponẽ
dum in brodijs aut in vino: aut põt fie/
ri emplm: aut oleũ: aut elm: ꝛ silia. In
dbilitate igit epatis si est cã ca. vtamur
aromaticis fris stipticis. Et si cã est frã
apponantur aromatica stiptica ca. ita
q̃ discrasia sp indiget cõtrarijs: ꝛ epar
semper indiget stipticis. habet eni sub/
stantiam raram: ꝛ de facili dissolueret.

¶ De dolore epatis.

Uppositis vlib⁹ q̃ corpus sit
mundificatũ ꝛ q̃ vtat bono
regimie si cã vgat ad ca. facel
let cũ rof. sãdal. ꝛ camo. ꝛ melliloto. ꝛ
furfure. ꝛ milio. Et si cã vergat ad frigi
ditatẽ facelletur cũ anthos: ꝛ sticados
ꝛ aniso: ꝛ cimino: ꝛ rof. ꝛ camomilla.
Et est intelligendũ h circa oppilatiões
epatis ꝛ discrasias eius: q̃ ista possunt
applicari in oi casu. scz absinth. cuscute
reub. cinamo. spicanar. coriand. ꝑpa
ratum. Sz fiat talis cautela: qm̃ si ẽ cã
ca. ponantur de oib⁹ istis in parua quã
titate preterq̃ de coriand. ꝛ multa alia
frã ponant in magna quãtitate. Si aũt
causa est frigida minoret coriandum:
ꝛ alia augmentẽtur cum additiõe suo/
rum consimilium.

Clarificatio.

Intelligendũ q̃ cor nõ op/
pilatur tũ q: est in motu ꝯtinuo: tum q:
meatus sunt lati: ꝛ si cõtingeret seque/

retur statim mors. De epate aũt nõ sic: q2 nõ mouet sic nec tales sunt meatus: ⁊ licz vene sint multe valde: ⁊ oẽs for/te non oppilent postq̃ tñ maior pars oppilatur. nihilominus oppilatio dicit ⁊ impeditur penetratio cibi ad mẽbra: qm̃ licz sint multe. nihilominꝰ oẽs sunt necessarie: ⁊ ideo de facili accidit oppilatio in epate: tũ ꝓpter hu. oẽs qui ibi generant: ⁊ pars superior de facili op/pilatur: q2 vene sunt stricte ⁊ angusté si/cut scribitur q̃rto de iuuamentis mem/brorum a Gal. ⁊ inferior ps de facili q2 hu. de facili currũt ad loca decliuia. nõ est ergo mirabile si epar oppiletur licz in eo sint vene multe valde. Scõo no/tandũ q in oppilatione epatis ꝓpt cãz ca. põt esse vrina nigra rõne adustionis ⁊ circulus ⁊ spuma vadũt ad quandã croceitatem. ⁊ in oppilatione epatis ⁊ chistis fellis color oculoꝝ est croceus. ⁊ facies vergit ad citrinitatẽ. ⁊ color niger propter adustionẽ vergit ad luciditatem. ⁊ si est ꝓpter meliam vergit ad terrestritatẽ. Tertio notandũ q splen citius oppilatur ꝓpter hu. grossiciem. ⁊ scõo renes ꝓpter stricturã meatuum ⁊ occursum superfluitatũ. tertio epar ⁊ ratione multitudinis humoꝝ ⁊ ꝓpter stricturam venaꝝ epatis i pte supiori. Quarto notandũ q oppilatio epatis est magis periculosa ꝓpter membri nobilitatẽ sed renũ ẽ diuturnior ꝓpt lon/ginquitatẽ. Quinto notandũ q ex hu/moribus calidis ꝓprie nõ fit oppilatio nisi aut eoꝝ multitudine aut ex cõmi/xtione cũ hũoribus fris. Sexto notandum q vt plurimuz oppilatur epar ex phlegmate. secũdo ex melia. tertio ex sanguine. raro aũt de co. Septimo no/tandum qm̃ licz virtus attractiua membroꝝ sit fortis. nihilominꝰ i oppilatiõe preualere nõ põt vt cibꝰ penetret. ⁊ iõ q2 nõ põt penetrare ad membra causat fluxus ventris longus ⁊ fortis valde. Octauo intelligenduz q vrina ẽ tenuis in oppilatione ꝓpter hoc q2 modicum est qd̃ trãsit. ⁊ nõ est tãtũ q possit vrinã ingrossare. ⁊ iõ in oppilatione epatis semp vrina tenuis q2 aquositas transit rõne subtilitatis sed de humoribꝰ modicum est. Nono intelligendũ q stiptica cõpetunt in oppilatiõe epatis sed tñ in parua quantitate vt confortẽt epar. ⁊ vt rõne sue vehemẽtis raritatis a mundificantibꝰ ⁊ abstersiuis nõ. dissoluat. Ultimo notandũ q phlobia licz infrigidet tñ q2 deoppilat põt cõpetere. potissime in antiquitate ⁊ potissime cũ vrina incipit inspissari.

¶ Capl'm tertiũ de apostẽate epatis.

Apostematum epa/tis q̃dã sũt in simo epatis ⁊ q̃dã i gibbo ⁊ q̃/dã i lacerto q̃ est supra epar. ⁊ q̃dã sunt in mi/rach. ⁊ quedã i venis meseraicis ⁊ q̃dã sunt humorosa ⁊ quedã ventosa ⁊ q̃dã calida ⁊ q̃dã frã ⁊ q̃dã terminãtur p saniem ⁊ q̃dã terminant in duriciẽ ⁊ scli/rosim quedã terminant insensibiliter.

Cause. Cause apostẽatũ epatis aut sũt intrĩsece aut extrisece. Si exteriores sicut casus ꝯquassatio ⁊ sĩlia. Si interiores sic̃ crapula indigestio stõi ⁊ debilitas vtutis digestiue epatis aggregatio hũoꝝ i epate ⁊ malicia mũdificatiõis chistis fell' ⁊ splẽis ⁊ renũ ⁊ itestinoꝝ. Ex his eni cãis ⁊ cõ/formibus apostẽata in epate gñantur.

Signa. Cũ ep apostẽat tũc ista signa ꝯcomitãtur fe. ptinus dolor dextri ypocõdrij ⁊ grauitas

ꝛ malicia decubitus ſupra dextrū latꝰ: ꝛ potiſſime qn̄ apoſtema ē in gibbo: ꝛ ex malicia decubitus ſupra latꝰ ſiniſtꝝ decūbunt igiꝭ ſupra dorſū: ꝛ ibi etiam male. Si apoſtema eſt magnū: ꝛ cum hoc ꝯcomitaꝭ tuſſis ſicca ꝛ vomitus ꝛ ſingultus: ſ; ſm̄ magis ꝛ minꝰ: ꝛ pulſꝰ mollis. Et ſi apoſtema fuerit in parte ſuperiori ſupra lacertū ſeu villū latitudinalē apparet figura longa: ꝛ ſi in trāſuerſalibꝰ, eodē mō: ꝛ ſi vtroqꝫ mō apparet ad modū crucis: ꝛ ſi i gibbo epatis ꝛ ſubſtantia ciꝰ videꝭ forma lune noue. Et ſi apoſtema ē ca. ſe. eſt fortis cū ſiti: ꝛ ariditate lingue: ꝛ forti calore: ꝛ liuore. Et ſi ē cā frigida oīa ſunt remiſſa: ꝛ ſi ē in mirach nō eſt fe. Et ſi ē i venis meſeraicis vrina eſt turbata: ꝛ dolor eſt verſus vmbilicum.

Pronoſtica. Fluxus vētris in apoſtemate epatis malū. Apoſtema epatis. ſ. gibbi terminaꝭ tribus modis: ꝛ per ſudorem ꝛ per vias vrinales ꝛ p fluxum ſan. narīū. Apoſtema qḋ ē i ſima tribꝰ modis poteſt terminari ꝛ p ſudorē. ꝛ p fluxu; ventris: ꝛ p vomitū. Apoſtema qḋ ē in gibbo: peius ē ꝙ̄ qḋ eſt i ſima. Apoſtema durꝝ epatis niſi velociter a principio mediceꝭ peſſimū eſt qn̄ infra duo ſeptenaria cauſat ydropiſim ꝛ non apparet apoſtema per ventrē. ꝛ ita remanet incurabile. cū ergo dicit ꝙ apoſtēa durū epatis nō curaꝭ: verū ē niſi i principio. oē apoſtema epatis generat oppilationem: ꝛ oppilatio indigeſtionē: ꝛ indigeſtio aquoſitatē: ꝛ aq̄ſitas ydropiſim: quare oē apoſtema epatis cā eſt ydropiſis. Si āt apoſtema ſplenis mutetur ad apoſtema epatis peſſimum ē: ꝛ ſi fiat econuerſo: quodammodo eſt bonum.

Cura. Circa curationē apoſtematis epatis intelligendū primo ꝙ in principio debent pōi repercuſſiua potiſſime in ca. ꝛ in augmento cu; repercuſſiuis debemꝰ ponere reſolutiua: ꝛ in declinatione debemꝰ vti mūdificatiuis: ꝛ in ſtatu diſſolutiuis. ꝛ ī q̄libet tp̄e debemus apponere aliqua confortatiua epatis. Secūdo notandū ꝙ nimis infrigidatiua ꝛ ſtiptica nō debemus apponere. q2 cito induraret: ꝛ ita morbꝰ eſſet incurabilis. ꝑpter ydropiſim que ſequiꝭ cito: nec debemus applicare nimius reſolutiua: nec mollificatiua: nec viſcoſa: nec oppilatiua: q2 ſequeretur mors ſicut narrat Gal. xiij de ingenio. caplo. vj. exēplificans in Diogene rectore īperatoris. Tertio aduertendū ꝙ in apoſtemate epatis nō debēt apponi cōſtrictiua vētris: q2 vētris conſtipatio ꝛ ſecū retentio ē multū nociua nec debēt dari nimis laxatiua q2 fluxꝰ ē multū nociuꝰ. Quarto ꝯſiderādū ꝙ cū apoſtema ē in ſima tūc nō debent dari diuretica. Sed euacuari oꝫ mā p ſeceſſum: ſi ꝑtineaꝭ in gibbo tūc oꝫ trahi mā verſus vias vrinales: ꝛ p ſeceſſum mediocriter cū ſuppoſitorijs. ꝛ cliſterijs. ꝛ aquis lenitiuis ꝛ ſilibꝰ. His ḡ viſis in ḡnali in apoſtēate ca. epatis. In primis fiat phlebōia de baſilica: ꝛ ſi nō inueniaꝭ fiat de mediana: ꝛ ſi nō inueniaꝭ fiat de cephalica. Deinde apponanꝭ iſta ſupra regionē epatis. ℞. ſuc. portul. ſuc. plantagi. ſuc. abſinthij. ſuc. virge paſtoris. an̄. ℥. ß. ſpodij. ʒ. j. aq̄ ro. ꝛ aceti. an̄. ʒ. j. ꝛ. ß. miſceanꝭ: ꝛ pāni linei intinganꝭ ꝛ tepidi ſupra regionē epatis apponantur ꝛ frequēter inouenꝭ. Deinde vtatur iſto ſirup. ℞. end. ſcar. epatice. lactuce. capillis ve. re. an̄. ℥. j. iiij. ſe. froꝝ maiorum ꝛ minoru;. an̄. ℥. i. ꝛ. ß. roſ. ſpodij.

sandali muscatellini.añ.ʒ.ij.succi feni. lacce.añ.ʒ.j.aceti al.ʒ.iij. panis zucc. lib.j.fiat sirup.q̃rt.v. Et si calor nō est multū intensus.tūc. ℞.radicis feni.ra/dicis apij.añ.ʒ.ß.spicenar.squanti.añ. ʒ.ij.suc. buglose.suc. absinthij.añ.ʒ.ij. buliant in trib⁹ quart.siru.acetosi.⁊ co letur ⁊ colatura misceat cū sirup.predi cto. Uel posset digeri mā cū oxill.com posito.⁊ sirupo.acetoso.⁊ sirupo vio/larum.⁊ postea ꝙ euacuet cum trife/ra saracenica reūbarbarata. vel cū dia reub.⁊ diaprunis.⁊ cathartico iperiali Uel purget sic. ℞.reubarbar.ʒ.j.spice nard.lacce.añ.℈.ß.cōficiant cuz succo end.⁊ succo absinthij.⁊ dent in mane. Et si videt ibi eē aliqualis compositio hūoris frigidi. Addam⁹ cū p̄dicta me/dicia aloes.agarici.turbith.añ.ʒ.ß.ma sticis.zinziber.salis gēme.añ.℈.ß.cōfi ciantur cū succo end. Sed si mā est pu/ra ca.tūc p̄t laxari faciliter sic. ℞.end. scar.ordei.liquiri.mūde.floꝝ boragis. floꝝ buglose.floꝝ viol.vuaꝝ passaꝝ. iniube.sebesten.añ.ʒ.ij.conquassent ⁊ buliāt in aqua ⁊ colent ⁊ colature ad/datur cassief.mund.tamarind.añ.ʒ.j.⁊ det in aurora vsq̧ ad lib.ß.trib⁹ dieb⁹ continuis iuxta ꝯuenientiā pticulariuz. Postꝙ aūt apostema venit ad augmē tum addant stipticis ⁊ repcussiuis p̄di ctis aliqua resolutiua sicut est assarum squinant.eupatoriū.absinthiū. Et cum venit ad statū dimittam⁹ repcussiua.⁊ apponam⁹ fenugre.assaꝝ.sq̄nāt. absin thiū:⁊ ꝯficiāt cū oleo de mastice.⁊ de citonijs: si apostēa venerit ad saniē q̄ cognitū ē.q꞉ p̄cessit rigor.⁊ fe.augmē/tata est:⁊ ruptura fuit cognita p tremo rem ⁊ nauseam:tūc buliat ysop⁹ ⁊ gen tiana.in ydromelle.⁊ ydromel exhibe atur. Et si apostema sit in gibbo tunc multiplicem⁹ diuretica:s꞉ cū cautela ꝙ in principio addam⁹ cū diur.frigidis si cut ē end.scar.⁊ se.coꝝ ⁊ se. melonū.⁊ postea ascendam⁹ ad radicem feniculi paulatine.⁊ petro. Et deinde addam⁹ assaꝝ spicanard.raḋ.rubee maioris: ⁊ eupatorij.⁊ yreos : ⁊ decoquantur in ydromelle ⁊ applicent ista ab intus ⁊ ab extra. Deinde applicent resolutiua aliqua q̄ dicta sunt: vel fiat istud. ℞.ca momille.mellilotí assari. squinanti.ma sticis.citonioꝝ. fenugre.se.lini. calami aromatici.absinthij.storacis.calamite. rosaꝝ.bdelij.carpob.añ.ʒ.ß.conquas/sent ⁊ buliāt i oleo ⁊ pānus line⁹ i oleo intingat ⁊ supra regionē epatis appo/nant:⁊ ita de alijs bū cōmixtis p̄t fieri empl'm. vtat ordeatū.⁊ aq̄ ordei.⁊ vi/tēt panē quātum erit possibile.⁊ vtatur lacte. ⁊ atriplicibus.⁊ malis granatis dulci.⁊ acrib⁹ que muza appellant: ⁊ vitet simpliciter dulcia. Si aūt aposte/ma fuerit frigidū duꝝ tūc in principio velociter succurrendū:qm̄ postꝙ ē con firmatum non recipit curationem :⁊ co gnoscitur ꝙ est in sima q꞉ non assel/lat nisi cum magna difficultate ⁊ cum magna grauedine. Et si ē in gibbo non potest vrinare bene. In primis igit te/neat venter lax⁹ cū suppositorijs.⁊ cli sterijs.⁊ lenitiuis.⁊ mollificatiuis.⁊ cū cassiafi.⁊ silib⁹. Deinde apponat dia/quilon supra epar. Deinde vtat tali si/rupo. ℞.rad.feni.petro.lilij.gentiane. añ.ʒ.ij.isopi assari.camedreos. absin/thij.end.scar. prascij. ruthe scolopen/drie.costi.añ.ʒ.j.⁊.ß.succi buglose.suc ci feni.añ.ʒ.j.lacce spicenar. squinanti. calami aromatici.cassie lignee.se.endi. se.scar.rosaꝝ vuaꝝ pas.liquir. mūde. añ.ʒ.ß.spodij.mirtilloꝝ sādali musca/tellini.añ.ʒ.ij.aceti al.ʒ.ij.panis zucc.

lib.ß.mellis quat.iij.fiat sirup.lib.j.ꝛ
ß.Deinde in eodē tēpore in quo pota
bit sirupū vtat̄ isto emplastro.℞.fisti
coꝝ pineaꝝ mūd.se.lini.fenugre.vua
rū pas.mūda.caricarū.iuiub.sebesten.
semi.malue.añ.ʒ.j.storacis calamite
bdellij.masticis thuris.assūgie gallina
cee.añ.ʒ.ß.ꝛ fiat emplastrum aut ele/
ctuariū:vel pōt fieri emplastrū de ru/
tha caulibus calamento stercore capri
no ꝛ fenugreco:ꝛ possūt ista oīa em/
plastra cōfici cū oleo decoctiōis.Mā
aūt digesta ꝛ mollificata pōt mūdifi/
cari vel purget̄ paulatine p hūc modū
℞.agarici.turbith.aloes.añ.ʒ.j.spice
nar.squinanti.lacce.se.endi.folioꝝ ab/
sinth.añ.℈.j.cōficiant cū oximel.sqll'.
ꝛ fiāt pil'e:ꝛ si mā sit in gibbo addant̄
medicamina diuretica sicut est radi.ru
bee maioris.assaꝝ.ꝛ squinant.ydro/
mel ꝛ silia:ꝛ diminuat̄ medicina se/
cessiua.Dieta sit brodiū pue pulle.ꝛ
edoloꝝ.ꝛ oua sorbilia.ꝛ brodiū cice/
rū ꝛ vinū albū bn̄ limphatū ꝛ silia pe
netrātia ꝛ facilis d'gestiōis.Si āt apo
stema eēt ex repcussiōe:in primis fiat
phloīa:deinde vomitus cū aqua deco
ctiōis raphani.ꝛ mediani.corticis sam
buci.ꝛ oleo crudo:ꝛ purget̄ cū trisera
sarracenica reubarbarata.Deinde fi/
at emplastrū de endi.ꝛ scar.ꝛ nitro.ꝛ
nasturcio:ꝛ sinapi.Et si apostema sit
in mirach.curet̄ sicut si eēt in gibbo:ꝛ
intēsiora medicamina possumus ap/
ponere.Si aūt apostema fuerit pp me
seraicas curet̄ sicut si eēt infima.Si āt
fuerit pp vētositatē fiāt vētose sine sca
rificatione ꝛ sacellet̄ locus cū milio ꝛ
camomilla:ꝛ fursure ꝛ aniso ꝛ iungat̄
cū oleo de rutha.Si aūt epar fuerit in
scisū dent̄ ro.cū bolo armenico ꝛ aqua
fri.ꝛ fiat emplastrū de balaustia.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ lz epar hē/
at mēbra mūdificātia sā.a co.sic ē chi
stis fellis ꝛ splē.nihilomin' aliqn̄ in tā
tū abūdāt hūores isti ꝙ splen mūdifi/
care nō potest:ꝛ ita hūores cum abū/
dant possunt cāre apostema in epate.
Secūdo notādū ꝙ aliqn̄ apostema ē
in gibbo:tn̄ cōpetunt diur.nec ꝓuocat̄
fluxus qꝛ corp' mūdificatū est:ꝛ nō hē
mus aliā viā ꝛ dātur in principio in p/
ua quātitate ꝛ debilis vtutis ꝛ sit in p/
cessu paulatine augmentū:ꝛ cū h semp
apponātur aliqua stiptica epar confor
tantia.Et qn̄ est cā ca.apponātur diu
retica frigida cū paucis calidis ꝛ aro/
maticis ꝛ cōfortatiuis.Et si cā est frigi
da fiat ecōuerso.Tertio notādum ꝙ
epar apostemat̄ frequenti' ex san.quā/
tum est ex abūdātia ꝛ velocius ex co.
quātū est ex eius penetratione ꝛ plus
ex phl'ate quātū ē ex adurētia ꝛ ex me
lācolia quātū ē ex grossicie.Frequēti'
ergo accidūt apostemata in epate de
sanguine:secūdo de co.tertio de phl'a/
te:quarto de melācolia.Quarto notā/
dū ꝙ apostema in pte inferiori epatis
reddit vētrē laxū cum cibus nō possit
ꝑenetrare vsqꝫ ad epar:ꝛ qꝛ vtus at/
tractiua debilitata ē.Si āt fuerit in p/
te superiori aut ē magnū aut puū.Si
puū non ē vēter laxus:qꝛ pōt cib' pene
trare.Si aūt fuerit magnū adhuc vē/
ter ē laxus pp cās pdictas.Si tn̄ alicui
videret̄ ꝙ istud dictū patiat̄ calūniam
pp dicta Ypocratis:dicit eni Ypo.ꝙ
hydrops q̄ ꝓuenit ab apostemate epa
tis est cū retentione fecis qꝛ caliditas
nimia q̄ est in epate rōne apostematis
ꝛ se.trahit hūiditates chilosas ꝛ hau
rit sicut spōgia:nec ēt penetrat ad mē/
bra pp oppilationes sꝫ cōuertit in su/

mũ ꝛ vaporẽ ꝛ includit inter pellicu/ las vẽtris ꝛ cãt tumorẽ ꝛ ita hydropi sim: quare ꝛc. Dico ꝙ quãdo aposte/ mati epatis sequit hydropisis: tũc ven ter est stipticus. Si ãt esset vẽter laxus nõ sequet ita hydropisis: ꝛ ita fluxus vẽtris: põt sequi magnitudinẽ aposte/ matis gibbi: ꝛ tũc nõ est hydropisis: ꝛ si superueniret hydropisis: tũc nõ esset venter laxus: qꝛ cũ mã q̃ deberet con/ uerti in tumorẽ fluit ad exteriora non causatur tumor: ꝛ ita nec hydropisis. Quinto intelligẽdũ quoniã licꝫ aucto/ res cõiter loquẽdo nõ ponãt apostẽa/ ta epatis gnãri nisi ab hũoribꝰ: ꝛ aquo sitatibus: ꝛ vẽtositate: nihilominꝰ põt cãri ex chilo ẽt ĩ epate: qm̃ chilus abũ dat ꝛ ad formã hũoris trãsmutari nõ põt pp epatis debilitatem: aut pp chili mltitudinẽ: tñ cũ venit ad epar aliq̊ mõ disponit ꝛ sbtiliat: ꝛ ita põt aggregari ĩ epate ꝛ corrũpi: ꝛ ita apostẽa cãri: tñ qꝛ h de raro cõtingẽtibꝰ iõ nõ posuerũt auctores. Sexto notãdũ ꝙ in apostẽa tibus ca. epatis vrina est ĩtẽsa ꝛ licꝫ de bilitas digestiue remittat: ꝛ ita deberet eẽ remissa: tñ qꝛ tal' debilitas ꝓuenit a calore: iõ ĩtẽsa ẽ pp admixtionẽ alicuiꝰ portionis colere. Septio aduertẽduꝫ ꝙ in apostẽatibꝰ epatis vrina ẽ spissa ꝛ cõfusa ꝛ liuẽs pp hñoꝝ ebullitionẽ: ꝛ pp pturbationẽ ꝛ fe. ꝛ licꝫ oppilatio causet tenuẽ. Veꝝ ẽ qñ nõ ẽ fe. nec hũo rũ pturbatio: ꝛ licꝫ ĩ apostẽate sit: nihi lominꝰ ibi ẽ ebullitio ꝛ pturbatio ꝛ fe. ꝛ istud fac ad eliq̃tionẽ mãe nõ obstã/ te oppilatiõe. Octauo ĩtelligẽdũ ꝙ cũ in apostẽate epatis cibꝰ ad epar pene/ trare nõ põt tũc multiplicant feces ꝛ minorat vrina: ꝛ si penetrat fit ecõuer/ so. Nono notãdũ ꝙ in apostẽate epa/ tis vrina ẽ liuẽs rõne fe. ꝛ infectiõis ꝛ mortificatiõis. Decio ꝯsiderãdũ ꝙ in apostemate in pricipio corpe plectori co exñte dꝫ fieri phloĩa õ basilica eius dẽ lateris: qꝛ ibi ẽ sufficiẽs oppositio si cut ẽ supiꝰ ꝛ ĩferiꝰ: ꝛ nõ dꝫ fieri de pte si nistra: qꝛ tũc eẽt duplex oppositio ꝛ in phloiando nõ debemꝰ trãsire duas no tabiles oppõnes ſm Auic. Undecimo notãdũ in apostẽatibꝰ epatis ꝛ potissi me ca. bñ cõpetũt repcussiua nec talia oppilãt ꝛ ꝯstrigũt nec ĩgrossãt: ꝛ qꝛ po nũt ĩ pua q̃titate ꝛ cũ qbꝰ dã dissolutis

¶ Caplm. iiij. de fluxu san. ab epate.

F Luxus san. epaticus ẽ fluxus ventris sanguineus virulentus veniens ali/ quãdo ab epate: aliquã do ab aliĳs membris.

Cause. Cãe ãt aut sũt extrinsece aut ĩtrĩsece. Si ãt fuerint extrĩsece tũc sũt sic̃ casus pcussio vite suauitas ꝛ ociũ ĩ eo q̃ ꝯsueuit exercita ri ꝛ mẽbroꝝ mutilatio ꝛ silia. Si ãt ve nerit a cãis ĩtrinsecis tũc aut ꝓuenit ab epate aut ab aliĳs mẽbris: ꝛ si ab aliĳs mẽbris tc̃ põt ꝓuenire a stõ aut a venis meseraicis aut ab ĩtestinis aut pp retẽ tionẽ mẽstruoꝝ aut emoro. aut aposte mata q̃ vicinãt apati aut pp totũ corpꝰ Si ãt venerit pp epar: tc̃ ꝓuenit pp. iiij. cãs aut pp apostẽata aut pp debilitatẽ ṽtutis ꝯuersiue ĩ sã. ita ꝙ chilꝰ nõ ꝯuer titur ĩ puꝝ sã. ꝛ ita mẽbra illud abhor rẽt ꝛ tũc virtꝰ expulsiua mittit ad ĩtesti na. Tertio accidit pp oppilationẽ ita ꝙ epar bñ digerit: sꝫ sã. nõ penetrat ad mẽbra aut qꝛ mẽbra ñ ĩdigẽt aut qꝛ pe netrare nõ pt ꝛ tũc rõne more denigra tur ꝛ videt ꝙ sit sic̃ frustrũ carnis aut sãguisuge. Quarto accidit pp aptionẽ vẽaꝝ ꝛ h accidit pp tres cãs aut ꝯ vẽa

scinditur aut q corroditur aut frangit ꝛ aperitur ꝛ de h stat versus. Diabrosis venas corrodit rixis easdē. Findit anathemasis has aperire facit. Intelligendū est circa istā mām ꝙ ista mā partiꝫ ptractata est supius capitulo de fluxu vētris. Intelligendū etiā ꝙ iste fluxus diuersificat multis modis ex parte quātitatis: qm̄ aliqñ est multus aliqñ est puus ꝛ ex pte qualitatis: qm̄ aliqñ est clarus: aliqñ ē virulētus aliquādo saniosus ꝛ diuersificat ex pte sube qm̄ aliqñ est subtilis aliqñ grossus: ꝛ etiā ex pte odoris: qm̄ aliqñ ē fetidus aliqñ grauis odoris aliqñ nō ꝛ diuersificatur ex pte loci: ꝛ h multipliciter dictū est. Qui igit pticulariter vellet cōsiderare spēs hui⁹ fluxus sūt multe valde ad que narrādū nō sufficeret pñs dies sed ista sufficiant cā breuitatis: quia circa breuitatē laboramus.

Signa. Si aūt fuerit ex causis extrinsecis h hētur idicio e patiētis: ꝛ si fuerit ab aliis mēbris hoc hētur ex indicio ꝛ passionib⁹ mēbroꝝ: ꝛ pp dolorē ꝛ grauedinē pticule patiētis: qm̄ si ē a stomacho ē dolor ꝛ aggrauatio ꝛ idigestio circa stōachū ꝛ ita de itestinis ꝛ aliis mēbris. Et si ē ex apostemate ē ibi se. Et si venerit pp debilitatē virtutis digestiue epatis fluxus ē sicut lotura carnis. Et si ē pp oppilationē sanguinis vergit ad nigredinē ꝛ ē coagulatus: ꝛ si venerit pp venas si sint apte aut fracte: tūc ē multus aut clarus ꝛ venit subito ꝛ velociter: ꝛ si fuerit pp corrosionē ꝛ scissurā: tc ē virulētus turbidus ꝛ venit paulatim: ꝛ si pp apostema ē ptim saniosus. Differētia āt inter fluxū epaticū ꝛ fluxum intestinoꝝ ꝛ alioꝝ mēbroꝝ h ē: qm̄ fluxus epaticus ē sine dolore ꝛ piodat: ꝛ post egōnē ꝛ apparet q̄dā pmixtio: ꝛ si veniat a stōacho egō ē chilosa: ꝛ grauedo ē in stōacho: ꝛ si puenit a venis meseraicis: tūc nō apparēt signa debilitatis epatis: ꝛ si pueniat ex frigiditate videt sanguis putrefact⁹ ꝛ modicus fetor: ꝛ si ē ex caliditate fetor est maior ꝛ putrefactio ꝛ nigredo maior ꝛc.

Pronostica. Pronosticatio āt cadit h quo ad curationē. Regula āt gnālis ē h ꝙ in quolibet fluxu ꝛ in oī colera q̄ egreditur a corpe ꝙ nullus fluxus quātuncūqꝫ de natura sui prima fronte videatur maliciosus quod nō restringatur si fuerit cū alleuiatione ꝛ cū bona tollerātia: ꝛ etiam si esset sinthomaticus nō debet subito restringi: sꝫ paulatine si v̄tus valeat tollerare.

Cura. Si aūt fluxus vētris sanguineus venerit pp aptionē ꝛ fracturam venarū: fiat in primis phlobotomia de epatica vtraqꝫ. Deinde fiāt vētose inter spatulas cū scarificatione. Deiñ subt⁹ māmill' ꝛ inungat dieta sāguinis igrossatiua: sicut sūt iuiube risi miliū panicū lētes sine cortice: prima aqua abiecta: oua cocta in aceto: fabe cū aceto lactu. ꝛ siliq. Nūc āt intelligēdū circa istā mām ꝙ oīs fluxus cā breuitatis pōt reduci ad duas cās. s. ad calidā ꝛ ad frigidā. ꝛ si fueit cā ca. curet cū his medicamib⁹ sūptis: siue ab int⁹ siue ab extra siue supi⁹ siue ifert⁹ ɜm diuersitatē pticule patiētis ꝛ h ɜm diuersos modos vtēdi: sicut frequēter tactū est. Mālia āt sunt hmōi. s. bolus armenic⁹ terra sigillata. sā. dra. hypoquistidos acacia. psidia. balaustia. mirtilli. berberis ro. sādal'. plātago. v̄ga pastoris. bedegar. galle ꝛ mlta psilia: cū paucis ca. stipticis: ꝛ si cā fueit fri. medicet cū istis

.f.mastic: thure storace. calamite. am/
bra. nuce cipressi ꝛ folijs ei⁹: ꝛ gariof.
ꝛ aniso asso. ꝛ nasturcio asso ꝛ silib⁹.
ꝛ ꝙ apponātur aliq̄ pauca fri. stiptica.
Aduertēdū ē h̄ de quodā medicamine
ꝙ indifferēter curat oēm fluxū si cura
ri debeat p̄ medicamina supposita tñ
cōpetēti dieta ꝛ ꝙ corp⁹ sit mūdifica/
tū. ℞. spodij. rasure eboris. añ. ℥. j. alu
minis scisi se. canabis. añ. ℥. s. rosaruꝫ
ru. electaꝝ. margaritaꝝ. corali al. ꝛ ru.
sandal. muscatelini. charab. san. drag.
ambre grisie. añ. ℥. ij. cōficiant cū siru.
mirtino ꝛ fiant trocisci: ꝛ cū volueris
vti distēperent cū lacte ꝛ dent. princi/
paliter: istud medicamē valet cōtra flu
xū sanguineū epaticū: ꝛ secūdario con
tra stomachū. ꝛ p̄ cōsequēs valet in oi
fluxu nisi fluxus esset pp̄ oppilationeꝫ
ꝛ valet oppilatione remota ꝛ corpore
mūdificato vt dictum est.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ fluxus pp̄
vulnus ꝛ corrosionē ē magis imūdus
ꝛ virulētus q̄ ille q̄ venit pp̄ aptioneꝫ
ꝛ rupturā venaꝝ pro tāto qꝛ in venis
magnis ē plus de calore ꝛ spiritu. In
venis aūt puis min⁹ est: preterea corro
sio fit magis i venis puis: ꝛ iō sanguis
ē magis virulēt⁹ rōne cāe iducētis cor
rosionē ꝛ rōne aggregationis supflui/
tatū in loco. Secūdo notādū ꝙ flux⁹
dissintericus plus fit ꝛ frequēti⁹ de san.
co. rōne accñtis ꝛ postea ex san. rōne
multitudinis ꝛ postea tardi⁹ ex phl'ate
qꝛ humor frigidus ꝛ viscosus. ꝛ tardi
us ex melīa qꝛ humor terre⁹. Tertio
intelligēdū ꝙ fri. multū intēsa p̄ cōpa/
ratione ad virtutes corpis causat flu/
xū dissintericū: qꝛ debilitat virtutē di/
gestiuā ꝛ cōtētiuā: sed frigiditas tēpe/
rata totū ꝯfortat ꝛ restringit. Ultio no
tādū ꝙ in fluxu epatico dissinterico re
media exteriora debēt pōi supra regio
nem epatis: non alibi: qꝛ nocumentum
inducerent.

Capl'm. v. de hydropisi.

Hidrops est error vir
tutis vnitiue in toto cor
pore sequēs mutationē
v̄tutis digestiue in epate
ꝛ ita hydrops ē error v̄
tutis digestiue in epate. Intelligēdū cir
ca istā mām ꝙ v̄t⁹ digestiua triplici dis
positione mēsurat: qm̄ nutrimētū pri/
mo disseminat: secūdo vnit: tertio assi
milat cū deficit dissemiatio cātur maci
es. Et si defic̄ vnio cātur hydropisis: ꝛ
si assimilatio lep̄. h̄ sūt q̄ legunt a Gal.
libro suo de v̄tutib⁹ nālib⁹. Cū igit nu
trimētū nō pōt pfecte vniri ꝛ solidari
tūc tumescit mēbrū ꝛ inflatur ꝛ tūc cā/
tur vera hydropisis q̄ yposarca appel
latur: yposarca tñ nō ē sine epatis pas/
sione: ꝛ iō quātūcūqꝫ facies eēt tumi/
da seu inflata vel pect⁹ versus diafra/
gma vel stōachus vel matrix vl' pedes
vel man⁹: nihilomin⁹ nō eēt hydropi/
sis nisi v̄tus digestiua epatis pateret: ꝛ
iō etiā bñ dicit: hydropisis ē error v̄tu
tis digestiue in epate: qm̄ sine passione
epatis fieri nō pōt. Nūc aūt tres speci/
es hydropisis a sapiētib⁹ distiguūtur.
Prima spēs est de cā frigida ꝛ appel/
latur yposarcha seu anasarcha: seu leu
cophlegmātia qd̄ idē est: cui⁹ cā est san
guis aquosus ꝛ frigidus phl'aticus cū
v̄li tumore toti⁹ corpis: ꝛ iō ista spēs ē
vera hydropisis. Et p̄io ꝛ principali
ter patit epar: ꝛ qꝛ errat v̄tus digestiua
vnitiua in toto: membrū eni nō pōt cō
solidari ꝛ firmū esse: sꝫ est molle infla
tū tumidū. ꝛ tñ ista species minus ma/

183

la est inter oēs. Alie aūt due species sūt de cā ca. quantū ad causam añcedentē. licȝ cā coniuncta semp sit frigida. ita ꝙ prima species appellat asclites. ꝛ causatur ex hūiditate subtili aquosa multa cū modica vētositate. ꝛ est deterior inter oēs. Tertia aūt spēs seu secunda quātū ad cās ca. vocat timpāites. cuꝰ cā est ventositas multa cū pauca aquositate ꝛ est mala valde. Modus autē generandi est iste. qñ deficit virtus digestiua epatis. ita ꝙ chilus ad pfectaȝ formā hūoris deuenire nō pōt. nec etiā bñ pōt purgari expelli ꝛ mundificari nec cōgregari. tūc aliqua portio mittit ad totū corpꝰ ꝛ aliqua remanet i epate ꝛ qꝛ illa q̄ vadit ad totū corpꝰ non est nālis nec nā pōt pfecte cōuertere ꝛ solidare: ideo magnā portionē iterum ad epar mittit. ꝛ ita est de renibꝰ. ꝛ vesica cū nō possint bñ mūdificare. Ista igit omnia iteꝝ regurgitāt ad epar. Et qꝛ epar fuit debile in generādo ꝛ segregando ideo mō plus est debile in expellendo ad exteriora. sȝ facit qd pñt. ꝛ idō cōuertitur ista mā in vaporē ꝛ p porrositates ꝛ foramina resudat vsqꝫ ad pelliculas cōtinentes intestina que siphac ꝛ mirabc appellant. ꝛ tūc ibidē includuntur ꝛ aggregant ꝛ causant tumoreȝ vētris tm̄. qꝛ intestina balneant i illis. Et qñ venit ad tātū nō est curatio. pellicula aūt q̄ imediatius adheret intestīs vocat mirach. vñ mirach ē pinguedo zirbosa tenēs ad modū rethis imediate inuoluēs intestina. Deide venit alia pellicula q̄ approximat cuti q̄ appellatur siphac. ꝛ ita ventositates ꝛ aquositates inter duas pelliculas recludūtur. Auctores g̊ volūt ꝙ pria spēs causat immediatiꝰ ꝓpter errorē virtutis digestiue tertie. Sȝ scōa pp errorē mūdificatiue renū ꝛ vesice. Sȝ tertia ꝓpt errorē stōi cōuertētis mām i vaporē quā epar rectificare nō pōt. Quecūqꝫ igit fuerit cā ꝛ quocūqꝫ mō vadat negociū in oī spē ydropisis principaliter patit virtus epatis digestiua.

Cause

Cause eni aut sūt exteriores aut interiores. si exteriores tunc sūt sic casus. pcussio. obuiatio. nimia caliditas. ꝛ nimiū frigꝰ. ꝛ similia. ꝛ fluxꝰ nimiꝰ sanguis. aut vētris ꝛ oīa silīa manifesta ꝛ detecta. Si ab intus sic sunt ab epate aut ab aliīs mēbris. ꝛ tūc sūt oīa illa quibꝰ epar cōpatitur. aut cū quibꝰ hȝ colligantiam aut vicinitatē. ꝛ ita virtus epatis patitur ꝛ minorat. ꝛ aufert ꝛ corrūpit ꝓpter stomachi passionē. ꝛ ꝓpter morbos venarum meseraicaꝝ. ꝛ ꝓpter vicia intestinoꝝ. ꝛ matricis. ꝛ vesice. ꝛ splenis. ꝛ diafragmatis. ꝛ pulmōis. ꝛ ita de aliīs. Si aūt fuerit ꝓpt epar hoc ē ꝓpt tria: aut ꝓpter morbos cōsilēs. aut officiales. aut cōes. ꝯsilēs sicut ē mala cōplo frā. ꝛ ita ē cā imediata hydropisis. aut ꝓpter malā cōplonē ca. q̄ facit ad exalationē ca. nālis q̄ exalato succedit friditas. ꝛ ita licȝ cā añs sit calītas. cā tñ imediata est fritas. Morbꝰ aūt officialis ē sicut oppilatio. apostēa ꝛ silīa. ꝛ ex omnibus istis igitur ꝛ sibi consormibus virtus digestiua epatis immutatur. ꝛ si continuetur hydropisis generabitur.

Signa

Signa hydropisis futu re sunt qñ pter solitū lō go tēpore superfluitates que consueuerunt expelli retinentur. sicut est sudor. egestio. ꝛ vrina. ꝛ alia consimilia. Secundum signū est cacochia ꝛ preter solituȝ mala coloratio faciei. ꝛ aliquādo inflantur testiculi. ꝛ aliquādo intendit

appetitus ꝛ aliq̄n diminuit. Signa aūt
hydropisis presentis sunt īflatio pedū:
ꝛ inflatio oculoꝝ: difficultas anhelit⁹.
tussis sicca. ꝛ tumor vētris. sitis inextin
guibilis. diminutio appetitus cibi ꝑpt
appetitū pot⁹ mala coloratio. Signa
aūt hiposarche sunt tumor vniuersalis
totius corpis. pulsus vndosus. egō aūt
al. sanguinea: ꝛ si cōprimat caro cū di/
gito dimittit post se cauernā: ꝛ vēter nō
est ita tumidus sicut in aliis speciebus.
Et est intelligendū ꝙ in vtraqꝫ spē pōt
vrina esse colorata tincta. ꝛ ideo ex co
lore vrine nō possum⁹ arguere supra ca
liditatē. Timpanites aūt ꝛ asclites dif
ferūt ab hyposarcha. qm̄ i asclite ꝛ tim
panite gracilian̄t superiora ꝛ inflantur
inferiora ꝛ eminet vmbilic⁹ extra. In
hyposarcha aūt ē vniuersalis inflatio ꝑ
totuꝫ corp⁹. Signa aūt asclitis sūt ista:
pulsus paru⁹ ꝛ frequēs ꝛ si venter agi/
tetur sonat sicut vter semiplenus aqua:
sicut sonaret coac coac. Timpanites
aūt discernitur qꝛ vrina ē magis tenuis
ꝛ pulsus velox ꝛ frequēs ꝛ durus. ꝛ si
venter ꝑcutiatur sonat sicut tympanuꝫ
percussum. vel sicut vter plen⁹ vēto: ꝛ
licꝫ egestio sit sanguinolenta i istis dua
bus specieb⁹ non tm̄ ē alba sicut in hi/
posarcha. Hiposarcha igit̄ vt dictū est
causatur magis ꝓpter tertiā digestionē
ꝛ asclites propter scdām. ꝛ timpanites
propter primā. Si aūt hydropisis ve/
nerit ꝓpter causas extrinsecas discerni
tur indicio patientis. ꝛ si fuerit propter
passiones alioꝝ membroꝝ discernitur
ꝓpter hoc qꝛ passiōes ꝑcesserunt note
ꝛ mānifeste sic̄ ē apostēa epatis. aut du/
rū. aut molle. ꝛ ita de aliis mēbris. Et si
fuerit ex se. discernitur ex illo. sic̄ docet
Ypo. discernere in pronosticis. consur/
gens aūt ex lūbis ꝛ aliis ꝛc̄. Considerē
tur igitur signa ꝛ erit manifestum.

Pronostica. In primis do
cet Ypo. ꝓno
sticare cum dicit omnis ydrops in acu
ta feb. malum. Si enim ydrops sequat̄
feb. continuā. vix aut nūq̄ euadūt. Et
si sequat̄ apostema durū epatis nunq̄
recipit curationem. nisi forte in princi/
pio si medicus fuerit diligens ꝛ patiēs
obediens: ꝛ ꝙ alia particularia conue/
niant. Quādo ydropico applicant̄ re/
media conuenientia: ꝛ patiens sentit se
alleuiatum: ꝛ post tres dies aut q̄tuor
iterū reuertit̄ ꝛ hoc sit frequenter i mul
tis vicib⁹. talis nunq̄ curabitur. Quid
esset igitur si malo modo sentiret se al/
leuiatū certe tanto deterius. Fluxus vē
tris superueniēs ydropico sine alleuia/
tione mortale. qm̄ aliq̄n est possibile ꝙ
natura euacuet aquā ydropicoꝝ. ꝛ per
secessum: ꝛ ꝑ vias vrinales. Fetor anhe
litus ꝛ sputi ꝛ sudoris ꝛ coꝝ que egre/
diuntur a corpe signa sunt mortalia in
ydropico: ꝛ fetor totius corporis. Qm̄
in ydropico egestio ē ad modū sangui
nis coagulati: ꝓxim⁹ est morti. Urina
bicolor mortalis est i ydropisi: sicut cū
est ruffa inferi⁹: ꝛ liuens superi⁹: aut cū
est rubea superius ꝛ nigra inferius. Si
ydropico superueniat dissinteria ꝛ dif/
ficultas anhelit⁹ ꝛ fluxus vētris: infra
tres dies morietur. Ydropisis in com/
plexione calida ꝛ sicca mala valde.
Ydropisis que prouenit ab epate pe/
ior est q̄ᵒ a splene: vel ab aliis mēbris.
Asclites deterior est inter omnes spēs
vt dictum est. ꝛ yposarcha minus ma/
la. ꝛ timpanites media licꝫ sit valde ma
la. Ulcera in ydropico non curantur.
Si melencolico superueniat ydropi/
sis curatio fit melencolie propter hu/
mectationem.

Preseruatio. Curatio et preseruatio ydropisis talis est. In primis parcant cibis et potibus quantum erit possibile tolerent sitim: vitent omnia brodia et iuscula. nisi die solutionis. et tunc vtant brodijs galline cũ aromatibus. Uitent panem triticeum quãtuʒ erit possibile. Utantur igitur pane cum croco: et pane ordeato: et vino claro subtili albo mũdo aromatico sed in pua quãtitate: et vtatur nectare. Utantur volatilibus si habere poterit. et sint oẽs carnes asse. misceant i cibis suis allea. cepa. porros et vtant sinapi: sed in parua quantitate et vtatur sardellis. Itẽ vtatur isto salsamento. ℞. ʒinʒib. galãge. ʒedoarie. anisi maratri. cimini. ameos. siseleos. añ. ℥.j. spicenar. calami aromatici prepararti. añ. ℥.ß. sandal. muscatellini. ʒ.ij. fiat puluis. et vtatur eo in omnibus cibis suis. Utat ergo pullis: et columbis: et gallinis: et fasianis: et oib9 auibus q̃ nõ degũt in aquis. Et põt vti end. scar. rutha. et ꝑpillo: et apio: et saluia. et nasturcio: calamento: petro. cõpetunt etiam auellane asse. et fistica et omnia similia. Utatur exercitio fortissimo ante cibũ. vitet bal. aque dul. nisi eẽt stupha. Uitet phloiam nisi repletio eẽt nimia ꝑpt retentionem menstruoꝝ: aut ꝑpter retentionem emoꝝ. Uitet oia ea q̃ euacuant solã co. nisi nimis exuberaret: et tunc euacuetur cũ mirab. cit. Ista auteʒ bal. que dicentur cõpetunt oibus preparatis ad hidropisim. et etiã cõpetunt in hidropisi actuali corpe tñ mundificato et ideo prius mundificemus. Utant parati ad hidropeʒ oxill. diur. et oxill. squill. Deinde purgent cũ yerap. acuata cũ aloe: et mastice. et si mã esset viscosa acuatur yerap. cũ pulpa coll. et bdellio. corpore aũt mundificato vtat ista stupha. ℞. assari. origani. calamẽti. anisi. marat. camomille. mellilloti. anthos. sticados. absinthij. añ. lib. ß. et ponant in aqua et stuphetur in fumo ante cibũ et post exercitium. Deinde vtat trifera tiriaca. et istis vtat quantum erit vtile. Deinde potest balneari in furno vnde exiuit panis sic ꝙ possit patiẽs tolerare et sudet ibi diu. vel balneetur in arena maris in tpe calido. et sepeliatur ibi vsqꝫ ad collum et cooperiatur bene caput ne ledatur a sole vel vadat ad bal. sulphurea: et aluminosa vel calefiat aq̃ maris et balneetur ibidẽ. Et si ista non inueniantur naturaliter fiant tñ p artificium. vel sic fiat fouea in terra et ponãtur in fouea carbões accensi de iunipero. Deinde ponat crater ferre9 desuper et deinde sternantur ebuli multi. et patiens nud9 intret ebulos. et sudet ibidẽ fortiter. Intelligẽdũ ẽt iuxta hoc ꝙ patiẽs ponat in sole ventre discooperto: et cauendo tamen ꝙ locus non sit ventosus nec frigid9. et ꝙ fricet venter fortiter cũ manib9 et mirabil'r valet qr calor solis ẽ viuific9: et ego iueni magnũ iuuamentũ. Deinde sciendũ ꝙ lac multum valet si quotidie potet mane et sero. et si posset abstinere ab omni alio potũ optimũ esset. Et cũ hoc intelligẽdum ꝙ serũ caprinum potatum: et spicanar. curant oẽm ydropisim de frigida. Si aũt eẽt de calida: addat cũ his suc. end. et suc. scario. euforbiũ cũ suc. citonioꝝ in parua quãtitate sumptum vsqꝫ ad. ℈.j. vel. ʒ.ß. si continuet curat oẽm ydropisim de frigida. et si fuerit de causa ca. vtat trifera saracenica reubarbarata. cum diareubarbaro supposita paucitate cibi et potus. et ꝙ dieta sit subtilis: et exercitium temperatum.

Ista que dicta sūt p̄seruant ab ydro/
pisi: ꝛ curant omnez ydro. a p̄cipio.
¶ Cura ydropisis accidentalis.

Uppositis igit̄ vꝛibus in om
ni ydropisi p̄uocetur vomi
tus cum decoctione rafani in
oxill'. diuretico. Deinde vtatur tali si/
rupo. ꝛ potissime in causis frigidis ꝛ
aquosis: q2 de causis ca. inferius facie/
mus mentionem. ℞. radi. aristol. yre/
os. feni. petro. brusci. sparagi. graminis
apij. gētiane. an̄. ℥. iij. conquassentur ꝛ
temperentur cum aceto fortissimo per
diem ꝛ noctem: tunc. ℞. assari. betoni
ce. germandree. sticados eupatorij. ab
sinthij: mente: origani: calamēti: an̄. ℥.
ij. spicenar. squinanti: calami aromati/
ci. lacce: anisi: marat. se. enō. se. scar. se.
melonum: an̄. ℥. j. spodij: rasure eboris
sandali muscatellini: an̄. ℥. ij. liquir. mū
de. vuarum pas. mun. abarill. iuiuba.
an̄. ℥. j. aceti predicti. ℥. iiij. mell' ro. lib.
j. panis zuccha. lib. s. fiat siru. q̄si lib.
ij. Deinde fabricetur talis medicina.
℞. euforbij: pulpe coll'. agarici: an̄. ℥.
ij. lacte. spicenar. bdelij. se. end. se. scari.
masticis: an̄. ℥. s. succi yreos. succi ab/
sinthij: cucumeris asinini. an̄. ℥. s. carni
um citoniorum. ℥. j. puluerizanda pul
uerizentur ꝛ fortissime incorporentur
sine igne. ꝛ si non possent incorporari
cum his incorporentur cum oxill'. scill'.
q. s. Intelligendum igitur circa ista duo
ꝙ si mā vbiq3 fuerit modo est trahen/
da versus ptes vrinales mō versus vē
trem: ꝛ non continuetur vna operatio
vt nature non fiat consueta. vtatur igit̄
duobus vel tribus diebus siru. predi/
cto. ꝛ sequenti die vtat̄ de predicta me
dicina vsq3 ad. ℥. j. vel. ij. iuxta conue/
nientiam particularium. Deinde vtat̄
siru. v. diebus vel sex: deide duob⁹ die
bus continuis vtatur medicina predi/
cta ꝛ in quantitate predicta. Deiñ de/
scat duobus diebus vel tribus. Deide
vtatur predicto siru. ix. vel. x. diebus.
Deinde vtatur predicta medicina: ꝛ
ita paulatine euacuabitur aqua citrina
ydropicorum: ꝛ de predictis materia/
libus positis in siru. pōt fieri elm. seu
conditum ꝛ similia. Et vere qui bene
vult aduertere omnia ista optima sunt
si diligenter particularia considerem⁹.
Deinde balneetur aut stuphetur sicut
dictum est. Deinde emplastretur ven/
ter cuz isto emplastro. ℞. stercoris bo
uini: stercoris capre: chimolee: desiccen
tur trita supra ignem: postea. ℞. sterco
ris columbini: sulphu. nitri. limaceaꝝ:
cum testis suis ꝛ testas conchilearum
marinarum: conterantur omnia simul
ꝛ fiat emplastrum cuz vino albo: ꝛ ex
tendatur supra totum ventrem. Et si
ydropisis esset de ca. fiat emplastrum
de rosis ꝛ sandal'. ꝛ camomilla supra
epar. ꝛ tunc emplastra calida non ap/
ponantur supra regionem epatis s3 su
pra residuum ventris. Uitare aūt de/
bent omnes ydropici scamoneam: titi
malum: ꝛ etiam aloes: nisi aloes esset
ablutum ꝛ bene repressum. Intelligen
dum ēt h̄ ꝙ multe sunt materie q̄ eua/
cuant aquam citrinam ydropicorum:
sicut est elacterides: ꝛ semen laureole:
se. ferule: se. eruce: se. cicute. se. vrtice: ca
storeum: euforbiuz: ell's vterq3: tapsia
aqua raphani: squille: ꝛ cartami: ꝛ aq̄
psilij. ꝛ ꝑpria vrina suc. mediani: cor/
ticis sambuci. Si aūt distilletur radix
sambuci ꝛ medianus cortex ꝛ flores
ꝛ fiat ista aqua: ista aqua in delicatis
curat omnem ydropisim de frigida.
Ego aūt sum expertus suc. radi. yreos
Attamen aduertendum ꝙ succus iste

debet esse crudus: quia si esset coctus nihil valeret: et quod accipiat de mane quantum media testa oui cap. per se vel cum ouo sorbili: et proculdubio curat omnem ydropisim que manu humana sit curabilis. dum tamen continuetur. educet enim quotidie tres vel quatuor scutellas aque citrine. Et quia ista sufficiebant mihi in egritudine curabili in principio ideo de aliis non curaui quia hoc medicamine existente nullo alio indigemus. Potest etiam fieri suppositorium tale. ℞. salis geme: foliorum ruthe: an. ℥. ß. castorei: euforbii: se. vrtice an. ℥. ij. mellis. q. s. et fiat suppositoria. Ultimo autem et in desperatione et cum non videmus aliam viam incidatur per duos digitos subtus vmbilicum: et fiat foramen diagonale: ita vt prima pellicula exterior incisa cum venimus ad siphach subtus primum vulnus cutis exterior cooperiat foramen siphach: vt aqua subito exire non possit: et tunc imponatur canula per foramen primum et postea inclinetur caput canalis et intromittatur per secundum foramen. et tunc aqua extrahatur paulatine hodie parum et cras similiter. donec tota aqua sit euacuata. Et confortetur epar cum aromaticis stipticis. Et est intelligendum quod Auic. dicit quod melius esset quod euacuaretur ista aqua cum medicinis que euacuant a proprietate. Quintum est quod vita potest aliquo tempore prolongari per vnum mensem: aut per medium annum: sed postea iterum reuertitur aqua paulatine: et nunquam vidi aliquem perfecte curatum per hunc modum quin finaliter moriens. Et credo quod melius esset quod fierent. v. vel. vj. cauteria subtus vmbilicum in bursa testiculorum resudando ita quod paulatine materia aquosa purgaretur: multa autem sunt medicamina composita que valent in hac passione: et illa ponemus per dei gratiam in fine libri etc.

¶ Cura ydropisis cum calore.

Si autem cum ydropisi fuerit febris aut apostema: aut ydropisis fuerit de causa ca. tunc in aliquo istorum non detur vinum: nec etiam aliquis panis: et potissime de frumento si possibile est. Utatur igitur ordeato: et aqua ordei: et vtatur paruis pullis assis: et carnibus edulinis assis nisi febris esset continua: et vtatur endi. et scari. et lactu. cum aceto: vbi sit zucha. et malagra. dul. acria competunt: et omnia cibaria facilis digestionis que vergunt ad frigiditatem. fugiendo semper aquosa ventosa et oppilatiua. In primis digeratur materia per hunc modum. ℞. endi. scar. hortulana: et siluestris: an. lib. ß. lactu. epatice: et fumi terre: eupatorii: scolopendrie: cicoree: an. ℥. ij. iiij. se. frigidorum maiorum et minorum: lacce: spicenar. foliorum absinthii: radi. apii: an. ℥. j. aceti al. ℥. iiij. panis zucch. lib. j. mell. lib. ß. fiat sirupus: lib. j. et ß. et emplastretur epar cum sumitatibus vitis albe. et succo maurelle: et epatice et endi. et sandal. et aceto: et aqua rosa. Et purgetur sic. ℞. florum bora. florum viol. fumi terre: an. ℥. j. liqui. mun. iuiubarum: foliorum absinthii. vuarum pas. abarill mundatarum. an. ℥. ß. prunorum xx. spicenar. ʒ. ij. fiat decoctio cum sero caprino: et in decoctione temperentur cortices mirabol. citri. ℥. j. fricentur lento igni et colentur: et colature addatur cassiefi. mund. ℥. j. reub. ʒ. j. vel. ʒ. ij. Nunc autem ista fiant sicut dictum est

superius in alio sirupo ꝛ alia euacua/ tione.s.ꝙ aliquibus diebus vtatur si/ rupo:ꝛ aliquibus aliqua portione de coctiōis immediate dicte.ꝛ vtat̄ modo vno:ꝛ modo alio. Emplastrū tamen continue teneatur ꝛ frequenter innoue tur:sed supra totum ventrem ponatur emplastrum superius dictum nisi ꝙ pa stetur cum aceto fortissimo loco vini: tamen non ponatur supra regionē epa tis vt dictuz ē:sed emplastrum frigidū supra regionem epatis ponatur vt di/ ctum est. Et qꝛ aliquando cadunt mul te compositiōes sicut est se.apostema. ydropisis:ꝛ ideo simplicibus simpli/ cia addantur:ꝛ compositis composi/ ta:aliquando plus ꝛ aliquando minꝰ: qđ industrie medici operantis particu lariter derelinquo. In timpanite autez fiant sacellationes de milio ꝛ de pani/ co:furfure confecto:ꝛ ordeo ꝛ camo/ milla:ꝛ mellíloto:assentur ergo ista ꝛ frequenter fiat sacellatio. Et si ventosi tas esset de causa frigida sacelletur vē ter cum sale:aniso:maratro.cimino:ꝛ ruta.ꝛ si fortius facere volumus fiat cum sulphure ꝛ nitro. Ex istis igit̄ pos sunt fieri omnia ista vnguenta ꝛ em/ plastra. Deinde fiant vētose multe su pra ventrem sine scarificatione.ꝛ fiāt suppositoria superius dicta. Epar ta/ men a calidis custodiat̄. Medicamen ad euacuandum aquam citrinaz ydro picorum:ꝛ detur.ʒ.j.aut plus aut mi/ nus iuxta conuenientiam particulari/ um. ℞.suc.cucumeris:asinini:ꝛ radi. eius:succus laureole:suc.yreos produ centis florem purpureum:suc.abs̄inth. suc.eupatorīj:añ.℥.iīj.misceātur:ꝛ des cant:ꝛ aqua que supernatauerit proīj/ ciatur:ꝛ qđ residet conseruetur. Et tūc ℞.reub.agarici:ana.℥.ß.spicenar.se. endi.se.scari.se.portul.masticis.lacce: dragaganti.salis gēme:ana.ʒ.j.mellis ro.ʒ.ß.puluerizanda puluerizētur ꝛ ī sole in vase vitreo diu agitentur ꝛ con ficiantur ad modum conserue.ꝛ nō re uelетur nisi in dilectis.

Clarificatio. Queritur qđ istorum debe at dici ydropisis vel debilitas virtutis digestiue:vel tumor seu inflatio:quo/ niā in omni apostemate est tumor seu inflatio. Sz in ydropisi sunt huiusmo/ di quare tumor erit ydropisis. Prete/ rea nihil erit causa ꝛ egritudo:sed de/ bilitas virtutis ē causa ydropisis:qua/ re debilitas non erit ydropisis:erit igi tur tumor. ¶ Contrarium videntur di cere auctores ꝙ ydropisis error ē vir/ tutis digestiue:quare ꝛc̄. Dico ꝙ ista descriptio est causalis:vnde fm verita tem debilitas virtutis digestiue est cau sa ydropisis. Tumor siue inflatio est signum ydropisis. Et qualitas mem/ bri ledens operationem est morbus. Patet igitur ꝙ auctores loquūtur cau saliter. Secundo notandum ꝙ ī ydro pisi est triplex morbus consimilis ra/ tione male complexionis:officialis ra tione tumoris:ꝛ cōmunis ratione so/ lutionis continuitatis:ꝛ lꝫ ista sint ibi tamen mala complexio est morbus ꝑ se cum primo ledatur operatio ratio/ ne male complexionis:sed alīj sūt mor bi secundario:quare ꝛc̄. Tertio notā/ dum ꝙ causa immediata ydropisis ē error virtutis digestiue in epate inquā tuz.s.errat digestio secunda.imo ydro pisis non est aliud ꝙ̄ mala qualitas membri ledens operationes:ꝛ tu/ mor est signum:et ideo proprie lo/ quendo tumor non est morbus sed si/ gnū. Cause aūt antecedētes sūt due.s.

mala complexio cal'a. ⁊ mala comple
xio frigida: ⁊ licz mala complexio ca.
sit causa antecedens. nihilominus fri
giditas est semper causa imediata: qꝛ
caliditas superflua exalando frigiduz
inducit vt dictum est. frigiditas igitur
est semper causa imediata: sed calidi/
tas ⁊ frigiditas sunt cause remote.
Quarto intelligendum ꝙ in timpani/
te vel asclite sunt simul caliditas ⁊ fri/
giditas sed diuersimode quoniaz vnū
est vt formale sicut caliditas: ⁊ iō actu
manifestatur: ⁊ aliud est vt materiale
⁊ imediatum ⁊ occultum: ⁊ ideo non
ita manifestatur ⁊c. Quinto notandū
ꝙ extrema citius inflantur ꝙ̄ proxima
sicut pz in pedibus: qꝛ calor citius de/
ficit in extremis ꝙ̄ in medio: ⁊ pro tā/
to dicebat Gal. in pronostica. ꝙ mors
incipiebat a pedibus. Inflantur igitur
pedes ⁊ non pectus ⁊ hoc est qꝛ locus
pectoris non est bene dispositus ꝓpter
ossa. Sexto aduertendum ꝙ in timpa
nite ⁊ asclite soluz venter inflatur ⁊ pe
des: sed superiora macerantur. In alia
aūt spē totum corpus inflatur. cuiꝰ ra/
tio est quoniam in istis speciebꝰ duabꝰ
virtus est multum debilis ⁊ non pōt
mit ere ad totum corpus: nec superflu
um nec naturale: ⁊ qꝛ non superfluum
ideo non est tumor: ⁊ qꝛ non mittit na
turale ideo est macies. In yposarcha
autem virtus est fortior: qd̄ pz: qꝛ sup
flua mittit ad totum corpus: ⁊ ideo ē
tumor: quare minꝰ periculosa īter oēs
⁊ ideo solum in hac specie manifestat
error virtutis vnitiue qd̄ est ꝓprie ydro
pisis: sicut error assimilatiue est lepra.
Septimo notandum ꝙ in speciebꝰ ca.
ydropisie est tincta vrina rōne calidi/
tatis antecedentis ⁊ non coniuncte. In
hyposarcha autem vtraqꝫ causa est fri
gida: ⁊ ideo vrina remissa. possibile tā
men est ꝙ vrina sit colorata vt dictum
est superius propter debilitatem segre
gatiue renum aut rōne fe. superuenien
tis ⁊ similium: ⁊ ideo vrine in hoc ca/
su non est credendum. Octauo intelli/
gendum ꝙ in ydropisi de ca. est maior
sitis propter caliditatem antecedentē
sed in ydropisi de frigida est maior ap
petitus cibi propter vtrāqꝫ causaz fri
gidam: cum appetitus cibi vigeat pro
pter frigidum. Nono aduertenduz ꝙ
in omni ydropisi tussis superueniens
rōne ydropisis est signum mortis: quo
niam postꝙ̄ causata est passio epatis:
ꝙ spūalia igitur compatiantur signuz
est mortis: qꝛ pas. membri nobilis sic
epatis fortissima videtur. Decimo no
tandum ꝙ sicut ptisis que est consum/
ptio corporis non potest esse sine pas/
sione pulmonis cum quelibet consum
ptio non sit ptisis. ita ydropisis nō po
test esse sine passione epatis: ⁊ tamen
quilibet corporis error non est ydropi
sis. Undecimo aduertendū ꝙ magna
discrasia epatis causat ydropisim: sed
remissa icteritiam. Duodecimo aduer
tendum quoniam licz possint esse mul
te cause sitis in ydropisi. ista tamen po
test esse vna: quoniam cum spiritualia
comprimuntur propter pas. epatis: tūc
pulmo non potest flabellare ⁊ euenta
re ⁊ infrigidare cor sicut opz: ⁊ ita ca/
lefit cor: ⁊ vapores qui sunt circa cor:
⁊ per consequens stomachꝰ: ⁊ ita cau
satur sitis. Decimotertio intelligendū
quoniam species ydropisis si fuerit de
humore tūc est hyposarcha. Si de aq̄
sitate tunc erit asclites. Si de ventosi/
tate tunc erit timpanites. Aliqui tamē
antiqui dixerunt sic causa antecedens
aut est ca. aut est frigida. Si ca. aut

coniungitur aquositati τ erit ascites: aut siccitati τ ventositati: τ erit timpanites. Si autem frigiditas coniungat humiditati sic erit leucophlegmancia. Si siccitati tūc erit yposarcha: aut anasarcha: prius tamen dictum est meli⁹: quoniā yposarcha τ anasarcha τ leucophlegmancia pro eadem specie reputantur. Decimoquarto notandū ꝙ calor mediocris generat ventum τ ita timpanitem: qꝛ si eēt fortis resolueret τ consumeret: τ debilis nihil faceret. Sed calor mediocris est duplex aut absolutus τ ita est naturalis aut comparatus τ sic duobus modis: quoniā aut est medius inter ca. τ fri. aut medius inter potentem resoluere τ dissoluere τ consumere aut inter potentem nō ista facere: τ talis calor mediocris tali mediocritate significata causat ventum. s. timpanitem. Et iuxta hoc notādum quoniam vētus qui generatur ante humorem facilius generatur ꝙ humor: sed ille qui generatur post humorem difficilius. Decimoquinto aduertendū ꝙ in ascite calor nālis est minor cum magis ledatur in radice τ faciat calorem nālem exalare: ad cuius exalationem sequitur frigiditas nālis. Sꝫ calor extraneus est maior τ intensior: in yposarcha est contrariū: qm̄ calor nālis in radice ē maior cū nā nō ita ledatur. Sꝫ frigiditas accidētalis ē maior gratia māe: tunc igit in yposarcha ē maior frigiditas accidētalis τ maior caliditas nālis. In ascite aūt est calor accidētalis maior seu intēsior: τ frigiditas nālis minor. Decimosexto notādum ꝙ yposarcha non pōt causari ex aquositate τ vētositate sed ex humore qꝛ in yposarcha ē virtus fortis. τ si expelleret aquositatem τ ventū ad totū corpus cūm talia sint facilius exalabilia expulsibilia ꝙ humor: ideo expellerent: τ ita nullus tumor: τ ita nō eēt morbus: sed licꝫ humor expellat vsqꝫ ad mēbra: non tn̄ pōt expelli nec resolui ꝓpter repugnantiā: τ ita causat tumorem. Nūc aūt virtus est sp debilis vbi ydropisis ex ventositate τ aquositate generat: quare τc̄. Decimoseptimo ītelligendū ꝙ ydropisis de ca. difficilioris cure est in quolibet tpe morbi ꝙ ydropisis de frigida: ꝓ tanto qꝛ ī ca. virtus ē debilis: τ est duplex mala cōplexio diuersa. aūcedēs. s. que ē ca. τ cōiuncta que ē frigida: τ ita īdiget cōtrarijs medicaminib⁹. In ydropisi aūt de frigida virtus ē fortior: qd̄ declarat tumor vl'is: τ nō est nisi vnica mala cōplexio diuersa. τ ita sufficit vnus modus medicandi: nec ē simile de tertiana si curetur faciliter: qꝛ epar nō patit sic in ydropisi nec ē duplex mala complexio τc̄. nec est simile de illo: in morbis min⁹ piclitant egrotātes τc̄. qm̄ ydropisis de ca. nō hꝫ maiorē cōuenientiaꝫ cū alijs morbis ca. qui facilius curant ꝙ frigidi. τ rōne epatis: τ rōne duplici male cōplexionis. Decimooctauo notādū ꝙ panis cōpetit ī pua quātitate cū repugnet digestioni τ oppilet: τ valet magis humidus ꝙ siccus. dū tn̄ īfūdat ī brodio cicer aut ī vino al. puro: qꝛ facili⁹ penetrat: τ facili⁹ digerit: nec īflat: qꝛ ibi iūgit cū diur. Decimonono notandū ꝙ ydropisis de cā ca. dꝫ a pricipio curari cū frigidis: sꝫ postea cū calidis supra vētrē: τ itus. τ fridis supra epar ne dissoluat. Uigesimo cōsiderandū ꝙ ꝓuocatio se. nō cōpetit: τ lꝫ in multis alijs cōpetat: cū h ē materia tāta ꝙ nō esset cōsumptibilis in oī ydropisi ca. Ultimo dicendū ꝙ mirisi

ce cōperit in omni ydropiſi calor ſolis ⁊ cū hoc calor viuificus ſm Serapionem. ita ſicut dictū ē ꝙ teneat ventrē diſcoopertum in ſole vbi non ſit vētus ⁊ ꝙ fricetur ⁊ frequenter.

¶ Caplm. vj. de ictericia.

ICteritia eſt vlis cutis defedatio. ſicut morphea eſt defedatio cutis maculoſa: ⁊ differūt qm̄ morphea eſt ꝓpter errorē tertie digeſtiue: ⁊ icteritia ꝓpter errorē ſecunde. Nunc autē icteritie ſunt. iij. ſpēs citrina: viridis: ⁊ nigra. Modus aūt gnāndi eſt iſte qm̄ quando nā ſine ebullitione ⁊ ſine putredine mittit co. ad cutem. defendatur cutis vlr ſine macul. ⁊ talis defedatio appellat icteritia: qm̄ vnus ⁊ idē humor cum tranſmittit ad diuerſas ꝑtes. diuerſas cauſat paſſiones. ſicut dictū fuit ſuperi⁹ lib. j. cū loquebamur de fe.

Cauſe. Icteritia aūt aut cauſat a cauſis extrinſeci s: aut interioribus. Si a cauſis exterioribus tunc ſunt ſicut morſus reptiliū venenoſorum: aſſumptio veneni: ⁊ comeſtio cibor calidor. ⁊ labor in ſole calido ⁊ acceptio cibor calidor corruptor de facili. ſicut ſūt lac: piſces. ⁊ acceptio cibor oppilatiuor. ⁊ breuiter oia illa poſſunt eē cauſe icteritie que vltra temperamentū multiplicāt co. aut meliam aut adurūt ea. aut īpediunt virtutē mūdificatiuam epatis aut chiſtis fell. aut ſplenis: qm̄ natura tunc mittit hūorem abundantē ad totū corpus: aut ꝑ viam mundificationis: aut per viam ſinthomatis. Si aūt fuerit propter cauſas intrinſecas tūc aut eſt propter epar: aut propter alia membra. Si propter alia membra hoc eſt aut ꝓpter chiſtim fellis: aut propter ſplenem: aut pp venas toti⁹ corpis. Et ſi fuerit pp chiſti fellis hoc ē pp malā cōplexionē: aut pp apoſtema: aut ppoppilationē ſuor meatuum. ſ. illius per quem trahit: aut illi⁹ per quem nutrit ad inteſtina: aut illius per quem venit ad ſtomachum. Et ſi fuerit propter ſplenē ſimiliter accidit ꝓpter illa iam dicta: niſi ꝙ tunc eſt icteritia nigra. Et ſi fuerit propter venas totius corporis hoc eſt propter nimiam caliditatem adurentem ſanguinē ⁊ humores: accidit etiam in fe. propter expulſionem mãe ad totū corpus.

Signa. Si fuerit ex cauſis primitiuiſ hoc habetur ex indicio. Et ſi fuerit ab epate eſt cū macie totius ⁊ grauedine ꝑtis dextre. ⁊ ſi ꝓpter chiſtim fellis accidit ſubito. ⁊ ſi via vadit ad īteſtina eſt clauſa egeſtio eſt alba ⁊ color faciei ē citrin⁹. ⁊ adeſt amaritudo oris ⁊ ſitis. Et ſi porus ꝗ vadit ad ſtomachum eſt oppilat⁹ tūc vrina ē colorata ſpiſſa ⁊ crocea. ⁊ egeſtio tincta colorata ⁊ ſpiſſa ⁊ crocea. ⁊ ſi eſt propter ſplenē ē duricies ⁊ grauedo in ſplene. ⁊ apparent reliqua ſigna melencolie. Et eſt intelligendū ꝙ icteritia citrina ſeu crocea nūꝗ venit a ſplene ſed ſemper nigra: ſed ictericia nigra poteſt venire ab epate ⁊ a ſplene. Et ſigna diſtinctiua ſunt quoniam illa que eſt ab epate non eſt ita nigra: ⁊ tūc nō apparet duricies nec grauedo ſplenis. Et ſi eſt propter venas totius tūc eſt magnus calor in toto. Et ſi eſt ex frigiditate color corporis vergit ad liuorem ⁊ vrina eſt remiſſa.

Pronoſtica. Hypo. multis modis docet pronoſticare in icteritia. Dicit enim

ictericí non valde inflati sunt quoniaꝫ icteritia vt plurimum fit de colera que est ca. ⁊ sicca. ⁊ inflatio fit ꝑpter vẽto/sitatem aut aquositatem. ⁊ talia con/sumuntur propter ca. ⁊ sic. sicut dicit Gal. ⁊ ita licꝫ sint inflati nõ tamen val de. Uel possumus dicere ꝙ icterici nõ sunt valde inflati: quoniam icteritia cũ tumore ⁊ inflatione est malum signuꝫ: ⁊ ideo anteꝙ̃ sint valde inflati moriũ tur. Si igitur ictericis superueniat in/flatio ⁊ non resoluatur mortem signi/ficat. Secundo docet Hypo. pronosti care ictericis ⁊ nefreticis emorroydes innate bonum: quoniam natura mundi ficat corpus per partes illas. Tertio sic ictericis si epar durum sit malum: quoniam ictericia propter apostema durum epatis aut propter duricieꝫ est incurabilis: propter passionem mem/bri nobilis: ⁊ ita mortem signant.

Quarto dicitur sic. icteritia ante. vij. diem malum in fe. continuis: quoniam materia vnde causatur icteritia ẽ gros sa ⁊ materia grossa non potest esse di/gesta in tam modico tempore: ⁊ dein/de dicit sic. quibuscũqꝫ in fe. in. vij. ⁊c. Intelligendum ꝙ icteritia in septem aut post potest esse bonum dum tamẽ adsint tres conditiones: ꝙ materia sit digesta: ⁊ ꝙ veniat in die cretica: ⁊ ꝙ epar non sit durum. aliter semper ma/lum siue ante siue post siue veniat pau latim siue subito. Preterea ista sunt si/gna mortalia in icteritia intensio crocei tatis in corpore: ⁊ remissio vrine sine aliqua alleuiatione: ⁊ insomnietas: ⁊ ablutio appetitus: ⁊ mollificatio ner/uorum mouentium linguam: ita ꝙ vix possit loqui: ⁊ contraria istorum sunt valde bona: oppilationes que proue/niunt ex excrescentijs non videntᷣ possi biles ad curandum. ⁊ per consequens nec morbi qui proueniunt ex illo.

Cura. Curationem icteritie bre/uiter pertractando ad tres causas possumus reducere. scꝫ ad cau sas venẽosas: ⁊ ad causas ca. ⁊ ad cau sas frigidas ⁊ oppilatiuas. Modus igitur procedendi sit talis. ꝙ primo ꝓ cedamus contra causas: ⁊ postea con/tra accidentia. Si igitur icteritia pro/uenit propter venena. in primis vtatur tyriaca: ⁊ mitridato. ⁊ deinde vtatur acetosis sicut est suc. acetose. ⁊ acetosi/tas citri. ⁊ suc. malorum grana. ⁊ simi/lia. lac potatum cuꝫ oleo amigda. dul cium. valet in icteritia causata propter venenum sicut dicit Auic. Si autẽ cau sa fuerit ca. ⁊ corpus videatur plecto/ricum. fiat phlobotomia de vena epa/tis vtriusqꝫ brachij. ⁊ si ꝑticularia con ueniant. fiat postea de venis que sunt sub lingua ⁊ in labijs. Deinde fiãt vẽ/tose inter spatulas cum scarificatione. Deinde mundificetur corpus sic. ℞. florum bora. florum viol. ana. ℥. j. fiat decoctio in sero caprino: ⁊ in decoctio ne resoluatur cassiefi. mundo. tamarindo. manne. an. ℥. s. ⁊ detur in aurora. si au tem co. dominetur digeratur materia i primis per hunc modum. ℞. acetose: endo. scari. epatice. capill. ve. re. lactu. scolopendrie: ana. ℥. ij. iij. se. frigido. maiorum ⁊ minorum: ana. ℥. ij. spodij: sandal. muscatellini: ana. ʒ. j. campho/re: lacce: spicenar. ana. ℈. ij. aceti albi. ℥. iij. panis zuccha. lib. j. ⁊. s. fiant si/ru. quasi lib. ij. Materia digesta purge tur sic. ℞. florum bora. florum viol. li quiri. mundo. vuarum passarum: ana. ℥. s. fiat decoctio cum sero caprino. ⁊ in decoctiõe resoluãt cortices mirab. cit. bñ gũosor. ℥. j. fricent ⁊ colent ⁊ dent

⁊ iij

in aurora. Intelligendum ꝙ colatura ista potest rectificari cum reubarba. ⁊ spicanar. an̄. vsq; ad. ʒ. j. Et si cā esset antiqua posset fortificari cum mastice ⁊ diagredio. an̄. ℈. j. ⁊ posset addi mā na: ⁊ cassiafi. ⁊ tamarindi. ⁊ pruna. pur getur igitur diuersimode ꝓm diuersita tem particularium. Deinde infrigidet epar ab extra sic. ℞. succum endi. suc. scari. ⁊ epatice: ⁊ semperuiue: ⁊ addā/ tur sandali: ⁊ aqua ro. ⁊ acetum al. ⁊ panni linei intīgātur ⁊ tepidi supra re/ gionem epatis applicentur. Si autem fuerit cum apostemate curetur vt supe rius dictum est ꝓm diuersitatez aposte matum ⁊ in declinatione apponantur diur. sicut sunt suc. fenicli: ⁊ anisum: ⁊ maratrum: ⁊ spicanar ⁊ apium ⁊ simi lia. Dieta autez istorum sit. s. panis cū toto ⁊ in parua quantitate: ⁊ vinuz al. cum aqua multa: carnes volatiliū vsu alium omnium: nisi degerēt in aquis: ⁊ vtatur carnibus edinis: ⁊ extremitati/ bus aīalium ⁊ potest vti lactu. ⁊ scar. ⁊ portul. ⁊ cucumeribus: ⁊ spinargijs: ⁊ endiuia. ⁊ scar. ⁊ cucurbi. ⁊ attriplici bus. bor. ⁊ orco. ⁊ vtatur moris semi maturis: ⁊ cerusis acribus. ⁊ mal' gra. ⁊ acetositate citri. ⁊ omnibus modis quib⁹ voluerit vtatur herba dicta ace/ tosa. ⁊ vtat̄ piscib⁹ squamosis de aquis mundis ⁊ si cause essent composite cō ponatur dieta ⁊ medicamina ꝓm diuer sitatem componētium. si causa esset fri gida ⁊ oppilo siue in epate siue in chi/ stis fell. ⁊ vijs eius. siue i splene. In pri mis digeratur materia per hūc moduz ℞. radic. panis porcini. radic. aristol. gentiāe lilij: radicis rubee maioris apij brusci: spagi. graminis: squille: caparis feni. petro. raphani. ana. ʒ. iiij. mūdētur ⁊ conquassentur ⁊ temperentur in ace to al. mundo fortissimo per diem ⁊ no ctem: tūc. ℞. scolopendrie. absinth. ser pilli. origani. calamēti. vtriusq; saluie: assari: betonice: germandrie. tribli ma/ rini. sticados arab. capil. ve. re. ana. ʒ. iij. anisi: marat. ameos. siseleos: spice/ nar: squinanti. lacce. cipi. calami aroati ci: se. endi. se. scar. se. viol. liquiri. mun/ de. vuarū pas. munda. se. brusci. se. spa ragi. ana. ʒ. j. rosarū spodij sandal. mu scatelli. ana. ʒ. ij. mel. ro. lib. ij. fiat siru. Intelligendū tamen ꝙ pauciora ⁊ plu ra possunt apponi iuxta arbitrium me dici particulariter operātis. Est tamē intelligendum ꝙ diuersitates particula res sunt multe valde. iō ex aliquib⁹ isto rum ⁊ magis electis potest fieri aut cō ditum aut oleū: aut vngm̄: aut emplm̄. ⁊ ꝓm hoc fiant fricationes: ⁊ inunctio/ nes: stuphe: ⁊ balnea: ⁊ multa alia con similia. modo ab intus. modo ab extra modo vtroq; modo. Multa igitur in/ dustrie medici particulariter operātis dereliquo. Materia igit̄ digesta ⁊ mol lificata sicut oportet: euacuetur paula/ tine per hunc modum. ℞. agarici. tur/ bith. aloe. ana. ʒ. ij. esule. ℈. ij. lacce. spi cenar. foliorum absinth. foliorum men te: calami aromatici. mastic. zinzi. sal. gēmen. ana. ℈. s. ⁊ fiant pill. ⁊ post. ix. dies sue confectionis exhibeantur ab ʒ. s. ad. ʒ. vj. iuxta ꝯueniētiā ꝑticulariū vel purget sic. ℞. flor. bor. flor. viol. polipod. liqui. mūd. vua. pas. mū. an̄. ʒ. j. spicenar. turbith. ana. ʒ. j. fiat deco ctio ⁊ in decoctione temperentur corti ces mirab. cheb. bene gūosoruz. ʒ. j. fri centur ⁊ colentur ⁊ dent̄ in aurora. Et si cause sunt composite componantur medicamina ⁊ inungatur quottidie vē ter ⁊ latera cuz mixtione vini al. ⁊ olei de camomilla. ⁊ olei laurini. dieta sit

subtilis ⁊ facilis digestionis: ⁊ potest vti feniculo ⁊ petro. ⁊ brodio cicerum ⁊ serpillo ⁊ vtatur ℥i ℥ib. spiceñ. cinão. His visis ⁊ per ordinem obseruatis ad localia remedia veniamus. Corpori/bus igitur diligenter mundificatis ẜm diuersitatẽ causarum. stuphetur ⁊ i stu pha ponantur ea que ponebantur i si/ru. suo ẜm diuersitatem causarum. dein de abluatur cuꝫ illa aqua ⁊ fricetur cũ panno aspero: ⁊ hoc fiat multis vicibꝰ Et abluatur facies cum aceto al. tepi/do. vel decoquatur ordeum cuꝫ capill' ve. re. ⁊ eupatoriuꝫ in aceto al. ⁊ aqua ⁊ abluatur facies tota ⁊ totum corpus cuꝫ ista decoctiõe: ⁊ instilletur vna gut ta illius decoctionis in oculis: aut instil letur in oculis succus coriand. aut ace/tositas cit. aut succus acetose. aut vinũ malorum gra. aut acetum al. ⁊ sit sem per tepidum. ⁊ cuꝫ vno ex istis aut cũ omnibus abluatur facies ⁊ totum cor/pus ẜm ꝙ erit possibile. Intelligenduꝫ ꝙ vomitus cõfert in omni icteritia que cunqꝫ fuerit causa. lac autem bullitum ⁊ cum modico aceto mixtum ⁊ cũ mo dica aqua curat ictericiam de causa ca. endi. ⁊ scar. hortulana comeste ⁊ cõti/nuate cum aceto al. ⁊ modica aqua. ⁊ pauco ʒucc. curat omnem icteritiaꝫ de causa ca. endi. ⁊ scar. siluestres. ⁊ eupa torium cõmesta cum vino albo ⁊ mo/dica portiõe aque raphani curat omnẽ icteritiam de causa frigida.

De icteritia propter splenẽꝫ.

Si autẽ icteritia fuerit propter splenem ⁊ cum apostemate si particularia conueniant fiat phlobotomia de basilica ptis sinistre. Et si vlterius indigeat fiat de saluatel/la manus sinistre: ⁊ apponatur aliqua pauca ca. in medicaminibus que ei de bentur: regantur igitur sicut febricitan tes ⁊ patientes apostema sicut opꝫ ⁊ sicut dicetur. Si autem icteritia fuerit sine fe. ⁊ sine apostemate splenis: sꝫ ve nerit propter oppilationem ⁊ duriciẽ splenis ⁊ propter maliciam mundificã di tunc detur siru. iam dictus: vel fiat sic. Decoquatur in siru. acetoso: ⁊ siru. squill'. scolopendria: raphanus: radix caparis: squinantum centaurea: ⁊ vtat ista potione mane ⁊ sero. Deinde pur getur materia melẽcolica per hũc mo/dum. ℞. florũ bora. florũ viol'. folio/rum sene. vuarum pas. mũda. abarill'. liquiri. mund. iuiubarum: agarici: ana ℥. s. fiat decoctio cum sero caprino: ⁊ in decoctione temperentur cortices mi rabol'. indoꝝ: belliricorũ: ⁊ emblicoꝝ anã ℥. s. fricentur ⁊ colentur ⁊ colatura detur in aurora. ⁊ si fortius purgare vo lumꝰ, purgetur sic. ℞. diasene: diabo. yeraruffini: añ. ʒ. iiꝫ. lapidis armeni. ix. abluti. ʒ. s. misceantur ⁊ exibeant eun/ti dormitum. Deinde distilletur aqua de raphano ⁊ quotidie frequenter ab/luatur tota regio splenis: vel fiat tale vnguentum: bulliant ista in oleo lauri. s. armoniacum: capares: squinan. cen/taurea: absinth. raphanum: coletur ⁊ colature addatur cera ⁊ erit vnguen/tum: ⁊ inungatur tota regio splenis fre quenter: vel ex istis fiat emplastrum. Uitent igit omnes icterici omnes cau/sas multiplicantes ictericiam: cause au tem dicte sunt.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ ictericia ẽ passio tertie digestiue sic morphea. ⁊ est verum quantum ad causaꝫ imedia tam: sed est ictericia ppria passio epa/tis quantum ad causam antecedenteꝫ: vt dictuꝫ est in sententia. Secũdo no/

tandum ꝙ licȝ morfea sit de phl'ate: tamen icteritia nō potest causari de phlegmate. cuius ratio est: quoniam co. est humor subtil'. ⁊ potest delegari ad totum corpus ⁊ melenconia cum sit humor stipticus potest etiam diuidi ⁊ pōnj ci ad totum corpus. qđ declarat multitudo sudoris in fine paroxismi quartane. phlegma autem ratione viscositatis. nec est diuisibile: nec bene partibile: nec progressibile ad totum corpus cuȝ adhereat. ⁊ ideo post paroxismum fe. quottidiane modic⁹ aut paruus sudor apparet quare non potest icteritia de phlegmate causari. morphea auteȝ bene pōt causari. cum in vno loco adhereat. ⁊ morphea ē defedatio cutis maculosa ⁊ particularis. sed icteritia vniuersalis. ⁊ phlegma ad totum corpus delegari non potest. ideo ex phlegmate causari non potest. Tertio notandū ꝙ licȝ quoniam icteritia sit pas. ca. potissimum citrina ⁊ crocea. nihilominus potest causari a frigido tāꝙ a causa remota. Quarto intelligendum quoniaȝ licȝ crisis per sudorem possit causari ante diem. vīj. nihilominus icteritia in se. ante diem. vīj. non erit ad bonuȝ: qꝛ crisis que fit per sudorem habet materiam subtilem. ⁊ bene potest esse digesta ante diem. vīj. sed materia icteritie ē grossa aliter non retineretur iuxta cutē ⁊ ante diem. vīj. digesta esse non potest Ultimo notandum ꝙ bal. ben e pōt cōpetere in icteritia corpore mundificato ⁊ non calefacit nec attrahit. sed purgat ⁊ mundificat.

¶ Capitulum. vīj. de passionibus splenis ⁊ primo de oppilatione.

Plen est membruȝ rarum spongiosum oblonguȝ in sinistra parte corporis collocatū ad mundificandū ⁊ depurandū san. ordinatū. Intelligendum ꝙ cum splen bene mundificat san. corpus est iocundum ⁊ bene dispositum. Quando autem non bene mundificat tunc aduenit tristitia corpori ⁊ multe alie male dispositiones. quoniā si splen deficiat in attrahendo generat icteritiam: ⁊ si deficiat postꝙ attraxit ī continendo causatur fluxus ventris ⁊ similia. Et si deficiat digerendo ⁊ immutando causatur duricies. oppilatio ⁊ appostema. splen igitur sicut alia mēbra patitur morbos consimiles: officiales ⁊ communes.

Cause. Causa autem oppilationis ⁊ duricici qꝛ magis de illa intendimus sunt quedam extrinsece ⁊ quedaȝ intrinsece. Extrinsece sicut est multiplicatio ciborum melenconicorum: sicut sunt caseus: caules: ⁊ legumina sicut est timor ⁊ m'lta alia. Si autem sint intrinsece tunc prouenit ab epate multiplicante hu. malenconicuȝ aut a splene cum incurrit oppilationeȝ duriciem: aut apostema: aut cum incurrit solonem continuitatis.

Signa. Signa duricici ⁊ oppilationis splenis sūt vrina remissa ⁊ tenuis. duricies notabilis in splene. attamen si splen est apostematum tunc est duricies ⁊ tumor in altera parte tm̄: sed duricies est, per totam regionem splenis quando est sine apostemate. Tertium signum est quoniaȝ appetitus aliquando augmentatur: ⁊ aliquando diminuit. ⁊ aliquando euomitur m'ia. ⁊ aliquando apparet in inferioribus. Aliud signuȝ est difficultas anhelitus. ⁊ fedus color faciei ⁊ cutis toti⁹ corporis. ⁊ tristitia ⁊ timor: ⁊ sollicitudo: ⁊ somnia terribilia. ⁊ m'lta cō

similia pertinentia ad meliaz.

Pronostica. Qui incurrũt frequenter corizam non sunt splenetici. quoniaz splenetica pas. fit õ materia grossa. Sz coriza fit de materia aquosa sbtili. quare corizaz patiẽtes nõ sunt splenetici. Urina similans sanguini: aut vrina cũ residentia mlta ꝛ fece in declinatiõe pas. splenetice bonum signum est. Urina alba ꝛ tenuis in pas. splenis si continuauerit multum mala est. Si alicui splenetico continuentur medicamina sibi ꝓpria ꝛ non remedietur magnum malũ signant pas. splenetica in pricipio de facili potest curari. Sed postq̃ est inueterata aut nunq̃ aut cum difficultate curatur. Sãguis de nare sinistra i apostematibus splenis potest esse bonum signum: fluxus dẽ. sanguineus in apostematibꝰ splenis bonũ signũ. Diaria breuis in pas. splenis bonum. Urina i qua est fex viscosa. aliquando ad malũ ꝛ aliqñ ad bonũ. apostema splenis aliqñ terminat in apostema sub aure.

Cura. Circa istam materiam intelligendum q̃ ea que valent epati valent spleni. nisi q̃ medicine splenis debẽt esse fortioris virtutis. ꝛ ea que nocent epati nocẽt spleni. Si autem pas. splenis fuerit de causa ca. vt quia materia ca. aut apostema. aut fe. q2 discernitur ex colore ꝛ siti ꝛ fe. ꝛ similibus. tunc i primis si particularia conueniant fiat phlobotomia de basilica sinistre partis. Deinde fiat de saluatella eiusdem lateris. Deinde digeratur materia per hunc modum. ℞. endi. scar. lactu. portu. ana. ℥. iiij. radi. caparis ꝛ genestre. ꝛ tamarisci scolopendrie. capill. ve. re. ana. ℥. iiij. se. fri. apij. se. brusci. se. sparagi. liquir. munde. ana. ℥. j. aceti al. ℥. iiij. panis zucc. quart. iiij. mell. ℥. ij. fiant sirup. quar. v. Materia digesta purgetur sic. ℞. flor. bor. florũ viol. polipodij. agarici. liquir. mũd. ana. ℥. s. fiat decoctio ꝛ in decoctiõe tẽperentur cortic. mirab. cit. indor. ana. ℥. s. fricentur ꝛ colẽtur ꝛ detur in auro ra colatura. Intelligendũ tñ q̃ semper splen debet priꝰ mollificari. q2 valet in oĩ apostẽate splenis ꝛ duricie ꝛ oppilatione. ℞. medulle vituli. ꝛ ceruí. assũgie gallinacee. anatis pinguedinis porci. olei. amigda. dul. olei sisamini. ana ꝛ misceantur cum cera: ꝛ inungatur regio splenis. Si autem fuerit duricies sine fe. ꝛ apostemate tũc possunt fieri sirup. ꝛ apozimata. ꝛ vnguẽta. ꝛ fomentationes. ꝛ ablutiones. ꝛ multa cõsimilia. siue ab intus siue ab extra. Mẽdicina autẽ q̃ hñt aspectũ ad splenẽ sunt ista radix yreos. acori. aristol. gentiane lilij. apij. fen. petro. vtriusq3 turbuli. caparia fraxini. genestre tamaridi. ꝛ mediani. corticis istor. ꝛ silr ebuli. ꝛ sambuci lupuli. vitis albe. valet ꝛ acetosa. absinth. ysopus capil. ve. re. sql. aqua ferarior. scolopendria. ꝛ eupatoriuz. ꝛ calamẽtũ. cẽtaurea. betonica. germandria. assar. camedreos. camepiteos. pa nis porcini. valet ẽt anisũ marator. ameos: spicanar. sqnã. xilob. carpob. ꝛ valet oppoponac. flos sal. valet ꝛ se. acetose. se. cãne. ꝛ cuscute. ꝛ rubee: valz ẽt ista approprietate sicut dicit Auic. pulmo vulpis vespitiliõis. splen asini. splẽ pulli. si desiccẽt ꝛ puluerizent. Accipiatur igitur ex istis vnuz vel multa ꝛ applicẽt. Cõposita aũt possunt ista eẽ portu. cum aceto. sirup. acetosus. oxil. diur. ꝛ oxil. sql. ꝛ q̃ purget cũ mirab. indõ. bellic. embl'is: ꝛ paratis sicut frequenter dictum est. Et q2 iuuenes vo

lunt aliquãdo ꝙ totũ masticetur. ideo procedam⁹ sic. ℞. radi. feni. petro. apῦ caparis: mediani: corticis tamarisci. genestr. ⁊ freneſi. añ. ℥. iij. conquassent ⁊ temperent in aceto fortissimo p diez ⁊ noctem tũc. ℞. scolopenđ. capill᷑ ve. re. eupatorῦ: añ. ℥. ij. anisi: maratri. sq/ nãti: añ. ℥. j. mell᷑ ro. lib. j. panis zucch. lib. ſ. fiat siru. Mã digesta purgetur cũ aliquo ex istis exibitis vsq; ad. ʒ. ij. vl᷑ iij. ſ. yeraruff. yeral᷑. teodoricõ: empisti con: ⁊ possumus addere quãtũ volu/ mus de diascene: ⁊ diabo. Mollificet aũt splen ante purgationez ⁊ post sic. ℞. mediani: corticis tamarisci. caparis squinanti: añ. ʒ. iij. sinapis: sulphuris al bi: agrestis: stercoris vaccini: stercoris ouini exiccatoꝝ fẽugr. se. lini: se. ruthe: añ. ʒ. ij. armoniaci: bdelij: añ. ℥. j. picis naual᷑. ℥. ſ. temperent gũme in aceto ⁊ alia omnia terant in vltimo: ⁊ malaxẽ tur cum oleo laurino: ⁊ addantur cuz predictis gũmis: ⁊ fiat emplastrum: ⁊ teneat super regionem splenis extensũ supra alutam ⁊ coopertum cum pãno lineo. Uel si breuius volumus facere dissoluat armoniacum in aceto ⁊ fiat emplastrũ. Uel sic buliat ruthã in ace to ⁊ filtrum intingatur ibidem ⁊ appo natur spleni. vl᷑ sic candescant lapides molares ⁊ infundantur cum aceto: ⁊ fumus ille applicetur spleni. Et si ista non conferunt fiant. v. cauteria supra regionem splenis. Cibaria sint subtilia ⁊ facilis digestionis: ⁊ ideo competit sinapis ⁊ similia. In omni aqua quã potabit extinguatur ferrum candens. Si autem in splene fuerit dolor infla/ tio ⁊ rugitus: tunc minoretur cibus ⁊ potus ⁊ nullo modo potet aquam sz vinum antiquum forte subtile. Et fiat potio ex agno casto: ⁊ rutha: ⁊ aniso: ⁊ cimino: ⁊ spicanar. squinãto: ex istis eisdem fiat sacellatio: aut inunctio: aut bal. Deĩn fiãt ventose sine scarificatio ne. ⁊ si fuerit sine fe. buliat nux cipres/ si: prasium: rutha: capares: agnus ca stus: in oleo costino: ⁊ intingatur lana ⁊ desuper apponatur. ⁊ in hoc casu sũ me valet abstinentia: exercitium: frica tio fortis: ⁊ balnea sulphurea.

Clarificatio.

Intelligen/ dum ꝙ durici es splenis inducit maciem in toto cor/ pore pro tanto q᷑ melencolia multipli cata corrumpit virtutem digestiuam in epate. qua corrupta non generantur humores laudabiles qui sint apti ad nutricationez membroꝝ propter gros siciem ⁊ malam qualitatem. ⁊ ita per accidens ex duricie splenis macies ge neratur. Secundo notandum ꝙ splen indiget fortiori medicamine: cum op/ pilatur q̃ꝫ epar. ⁊ q᷑ magis distat. ⁊ q᷑ oppilatio fortior cum oppiletur ex si/ bi simili nutrimento. ⁊ q᷑ nutritur ex san. melencolico. ideo medicamine in/ diget fortiori. Nunc autem aliquibus videtur contrarium per dictum Gal᷑. iij. de ingenio. capitulo. vj. versus finẽ capituli dicentis. ꝙ splen nutrit ex san. subtili. dico ꝙ sequitur in littera cũ di/ citur: ꝙ splen nutritur ex san. subtili. ve rũm est sed nigro. ⁊ postea cum dicit. ꝙ epar nutritur ex san. grosso verum ẽ sed rubeo: ⁊ tunc omnibus considera/ tis grossius est nutrimentuz splenis q᷑ melencolicuz. ⁊ ita fortiori indiget me dicamine: ⁊ hoc ibidem exposuimus magis prolixo sermone. Tertio intel ligendum ꝙ melencolia multum assi/ milatur spleni in complexione ⁊ etiaz multũ abũdat ibidẽ ⁊ tñ ibi nõ gñãtur lz assil᷑etur sibi: ⁊ ibi abũdat ꝑ tanto

q2 in splene non est virtus generatiua humo2 sed in epate et generat magis gratia maee quam gratia agentis. cum epar sit ca. et hu. attrahat igitur a splene ratione similitudinis: et ibi abundat ratione conseruationis non generationis. licet hu. innaturales alibi possunt quam in epate generari. sicut in stomacho. sicut est co. p2essina: et eruginosa et in venis etiam generantur. sed sple nullam virtutem habet aliquid generandi. multa tamen alia habet et ratione sui et ex epatis virtute. Quarto notandum quod phlegma non habuit domicilium nec receptaculum nec carcerem: p2o tanto q2 non est humo2 co2po2i odiosus: q2 non habet malas qualitates. et q2 est san. semicoctus. et q2 in tempo2e sanitatis in sanguinem conuertitur et nutrit. co. aut et melecolia sunt hu. odiosi. et p2opter eo2um malas qualitates nunquam possunt in san. trasmutari: et ideo natura eis carcerem o2dinauit. Quinto notandum de causis illo2um versuum. Co2 sapit et pulmo loquitur: sed commouet iras. Splen ridere facit: cogit amare iecur. Intelligendum quod pulmo loquitur p2opter aeris attractionem que est materia vocis. Co2 sapit q2 ab ipso p2ocedit ira indignatio victo2ia dominatio. Secundum Joanicium. fel commouet iras p2opter coleram que calefacit totum co2pus: et ita commouet iram. Splen ridere facit per accidens purgando humorem melencolicum. Cogit amare iecur iecur est in auibus: sed stomachus est in hominibus: et ideo iecur accipit pro stomacho et epate: quoniam stomachus facit amare cibum: et epar coitum: q2 in coitu sunt tria necessaria. calo2 qui p2ocedit ab epate a quo p2ouenit appetitus: spiritus a co2de. humo2 a cerebro secundum Constantinum. Sexto aduertendum quamuis splen sit memb2um frigidum. nihilominus potest ibi calo2 abundare cum sint ibi vene et arterie in quibus potest san. calidus abundare: et ita splen pot calefieri per accidens. Septimo notandum quod vbi est oppilatio non propter hoc erit ibi putrefactio: nec apostema de necessitate. quoniam cum oppilatio sit in venis. nihilominus per o2ificia possunt aliquo modo euentari. Sed apostema causatur in fo2aminibus memb2o2um vbi etiam clauditur et facit extensionem violentam et non potest fieri euentatio: ideo putrefit materia et causatur apostema: taliter aut non contingit in oppilatione: quare etc. Octauo videndum quod v2ina in oppilatione est tenuis q2 nihil pot eliquari nec permisceri nisi sola aquositas ratione subtilitatis sue substantie: et non decidit ab humo2ibus grossis sed transit per ea. cum autem incipit inspissari bonum signum est: q2 significatur dissolutio et compactionis resolutio. Nono sciendum quod dissolutiua non competunt in p2incipio q2 resolueret subtilius et dimitteret quod grossius est: sed p2imo debent applicari mollitiua et postea dissolutiua. Ultimo considerandum quod phlobotomia si competit in ca ca. debet fieri de b2achio eiusdem partis: et si competat in causa frigida de saphena eiusdem partis.

¶ Capitulum. viij. de passionibus renum. et p2imo de dolo2e eo2um.

Intelligendum quod duo renes quo2um vnus supponitur alteri fuerunt creati duri et solidi vt aquositatem superfluam a sanguine attraherent et mundarent.

Nunc aūt isti renes patiuntur tripliciter sicut ⁊ alia membra.s.malam complexionem:solutionem continuitatis: ⁊ morbum officialem. Dolor aūt est accidens qđ sequitur ista.

Cause. Causa aūt aut est exterior aut interior. Si exterior sicut est nimius vsus diur.aut narcoticorum:casus:⁊ percussio:coitꝰ superfluus:equitatio superflua:⁊ potissime in non consuetis ⁊ similia. Si aūt sint cause intrinsece sicut ē mala cōplexio diuersa cum mā aut sine mā. apostemata:oppilationes:vlcera:⁊ multa consilia:tū rōne sui tum rōne cōpassionis vicinitatis ⁊ colligantie.

Signa. Signa ꝙ dolor sit a renibus ⁊ nō ab alijs sūt qr dolor renum est māsiuꝰ ⁊ dolor iliorum est deambulatiuus per totum vētrem.scōm signum est qm̄ pes illiꝰ ꝑtis ex qua est dolor patitur quādā dormitationem. Signū aūt discrasie ē qm̄ si est ex mala complexione ca.sentitur calor in loco ⁊ leditur a calidis: ⁊ iuuatur a frigidis.nisi repletio impediat ⁊ vrina est tincta.⁊ adest sitis:⁊ amaritudo oris:⁊ appetitus ad venerem. Si aūt cā fuerit frigida tunc appetitꝰ ad venerem est diminutus:⁊ quasi ꝓstratus:⁊ sentitur frigiditas in loco. ⁊ iuuatur a ca.⁊ vrina est remissa.⁊ paucitas sitis ⁊ similia.

Pronostica. hypo. docet ꝓnosticare ꝙ nefretici vltra.xl.annos.nō curant: ⁊ ē verum:sic:qm̄ si dolor renuꝫ continuauit per multos annos ⁊ remedia salubria fuerint applicata:⁊ non potuit curari:⁊ iam fluxerunt anni.xl.talis nūꝙ̄ curabitur:qm̄ si non potuit curari cum virtute forti quomodo curabitur cuꝫ debili non videtur.

Cura. Intelligendū qm̄ si dolor ē sine mā sufficiunt alterantia. Si aūt est cū mā adhibeant alterātia:⁊ euacuātia. Notandū ꝙ in dolore renum cauendum est a diur. potissime fortibus:⁊ a narcoticis. Si igit discrasia est ca.fiat in primis clistere de mercuriali:⁊ viol:⁊ ordeo.⁊ psilio: ⁊ se. frigidis:⁊ oleo viol.⁊ cassiafi.⁊ manna ⁊ similibꝰ. Deinde si ꝑticularia cōueniant fiat phlobotomia de basilica eiusdē lateris. Deīde de saphena eiusdem partis. Deinde fiat talis siru. ℞. endi.scari.lactu.aā.℥.ij.suc.cucur.lib.s.florum nenuphari:floꝝ viol.floruꝫ bora.aā.℥.iij.prunoꝝ.xxx.aceti al.℥.ij.panis zucha.lib.j.fiat siru. Mā digesta purget cum oxilaxatiuo:⁊ elio de suc.ro. Localia remedia sunt ista.s. ℞. suc.maurelle.suc.lactu.⁊ misceant cū oleo ro.⁊ oleo nenuph.⁊ pāni linei intingant:⁊ tepidi supra renes applicent vel fiat vnguentū cum suc.vmbilici veneris:⁊ oleo ro.⁊ cera al. Vel fiāt sacculi de rosis ⁊ sandal.⁊ camomilla:⁊ ponant in aqua ca.⁊ exprimant ⁊ aspgant aqua ro.⁊ aceto:⁊ est valde mitigatiuū in corpore mundificato:⁊ si cogerit nos necessitas recurramꝰ ad narcotica:sicut ē papauer:psiliū:iusquiamus:⁊ silia:⁊ stent ibi in modico tp̄e: vel fiat sic. ℞.tabulam plūbeā pforetmintū temperet in aceto fortissimo deinde ligent in capitibus due chorde ⁊ ligent supra renes:⁊ postea iteꝝ tēperet in aceto.dolorē renū mitigat de cā ca.corpe mūdificato:⁊ reddit hoīem castū. Vitet oēs causas que istū morbum inducunt:⁊ vtatur cibis frigidis sicut est ordeatum:auenatum: amigō. lactu.portul.spinarg̃gs:atriplic̄:cucur

bite:melones:pira:poma:vinū sit val de limphatum: ⁊ ita de alijs cibis faci lis digestionis. si aūt fuerit frigida di/ geratur sic. ℞.mente:saluie:absinthij: camedreos:camepiteos:origani: cala menti:aā.ℨ.j.anisi:maratri:nucis cips si.ana.ℨ.s.aceti al.ℨ.j.mel.ro.lib.j.fiat siru.⁊ purgetur cum benedicta aut cū agarico:turbith:paratis sicut opz:⁊ i. ungatur locus cum oleo laurino: costi no:camomillino:aut cuz oleo de bal/ samo:⁊ tyriaca.⁊ oleo de scorpionibꝰ simul mixtis:vel fiat sacellatio de ca/ momilla:melliloto:anthos.floꝝ.viri usqꝫ sticados. Si aūt esset dolor ven/ tosus precipiatur abstinentia :exerciti um:⁊ bal.⁊ inungatur oleo de rutha:⁊ sacelletur cum rutha:⁊ agno casto:ani so ⁊ maratro:bullitis in vino potenti: ⁊ qꝛ nobiles ⁊ diuites frequenter labo rant dolore renum:ideo iterum totuz magis particulariter prosequamur ⁊ subiugamus hic quoddam exempluz qđ accidit de facto ⁊c.

¶ De debilitate ⁊ oppilatione re/ num.

Uod autez sit morbus renū.h pꝫ per dolorem in parte posteriori versus finē spondiliū in spina dor si:⁊ ꝓpter apparitio/ nem aranearum rubearum. Qđ aūt sit debilitas renum.h pꝫ:qꝛ mala cōple/ xio ⁊ dolor ⁊ passio durauit circiter annos.x.⁊ ideo mala complexio fere adequata est:⁊ ideo virtus debilitata est ratione sui instrumenti:⁊ pro tanto deficiunt renes in mundificando:⁊ iō interpolat:⁊ cum materia aggregata ē incipit paroxismus cum dolore. sicut dolor mulieris parturientis. Quod au tem sit oppilatio.h patet:quia in paro xismo est vrine retentio:⁊ cuz curatur aduenit vrine multitudo ⁊ in fine luna tionis. Quod autem sit causa ca.hoc patet qꝛ ipse est colericus adustus cuz calefactione epatis ⁊ croceitate oculo rum:⁊ quia ipse in tempore paroxis/ mi totus comburitur ⁊ specialiter re/ nes. Quod autem sit morbus materia lis:hoc patet:quia soluitur paroxismꝰ cum euacuatione multa materie:⁊ qꝛ remediatur ex his qua multiplicāt vri nam ⁊ secessum:bene igitur dictum est in titulo tractatus de dolore renum ⁊ debilitate ⁊ oppilatione cuius causa mālis ca.⁊ ita in titulo.v.continent.

Cura. Curatio igitur consistit in alteratione materie antece dentis ⁊ euacuatione eiusdem cū his que habent aspectum ad materiā ⁊ ad locum. Sed aduertendum ꝙ aliter est agendum in tempore paroxismi ⁊ ali/ ter in tempore interpolationis:⁊ quia primo succurrendum est his que plus molestant: ideo primo videndum est quid sit agendum in tempore paroxis/ mi:⁊ quia super omnia dolores ꝓster nunt virtutes:ideo primo debent poni supra renes alteratiua confortatiua ⁊ quasi stupefactiua:ne magnitudo do/ loris abijciat virtutem. Secundo ap/ plicentur clisteria propter causam an/ tecedentem. Tertio dentur diur.⁊ ape ritiua propter causam coniunctam:⁊ ꝙ illa sint partim diur.⁊ partim ven/ tris lenitiua.igitur ista per ordinem ꝓ sequamur. Quia igitur causa est ca. apponamꝰ ab extra emplastra frigida stiptica aromatica:⁊ partiꝫ narcotica

qꝛ licȝ ſit oppilatio ratione debilita/
tis mundificatiue.nihilominus in reni
bus eſt caloꝛ nimius diſſoluens ⁊ rari
ficans:⁊ pꝛopꝛie virtutem debilitans:
naturalem caloꝛem ⁊ ſpiritum exalan
do.hoc igitur ſit medicamen cuiꝰ.℞.
eſt talis.℞.boliar.ro.ru.electaruȝ:ſe.
papaueris al.an̄.℥.j.tunc ex alia pte.
℞.pſilij:fenugre.ſe.lini:an̄.℥.ſ.tempe
rētur in fece aceti:⁊ oleo ro.⁊ fiat mu
cilago:⁊ tunc accipiatur illa mucilago
⁊ cum pꝛedictis incoꝛpoꝛetur:⁊ cum
modico cere fiat emplaſtrum ⁊ exten/
datur ſupꝛa pannum de bombace ⁊ re
nibus applicetur.Secundo fiat cliſte/
re cuius.℞.talis eſt.℞.malue:mercu
rial.viol.an̄.M.ij.ſuc.blete:lib.ſ.ſal
mell:an̄.℥.ſ.olei viol.℥.iiij.fiat deco/
ctio vſqꝫ ad lib.j.⁊ colet ⁊ colature ad
datur elm de ſuc ro.caſſiefi.mund:an̄.
℥.j.⁊ fiat cliſtere:⁊ iſtud fiat bis aut
ter ſi neceſſariū fuerit.Tertio dent ꝑ/
tim diur.⁊ partim laxatiua.℞.liton/
tripon.elij ducis:an̄.℥.j.diapapaueris
oxilaxatiui:trifere ſarracenice:diaaro/
don abbatis:an̄.℥.j.vel.℥.ij.miſceant
⁊ dentur cum vino albo:aut cū bꝛo/
dio cicerum:aut cuȝ bꝛodio pulle.ab
℥.ſ.vſqꝫ ad.℥.j.ſm exigentiam patiē/
tis.Quarto ꝙ ſi ex iſto doloꝛ plena/
rie non ſedetur ꝙ intret bal.vbi ſint ca
momilla:mellilotum:roſe:nenuphar:
vſqꝫ ad lib.ſ.⁊ ꝙ exeunti qualibet vi/
ce detur.℥.ſ.de confectione imediate
dicta.Et ꝙ vtatur dieta tenui:ſicut pul
le:⁊ oꝛdeato:⁊ aqua oꝛdei:ſpinargia.
⁊ lac amigd.⁊ ſimilia.Iſta igitur fiāt
in tempoꝛe paroxiſmi virtutem ſemꝑ
conſiderando nec deficiat rōne nimie
ianitionis cum pꝛoſtratione appetitꝰ.
In tempoꝛe aūt interpolatiōis ſic ope
randum eſt ꝙ digeratur materia par/
tim cum ingroſſatiuis:pꝛopter materi
am antecedentem ne fluat ad locum:
⁊ partim cum diur.⁊ aperitiuis ꝑpter
materiam coniunctam ita ꝙ illa non
excedat in caloꝛe.Recepta igitur digi
talis eſt.℞.capill ve.endi.ſcari.lactu.
roſtri:poꝛtul.viol.an̄.M.j.ſe.malue:
ſe.poꝛtu.ſe.milij ſol.ſe.ſaxifragie:co/
riand.pꝛeparati:ſe.citonioꝛum ro.ru.
elec.iiij.ſe.fri.maio.⁊ mi.ſe.dulci.ſe.
ſparagi.liquir.mund.vuarum paſ.mū
da.an̄.℥.j.panis zuccha.mell ro.ana
lib.ſ.⁊.℥.ij.fiāt ſirupi quaſi lib.ij.Ma
teria digeſta purgetur ſic.℞.electuarij
de ſuc.ʒ.vj.trifere:reub.℥.ſ.diapꝛunis
confecti cum diagredio.ʒ.iij.miſceant
⁊ exibeantur.⁊ ſi ſatis non duxerit ad
datur in ſecunda vice maſtic.diagre/
dij.ana.℈.j.⁊ ita addatur ⁊ minuatur
iuxta diſpoſitionem patientis ⁊ condi
tionem tempoꝛis pꝛeſentis quare iſta
induſtrie medici dereliquo.Poſt hoc
autem fiat ſtupha.⁊ in ſtupha ponant
omnia que ponuntur in ſirupo.ꝑterꝙ
zuccha.⁊ mel.ſed ꝙ duplentur omnia
⁊ exeunti a bal.qualibet vice exibeat
ʒ.j.rubee trociſcate cum decoctiōe mi
lij ſol.⁊ ſaxifragie.Iteȝ tertia die poſt
fiat phlobotomia de vtraqꝫ ſaphena
exterioꝛi.In tempoꝛe interpolationis
cum non eſt in renibus magnus caloꝛ
imo videtur multis ꝙ cauſa ſit frigi/
da ex eo ꝙ vꝛina eſt remiſſa ⁊ aliquā/
do tenuis.⁊ aliquando ſpiſſa confoꝛ/
tetur caloꝛ naturalis renum cum iſto
vnguento.℞.myrrhe:balſami:coꝛian
dri pꝛeparati:ro.ru.electarum:ſandali
muſcatellini:an̄.℈.ij.xilobalſami:car/
pobalſami:an̄.℈.ſ.olei myrtini.⁊ mo
dicum cere ⁊ fiat vnguentum.poſt oīa
iſta ſupꝛadicta frigida ⁊ executa in
tempoꝛe īterpolatiōis inungant renes

⁊ spina cũ vnguẽto dicto immediate. Regimẽ aũt ẽ ꝙ vitet oĩa q̃ resoluunt corpus ⁊ calefaciũt ⁊ dissoluũt ⁊ ape riunt:q꞉ ista sũme nocitiua sũt:sicut est labor nimius exercitiũ violentũ ⁊ coi tus ⁊ bal.nimiũ nisi ẽm ordinationem dictã in tẽpore interpolationis ⁊ in tẽ/ pore paroxismi:⁊ vitet irã sũme ⁊ sol licitudinẽ ⁊ oĩa accñtia aĩe ꝑterꝗ gau diũ ⁊ vitet iacere ⁊ dormire supra dor sũ ⁊ vitet oĩa calida:sicut sũt cepe et al lea ⁊ porri ⁊ piper ⁊ ꝓsilia ⁊ vitet om nia nimis grossa ⁊ viscosa:sicut sũt ca ro bouina ⁊ potissime antiqua ⁊ potis sime salsa ⁊ carnes porcinas recẽtes: nisi salitas p q̃tuor dies. ⁊ vitet caules ⁊ caseum ⁊ legumina ⁊ offas ⁊ nimiã repletionẽ cibi ⁊ potus ⁊ nimiũ frigus ⁊ nimiũ calorẽ ⁊ vitet fructus vt pluri mũ in rõne cibi nisi aliq̃n in via medi/ caminis. Dieta igit nõ sit nimis dura ⁊ apitiua vt nõ fluat mã ad locũ:nec ni mis grossa vt nõ generet oppilatiões. Aliq̃n igit igrossatiua ⁊ aliq̃n apitiua aut simul vtrũꝗ. Utat igit in salsamẽ tis coriãdro.sparago.⁊ mẽta.⁊ carda mo. ⁊ croco cũ aceto aut agresta aut aqua limonũ:⁊ põt vti vino grosso. ⁊ põt vti vitulo lactãti ⁊ oĩbꝰ auibꝰ pre/ terꝗ degentibꝰ in lacubꝰ. ⁊ põt aliquã/ do vti piris ⁊ coctanis ⁊ dactilis ⁊ pi/ neis ⁊ fisticis ⁊ caricis ⁊ vuis passis. ⁊ ouis sorbilibꝰ sine albumine ⁊ pisci/ bus squamosis de locis petrosis ⁊ aq̃s mũdis currẽtibꝰ lõge a stagnis ⁊ vitet oẽm cibũ factũ de pasta ⁊ oẽm panem azimũ ⁊ oẽm pinguedinẽ ⁊ vtat reni/ bus siue assis siue elixis ⁊ vtat auicu/ la q̃ dicit cauda tremula siue sit recẽs siue salita siue puluerizata sit tñ ꝙ pul uis nõ sit adustus ⁊ vtat trocliscis fa/ ctis de sanguine hyrci antiqui nutriti cum herbis diur.distẽperatis cum sero caprino ⁊ curabitur. Et subiungamus h quoddã aliud exemplũ q̃ñ ẽ cã fri.

¶ De dolore renũ periodali propter eorum oppilationem.

In primis igit ordinet dieta ⁊ incipiamus ab aere. Aer sit subtilis clarus ⁊ quietus ⁊ vi tet aerẽ vẽtosũ multe caliditatis ⁊ mul te frigiditatis. De pane. Panis sit de tritico de terra leui ⁊ mõtuosa. ⁊ sit pa nis bñ fermẽtatus ⁊ cũ tẽperata quãti tate salis:vitet oẽm panẽ azimũ et om nẽ cibũ frigidũ de pasta et crustas ar/ coleataꝝ et lagana et vitet oẽm cibum factũ de frumẽto quocũꝗ mõ cõficia/ tur nisi sit solus panis. De vino. Uinũ sit claꝝ subtile odoriseꝝ bñ maturũ et sit albũ et nullo mõ nouũ:et fiat vinũ artificiale in vindemĳs. Colligant vue albe ⁊ exprimãt ⁊ cũ musto ad simul stãdũ et bulliẽdũ ista reponant. ℞. flo rũ anthos.saxifragie. pipinelle. milĳ. solis.anisi maratri.zinziber. spicenar. cinamomi.cassielignee.calami aroma tici.leuistici.piperis albi.ãñ.lib.5. cõ/ quassent et puluerizent et in musto vi/ ni albi reponant vbi possũt esse sarci/ nate due vini. ⁊ potet mane et sero sto/ macho vacuo in tẽpore frigido ciphũ vnũ. De aqua. Aqua sit dulcis clara fõtina nullo mõ turbata.et fons sit di/ scooptꝰ et currat versus oriẽs. De car/ nibus. Carnes sint sicut galline.pdices fasiani.aues minuti degentes in cãpis et vitulus lactãs. et edulus. et monto/ nus iuuenis. De siluestribꝰ nõ vtat nisi essent iuuenes lactãtes sicut ceruꝰ et ca priolus et cuniculus.et vtatur sup om nia auicula illa pua q̃ dicit cauda tre/ mula siue sit recẽs siue salita siue assa siue elixa siue quocũꝗ mõ.et iõ ponat

auicula illa in olla noua in furno ⁊ as/
setur sed nō nimis ne aduraṫ ⁊ postea
puluerizet ⁊ illo puluere vtatur. De
piscibus. Uitet oēs pisces quantū est
possibile ⁊ si contingat vti vtatur pisci
bus squamosis de aquis mūdis currē/
tibus longe a lacubus ⁊ stagnis ⁊ ciui
tatibus: ⁊ tunc addatur medietas vini
si coquaṫ in aqua ⁊ coquaṫ cū petrosi/
lino multo ⁊ sale vel assetur vel frigi/
datur: oēs alios pisces vitet. De legu
minibus. Uitet oīa legumina preterꝙ
brodiū cicerꝝ ⁊ tū decoquat cū petrosi
lino. De herbis. Utatur borꝝ. bletis.
spinarg. orco. feni. petro. serpillo. yso/
po. saluia. mēta. sparago. maiorana. ba
silicone. oīa alia olera vitet. Uitet vl'r
quantū erit possibile oēs fructus nisi ꝙ
pōt vti cerusis dulcib⁹ ⁊ prunis ⁊ vuis
passis ⁊ caricis ⁊ post cibū modicum
valde piris ⁊ coctanis vnū boluz tm̄
cū modico casei butirosi. Uitet oēm ci
bū paratū in gelatina semp sit cōtētus
vnico cibo: ⁊ si gratia tēporis vel loci
aut psone assumit plura cibaria prepo
nat semp cibū subtiliorē grosso ⁊ ma/
sticet bñ cibū ⁊ nō cenet illa die ⁊ cena
sit sp modica. Sōno āt vtaṫ nocturno
⁊ ñ diurno nisi eēt ita ꝙ ñ dormiuisset i
nocte ⁊ tūc pt dormire de māe vsqꝫ ad
tertiā ⁊ nō dormiat sup dorsū. Utaṫ ex
ercitio ante cibum ꝙ aliquātulū exce/
dat tēperamētū: post cibū aūt non nisi
paulatine deambulādo. Utaṫ gaudio
⁊ leticia ⁊ vitet irā ⁊ sollicitudinem ⁊
oēm nimiā curiositatē. Uiso de regimi
ne videamus de medicaminib⁹. Nunc
aūt aliter opandū est in tpe paroxismi
⁊ aliter in tpe interpolationis: ⁊ iō in tē
pore interpolationis bis in tpe autūnā
li ⁊ bis i tpe vnali vl' q̄lz mēse papꝑt
pseruari p hūc modū. Utaṫ vomitu aū
cibū: ⁊ p⁹ cibū cib⁹ sit bleta cocta ⁊ pi
sces salsi: ⁊ deiñ sūat succū mediāi cor
ticis sambuci quātū capit testa oui ⁊
euomat ⁊ cū decoctione se. atriplicis
se. raphāi ⁊ olei ⁊ aceti vsqꝫ ad ciphū
vnū ⁊ fiat quolibet mēse non seruādo
tps certū ratione male cōsuetudinis ⁊
ē thesaurus curationis ⁊ pseruationis
in hac cura. Deinde digeraṫ mā p hūc
modū. ℞. crete marine. trimuli marini
pimpinelle. saxifragie. milij. solis. añ.
M. iij. radi. brusci. sparagi. graminis
apij. feni. petro. ysopi. origani. calamē/
ti. serpilli. añ. M. j. iij. se. fri. maiorꝝ ⁊
minorꝝ se. brusci se. sparagi. siler. car/
pobal. spiceñ. spice celtice. squināti. ca
lami aromatici. anisi marathri. ameos.
siseleos. añ. ℥. j. thimi. epithimi. polipo
dij. añ. ℥. ij. aceti albi. lib. s. panis zucc.
mell' ro. añ. lib. j. fiat siru. fere. lib. iij. ⁊
vtaṫ eo mane ⁊ sero lōge añ cibū. Mā
digā purgeṫ sic. ℞. agarici. turbith. alo
es. añ. ʒ. ij. esule. ʒ. j. zinzib. anisi. cina/
momi. se. melonis. añ. ℈. ij. cōficiant cū
oximel squill'. ⁊ fiāt pille ⁊ deṫ hui⁹ to
tius vna vice tertia ps huius cōfectio/
nis ⁊ plus vel minus ſm cōsideratio/
nē pticulariū. Purgatione facta ponaṫ
in stupha ⁊ ibi ponanṫ oīa q̄ sūt in si/
rup. nisi ꝙ duplenṫ preterꝙ mel ⁊ zuc;
⁊ stupha fiat stō vacuo ⁊ exeūti a stu/
pha q̄libet vice detur sibi. ℥. s. hui⁹ ele/
ctuarij. ℞. liton. tripon. electuarij du/
cis. añ. ℥. ij. diaprunis. oxilaxatiui. trise
re sarrasenice. catartici iperialis. dian/
thos cū musco. pliris cū musco. añ. ℥. j.
misceātur ⁊ istud est tāte virtutis ꝙ ēt
p se curaret sine oī alio medicamine ⁊
pōt eo vti tpe poxismi ⁊ in tpe interpo
latiōis de duob⁹ in duob⁹ dieb⁹ vel i tri
bus cū sero caprino vel cū vino albo
vel cum brodio cicerꝝ ⁊ pōt addere ⁊

minuē ⁊..ꝯueniētiā pticulariū. Intelli
gendū ēt ꝙ vsus trociscoꝝ sanguinis
hirci p se curat. ℞. igit hircū antiquū
⁊ nutriat ordeo. feniculo. petrosi. pipi
nella. saxifragia. milio solis. berbena.
filipēdula ⁊ silibus diur. ⁊ post lōgum
tp̄s hui⁹ acceptionis decolet ⁊ primus
san. ⁊ vltim⁹ abijciat ⁊ medi⁹ reseruet
⁊ fiāt trocisci ⁊ desiccent in vmbra in
loco sicco aliquo mō vētoso ⁊ inunga
tur cū balsamo ⁊ vtat eis cū vino de/
coctionis crete marine. Inūgant renes
sic. ℞. balsami. ʒ. j. myrrhe. coriandri
p̄parati. ro. ru. electaꝝ añ. ℈. j. ⁊ addā
tur olei de camomilla ⁊ modicū cere ⁊
fiat vnguētū. Utat ēt tali salsamento.
℞. triū granoꝝ piperis zinziber. ga/
riof. cinamomi electi. spicenar. añ. ℥. ij.
anisi. maratri. cimini. ysopi. mēte. sal/
uie. serpilli. añ. ℥. ß. panis zucc. ℥. j. ⁊. ß.
croci. ʒ. ij. fiat pul. ⁊ ponat in sacculo
de aluta. Uiso de regimie p̄seruatiuo i
tp̄e iterpolatiōis: videam⁹ de curatiuo
in tp̄e paroxismi. In primis igit fiat cli/
stere. ℞. abrotani. malue. viol. mercu
rialis sicle. saxifragie. milij. sol. añ. M.
j. anisi maratri. cimini. se. ruthe. añ. ℥. j.
olei viol. ℥. ij. mell. ℥. j. fiat decoctio ⁊
colet ⁊ colature addat bñdicte. ℥. j. ⁊ fi
at clistē. Secūdo det de electuario su/
pradicto. ℥. j. vl terat cū vino decoctio
nis crete marine. Tertio fiat bal. ⁊ ibi
ponant herbe ⁊ semina q̄ supius posi
ta sunt in sirupo ⁊ post exitū det de ele
ctuario p̄dicto ⁊ inungant renes cum
isto oleo. ℞. olei de camomilla. olei
scorpionū. añ. ℥. ij. oleo ro. olei mirtini
añ. ℥. j. misceātur. Quarto fiat tal opa
tio. ℞. coriand. se. iusquiami. psillij. sa
xifragie. milij. solis anisi. maratri. fenu
greci. se. lini. añ. ℥. j. cōquassent ⁊ bulli
ant in oleo ⁊ filtrum intingat in oleo ⁊
aliquātulū exprimat ⁊ calidū ponat
vna ps supra ventrē ⁊ alia ps post su/
pra dorsū. Itē ista totiēs reiterēt donec
pfecte curetur. Ultimo si dolor nō se/
detur vtat motu agitatiuo vel in cur/
su vel equo male ābulante ⁊ trocitāte.

Clarificatio.

Intelligēduz ꝙ morb⁹ of/
ficialis nō est causa doloris renum ni/
si per accidens: quoniam causa dolo/
ris nō est nisi duplex ⁊ morbus cōsimi
lis ⁊ morbus cōmunis. Secundo no/
tandum ꝙ dormitatio accidit in oppi
lationibus renū ex hoc ꝙ spiritus non
pōt penetrare. Tertio notādū quomo
do cōpetunt diur. in passionibus renū:
qm̄ si materia est reumatica nō compe
tunt diur. Si aūt nō est reumatica: tūc
aut est cū oppilatione. ⁊ etiam compe
tunt diur. ⁊ in parua quātitate cū mul/
tis lenitiuis. Et si sit sine oppillatione
competunt diur. in declinatione ⁊ cum
tēperamento. Quarto intelligendū ꝙ
dolor renū ⁊ colice quantū est ex par
te ventositatis quilibet est deambulati
uus cū vapor vētosus de facili mouea
tur: quātum est ex pte loci dolor renuz
est fixus: sed dolor intestinoꝝ est de/
ambulatiuus cum intestina circuāt in
partē dextrā ⁊ sinistrā. Quinto aduer
tendū ꝙ licz dolor renū frequētius ac/
cidat ex frigido. dolor tñ itensior pue/
nit ex calido: qr frigidum stupefacit ⁊
sensum remouet: calidū tamen augmē
tat sensum ⁊ pungit ⁊ stimulat. Sexto
notandum ꝙ licz dolor renuz in seni/
bus sit cum cōuenientia particularium
qr tamē virtus fortis curat morbos ⁊
senes sunt debiles: ideo difficilius cura
bitur dolor renū in senibus ⁊ facilius
in iuuenibus ꝑpter virtutis fortitudi/
nē licz ēt cōtra ꝯueniētiā pticulariū ⁊c.

¶ Capl'm .ix. de apostemate renum et vesice et partium vicinarum.

Intelligendum q᷑ renes aliqñ apostemantur ex parte gibbositatis. et aliqñ ex pte pāniculi. et tūc ē magn⁹ dolor. et aliquādo ex pte ꝯcauitatis. et aliqñ ex pte lumboꝝ et sunt carnes adiacentes renibus. et aliqñ fit apostema i via media inter renes et vesicā. et tūc est dolor vehemens sicut dolor mulieris pturiētis propter sensum membri.

Cause. Cā aūt exterior pōt esse casus et pcussio inepta equitatio. et multa ꝯsimilia. Cā aūt interior potest eē ꝯgestio et māe deriuatio. que aliquando est calida. et aliqñ frā.

Signa. Signa aūt q᷑ apostema sit in renib⁹ ē pōd⁹ et aggrauatio in pte illa et fe. cōtinua. et dolor vehemēs sʒ q̄ pars sit apostemata discernit. qr si iacem⁹ in altero lateꝝ sentit pond⁹ et aggrauationē. et q̄si podus suspensum qñ apostēa est in altera pte: et ita de altera. et ita qñ est in vtraq;. Et si apostema ē in rene dextro tūc ascēdit dolor vsq; ad epar. et si ē in rene sinistro descēdit dolor vsq; ad vesicā. Et si i vesica ē dolor in pectine et pironeō. et ascēdit vsq; ad renes. et mingit vrina cū difficultate. Et si apostēa ē de cā ca. fe. est fortissima cū dolore acuto pungitiuo. Et si cā ē frā oīa sunt remissa. et si debeat per saniem terminari signū est q᷑ fe. fortificat. et calor et pulsatio ē in loco. et si rūpat signū est q᷑ tūc ē tremor. et vrina apparet spissa cōfusa saniosa sanguinolenta et multa. Signum autem cōe istorum apostematum est frigiditas extremitatum.

Pronostica. Signū autem euasionis ē cū fe. minuit et accidentia mitigāt. et cū vrina est multa cū bona residentia aut sanie alba eq̄si sine fetore. Qñ aūt vrina est globosa aut cū sanie fetida. aut vrina ē alba et tenuis. et fe. nō alleuiat. nec accidentia mitigant. tūc est signū mortis. et qñ egritudo ꝓlongat et vrina ē alba et tenuis et coxe macerant signū est incurationis. apostēa illaꝝ ptiū in corporibus macilentis sūt valde periculosa. qr deficit eis calor et hūiditas. Preterea tales passiōes in senibus dure sūt ad curandum. Preterea apostema cū rumpitur mittit materia aliqñ versus epar: et ita vadit versus intestina. et stomachū. et tales terminatiōes sūt male.

Cura. In primis si vēter ē constipatus fiat clistere de malua. mercuriali. viol'. oleo viol'. cassiaf. et tamarind. et si hēat fluxū vētris fiat sirup. de rosis siccis. et mirtil'. et sumac. et pane zucc̄. Deinde si causa ē ca. et alia particularia conueniant fiat phlobotomia de basilica eiusdē lateris. et si vlterius indiget fiat de saphena eiusdē partis. Deinde fiat talis sirup⁹. ℞. portulactu. capill' vene. re. an̄. lib. s. ūg̃. se. fri. papaueris albi dragagan. semi. malue. liquir. mund. vuarum passarum mūd. abarillis. se. endi. se. scar. an̄. ℥. j. panis zucchari. lib. s. fiat sirup⁹. Deinde purgetur sic. ℞. floꝝ boꝝ. floꝝ viol'. liqr. mūd. mucillagi. psilĳ. ordei. dragagāti an̄. ℥. j. fiat decoctio cū sero caprino et i decoctione resoluat cassief. munde. tamarind. an̄. ℥. j. et det in aurora. Deide fac empl'z. ℞. malue. bismalue. coriād. re. mucillagi. psilĳ. et citoniorum. ordei mundi. medulle cerui. et vituli. olei sisamini. farie ordei. et tritici. et fiat empl'm

⁊ si dolor est vehemens addamus se. papaueris al. ⁊ corticē mādragore: ⁊ cū venit ad statū fiat emplastrū de ca/ ricis. cū aqua mellita. vel fiat empla/ strū de radice lilij. fenugre. ⁊ se. lini. ⁊ oleo sisamino. ⁊ in declinatiōe adda/ mus anisū. spicanardū. ⁊ dem⁹ ad sor/ bēdū succū feni. cū lacte: qm̄ abstergit ⁊ mūdificat. Idē facit serū caprinum. Cibus sit ordeatū auenatū. amig. spi/ narg. atriplices. lac amig. brodiū. par/ ue pulle in casu suo. Et est intelligēdū ꝙ aqua p se multū nocet in apostēati/ bus renū ⁊ vesice ⁊ vinū silr nisi in de/ clinatione. ⁊ diuretica nisi in declinatio ne. ⁊ carnes silr nocēt ⁊ medicina laxa tiua fortis. dent igit lenitiua. Cōpetit igit aq̄ ordei ⁊ serū caprinū. ⁊ aliquā/ do multa aq̄ cū modica quātitate mel lis: ꝯfert ēt potare vt nimi⁹ poterit. bal nea nō cōpetūt nisi in declinatione: tū vbi est dolor ītollerabil' ois ordo sper nitur: ⁊ iō pōt sedere in aq̄ vbi sit mal. bismal. coriand. ⁊ papauer. Et empla stretur locus cū farina papaueris. ⁊ or dei. ⁊ modico opio. Si aūt cā eēt frigi da cōpacta multa ꝙ discernit: q2 egri/ tudo ꝓlōgat. ⁊ vrina ē alba ⁊ tenuis. ⁊ sentit grauedinē ⁊ pōdus sine magno dolore. ⁊ sentit quēdam stuporē ⁊ in phlobia macerant: tūc in illo casu vtute forti pōt fieri phlobia postꝙ cruditas aliquo mō fuerit digesta: ⁊ inūgant lo ca cū oleo nardino. costino. camomilli no. ⁊ emplastret cū caricis. ⁊ radi. li/ lij. ⁊ fenugre. ⁊ se. lini. deiñ emplastret cū armoniaco. bdellio. ⁊ serapino. fiat sirup. de absinthio. mēta. ⁊ radice lilij. ⁊ se. fri. liqri. mūd. ⁊ vuis passis mūd. zucc. ⁊ mell'. ⁊ sero caprino. ⁊ purget cū polipo. ⁊ sene. ⁊ epithimo. ⁊ sero caprio. Clisteria fiāt cū adipib⁹. vitet omne qd̄ ē fortis vtūtis ⁊ iniungat q̄es ⁊ ociū. Uitet oēs res laboriosas ⁊ an/ gustiosas. Et si mā est pbl'atica pñt ad di aliq̄ diur. s3 in pua quātitate. ⁊ pur/ getur cū turbith. ⁊ polipo. ⁊ somētet cū mellilotо. camomilla. anthos. ⁊ flo ribus vtriusq3 sticados.

Clarificatio.

Intelligendū qm̄ lic3 aquo sitas cōtinue trāseat p renes vel q̄si: tñ apostema frequentius generat ex hu/ more: qm̄ aquositas cito trāsit. Scd̄o notādū ꝙ q̄ h3 apostema in renib⁹ ⁊ iacet supra dorsū min⁹ patit de dolore q2 renes sūt in situ suo nāli ⁊ min⁹ ma/ lū ēt eēt iacere in pte sana ꝙ egra: tamē meli⁹ est iacere supra dorsū. Qui āt h3 apostema in latere sicut i pleuresi si ia ceat supra ptē lesam aliquo mō aggra uatur cū aliqualiter comprimat. Sed postꝙ apostema lateris ē cōfirmatum plus dolet i opposito latere: q2 mā pē det in pāniculo sicut sarcina: ⁊ iō gra/ uat supiora ⁊ inferiora. Tertio notan dū ꝙ satis videt rōbile ꝙ in oi aposte mate renū siue calido siue frigido colo retur vrina cū ad locū dolorosū trāse/ at calor ⁊ spiritus ⁊ hu. ca. colerici quī hñt vrinā tingere q̄ delegant ad illa lo ca nisi crapula aut aliud sile ipediat si cut sūt multū frigida. Quarto cōside/ rādū ꝙ se. sequit apostema renum siue fuēit ca. siue frigidū pp' mēbri nobilita tē ⁊ sensibilitatē ⁊ māe putrefactionē q̄ q̄dē putrefactio ad cor ptīgere pōt pp cōtinuitatē vene chilis. Quinto notā/ dū ꝙ mollificatiua debēt prio poni ⁊ postea alia vt dictū ē. Ultimo dicēdū ꝙ lic3 mel de se ⁊ solū nō ꝯpetat i apo stemate renū ⁊ vesice: nihilominus qñ mel ē in pua quātitate ⁊ aq̄ i multa tūc cōpetit cū hēat mundificare.

¶ Capl'm. x. de vlceribus renū.

Vlcera fiūt in renib⁹ ⁊ vesica ⁊ locis mediꝫs.

Cause. Ista aūt ꝓueniūt aliqñ ab exterioribus ⁊ aliquādo ab iterioribus. Ab exteriorib⁹ sicut est plaga casus ⁊ ꝑcussio coit⁹ nimi⁹ ⁊ medicie acute ⁊ nimis diuretice ⁊ sil'ia. Si ab intus tūc est aut ꝓpter apostēa male curatum ⁊ male mūdificatū aut humor peccans nimia sui quātitate aut sui mala qualitate sicut est viscositas ⁊ adherēna cū separātur aut acumē medicine aut lapis dissoluit aut sanies q̄ venit a pulmone ⁊ epate ⁊ multa cōsil'ia.

Signa. Si aūt vlcus fuerit in renibus: tunc est dolor ibidē ⁊ in coxis ⁊ sanies cū humiditate cōmixta cū vrina ⁊ contēta sunt rubea ⁊ vrina exit sine difficultate. Et si est in vesica tūc est dolor in pectine. ⁊ sanies facit residētiā ⁊ ē quasi sepata ab vrina ⁊ contenta sunt alba ⁊ vrina exit cū difficultate. Sanies aūt q̄ prouenit a ꝑtibus supioribus discernit ꝑ lesionem illaꝝ partium.

Pronostica. Vlcera renuꝫ citius curantur: qꝛ mēbrū magis carnosum q̄ꝫ vlcera viaꝝ inter renes ⁊ vesicā: ⁊ etiā q̄ꝫ vlcera vesice: qꝛ sūt mēbra magis neruosa ⁊ pāniculosa. Vlcera renū ⁊ vesice diuturna nunq̄ꝫ curant in sempiternum qꝛ fistulata sūt: in istis igitur a vanis ꝓmissionibus desistamus.

Cura. In primis fiat clistere sivēter fuerit ꝯstipatus. ⁊ hoc cū lenitiuis. Deinde fiat vomitus etiā ante cibum: qm̄ mirabiliter proficit in pas renum ⁊ vesice. Et si ꝑticularia cōueniant fiat phlobia de basilica ⁊ de saphenis. Deinde purgetur ſm exigentiam humoris: deinde mūdificetur locus. Illa aūt que mūdificāt sunt aqua ordei ydromel antiquū. decoctio ysopi. prasiꝫ. yreos capilli veneris re. sic⁹ aūt nō competit: qꝛ lacticinium habēt lac etiā mundificat ⁊ si timemus corruptionem lactis apponamus modicum salis ⁊ mell': ⁊ sumatur ab vbere quātum erit possibile. Sit igit lac loco cibi ⁊ potus ⁊ medicie: ⁊ postq̄ꝫ lac erit sumptū nō sumat aliquod aliud donec lac exiuerit stomachū ⁊ epar si est possibile. Deinde dentur cōsolidatiua sicut est bolus sang. drac. myrrha. rose ⁊ similia. Ante ăt ista oīa mitiget dolor cū narcoticis sicut iusquiamus opium. ⁊ mandragora. papauer. psiliū. sandali. ⁊ rose camomilla ⁊ sil'ia. Deinde faciam⁹ istud medicamē qō habet virtutem oīum supradictoꝝ. ℞. iiiꝫ. se. frigidorum mūd. se. papaueris al. se. malue se. bombacis. se. portu. se. citoniorum. mirtilorum. dragagan. gūmi arabi. pinearum mūd. fisticorum. candi. penidiarum. liquir. mūd. ordei mūd. mucillagi. psiliꝫ. amig. dul. añ. ℥. i. boliarme. sang. drac. spodiꝫ. rosarum. myrrhe. añ ℥. ij. cōficiant cum ydromelle ⁊ fiant trocisci: ⁊ cum vti volueris distempere tur vnus cum lacte ⁊ exhibeantur. Et si fuerit vlceratio in vesica distempere tur vnus cum lacte ⁊ proiꝫciatur per siringam. Vitet omnia salsa ⁊ omnia acuta ⁊ omnia acetosa ⁊ omnia que sunt vehementioris dulcedinis ⁊ omnia que sunt nimis diur. Vtatur ordeato ⁊ aqua ordei ⁊ gallinis ⁊ perdicibus ⁊ auiculis paruis ⁊ ouis sorbilibus ⁊ piscib⁹ squamosis de aquis mū/

dis τ vtatur pineis: sed nõ vtatur ficu
bus vt dictuȝ est. Et si sanies est nimis
grossa addat predictis trociscis. ysō/
pus. spicanar. radi. lilij. apij τ similiũ.
modo igitur vtatur mundificatiuis: τ
modo abstersiuis: τ mõ cõsolidatiuis
τ modo doloris sedatiuis.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ lac valet
in vlceribus vesice τ renũ τ pulmonis
τ aliorum mẽbroꝝ interioꝝ: qm̃ ha/
bet triplicem ꝓprietatem valde neces/
sariam vlceribus: qm̃ abstergit rõne se
rositatis: τ conglutinat ratione caseita
tis τ nutrit ratione butirositatis qui/
bus omnia vlcera indigent: sicut decla
ranimus. v. de ingenio: cum fiebat mẽ/
tio de vlceribus pulmonis: τ valet eti
am in ydropisi τ ethica. τ in oĩ consũ/
ptione: nõ est ergo mirabile si mundifi
cat vlcera renũ τ vesice. Secũdo intel
ligendũ ꝙ vrina ꝓprie de natura sui nõ
vlcerat cum non sit nisi q̃ dã species aq̃
sicut declarat Gal. iiij. de iuuamentis
mẽbroꝝ τ cum hoc qꝛ modicũ morat
ꝙ igitur vlceret: hoc est ꝓpter hu. acu/
tos admixtos cũ aquositate vel aliun
de fluẽtes vel hoc est pp hu. grossos vi
scosos q̃ vlcerant τ violẽter τ subito
sepantur: τ ex alio cũ putrefiũt τ cor/
rumpũtur τ acqrũt caliditates acutas
pũgitiuas. Tertio notãdum ꝙ se. non
sequitur vlcera renũ: qꝛ mã est euẽtabi
lis: τ licȝ ex alijs apostematib⁹ τ vlce
ribus eoꝝ fiat: hoc est qꝛ nõ pñt euẽta
ri. Quarto aduertẽdũ ꝙ sanies renum
nõ fetet sicut vesice: qꝛ renes sũt carno
si: τ calidiores τ fortiores: τ iõ possũt
magis euẽtari τ mãm depurare: τ iõ nõ
fetet sicut illa q̃ ꝓuenit a vesica cum sit
mẽbrũ frigidũ τ carẽs sanguine.

¶ Capl'm. xj. de mictu sanguinis.

Sanguis apparens in vrina aliquãdo ꝓ/
uenit ab epate aliquã
do a vesica aliqñ a ve
nis medijs: aliquãdo
est purus τ aliquãdo ĩpurus τ aliquã
do cũ sanie τ aliquãdo nõ: τ aliquãdo
sicut lotura carnis.

Cause. Istud autem prouenit ali
quando ab exterioribus
sicut est casus ꝑcussio coitus superflu
us τ exercitium nimium et ocium ni/
mium post laborem repletio nimia ci/
bi et potus dimissio alicuius fluxus so
liti sicut sunt menstrua et emorro. et si/
milia sicut est mẽbroꝝ mutilatio. Et si
sit ab intus hoc est pp nimiã repletio/
nalem aut humoꝝ acumen aut vẽtosi/
tatem descẽdẽtem aut vlcus et aposte
ma aut ꝓuenit pp debilitatẽ renũ et ve
sice aut pp vlcera et ita de alijs discur
rendũ p singula. Et ẽ intelligẽdũ ꝙ ali
quãdo ꝓuenit p viã crisis et mũdifica
tionis et aliqñ ex vi sinthomatis.

Signa. Si ꝓuenit ab epate est
sine dolore: et si a reni
bus est cũ dolore renũ: et sang. est pu
rus sed nõ recedit a puritate cũ est ab
epate: nec a turbulẽtia cũ est a vesica.
et si est a vesica designat ex dolore par
tis et turbulẽtia et si sang. est sicut lotu
ra carnis tunc est ex debilitate epatis
et renum et sang. quãto plus prouenit
a partibus remotis tanto plus est mi/
xtus cũ aquositate et quãto plus ꝓue/
nit a ptib⁹ ꝓximis: tãto min⁹ ẽ mixtus
sang. cũ sanie significat vlcera aut ru/
pturã apostẽatis sang. cũ venit mult⁹
et subito significat rupturã vene: et qñ
vẽit paulatiẽ significat corrosionẽ: aut
desudationẽ aut modicã aptionẽ: qñ ãt

prouenit propter repletionē discernitur ex habitudine corporis: ꝛ si venerit ex virtute mundificatiua discernitur ex al leuiatione: ꝛ per ea que precesserunt. Alie aūt cause sunt note per indicia.

Pronostica. Ois flux⁹ san. rubei ꝛ mūdi sissit multus est mal⁹. flux⁹ san. de vesica tardius curat q̄ ab aliꝫ ptib⁹. Sanguis apparēs i vrīa lōgo tpe pessim⁹ ē: q: vlcera frauduleta i corpe signat.

Cura. In prīs fiat phlebotoīa de epatica: ꝛ potissime si cā ē recens. Deide aduertendū q: stiptica nō debent apponi donec vie vrinales sint mundificate: ꝛ san. maculat⁹ fuerit expulsus. decoquat igit rad. yreos: ꝛ apij ꝛ ysopi. ꝛ liquir. in lacte ꝛ colet: ꝛ colatura sumatur. aut solū lac. aut decoctio capil. ve. re. in aqua cū modico mellis. ꝛ multa cōsilia. Deindevtat isto medicamine. ℞. iiij. sem. fri. mund. se. papaueris al. dragagā. liquir. mund. mastic. thuris: myrrhe. ambre grisie. aā. ℥. j. cupulaꝝ glandiuꝫ spodij. charabe. sand. muscatellini. san. draco. boli ar. acatie. terre sigillate. mirtilloꝝ. sūach. coriād. prepati. aā. ℥. iij. spicenar. squināti. aā. ℥. s. conficiant cū suc. plātag. ꝛ fiāt trocisci: ꝛ cū vti volueris distēperet vnus cū lacte ꝛ exhibeat: vel ꝓijciat p siringam. ꝛ ex istis pōt fieri emplm ꝛ q: ponatur supra pticulā patientē. Accipiatur igitur vnum vel multa iuxta conuenientiam particularium.

Clarificatio. Intelligendū q: q̄uis ita esset q: vene nō essent in supficie cōcaua viaꝝ p quas trāsit vrina a renib⁹ ad vesicā. tñ intus in ꝓfundo sunt: a quibus pōt fluē san. ꝛ sudare ad viā: ꝛ ita san. pōt ꝓuenire ab illis vijs: ꝛ si sint ibi vene tanto melius qm̄ possibile est q: san. qui venit a vena chili cū aquositate nō sufficeret ad nutriendū illas vias. Secundo notandū q: san. qui prouenit ab epate ē sine dolore aut cū modico dolore q: epar nō sentit de se: sed sentit rōne pāniculi. Tertio aduertanduꝫ q: san. ꝛ sanies q̄ ꝓueniūt a vesica nō sūt mixta sed separata: ꝛ hoc propter san. grossiciem ꝛ eius turbulentiā. san. aūt renū ꝛ epatis est magis subtilis ꝛ iō citi⁹ pmiscetur: ꝛ ēt ꝓpter vie lōgitudinē. Quarto notādum q: vlcera vesice tardi⁹ curantur ꝓpter suā nālem cōplexionē frigidam: ꝛ ꝓpter humiditatē extraneam aquosam q̄ ꝯsolidationē vesice ipedit. Renes aūt sunt calidiores ꝛ hñt pl⁹ de humiditate cōnaturali q̄ facit ad vlcerum ꝯsolidationē. Ultimo notādū gratia māe. q: sanies licꝫ sit calidior calliditate accidentali q̄ phlegma. nihilominus sanies posita in aqua petit fundū ꝓpter sui terrestreitatē ꝛ globositatē ꝛ maiorem adustionem ꝛ incinerationē: ꝛ ꝓpter hoc ē malū signū in ptisi. phla aūt calidius ē caliditate nāli: ꝛ ē magis aereum: ꝛ non est ita conglobatum: ꝛ ideo supernatat.

¶ Caplm. xij. de lapide renum.

Lapis est morbus officialis i nūero addito ꝑter nām. Intelligēdum q: lapis gñat aliqñ in vesica aliquādo i renib⁹: ꝛ in multis aliꝫ concauitatibus fm Gal.

Cause. Cāꝝ q̄dā sunt imediate ꝛ q̄dā remote. Cāe imediate sunt. iij. mā grossa viscosa sicut est phlegma aut sanies. aut melia: aut san. grossus. scda cā ē calor excedēs. tertia cā ē strictura meatuū. modus aūt gene

randi ē iste cum aliq̄ mā grossa viscosa
adheret in aliquo meatu ꝛ calor ē for/
tis. tūc intēdit illā mā3 digē ꝛ ꝯmouē ꝛ
assimilare s3 nō pōt ꝑpter īpedimentū
mãe. ꝛ tc̄ resoluit qd̄ est subtili⁹ ꝛ rema
net residuū grossū. ꝛ ita indurat ꝛ lapi
dificat. Cause āt remote sunt quedā ex
trinsece: ꝛ q̄dā intrinsece. Extrinsece sic̄
est oīs ille cib⁹ q̄ gn̄at grossū san. sic̄ est
panis azim⁹ ꝛ opirus vinū nouū. ꝛ vi
num grossu3: ꝛ aqua turbida: ꝛ caseus
antiquus. faba fracta ꝛ alia legumina:
ꝛ aues degentes in aq̄s. carnes aīaliu3
siluestriū. ꝛ pisces bestiales sine squa/
mis. ꝛ silia. Cāe aūt intrinsece sūt indi/
gestio: ꝛ hūoꝝ cruditas ꝛ crapula. ꝛ
debilitas virtutis expulsiue. ꝛ qn̄ ista
conueniunt lapis est de prope.

Signa. Signa gn̄atōīs lapidis sunt. cū enī vrina ē tur/
bida spissa cu3 arenis multis ꝛ subito
efficit̄ tenuis cū dolore illaꝝ ptiū ꝓcul
dubio lapidē significant gn̄atu3. ꝛ vbi
lapis ē gn̄atus si veniāt arene multe cū
vrina spissa dissolutionē lapidis signi/
ficat. Attn̄ intelligendū ꝙ illi in qb⁹ ap
paret arena multa ꝛ vrina est spissa ra
ro incurrit lapidē. tn̄ si incurrat durior
erit inter alios. Differt aūt lapis vesice
a lapide renū: qm̄ lapis vesice vergit ad
maiorē albedinē. ꝛ est durior ꝛ maior.
lapis aūt renū est mollior. ꝛ vergit ad
rubedinē ꝛ est minor. Signū aūt distin
ctiuum ꝙ lapis sit in vesica ē dolor pe/
ctinis ꝛ peritoneō. ꝛ semꝑ appetit min
gere: ꝛ mingit cū difficultate. ꝛ cū min
git appetit assellare. ꝛ exit an⁹. ꝛ si fue
rit in pueritia patit̄ pruritū i radice vir
ge. ꝛ erigit̄ virga. ꝛ cogit̄ fricare ꝯtinue
radicē virge. Intelligēdū tn̄ ꝙ aliqn̄ do
lor interpolat plus ꝛ aliquando min⁹:
ꝛ qn̄ lapis vesice est paruus ponit se in
via vrīe ꝛ ē peior q̄ magn⁹: ꝛ inducit
dolorē itollerabilē. qn̄ aūt lapis ē in re
nibus tūc est dolor vehemens in spina
dorsi ꝛ in anchis. ꝛ videt̄ sibi ꝙ ꝯtinue
pungat̄. ꝛ descendit aliquando ad infe/
riora. Et est intelligendū ꝙ lapis renū
gn̄atur frequenti⁹ in pinguib⁹ ꝛ senib⁹
ꝑpter debilitatē virtutis expulsiue ad
distantiam remotā. In macilētis aūt ꝛ
pueris ꝛ iuuenib⁹ frequēti⁹ accidit i ve
sica: q2 virt⁹ expulsiua expellit lōgius.

Pronostica. Lapis renū ꝛ vesice ē mor/
bus hereditari⁹ ſm ꝙ dicit Auic.

Cura. In primis vtat̄ dieta ꝯria cāe gn̄anti. vtat̄ igit̄ dieta
subtili ꝛ facilis digōnis ꝛ seruet q̄ti
tatē qualitatē ꝛ ordinē in oībus sex re
bus nō nālib⁹. Deinde vtat̄ supposito/
rijs: deinde clisterib⁹ pinguib⁹ ꝛ leniti/
uis. deinde vtat̄ vomitu q2 mirabiliter
confert. ꝛ si contingat accipere laxati/
uum fiat debile ꝛ lenitiuū ꝛ raro acci/
piat. q2 mām trahit ad locū ꝛ dolorem
ꝛ sinthō. Deide talia faciem⁹ portet in
q̄driga aut i equo trotāte ꝛ male portā
te ꝛ descēdat p grad⁹ ꝛ loca decliuia.
deide balneet vsq3 ad zonā ꝛ i balneo
sit malua. bismalua. pitaria. creta mari
na. tribul⁹ marin⁹. camomilla. mellilot̄.
anthos. ꝛ exeūti a bal. emplet̄ cū fenu
greco. ꝛ se. lini. ꝛ oleo sisamino. Deide
exhibeat̄ sibi tiriaca recēs. deinde ve/
niamus ad sinthōta. Aliqn̄ lapis est in
collo vesice ꝛ nō pōt mingē: tūc eleuen
tur anche fortiter ꝛ ꝯcutiant̄: ꝛ fricetur
virga ꝛ pecten vt vadat lapis ad ꝯca/
uitatē vesice vt possit vrinare. Deinde
ad fractionē lapidis intendam⁹: ꝛ si in
vrina sint arenule colem⁹ vrinā ꝛ desic
cemus arenulas: ꝛ si sint molles ꝛ q̄si
tractabiles magnā spem possum⁹ ha/

bere de fractione. si aūt sint solide dure
aspere timendū est. Illa aūt q̄ ex ꝓprie
tate ⁊ electiue frangūt lapidē sūt lapis
iudaicus lapis spōgie: cinis scorpionū.
cinis leporis cōbusti. cinis testaꝝ ouo/
rum ex quibꝰ exiuerūt pulli. cinis aui/
cule que vocatur caudatremula. sang.
irci. aq̄ raphani distillata. lingua serpē/
tis. illa. s. q̄ valet ꝯ venenū. sꝫ qꝛ ista cu
ra est summe difficilis nullus debet ha
bere pro malo si curā diligētissime ma/
gis particulariter prosequemur.

Cura. Curatio lapidis ē triplex. q̄dam ꝑseruatiua: q̄dā do
loris ē mitigatiua. ⁊ q̄dā vere curatia.
Doloris mitigatiua ē cū aufertur vri/
na: ⁊ ē magnꝰ dolor in pectine ⁊ locis
vicis ꝙ fiāt ista vtat bal. ⁊ sint ibi mal.
bismal. se. altee. se. lini. tribuli marini ⁊
cāpestris. anisi. cimini. añ. lib. v. ⁊ ponā
tur iuxta pectinē: ⁊ embrocet locꝰ fre/
quenter. ⁊ cadat aq̄ supra pectinē ex al
to. ⁊ post exitum a bal. q̄libet vice vtat
tiriaca vsq3 ad. ʒ. j. cū brodio ciceꝝ: ⁊
si tiriaca inueniat recēs tāto meliꝰ. Itē
fiat tale emplm̄ ⁊ ponat supra pectinē
℞. mal. bismal. sem. altee: se. lini. butiri
re. caricaꝝ. añ. ℥. j. fiat emplm̄. ⁊ ista cu
ra vocat mitigatiua seu blandiēs. Et si
nō mitiget dolor ex istis ꝓuocet vomitꝰ
cū se. raphani. ⁊ atriplic̄. aut mediano
cortice sambuc̄. aut nuc̄. voīca. istud va
let oībꝰ tribꝰ mōis ꝑdictis. Itē fiat cli
stere cū viol. malua. ⁊ mercuriali. ⁊ suc
co blete. ⁊ oleo viol. ⁊ yerap̄. ⁊ de istis
quātitas sufficiēs apponat iuxta medi
ci industriam. Si aūt volumꝰ ꝑseruare
vtat tali dieta: nō vtat si ē possibile ali
quibus carnibꝰ nisi volatiliū vsualiuꝫ.
preterꝙ de illis que in aq̄s ⁊ lacubꝰ nu
triunt. Vtat brodio ciceꝝ nigroꝝ: cum
oleo de cartamo. vtat vino al. ⁊ lipha
tur cū aqua decoctiōis ciceꝝ nigroꝝ ra
phanus ⁊ folia eiꝰ ⁊ aq̄ eius distillata
preseruāt iacere ⁊ dormire supra dor/
sum valet. auicula illa ꝑus vocat cau/
datremula multū valet siue recēs siue
salita siue elixa siue assa siue desiccata
postea puluerizata. siue in toto siue in
parte. Si ircꝰ antiquꝰ nutriat herb. diu
reticis sicut feniculo petro. ordeo. saxi
fragia. milio solis. betonica. ⁊ postea i
etate decollet. ⁊ san. per frustra desicce
tur ⁊ puluerizet pul. iste preseruat ⁊ cu
rat. Balnea sulphurea valēt. ⁊ si nō sint
parata buliat sulphur in aq̄ ⁊ spongia
intingat ⁊ ca. pectini applicet. Cura āt
lapidis vera cōsistit i fractione lapidis
istis predictis presuppositis. presuppo
sito ēt bono regimie ⁊ bona dieta ⁊ ꝙ
corpꝰ nō sit plectoricū: nec reumaticū:
nec nimis extenuatū. ⁊ tūc fiāt ista. ℞.
cineris scorpionis. ʒ. ij. cātaridaꝝ absci
sis capitibꝰ ⁊ alis. ʒ. j. san. irci. exsiccati
℥. ij. cineris vitis ⁊ caul nō trāsplātati.
cineris leporis. cineris auis caudetre/
mule. cineris ouoꝝ a q̄bꝰ exiuerint pul
li. añ. ℥. iij. lapid. iudaici. lapidis inuēti
in felle bouis. lapidis spongie. piperis
dauci carui. se. alte. gumi arab. se. saxi/
fragie. milij sol. siseleos. carpobal. xilo
bal. spicenar. capill. veñ. re. iiij. se. frōꝝ.
añ. ℥. j. cōficiātur cū melle ro. q. s. ⁊ fiat
conditū: ⁊ vtat eo ad quātitatē ouarū
auellanaꝝ mane ⁊ sero cū aq̄ decoctio
nis ciceꝝ ⁊ tribuli marini. Itē iungatur
pectē cū oleo scorpionū: oleū aūt scor/
pionū sic fit. ℞. aristol. gentiane. cipe/
ri. cortic̄. radicū capparis. añ. ℥. j. olei
amig. amaraꝝ. lib. j. conquassent predi
cta fortiter ⁊ buliāt in predicto oleo ⁊
aqua: vsq3 ad aq̄ cōsumptionē ⁊ colet:
⁊ in colatura ponant decē scorpiōes ⁊
ponāt in olla coopta ⁊ fortiter lutata.

ꝛ ponant i furno vñ exiuit pãis: ꝛ stet ibi per vnã noctẽ: ꝛ de isto oleo inũgat pectẽ quotidie bis aut ter. vel lana ab/luta intingat i pdicto oleo ꝛ tepida pectini applicet. Itẽ si nõ posset vrinare: aut qꝛ lapis ẽ magn⁹ ꝛ oppilat meatũ: aut qꝛ puus ꝛ ingredit foramen virge. Tũc localia remedia sũt ista: disponat corp⁹ sic: ꝙ caput sit inferi⁹ ꝛ cõcutiat ꝛ fricet ꝛ cõprimat: ꝛ tũc lapis descendit a foramine ꝛ poterit mingere: ꝛ erit remediũ tpale: vel sic ꝙ digitus ponat in ano: ꝛ ꝙ cũ digito cõprimat: vel sic ꝙ accipiat siringa ꝛ intromittat p foramen virge: ꝛ ꝙ supius ipellat. vel ꝙ accipiatur. ℥. j. pdicti cõditi ꝛ distẽperet cũ aq̃ raphani ꝛ lacte. ꝛ ꝙ colent ꝛ colatura frequẽter p siringã iniiciat. Item vtat isto elio. ℞. elrij ducis. litõ. tripõ. añ. ℥. iij. diaprunis. lib. ʃ. misceant. Uolatilia assa. ꝛ canc. fluuiales assi sũt cibaria bona in hoc casu. Uomit⁹ post cibũ multũ cõfert. Uitet repletionẽ nimiam cibi ꝛ potus. vtat exercitio tẽperato añ cibũ. Uitet oĩa cibaria grossa: sicut sũt carnes porcine recentes: ꝛ carnes bouine: ꝛ caseus dur⁹ ꝛ oua indurata: ꝛ caules ꝛ legumina preterꝙ brodium cicer: ꝛ vitet pisces nõ habentes squamas. vtat borag. fenicu. petro. sparago. origano. calamẽto. ꝑpillo. raphano. spiargijs: ꝛ maluis. nõ accipiat medicinã laxatiuã: ʒ vtat vomitu añ cibum ꝛ post p interualla qm totã felicitat operationem vehemẽter. Cura aũt lapidis facta manu cirurgica quãtum est de presenti penitus derelinquo.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ ex mã cocta sed nõ pfecte cocta gñatur lapis cũ est viscosa. si eni cẽt oĩno cruda nõ posset coagulari ꝓpter hũidũ supfluũ. ꝛ si esset sicca nõ posset cõdensari: sed magis puluerizari: opʒ igit ꝙ sit viscosa. Cũ igitur calor nãlis agit in mãʒ crudã viscosam coquit eã ꝛ ita remouet subtilius ꝛ reliquũ remanet induratũ: ꝛ ita petrificat. coquit igit si non digerit ꝑꝑ inobedientiã materie. Secũdo notãdũ ꝙ lapis ex sanie põt causari igneitate remota licʒ raro. Et iuxta hoc notãdũ ꝙ in mulierib⁹ raro gñatur lapis ꝓpt frigiditatẽ ꝛ meatuũ latitudinẽ ꝛ viaꝝ breuitatẽ ꝛc̃. Tertio intelligendũ ꝙ ad generationẽ lapidis sũt tria necessaria vt dictũ est. calor fortis inducẽs exalationẽ ꝛ partium subtilium consumptionem. ꝛ ita per consequens residuuʒ induratur ꝛ in petram conuertitur. frigidum aũt congelando nõ posset hoc facere in corpore humano: qꝛ vita manẽte tanta frigiditas abundare non põt: nec lapis dissoluitur a calido: sed magis proprie aduritur. quia a frigido nõ fuit condensatum. ꝛ calidum bene potest mouere a circunferentia ad centrũ. sicut patet in tegula seu latere cum ponitur in furno. Calidum igitur est causa generationis lapidis in corpore humano non frigidum. Secunda causa generationis lapidis est materia viscosa: aliter non conglutinaretur nec induraretur. Tertium qd̃ adiuuat ad hoc est strictura loci. ex predictis sequit ꝙ lapis ex melancolia sola non posset generari. licʒ contrarium sit dictum in sententia ꝛ est verum. vel de sola vel raro. ꝛ ratio quare non potest generari: quia non habet viscositatem sicut phlegma. Est enim magis puluerizabilis: ꝛ licʒ lapis generetur ex cibis melencolicis: hoc non facit quia melẽcolicus: sed qꝛ indigestibilis. ꝛ qꝛ inde phlegma crudum generatur. ex oĩ eni cibo siue san/

guineo siue colerico si nō digerat bene in stomacho ꝛ epate generat humor crudus ꝑtinens phl'ati: ꝛ talis mā est apta ad lapidis generationē. Et iuxta hoc videndū qm̄ licȝ in stomacho pos sit esse mā multa phl'atica ꝛ calor for/ tis: nihilominus meatus sunt lati: ideo raro aut nunq̄ in talibus pōt lapis ge/ nerari. Quarto notādū q̄ lapis in seni bus nō generat sicut in pueris: qm̄ licȝ plus abundent in mā phl'atica: calor ta mē deficit: pueri aūt habēt multū de ca lore rōne etatis ꝛ multū de phl'ate rō/ ne regiminis: ꝛ iō frequētius lapis ge/ neratur in eis sed in vesica frequētius: q2 collū est strictū ꝛ ibidem mā aggre gatur ꝛ ita lapis. Cū aūt veniūt ad eta tem pubescētie dilatantur meatus ꝛ su perflua expelluntur: quare in aliīs eta tibus subsequentibus magis in reni/ bus generatur ꝛc.

¶ Capl'm. xiiī. de passionib᷒ vesice ꝛ primo de diabetica passione.

Diabetica passio est imoderata vrine effusio. Intelli/ gendū q̄ in diabetica passione est sitis intē sa ꝛ multū potat ꝛ sic accipit ita min/ gitur ꝛ est si'le de appetitu in cibo vbi multus cibus accipit ꝛ indigestus eua cuatur sicut pȝ in canino appetitu.

Causa. Causa huius passionis vt plurimū est nimia ca liditas renū attrahens aquositateȝ ab epate ꝛ epar a stomacho ꝛ ita est cōti/ nua succio ꝛ cōtinua sitis ꝛ ita pot᷒ in/ satiabilis. Cōfortat igit virtus attra/ ctiua renū ꝛ debilitat v̄tus cōtentiua: ꝛ ita cito exit: sicut eni potat mingitur. Prouenit ꝛ aliqn̄ ex nimia frigiditate renum ꝛ totius corporis: ꝛ est ita qm̄ licȝ causa sit frigida: tn̄ aliquando non priuatur a siti ꝛ aliqn̄ ē sine siti: frigidū igitur paraliticans ꝛ mortificās nō ꝑ/ mittit cōtinere vrinā ꝛ sicut corrūpitur attractiua cū est ex caliditate: ita corrū pitur cōtentiua cū ē ex frigiditate.

Signa. Signa huius passionis sūt manifesta: qm̄ vrina mingitur in magna quātitate ꝛ frequē tius. Signum aūt cause est qm̄ quan/ do ex calore sentitur caliditas in reni/ bus ꝛ dolor ꝛ punctura ꝛ alia signa ca liditatis. Si autem frigiditas sit in cau sa tunc sentitur in renibus ꝛ in extre/ mitatibus ꝛ leditur a frigidis ꝛ iuua/ tur a calidis ꝛc.

Pronostica. Si auteȝ ista passio ꝯtinua uerit ꝛ remediatus nō fuerit macera/ tur corpus ꝛ crura ꝛ debilitatur ꝛ du cit in perditionem.

Cura. Et quia ista passio proue nit vt plurimum cū calore ideo prius curā huius pertractemus. In primis fiat clistere lenitiuū: deinde prouocet vomitus deinde fiat phlois deinde purgetur cum manna ꝛ cassiaf. deinde potet aquā multam frigidam ꝛ postea euomat ipam deinde vtatur ista potione fiat mucilago de psilio. Deinde. ℞. coriandri preparati. spo/ diī. coralli. charabe. sang. drac. sanda/ lis muscatellini. an̄. ʒ. iī. camphore. ʒ. s. fiant trocisci cum mucillagine predi/ cto ꝛ distemperetur vnus cum lacte omnino acetoso vnde butirum fuerit extractum. Deinde cōfortentur renes sic. ℞. cupulaꝝ glandiū. psidie. balau stie. acacie. boli armeni. ypoquistidos. an̄. ʒ. s. laudani. ʒ. iī. misceant cum siru po mirtino ꝛ fiat emplastrū. Et vtatur

ordeato: auenāto: amigd. piris: citōijs. portul. cuc. melonibus. Et vtatur vino grosso cū multa aqua. Vitet oia diure tica. Si aūt cā fuerit frigida ⁊ fuerit cū siti tūc cura ē valde difficilis. vtat vino odorifero: ⁊ fricentur extrema: ⁊ ponā tur vērose supra renes sine scarificatio/ ne. Et si ē mā peccās purget cū yerap. ⁊ ꝓuocet vomitus cū raphano. ⁊ vtat siru. mirtino: ⁊ fiat emplm de laudano ⁊ myrrha: ⁊ mastic. ⁊ thure. ⁊ nuce ci/ pressi. ⁊ aniso asso. ⁊ rutha: ⁊ menta: ⁊ fiat bal. de istis eisdē: ⁊ fricet totus do nec rūbefiat. Et si cā fuerit frigida ⁊ si/ ne siti fiat potio de castoreo. myrrha pi retro: ⁊ cupulis glandiū. ⁊ decoquat i siru. mirtino: ⁊ sumat mane ⁊ sero. vtat vitellis ouoꝝ: ⁊ carne gallinaꝝ pingui ⁊ vtatur assis ⁊ frixis ⁊ similibus.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ in diabeti/ ca ⁊ primo ⁊ principaliter ⁊ potissime cum causa ē ca. est error in attractiua: qm̄ vltra tēperamētū fit tractus: ⁊ quia quātitas ē nimia. iō secundario deficit contentiua. quare sicut trahit ita eliqua tur ⁊ ita corpꝰ desiccatur ⁊ cōsumitur. ⁊ licz oīno deficiat cōtentiua. nihilomi nus fortificat attractiua ꝓpter nimiaz renum caliditatē. nec deficit attractiua ꝓpter defectū contentiue qr principali ter ē error in attractiua. Secūdo notā/ dum qm̄ licz in lienteria exeat cibꝰ cru/ dus ⁊ idigestꝰ: ⁊ in diabetica exeat vri na cruda ⁊ indigesta. nō tn̄ ex eisdē cau sis sed in diabetica fit vt plurimum pp nimium calorem cōfortantē attractiuā. ⁊ ideo est cum forti siti. ⁊ curatur cum frigidis. Patet igitur ꝙ diabetica pas/ sio ex causis ca. ꝓcedit. licz vrina appa reat multa tenuis ⁊ alba. Tertio notā dum qm̄ licz cā diabetice pas. sit ca. tn̄ vrina nō ē tincta. ⁊ licz sit perturbatio non est spissa: qm̄ ita modicam moram contrahit in epate propter violentam tractionem ꝙ nihil de humoribus po/ tuit ꝓmisceri qd ipsaz coleret et substā tiet. Quarto notādum qm̄ i diabetica est vehemens sitis ꝓpter stomachi de/ siccationē: sz nō est fames ꝓpter fanta/ sticā repletionē que fit a calido. Quito aduertendū ꝙ arenule rubee et solide cum apparent in pricipio: et cū dolore et grauedie renū lapidē generatū signi ficāt: et si disparēat et dolor remaneat lapidem cōfirmatū significāt. et si mul titudo postea appareat cū alleuiatione doloris fractionē et mundificationē si/ gnificat. Si aūt a principio sine dolore appareant corporis mūdificationē si/ gnificāt. Idem de vesica cū arenule al/ be apparent. Et ista mā fuit vt plurimū superius pertractata. Ultimo notāduz ꝙ in diabetica pas. cōpetit dieta medio criter grossa vt multū moret et nō de fa cili attrahat. sed mediocriter grossa ne causet indigestionem.

¶ Capitulum. xiiij. de stranguria.

Stranguria interpretatur guttatiz vrine emissio. Intelli/ gendū ꝙ vria aut mit titur inuolūtarie: aut retinet inuolūtarie. Nūc aūt de inuolun taria emissiōe aget. de inuolūtaria aūt retentiōe aget inferius. Si āt emittatur inuolūtarie hoc ē duobꝰ mōis: qm̄ aut emittitur in nimia quātitate et cōsumit corpus. et ista est diabetica de qua di/ ctum est. et si emittatur inuoluntarie sz paulatine et guttatim sic est stranguria. bene igitur dictum est stranguria. et gut tatiua vrine emissio preter voluntatez.

Cause. Causa aūt aut est extrin/seca aut intrinseca. Si ex trinseca sicut ē acceptio rez nimis ca. ꝛ diur. cū accipiunt in nimia quātitate. si/cut ē litō tripō: ꝛ elm dulcis. ꝛ silia. silr pot⁹ nimi⁹ aque frigide: aut sessio i ea/dem: ꝛ silia frigida. Si aūt fit ab intus tunc pōt ꝓuenire. aut ꝓpter apostema epatis ꝛ alias pas. eiusdē. ꝛ ꝓpter pas. renū matricis intestinoꝝ ꝛ vesice: ꝛ to tius corporis: ꝛ ꝓpter crisim. Oēs iste cāe possunt reduci ad duas. s. ad nimiā caliditatē pungentem ꝛ mordicantē. ꝛ ad nimiā frigiditatem paraliticantem. ꝛ mortificantem.

Signa. Qñ aūt ista passio ē ex cāis ca. tūc ē cū arsura: punctura: calore: siti: ꝛ mordicatiōe. Et si est ꝓpter cām frām tūc dolor ē modi cus ꝛ ē cum quadam insensibilitate. ꝛ ledit notabiliter a fridis. ꝛ ita de alijs signis sumptis a reb⁹ naturalibus: ꝛ nō naturalibus: ꝛ contra naturam.

Pronostica. Hic possum⁹ dicē ꝙ ista pas sio si cōtinuet est turpis ꝛ verecūdosa: ꝛ ipedit oēs nobiles opationes tā spe/culabiles ꝙ nāles. qm̄ nō permittit ho minē studere nec dormire nec cibū di/gerere. Et possumus hic notare gratia materie ꝙ tria sūt q̄ augmētata se dimi nuūt: ꝛ diminuta se augmentant sicut ē sudor: ꝛ egestio: ꝛ vrina.

Cura. In primis si venter ē cōsti/patus fiāt clisteria. Dein/de fiat phlobo. si ꝑticularia cōueniant. deinde purget mā peccās ꝰm exigētiā. Deinde si cā est ca. vtat cucur. ꝛ melo/nibus. ꝛ lactu. ꝛ spinargi. ꝛ atriplicib⁹. ꝛ vtat siru. ro. ꝛ siru. mirtino. ꝛ vtatur zucc. ro. triasan. dragagā. frigido. carni bus citonioꝝ cōditorum cū zucc. sine speciebus. ꝛ emplꝭtur vesica cū mirtil lis. ros: sumac: ypoqstidos. spod. sand. charab. laudano. ꝛ conficiant cū mucil lagine psilij. ꝛ siru. ro. ꝛ exhibeant vel per modū emplī. vel potionis; cū lacte acetoso a quo butirꝝ sit extractū. Si āt cā est frigida dent assa calida: ꝛ vinum odoriferꝝ. ꝛ fiat emplm̄ de mastic. thu re. storace. calamita: ambra. ciamomo. gariof. galāga. nuce cipssi. cimino. assa. rutha. mēta. absinth. origano. calamen to. ꝛ ē fere eadē curatio cū diabetica. Intelligendum igitur ꝙ in causa calida debent applicari exterius ꝛ interius sti ptica aromatica frigida in multa quan titate ꝛ de stipticis calidis in parua; Et si causa est frigida fiat econuerso. In causa igitur frigida detur tiriaca: mitridatū. aurea alexandrina diamb. diaolibanum. diamente. diacitoniten. diagalanga.

Clarificatio. Intelligendū iuxta doctri/nam Gal. vj. de morbo. ꝙ oē qd̄ expel litur a corpore aut retinet fit ꝓpter tria aut ꝓpter dispōnē māe. aut mēbri. aut virtutis. igit in stranguria vrina gutta/tim expellitur: ꝛ preter voluntatē: aut q: materia ē multa: aut nimis ca. aut ni mis frigida. calidū eni pūgit: ꝛ frigidū mortificat. ꝛ si rōne mēbri vt q: latum: laxum: rarꝝ: apertū. Si igit virtutis vt q: expulsiua est fortis ꝛ cōtentiua de/bilis. ꝛ ideo cōiter dicitur ꝙ stranguria euenit ꝓpter acumen vrie: aut propter debilitatem contentiue. Secundo no/tandum ꝙ ventus septētrionalis si for/titer agat in corpore ꝛ profūdet se strin git ventrem ꝛ vrinam. Si autem debi/liter seu mediocriter oēs virtutes con/fortat. sz desiccādo vētrē stringit. sz vri nā laxat attractiuā epatis ꝯfortando.

¶ Caplm̄.xv. de illis qui ignoranter de nocte mingunt in lecto.

Intelligendum q aliqui mingunt dormiendo. aut quia lacertus vesice est mollificatus: et nō potest continere. aut qr dormiendo imaginatur esse in cloaca et in loco vbi consueuit mingere et tunc precipit virtus imaginatiua virtuti expulsiue. et ita migit in lecto itēdēs alibi eē.

Cura. Curatio ossa mirabolanorum accipiat et assentur. deinde extinguatur i aceto. deinde desiccentur. deinde assentur glādes et extinguantur in aqua ro. deinde asset nasturcium. et extinguat in succo agreste. Ista igitur cū erunt desiccata puluerizentur. deinde misceant cum myrrha. storace. calamita. ambra. se. ruthe. nuce cipressi. mastice. thure laudano. et conficiantur cū sirupo mirtino. et ex istis potest fieri potatio: aut emplastrum: aut oleum: aut vnguentum: aut electuariū. et valet mirifice in passione renū: et vesice. de cā frigida cū deficit contentiua et corpus est mundificatu3. Si aūt fuerit ꝑpter imaginatiuam affecta3 ad locum: decoretur ille locus et purgetur et pulchrificet: vt ibi de die mingē abhorreat. In lactanti etate non detur tiriaca minuatur cibus et potus et nō ꝓfundet in sōno. et vitent ea que mollificant neruos et debilitant. hic non seruaui ordinem solitum causa breuitatis.

Clarificatio. Intelligendū q vesica tauri et caput lic3 sint frigida possunt tñ competere ex virtute specifica. et ita ponebant illi qui experti fuerūt. aliter nō intelligēdo. Secūdo notādū qm̄ lic3 inuoluntarie in diabetica vrina emittatur ad vesicam: et diabetica sit de causa calida. nihilominus inuoluntaria vrine emissio de nocte nō fit a calido sed magis a frigido paraliticante. qr a renibꝰ emittitur inuoluntarie ratione nimie quantitatis materie. hic aūt deficit contentiua ratione frigiditatis. alia igitur est causa hic et ibi. Tertio aduertendū q inuoluntarie et insensibilis vrie emissio magis fit in pueris cum nerui et lacerti sint magis debiles. et ideo frequentius hoc incurrunt. senes aute3 tardius propter neruorum soliditatem: nisi forte in decrepitis vbi nō est ordo nec regula. sed de nocte et in tempore somni plus cum tunc superflua versus interiꝰ aggregentur.

¶ Capitulum.xvj. de disurria.

Disurria est vt interpretatur inuoluntaria retentio vrine: scilic3 cu3 aliquis appetit mingere et non potest: aut quando non potest nec appetit. Intelligendum q exitus vrine aliquando aufertur omnino ita q nihil penitus exit. Aliquando autem minoratur quonia3 lic3 retineatur preter voluntatem ad tempus. nihilominꝰ postea expellitur. lic3 cum difficultate. Aliquando aute3 corrumpitur exitus eius et exit inordinate sicut in stranguria vt dictum est.

Causa. Causa autem retentionis vrine quedam est naturalis. et quedam innaturalis. naturalis sicut in sudore et fluxu vētris. Et si ē innālis tūc aut ꝓuenit ab exterioribus: aut ab iterioribꝰ. Si ab exterioribꝰ tūc accidit propter flatū vēti borealis. aut

ꝓpter balneum aque frigide: aut quia sedit longo tẽpore supra marmorem ⁊ lapides frigidos aut qꝛ inunxit se cũ narcotizãtibus ⁊ ita de alijs. Si autem causa fuerit intrinseca tũc aut prouenit a vesica aut ab alijs membris. Et si ab alijs mẽbris: tunc cõstringitur vrina ⁊ retinet inuolũtarie ꝓpter apostema matricis ⁊ alias pas. eius: aut propter pas. testiculoꝝ aut ꝓpter intestina aut qꝛ feces sunt nimis indurate aut ꝓpter pas. renũ sicut est apostema: lapis ⁊ ita de alijs. aut ꝓpter pas. epatis vt ẽ cachochimia hydropisis aut propter passio. cerebri sicut ẽ mania melancolia vbi obliuiscunt mingere aut in litargia aut ꝓpter pas. neruoꝝ ⁊ lacertorum cũ sunt mollificãti aut spasmati: ⁊ fit ẽt ꝓpter pas. totius sicut ẽ febris acuta liquefactiua desiccãs ⁊ corrugãs. Si ãt fuerit ꝓpter vesicam h ẽ aut ꝓpter pas. animales aut naturales. si aiales vt cũ aliquis est in loco venerabili ⁊ nõ voluit se mouere: ⁊ tũc implet vesica ⁊ dilatatur supius ⁊ constringit inferius ⁊ ideo cũ ẽ postea in loco nihil põt exire ꝓpter coartationem foraminis. Et si fuerit ꝓpter pas. naturales h fit specialiter aut ꝓpter morbos cõsimiles: aut cões sicut est mala cõplexio ca. sicut in se. ⁊ hoc ẽ de raro cõtingẽtibus aut ꝓuenit hoc ꝓpter malã cõplexionẽ frigidã ⁊ hoc ẽ frequẽter. Et si fuerint morbi officiales: tũc ẽ ꝓpter oppilationes veniẽtes ab humore aut sanie aut lapide aut vẽtositate aut carne supflua aut verruca ⁊ silib'. Et si fuerit ꝓpter morbum cõem sicut in vlceribus. Ex istis eni causis ⁊ sibi conformibus retinet vrina preter volũtatem ⁊ possent oẽs reduci ad tres. s. aut ad humorẽ aut mẽbrum aut virtutem.

Signa.

Signa morbi sũt manifesta: sed signa causaꝝ habent p hunc modũ si cause sunt extrinsece habent ex indicio. ⁊ si sint intrinsece ⁊ fuerũt ab alijs mẽbris discernitur ꝓpter pas. istoꝝ membroꝝ q̃ precesserũt ⁊ postea sequit strangaria. Et si fuerit a vesica dicernit p dolorẽ loci qꝛ vbi dolor ibi egritudo. Et si fuerit ex lapide precesserũt harenule. Et si ẽ ex vlcere precessit sanies ⁊ punctura. Et si ex vẽtositate precessit dolor extẽsiuus inflatiuus. Ex si ex apostemate ẽ ibi tumor ⁊ fe. Et si cã est ca. tũc est fe. aliter raro accidit ex calore. Et si ẽ ex frigiditate sentitur frigus: ⁊ tunc non ẽ dolor ⁊ particulariter considerãdo sapiens medicus poterit venire in cognitionem cause.

Pronostica.

Ablatio vrine si diu durauerit mortẽ significat. Si auferat vrina ⁊ superueniat tenasmon infra septẽ dies moritur nisi superueniat febris: liquefaciens ⁊ aperiens.

Cura.

Iste morbus curabit sicut alij: cõsideret igitur diligẽter cã ⁊ per suũ cõtrariũ reducatur ad tẽperamẽtũ. Si igit cã est ca. applicentur frigida ⁊ ecõuerso: ⁊ si cã est sicca applicent humida ⁊ ecõuerso: ⁊ si cã replẽs inaniat ⁊ ecõuerso. Curent igit morbi iuxta suas naturas sicut scribit in locis suis. In primis igit iuxta cõuenientiã pticulariũ: fiat clistere: deinde prouocet vomitus: deinde fiat phlobotomia de epatica: deinde de saphena: si pticularia cõueniunt: deinde purget ẜm exigentiã hu. peccãtis. Et si cã est humoralis frigida que frequentius aduenit purgetur cum benedicta. hermodact. deinde ponatur in bal. aque dul. vbi sit

paritaria.feni.petro.apium: ⁊ fricetur venter ⁊ dorſum ſuauiter: deinde vtať potione. ℞.leuiſtici: crete marine: ſaxi fragie: miliȷ̈ ſoľ. tribuli marini: ⁊ campeſtris: raphani: aniſi: ⁊ maratri: ameos: ſiſeleos: cicerum nigrorum: apȷ̈: cō quaſſentur ⁊ buliant in vino alb. ⁊ ſumať potio mane ⁊ ſero. Aqua raphani diſtillata multum valet: ⁊ breuiter omnia illa que frangunt lapidem ſiue illa ponantur in bal. ſiue fiat emplaſt ꝑ ſiue ſiru. ſiue potio: ſiue oleuʒ: ⁊ ita de alȷ̈s. Tyriaca multuʒ valet in hoc caſu: ⁊ oleum de balſamo: ⁊ oleum ſcorpionum: ⁊ aurea alexandrina: ⁊ mitridatum. hoc ſuppoſito ꝙ non ſit fe. acuta aut apoſtema vel vlc⁹: ⁊ ita de alȷ̈s in quibus iſta poſſent nocere. Intelligēdum ꝙ due ſunt que indifferenter in oī caſu conſueuerunt vrinam prouocare ſ. aſſungia cuniculi: ⁊ pellis eius ⁊ ſupra pectinem ⁊ virgam applicetur. Similiter hoc idē faciūt cimices viue ſeu contrite ponantur ſupra caput virge vľ ponantur in ſacculo ⁊ ſacculus induatur virge recte vt recte applicentur capiti virge. Intelligendum etiaʒ ꝙ in vitȷ̈s renū ⁊ veſice hūoralib⁹ de cā frigida: ſuppoſito ꝙ nō ſit ibi fe. nec vlcus nec apoſtēa multū valet liton: tripon. elᷓm ducis: ⁊ debent miſceri cuʒ duplo de diaprunis: ⁊ oxilaxatiui: qꝛ aliter nimis eſſet medicamē forte: ⁊ ita de iſto toto poteſt dari. ℥.5. in vna vice: aut. 3. ʒ. cum aqua raphani: aut brodio cicerum nigroruʒ: aut vino albo. In cauſis autem ca. dentur ſemina frigida maiora ⁊ minora. Apoſtema aūt ⁊ vlcera: ⁊ lapides curantur ſicut dictum eſt.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ veſica ⁊ inteſtina habent. iiȷ̈. virtutes naturales: ⁊ ita habent virtutem artractiuā ⁊ forte non attrahūt niſi cibum ⁊ ſm hunc moduʒ loquendo veſica non attrahit vrinaʒ nec inteſtina feces ſed recipiūt. poſſet ēt dici ſic: qm̄ iſta membra ſi attrahāt nō attrahunt vt ide ſe adiuuent cū ſint ſuperflua ⁊ impura: ⁊ licʒ non attrahāt ꝓpter ſe: attrahunt tñ gratia totius: ſicut ſplen meľiam: ⁊ chiſtis fellis coľam vnde lʒ non habeāt intellectum ⁊ rōnem vt depurent corpus. nihilominus ordinator ciuitatis habuit intellectū ⁊ rōnem: ⁊ ita ordinauit iſta mēbra: vt attraherēt gratia totius: ⁊ lʒ Gaľ. videať alibi dicere oppoſitum: ꝑ hunc modū pōt diſſolui: vel poſſet dicere ꝙ cū fecibus eſt aliqḋ benignū ex quo poſſent nutriri qḋ pʒ qm̄ ſʒ Auic. vene meſeraice cōtinuanť cū oībus inteſtinis ꝑterꝙ cuʒ longaone vt epar a quolibʒ poſſit attrahere aliquod benignum. ⁊ deſcendit cū aquoſitate aliqd de ſan. vt inde vie medie nutrianť. non ē igitur inconueniēs ſi ſuperflua attrahunť qꝛ attrahuntur gratia totius: ⁊ qꝛ ibi eſt aliqḋ benignū. Scḋo notandū ꝙ multitudo vrine eſt cā retētionis cū oppilat ⁊ claudit foramen ⁊ eſt cā fluxus cū non oppilat. Et intelligū ꝙ de oppilatiua non cōpetunt niſi in corpore mundificato: nec cātarides niſi in ꝑua quātitate ⁊ abſciſis capitib⁹ ⁊ alȷ̈s. Tertio aduertenduʒ ꝙ magnus lapis non impedit exitum vrine. nec valde paruus: ſed quando ē in diſpoſitione media. ita ꝙ partim ſubintrat foramē. ⁊ ideo expelli non poteſt: ⁊ eſt cuʒ dolore intollerabili vt dictum eſt ſuperius ⁊c̄.

¶ Explicit. vȷ. pars cum auxilio dei.

¶ Incipit.vij. et vltima de passionibus membrorum gnātionis in vtroq3 sexu. et de antidotis valentibus a capite vsq3 ad pedes continens capitula.xxiiij.

¶ Caplm.j.de paucitate coitus.

Vnumquodq3 perfectum est cum possit sibi similem generare.ex hoc.n.assimilatur enti diuino et imortali fm Arist. secūdo de anima: et propter hoc Auic.vj. de nālibus glorificauit virtutem generatiuam: vt q in se saluari non poterat saltim in suo simili saluaret. et ideo ppgnātionez deus benedictus et sublimis masculū et feminā creauit. Instrumēta aūt gnātionis in masculo sunt testiculi et virga. In femina aūt sūt matrix et os eius. et duo testiculi qui sunt in cornibus matricis. Nunc autez in coitu sūt tria necessaria: caliditas: ventositas: et humiditas: et ita fm Auic. sensus venit a cerebro. spiritus et vētus a corde. sā. et desiderium ab epate. ita q desideriū naturale partim venit a renibus et ab epate: et complementum a corde. et iō qui habet omnia ista fecundus est quātum est de natura sui. Modus autem generationis est iste. cum enim masculus appetit naturaliter propter seminis multitudinem aggregatam. et digestio stomachi et epatis est completa et tertia mediata et nullu3 aliud extrinsecum nec intrinsecu3 impedit. tunc ei da

ta est licentia fm legem. tunc debet dispargere semen in matricez et nullo modo in aliquo alio forامine fm legem dei et naturam. et cum occurrunt ei spmata adinuicem et retinentur: tunc fit conceptio sicut dicetur inferius magis particulariter cum loquemur de sterilitate mulierum. Sicut igitur ex concursu omnium istorum causatur fecunditas ita ex defectu sterilitas. Et si abundat humiditas et alia sint ablata causatur gomorrea. Et si abundet ventositas et alia non causatur satyriasis. et si deficiat caliditas vna cum aliis causatur sterilitas. et io istud capitulū posset intitulari de frigidis et maleficiatis. Aut capitulum qd dicitur aproximiō. aut capitulum qd dicitur sterilitas ex parte masculi. aut capitulum de paucitate coitus.

Cause. Sterilitas enim aut paucitas in coitu. aut proueniunt ab exterioribus aut ab interioribus. Si ab exterioribus vt qr coit cū muliere que nondum peruenit ad ānos aut qr mulier cum qua coit est vetula: aut qr coit inepto modo et turpi. vidēdo muliebria: aut qr mēstruata: aut qr scabiosa: aut tiniosa: aut fetida: aut infecta: aut horribilis aspectus: aut quia est puer: aut decrepit⁹: aut ebrius: aut crapulatus: aut male sanus: aut debilis: aut qr fecit phlobotomiā: aut accepit medicinam laxatiuam: aut cucurrit: aut laborauit: aut quia superflue coiuit: aut propter accidentia anime. sicut est timor: et furor et similia. Omnia igitur extrinseca que diminuunt calorem aut consumunt ventuz: aut consumunt humiditates cōnaturales sterilizāt: et ideo omnia frigida sterilizant sicut lactuca: opium: et similia. et illa que consumunt ventum et silia. sicut rutha: et agn⁹ castus: et illa que desiccant sicut acetum. et abstinentia: et vigilie superflue et silia. Sterilitas si aūt pueneri a causis intrinsecis tūc aut puenit a testiculis et virga: aut ab aliis membris. potissime a principalibus cū veniat semen in hora coitus principaliter a membris principalibus et ab aliis per quādam resudationem. et ita fit sterilitas propter pas. cerebri. sicut est litargia nimia: et si incidantur vene iuuenales que sunt retro aures cum fermētum veniat a cerebro: et accidit ēt sterilitas pter pas. cordis. sicut est tremor et similia. et accidit pter pas. stomachi sicut est frigiditas. indigestio. et ita de aliis et accidit pter pas. epatis et renū et intestinorum: et ita de aliis vicinātibus cū pas. exūberāt et accidit sterilitas propter mēbra ordinata ad gnātionē sicut sunt testiculi. et virga. Si aūt fuerit propter testiculos aut qr excedunt in caliditate: aut frigiditate: aut siccitate: aut humiditate: aut qr sunt contracti versus iteriora. Si aūt puenerit pp virgā vt qr nimis breuis aut nimis longa. nimia. n. longitudo virge inducit sterilitatem sicut dicit Auic. in canone. et in libro suo de hystoriis animaliuz. accidit ēt sterilitas propter mollificationez et palisim virge. et propter dolorez emorroydarum et ani et oium similium.

Signa. Si venerit pp cās extrīsecas considerenē diligēter cum iudicio. et ideo damascenus et sup oīa non pudeat te patientez īterrogare. Si aū: fuerit pter causas intrinsecas tunc discernitur propter pas. illorum membrorum notabiles a qb⁹ prouenit. Et si fuerit propter paralisim virge si ponat in aq̄ frigida nō ptrahitur.

quoniam membrum mollificatuz non
contrahitur cum sit prolongatuz ꝛ hu
mectatum nec suum presentiat nocu/
mentum. ꝛ cum hoc sperma exit sine
erectione virge ꝛ sine delectatione. Si
autem fuerit propter frigiditatem testi
culorum tunc discernitur qꝛ non abun
dat in pilis. ꝛ vene sūt stricte: ꝛ qꝛ non
appetunt: ꝛ semē ē tardi exitus ꝛ gros
sum ꝛ frigidum: ꝛ testiculi tactu frigi/
di. ꝛ leduntur a frigidis. Et si fuerit ꝓ
pter malam complexionem nimis ca.
tūc testiculi ꝛ omnia que sunt in circui
tu sunt pilosa. ꝛ vene virge ꝛ pellis te
sticulorum sunt multe late. ꝛ quolibet
occursu ad mulieres citissime appetit.
ꝛ se. est calid. ꝛ velociter expellit. Si
autem fuerit propter siccitatem tūc se/
men est modicum ꝛ grossum: ꝛ de fa/
cili satiatur. ꝛ habitudo corporis est
extenuata. Si autē fuerit ꝓpter nimiā
humiditatem semen est plurimum aq/
sum ꝛ lubricum. ꝛ ex his possumꝰ di/
cere ꝙ sanguinei multum appetunt ꝓ
pter caliditatem. ꝛ multum possunt ꝓ
pter humiditatem. Colerici autem ve
locissime ꝛ frequēter ꝛ ex qualibꝫ mo
dica causa intense appetunt. sed paruz
possunt. sed melencolici nec possūt nec
appetunt naturaliter. Phlegmatici nō
appetunt sed plus possunt. per ista igi
tur quadam coniectura proxima veri
tati poterimus deuenire in cognitio/
nem cause.

Pronostica. Pingues non sunt potentes
in coitu sicut extenuati. imo citius defi
ciunt. pueri enim ꝛ decrepiti: ebrij: ꝛ
crapulati. ꝛ qui habent virgam nimis
longam ꝛ qui vtuntur nimio coitu nō
generant: aut raro: aut erit feda eoruz
generatio. coitus in propaculo ꝛ sine
verecundia sterilizat viros honestos:
sed aliqui sunt ita maliciosi ꝙ quanto
fetidius est ꝛ turpius tanto magis de/
lectantur: ꝛ de hoc facit mentionem
Aly supra centiloquium ꝛ sunt illi in
quorum natiuitate dominatur Satur
nus ꝛc.

Cura. In primis vitetur omne il
lud qd corrumpit cōple/
xionem aut compositionem: aut indu/
cit accidētia anime tristosa. ꝛ ideo vitē
tur omnia illa que nimis calefaciunt
aut infrigidant. ꝛ vitentur repletio ni/
mia: crapula: ꝛ ebrietas: ꝛ vitetur ni/
mia inanitio. ꝛ ſm hoc vitentur omnia
nimis infrigidātia sicut est lactuca. pa
pauer. ꝛ opium. ꝛ milium. ꝛ similia. ꝛ
vitentur illa que nimis calefaciūt ꝛ vē
tositatem consumunt. sicut est rutha:
agnus castus ꝛ similia. ꝛ vitet phlo/
botomia medicina laxatiua. ꝛ bal. ꝛ
coitus cum vetula. ꝛ cum menstruata.
ꝛ cum tiniosa. ꝛ cuz cacochimica ꝛ fe
tida imunda. ꝛ vitetur coitus mulierꝫ
que non deueniunt ad annos. ꝛ vitetur
vt dictum est omne illud qd corrumpit
complexionem compositionem ꝛ affe
ctus anime. Si autem venerit sterili/
tas propter causas extrinsecas primi/
tiuas reducantur ad temperamentum
cum suis contrarijs. Si autem venerit
propter causas intrinsecas vt propter
vitia aliorum membrorum a vasis tūc
curentur primo pas. illorum membro/
rum sicut dicetur locis suis. ꝛ si fuerit
propter mollificationem virge tūc cu/
retur sicut paralisis. Et si fuerit pp bre
uitatē virge tūc eleuent crura mulieris
i tātū ꝙ semē possit cadere in profūdi
tate agri nature. vel magnificetur vir/
ga vt verberetur suauiter cum virgis ꝛ
emplastretur cum pice vt docet Gal.

de ingenio versus finem. Et si fuerit ste
rilitas propter longitudinem nimiam
virge tunc masculus vel femina teneat
radicem virge strictam cum tota ma/
nu et tota virga non intromittatur et vt
semen in via non infrigidetur. Si autē
fuerit sterilitas propter malam com/
plexionem ca. testiculorum et vasorum
et seminis. vtatur ordeato et lacte ace/
toso: et lacte vaccarum vbi bulliet por
tul. Et si fuerit propter malam com/
plexionem siccam vtatur ouis sorbili
bus: et brodiis carnium: et iusculis: et la
cte vaccino bullito. et balneis: et omni
bus resumptis et nutrientibus. Si autē
venerit propter malam complexionem
frigidam que frequentius aduenit tunc
vtatur istis electuariis. s. pliris cū mus
cordiantbos cum musco. et potissime si
venerit defectus propter cerebrum. et
vtatur metridato. et potione muscata.
potissime si defectus esset propter cor.
Et vtatur diagalanga. et diatrion. pipe
reon. et diamente. potissime si defectus
veniret propter stomachum et intesti/
na: et vtatur diazinzibere. dialacca. et po
tissime si venerit propter epar. Et vta
tur diasatirion acuato cum caudis stin
corum. potissime si defectus venerit pro
pter renes et testiculos: et vicina mem/
bra. et inungatur spina dorsi: et renes et
testiculi: et virga. et peritoneon. et plan
te pedis. cum oleo de been. scʒ cū oleo
de pipere al. et inungantur omnia ista
membra iam dicta cum isto vnguento.
℞. asse fetide. piret. staphisagrie. eru/
ce. ceparum. piperis. castorei. myrrhe:
storacis. calamite. añ. ℥. j. assungie leo/
nis. ℥. ij. musci. ʒ. j. buliant in oleo costi
no: et addatur cere. q. s. et fiat vnguētū.
Deinde vtatur ista decoctione de qua
dicunt boni socii quod facit mulierem de/
ficere sub viro. ℞. testiculos vulpis. et
cerebella passerum decoquantur in aq
deinde aliquantulum assentur et potis/
sime cerebella. et terantur cum floribus
palmarum. et modico caudarum stin/
corum. et conficiantur simul. et vtatur
ista confectione mane et sero. Intelli/
gendum quod yringi conditi fecundant. et
zinzib. conditum. et galanga si condiā
tur. et menta similiter. Deinde fiat tale
medicamen. ℞. priapi tauri. eruce. pi/
peris. gariofi. cinamo. testiculorū vul/
pis: ana. caudarum stincorum parum
fiat pul. et pul. accipiatur cum ouo sor
bili. Deinde intelligendum quod cerebel/
la passerum elixata. et postea assa si su
mantur cum lacte faciunt hominem fe
cundum. Deinde vtatur isto medica/
mine et est diuinitus reuelatum. ℞. vi
tella ouorum. butiri recētis: priapi tau
ri. cicerum. galange. satirionum. zedoa
rie. zinzib. conditi. mente. testiculorum
gallorum. et vulpis: añ. ℥. j. cerebellorū
columbarum et passerum bene cocto/
rum. et assatorum: añ. lib. j. medulle nu
cis indice. pinearum mundō. fisticorum iu
iubarum. amigd. dul. mūda. se. malue. se.
mercurial. auellanarum excorticatarum.
dactilorum. añ. ℥. j. se. eruce. gariofi. zi
zib. piperis longi albi et nigri. lingue
auis. se. bulbi. cinamomi. ana. ℥. j. ista
omnia mundificentur et parentur et de
coquātur in lacte ouino. et postea forti
ter terantur et addantur caude stinco/
rum. ℥. s. totum conficiatur cum melle
ro. et pane de zuccha. q. s. et lento igni
diu agitando condiantur. et noli reue/
lare nisi filiis tuis. Cibaria autem que
confortant coitum sunt ista. caro oui/
na. cerebella passerum et columbarum
carnes eduline pingues. et agni ānual.
galline. perdices. fasiani. et super om/

nia cerebella. Deinde oua sorbilia. et oua piscium frixa et sumpta cum lacte. De granis sunt triticum excorticatum valde coctum cicera fracta. faba fracta risi cocti cum adipe renum caprarum et lacte et quod aspergantur puluere cinamomi. De oleribus mēta. et sparagus eruca porri. lingua auis. De fructibus vua. pas. dul. ficus pingues. fistici. iuiube. sebestē. dactili. amigd. auellane. valent etiam rape et pastinace. et vinum dul. Deinde fiat talis cibus. ℞. raparum. pastinacarum. cicerum. risi. frumēti excorticati. decoquantur fortiter cū carne arietis et cum cepis et melle. et cerebell' auium paruarum. et conterantur fortissime et aspergantur puluere cinamomi: gariofi. galange. caudarum stincorum. et fiat cibus spissus cum pane de zuccha. et brodiuz potetur. et iste cibus inducit fecunditatem mirabilez in isto mundo. Intelligēdū quod ista sunt que a tota specie inducunt fecunditatem. se. mercurial'. limatura eboris. coagulu; leporis. stercus leporis. matrix leporis. coagulum cameli iuuenis masculi. vrina cameli. cor salmonis transglutitu; a viro. se. siseleos. priapus tauri. viscus quercin⁹. artemisia. cor leporis sumptum a viro. testiculus verris. et si vis masculum accipias dextrum. et si feminam sinistrum.

Clarificatio. Intelligendū quod ventositas venit a corde non materialiter sed effectiue. et modus est iste. virtus eniz imaginatiua cum imaginatur coitum cum sit vna de virtutibus superioribus precipit virtuti concupiscibili que ē in corde. et illa mittit calorez ad membra generatiua per arterias et calor iste fortis dissoluit vapores et ventositates quas inuenit in venis et arterijs. et illa ventositas inflat virgam et erigit sicut declarat Gal'. versus finem de interioribus. nisi enim virga esset erecta non posset spargi semē in fundo agri nature. et iō ad portandum est necessaria ventositas. et ideo quia fabe generant ventositatem et in venis ideo multum conferūt quantum est ex hoc. Omnia que generant ventositatem multum conferunt. quod aūt calor multus veniat a corde hoc patet: quia homo dum actu coit actualiter est totus calidus. imo ex sola imaginatione dato quod non coeat. Uenit igitur caliditas a corde. idest a calore cordis resoluente etc. Secundo notanduz gratia cuiusdam conditionis quod materia antecedens pilorum est materia nutrimentalis multa sed causa īmediata est vapor siccus. et ideo colerici cū sūt bōe hitudinis sūt magis pilosi. deiñ sanguinei deinde phlegmatici. vltimo aūt melici etc. Tertio itelligēdū quod coit⁹ tēperatus competit in regimine sanitatis sicut docet Gal'. in tegni. s. quod fiat tantis interuallis quod corpus sentiat se alleuiatum. et quod melius comedat et dormiat et euacuat superflua. et letificat animam. ideo competit. Sed quantuz iuuat coitus temperatus tātū nocet distemperatus infrigidando: consumendo: debilitādo. et ideo dicebat Auic. in de hystorijs animalium quod plus nocet vnus coitus superflu⁹ quam. xl. phlobotomie sibi similes et proportionales. Et dicit Cōstantinus quod pauci coeunt propter prolem sed plures propter sanitatem. sed plurimi valde propter delectationem et ideo coitus vt plurimum est superfluus. et ideo multuz nociuus imo in superfluo coitu emittitur san. aliquando. quare euitandus. Quarto notandum

ꝙ retentio spermatis preter consuetu/
dinem plus nocet mulieribus ꝙ viris
q peiora sinthomata inducit: vt suffo
cationem matricis ⁊ similia. In viris
autē virtus est fortis ⁊ potest consume
re: ⁊ vtuntur cōiter fortiori exercitio.
mulieres aūt sunt in ocio ⁊ quiete: q
mulier est custoditiua domus sm Ga.
in de complexionibus: q igitur multe
alie sunt superfluitates. ⁊ superfluitas
spermatis superadditur corrumpitur
⁊ transit sm Aly. in naturaz veneni. iō
peior est retentio spermatis in mulieri
bus preter consuetudinem ꝙ in viris.
viri enim fortiora possunt pati ꝓpter
maiorem fortitudinē ⁊c. Quinto ad/
uertendum ꝙ plus nocet mulierib⁹ re
tentio spermatis ꝙ menstruorum. qm
lz sperma sit de se temperatum ⁊ men/
strum sit superfluitas. tñ quando cor/
rumpitur temperamentum peior ē ei⁹
corruptio ꝙ alterius cum magis ver/
gat ad ca. ⁊ hu. vbi sunt corruptionis
principia. ⁊ ideo videmus ꝙ magis fe
tent stercora humana ꝙ aliorū anima
lium ⁊ cadauer humanum ꝙ aliorum
animalium. ⁊ plus peccat san. sicut pa
tet in synoca. ⁊ plus filius cuz derelin/
quit. ⁊ plus antiquus. ⁊ plus domesti/
cus iuxta illud qō dicitur. nō est pestis
efficatior ꝙ familiaris inimicus. est. n.
sicut ignis in gremio. mus in pane. ser/
pens in sinu. Cum enim sperma sit su/
perfluitas pura cum corrumpit quāto
tēperatior tanto deterior. Est igitur re
tentio spermatis in muliere deterior ꝙ
menstruorum. Sexto notandum ꝙ in
corpore tēperato competit coitus. duz
tamen coitus sit tēperatus ꝓpter super
flua expellenda. que oino in quanto ⁊
quali mensurari non potest nisi artifi/
cio coitus adiuuetur. Septimo notan
dū ꝙ coitus incipit a cerebro rōne ima
ginationis que precedit ei: ⁊ mediatur
ab epate rōne caloris iuxta illud: cogit
amare iecur. ⁊ cōpletur rōne testiculo
rum. iuxta illud. petulca eniz est ad ve
nerem cōplexio ca. testiculorum. Ulti/
mo notandum ꝙ hora coitus propter
superflua expellenda est post comple/
mentuz digestiue tertie. Sed si fiat gra
tia generationis cuz mediatur tertia di
gestiua: q tūc plus abūdat ⁊ i se ⁊ mā
est digesta. ⁊ si plus expectet iam inci/
pit diminui. quare coitus cōiter loquē
do in oibus qui seruant rectuz regimē
ē a media nocte vsq ad auroraz.

¶ Capl'm. ij. de satiriasi ⁊ priapismo.

Satiriasis est cō/
tinua virge erectio cū
desiderio ⁊ appetitu
ad coituz. Priapism⁹
est imoderata ⁊ conti
nua virge erectio sine appetitu ⁊ desi/
derio.

Cause. Causa aūt satiriasis est q
dā exterior ⁊ qdā interi/
or. Exterior sicut fortis imaginatio cir
ca aliquā mulierem. diminutio coitus.
amplexus. ⁊ similia. Causa aūt interi/
or ē multitudo spermatis. Cā aūt pria
pismi quedā ē exterior. quedā iterior.
Exterior sicut ē lōgus decubitus ⁊ fre
quēs supra dorsum. ⁊ multiplicatio in
cibis eruce. cepaꝝ: fabaꝝ: rapaꝝ: ⁊ si/
miliū ⁊ nimi⁹ coitus. ⁊ dēsitas poro/
rum virge. Cā aūt iterior ē humiditas
viscosa grossa cōtinens ⁊ ambiēs ven
tositatē ⁊ calor medius potens dico re
soluere. sed non consumere.

Signa. Si fuerit pp cās primi
tiuas habet ex indicio.
Et si fuerit pp virgā ē cū quadā titilla
tiōe ⁊ tremore ꝓcedēte. ⁊ si ē satiriasis
ē cū ꝯcupiscētia. in priapismo aūt non.

Pꝛonoſtica. Tal paſ. ſi du rat ſignificat apoſtema. aut ſpaſmum aut tetanum. ⁊ moꝛtem.

Cura. In pꝛimis ſi coꝛpus ē ple/ ctoꝛicuꝫ fiat phlobotomia deinde fiat vomitus. Medicina auteꝫ laxatiua nō detur niſi eſſet foꝛtis ⁊ an guſtiatiua. deinde fomētetur virga cū agno caſto: ⁊ rutha: ⁊ camōilla: ⁊ mel liloto: ⁊ pulegio. deiñ īfrigident renes cum opio: camphoꝛa: ſanō. ⁊ ſemper/ uiua ⁊ aceto: ⁊ cum lamina plumbea perfoꝛata ⁊ madefacta in aceto: vta/ tur lactu. poꝛtul. lentibus: milio oꝛdea ceo: vino multuꝫ limphato. ⁊ ſimilibꝰ. Acetum vitet vel parum vtatur quoni am inducit ventoſitatē ſicut dicit Aui. iaceat in duro accubitu. ⁊ iaceat ſupꝛa folia ſalicis: ⁊ folia vitis al. ⁊ nenupha re. ⁊ agno caſto. ⁊ rutha. ⁊ odoꝛet ro/ ſas. camphoꝛaꝫ. ⁊ nenuphareꝫ. ⁊ ſan/ dalos. ⁊ aquam ro. ⁊ acetū. Uitet om nia illa que valent ad coitum que di/ cta ſunt. Intelligenduꝫ ꝙ Auic. narrat multa illicita ⁊ inhoneſta de coitu. ⁊ narrauit ea ad euitandum ⁊ qꝛ defeda tur ex qualibet ideo derelinquo.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ frigida im pediunt generationem ventoſitatis. ⁊ ita valent in ſatyriaſi ⁊ pꝛiapiſmo quo ad cauſam antecedentem ⁊ calida ge/ neratam conſumunt. potiſſime illa que plus conſumunt ꝙ diſſoluunt ſicut ſūt rutha: agnus caſtus: oꝛiganuꝫ: calamē tum: pulegium: ⁊ ſimilia. ⁊ ita poſſunt valere calida ⁊ frigida ↄtra iſtas paſ. Secundo notandum ꝙ appetitus ad venerem eſt magis in vere naturaliter. tum qꝛ virtus eſt foꝛtioꝛ. tum qꝛ poꝛi incipiunt dilatari ⁊ caloꝛ vigoꝛari. tuꝫ qꝛ materia eſt multa. ⁊ ratione tempo ris pꝛecedentis. ⁊ qꝛ tunc omnia exte/ rioꝛa mouent ad delectationē. In eſta te aūt eſt appetitus maioꝛ poſt ver ꝓ/ pter ſtimulum. ſed poſtea minus in au tūno pꝛopter inoꝛdinationem ⁊ mini/ me in hyeme. ⁊ licꝫ appetitiua cibi in hyeme ⁊ digeſtiua ſint foꝛtioꝛa: expul ſiua tamen ſpermatis non ⁊ qꝛ non eſt ſtimulus: ⁊ qꝛ poꝛi ſunt clauſi. ⁊ mate/ ria quieta. Tertio aduertenduꝫ ꝙ mu lieres magis appetunt in eſtate. qꝛ ſe/ men earum frigidum eſt. ⁊ tunc caleſit ⁊ mouetur ⁊ ſtimulat. In viris aūt fit exalatio conſumptio ⁊ debilitatio ſed in hyeme caloꝛ eſt foꝛtioꝛ: ⁊ ideo ma/ gis appetūt viri in hyeme ꝙ mulieres. In eſtate aūt econtrario. Quarto no/ tandum ꝙ cetera animalia abhoꝛrent coitum poſt conceptum. Pꝛimo quia imaginatiua eſt pꝛopter naturam non pꝛopter voluntatem ⁊ ſi abundet ma/ teria trāſit in pilos ⁊ coꝛnua ⁊ vngues ⁊ qꝛ appetitus eſt ad ſpēm ⁊ nō ad de lectationem. In mulieribus eſt contra/ rium appetunt enim non ſolum ꝓpter ſpēm ſed pꝛopter delectationem. ⁊ cuꝫ hoc abundant in menſtruis pꝛopter q̄ ſtimulantur ⁊ caleſiunt. ⁊ cum hoc de delectatione pꝛecedenti recoꝛdantur. Ideo accidit ꝙ quedam mulier pepe/ rit vnum filium pulchꝛum qui aſſimi/ labatur viro ſuo: ⁊ poſt paucos dies peperit vnum turpem qui aſſimilabat amaſio ſuo turpi. ⁊ hoc non fuiſſet ni/ ſi matrix poſt coitum fuiſſet aperta ⁊ dilatata. Appetunt igitur auide mulie res poſt coitum. Quinto intelligendū ꝙ maioꝛ delectatio eſt in expulſione ſe minis ꝙ in expulſione aliarum ſuper/ fluitatum. Et qꝛ materia eſt tempera/ ta. ⁊ qꝛ vnitur membꝛis diſtemperatis

ſicut conueniens conuenienti ꝛ gratia finis iuxta illud. Ob hoc enim de⁹ po/ ſuit tantam delectationem in coitu vt faſtidio ſuperueniente animalium ge/ neratio non periret: ꝛ ideo dicebat Ouidius in de faſtis. Quid creat om/ ne genus volucrum niſi blanda volu/ ptas. Nec coeunt pecudes ni leuis ad ſit amor. Nullum aūt iſtoꝝ ē in aliꝭ ſuperfluitatibus. Sexto notandum ꝙ mulier in pluribus delectatur ꝙ̄ vir qꝛ delectatur in ſpermate viri. ꝛ in ſper/ mate ſuo proprio. ſed vir fortius ꝛ i/ tenſius cum ſemen ſuum ſit magis tem peratum. Septimo notandum ꝙ licȝ humor habeat replere virgam in pria piſmo. repletio tamen eſt ꝛ erectio fit a ventoſitate tanꝙ̄ a cauſa immediata qḋ patet qꝛ cito venit ꝛ cito recedit: ꝛ hoc dicit Gal. de īterioribus. poteſt ēt fieri ab humore tanꝙ̄ a cauſa remota. Ultimo notandum ꝙ ventoſitas con/ ſumitur duob⁹ modis. vno modo eius generationem impediēdo. ꝛ huiuſmo di ſunt narcotica ſicut eſt opium ꝛ mā dragora. ꝛ ſimilia. alio modo deſiccā do reſoluendo ſicut ſunt illa que ma/ gis conſumunt ꝙ̄ diſſoluant: vt dictuȝ eſt de rutha: ꝛ agno caſto. ꝛ ſilibus.

¶ Caplm. iiȷ. de gomorrea.

Gomorrea ē emiſſio ſpermatis īuo luntaria.

Cauſe. Cauſa ē exterior aut interior. Si exterior ſicut eſt con/ cupiſcentia. amplexus. ꝛ ſeſſio ſupra lapides frigidos. ꝛ ſimilia. Si interior aut eſt a vaſis aut ab aliꝭ membris. Si ab aliꝭ ſicut a cerebro ſicut patet in epilenſia vbi emittitur ſperma inſen ſibiliter. ꝛ potiſſime quando materia continetur circa vaſa. Si autem fit ꝓ/ pter vaſa ſicut propter didimos ꝛ te/ ſticulos ꝛ renes. tunc accidit propter membra aut propter humores. Si ꝓ pter membra qꝛ nimis ca. aut frigida. aut paralitica. aut ſpaſmata. ꝛ ita po/ teſt prouenire propter vicium neruoꝝ ꝛ lacertorum. Si autem fuerit propter humorē tūc aut qꝛ peccat ī nimia quā titate: aut in mala qualitate. Si autem fuerit propter malam qualitatem. aut qꝛ nimis ca. aut aquoſa.

Signa. Si autem fuerit pro/ pter cauſas extrinſecaſ hoc habetur ex indicio. Si auteȝ fue/ rit propter paſ. aliorum membrorum paſ. indicant hoc. Si autem fuerit pro pter paraliſim membrorum tunc fit ſi/ ne erectione virge: ꝛ exit inſenſibiliter. Et ſi fuerit propter ſpaſmum neruoꝝ ꝛ lacertorum: tunc eſt cum dolore pe/ ctinis ꝛ inguinum. Et ſi fuerit propter calorem iſtorum membrorum tunc le/ duntur a calidis ꝛ iuuantur a frigidis. ꝛ ſi eſt propter multitudinem tūc non maceratur corpus nec eſt grauitas in emiſſione. Et ſi fuerit propter caloreȝ ſeminis tunc ſentitur calor ꝛ mordica/ tio. ꝛ quando ſemen exit virgam tunc eſt ibi rigor ꝛ tremor ſine frigore. ꝛ ali quibus accidit dolor capitis. ꝛ quaſi quedam ſpecies manie. ꝛ accidit inde tudo ꝛ grauitas toti⁹ corporis. ꝛ iſta accidentia eueniunt illis qui habent ſe men nimis ca. cum coeunt dato ꝙ non ſit gomorrea. Si autem fuerit ſemen aquoſum. tunc pāni ſuper quos cadit purum immundantur qꝛ cito tranſit vl tra. Et ſi fuerit propter renes tūc eſt ſe men groſſum viſcoſum: ꝛ aliquādo ſe men antecedat vrinā. ꝛ aliquādo ſub/

sequitur: et aliquando veniunt simul: et istud est multum vtile scire propter generationez quare addatur capitulo de priapismo.

Pronostica. Ista pas. ē turpissima in qua deperit genus humanum. et ideo dicit gomorrea quasi fluxus humani generis. multi aūt propter verecundiā reuelandi pp hanc passionem peunt.

Cura. Sicut frequenter dictuz ē cause primitiue et alie per contrarium reducantur ad temperamētum. causa igitur breuitatis omnes cause reducantur ad duas. s. ad calidam et frigidam. Si aūt causa fuerit ca. cum multitudine materie nubat in xpo. qr melius est nubere q̄ vri. Et si particularia cōuenirent fiat phlobotomia. deinde vtatur vomitu. et vtatur siru. ro. et myrtino. et nenupharino. cum camphora: et vtatur lentibus. et brodio earum. et milio. et ordeo bene cocto. et vtatur paue eius. et vtatur aqua frigida. et vtatur lactucis portula. melonibus. cucurbitis. et similibus frigidis et inungātur et testiculi et virga et anteriora et posteriora cum opio iusquiamo. mucillagine: psilij: papauere: oleo ro. et cū sandal. et camphora. et cum alijs frigidis et siccis confortantibus virtutē cōtentiuam vasorum. et vtat in oib⁹ cibis suis puluere facto de se. portul. coriandro preparato. sumac. Si aūt fuerit pp̄ter frigiditatē et seis aquositatē. tūc mālia que valent sunt ista. s. menta: myrrha: nux cipressi: anisuz assuz: mastix: thus: laudanum: storax: calamita: ambra: euforbium: castoreum: rutha: origanum: calamentum. Et si fuerit propter concupiscentiam. primo inducātur ieiunia accidētia terribilia et flagella. Et si fuerit propter paralisim curatur sicut paralisis debet curari. et ita de alijs passionibus.

Clarificatio. Circa istā materiam primo tria sunt notanda. Primum. s. et specialiter q cum in ista passione datur lactuca qō nō nimis ptinuet. s3 mō iterpoletur et modo non. Secundum est q cuz datur psilium q non detur substantia. et potissime contrita. sed eius mucillago colata. qr eius interiora sūt ca. Tertium qō debemus notare est quoniam spasmus ani constringit et spasmus didimorum laxat propter diuersitatem lacertorum. Secundo debemus intelligere q gomorrea ē propria passio didimorum et virtus contentiua eorum patitur: passio igitur principaliter illi⁹ membri qō principaliter patitur. et hi sunt didimi non virga. non alia membra. vnde in lienteria patiuntur intestina quecūq3 fuerit alia causa: et pro tāto sunt proprium subiectum lienterie et virga aūt non patitur in gomorrea q̄re non erit proprium subiectum. Ultimo notandum q quelibet frigiditas nō est causa gomorrce sed frigiditas intensa paraliticans.

Capl'm. iiij. de pollutione nocturna.

Pollutio est euacuatio materie tertie digestiue. Intelligendū q pueri nō habēt pollutiōes pp̄ter stricturā meatuū sed adolescentes hn̄t frequēter et multas. aliqn̄ et veniūt pollutiōes in sequētibus etatibus.

Cause. Causarū quedā est exterior: et quedā iterior. Exterior est quadruplex. prima. s. nimia

acceptio cibi ꝛ potus ꝛ crapula. Secū
da cā est longus somnus qm̄ sicut in lō
go somno multiplicat̄ sudor ita ꝛ pol
lutio. Tertia cā est iacere supra dorsū
longo tpe. ꝛ potissime ibi dormire: qm̄
calefiūt renes. Quarta cā est concupis
centia diuturna circa amorem inordi/
natum mulieris: quoniam imaginatiua
mouetur propter speciem concupitaȝ.
ꝛ ita precipit virtutibus inferiorib⁹: ꝛ
ita expellitur materia pollutiōis in sō
nijs. ꝛ ita fiunt in somnijs diuersa som
nia ſm diuersitatem rerum imaginata
rum ꝛ ſm dominium humorum. Un
de vacuis ꝛ inanitis videtur ꝙ volent.
ꝛ repletis ꝙ habent magnam sarcinaȝ
supra se. ꝛ colericis videtur ꝙ videant
ignem. Et phlegmaticis ꝙ sint in aq̄s.
ꝛ melencolicis ꝙ videāt demones sus
pensos. Et sanguineis ꝙ sint in mensa
aut in vinea aut in pratis. Unde pollu
tio que venit propter concupiscentiaȝ
non solum inficit corpus sed etiam ani
mam. Si aūt causa fuerit interior tunc
est sicut repletio vasoꝝ. signa sunt ma/
nifesta. pronosticatio superius ē dicta.

Cura. Curatio superius est tacta causa igitur primitiue redu
cantur ad temperamentum per suum
contrarium. Si autē fuerit crapula i/
ducatur ieiunium ꝛ abstinentia. Et si
fuerit longus somnus inducantur vigi
lie. Et si iaceant supra dorsum non ia/
ceant supra dorsum. Et si fuerit concu/
piscentia inducatur flagellum. ꝛ si fue/
rit repletio fiat phlobotomia. ꝛ vomi
tus. ꝛ abstinētia. ꝛ similia que dicta sūt
superius.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ licȝ supflui
tates prime ꝛ secunde digestiue magis
videant in vigilijs ꝛ minus in somnijs
superfluitates tamen tertie digestiue vi
gent in somno. qꝛ circa illa potissime vi
get virtus digestiua. ꝛ iō supflua emit/
tuntur sicut pȝ in sudore ꝛ sīlibus. qua
re ꝛc. Scḋo notandum qm̄ licȝ in pue
ritia humor sit magis liquabilis ꝛ ca/
lor sit equalis in radice. nihilominus ī
adolescentia plus pollutiones accidūt
ꝑpter multas causas. primo qꝛ mea/
tus sunt latiores: vt dictum est. secūda
cā est imaginationes maiores ꝛ fortio
res que mouent calorē ꝛ spūm. qm̄ mo
res animi ꝑpter visa audita ꝛ inspecta
ꝛ mala inusitata imutantur ſꝫ Ga. lib.
suo. de regimine sanitatis ꝛ ista magis
concurrunt in ista etate ꝙ̄ in preceden
ti. Quarta causa est multiplicatio ma/
li regiminis qḋ est plus in hac etate. ꝛ
ideo plus incurrunt egritudinibus ſm
Hypo. patet igitur quomodo pollu/
tiones plures accidunt in ista etate ꝙ̄
in precedenti.

¶ Caplm. v. de passionib⁹ virge ꝛ pri
mo de apostematibus.

PAssiones virge sunt multe. sicut sunt apostemata vlcerati/
ones cancri. inflatio. dolor pruritus.

Cause. Cause enim aut sunt ex/teriores aut interiores.
Exteriores sicut casus: ꝛ percussio: ꝛ
iacere cum muliere cuius matrix est i/
munda plena sanie: aut virulentia: aut
ventositate. ꝛ similib⁹ corruptis. si au/
tem causa fuerit intrinseca: tunc sunt si
cut hu. corrupti ꝛ mali descendentes
ad virgam ꝛ ad partes inferiores idu
centes predictas pas.

Signa. Signa pas. sunt mani/festa qꝛ membrū est in

propaculo sed signa hu. peccantis non oportet dicere cum frequēter dicta sint incurramus igitur ad capitulū de apostematibus.

Pronostica. Pas. virge et membrorum interiorum sunt difficilis curationis: tum quia ad loca decliuia currūt superfluitates. tum quia sunt mēbra sensibilia et dolorosa: et ideo trahuntur hu. tū quia sunt mēbra frigida neruosa debilia. et ita aggregantur superfluitates.

Cura. Curationes gnāles sunt quod si particularia conueniant quod fiat phlobotomia. Deinde vomit⁹. deinde iniungatur quies. et dieta. deinde purgetur materia s̄m exigentiā hu. peccantis cum fuerit parata et disposita. deiñ veniēdū ē ad localia remedia.

¶ Curatio apostematis calidi.

In primis ponatur tenta in foramine virge ne via obturet vt superfluitates libere possint exire. deinde emplastretur apostema. ℞. foliorum iusquiami. et buliant in aqua et conterantur cū assungia porci re. In augmento aūt addatur predicto emplastro radix malue. bismalue. Sed in statu emplastretur cuz fenugreco. se. lini. et farina volatilis molendini et oleo cōmuni.

¶ Curatio apostematis frigidi.

Radix malue et bismalue. decoquantur et lapacium acutū in aqua et conterantur cū assungia por. antiqua et fiat emplastrum et in augmento addatur fenugrecuz cū se. lini. et in statu addatur radix liliÿ. et si fuerit ex percussione emplastret cuz artemisia et absinthio et emplastrētur cum oleo de camomilla.

¶ Curatio doloris virge.

Recipiatur mica panis et temperetur in lacte. deinde accipiantur vitella ouorum et temperentur in oleo ro. deinde accipiat modica portio opÿ: et croci: et cōmisceant omnia et fiat emplastrum supra locum dolorosum. Istud enim emplastrū mitigat dolorem vbicūque fuerit: corpore tamen mundificato. et si calor esset vehemēs emplet cū folÿs iusquiami decoctis sub prunis et inuolutis in folÿs caulium: folÿs caulium abiectis.

¶ Curatio cancri in virga.

Recipe arsenicum et alumen: añ. ʒ. j. adurantur supra testā. deinde. ℞. stercoris humani et aduratur. deinde. ℞. pāni blaui et aduratur. añ. ℥. s. deinde. ℞. cortic. mali gra. ʒ. v. puluerizentur omnia et fiat pul. et desuper apponatur. vel fiant illa que frequenter superius dicta sunt. Et cum cancer mortificatus fuerit quod discernitur quia apparet caro rubea tunc regeneretur caro cum aloe. mastic. thure. et sarcocolla. et si caro mortua plurima apparuerit consumatur sic. ℞. tartari: calcis viue: affodillorum: saponis sarraceni: et gallici. añ. distemperentur cum lixiuia facta de cinerib⁹ factis de stipitibus fabarum. Et in omnibus dictis et dicēdis intelligitur quod corpus sit mundificatum.

¶ Curatio vlcerum virge.

Recipe litargiri. ceruse lote. cathimie lote: myrrhe: sarcocolle: tucie extincte: dragagā. thuris: pulueris ligni putrefacti: misceantur et fiat pul. et quotidie mundetur locus cum vino tepido et desiccetur. deinde puluere aspergatur. aut de pulueribus oībus supradictis pōt fieri vnguentum iuxta naturas suas.

¶ Curatio fluxus sanguinis a virga.

Recipe boluz armenicuz san. r oza. hypoquistidos: mastic: z thus: z pilos leporis minutis sime contritos: z fiat emplm.

¶ Curatio inflationis virge.

Ulat absinthiū. z anisum: z b furfur: z pes columbinus: in vino grosso: z conterantur z desuper apponantur.

¶ Curatio verrucaruz.

In talib9 excrescentijs excor i ticentur cum vngue. z deinde lac ficus apponatur. vel im/ponatur pul. arsenici sublimati. sz po/natur in parua quantitate vsqz ad quā titatem grani milij: quoniaz virtus sua extra ignem in vltimo fortitudinis est qd patet: qz aqua arsenici corrodit omnia metalla.

Clarificatio. Intelligendū q cerusa pōt competere in vlceribus ca. saniosis: z potissime quando est abluta: z qz cuz multis alijs ponitur: z tunc non potest nocere. Secundo notandum q aposte mata causantur frequentius in iuueni/bus in virga q̄ in senib9: lz sint plures superfluitates z grossiores in senibus: pro tanto qz nerui sunt duri z solidi: z nō possunt ita recipere superfluitates. In iuuenibus autem nerui sunt magis rari z molles: z ideo virga iuuenum citius apostematur. Tertio notanduz q apostemata virge z partiuz inferio rum aut causantur per viam cōgestio nis: aut per viam deriuationis. Si cau santur per viam congestionis tunc ma gis causantur ex materia melencolica cuz nutrimento coruz assimiletur. Si autem per viam deriuationis tunc ma gis causatur ex materiebus calidis cū tales citius fluant. Quarto notandum q apostemata virge licz sint remota a corde non deberent causare fe. nihilo/min9 qz sunt in membro sensibili: z ibi est magnus dolor: ideo ratione magni doloris sequitur fe. Quinto aduerten/dum q repercussiua bene possunt po/ni in apostematibus virge: licz sint in emunctorio membri nobilis propter duo: z qz testiculi non sunt de esse ani/malis: sed de bene eē: z propter aliud qz virga est membrum magis sensibile q testiculi zc.

¶ Caplm. vj. de apostematibus z vl ceribus testiculorum.

Apostemantur autem testiculi z bursicula eorū z pa/tiuntur vlcera z pruri tum: z contractionem z multa consimilia. aliquando a cau/sa exteriori sicut est casus z percussio: z applicatio vnguentorum: z similiuz corrumpentium naturam illorum mē/brorum. aliquando autem fit a causa i trinseca sicut est fluxus humoruz. Si autem fit in pellicula exteriori de facili cognoscitur. z si fuerit in substantia te/sticuli non de facili cognoscitur. cōmu nis autem cursus cognoscendi est iste: quoniam si passio est ex causa ca. tunc est ibi calor: pūctura: z mordicatio fe. z rubor. z si causa est frigida tunc om nia sunt remissa.

Cura. Si causa est ca. fiat phlo botomia de epatica eius/dem lateris. z si est in vtroqz testiculo de vtraqz parte. z si particularis fiat de vtraqz parte. z si particularis conueniant fiat postea de saphenis. Deinde suppositoria aut clisteria. de/inde digeratur materia z purgetur fm

exigentiam hu. peccantis. Abstineat a vino ⁊ carnibus ⁊ vtatur dieta tenui. Deinde emplastretur locus cum por/tul: lactu. ⁊ aqua ro. ⁊ aceto. ⁊ si dolor est fortis valde addantur his folia ius quiami: mandragore: papaueris. In vnguento aūt emplastretur locus cum farina fabarum: ⁊ lentium: ⁊ mucilagi. psilij: oleo ro. ⁊ oleo de camomilla: farina ordei ⁊ melle. In statu aūt emplastretur locus cum vuis pas. mund. ab/arill. ⁊ vitellis ouorum: ⁊ farina fru/menti: ⁊ se. lini: ⁊ se. anisi: ⁊ camomilla. In declinatione aūt fomentetur locus cuz decoctione anisi: camomilla: ⁊ vino al. Et est h diligenter aduertēdū ꝙ non rumpatur locus versus anum: q; libētissime generat ibi fistula ⁊c̄.

Cura apostematum frigidorum.

[a]pplicentur farina fabarum: ficus: fenugrecum: se. lini: folia caulium: anisuz: camomilla: farina ciceris: adeps renum. ⁊ fiat emplastrum. Si aūt fortius volumus operari dissoluamus bdelium in vino ⁊ emplastremus cum oleo de maiorana. Et si apostema eēt durum antiquū inungatur cum dialtea. deinde fomen/tetur cum aqua salsa vbi bullierit fic⁹: ⁊ camomilla. deinde emplastretur cū stercore columbino: ⁊ assa: ⁊ oppoponaco. ⁊ si esset ventosum aut aquosum fomentetur cum vino decoctionis ru/the. anisi: cimini: ⁊ similium. Et in istis omnibus consimilibus. Ultimo fiant setones. ⁊ si testiculus nimis magnifi/caretur emplastretur cum iusquiamo: ⁊ folijs coriand. re. ⁊ si testiculus par/uificaretur aut cōtraheretur versus i/terius in tantū ꝙ aliquādo non potest tangi. tunc fomentetur locus frequen/ter cum aqua decoctionis calamenti. ⁊ inungatur cuz arogon. Et si fuerint ibi varices curentur sicut apostemata dura. ⁊ si nimis prolongetur ⁊ cadat versus inferius tunc fomentetur cum sti/pticis. ⁊ si corrumpatur abscindatur. Et si vlceretur fiat sicut dictum est in vlceribus virge. vel sic. ℞: litargiri: ceruse lote. cathimie: acacie: corticis ma/li gra. san. drac. tucie: añ. ʒ. ij. aloes: sarcocoll. thuris: aluminis: añ. ℥. j. pulue/rizentur: ⁊ addatur cere ⁊ olei ro. q. s. ⁊ fiat vnguentum.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ acatia. ⁊ sādaraca. ⁊ similia multum frigida bene possunt competere in vlceribus testiculorum. ⁊ potissime cum vlcere quādo magna caliditas concomitatur. Secūdo notandum ꝙ fe. sequitur apostemata testiculorum lz sint membra remo/ta pro tanto q; colligantiaz habent cū corde ⁊ ab eo dependent ſm Auicē. ⁊ sicut in dispositione naturali influūt toti corpori: ita in dispositione preter naturam. q; igitur est vnum de membris nobilibus ⁊ principalibus: iō ad apostemata testiculorum sequitur fe. ⁊c̄.

Caplm. vij. de crepatura.

HErniarum quantum est de pre/senti species sūt. vij. prima vocatur ventosa. secunda aquosa. tertia humoral'. quarta carnosa. quinta. varicalis. sexta vocatur zirbalis. vltima vocatur inte/stinalis. Quando enim bursa testiculorum inflatur ⁊ tumet sine apostemate ⁊ fe. ⁊ dolore magno. tūc apparet cre/

patus ꝛ ruptus: ꝛ ideo vocari poteſt
nomine generali herniaruꝫ qm̄ ruptu/
re vene aſſimilatur. Iſta autē ipletio fit
aliquando ex ventoſitate: aliquando
ex aquoſitate: aliquando ex hu. aliquā
do augmentatur ibi caro preter natu/
ram: aliquando replentur vene ſangui
ne melencolico: ꝛ efficiuntur varices
groſſe: aliquando ad groſſiciem digiti.
aliquando deſcendit zirbus quoniam
inteſtina ſūt cooperta zirbo ꝛ ſiphach
ꝛ mirach. aliquando autem iſti panni
culi relaxantur: ꝛ tunc fit hernia ingui
nalis: aliquando rumpitur: ꝛ tunc ca/
dunt inteſtina in oſeum. ꝛ iſta eſt vera
hernia: vidimus etiam aliquando rela
xatur ꝛ mollificatur ꝛ cadit inferius.

Cauſe. Crepatura eniꝫ fit: aut ꝓ
pter cauſas extrinſecas:
aut propter intrinſecas. Si ꝓpter cau
ſas extrinſecas ſicut eſt labor: exerciti
um: ꝛ coitus: ꝛ ſaltus: ꝛ vox alta: ꝛ om
nia conſimilia. ꝛ hoc poſt nimiam ven
tris repletionem: qꝛ tunc de facili rum/
pitur ſiphach: ꝛ rumpitur etiam pro/
pter tuſſim laborioſam: ꝛ cum ſemen
qđ erat paratum exire retinetur ꝓpter
aliquam occaſionem. Et ſi fuerit cau/
ſa intrinſeca hoc eſt propter mollifica
tionem ꝛ repletionem ꝛ ſimilia.

Signa. Si autem fuerit hernia
ventoſa: tunc eſt quidā
rugitus ꝛ mouetur ventoſitas ab vna
parte ad aliam. ꝛ ſi fuerit aquoſa de fa
cili cedit tactui: ꝛ eſt cum cacochimia.
ꝛ aduenit in apparatis ad ydropiſim.
humoralis autem diſcernitur: qꝛ corp⁹
eſt repletum: ꝛ eſt ſine dolore: ꝛ cedit
tactui: ꝛ eſt mollicies media iter aquo
ſam ꝛ carnoſam. In carnoſa autem te
ſticulus videtur augmentari ſine dolo
re ꝛ apoſtemate. Varicoſa autem eſt
dura oblonga ad modum virgarum.
zirbalis autem non reuertitur dato ꝙ
iaceat reſupinus. Inteſtinalis auteꝫ re
uertitur ꝛ ſatis de facili ſi iaceat reſupi
nus. Differentia auteꝫ eſt inter relaxa
tionem ꝛ rupturam. quoniam ſi aliqs
ſtet ſupra pedes ſuos ꝛ impellat anhe
litum verſus inferiora ſi de facili ad i/
pulſionem anhelitus deſcendant inte/
ſtina inferius ruptus eſt. ꝛ ſi non rela/
xatus eſt. quando igitur videmus tu/
morem in inguine ad moduꝫ oui ꝛ du
bitamus vtrum ſit relaxatio vel ruptu
ra. tunc debemus patientem collocare
reſupinum. ꝛ tunc cum manu debemuſ
intromittere illum tumorem ꝛ compri
mere cum manu. ꝛ poſtea ꝙ erigatur:
ꝛ tunc debemus precipere patienti ꝙ
tuſſiat aut impellat anhelitum vt di/
ctum eſt. ꝛ ſi cadat ruptus eſt: ꝛ ſi non
relaxatus eſt. quando autem vidimus
eſt mollificatus: eſt foramen rarū ma/
gnum. tunc de facili cadunt inteſtina in
oſeum.

Pronoſtica. Omnes ruptu
re de facili cu/
rantur a principio: ꝛ precipue in pue/
ris. Varicoſa eſt difficilis curationis.
De inteſtinali dico tm̄ ꝙ poſtꝙ̄ eſt an
tiquata nunꝙ̄ vidi aliquem curari niſi
per manum cirurgicam. ꝛ tamē frequē
ter feci multa ſicut dicetur in curatiōe.
ꝛ appello antiquatā poſtꝙ̄ labia vul/
neris interius indurata ſunt: qꝛ poſtea
non poteſt fieri conglutinatio: ꝛ forte
hoc eſt vltra. vij. dies lꝫ multa promit
tamus: pauca tamen attendimus.

Cura. In primis vitetur omnis
nimia repletio: ꝛ omnis la
bor nimius: ꝛ coitus poſt nimiam re/
pletionem: ꝛ vitetur bal. ꝛ omnia ven
toſa. ꝛ vitent oēs fructus: ꝛ oēs herbe:

⁊ omnia legumina. Si autē fuerit hernia varicosa mundificetur corpꝰ ⁊ ponantur mollificatiua supra locū: sicut est fenugre. semen lini. farina frumenti: ⁊ oleum sisaminum: ⁊ non apponant stiptica. Nunc autem ventosa aquosa humoralis: carnosa: zirbalis: magnam habent conuenientiam: supposita tenui dieta: ⁊ corpus sit mundificatum. In primis fiant setones in bursa testiculorum: ⁊ extrahatur quotidie paulatine materia. Deinde fomentetur cum resolutiuis sicut est origanum: calamentum: piretrum: ⁊ similia. Deinde apponantur stiptica desiccatiua: confortatiua: sicut est nux cipressi: mastix: anisum assum: acatie cupule glandium: galle: ⁊ similia. Si zirbalis fiant cauteria supra os pectinis. Si autem fuerit intestinalis tunc mollificentur intestina q̄ ceciderunt cum aqua decoctionis malue: bismalue. Deinde resupinetur ⁊ intestina in suum locum reponant. Deinde portet bracale ferreū cūm ligula ad modum semicirculi: ⁊ postea paratum sicut oportet. Deinde apponant emplastra ⁊ dentur potiones. nasturcium siluestre assum: ⁊ cum lacte cocto sumptum curat omnem rupturam a principio. ⁊ curat etiam fluxum ventris: vt dictum fuit superius. ⁊ hoc est valde bonum pro pueris. Radices brasci minuti incidantur ⁊ pistentur in vino ⁊ vinum sumatur multis ⁊ multis vicibus ⁊ curat omnem rupturam potissime a principio. Deinde fiat potio que curat omnem rupturam. ℞. fabe inuerse que vulgari prouincialium vocantur benadus: ⁊ trium consolidarum: lacce nigre: corrigiole: plantagi. quinque neruie: visci quercini: ana. M. j. rosarum: thuris: mastic. mumie: san. draco. ematites. boli. an̄. ʒ. j. myrtillorum. sumach: an̄. ℥. ß. nasturcij. ʒ. ij. galle. ʒ. iij. decoquantur in aqua pluuiali: ⁊ addat puluis leporis combusti cum toto ⁊ zuccha. q. s. ⁊ fiat sirupus. quo vtatur mane ⁊ sero. Deinde fiat emplastrū istud ℞. picis naualis: aloes: an̄. ʒ. iij. masti. thuris: an̄. ʒ. ij. boli. san. dra. an̄. ʒ. vij. litargi. colofonie: armoniaci: galbani: an̄. ʒ. ij. cere rubee. ʒ. iij. gall. visci quercini. gipsi: an̄. ʒ. viij. myrrhe: terbentine ematithis: an̄. ʒ. ij. balaustie. psidie: ana ʒ. j. acacie. sepi yrcini. lib. j. ⁊. ß. omniū consolidarum: an̄. ʒ. ij. san. humani re. lib. j. Omnia ista sint distemperata cū aqua in qua pellis arietina cū tota sua lana sit liquefacta per decoctionem pili leporis contriti in multa quantitate apponantur gūme ibi primo resoluantur ⁊ cera. postea agitando cum spatula puluceres incorporentur. Deīde emplastrum inunctis manibus cum oleo ro. ⁊ myrtino informetur: ⁊ vni pticale rupture apponatur: ⁊ postea bracale dictum desuper. Si autem ista non valeant fiat operatio manualis. Aliqui igitur cauterizant didimum cum cauterio ferreo. ⁊ aliqui transferunt ferrum subtus didimum ⁊ filū remanet in foramine ⁊ paulatine stringunt donec didimus sit separatus. Aliqui autē corrodunt carnem ⁊ didimum vsque ad os pectinis. deinde consolidant. Ista igit͛ restauratoribus reliquamus: nisi ꝙ sit cautela ꝙ intestinum nullo modo tangatur: quia si perforaret͛ cito fieret mors.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ ruptura potest curari in pueris lactantibus propter teneritatem panniculorum cū nasturcio sumpto cum ouo sorbili: aut cū lacte vt dictum est. Si autē sit in alia

etate ꝛ est recens curari pōt cū quiete ꝛ longo decubitu. ꝛ ita de aliꝭ medica minibꝰ dictis. Si aūt ruptura fuerit antiquata nūq̄ recipit cōsolidationē q̄m labia vulneris sunt indurata ꝛ callosa: ꝛ nō possunt amplius vere vniri. Et cū fuissem sedulus inq̄sitor ꝛ ruptura erat antiquata ꝛ paſ. non erat in principio nunq̄ potui aliqua curare sed manu cirurgica bene vidi. ꝛ multos vidi pericli/tari in manibus restauratoꝝ q꞉ perfo/rabant intestina ꝛ stercus egrediebat ꝛ moriebantur. A falsis igit̄ ꝑmissionibꝰ caueamꝰ. Secūdo notādum q̄ crepa/tura frequentius accidit ī pueritia quā tum est de relaxatiōe ꝛ frequētius ī iu/uentute quātum est ex violenta occasio ne. ꝛ frequentius in senectute quātum ē ex humoꝝ superfluitate. Tertio notandum q̄ cibi grossi nō competunt in crepatura q꞉ sunt indigestibiles ꝛ causant ventum: nec subtiles: q꞉ nō fieret bona consolidatio. sed mediocriter grossi. ꝛ tales sunt apti ad vtrunq꞉. Ultimo itelligendum q̄ balneum quātum est de nā rei nullo mō cōpetit in crepatura q꞉ re/laxat. sed per accidens pōt cōpetere in principio ad mollificādum: vt intesti/na que ceciderunt in oseū possint reuerti ad locū suum. Secundo pōt cōpete/re quādo multa stiptica in balneo ap/posita sunt. aliter enim nō cōpetit ꝛc.

¶ Caplm. viij. de passionibꝰ mulieꝝ: ꝛ prīo de retentione menstruoꝝ.

Menstrua currunt naturaliter ab anno xiiij. vsq꞉ ad. xlv. vel. lx. aliquādo tn̄ citius ꝛ aliquādo tardius ſm diuersitatē comple/xionum ꝛ aliaꝝ particulariū. Sed re/tinētur aliquādo naturaliter aliquādo preter naturam. naturaliter vt quando retinentur infra annū. xiij. aut. xiiij. aut vltra. xxxv. aūt. xl. aut ī tpībus medijs ſm diuersitatem particulariū. Retinentur etiā naturaliter vt in ꝯceptu licꝫ aliquādo fluāt sed parum ꝛ raro. Fluunt ergo menstrua ſm etates lune. puellis enim in prima quadra ꝛ iuuenibꝰ in secunda. ꝛ illis que magis precesserūt in etate in tertia quadra: ꝛ aliꝭ in vltima quadra ꝛ ex hoc possumꝰ elicere q̄ iu/uenes debent phlobotomari ī noua luna: ꝛ senes in antiqua: q̄m ars est imitatrix nature. bene dicit̄ igitur. Luna vetꝰ veteres: iuuenes luna noua requirit.

Cause.

Retinent̄ aūt preter nām duobꝰ modis. aut ꝑpter cās extrinsecas aut intrinsecas. Si ꝑpt̄ extrinsecas sicut ē exercitiū nimium. fames accidentia aīe pinguedo. fe. ptisis ydropisis. cicatrix in vulua ꝛ silia nota ꝛ manifesta. Si aūt fuerit ꝑpter cās intrinsecas hoc est ꝑpter tres cās. aut rōne virtutis. aut mēbri. aut humoris. Si rōne virtutis hoc ē ꝑpter aliquam de malis cōplonibus debilitātibꝰ virtutem. sicut est mala cōplo ca. cū excedit aut frigida. aut sicca. aut humida. Ista enim debilitāt virtutē ꝛ nō expellit su/perfluū. aut expellit ad loca incōgrua. vt q꞉ mēstruum retentū. aliqn̄ expellit ad nares. aliquādo ad emoꝝ. ꝛ ita de aliꝭ. Secūdo retinentur propter membrum vt q꞉ strictum. corrugatum. oppilatum clausum. sicut est matrix ꝛ orificia venarum. Si ꝑpter humorem hoc est aut propter quantitatem. aut pro/pter qualitatem: si propter quantitatē hoc est quia sanguis est in corpore in parua quantitate. si propter qualitatē vt q꞉ nimis grossus. aut viscosus. aut frigidus. ꝛ ita de aliꝭ causis.

Signa. Si aūt menstrua reti/
neantur propter causaꝫ
frigidam tunc mulier est discolorata: sō
niculosa cū puitate sitis: ⁊ pulsu tardo
⁊ vrina remissa: ⁊ aliqñ emittit supflui
tates mucillaginosas per intestina. si āt
fuerit ꝑpter cām ca. tūc est colorata: ⁊
cū siti: ⁊ velocitate pulsus: ⁊ vrina intē
sa ⁊ alia assunt signa caliditatis. Uel
potest fieri per hūc modum: licꝫ nō sit
multū honestū. intingatur pānus line⁹
mund⁹ ⁊ gracilis in san. mēstruo si ha/
buerit aliqñ mēstrua ⁊ exiccet. ⁊ postea
abluat. ⁊ si calor vergat ad roborē san.
est in cā. ⁊ si colˀa vergit ad citrinitatē.
⁊ si phlegma ad al. ⁊ si melˀia ad liuo/
rem. ⁊ per hec scitūr cā retētionis ⁊ hu
moris peccantis. ⁊ cā sterilitatis ⁊ si/
milium. discernit etiā ex hitudine cor/
poris: sicut est habitudo extenuata aut
nimis pinguis: ⁊ ita vulnera: ⁊ cicatri/
ces: ⁊ labor nimi⁹. ⁊ se. ⁊ alie cāe primi
tiue sunt de facili note ex indicio.

Pronostica. Si mēstrua re
tineantur pre/
ter naturā potest medicus ꝑdicere alte
ram ex istis passionibus: aut multas. s.
quantū ē ex membris superiorib⁹ vt ē
mania: mlˀia: eplˀia: caligo: ⁊ ita de alīȷs
⁊ quantum est de mēbris spūalibus sicˀ
tussis: ptisis: suffocatio. ⁊ quātū est de
passionib⁹ nutritiuoꝝ nausea ydropi/
sis. ⁊ quantū ē de passione mēbroꝝ in/
ferioꝝ podagra. ⁊ ita de alīȷs. vtile est
igitur menstruum preter naturam retē/
tum prouocare.

Cura. In primis igitur si particu
laria cōueniāt fiat phlobˀa
de vtraqꝫ basilica ꝑpter cām antecedē
tem. Deinde de vtraqꝫ saphena ꝑpter
cām ꝯiunctā. ⁊ ꝙ trahat materia vers⁹
inferiora. deinde mundificetur mā ſm
exigentiam humoris peccantis. corꝑe
autem alterato ⁊ mundificato vtantur
diur. ⁊ aperitiuis. ⁊ que prouocant vri
nam prouocant menstrua. Materialia
aūt que prouocant mēstrua sunt ista. ra
dix rubec maioris: arthia: origanū. ca/
lamentum pulegium. diptamus. anisū.
maratrū. ciminū. ameos. siseleos. spica
nar. squinantū. calamus aromaticus.
myrrha. oppopōa. piretrū. eruca. casto
reum. fella. nigella. muscus. papaueris
ruffū. serapinū. coloquitida. piper. assa
rum. Accipiat vnum ex istis vel plura.
⁊ pōt fieri pessariū: aut emplˀm: aut vn
guētū: aut potio: aut electuariū: aut ꝙ
aqua decoctionis alicui⁹ istoꝝ proȷ̈cia
tur in matricē. Si fuerit mulier corru/
pta: ⁊ si fuerit nō corrupta insistam⁹ cū
balneis: emplastris: aut vnguentis ⁊ si
milibus. Ligature aūt fortes ⁊ doloro
se pedū ⁊ tibiaꝝ ⁊ coxaꝝ multū valēt
in prouocatione menstruoꝝ. ⁊ ꝙ diu ⁊
longo tpe teneantur ventose ī coxis po
site multū valent. Medicamina aūt cō
posita sunt ista. yeralogodion pessari/
zatuꝫ. yeraruffi. paulinū. trifera magna
sine opio. Et est intelligendū ꝙ stoma
ticon laxatiuum cum decoquitur debꝫ
vel potest proȷ̈ci in concauitatibus cā
ne aut sambuci. ⁊ deinde lignum remo
ueatur ⁊ aliud remanebit durum sicut
cādela. Fiat igit pessarium ⁊ mirabili/
ter prouocat menstrua. Supposito ꝙ
corpus fuerit mundificatum. hoc ideꝫ
facit myrrha: si puluerizetur ⁊ ponat
in sacculo: ⁊ sacculus supponatur. hoc
idem facit pulpa collˀ. hoc idem fella.
Sed aduertendum ꝙ ea que sunt for/
tis virtutis sicut nigella ⁊ similia: debēt
poni in parua quantitate: ⁊ ꝙ parum
stent ibi. ⁊ ꝙ non teneat illa hora som
ni: quia aliquando prouocatur febris.

aut vlcera matricis ⁊ similia. Cum igit operamur cum fortioribus operemur cum cautela potissime in delicatis. Si aũt retentio fuerit propter causam calidam. tunc materialia sunt radix apij. brusci. sparagi. scolopendria. capillus veneris recens. endiuie scariolarum. quatuor semi. frig. sem. scar. se. endiuie. se. lactu. se. brusci. se. sparagi. Si aũt retentio fuerit propter cãs primitiuas notas ⁊ manifestas reducant ad temperamentum per contrariuz. Extenuate igitur medicentur cum ocio ⁊ cibis humidis. ⁊ pingues ecõtrario ⁊ si fuerit pp iram inducatur gaudiuz. Et si propter egritudinem corporis curẽtur illa prius.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ mulieres iuuenes que viuunt in ocio ⁊ replent se cibis abundant plus in menstruis: protãto quia habent plura superflua. hoc autem patet ex contrario quoniam mulieres que multum laborant ⁊ vtuntur modico cibo menstrua habent modica aut nulla. Nunc autem si ocium eẽt tale ꝙ impinguaret ⁊ venas constringeret ⁊ oppilaret tunc haberet minus: ⁊ hoc est per accidens. Secundo notãdum ꝙ quando phlobotomiam facimus in retentione menstruorũ. primo debemus facere modicam: quia virtus est oppressa. nihilominus tamen si potest tolerare postea potest fieri magna ⁊ fortis. quia virtus fortificata est: postea si fiat in parua quantitate vt virtus non debilitetur. In pleuresi autem non est sic quia morbus est velocis motus ⁊ non sustineret tantas inducias. Tertio notandum ꝙ menstrua deciduntur a secunda digestiua: ⁊ si diceretur ꝙ semen est tertie digestiue: ⁊ tamen inde corpus mundificatur per vtrunq;. Dico ꝙ simile est in aliquo ⁊ in aliquo nõ licz enim semẽ sit de superfluo tertie digestiue non tamen propter hoc menstruum. sic enim menstrua essent alba. prouenient igitur a secunda digestiua vbi generantur humores. ⁊ ideo eis assimilantur. Quarto aduertenduz qm̃ licz epar assimiletur sanguini ⁊ ibi videatur ex sanguine generatum cum dicant aliqui auctores ꝙ epar non est nisi sanguis coagulatus. nihilominus ex primis generatum est seminibus. ⁊ album est in radice sicut ⁊ membra radicalia sunt alba. q̃d patet sanguine ablato ⁊ omnino euacuato ⁊ extracto: hoc patet etiam cum est decoctum ⁊c̃.

Quinto intelligenduz ꝙ mulieres habent sperma cum habeant tertiam digestiuã. ⁊ didimos: ⁊ testiculos. ⁊ alia membra pricipalia. Et si dicat Aristoteles ꝙ non habent sperma. hoc dicit p comparationem ad viros. q2 sperma mulieris est indigestum aquosũ. Sperma aũt viri ẽ al. grandinosum: ⁊ q2 semen mulieris est multũ elongatum ab ista natura. ideo dixit ꝙ mulieres non hñt semẽ. ⁊ cum hoc etiaz patet ad sensum: q2 mulieres corrumpunt se ⁊ delectantur in semine proprio ⁊c̃. Sexto aduertendum ꝙ mulieres citius habẽt menstrua q̃ꝙ viri semina. propter debilitatem virtutis q̃ incipit deficere ex etate. in viris aũt non sic. quare ⁊c̃. Septimo notandũ ꝙ menstrua veniunt naturaliter in tempore determinato. q2 nã aliquo modo intendit se iuuare ex eis. ⁊ non est ita impurũ. alie aũt superfluitates non sunt ita iuuatiue ⁊ sunt magis imũde ⁊ ipure. ⁊ iõ nõ seruãt ordinem nec periodũ. Octauo itelligẽdũ ꝙ in retentiõe mẽstruoꝝ mulieres magis appetũt pp titillicũ ⁊ pruritũ quẽ idu/

cunt: ista autem nō sunt sic in fluxu vel post. Nono aduertendū q retentio mēstruoꝝ diminuit appetitū cibi quia re/plet ꝛ prouocat coitū quia stimulat. Decimo notandū quoniā licȝ alia animalia habeant menstrua tamen nō manifeste apparent: aut ratione pue quantitatis: aut qꝛ transit in pilos ꝛ cornua ꝛ licȝ semē brutoꝝ magis abundet in superfluitatibus: nihilominus masculi habēt maiora cornua ꝛ vellera: ꝛ hoc est ꝑpter fortitudinē virtutis longius ꝛ fortius expellentis. Undecimo intelligendū q supius capitulo de mamil/lis fuit dictū vtrū viri haberēt mēstrua ꝛ vtrū haberent lac ꝛ filia: quare ꝛc. Decimo intelligendū q mulieres pin/gues carnose multū hñt de mēstruis sȝ pingues frigide ꝛ humide paꝝ ꝑpter stricturā meatuū. Decimotertio notādū q menstrua sequūtur etates lune ratione cōuenientie ꝛ ꝑportionis: nec hūi/de abūdant plus in secunda quadra nisi fantastice ratione rarificationis: ꝛ superius fuit dictū de hoc: quare ꝛc. Decimoquarto intelligendū q menstrua plus adueniunt in vene ratione fortitudinis virtutis ꝛ iuxta hoc balneū stipticum bene pōt cōpetere in fluxu qꝛ nō transit san. per venas intrinsecas: ꝛ ita nō vadit ad mēbra nobilia: sȝ transit ab extra p vias mediastinas.

¶ Capitulum nonum de nimio fluxu menstruorum.

MEnstrua fluūt naturaliter q̄libet lunatiōe semel ßm q cōuenit etati mulieris ꝛ alia pticularia ꝛ durant a tribus diebus vsqȝ ad. vij. ßm diuersitatē cō/plexionis ꝛ quando currunt menstrua sicut oportet in quantitate ꝛ qualitate ꝛ ordine: tunc sunt mulieres sanatiue ꝛ caste ꝛ fecūde. Quando aūt ista .s. mēstrua mutantur: tunc sūt egrotatiue ꝛ incōtinētes ꝛ steriles ꝛ si generēt imbecilles ꝛ morbidos gignunt pueros: fluunt igitur aliquando preter naturaȝ ꝛ est causa multoꝝ morboꝝ.

Cause. Fluxus aūt nimius men/struoꝝ aut prouenit a cā extrinseca aut a cā intrinseca. Si a cā extrinseca sicut est casus ꝛ percussio: ꝛ abomiatio ragadie vulnera vulue: magnitudo nimia virge innālis: aborsus ptus ꝛ oīa siīa violentiā inducētia. Si aūt fuerit propter causas intrinsecas: tunc hoc est ꝑpter tria: aut propter virtutem: aut ꝑpter mēbra: aut ꝑpter hu/morem. Si ꝑpter virtutē hoc est pp fortitudinē v̄tutis expulsiue ꝛ mundificatiue totius corpis: ꝛ tūc est ad bonum quantum est ex hoc ꝛ quando proue/nit ꝑpter debilitatem virtutis cōtenti/ue: tunc semp est malū. Si aūt fuerit pter mēbrū: h est vt qꝛ raꝝ molle laxum mollificatū latū apertū. Si aūt fuerit ꝑpter humorē: tunc hoc est aut qꝛ peccat ratione nimie quantitatis ꝛ nō pōt cōprehendi in vasis aut ratione male qualitatis: vt qꝛ nimis subtilis calidus acutus aut salsus mordicatiuus aut putridus venenosus aut subtilis aquosus frigidus.

Signa. Si aūt venerit pp cau/sas primitiuas notas ꝛ manifestas hoc habetur ex indicio si medicus diligēs inquisitor velit esse. Si āt fuerit pp cās itrīsecas ꝛ fuēit ex v̄tute forti tūc est cū bona coloratiōe: ꝛ alleuiatiōe ꝛ bona tolleratia iuxta illud Ypo. si q̄lia opȝ purgari ꝛc. Et si fuerit ex debilitate tūc mulier ē disco/lorata ꝛ debilis ꝛ cachochima: ꝛ ma/

le tolerat. Et si fuerit ex mēbro cogno/scitur ex habitudine corporis: si est pi/losa: macilenta: extenuata: est de facili passibilis. Et si fuerit ex hūore discer/nitur quantitas si est plectorica: et si ve ne sint plene. Qualitas aūt discernit qm̄ qn̄ prouenit ex cā ca. tūc est calor: sitis: punctura: mordicatio. et si ē ex sanguine color menstruorum vergit ad rube. Et si ex co. ad cit. et si ex phleg. ad albe. et si ex melia ad liuorē et nigredinē. Et intelligendū fm intentionē Auic. q̄ ois fluxus san. a principio est subtilis et paruus et postea multus et rubeus. et postea paruus subtilis et aquosus. Et si fuerit ex ruptura est multus subitus et subito venit. Et si est ex corrosione aut desudatiōe tūc venit paulatine et i parua quātitate Et si fuerit ppter putredinē sanguinis et malā qualitatē hūorum. tūc sang. est fetidus. turpis aspectus: cū dolore et punctura. et emorum. et vlcera. et cognoscunt ex visu et tactu. et q2 fluxus est periodal. cū aūt fluxus san. ē aquosus subtilis nō calidus: tunc videtur mulieri q̄ sit im/pregnata cūm non sit.

Pronostica. Si nimius est fluxus mēstruorum ducit ad egritudines cōsumptiuas et ydropisim. et fe. et dolores dorsi. et inducit passionem stomachi: sicut ē debilitas digestiue: et ablatio appetitus: et multa alia.

Cura. Nullus fluxus debet restringi q̄diu mulier ē bn̄ colorata et q̄diu pot tolerare. Si āt nimis debilitet restrigat. et si fuerit ppter causas manifestas reducant ad tēperiem per contrariū suū. Nūc aūt quantū est de presenti oēs cause possunt reduci ad duas. aut ad nimiā frigiditatem aquo/sam subtilem indigestam: aut ad nimiā caliditatem subtilez acutam. Et si causa fuerit frigida tunc dentur ea que calefaciūnt et ingrossant. et ex parte ciborum. et ex pte medicaminūm. et ex parte ciborum detur lac coctū. farina tritici. faba fracta cū cinamomo. vinū grossum. risi. mēta. Ex parte medicaminuz detur nux cipressi: et folium eius et myrrha. valz mastix. thus. laudanū. storax. calamita. anisum assū. et similia. valet et exercitium forte. fricationes et sudores. Et si cā fuerit calida dentur lentes cum aceto. portu. lac acetosū coctuz panis ordeaceus. substantia cauliū aquis duabus abiectis. pira coctana. nespila. sorbe. et ita de aliis fructibus stipticis. Medicamina aūt cōstrictiua frequēter dicta sunt sicut est cāphora. acatia. spodium coriandrum. san. dra. sand. lapis ematites. ypoquistidos. bolus armenicus galle. cupule glandiū. sumac. mirtili. psidia. balaustia. plantago. quinq3 neruia sanguinaria et similia. Intelligenduz q̄ in primis si corpus est plectoricū et virtus possit tolerare potissime si sanguis dominetur debz fieri phlobotomia de vtraq3 basilica. Deinde ponant ventose sub vtraq3 māmilla. deinde mundificet fm exigentiaz humoris peccantis. Deide ligentur brachia ligatiōe dolorosa. deinde fiat descensus ad particularia. Et ē intelligendū q̄ supra oīa istud experimentū cōsueuit valere. R. suc. plantag. et mucillaginē. dragagāti. et gumi arabi. misceant: et vna ps proiiciat in matricē et alia sumat p os. et cōtinuet. et pculdubio vltimis pcedētibus curat. Juxta igitur couenientiā pticulariū fiat ex predictis mālibus mō pessaria: mō ēplastra: mō balnea: mō inunctiones: mō vnguenta: mō elia. et ita diligēs medicus sciēs ex p̄dictis salubria remedia poterit adhibē.

Clarificatio. Intelligendū q͂ in omni fluxu menstruoꝝ cōpetit medicina laxatiua. sicut in fluxu ventris ad purgādū hu. corruptū inducentem fluxum: ⁊ ita cessante causa cessabit effectus. ⁊ mirabolani sunt valde conueniētes ad hoc.

¶ Capl'm. x. de suffocatione matricis.

Suffocatio matricis est assensus matricis ad superiora vsq; ad diafragma propter vapores corruptos venenosos. propter quos accidit cōpressio spūaliū ⁊ sincopis ⁊ ablatio sensus ⁊ motus in toto corpore.

Cause. Hoc aūt accidit ꝓpter vapores venenosos existentes in matrice. que accidit ex trib⁹: aut ex spermate retento. ⁊ ideo potissime accidit viduis que cōsueuerunt coire ⁊ modo nō coeūt: ⁊ accidit puellis adultis cum carent viris. secunda causa est menstruorum retentio. tertia causa est humor in matrice corruptus.

Signa. Discernit enī hec pas. ab ep̄lia q: hic non est sputum in ore ⁊ differt ab apoplexia. q: non est tanta difficultas anhelitus. ⁊ differt a litargia q: non est fe. ⁊ spāliter discernitur. q: mulier q̄ debet pati suffocationem patit̄ scotomiam ⁊ dolorē capitis ⁊ sentit fumum nociuū ascendētem ad superiora: ⁊ tenet man⁹ cōpressas supra vētrē ⁊ tenet genua reflexa. ⁊ si vocet̄ proprio nomine bene intelligit sed respondere non pōt. ⁊ post paroxismum de omnibus recordatur.

Pronostica. Cū enim isti⁹ pas. spēs sint multe inter oēs illa est peior que ducit ad difficultatē anhelitus. ⁊ si cum hoc peroxismus esset longus frequēter moriuntur. discernunt aūt vtrum sint mortue vel non per ea que dicta sunt superius. s. per flosculum lane. ⁊ per ciphū plenum aqua supra pectus.

Cura. Intelligēdū q͂ aut mlier ē in poxismo aut nō. si autem adhuc sit in poxismo: tunc in prīs fiant fricationes fortes in extremitatibus cū sale ⁊ aceto. Deinde fiant fricationes dolorose in coxis. deinde ponātur fetida naribus. sicut ē assa fetida. ⁊ suffumigetur cū capillis humanis. ⁊ cū pannis lineis: ⁊ plumis: ⁊ soleis. ⁊ a parte inferiori suffumiget̄ cum ligno aloes ⁊ amb. ⁊ gariof. ⁊ alipta muscata. Deinde obstetrix inuoluat digitū ī oleo muscatellino: aut balsamo: aut de spicañ. ⁊ si fuerit mulier corrupta intromittat digitum ī matricē ⁊ concutiat hincinde fortiter. vt mā venenosa expellat̄ ad exteriora. Deinde fiāt sternutatoria cum castoreo. pipere. sinapi. ⁊ ell'o. Si aūt cessauerit poxismus ⁊ ca. fuerit retētio mēstruoꝝ fiat phlobotomia de saphenis interioribus. Deinde vtatur oxill'. diur. ⁊ purget̄ cū yeraruf. aut yeralogodion. aut cū theodoricon emperiston. ⁊ yerapi. q: ista habēt aspectum ad humores venenosos. Si aūt fuerit propt̄ spermatis retentionē si particularia cōueniant nubat in xp̄o: ⁊ si nō iaceat supra folia agni casti ⁊ odoret aliquādo ruthā. ⁊ abstineat omnino a vino ⁊ carnibus. ⁊ ab omnibus illis que multiplicant sang. Intelligendū q͂ ista pas. accidit aliqñ mulierib⁹ pregnantib⁹. ⁊ tunc fiant oīa que fient cum magna cautela ꝓpter timorē aborsus. aliqñ mulieres sunt albe raro debiles. ⁊ in talib⁹ detur medicina in parua quātitate. Si autem

volumus menstrua prouocare fiat cuz agarico: myrrha τ castoreo. τ cum his que dicta sunt superius.

Clarificatio. Intelligendū q̄ spma licz de se sit tēperatū tñ cū corrūpitur trāsit in nām veneni. τ iō cū aliqua mulier cō sueuit coire τ nō coit. tūc semē qd con/ sueuit expelli retinet in matrice τ cor/ rumpit τ causat suffocatio aut arpia τ silia. Secūdo notandū q̄ lz matrix ap prehendat odorē τ moueat motu loca li tñ nō ꝓpter hoc erit aial q̄ ista nō ap prehendit ex se. est igit pars aialis non animal: sicut pedes τ manus. nec app̄/ hendit odorem aialē sed nālez. nec mo uetur de se sed virtute cerebri non igit erit animal. Tertio notandū q̄ suffoca tio frequentius aduenit ex spermate q̄ ex sanguine mēstruo. qm̄ licz mēstruuz plus abūdet sperma tñ ꝯuertit in peio res qualitates cū sit maioris tēperamē ti. Quarto aduertendū q̄ i viduis ma gis abūdat spma q̄ in puellis cū con/ sueuerunt emittere τ virgines nō: τ iō plures egritudines adueniunt viduis: sicut est suffocatio matricis. τ similia. Quinto intelligendum q̄ sine anhelitu non possumus esse quoniam calidum radicale oportet q̄ excitetur τ euente/ tur. τ hoc fit per calorē influentē τ hoc fit mediante pulsu τ anhelitu. τ licz ca lor influens ꝓcedat a radicalī. radica lis tñ sine influente esse nō potest. τ ita vtrunqz perit sine euentatione: sicut vi demus i igne si fortiter cooperiat. Se xto notandū q̄ clausio oris τ narium ad tempus cōpetit in suffocatione ma tricis: vt ex anhelitu retēto inferius for tior fiat expulsio: sicut in sternutatione nec talis retentio suffocat: quia modi/ co tempore stat τ euentatio sufficit per poros. quia calor debilis est. Septi/ mo notandum quoniam licz fetida infi ciant: tamen competunt in suffocatio/ ne: quia matrix ea refugit. τ ita maius est iuuamentum q̄ nocumentum. Octa uo intelligendum quoniam licz vinum competat in sincopi cordis: pro tanto quia depauperatum est calore τ spiri/ tu. in suffocatione tamen non competit quia vaporosum est nisi corpus esset mundificatum.

¶ Caplm̄. xj. de apostemate matricis.

Apostema/ tur matrix: sicut alia membra.

Causa. Causa eniz aut est exterior: aut interior. Si exterior tunc est sicut casus. obuiatio. percussio nimius coitus. aborsus. partus matu/ ralis. obstetrix cum est indocta τ simi/ lia. Et si est anterior tunc ē retētio sper matis. aut menstruoruz: aut hu. currēs ad locum: sicut est sanguis aut colera. aut phlegma. aut melia. aut ventositas aut aquositas. aut simplicia: aut com/ posita. τ humor potest aliquando esse adustus. τ aliquando non.

Signa. Signa aūt hui⁹ passio nis habentur ex mem/ bris cum quibus habent colligantiam aut vicinitatem. aut passionem. quoniā aliquando apostematur interius in ꝓ fundo. aliquando in lateribus. aliquan do in orificio. Et ꝫm hoc apparent do lores diuersi ꝫm diuersitatē situs. Ma trix autem semper fugit ad oppositū. tunc igit aposte matricis sequtur: dolor capitis τ dolor in radicibus oculoruz difficultas anhelitus: dolor stomachi

⁊ nausea dolor in dorso ⁊ in pectine ⁊ i coxis ⁊ accidit claudicatio ⁊ cōstipatio matricis. Et si mā ē ca. adest fe. dolor vehemēs cū pūctura vigilie ⁊ inde tudo cū matrix sit mēbrū sensibile. Et si cā fuerit frigida oīa sunt remissa ⁊ apostema aliquādo est durū sclirosuȝ ⁊ aliqñ cancerosū: ⁊ discernit cancerosum qꝛ qō exit ē virulentū grauis odoris ⁊ diuersoꝝ colorum.

Pronostica. Omne apostema matricis ē difficilis curationis valde: ⁊ potissime quāto magis approximat ad interiora: qñ aūt apostema matricis trāsmutatur ad saniē tūc magis augmētat fe. ⁊ dolor ⁊ sentit in loco pulsatio ⁊ si qō egredit est albū iunctum equale ⁊ sine odore horribili: signum ē euasionis: ⁊ si qō exit ē virulentū fetidum diuersorum coloꝝ est pessimū.

Cura. Si aūt fuerit ca. ⁊ corpus plectoricū. In primis fiat phloīa de basilica: ⁊ deinde si pticularia cōueniāt de saphena. Deinde pūocetur vomitus deinde mūdificet corpus cū māna ⁊ cassiaf. Dieta sit tenuis sicut in fe. acuta. Et tūc accedamus ad pticularia. In principio hui⁹ morbi vtat repcussiuis. ℞. coriandri recē. plātag. quinqꝫ neruie. lactuce. maurelle ⁊ ex his fiat emplastrum cū aceto ⁊ aqua ro. ⁊ emplastret matrix. Et si mulier est corrupta fiat pessariū ab intus. Deinde coquātur lētes. malua. portula. ⁊ mulier sedat in illa aqua ⁊ istud repcutit ⁊ mitigat dolorē. Et cū egritudo ē in augmento tūc istis addātur fenugre. se. lini. faria ordei. ⁊ cū erit in statu tūc apponātur farina volatilis molēdini. malua. fenugre. se. lini. dactili cocti ⁊ trici. carice. ⁊ ex his fiat emplastrum cū oleo de camomilla. In declinatione aūt inungat intus ⁊ extra cum oleo de spicanar. ⁊ pessarizet cū myrrha sarcocoll. ⁊ ysopo. ⁊ mel. ⁊ vino albo. ⁊ vtat lactu. spinargijs. cū spicanar. Si aūt cā fuerit frigida mūdificet corpus fm exigētiā hu. peccātis. deinde emplastret ⁊ pessarizetur cū malua. fenugre. se. lini. se. portulac. ⁊ radice lapacij. ⁊ cōficiat cū oleo de camomilla. Et in augmento addantur istis: stercus colūbinum. carice. radix lilij. ⁊ oleū de spicanar. Et in statu addātur bdeliū armoniacū. Si aūt mā eēt valde dura vtat diaquilon. aut fiat medicamen de assungia gallinacea. anetina. anserina. medulla vituli. vitellis ouoꝝ se. fenugre. se. lini. misceātur ⁊ fiat emplastrum aut vnguentū aut pessariuȝ. Deinde ponātur mūdificatiua que dicta sunt ⁊ que dicent.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ matrix citius apostematur ex sang. mēstruo quia plus abūdat ⁊ licȝ sperma habeat peiores qualitates nō tamē ibi manet sed spargit p corpus. Secūdo notandum ꝙ in apostematibus matricis in principio corpe plectorico existēte competit phloīa de basilica quātū ē ad vlēȝ purgationē. Apostemate aūt confirmato nō existente quantū ad causam coniūctam competit de saphena: ⁊ ita videt qō intelligit Gal.

¶ Caplm. xij. de ragadijs vulue.

Vulnera ragadie pruritus: dolor: aliqñ accidit i matrice

Cause. Cā enim aut ē exterior aut interior. Si

exterior sicut casus. obuiatio. partus innālis. grossitudo virge virilis. iposi/tio medicaminis acuti sicut est nigella ꝛ silia. cōpressio nimia. Si autē ē in/terior. tunc ē propter rupturā aposte/matis aut ꝑpter hu. acutos corrosiuos aut ꝑpter saniem ꝛ similia.

Signa. Si aūt qḋ exit ē sanio/suz tunc ē ruptura apostematis aut pustule. Et si ē virulentū fetidū tunc est corrosio ꝛ cācrositas. Et si ē sicut lotura carnis: tūc ē ibi pu/tredo. Et si ē ex humorib⁹ calidis ē ibi calor. dolor. pūctura. mordicatio. inq̄e/tudo. Et si cā ē frigida omnia sūt remis/sa: discernitur etiā ex visu: quia si fuerit versus orificiū exterius de facili apparet. Et si in ꝓfūdo discernit ex exeūti/bus ꝛ ex dolore quia vbi dolor ibi est egritudo. Consueuit etiam aliquando discerni sic ponat mulier in loco luminoso ꝛ speculū pñtet nālibus illis ꝛ tunc in speculo apparet si fuerit vlcus aut ragadie aut quid aliud.

Pronostica. Pronostica/tio posita est in capitulo precedenti.

Cura. In primis mūdificet cor/pus cū phlobia ꝛ farma/cia ꝛ vomitu ſm exigentiā humoris ꝛ alioꝝ particulariū: ꝛ iniūgatur tenuis dieta. Deinde mitigetur dolor sic: ex/trahat succus plantag. ꝛ portu. ꝛ q̄nq̄ neruie ꝛ coriand. recē. ꝛ coletur ꝛ tepi/dum iniiciatur in matricem ꝛ frequen/ter. Deinde sedeat in aqua decoctio/nis iam dictaꝝ. ꝛ galle. ꝛ lentium. ꝛ psi/die ꝛ. balaustie. ꝛ sumac. ꝛ rosarum. ꝛ sandaloꝝ. Deinde mūdificet matrix cum decoctione absinth. ysopi. ꝛ mell. rosaꝝ. vini al. ꝛ lacte coletur ꝛ p pes/sarium iniiciatur. Deinde vtatur isto vnguento. ℞. dragaganti. gūmi arabi/ci. infusorum. ceruse lote. catimie lote. litargiri. amidi. sang. drac. boli arme. ro. ru. añ. ʒ. j. cortic. thuris. ℈. ij. olei ro. ꝛ cere. q. s. ꝛ cum ista parata fuerint si/cut oportet: fiat vnguentum: ꝛ si non possūt attingere locum decoquant om/nia ista in lacte cum oleo ro. ꝛ coletur ꝛ colatura p pessariū iniiciatur. Dein/de si volumus carnē regenerare fiat vnguentū de myrrha ꝛ aloe. ꝛ thure. ꝛ sarcocolla. sang. drac. litargiro. tutia lota. cathimia lota. ꝛ cum oleo ro. ꝛ ce/ra. ꝛ fiat vnguētū. Aut ista decoquant in lacte ꝛ colet ꝛ ꝑiiciatur. ꝛ cū his igitur pñt curari vlcera matricis. ꝛ raga/die. ꝛ violēta defloratio. Si aūt pruritus fiat phlobia. ꝛ purget humor iuxta caliditatē suā: deinde passarizet cū fri/gidis sicut sūt rose sanda. ypoq̄stidos ꝛ oleū ro. ꝛ vtat dieta frigida qm̄ ali/qñ ex pruritu accidit tāta titillatio ꝙ aliquo coitu satiari nō possunt.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ i sanie ꝛ vlceribus matricis cōpetūt diuerse spēs medicaminū mō fri. ad sedādū dolo/rē sicut est papauer. ꝛ silia. mō ca. ad mūdificādū: sicut est absinthium. mel. spicanar. ꝛ lac. mō sicca ad abstergē/dū ꝛ cōglutinādū. vt san. drac. ꝛ bol⁹. mō carnis regeneratiua vt sarcocoll. ꝛc. Intelligēdū secūdo ꝙ vulnera sa/niosa sūt minus periculosa q̄ nō saniosa inquātum hui⁹ iuxta itētionē Ypo. calidū seniē faciēs ꝛc. qm̄ sanies signifi/cat actionē ca. nālis ꝛ fortitudinē virtutis: ꝛ iō quātū est ex hoc bonū signū ē in vulnere. Si aūt nō generet sanies debilitas caloris significat: ꝛ iō malū si/cut apparet in cācro. ꝛ h̄ pete. Tertio notādū ꝙ vulnera matricis pñt curari

⁊ desiccari: qm̄ vulneta nō curant nisi
prius desiccentur: ⁊ licȝ superflua cur/
rant ad matricē: cū vl'i tamē ⁊ pticula/
ri purgatione pōt p̄seruari: ita nō cur/
rent: ⁊ ita pōt curari ⁊ desiccari. Ulti/
mo notādū q̄ in vulneribus ad gene/
ratione carnis cōpetūt hu. ⁊ sic. humi/
da tanq̄ mālia ⁊ nutrimētalia: sed sic/
ca tanq̄ formalia supflua remouēdo. ⁊
ideo siccū quod cōpetit in vulneribus
tanq̄ mā ad regenerationē carnis non
debet excedere nisi per vnū gradū vl/
tra cōplexionē mēbri sm Gal. iij. de in
genio sanitatis.

¶ Caplm. xiij. de p̄cipitatiōe matricis.

Matrix precipitat ali/
quādo ⁊ decli/
nat versus alterā vertebrū
⁊ tūc appellat p̄cipitatio:
aliqn̄ āt descēdit versus in/
feriora ⁊ vocat casus: ⁊ ita passiones
matricis sūt tres. suffocatio de q̄ dictū
est. casus. ⁊ p̄cipitatio de qb' agit nūc.

Cause. Hoc aūt accidit aut pro/
pter cās extrinsecas: aut
ppter intrinsecas. Si pp extrinsecas si
cut est casus nimi' conatus: ⁊ qz muli/
er diu sedit supra lapidē frigidū: aut in
aqua frigida: aut qz inūxit se vnguētis:
aut qz exposuit se vēto frigido: ⁊ ita de
alijs. Si aūt fuerit cā interior tūc acci/
dit a paralisi. ⁊ mollificatiōe lacerto/
rū: aut pp ꝯcursū hūiditatis adse vsus
matricē: aut pp vētositatē ⁊ ita de alijs

Signa. Si aūt fuerit p̄cipita/
tio matricis tūc discer/
nitur: qz tumor est in altero laterū. ⁊ do
lor ⁊ grauedo. ⁊ si fuerit casus: tūc sen
titur dolor versus inferiora: ⁊ qz nota/
biliter apparet extra aliqn̄. Et si passio
fuerit occulta tūc obstetrix debet ap/
ponere manū vel digitū. Et si foramē
matricis est in directo alteri' foraminis
patētis nulla dislocatio ē: ⁊ si foramē
est tortuosū tūc est dislocatio. s. orificiū
matricis qd latet interius.

Pronostica. Si matrix
diu steterit
dislocata potissime si exiuerit ad exte
riora de difficili aut nunq̄ curatur.

Cura. In primis puocet vomi/
tus ⁊ iniungat dieta cali/
da. ⁊ sic. Deinde si p̄cipitatio est in al/
tero vtebrū fiat vētosa i alio. Et si fue
rit casus fiat vētosa sine scarificatione
subtus mānillas. Deinde apponātur
aromatica narib' ⁊ suffumiget cū feti
dis p inferiora: deide obstetrix inūgat
manū suā cū oleo de mastice ⁊ si ma/
trix apparet exterius reponat eā in lo
co suo: deinde bulliat in vino mastix.
nux cipressi. ypoquistidos. bolus ar/
menicus. ⁊ inuoluat lana ⁊ sup orifici
um apponatur ⁊ fiant reliqua que di/
cta sunt in exitu longaonis: deinde em
plastretur vēter cum menta. arthia. sa/
uina bullitis in vino pontico: ⁊ si pas.
fuerit ex ventositate sacclletur venter
totus cū surfure bullito in vino: aut cū
aniso ⁊ rutha. aut cum latere ca. asper/
so cum vino albo. Si autem appare/
at duricies notabilis in matrice versus
alterā vertebrum tūc post vomitum ⁊
ventosationem ⁊ suffumigationē acci/
piatur mucillago fenugre. se. lini. ⁊ mi
sceantur cum medulla cerui ⁊ vituli
⁊ assungia gallinacea. ⁊ applicet ⁊ ab
intus ⁊ ab extra. In casu aūt matricis
sedeat in aquis stipticis postq̄ p̄cesse/
runt ea que dicta sunt.

Clarificatio. Intelligendū
q̄ casus ma/
tricis fit ex timore nō inquantuȝ timor
reuocat: sed inquantum infrigidat ⁊ pa

raliticat. Secundo notandum q in ca
su matricis competūt stiptica frigida:
non tamē multum intensa: et cum hoc
debēt adiūgi aliqua stiptica calida etc.

¶ Capl'm. xiiij. de sterilitate mulierum.

Uperius in principio huius ꝑticu
le determinatū fuit de
sterilitate virorum: h' āt
agit de sterilitate mu/
lierum. et p ꝯns virorum.

Cause. Sterilitas āt accidit: aut ex parte mulieris: aut ex
parte viri aut vtriusq;. Si ex parte mu
lieris: h' accidit aut pp cās extrisecas.
aut pp intrinsecas. Si pp extrinsecas
et manifestas magis: sic cum mulier se
mel aut pluries potauit aquā fri. in ma
gna quātitate: aut q2 ꝯtinuauit nimis ci
baria acetosa aut aliq cibaria male qli
tatis: et accidit pp accñtia aīe. sic ē. tra.
tristitia. timor et silia. et accidit qñ post
coitū saltat: aut nimis velocit mouet:
aut q2 ē mulier nimis maliciosa. et acci/
pit aliq sterilizātia. Si āt fuerit pp cās
magis itrinsecas: tūc aut accidit pp mē
bra gñatiōis: aut pp totū corp9: si pp to
tū corp9 h' est pp pas. notas et manife/
stas cerebri cordis stōachi et splenis:
aut q2 puella aut antiq: si aūt fuerit pp
matricē tūc h' est pp morbos consiles:
aut officiales: aut cōes: si morbus ꝯsi/
milis tūc est sic mala cōplexio matri/
cis. aut semis viri ca. aut fri. aut sic. aut
hu. simplex. aut cōposita. cū mā. aut si
ne mā: si aūt fuerit morb9 official' tūc ē
sic verruca. aut emoro. aut cicatrix. aut
pinguedo aut nimia laxitas aut ampli
tudo aut tortura aūt sanies. Si āt fue
rit morbus consilis: tunc est solutio cō
tinuitatis aut vlcus. Si āt fuerit sterili
tas ex ꝑte virorum: et licz sup9sit dictuz:
gratia tñ māe: aliqd dicam9. Uiri eniz
steriles sūt aut pp cās extrisecas notas
aut pp cās itrinsecas occultas magis.
Si āt fuerit cāe extrisece: tūc ē sic i mu
lierib9: sic est nimi9 et subit9 pot9 aq fri.
aut nimia frequētia ciborum acetosorum:
aut alteri9 male qlitatis: aut q2 ē puer:
aut decrepit9: aut ebriosus: aut ē hō q
vtit nimio coitu. et accidit ēt pp accidē
tia aīe: si āt fuerit magis pp cās itrise/
cas tūc ē. aut pp totū corp9. aut pp mē
bra gñatiōis. Si pp totū corp9 tc acci/
dit sterilitas pp egritudinē pricipaliuz
et nobiliū et eis adiacētiū sic ē cerebrū
et ita de aliis: aut q2 vene iuuenile q re
tro aures sūt icise sūt: aut q2 ē nimis pi
guis aut extenuat9. si āt fuerit pp mē/
bra gñatiōis tc accidit aut pp morbos
cōsiles. aut officiales. aut cōes. si āt fue
rit pp morbos cōsiles: tūc accidit steri
litas pp malā cōplexionē ca. se. et testi
culorum. aut fri. aut sic. aut hu. aut q2 testi
culi sūt ifrigidati cū opio iusqamo et
silib9 narcoticis. aut q2 nimis vsus ē cā
phora. aut rutha. aut agno casto. Si
aūt fuerit pp morbos officiales tūc ac
cidit. aut q2 vga ē nimis lōga. aut nimis
breuis. aut q2 ē mollificata. aut spasma
ta. et testiculi silr. aut testiculi nō st. aut
q2 foramē vge est tortuosum. aut quia
lapis extract9 ē a vesica sua p icisionē.
Si fuerit pp morbū cōez: h' ē pp vlce/
ra. aut q2 ē fascinatus. aut q2 sūpsit ali/
q sterilizātia. Si āt accidat pp vtrūq;:
hoc ē q2 couenit in malitia cōplexiōis
aut q2 malicia cōplexiōis ē nimis itēsa
et discōuenit et ita accidit sterilitas. Si
vterq; ē nimis ca. aut nimis fri. aut sic.
aut hu. aut si vn9 ē excedēter calid9. aut
excedēter fri. et alter excedēter fri. aut
ca. q2 scia nō possūt se tēpare nec corri.

gere ad inuicem. sed si alter excederet aliquantulū in caliditate. ꝛ alter paruz in frāte tūc ex talib⁹ seminibus bn̄ pos set resultare fecunditas. Accidit etiam sterilitas qn̄ vnus anticipat effusionez seis an̄ alterū. simul eni debent venire semia. Accidit ēt sterilitas qn̄ instrumē ta nō sunt bene proportionata. vt quia matrix est nimis ampla ꝛ lata ꝛ cōca/ ua. ꝛ virga est nimis breuis ꝛ gracilis. non enim tunc est bona ꝓportio.

Signa. Signa primitiua ꝛ maī festa ex idicio cogſcūt. egritudines ēt toti⁹ corpis aut ea q̄ pre cesserūt sunt satis note volēti aliqd in/ uestigare. Signa aūt male cōplōnis ca. per hunc modū discernunt. vrina ē intē sa. circa pudibūda est multitudo pilo/ rum. calor. ꝛ pūctura. ꝛ appetitus ī ve nerē. velox emissio semis ꝛ delectatio: menstrua sunt citrina: ꝛ sunt calide ta/ ctu. animose. pulsus velox. sitis. velo/ ces sūt in motib⁹. ꝛ in oībus suis actio nibus. si aūt sunt frigide ꝯplōnis tūc si/ gna sunt opposita. vrina remissa. pauci tas piloꝝ. paucitas appetit⁹ in venerē. paucitas mēstruoꝝ. ꝛ albedo eoꝝ. tar da emissio semis. ꝛ modica delectatio. pulsus tardus. paucitas sitis. pigra in motib⁹ suis. si aūt fuerit mala cōplō sic ca. tūc mulier est extenuata. ꝛ modicuz aut nihil emittit ī coitu. mēstrua pauca. vrina tenuis. labia sicca. ꝛ fissa. Si aūt fuerit nimia humiditas cā sterilitatis: tunc apparent ista signa. matrix ē hu/ mida. ꝛ post mēstrua remanet hūida. ꝛ semper vl̄ quasi exit a matrice quod/ dam liquidū fluidū albū aquosū. ꝛ nō delectatur in coitu ꝛ matrix ē lubrica. ita ꝙ semē retinere nō pōt. ꝛ ista causa aduenit plm̄ iūcta cū frāte. Ypo. ēt do cuit experiri vtrū mulier eēt parata cō/ ceptui. s. ꝙ suffumigaret cū aromatib⁹. ꝛ si fumū sentiret ab intus parata erat. si aūt nō sentiret sterilis posset iudicari cā manente qn̄ oppilatio signat. ꝛ hoc experimentū valet etiā in virginib⁹. si aūt mulier fuerit corrupta dicūt aliqui auctores ꝙ supponat sibi dollā allei. ꝛ si ab intus sentiat odorē allei ascendētē vsq₃ ad os ꝛ nares parata ē ad ꝯceptū si nō: non. Tertio pōt experiri sic ꝙ se/ mina ꝓpiciantur in scutella plena aqua frigida. ꝛ si supnatet ille est sterilis. Si vadat ad fundū fecūdus iudicat. ꝛ si/ cut de viro ita de muliere. multa alia experimenta ponuntur ab auctoribus sed non adhibeo fidem.

Pronostica. Emoroides ꝛ excrescētie in matricē nō⁹ vident recipe curationē. nec etiā tortuositas foraminis virge viril. mulier fecūda magis viuit sana s₃ citi⁹ est anus. mulier sterilis magis cōseruat iuuentutē sed magis ē egrotatiua. No/ tabilis putas virgē nō recipit curatio/ nē. Mulier vulnerata ꝛ postea cicatri/ zata nō recipit curationē. ꝛ si cōcipiat valde timēdū ē de morte matris qꝛ ori ficiū matricis nō ē bn̄ dilatabile ad exi tum fetus. ꝛ op₃ ipsam aliquādo scin/ dere ꝛ aperire. ꝛ hoc ē magnū pericu/ lum. cicatrix igitur in matrice aut orifi/ cio eius est valde mala.

Cura. Si āt mlier fuerit steril' pp malā ꝯplonē ca. In pris si pticlaria ꝯueniāt fiat phloia de epatica. deide de saphenis. deide vtat siru. ro. viol. ꝛ nenuph. deide purget cū trifera sarace. deide stuphet ī herbis fris. dein de vtat rubea trociscata. deide vtat zuc. ro. triasand. ꝛ aq̄ ro. deide fiat pessariū de stercore lepo. ꝛ mrice lepo. ꝛ se. mer curi. cū modico mell' ro. deide vitet oia

cibaria ca. ⁊ exercitiū nimium ⁊ iram
⁊ breuiter vitet oīa illa q̄ notabiliter
pñt ipam calefacere ⁊ cōtinuet ordea
tum ⁊ panē ordei nō solū p dies ⁊ mē
ses sȝ p annos si necessariū fuerit. Uta
tur piscibus squamosis de aqs mūdis
vtať coriādro in salsamētis ⁊ vtať la/
cte acetoso. Ordinētur igiť sex res non
nāles in gradu opposito donec calor
excedēs ad tēperiē sit reductus. Si āt
venerit sterilitas pp fri. ca. ⁊ hu. tūc di
geratur in primis mā p hūc modū. ℞.
radicis rubee maioris. arthie. sauine.
añ. lib. s. folioꝝ mente. absinthÿ. sumi
tatū origani. ⁊ calamēti. añ. ℥. ÿ. spice/
nar. squinātí. calami aromatici. anisi.
maratri. ameos. siseleos. añ. ℥. j. mell.
ro. lib. ÿ. fiat sirup. Mā digesta purgeť
sic. ℞. bñdicte. theodoricon. emper.
añ. ʒ. iÿ. esule. masticis. añ. ℈. s. misceā/
tur ⁊ fiāt pulle corpe mūdificato fiant
stuphe ⁊ in stupha ponant ea q̄ ponū
tur in sirup. ⁊ in exitu a stupha detur si
bi auree alexādrine metridati. añ. ℈. j.
misceantur ⁊ hoc fiat multis vicibus.
Deinde mundificeť matrix. Accipe p
dictum sirupū ⁊ cū aqua decoctionis
absinthÿ. myrrhe ⁊ colloquintide. mi
sceātur ⁊ pȳciātur. ℥. iÿ. in matricem.
Deinde vtať isto electuario. ℞. pul/
ueris potionis muscate. pulueris trife/
re magne. pulueris stomaticon cōfor/
tatiui cōserue citrāguloꝝ. añ. ℥. j. ligni
aloes. ambre grisie. añ. ℥. ÿ. musci. ℈. ÿ.
panis zucc. q. s. ⁊ fiat electuariū. Dein
de post ista oīa si ñ fuerit fecūdata vtať
isto pulue. ℞. testiculū muris dextrū si
vult masculū. ⁊ sinistrā si vult feiaȝ de
sicceť i vmbra ⁊ pulverizeť: ⁊c. ℞. lima
ture eboris. se. siseleos. matricis lepo/
ris ⁊ coagulū ei' añ. ⁊ fiat pulvis ⁊ vta
tur isto pul. mane ⁊ sero cum brodio ci
ceꝝ aut carnium aut cum vino al. ⁊ po
test apponere pul. liquir. aut paneȝ de
zucc. vt in accipiendo sit magis gratio
sum. Deinde vtať isto medicamie. ℞.
ambre grisie. storacis calamite. añ. ℥. j.
myrrhe mastic. thuris. gariofili. ligni
aloes. cinamomi. nucis musca. nucis ci
pressi. añ. ℥. s. conficiantur cuȝ oximel.
diur. ⁊ aqua ro. ⁊ fiat massa vna. Dein
de illa diuidatur in quatuor partes: ex
vna parte fiat pomum ambre ad odo
randum. ⁊ de secunda fiant pill. parue
ad quantitatē ciceris ⁊ quotidie de ma
ne transglutiat. iÿ. integras. ⁊ ex tertia
parte fiat pessarium ⁊ inungatur prius
ex balsamo: ⁊ ex quarta parte fiat tale
magisterium fractamentur in aqua ca.
⁊ per calamum fumus ascendat vsq
ad matricem: ⁊ sit ita tali ꝓportione q
sentiat calorem aque aliquātulū supra
temperamentū ⁊ dormiat si potest ⁊ il
la sunt que mirabiliter fecundāt. Si au
tem ex his omnibus nō fuerit fecunda
℞. stomaticon confortatiuum in hora
sue perfecte coctionis proȳciatur cali/
dum in concauitatibus cāne. Deinde
extrahatur quod est in concauo ⁊ fiat
pessariū ⁊ cooperiatur cum panno li/
neo gracili sicut diximus in primo capi
tulo huius. vÿ. Si autem matrix fue/
rit humida ⁊ aquosa fiat tale supposi/
toriuȝ. ℞. myrrhe. aloes. masticis. thu
ris laudani. nucis cipressi. foliorū eius
blacte. bisātie. ligni alo. galāge. zedoa/
rie. nucis mus. aluminis de pluma. su/
mac cupularum glandium. añ. ℥. j. con/
ficiantur cuȝ oximel. squill. ⁊ fiant pes
saria ⁊ īuoluantur in corpore mundifi
cato ⁊ vomitu p̄cedēte matrici suppo/
nantur ⁊ teneātur per vnā horā ⁊ quie
scat per aliā ⁊ ita deinceps vitet ociuȝ
⁊ exercitet se ante cibum: vitet omnes

fructus ⁊ omnia legumina ⁊ oēs her/
bas crudas ⁊ vitet oia q̄ sunt dure ⁊
tarde digestionis sicut sūt carnes boui
ne ⁊ caules ⁊ caseus antiquꝰ ⁊ oua in/
durata ⁊ oia cōchilia ⁊ oēs pisces be/
stiales ⁊ similia: vitet repletionē nimiā
cibi ⁊ potus. Utatur carnibus assis ⁊
auibus nō degētibus in aquis ⁊ om/
nia sint assa ⁊ sicca quātū erit possibi/
le. Diligēs igit̄ medicus ordinet aerē
⁊ alias res nō nāles in siccitate eleuata
donec nimia matricis humiditas ad tē
periem sit reducta. Si aūt venerit steri
litas ꝑꝑ nimiā siccitatē inungat q̄ᵭes ⁊
ocium ⁊ vtat̄ dieta resūptiua ⁊ nutriē
te ⁊ vtat̄ lacte. Et sup̄ oia sit in leticia
⁊ gaudio sempiterno. Deinde vtatur
isto pessario. ℞. cerebri cerui ⁊ vituli.
medulle cerui ⁊ vituli. butiri vaccini si
ne sale. adipis caprarꝝ. cere ⁊ mellis. q.
.s. ⁊ fiāt pessaria. Si aūt fuerit sterili/
tas ꝑꝑ pinguedinē matricis: tunc cōpe
tit ieiuniū ⁊ dieta subtilis ⁊ parꝝ nutri
ens ⁊ accidētia aie ⁊ ira ⁊ sollicitudo
tristitia ⁊ vigilie plurime durus decu/
bitus ⁊ pessarizet cū aurea alexādri/
na ⁊ tyriaca vel cū milio ⁊ sale ⁊ nuce
cip̄ssi ⁊ nitro ⁊ torresiāt ⁊ fiāt pessaria
⁊ sacellationes. Si aūt fuerit sterilitas
ꝓpter vētositatē apponant ea q̄ consu
mūt ventositatē ꝑ modū emplastri an/
te ⁊ post ⁊ ꝑ pessaria ⁊ suppositoria ⁊
clisteria ⁊ balnea ⁊ suffumigationes ⁊
ista sūt rutha ⁊ semē eius nasturciū ani
sum ciminū anetū castoreum agnus ca
stus ⁊ silia. Si aūt fuerit sterilitas ꝑꝑ
stricturā orificij matricis balneet fre/
quēter in aqua decoctionis malue. bis
malue. palee ordei ⁊ auene ⁊ fiāt pes/
saria. ⁊ paulatine ingrossent de apio.
aniso ⁊ melle. Et si necesse fuerit fiant
multa pessaria de stagno q̄dā gracilia
⁊ quedam grossa ⁊ quedā magis gros
sa ⁊ inuoluant cū lana ⁊ arogon ⁊ ap/
ponātur ⁊ sint ita grossa ꝙ fiat quasi q̄
dam violentia. Si aūt fuerit sterilitas
ꝓpter amplitudinem nimiā orificij ma
tricis balneetur in aquis stipticis vbi
sint cauda equina. plantago mirtili. su/
mac. nux cipressi. mastix. thus. bolus
armenicus. galle. cupule glandium. ⁊
ex istis etiā fiat pessariū. Uerrucā aūt
⁊ emorroyꝫ ⁊ excrescētias matricis re
stauratoribus derelinquo. Si aūt fue/
rint alique alie egritudines ꝓpter quas
accidat sterilitas curent sicut dictū est
in locis suis. Addamus istud capitu/
lum cū capitulo de sterilitate virorꝝ qđ
dictum est supius ⁊ habebimus opus
ꝑfecti magisterij. Circa aūt istam mām
est intelligendū ꝙ semen aptū ad gene
randum est album grandinosū ⁊ odo
riferum sicut odor florꝝ palmarū. Mo
dus aūt coeundi est iste vir ⁊ mulier
debent esse tēperati aut vergere ad tē/
peramentū ⁊ debēt esse ordinati in ci/
bis ⁊ potibus ⁊ alijs sex rebus nō nāli
bus ⁊ cibo digesto ⁊ sup̄fluitatibꝰ ex/
pulsis post mediā noctē ⁊ ante diē ma
sculus debet excitare feminam ad coi
tū loquendo osculando amplexando
mā̄millas tangendo ⁊ pectinem ⁊ pe/
ritoneon ⁊ hoc totum fit vt mulier ap
petat vt semina concurrant simul cum
mulieres tardius emittant ⁊ cum muli
er incipit loqui quasi balbutiendo: tūc
debent se cōmiscere ⁊ paulatim debēt
coire ⁊ dꝫ se vnire oino pectini mulie
ris ne aer possit igredi: ⁊ post semis ef
fusionem debet stare supra mulierem
sine motu: nō enim statiꝫ debet surgere
⁊ postq̄ surrexit debet extendere cru/
ra ⁊ stet resupina ⁊ dormiat si potest qꝛ
multuꝫ est vtile: ⁊ nō loquatur nec tus/

fiat ꝛ ista faciunt multum ad retentio nem seminis ꝛ ꝙdiu senserit semen in matrice vel iaceat vel deambulet pau latine si necessariũ fuerit.

Clarificatio. Intelligendũ hic diligen ter ꝙ licȝ sit contra opinionem phi losophantium quantum est de presen ti ꝙ semen viri intret substantialiter compositionem fetus tanꝙ pars mun dior ꝛ magis depurata ꝛ magis apta ad receptionem speciei:nihil enim suf ficienter est actum ꝛ passum sufficien ter ab anima nisi residuum quarti cibi sed nihil est aptum ad recipiendum animaȝ nisi ꝙ sufficienter ab anima dis positum est ꝛ paratum : cum omnem potentiam precedat actus ſm intentio nem domini alberti in de nutribili ꝛ nu trito:sed nihil est ita actum ꝛ passum ꝛ dispositum ꝛ digestum sicut semen: quare semen intrabit substantialem fe tus compositionem:sanguis enĩ men struus est immundus valde : quomo do igitur per se erit materia ꝛ subie ctum tante forme:quare ꝛc. Preterea quod est formale non est materiale: sed semen est formale:quare ꝛc. Pre terea agens ꝛ materia non coincidunt sed semen est sicut agens : ꝛ si esset ma teria tunc coinciderent : quare ꝛc. Et quod dicitur ab Aristo. artifex non in trat artificium semen est artifex : qua re ꝛc. Respondeo breuiter sine preiu dicio ad omnia ista ꝙ semen solum non habet omnia ista:sed spiritus gi gnitiuus compositus est ex tribus spi ritibus qui est in semine:ille enim est si cut agens ꝛ sicut forma ꝛ non coinci dit ꝛ non intrat specialem fetus com positionem ꝛ Aly appellauit istum spiritum intelligentiam diuinam que generat embrionem:non est igitur in conueniens si semen intrat specialem fetus compositionem. Secundo no tandum ꝙ mulieres carnose calide ꝛ humide habentes venas latas inter omnes sunt magis parate ad conce ptum. Secundo colerice extenuate sed ꝙ macies non nimis excedat. Ter tio phl'ice mulieres minus que habẽt venas strictas ꝛ sunt pingues ꝛ reple te:omnium auteȝ minime melancolice extenuate ꝛc.

¶ Capitulum. xv. de regimine pre gnantium.

Istud capitulum est de regimine pregnantium ꝛ aborsu ꝛ de accidentibus su peruenientibus pregnã tibus. Sed prius videmus de signis conceptus:cum enim mulier concipit tunc sentit quãdam horripilationẽ ver sus pudibunda : ꝛ venter graciliatur versus vmbilicum ꝛ retinetur semen ꝛ menstrua cessant ꝛ diminuitur appe titus coitus:et vrina est colorata et ap paret quoddam contentum quasi coi tum carminatum et sunt ibi quedam contenta alba ascendentia et descen dentia et constringitur orificium ma tricis interius ita ꝙ acus penetrare non posset preter hoc ꝙ habeat apo stema aut duriciem : et est tertium si gnum inter omnia signa: et viro vide tur ꝙ virga maneat sicca post coituȝ. Deinde incipiunt mãmille ingrossari et appetũt diuersa et varia et aliquã do enormia et hñt dolorem capitis et ĩmutat̃ color:et expimẽto possum⁹ sci re vtrũ ꝯcepit vl' nõ. Accipiat de nocte cũ vult ire dormitũ mellicratũ cuȝ aq̃

pluuiali ⁊ si sentiat tortiones pregnās est: ⁊ si non: nō. Et dicit Auicē. ꝙ istud habet veritatem dū tñ non fuerit vsa sanitate sua melle. Secūdo suffumigetur cum aromatibꝰ ⁊ si sentiat fumū ab intus pregnās nō est. ⁊ si non: est. Tertio sic: accipiat mulier dollā allei ⁊ supponat sibi dum iuerit dormitum. ⁊ si post somnū senserit saporem allei in ore pregnās non est. ⁊ si nō sentiat pregnās ē. Signa aūt masculineitatis sunt. mulier que cōcepit masculū est vt plurimū colorata melius. ⁊ velocior in motibus suis. ⁊ leuior. ⁊ meliꝰ appetit. ⁊ dexter oculus est magis mobilis. ⁊ māmilla dextra citius incipit ingrossari. ⁊ color eius immutari. ⁊ tumor ī parte dextra ventris. ⁊ ibi fit motus. ⁊ si mulier stet citius cum vult ambulare mouet pedē dextrū. ⁊ si sedeat ⁊ velit surgere citius ponet manum dextram supra dextrum genu apodiādo. ⁊ velociꝰ mouetur in vtero: qꝛ in tribus mēsibus mouetur. ⁊ mulier in quatuor. ⁊ lac est magis grossum ⁊ mundum quādo est masculus ⁊ pulsus maior in parte dextra. Deinde veniamus ad causas abortus.

Cause. Cause enim abortus aut sunt extrinsece aut intrinsece. Si extrinsece sicut est nimius coitus. casus. ⁊ obuiatio. fe. apostema vlcera carentia alicuius cibi desiderati. aut qꝛ supposuit aliq̄ que inducunt aborsum: clamor: cursus: accidētia aīe. vt est ira ⁊ timor. aut qꝛ saltauit supra se retro se post coitū. aut qꝛ ē nimis extenuata. aut qꝛ nōdū venit ad annos pubescentie. aut qꝛ semen viri fuit exiguū: aut qꝛ fecit phloiam: aut accepit medicinam laxatiuā. aut vomicā: aut qꝛ ista commouerūt ab intus nō p arte sicut ē tonitruū. fulgur. ⁊ breuiter oīa illa que fortiter ⁊ subito cōmouent corpꝰ. sicut est ventꝰ borealis post meridionē. Si aūt fuerit abortus propter cās intrinsecas tūc prouenit ꝓpter ventositatē. aut humorem. aut matricis debilitatem.

Signa. Cause enim primitiue sūt satis note. sꝫ si venerit propter ventositatem signum est ꝙ tunc prouenit abortus ⁊ in primis tribus mensibus: qꝛ ligamēta ī principio ⁊ in fine sunt debilia: sicut videmus de fructibꝰ in arbore qꝛ in p̄is tribus mēsibus ex facili causa fit abortus ꝓpter debilitatē ligamētoꝝ. Si aūt fit aborꝰ propter humiditatem currentē ad matricem hoc signum est qꝛ abortitur ī tribus medijs mensibus. Si aūt fuerit ꝓꝑ debilitatem matricis hoc est signum qꝛ fit abortus in tribus mensibꝰ vltimis. Signa etiam abortus sunt fluxus menstruorum. fluxus lactis cū gracilitate māmillaꝝ. Signa aūt ꝙ fetus est mortuus sunt ista imobilitas vētris cū antea moueretur. frigiditas ventris ⁊ laterum cū antea essent ca. egritudo acuta cū precessit ⁊ cū terribilitate accidētium. grauitas in ventrē ad modū sarcine fetor anhelitus: ⁊ emissio rerum fetidaꝝ. Signa etiā fetus mortui est cū oculus pregnantis graciliatur: ⁊ alba oculoꝝ sunt fusca: ⁊ nares sunt rigide: ⁊ aures: ⁊ labia sūt rubea. rubore iquā vergente ad liuorem mortificatū: ⁊ vēter assimilatur ventri ydropicoꝝ.

Pronostica. Mulier q̄ debilis ⁊ frequēter patit in matrice de facili abortitur. hoc est signū infallibile abortus. q̄cūqꝫ tempestates veniunt mulieri siue ab extra siue ab intus dū tamen māmille nō gracilientur: non oportet timere de aborsu. ⁊ si gracilientur abortit. Et si fiat

aborsus de masculo gracilliabitur pri/us mamilla dextra. et si femina sinistra. Si mulieri pregnanti superuenierit duricies epatis. et tumor ventris non sanatur: aut cum magna difficultate. maior est dolor in aborsu q̃ in partu.

Preseruatio. Uitent omnia que prouocant aborsum et reducantur ad temperamentum per contrarium sed cum moderamento. vt calida cum frigidis: et econtrario. inanita cum replentibus et econuerso. et ita de aliis. Intelligendum q̃ mulier pregnans incurrit aliquando fluxum menstruorum et timetur abor/sus. sed aliquãdo est ita q̃ mulier abũdat in sanguine q̃ sufficit ad nutriendum fetum et ad mundificandum cor/pus et non venit etiam per venas intrinsecas matricis sed per extrisecas. et tũc non opz dubitare aborsum. imo qui restringeret esset prouocare aborsum. Signum autem q̃ huius menstrua veniant per modum mundificationis. qz mater nõ debilitatur. nec mãmille gracilantur. nec motus fetus immutatur. In tali igitur casu nihil est faciendum. Intelligendum etiam vt dictum est q̃ medicamina laxatiua est vnum de illis que prouocant aborsum. Uitet igit omnibus modis nisi quando materia aliquando est furiosa. et tunc possum[9] mundificare corp[9]: et hoc a quarto mẽse vsq̃ ad. vij. mensem. s. q̃ in quarto et in. v. et in. vj. qz ligamenta sunt multuz debilia in primis tribus mensibus. et ĩ vltimis tribus: et in mediis sunt fortiora. Si autem venerit aborsus propter ventositatẽ aut propter nimiã hũidita tez lubricantẽ matricẽ tũc bonũ ẽ q̃ añ conceptum mundificetur mulier: vtat igitur mulier exercitio fortiori ante cibum. et vtatur dieta tenui. et vtat assis. et frixis. et torrefactis. deide vtat oxisa. diur. vbi bulierint arthia. rutha. mẽta. deinde purgetur cum teodoricon emperi. acuato cum eufor. in parua quantitate. deinde fiat clistere cum suc. blete. et se. ruthe. et yerapi. et aliis que cõmuniter apponuntur. deinde mundificetur matrix cum ista decoctione. ℞. arthie. absinth. mente origani: calamẽti: anisi: marat. cimini. spicenar. squinãti: rad. liliĩ. añ. ℥. ij. pulpe col. suc. ruthe añ. ʒ. iij. mellis lib. s. et vini al. lib. j. aq̃ lib. j. et. s. fiat decoctio vsq̃ ad lib. j. et s. et proiiciat in matricẽ in vna vice. ℥. iij. Deinde post completam mundificationem secure coeat et impregnetur. deinde vtatur dieta predicta. et vtatur nasturcio agresti. deide vtatur istis electuariis. s. dianiso. diacimino cuminata alexandrina. dianthos cum musco. diatrion. pipereon. diagalanga. Deide ℞. zedoarie: spicenar. se. ruthe. myrrhe: castorei: anisi: marat. ben. alipte muscate. añ. ʒ. iij. conquassentur et buliant in oleo cõmuni. et addatur cera. et fiat vnguentum. et inungatur venter et dorsum. et latera per modum olei. et p modum vnguenti. Deinde vtatur isto electuario. ℞. zedoarie: maratri: anisi: cimini: se. nasturcii: agrestis: ameos: cinamomi: nucis mus. castorei: doronici: trium granorum piperis: et cardamomi: gariofi. añ. ʒ. ij. conserue citrangulorum. ℥. j. panis zucha. q. s. et fiat electuarium. et istud etiã valet in omnem euẽtum. et ante et post. nisi calor esset concomitans. Ista aũt valent cuz fit aborsus in primis mensibus et mediis. Si autem fit aborsus in vltimis mensibus q̃ fit propter debilitatem vt dictum ẽ: tũc vtatur dieta resumptiua et nutriẽte

⁊ sit tota odorifera. ⁊ vtatur istis ele
ctuarijs scȝ potione muscata: pliris cū
musco valet diantbos cum musco: dia
citoniten. diambre. letitia Gal. ⁊ appo
natur fascia que apprebendat totū vē
trem de panno de bombace. ⁊ asperga
tur puluere masticis ⁊ thuris. In prin/
cipio autem conceptus buliāt in oleo
absinthium: menta: spicanar. mastix. ⁊
thus: ⁊ stomachus inungatur. In vlti/
mo autem balneetur ⁊ ponant in bal.
mollificatiua. ⁊ inungatur cuȝ oleo de
violis. ⁊ oleo vbi bullierint malue: bis
malue. Si autem pedes inflentur mu/
lieri pregnanti abluantur cū aqua vbi
bullierit absinth. camomilla: mellilotū
abrotanum: spicanar. ⁊ sal. Si autem
pregnans appetat enormia dietet cum
assis ⁊ frixis: ⁊ odoriferis. ⁊ post cibū
vtatur piris coctanis mal. gra. auella/
nis assis: castaneis assis: ciceribꝰ assis:
⁊ fiat emplastrum de mellissa. buglo/
sa. ⁊ sandal. ⁊ cortice citri. ⁊ corrigat
cum blandicijs. Si autem fetus ē mor
tuus expellatur per bunc modum. fi/
ant pessaria ⁊ suffumigationes. Ista
autem sunt que inducunt aborsum siue
per se siue cum alijs. ellus niger. pulpa
coll. elaterides. fel tauri. pix liquida.
myrrba: assa fetida. galbanum: caueat
tamen sibi quicunqȝ sub pena eternali
ꝙ non doceat potionem mortiferā nec
aborsum.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ ligamenta a principio sunt debilia: tenera: rara: q̄ non ad magnitudinem deuenerunt. ⁊ ideo ex modica occasione rumpuntur sicut videmus de fructibꝰ ⁊ arboribꝰ. In medio autem tempore veniunt ad perfectam magnitudinem ⁊ fiunt solida. ⁊ ita in boc tempore possumus cū minori periculo purgare. In fine autē sunt debilia pro tanto ꝙ extenduntur ⁊ carent nutrimento cum fetus totum sibi trabat. sicut patet de fructibus qui per se cadut sicut declarat Gal. Secū/do notandum ꝙ fetus potest viuere matre mortua existente. saltim per aliquod tempus. nec caret omnino anbelitu: imo fetus attrabit aerem attractū in arterijs matris ⁊ potissime venit qn̄ os matricis manet apertuȝ. ⁊ ideo matre mortua aliquod artificiuȝ debȝ fieri vt os matricis stet apertum. ⁊ statiȝ venter matris debet aperiri ⁊ fetus extrabi. ⁊ tali artificio vt dicitur fuit primus Cesar extractus: ⁊ inde ex illo babuit nomen ⁊c.

¶ Capl'm. xvj. de difficultate partus.

PArtus quidam est naturalis: ⁊ quidam innaturalis. ⁊ quidam difficilis. ⁊ de isto intendimꝰ magis principaliter. Partus naturalis est qui est in fine. vij. mensis. aut. x. aut. ix. vt plurimum. ⁊ debet caput prius exire. ⁊ debet tenere faciem versus terrā. deinde debet egredi collum. deinde bumeri. ⁊ debet brachia tenere extēsa supra latera. Partus autem innaturalis est quando exit resupinus: aut primo exeunt pedes: aut manus: aut latera. Partus auteȝ difficilis est quando nō potest exire: ⁊ laborat mater ⁊ angu/stiatur ⁊ moratur in illo labore ⁊ anxietate longo tempore.

Cause. Si autem partus est laboriosus ⁊ difficilis boc est propter causas extrinsecas: aut propter intrinsecas. Si propter extrinsecas sicut est nimia caliditas: aut frigi/

ditas: aut q2 obstetrix est indocta: aut q2 fuit vulnerata i orificio matricis exterius ꝛ facta est ibi cicatrix ꝛ duricies ꝛ cum venit ad partum illud nō est bene dilatabile: aut q2 partus est ante tēpus naturale: aut q2 mater patitur aliquam egritudinem circa ventrem: aut quia est multum constipata. Si autem fuerit propter causas intrinsecas hoc ē quia puella concepit ante tempus pubescentie: ꝛ habet adhuc meatus strictos: aut quia est pinguis ꝛ habet orificium oppilatum: aut quia mulier ē nimis delicata ꝛ pauida aut q2 fetus est nimis magnꝰ ꝛ grossus: aut q2 ē nimis tenuis puus ꝛ debilis: ꝛ nō pōt p se iuuare: aut q2 ē mortuꝰ: aut q2 caput ē nimis magnum: aut q2 duo capita: aut q2 duo gemelli: aut q2 partus est innaturalis ꝛ ante tempus naturale: aut quia nimis est dura: aut propter egritudies matricis: aut q2 matrix est parua naturaliter ꝛ corrugata: aut q2 matrix ē sicca sine lenitate.

Signa. Si autem matrix ē fortis ꝛ cāe primitiue alie non apparent tunc est signum ꝙ partꝰ est difficilis propter secundinam. si aūt fuerit propter fetum mortuuz: tunc est magnus dolor circa vmbilicum fe. lenta. discoloratio faciei: fetidus anhelitꝰ ꝛ assensus vaporū horribilium ad superiora: ꝛ imobilitas vētris: instantia vigiliarum. ꝛ omnia alia possunt cognosci per indicia.

Pronostica. Quando dolor decliat versus iferiora ꝛ anhelitus ē bonꝰ ptꝰ erit facilis: masculus cum minori labore egredit̄ ꝙ̄ femina. mulieres pigues magis laborant in partu ꝙ̄ macilente.

Cura. Cum appropinquat tempus partus balneetur in tina vbi sit malua: bismalua: viol. camomilla: mellilotum. postea inungat̄ cum oleo sisamino. ꝛ oleo amigd. dul. ꝛ pinguedine galline. Deide incedat per loca decliuia. ꝛ cum magis appropinq̄t ad partum sumat cibum in parua quātitate: sed multi nutrimenti. sicut ē brodium galline pinguis: ꝛ sumat vinum odoriferum. Deinde cum magis approximatur ꝛ rumpitur tela prima ꝛ incipit exire quedaz aquositas tunc attrahat anhelitum cum fortitudine: ꝛ ita impellat fortiter versus inferiora. q2 talis impulsio est magni iuuamenti. Et eligatur obstetrix habens manū gracilem ꝛ digitos lōgos. ꝛ dilatet orificium matricis suauiter cum vngulis. ꝛ intromittatur istud pessarium ꝛ reddit partum facilem sine timore aborsus. ℞. ysopi: liliꝫ: origani: calamenti: ana. ℥. ij. terbentine. ℥. j. conquassentur ꝛ inuoluantur in lana ꝛ fiat pessariuz. Deinde suffumigetur cum alipta muscata. Deinde cum ista precesserunt ꝛ adhuc est partus difficilis fiat sternutatio: ꝛ comprimat se fortiter. Et si mulier est pinguis iaceat supra ventrez suum ꝛ flectat genua supra ventrem. Si autem fuerit propter constipationem fiat clistere. Si autem propter cicatricem non est via nisi cum instrumēto cirurgico cicatrix aperiatur. Si autē fuerit propter partum innaturalem reponatur intus suauiter vel pedes vel manus donec veniat ꝺm naturam. Si aūt fuerit pp fetū mortuū balneet̄ in aq̄ vbi sit pulegiū regale. arthia: origanū. calamētū. ꝛ fiāt ea que dicta sunt in caplo ꝑcedenti de aborsu. Et si fuerit pp egritudines aut pp causas primitiuas notas reducant̄ ad temperamētū p ꝯria. ꝛ curet̄ sicut dicitur in locis suis. Intelligendū ꝙ ista confectio reddit partuz

facilem. ℞.myrrhe:castorei: storacis: calamite:cinamomi:sauine:an̄.ʒ.ij.pa nis zucha. quantum sufficit ⁊ fiat ele/ ctuarium.vel conficiatur cuz melle:ca pill' ve.re.reddunt partum facilem. ⁊ dicitur ꝙ si colligatur agrimonia cum oratione dominica ⁊ liget in coxa mu lieris laborantis in partu:ita ꝙ radix sit versus superiora ꝙ statim expellit fetus: ⁊ ideo opz habere cautelam ꝙ statim remoueatur post partum quoni am aliter matrix descenderet ad iferio ra. Qualiter aūt ⁊ quomodo baccala rius nouiter genit⁹ debeat regi:hoc di cemus cum ꝑ dei gratiam tractabimus regimen sanitatis.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ mlieres pi gues pariunt cum difficultate: ⁊ qꝛ sūt oppilate ⁊ constricte. ⁊ qꝛ parum ha/ bent de calore ⁊ spiritu: ⁊ ideo qꝛ vir/ tus debilis fetum bono modo expelle re non possunt. Secundo notanduz ꝙ natus in septimo mense bene potest vi uere. qꝛ. vij. planete iaz ibi operati sūt: in. viij. aūt non. qꝛ debilis videt postꝙ in. vij. non oritur qꝛ opz expectare vsqꝫ ad. ix. ⁊ potissime qꝛ iterum incipit do minari saturnus in. viij. sicut fecit ī pri mo. ⁊ qꝛ saturnus imobilitat ⁊ inducit quietem cum sit planeta frigidus ⁊ sic/ cus. ideo si moueatur contra īclinatio nem orbis mouetur ⁊ videtur motus sinthomaticus non naturalis: quare vi uere non potest. In. ix. aūt īcipit regna re Juppiter qui est planeta beniuolus: ⁊ ideo viuere potest cum etiā sit forti/ ficatus ⁊c̄. Tertio intelligendū ꝙ bac calarius nouiter natus statim flet ⁊ cla mat propter subitam mutationem ad aerem frigidum. ⁊ si sternutet bonum est: qꝛ fortitudo virtutis significatur.

Quarto notanduz ꝙ mulieres qui cō sueuerunt parere facilius pariunt ꝙ̄ q̄ non consueuerunt. Juxta illud: Assue ti assuetos ferre labores ⁊c̄. Et ꝓpter aliud. s. propter latitudinem meatuuz. nisi forte aliquod superuenerit impedi mentum: sicut est strictura meatuuz. ꝓ pter aliquas occasiones. aut nimia fe/ tus magnitudo ⁊ similia. Quinto no/ tanduz ꝙ lz aromatica naribus appo sita attrahant matricem ad superiora tamen quando est ibi fetus non potest sed confortant aromatica naribus ap/ posita. reddunt partum facilem virtu/ tem confortando. Ultimo notandum ꝙ si queratur in quo tempore part⁹ sit facilior. Dico ꝙ in vere propter forti/ tudinem virtutis. ⁊ si diceretur ꝙ ī esta te partus est facilior propter raritatez ⁊ meatuum latitudinem dico ꝙ nō suf ficit qꝛ virtus deficit exalando ⁊c̄.

Caplm. xvij. de retētiōe secundine.

REtentio secundi/ ne indu/ cit multa nocumenta ꝓ pter vapores ⁊ fumos retentos qui aliquando ascendunt caput. aliquā do ad cor. aliquando inducunt dolorē in toto ventre. Retinetur autem pro/ pter debilitatē virtutis expulsiue. aut qꝛ san. menstruus retinet in multa quā titate: aut qꝛ pecus generatum ē in ma trice qd̄ appellat frater lombardorū: de quo faciemus mentionē. In primis igitur prouocet vomitus. secundo ster nutatio. tertio retineatur anhelitus. qr to potetur succus porri. ⁊ diuretica. sic̄ est anisum: ciminum: ⁊ similia. quinto suffumigetur cuz scie porri. aut arthis sauina: origano: herba persorata: sina pi: stercore bouino sicco: stercore co/

lumbino. aut cum oculo piscis salsi: aut vngulis equorum: aut rutha: et absinthio. aut cum spolio serpentis. et quod circuncingatur cum aristologia: aut cum nasturcio. et ficubus siccis. Et ex nominatis potest fieri bal. aut emplastrum. et quod emplastrum ligetur supra coxas. Sexto obstetrix inungat manum suam in oleo de lilio et intromittat in matricem si manus est parua. et paulatim sine violentia extrahatur. Septimo supponantur ea que faciunt abortum. Octauo si ex his omnibus haberi non potest dimittatur quia post aliquos dies natura confortabitur et expellet eam. aut quasi integram: aut quasi conuersam in aquositatem. Ultimo confortemus matricem cum cibis laudabilibus et cum electuariis aromaticis: sicut est dianthos cum musco. potio muscata et similia.

Cura. Intelligendum quod vomitus valet in expulsione secundine licet moueat ad superiora. pro tanto quia est angustiosus et quia suscitat virtutem expulsiuam partium inferiorum qua suscitata expellit nociua. Secundo intelligendum secundum Constantinum quod secundina et alii panniculi generati sunt antequam ibi veniat san. menstruus. Ex seminibus igitur generatur secundina. et licet caro generetur ex sanguine que magis est necessaria conseruationi fetus. ideo natura voluit secundinam ex seminibus fabricare. Tertio notandum quod sapientes anotomici ponunt quod fetus inuoluitur in quodam panniculo vbi recipiuntur superfluitates secunde digestionis. sicut est vrina. et est alter panniculus qui recipit superfluitates tertie. sicut est sudor: et tunc queritur quare non est alter qui recipiat superfluitates prime digestiue: que sunt stercora: cum digestiua primo precedat. Dico quod in hoc casu non procedit: quia fetus non recipit nutrimentum per stomachum: sed per vmbilicum. vnde ab epate matris delegatur san. purus vsque ad epar fetus mediante vmbilico fetus et inde nutritur. et quia san. purus non habet superfluitates grossas: ideo non sunt ibi feces: quare non fuit ibi tertius panniculus. Alie autem superfluitates sunt valde parue. et ideo bene possunt conseruari vsque ad tempus natiuitatis. Ultimo notandum quod sternutatio et vomitus et applicatio odorum et similium iuuant ad expellendum secundinam. et si aliquo modo faciunt ascendere matricem tamen maius est iuuamentum.

Capitulum xviii. de mola matricis.

Mola est quoddam frustrum carnis enorme et quasi sine figura. et vocatur apud quosdam pecus. alii autem vocant fratrem lombardorum. alii autem arpiam. de nominibus tamen nulla est contentio.

Cause. Generatur autem mola cum multitudo seminis calidi currit ad matricem cum carentia seminis virilis. et ideo non potest generari embrio: sed generatur quidam globus enormis. et credunt mulieres esse impregnate cum non sint.

Signa. Mola autem assimilatur impregnationi propter multa. primo quia menstrua retinentur. secundo quia venter est tumidus sicut si esset embrio. et mamille indurantur: et cadit appetitus. et discoloratur mulier. Signa autem distinctiua sunt ista quoniam motus non est ordinatus nec periodalis in mola nec mouetur de latere ad latus nisi cum

compressione: ꝛ venter est durioꝛ ꝙ in conceptu naturali: ꝛ pedes sunt molles valde. In conceptu autem embrionis nullum istorum est.

Pronostica. Mola vl'r est difficilis curationis: aliqñ aũt stabilis per.iiij. ãnos aliqñ aũt vsqꝫ ad finem vite ꝛ non recipit curationẽ. aliquãdo ãt egredit qõdam frustrum carnis enorme. aliquando san. multus. aliqñ vẽtositas multa.

Cura. In primis vitet exercitiũ: dormiat supra dorsuꝫ cum eleuatione cruriũ ꝛ coxaꝝ. ꝑuocet vomitum. deinde si ꝑticularia conueniant fiat phlobotomia. deiñ farmacia. deiñ vtat diur. deinde apponãt ea que ꝑuocant aborsuꝫ. vitet oĩa indigestibilia ꝛ oĩa que generãt ventositatẽ ꝛ balneet: ꝛ stuphet in aqua decoctionis maluarũ ꝛ siliũ molificantiũ. Et si ex his non curet vtat tali sirupo. ℞. artbie: se. vtriusqꝫ calamẽti: leuistici: betõice: germandree: añ. ℥. ij. anisi: marat. squinan. spicenar. spice celtice: calami aromatici: ciperi: añ. ℥. ß. aceti al. ℥. iiij. mel. ro lib. j. ꝛ. ß. fiat siru. Et purgetur cum theodoricon empist. deide fiat stuph. ꝛ ponant ibi ea que ponunt in siru. ꝛ balneet in eisdẽ. deinde si ista nõ valẽt inungat obstetrix digitũ in oleo petroleo ꝛ concutiat hostiũ matricis. deide suffũiget cũ myrrha: castoreo: ꝛ ell'o. ꝛ si ex his non curet teneatur totus ordo ꝑcurandi aborsum. ꝛ si ista non valeant requiescat in pace.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ vermes ꝛ reptilia ꝛ arpia: ꝛ frater lombardorũ possũt generari in matrice: sed vermes raro: qꝛ in itestinis gnãt ex supfluitate multũ imũda: rarissime aũt in matrice. sed aliqõ enorme potest appellari mola seu arpia bñ potest gnãri ex seie mulieris corrupto ꝛ ex carẽtia spmatis viri. ꝛ ex cal. innãli. nãle tñ corpi gnãto. ꝛ frequentius vt dicit gnãtur in mulieribus lombardie. aut qꝛ magis laborãt qꝛ magis sũt subiecte: aut ꝑpter corruptionẽ nutrimẽti sicut in apulia. qꝛ dicitur cõiter ꝙ italice pessime viuũt sic ex fructibus ꝛ herbis sed bñ iduũt ꝛc̃. De augmẽto aũt vmbilici ꝛ varicib⁹: ꝛ gibbositate. ꝛ silĩbus. non curo h ap ponere aut qꝛ raro accidit: aut qꝛ forte non recipiũt curationẽ: aut qꝛ restauratoribus derelinq̃. ꝛ forte de oĩbus istis faciã vnum capitulum breue.

¶ Cplm. xix. de podagra: syatica: ꝛ artethica.

Gutta artethica syatica ꝛ podagra: ꝛ ciragra. magnã habẽt amicitiã ad iuicẽ: sed gutta potest locũ generis obtinere: qꝛ vt plurimum oẽs iste paſ. gnãnt per viã reumatismi ꝛ qꝛ reuma stillat sic gutta aq̃. ita oẽs iste paſ. possũt dici gnãli noĩe gutte. gutta igit obtinet locũ generis. Alie autẽ iiij. sũt spẽs eius. Artethica aũt potest dici cũ currit mã ad iuncturas digitoꝝ pedũ ꝛ manuũ. ꝛ ibi est tumoꝛ aliqñ. ꝛ ideo artethica ab artub⁹ nomẽ sũpsit. Syatica aũt appellat cũ mã currit ad ligamẽtũ anchaꝝ in loco qui appellat vertebrũ ꝛ sya. ꝛ ideo qñ mã comphẽsa est in ligamẽto illo: qõ ligat os cum osse: tũc dicit syatica paſ. lꝫ posset fieri ex mala complexiõe. Cyragra aũt appellat cũ mã comphẽsa ẽ in ligamẽtis ꝛ lacertis manuũ. Podagra aũt quã

do mā comphēsa ē in ligamētis ꝛ la/
certis pedū: ꝛ non eēt magna vis si ar/
tethica obtineret nomen generis sicut
gutta. ꝛ ſm hūc modū loquendi essent
tres spēs ꝛ duo genera loco vni⁹. De
noībus tñ nulla est contētio ꝓ tanto qꝛ
magnā ꝯuenientiā habent omnia ista
in causis ꝛ signis ꝛ curis. q̄re ista oīa
possum⁹ sub vno caplo cōpꝛehēdere.

Cause. Causa aūt oīum istorum aut est exterioꝛ aut īteri/
oꝛ. Si exterioꝛ sicē nimia caliditas dis/
soluens: aut nimia frigiditas cōdēsans
aut ociū nimiū: aut retētio alicuius qđ
consueuit fluere: aut exercitiū nimium
potissime post sacietatē: aut coitus ni/
mius potissime post repletionē: crapu
la aūt est huius ꝛ nimia repletio cibi
ꝛ potus. vinū sumptū in ieiunio ꝛ vi/
nū forte sūptū p⁹ repletionē cibi ꝛ po
tus. euēit aūt ista paſ. senib⁹ ꝛ ꝯualescē
tibus ꝛ illis qui patiunt cronicas egri
tudines. ꝛ euenit in vere ꝓpter reple/
tionē: ꝛ in estate ꝓpter dissolutionē. ꝛ
in autumno ꝓpter raritatē. Si aūt fue
rit cā interioꝛ tūc ē triplex: aut. n. euenit
ex parte hūoꝛis: aut mēbꝛi: aut virtu/
tis. Si hūoꝛis sicut est sanguinis abū/
dantia: aut co. aut phlegmatis. aut me
lencolie. siue sint simplicia siue compo
sita. si ex parte membꝛi qꝛ raꝝ laxum
amplū ꝛ dilatatum in suis vūs ꝛ foꝛa/
minibus. si ex parte virtutis aut quia
membꝛum debile siue ante. aut qꝛ fili⁹
podagrici: aut qꝛ debilitatū est per ac/
cidens. ꝛ ita debilitas particule patien
tis est foꝛtissima causa. ꝛ foꝛtitudo vir
tutis impellentis alioꝝ membꝛoꝛum.
Et est intelligendū ꝙ tanta humiditas
currit aliquando ad iuncturam ꝙ ver
tebꝛum resilit sciam ꝛ claudicant nisi
ꝯrantur. Materia sciatice vt plurimū
continetur in iunctura. deīde vadit ad
neruum latum. deinde a toto coꝛpoꝛe
currit materia ad locum pꝛeter mate/
riam pꝛimam.

Signa. Intelligendum ꝙ in co gnitione cause frequen/
ter decipimur. vt verbi gratia paſ. iun/
cturarum erit aliquando de causa fri/
gida ꝛ nos opīamur ꝙ sit de causa ca.
ꝛ applicamus frigida. ꝛ talia frigida
iuuant aliquando narcotizando: stupe
faciendo enim sedant doloꝛes. ꝛ ideo
qꝛ frigida iuuant credimus ꝙ materia
sit ca. lꝫ frida: ꝛ ita sum⁹ decepti. Pꝛe/
terea mā erit aliq̄n ca. ꝛ nos credimus
ꝙ sit frigida. ꝛ applicamus ca. ꝛ iuuāt
mām exalādo si coꝛp⁹ nō fuerit plecto
ricū. ꝛ qꝛ ca. iuuant credimus ꝙ mā sit
frigida: ꝛ tñ est ca. ꝛ ita sum⁹ decepti.
Pꝛeterea aliq̄n mā multa frigida mo/
uet poxismaliter ad iuncturas: ꝛ idu/
cit magnū doloꝛem. ꝛ qꝛ co. ē de facili
mobilis. ideo co. cōicatur ꝛ fluit. ꝛ ita
rōne doloꝛis totū mēbꝛū ē ca. rubeum
aliq̄n cū fe. ꝛ ē vꝛina coloꝛata ꝛ itensa
ꝛ cū velocitate pulsus ꝛ īsomnietate ꝛ
siti. ꝛ tūc manifeste videtur nobis ꝙ cā
pꝛincipalis sit calida. ꝛ tñ est frigida.
Sed furia paroxismi inducit talia sin/
thomata. His igit modis ꝛ aliis mul/
tis decipimur in passionibus artethicis
qꝛ materia continetur interius in ner/
uis ꝛ lacertis ꝛ ligamentis. ꝛ non ap/
paret nobis interius. Consideremus
igitur in pꝛimis locum tactu si est cali/
dus. ꝛ si complexio cōsuetudo. ꝛ etas
ꝛ aer. ꝛ tempus anni conueniunt in ca/
liditate: ꝛ ita de aliis particularibus. ꝛ
si sic pꝛobabile videtur ꝙ mā sit ca. ꝛ si
locus inueniatur frequenter tactu frigi
dus. ꝛ alia oīa seu plurima particula/
ria conueniant in frigiditate: satis est

rationabile q materia sit frigida. Con siderentur igitur particularia diligen ter ꝛ in paroxismo ꝛ ante ꝛ post. De inde ad signa magis particularia veni amus. Si aũt dolor artethicus fuerit sine grauedine: solum est ibi mala cõ plexio sine materia in causa. Si autem cum grauedine: non solum est ibi ma la complexio sed etiam materia. vnde materia aliquando est simplex: aliquã do composita q si medicus fuerit dili gens ꝛ in applicatione medicaminum non conferunt nec calida nec frigida: materia videtur composita: ꝛ si ex ca lefacientibus temperate dolor augmẽ tetur: corpus videtur esse plectoricum quare est aliter operandum. Deinde ad magis particularia veniamus. Si dolor est magnus: ꝛ color est rubeus: ꝛ dolor est exterius vel interius: exten siuus: pulsatiuus: ꝛ vrina ẽ ru. spissa: ꝛ pulsus plenus: ꝛ q magis affligatur in hora matutinali: ꝛ complexio est san guinea: ꝛ etas adolescentie: ꝛ vite sua uitas: ꝛ tempus vernale: ꝛ precessit gaudium: ꝛ multiplicauit cibaria que generant sanguinem: satis est rationa bile q causa huius pas. sit sãguis. Ta men intelligendum q debile signum su mitur a calore vel a colore: q materia est in interioribus profunda. Si autem dolor est acutus pungitiuus multum in tensus ꝛ color est citrinus: ꝛ vrina est colorata ꝛ tenuis: ꝛ egestiones coleri ce: ꝛ pulsus est velox. ꝛ corpus cali dum: ꝛ potissime particula patiens ꝛ ipse colericus est: iuuenis: qui cucur rit ꝛ laborauit ꝛ tempus ẽ ca. sic estas ꝛ precesserunt ea que multiplicant co. ꝛ ita de aliis particularibus: certe sa tis videtur rationabile q causa huius pas. sit co. Si autem dolor est modicus ꝛ color non est immutatus: de quo sit cu randum: ꝛ vrina est remissa ꝛ spissa: ꝛ egestiones sunt mucilaginose: ꝛ est ta ctu frigidus: ꝛ ipse est phlegmaticus se nex: ꝛ tempus est hyemale: ꝛ multipli cauit cibaria que generant phlegma: ꝛ est homo mali regiminis ꝛ diues: tunc bene videtur rationabile q materia ẽ phlegmatica: ꝛ hec materia que freq̃n tius inducit dolores artethicos: ꝛ po tissime cum est crudum est crudum. Si autem est modicus: ꝛ patiens extenua tus. ꝛ vrina remissa. ꝛ tenuis: ꝛ cũ hoc est melencolicus de complexione: ꝛ tẽ pus est autumnale: ꝛ precessit regimen multiplicatiuum melencolie: ꝛ ita de aliis particularibus: tũc materia videt melẽcolica. licet raro accidat ista pas. de materia melencolica. Si aũt dolor fuerit extensiuus sine grauedine: ꝛ pre cessit regimen multiplicatiuũ vẽtosita tis: tũc videtur materia ventosa.

Pronostica.

Magister pri mus Hyp. do cuit pronosticare. eunuchi non poda grizant neq calui fiunt. ꝛ est verũ quã tum est ex pte coitus: sed hodie vadit aliter negocium q eunuchi ꝛ mulieres ꝛ omnis sexus ꝛ omnis etas multipli cant malum regimen: ꝛ ideo incurrunt podagram. Secundo possumus pro nosticare q omnes iste pas. sunt heredi tarie: vt plurimum ꝛ potissime poda gra. sperma enim maculatum est cum sequatur corporis complexionem: ꝛ ideo sicut lepra est morbus heredita rius: ita ꝛ podagra. Tertio possumus pronosticare q dolores artethici indu cunt maciem in membro ꝛ tenuitatem. Quarto q artethica confirmata nõ re cipit curationem potissime quando est ex humoribus diuersis. Quinto sic ar

tethica de materia colica in homine q multum se replet mortem subitam inducit. Sexto sic sciatica & podagra cũ sunt curata de facili propter modicam occasionem revertuntur propter situ3 membri & latitudinem meatuũ. in aliis aũt iuncturis non fit ita de facili recidiua. Septimo sic inter omnes dolores guttarum sciaticus dolor maior est. Octauo dolor artethicus non inducit spasmũ: qr non est in chordis & neruis sed in ligamentis fm Gal. Nono sic in podagra bursa testiculorum prolõgatur. Decimo possumus pronosticare sic: quando doloribus iuncturaru3 superuenit vrina spissa multa vel vt subiugaliũ: aut varices: curatio fit egritudinis. Undecimo sic: si a pricipio succurramus passionibus iuncturaꝝ: de facili fit curatio. Duodecimo sic: aliquando febris curat dolores iuncturarum: & aliquando facit euenire.

Cura. Circa mãm istã multa sũt cõsideranda: qm̃ si mã est solũ ex mala cõplexione q apponant solũ alterãtia: & si est cũ mã q digerat & euacuet. & si mã est simplex q apponant simplicia: & si composita q medicamina cõponant. & diuersimode fm diuersitatem cõponentiũ. Deinde cõsideremus si mã est frigida: & tunc nõ apponamus medicinas ca. qm̃ traheret mã ad locũ dato q corpus non eẽt plectoricum. deiñ cõsideremus si mã ẽ ca. & tunc nõ apponamus medicinas frigidas: qr nimis condensarent mãm. nisi cogeret nos vehemẽtia doloris. & tũc ponant repressa: & q parum morentur iuxta conuenientiã pticularium. deide debemus cõsiderare de phlobotomia q non fiat in principio. qm̃ reddit hu. cursibiles: nisi mã esset sanguinea: & q alia pticularia cõuenirẽt. Deide consideremus medicinas laxatiuas q non dentur fortes. & potissime a pricipio. & si dent q saltim dent in pua quãtitate. Deinde consideremus q bal. nullo modo fiãt aque dul. sed in declinatione possunt fieri sulphurea & marina. Deinde cõsideremus cauteria: vnguẽta: & empl'a. & q nullum locale remedium fiat nisi corpore mundificato & bono regimine supposito. nisi malitia sinthomatũ coegerit ad hoc: qm̃ stupefacientia apponunt tunc. Deinde cõfortemus mẽbrum mandans vt non mittat. deinde membrũ cui mandat vt non recipiat. diur. enim nõ competunt in pricipio qm̃ adurunt sanguinem & faciũt materia3 fluere ad locu3. & si esset possibile bonum esset q vinu3 omnino auferreret & q loco ei⁹ vteret ydromell'. multe cõmixtionis. repercussiua nõ apponantur corpore multum plectorico existente tyriaca multum competit. In istis passionibus corpore tamen mundificato. & dicit Aui. q medicamia debent imutari quoniam aliquãdo iuuat vna hora: & in alia nocet. Et est intelligendum q vomitus mirabiliter cõfert in pas. iuncturarum: & ante cibum & post. Intelligendum q cibaria debent vergere ad grossiciem: ne humor de facili currat ad locum. non tamen debẽt esse tante grossiciei q causent cruditatem & indigestionem. Aduertendum ẽ circa istã mã3 q suspecti ad istas pas. debent facere phlobotomiam in vere primo de basilica. deinde si particularia conueniant de vena que est subtus cauillam de parte exteriori. deide fiat vomitus. deinde det medicina laxatiua. hoc idem fiat in autumno si videt expediens. Uitet omnia nimis ca. qr

generant co. ⁊ vitent nimis frigida: q̄ gnāint phlegma. ⁊ vitent ēt illa que ge/ nerāt meliam. ⁊ cū poxismus approxi matur vtaẗ dieta valde tenui. vitet ēt oīa que generant hanc pas. que supius posita sunt. His generalibus visis: ad pticularia accedamus:

¶ De curatiōe cū mā est sanguinea.

(i)N primis fiat fortis abstinen tia. Utaẗ igitur portul. cuc. ⁊ melonibus. ⁊ vtatur ordeato auenato: ⁊ vtaẗ auibus cāpestribus: ⁊ vino multū limphato cuȝ aqua ordei. deinde fiat phlobotomia ⁊ de supiori bus ⁊ īferioribus: vt dictū est. deinde vtaẗ manna: cassiafi. ⁊ tamari. deide i/ frigideẗ locus aqua ro. ⁊ sandal. deiñ mitigeẗ dolor cū mucilagine psilĳ. fa/ cta in aceto. vel sic decoquanẗ folia ius quiami īter prunas: ⁊ supra locū dolo rosum applicentur.

¶ De curatiōe cū mā est colerica.

(d)Etur cibus grossus: ⁊ iō len/ tes cōpetunt prima aqua ab/ iecta: ⁊ caules prima aqua abiecta: ⁊ faba fracta: ⁊ ea que di/ cta sunt in pas. sanguinea. Deinde fiat vomitus. deide vtaẗ isto siru. ℞. por/ tul. lentigi. aq̄ fontis: añ. ℥. iĳ. suc. cucu. lib. ß. diuȝ. sanda. añ. ℥. j. floꝝ viola. flo rū nenufar. añ. ℥. iij. aque ro. lib. ß. pa/ nis zuccha. lib. j. fiat siru. Deinde pur/ getur cum elio de suc. ro. quoniā istud medicamen fuit specialiter inuentuȝ ꝓ pter guttas ca. aut purgetur cum mira bol. cit. paratis sicut oportet. ⁊ cassiaf. manna ⁊ tamarinō: deinde mitigeẗ do lor sicut dictuȝ est in pas. sanguinea. vl sic. ℞. sumitatuȝ papaueris al. ⁊ si nō inueniantur sumatur semen eius vsq3 ad. ℥. j. iusquiami: pomorum mandra/ gore: sumitatum lactu. ana. ℥. ß. opĳ. ℈. ĳ. butiri vaccini sine sale. farine siligi/ nis. ⁊ aqua ro. q. s. fiat emplastrum: ⁊ tepidum apponatur loco iuncture. Ul fiat emplastrum de pane siliginis infu so in lacte vaccarū cum modico opio. ⁊ desuper applicetur: deinde conforte tur membrum mandans sic. ℞. acacie terre sigillate: boli armenici psidie. ba laustie. sumac. myrtillorum: omnium sandal. añ. ℥. ĳ. conficiantur cum oleo myrtino ⁊ cera. q. s. ⁊ fiat emplastrum ⁊ extendatur supra allutā ⁊ supra par ticulam patientem applicetur vt mate ria antecedens non fluat ad locum: de inde euaporetur materia coniuncta. ⁊ fomentetur particula patiens per hūc modum. ℞. camomille. mellilotivīol. rosarum: ana lib. ß. amigd. amararum: fenugre. se. lini. ana. ℥. j. aceti al. ℥. iij. ⁊ decoquatur in aqua. q. s. ⁊ fiat fomen/ tatio. ⁊ fiat ter in die. deinde vltimo fi/ ant ventose: setones: cauteria: sanguisu ge ⁊ similia.

¶ Cura cuȝ materia est phlegmatica.

(i)N primis vtatur vomitu ⁊ ante cibum: ⁊ post repletio/ nem cibi ⁊ potus in die: ⁊ no cte non. Decoquatur igitur raphanus in aqua vbi sit acetum ⁊ oleum sisami num ⁊ sorbeat aquam ⁊ prouocet vo mitum cum penna. deinde fiat clistere. ℞. vtriusq3 centauree: ana. M. ĳ. suc. blete: lib. ß. mal. bismal. viola. mercu/ rial. ana. M. j. sal. mell. ana. ℥. ß. furfu ris plenam manum. olei viol. ℥. iij. fiat decoctionis lib. j. ⁊ fiat clistere. deinde digeratur materia per hunc modū. ℞. camedros: camepiteos: gētiane: rube

ficce:raď.aristol.ana lib.s. gariofi.ci/ namomi:peonie:anisi:marat. ana.℥.j. mell'ro.lib.ij.fiat sir. Uel posset digeri materia cũ his electuarijs:potissime i tempore hyemali. ℞.diatrion: pipere on.dianison.diacimini:dianthos:cum musco:ana lib.s.misceantur.deide pur getur sic. ℞.benedicte. hermod .ʒ.v. yeralogodion.ʒ.iij.misceantur.vl sic. ℞.hermod.℥.j.aloes: agarici: pedis cornini:medulle cartami:turbith :ana ʒ.ij.pulpe coll.ʒ.j.triũ grano. piperis zizi.cinamo. gariofi. anisi: bdelij. ma sticis.ana.℈.ij.foliorum absinth.folio rum mente.suc.caulium:ana.ʒ.iij. con ficiantur cum ydromell.q.s.⁊ fiat mas sa:⁊ cum vti voluerit accipiat.℥.s. aut plus:aut minus:ẜm conuenientiã par/ ticularium.⁊ fiant pill.⁊ exhibeantur eunti dormitum.deinde corpore suffi/ cienter mundificato euaporetur mate/ ria cõiuncta.primo per emplastra .℞. armoniaci:oppoponaci : galbani :eu/ forbij.ana.℥.s.temperẽtur in aceto for tissimo. Postea accipe ceram ⁊ oleum de lilio.⁊ picem naualem.q.s.⁊ fiat em plastruꝫ.vel potest resolui materia cũ isto oleo. ℞.castorei:sinapis:nucis ro mane:colloquintide:asse.ana.ʒ.iij.de/ inde. ℞. viperam vnam ⁊ vespertilio nes.x deinde.℞.aristol.costi: radicis lilij.ana.℥.j. omnia ista bene contrita buliãt in oleo antiquo.⁊ cum isto oleo patiens inungatur.deinde ad resoluen dum materiam fiat fomentatio. ℞.ma iorane.foliorum ruthe: foliorum lau ri.añ:M.j.anisi:maratri:semi. ruthe: ana.℥.ij.fecis aceti:lib.j.aque.q.s.⁊ bu liant simul ⁊ fiant fomentationes:dein de mitigetur dolor sic. ℞.mucillagi.fe nugre:⁊ semen lini:caulium recentium ana.℥.ij.olei rosa.olei sisamini: ana.℥. j.cere.q.s.⁊ fiat vnguentum vel fiat em plastrum ⁊c.deinde fomentetur mem/ brum mandans ⁊ membrum cui man/ datur. ℞.sauine:nucis cipressi: ossium adustorum:ana.℥.j.dragaganti : gũmi arabici:masticis:thuris : ana.ʒ.iij.glu/ tinis piscium.q.s.⁊ fiat emplastruꝫ .de inde fiant bal.sulphurea:aut alumino sa:aut salsa :deinde fricetur particula patiens cum sale ⁊ alumine pulueriza tis in sacculo positis.deinde fiant cau/ teria sicut oportet:⁊ vbi oportet. die/ ta sit tenuis quo ad quantitatem .vta tur igitur frixis ⁊ assis:⁊ auibus cam pestribꝰ:⁊ risi: ⁊ vino grosso antiquo cum multa aqua.⁊ similibus grossis: non tamen in tantum ꝙ corrumpatur digestiua

Curatio materie melencolice.

r Ecipe suc.bora.suc. fumi ter re:suc.buglose:suc. scabiose: suc.mellisse:suc.lapacij acuti ana.℥.ij.camedreos:camepiteos:beto nice:saluie:origani:calamenti :ana.℥. j.mel.ro.lib.j.fiat siru. deinde purget cum yeraruf.aut cum mirabol.indis : bellicis ⁊ emblicis . deinde fiãt ea que dicta sũt in materia phlegmatica.

Curatio materie ventose.

i Sta aũt sunt materialia que curant materiam ventosam: raď.aristol.gẽtiane:rutha:ca storeum:origanum:calamentum:ani/ sum:maratrum:⁊ similia. ⁊ ex istis fi/ at fomentatio:aut vnguentum:aut em plastrum:aut oleum. Intelligendũꝫ ꝙ tyriaca valet in omnibus passionibus vt dictum est:corpore tñ mundificato.

Clarificatio. Intellige̅du̅ q̅ sciatica passio inter omnes humores plus generatur et freque̅tius ex phlegmate: et quia multum abundat: et quia fluit ro̅ne sue humiditatis et liquiditatis: et quia natura ordinauit phlegma vt iret ad iuncturas vt humectaret eas ro̅ne suorum motuum. humor au̅t calidus et licet esset magis fluxibilis nihilominus non fluit ad iuncturas sed magis dispergit aut euaporatur. humor au̅t melicus non fluit cum sit humor grossus. et si causet dolorem sciaticum: hoc est ratione congestionis. Secundo notandum q̅ licet ossa non sentiant nec ligame̅ta. et ita in sciatica non deberet esse dolor. tamen sentiunt ro̅ne membrorum multum sensibilium cum quibus coniungu̅tur: et ita in sciatica est dolor magnus valde: et potissime in tempore paroxismi. ita q̅ locus calet et rubet vbi multi decipiuntur credentes q̅ sit materia ca. cum sit possibile q̅ sit frigida. sed ro̅ne doloris hu. ca. mittunt ad locum. Tertio notandum q̅ frequentius incurru̅t sciatica̅ et podagram iuuenes non castrati q̅ castrati: quia castrati tarde icurru̅t huius passionem iuxta illud Hypo. vt dictu̅ est: eunuchi no̅ podagriza̅t etc. qm̅ licet isti omnes abundent in superfluitatibus: et virtus sit debilior: nihilominus deficit calor et virtus que moueant materiam et cum hoc non errant isti tm̅ in regimi̅e: et potissime in coitu q̅ est fortissima causa passionum iuncturalium et potissime imediate post cibum. Nu̅c autem mulieres non laborant in coitu nec eunuchi coeunt. ideo raro incurru̅t pas. iuncturalium. Iuuenes au̅t non castrati sunt fortes et calidi: et acquiru̅t superfluitates ro̅ne mali regiminis: et io̅ dicebat Gal. supra illum amphm. eunuchi etc. filii huius temporis viuunt in suauitate: luxuria: et gulositate. et io̅ fiunt podagrici. semen enim coinquinatum est culpa parentum. Quarto nota̅dum q̅ artethica de materia frigida: licet materia sit magis grossa et compacta et qua̅tum est ex hoc reddatur cure difficilioris q̅ si esset de materia ca. cum calida sit magis exalabilis: et citius digestibilis. nihilominus aliud est quod reddit sciaticam de materia ca. difficiliorem ad curandum. quorum vnum est malitia sinthomatum: et quia humor est cursibilis de facili currit ad locum ro̅ne doloris: et quia est contra cursum particularium: ideo causa est fortis valde aliter non esset generata de materia ca. Quinto aduertendum q̅ sciatica pas. largo modo accipiendo potest causari de mala complexione sine materia: et tunc non est tumor aliquis nec itus nec extra: tamen hoc est de raro contingentibus: proprie au̅t loquendo de sciatica semper est cum materia cu̅ ista pas. de genere apostematum sentiatur etc. Sexto intelligendum q̅ membrum quod est subiectum harum pas. s. podagra. ciragra. artethica: sciatica: non est neruus sed ligamentum. et si dicatur quomodo est ibi tantus dolor. Dico q̅ non e̅ ibi per proprietatem sed per compassionem membrorum cum quibus habent colligantiam. Septimo nota̅dum quoniam licet plures nerui veniant ad scia̅ tamen maior dolor est in podagra licet non sint tot nerui: quia fluxus hu̅orum e̅ ibi maior. et coartatio et co̅pressio maior. quare etc. Octauo aduertendu̅ q̅ pas. iu̅cturaliu̅ frequentius et plus accidit i vere propter humores qui tu̅c mouent qui in hyeme aggregati era̅t. secu̅do in

autumno propter inordinationem tē/
poris ⁊ multitudinem fructuum. No/
no considerandum ꝙ cum huius egri/
tudo sit de genere apostematuꝫ. ⁊ apo
stemata terminent aut per insensibileꝫ
euacuationem: aut per saniem: aut per
sclirosim. quero per que istarum termi
nationum ista apostemata magis ter/
minentur. dico ꝙ magis per insensibi/
lem euacuationem. ⁊ ad hoc laborant
omnes: non per saniem. qꝛ virtus ē de/
bilis ⁊ calor qui non generat snieꝫ cū
sint membra ossuosa ligamenta frigi/
da ⁊ insensibilia. Decimo notandum
ꝙ lapis potest in iuncturalibus gene/
rari ⁊ ratione materie phlegmacice ⁊
ratione stricture meatuum: ⁊ licꝫ calor
fortis deficiat qui est necessarius ad ge
nerationem lapidis. acquiritur tamen
calor extraneus sibi sufficiens rōne co
artationis. ⁊ ita generatur lapis in ve/
sica lꝫ sit membrum frigidum. Undeci
mo notandum ꝙ licꝫ in egritudinibus
cronicis sit incboandum a debili medi
camine in acutis a forti. tum qꝛ in hoc
casu materia est profundata in mem/
bro ⁊ remota etiam conuenit medici/
na de se fortis. sicut sunt yere magne. qꝛ
cassiafi. ⁊ mirabol'. parum valent. nisi
ꝙ a principio detur fortis debilis. hoc
est dictu ꝙ medicina de se sit fortis sed
detur in parua quantitate. Duodeci/
mo aduertendum vtrum vinum com/
petat cum sit ca. ⁊ sic. ⁊ confortatiuum
⁊ consumptiuum. dico ꝙ a principio
corpore existente plectorico nullo mo
do competit vinum. qꝛ facit humores
currere ad locum. ⁊ cum hoc ratione
indigestionis conuertitur in acetum. ⁊
ita percutit neruos. In declinatione au
tem corpore mundificato bene potest
competere in parua quantitate. ⁊ ideo
volunt auctores ꝙ in omni egritudine
neruali abstineāt patientes a vino a pri
cipio ad minus per. xl. dies: imo etiaꝫ
suspecti omnino abstinere debēt. ⁊ hoc
intelligitur in morbo complexionali:
in morbo cōmuni non haberet locum.
Decimotertio aduertendum ꝙ oxill'.
potest competere ī istis pas. dum tamē
materia nō sit reumatica: nec nocet ace
tum qꝛ sunt in radice ca. vt mel. qꝛ pe/
netrat ⁊ subtiliat ideo potest compete
re. Et iuxta hoc intelligendū ꝙ in pas.
iuncturalium proprie loquendo nō est
tumor de quo sit curanduꝫ. sed qꝛ ma/
teria conuertit se ad neruos ⁊ loca ꝓ/
xima tunc apparet ibi tumor. ⁊ tunc ar
tethica posset appellari gutta: ⁊ ita ge
nus habet duo nomina vt dictum est.
Decimoquarto intelligendum ꝙ phlo
botomia ⁊ bal. non competunt directe
in artethicis pas. quoniam reddunt hu
mores cursibiles. ⁊ ideo tardemꝰ quā/
tum poterimus ⁊ permittamus mate/
riam maturare. Si autem competat
phlobotomia hoc est quando corpus
plectoricum est: ⁊ pas. est de sanguine.
⁊ virtus est fortis: ⁊ ita de alījs parti/
cularibus. Bal. autem non competit ni
si in declinatione ⁊ ꝙ corpus sit mun/
dificatum: ⁊ ꝙ bal. sit ca. ⁊ sic. vt dictū
est. Et iuxta hoc intelligendum ꝙ coi/
tus non competit cum reddat hu. cur/
sibiles ⁊c. Ultimo intelligendum ꝙ in
istis pas. proprie non est tumor: qꝛ mē/
bra in quibus fundatur ista pas. nō sūt
bene dilatabilia: ⁊ si accidat hoc est qꝛ
humores currunt ad loca vicina q̄ sūt
magis dilatabilia: sicut est caro ⁊c.

¶ Capitulum. xx. de exitu vmbilici: dislocatione: varicibus: ⁊ dolore dorsi.

Umbilicus augmentatur propter multas causas: aut propter apostema quod est sub cute: aut propter rupturam panniculi: aut quia caro est augmentata subtus vmbilicum: aut quia ibi est humiditas aut vētositas: aut propter ydropisim: et omnes isti modi: aut non recipiūt curationem: aut manu cirurgica curantur: et ideo restauratoribus derelinquo.

¶ De dislocatione.

Dislocatio fit aliquando propter spasmum de inanitione: et curetur sicut illud. et aliquādo fit propter apostema: et curetur sic illud: et causatur ex humiditate lubricante: et hoc est vt plurimum. et tunc accipiatur rutha: castoreum: euforbium: piretrum: nux cipressi: anisum: ciminū: et buliant in oleo: et cum illo oleo inungatur frequenter.

¶ De varicibus.

Varices non recipiunt curationem. et si curātur in principio fiat phlobotomia vomitus: et euacuetur humor colericus cū fortitudine. et fiant cauteria et incisiones. et sunt periculose etc.

¶ De dolore dorsi.

Si venerit ex aliquibus pas. curent illa prius et si non fricet dorsum fortiter. Deinde inungatur cum oleo de lilio. habet enim oleū de lilio hanc proprietatem quoniā dolores antiquos dorsi et capitis curat. et si corpus eēt mūdificatū tāto melius.

¶ Caplm. xxi. de antidotis et medicaminibus que valent in passionibus a capite vsque ad pedes.

¶ Caplm. i. de passionibus capitis vsque ad pectus.

Digestiuum in pas. frigidis cap. ℞. vtriusque saluie. vtriusque calamenti: maiorane: basiliconis: peonie: an. ℥. ij. se. maiorane: se. basilicōis: anisi: maratri: an. ℥. i. fiat siru. Medicamen purgans hu. frigidos. ℞. agarici: turbith: an. ʒ. ij. pulpe coll. ʒ. i. mastic. zinzi. anisi: cinamo. bdelij: salis gēme. an. ℈. ij. cōficiant cū oxill. diur. et cū vti volueris fiāt pill. et accipiat a. ʒ. ij. vsque ad. iij. scd'm cōuenientiā particularium. quoniam pulpa coll. est fortis medicina valde.

Caputpurgiū. Purgetur corpus. deinde caput sic. iniiciatur in naribus succus maiorane tepidus: vel succus mediani corticis sambuci vsque ad duas guttas vel tres. Uel fiat istud cōpositum. ℞. myrrhe: nucis muscate: nigelle: an. ʒ. ij. sal armoniaci: pulpe coll. an. ʒ. i. puluerizētur et conficiant cū oleo ro. et fiāt trocisci. et cū vti volueris distempent vna modica portio cū lacte mulieris puellā nutriētis et in naribus iniiciat. Si autē volumus directius operari buliat zinziber in vino al. puro forti. et istud vinū de mane quotidie frequenter per nares supius attrahat. et si ita facere nequerit stet resupinus et alter de isto vino tepido proiiciat per nares. et si teneat os plenū aqua tanto melius etc.

¶ Contra passionem capitis.

Medicamen contra pas. ca. capitis odoret rosas: sandal. cāphoram. nenuphar. aqua ro. quia materia existens in capite bene di/

geritur per odores. Deinde vtatur isto sirupo. ℞. siru. ro. viol. nenuphi. siru. acetosi: ana. lib. ʒ. misceantur. Deinde pur. cum elio de succo ro. deinde si caput est calid. ⁊ non possit dormire. distemperetur farina papaueris cū oleo ro. ⁊ oleo salic. ⁊ nenuphi. ⁊ aqua ro. lacte mulieris ⁊ modico aceti. ⁊ pannis duplicatus imponatur fronti ⁊ timporibus: ⁊ de isto medicamine ponat in foraminibus narium. ⁊ odoret istud medicamen ⁊ attrahat anhelitum per nares quoniam istud facit mirabiliter ad infrigidationem capitis interius in profundo. Deinde si volumus purgare caput resoluatur camphora. sandal. in aceto squill. ⁊ oleo ro. ⁊ vna gutta vel due in naribus instillentur.

¶ Pillule ad caput.

Pillule suauiter purgantes caput quasi ab omnibus hu. sꝫ de phlegmate plus. ℞. turbith. aloes: añ. ℥. ʒ. pulpe coll. diagredij: añ. ʒ. j. mastic. ʒinʒib. anisi: bdelij: cinamomi: foliorum absinthij: foliorum mente: añ. ℈. ij. conficiantur cum ydromell. ⁊ dentur. ʒ. ij. vel. iij. iuxta conuenientiam particularium.

¶ Ad melencoliam purgandaꝫ.

Medicamen purgans melencoliam. ℞. agarici: epithimi. foliorum sene. cortic. mirabol. indorum bene gumosorum: ana. ʒ. ʒ. lapid. armenici nonies abluti. ʒ. ij. spice nar. marat. mastic. cinamomi: foliorū absinthij. salis gēme: añ. ℈. j. conficiantur cum oxill. squill. ⁊ exhibeatur ab ℥. ʒ. vsqꝫ ad. ℥. j.

¶ Medicamē purgans oēs hūores.

Medicamen purgans omnes humores. ℞. bora. fumi terre. absinthij. liquir. mund. vuarum pas. mund. abarill. añ. ℥. j. fiat decoctio ⁊ in decoctione distemperentur cortices omnium mirabol. bene gūmosorum: añ. ℥. iij. fricent lento igni ⁊ colentur ⁊ colatura detur in aurora vsqꝫ ad. ℥. iiij. ⁊ si volumus plus euacuare de colera addamus cassiafi. ⁊ tamarind. ⁊ si plūs phlegma addamus turbith. ⁊ aloes. ⁊ si plus de melencolia addamus agaricum ⁊ lapidem lazuli. ⁊ reprimātur iuxta naturas suas sicut docet Eben Mesue.

¶ Ad dolorem capitis antiquum.

In dolore capitis antiquo corpore mundificato. ⁊ bono regimine supposito multum valet oleum de lilio si caput inungatur.

¶ Medicamen in passionibus oculorum.

Medicamen in passionib⁹ oculorum sicut ē obtalmia de materia ca. cum magno dolore. ℞. memite: dragaganti: gummi arabi. infusorūꝫ: olei ro. olei mandragore. albuminis ouorum: ana. ʒ. j. conficiātur cum aqua ro. aut aqua papaueris: aut cum aqua coriand. ⁊ vna gutta oculis instilletur corpore tñ mundificato.

¶ Medicamen obtalmie.

Medicamen in obtalmia antiqua cum vlceribus difficilis consolidationis. ℞. aloes abluti: tucie parate: sarcocoll. nutrite: ceruse ablute: añ. ʒ. j. nitri combusti: myrrhe: dragaganti combusti: ana. ʒ. ʒ. conficiantur cum al. ouorum: ⁊ aqua ro. ⁊ fiat collirium ⁊ vna modica gutta oculis instilletur.

¶ Medicamen in doloribus antiquis oculorum.

M Edicamen qd valet in doloribus antiquis oculorum. ℞. climie lote. eris vsti. ceruse lote: acacie lote: ana. ʒ. j. opij: licij: castorei: croci: aloes: an. ℈. j. conficiantur cum mucillagine. gumi arabi. & aqua ro. & fiat collirium: & vna modica gutta in oculis instilletur.

¶ In constrictione lachrymarum.

M Edicamen ꝯstringens lachrymas & acuens visum quando causa est ca. & corpus mundificatum. ℞. tucie parate sicut oportet: anthimonij. myrrhe: carimie. auri: argenti: corallii: margaritarum perforatarum corticis thuris: an. ℈. ij. puluerizentur. in vltimo deinde apponatur camphore. ʒ. ß. musci grana. vj. & conficiantur cum aqua pluuiali vbi temperati fuerint myrtilli: & sumach.

¶ In albugine.

M Edicamen qd valet contra albugines maculas. & albedies ℞. cancri marini adusti: pulpe coll. zinzib. ossis sepie: nit. salis gemme: piperis: spume maris: corti. ouorum a quibus exiuerunt pulli. stercoris lacerte viridis: margaritarum: an. ʒ. j. fiat puluis subtilissimus. & modica quantitas oculis instilletur & curat omnem maculam curabilem si corpus fuerit mundificatum.

¶ Ad corrosionem palpebrarum.

M Edicamen contra corrosiões palpebrarum. ℞. climie argenti. ʒ. j. vitreoli. ℈. j. conficiantur cum aqua pluuiali: & modica gutta corrosioni applicentur.

¶ De illis qui vident de longe & non de prope.

M Edicamen qd valet illis qui vident de longe & non de prope. ℞. fellis corui. ancipitris: perdicis: gruis: mellis collati: ana. ʒ. j. olei de balsamo. ʒ. ij: misceantur & quotidie oculis instilletur.

¶ Medicamen acuens visum.

M Edicamen qd valet medicis vt possint videre contenta in vrina: & q sciant bene discernere de coloribus. & valet barbitonsoribus vt possint percutere in medio vene: & valet lectoribus & monachis vt sciant legere litteras minutas. ℞. tucie parate sicut oportet. climie auri & argenti: eris vsti: ceruse lote: spuma maris. salis gemme: salis armoniaci: trium granorum piperis: gariofi. an. ʒ. j. camphore. ℈. j. conficiantur cum aqua eufragie montane. & quotidie mane & sero oculis instilletur: & facit mirabilia in homine boni regimis aliter totum gaudium transit.

¶ In dolore aurium.

M Edicamen contra dolorẽ aurium ex sanie & vlcere. ℞. myrrhe: olibani: nit. galbani: ana. ʒ. ij. suc. papaueris al. amigd. amararum excorticarum: an. ʒ. j. conficiantur cum aceto. & fiant trocisci. & si dolor fuerit vehemens clamosus distemperetur cum oleo rosa. & lacte mulieris. & modico opio. & auribus instilletur. Et si non est tantus dolor distemperetur cum aceto albo. & infundatur.

M Edicamen cõtra dolores antiquos aurium cum est ibi sanies. ℞. capitis malorum gra. & corticis eorum: aristol. vitrioli: galle. cortic. thuris: myrrhe: olibani: aluminis: ana. ʒ. ij. conficiantur cum aceto. & fiant trocisci.

¶ Ad tinnitum auris.

Edicamen ꝯ tinnitū ⁊ ꝯ paſ.
m antiquas aūriuz. ℞. vtriuſq;
elli caſtorei myrrhe. ſe. ruthe
aniſi. marat. maſtic. thur. cōficiant cuz
aceto. ⁊ auribus inſtilletur.

¶ Contra humiditates aurium.

Edicamē ꝯ hūiditates ſuper
m fluas auriū. ℞. ſcoriā ferri. ab
luatur cū aceto. Deinde deſic
cetur. deinde fortiter conterat. ⁊ p hūc
modū fiat. ix. deinde buliat in aceto do
nec venerit ad ſpiſſitudinem mellis. ⁊
vna gutta auribus inſtilletur.

¶ Ad eradicandum verrucas.

Edicamen ad eradicādū ver/
m rucas ⁊ excreſcētias vbicūq;
fuerint in toto corpore. ℞. ſa/
lis armoniaci. vitrioli vſti corticis thu
ris. myrrhe. añ. ʒ. j. fiat pul. ⁊ cū aceto
fiant trociſci. ⁊ cū vti volueri[m]9 fricen
tur excreſcentie fortiter ⁊ parū de iſto
medicamie deſup appōat. iſta tñ opa/
tio fiat p9 euacuationē rōne doloris.

¶ Contra corroſiones dentium.

Edicamen contra corroſiōes
m dentiū ⁊ dolores. ℞. piperis
piret. lactis titimali. galbani.
ſtoracis. calamite. añ. ⁊ fiat confectio.
⁊ dens illiniatur.

¶ Ad dolorem dentium.

Edicamē ꝯ dolorē dētiū pul/
m ſatiuū. ℞. pulpe coll. aloes.
buliant diu in oleo ⁊ aceto in
vaſe ferreo. ⁊ vna gutta inſtilletur i au
re que eſt ex parte doloris.

¶ Cauterium in dolore dentium.

Auteriū qd valet i dolore dē
m tium qñ oia medicamina deſi
ciunt. Accipe duas acus lon
gas de ferro. ſeu calibe ⁊ igniant ⁊ ap
plicent denti dolenti per cōcauitatē ali
cui9 calami. ⁊ poſtea aliā ſic ⁊ deiceps.

¶ Ad firmādū ⁊ dealbādū dentes.

Edicamē dealbans ⁊ confor
m tans gingiuas. ℞. ſalis gem/
me. ⁊ miſceat cū melle. ⁊ lige
tur in charta ⁊ proiiciat ſupra prunas.
⁊ igniatur ſicut carbo. Et deide extin/
guatur in vino ⁊ deſiccet ⁊ puluerizet
℞. huius ſalis ſic parati. ℥. ſ. myrrhe.
ſpume maris. cinamomi. nucis cipreſſi
florum ſquināti. ligni aloes. añ. ʒ. ij. fiat
puluis. ⁊ ponat in ſacculo. ⁊ fricentur
dentes. vel conficiantur cum melle. ⁊ il
liniantur ⁊c.

¶ De confortatione dentium.

Edicamen confortans dentes
m ℞. maſticis: thuris: cornu cer
ui aduſti: nucis cipreſſi: radi/
cis centauree. capill ve. aduſto℞. pul/
uerizentur ⁊ miſceant cuz melle. ⁊ cera
⁊ oleo: ⁊ fiat cōfectio ad modum vn/
guenti. ⁊ illiniantur dentes.

¶ Caplm. xxij. de antidotis que valēt contra paſſiones ſpiritualium.

MEdicamen digerens mām frām in cōcauitate pectoris cōtentaz
℞. rad. yreos. liliij. iſopi.
añ. ʒ. j. praſſij. ʒ. ſ. fenu. liq. mūd. vuarum
paſ. mund. abarill. caricarum: dactil. añ.
℥. j. mell. lib. j. fiat ſiru. Mā digeſta pur
getur ſic. ℞. turbith. ʒ. ij. agarici. ℥. ſ. li
quir. mund. zinzib. al. maſticis. ſalis gē
me vuarum paſſa. mund. abaril. añ. ℈. j.
conficiantur cum ydromell. ⁊ fiat pill.
⁊ exhibeantur eūti dormitū ſtomacho
vacuo. Si aūt mā calida dominetur in
ſpiritualibus digerat ſic. ℞. capill. ve
re. lib. ſ. iiij. ſe. frigi. añ. ℥. j. florum nenu/
phari. florum viol. añ. ℥. iij. panis zucca.
lib. j. fiat ſiru. Deinde purgetur ſic. ℞.

oꝝ boꝝ. floꝛũ viol. liquir. mũd. vua/um passa. mũd. abarił. añ. ℥. j. fiat de/coctio ⁊ in decoctione distemperentur cortices mirab. cit. bene gumosoꝝ. ℥. j. fricentur ⁊ colentur. ⁊ colature addat cassiaf. mũd. ℥. j. ⁊ detur i auroꝛa. Uel purgetur sic in tẽpoꝛe hyemali. ℞. reu/barba. aloes. añ. ʒ. j. diagrediũ. ℈. j. mastič. spicenar. liquir. mund. iuiubaꝝ. añ ℥. j. conficiã ur cũ siru. viol. ⁊ fiãt pilł. ⁊ exhibeantur in pꝛincipio noctis.

¶ In pꝛincipio squinantie.

m Edicamen quod valet i pꝛincipio squinantie ⁊ relaxatiõe vuee: ⁊ duaꝝ amigda. si cã fuerit ca. ℞. gallaꝝ viridiũ. sumac: mirtilloꝝ: psidie. balaustie: liquiri. mund. vuaꝝ passa. añ. ℥. j. conquassent ⁊ bu/liant in aqua pluui. ⁊ fiat gargarisma. Si ãt fuerit causa frigida. ℞. masticis. thuris. laudani. myrrhe. liquir. mund. vuarum passaꝝ. caricarum. añ. ℥. ij. fi/at decoctio in aqua. ⁊ fat gargarisma.

¶ Ad stringendum fluxum humoꝝ.

m Edicamen quod valet ad re/stringendum fluxum humoꝝ ca. a capite ad pect⁹ ⁊ mem/bꝛa subiecta. ℞. se. papaueris albi. co/riandi. dꝛagaganti. infusi. amigd. succi liquir. añ. ʒ. i. conficiantur cum siru. mirtino. ⁊ fiant pillule: ⁊ teneantur in fauci bus hincinde. ⁊ potissime quãdo doꝛ/miet cum tunc magis fluat reuma. Et si materia esset frigida. ℞. mastič. thuris myrrhe. nucis cipꝛessi: stoꝛacis: calamite: liquir. mũde vuaꝝ passaꝝ iuiubaꝝ añ. ʒ. i. conficiantur cum ydromelle: ⁊ fiant pillule: ⁊ teneant in oꝛe vt dictũ ẽ.

¶ Contra asperitatem gutturis.

m Edicamen contra asperitatez gutturis. ℞. dꝛagagãti. gumi arabi. ĩfusoꝝ: liquir. mund. ⁊ suc. eius vuaꝝ passaꝝ munda. abarilł. iuiubaꝝ. añ. ʒ. iij. se. papaueris al. ʒ. ß. dactił. myrrhe. masti. thuris. añ. ℥. j. cõficiantur cum ydromelle. ⁊ fiant pilł. ⁊ teneantur in faucibus.

¶ Contra sputum sanguinis.

m Edicamen contra sputuz sanguinis. ℞. semi. poꝛtu. se. pa/paueris al. rosarum spodij. coriand. pꝛeparati. sumac. berberis. aca/cie. mirtilloꝛum succi liquir. iuiubaruz vuarum passarum mũdarum abarilł. añ. ʒ. j. conficiantur cũ mucillagine dꝛagaganti facta in aq̃ rosata ⁊ fiãt pilł. ⁊ teneantur sub lingua. aut sub faucibus.

¶ Contra tussim siccam.

m Edicamen cõtra tussim ex siccitate. ℞. amig. dul. dꝛagagã/ti gumi arabici candi penidij. succi liquir. dactił. iuiubarum. vuarum passarum mundarum abarillis. se. pa/paueris al. se. lini toꝛrefacti. añ. ʒ. j. conficiantur cum ydromelle: ⁊ fiãt pilł.

¶ Contra tussim humidam.

m Edicamen cõtra tussim de cã frã. ℞. ysopi yreos cinamo/mi maratri fisticoꝝ amigd. dulciũ. añ. ʒ. ij. stoꝛacis calamite oliba ni. añ. ʒ. ij. conficiantur cuz ydromelle: ⁊ fiant pillule.

¶ Ad vlcera pulmonis.

m Edicamen contra vlcera pulmonis: saniem ⁊ sputum san/guinis. Recipe cinamomi co/sti galbãi castoꝛei melano piperis macropiperis. añ. ʒ. iij. stoꝛacis calamite: liquiricie munde dꝛagagãti. oñ. ʒ. j. opij croci. añ. ʒ. ß. conficiantur cum ydro/melle: ⁊ fiant pillule.

¶ Pꝛo sanguine cõgelato in pectoꝛe.

m Edicamen contra sanguinem congelatũ in pectoꝛe. Recipe

yreos ysopi liquiricie munde aristolo gie fenugre.añ.ʒ.ij.piperis myrrhe.añ ℈.j.conficiant cũ ydromell.ꝛ fiat pill.

¶ Contra tremorem cordis.

m Edicamen contra tremorem cordis. ℞.florum boraginum florum buglose.añ.℥.ij. cinamomi spicenar.gariof. doronici. nucis musca.añ.ʒ.j.conserue citrãgulorũ.℥.ß.panis zucchari quantũ sufficit ꝛ fiat electuarium ꝛc.

¶ Capitulum.xxiij.de antidotis que valent in passionibus stomachi epatis ꝛ splenis ꝛ similium.

M Edicamen digerens materiam frigidam in stomacho. ℞.radic. brusci sparagi graminis añ.℥.ij. succi mente.suc. absinthij. añ. quart.j. maiorane. basiliconis. añ.℥.i.mellis rosati:lib.i.fiat sirupus. Materia digesta purgetur sic. ℞.vuarum passarum mundarum abarill. florum boraginum.florum violarum polipod.liquir.añ.℥.i. turbith.ʒ.ij. anisi.℥.ß. fiat decoctio: ꝛ in decoctione temperentur cortices mirabolanorum cheb.℥.i.ꝛ.ß. fricentur lento igni:coletur ꝛ colatura detur in aurora. Si autem materia eẽt calida digeratur sic. Recipe acetose. portulac. lactuc. añ.℥.ij.suc. cucumer. quart.j.omnium sandalorum.ʒ.ij.vini malorum granatorum.℥.ij. pãis zucchari.lib.i.fiat sirup. Materia digesta purgetur sic. Recipe liquiricie munde vuarum passarum mũdarum abarill. florum boraginum: florum violarum. añ.℥.i.prunorum.xxx.fiat decoctio ꝛ in decoctione temperentur cortices mirabolanorũ cit.gumosorũ.℥.i. fricent lento igni ꝛ coletur ꝛ colature addat cassiaf.munde.℥.i.ꝛ detur in aurora.

¶ In pas.stomachi de causa frigida.

m Edicamen contra passionem stomachi ꝛ venarum meseraicarum de causa frigida. ℞. galange.nucis muscate cinamomi triũ granorum piperis zinzibe. gariof.an. ʒ.ij.anisi marat.siseleos carui cimini.añ ʒ.i.conserue citrangulorum.℥.ß. panis zuccha.quãtũ sufficit ꝛ fiat electuariũ.

¶ Contra vomitum ꝛ singultum.

m Edicamen contra vomitum ꝛ singultum. ℞. costi mente absinthij.ro.spicenar.squinãti mastic.foliorum rosarum croci xilobalsami cassief.assari.añ.ʒ.i.ꝛ.ß.aloes agarici.añ.℥.ij.fiat puluis subtilis.tũc.℞ vini optimi odoriferi lib. vi. mell.lib. i.decoquatur donec medietas sit consumpta ꝛ pulueres predicti conficiantũr cum ista decoctione addatur panis zucchari quantum sufficit. ꝛ condiat ad modum electuarij.

¶ Contra mãs frigidas ꝛ ventosas.

m Edicamẽ qd digerit materias frigidas vẽtosas i stomacho ꝛ epate ꝛ splene. ꝛ intestinis ℞.trium granorum piperis.añ.ʒ.ij.zinzib.spicen.xilobal. apij.petro.ameos. marat.aneti.liquir.absinth.cassief.cardamomi.gariof.cinamomi.croci.cipi. anisi.siselcos.aristol.lõge.ꝛ ro. masti. assari.añ.ʒ.ß.pãis zucc.q.s. ꝛ fiat elm ꝛ potest applicari diatrion pipereon.

¶ Cõtra oppilatiões epatis ꝛ spleis.

m Edicamen qd põt appellari diareu. ꝛ valet ꝯ oppilatione spleis.ꝛ epatis ꝛ vẽtositatem. ℞.reub.℥.ß.costi.croci.cinamo. spice. cassief.assari.myrrhe sqnã.aristo. lon. ꝛ ro.añ.℈.ß.mell.q.s.ꝛ condiantur. ꝛ potest dari.ʒ.j.vel.ij.

Contra oppilationē eo ūdē.

m Edicamē qō deoppilat epar ꝛ splenē ꝛ pōt appellari dia lacca. ℞.lacce.ʒ.vj.costi.spi cenar.reub.xilob.cassie lignee.assari. cinamomi.croci.sqnāti.mastic.aristol. lō.ꝛ ro.gētiane.maratri.apij.anisi.bo li.gariof.cinmini.eupatorij.absinthij. nucis mus.cardamomi.cubebe.añ.ʒ.ß.fiat pul.ꝛ cōdiat cū pane de zucc.q.s.qm̄ confectiones q̄ sunt cū melle sūt inepti saporis.ꝛ liquefiunt ꝛ sunt abhominabiles.ꝛ ideo cōficimus vt plurimum cū zuccaro.

Pro epate.

m Edicamen qō purgat hu.ca. ab epate.℞.reub.℥.ß.lacce. ro.spodij.absinth.eupatorij. sqnāti.añ.ʒ.j.ꝯficiāt cū succo endi.ꝛ fiant trocisci.ꝛ cū vti volueris:detur cū aqua decoctiōis endi.ꝛ scar. Et ē intelligēdū ꝙ trifera sarracenica reubarbarata multū valet in h̄ casu ꝛc.

Cōtra dolorē stomachi.

m Edicamen qō valet ꝯtra pas. ꝛ ventositates ꝛ dolores stomachi ꝛ epatis ꝛ viscerū.℞. absinth.maratri.anisi.ro.amig.amararum.añ.ʒ.iij.assari.spicenar.sqnāti.se. apij.se.endi.se.scar.reub.añ.ʒ.ij.fiāt trocisci cū succo eupatorij ꝛc.

In febribus phl'aticis

m Edicamē qō valet ꝯ pyodos se.phl'aticaꝝ.℞.absinthij. squināti.suc.eupatorij.rosarū.maratri.mastic.añ.ʒ.iiij.anisi.dragagāti.sandal'.ci.spodij.añ.ʒ.j.ꝛ.ß.cōficiātur cū suc.endi.ꝛ fiāt trocisci.

In febribus colericis.

m Edicamē qō valet i acutis fe. ꝛ calore epatis ꝛ siti.℞.ro. ʒ.vj.spodij.se.portul'.iiij.se. fri.mūd.suc.liquir.añ.ʒ.ij.amidi.dragagāti.añ.ʒ.j.zucc.℥.ß.cāphore.ʒ.ß.fi ant trocisci cū mucillagine psilij.

In febribus cronicis.

m Edicamen laxatiuū delēs fe. cronicas.℞.pul.recepte.yerep.ʒ.iij.reub.℥.ß.aloes.mirabo.citri.añ.ʒ.ij.folioꝝ absinthij.folioꝝ eupatorij.folioꝝ mēte.lacce.spicenar.sqnāti.añ.ʒ.ß.mell'.ro.q.s.ꝛ cōdiatur ꝛ det a.ʒ.ij.vsqꝫ ad.iij.

In ydropisi.

m Edicamē euacuās aquā citrinā ydropicoꝝ.℞.eufor.foliorꝝ titimali.turbith.suc.cucumeris asinini.añ.ʒ.ij.armoniaci.serap.oppoponac.bdellij.añ.ʒ.j.maratri.se.apij.spicenar.cassie lignee.anisi. masticis.añ.℈.ij.conficiātur cum succo calamenti ꝛ mell'.q.s.ꝛ fiant pille ꝛ possumus vti a.ʒ.j.ꝛ.ß.vsqꝫ ad.ʒ.j.iuxta conueniētiam pticulariū. Intelligēdum ꝙ ista sunt medicamina q̄ competunt epati:lacca scolopēdria absinthium spicanar.endi.scar. Sed spleni cōpetūt cappares tamarisci squināti cortices mediani fraxini ꝛ genestre. Cappares āt cum melle ꝛ aceto ita ꝙ sit minus de melle q̄ de aceto competunt vtriusqꝫ nisi ꝙ quātitas debet esse maior in splene q̄ in epate:cum cibus splenis sit grossior q̄ epatis:ꝛ ideo fortiori medicamine indiget. Hec sunt que dicit Gal.xiij.de ingenio sanitatis capitulo.vj.versus finem. Ad rectificationē autem pdictoꝝ possumus addere radi.feñ.petro.yreos.apij.brusci.sparagi.graminis:valet ēt assaꝝ prascū origanū calamētū capil.veneris ꝛc.maratrū anisum spica celtica calamus aromaticus.iiij.se.fri.ma.ꝛ mi.cuscute costus camedreos cinamomum pip lon.

liquir.reub.ꝛ silia. Medicus igitur di ligens poterit ex istis malibus ex vno aut ex multis facere siru. eľm cõditum trociscos:pul.vnguentum:olea:empla stra:ꝛ similia.

¶ In fluxu ventris.

m Edicamẽ qd̃ restringit omnez fluxum ventris dũ tñ nõ sit ex oppilatiõe: nec reumate:ꝛ ꝙ corpus sit mundificatũ:ꝛ si dolor sit in superiorib⁹ ꝙ administret per superio/ ra.ꝛ si est in inferiorib⁹ ꝙ inijciať p cli stere:ꝛ si est in medio ꝙ fiat vtroqꝫ mõ ꝛ cũ hoc põt fieri oleũ ꝛ empľm ꝛ añ ꝛ post. ℞.ossiuz mirab.assoꝝ: spodij: carabe:ꝛ nasturcij siluestris: psidie: ba laustie:glandiũ:sumac. granoꝝ: mirti: gallaꝝ:passulaꝝ.xilocaracte. añ.ʒ.ij. torrefiãt oia ꝛ tẽperentur in aceto for/ tissimo. Deinde exsiccentur in vmbra. tunc.℞.ypoquist.succũ barb.ircine.añ ʒ.iij.gallie muscate.masti.anisi assi. nu cis cipressi capitis granoꝝ dul.fructus tamarisci.añ.℥.s.conficiantur cũ siru. mirtino ꝛ fiant trocisci.ꝛ cũ vti volue/ rimus distemperetur vn⁹ cũ lacte co/ cto ꝛ exhibeatur. Et si volum⁹ ꝓijcere per clistere decoquať suc.plantaginis i lacte cũ adipe renũ capraꝝ ꝛ butiro.ꝛ distemperet vn⁹ ꝛ inijciatur p clistere. Uel in istis inuoluatur lana ꝛ applicet supra totũ ventrẽ:ꝛ ita de alijs igenijs applicandi.postꝙ̃ habem⁹ materialia. Uel fiat istud qd̃ valet i omni fluxu dũ tñ nõ sit ex oppilatione. ℞.reubar.assi ℥.s.oiuz mirabo.carabe.corali albi. ꝛ ru.spodij sandra.sandal.albi ꝛ ru.mar garitaꝝ.se.canapis.se.acetose. alumis acacie.boli armenici.se. portu.añ.ℨ.ij. conficiantur cũ mucillagine dragagãti. ꝛ gumi arabi.ꝛ fiãt trocisci mediocres in quantitate. Distemperetur igiť vnus cum lacte cocto ꝛ exhibeatur.

¶ Capľm.xxiij. de antidotis valenti/ bus in passionibus renum ꝛ vesice.

Edicamen quod frãgit lapidẽ renũ.℞.scorpiões ꝛ ponať in olla noua vitre ata : coopiať ꝛ luteť luto sapientie ꝛ ponať in furno ꝛ pul. reser uetur:ꝛ põt dari a.ℨ.j.vsqꝫ ad.ʒ.s. ꝛ deť cũ vino albo. Oleũ etiã de scorpio ne si inungantur renes sedat dolorem. Et est intelligẽdũ ꝙ illud qd̃ frangit la pidem vesice frangit lapidem renum: sed non econuerso ꝛc̃.

¶ In distillatione vrine.

m Edicamen contra distillatio/ nem vrine. ℞.myrrhe.mastic. thur.sauine.castorei.nucis ci/ pressi cimini assi.añ.ʒ.ij.cupulaꝝ glan/ dium.ypoquist.boli ar.añ.ʒ.j.cere.q.s. ꝛ olei mirtini:ꝛ fiat emplastrum.

¶ Medicamẽ qd̃ facit hoiez fecũdũ.

m Edicamen qd̃ facit hominez fecũdũ. ℞.se.ruthe.se.squill. se. cepaꝝ.se. baucie.se. napi. caude stincorum.añ.ʒ.j.ʒinʒib.triũ gra norum piperis:ꝛ cinamo. ꝛ nucis mus. añ.ʒ.ij.panis ʒuccari.q.s.fiat eľm.

m Edicamen quod valet contra apostema duruz matricis.℞ medulle ceruiꝛ vituli.adipis galline.storac.liquide.diaquilon.añ.ʒ. ij.conficiatur cuʒ oleo sisamino: aut cũ oleo amigd.dul. ꝛ fiant pessaria.

¶ Pro iuncturis.

m Edicamen contra passiones iuncturaruz.℞.cortic.omniũ mirabola. añ.℥.s. temperenť in lacte per diem ꝛ noctem. Deinde.℞ aloes agarici.turbith. ana.ʒ.iij.liquiri. mund.piperis lon.anisi.cinamõi.salis

ndi. radix capparis. bdelij. masti. an. ʒ. j. hermod. quātū sūt oīūʒ ꝯficiāt cū ydromelle. ꝛ cū vti volueris accipias a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. iij. cū dimidia. iuxta conuenientiam particularium.

m Edicamen sedās dolores iūcturalium. ℞. radices lilij. se. iusquiami. aā. ʒ. iij. ceruse. ℥. j. medulle ceruí. ꝛ vituli. aā. ℥. ij. olei antiqui ꝛ cere. q. s. ꝛ fiat vnguentū.

¶ Pro decoratione.

m Edicamen ad decorandū mulieres ꝛ si fiat gratia virorū tolerabile ē. ℞. rad. lilij. rad. serpentarie. yari cicerꝝ excorticatorūʒ. risi. amidi. ceruse lote. saponis gallici. aā. ℥. ij. ponant in olla noua cooperta. decoquātur in furno. deinde puluerizētur. tūc. ℞. dragaganti. gūi arabici. aā. ℥. j. infundantur in aqua de floribus fabarum: tūc. ℞. procellatarꝝ ꝛ tēperent in aqua limoñ. donec possint malaxari. tūc. ℞. boracis. ℥. s. puluerizent. tūc oīa ista cum valde modica quantitate assūgie porci misceāt cū aqua fabarꝝ. ꝛ fiat quasi vnguentū. ꝛ cū vti volueris illiniat tota facies de sero ꝛ de mane lauet cū aqua tepida colature furfuris ꝛ istud medicamē absterget. ꝛ mundificat ꝛ dealbat ꝛ sūme ꝛ mirifice pulcrificat faciem ꝛ reddit ipsaʒ planā ꝛ equalem ꝛ gratiosam cuilibet intuenti. Cauendum tñ ꝙ istud nō fiat vicio qm̄ aliter punirentur cum inimico.

¶ Medicamē ad decorādū. ℞. limones: ꝛ scindant in tres partes vł plures ꝛ decoquantur in vino albo. ꝛ cum vino illo facies abluatur ꝛc.

m Edicamē istud est ad decorādū. ℞. limacias nouas sine testa: ꝛ ponant in vase vitreo. ꝛ aspergātur puluere salis gēme. ꝛ aqua limonum ꝛ cooperiatur. ꝛ stent in sole donec sit quasi vnguentū. ꝛ illiniat facies qꝛ mirifice mūdificat. Deide abluatur cū aqua de floribus fabarꝝ.

m Edicamē ad rubificandū poma maxillarꝝ. ℞. alūīs. brasilij granorꝝ ex quib⁹ fit perfectuʒ rubeū. ꝛ puluerizent cū aqua vini distillata. ꝛ cū pl'm illiniatur loc⁹ queʒ volumus rubificare: ꝛ si adderet valde modica portio aque salis armōiaci distillati color esset magis fixus ꝛ permanens. Caueatur tñ ista aqua qꝛ omne corpus corrodit. ꝛ ideo apponatur in paruissima quātitate qm̄ aliter medicamen istud medicamen corrūperet quare ratione proportionis melius est primo. Intelligendum est hic ꝙ nos ordinauimus per dei gratiam capitula diu et propter istud opus. ꝛ si adderētur hoc esset opus perfecti magisterij: scʒ libellus de regimine acutorum morborum. ꝛ libellus de crisi ꝛ de creticis diebus. ꝛ libellus qui intitulatur tabula ingeniorum. ꝛ sine istis factum est nihil. ꝛ libellus de graduatione ꝛc.

¶ Explicit septima ꝛ vltima particula practice excellētissimi medicine monarche dñi magistri Bernardi de Gordonio intitulate Lilium medicine.

¶ Sequitur tractatus de decem ingenijs curandorum morborum.

Ingenia curationis morborum quantum est de presenti sunt decem. Primū sumitur ex morbo. iuxta illud Galie.

quinto de ingenio. semper ante mentis aciem egritudinis cognitionem habe/ as. Prima cōsideratio sumpta a mor bo fortis est ꝛ valida. quoniam si con/ sideratio morbi ꝛ aliarum particula/ rium contradicant fortior est conside/ ratio sūpta ex morbo potissime si mor bus fuerit intensūs. Docet igitur per contrarium fieri curationem. ceteras igitur curationes distrahit ꝛ abscindit. ꝛ suam declarat significationem. sicut hec verba possunt colligi ex dictis Ga lieni octauo de ingenio capitulo fina/ li. Quantum igitur de presenti igenia curandi morbos sumpta ex morborū essentia sunt vndecim. Primum sumi tur ex morbi essentia scilicꝫ si simplex vel compositus. ꝙ continet tria inge/ nia. In primis igitur consideremus si morbus est simplex vel compositus. ꝛ si simplex. aut intensus. aut remissus. ꝛ si remissus debile medicamē sufficit in reducendo. ꝛ si intensus forte medi/ camen intensum per contrarium est ap plicandum. si autem compositus est morbus considerandum est: ex quot ꝛ ex quantis sua conficitur compositio. ꝛ ſm diuersitatem compositionis sunt di uersificanda medicamina. Consideran duꝫ igitur est qd̄ istorum sit molestius. ꝛ molestiori ipsius debemus succurre/ re: aliud non negligendo. Secundū ingenium dependet ex primo. scꝫ ꝙ cō sideremus si vnum est causa alterius. si sic. prius succurrendum est cause.

Et iterum ad hoc ingenium qd̄ con tinetur sub primo est ꝙ consideremus si vnum non potest curari nisi aliud prius curetur. ꝛ ita prius succurrendū est. si autem equaliter est consideratio. equaliter vtrūqꝫ curetur a morbi essen tia est sumendum exordium. Secun/ dum ingenium vero est ꝙ consideremus si dolor est iunctus egritudini ꝙ causaꝫ doloris remoueamus. dolorem autem mitigemus. ꝛ si non est nobis alia via ꝙ stuporem inducamus. ꝛ hoc fiat cum cautela ꝙ in stupefaciendo non transe amus papauer. suo enim stupore do/ mesticum est ſm Auicennam. Ter/ tium ingenium sumitur ex tempore scꝫ ꝙ extrema tempora debēt obseruari: sicut estate ꝛ hyeme abstineamus scꝫ a medicinis laxatiuis ꝛ vomitiuis. ꝛ incidendo. ꝛ aperiendo. ꝛ ab omni for ti medicamine. si igitur indiguerint, quā tum erit possibile moderetur. Quar/ tum ingenium sumitur ex accidenti/ bus anime. scꝫ ꝙ regimen declinet ad letitiam ꝛ gaudium. ꝛ moretur cum di lectis ꝛ cum illis quos timet. vt prohi/ beant eum a nocitiuis. Quintum in/ genium sumitur ex motibus ꝛ mutatio nibus: scilicet vt mutetur de domo ad domum. de camera ad cameram. de magnis villis ad paruas. ꝛ ꝙ mute/ tur ad media. ꝛ ad montes. ꝛ ad val/ les. ꝛ aquas. ꝛ aerem. ꝛ ꝙ omnia de/ clinent ad delectationem ꝛ ad maio/ rem aeris puritatem. ꝛ ita mutetur for ma. ꝛ sit ordo: ꝛ modus: ꝛ breuiter omnia consideret medicus que leti/ tiam inducere possint. aut curationeꝫ. aut appetitum. ꝛ similia. Sextum ingenium sumitur ex natura egritudi/ nis. scilicet si est breuis terminationis vel tarde. Si breuis ꝙ cibus minua/ tur. ꝛ si fuerit acuta aut furiosa ꝙ prius euacuetur non expectando digestio/ nem. ꝛ si corpus fuerit plectoricum: aut materia venenosa. ꝛ sic de aliis. ꝛ si est tarde terminationis ꝙ euacue/ mus post digestionem ꝛ confortemus virtutem infirmi cum cibis ꝛ potibus.

⁊ simus etiã magis liberales in dãdo ꝙ in subtrahendo. Septimum cõside remus si est cuȝ apostemate: in primis vtatur repcussiuis nisi talia fuerint q̃ nos ipediant: sicut est corporis pleni/ tudo aut furia aut venenositas aut do lor nimius aut ꝙ nõ esset in emũctorio mẽbri nobilis ⁊ silia. Et ꝙ in augmẽ/ to ponamus partiȝ repcussiua ⁊ par/ tim maturatiua mũdificatiua abstersi ua ⁊ sic de alijs iuxta conuenientiã p/ ticularium. Octauũ sumitur ex aere. s. ꝙ semp egritudini cõtrariet ⁊ ꝙ sit me dius elongatus a locis corruptis ⁊ iõ opȝ ꝙ nõ sit nimis coartat⁹ nec nimis ventosus sed mediocriter cõspicere de bet igit medicus dispositionẽ siccita/ tis ⁊ domus: ⁊ si fuerit in pte decliuio ri siccitas ꝙ ipm faciat mutari ad supe riorẽ pteȝ ville cũ cautela ꝙ sit cautus importãdo a labore ⁊ debet aduerte/ re medicus si est officiũ maxime patiẽ tis cõtristãs ipm sicut sunt fabri ⁊ ma/ cellatores ⁊ paratores corioꝝ ⁊ fũdẽ tes sepũ ⁊ qui opantur de furfure ⁊ sili bus ⁊ cuilibet debet respicere domum ⁊ ꝙ intret camerã ⁊ si est iuxta terram ꝙ nõ sit reumatica ⁊ si est supius ꝙ nõ sit nimis ventosa ⁊ si est de lapidibus aut postibus aut tegulis aut terra aut ꝙ medico occurrat obseruet ⁊ in oib⁹ iuxta naturã egritudinis ⁊ alioꝝ pticu larium. Nonum sumit ex ministris ⁊ necessarijs ⁊ medico ⁊ coquinatori. De ministris ꝙ sint boni ⁊ patiẽti dili gentes. Et ꝙ appetãt salutem patien/ tis ⁊ ꝙ nõ nunciẽt ei aliqua sinistra. ⁊ ꝙ nõ permutãt intrare nisi paucos ⁊ ꝙ diligentia ministroꝝ aduertatur ad oia que dicta sunt intrinsecus. s. ad la/ tratum canũ ne impediat somnus ⁊ ca suȝ ⁊ ruinã ⁊ si veniat sudor nõ sit dis coopertus neqȝ nimis coopertus. ⁊ potissime ꝙ nõ artent ipm: qꝛ multi ex hoc suffocantur ⁊ aduertat ad multa alia signa silia ad q̃ narrãdũ nõ suffice ret presens dies. Et aduertere oȝ potis sime ad coquinã ꝙ cocus sit tẽperat⁹. si eni esset phlaticus res multũ salse iu dicarẽtur ab eo insipide ⁊ sic de alijs ⁊ in mortario ꝙ nihil terat nisi ad opus infirmi ⁊ ꝙ vasa sint vitreata terrea vł stagnea aut cupata ⁊ sic de alijs p ordi neȝ qd medici industrie relinquat ⁊ cũ hoc attendẽdum est ad medicũ ⁊ pre/ ter cõditiones quas ponit Aly. s. ꝙ sit bone dispositionis in quinqȝ sensibus ⁊ velocis sollercie ⁊ bõe rememoratio nis ⁊ boni iudicij ⁊ sani intellectus: oȝ ꝙ habeat in se tria: sapiẽs ⁊ diligens ⁊ ꝙ operetur ꝭm artẽ. Prima istarum est sũme necessaria ex hoc ꝙ sit potẽs interpretare dicta Ypo. ⁊ Gal. ⁊ vni/ uersalia ⁊ pticularia discernere. Uni/ uersalia pticularibus applicare: quare opȝ ꝙ sit sciens. secundo ꝙ sit diligens . s. ꝙ de mane visitet patientẽ. ⁊ potissi me ppter vrinã ⁊ residentiã vt videat colorem ⁊ substantiã anteꝙ corrũpa/ tur ⁊ ordinet de cibo infirmi ⁊ alijs pti cularibus ⁊ obuiet periculis futuris ⁊ reprimat precedẽtia. Secũdo debet vi sitare in meridie vt possit bene videre nãm actũ terminum ⁊ compositiones morboꝝ ⁊ accidentia eoꝝ. ⁊ vt ordi/ net somnifera medicamina ⁊ cibũ cra stinũ ⁊ alia que potest cõsiderare circa infirmũ ꝙ reddat ipȝ obedientẽ ⁊ assi stentes diligentes ⁊ omnia que extrin/ secus eius sunt ad vtilitatem infirmi. Tertio ꝙ medicus operetur ꝭm arteȝ . s. per canones Gal. ⁊ Ypo. ⁊ aliorum sapientum: ⁊ in hoc condennatur om/ nis ars auguriãdi. sicut est ars geomã/

tica. ꝛ suspendendi herbas ad collum ꝛ omnia emperica ꝛ forticinia ꝛ falsi/ na ꝛ alia q̄plurima que non est bo/ num reuelare propter abutentes: q̄ con scientia neglecta vtuntur magis. ꝛ qui busdam ingenijs fatuis. ꝛ cum omni sollercia pessima ꝛ mala lege ꝛ m̄lta si milia que nō sunt tunc narrabilia. vt ꝙ calumniosum puniatur. ꝛ testor deum ꝛ nimirum ꝙ nunq̄ vidi hominem ma liciosum in medicina qui diu duraret dies suos: quia nō habet euentus sor/ dida preda boues. Decimum ingeni/ um sumitur ex effectu medicaminis: nā si vides ꝛ in processu cognoscis ꝙ non bene operatur, nullo modo moreris in errore sed corrige ipsum. si autem recte operetur non mutes medicamen: sed mutes moduꝫ quia a consuetudine nō fit pas. in alijs curatio. Nam durum la pidem gutta cadendo cauat. si aūt ali/ quis agat diminute. Dicit Auic. ꝙ tūc natura curabit aut manifestabit. Si āt timeas ignominanda que nō possūt iu uare nec nocere de quo sit curandū: si/ cut est simplex iulep. ꝛ similia. ꝛ intan tūm insiste libris die ac nocte ꝛ consi/ dera tumorem ꝛ dolorem ꝛ lesionem operationum ꝛ anotomiaꝫ ꝛ que egre diuntur a corpore ꝛ iuuantia ꝛ leden/ tia ꝛ qui ad ista diligenter considerauе rit est impossibile ꝙ nō cognoscat aut ꝑm veritatem aut coniecturam proxi/ mam veritati: si non est lapis molendi ni ꝛ talibus nō scribo. Undecimum in genium sumitur ex modo medicandi. ꝛ dicit Auic. Amplius scire debes ꝙ nō oīs repletio nec oīs malicia ꝯplexiōis suo medicatur ꝯtrario: sꝫ sufficit admi nistratio bonitatis regiminis. medicus igitur melior est qui egritudinē cuꝫ ci/ bis ꝛ potibus curare poterit vel sciue/ rit. Insistamus igitur in primo in cura/ tionibus morboꝝ ꝛ potibus alterati/ uis ꝛ medicinis alterantibus ꝛ digerē tibus ꝛ si non cū manuali operatione que cirurgia appellatur ista sunt inge/ nia que sumuntur ex morbi essentia. Ingenium ꝑm principale sumitur a cō plexione: complexio eniꝫ debet cogno sci a medico ꝛ totius ꝛ partis per ea que docet Gal. in tegni. Circa comple/ xionem cadunt sex regule. Prima est ꝙ debet attendere complexionem: qꝛ tunc circa illam versantur operatio/ nes nō circa alia sicut docet Gal. xi. de ingenio sanitatis capitulo p̄io versus finem: scientia coniecturans ꝛ proxi/ ma veritati est eleuatio in discrasia sua ꝛ per consequēs naturā medicaminis ꝛ naturā graduationis ꝛ in quo gra/ du ꝛ meta eleuetur medicamen: ꝛ ita ꝑm qualitatē ꝛ quātitatē ꝛ modū: ꝛ si nō exquisite saltē in alijs medicamini/ bus p viā rationis ꝛ expimēti appro/ pinquabo ad veritateꝫ quātū est possi bile ex arte ꝛ fortissimū capitulū est ꝛ indiget solerti ingenio. Secūda regu/ la est quādo cōplexionē scio: scio ter/ minū reductiōis ꝛ quādo debeo cessa re ab alterationibus: est eniꝫ cōplexio in alterando ꝛ reducēdo: sicut signuꝫ ad sagittā: ipsa eni ignorata inanis et ca sualis est operatio. Tertia regula ē ꝙ oīs discrasia sīlis cōplexionis facilio/ ris est reductionis. Iuxta illud in mor bis minus periclitant egrotātes ꝛc. qꝛ sīle de facili patitur a suo sīli ꝛ ita cau sa presumit debilis ꝛ ita si colericus ꝛ phl'aticus incurrant tertianā minori re ductione indiget colericus q̄ phl'aticꝰ qꝛ discrasia eēt in suo sīli. Quarta regu la est ꝙ oīs discrasia in ꝯria cōplexiōe difficilioris reductiōis ē ꝛ fortioribus

indiget medicinis: qm̄ nã terret forti/
ter postq̄ discrasia est introducta non
obstãte cõtrarietate pticulariũ: fortis
enĩ est ignis q̇ in aqua nõ extinguitur ꝛ
ita phl'aticus qui incurrit tertianã for/
tiori indiget reductione ꝛ ista sũt vera
vt plurimũ inquantũ est de nã rei: ta/
men alique cõditiones debẽt apponi
que p̄dicta impediũt: sed sunt de raro
cõtingentibus circa hec ponamus ta/
lem casũ. Ponamus colericus aliquis
in estate qui vtat cibis ca. aggregabit
multitudinẽ co. possibile est q̄ illa co.
lȝ multa nõ putrefiat vtpote qꝛ boni
regimis in aliĳs vt in exercitio ꝛ in bal
neo ꝛ in fricationibus ꝛ aliĳs. Tũc po
namus phl'aticus in estate vel hyeme
in quo dominet. ȝ. co. possibile est q̄
balneet in balneis aluminosis: aut qꝛ
subito exponit se aeri frigido q̄ in illo
ẽ putrefacta. ȝ. j. ꝛ ĩ alio colerico qȯ pu
trefiat lib. j. peior erit etiã co. in coleri/
co. nõ est dubiũ: qꝛ mã est maior: ita cũ
dicimus de cõuenientia pticulariũ. in/
telligimus q̄ oĩa sint paria ꝛ nõ diuer
sa nisi in cõplexione ꝛ tũc manifestat
canon predictus. tamen veritas posset
iudiciũ impedire. Quinta regula est q̄
oĩs cõplexio siue lapsa siue nõ in tem/
pore morbi ꝯseruãda est: nisi ante egri
tudinem lapsam cõplexionẽ incepisset
reducere sicut testat Gal'. vĳ. de inge/
nio sanitatis vbi equale ponit esse tem
pus reducẽdi ca. ꝛ fri. sed modus est in
equalis nõ in eodẽ eni tempore in quo
ca. reducit fri. in eo fri. ca. cũ sint quali/
tates actiue: modus tñ nõ est equal': qꝛ
si mẽbrũ fri. alteret ꝛ ca. mẽbrum vici/
nũ ledetur a medicamine fri. multũ le/
detur qꝛ fri. est nãe inimicũ occidens ꝛ
mortificans totũ contrariũ est de hu. ꝛ
sic. qm̄ modus reducẽdi est equalis: sȝ
tẽpus nõ equale: humidũ eni de facili
reducitur a sic. sed sic. tarde ab humi/
do ꝑ tanto dicebat Gal'. facilius rẽ hu
midã desiccare: q̄ sic. hũectare. mod'
tamẽ est equalis: qm̄ mẽbrũ sanũ vici/
nũ nõ alterat de que sit curandũ a sic.
nec ab humido ꝛc.

Ertiũ igeniũ principale sumi
tur a virtute siue actione siue
opatiõe mẽbroꝝ. Uirtus eni
in p rimis cõsideranda qm̄ sublimior
oĩum cõsiderationũ vel intẽtionũ ẽ in
tẽtio sumpta ex virtute sicut dicit Gal'.
in fine prime pticule regiminis acuti su
pra illã partẽ q̄ si antiquus cibus ꝛc.
virtus eni in tẽpore morbi cõsiderãda
sicut Gal'. testatur. xĳ. de ingenio sanita
tis capitulo. v. versus illud capitulum
virtus eni custoditur ꝺm Gal'. ibidẽ ex
custodia spirituũ ꝛ principaliũ mẽbro
rũ sicut est cerebrũ cor ꝛ epar ꝛ iȯ om
nia illa q̄ corpus dissoluũt ad debilita
tem faciũt sicut potest colligi ex dictis
Gal'. in regimine prima pticula: supra
illam ptẽ quo sũpto si dolor ꝛc. ꝛ iȯ
in talibus ptibus de facili virtus dissol
uitur. Si igit aliquis fuerit melẽcoli/
cus iuuenis in estate q̇ laborauerit ꝛ
abstinuerit ꝛ incurrat fe. certe si iniũga
tur sibi abstinẽtia cito venit ad illã tor
natilẽ faciẽ Ypo. ꝛ iȯ ilico cibus dan/
dus est: sicut testat Gal'. in ꝑnosticis su
pra illã partẽ q̄ si sic fuerit ꝛc. ad vnaȝ
colũnã cũ dimidia versus principium
quinti ꝛ si ista dissoluũt virtutẽ contra
ria custodire intẽdamus vnde in custo
dia virtutis tanq̄ magistra oĩum inge
niorum curandoꝝ morboꝝ. Circa igit
virtutis actionẽ ꝛ operationẽ qm̄ ope
ratio arguit virtutẽ cadũt due conside/
rationes. Prima talis est in virtute ꝛ
actione membroꝝ debemus intẽdere.

qm̄ actiones quorundam membrorū sunt nobis necessarie multum in curationibus morborum ꝛ quedam modicū verbi gratia actio motiua cerebri ē modicū nobis necessaria in curationibus morborum: qm̄ nō est necessariū in morbis ꝙ patiens sit viator nec ambulator: sed tamē actio epatis est multū necessaria qꝛ virtus nālis est q̄ curat morbos ſm Gal. in de crisi ꝛ pro tanto in pas. cerebri audemus apponere fortiter dissolutiua in pas. epatis cū dissolutiuis debemus apponere aliqua stiptica. Et Gal. docuit cuidā vt in quodaꝫ infirmo sibi apponeret aliqua stiptica ad confortationem eius ꝛ noluit sibi credere ꝛ cuꝫ visitaret eū inuenit eum mortuū ꝛ laudabatur cum ille medicus iret ad eum: qꝛ ad locum sibi fieret qꝛ philosophi erant ꝛ ita pꝫ ingenium ꝙ debet sumi ex virtute ad bonū. Ueruntamen ꝛ secunda consideratio circa istam materiam sumitur ex virtute ꝛ consideratio sumpta ex virtute est causa considerationis ꝛ virtutis potentie ꝛ omnia instrumenta ex quibus medicus operatur regulat ꝛ informat dietam potionem ꝛ manualeꝫ scilicet per comparationem ad totum morbum scꝫ. Si enim virtus fortis est ꝛ potest tolerare vsqꝫ ad crisim nihil dabitur forte nisi ydromel ꝛ similia de quibus non est curandum. cum autem virtus sit debilis per viā inanitionis ꝛ dissolutionis: ꝛ non per viam prosternationis ꝛ repletionis aliter dictādū est sicut ista leguntur a Gal. super illuꝫ amphm prime particule: contemplari autem oportet ꝛc. Si autem detur cibus per comparationem ad vnam exhibitionem ꝛ virtus est fortis multum dabitur: qꝛ virtus fortis multum potest digerere ꝛ raro. Si vtus sit debilis parum dabitur ꝛ frequenter ꝛ parum: qꝛ non posset vna vice multum digerere frequēter: qꝛ nō posset tollerare ex illo amphō ꝛ quibus semel aut bis ꝛc. ꝛ ita patet quomodo regulat exhibitionem cibi. ꝛ etiā regulat potum: hoc patet qꝛ cum aqua fri. competit in fe. cum conditionibus obseruatis ꝛ inter omnes potentissima est virtus cum sit fortis sicut potest colligi ex dictis Gal. in regimento eis qui pleuretici sunt ꝛc. ꝙ aūt informet potionem patet in digestiuis ꝛ euacuatiuis. In digestiuis patet de oximel multe acetositatis q̄ nō debet dari nisi virtute forti sicut habemꝰ ab Ypo. ꝛ Gal. in tertia pte regimenti acuti. cū loqtur de ydromelle acidissimo ꝛ specialiter in illa parte ꝙ si fuerint vires īfirmi ꝛ de euacuatiuis ē planum qm̄ clisteria nō audemꝰ facere nisi virtus sit fortis sicut dicit Ypo. in regimento ꝙ si antiquis: si virtus ꝛ eius etas permiserint clisteri opus est ꝛc. ꝙ multo minus audemus dabimus medicinam vomicam. aut secessiuam: nisi virtus sit fortis: cum omnes medicine laxatiue sint nocitiue stomacho ꝛ proprie ori eius sicut dicit Gal. in regimento sup illā partē porro si pas. ꝛc. de manuali opatione patet īcidendo vrendo ꝛ phlobotando de quo Gal. specialiter docet cōsiderare virtutē sic ipse dicit in regimēto supra illā ptē: quādo dolor ascendēdo ꝛc. ꝛ recte in fine quīti quare discurrēdo pticulariter p omnia īstrumēta cū quibus medicus operatur vtus oīa regulat digerit ꝛ informat. Ad ingeniū igit̄ sūptū mirabiliter cū diligētia est aduertēdū: bene igit̄ est dictū ꝙ sublimior oīum ītētionū ē intētio sumpta a virtute: virtutē igitur opꝫ

custodire: quia vim digerit putridã et cõ/ iunctam cũ se. refrigerat: sicut dicit Ga. xj. parte de ingenio caplo. vj. in fine.

q Uartum ingeniũ curandorum sumitur a principalitate et nobilitate mẽbrorum. Ga. et Auic. et oẽs concordant i hoc quod cor est nobilius membrum quod sit in corpore et conseruatur cum nobilitate anhelitus et sanguinis: sicut docet Gal. xij. de ingenio. Aduertendũ igitur diligẽter quod aer qui attrahitur nõ sit corruptus mõ aliquo: et quod cibus sit in tali qualitate quantitate et ordine quod digeratur i stomacho et epate: et ita spiritus qui generatur i corde erit subtilis clarus et mundus. si aũt aer sit corruptus pestilẽtialis: aut humor corrũpitur rectificetur ita et confortetur cor cum medicinis cordialib9: et ideo valẽt in rectificando alterationes: mundificationes: et similia: et ideo ista cũ conuenientia particularium valẽt. acetum. cãphora. muscus: buglosa auri puri. folia ossium. de corde cerui: margar. iacyncti blacta bizantia corallus et similia.

Secundo debemus cerebrum cõsiderare quoniam si centesima pars diminuatur vel in epate vel etiam in cerebro vel in corde cito fieret mors: et ideo debem9 purgare mundificare cõfortare et ea quæ potissime sũt boni odoris exhibere: sicut habetur. xij. de ingenio: et pro tanto valẽt poma ru. potissime inuente in monte pessull. et ambra et sand. et multa similia iuxta conuenientiã particularium.

Tertio debemus considerare epar. quod non dentur cibi oppilatiui. sicut est triticum coctum et fabe et similia: et potissime in casu vbi non competerent de natura rei. sed dentur cibi temperati i qualitate quantitate et ordine. et quod prima digestio sit perfecta. et ita a duobus ergo summe cauere debemus a nimis dissoluentibus. et oppilatiuis. Quarto debem9 considerare stomachum. et si debilis quod aquam frigidam nullo modo tribuamus. sed confortemus modo cũ melle modo cũ ro. modo cum zedoar. modo cum menta et similibus. et multa iuxta differentiam particularium competunt. et tamen si stomachus esset debilis dare non audemus. Quinto consideremus pulmonem ne nimis calefiat aut infrigidetur aut repleatur aut coartetur. et potissime quod a reumate vel sanguine non grauetur. et in talibus debemus adiuuare et alleuiare cum his que habent aspectum ad pulmonem. sicut est yreos ysopus capill. vene. iuxta tamen conuenientiaz particulariũ.

Sexto consideremus complexionez splenis. et potissime in oppilationibus eius. et duriciem. et quod administremus ea que habent aspectum ad splenem cũ deoppilantib9. Et dicit Galien9 duodecimo de ingenio capitulo sexto versus finem. quod radix capparis acetum. et mel. competunt spleni sicut absinthium squinantum. et spicanar. epati. splen tamen generaliter fortioribus indiget.

Septimo consideremus renes et vesicam et matricem et aperiantur et mundificentur cum his que habent aspectũ sicut est milium solis cantarides et saũina et similia iuxta differẽtiã pticulariũ.

q Uinta consideratio sumitur a consideratione membrorum et fabrica eorum patet sic. si enim cerebrum purgare volumus sensibiliter per palatum et nares. et si insensibiliter potissime per commissurã anteriorem. alia enim emunctoria nõ habet sensibilia nec manifesta. Si autem pectus purgare volumus per cannam

purgabitur cū tussi. Si aūt stomachū purgare volumus duob⁹ modis poterimus supius p vomitū iferius p secessum. Si aūt epar cū habeat suā fabricam versus venā ꝓfundā: iō duobus modis poterimus purgare p vias vrinales: ꝛ p vētrē. si aūt intestina p iferiora tm̄. si aūt renes ꝛ vesicā ꝛ matricem p inferiora tm̄. locus aūt q̄ est inter siphac ꝛ mirach. nullū hꝫ emūctoriū. ꝛ iō de difficili euacuātur vētositates ꝛ aquositates q̄ ibi cōtinent nisi cū diur. aperitiuis ꝛ dissolutiuis ꝛ puitate cibi ꝛ potus ꝛ cū hi eque a tota spē euacuant aquā ydropicoꝝ sicut est yreos ꝛ elm̄ de succo mēte agrestis ꝛ silia. Si aūt iūcturas purgare volum⁹ de difficili purgabim⁹ potissime mām cōiunctā ꝛ iō corpore mundificato vel cauteriū vētose emplastra. vnguenta ꝛ silia apponemus ꝛ ea que a tota specie euacuant a iuncturis. sicut est elm̄ de succo ro. hermoda. turbith. ꝛ silia iuxta conuenientiā pticularium. Et si volumus purgare oppilatiōes nerui obtici. aut mām contentā in eis neruis ꝛ a ꝓfunditatibus membroꝝ ꝛ venaꝝ de difficili possūt expelli. ꝛ hoc opꝫ ꝙ medicus sit multū expertus. ꝛ talia possūt eē sicut pulpa coll. q̄ mām ducit a ꝓfunditatibus venaꝝ. ꝛ hoc cōsideret medicus que mãe competāt in lepra confirmata ꝛ nō confirmata. Et de ista mā p dei gratiā singulare tractatū sumus facturi ꝛ ideo aduertat ꝛ ad paralisiꝫ. ꝛ ad spasmū ꝛ cataractā ꝛ similes egritudines. Patet igitur ex dictis quomodo ꝛ qualiter igenia curandi diuersificātur p diuersitates curatiōis morboꝝ.

Exta consideratio principalis sumit a complexione mēbri: qm̄ quedā membra sūt nāliter solida ꝛ dura: sicut nerui. ꝛ iō fortioribus indigent medicinis ꝛ in minori quātitate. sicut dictū est i capitulo p̄cedenti. quedā mollia nāliter sicut caro iō debilis sufficit medicina. ꝛ sic ē in nālib⁹ sic i artificialib⁹ ꝛ acq̄sitis firmiter ordinātur: aliqui āt habent bene musculos totius corpis duros ꝛ solidos. ꝛ iō indigent fortioribus medicinis sicut sunt illi quoꝝ consuetudo est multū laborare. ꝛ diu n̄ iacere sic sūt marinarij ꝛ homines armoꝝ. ꝛ agricole. ꝛ pastores ꝛ cōsimiles ꝛ illi q̄bus tota caro ē rara ꝛ mollis sicut sūt mulieres ꝛc. debilis medicina competit: ꝛ sicut oīum eoꝝ q̄ consueuerūt esse in vmbra ꝛ q̄te corpali sicut scolares studētes ꝛ religiosi. ꝛ mercatores. quidā sūt drapari ꝛ trapesatarij. ꝛ cōsiles q̄ quotidie cedūt in operatorijs. In his eni oībus cautela maxima est operāda: pꝫ igitur quomodo consideratio sumpta a consideratione membrorum docet considerare diuersitatem ingenij curationis morborum.

Eptima cōsideratio principalis sumit a colligātia mēbrorum. scimus eni ex anotomia mēbroꝝ ꝙ cerebrum colligat cū stōacho p duos magnos neruos descēdētes a cerebro ad stōachū. Patet igit ꝙ mā reumatica de facili pōt descēdere a cerebro ad stōachū: ꝛ cū hoc pñt fumositates ascēdere a stōacho ad cerebrū. verbi gratia. aliquis hꝫ oculos debiles aut caput. caueat ab alleis ꝛ vino forti cepis piscibus ꝛ silibus fumosis. similiter qui hꝫ stōachū debilē caueat reuma. ꝛ si fuerit ca. mā odoret cāphorā. rosas ꝛ sādal. ꝛ si mā fuēit frigida odoret. ambrā. storacē. laudanum ꝛ similia. Scimus eni p anotomiā ꝙ mā

mille habent colligantiã cum matrice. Si igitur volumus menstrua retinere apponamus ventosas supra venas q̃ sunt sub mãmillis. Si volumus post modũ ꝓuocare fiat minutio de saphe/nis. Scimus etiam ꝑ anotomiam ꝙ in pas.epatis competit phlo/a de basili/ca sinistre ptis: ⁊ propter hoc societa/tem debemus scire ꝙ in pluribus cor/poribus opationes sunt seruandi de/xtrum ad sinistrũ ⁊ econuerso sic põt colligi ex dictis Gal. in ampho poste/riora capitis dolẽtis versus finez: quĩn te particule: scimus enĩ ꝙ intestina ha/bent colligãtiã cũ epate mediãtibus venis meseraicis: fluxus igit̃ ventris aliter curabitur cũ est ex meseraicis ⁊ aliter cum est ab epate: aliter cum a ve nis ⁊ a toto corpore ⁊ sic de aliis: patet igitur ꝙ ingeniũ curandi diuersificatur ꝑm mẽbrorũ colligãtiã.

Octauuz ingeniũ principale sumitur a vicinitate mẽbrorũ: cũ enĩ nerui retro trãseant ꝑ dor/sum approximatur cordi ⁊ iõ stoma/chus cũ vicinitatẽ habeat cũ corde ⁊ potissime versus orificiũ sui ⁊ stoma/chus patiat̃ compatit̃ sibi cor vicinita te ⁊ iõ a stomacho aliqñ venit sinco/pis valde fortis: quare stomachus est purgãdus: similiter matrix est vicina diafragmati: ⁊ iõ in suffocatione matri cis accidit sincopis: quare opz matricẽ mũdificare a corruptis hũoribus ⁊ ap ponere fetida naribus: pz igitur ꝙ inge nia curandi diuersificantur ꝑm mem/brorum diuersitatem.

Nona consideratio sumitur a positione membrorũ in superficie vel in profundo posito/rum qm̃ cum est mẽbrum in superficie modica quãtitas medicaminis sufficit quia de facili veniet ad particulã pati/entem cum virtute sua. si autem fuerit in profundo oportet duplicare vel tri/plicare medici exemplum: de primo posset esse stomachus: de secundo pul mo matrix renes vesica iuncturalia ⁊ extrema cum materia coniuncta exi/stens in extremis digerat̃ modicum ꝑ potionem sumptam ꝑ os: qm̃ iam pe/rit virtus anteꝙ sit in illo loco ⁊ ita patet qũo membrorũ positio diuersifi/cat ingenia curandi ⁊c.

Decimum ingeniuz ⁊ vltimuz sumitur ex sensu: quedã eniz mẽbra habent fortẽ sensum si cut stomachus ⁊ in talibus nõ aude/mus apponere mordicatiua medica/mina: qm̃ ꝓpter sensum nimiũ induce/rent nimiũ dolorẽ ⁊ ita sincopim: que/dam aũt mẽbra sunt debilis sensus: si/cut ligamẽta: aut nullius ⁊ in talibus audemus fortissima medicamina ap/ponere ⁊ ista oĩa sũt ex dictis Gal. vĩ. de ingenio sanitatis ⁊ potissime ex se/ptima parte ⁊ caplo finali ⁊ ex dictis Aui. primo canonis fen. iiij. caplo pri/mo. Statuta fuit hec ordinatio in pre/claro studio mõtis pessulani anno dñi M. cclxxxvj. mense Julij die mer/curij post festum beati marcial: ⁊ quia aliqui ex socijs volunt scire dãduz est. Intelligendum ꝙ longa sunt tempora ꝙ nos abbreuiauim⁹ regimẽtũ acuto/rum ⁊ venit ad man⁹ multorũ ⁊ postea cõpilauim⁹ opus totũ de crisi ⁊ de cre ticis diebus breuiter ⁊c.

Expliciunt. x. ingenia curan/dorum morborum.

Sequitur de regimine acuta/rum egritudinum.

Regimen acutaꝝ egritudinū cōti nens tres pticulas: prima particula est de regimine cibi ⁊ potus.

REgimen acu tarum egritudinū consi stit in tribus in dieta po tionibus ⁊ potibus alte ratiuis ⁊ ſm h opus no strum diuidit in tres pticulas. Prima cōtinet dietam cibi ⁊ potus. Secūda medicinas euacuatiuas. Tertia altera tiuas seu digestiuas seu mūdificatiuas De primo agitur sic. Cibus eni ille q̄ super oēm cibum conuenit in morbis acutis vt in pleuresi ⁊ peripleumonia est ci bus factus de ordeo ⁊ aqua. ꝑ tanto qz ordeū est frigidū ⁊ siccū: aqua autē est frigida ⁊ humida. Nūc aūt si cōmi sceātur mixtū erit frigidū ⁊ temperate humidū frigidū erit: qz aqua ⁊ ordeū cōueniūt in frigiditate ⁊ ita frigidū to tius fortificabit. Sed in passiuis qua/ litatibus disconueniūt qz ordeū est sic/ cum ⁊ aqua humida ⁊ ita humiditas aq̄ tēpat p siccitatē ordei: ⁊ siccitas or dei tēperatur p humiditatē aque ⁊ ita totū est tēperatum. Prima aqua est passibilis alterabilis cōuertibilis ⁊ in fumositatē p modico transmutabilis. Nūc āt ordeū rōne cōplexionis ⁊ sub stantie pseruat aquā a tali cōuertibili/ tate: ordeatū aūt generat sanguinē me lancolicū ⁊ iō nō cōpetit volētibus nu trire corpus: nūc autē aqua preseruat ipm a tali nutritione ⁊ cōuersione pro pter humiditatē: ⁊ ideo ex eis confla/ tur nutribilis mixtura ita q̄ hec mixtio acq̄rit formā nouā ex simplicib⁹ ꝓpter bonitatem sue cōmixtionis ⁊ bone de/ coctiōis. s. ꝓpter quā ē cibus ⁊ medici na ⁊ abstergit ⁊ mūdificat laxat lenit digerit subtiliat nutrit iuuat anhelitum valet ad screatum ⁊ ideo cibus est ex cellentissimus in acutis passionibus. Modus aūt conficiendi ptisanam est iste: aut enim volumus dare ptisanam colatā aut non colatā: si colatā tunc eni conuenit magis in ratione medicami/ nis q̄ cibi ⁊ accipiat ordeū bene matu rum plenū ponderosū nō rugatū ⁊ ac/ cipiatur aqua fontis mūda clara ita q̄ aqua currat versus oriēs ⁊ currat su/ pra lapides mūdos aut arenā mundā ⁊ ex riuo accipiāt. xx. scutelle aque ⁊ vna ordei ⁊ ordeū cōquassetur ⁊ po/ natur simul in vase mundo ⁊ tūc acci/ piatur cacab⁹ magnus plenus aqua ⁊ predictū vas in cacabo ponatur ⁊ fi/ at ignis lentus de lignis siccis fere per xij. horas donec coletur aqua ab or/ deo quasi colore citrino: ⁊ tunc quie scat ⁊ infrigidet ⁊ coletur ⁊ vsui reser uetur. Si autē non colatā dare volue rimus tunc remoueamus corticē: quia tunc magis damus in ratione cibi q̄ medicaminis: ⁊ tūc fit cibus qui appel latur ordeatū ⁊ paratur sicut auenatū aut amig. tunc igitur ordeū fortiter cō teratur ⁊ sine cortice ⁊ cum aqua lento igni fortiter decoquatur ita tn̄ q̄ nō ve niat ad multā spissitudinē immo fluat ad modū mellis: qz qn̄ vergit ad spissi tudinē acq̄rit grossiciē ⁊ viscositatē: ⁊ ita exhibet cū modico panis zucc. ma gis in rōne cibi. Multi aūt sūt alij mo di cōficiēdi sz isti sufficiāt pp breuitatē Nūc aūt egritudo in qua exhibeat aut est breuis terminatiōis aut nō. Si bre uis aut virtus est fortis aut debilis. Si fortis tūc dico q̄ ptisana ⁊ oīs cib⁹ est auferēd⁹ nisi forte mellicratū: qz postq̄ egritudo est breuis terminationis: ⁊ virtus fortis non indiget aliquo cibo.

⁊ ideo nullus cibus eſt dandus. niſi qđ modicum valde nutrit. vt aqua: aut aq̄ ordei colata: aut aqua bulita: aut aqua vbi modicum fuerit infuſū de pane in/fuſo ⁊ ſolum madefacto. Si aūt virtꝰ eſt debilis ⁊ egritudo eſt breuis termi/nationis. tunc diſtinguo. aut enim ē de/bilis propter inanitionē aut aliquā ſen ſibilem euacuationē. ⁊ qꝛ corpus cōſu/mitur ⁊ liqueſit. ⁊ tunc quacunqꝫ hora ⁊ tpe cibꝰ eſt dandus vt ordeatum aut auenatum: aut amid. aut brodiū pulle: aut lac amig. aut ſpinargia ſm ꝙ parti cularia conueniāt. Si aūt ē debilis ꝓp maliciā ſinthomatū. aut propter dolo rem: repletionē: ⁊ ſimilia: virtutē ꝓſter nentia: proprie tūc omnis cibus auferē dus. Si aūt egritudo eſt lōge termina/tionis tunc aut adſunt mala accidentia aut non. Si non tunc a principio vſqꝫ ad finē debet dari ordeatū: aut conſilis cibus. Si aūt ſint mala accidentia ⁊ cō ſimilia cibū prohibentia: tūc nō debet cibus ꝓhiberi ſaltim ptiſana in ratione medicine. Ea aūt que impediūt ſūt: vt verbi gratia. qui nō poteſt expuere cuꝫ materia ē indigeſta. tūc nō cōpetit pti/ſana: veꝝ eſt in ratione medicine: ſꝫ bñ competit ratione cibi. Sed rōne medi/cine cōpetit fortius vt aqua mellis. aut oxill'. aut ſiru. aliquis habēs virtutē in/cidendi: ſubtiliandi: aperiendi: ſicut for te ſirupus factus de capillis ve.endi. ⁊ ſe. melonum. ⁊ liquir. ⁊ ordeo. ⁊ ſimili bus. ⁊ cū hoc impēdat ſi eſſet cōſtipa/tus. qꝛ tūc deberet ꝑcedere ſuppoſito/rium: aut cliſtere: aut aliquod molliſi/catiuū. aut niſi cibus precedēs deſcen/diſſet ſtomachū ⁊ iteſtina ⁊ venas me ſeraicas: qꝛ tūc cōpetit abſtinentia: aut fricatio leuis: ⁊ ſimilia donec cibꝰ tran ſiuerit epar. aut qꝛ corpus eſt plectori/cum. ⁊ tunc debꝫ precedere phlo͛ia: aut dolor fortis. ⁊ tūc debent ꝑcedere cale factoria: aut aliqđ accidens cōſimile: in quo cōpetit farmacia aut conſimilia: aut qꝛ inſtat criſis. Si aūt multum ex/puat multū eſt dādum ⁊ rōne cibi ⁊ ra tione medicaminis. In omni igit egritu dine trāquilla ſine moleſtatione accidē tium aliter ⁊ aliter eſt operādum. Hūc aūt modum particularē operandi ſcire non poſſumus niſi ſciuerimus formaꝫ regiminis. ⁊ quō ſubita mutatio eſt fa/cienda vel non. Hec aūt forma elicitur per hunc modū. Prima cōſideratio ſu mitur ex parte medici. ſ. diſpoſitus ad eliciendum formā ꝙ ſit ſolers: diligēs: expertus: ⁊ memorās. ⁊ tūc talis debet procedere ꝑ hūc modū. Subita muta tio non debꝫ fieri nec forma regiminis trāſmutari niſi ſm ꝙ corpꝰ trāſmutat a diſpoſitione in diſpoſitionē. Diſpōnes aūt corporis humani nō ſunt. ſ. niſi ſani tas ⁊ principiū egritudinis: ſtatus ipe: ⁊ declinatio aliud igit regimē cōpetit i ſanitate: ⁊ aliud in pricipio morbi vſqꝫ ad ſtatum. ⁊ ita de alijs. Subita igitur mutatio in regimie non dꝫ fieri niſi ſm ꝙ corpus mutat ⁊ ſi ſubito mutat ſu/bita erit mutatio. Vñ ſi in ſanitate com petāt carnes in egritudine dabo ptiſa/nā. ⁊ ita ſicut corpꝰ ſubito mutat ⁊ for ma regiminis ſubito imutat. Que aūt eſt iſta forma regiminis ꝑticularis non poſſumus hoc ſcire niſi ſm cōſideratio nem particulariū. ſ. ꝙ cognoſcāt cōple xionem patiētis: ⁊ habitudinē: ⁊ cōſue tudinē: ⁊ etatē: ⁊ fortitudinē: ⁊ debilita tem virtutis: ⁊ nām ſtomachi: ⁊ regio/nem. ⁊ aerē. ⁊ tēpora anni. ⁊ tpa morbi ⁊ nām ⁊ cām morbi. ⁊ accidentiū mor bi. ⁊ alioꝝ ꝯſimiliū. ⁊ iuxta nām iſtaꝝ particulariū ſolers medicus conflabit

formam regiminis:vt verbi gratia:po
namus aliquem colicum iuuenē in esta
te ⁊ tempore calido qui consueuit mul
tum comedere ⁊ modo ex propinquo
abstinuit ⁊ laborauit ⁊ fatigauit cor/
pus suum:⁊ hꝫ orificium stomachi de
bile:⁊ est multum rarus ⁊ extenuatus.
Et ꝙ per dei gratiam incurrat fe. fortē
liquefacientem corpus:cuius egestio ē
spumosa:⁊ vrina vnctuosa:certe ī isto
clamant oīa particularia ꝙ statim cib⁹
offerendus est:qm̄ iste est qui non pōt
ieiunium tolerare:⁊ si sibi cibuꝫ subtra
his in breui ipsum interficis.tūc pona/
mus aliū phlegmaticū senem non a se
nio qui cōsueuit parū comedere:⁊ fuit
in ocio.⁊ est multum repletus ⁊ habꝫ
orificium stomachi forte:⁊ est muscu/
losus:⁊ est in hyeme:⁊ regione frigida
tunc subito incurrit feb.⁊ fe.nō est lon
ga.tunc dico ꝙ iste est qui potest a pri
cipio vsqꝫ ad crisim esse sine cibo:pre/
cipue si egritudo est breuis terminatio/
nis:qꝛ omnia pticularia clamant forti/
ter nihil dare.Si igitur isti cibus detur
suffocatus velociter morietur. Patet
igitur quō prudens medicus ex cōcur/
su particularium elicit formam regimi
nis.In omni morbo taꝫ cronico ꝙ̄ acu
to:tam cum apostemate ꝙ̄ sine aposte
mate.tā cum malitijs sinthomatum:ꝙ̄
cum tranquillitate corūdeꝫ.Ab hac āt
forma adhuc indigemus vel sciamus
que cibaria declinant ad subtilitatem:
⁊ que ad grossiciem:⁊ que ad medio/
critatem.vt vtatur his vel illis ꝑm con
uenientiam particularium.Iste ergo ē
ordo ⁊ modus inspiciendi a subtili ꝑ
medium vsqꝫ ad grossum.Primuꝫ igi
tur qḋ est in vltimo subtilitatis est nihil
dare.Secundo aqua bullita.Tertio
succum malorum granatorum cū mul
titudine aque.Quarto sirupum iulep.
Quinto sirupum viol.⁊ rosa. Sexto
ydromel cum multitudine aque. Se/
ptimo lac amigḋ.colat.Octauo aquaꝫ
ordei colatam.Nono brodium cicerū
colat.cum multitudine aque. Decimo
aquam dare vbi panis fuerit infusus.
Undecimo amigḋ.non colatum.Duo
decimo spinargia:lactuce: ⁊ consimi/
lia.Decimotertio poma:pira:⁊ consi
milia.Decimoquarto ordeatum:auc/
natum: amig.⁊ cibus qui fit de cola/
tura furfuris:⁊ similia.Decimoquinto
brodium parue pulle nigre.Decimose
xto micam panis ter lotam in aqua fri
gida.Decimoseptio extremitates pul
lorū.Decimooctauo extremitates gal
li pui.Decimonono accipe puas pul/
la albas aut nigras aut gallos paruos
⁊ similia.Uigesimo carnes eduli lactā
tis.Uigesimoprimo extremitates por
corum ⁊ consimilium.Uigesimo secun
do gallinas:perdices:fasianos:starnes
pullos:columbinos:turtures:merulos
⁊ consimilia.Uigesimotertio vitulum
lactantem.⁊ ita de alijs consimilibus.
Ita ꝙ ex istis omnibus sapiens medi/
cus conflabit formaꝫ regiminis que cū
morbo est conueniens.⁊ si aliqua defi
ciunt possunt intelligi in predictis.⁊ in
hoc terminatur prima pars que consi/
stit in recta administratione diete quā/
tum est ex parte cibi in quātitate quali
tate ⁊ ordine iuxta arbitriū medici ꝑ/
dicti:in cuius industria fere omnia re/
linquantur.

¶ Secūda particula de regimine me/
dicinarum solutiuarum.

S ecundum opus huius pre/
sentis capituli continet medi
cinas euacuatiuas.Euacua/
tio aūt quedam est sensibilis: quedam

insensibilis. Sensibilis sicut phlobotomia farmacia ꝛ similia. Insensibilis sicut calefactorium quantum de presenti. Nunc autem pleuresis aut est de plenitudine corporis: aut sine plenitudine si cum plenitudine aut dolor ascendit aut descendit. Si ascēdit aut egritudo est confirmata aut non. Si dolor ascēdit ꝛ corpus plectoricum ꝛ egritudo non est confirmata fiat phlobotomia de basilica: vtrum autem de dextra: vel de sinistra. pleuresi existente in altera parte tm̄ non est differentia. quoniaꝫ vena dextra scilicet ꝛ sinistra equaliter recedunt a trunco vene a quo ramificantur. sicut innuit Galie. super illa parte: quando dolor vnde non est vena q̄ nutriat costas superiores ꝛ inferiores que terminentur ad brachium. Sed postq̄ Galie. docuit anothomiam venarum que nutriunt costas superiores ꝛ inferiores: ꝛ tunc ponit anothomiam venarum que a nigra vena procedunt que per tintillicuꝫ vadunt ad brachium. Unde quedaꝫ vena magna putei procedit ab epate per medium cordis fere vsq̄ ad furculam: ꝛ tunc oriūtur due vene in dextruꝫ ꝛ sinistruꝫ antequam oriantur duo guidegi: que custodiunt basilicam vtroq̄ brachio. Et iste due vt dictum est oriuntur ex puteo postq̄ ramificate sunt vene que nutriunt costas omnes: quia nulla ex eis ꝓtenditur ad brachium. Si igitur vena magna ad modum putei per medium pectoris ascendit dextra ꝛ sinistra basilica equaliter a puteo distabit. Si ergo equaliter ꝛ nulla basilicarum haurit ex minera: sed ex puteo medij pectoris tunc restat q̄ corpore plectorico dolore ascendente nondum confirmata equale est pleuresi existente in altera parte si fiat de dextra vel de sinistra. Si autem egritudo est confirmata tunc necessario debet fieri de eadeꝫ parte. Cognoscitur aūt q̄ est confirmata etiam materia fluxa q: dolor ascendit vsq̄ ad brachium: ꝛ talis dolor ita ascēdens significat q̄ tota ista pars alterata ꝛ supercalefacta est: ꝛ san. quasi corruptus totus. Pars autem opposita ꝭm latitudinem non est dolorosa: ꝛ ideo nec sang. corruptus. Tunc igitur cōuenit q̄ si fieret phlobotomia de ꝑte opposita ꝭm latitudinem tunc euacuaretur primo bonus sanguis qui non est alteratus: ꝛ postea attraheretur sanguis partis opposite ad puteuꝫ ꝛ per consequens ad partem sanam: ꝛ ita erit duplex nocumentum. primo sā guinē bonum euacuare. secundo malū ad partes sanas attrahere. Si autem fiat ex eadem parte tunc nullum sequitur nocumentum quia euacuatur primo sang. alteratus. scd̃o alteratus magis: ꝛ tunc non fit attractio ad mineraꝫ pro tanto quia basilica non transit per aliquam costarum superiorum nec inferioruꝫ: sed procedit a puteo supra venas que costas omnes nutriunt ꝛ añq̄ diuidatur puteus in duas venas. s. due guidegi: patet igitur q̄ ꝭm anothomiā Gal' q̄ in omni pleuresi confirmata debet fieri phlobotomia de basilica eiusdem lateris. ꝛ si corpus non est mundificatum: scd̃o aut tertio aut pluries si expedit ex eadem vena. In hoc auteꝫ omnes sunt decepti qui credunt q̄ vene que nutriunt costas constituant venas in brachio q̄ nusq̄ reperietur inspicienti anothomiaꝫ cū amicitia. ꝛ si corpus omnino non plectoricum competit phlobotomia etiam de eadē parte competit etiam de eadem vena. Si au

tem descendit et corpus est plectoricuz tunc debet fieri de saphena eiusdem la teris: quoniam si fieret de parte supe/ riori cum sang. inferior sit alteratus et materia declinat versus inferiora: tunc sang. traberetur corruptus ad superio/ ra et membra nobilia. Si autem fiat p partem inferiorem tunc trahetur sang. corruptus versus inferiora et ad mem bra vilia: et quia natura declinat eum i/ ferius: tūc facilior fiet euacuatio. et sic per partem oppositam sicut superius et inferius. tamen vna oppositionum i phlobotomia debet obseruari: et ideo cum dolor ad superiora ascēdit ibi tm̄ vna est oppositio cū sit phlobotomia ex eodem latere: quoniam latus se hꝫ p modū ptis iferioris: et brachiū p mo dū ptis supioris: qꝛ cū sit phlobotōia ex codē latere seruat oppositio q̄ ē ꝫ iferius et superius. corpore aūt multuz plectorico existēte et sanguīe dominan te ꝭm q̄ humor declinat superius et in/ ferius ꝭm h̄ fiet de eodem latere egritu dine confirmata vel de superioribus vel de inferiorib⁹. Si autem adest ple nitudo vel abundantia citra tamen vl timitatem tunc aut pleuresis est de co. aut de phlegmate. aut de melencolia. Illa autem que fit de sanguine notata est in cura predicta. Si igitur sit de co. que vt plurimum accidit in principio ante digestionem materie. Si timem⁹ molestiam accidentiuz: et vt natura sit magis potens in statu: euacuemus in principio cum cassiafistula: manna: ta marindis: et similibus dissolutis cum aqua decoctionis violarum ordei: iu/ iubarum et similium. Si autem sit de phlegmate cum carthamo: cum poli/ pod. et cum turbith: et similibus. Si au tem abundauerit melencolia et fuerit pastor: aut marinarius et fortis et mus culosus et orificiū stōachi forte: et cōsi milia: tunc competit elleborus niger. cum aniso: aut yeraruffi. et in parua quantitate. et q̄ medicus exquisite no/ scat naturaz pacientis et medicaminis. Si autem particularia non conueniāt tunc securius ē dare sene epithimi: lap. armeni. bora. buglose. et cōsimilia. Et est mirabiliter aduertendum cum om/ nis medicina laxatiua sit vt plurimuz ca. et sit venenosa: corpori odiosa: ma/ liciosa: corporis destructiua. vnde si/ cut purgat etiam inueterat. et ideo ex/ pedit in omni casu potissime nouis da re diaprunis: oxilaxatiuum: et similia: in quibus penitus error non cadit. Et post acceptionez medicamīs tunc mo dicum debet accipere de aqua ordei vt non remaneat aliquid de medicamine in via: et coadunetur in fundo stoma/ chi. toto autem tempore solutionis ni hil est accipiendum. sed postq̄ solutio cessauerit minus de cibo q̄ consueue/ rit accipere debet. Si autem plenitu/ do cessauerit et vniuersalis et citra vni uersalitatē: tunc corpore mundificato ad euaporandum materiaz coniunctā tunc competunt calefactoria. vnde cale factoria competunt duob⁹ modis. vñ curant si corpus plenum non ē: aut di/ gerūt si plenum non est. Unde si corp⁹ est plenū calefactoria dolorē augmen tant: qꝛ mām attrahūt: et ita nō digerūt q̄re vlia precedere debent vt pote phlo botomia vel farmacia. Si aūt corpus est mundificatum tunc calefactorium curat. Tunc igitur aut mā est colica: aut aquosa humida: aut melēcolia. Si igitur sanguis fuerit vergens ad cole/ ram: tunc accipiat spongia et intingat in aqua et exprimatur et lateri quantuz

calidius sustinere poterit applicetur. ꝛ cum incipit infrigidari statim remoueatur. ꝛ iterum calidum remouetur ꝛ continue continuetur. Si aũt sanguis vergat ad aquositatem ꝛ humiditatẽ ꝛ ventositatem: tunc accipiatur milium ꝛ sal. ꝛ torrefiant igni sine liquore ꝛ lateri applicentur: ꝛ cum infrigidabitur iterum calefiat. ꝛ ita continuetur. Uñ aduertendũ est ꝙ nullo modo debent applicari saniem gñantia: ꝛ ideo competunt semper resolutiua ꝛ non maturatiua tamen didici a vetulis magis p viam experimenti ꝙ malue bismalue: bullite pistate cum assungia porci re. ꝛ oleo viol'. soluunt dolorem in pleuresi. moretur enim emplastrum vna vice modico tempore. ꝛ in hoc terminãtur regule euacuationis.

¶ Tertia particula de medicinis alteratiuis ꝛ digestiuis.

Ertium opus nostrum consistit in alteratione ꝛ digestiõe. materie. Digestiua que ponit hypo. sunt. v. vinuꝫ. ydromel. oxil'. aqua. ꝛ bal. Primo docet digerere materiam cum vino. vinum aũt est qõdaꝫ forte. quoddam debile. quoddam grossum. quoddam subtile. quoddam mediocre. ꝛ est quoddam albuꝫ. quoddã nigrum. quoddam mediuꝫ. ꝛ quoddã stipticum. ꝛ quoddam non. Nunc aũt istud vinuꝫ qõ magis absolute competit in morbis acutis est vinũ al. in cole. subtile in substantia. sine odore ꝛ fortitudine qñ assimilatur aque in omnibus cõsiderationibus prout est magis possibile. vinum aũt grossum stipticum cõpetit in fluxu ventris. Uinum aũt forte competit in declinatione cum materia est grossa ꝛ viscosa ꝛ adherens q̃ non habet exitum cum tamen non timemꝰ de fe. nec dolor capitis. nec de conuersione eius in coleram nec de siti. Uinũ aũt debile sine odore competit cuꝫ de istis timemus. Uinum aũt dulce competit in spiritualibus magis: timet aũt cum adest sitis ꝛ oppilatio: ꝛ apostema in matrice: ꝛ nimia co. ĩ stomacho ꝛ similibus. Secundo igitur docet digerere materiam cum ydromel. Nũc aũt intelligendum ꝙ ydromel est sirupus seu potio facta ex aqua ꝛ melle. Nunc aũt ydromel est duplex. quoddam vbi ponunt. x. partes aque. ꝛ vna mell'. ꝛ decoquatur ad perfectionem. si mel tamen est purum non opꝫ decoquere per se: sed si cum aqua melior ẽ commixtio. Est aũt aliud ydromel in quo sunt quatuor partes aque. ꝛ vna ẽ mellis. ydromel aũt vbi est multuꝫ de aqua competit in morbis spiritualium in rõne cibi si virtus est fortis ꝛ egritudo breuis terminationis: in via autem medicaminis competit cuꝫ materia nõ est multum grossa nec viscosa sed mediocris vel quasi in grossicie. q꞉ virtutem incidendi habet. Ea aũt que impediunt eius exhibitionem sunt ꝙ egritudo sit liquefactiua. aut materia grossa viscosa: aut dominiuꝫ co. in stomacho aut sitis: aut apostẽa matricis: aut fluxus ventris aut oppilationes nutritiuorum. Si aũt ydromel est cum paucitate aque tunc si calor est debilis ꝛ materia multum grossa tunc competit. q꞉ fortius nutrit ꝛ fortioris est virtutis in incidẽdo. In alijs autem casibus in q̃bus non competit cũ est multitudo aq꞉ multo minus: ꝛ istud q꞉ citius conuertitur ad coleram ꝛ in oppilationem ꝛ inflationem. ꝛ citius induceret sitim. Tertium digestiuum est oxill'. ꝛ est sirupus factus de aqua ꝛ melle ꝛ aceto

duplex tamen est oxil. quoddam vbi multum de aceto. et quoddam vbi est parum. quando est multum de aceto: tunc non competit nisi virtus sit fortis et materia multum grossa et egritudo breuis terminationis. Si autem paruz sit de aceto tunc competit in egritudie breuis terminationis. Et in longa virtute existente debili et materia parum grossa. Si autem materia est grossa et virtus debilis debet exhiberi oximel pauce cōmixtionis. Si materia ē paruz grossa et virtus fortis. tunc competit fortis cōmixtionis in parua quantitate et cum multitudine aque. In omni autem egritudine cronica prius debet precedere oxil. parue cōmixtionis. et deinde fortis: et vt inde magis particulariter procedamus: nullus oxil. competit in pas. spiritualium si pectus ē strictum: et si adest fortis tussis. Si autez tussis est modica et spiritualia salua et forte q egritudo sit in declinatione. tūc debet dari oxil. cum decoctione liquiritie et ordei tria coclearia. et. xij. de aq. Summo tamen opere cauendum ē q in pas. spiritualiuz non prouocetur tussis: acetosa autem prouocant et in hoc sunt multi decepti. Si autem egritudo est in nutritiuis debem9 semper apponere que conseruant et defendunt nutritiua fm diuersitatem membrorum lesorum: vt zuccharū: aut sandalos: aut rosas: aut modicum de menta: aut de scolopendria: et spodio: et multis similibus. Quartum digestiuum est aqua. aqua autem in morbis acutis quantuz est in via medicine nisi forte in ratione potus tm̄ non competit. nisi cum oibus istis cōditionib9. q mā sit digesta: et egritudo in declinatione. et q nō sit cū apostemate. et q nō sit oppilatio et q consueuit potare aquaz. et q sit iuuenis. et virtus fortis. et q tempus sit calidum. et q multum sitiat. et q aqua sit bōa et bene frigida. et q accipiat cū vno magno vitreolo in magna quantitate quantum vno haustu poterit accipere sine attractione anhelitus. Quintum capituluz est de balneis. balnea āt administrantur in febribus que sunt cū apostemate. et nunq in aliquo casu cōpetit bal. corpore existente plectorico. et non apostemate rupto. et mā digesta et fe. existente in declinatione et corpore mundificato. mā existente hōgenea. Bal. aūt ē triplex. quoddā qō vocatur soliuz. quoddaz qō vocatur stupha. et quoddā qō vocat empima. Soliuz est illud qō fit in tina cum aqua ca. dul. in quo mundificatur cutis. et ea que vicinantur cuti. et est illud qō cōpetit cōualescentib9. et de isto videbat loqui Hypo. cum dicebat q patiēs dz eē quiet9 et tacitus. nihil agens. tutus a fumo. et q postes parietis tine non fuerint magis eleuate. q via sit breuis ad lectum et q locus vbi repōitur sit calidus. et q suauiter a multis manib9 pertractet et diligenter et leuiter fassietur ita q nō laboret nec in aliquo cadat error. sit tractatus vacuus cum intrabit nec comedat nec potet in balneo. et postea cum calor acquisitus per balneum abierit q sumat cibum temperate. Secunduz balneū est stupha vbi debent esse tres domus lapidee. ita q in prima dz esse aer temperatus aut parum excedens. in secunda magis calidus manifeste in tertia multum ca. et hoc bal. magis competit in via preseruatiua. qz ēt ab īterioribus mūdificat. si non sit plectoricum. et debet fieri post exercitiū et cū fricatiōe forti. vt nō fiat sbita mutatio.

debet parum morari in primā domo. et in secunda magis. et in tertia quantū indiget. et seruentur regule dicte in primo balneo. Tertiū bal. est paria et potest fieri quatuor modis. Prim⁹ est ꝙ corpus plenum aquositatibus infrigidatū corpore tamē mundificato. in diebus canicularibus debet sepeliri vsqꝫ ad os in arena maris in meridie. et cooperiatur caput eius vt non incurrat ephimeram. Secundo modo pōt fieri in casu predicto cum conditionib⁹ predictis in paupere. lento phlegmatico corpore mundificato ꝙ ponatur in fumo calido. et diutius imoretur. Terti⁹ modus in casibus et conditionibus p̄dictis ꝙ fiat fouea in terra et ponantur in fouea carbones igniti de iunipero. et constituatur crater ferreus supra foueam. et supra craterem ponatur multitudo ebulorum: et patiens nudus iaceat supra craterē. et ex illis sic paratis ebulis vndiqꝫ totaliter inuoluatur. Quartus modus cum conditionibus predictis est ꝙ fiant duo ignes comparati et patiens ponatur in medio et voluatur vndiqꝫ donec incipiat fumare. et fricet fortit. et ita curabit si de⁹ voluerit. Aliqua tamen possumus addere ad predicta. Pleuresis aūt fit de sanguine vergente ad co. cuius signum est. q: iuuenis colericus. et q: laborauit: et est vrina rubea et tenuis cum siti et amaritudine oris. et sputo citrino: et cum dolore acuto pungitiuo intollerabili et i tali casu digeratur materia sic. ℞. endi. scar. lact. epatice. rad. vngule caballine capil' ve. re. an. ℥. ij. iiij. se. fri. florum nenuph. liquiri. mund. an. ℥. j. ordei cum cortice. lib. ß. panis zuccha. lib. j. fiat sirupus clarificatus. Si autez pleuresis fuerit de san. vergente ad nāz phlegmatis. qd cognoscitur q: phlegmatic⁹ de complexione cum venis strictis et q: senex. et vixit in ocio. et cum plenitudine cibi et potus. et eructuatione acetosa. et vrina remissa. et sputo albo globoso. et modico dolore. tunc cum talibus conditionibus digerat materia sic. ℞. radi. brusci. sparagi. et se. brusci. et se. sparagi: an. ℥. ß. capil' ve. re. ℥. iij. endi. scari. an. ℥. j. se. melonis. se. end. se. scar. an. ℥. ij. liquiri. ℥. j. et ordei. ℥. iiij. mell. ℥. j. zucchari. lib. j. fiant siru. lib. j. et ß. Si aūt san. vergat ad melencoliam qd cognoscitur q: melencolicus. et q: habet venas strictas et angustas: et est extenuatus. et plenus cogitationib⁹ et cū acetositate trahente ad siccitatem. et cū vrina tenui et remissa: et sputo liuido aut nigro. et dolore non multo. sed cuz graui et pōderoso. Digeratur materia sic. ℞. rad. apij: buglose: bora. capil' vene. re. cicoree. end. scari. an. ℥. ij. se. endi. se. melonum. se. scar. se. brusci. se. sparagi. an ℥. j. liquiri. ordei. ana. ℥. ij. panis zucchari. lib. j. fiat siru. clarificat⁹ vsqꝫ ad lib. j. et ß. Si aūt materia fuerit grossa: viscosa: adherēs: cū strictura pectoris. et que non hz exitū nisi cuz tussi laboriosa et cū difficultate magna. tūc cōpetit gargarisma. ita tamen ꝙ nō transglutiat. ℞. ysopi. yreos: ana. ℥. iiij. capil' ve. re. fenugre. orobi. se. melonum. liquiri. vuaꝝ pas. mund. caricaꝝ. iuiubaꝝ. ordei. an. ℥. j. mell. lib. ß. aceti al. ℥. ß. fiat decoctio vsqꝫ ad lib. iij. et de hac decoctione gargarizet sepius i die et nocte tenēdo i ore ꝙ diu poterit. Vlterius intelligendū ꝙ in omni pas. et tussi. et labore spūalium de mā ca. aut cuz discrasia ca. fiat tale cōditū. ℞. capil' ve. re. ℥. iij. iiij. se. fri. an. ℥. j. vuaꝝ pas. mūd. a cortice. et abaril'. caricaꝝ. suc. li

quiri.ordei mund.an.3.ij.cadi.penidi. dragaganti.gumi arabi.an.Ʒ.5.zucch. lib.5.omnia simul cum toto in vltimo conterantur et misceantur. et fiat condi tum et ponatur in sole et similibus cali dis.donec fuerit fermentatum. et postea die ac nocte continue accipiatur lambendo. Si autem materia fuerit grossa si/ ue viscosa tunc. ℞.radi.yreos: ysopi: summitatum:origani:calamenti: sol.satu regie:capill ve.re.an.℥.ij.fenugre.liqr. ordei:an.℥.j.mell.lib.5. conterantur i vltimo et fermentetur in sole aut simili bus. et sumatur lambendo diutissime i ore tenendo.

¶ De recapitulatione.

Cum ois plixitas nouerca sit virtutis veritas.io ego vidēs librū regimenti diffuse tradi tum:fui motus amore socij mei magi/ stri Joannis de confluento hūc librum a capite breuiter sub quodaz epilogo pertractare. Regimen acutarū egritu/ num in tribus consistit in dieta et poti/ bus alteratiuis. et medicina. Ideo pri/ mo propono contradictiones medico rum ponere. Secundo rectam admini strationem diete in cibo scribere. Ter/ tio de potibus alteratiuis determina re. Quarto de medicinis euacuatiuis tam sensibilibus q̄ insensibilibus dis/ currere. Quinto de bal. consumare: et si scda successerit fortūa postea me ad alia preparabo. Extirpanda sunt vicia anteq̄ seminētur virtutes: et ideo de cō tradictione medicorum videamus Qui dam in pricipio egritudinis inaniebāt patientem et in statu cum replebant. et in replendo diuersificabantur: qr qui/ dam dabant ptisanam non colatā: qui dam colatam:quidam potuz aque tm̄. Alij erant qui primo dabant: et postea manebant. et postea dabant. Alij erāt qui in toto tempore egritudinis nihil dabant cum deberent dare. Alij dabāt grossum ptisane in qualibet egritudie. Alij ptisanam colataz. Alij semper po tum tm̄. Error omnium istorum patēs est primi errabant cuz subito inanirēt. Unde omnis subita mutatio nocet. et i sanis: et in egris. Errabāt igit ipm iani endo. necnon errabant replendo. qr ni hil oz dari in statu qd in principio phi beat. Nunc aūt cib⁹ prohibetur in pri cipio per eos. quare in statu dari nō de beret sed isti qui dabant in statu erra/ bant quidam minus et quidam magis. Illi qui dabant ptisanam non colataz magis errabant: et illi qui colatam mi/ nus. Secundus error principalis ma/ nifestatus est cum ipsi facerent subitas mutationes: in eo q̄ dabant in princi/ pio egritudinis non errabant: sed in eo q̄ postea subito inaniebant: et iterum postea subito replebant. Errores autē omnium aliorum aperti sunt: qr replere non replendum: inanire non inaniendū malum est. ipsi errant hui⁹. quare rc. Dare ptisanam non colatā cū nō debe rent dare. et colatam cū deberent dare grossum: et potum cum nihil deberent dare satis manifestuz ē q̄ errabant. Ui so de primo videndum est de secundo videlz de recta administratiōe cibi: qr cib⁹ exhibetur per comparationez ad virtutem. ideo de virtute distinguam⁹. Uirtus acute febricitantis aut est for/ tis: aut debilis. si fortis: aut est fortis absolute. aut cōparate si absolute for/ tis ē: tūc demus ptisanā colatā: et hoc ſm sufficientiā. Si virtus sit debilis. aut ē debilis in se. aut per cōparationē ad morbum. Si per compationem ad morbum: tunc in toto tempore egritu/

dinis nihil dari debet donec post crisiꝫ nisi egritudo eēt liquefactiua ꝛ corporis cōsumptiua. qd̄ cognoscitur qꝛ egestiones spumose sunt. ꝛ tūc ptisana nō colata debet dari. si sit debilis in se tūc a principio egritudinis vsqꝫ ad finem da ptisanā non colatam. nisi ita esset ꝙ esset constipatus: quia tunc non debet dari sed potius debet facere clistere vł suppositorium. ꝛ hoc ꝓm virtutem ꝛ nisi feces sanitatis adhuc essent inuente. Unde permittendum est ꝙ descendāt per se vel ꝑ artificium ꝛ nisi posset excreare: qꝛ tunc magis competit oxił. ꝛ nisi fuerit crisis prouentura. ꝛ nisi fuerit timendum de malis sinthomatibus. Si ergo aliquod istorum non affuerit ptisana continuanda. modus āt dandi diuersificatur penes consuetudinem. In sanitate si bis consueuit comedere: bis in egritudīe. si semel: semel in egritudine da. ꝛ postea muta eum ad bis. Quantitas debet esse non multa. non parua. sed mediocris. Itē si sit valde debilis propter se vel propter fe. liquefactiuam ptisanam non colataꝫ da. Si adhuc magis aliquantulum fortis coctaꝫ da. Si adhuc magis potens aquā in qua fuerit panis infusus da. Item si vis dare ptisanā magis via cibi ꝙ medicine: ptisanam tunc non colatam da. Si magis via medicine ꝙ cibi tunc colatam da. Item si vis dare ptisanam in via medicine pone. xx. lib. aque. ꝛ vnā ordei non excoriati. ꝛ bulliat vsqꝫ ad lib. j. Item eligas ordeum maturuꝫ inflatum ponderosum. Item semper in egritudinibus da grossiorem cibuꝫ in mane. subtiliorem in sero. in cronicis econuerso. Item in vna comestione cibus subtilior precedat grossiorem. Itē non dormiat imediate post cibuꝫ. Hoc viso videamus de tertio: ꝛ qꝛ digesta medicari oꝫ ꝛ mouē nō cruda. iō prio de digestiuis ꝛ postea de euacuatiuis videamus. Digestiua sunt quatuor: vinuꝫ: ydromel: oxił. ꝛ aqua frigida. Primo videamus de vino. Uinum aliud dul. aliud ponticum. aliud odoriferuꝫ aliud non. aliud grossum. aliud subtile aliud forte. aliud debile. aliud album. aliud nigrum. Uinum dulce competit in apostematibus spiritualium ꝛ adiuuat ad screandum. nisi apostema fuerit in nutritiuis vel ipse fuerit colericus. ꝛ apostema fuerit ruptum. ꝛ febris fuerit in declinatione. Uentrem eniꝫ laxat ponticum solum cōpetit in diaria. odoriferum competit nisi timeamus de repletione cerebri: ꝛ debilitate eiusdem. Non odoriferum competit quando caput ē debile. Grossum competit qn̄ venter fluxus ē ꝛ timemᵘ de dolore capitis. Subtile competit quando materia grossa est ꝛ volumus eam incidere. Forte competit quando non timemus de capite ꝛ indigemus magna incisione. Uniuersaliter autem vinum album: aquosum: subtile: debile: magis competit in digestione fe. non enim facit dolorem capitis nec conuertitur in co. ꝛ facit multa iuuamenta. Nunc videamus de ydromelle. ydromel enim est sirupus compositus ex aqua ꝛ melle. ꝛ mel non debet decoqui si bonuꝫ ꝛ purum inueniatur. Fe. autem in qua cō petit aut est cum apostemate. aut sine. Si cum apostemate aut est in spiritualibus: aut in nutritiuis. Si in spiritualibus tunc competit in estate cum aqua frigida. in hyeme cum aqua calida. Si apostēa sit in nutritiuis nullo modo competit. Si v̄o febris est liquefactiua hoc dupliciter. aut igitur est bre

uis terminationis. aut longe. Si longe nō cōpetit. si breuis aut habet vētrē laxum aut non. si sic ꝙ sit nimis laxꝰ non competit. Uinum laxat etiam habenti bus co. in intestinis. si non est laxus ⁊ sit breuis terminationis ⁊ fe. non sit liq̄ factiua ⁊ apostema non fuerit in intestinis tūc ydromel competit. ydromel calide complexionis est. vnde videamus de oxil. oxil. ⁊ secaniabi sunt idē ⁊ fit de aceto ⁊ melle: ⁊ aqua fride cō plexionis est. Duplex est oxil multe cōmixtionis aut parue. Si multe com mixtionis ⁊ morbus est cum apostemate in spiritualibus ⁊ virtus fortis. tunc competit: tamen in parua quantitate. Si sit oxil. parue cōmixtionis ⁊ virtus debilis ⁊ materia parum grossa viscosa tunc competit in moderata quantitate. si parum grossa ⁊ virtꝰ fortis tunc non competit multe cōmixtionis nisi forte in valde parua quantitate. proportio debet esse recta vtrobiq; virtus fortis ⁊ materia grossa. oxil multe cōmixtionis ⁊ econuerso. si parum grossa ⁊ virtus debilis oxil. deb; esse parue mixtionis. si apostema fuerit in ventre tunc virtus aut est fortis: aut debilis. si fortis tūc competit. si debilis non competit. si apostema fuerit in epate aut in splene non competit nisi aliqua confortatiua membri ponantur vt triasanō. vel zuccha. In epate ⁊ in splene. si egritudo sit sine apostemate. aut erit cronica. aut acuta. si acuta. aut virtus fortis. aut debilis. si fortis tunc competit ⁊ multe cōmixtionis. si debilis tunc oxil parue cōmixtionis competit. si egritudo sit cronica tunc semꝑ conuenit parue acetositatis. Quarto notandum est de aqua. aqua enim frigida competit in fe. acuta bis cōditio-

nibus obseruatis. ꝙ sit iuuenis ⁊ virtꝰ fortis ⁊ consueuit potare aquam ⁊ materia sit digesta ⁊ non fuerit apostema nec fuerit oppilatus. nec fuerit in media etate. ⁊ aq̄ sit frigidissima. ⁊ hauriat in multa quantitate subito. ⁊ ꝙ multum appetat potare. ⁊ ipse sit coloricꝰ. ⁊ egritudo sit colerica. his conditionibus obseruatis ⁊ non aliter debet dari. Uiso de digestiuis postea videamus de euacuatiuis. cu; euacuatiua sint duplicia. quedam sunt sensibilia. quedam insensibilia. Primo autem de euacuatiuis insensibilibus videamus. Ista autem sunt calefactoria. Calefactoria sūt triplicia. Primum est humidum. ⁊ fit ex aque positione in vase eneo seu vitreo seu terreo. Secundum est partim humidum partim siccum partim mordicatiuum incisiuum. ⁊ fit ex ordeo ⁊ orobo torrefactis: ⁊ in sacculo positis. Tertium est siccum acutum mordicatiuum. ⁊ fiat ex sale ⁊ milio. Ista autē competunt ꝺm diuersitatem materierū quandoq; est apostema colericum. ⁊ ī tali competit calefactoriu; primu; qꝺ est humidum. Si materia fuerit viscosa grossa. tunc cōpetit scdm calefactorium qꝺ est partim siccum ⁊ parti; humidum: queda; est materia sanguinea aquosa subtilis ⁊ tunc compet tertium calefactorium qꝺ est siccu; ⁊ mordicatiuum. sed ante applicationem istoru; debemus considerare vtrum corpꝰ sit plectoricum aut non. si non tunc in principio debemus calefactorium applicare. ⁊ si materiam peccante; non cognoscimus apponamus primum calefactorium. si non iuuat apponamus secūdū ⁊ in applicando debet esse cautela. q2 inter calefactorium ⁊ latus debemus pannos lineos apponere. ⁊ calefacto-

rium vndiq circuire: et cauere ne fum⁹ vadat ad nares nisi materia expeteret. Si corpus fuerit plectoricũ qd cogno scimus q per calefactoriuz non iuuat. tunc aut dolor vadit versus superiora aut versus inferiora. si vadat dolor ad superiora tunc competit phlobotõia. et hoc si materia sit in fluxu de basilica eiusdem partis. Si materia sit fluxa tunc competit de mediana eiusdem partis. et hoc tm̃ extrahendo donec color sanguinis permutetur. Si materia vadit ad inferiora tunc cõpetit ſm Gal. phlobotomia quantum est de securitate ſm Hypo. competit farmacia vt ell'e niger repressus cuz catartico vl' fellichinuz cum asa et illud dabatur in tempore Hypo. Nos võ qui sumus in alio climate. non vtimur illis medicinis. sed ventris lenitiuis cum cassiafi. et similibus. Post receptionem medicĩe debemus eum nutrire cum aqua ordei moderate. Hoc viso videamus de bal. Febris aũt aut est cum apostemate aut sine. Si cum apostemate tunc nõ competit nisi materia digesta et apostemate rupto. et febre existente in declinatione. Si sine apostemate fuerit aut corpus est plectoricuz aut non. Si plectoricũ non cõpetit balneũ. Si nõ est plectoricum hoc dupliciter. aut materia ẽ homogenea. vt est colera citrina. et tũc competit: aut est etherogenea. et tunc non competit balneum: et hoc potissime materia existente pauca: qz resolueretur subtile et remaneret grossũ. Nũc aũt ipse non debet intrare bal. et hoc immediate post comestionem. nec comedere in balneo: et debet esse tutus a fumo: et loquela: et lectus vbi iacebit sit calidior q consueuit: et non multuz crebre prouũciatur aqua et permutetur sua uiter et desiccetur cum mantilib⁹. et via sit breuis a lecto ad tinam: et parietes tine non sint multum eleuate: et habeat aptos ministros: et sic per dei gratiam in acute febricitantibus completuz est regimen. ¶ Et tu per viã exempli ſm magis et minus potes idem intelligere in cronicis. et si cõplete dicta Hypocratis non aggregaui peto veniam de obmissis et c̃.

¶ Explicit tractatus de regimine acutorum translatus a magistro Ber. de Gordonio et c̃.

¶ Incipit tractatus de pronosticis q v. continet partes. In prima parte docet predicere naturam morborũ. et cõtinet. v. capitula.

Senectus domia obliuionis ẽ. nota autem cum scientia predicẽdi sit ardua et difficilis: necnon ẽ multum vtilis. ideo signa pronostica et dies creticos intendo sub quodam epilogo pertractare. vt mee sit solatium senectutis. non confidẽs in aliquo de meis viribus sed de vbertate gratie saluatoris. Si aũt in hoc opere aliquod dictum fuerit pertractabile ex me illud fateor esse. si autem aliquid boni fuerit ibi nõ a me: fuit sz ab illo cui hec ros: Qui siccam rupez fundere iussit aqs. Scientia autem predicendi est vtilis ad multa qz audita pronosticatione vera patiens redditur obediens et imaginatur q medicus potens est ipsum curare. Subuenit etiam⁹ futuris periculis: et preseruat medicum ab infamia et

dehonestate: ꝛ per consequens cuȝ cognoscit statim scit dietare: cibare. siru/pum ꝛ medicamina applicare. ꝛ particularia etiam remedia adhibere sicut videbitur suo loco. Clauis autem totius pronosticationis consistit in comparatiõe virtutis ꝛ morbi. qꝛ si virtus superet morbuȝ curabitur proculdubio qꝛ ex aliquo non fit sanitas nisi ex cõ/pleto dominio virtutis supra materiaȝ morbi. Si autem morbus dominetur tunc morietur. qꝛ nihil aliud est mors ꝙ completum dominium morbi supra naturam. Fortitudo autem virtutis cognoscitur ex fortitudine operationis. cũ opatio arguat virtutẽ. Si igiẗ rõ sit salua ꝛ imagiatio. ꝛ idẽ mẽoria. ꝛ sensus bon⁹. ꝛ motus. ꝛ sõnus: ꝛ vigilia: ꝛ opationes vbiqꝫ sensuũ sunt perfecte. decũbitus ꝛ motus totius corporis. Tunc prima basis est salua. ꝛ per con/sequẽs vna virtute salua reliqua remanent in sua dispositione. Si autẽ anhelitus est laudabilis ꝛ pulsus equalis ꝛ ordinatus. tunc virtus cordis est salua ꝛ per consequens totuȝ corpus: qꝛ vna virtute lesa relique non possunt penit⁹ esse salue. Si aũt egestio appetitus: ꝛ vrina fuerint laudabiles. tũc virtus naturalis est salua. ꝛ per consequens to/tum corpus: qꝛ si vna virtus multum patiatur ꝛ omnes patientur: aut ratione vicinitatis: aut ratione colligantie. Ex his omnibus igitur fortitudo totius significatur. ꝛ ẜm ꝙ magis ꝛ minus resident ab his sic hee virtutes erũt debiliores ȝ plus aũt minus. Fortitudo autem morbi cognoscitur potissime ex virtutis prostratione. ꝛ ex nimio do/lore. ꝛ calore multum intenso. ꝛ ex in/quietudine. ꝛ in potentia tolerandi: alleuiatione: siti intollerabili: insomnietate: ꝛ ꝙ applicatio medicaminum non conferat ex magnitudine apostematuȝ ꝛ nobilitate membri ꝛ multitudĩe materie ꝛ furia eius: ꝛ ex reliquis accidentibus pernecabilibus. Ex his omnib⁹ vehemens morbi malicia signatur. ꝛ ẜm ꝙ ista sinthomata remittunẗ plus aut minus: morbi malitia est minor ȝ plus ꝛ minus: ꝛ potissime cum dolor est modicus aut nullus qꝛ dolores prosternunt virtutes. cum dolor est lentus quietus non pungitiuus non crescens ĩ tactu. ꝛ etiam cum tolerat egritudineȝ cum patientia ꝛ leuitate potissime cuȝ fuerit delicatus p naturam. Ex his igiẗ morbi malicia maior vel minor signa/tur. qui igitur in his basibus se appo/diauerit. ꝛ perfecte sine mentis caligĩe inter ista comparauerit in pronostica/tione nunꝙ decipitur. nec etiã in opere quia scientia predicẽdi ꝛ operandi sũt annexa ad inuicem. sic ergo considereẜ sempiternaliẗ simul erit idebile nomẽ.

¶ Hoc igitur opũs in quinqꝫ diuidiẗ partes. in quaꝝ pria naturã morboꝝ.
¶ Secunda naturam temporum.
¶ Tertia naturam paroxismorum.
¶ Quarta nãm accidentium.
¶ Quinta naturam dierum creticoꝝ.

¶ Incipit prima particula que docet predicere naturã morborum. ꝛ conti/net. v. capitula.

Caplm .iiij. docet de pronoſticatione in morbis compoſitis.

Caplm.v.prime pticule docet pnoſti/ care de fe. ⁊ differentia in eiſdem.

Capitulū primū docet pronoſti/ care in tertiana interpolata ſimplici ſin gulari ⁊ correlatiua eius.

IN morbis pronoſticare nō poſ ſumus niſi morbū co gnoſcamuſ: ⁊ iō mor bi cognitio precede/ re dꝫ. Fe. n. putrida ſola ſimplex ſingularis non eſt niſi qua druplex ſicut eſt fe. co. phlegmatis: me lencolie. ſanguis aūt ſi putrefiat in fie/ ri ꝓpter ſuum temperamētum putrefa ctione pfecta ſub forma propria mane re non poteſt. qm̄ altera pars cōuertit in co. ⁊ altera in melencoliam: ideo nō facit fe. ſimplicem ſed ſp compoſitam: ⁊ ideo fe. non ſunt ſimplices niſi tres ī quibus in primis animus exercitādus eſt vt melius cōpoſite cognoſcant. Fe. aūt tertiana cognoſcitur per res nāles: non naturales. ⁊ contra nām. Intelligē dum enim eſt ꝙ cum matria putrefit in tra venas fe. continuaꝫ generat. Si au tem extra interpolatam. ponamus igi tur ꝙ aliquis patiatur fe. interpolataꝫ tunc poterimus ſcire vtruꝫ ſit tertiana vera vel nota. Si fuerit colericus: muſ culoſus: piloſus: venas habens latas: audax: animoſus: ſomnians ſe videre ignem: ⁊ volare de monte in montem: ⁊ videre bella: ⁊ aer ſit calidus ⁊ regio calida: ⁊ qr conſueuit laborare. ſollici tus eſſe: ⁊ comedere ca. ⁊ parum: ⁊ fe bris incipit cum rigore: qr rigor ē tanꝙ ſi cuꝫ acubus pungeretur: ⁊ durauit ac ceſſio. xij. horas vel minus: ⁊ vrina eſt rubea ⁊ tenuis. ⁊ pulſus a principio tardus poſtea velox. poſtea frequens ſemper tamen equalis ⁊ terminatus ē paroxiſmus per vomitum co. aut ſeceſ ſum: citrinum ⁊ ſudor eſt vaporoſus. Certe cum omnia iſta pticularia conue niant cum tertiana vera ſola ſimplici ſingulari. tunc his coniunctis exquiſite in actu pronoſticandi conſurgere debꝫ iudicium: ⁊ per conſequens operandi. Pronoſticatio igitur erit tal' egritudo h terminabitur in ſeptem periodis. cu ius prima acceſſio erit debilis. ſecūda fortior. tertia magis fortis. quarta for tiſſima. ⁊ ibi erit ſtatus. quinta autem magis debilitatur. ⁊ ſexta magis debi lis. ⁊. vij. debiliſſima: aut nullam ꝓno ſticabit. ⁊ ꝙ infra. xiiij. dies terminabi tur. ⁊ ꝙ cum aliqua euacuatione mani feſta cum vomitu: vt plurimuꝫ. ⁊ ſudo re. ⁊ ſeceſſu. aut fluxu ſan. nariū prono ſticabit dolorē capitis vigilias fortes ſitim intollerabilem. Iſta autem om/ nia contingunt: qr materia eſt colerica pauca quātum eſt de ſe. ſubtilis ca. mo bilis furioſa: ⁊ ideo iſta arguunt velo cem motum ⁊ fortem: que qr ca. ſubtil' penetratiua: pūgitiua mordicat: dolo rem inducit ⁊ vigilias. ⁊ ſitī potiſſimā cū alia particularia cōueniunt. Preco gnoſcit igitur medicus ꝙ ſtatus erit in die ſeptima. ⁊ terminatio in quartade cima aut infra. ⁊ qr ſcia pdicēdi nō eſt finis medicine. iō his cognitis animus nō quieſcit. iō mā cognita ⁊ elōgationē ſtatus. moduꝫ affligendi: ⁊ quomodo medicus ſcit dietare ⁊ medicamina ap plicare. qr igit ſtatus ē in die vna: ſubti liatiua dieta nō cōpetit ei: ⁊ qr interpo lata ⁊ pcauebit poxiſm⁹. ⁊ potiſſime

quartus. Tunc igitur in die accessiōis si virtus posset tollerare non detur aliquis cibus nec potus donec in declinatione paroxismi. et si non possit tollerare ex hoc quod tarde incipit paroxism⁹ et cibus detur ante paroxismum p. iij. horas lac amigd. aut mica panis ter lota in aqua frigida dul. In toto autem paroxismo potissime in principio non accipiet cibum neque potum: nec dormiat. In declinatione aūt potest cibari cū lactu. aut brodio pulle al. cocte cum seminibus fri. aut cum ordeato: aut cum auenato. potus sit aqua ordei. In die autē interpolationis potest vti parua pulla cocta cum lactucis sine sale. et vino debilissimo cum magna multitudine aque. et quia in dieta non est finis. iō oportet medicamina adhibere. Medicamen igitur erit tale. ℞. succi cucurbite. succi portulace. ana lib. s. lentiginis. aq̄ fontis. ℥. iij. iiij. se. fri. mūnd. ℥. ij. panis zucha. lib. ij. fiat sirupus. Purgetur sic. ℞. viol. M. iij. florum baragi. ℥. ij. fiat decoctio. et in decoctione resoluatur cassiafi. mund. ℥. ij. et detur in aurora. Fomentatio fiat talis. R. folia vitis albe: folia salicis: folia cucur. ań. foliorum ros. viol. ań. lib. j. decoquantur in aqua et cum tepida fuerit fomententur pedes: et genua: et brachia: et collum: et facies. et dom⁹ sit subterranea tota asp sa aceto et aqua ro. et nenuphare et sandal. et camphora. et sic curabitur si deus voluerit. Cum aūt sufficienter reductus fuerit conseruabitur sicut sanus. et ibi est finis: quia sanitas est finis. Tertiana aūt nota appellatur cum non est vera. sed materia colerica non est pura. sed est ibi aliqua portio phlegmatis admixta. et quia particularia non conueniunt: vtpote quia senex cum hyeme: et ita de aliīs: et s̄m quod plus et minus particularia conueniunt. Pronosticatio ē de elongatione status plus quam in tertiana vera. et ita de accidentibus. et ita generalr medicamīa magis subtiliatiua et sic de aliīs omnibus s̄m naturam particularium adunatis. et si vellez hic particularia pertractare multum prolongaretur opus. et non esset de honestate cum non euadat liber a vituperatione vituperantis. sua aūt relatiua. s. tertiana continua de eadem materia ē cū tertiana interpolata. nisi quod materia tertiane continue est in venis cuz san. Est ergo tertiana continua de materia co. intra venas conclusa per totum expā/sa. In interpolata tamen materia ē extra venas et loco vno coartata. Tertiana aūt continua non separatur nisi cuz separatione perfecta que non reuertit. calor aūt est tactu intensus. pungitiu⁹ pruritiuus ledens tactuz. qd nō est in tertiana interpolata. In hac autem pronosticatio est alia et alia. et operatio particularis: et elongatio status alia et alia: s̄m quod particularia conueniunt plus vel minus. Sapiens ergo medicus qui nouit pronosticare et operari in simplici interpolata scit omnino agere in sua relatiua continua non audeo tamen nimis pertractare timens prolixitatem. Unum tamen est intelligendum quod vna et eadem materia diuersas facit egritudines s̄m quod in diuersis locis est situata co. ergo aut est putrefacta aut non. Si putrefacta aut intra venas aut extra. si intra aūt in venis proximis cordi. et tunc generatur causon: aut in venis remotis. et tunc generat continuam tertianam. si aūt extra venas aut colligitur mā in loco per viam apostematis aut nō. si non et putresiat aut i vno

loco aut in diuerſis. ſi in diuerſis locis
extra venas vt per viam collectionis
putrefiat co. tunc creabit duas tertia/
nas que in vno die duos. ſ. faciet paro/
xiſmos. Si autem in vno aut eſt mul/
ta aut parua. ſi multa tunc generat du/
plicem tertianam interpolatam. ſi pau
ca ſimplicem. Si autē materia colliga
tur in loco ⁊ coadunetur ad apoſtema
tunc aut eſt aduſta aut nō. ſi aduſta ge
nerat heriſipilā qđ interpꝛetatur ſacer
ignis. ſi non eſt aduſta tūc generat apo
ſtema colericum cum duricie ⁊ dolo/
re ⁊ rubore. Si materia non eſt putre/
facta. tunc aut eſt in toto corpoꝛe aut ī
parte corpoꝛis. Si in toto corpoꝛe aut
ē in carne; aut ī cute. ſi in carne generat
lepꝛaȝ. Si in cute aut vniuerſaliter aut
non. ſi vniuerſaliter tunc generat icteri
ciam citrinam. ſi non moꝛpheam ru. qꝛ
moꝛphea eſt defedatio cutis maculo/
ſa. Si autem ſit in parte corpoꝛis tunc
diuerſa generat. ſicut ē ſcabies aut pꝛu
ritus: aut puſtule parue: aut impetigo:
aut aliqua infectio: aut vlceratio; aut
vomitus: aut egeſtio eſt co. aut ſudoꝛ:
⁊ conſimilia.

¶ Caplm. ij. de pꝛonoſticatione in fe
bꝛe quotidiana.

Sicut pꝛo no/
ſticatio precedit ope
rationeȝ. ita cognitio
pꝛonoſticationem. ⁊
ita qui vult in fe. phle
gmetica pꝛonoſticare pꝛius opoꝛtet eā
cognoſcere. Cognoſcitur autem ſic po
namus aliquem febꝛicitātem interpo/
late ⁊ ſit phlegmaticus. cum venis ſtri
ctis plenis. ⁊ ſit piger: timidus humidi
tatibus plenus. ⁊ ꝙ ſomniet ſe natare ī
aquis ⁊ ſubmergi in eis. ⁊ ꝙ ſit in hye
me ⁊ tempoꝛe frigido. ⁊ ciuitas ſit ſi/
tuata īter valles circa aquas. ⁊ ꝙ vixe
rit in ocio. ⁊ cuȝ multitudine cibi. ⁊ ꝙ
fe. incipiat cum modica frigiditate ī ex
tremitatibus tm̄. ⁊ caloꝛ non ſit nimis
intenſus: nec inflāmatus. non ſitiat. ⁊ ꝙ
vꝛina ſit remiſſa. ⁊ pulſus paruus imo
tardus inoꝛdinatus non accedens: vt ī
iuuene ad multam velocitatem ⁊ fre/
quentiam. ⁊ ꝙ paroxiſmus extēdat ſe
circiter. xviij. hoꝛas. ⁊ ꝙ terminetur ꝑ
ſudoꝛem. aut per aliquam euacuatio/
nem manifeſtam. Tunc dico ꝙ omnia
iſta declarāt ꝙ hec fe. ē quotidiana in
terpolata ſimplex ſingularis cum con/
uenientia particularium. Tunc cogni
ta egritudine poterit pꝛonoſticare ꝙ
egritudo erit longa valde. ⁊ ꝙ ſtatꝰ erit
remotus a pꝛincipio: ⁊ ſinthomata nō
erunt malicioſa. ⁊ ꝙ interpolatio erit
modica. ⁊ ꝙ accidentia erunt longa ⁊
ſine magno impetu in longo tempoꝛe
terminabitur paulatine. ⁊ ꝙ erit parua
ſitis. ſomnus ꝓſundus. pigritia multa:
⁊ conſilia. Et qꝛ finis non ē h ideo no/
tandū eſt ꝙ animus non ē ſaciatus. die
ta ergo accedat ad groſſiciē: ſic ē bꝛo/
diū cicerū: carnes eduline: vinum lim/
phatū mediocrit cū aqua petro. boꝛa.
⁊ ſilia. Mā igit digerat in pꝛimis cum
oxił. diu. ⁊ purget cū yerap. ⁊ fomētet
cū aqua decoctiōis camomille ⁊ melli
loti. Et intelligēdū ꝙ quotidiana nota
dicit per aliqualē colere admixtioneȝ.
⁊ qꝛ nō ꝯueniūt ꝑticularia: ⁊ iō diuerſi
ficabit ꝓnoſticatio ⁊ opatio ſm ꝙ ꝑti
cularia ꝯueniūt plus vel minꝰ cū eius
relatiua. Sed quotidiana cōtinua cōſi
ſtit de mā intra venas cōcluſa. vbi non
ē iterpolatio manifeſta. pꝛonoſticatio
aūt ⁊ opatio ꝓꝓoꝛtionant inquantum
hmōi ſue relatiue. ⁊ iō ꝑticularia me/

dici induſtrie relinquantur. Tun intel/
ligendū eſt ꝙ mā phlegmatica aut pu/
treſit aut nō. ſi putreſit aut ītus aut ex/
tra. ſi intus tunc gnāt ſe. conti. de phle/
gmate putrefacto ītra vaſa. ſi extra aut
per viam collectionis aut nō. ſi nō tūc
generat ſe. interpo. de phlegmate putre
facto extra vaſa. ſi putreſiat per mo/
dū collectiōis aut mā aduritur aut nō.
ſi aūt aduritur generat fiſtulam. ſi non
zimiaz. i. apoſtema molle ſine doloꝛe.
Si aūt non putreſiat aut ſpargitur ad
totum aut ad partē. ſi ad totum aut ad
cutem aut ad carnem. Si ad carnez ge
nerat lepꝛam. ſi ad cutem aūt ad totuz
aut ad partem. ſi ad totum ⁊ per totuz
coꝛpus tunc generat ydropiſim carno
ſam. ſi ad partem cutis tunc gnāt moꝛ/
pheā albam. ſi ad partez mittitur tunc
generat diuerſa ſm diuerſitatem loci ⁊
ſpecierum phlegmatis ⁊ aduſtionis ⁊
compoſitionis. ſicut ſunt ſcrophule. ca
nicies: ⁊ materiales infectiones macu/
loſe: pꝛuritus: tuſſis puſtule: apoſtema
ta pua deſudatiōes: verruce: acrocodi
nes: bociū gulle: polip⁹: caligies: tinni
tus: vomit⁹: ſudoꝛ: fluxus: ſtupoꝛ: ꝯge/
latio: ſubet: apoplexia: epilia: paliſis:
tremoꝛ. colica: vermes: ſerpētes: ſcara/
bei: arpia frater lombardoꝛuz: artethi
ca: poꝛri: nauſea: mollificatio mēbꝛoꝝ
doꝛmitatio: grappa: oſſitationes: alita
tiōes: rugitus: gurgulationes: ⁊ multa
conſimilia. que omnia generantur ex
phlegmate vel ex aliqua potatiōe hu
mida aquoſa admixta ⁊c̄.

Caplm. iiij. de ꝓnoſticatiōe in febꝛe
q̄rtana ſimplici ſingulari ⁊ coꝛrelatiua.

COgnitio ꝓpter qd
i cognitio
ne cauſe exiſtit. Si ergo de
quartana aliquid ꝑdicere
volum⁹ cauſas ⁊ ſigna cognoſcere de/
bemus. Si igitur in cognitione ſtatus
venire volumus per nām egritudinum
venire debem⁹. ſigna igitur certa ⁊ de/
terminata huic habere debemus per q̄
egritudinem cognoſcere debemus. non
per nām paroxiſmoꝛum. Paroxiſmi
enim non indicant exquiſite egritudinē
nec per conſequens elongationem ſta/
tus: qꝛ due tertiane affligunt quotidie
ergo quotidiana. falſum eſt. alr̄ due q̄r
tane affligunt de tertio in tertium: ergo
tertiana falſum eſt. decipitur ergo qui
vult cognoſcere egritudinem ꝑ paro/
xiſmum. ſi ergo quartanā volumus co
gnoſcere qd̄ volumus vt ſciamus ꝓno
ſticare: tunc opz nos ad alia ſigna con
ſurgere. Ponamus ergo aliquem febꝛi
citantem ſe. interpolata: ⁊ fuerit exte/
nuatio coꝛpoꝛis ⁊ cum venis vacuis
⁊ ſtrictis. ⁊ ſit nudus pil̄. niger ⁊ turpiſ
aſpectus: ⁊ timidus: ⁊ melēcolicus: ⁊
inuidioſus: ⁊ ſine omni charitate. ⁊ ſō
niet ſe videre diabolos: ⁊ monachos
nigros: ⁊ tranſire per loca anguſta. ⁊
videre terribilia. ⁊ tempus ſit autum/
nus. ⁊ vixerit longo tempoꝛe in ſollici
tudine. ⁊ comederit longo tempoꝛe ci
baria melencolica. vt legumina. ⁊ ſimi
lia: ⁊ habet ſplenem durum ⁊ oppila/
tum ⁊ paroxiſmus incipit cū frigidita
te tanta ꝙ videntur contundi medulle
oſſiuz ⁊ paroxiſmus fuerit longus: in
terpolato vͦo longioꝛ. tñ vꝛina fuerit
remiſſa: ⁊ pulſus paruus: tardiſſimus
in pꝛicipio paroxiſmi. ſicut pulſus ho
minis decrepiti. ſoꝛdidatus ⁊ ſe. ceſſa/
uerit cū ſudoꝛe ⁊ ſimilibus. Uere non
oz expectare ſecundam acceſſionē q̄ſi
dicā in pꝛima viſitatione cū h̄ pticula/
ria conueniunt: ꝙ iſte bonus hō patit
quartanam interpolatā ſolā ſimplicez

ſingularem. Iſte ergo beatus animus ſurgat ⁊ notata tota vicinia pronoſticet per hunc modum: iſte patitur quartanam nimiam cuius ſtatus erit remotiſſimus: ⁊ egritudo erit longiſſima: expectabis fere totam ſolutionem ſoluꝫ in ſignifero cuiꝰ primi paroxiſmi erūt multi incipientes in eodem tempore ⁊ non diuerſificabuntur ⁊ cuꝫ frigore venient exterminabili ⁊ dentium ſtridore: ⁊ grauitate capitis: ⁊ pōderoſitate totius corporis: ⁊ quies fit cum ſudore plurimo. ⁊ poſt multas horas iteꝝ reuertitur paroxiſmus. ⁊ ſemꝑ vt plurimum poſt hanc egritudinem vel paſſioneꝫ in aliquo membro aliqua remanet corruptela. Quartana aūt ſimplex ⁊c. non eſt per admixtionem alicuius hu. ſꝫ qꝛ co. aduritur: aut phlegma ſalſum: aut ſan. aut qꝛ particularia non cōueniunt: ⁊ pronoſticatio ⁊ operatio ē ſm̄ ꝙ magis aut minus elongatur a vera. Quartana aūt continua de materia eſt melencolia putrefacta intra. ſ. vaſa cuius pronoſticatio ⁊ operatio erit ſꝫ ꝙ particularia conueniūt plus aut minus. quare non poſſumus tangere ꝓpter breuitatem. In vera aūt quartana operatio talis debet eſſe cibus: ꝑdices galline: ⁊ faſiāi: ⁊ vinum: ⁊ brodiūꝫ cicerum: ⁊ bora. ⁊ conſimilia. ⁊ h̄ in diebus īterpolationis. in die aūt paroxiſmi aut modicum aut nihil ſi virtus tolerare queat. Primum digeſtiuum ſit oxill'. ⁊ ſquill'. Euacuetur autem in principio paulatine cum diaſcene. ⁊ diaboraa. mirabol'. indis: ⁊ lapide armeno. ⁊ ſimilibus. poſtea cum fortioribus ſicͨ eſt yeraruff. ⁊ conſimilia. In principio aūt horripilationis ponatur fuligo cū vrticis in arterijs manuū. ⁊ totus int⁹dum in aqua ca. reponatur: ⁊ h̄ conſimilia. h̄ autem de his breuiter pertranſiuimus qꝛ per intentionem cum auxilio dei alibi intendimus pertractare.

Intelligendum tamen eſt ꝙ melencolica materia aut eſt putrida aut non. Si putrefacta aut intra venas aut extra. ſi intra tunc cauſat quartanam continuam: ſi extra tunc ſcd̄ꝫ ꝙ materia ē multa vel parua. in vno loco aut in diuerſis generat interpolatam ſimplicē aut duas quartanas: aut quintanam: aut ſextanam. Si aūt mā collectionem faciat tunc aut vrit aut non. ſi adurit tunc generat cancrū. ſi nō apoſtema qḋ ſcliroſis appellatur cum duricie ⁊ ſine dolore. Si aūt mā non putreſiat tunc aut mittit ad totū aut ad partem. ſi ad totum aut ad cutem aut carnem. ſi ad carnem generat leprā. ſi ad cutem aut ad totum aut ad partem. ſi ad totum generat ictericiam nigram. ſi ad partem generat morpheam. Si autem materia melica ad totum tranſmittatur corpus tunc diuerſa generabit ſm̄ diuerſitatem membrorum. ⁊ materie ſitus: ſicut melencolia: impetiginem. ſerpiginem nigrarum: ⁊ ſicut tuſſis. infectiōes puſtule parue: nodi ⁊ ſimilia ⁊c.

Caplm. iiij. de pronoſticatione in morbis cōpoſitis: ⁊ prio in febribꝰ.

Compoſitiones febrium ſunt multiplices ⁊ diuerſe. Cōpoſitio aūt aliquādo ē vniꝰ generis: aliquādo diuerſoꝝ. ſi vniꝰ ſunt ſicut due tertiane due quartane: ⁊ tres: ⁊ ita de alijs multis: cum enim humores ſunt diuerſi ⁊ diuerſaꝝ cōplexionum: quilibet habet propriū motū ⁊ proprium regimen ⁊ ꝓpriū tꝑamētū ⁊ vnum eſt aliud a teꝑamēto alteriꝰ.

ideo vnus potest putrefieri preter hoc ꝙ alter putrefiat. ita simil'r vnus hu/ mor pōt putrefieri ⁊ destitui a regimie nature ita ꝙ in aliqua pte corpis acci/ dāt hec dicte cāe ⁊ accidat putrefactio possibile est ꝙ co. putrefieri intra vasa. ⁊ ita faciet fe. cōtinuā. ⁊ possibile est ꝙ altera ps colere exeat venas. ⁊ ꝙ pu/ trefiat in foraminib⁹ mēbroꝝ. ⁊ q: mā cū putrefit extra gñat iterpolatā. ideo simul erit possibile ꝙ patiat fe. tertia/ nam interpolatā ⁊ cōtinuā. ⁊ ista cōpo sitio erit gñis vnius. Sil'r est possibile ꝙ extra venas in diuersis locis in vno tpe colera putrefiat. ⁊ fm diuersitatem putrefactionū fient diuerse fe. fm hoc igitur erit possibile simul eē duas tertia nas aut tres aut plures sicut dico de co lera: ita possum⁹ pari rōne intelligere de quolibet alio hu. Si aūt cōpositio sit diuersoꝝ geneꝝ. tc̄ hoc accidit mul tipliciter. sic̄ aliqñ cōpōit fe. ethica cū putrida ⁊ putrida cū ephimera. ⁊ ephi mera cū ethica. fe. n. denoiationem hñt ex subiecto. si spūs primo ac principa/ liter ⁊ per se ⁊ subiectiue calefiat ephi/ mera erit. licꝫ hu. ⁊ mēbra sint semp ca lefacta. si aūt humiditates aut membra supercalefiāt prio erit ethica. licꝫ alia sit supercalefacta. tūc igitur possibile ē humores putrefieri ⁊ fe. gñari. ⁊ ꝙ pa/ tiens vadat ad solem ⁊ fortiter irascat ⁊ ꝙ supcalefaciat spūs aialis ⁊ vitalis ⁊ nālis. ⁊ ita erunt siml' putrida ⁊ ephi mera. ⁊ ita intelligam⁹ de ephimera ⁊ ethica ⁊ putrida. Cōpositio igit diuer soꝝ geneꝝ aut erit per viā vicinitatis: aut cōmixtionis: p viā cōmixtionis sic̄ sūt fe. gñate de phlegmate salso aut co. adusta. ⁊ ita de oib⁹ aliȷs generatis de vno humore innāli adusto. Si aūt per viam vicinitatis aut erit quo ad mām

tm̄: aut quo ad materiam ⁊ formam. si quo ad materiā sic erit empiala ⁊ li/ paria vbi alia pars phlegmatis putre/ fit in exteriorib⁹ ⁊ altera ꝓpter sui gros siciē putrefieri nō pōt. sed pars putrefa cta calorē inducit in toto corpe. ⁊ alte/ ra pars dissoluit ⁊ sentit calor ⁊ frigus in toto corpe. in altera tm̄ calor est ma/ gis manifestus exteri⁹ ⁊ fritas interius magis. Et hee spēs magis cognoscunt si aūt sit cōpō quo ad materiā ⁊ formā erit multiplex ⁊ diuersa valde fm ꝙ di uersimode pñt putrefieri in diuersis lo cis. ⁊ fm ꝙ vn⁹ cū quolibꝫ: ⁊ quilibet cum quolibꝫ coniungi possunt per viā vicinitatis. ⁊ tūc nō oportet nisi discer/ nere qōlibet cū quolibet ꝯiūgere ⁊ inci piamus a sang. licꝫ eni sang. feb. simpli cem singularē facere nō possit. ꝓ tanto q: tēperat⁹ ē cū putrefit amittit formaꝫ ⁊ altera eius pars cōuertit in co. ⁊ alte ra in meliam. Nihilomin⁹ tm̄ quantum est ad fieri putrefactiōis fm se putrefie ri pōt. ⁊ sol⁹ in facto esse nō sang. igitur aut putrefit: aut nō. si nō: tūc gñat feb. san. de san. nō putrefacto ꝓpter domi/ nium quātitatiuū sanguis intra venas. que quidē fe. ephimere ꝓportionatur. si aūt putrefiat si tūc plus dissoluit ge/ nerat hotenā sanguineā que aliqñ com ponitur cū co. ⁊ si plus ē de co. appel/ labit causonides. si plus de san. sinochi des. ⁊ si eq̄liter alio noie appellabitur. nūc āt si aliud ē tēpamētū sang. ⁊ aliud phl'atis pōt vnū putrefieri sine alio. q igit rōne sepatim ita cōiunctim ⁊ ita pt vt videt fe. cōponi p viā vicinitatis ex sang. ⁊ phl'ate. aliqñ plus de isto aliqñ pl⁹ de illo. aliqñ eq̄liter. Et intellige ita de melia. ⁊ ita de aliȷs hūorib⁹ innāli/ bus vt phlegma salsum. ⁊ ita de oibus aliȷs. tūc ꝙ videt ꝙ sang. pōt ꝯiūgi cum

co. ⁊ cum qualibꝫ spē ei⁹. ⁊ cū phl'ate ⁊ cū q̄libꝫ spē ei⁹. ⁊ cū mel'ia. ⁊ cū q̄li/bet spē ei⁹. Tūc loquatur de co. igitur cū phl'ate cōiungi pōt. qm̄ quilibꝫ pōt putrefieri intra venas. ⁊ ita erit com/posita ex tertiana cōtinua ⁊ q̊tidiana continua. si vterqꝫ putrefiat extra. tunc erit fe. cōposita ex tertiana interpolata ⁊ quotidiana interpolata. Si aūt co. putrefiat intra. tūc erit cōposita fe. ex tertiana cōtinua. ⁊ q̊tidiana interpola ta. Si aūt phl'ma putrefiat intra: ⁊ co. extra. tūc erit fe. ꝯposita ⁊ q̊tidiana cō tinua ⁊ tertiana interpolata. ⁊ hec vo cantur quatuor spēs emitriteoꝝ. qꝛ me dietas est tritei idest tertiāe. ⁊ sicut co. nālis ⁊ phl'a nāle pn̄t putrefieri p viaꝫ vicinitatis. ita oēs spēs colere innālis ⁊ phlegmatis innālis. aliqñ pl⁹ de isto. aliqñ plus de illo. aliquādo equaliter. aliquando intra. aliqñ extra. ⁊ tūc non opꝫ nisi cōbinare ⁊ q̊libet per q̊libꝫ discernere. ⁊ sicut colerica mā pōt con iungi cuꝫ mel'ia nāli ⁊ innāli: ita et nāle cum naturali. ⁊ inaturale cū inaturali. Tūc igitur pōt putrefieri cole. ⁊ mel'ia intus ⁊ vtraqꝫ extra. ⁊ alteꝝ int⁹: ⁊ al terum extra: ⁊ econuerso. ⁊ ē exēplifi/catum in co. ⁊ phleg. Tunc vadamus ad phlegma. vt phlegma naturale pōt coniūgi cū mel'ia nāli per viā vicinita/tis. ⁊ vtrunqꝫ putrefieri intra venas et erit feb. cōposita ex q̊tidiana continua et q̄rtana ꝯtinua. Si vtrūqꝫ extra erit fe. cōposita ex q̊tidiana interpolata. ⁊ q̄rtana iterpolata. Si āt phl'a intus et mel'ia extra erit fe. ꝯposita ex q̊tidiana cōtinua et q̄rtana interpolata. Si autē species phlegmatis innālis cōiungant cum spēbus melancolie inaturalis. tūc diuersitas erit magna valde ꝺm ꝙ hu. abundant plus vel min⁹ itus vl' extra.

Et nō oꝫ nisi discurrere ⁊ quodlibꝫ cū quolibet comparare ꝺm exēpla dicta. Signa aūt omniū istaꝝ compositionū per simplicia habentur. Qui g̊ cogno/scit exq̄site feb. solas simplices singula res cog̊scit ⁊ cōpositas. ⁊ i prima die simplices debent cognosci: composite aūt nō: nisi tūc cū motus eorum oium que in compositione intrant transeunt. ⁊ tunc per modū affligendi maiorē vel minorem. diuersitatem sinthomatum: ⁊ pulsuum: ⁊ vrine: ⁊ alia accidentia. diligenter aduertēdo ad res nāles ⁊ nō naturales: ⁊ ꝯ̄ naturam. ⁊ quantū mo/tus vnius minuat suā operationē respe ctu alterius cōsiderando cōpl'onē. vir tutem delectationē cōsuetudinē. ⁊ alia oia dicta in cognitione simpliciū ⁊ co/gnoscuntur quedam subito ⁊ cito. q̄dā cum difficultate. potissime cū due ma/terie simul ⁊ equaliter putrefiunt intra vasa. sicut ēst fe. composita ex tertiana continua ⁊ quotidiana continua. ⁊ ita de aliīs similibus. in aliquib⁹ tamē pos sumus exemplificare vt idem in simili/bus videat. Ponam⁹ aliquam febrem que incipit cū rigore quasi cum punctu ris acuum: ⁊ vomitu co. ⁊ cuꝫ pulsu oc culto in principio accessionis ⁊ veloci ⁊ frequenti in augmento: fieri in. vj. ho ra noctis. ⁊ fit in secunda hora diei al/ter sibi consimilis. ⁊ in nona hora alter consimilis. tūc nō opꝫ dubitare ꝙ hec fe. est composita ex tribus tertianis in/terpolatis de materia i triplici loco pu trefacta. Si aūt in prima hora diei in/cipit cum frigiditate modica ⁊ inordi/natione pulsus. ⁊ calore in tactu non multum acuto ⁊ vomitu phlegmatico ⁊ in hora sexta incipiat paroxismus al ter consimilis. ⁊ in octaua noctis alter consimilis, nō oporter dubitare ꝙ hec

est feb. composita ex tribus quotidianis. Si aūt paroxismus incipit in q̄rta die cū frāte contūdente medullas ossium. ꝛ pulsus sit in vltimo occultus ꝛ tard⁹ in principio paroxismi. ꝛ consimilis incipit in .xij. hora. nō opȝ dubitare ꝙ hec fe. ē cōposita ex duab⁹ q̄rtanis. ꝛ ita ītelligam⁹ de multis cōsilib⁹. Si aūt paroxism⁹ incipit cum frigore inteso: ꝛ pulso. inordiato: ꝛ tardo ꝛ occulto in principio poxismi. ꝛ durauerit lōgo tpe. ꝛ cesset cū sudore. ꝛ silibus. ꝛ postea isurgat poxism⁹ cū frigore tāꝙ cū pūcturis acuū. ꝛ velocitate puls⁹ cū est in augmēto: ꝛ frequentia ꝛ calore intenso. ꝛ terminet cum vomitu co. Tūc hec fe. est cōposita ex q̄rtana interpolata ꝛ tertiana interpolata. ꝛ ita intelligamus de phlegmate ꝛ alijs cōbinationib⁹ seu extra seu int⁹. ita ꝙ co. facit calorē intensū maiorē de tertio in tertium. Phlegma aūt facit ca. lentū vaporosū. pulsū iordiatū. vrinā remissam ꝛ affligit plus p dies pares. ꝛ accessio est lōga. ꝛ iterpolatio ē modica. melia aūt i pricipio fac pulsū occultū: invltio ꝛ tardū. ꝛ vrinā remissam. ꝛ interpolationem magnā. ꝛ frigus intensū. ꝛ affligit in dieb⁹ parib⁹ magis. Ex his ḡ solers medic⁹ poterit oēs ꝯpōnes cognoscere simplicib⁹ bn̄ cognitis. ꝛ nō possū oia signa particularia tāgere: qꝛ ad narrandum nō sufficeret pn̄s dies. Pronosticabit eni medic⁹ eē fe. cōpositā maliciosam ꝛ de difficili terminabilē cū errore ꝛ terribilitate accidentiū ꝛ tolerātiā malā pa. propter diuersitatē sinthomatum. ꝛ reiterationē eorūdē. hāc aūt maliciā iudicabit plus aut minus ſm diuersitatē materie vel multitudinem eius. ꝛ ſm hec operationes pticulares diuersificant que oia in simplicib⁹ imbibuntur. ꝛ hec omnia propter breuitatem industrie medici relinquantur.

¶ De pronosticis in apostematibus.

Apostema est morbus compositus in quo sunt omnia genera morboꝝ. sicut est morbus consimilis. officialis ꝛ cōmunis. Quis aūt boꝝ sit morb⁹ per se vel oēs simul alibi habȝ locum. Apostematū autem quedā generant ex sanguine ꝛ appellatur phlegmō. quedā de co. ꝛ appellat herisipila. quedam de phlegmate ꝛ appellat zima. quedam de melia ꝛ appellatur sclirosis. Modus aūt generationis apostematū est iste cū magne vene sunt plene deinde parue ꝛ capillares. tūc qꝛ sang. in venis contineri non pōt aperiuntur violenter orificia venaruȝ. ꝛ tunc sanguis exit ꝛ resudat ad porositates membrorum ꝛ loca debilia. ꝛ tunc si sanguis temperatus est in qualitate ꝛ quantitas eius est pauca: ꝛ virt⁹ eius est fortis. tūc potest rectificari aut quādoqȝ assimilando ꝛ euaporādo sic ꝙ nō generabit apostema. Si auteȝ sit nimie quantitatis aut male qualitatis. tunc non potest corrigi. ꝛ tunc congregat meteria i loco debili ꝛ causat apostema. Si aūt sit in interiorib⁹ ꝛ quantitas magna. ita ꝙ fumus resolutus ex interiori possit penetrare continue cor. aut continue possit calefacere partem. ꝛ partē donec veniat ad cor. tunc feb. continuam generabit. Si aūt sit in exterioribus ꝛ membris remotis ꝛ in pua quātitate tūc causabit phlegmonē. Si aūt sit quasi in dispositione media. ita ꝙ calefactio aliqn̄ pōt venire ad cor: ꝛ aliqn̄ nō. tc̄ possibile ē nec videt alienū ꝙ fe. interpolata possit ex apostemate san. gn̄ari. licȝ sit hoc de raro ꝯtigētib⁹. Si aūt san. adurat transit in nāȝ vene

nosam ꝛ corrodit ꝛ vlcerat ꝛ generat carbūculū. Et cognoscit āt apostema san. cū est in exteriorib⁹ p calorē molliciē ꝛ ruborē ꝛ dolorē ꝛ pulsationē. Si aūt sit in interiorib⁹ tūc cognoscit q̄dā cōiectura ꝓxima veritati: ꝛ qꝛ vrina rubea ꝛ spissa ꝛ pulsus plenus vndosus sputū rubeū ꝛ qꝛ iuuenis ꝛ hꝫ venas latas ꝛ plenas in tēpore vernali ꝛ silib⁹. Modus aūt gnātionis apostematis co. est sicut de sanguie ꝛ ita de aliis humoribus. Cognoscit aūt apostema colericū. qꝛ color est citrin⁹ ꝛ loc⁹ ē durus ꝛ calidus ꝛ dolorosus. Si aūt sit in interioribus cognoscit per vrinā citri. ꝛ tenuē ꝛ p pulsus velocitatē ꝛ per sputū citri. ꝛ qꝛ co. ꝛ tēpus est estiuū ꝛ silibus. Si aūt inflāmet co. gnāt pessima scādala: qꝛ scindit mēbra vt gladi⁹ ꝛ tūc causat sacer ignis. Mā aūt phlatica cognoscit p albedinē ꝛ grossiciē ꝛ ex modico calore ꝛ dolore ꝛ si adurat generat fistulā. Si aūt sit in interiorib⁹ cognoscit p vrinā remissam ꝛ spissam: p pulsus molliciē ꝛ inordinationē per sputū albū globosū ꝛ qꝛ phlaticus ꝛ tēpus hyemale ꝛ silibus. Mā āt melēcolica cognoscit p duritiē ꝛ liuorē ꝛ p paꝝ de dolore ꝛ calore. Si āt sit in interioribus cognoscit per vrinā remissā ꝛ tenuē ꝛ pulsū puū ꝛ strictū sputū liuidū ꝛ qꝛ melic⁹ ꝛ tps autūnale. Apostematū aūt quedā habēt figurā acutā ꝛ ista sūt melioris termiationis qꝛ significat v̄tus fortis ꝛ mā obediens ꝛ mēbrū dispositū. Si aūt figura sit obtusa tūc est malū qꝛ significat mā grossa ꝛ virtus debilis q̄ nō potuit expellere ꝛ mēbrū solidū per qd̄ non poterat fieri trāsitus. Apostematū aūt quedaꝫ rumpūtur exterius quedā interius ꝛ q̄dam vtroq̄ mō. Illud aūt qd̄ rūpitur extra melius est, p tanto qꝛ virtus significatur esse fortis potēs expellere exterius. ꝛ nō corrūpitur aliqd̄ mēbrū ex hoc: qꝛ delegatio est ad exterius. Si aūt ruptura sit ad interius: tūc est malū ꝓpter hoc qꝛ corrūpi possunt mēbra nobilia. Si aūt rūpit exteri⁹ ꝛ interius tūc est deterius qꝛ nō inuenit natura locū solidū vbi se apodiet in generatione carnis: sicut videmus in generatione plātaꝝ vbi est generatio eaꝝ in cōfinio triū elemētoꝝ in solido: ꝓterq̄ in lētigine aque: qꝛ nō apodeat radiceꝫ in terra: ꝛ qꝛ nō inuenit cētrū vt solid. vel eoꝝ mā. Terminatio apostematū venenosoꝝ sicut est herisipila antrax carbūculus ꝛ silia. Apostemata venenosa cū apparēt exterius si subito se ꝓfundāt interius ꝛ locus appareat exsiccatus ꝛ fuerit liuidus color aut viridis aut niger tūc mortē significat: qꝛ ex mā maliciosa ꝛ venenositate ei⁹ sinthomatice materia mittit ad interiora: ꝛ qꝛ vadit ad mēbrū nobilius: iō subito interficit ꝛ ita mortē significat. Apostemata aūt cōponūtur inter se ꝛ signa cōpositoꝝ p simplicia discernunt. Si autem san. facit apostema ꝛ adurat generat carbūculū. Si aūt san. adustus misceatur cū co. generat apostema ipetiginē antracē ꝛ carbūculū. Si aūt co. inflāmetur generat herisipilā id est sacrū ignē. Si aūt adurat generat herpestiomenū id est lupū. Si aūt phla aduratūr fistulaꝫ generat: ꝛ si melancolia adurantur generat cācrum. Apostēata aūt ptis dextre sunt peiora qꝛ virt⁹ est fortior: ꝛ ideo cā maior. Apostemata aūt sinistre ptis minorē habent maliciam: qꝛ virtus debilior. ꝛ iō ca. minor. A diafragmate inferius ꝓpter epar. qd̄ est in pte dextra malicia maior. Splen

aūt in parte sinistra est. ꝛ ideo malicia minor. Et cum vniuersaliū insufficiēs sumat doctrina: nisi ad particularia ex pandant. ideo particulariter de apostematibus est loquendū. et qꝛ cognitio particule magna pars curatiōis est. iō de his particulariter est determinādū ſm naturā particule patientis. Nunc aūt regiones corporis hūani sunt tres vt regio aiatorum et regio spūaliū: et regio nutritiuorum. Et ideo primo agendū est de apostematib⁹ magnis periculosis i regione aiatorum. Apostemata aūt magis periculosa in parte aiata quātū est de presenti sunt tria. Primū est apostema de co. in pte anteriori cerebri: et appellat frenesis cū fe. cōtinua et alienatione. et saltu et clamore: et terribilibus accidentib⁹. qꝛ fe. pernecabilis est in oī genere suo. cuius si vrina sit alba et spissa: et si pseuerauerit mortē pculdubio significat. qꝛ mortificationē virtutis naturalis significat in minera. Secūdum apostema est in parte posteriori de mā phlegmatica in plus qḋ appellat litargia: qḋ obliuio īterptat. cui⁹ signa mortalia sunt tremor capitis: liuor faciei. et ꝙ sanguisuga apposita non adheret. Tertium aūt apostema est apostema auriū cū dolore acutissimo. ꝛ iō iuuenes ꝑpter sensum citi⁹ moriunt. Et intelligendū est ꝙ oē apostema in capite cū dolore acutissimo et intētissimo: et fe. continua mortē significat. Senes tū tardius moriunt cū nō habēnt tātū sensum. Tūc veniam⁹ ad apostemata spiritualiū: et sunt. v. vt apostemata vue. et squinantia. et periplonia. et pleureſ. et apostēata diafragmatis. apostēa vue periculosum ē ꝑpter fe. et tumorē et dolorem. et qꝛ īpedit duas opationes nobiles: vt anhelit⁹: et cibi descensus. et⁹ incisio est multū timorosa. ita vt in sanitate rarissime accidat qn cadat i ptisim qui vuam incidunt sibi. et ideo purgato corpe si nimis i radice gracilet incidenda est. Secundū apostema ē squinantia et hꝫ. iiij. species. vna nāqꝫ apparet oīno extra i collo. alia que oīno intus in viā anhelitus: et non apparet. tertia que partim ē intus. et partim extra. quarta q̄ apparet in gutture ore bū aperto. que igit tātū apparet extra minus mala. ꝛ ideo qꝛ ad exteriora erūpi pōt ꝛ nō corrūpit mēbra nobilia. ꝛ nō impedit nobiles operatiōes. Secūdū est in maiori malicia apostema qꝛ apparet in gutture. qꝛ nō pōt ita bū mundificari. ꝛ ad exteriora erūpi. Tertiuꝫ est in gradu peiori qḋ tm̄ ē interi⁹ ꝛ nō apparet. qꝛ medicinalia nō pñt applicari. Et si rumpat fluit ad īteriora. Quartum est in maiori malicia. qꝛ appet intus ꝛ extra. ꝛ qꝛ vadit ad pulmonē altera pars ꝛ qꝛ in medio perforatum. ꝛ nā nō īuenit viā vbi apodiet se. ꝛ qꝛ mā ē mlta valde postꝙ ē exteri⁹ ꝛ interi⁹. Et qḋ ducit ad vocē catulinā ꝛ sūmam difficultatem anhelitus pculdubio significat nisi ei succurrat cū oī gñe phlobotomie ꝛ euacuationū. Tertiū apostema est peripleumonia qḋ est apostema vt plurimū phlegmaticū in panniculo pulmonis vel pēnis ei⁹. ꝛ cognoscitur ex dol. spatularum. ꝛ rubore maxillarum. ꝛ fe. ꝯtinua. ꝛ cū maliciosis sinthomatib⁹. Quartū ꝛ quintū apostēa qḋ est in pāniculis costarum in interioribus vel i diafragmate. qḋ vt plꝫ ex co. gñat penetratiua ad pāniculos. Et hꝫ quatuor sinthomata insepabilia. Primū accñs est dolor admirabilis intolerabilis pūngitiuus maliciosus. ꝑ tanto qꝛ ibi ē quadruplex cā doloris: interi⁹ i

venis est mala cōplō diuersa dolorem inducens: ⁊ multitudo humorum a circūferentia ad centrū descendendo: solutionē continuitatis inducens. preterea in foramine mēbri est dolor ꝑpter maliciā cōplexionis pūerse: ⁊ mā influxa existente. ⁊ est dolor ꝑpter illā eādem materiā solutionē continuitatis inducētem mouendo a centro ad circūferētiā ideo inest ibi dolor inestimabilis ꝑpt duas cās doloris duplicatas. Secūdū accidens inseparabile est fe. ꝯtinua fortissima cū calore fortissimo ꝑ tāto qr ē ebulitio minere sic prope cor. ideo fumus tāte fornacis ꝯtinue vadit ad cor. ⁊ qr ebulitio ꝯtinua iō fe. fortissima valida. Tertiū accidēs inseparabile ē difficultas anhelitus: cū propter materiā comprimatur diafragma. ⁊ oppilantur vie anhelitus. Quartuz ē tussis. qm̄ cū aliquid resudet ad caput cāne: sentit nocumentū virtus aialis sensibilis. ⁊ excitat virtutē nālem ⁊ expulsiuā ⁊ nititur expellere illud nocumentū: ⁊ talis motus appellat tussis. Nūc aūt si in apostematibus spūalium a principio infra .iiij. dies appareat sputū al. digm̄: ⁊ exeat cū velocitate: ⁊ cū tussi modica curabitur in breui ꝑculdubio. Si aūt tarde appareat tarde curabit. si aūt a principio apparcāt magna signa: vt sputum citrinū aut ru. aut nigrū. aut liuidū. aut viride: mortē ꝓximā significat. si tarde appareāt tarde morieē. Et si signa mediocria apparent mediocris erit dispositio morbi. Ista tñ inferius magis particulariter pertractabunt. In regione aūt nutritiuoꝝ quātū ē ð pñti. viij. accidūt apostemata. vt apostēa meri stōi. epatis. ypocōdrioꝝ. ⁊ splēis. ⁊ renū. ⁊ vesice. ⁊ pectinis. qr nos ñ loqmur nisi de apostēatibꝰ magnis piculosis. ⁊ sic aliq alia intelligunt i his dictis aut sb canonibus gñalibus adictis. in meri qdruplex apostēa pōt gñari aut oino intus aut oino extra. aut simul intus ⁊ extra. aut in capite meri qr videt ore aperto. Ista āt apostēata sūt piculosa aut ꝑpt nobiles opatiōs q̄s ipediunt. aut quia intus spondilia dorsi ꝯhūtur aliqn̄ ꝑpt spasmū. ⁊ pp oīa alia q̄ dicta sūt i sqūinantia. Apostēa stōi ⁊ potissime orificiū est multū piculosū pp dolorē sincopalē q ibi accidit ꝑpter nimiū sensuz ⁊ approximationē ad cor: ⁊ ē cū nausea ⁊ vomitu: ⁊ ablatiōe cibi. Apostēa āt epatis cogscit ex dolore a pte dextra subtus costas: ⁊ qr figura ē nouacularis. ⁊ egō ad modū loture carnis. ⁊ est periculosuz. qr mēbꝝ nobile ⁊ in eius operatiōe fit error frequenter sicut dissolutionis si stiptica nō apponant vt virtus mēbri ꝯfortet. ⁊ qr sequit fe. fortissima ꝑpter nobilitatē mēbri. ⁊ aliqn̄ ydropisis ꝑpter corruptionē digōnis. Et hec ydro. habz signa cōstipationē ventris. ⁊ tussim. apostēa ypocōdriorum: seu ieiunij seu venaꝝ meseraicaꝝ propter approximationē ad mēbꝝ nobile. ⁊ qr cibꝰ nō pōt penetrare ad epar quare sequit fe. ⁊ ydrop. aut eiꝰ signuz fluxꝰ vētris. Apostēata aūt splenis ⁊ renū sunt multū piculosa qr hu. epatis ⁊ hūiditas nō pōt bñ mūdificari. Sūt igit periculosa ꝑpter māe multitudinē ⁊ mēbri nobilitatē. Idē dico de apostemate versus vmbilicū ⁊ pectinē. Apostema aūt vesice ē piculosuz magis pp maiorē excessum. cuiꝰ malicia cogscit i fortitudine fe. ⁊ retētiōe vrie ⁊ egōnis. ⁊ accidit plus pueris cū nulli ex rebus intendāt nisi soli comestiōi. Apostēatū aūt vētris quedā sūt ca. ⁊ quedā frigi. In his aūt apostēatibꝰ si pulsatio for/

tis ꝛ magna apparuerit angustiaꝫ. aut alienationē significat si cū hoc oculi sūt tremuli maniā significat. Ista aūt apostemata dura ꝛ dolorosa cū terribilibus accidentibꝰ apparētia i principio morteꝫ inferūt ꝛ si nō ꝛ fuerit iuuenis ꝛ dolor fuerit in fronte ꝛ corpa appareant rubea. fluxū sang. infra diē. vij. significat. Si aūt nō fit ꝛ eger protendit vsqꝫ ad diē. xx. terminabit per saniē. Apostemata aūt frigida i frigidis locis tardius per fluxū sang. termināt ꝛ cū p saniem tardiꝰ. qꝛ diē q̄dragesimā oꝫ expectare. In oībus apostēatibꝰ quanto plus descēdūt inferꝰ tāto minꝰ de sanie generant. In superioribꝰ aūt plus propter caloris fortitudinē ꝛ virtutis. Sanies aūt laudabilis cognoscit qꝛ alba ꝛ eq̄lis per totū: ꝛ nō est mali odoris. Contrariū aūt cognoscit per cōtrariū. Preterea intelligendū est ꝙ apostēata spūaliū duobꝰ modis terminant. Aut enī fit terminatio p saniē qn̄ generat an̄ diē. vij. aut post. Si aūt in die. vij. vel an̄ ꝓculdubio mortē significāt. cū saníes ꝛ putredo ē colica. qꝛ in tā breui tp̄e nā nō deberet saniē gn̄are. quare morietur in. xiiij. tn̄ tot bona signa pn̄t apparere: ꝙ mors retardaret. finaliter tamē euadere nō pōt. Si aūt apostēatis terminatio fiat p aliud apostēa. tūc aut ē in superioribꝰ aut inferioribꝰ. Si aūt i superioribꝰ cognoscit per difficultatē anhelitus. ꝛ qꝛ ypocondria nō dolorosa nec tensa. Si aūt dolor est in ypocōdrijs mām significat inferius delegare. Nūc aūt delegatio aut ē post digōneꝫ mãe aut an̄. Si post salutem significat totius mēbri. Si aūt mā fuerit indigesta periculū est de mēbro: licꝫ totū saluetur. Et si hec mā q̄ an̄ digestionē delegata fuit ad extrema iteꝝ reuertatur ad minerā mortem significat. Apostēa aūt quod gn̄atur in hyeme plus durat ꝛ tardius accidit resolutio. Apostēata aūt que p saniē terminant quedaꝫ sunt ca. ꝛ q̄dā fri. ꝛ quedā mediocria. Apostemata ca. rūpunt ꝛ termināt i die. xx fri. in. xxx. mediocria in. xl. ꝛ nō debemus cōputare a principio totiꝰ morbi sed a principio gn̄ationis saniei: qd̄ cognoscit ex punctura ꝛ dolore ꝛ maiori inflāmatiōe ꝛ cal. ꝛ ex tūc rupturā expectemꝰ. Apostēata aūt quedā gn̄ant de ventositate: q̄dā de aquositate.

¶ Capitulū quintum docet ꝓnosticare de febrium differentia.

Triplex est febris in gn̄e vt ephimera cuiꝰ subiectum ē spūs. ꝛ putrida: cuiꝰ subiectum sūt hu. ꝛ ethica: cuiꝰ sbiectū sunt mēbra solida. ꝛ licꝫ in altero tamen principaliter alterū. verbi gratia: amphora pōt esse calida ꝛ ꝙ vinum frigidū intus reponatur tamen calefiet vinum calefactione amphore. ꝛ hec assimilatur ethice: vbi mēbra solida prio ꝛ principaliter sunt calefacta. ꝛ p consequens alia. Aliquādo est vinū calidum amphora frigi. calefit inde āphora ex vino ꝛ assimilatur putride: vbi hu. prio putrefiūt. ꝛ per cōsequens totum. Aliquādo etiā aer calidus subītrat domū: vt pꝫ i estate. in flatu vēti meridionalis ꝛ ex calefactione aeris calefit tota domꝰ. ꝛ hoc assimilat ephimere. vbi calefiūt spūs. ꝛ per ꝯsequens tota domus corpis humani. ephimera appellat fe. q̄ principaliter in spiritibus radicat. ꝛ dicit ephimera ab ephemerō pisce q̄ eadē die q̄ orit morit. Gn̄at aūt hec feb. ex causis multis tā exterioribꝰ q̄interioribꝰ. ꝛ ex

rebus.vj.nō nālibus idebite cordi ap
plicatis sicut ē aer nimis ca.ꝛ fri. ꝛ pe
stilētialis ꝛ exercitiū nimiū ꝛ coitus ꝛ
bal.ꝛ cibus ꝛ potus ca.ꝛ venenū exhi
bitū ꝛ medicia nimis ca. vigilie nimie
ꝛ inanitio nimia ꝛ expulsio ꝛ retentio
supfluitatum ꝛ accntia aie sicut est ira
tristicia ꝛ cōsilia ꝛ ꝓueniūt in aposte/
matibus q̄ ꝓueniūt in emūctorijs mem
broꝝ nobiliū sicut bubones ꝛ cōsilia.
Cās āt reddere oium longū esset ꝛ si/
gna distinctiua hn̄tur indicio patiētis.
Distinguit specialiter hec fe.ab oi alia
qꝛ calor est equalis in pricipio ꝛ in sta
tu ꝛ nō est pūgitiu⁹ vritiu⁹ ꝛ nunꝙ ve/
nit nisi ex cā manifesta ꝛ vrina est nā/
lis aut modicū distat pulsus eq̄lis acce
dens advelocitatē ꝛ frequētiā ꝛ modi
cū distat a nāli ꝛ terminat cum sudore
vaporoso ꝛ non durat nāliter nisi per
vnā diem. Sed si corpus est oppilatū
ꝛ silia extēdit se ad longius vsqꝫ ad q̄r
tam diē. Et si vadit vlterius iā nō est
ephimera sꝫ putrida. Sed ꝓnostica/
tio erit talis. Fe.hec erit breuis termi
nationis ꝛ bone ꝛ calor lētus sine ma
licijs sinthomatū ꝛ medicabit corp⁹ ꝛ
dieta erit tenuis ꝛ regulata ne fiat ca/
sus in putridā ꝛ nō nimis tenuis ne fi/
at casus in ethicā. Ergo diligēs caute/
la sit in regimine ne in aliā ruat febrē.
Fe.āt putrida in hūc modū situat. Pu
trefiūt aūt hūores cū destituunt cū ca/
rent euētatione cū cōculcant cū magni
ficant. Cū igit pori claudunt qd̓ fit cū
hūores augmētant aut conculcant aut
cōstringunt pp frigiditatē ꝛ silia. Tūc
fit q̄dā ebullitio ꝛ fumi capinosi reso
lutio ꝛ ꝑmixtio subtilis cū grosso: qꝛ
putrefactio ē in corpibus ca.ꝛ hu. cuꝫ
dissolutiōe rara. Est igit putrefactio li
quidoꝝ ꝛ fluidoꝝ: cū ergo mā cōcul/
catur resoluit fumus siccus vt apparet
in stercoribus putrefactis in cāpis. vbi
resoluit fumus vrēs ꝛ pūgēs faciē; si/
cut fum⁹ resolutus ex minera acut⁹ ca/
pinosus pūgitiu⁹ petit cor.ꝛ supinflā/
matur calor ꝛ spūs cordis ꝛ ipm cor
ꝛ ꝑ ꝯn̄s totū corpus ꝛ tūc est fe.forma
liter. Distinguit autē sic fe.putrida ab
alijs fe.qꝛ vl̓r calor in tactu est pūgiti/
uus et vritiuus tactui inferēs nocumē/
tū. Et venit vt plurimū sine cā manife
sta et vrina est in principio indigā et
pulsus in principio et ꝑuus et velox.et
in statu magnus ꝛ velox ꝛ in principio
calor debilis ꝛ in statu fortis. Et si mā
ē intra venas tūc vt plurimū est sine ri
gore. Si est extra est vt plurimū cū ri/
gore ꝛ cōmotione maiori pp fumosa/
rū supfluitatū expulsionē. Pronostica
tio erit talis. Ois cōtinua putrida ꝑicu
losa ꝛ cū maliciosis ꝛ ꝑnecabilib⁹ acci
dētibus ꝛ calore forti ꝛ iquietudine ꝛ
mala tollerātia pa. Regimē ꝛ medica
mia debēt eē magne ꝑspicacitatis cau
tela mirabilis sollertia ꝛ diligēs solli/
citudo. Debēt igit medicamina appli/
cari ꝛ regimē ꝙ hēant aspectū ad op/
pilationē ꝛ poroꝝ clausionē ꝛ ad quā
titatē putredis ꝛ ad eleuationē discra/
sie ꝛ nām materie ꝛ ad ꝑiculā pa. Et
ſm ꝙ cōpetūt plus illi vl̓ illi ſꝫ h̓ oꝫ cō
ponere medicamē ꝛ inde euidēter me
dici peritia expit. Fe.aūt ethica in mē/
bris solidis radicat ꝛ creat duob⁹ mo
dis. Un⁹ est euidēs ꝛ manifest⁹ ꝛ cū ca
liditate. Et fe.valida ꝑcedēte gnātur.
Alr̓ ꝙ magis occulte ꝛ magis paula/
tine fit.s.cū cātur cū tristicia ꝛ labore
ꝛ silib⁹ angonijs. In fe.āt ethica cuius
subm sūt mēbra solida oēs ꝑtes corpis
ſm reꝝ naturas alterate sunt eq̄lr ꝛ in
toto corpe cōplexio nālis est mutata ꝛ

facta est siliś trāsmutāti. Et nō est ꝑs
q̄ possit resistere sensibiliter alterāti ⁊
in principio q2 mala ꝯplexio est eq̄lis.
Ideo nō est dolor q2 cōtrariū nō sentit
cū sit idē ⁊ habituatū. Discernit āt ab
oi fe. q2 pulsus est durus qð nō est dire
cte in aliq̄ alia fe. nisi ꝑ accn̄s. Quia qn̄
corp9 est infrigidatū ex aere vel ex aq̄
frigida vl' ex apostemate ⁊ silib9. Uri
na eni est indigā vnctuosa ⁊ si fuerit in
troducta ethica ꝑꝑ fe. validas ꝓcedē-
tes cognoscit extēsione cutis ⁊ ꝓfūdi-
tate oculoꝝ ⁊ notabilissima cōsūptio
ne: q2 hū. radicale cōsūptū est ⁊ exhau
stū ⁊ desiccatū ⁊ fricatione ⁊ pulueri-
zatione ⁊ vltimata imutatiōe: cui9 recti
ficatio est penit9 ipossibilis vt videm9
in lichino vt cū caret oleo tot9 inflāma
tur icinerat ⁊ cōburit ⁊ subito extigui
tur cū quadā iflāmatiōe subita. Et va
statur hūidū lichini ad tātā cōtractio-
nē ꝙ si ēt apponat oleū nō saluabit flā
ma. q2 icineratū est s3 subito cū quodā
inflāmato ipetu extinguit. Sic ē in cor
pore nostro hūidū radicale. Primum
ex ca. fe. exhaustū ē ⁊ cōsūptū sic ꝙ ali
quo hūido nutrimētali adueniēte ca-
lor nālis saluari nō pōt ⁊ perit armo-
nia corpis ⁊ aie sicut in decrepitis hūi
do nāli cōsumpto sine pena ⁊ fatigatio
ne efficit mors dulcis. Cū āt prouenit
paulatie aut circa ⁊ ex alijs ꝓuenit cau
sis cognoscit ex diuersa cibatiōe quia
post cibū magis affligit qð p3 q2 si di
uersis horis cibat diuersimode plus vl'
minus affligit. Et h̄ ēt in oi spē est ve
rū ⁊ est ex quacūq3 cā ꝓueniat. Ethi-
ca igit qn̄ ꝓuenit ꝑꝑ causonē ⁊ fe. ꝓce-
dētes facilis cognitionis ē. qm̄ ypocō-
dria ⁊ vēter vident tāgere dorsū ⁊ to-
tū corpus est aridū ⁊ siccū. pellis i to-
to ossib9 videt cōiungi subito. Cū pin-
guibus ⁊ hūidis ista venire nō possūt
sed gracilibus ⁊ eis q̄ vixerūt in labo-
re. Discernit q2 in primo tactu calor vi
detur debilis ⁊ si cōtinuet erit acut9 pū
gitiuus: pul. aūt oium ethicoꝝ est de
bilis ⁊ ꝑuus ⁊ spissus ⁊ durus. Si aūt
ꝓuenerit ethica sine febrib9 ꝓcedētib9
tūc est difficilis cognitionis in princi-
pio anq̄ appareat manifesta cōsūptio
qm̄ in principio silitudinē h3 cū ephi
mera. Et fe. san. ⁊ alijs febribus putri
dis. Et si ethica fuerit simul cū putri-
da de difficili cognoscit. Si aūt presu
matur ꝙ sit ephimera ex h̄ q2 calor nā
lis nō variat in prima die secūda tertia
⁊ nō ē facta aliq̄lis trāsmutatio nec ca
loris inequalitas. Tūc si fuerit cū qua
dā corpis ariditate ⁊ sic cū quadā cō-
sumptione: tūc ꝓculdubio in ethica ē
vēturus. Quoniā ēt si hūiditas cordis
⁊ mēbroꝝ radicaliū nondū est cōsum
pta tn̄ egressus est suꝑ calefactionē ⁊
ebullitionē. Si aūt de synoca dubitet
ꝑꝑ equalē afflictionē tūc distinguit. q2
in synoca ē calor fortis ⁊ iflāmatus le
dēs manū ⁊ pul. magnus velox ⁊ fre-
quēs. In ethica aūt oia ista minorātur
ſm minorationē caloris ethice cōꝑan
do ad synocā. Fe. igitur ē inbecillis ⁊
pul. ꝑuus ⁊ debilis. Si aūt dubitet de
alijs fe. putridis hoc ē ꝙ distinguit: q2
oēs putride ineq̄liter affligūt: aut ſm
dies pares aut ſm paroxismos iterpo
latos aut ſm maiores vel minores af-
flictiones cōtinuis. In ethicis aūt quā
tū est de se sūt eq̄lis afflictionis nisi sit
ꝑꝑ cibū. Hoc eni ꝓprie ꝓpriū est oibus
ethicis post cibū iflāmari ⁊ pulsus au
geri ⁊ postea venit ad primā dispositio
nē qm̄ ē calor sic situat9 in sicco ꝙ hūi-
do nutrimētali adueniēte iflāmat ⁊ in
tēditur calor: sic vidēm9 lapides igni-

tos fumare ꝛ calcem viuā si aqua frigi
da superapponat. Hoc enim ē cōmune
omni ethice: qm̄ calor ē fortior in arte
rijs q̄ in partibus vicinis. Pronostica
tio igit erit talis: si fuerit in pricipio cū
nōdū humidū cordis sit cōsumptū ꝛ
corp⁹ desiccatū ꝛ aridū factū: tūc pos/
sibilis ē curatio: sꝫ si fuerit in fine iā hu
mido cordis consumpto ꝛ corpe exsic
cato ꝛ arido facto: tūc ipossibilis ē cu
ratio sicut est dn̄sū in lichino. Si autē
fuerit dispōnis medie inter consūptio/
nem tunc curatio erit media iter cura/
bilē oino. ꝛ oino incurabilē. Curatio
igit erit cū hūidis ꝛ tēperate calidis: ꝛ
ita sup oīa valet lac qꝛ de facili p mē/
bra disseminatur ꝛ nutrit ꝛ assimilatur
ꝛ primo valet lac mulieris plus iuue/
nis bene cōplexionate. Deinde asine.
deinde capraꝝ. deinde vaccarum. gros
sum capraꝝ mediocre. Elige igit mon
tem excelsum in quo inhabitet. ꝛ elige
de lacte quo indiguerit ꝛ curabuntur
multi quoꝝ nullus euadet.

❡ Particula secūda de ꝑnosticatione egritudinū sꝫ tempora anni.

❡ Caplm primū de pronosticatione egritudinum vernalium.

Tempus autē ver
nale fm
intētionē astrologorum
incipit a principio arie/
tis ꝛ durat vsqꝫ in fineꝫ
geminoꝝ ꝛ cōtinet tria
signa ꝛ tres mēses sicut est aries taur⁹
gemini: ꝛ incipit fere a medio marcij ꝛ
durat q̄si ad mediū iunij. Secūdū tn̄
itētionē medicoꝝ illud totū tp̄s ē vna
le i quo arbores icipiūt pullulare ꝛ flo
rere ꝛ terra germinare ꝛ ita hꝫ strictu/
ram ꝛ latitudinē fm diuersitatē clima/
tū. Hoc aūt totū corpus tēperatū ē: qꝛ
sole āscēdēte equalis est aspectus. Un̄
in estate est calor nimius ꝑpter directū
aspectū ꝛ approximationem solis ad
nos. In hyeme ē tp̄s frigidū ꝑpter elō
gationē solis a nobis. In vere aūt aspe
ctus est mediocris: ꝛ iō nō ē in vere tā
tus calor sicut in estate: nec tāta hūidi
tas sicut in hyeme: ꝛ iō tēpus vernale
tēperatū est in se. ꝛ tēperatū p cōpara/
tionē ad tēpora extrema ꝛ p cōpara/
tionē ad effectū eoꝝ qui introducit in
corpe humano: qm̄ si ip̄m tēperatū in/
uenerit cōseruabit illud. Si distēpera/
tum diuersas causabit egritudines fm
diuersitatē distemperentiaꝝ: hoc tamē
nō est ex sui malicia sꝫ ē ex fortitudie
virtutis corpus mūdificātis. Secūdū
tamē tēperamentū latitudinē habet. qꝛ
in principio assimilat hyemi: ꝛ in fine
estati. In medio aūt est maius tempe/
ramentuꝫ. Si aūt ver suā naturā non
seruauerit diuersas egritudines causa/
bit fm q̄ distemperantia est diuersa.

Nunc autem sua distemperantia: aut
est in qualitatibus: aut in substantia.
Si in qualitatibus. aut in actiuis. aut
in passiuis. aut in vtrisqꝫ. aut in simpli/
cibus. aut in compositis. ꝛ ƀm hec egri
tudines generabuntur que complexio
ni eleuate assimilantur. aut est altera
tio facta in substantia non ꝙ aeris sub
stantia cum sit simplex corrumpatur
sed propter vapores admixtos: que
effectiue ex superioribus procedunt:
materialiter ex īferioribus in aere cau/
sant epidimiam. Corpora tamen ex
hoc nō ledunt nisi fuerint apparata ꝑ
pterea alie ꝛ alie egritudines generant
ƀm ꝙ est cōplexio tēporum precedēti
um vnius vel plurium que precessit ea
dē aut diuersa in quoꝝ cognitione so
la sufficit exercitatio. His aūt omnib⁹
bene cognitis ꝛ in se consideratis pro/
nosticatio erit talis cū videbit medic⁹
ver tēperatū ꝛ tempora preterita fue
rint tēperata. Egritudines huius tēpo
ris erūt breues ꝛ bone terminationis
ꝛ sanguinee salubres quantum ex pro
prietate tēporis. De egritudinibus āt
generatis per attributionē que fiūt ex
materia in hyeme aggregata genera/
buntur apostemata epilēia ꝛ siles mor
bi se. ꝛ huius. Quantum autem est de
materia aggregata in autūno genera/
buntur lepra ꝛ melēcolia infectiones:
ꝛ similia generata de mā melencolica.
Quantum est autē de mā generata in
estate generabunt mania tertiane cau/
son ꝛ egritudines que generant ex co.
adusta. De egritudinibus autem que
generantur in vere distemperato dico
ꝙ sunt alie ꝛ alie ƀm distemperantias
ꝛ corruptiones diuersas qd̄ esset lōgū
enarrare sed iudica ƀm ꝙ erunt similes
discrasie: qꝛ omne agens similē affectū
inducit in passo. Medicatio igitur erit
talis in principio veris medicatur cor/
pus mundificatur cuꝫ temperatis ꝛ le
uibus. In fine fiat phoia ꝛ bal. ꝛ frica
tiones ꝛ exercitia temperata. Dieta sit
mediocris per totū ꝛ ita nihil nociuū
poterit preualere.

¶ Capl'm. ij. de pronosticatione egri/
tudinum estiualium.

Estas est totuꝫ illud
tempus qd̄ est a princi/
pio cancri vsqꝫ ad finē
virginis ꝛ cōtinet tria si
gna sic ē cācer leo virgo
ꝛ incipit fere a medio iunij ꝛ terminat
quasi in medio septēbris. Uel estas ē
totū illud tēpus in quo grana venerūt
ad perfectam maturitatē. Et hec diuer
sitas est magna valde ƀm diuersitatem
climatum. Estas est ca. ꝛ sic. comple/
xionis in qua excedit caliditas magna
valde ꝑpter approximationē solis ad
nos ꝛ ꝑpter aspectū directū: ꝛ qꝛ radi/
us fere est perpendicularis: ideo ma/
gna ꝛ fortis reflexio: tum etiā propter
caniculam que est in ore leonis: cuius
ortus ē in. xx. die iulij. ꝛ durat fere. xl.
diebus ꝛ hꝫ fortissimā virtutē in imu/
tando aerē ꝛ ideo transmutat corpus
ad ca. ꝛ sic. Hoc tamen est suum tempe
ramentum cum sunt alique pluuie ꝛ vē
tus boreas incipit flare in principio
dierum canicularium: quare tunc aer
sanus ꝛ homines viuunt sanatiui. Dis
temperatur aūt aer estatis quadrupli/
citer: aut qꝛ intendit in eisdem qualita/
tibus: aut qꝛ nimis ca. ꝛ sic. tunc causat
minorē epidimiam. aut transmutat in
oppositis: vt qꝛ estas est frigida ꝛ hūi
da: tunc causat maiorem epidimiam.
aut corrumpitur in se ꝑpter vapores

resolutos corruptos mixtos cū aere. ⁊ tūc causat maiorē epidimiā. Quarto modo alterat nā estatis ppt cōplones tēpoꝝ precedētes cū suā nām nō serua uerint. Et tūc generant egritudines alie ⁊ alie. quodlibet eni effectū cōsimilem introducit. Medicus aūt cū ista cogno uerit pnosticare incipiet p hūc modū. Si estas suā naturā seruauerit egritudi nes erunt bone ⁊ bone terminationis ⁊ salubres sine pernecabilibus accidenti bus. Unde egritudines generate p viā proprietatis erunt tertiāe. causon ⁊ fre/ nesis. ⁊ cōsimilia. Ille aūt que sunt per attributionem sunt quantum est de ve/ re sinochus. ⁊ similes morbi de sangui ne. Si ex hyeme apoplexia. artethica ⁊ similia. Si ex autūno quartane. erra tice. melie. ⁊ similia ex malo regimine. Omnes tamen morbi possunt generari ⁊ quo ad fieri ⁊ quo ad factū esse. De egritudinibus autem generatis in esta/ te distemperata pronosticabit perniciē ⁊ malam terminationez ⁊ crisim suspe ctam semper in naturam residuam. Hec tamen erunt alia ⁊ alia fm naturaz dis crasiarum ⁊ naturam corporum susci/ pientium. Medicatio erit talis habita tio sit camera discooperta a parte fla/ tus borealis. ⁊ pauimentum sit infrigi/ datum cum aqua rosata ⁊ aceto albo ⁊ sandalis. ⁊ camphora. ⁊ multitudie nenupharis ⁊ similibus. Utatur rob malorum granato. cum vno bolo cas/ siesi. inscripto semel. Utatur cibis faci lis digestionis. ⁊ dimittat coituz. ⁊ ex/ ercitium. ⁊ sollicitudinez. ⁊ omnia que sunt in excessu versus caliditatem po/ tissime. ⁊ sic sanabitur si deus voluerit.

¶ Capitulum tertium de pronostica/ tione egritudinis autūnalium.

Autumnus ē totum illud tēpus quod ē a pricipio libre vsq ad finē sagittarij. Et conti net tria signa ⁊ tres mē/ ses sicut est libra. scorpio. ⁊ sagittari⁹: continet tres mēses. ⁊ incipit fere i me/ dio septēbris. ⁊ terminat quasi in me/ dio decēbris: vel autūn⁹ ē illud tēpus i quo folia incipiunt cadere de arborib⁹ donec perfecte ceciderint ⁊ terre nascē tia marcescunt. Nunc aūt complexio sua est frigida ⁊ sicca. Nunc aūt verū ē φ sicut ex ascensu solis per zodiacū ver redditur temperatum. ita ex equali de/ scensu autūnus erit tēperat⁹. Sz aliud est φ facit illud distemperamentūz aer autūnalis ē frigidissimus siccissimus. qz cū aer sit subtiliatus ⁊ sūme desicca tus propter estatem precedentem cū in autūno veniente nihil sit qđ humectet: ideo remanet illa siccitas ⁊ subtilitas. ⁊ qz aer incipit infrigidari pp̄ter elon/ gationē solis: ideo aer autūnalis altera tur ⁊ trasmutat a quolibz alterāte siue venti siue vapores siue influentia orbiū seu alteratio calida seu frigida. ⁊ cum subtilis sit de facili fit impressio. Ideo in autūno modo ad calida mō ad frigi da versus omnia latera trasmutatur. Unde non est tāta caliditas sicut i esta te nec tanta humiditas sicut in hyeme. tota igit natura eius declinabit ad frigi dum siccum. Cum ergo complexio cor poris sequatur cōplexionem aeris. iō multipliciter corpus humanuz trāsmu tatur. ⁊ hu. varij ⁊ diuersi generantur. modo ca. modo fri. ⁊ virt⁹ debilitat pp subitas transmutationes. Et ideo va/ rij morbi ⁊ diuersi quasi pestilentiales gñantur in autūno. tum propter naturā

eius qꝛ conseruat maliciã estatis: tũ ꝑpter fructus comestos in estate. Ista aũt omnia accidũt in autũno cũ seruauerit suã naturã. Nunc aũt tẽpus autunnale quadrupliciter variat cum suam exiuerit naturam: aut enim intenditur in eiusdem qualitatibus. ⁊ tunc causat minorẽ epidimiã: ⁊ tunc multiplicãtur morbi frigidi ⁊ sicci: sicut est melẽcolia desipiẽtia ⁊ consimiles morbi. Si aũt trãsmutet ad oppositas q̃litates. tũc causat mediã epidimiã ⁊ multiplicãtur morbi ca. ⁊ hu. sicut apostema virulẽtia sanies rubigines ⁊ egritudines corruptiue ⁊ corrosiue ⁊ cõsimilia. Si aũt corrũpat in substãtia ꝑꝑ vapores admixtos tũc cãt maiorẽ epidimiã ⁊ gñãntur fe. pestifere corruptiue in q̃b⁹ est incerta ꝓnosticatio ꝑꝑ virtutẽ signorũ particulariũ. Si aũt trãsmutatur autũnis ꝓpter precedẽtia: vt qꝛ in eiusdẽ qualitatibus fuerũt trãsmutata: tũc diuersi morbi causabunt ẜm diuersitatez illaꝝ trãsmutationũ qᷦ enarrare eẽt lõgũ. Et non opꝫ nisi ꝙ intelligamus ꝙ quelibet cã effectũ sibi silẽm introducit. Qui igit ista oĩa cognouit surgat ⁊ ꝓnosticet ꝑ hũc modũ. Si autũnus suam naturã seruauerit generabunt egritudines lõge ⁊ male terminatiõis: erratice multe ⁊ q̃rtane ĩnumerabiles ⁊ desipientie infinite ⁊ lepra ⁊ infectiones varie ⁊ diuerse ⁊ cõsilẽs morbi causati per viã ꝓprietatis. Si aũt generãt ꝑ viã attributionis tunc quãtum est de materia generata in estate ⁊ conseruata ⁊ retẽta in autũno ꝑꝑ frigiditatẽ ci⁹ generabũtur tertiane ⁊ causon ⁊ flux⁹ ventris colericus ⁊ mania ⁊ morbi cõsimiles. Si ãt generatur mã in vere: ⁊ forma introducatur in autũno tũc generãtur fe. sanguinee ⁊ apostẽata sanguinea ⁊ cõsilia. Si aũt mã generat in hyeme ⁊ fuerit cõseruata vsq; ad autũnũ: tũc cãbunt apostemata emplia ⁊ similes morbi generari de mã fri. ⁊ hu. Si ãt suã naturã seruauerit generabũtur cõsilẽs morbi ẜm nãm discrasiaruz qᷦ esset lõgũ enarrare: sꝫ studioso medico remittãtur. Medicatio erit talis summe caueat repletionẽ ⁊ coitũ ⁊ exercitiũ ĩmoderatũ ⁊ sollicitudinẽ ⁊ cibaria fri. ⁊ sic. ⁊ fruct⁹ potissime ⁊ vtat scne ⁊ cassiaf. ⁊ mũdificãtibus bal. ⁊ gaudio ⁊ rob de pomis maturis ⁊ diãbra ⁊ letitia Gal. ⁊ qꝛ inter oĩa subita mutatio aeris ca. ⁊ fri. plus nocet. iᷦ nõ alienet vestes vt rarefactum subita frigiditas nõ subintret ⁊ cũ ħ nõ potet vinũ nouũ qꝛ malũ germẽ in corpe ĩtroducit. sꝫ vinũ anni citrinũ in colore: desde vulgari ꝓuicialiũ. castayuch mediocre in suba odoriferũ: ħ enĩ si tẽpate sumatur tyriaca erit tãte nobilitatis ꝙ nihil malignũ corpus poterit affligere.

¶ Caplm̃. iiij. de pronosticatione egritudinum hyemalium.

Hiems est totum illud tẽpus qᷦ a pricipio capricorni vsq; ad finẽ pisciũ ⁊ continet tria signa sicut sũt capricorn⁹. aquarius ⁊ pisces ⁊ cõtinet tres mẽses ⁊ incipit fere in medio decembris ⁊ durat vsq; ad mediũ marcij ⁊ dico notabiliter fere qꝛ ħ computatio nõ est quo ad motũ vnũ qꝛ aliq̃n hꝫ plus de mẽse aliquãdo minus: ⁊ ideo cõputatio mensis est grossa cõputatio quasi ad medium motũ quantum sufficiat medico: vel hyems totũ illud tempus est qᷦ ẽ a casu folioꝝ vsq; ad tẽpus pullulationis ⁊ germinationis ⁊ ꝓductionis fo/

liorum ꝛ eſt tempus frigidū ꝛ humi/
dum. Latitudinē tamen hꝫ ꝙ fini vel
principio aſſimulatur ꝛ ēt diuerſificat
ſm climatū diuiſionē. Cum enim ſol in
predictis ſignis exñs approximet ad
polum articum ꝛ elonget ab antarti/
co. ideo aſpectus obliquus ꝛ reflexio
modica: q̄re ꝛ apud nos rigiditas ma
gna ꝛ quāto clima magis approximat
ad polū ātarticū tāto frigiditas maior
ꝛ qꝛ frigidū aggregat hūidū ꝛ aſpectꝰ
ꝛ ſigna ꝛ orbes cōueniūt: iō hu. ꝛ fri. ꝛ
cū hoc fri. ꝛ hu. niſi multū excedāt eſt
ſuū temperamētū. Intelligendū eſt eni
ꝙ corpori hūano melius eſſet ei longe
ſi totus annus eſſet temperatus ꝛ con
ſimilis q̄ꝙ quādo ſequitur in oppoſitis
ꝛ contrarijs qualitatibus cum tempo
ra diſtemperata alterent corpus ꝛ cor
rumpant: tamen in ventibus ꝛ conſue
tis climatibꝰ diſtemperatis equale diſ
temperamentū eſt eius tēperamentū
ꝓpter duo. Unum eſt conſuetudo qꝛ
eſt altera natura. Secundum eſt tem/
pus ſubſequens quod eſt diſtempera/
mentum in oppoſito ꝛ ita vnum quo/
dāmodo temperat maliciam alterius.
vnde poſtq̄ꝙ ita eſt ꝙ ſm diuerſitatem
climatum tēpora ſunt diſtēperata: me/
lius tñ eſt ꝙ diſtēperent in oppoſitis
qualitatibus q̄ꝙ ꝙ remanerent in eadē
diſtēperantia. Unde melius eſt mūdo
ꝙ autūnus frigidus ſequatur eſtati q̄ꝙ
ſi totus annus eſſet eſtas ꝛ melius ꝙ
hyems hūida ſequat autūno ſicco q̄ꝙ ſi
totus annus eēt autūnus. A tali aūt tē
peramēto cōtingit hyemē multiplici/
ter ꝓlōgari: qm̄ aut excedit in eiſdem
qualitatibus vt qꝛ hyems nimis fri. ꝛ
hu. aut trāſmutat ad oppoſitas q̄lita/
tes vt qꝛ ca. ꝛ ſic. ad nāꝫ propriā cōpa
rando nō ad naturā eſtatis: qꝛ ad cali/
ditatem ꝛ ſiccitatē eſtatis venire nō po
teſt aut qꝛ ꝓpter vapores aer corrūpit
aut ꝓpter diſtēperantiaꝫ tēporū prece/
dentiū ꝛ ſm diuerſitatē diſcraſiaꝝ alie
ꝛ alie egritudines cauſabunt. Qui igi
tur cognouerit audaciter ꝓnoſticabit.
Si ergo hyems ꝛ alia tēpora ſeruaue
rint ſuū tēperamētū quātū eſt de ꝓprie
tate tēporis cū quodlibet tēpus multi
plicet egritudinē ꝓportionalē genera/
būtur egritudines frigide ꝛ hūide. vt
apoplexia epilēſia litargia paliſis. ꝛ
ſiſ'ia: ꝛ erūt egritudines ꝛ lōge ꝛ apo/
ſtemata plurima tarde termiа̄ iōis ꝛ ſi
milia. Quātū eſt aūt de egritudinibꝰ
generatis p viā attributionis ꝛ diuerſe
gnābuntur p viā attributiōis quātū eſt
de autūno meľie q̄rtane ꝛ ſiľia quātuꝫ
eſt de eſtate tertiane manie ꝛ conſiľia.
quātū eſt de vere egritudines ſangui/
nee. Si aūt hyems fuerit diſtēperata
ꝛ alia tpa tēpata: tc̄ egrtudies diuerſe
cābunt ſꝫ diuerſitatē diſcraſiaꝝ: q̄ oia
īduſtrie medici relinquāt. Medicatio
erit talis ſūmo ope p̄cauere a reumate
ꝛ qꝛ ſecūde digeſtiue opatio epatis ē.
San. ꝛ ca. ꝛ hu. multiplicātur in aīali/
bus fortibꝰ quoꝝ corpꝰ nō eſt nimis ra
rū aut debile: tñ de ſcđa generatiōe hu
moꝝ in venis pp frigiditatē aeris ꝛ dē
ſitatē cutis hu. fri. multiplicant. ꝛ iō cō
petūt exercitia bal. fricatiōes vinū for
te ꝛ cibaria ca. fortis digeſtiōis coope
rimēta pluria ꝛ ignes ablutio capitis
fortis fricatio eius ſemel multū come
dere ꝛ nō frequēter ꝛ qꝛ caput īcurrit
nocumētū cōpetunt ſuffumigationes
facte de laudano ꝛ myrrha ꝛ ſtorace
calamita quātū eſt de nocumento cor/
poris ꝓpter reuma cōpetunt yſopus
ꝛ praſciū ꝛ liquir. ꝛ ita de alijs ꝛ ſic p̄
ſeruabitur deo dante.

Capl'm quintū de ꝓnosticatiōe ſm aturam c onſuetudinis.

Consuetudo est altera natura ⁊ res consueta naturā alterat ⁊ trāſmutat ꝙ aūt consuetudo alteret ⁊ transmutet hoc est verū: nō solum in corpe: imo aīam ligat. Quod aūt res cōsueta liget aīam: hoc pȝ in viuētibus sub diuersitate sectarū. qm̄ quilibet exponet se morti ad defēdendū assueta in secta: ⁊ iō fortis consuetudo incarcerat ⁊ ligat aīam ad consuetū. Et ideo qui volunt acquirere bonos mores assuescant in pueritia. Hoc eni totū est: qꝛ mores puerorū imutant propter audita ⁊ inspecta ⁊ malas musicas: quare puelle assuescende in bonis morib⁹ potissime versus tēpus eruptionis menstruorū: qꝛ si sit disposita ad luxuriā: ⁊ assuescat in illo: tunc vix aut nunꝙ corrigetur. Similiter dico de masculis tēpore pubescentie. Cōsuetudo ēt aīam sibi assimilat ipam ⁊ cōtinet irascibilitatē. Et sicut cōsuetudo allicit animaȝ ita ⁊ corpus vt videm⁹ in toto corpe ⁊ pte corpis. In toto apparet si qs cōsueuerit eē in estate in sole melius tollerat nocumētū caloris ꝙ insuetus ⁊ q̄ ꝯsueuit esse in tpe frigido cū paucis vestimētis melius tollerat ꝙ ille q̄ nō cōsueuit ⁊ pp hoc dicit puer. ſm vestes de⁹ frigus dat. Semp q̄ cōsueuit comedere mala cibaria ⁊ corrupta ⁊ grossa aut ēt venenosa: meli⁹ digerit ꝙ ille q̄ nō cōsueuit: qm̄ cibus malus aut venenū cū a principio paulatine accipiunt alterāt corp⁹ ⁊ sibi assimilāt: ⁊ qꝛ sile in quantū hui⁹ nō alterat nec trāsmutat ⁊ corpus factū ē simile malo cibo: iō ex malo cibo tanꝙ sili nō ledit. Assuetuȝ igitur nō transmutat ⁊ in curatiōe morborum qui longo tēpore vsus est vno medicamine nō alteratur: quare oȝ mutare medicamen aut modū particulariter pȝ qꝛ ille qui cōsueuit audire campanam de ppe. aut vocē timpani. aut tube aut molēdini aut tonitrui magni: minus ledet ꝙ ille qui consueuit: ⁊ ita de alijs sensib⁹. Hoc aūt pȝ in sensu ⁊ motu. Nōne videm⁹ in motib⁹ manuū qō est mirabile in illis q̄ tāgūt istrumēta: qm̄ ex cōsuetudine digit⁹ aliqn̄ mouet in melodia ⁊ ad cordā ⁊ locū pter h ꝙ intelligat ille qō pȝ: qꝛ aliqn̄ recte melodiabit ⁊ cū aliq̊ loquet. Ecce igitur qūo digitus mouet ex cōsuetudine ex se ad locū tanꝙ si hēret intellectuȝ. Ideȝ dico de pedib⁹ in textorib⁹. Res igit assueta alterat corpus ⁊ trāsmutat ⁊ facit a ꝯsueto min⁹ pati. siue fuerit ca. siue fri. siue sic. siue hu. siue mot⁹ aut q̄es ⁊ ita de oīb⁹ alijs. Qui igit nām cōsuetudinis sciūt ꝓnosticare poterūt ꝑ hūc modū egritudines q̄ generant cū natura cōsuetudinis sunt egritudines bone terminationis: qꝛ paruā habent cām cū vnūquodqȝ discrasiatū ledat a suo sili. ⁊ si infirmet cū his q̄ sūt cōtra cōsuetudinē tūc est deterius qꝛ cā videtur fortis. Unde veloci⁹ pateret faber quātū est ex hoc egritudies ca. ꝙ frigidas ⁊ piscator fri. ꝙ ca. Res igit consuete nō sūt moleste: ⁊ iō citius curabitur assuet⁹ hēre fe. ꝙ nō assuet⁹. Medicatio erit talis. Res eni cōsuetudinis obseruāde sunt. Et si fuerit extra ꝯsuetudinē reducēde ad cōsuetū: ⁊ iō conualescētes ad cōsuetū reducēdi. Si āt consuetudo mala fuerit vt in illo q̄ diu comedit mala cibaria vt incarceratus aut q̄ nutrit⁹ fuit de veneno. Et tūc prio oȝ modicū de bono cibo sumē ⁊ mltū

de malo. secũdo die plus de bono ⁊ mi
nus de malo. ⁊ postea plus ⁊ postea
paulatĩ bonũ addere ⁊ malũ diminuē.
donec ad bonũ totalr̃ fuerit assuet᷒. Et
ita dico de motu ⁊ q̃ete. ⁊ sõno ⁊ vigi/
lia ⁊ sex reb᷒ nõ nãlib᷒. Semp̱. n. sũt ad
melius reducẽdi paulatine. vide igitur
quantaʒ vim habeat ꝯsuetudo.

¶ Cap. vj. õ ꝓnosticatiõe ꝭʒ nãʒ etatis

Etates sunt multiplices sicut etas no
uerca genitoꝛuʒ vsqꝫ ad
vij. mẽses. in qua coꝛp᷒
est ĩ vltimo humiditatis. ⁊ ossa ꝭm ge
nus suũ. qõ pʒ. q2 figure sũt rectificabi
les ꝓpter molliciē ossiũ. in qua multuʒ
accidũt pericula cũ subito trãsmutant
ad aerẽ frm̃. ⁊ ꝓpter vmbilici incisionē
⁊ ꝓpter lactis caliditates. labia vlcerã
tur. ⁊ multa consimilia. Secũda etas
est dentiũ plantatiua ⁊ durat fere vsqꝫ
ad. vij. annos in qua humoꝛes incipiũt
aliqualiter desiccari. ⁊ ideo incipiũt lo
qui ⁊ ambulare ⁊ ꝓpter dẽtes incurrũt
egritudines diuersas ⁊ multas. sicut est
fe. ⁊ flux᷒ ventris: ⁊ vigilie. ⁊ doloꝛes
intolerabiles ⁊ consil̕ia. Tertia etas ē
concussiõis ⁊ durat fere vsqꝫ ad. xiiij.
annũ in qua plus humid. desiccat. ⁊ iõ
mot᷒ foꝛtioꝛ. in pꝛincipio huius etatis
cũ mẽbꝛa icipiũt ꝯsolidari. ⁊ cũ sint pa
rati ad receptionē debẽt poni ad offi/
ciũ qõ intendũt vel declinãt. vt ad litte
ras. vl̕ ad miliciã ⁊ cõsil̕ia. sic̃ meli᷒ di
cem᷒ ĩ li. de regimĩe sanitatis cũ regimē
pꝛincipaliter tractabim᷒. ⁊ q2 ĩ hac eta
te incipiũt currere ⁊ saltare ⁊ se ad inui
cem ꝑcutere. ideo incurrũt multas ma/
las egritudines sicut ē lap̄. apostemata
⁊ epil̕ia ⁊ cõsil̕ia. Quarta etas est pol
lutionis siue pubescẽtie. ⁊ incipit ĩ an/
no. xiiij. ⁊ terminatur in. xx. seu. xxiiij.
vbi licʒ humid. sit ꝯsumptũ. Equalis
tñ est cal̕. in hac etate ⁊ subsequentib᷒
quantũ ad radicē. q2 adhuc est tãtũ hu
midũ. ⁊ põt saluare calidũ: ⁊ ideo licʒ
in hac etate calidũ sit magis extensum
equalis tñ est in radice. Licʒ etiaʒ sit in
hac etate magis extensum quãtũ est de
subiecto humidi infusi nõ humidi pꝛi/
mi. ꝙ auteʒ aliquo tp̄e eadē saluet ha/
bitudo in hũido diuersificato ꝭm plus
⁊ minus hoc etiã patet in lichino can/
dele. ⁊ ideo ꝓpter coitũ ⁊ sil̕ia ĩcurrũt
ĩ hac etate artheticas podagrã ⁊ alias
egritudines ĩnumerabiles. Quĩta etas
est adolescentia. seu iuuentus seu pul/
chꝛitudis. ⁊ durat ab anno. xx. vl̕. xxv.
vsqꝫ ad. xxxv. in qua augmentat coꝛp᷒
⁊ vires diuersimode ꝭʒ diuersitatē ꝯple
xionũ ⁊ climatũ ⁊ similiũ. Vñ licʒ ĩ pu
eritia sit magis augmentũ naturaliter:
tamē apparenter et violenter in iuuen/
tute magis ꝓpter coitũ ⁊ motũ. ⁊ q2 in
hac etate hoĩes cõfidunt de viribus ⁊
sunt mali regimis. ideo multas passio
nes incurrunt sicut sunt feb. acute. ⁊ fre
nesis ⁊ causon. ⁊ similia. Sexta etas
est senectutis seu consistẽtie ⁊ durat ad
xxxv. fere vsqꝫ ad. xl. In hac enĩ etate
caloꝛ diminuit ⁊ infrigidat coꝛpus ꝑꝑ
humidi radicalis cõsumptionē. in pꝛin
cipio aũt nõ multũ sensibiliter appa/
ret. licʒ in radice sit diminutio. In hac
enim etate virtus satis tolerat. ⁊ caro.
⁊ nerui. ⁊ ossa sunt solida ⁊ non ē mul/
ta resolutio. ⁊ iõ põt pati famē ca. frigi
ditatē. vigilias. ⁊ sunt pꝛompti ad oẽs
angonias. ⁊ ideo in hac etate sunt me/
lioꝛes milites. illi enĩ sunt melioꝛes qui
laboꝛes plurimos possunt tolerare. ⁊
q2 de viribus cõfidũt sicut in etate pꝛe/
cedenti. ideo pꝛopter malum regimen

multas paſ. incurrunt: ſicut ſunt fe. lon
ge: fluxus ſan. ꝛ conſimilia. Septima
etas ē decrepitoꝝ in qua terminat vita
.ꝛ eſt frigid ꝛ ꝛ ſic. connãliter ꝛ accidē/
taliter ꝑpter idigeſtionē ſicci gnãnt hu
mores. Eſt eni in hac etate calor ſicut
lucerna pata extinctioni. Vñ nihil ali/
ud eſt ſenectus ꝙ̄ ſemita ad mortē. In
hac eni etate multas egritudies ꝛ paſ.
incurrũt: vt eſt epilia: litargia. ſtupor:
ꝛ conſilia. In hac eni etate: humidum
factũ eſt aquoſuz ꝛ non pōt ſaluari ca.
ꝛ aduenit mors que nãlibus deſtinata
ē per nãm cũ quodlibet nãle certo pyo
do mēſuret. Qui igit iſta coguerit po
terit pnoſticare. egritudines igit q̄ ge/
nerant ex ppꝛietate etatis erũt ſimiles
etati: ꝛ ꝙ per attributionē erũt omnes.
Unde ſicut in eſtate multiplicant ter/
tiane. ꝛ in autũno quartane: ꝛ in cōſue
to cibarijs ca. gnãntur egritudines ca.
ſic in etatibus gnãntur ſm ſilitudinem
etatis. In pueritia rōne etatis egritudi
nes ſanguinee gnãbuntur. ꝛ in iuuentu
te colerice ꝛ in ſenectute phlegmatice:
ꝛ in decrepitate melie. Ex malo autez
regimine egritudines poſſunt venire.
Medicatio nimis eēt longa alibi per
dei gratiã ptractabit: conſiſtit totũ regi
men in hoc: qm̄ qlibet erit in etate q̄li/
bet ſanatiuus dũ tamen ſit boni regimi
nis: hoc enim continet totum ꝛc̄.

¶ Caplm. vij. ad pronoſticanduz ſm
nãm regionum.

Regionum quedam ſũt orietales: ꝛ quedam vergũt ad caliditatez ꝛ ſiccitatē verſus tēperiez p tãto qꝛ ſol mundiſicat aerem ꝛ pſumit vapores. Unde ibi ſũt hoies ſatis boni in morib⁹ quoꝝ faci
es ſũt vituline: ꝛ arbores ſũt lōge mul
toꝝ fructuũ: ꝛ herbe ſũt multe: quorũ
equi ꝛ aialia ſm ſuũ modũ figuris eo
rũ aſſimilant: aque ſũt ibi munde: vēti
ſubtiles ꝛ hoies ſanatiui: ꝛ defacili i/
clinãt ad pietatē. Quedã occidentales
que vergũt ad frigiditatē ꝛ hũiditatez
ſicut orietalis ad ca. ꝛ ſic. p tanto quia
ſol modico tpe ibi morat ꝛ nō potuit
mũdificare aerē: ꝛ ibi multi vapores ſt
ibi hoies nō ſunt ſanatiui ſed in autũ/
no reumatici in quibus multiplicãtur
ydropiſis: ꝛ apoſtēata aquoſa: ꝛ egri/
tudines hũide. In parte tñ occidentali
que declinat verſus meridiem. verſus
aphꝛicã hoies ſũt vt plurimum colici:
mobiles veloces in motu: cũ faucibus
oblōgis: ſicut melici: ſicut orietales ha
bēt obtuſa ſicut vituli: ꝛ equi eoꝝ aſſi
milant eis qm̄ ſũt macilēti robuſtiſſi/
mi: ꝛ facies eoꝝ ē macilēta oblōga: ſi
cut pꝫ ad ſenſuz in gēte hyſpanie q̄ ap
proximat ex vno latere verſus meridi
em: metricormuo ꝛ altero oceão: ꝛ pꝫ
in gēte arabũ dicta vulgariter genet q̄/
dã ſũnt meridionales ꝛ ſũt ca. ꝛ hu. p
pter approximationē ad torridã zonã
humidi ꝑpter vicinitatē ad maria: qm̄
lꝫ in ſeptētrionali eła grauia multipli/
cēt ꝛ ſm hoc ibi ſit aquaruz gnãtio. tñ
eła leuia multiplicant i meridie ꝛ gra
uia diminuunt. ꝛ iō ꝑpter depreſſionē
ełorum grauiũ nō currũt aque verſus
meridiē ꝛ multiplicant maria: potiſſi/
me tñ aque ſalſe currētes ſup terram: ꝛ
rariſſime accidit in alijs regioibus: ho
mies ãt ſũt bonoꝝ moꝝ: pacifici ꝛ de
ti: ꝛ obediētes ſue legi ꝛ regi: ꝑpter de
bilitatē caloris in corde eoꝝ: ꝛ icurrũt
defacili nocumenta: ꝛ fluxuz vētris ꝛ
egritudines q̄ gnãnt de phlegmate ſal/
ſo. In iudea aũt in terra nigroꝝ hoies

unt senes in.xxx.anno. vltra aūt regio nēvbi colligit piper accidūt multa mō stra ⁊ peccata vbi sunt pigmei qui non sunt nisi ad lōgitudinē vnius palme sicut ego vidi. Et multa mōstra q̄ nō debemus h̄ ponē nec ad nos ꝑtinet. Egritudines aūt q̄ his accidūt sūt se. longe. epilia: palisis: fluxus emoꝛꝝ. flux⁹ mēstruoꝝ: ⁊ multa silia. Quidā septētrionales fri. ⁊ sic. hoies aūt habēt bonaꝫ digestionē ⁊ magnū appetitū: ⁊ abundant in sanguine ⁊ caloꝛe. Sūt aūt boni in nālibus. mali aūt in moꝛibus. qm̄ bellicosi irascibiles. idomabiles: furiosi: parati ad bella: iobediētes regi ⁊ legi: ⁊ qꝛ digestio venaꝝ ꝓpter frigiditatem aeris coꝛrūpitur ideo pingues albi. Et cū hoc nā fecit equos siles figuris coꝝ pigues ⁊ rotūdos: vt pꝫ i eqs alamanoꝝ. ⁊ ꝓpter malū regimē: qꝛ cōfidūt de digestiōe. ⁊ qꝛ aer frigidus. iō egritudines frigidas incurrūt. Partus sunt difficiles. ⁊ ptises incurrūt. Regiones tēperate cognoscunt ex effectibus tēperatis. Unde illa regio vl̄r est tēperata in qua inueniunt hoies tēperati iusti: electe foꝛme: magne prudētie: ⁊ eq̄ sunt s̄m nām coꝝ cis vl̄es. ⁊ est ibi copia multa boꝛa. ⁊ buglose: ⁊ oliuaꝝ: ⁊ gallinaꝝ: ⁊ fasianoꝝ: ⁊ perdicū: ⁊ similiū. Regiones aūt alie ⁊ alie diuersificant: qꝛ quedā sunt petrose. ⁊ sūt multū ca. in estate. ⁊ multū frigide in hyeme. ⁊ habitantes habēt coꝛpoꝛa solida. ⁊ sūt vigilātes: ⁊ armoꝝ hoies: ⁊ solertiā magnā in artibus ⁊ acuitateꝫ habēt. Regiones aūt quedā sūt petrose. quedā lutose. quedā arenose. quedā pingues. Et s̄m hoc diuersificant complexiones qd̄ industrie medici relinquamus. Regiones quedā sunt humide ⁊ sūt hoies pulchꝛe foꝛme. sed incurrunt fluxū ventris. Regiōes quedā sūt eleuate in mōtibus ⁊ tales sunt frigide. ⁊ incurrūt tusses: ⁊ catarros: ⁊ consilia. Sūt aūt sani ⁊ foꝛtes diu viuunt. Regiones que sūt in vallibus habēt malū aerē. ⁊ hoies nō sunt sanatiui: ⁊ incurrūt humiditates multas. Qui igit vult istruere ciuitatē eligat locū nō nimis depressum ⁊ sint montes ⁊ regio detecta a pte meridiei. ⁊ sit tecta a pte occidētis ꝓpter vētū austrinū. ⁊ sit detecta ex pte oꝛientis. vt sol possit ipsaꝫ mūdificare. ⁊ detecta ex parte septentrionalis. vt ventus boꝛealis possit ꝑflare. ⁊ ꝙ sit in regione copia buglose: ⁊ multitudo auiū. ⁊ nō sit ibi arboꝛ nucis: nec auellane: nec sinapis: nec lacus: sed appꝛoximet mari mūdo. ⁊ nō sit i decursu multaꝝ sufluitatū qꝛ indigne sunt saluti. ⁊ carrerie sint late: ⁊ altitudo ⁊ fabꝛica muroꝛū: ⁊ domoꝝ nō sit nimis eleuata. ⁊ in domo sint quatuoꝛ fenestre versus quatuoꝛ ptes mundi. ⁊ claudant ⁊ aperiant s̄m ꝙ indiguerint s̄m diuersitatē ventoꝝ. Aque sint clare dulces: mūde: currētes supꝛa terrā mūdā. Fons sit taliter dispositus ꝙ currat versus oꝛienteꝫ. ⁊ sol de mane ꝑcutiat ostiū fontis. ⁊ currat per loca munda. ⁊ hauriat longe ab ostio fontis: vt sit depurata ex virtute stellaꝝ: ⁊ oꝛbium. Et frumētū quo vtunt hoies ciuitatis sit collectū de terra leui nō de terra pingui nec argilloca. Carnes quib⁹ vtunt sint nutrite in mōtibus ripesib⁹. Ligna sint de iunipero. Uinū sit natū in collibus montium qd̄ sol tangat quotidie. Qui igit nouerit ista in regiōibus poterit ꝓnosticare: poterit ⁊ curare. Egritudines igit sunt triplices: quedā regionales. quedā pestilētiales. ⁊ quedā diuerse. Egritudines regionales s̄m na

turam climatum montium ⁊ valliū vt dictū est fiūt. Unde in mōtibus generā tur tusses: ptisis: bociū gule ⁊ silia. In vallibus ydropisis ⁊ silia. Et itelligamus de virtute regionū vt dictum est. Egritudines pestilentiales sūt ex corruptione aeris que oēs sunt pestifere mortales. de quib⁹ facta ē superi⁹ mentio. Egritudines diuerse sūt que ex malo regimine pueniunt ⁊ sūt infinite. Curatio igit esset nimis lōga ppter longitudinē verborū. nisi sicut cōseruatio fiat per sile: sic curatio per ↄtrariū. Aduertat igit quilibet ad discrasiā regionis ⁊ oēs res nō nāles eleuent i gradu opposito. donec fiat oppositio discrasie regionis. Et ita fiat reductio ad tēperamentū. Septētrionales igit vtant ca. meridiōales fri. occidentales siccis: orientales hu. temperate.

Caplm. viij. de pnosticatione morborum fm nām ventorum.

Ventus quantum est de se ē vapor fri. ⁊ sic. ex iferiorib⁹ resolutiuis. vnde cum oīs vapor sint duo vapores. iō cū vapor est affixus. s. vapori: acquirit nām leuem. ⁊ ascendit ad superiora. Cum aūt venerit ad mediam regionē aeris vbi est regio septētrionis frigoris. tunc separatur sic. ab humido. Et portio sicci que vltra mediū eleuat est materia cū qua inflāmant stelle comate caude rotūde stelle candentes: ⁊ adsub. ⁊ aliarū impressionū multarū. ⁊ inflāmationū apparentiū tpe calido ⁊ sicco. ⁊ tūc fōtes ⁊ flumina desiccant. Et tunc pronosticant in gentes guerras. ⁊ mortem regū qd posset eē ppter mltiplicationē colere anno illo que mouet ad iram ⁊ ipetū. Uapor aūt humidus qui remansit in media regione ē mā multarū ipressionū. sicut est pluuiarū magnarū: aut paruarū guttarū: aut nix: aut grando: aut lapides. ⁊ cōsimilia. fm q plus vl minus condensantur. Et forte aliqūando ppter aspectum orbiū: ⁊ solis luciditatem: nubis: ⁊ reflexionē radiorum generant aurū: rana: ⁊ vitulus: ⁊ cōsimilia. Altera aūt pars vaporis sicci q remāsit compressa ppter frigidum est materia ventorum ⁊ mouentur versus nos sicut pellis extensa. Nunc autem aliquando preualet motus calidi infixi facientis ascendere. modo preualet motus fri. comprimentis facientis descendere. Et ideo motus ventorum est sicut motus inundationis sicut preualet ille motus: vel ille qui ex se mouetur fm rectitudinem propter ca. affixū potissime fm rectitudinem actus: ⁊ fm gibbositatem terre. Uentus igitur de natura sua est vapor frigi. ⁊ sic. sed facit diuersas transmutationes fm diuersitatem locoruꝫ per que transit. Igitur sunt quatuor principales. Unus est qui venit ab oriente: ⁊ vocatur subsolanus: ⁊ habet alterum ex latere septētrionali. Et eurus ex parte meridionali: ⁊ trahunt ad calidum ⁊ siccuꝫ: ⁊ sūt subtiles: ⁊ non mutant corpus notabiliter de quo sit curandem. Secundus ventus principalis est auster. ⁊ habet ortum est parte orientis. ⁊ declinat ad ca. ⁊ hu. Ille enim ventus transit per torridā zonā ⁊ loca cōbusta adusta: ⁊ p multitudinē mariū. Et iō qꝛ ca. ⁊ hu. in excessu corrūpit corp⁹ humanū inducēdo vertigines. surditates: debilita

tē neruoꝝ. ꝛ totius corpis: ꝛ oīa mala in corpore adducit ꝛ nullū bonū facit nisi ꝙ ventrē laxat. Tertius vētus pri cipalꝭ ē fauonius: ꝛ cōtinet ex pte me/ ridiei zephiruz: ꝛ ex pte septentrionis euꝝ. ad fri. ꝛ hu. declināt. ꝛ nō īmutāt. de quo sit curandū. Quartus vēt⁹ prin cipalis ē boreas: ꝛ hꝫ aquilonē ex pte oriētis: ꝛ circyum ex parte occidentis quoꝝ nā est fri. ꝛ sic. qꝛ trāsit per loca vallosa: mōtuosa: inculta: ꝛ per maria ꝯgelata. ꝛ facit multa bōa. qꝛ corrobo rat virtutē aīalem vitalē ꝛ nālē. Ma/ la fac̄ qꝛ inducit tussiꝫ ꝛ catarrū ꝛ con silia. Qui igiṫ ista cognouerit ꝓnosti/ care poterit in flatu venti borealis stri cturā vētris ꝛ pectoris ꝛ consilia. Si igiṫ viguerit ventus meridionalis sur/ ditates: ꝛ caligines: ꝛ cōsilia. Ad hoc igiṫ confert scire: ꝛ ponamus aliquem ꝙ febricitet ꝛ vigeat ventus australis. ꝛ ꝙ patiaṫ caliginē ꝛ surditatē. Tunc diceret medicus ꝙ talia accidētia sup/ uenientia mortē significarēt. ꝛ non eēt verū qm̄ ista eueniūt ꝑpter nām vēto/ rū ꝛ non veniūt ꝑpter nām morborū. Medicatio erit talis cū viguerit vētus meridionalis claudanṫ sibi fenestre ꝛ aperiātur ille que sunt ex pte septētrio nalis. Si flauerit vētus borealis clau dantur fenestre vndiqꝫ ꝛ apetianṫ ille q̄ sunt ex parte meridiei.

¶ Capl'm. ix. de ꝓnosticatiōe egritu/ dinū ꝭm complexiones.

Cum elemen/ ta ꝯfracta sint in mixto ꝛ minimum vnius tāgit minimū alterius iccirco el'a sunt cū spūalibus ne cessario) admixta. Et tunc (ex mutua actione ca. cū frigido resultat quedam qualitas: ꝛ ex actione sicci cū humido resultat alia ꝓportionalis. Qualitas igiṫ que resultat ex ꝓportiōe actiuarū ꝛ passiuarum noīatur cōplexio. Et qꝛ hec ꝓportatio ē multiplex: iō cōplexio est multiplex. Noue igiṫ cōplexiones erūt. vna tēperata sola. ꝛ alie oēs distē perate. Complexio āt tēperata appel laṫ nō quo ad pōdus quātitatis mate rie. hoc eniꝫ penitus ē īpossibile. Cum eni ignis sit maxime actiuus si eēt in tā ta quātitate quo ad mām oīa ad se cō/ uerteret ꝛ paruꝫ aut nihil duraret mi/ xtū. Si aūt nos loquimur de quātita/ te virtutis: tūc est possibile. Unde ī ali quo mixto possibilē ē ꝙ in virtute tm̄ possit resistere portio frigidi sicut cali di agere. Et ēt ita intelligo de calido ꝛ humido. Illud igiṫ corpus ē tēperatū quod hꝫ in virtute vnā portionē ītegrā calidā ꝛ aliā frigidā. ꝛ vnā siccā. ꝛ aliā hūidā. ꝛ tale corpus ē ꝓprie tēperatū. Alio modo dicit corpus tēperatū quo ad iusticiā. scꝫ cū melius pōt in opatio nes que debēt spēi: ꝛ ita vnaquaqꝫ spe cie est dare vnū corpus tēperatū. Uñ iste homo est tēperatus qui ē in vltimo elegātie ꝛ bonitatis nature. ꝛ ē pruden tissimus ꝛ sapientissimus. ꝛ ille canis est tēperatissimus in suo genere caniū qui melius venaṫ ꝛ cognoscit domum suā. ꝛ ille tirogillus est meli⁹ tēperat⁹ qui melius scit figure. ꝛ se abscōdere: ꝛ sic de quolibꝫ ꝭm operationē que de beṫ spēi. Nunc aūt tēperamentū corpo ris humani vicinaṫ tēperamēto ad pō dus. Corpus eni humanū tēperatissi/ mū est in vniuersa substātia. ita ꝙ nihil aliud ē qđ istud tēperamētū attingere possit. Si eni inueniaṫ eadē forma me

retur decorari. Hoc aūt penitus ē impos/
sibile. Cōplexiones aūt distēperate sūt
iiij. simplices: vt ca. fri. sic. hu. cū exce/
dunt. ⁊ iiij. composite vt ca. ⁊ sic. ca. ⁊
hu. fri. ⁊ sic. fri. ⁊ hu. ⁊ sic habem⁹. viij
⁊ cū hoc. viij. cum materia: ⁊ viij. sine
mā. Cōplexiones igit humani corpis
erūt. v. vna tēperata. que cognoscit ex
effectibus ⁊ opatiōibus vt dictū est.
Quedā ca. ⁊ sic. que cognoscit: qꝛ ve/
ne sunt late: ⁊ quasi vacue. Pulsus du
rus: velox: pilosus: iracūdus: velocis/
simus. Quedā est ca. ⁊ hu. que cogno
scit: qꝛ vene late ⁊ plene. multe carnis:
coloꝛ mixtus ex albo ⁊ rubeo: ⁊ ita de
alijs. Quedā est fri. ⁊ hu. que cognosci
tur: qꝛ vene stricte ⁊ plene. ⁊ albus ⁊
moll'. ⁊ pinguis cū paucitate piloꝛuꝫ.
Quedā fri. ⁊ sic. ⁊ cognoscit. qꝛ vene
stricte. qꝛ sinthomaticus: timidus: cum
pulsu paruo. ⁊ ita de alijs. Qui igitur
ista cognouerit ꝓnosticare poterit. Cū
eni vnūquodqꝫ vt tempus. etas. cōple
xio. ⁊ consimilia. generēt egritudinem
ꝓpoꝛtionalē. Si videm⁹ aliquē coleri
cū febricitare dicemus ꝙ ex colera est
quātū ē ex hoc. ⁊ si ca. ⁊ hu. ꝙ egritu/
do ē de sanguie. ⁊ fri. ⁊ hu. ꝙ ē de phle
mate. ⁊ si fri. ⁊ sic. ꝙ est de melēcolia.
Egritudies igit ḋ co. ⁊ sā. erūt breues
cū terribilibus accn̄tibus. Egritudies
de phlegmate ⁊ melēcolia erūt longe
⁊ male terminatiōis sine timoꝛositate
accidētiuꝫ. ⁊ sicut dico de cōplexione
quātū ex hoc. Idē possumus itellige/
re de tpe ⁊ etate: ⁊ regiōe: ⁊ cōsuetudi
ne: ⁊ ita de oibus alijs. Medicatio igi
tur talis. Ois mala cōplexio paulati/
ne cū suo cōtrario reducēda ē ad suuꝫ
tēpamētū nisi vite necessaria ipediāt:
vite aūt necessaria ipediūt. Vn̄ meli⁹
eēt fabro ꝙ sit phlegmatic⁹ ꝙ̄ si habe/
ret corpus tempatum rōne opis quod
nō pōt effugere ꝓpter vite necessaria:
⁊ melius piscatori ꝙ sit colericus ꝙ̄ si
haberet corp⁹ tēpatū. Si igit volum⁹
conseruare per similia conseruemus in
tempoꝛe ⁊ natura. Sin aūt reducere ꝑ
contraria paulatine.

¶ Incipit tertia particula que docet
pronosticare ſm nām paroxismoꝝ.

¶ Caplm. j. docet ꝓnosticare ſm na/
turaꝫ ꝯtinuationis primi paroxismi ⁊
durationis eiusdem.

FEbꝛium que
dā sunt cōtinue quedaꝫ
iterpolate. Quedā affli
gunt plus ꝑ dies pares
vt egritudines quarum
motus ē tardus vt phlegmatice ⁊ me/
lēcolice. Quedā affligunt ꝑ dies ipa/
res: vt egritudines colice quaꝝ motus

est velox: ⁊ quedā equaliter ꝑ pares ⁊ ïpares: vt egritudines sanguinee. Que dā sunt iterpolate ⁊ sūt triplices. ⁊ dꝫ quelibꝫ suū ꝓprium tipū. Uñ rigor est in tertiana. ⁊ frigus in quotidiana: ⁊ horripilatio in quartana. Pronostica tio igit erit talis. qñcūqꝫ scḋa exacerba tio penitus icipit in hora in qua prima egritudo ē in pricipio ⁊ si maltū conti nuauerit egritudo ē lōga ⁊ rō dictorū ē. qm postꝙ exacerbatio penitꝰ nō an ticipat nec suboccupat mā videt̄ mul ta ⁊ grossa. ita ꝙ nā non pōt mouere. nec in eā pōt ꝑualere. nec pōt calor ꝓ/ sūdari in mā. sicut sol non pōt profun dari in aqua ꝓfunda valde. pro tanto parū venit de mā ad minerā. Mā autē multa ⁊ grossa longū facit morbū cuꝫ in modico tpe digeri nō possit. quare si scḋs paroxismus in eadē hora incipit sic primus lōgū morbū significat. ⁊ si gnificat ꝙ morbꝰ ē i pricipio qꝛ adhuc nā nihil digessit: de quo sit curāduꝫ. Et hoc modo pōt significari sic in ꝯtinua sicut iterpolata. qm in tertiana cōtinua si exacerbatio nō icipit in die tertia ni si sic prima virtutis debilitas: ⁊ mate rie multitudo significatur. Idē itelligē dū est de his que mouent̄ ꝑ dies pares ⁊ que dicunt̄ aut dicent̄ de interpolatis intelligendū est de ꝯtinuis suo modo. Medicatio erit talis. det̄ multus cibꝰ in tali casu. cū status multū distet a pri cipio ⁊ medicamina dent̄ subtiliatiua. aperitiua oppilationū: euacuatiua re/ pletionū. ⁊ per hunc modum morbus longus abbreuiatur.

Caplm. ij. docet pronosticare ꝺm nām anticipatiōis poxismi.

a Aticipatio paro xismorū ꝓuenit ex causis multis valde. Et iō nāliter nisi aliud i/ pediat scḋa accessio dꝫ anticipare pro tanto qꝛ mēbrū vbi est minera debilita tū est. ⁊ ideo mām aduenientē citius re cipiet cū resistere nō possit: supcalefa/ ctū ē plus ꝙ prius: ⁊ iō plus attrahūt vene. ⁊ foramina sunt magis dilatata. ⁊ ideo citius fit trāsitus. mā magis est mota ⁊ calefacta. ⁊ iō currit velocius. Et ꝓnosticatio igitur erit talis. Omnis egritudo cuiꝰ scḋus poxismus antici/ pat erit breuis: qm egritudo videtur in augmēto. ⁊ rō ē qm anticipatio signifi cat fortitudinē virtutis mouere mām. Quāto igit mā est obediētior ⁊ virtꝰ fortior: tāto egritudo breuior. hoc aūt signat̄ ex anticipatiōe. Quare āticipa tio est signum breuitatis. sicut perseue rantia longitudinis. Et ita signum au/ gmenti cū sit augmentū: qñ natura ma teriā digerit manifeste: ⁊ vbicūqꝫ ⁊ qñ/ cūqꝫ h anticipatio incipit signum ē bre uitatis egritudinis relatiue. Medica/ tio erit talis. parum detur de cibo: qꝛ status non distat a principio. ⁊ medici na sit debilissima: qꝛ natura ē satis po tens per se ⁊ cum modico auxilio pre ualebit.

Caplm. iij. docet ꝓnosticare ꝺm lō gitudinem paroxismi.

Sicut enim iceptio scḋi pa/ roxismi cū est eadē sicut pri mi significat morbi lōgitu/ dinem ꝓpter grossiciē ⁊ multitudineꝫ ⁊ viscositatem materie: ⁊ qꝛ virtus ꝑ/ ualere nō pōt. ēt sic si sequēs poxismꝰ duret equaliter vel prope cū suo prece denti grossicies ⁊ viscositas materie si gnificat̄. ⁊ qꝛ non complete mām mo/ uere potest. Sic ēt ꝙ poxismus duret longius ꝙ consueuerit fortitudo virtu

tis potẽtis mouere mãm ⁊ mittere ad minerã significatur. ⁊ sic de aliq̃s pticularibus. Cum ergo videbit medic⁹ aliquã egritudinem cuius duratio totius paroxismi est equalis. primo pronosticabit egritudinem longam cuius stat⁹ est remotus: ⁊ ita plus dandum est de cibo. Et q2 materia est grossa indiget medicamie subtiliatiuo: ⁊ multa euacuatione. Si autem viderit egritudinem cuius sequentes paroxismi sunt lõgiores q̃ primi pnosticabit egritudinem breuẽ cuius status est propiqu⁹ cum sit in augmento qḋ significatur ex forti actione nature supra materiaȝ cũ natura materiam moueat vndiq; ⁊ fere tangit profundum eius. Cibus igit dabitur paucus: ⁊ medicina debilissima ⁊ in parua quantitate.

Caplm. iiij. docet pnosticare fm naturam fortitudinis paroxismi.

Ortitudo ⁊ debilitas poxismi accidunt fm nãm maioris vł minoris inflammatiõis. Inflãmatio igit maior vel minor accidit fm q̃ nã plus vel minus mouet materiam. Cum mouet aũt materiam fm q̃ plus vel minus eam digerit: quoniaȝ quãto plus agit in eã ⁊ quãto pl⁹ se pfundat: ⁊ quãto pl⁹ eam circũcingit vndiq;: tantomagis inflãmatur: ⁊ ideo bene se compatiuntur q̃ paroxismus erit fortior: ⁊ materia erit magis digesta. Et pronosticatio igitur erit talis cum videbit sequentem paroxismũ equalem cum precedenti preter hoc q̃ egritudo sit in statu: q̃ cognoscitur q2 paroxismus non anticipauit: tunc egritudo erit longa cum debilitatio ⁊ impotentia nature supra materiam significatur. ⁊ ideo plus cõpetit de cibo ⁊ medicamina fortiora. Si aũt paroxismus sit fortior ⁊ plus affligat: ⁊ maiora nocumenta inducit egritudo est breuior: ⁊ ita minus de cibo: ⁊ medicamina leuia debent esse.

Capitulum. v. docet pronosticare fm nãm icolũitatis ⁊ malicie poxismi.

Liquando paroxismus ẽ ita maliciosus q̃ iducit quasi stuporem: sincopiȝ ⁊ intollerantiam ⁊ ipatientiam: ⁊ febris malignitatem magnam: ⁊ aliquando contrarium ⁊ quãto adsunt ista signa peiora ⁊ fortioa: tãto egritudo erit breuior. Et tunc min⁹ dandum est de cibo. Sed medicamia siqua competant cordialia debent eẽ. Quanto aũt sunt incolumiora ⁊ cũ minori malicia tanto egritudo erit longior. Et iaȝ patet per ea que prius dicta sunt: plus igitur de cibo: ⁊ medicamia petunt fortiora.

Caplm. vj. docet pnosticare fm naturam postpositionis paroxismi.

Icut enim anticipatio paroxismi significat augmentum sic postpositio declinationem. ⁊ postponitur aũt poxismus: q2 nã negligit mãm ⁊ paruipendit: q2 minorata est in temporib⁹ pcedẽtib⁹: ⁊ digesta. ⁊ iḋ min⁹ affligit q2 parũ curat. ⁊ iḋ suboccupat cũ nã ɔtra mãm tarde moueat. ⁊ iḋ cõsũptio ⁊ termiatio egritudis significat ⁊ iḋ regimẽ sicut in ɔualescẽtibus vel q̃si oȝ eẽ: cũ fere sit in ɔualescẽtia.

¶ Capl'm.vij.docet pnosticare fz naturam minoris durationis poxismi.

S Icut enim logior afflictio significat augmētū.sic breuis afflictio signat declinationem q2 mā est pauca. Et iō in breui spacio ē cōsumpta. Breuitas aūt poxismi plus q̄ consueuit breuem egritudinē τ fere cōsumptam significat quare diuersificabitur medicatio τ dieta.

¶ Capl'm.viij.docet pnosticare fz naturam minoris afflictionis poxismi.

S Icut enim fortis τ magna afflictio significat augmentū.sic debilis τ pua significat declinationē. Cū eni maior ps māe sit ᵓsumpta τ minorata τ digesta: cessat actio nature supra mām. τ iō inflāmatio nō pōt esse magna. Minor igitur iflāmatio signat minorē afflictionē. Quare tūc est agēdū sicut expedit declinationi. Intelligendū tñ ē breuiter vt totā pticulā cōphendamus q̄ tpa morboꝝ cognoscunť p nām poxisinorum. In quocūqꝫ morbo seqnēs poxism⁹ aut multi aut plures icipiūt in eadē hora qua prim⁹ τ equaliter affligūt τ equaliter durant τ caliditas eadē. Tūc in tpe illo toto egritudo ē in pricipio. Qñ aūt poxismus anticipat τ longius durat τ plus affligit τ magis terribiliter: tūc est augmētū. Qñ aūt oia ista iceperūt intēdi τ fortificari: si tūc eodē modo moueātur tūc est status. aliqñ tñ sunt sicut finis augmēti τ status in vno poxismo. τ tūc poxismus fortior est status. Qñ aūt poxismus suboccupat τ minus durat τ minus affligit tūc est declinatio. Et est itelligendū vnū alteꝝ istoꝝ: tūc q2 nisi oia cōueniāt: aut ps maior nō significarēt exquisite nām morboꝝ. Et ideo ad oia ista attēdendū ē. Unde tñ quedā sunt egritudines quaꝝ vna ē cōposita τ tūc a pricipio vsqꝫ ad finē pcedit anticipatio. τ quedā a principio vsqꝫ ad finē pcedit sboccupādo. Medicus igiť in talibus esset deceptus nisi ista consideraret. Materia aūt in qua talia accidētia eueniūt est cōposita ex subtili τ grosso. Ita q̄ cōtingit q̄ grossuz aliquādo primo putrefit τ postea subtile. Aliquādo aūt primo subtile τ postea grossuz. Si eni pars grossa primo putrefiat q̄ subtilis semp procedit anticipādo: cū subtilis veloci⁹ moueatur. Si āt ps subtilis prio putrefiat τ postea grossa sp pcedit suboccupatio cū mā grossa sit tardi motus. Qui igiť nāz poxismoꝝ pfecte cognouerit nūq̄ decipieť in cognoscendo morbū vel lōgū vel breuem. Et in quo tpe morbi sit qlibet egritudo cuz quelibet egritudo habeat a qua quis cōualescat.iiij.tpa. τ sciet ēt dietare. quare ista multū ᵓferūt.i scia pnosticādi. τ ēt pdicendi.

¶ Particula quarta que docet pnosticare a virtutibus.

¶ Capl'z.j.quarte pticule de signis sūptis a dispositiōe vtūtis aial' regitiue sicut ē imaginatiua τ mēoratiua.
Capl'm.ij.de pnosticatiōe sumpta a facie τ.v.sensibus.
Capl'm.iij.de signis sumptis a sensu τ motu τ decubitu τ somno τ vigilia.
Cap.iiij.de signis sūptis ab anhelitu.
Capl'm.v.de pnosticatiōe fm pulsuz.

¶ Caplm.j.de signis sumptis a dispositione virtutis animalis regitiue sicut imaginatiua ꝛ memoratiua.

Intelligendū ē ꝙ in cerebro sūt tres cellule. Et pria ē q̄ est in pte anteriori. Scd̄a q̄ est in medio. Tertia q̄ est in postremo. In añriori pte prime cellule iacet sensus cōis cui⁹ opatio. ē cōprehēdere oēs formas receptas in sēsib⁹ pticularib⁹: ꝛ iudicare de eis. Uñ recipit colores: odores. ꝛ ita de oib⁹ alijs. In postrema aūt pte prime cellule iacet fantasia. cui⁹ opatio ē ꝯseruare species receptas in sensu cōi. vñ fantasia ē thesaur⁹ sensus cōis. In pr̄io aūt scd̄e cellule iacet imaginatiua q̄ in tota vita nō d̄ficit. nec in tpe sōni nec in tpe vigiliaꝝ. Immo in istanti sine imaginatiōe eē nō pōt. cui⁹ opatio ē cōponere. Precedētes. n. virtutes nihil cōposuerunt: sꝫ receperūt ꝛ cōseruauerūt. Precedētes eni virtutes nesciūt fabricare ꝛ cōponere vnū certū ex diuersis colorib⁹ ꝛ odorib⁹ ꝛ sensibilib⁹. Sꝫ imaginatiua cōponit chimerā: tragelaphū: ycotrinū. Unde imaginabit hoiez volare ꝛ montē smaragd̄. ꝛ postea cōponit ꝛ dic̄ hō volat supra montes smaragdinos. Uñ h̄ virtus duo hꝫ noia. Si eni virtus sit obediens rōni: ꝛ imaginata sint vere sēsib⁹ ꝯueniētia: tūc appellat cogitatiua. Si aūt nō ꝯueniāt sensib⁹ ꝛ sit obediēs estiatiue: tūc ꝓprie vocatur imagiatiua. qm̄ tūc imaginata sunt falsa. ꝛ forte de ipossibilib⁹. In postremo āt medie cellule iacet estimatiua cui⁹ opatio ē iudicare de formis sensu nō pceptis: sic̄ ē amicitia. Per hāc. n. agnus iudicat lupū: quē nūꝙ magis vidit inimicū: ꝛ pastorē amicū. Uñ sicut estimatiua ē in brutis ꝓprie p quā regunt. sic. n. hoies regunt p rōnez. Uñ q̄ regūt se p estimatiuā cōtingit peccare in opatiōibus: ꝛ tales hoies sūt bestiales. qñ eni regunt p rōnē nō deficiunt. In postrema aūt cellula est memoria. Nūc aūt accipiētes cogitatiuā ꝓ rōne. dicam⁹ ꝙ tres sūt virtutes: imaginatio cogitatio: ꝛ memoria. Et oēs iste virtutes sunt nāles ꝛ corruptibiles: ꝛ sunt organoꝝ. Supra aūt oēs has virtutes ē alia virtus icorruptibilis que nō ē virtus in organo. lꝫ nō opet̄ sine organo. cui virtutes p̄dicte administrant sicut lapides ꝛ ligna lathomo administrant. Hec aūt virtus diuina alta icorruptibilis est. Iste felix itellectus est q̄ quātū ē de p̄senti ē duplex: agēs ꝛ possibilis: ꝛ extrahit formas ꝛ denudat a cōditionib⁹ mālibus que sūt hic ꝛ tūc. ꝛ illuminatis tanꝙ a forma luminis itellectus agētis. Et de hoc qd̄ hꝫ in potētia itelligibile facit actu intelligibile. Uñ sicut lux ē forma coloris sic agēs possibilis. Nūc aūt ꝯiūgit istas v̄tutes

deficere ⁊ errare propter defectum instrumēti. Unde aliquando deficit imaginatiua ⁊ alie sunt salue. ⁊ aliqñ econtrario. imaginatiua est salua: ⁊ alie sūt lese. qḋ p3 q2 inanimatus quidā percutiebat patrez suū ⁊ pater dixit ei. d3 ne pater percuti a filio: ⁊ ipse aduertens flexis genibus petebat ei veniam. In isto imagīatiua erat lesa: ⁊ patrē ignorabat. Ratio tñ non fuit lesa. q2 recte patrem iudicauit non eē percutiendū. Sic accidit Gal. ꝙ ipse anteꝗ sciret artem sanatiuam infirmatus est egritudine forti valde. ⁊ imaginabatur muscas ⁊ cimices esse in lecto: ⁊ carpebat eos ⁊ medici iudicauerunt eum eē moriturum. cū venerūt ad signa pronosticoꝝ. ⁊ ipse hoc audiens rogauit eos dicēs. Uos amici iuuetis me. ⁊ circa noctē epithimauerunt caput eius ⁊ cum graui somno ⁊ terribilibus accidentibꝰ curatus ē: que curatio toti mūdo fuit magna consolatio. Gal. habuit imaginatiuam lesam sed rō fuit salua: ⁊ propter hoc euasit. Aliqñ accidit ecōtrario: qm̄ rō est lesa ⁊ imaginatio ē salua. Sicut accidit de quodam iuuene qui stabat ī fenestra ⁊ tenebat vasa vitrea in manu. Et venerunt quidā: ⁊ dixit iuuenis vultis ista vasa. ita dicebant trāseūtes ⁊ ipse proiecit ⁊ fracta sunt vasa. Ipse vō habuit imaginatiuam lesam: q2 bene cognoscebat transeuntes. ⁊ nominabat nominibus suis ⁊ cognoscebat vasa ⁊ quodlibet nomine suo nomiabat. Sed ratio fuit lesa. Credebat enim vasa esse infrangibilia. Et Hypo. accidit de quodam qui tenebat vnum pueruz ⁊ dixit vultis istum. ⁊ dixerunt sic. ⁊ ꝓiecit ⁊ fractus fuit puer. imaginatio nō fuit lesa: q2 bene cognoscebat puerum. Sed ratio fuit lesa: q2 credebat ipsum impassibilem esse. Aliquando vtreꝗ corrumpuntur vt in frenesi: ⁊ in similibus morbis. Aliquando imaginatio ledit ⁊ memoria remanet salua. Unde postea in sanitate recordantur. Aliquādo memoria corrumpitur sicut accidit in tempore pestilentiali in egritudinibus corruptis: ⁊ in forti litargia. ⁊ in seminibus vbi fit tanta corruptio. Quia post sanitatem nihil sciūt de eis que sciuerunt immo propria ignorāt. Sicut ergo nocumenta sunt diuersa sic indicabunt nocumentum ⁊ lesionem ī diuersis cellulis ⁊ ꝓnosticabit de morte ⁊ vita ⁊ nocumento. Et medicatio diuersificabitur ſm diuersitatem nocumentorum. Unde remedia applicabūtur aliquando ante: aliquando post: ſm nocumentum cellularum post epithimando. ⁊ ita de aliis.

¶ Capl'm. ij. de pronosticatione facta a facie. ⁊. v. sensibus.

SIgnorum apparētium in facie ⁊ in oculis. quedam sunt que apparent versus primos tres dies. ⁊ quedā sunt que apparent post. Illorum autē que apparent in primis tribus diebus sunt h. oculi concaui. timpora plana. frons arida ⁊ extensa: nares acute. aures frigide: ⁊ inuerse ⁊ contracte. ⁊ color liuidus: aut viridis: aut niger: ⁊ cōsimilia. Nunc autez omnia ista aliquādo proueniunt ratione morbi aut aliorum. Si ratione morbi mortem significant. pro tanto q2 virtus significatur debilis: q2 non potest resistere morbo. Et feb. valida consumens ⁊ liquefaciens corpus ⁊ hauriens substantiales corporis humiditates. ⁊ ideo sunt aures inuerse. q2 spasmate propter humi

di radicalis consumptionem. τ oculi concaui τ alia arida propter liquefactionem carnis τ humiditatem faciei. Unde ingens debilitas virtutis signatur ꝯtētiue. Si āt pp alia venerit nō pp maliciā feb. tūc non significatur mors. Ista autem sunt vigilie: τ fluxus ventris τ sanies: τ consimilia: τ si ex alijs proueniunt nō est tātū malum: qꝛ exteriora nō agunt sic in radicalibus τ minera sicut morbus. Unde eni ex hoc ꝙ fluxus sanguinis narium τ menstruorum: τ aliorum possent interficere. tamen nos non loquimur ꝙ exteriora agāt sic in vltimo. Sicut ꝙ oculi sint cōcaui: τ ita de alijs. Dico ꝙ ista non significant mortem: qꝛ adhuc stat virtus in corde τ in membris pꝛīcipalibus. Ista ergo non solum agunt in exterioribus immo primo τ principaliter in mineris cum cal. τ fe. sint in corde tanꝙ in fronte. Intelligendum est ꝙ ista in principio morbi mortem significant. τ non sic si apparuerint post. pro tanto quia postꝙ in principio ita cito consumitur corpus: videmus ꝙ morbus est ita maliciosus ꝙ natura nō potest sibi penitus resistere: τ pro tanto significatur mors. Intelligendum tamen ꝙ talis consumptio non potest a principio euenire. nisi ista particularia conueniant ꝙ sit iuuenis: colericus qui diu laborauerit. τ est in estate: τ hu. subtiles. τ cōtentiua debilis. τ corpus rarum. τ fe. valida. Certe cum ista particularia cōueniunt infra primos tres dies ꝙ apparet talis cōsumptio τ facies ita horribilis mortem exquisite significat. potissime si egestio est liquida τ vrina vnctuosa nisi succurratur ei cum his que virtutem confortant. Tunc enim competunt stiptica vt triasandō. ro. camphora τ medicine cordiales: vt est aurum iaciei: τ os de corde ceruí. τ consimilia. Qui enim talem non inuenerit ipsum interficit. Et si omnia ista propter morbum vltra tres dies apparuerint aut ī processu morbi longo tunc non significant malum: qꝛ si in longo tēpore cū talibus particularibus talia apparuerint non est mirabile: qꝛ rōnabile est ꝙ corpus consumatur. imo etiam malū signum si non consumeretur. Sed de principio ē mirabile. τ ideo vehemēs debilitas virtutis signat: quare ē mortale cum ista apparent in pꝛīcipio. Sꝫ si postea apparent non tamen debemus scire ꝙ talia post principium apparentia cum debilitate virtutis possent significare mortem: licꝫ non cum tanta efficacia sicut si apparent in principio. Concludendum igitur est si propter causas primitiuas non ita malum velut quia fe. lōga τ patiens senex aut quia fluxus. τ ita de alijs. Galie. solers medicus in hoc canone. iiij. considerauit consumptionem tanꝙ signuꝫ. morbum tanꝙ efficiens: τ conditiones eiꝰ τ causas primitiuas causas propter quas potest h̄ euenire: τ quando: τ propter quas causas signat: τ quādo post principium. Intelligendū tamen ꝙ signa sumpta a facie sunt veridica in vltimo: qꝛ non solum designant imo attestantur supra dispositionē membrorūꝫ pꝛīcipaliū. Unī si facies assimilat sano vel sibi sano optimū est. Et sic ītelligēdo supposita cōsumptione aliquali q̄ dꝫ fieri ſm nām fe. τ alioꝝ pticulariū. Hoc eni cōsumptiōe supposita quāto plus assimilat tāto melius: qꝛ virtus significat fortis: τ significat priuatio malorꝫ accidentiū. qm̄ in eadē dispositiōe ī q̄ erat sanus nō dꝫ eē in īfirmitate pe-

nitus: qm̄ multitudo: grossicies: visco/
sitas modo significatur. Sicut igitur
optimum est cum sano seu sibi sano as
similatur: sic pessimū est in vltimo elō/
gationis a facie sua nāli: q2 significatur
morbi malicia ꝛ debilitas virtutis.
Ista igit̄ que dicta sunt si ex morbi ma
licia proueniunt in principio: mortem
ꝓculdubio significāt. ꝛ in sexta die vel
septima. ꝛ ita de alijs virtute debili, ꝛ
alijs signis malis apparētibus: l3 non
ita exquisite sicut in principio. Nūc āt
intelligendū ꝙ signorum que appent i
facie quedā sunt que apparēt post pri
cipium vt in quarta die aut post. ꝛ sūt
ista ꝙ non possunt videre lumen: ꝛ ꝙ
emittant lachrymas ꝑter voluntatem:
ꝛ ꝙ oculi appareāt tortuosi: aut altera
tio maior fuerit: ꝛ alba oculoꝝ fuerit
ru. ꝛ sang. ꝛ vene apparent nigre fusce
aut pallide: ꝛ habeāt lippitudinem ꝛ
fuerint mutabiles aut tremuli: aut ex/
tra fuerint nimis eminentes: aut intus
nimis submersi: ꝛ ꝙ tota facies horri/
bilis. turpis aspectus. Ista oīa iquā si/
gnant mortem. ꝛ si appareant post qm̄
non apparēt in pr̄icipio nō signāt mor
tem vt plurimū: qm̄ aut nunꝗ appent:
aut apparēt ꝓpter causas primitiuas
cuius rō est. Ista aūt accidentia dicta
peiora sunt ꝗ primo dicta. Peius eni3
est effugē lumen ꝛ ita de alijs ꝗ si ocu
li sint concaui. ꝛ ita de alijs. Et iō mor
bus bene pōt facere prima nocumēta
tanꝗ debilia ꝛ respectiue. Ista aūt nō:
qm̄ non est fe. que repēte ꝛ subito veni
at sicut fulgur. Et accidētia ista terribi
lia in morbi principio ꝓpter morbum
venire nō possunt. Et credo quantū ē
de presenti ꝙ ista sint vera vt plurimū
ꝓpterea q2 inuenit̄ fe. ita maliciosa ꝙ
in prima die interficit. quedam in scōa
quedam in tertia. Hoc. n. non audem⁹
negare: ꝛ ponamus ex alia pte virtutē
debilem mām multam ꝛ maliciosam.
Nonne iste qui moriturus est in tertia
pōt esse ita victus in scōa ꝙ effugiat lu
men: ꝛ lachryme appareāt iuoluntarie
postꝗ vbicūq3 appareāt appent pro/
pter debilitatē virtutis ꝛ maliciā mor
bi. Et ista sunt possibilia in egritudine
mortali in pr̄icipio. Igit̄ in principio ta
lia accn̄tia poterunt appere ꝛ ita mor
tale. Hoc tamen est de raro contingen/
tibus. Et cum appareant post propter
morbi maliciam semper significat mor
tem. Propter igit̄ alterum duorum di/
ctu3 est non apparent in principio qm̄
raro apparent: ꝛ si apparent ꝓpter cau
sas primitiuas apparent plus. Ista igi
tur apparentia post ꝓpter morbū sunt
pessima q2 virtus in vltimo debilis si
gnificat: ꝛ specialiter cōtentiua. ꝛ mor
bus ē maliciosus: ꝛ apostema magnū
quare ista mortalia. Et possumus igit̄
concludere vt dicit̄ qn̄cūq3 ꝛ vbicunq3
in principio aut post oīa ista apparent
que dicta sunt ꝓpter morbi furiā ꝛ de
bilitatē virtutis mortem proculdubio
significant. Et tota vis consistit in hoc
ꝙ nos sciamus vtrum illa accidentia
proueniūt propter morbum aut pro/
pter causas primitiuas. Concludendo
igitur in morbis acutis ista sunt signa
mortalia: aures frigide ꝛ inuerse. ꝛ ꝙ
non audiat: ꝛ frons arida ꝛ tensa: ꝛ ti/
pora plana ꝛ oculi nimis concaui: aut
nimis eminentes: ꝛ lachryme appa/
rentes: palpebre inuerse. alba oculo/
rum in somnis apparentia. ꝛ ꝙ non vi
deat. ꝛ ita de alijs. Et ꝙ de saporibus
nihil sentiat. ꝛ qō consueuit sentire to/
taliter ꝓhibeat. ꝛ ꝙ nihil odoret. ꝛ ꝙ
appeant dentes sicci. sicut ligna. Ista ꝛ

alia consilia procul dubio mortē significāt: ꝛ ita de tactu: ꝛ de alijs sēsib⁹. Ista eni nō solū signāt mortē sed mortez in ianuis. In talib⁹ nō cōpetit medicatio sed quantū est possibile fugere ꝛc.

¶ Capl'm.iij. de signis sūptis a motu ꝛ sensu ꝛ decubitu ꝛ sōno ꝛ vigilia.

DEus benedictus in secula muniuit vnāquāqꝫ partē nostri corporis: potissime exteriorē sensu tactus nusqꝫ pateret ignorās. Nūc aūt sensus ꝛ motus procedūt a cerebro ad totū corpus mediātib⁹ neruis. p quoꝝ oīa foneitatē trāsit spūs aīalis prestās sensū ꝛ motū in toto corpe. Nūc aūt nerui sēsitiui procedūt plus a pte anteriori. motiui autē a pte posteriori: ita qꝫ sēsus aliqñ fit p neruū vnū. ꝛ motus p aliū ꝛ aliqñ per vnū fit vtrūqꝫ: ꝛ ideo pōt amitti sēsus. ꝛ nō mot⁹. sed si vtrūqꝫ fiat p vnū neruū tūc si amittit sensus amitit ꝛ mot⁹ qꝛ plures spūs sūt necessarij ad motū qꝫ ad sensū. Sed si amittat motus ꝛ ppter hoc nō sēsus qꝛ amisso fortiori nō propter hoc debili⁹: sed ecōuerso. Unde ponam⁹ qꝫ due. ʒ. spūum faciāt motuz ꝛ vna sensū pōt tūc amitti vna. ʒ. ꝛ nō erit motus. cū due. ʒ. sint necessarie ad motu. Et remanebit vna ꝛ remanebit sensus tactus. Si igit aliquis patiatur fortē cām doloris virtus tactiua fortiter ē lesa. qd si nō sētiat hoc ñ ē ex alio nisi qꝫ neruus ē oppilatus. aut sic angustatus. qꝫ spūs penetrare nō pōt. aut qꝛ spūs sic mortificatus qꝫ amisit sensuz: aut qꝛ mēbrū est mortificatū: aut rō est amissa ꝛ cōsilia. Unūquodqꝫ aūt istorū ē malū. igit malū ē qꝫ morbus sit tātus. ꝛ qꝫ patiens suū nō sētiat nocumētum. ꝛ ista accidunt in fortissimis fe. ꝛ morbis pessimis cuz approximant ad mortē: vt pꝫ in apoplia: ꝛ palisi: ꝛ litargia. ꝛ silibus. Idē dico de motu cū nō pōt erigere caput aut pedes aut manus. Grauitas āt mēbroꝝ ē ex maiori reb⁹ significātib⁹ debilitatem virtutis aīalis. Hec aūt cognoscunt cū creditur tenere ꝛ non potest, tenere aut ambulare ꝛ nō pōt. Et pro tanto tales mutāt se de decubitu ad decubitū. ꝛ de siti ad sitū. credētes ex mutatiōe sit⁹ meliorari. Uirtus. n. motiua corpis ē ita debilis qꝫ nō pōt corp⁹ regere nec ēt tolerare. Cū. n. virt⁹ motiua ē fortis tūc mot⁹ ē bon⁹ ꝛ decubit⁹. Decubit⁹ igit ē bon⁹ nālis qui ē plus supra ptē dextrā. Et iō in pricipio noctis ꝛ san⁹ ꝛ ifirm⁹ dꝫ iacere supra ptē dextrā. Tūc. n. fit melior digestio. Supponit eni tūc epar stomacho sicut ignis lebeti. Post primū aūt sōnū dꝫ se vertere supra ptem sinistrā vt dextra melius nutriat q̄ fuerat depressa propter decubitū. Uñ nutrimētū nō poterat penetrare. ꝛ postqꝫ sufficiēter in sinistra fuerit. Itē dꝫ se vertere ad dextrā ꝛ ibi iacere p totā noctem. Modus āt dꝫ eē talis: qꝛ nō dꝫ tenere pedes nimis extēsos nec nimis duplicatos. Sic de manibus: ꝛ de toto corpore figura dꝫ eē mediocris iter ono curuū ꝛ extēsuz. hoc ē qꝫ figura corpis s. sit aliquātulū duplicabilis. ꝛ videte de instinctu naturali apud vulgus qm boni pictores in pingēdo decubitū seruant talem modū: vnde versus genua faciūt quādā duplicatiōnē ꝛ sani iacēt p hūc modū. Si igit ifirmi aliquē aliū decubitū seruauerint malū est nisi illū fuissent assuecti. Decubitus igit innālis ē multiplex ꝛ diuersus. Jacere resupinū ē pessimū qꝛ virtutis sūma debilitas

designat.⁊ cū hoc currūt sup̄fluitates ad interiora. Decubitus supra ventrē est malus q2 dolor significat nimi⁹ aut alienatio:⁊ ē timendū de suffocatione ꝓpter coartationē anhelitus. Et si ia/ceat brachȳs nudis ⁊ pedib⁹ spasmus significat.⁊ si post somnū ⁊ quocunq3 modo subito ⁊ iordinate vertat se a capite lecti vsq3 ad pedes alienatio ⁊ virtutis debilitatio significat. Et si pedes sint discoop̄ti siue cū motu ⁊ agitatiōe angustiam significat. Et si iacuerit ore apto ⁊ pedibus tortis spasmus significat. Et si subito cogat surgere ⁊ stare: malū:q2 suffocatio ꝓpter stricturā viarū anhelitus:oīa ista dicta sunt vera nisi fuerint ꝓpter cōsuetudinē vt apparet talis mot⁹ in pricipio fe.quartane. Si fiat talis motus in morbis acutis ma/lū:q2 spasmus significat.motus oīum lacertoꝝ mouentiū mandibulā inferiorem claudēdo aperiēdo seu trāsuersa/liter:pessimū igit ē ⁊ mortale. Si cum manibus festucas aut pilos ⁊ consilia tentet de vestimētis aut piete remoue/re:potissime si nō fuerit lesa imagina/tio.sic ꝙ non itelligat q̄d agat.vltima/ta adustio ⁊ mortificatio significat.cū hū.adusti corrupti ascendāt cerebrum ⁊ oclos ⁊ hūiditates oculoꝝ pturbāt. ⁊ est peius q̄ꝫ alienari ꝓpter alia. Contractio igit labioꝝ aut manuū aut virge aut socioꝝ malū:q2 signat spasm⁹. Sic ēt dolor niger aut viridis in vngui bus cū alȳs malis signis ⁊ añ signa di/gestionis mortē significāt. Si aūt post signa digestionis apparuerint salutez significāt.nisi q2 est timendū de mēbro vbi est ille color. Silr de somno dico ꝙ somnus naturalis est de nocte ⁊ nō de die. Naturaliter eniz loquēdo ma/ior cibus dz sumi de sero:vt ꝓpter lō/gum somnum cibus melius digeratur cum hodie a consuetudine a multis fit cōtrarium.⁊ iō in quolibet cōsuetudo est seruanda.tamen nimius somn⁹ quocūq3 modo fiat est malus:q2 frigiditas aut humiditas.aut vtrūq3 significatur. Intelligendum tamē ꝙ humiditas mala corrupta pungitiua inducit aliquando vigilias:⁊ est signum distinctiuum ꝙ dolor capitis est tunc cum magna grauitate. Medicatio in somno erit talis ⁊ vigilia. In somno igitur superfluo qui proprie non est somnus sed stupor fiant confricationes extremitatum cū sale ⁊ aceto tepido:⁊ postea clisteria: ⁊ ponat in loco luminoso.fricetur occipicium.⁊ finaliter fiat supra occipiciū emplastrum de euforbio ⁊ sinapi.⁊ fi/ant consimilia. Contra vigilias si fiant ꝓpter ca.⁊ sic.fiant ista. ℞.lactis mu/lieris:⁊ aqua ro.⁊ sirupum de papauere.⁊ nenupharis ⁊ intingat ibi bōbax. ⁊ ponatur in naribus ⁊ timporib⁹. Si aūt vigilie fuerint propter hu. ℞.camphore:⁊ omnium sandalorum ⁊ aqua ro. ⁊ aceti.⁊ applicentur timporibus ⁊ naribus.⁊ ita de alȳs.

¶ Capitulū.iiȳ.de signis sumptis ab anhelitu.

Mors quatuor modis accidit quantum est de presenti. Primo eniz ⁊ principaliter ⁊ per se aduenit mors propter defectū humidi aerei vnctuosi ꝙ iquā ē pabulū calidi innati.qđ pz in etħicis ⁊ con/sumptis ⁊ macilentis ⁊ decrepitis. Secundo aduenit mors propter abundā/tiam humidi aquosi extinguētis ⁊ suffocantis calorem naturalem. vt est in

pinguib⁹ ꝛ phlegmaticis ꝛ repletis in vltimo. Tertio accidit mors ꝓpter calorem extinctiuum qđ est in nimio excessu cōsumens humidū radicale ꝛ liquefaciēs mēbra sicut ē calor fe. Quarto mō accidit mors ꝓpter malā ꝛ modicam ꝛ inordinatam euentationē caloris cordis ꝛ arteriarū. que euentatio seu nutritio fit ꝑ anhelitum ꝛ pulsum. conuenientia īter pulsum ꝛ anhelituꝫ. In anhelitu sunt duo motus expulsionis ꝛ attractiōis. Silr est in pulsu motus dilatationis ꝛ constrictiōis. q̄ motus assimilatur expulsioni. Anhelitus igitur est factus ꝓpter euentationē caloris cordis. Attractio igitur anhelit⁹ fit propter euentationem caloris cordis ꝛ constrictio siue expulsio fit vt supfluitates fūose aggregate circa cor expellātur. ꝛ ita est in motu cordis: ꝛ arteriarum. Mouentur enim cor ꝛ arterie ꝓpter eandem virtutē. Et iō cū cor ꝛ arterie dilatantur. attrahitur aer vt calor euentetur. E cum constringunt fumose superfluitates expelluntur. ꝛ ita motus cordis ꝛ arteriaꝝ ꝛ pectoris sī propter eundem finem. Sed differunt qm̄ motus pectoris partim est volūtarius ꝛ partim non. Et pro tanto anhelitum ad tempus retinere possumus. De motu aūt cordis ꝛ arteriaꝝ nō est sic. Sine anhelitu igitur esse non possumus: ꝫ sine motu aliquarum arteriaꝝ esse possumus: vt pꝫ cum ligantur ī aliquibus extremitatibus. Anhelitus igitur naturalis si non diuersificabitur in qualitate nec quantitate nec ordine certum signum est in omnibus febribus acutis ꝙ eius terminus erit in. xl. diebus. In fe. ergo acutis est certum signū sed in cronicis ꝛ aliīs morbis posset mori: ꝫ anhelitus esset bonus. Anhelitus igitur frigidus: aut puus: aut magnus: aut frequens: aut cum sonitu in pectore est malum ꝛ signum mortale. Si igitur aliquis patiatur difficultatē anhelitus in attrahendo: aut in expellendo: aut in vtroqꝫ pessimum ē signū: ꝛ inter omnia alia signa signum sumptum ab anhelitu est fortissimum. Primo qꝛ attestatur supra virtuteꝫ animalem propter motum pectoris. Secundo qꝛ attestatur supra vitalem cum sit eius finis. Tertio supra naturalem ꝓpter compassionem: tamen si ledantur nocumēto magno vt stomachus epar ꝛ splen ꝛ matrix cōpatitur diafragma ꝛ ſm hoc anhelitus īmutatur. Immutatur igitur anhelitus propter dispositiones animales vitales ꝛ naturales. Si igit anhelitus sit laudabilis ꝛ alia sunt salubria vel saltem sine magno nocumento. Tria igitur sunt efficientia anhelitum. calor cordis necessitas: virtus mouens. ꝛ instrumentum obediēs. Si igitur calor cordis est ignitus intensus anhelitus est magn⁹ ꝛ velox ꝛ frequens ſm ꝙ calor est maior vel minor. Et si calor cordis est modicus anhelitus erit paruus tardus ꝛ ratus. Et ita immutatur interim ſm cordis dispositionem ꝛ necessitatē ad hoc vel illud. Secundo immutatur anhelitus propter virtutem: quoniaꝫ si virtus est fortis potens mouere ꝛ dilatare pectus anhelitus erit magnus ꝛ attrahit vna vice quantum indiget. si autem virtus est debilis tunc nō potest extendere pectus. ꝛ redditur anhelitus paruus ꝛ debilis ꝛ frequens. Tertio immutatur anhelitus ꝓpter īstrumētum: qm̄ si nerui ꝛ lacerti pectoris ꝛ diafra/

gmatis ꝛ cāne pulmōis: ꝛ pulmo ipse
ꝛ totū pectus sit sine morbo ꝯsili: offi/
ciali aut cōi. Tūc oia instrumēta sunt
obediētia virtuti mouēti: ꝛ tūc ē anhe/
litus laudabilis vel approximat. si āt
fuerit ibi mala complexio ꝛ consimi/
lia: tunc non est anhelitus naturalis: ꝛ
instrumentum non obedit virtuti mo/
uenti. Et est intelligendum ꝙ anhelitꝰ
īmutatur ſm primam fabricā quā acce
pit a cerebro vel corde: et sic conside/
retur anhelitus tota mente qꝛ nō possū
plus addere timens prolixitatem.

¶ Capitulum quintum de ꝓnostica/
tione ſm pulsum.

Pulsus est motus
cordis ꝛ arteriarum
qui ſm diastoleꝫ ꝛ si/
stolē fit ad euentatio
nem caloris innati ꝛ
expulsionem fumosarum ſupfluitatuꝫ.
Unde dico ꝙ pulsus est motus qꝛ in
pulsu est motus dilatationis ꝛ motus
constrictionis: ꝛ cum hoc sūt due quie
tes: quies post dilatationem: ꝛ quies
post constrictionem. Inter enim duos
motus contrarios necessario cadit qes
media: ꝛ ideo duo motus ꝛ due quie/
tes constituunt pulsum: ꝛ sequitur cor/
dis motum. Uirtus enim anime: nō qꝛ
sensitiuum: non qꝛ vegetatiuum: non qꝛ
rōnale. Sed qꝛ forma ꝛ complexio cō
plet hunc motum primo ꝛ principali/
ter in corde. ꝛ a corde procedit virtus
omnis in arterias complens hunc mo
tum qui pulsus appellatur ꝛ sequitur
motum arteriarum: ꝛ dicitur arteriaꝝ
qꝛ sicut in motu cordis sunt duo motꝰ
ꝛ due quietes: sic in motu arteriarum.
Ita ꝙ virtus que ista complet in corde
complet in arterijs: vnde corpore exi/
stente in naturali dispositione motꝰ cor
dis ꝛ arteriaruꝫ est subitaneus. Unde
in eodem instanti in quo dilatatur cor
ꝛ omnes arterie: ꝙ sensibiliter pōt co/
gnosci qui tangit pectus ꝛ arteriam si/
mul. Et sequitur ſm diastolem. i. dila/
tationem: quoniā dilatantur cor ꝛ arte
rie: vt aer introducatur qđ si nō fieret
in instanti vel quasi fieret mors: ꝛ seq/
tur sistolem. i. constrictionem: vt fumo
se superfluitates expellantur. Cum. n.
ex virtute anime ꝛ complexione cor/
dis san. digeratur in corde. ꝛ rarificet
ex puriori vapore huius ratificatiōis
generantur calor ꝛ spūs. Et qꝛ gratia
materie non potest totum esse resolu/
tum purum. Ideo vapores multi im/
mundi remanēt separati a calore ꝛ spi
ritu: qui vapores si remanerent in cor/
de ꝛ in arterijs suffocarent calorem ꝛ
spiritum. Et ideo necessaria fuit con/
strictio vt omnes isti vapores supflui
expellerentur. Et sequitur ad euenta/
tionem: ꝛ bene dicitur qꝛ cor proprie
non indiget infrigidatione: sed potissi
me euentatiōe seu nutritiōe. Que euē
tatio seu nutritio suo modo loquendi
per aerem fit. Uidemus enim ad sensū
ꝙ si ignis cooperiatur sic ꝙ omnimo/
da careat euentatione ꝙ stati extingui
tur. Et ideo calor nostri corporis euē/
tatione idiget. Unde aer attractus euē
tat ꝛ nutrit ꝛ refocillat suo modo lo/
quendi. cum calor continue fluat sicut
flumen: ꝛ sequitur caloris innati euen/
tatio. Et est intelligendum ꝙ non solū
calor innatus a primis parentibus cō
tractus euentatur. sed etiam calor flu/
xus generatus ex sanguine cum virtu/
te cordis ab anima proueniente. Et se
quitur expulsionem fumosaruꝫ super/
fluitatum: quoniam sicut dictuꝫ est: ne/

cessarium est vt fumose superfluitates ex/pellant. qm si retinerent aut calor natu ralis suffocaret aut putrefieret: aut ethi cam generaret: et similia incomoda. Modus aut et sufficientia accipit p hunc mo dum. Pulsus aut sunt principales aut annexi. Si principales tuc aut sumunt a dispositione virtutis aut instrumenti aut necessitatis. Si virtutis sic eliciun tur tria gna pulsuu considerando temp velocitate et fortitudine. Et sunt ista ge nera. s. magnu paruu et mediocre q con stituunt primu gen. velox. tard. medi ocris. Constituunt scdm gen. fortis. de/bil. mediocris. Constituut tertiu gen. et ita habem tria gna ex parte virtutis. Si aut sumat ex pte necessitatis sic ha bem vnu gen tm sicut est freques ra/rus et medi. Si aut accipiant ex par/te organi tuc aut accipiunt ex pte cteti vel cotinetis. Si coteti. sic habem vnu genus qd e plenu vacuu mediocre. Si aut ex pte ctinetis. tuc aut sumit a cosi deratioe primaru qlitatu aut secudaru. Si priaru sic habem sextu gen qd est ca. et fri. et mediocre. Si secundaru sic habem septimu gen qd est duru mol lem et mediocre: et sic habem. vij. gna principalia. Si aut sint annexi tuc con siderant a pte quietis et mot. Si qetis sic habem. viij. gen qd est decidens. et incidens. si a pte mot tuc aut cosidera tio est mediata supra alia gna aut im/mediata. Si immediata sic e puls eq/lis et inequalis. Si aut csideratio fue rit mediata sic habem. x. gen qd e pul sus ordinat et inordinat. Si aut istaz mam plongaremus pticulariter nimis prolongaret op qm alibi cuz auxilio diuino intendimus ptractare p modum tabularu. Nuc aut pauca pertractem quatu pertinet operi nostro. Ule est. n. in omni crisi q pulsus sit diuersus inor dinat. potissime i crisi timorosa. Pul/sus autem fortis signum est commune omnibus speciebus euacuationis. Pul sus aut vndosus significat crisim p su/dorem. Pulsus aut magnus significat crisim per fluxum sanguinis narium. Pulsus autem durus significat crisim per vomitum: cum sit occultus signifi/cat crisim per fluxum ventris. Prete/rea cum corpus consumat propter cau sas multiplices. aut propter magnitudi nem feb. aut propter fluxum vetris oz q medic habeat signa distinctiua. Si aut fuerit propter feb. pone manum su pra pectus: et si calor penetret manum velut sintilla ignis tunc est consumptio propter feb. Si aut palpebre mouen/tur cum difficultate et pulsus est durus siccus arid: tuc dico q macies est pro/pter vigilias. Si occultus et tunc est propter fluxum ventris. Consumptio autem ex fame cognoscitur ex priuatio ne aliorum. Et est intelligendum q fre quenter est dubitatio vtrum crisis ve/nerit ad salutem vel ad mortem. et co/gnoscitur per hunc moduz: si continue post crisim addit pulsus magnitudine vel fortitudinem et ordinationem. tunc crisis fuit ad bonum. et significat perfe ctam salutem. Si autem pulsus addat paruitatem debilitatem occultationez et inordinationem proculdubio crisis fuit ad malum. et significat mortem. De pulsibus dico tm qui habet artem et exercitium longum minus de pulsi bus ignorabit. Excuso tamen me de prolixiori determinatioe. quia per dei gratiam longius tractaturus sum hanc materiam arduam.

¶ Cap. v. de signis sumptis a sputo.

Sputum indicat egritudies & tempora morbo℞. sputuz al. & viscosum indicat mām phl'aticā. Sputū luidū aut nigrū indicat mām mel'ie. Sptū citrinū mām co. Sputū ru. indicat mām san. Tpa morbo℞ indicātur per sputū. aut q̄ nō expuit. aut q̄ indigestū expuit. & totū illud tps in q̄ nihil expuit. Illud est morbi principiū & totū illud tps in q̄ incipit expuere ē tn̄ idigestū totū illud tps ē augmētū & qn̄ sputum est pfecte digestū & expuit cū velocitate illud ē stat⁹. Ad statū aūt sequit declinatio in saluandis. Cadit g̃ differētia inter screatū & sputū. qm̄ screatio dicitur ꝓprie qn̄ aliqs hu. nāliter est admixt⁹. aut co. aut phl'a. aut san. aut melēcolia. Nūc aūt intelligēdū ē q̄ istius sputi quoddā ē qd̄ significat ablationē digōnis. & quoddā minorationē. & q̄ddā corruptionē. Ablatio dicit in sputo qn̄ sputū penitus ē idigestū. aut ita modicū q̄ nō ē curādū. Uñ totū illud tps in q̄ nihil expuit: ablatio digōnis signat aut si qd̄ expuit est subtile & aquosuz. aut grossum viscosū. Totū hoc sb ablatiōe ptinet. & ablatio vl'r signat lōgū morbū. Et si virt⁹ fortis: saluari pōt. si debilis moriet. Minoratio digōnis appellat qn̄ sputū aliqual'r ē digestū sȝ nō manifeste. vt si aliq̄liter ē albū si expellitur cū difficultate. Uñ ēt minoratio significat morbū lōgū. sȝ nō tm̄ sic ablatio. & signat q̄ adhuc egritudo ē i principio. Corruptio aūt appellat qn̄ i aliā naturā est mutatū. sicut est sputū saniosum aut min⁹ citrinū. aut ru. aut liuidū. aut viride: aut nigrū. aut grossuz viscosum. Ista aūt oia mortē significant ꝭm plus vel min⁹: qm̄ nigrū est in vltimo perniciei. Sputū aūt al. in colore mediocri in suba. & exit velociter & cū modica tussi digestionē perfectā & statum & salutē futuram ꝓculdubio significat. Uñ intelligendū est q̄ qn̄ sputū apparet a principio velociter digōnē & egritudinē breuē & salutē significat. Si aūt tarde appareat tarde curabit. Signa tn̄ digōnis semp bona & vbicūq̄ bōa. Si autez signa corrupte digōnis tarde appareāt tarde moriet. & si cito: cito expediet. Sputū aūt qd̄ ꝭm nām suā non est nimis intensum: & est fortiter incorruptū cū screatu bonū vl'r est. Sputuz digestū si retineat aut si expellat cū sūma difficultate & tussi laboriosa pessimum. Peius tn̄ qn̄ indigestum ē: qm̄ si indigestū vlcerare & suffocare pōt & cōsimilia. Signa g̃ salutis in morbis spiritualiū sūnt q̄ sputū appareat a principio cū velocitate & cū alleuiatiōe patientis. & bonitate anhelit⁹. & modica siti & egestiōe laudabili. & vrina. & sputuz mortiferū qd̄ tarde spuit. & cū difficultate & cum aggrauatione. & cū difficultate anhelitus. & siti nimia: & vrina indigesta: & egestione mala.

¶ Capitulum. vij. de signis sumptis a fluxu sanguinis narium.

Quando corpus ast plectoricum aut san. dominat. & spūs vergit ad tempamentum & patiens est iuuenis. & virtus fortis. Crisis vt plurimū ē p fluxū san. nariū. & hui⁹ signū ē. q2 apparēt lāpades. & color rube⁹. & dolor in frōte & timporib⁹. & talia fluxū san. signant. Qn̄ igit sang. aduenit paulatine. & cuz alleuiatione patiētis & ex pte eadē vbi

est morbus.talis fluxꝰ est bonus. Si
aūt venerit ex pte diuersa ⁊ inordinate
⁊ cū ipetu.⁊ cū aggrauatione patiētis
malus est.Fluxꝰ aūt san.aut ꝓuenit ab
interioribꝰ:aut ab exterioribꝰ.si ab in/
terioribꝰ hoc est ꝓpter tria:aut pp vir
tutē:aut mām:aut morbū.Si ꝓpter vir
tutē ⁊ fuerit fortis valde.tunc expellit
ad longā distantiā.⁊ ita expellit p flu/
xum san.nariū.si nō est fortis expellit
per iferiora vt p emorroydas aut p mē
strua.Si fiat gratia māe aut qꝛ multa
aūt subtil' q̄ mouet cū ipetu potissime
eū replet.Si ꝓpter mēbꝝ vt qꝛ rarum
porosum debile apertū. Et iō qñ cor/
pus est rarū ⁊ san.subtilis apparēt ali/
quādo gutte sudoris sanguīce.Si flu/
xus san.aduēiat pp cās extrisecas mul
te sūt ⁊ diuerse valde.q̄ patiētis idicio
relinquātur.si aūt san.venerit cum tussi
semp malū.qꝛ a spūalibꝰ ꝓuenit: si cuꝫ
rascatiōe nō ita malū qꝛ a gigiuis aut a
capite ꝓcedit.si cum vomitu ⁊ affuerit
fe.pessimū. Prouenit āt a stō ⁊ nutriti/
uis. Si aūt fluat p iferiora potissime in
mel'icis ⁊ cū alleuiatōe patiētis bonū.
Fluxꝰ aūt san. creticꝰ nō dꝫ itercipi nisi
excedat.nec sinthomaticꝰ.nisi corpꝰ fu
erit mūdificatū.deinde tractꝰ ad oppo
sitū:⁊ tūc argilla cū aceto fronti ⁊ tim/
poribꝰ apponat. ⁊ testiculi fricent for/
titer in viris.⁊ māmille in mulieribus.

¶ Cap.viij.d̄ signis sūptis a vomitu.

NAusea singul/tus ⁊
vomitus sūt pas.stōi.ita
ꝙ in nausea mā ē ibibi/
ta in tunicis.⁊ iō mouet
ad expellēdū sꝫ nō pōt.
In singultu est mā ꝯtenta multomagis
ꝓfundata.Et iō aīalis virtꝰ excitet na
turalē ⁊ fortiter expellere intēdit: ⁊ fit
motꝰ q̄ appellat singultꝰ.In vomitu āt
mā i ꝯcauitate stōi ꝯtinet.⁊ iō de facili
mā ad exteriora expellit.Tūc āt mā in
stō adunat de se pp maliciā suā aut ci/
bi.aut qꝛ mittit a toto corpe mediante
epate ⁊ venis meseraicis aut vēit a sple
ne ⁊ chisti fell'.ꝙ igit i stō ꝯtinet aut est
spēs co.sic̄ ē co.cit.aut vitell'.aut prassi
na.aut eruginosa.Et coḡscūt ꝓprie co
lere.vt qꝛ cit.aut sil'is vitell' ouoꝝ. aut
sil'is prassio:aut viridi eris. aut coḡscū
tur qꝛ iducūt siti ⁊ amaritudinē. ⁊ do/
lorē.⁊ pūcturā.⁊ iqetudinē.⁊ aliqñ acu
tissimos dolores sincopales.Si sint spēs
phl'atis.tc̄ sūt vt isipidū.salsū.dulce.gi
pseū. vitreū.⁊ coḡscūt p co. ⁊ p sbas.
⁊ p effectꝰ.Si āt fuerit spēs mel'ie: tc̄ ē
quedā nālis.⁊ q̄dā ēt adurit. Aliqñ ēt
ex phl'ate adusto.aliqñ ex co. aliqñ ex
san.⁊ coḡscūtur ex colore.⁊ saporibꝰ.
⁊ effectibꝰ.⁊ sil'ibꝰ. Aliqñ aggregatur
san.⁊ attestat sp sup rupturā vene. aut
splenis.aut epatis.aut stōi. Et si fuerit
a stō cū fe.mortale ē.Aliqñ vētositates
⁊ aq̄sitates q̄ oia ꝑ saliuā coḡscūtur. ⁊
eructuationes.⁊ sapores. ⁊ colores. ⁊
odores.⁊ sil'ibꝰ.⁊ qō emittit aliqñ ē fe
tidissimū.aliqñ venenosū.aliqñ sanies
⁊ ex oibꝰ his male dispōnes stōi coḡs/
cunt. Qui igit oia ista coḡuerit ꝓnosti
care poterit i apostēatibꝰ ⁊ fe.acutis.⁊
morbis pic'losis. Qm̄ cū appet i pric
pio vomitꝰ niger mortē ꝓculdubio si/
gnificat.Vomitꝰ viridis aut liuidꝰ pni/
ciē significat. Ois.n.vomitꝰ singularis
purꝰ in quo dñium vniꝰ hu. manifeste
fuerit sine dñio alteriꝰ pessimū ē.qꝛ ni/
mia eius exuberātia significat. Color
igit q̄si ꝯpositꝰ ē melior cū nimiū dñiū
nō significet.Ois.n.vomitꝰ cuiuscūqꝫ
cōditōis fuerit dū tñ venerit post signa
digestionis ⁊ cū alleuiatione patiētis

bonus ꝛ laudabilis siue p viam artis. aut p viā nature venerit post signa di/ gestionis ꝛ cū quo sit alleuiatio nō re/ stringēdus est nisi excederet: qm̄ aliqn̄ icipit a bono ꝛ termiat ad malū ꝛ tūc debet natura iuuari: nec etiā vomitus sinthomaticus nisi cū cautela ꝛ paula tine. Nō igit ꝓuocet vomit⁹ in eo q̄ h₃ oculos debiles aut cerebꝛū debile. aut pectus strictū. Cū igit volumus ꝓuo/ care ligent oculi ꝛ ꝓuocet cū aqua ꝛ oleo. aut cū oximel. aut se. attriplicis ꝛ sil'ibus. Carnes ēt q̄ nauseā iducūt sūt carnes pingues si cōtinuent. Et si vo/ mitus eēt supflu⁹ ꝛ restringi nō posset fricent extrema ꝛ fiāt clisteria aut vl'is purgatio ꝛ fiat epithima cum ro. san/ dal'. ꝛ sumac ꝛ similibus ꝛ timoꝛ subi/ tus curat singultum.

¶ Capl'z. ix de signis sūptis ab egōne

Egestiones sunt supfluitates pꝛie digestiue ꝛ sic̄ stoma/ chus h₃ nām trāsmu/ tādi ad chilū ita itesti na hn̄t virtutē trāsmu tandi ad stercus. Egestio igit nālis est q̄ ꝓuenit in hoꝛa solita aut salti iuxta. ꝛ quātitas veniat iuxta nām cibi assū/ pti vt si cibus fuerit multus egestio sit multa ꝛ si paucus ꝙ sua supfluitas sit pauca ꝙ nō sit dura sicut lapis: nec li/ quida sic̄ aq̄: s₃ sit cōtinua mediocris vergēs ad citrinitatē sine vētositate: ꝛ spuma ꝛ viscositate ꝛ coloꝝ multitu/ dine ꝛ sil'ib⁹ ꝛ ꝙ sit sine doloꝛe ꝛ sine aggrauatiōe: imo cū q̄dā delectatione ꝛ sine fetoꝛe nimio: qm̄ aliq̄liter grauē odoꝛē d₃ hēre. Egestio igit nālis nō so lū attestat supra sanitatē stōachi ꝛ inte stinoꝝ imo ēt epatis ꝛ toti⁹ coꝛpis. Si

aūt fuerit innālis nō ꝑꝑ hoc stōachus ꝛ intestina erūt ꝑter nām qm̄ ab epate ꝛ a toto coꝛpe venire pōt. Egestio igitur innālis multiplex designat ꝛ ex pte co loꝛis odoꝛis ꝛ subē ꝛ hoꝛa exit⁹. ꝛ mō egerēdi ꝛ eis q̄ cū egōne cōmixta sūt ꝛ sil'ibus ex pte coloꝛis p hūc modū. co loꝛ vn⁹: dū tn̄ nō excedat melioꝛ est ꝙ multiplices: qꝛ multiplices signāt mā₃ multā ꝛ diuersam. vn⁹ āt vnā. Nūc aūt facili⁹ ē nāe digerē vnā mām ꝙ diuersā ꝛ multā: q̄re vn⁹ coloꝛ melioꝛ ꝙ multi vnus tn̄ l₃ se ꝑꝑ nimiū excessū pōt ma lū significare. Coloꝛ igit nālis d₃ trahe re ad citrinitatē. Si igit albus sit pꝛiua tionē digōnis significat. Si nimis citri nus nimiā coctionē significat. Si liui/ dus moꝛtificationē. Si viridis aut ni ger adustionē aut moꝛtificationē signi ficat. Coloꝛ āt vn⁹ aut multiplex aut p viā artis aut nāe. dū tn̄ ꝓueniat post si/ gna digōnis ꝛ cū alleuiatiōe pa. bonū signat. Si aūt an̄ signa digōnis appa/ ruerint ꝛ cū grauitate malū significat. Ex pte subē signat egō qꝛ egō dura si/ gnificat nimiū caloꝛē ꝛ nimiā desicca/ tionē ꝛ hūidi cōsūptionē ꝛ h̄ ē malū. Egestio āt liq̄da signat ꝙ cib⁹ ad mē/ bꝛa penetrare nō pōt: aut ꝙ hūoꝛes ni mij ab epate ꝛ a toto coꝛpe mittuntur ad itestina ꝛ si missio fuerit p viā mū/ dificatiōis bonū. Si p viā sinthoma/ tis malū: bonū est igit ꝙ sit in subā me diocri. Ex pte odoꝛis significat digō: qm̄ qn̄ nihil fetet malū: qꝛ mala digō si gnificat: ꝛ ꝙ nā nō segregauit puꝝ ab ipuro. Cū āt nimis ē fetida coꝛruptio/ nē digōnis significat ꝛ maliciā hūoꝛis. Ex pte hoꝛe sui exitus significat qm̄ si anticipat l hoꝛis sanitatis malū: qm̄ ex pulsiua sequit digestiuā. Nūc āt ipossi bile ē ꝙ digō sit foꝛtioꝛ in egritudine ꝙ

In sanitate. Ex vi igit sinthomatis ē expulsio. Si aūt nimis tardauerit maluz qꝛ tarda digestio significat. aūt qꝛ calor epatis trahit chilositatē. ꝛ ꝙ intestina sunt oppilata ꝛ silia.. Aliquātulum igit post horā solitā in sanitate venire pōt. Ex sui igit quātitate cōparādo ad cibū sumptū. si vo i minori quātitate sit significat ꝙ nimis hūiditatē chilosaz trahit ad se epar. Si aūt in nimia quātitate significat ꝙ corp⁹ nō nutrit cum hūiditas chilosa vadit ad epar. dꝫ igit eē mediocris cōpando ad cibū ex mō egerendi significat qm̄ nō dꝫ eē spumosa qꝛ nimi⁹ calor aut agitatio significat nec vnctuosa. qꝛ liqfactio adipis significat. nec viscosa. qꝛ dissolutio mēbrorꝫ signat. nec vētosa qꝛ calor debilis significat. qui pōt vētum gñare sed nō consumere. ꝛ si fuerit cū sonitu multitudo vaporis ꝛ strictura meatuū significat. ꝛ si sine sonitu signat ꝯriū. Ex his que cōmixta sūt cognoscit. qm̄ vermes admiscent aliqñ. ꝛ si i principio apparuerint aut sunt viui aut mortui. si viui malum est. qꝛ significat ꝙ tāta ē corruptio ꝙ vermes nō possūt tollerare ꝛ fugiūt. si mortui bonū ē. qꝛ videt ꝙ veniāt per viam mundificationis. In principio. n. morbi mortui ꝓpter maliciā eē nō pñt. Si eni in fine apparuerint mortui malū. qꝛ ex malicia morbi signant ꝛ videtur esse mortui. si viui bonuz est. qꝛ ex mundificatione vident exire. Aliquando ḡ miscent cū egōne multa alia. vt sanies. aut hu. aut alia cōtenta ꝛ cōsilia. De quib⁹ est determinanduz. sanguis ignit exiēs p iferiora. aut venit ab epate. aut ab excoriatōe intestinorꝫ. aut ab apertiōe venarꝫ emorꝫ. si ab epate hoc cōtingi videt. qm̄ virtus epatis est debilis. aut ꝓpter apostema. aut cōsilia

Et sang. epatis nō pōt cōplete digeri: ꝛ tūc apparet egō sicut lotura carnis. ꝛ venit subito. ꝛ in multa quātitate. Aliquādo ē sang. mult⁹ ꝛ bñ digestus. sed epar nō indiget ꝛ tūc mittit ad stomachum aut ad intestina. ꝛ est mult⁹ i quātitate clar⁹ ꝛ ru. ꝛ attestat supra rupturā i epate cū dolore partis dextre versus ypocondriū. Aliqñ ē san. multus ꝛ bene digest⁹ cū ꝓpter aliquā cām infrigidat aliqñ aduritur. aliqñ ēt nō bñ mūdificat sed remanet aliq̄ portio melie. Et tūc san. vergit ad aliquā nigredinē. sicut sunt sanguisuge. qꝛ san. cū infridat denigrat. ꝛ cū adurit. ꝛ cū melia nō bñ mūdificat. ꝛ est mult⁹ nō bñ lucid⁹. q̄si coagulat⁹. ꝛ cū virtutis debilitate. in q̄ decipiunt q̄ anothomiā ignorāt credētes esse sbam epatis ꝓpter coagulationem. ꝙ si eēt nō potuisset p meseraicas penetrare. Aliqñ venit ꝓpter excoriationē intestinorꝫ. ꝛ tūc venit guttatim. aliqñ cū pelliculis ꝛ sicut rasura pergameni. ꝛ si rasure venerint in discinteria propter intestina gracilia qd̄ cogn̄scit ex munitiōe rasurarꝫ. ꝛ tūc ē mortale. Si aūt ꝓpter grossuz intestinū qd̄ cogn̄scit. qꝛ rasure sunt grosse q̄si carnose. tūc nō est ita malū. aliqñ ēt venit ꝓpter emoroidas ꝛ tūc nisi excedat est bonū qꝛ a multis pas. melicis liberat ꝛ p̄seruat. ꝛ cōstringi nō dꝫ nisi vna relinq̄tur dū tñ fuerint assuete. Aliqñ tñ venit i his qui mēbra amiserūt. Nā. n. nō indiget ꝛ tc mittitur ad exteriora. Intelligendum eni est ꝙ egō nigra ex multis cāis ꝛ diuersis venire pōt. Aliqñ egō nigra non est nisi ꝓpter duo. aut ꝓpter mortificationē. aut ꝓpter vtriusqꝫ melie adustionem. Si ꝓpter mortificationē ꝛ ifrigidationē. vt cū san. infrātur in epate ꝛ ñ pōt trāsire ad mēbra ꝛ fluit ad itestina.

tunc est color sicut sanguisuge. Si ꝑpt adustionē hoc est q̄ san. aduritur. ⁊ hꝫ quandā modicā luciditatē. aut q̄ colera aduriť ⁊ habet luciditatē sicut bitumen iudaicū. aut q̄ mel'ia aduriť. ⁊ tū si ꝓiciatur sup terrā ebulit sicut acetū. aut ipsamet pura mel'ia. Et tūc ē sicut fex vini grossi. aut q̄ aliq̄ portio mel'ie mixta est cū stercorib⁹ ⁊ cognosciť. tūc q̄ egō coagulata est. alia aūt nō ē coagulata. Aliqñ etiā sanies apparet i egestionibus. ⁊ si apparet añ cibū a grosso intestino ꝓcedit. Si post a gracilib⁹ procedit. Si sanies aūt mixta ē cū egestione a medijs intestinis ꝓcedit. Intelligendū tñ est ꝙ in sanis egō est multa propter tria. ⁊ primo q̄ accepit cibum in multa quātitate. Scđo q̄ co. multa delegať ad intestina pūgens ⁊ mordicans. Tertio est vēter lax⁹ nāliter propter debilitatē cōtentiue. Uēter aūt est constrict⁹ ꝓpter cās ꝯrias. Et iō qui ē laxus in iuuentute erit strict⁹ in senectute. ⁊ nō deficit nisi in vno casu qñ contētiua debilitať in iuuentute ꝓpter ca. Et qui in iuuentute est cōstrict⁹ in senectute erit lax⁹. Et nō deficit nisi in vno casu cū venter est strictus ꝓpter priuationem co. q̄ tūc erit strictus in senectute. cum tunc minus de co. generetur.

¶ Cap. x. de signis sumptis ab vrina.

VRina secundū ỽitatē nō ē nisi q̄dam spēs aq̄: ⁊ iō nō ē ei gn̄atio nisi ex aliorum hūoꝝ segregatione. cū.n. hūores i simo epatis recipiūt gn̄atione ⁊ co. supflua fuerit attracta ⁊ mel'ia. adhuc remanet aq̄sitas. q̄ san. nōdū recepat perfectam formā quā recipit in gibbo. ⁊ remansit aq̄sitas. vt ipsum ꝑvēas angustas epatis faceret transire vel penetrare. Et tū iuxta venā kilim maior portio attrabiť a renib⁹. ⁊ alia portio vadit per venas cū sanguie. ad totū corp⁹. ⁊ iteꝝ reuertitur ad chilim. ⁊ postq̄ fecit iuuamentum attrabiť a renib⁹ ⁊ colať in vesica per foramē diagonale q̄ð est i collo vesice vbi vna tunica vesice diuidiť in duas ꝯm longū. Cū igiť corp⁹ ē ꝯm nāꝫ cū hac aquositate aliq̄d de co. ⁊ hu. ꝑmiscetur. Et vrina nāliter i corpe optimo est citrina. aut ruffa. aut subruffa col'. mediocris. in subā. cū modica ypostasi residente ⁊ talis ꝑfectā nāe actionem significat. oīs alia cōpando ad corpus optimū innālis est. Urina aūt de nā sua supra dispōnē epatis ⁊ venaꝝ attestatur. per accñs aūt. i. ꝑ id q̄ð admixtū ē. aut rōne se. supra dispōnē toti⁹ corpis. Urina igiť q̄ est in vltimo bonitatis est que vergit ad ruffuꝫ subtilē. seu subrussa. ⁊ nō inueniť nisi in corpe optio. Et oēs alie dicūtur tales. in alijs corpib⁹ per resolutionē ad istā. Urina quedaꝫ significat ablutionē digōnis. q̄dā minorationē. q̄dā corruptionē. Ablutionem sicut vrina al. tenuis. Hec.n. vľr signat ablutionē digōnis ⁊ si virt⁹ ē fortis salutē signat in lōgo tpe. Si debilis mortem. minorationē signāt vrina pal. tenuis: q̄ initiū digōnis occultum tñ significat ex ꝑte coloris. Corruptionem digestionis significat vrina liuida. aut viridis. aut nigra. aut cōtētum ēnoydale. aut petalaydale. aut furfureū. color liuidus vel niger vel viridis mortificationē. adustionem. infrigidationem. aut vtrunq̄ꝫ significat. Contentuꝫ furfureū nimis in quantitate ⁊ pinguis in se attestatur supra dissolutionem mēbrorūꝫ solidoꝝ sicut est arteria ⁊ neruus. Si

militer vrina, vnctuosa oleaginosa fetida corruptionem digōnis signat. et oēs vrine q̄ corruptionē signāt sunt pestifere et mortales. nisi venerint p viā mundificationis aut ex pte renū aut vesice et consimiliū. Urinarū aūt quedā sunt q̄ significāt digestionē ablatā seu occultā et quedā manifestā. et quedā cōpletā. et fm hanc diuisionē morboꝝ tpa exquisite et fm veritatē cognoscunt. qm̄ licz tpa distinguāt ex pte poxismoꝝ: veriꝰ tn̄ et exquisitiꝰ et per se ex pte digōnis. qm̄ totū illud tps i quo nihil digeritur. aut occulte digerit principiū morbi ē. Cum aūt manifesta signa digestiōis apparēt. tūc est augmētum. qn̄ aūt apparent signa digestionis cōpleta tunc ē status ad statū sequit declinatio. Oēs igit iste vrine super morbi principio significant: et sūt iste al. et tenuis spissa. et sub. pal. et pal. et tenuis. et citrina. et subcit. et tenuis. sz diuersimode tn̄ quedā plꝰ et quedā minꝰ al. igit tenuis est in vltio cruditatis. et si cōtinuat longissimum morbū significat. Tūc igitur aut appareat cū fe. aut sine fe. si cū fe. aut acuta aut cronica. Si acuta in principio alienationē et mortē significat. Si in fe. cronica apparuerit longū morbum significat. Si sine fe. aut ꝓpter crapulam aut ꝓpter dispōnem stomachi. aut epatis. aut renum. aut vesice: aut totius corporis: aut etatis: aut lap. prouenit. et hoc pertractare particulariter eēt nimis lōgum. Post hāc aūt venit vrina q̄ minigitur tenuis et postea inspissat. Unde medicam ebulitiōem significat et longum: morbū. nō tamē sicut prima. Postea venit vrina que mingit spissa et remanet spissa q̄ maiorē ebulitionē i epate significat. Postea venit vrīa q̄ ē spissa et post attenuat. ista enim vicinatur decoctioni. In modico eni tpe si plꝰ stetisset ventositas fuisset consumpta. Et postea venit vrīa q̄ equaliter incipit colorari. et significat maiorem digestionē. Ista aūt per ordinē. Primo vrina glauca que fit ꝓpter modicā portionem co. admixtā. Et qz co. luminosa ideo quādam dat aquositati admixte luminositatē. et postea venit subpal. postea pal. postea citri. ita q̄ cū omnibꝰ istis subsit tenuis. et tunc magis approximatur digestioni. Omnes aūt iste vrine principium egritudinis significāt. Principiū autē egritudinis terminat principiū digestionis. Omnes aūt predicte vrine ablationem coctionis significant. aut principium digestionis occultum. Cuz autem manifesta signa apparent. tunc incipit immediate augmentum. Signū autem manifeste digestiōis sumitur ex parte coloris et substantie. Si igitur col. fuerit laudabilis et substantia mediocris: tūc est signū manifeste digestionis. Immediate igitur cum apparet color citrinus. aut subruffus: aut ruf. aut subrubeus: aut rubea: clara: cum substantia mediocri. tunc vere est augmentum. Sicut enim color per se significat digestionem occultam ita sustantia significat digestionē manifestā. Ideoq facilius est colorare q̄ substantiare. Ideo natura prius dat colorē q̄ substantiam. dico substantiā que digestionem significat. quoniā substātia sine colore digestionē nō significat sed quādā ebulitionē. et humoꝝ perturbationem et nature impotentiam. cum autē signa complete digestionis appareant tunc ē status. Signa autez complete digestionis sumūtur ex col. laudabili et substātia mediocri. et ypostasi al. eq̄li residente cum suis bonis conditionibꝰ. et tunc

vere est status. In egritudinibus aũt a quibus accidit liberatio sequit̃ necessa rio declinatio: p3 igit̃ q̃ꝺo q̃tuoꝛ moꝛbi tẽpa cognoscunt̃ p vꝛinã. Coloꝛes igit̃ vꝛine sunt. xx. vt al. lac. glauc⁹. subpal. pal. subci. citri. subꝛuf. ruf. subꝛube⁹. rub. subꝛubi. rubi. charopos. chianos. inopos. liuid⁹. viridis. niger. Et substã tia est q̃druplex. absolute. tenuis. me/ diocriter tenuis. mediocriter spissa. ab solute spissa. Qui igit̃ ꝓnosticare vo/ luerit pꝛimo cõsideret vꝛinã nãlez. ꝛ se cũdo elongationẽ a nãli: ꝛ sic iudica/ bit de lapsu maioꝛi vel minoꝛi. Ois er go vꝛina veniẽs post signũ digestionis in die cretica cum alleuiatione pa. bo/ na ꝛ que cõtraria cõtrarie.

¶ Capl'm. xj. de signis sumptis a su/ doꝛe ꝛ menstruis.

Sudoꝛ naturaliter ꝓuenit ex secũda dige stiua effectiue aut pꝛouenit ex tertia quãtũ est ex nãli expulsiua. Unde quidã est nãlis qui/ dã pꝛeter nãm. Nãlis vt in crisi ꝛ in ex ercitio tẽperato ꝛ in bal. ꝛ silibus ex quãtitate ꝛ qualitate. Innãlis ex moꝛ/ bo: quoniã sudoꝛ tm̃ in vno loco: ꝛ tũc mã egritudinis quãtũ est ex hoc est in vno mẽbꝛo: si in multis tũc est in mul/ tis: potissime verificat̃ in crisi sine sin/ copi: qꝛ in crisi lic3 in vna pte sit tm̃ ma teria: tñ in bona crisi expãdit̃ ad totu3 coꝛpus. Et in sincopi lic3 contineat̃ in toto: tñ tm̃ apparet in capite aut in pe/ ctoꝛe: ea ꝓpter debilitas virtutis expul siue ꝛ frequẽtia designat̃. Si aũt inter polate ꝛ mõ plus ꝛ mõ minus ꝛ ineq̃li ter tũc talis ẽ malus qꝛ diuersitatẽ mãe ꝛ inequalẽ virtutis dominiũ ꝛ debili/ tatẽ significat. Sudoꝛ enĩ designat̃ sui quãtitate: quãtitas aũt quedã multa q̃ dam pauca. Quãtitas multa ẽ duplex qꝛ sudoꝛ multus aliq̃ñ ꝓuenit ex cõsũ/ ptione substãtialis hũiditatis ꝓpter ca loꝛem foꝛtẽ coꝛpus resoluẽtẽ. Sudoꝛ multus est ꝓpter hũiditates multas: ꝛ accidit h̃ multipliciter: aliq̃ñ ꝓpter mul titudinẽ hu. aut ꝓpter raritatẽ coꝛpo/ ris aut ꝓpter vires expulsiue: paruus aũt fit ꝓpter cãs cõtrarias. Ex sui etiã qualitate discernit̃ sudoꝛ: ꝛ h̃ multipli citer ex caloꝛe ꝛ coloꝛe ꝛ odoꝛe ꝛ sa/ poꝛe ꝛ liquoꝛe. Ex sui caloꝛe q̃m qui/ dam ca. quidam fri. vnde ca. significat ca. ꝛ fri. fri. calidus significat egritudi nẽ bꝛeuẽ. Fri. aũt si appareat in moꝛ/ bo acuto moꝛtẽ significat. Si in longo lõgitudinẽ moꝛbi significat. Et sui co loꝛe discernit̃: qꝛ quidã est albus visco sus ꝛ attestat̃ supꝛa dominiũ ph'latis. Si citrinus supꝛa dominiũ co. Si ru. supꝛa dominiũ san. Si liuidus aut ni/ ger supꝛa dominiũ melẽcolie. Ex par te odoꝛis discernit̃ qꝛ fetid⁹ coꝛruptio nem ꝛ maliciã hũoꝛis significat ex pte sapoꝛis: qꝛ dulcis attestat̃ supꝛa sang. Amarus supꝛa co. Insipidus aut ace/ tosus cũ hũiditate attestat̃ supꝛa ph'la. Ponticus ꝛ stipticus supꝛa dominiu3 melẽcolie. Ex pte liquoꝛis discernit̃: qꝛ q̃dã grossus viscosus ꝛ attestat̃ supꝛa hu. fri. grossos. Quidã subtilis ẽ. ꝛ at/ testatur supꝛa subtiles ꝛ sic significa/ tiões hñtur ex sudoꝛe ita ex sputo ꝛ si milibus. Intelligẽdũ enĩ ꝙ in oĩ eo ꝙ a coꝛpe expellit̃ siue fuerint mẽstrua: si/ ue emoꝛo. vel vꝛina aut egõ aut sudoꝛ aut vomit⁹ aũt sputũ aut fluxus sang. nariũ aut soꝛdicies aut virus aut aquo sitas aut vẽtositas aut lachꝛyme: q̃m oĩa expellunt̃ aut retinent̃. Si retinen tur aut p exterioꝛa aut p interioꝛa. Si

expellūt aut p̄ interiora aut p̄ exterio
ra. Si per exteriora expellunt exeunt
post casus ⁊ cōtusiones. Si per exte/
riora retinētur: est q̄ aer frigidus clau
dit poros: aut balnea aluminosa aut ꝑ
pter applicationē medicaminū stipti/
coꝝ ⁊ similia poros claudētia ⁊ con/
stringētia. sicut sūt ligature ⁊ sīlia. Si
aūt ab interioribus expellant hoc ē ꝑ
pter tria aut ex p̄te virtutis aut mēbri
aut māe. Si ex virtute vt q̄ virtus cō
tētiua ē debilis ⁊ expulsiua fortis. Si
ex mēbro vt q̄ raꝝ laxū molle cū vir
tute debili. Si a mā vt quia multa aut
acuta aut mordicatiua aut subtilis ⁊
sic de alijs. Significationes in his om
nibus sumunt ex colore odore ⁊ dolo
re ⁊ pūctura ⁊ mordicatiōe ⁊ sīlibus.
Si aūt retinent p̄p ītrinsecas: hoc ē p̄p
tria: aut p̄p virtutē aut mām aut mem/
brū si p̄p virtutē retinent vt q̄ expulsi
ua debilis ⁊ cōtētiua fortis: si p̄p mē/
brū q̄ solidū densum cōpactū si ꝑpter
hu. q̄ grossus viscosus paucus: ⁊ ita
de alijs. Et significatiōes in his oībus
accipiunt ex qualitatibus ⁊ quātitati/
bus ⁊ sīlibus vt dictū est ⁊c.

¶ Caplm. xij. de pronosticatione ex
signis ⁊ significatiōibus.

Intelligendū est
q̄ signa quedā sūt que
sūt signa crisis tm̄ ita q̄
inducāt s3 non faciūt: ⁊
quedā sūt que īducāt ⁊
faciūt. ⁊ quedā sūt que nō inducāt nec
faciūt. Signa que tm̄ inducāt sunt duo
bus modis aut demōstratiua aut ꝑno
stica. Demōstratiua sunt multa para/
frenesis dolor capitis aparitia lāpad.
scothomia corruscatiōes ⁊ multa alia
sīlia. Ista enim oīa ⁊ consimilia indi/
cant crisim ⁊ bellū qd̄ est inter naturā
⁊ morbū esse in presentia: vnde cōfli/
ctum significāt tm̄: vtrū autem iste cō/
flictus terminet ad bonū vel ad malū
ex his signis nō habet. Sed si signa di
gestionis nō apparuerit ⁊ dies nō fue/
rit cretica: tūc terminatio est ad maluȝ
De se igit nihil signāt certū quantū est
de se iudicio mortis ⁊ vite imo incipit
quādoq̄ iste motus ⁊ nō complet: ⁊
tūc est malū signū: q̄ cum apparent si
gna demōstratiua crisis: ⁊ crisis nō est
in presentia mortē vel recidiuationem
sūt indicātia. Crisis igit aliqñ bona ⁊
aliqñ mala. Si signa digōnis precesse
rint nō terreat medicus si nō precesse/
rint fugiat. Si signa pronostica future
crisis sūt signa digōnis q̄ si apparuerit
in die quarta crisim significāt in . vij.
Et cū apparēt in principio morbi bre/
uem morbū significāt ⁊ si post tarde
longū morbū significāt. Tēpora autē
morbi ꝑportionata sūt adinuicē: qm̄ si
principiū est longū tota egritudo erit
lōga: ⁊ si breuis tota egritudo erit bre
uis ⁊ iō anxius de ciuitate andrie non
potuit curari nisi in lōgo tēpore: q̄ si/
gna manifesta nō apparuerūt nisi vsq̄
ad diē. xvij. ⁊ ex hoc tm̄ p3 qd̄ dictū ē
in principio egritudinis vsq̄ ad mani
festa digōnis signa quātū est de manife
stis signis digōnis vsq̄ ad tēpus crisis
⁊ q̄ nō maxime apparuerūt signa di/
gōnis manifeste nisi in die. xvij. iō du/
plicatū fuit tp̄s crisis ⁊ creticauit ī die
xxxiiij. Differūt igit signa digōnis ab
oībus alijs signis: q̄ signa digōnis sp̄
bona ⁊ vbicūq̄ bona: ⁊ nō fallūt ⁊ sic
signa digōnis sūt semp̄ bona ita signa
digōnis corrupte sp̄ mala. Signa autē
crisis q̄ sūt signa ⁊ cāe sūt sic sudor vo
mitus fluxus san. nariū sputū multum

digestam vrina menstrua emoꝛꝝ. Ista enim oia crisim demonstrāt in presen/tia ⁊ cū hoc sūt cāe q̄ꝛ mā egritudinis ꝑ ea euacuat. Ista eni signa de se nō si/gnificāt nec bonā crisim nec malā: quia quātū est de se eq̄liter se hn̄t ad vtrūq̄ꝫ: sꝫ specificant q̄ꝛ si signa digōnis ꝑcesse rint ⁊ sit in die cretica ⁊ cū alleuiatiōe patiētis tūc talis euacuatio est ad bo/nū si ꝯriū adueniat malū. Signoꝝ aūt q̄dā sūt que nō ꝓportionant ad crisim ⁊ iō nō sunt signa nec cāe. Ista aūt sunt bonitas mētis appetit⁹ anhelit⁹ ⁊ pul/sus ⁊ mot⁹ ⁊ sil'ia: nihilomin⁹ sūt duo/rū geneꝝ in cōi q̄dā sūt bona sp ⁊ que dā mala sp. Coꝝ q̄ sp bona sūt: sūt sic̄ bonitas mētis ⁊ sensus ⁊ mot⁹: ⁊ boni tas anhelit⁹ pulsus appetit⁹ ⁊ similia. Ista eni semꝑ bona ⁊ vl'r bona. Ad cri sim igit̄ nō oino appꝛoximant nec oi/no elōgant. Ex alio latere sūt quedaꝫ que sūt semꝑ mala sicut malicia men/tis ⁊ sensus ⁊ mot⁹ ⁊ anhelit⁹ ⁊ pulsus ⁊ appetitus ⁊ sil'ia. Ista eni semꝑ mala ⁊ iō si cū mala crisi cōueniāt peius est. Et si cōtraria cōueniāt cū bona crisi meli⁹ erit ⁊ ita nō oino elōgant nec oi/no appꝛoximant. Intelligēdū tn̄ est q̄ꝑ differētia inter signū ⁊ significationē ē. q̄m significatio dicit̄ de reb⁹ certis que demōstratione hn̄tur. Signū āt dicitur de reb⁹ veris ⁊ plm. Secunda differē/tia ē q̄ꝑ significatio dicit̄ de his q̄ rōne inuestigant: signū aūt dicit̄ de his q̄ ex perimēto habētur. Tertia differētia ē q̄ꝑ signū trāsmutat se ad oppositas dif ferētias sicut est clamoꝛ doloꝛ capitis tēsio ypocōdrioꝝ eruptio menstruoꝝ emoꝛꝝ. ⁊ sil'ia. Significatiuū aūt dicit̄ de reb⁹ vnifoꝛmib⁹ sp veris q̄ ad oppo sitas differētias trāsmutari nō pn̄t sic̄ signa digōnis ⁊ sunt cōtraria eius.

¶ Caplm̄. xiiij. docet ꝓnosticare diem ⁊ horam moꝛtis.

Ad p̄dicēdū diē ⁊ horā moꝛtis. Opꝫ primo cognoscere sta tū. Secūdo opꝫ ꝑco gnoscē vtrū termina/tio sit ad bonū aut ad malum. Tertio vtrū t̄miatio fiat cū crisi aut nō. Quar to ⁊ vltimo ꝯcludat dies ⁊ hoꝛa moꝛ tis. De pꝛimo igit̄ sit sermo de nobilio ribus ⁊ altioꝛib⁹ reb⁹ q̄ sūt in tota scia ꝑdicēdi ē cognoscere statū. Tpe eni co gnito ⁊ scit̄ diete oꝛdiatio in toto moꝛ bo. Ad cognitionē stat⁹. iiij. sūt necessa ria. Pꝛimo q̄ꝑ cognoscat virt⁹. Secun do nā egritudinis. Tertio maneries ⁊ icolumitas ⁊ modus affligēdi. Quar to cōueniētia ⁊ discōueniētia particu/lariū. Uirtus eni est cōsiderāda vtruꝫ est foꝛtis vel debilis q̄ꝑ possit moꝛbum tollerare. Et est sil'e de poꝛtitoꝛe poꝛtā te onus vsq̄ꝫ ad terminū. Nullus pōt scire vtruꝫ poꝛtitoꝛ poꝛtet onus vsq̄ꝫ ad terminū nisi sciat v̄tutis quātitatem poꝛtitoꝛis ⁊ quātitatē pōderis ⁊ lōgi/tudinē vie: v̄tus est sic̄ poꝛtitoꝛ: moꝛb⁹ sicut onus: status ē sicut termin⁹. Igit̄ opꝫ pꝛimo virtutē cōsiderare: secūdo egritudinē ⁊ naturā egritudinis ⁊ par ticulā patientē. q̄ꝛ mā co. citius termina tur ⁊ melēcolica tardius ⁊ phl'a mul tū tarde ⁊ san. satis cito. Sil'r cū egri tudo est in mēbꝛo nobili velociter fit terminatio: in mēbꝛo āt vili tarde: qua re oꝫ egritudines ꝯsiderare: secūdo cō siderare manerié: q̄ꝛ quedā sūt egritu/dines que mouent motu velocissimo ipetuoso. ⁊ q̄dā tarde vbi nō ē inflāma tio ⁊ sī nihilomin⁹ maligne male frau dulēte. Et sūt q̄dā q̄ sunt cū vehemēti

inflāmatione ⁊ intēsis sinthomatibus: nibilominꝰ salubris valde. Quare oꝫ modum ⁊ manieriē egritudinis cōside rare. Quarto opꝫ considerare cōueni entiam pticulariū: vt si egritudo est de co. ꝙ sit iuuenis ⁊ colericus ⁊ in regio ne ca. ⁊ in tpe ca. cōsueuit laborare. ⁊ ita de alijs ⁊ ita intelligimꝰ de alijs pti cularibus. Ista ergo opꝫ cōsiderare. Ponamus igit verbi gratia ꝙ aliquis infirmet cuius sit virtus fortis ⁊ egri tudo de co. ⁊ in mēbro nobili ⁊ ꝙ egri tudo moueat motu veloci ⁊ sit iuuenis colericus in estate cū alijs pticularibꝰ Dico ꝙ in isto poterimꝰ ꝑnosticare ꝙ statꝰ erit ꝑpinquꝰ dato ēt ꝙ aliqd erro ris acciderit: ⁊ pōamꝰ aliquē cuiꝰ vtꝰ sit debil' ⁊ mā fri. mlta ⁊ ꝙ egritudo motu tardo moueat. ⁊ ꝙ cōueniāt alia pticu laria in fri. vt tps cōplexio ⁊ silia. Di co ꝙ statꝰ est remotissimꝰ. dato ēt ꝙ p medicamia adiuuet ⁊ si medio mō se hēat statꝰ se hēbit mediocriter. Solers igit medicꝰ ꝯsideret maiorē vel minorē cōueniētiā pticulariū ⁊ ꝑm h iudicabit statū remotū vel ꝑpinquū ꝑm plus vl' minꝰ. Et p hūc modū ⁊ p oia que dcā sūt supiꝰ cognoscit statꝰ: secūdo oꝫ cō siderare circa istā mām vtrū termina tio sit ad bonū vel ad malū. Opꝫ igit scire alleuiationē diē ⁊ vtutē: si ergo v tus sit fortior potēs tollerare morbuꝫ vsqꝫ ad crisim euadet ifirmꝰ si multa si gna digōnis ⁊ cōpleta pcesserint neces sario termiabit ad bonū cū crisis āt fit in die cretica fit melior termiatio: qꝛ tc iuuat crisis in motu mãe ⁊ in motu or bis ⁊ qꝛ iuuat a mā ⁊ orbe iō fit ad bo nū. Impossibile igit ē aut summe diffi cile si vtꝰ est fortis ⁊ mā digesta ⁊ sit in die cretica quin terminet ad bonū. Sꝫ medicus decipit cū tēpꝰ ē pestilētiale aut mā venenosa occultat ⁊ mouet in terdū in crisi: ⁊ decipit pp orbis ifortu niū in quo icipit ifirmari: ⁊ ēt pp erro rē ⁊ cosimilia. aliter pdictis apparēti bus ipossibile est quin terminet ad bo nū: sꝫ multiplr possumus decipi iō oꝫ aliqḋ signū ꝯsiderare. s. vtrū post crisiꝫ alleuiet vel aggrauet ⁊ hoc est qḋ do cet bonā crisim vel malā qm̄ calor re mittit ⁊ discrasia alleuiat ꝑpter cās di uersas valde. Pōamꝰ igit fuisse ad ma lū ⁊ calorē fe. eē mitigatū pp mortifica tionē caloris nāl' tc pp remissionē calo ris credit medicꝰ ꝙ euaserit ⁊ tn̄ surgit ad sedē ⁊ ad asellā vel sudat ⁊ statim moriet ⁊ in tali opꝫ cōsiderare pulsuꝫ ⁊ si addit in debilitatē ⁊ occultationeꝫ ⁊ iordinationem ⁊ ꝙ ista cōtinue intē dātur ꝓculdubio moriet. Si aūt pul sus melioret ⁊ fortificetur ⁊ ordinatio augmētet ⁊ ista cōtinue fortificent tūc crisis ad bonū terminabit ꝓculdubio: quare ad cautelam: licꝫ oia sint preco gnita qꝛ multiplr posset decipi medi cus: iō opꝫ alleuiationē ⁊ aggrauatio nē cōsiderare post crisim. Hoc eni ē de sublimioribꝰ signis sempiternaliter ve ris. In oi euacuatione facta siue p natu ram vel artē. Et p locū a sensu ꝯtrario egritudo mortalis cognoscit cū appa rēt signa digōnis corrupte aut ablate: cū vtute debili: ēt cū sit crisis in die cre tica ⁊ cū aggrauatiōe ⁊ itollerātia pa tientis ⁊ silibus. Tertia cōsideratio q̄ accidit circa istā mām est ꝙ nos scia mus vtrū terminatio sit cū crisi aut si ne crisi ⁊ ad h cōsiderādū tria oꝫ scire. Primū est vtrū aliqualis digō pcesse rit vel n̄. Secūdū ē vtrū vtus sit fortis vel debil'. Tertiū ē vtrū egritudo mo ueatur motu veloci vl' tardo. Intellig ē dū ē ꝙ ꝑprie nō fit crisis nisi nā aliqli

ter intēdat resistere morbo. Et iō cum
nihil appareat de digōne nō poterit cri
sis fieri.cuz nullo mō moueat ꝯ mām.
Digestio igit ē cōsideranda. Secūdo
oz cōsiderare virtutē:cū virt⁹ ē debilis
nūq̄ꝫ fit crisis qꝛ nullo mō pōt resistere.
Tertio oz cōsiderare motū. qꝛ si egri/
tudo moueat motu tardo nūq̄ꝫ fiet cri
sis.cū in crisi sit motus velox ⁊ fortis.
qñ igit ista cōueniūt ꝙ virt⁹ est fortis:
⁊ egritudo est aliqualr digestiua:⁊ mo
tus egritudinis est velox.tūc fit termi/
natio egritudinis cū crisi.si aūt virtus
fuerit debilis ⁊ egritudo indigestiua ⁊
monet motu tardo tunc fit terminatio
sine crisi.Utrꝫ ista termiatio sit ad bo/
num vel ad malū: hoc.scim⁹ per p̄di/
cta.Tripliciter igit contingit mori sine
crisi in principio paroxismi. ⁊ in statū
paroxismi.⁊ in declinatione p̄oxismi.
In principio mā est multa subito suffo
cans ⁊ interficiens.⁊ ꝑ tanto sine crisi
qꝛ nā nullo modo inuadit mām:imo su
bito suffocat ꝓpter multitudinez māe.
In statu cōtingit mori sine crisi propter
multitudinē egritudinis ⁊ vltimatā in/
tolerationē vbi accidentia ad vltimita
tem deueniūt qō iterficit sine resistētia.
In declinatione p̄oxismi morit ⁊ sine
crisi cū virtus ē debilis . aut nullo mo/
do p̄t resistere morbo. licꝫ igit aliquis
moriat in declinatione p̄oxismi.cūꝫ ve
ra tñ toti⁹ morbi declinatiōe nō est pos
sibile nisi ex errore. qm̄ postq̄ꝫ nā po/
tuit resistere qō plus ē .vere poterit qō
erit minus.⁊ iō in declinatione morbi
nō moritur patiēs.ꝑ tanto qꝛ vera tp̄a
morbi distinguūt fm digōnē:tp̄a autez
paroxismi nō.⁊ iō nā tolerauit labores
totius p̄oxismi.nihilomin⁹ morit ī de/
clinatiōe.qꝛ mā ñ erat digestiua. In de
clinatiōe tñ toti⁹ ñ ē possibile. cū cōple
te in egritudinib⁹ in quibus est declina
tio mā in statu fuit digestiūa. Mors
igit sine crisi accidit trib⁹ modis.⁊ ex
alia parte cū aliq̄lis digō est.⁊ virt⁹ ali
qualiter est fortis.⁊ egritudo mouetur
motu veloci tūc fit crisis.Utrū ad bo/
nū vel ad maluz cognoscit ꝑ predicta.
His aūt trib⁹ cognitis scit quartū.s.diē
⁊ horā mortis.Et sicut ꝯtingit mori si/
ne crisi.ita cū crisi. Cōfortat mens tua
de morte vt dictū ē. qꝛ si signa digōnis
corrupte precesserint. vt vrina nigra: ⁊
ypostasis nigra.⁊ silia.sic cōtingit mo/
ri sine crisi.Cū aūt vrina ē multa cū re/
sidētia multa:⁊ egritudo mouet motu
tardo.⁊ alia bona signa precesserunt.
tunc curabit sine crisi ꝑ paulatinā māe
euacuationē.Quartū qō est ꝓprie isti⁹
intentiōis.s.cognoscere diē ⁊ horā mor
tis.Cognoscit ꝑ hūc modū. Sicut.n.ē
in morbi pricipio ꝙ si signa digestiōis
apparent.⁊ cum hec omnia alia bona
signa necessario fit termiatio ī q̄rta aut
infra.sic cuz ī morbi pricipio signa cor
rupte digestionis apparēt morit ī q̄rta
aut infra. Et si motus morbi est velo/
cissimus cū alijs p̄ticularib⁹ ꝯuenienti
bus terminabitur in tertia.Et si motus
morbi nō est ita velox in.v. potius ter
minatur:in quarta v̄o non ꝓpter radicē
inferiorē.Sed suboccupat a tertia aut
anticipat a.v. Qui igit diē mortis vel
euasionis scire voluerit vel cū crisi vel
sine crisi consideret dies q̄tas. ⁊ si signa
digōnis apparēt in quarta ⁊ mot⁹ mor
bi erit velox cū oib⁹ alijs p̄ticularibus
cōuenietib⁹ īfra q̄rtā sine crisi. Silr si ī
prima quarta aut in q̄cunqꝫ apparent
signa corrupte digōnis ⁊ morbi mot⁹ ē
velox.moriet in secūda quarta cū crisi
Si aūt morbi mort⁹ ē tardus sine crisi
in secūda q̄rta moriet. Et sic dico hāc

regulā de prima quarta ⁊ secūda. Ita itelligēdū ē de qualibet subsequēti: nisi qꝛ quarte sequētes nō sūt ita certe sicut ꝑcedētes sicut determinabit in sequēti pte hui⁹. Et tñ intelligēdū est ꝙ terminatio ad malū nō ē ita certa sicut terminatio ad bonū qꝛ mot⁹ nāe sunt ordinati adherētes vievni ⁊ ordinivno. Motus aūt morbi sūt inordinatissimi: ⁊ iō nō ita certi mortis sicut vite. Si igitur signa mortis apparēt ⁊ mot⁹ morbi ē velox mors erit in ꝓximo. Si āt signa mortis appareāt ⁊ mot⁹ est tard⁹ morieť: sꝫ nō ita ī ꝓximo. Si ergo victoria morbi appareat supra nām mors erit velox: si aūt nō ita manifeste apparent mors erit tarda. ergo si sit dubitatio de duob⁹ dieb⁹ in quo illoꝝ morieť. Tūc cōsiderādus ē mot⁹ morbi ⁊ in illa die in qua mot⁹ morbi ē fortior in illa die morieť ⁊ nō in alia. Sed velim⁹ scire horā tūc debem⁹ cōsiderare horas fortiores in quib⁹ magis affligebat ⁊ tunc in illa hora morieť. Si ēt moriť cū crisi vel sine crisi ꝯsiderem⁹ ea q̄ dicta sūt qꝛ si mā multa viscosa tūc in principio paroxismi morieť: si calor ē intēsiu⁹ in statu morieť. Si virtus est debilis ī declinatione morieť ⁊ ita cōsiderādo statū paroxismi scieť horā: p ea aūt q̄ dicta sūt dies ⁊ horas mortis poterit cognosci sicut superius dictū est ⁊c.

Caplm. xiiij. docet ꝓnosticare quo ēpore debet crisis fieri.

Sicut superius dictum est cū virtus est debilis ⁊ mot⁹ morbi est tardus ⁊ nō apparuerūt signa digōnis: tūc sit terminatio sine crisi. Et cū vrina est multū spissa cū yppostasi bona residente sit terminatio ad bonū sine crisi. Cū aūt signa cōtraria apparēt terminatio fit cū crisi. Crisim igiť añcedunt mot⁹ difficiles in nocte si crisis opꝫ eē in die. Ista aūt accidētia sūt sicut difficultas anhelitus parafrenis dolor capitis insomnietas ⁊ cōsilia. Crisis igiť fit p ꝑtē ad quā mā declinat: tūc ergo crisis aut fit p exiturā aut p euacuationē. Si p euacuationē: tūc si corpus est plectoricū ⁊ tēpus ē vernale ⁊ apparēt corpora ru. ⁊ dolor ē in timporib⁹ ⁊ tēsio in ypocondrijs sine dolore ⁊ est citra. xxxv. ⁊ pulsus ē fortis ⁊ magn⁹. tūc significať ꝙ terminabiť egritudo p fluxū san. nariū. Si aūt apparēt corpa citrina ⁊ titillatio labij īferioris ⁊ pul. ē durus ⁊ cibi reiectio ⁊ dolor ꝑcordiorū signū ē vomitus futuri. Si pulsus est vndosus ⁊ superficies corpis ē humida vaporosa: ⁊ tēperata signū ē sudoris. Si aūt pulsus ē occult⁹ ⁊ tard⁹ ⁊ mordicatio sentiť circa itestina significat crisim p fluxum vētris. Si aūt sit dolor ⁊ mordicatio sentiť circa vias vrinales ⁊ alia sūt priuata crisiꝫ p multitudinē vrine significat. Utrū āt bonā vł malā h̄ scim⁹ p ea q̄ dcā sūt ⁊ qꝛ materia egritudinis euacuať. Et si egritudo est de phl'ate euacuať phl'a ⁊ non co. ⁊ ita de alijs. Si āt fiat crisis p exiturā h̄ significať qꝛ apparēt signa ablate digōnis: ⁊ qꝛ elongať egritudo ⁊ qꝛ est salutifera: tūc igiť mā aut mittiť inferi⁹ aut supius. Si supius versus maxillā vel versus radicē auris ⁊ carnem mollē cognosciť per difficultatē anhelitus ⁊ dol. capitis: h̄ aūt fit cū materia est ca. habens aliquid subtilitatis. Materia autē grossa mittitur versus inferiora ⁊ cognoscitur ex dolore ⁊ extensione ypocondrioꝝ ⁊c.

Incipit particula quinta.

¶ Capitulum primum quinte pticule qd docet scire qd est crisis.
Capitulum secundum docet vnde dicitur crisis.
Capitulum tertium docet spēs crisis.
Capitulum.iiij.qd docet pronosticare conditiones necessarias ad veram crisim.
Caplm.v.qd docet pronosticare natura dierum creticorum per viam experimenti.
Capitulum sextum qd docet inuestigare naturam dierum creticorum per rationem sumptam a quadris lune.
Capitulum septimum de natura et complexione superiorum quantum pertinet medico.
Capitulum octauum qd docet computare septimanam medicinalem et mensem.
Capitulum nonum de compendiosa recapitulatione signorum pronosticorum et cetera.

¶ Capitulum primum docet quid sit crisis.

Crisis est velox motus et vehemens morbi ducens ad sanitatem vel ad mortem. Est autem cum natura a bonis diuidit nociua vt ad expellendum faciat apparata: quandocunqz fuerit necesse et infirmus patitur angustiam et morbus crescit. Uerba posita in hac notificatione indicant totam naturam crisis: quia fm naturam crisis et virtutem nihil aliud est crisis q̄ subita immutatio accidentis morbi ad consumptionem. Et ideo in quolibet morbo non accidat mutatio subita et velox nullo modo potest fieri crisis. Et licz iste motus subitus proprie accidat in acutis: nihilominus attribui potest: aliquando in cronicis: licz enim cronica moueatur motu tardo: tamen aliquando ex aliqua causa subita tribulatio et angustia potest euenire et q̄ in illo motu subito terminetur morbus. et ideo est crisis. Crisis igitur est mutatio subita et velox accidens morbo et ideo in notificatione primo ponitur crisis qd nihil aliud est q̄ iudicium: sicut declaraui in secundo capitulo. Et postea sequitur velox ad declarandum q̄ motus paulatinus morbi et paulatina terminatio proprie non est crisis nisi motus sit velox. Et ideo notabiliter ponitur velox et sequitur vehemens ad declarandum q̄ motus velox non sufficit ad declarandum eo q̄ in crisi est motus localis et motus alteratiuus: cum materia alteretur in assimilando digerendo calefaciendo. et sic de alijs motibus alteratiuis et est ibi motus localis: quia motus est mutatio preexistentium. Nunc autem mutatur et mouetur materia partim interius et partim exterius et partim ad membra sensibilia. Et ideo est ibi propter hunc motum localem tanta angustia et tanta tribulatio que sequitur morbum. Et est intelligendum q̄ iste motus aliquando est morbi actiue et aliquando est morbi passiue. Morbi est actiue cum principaliter et sinthomatice mouetur morbus contra naturam et succumbit natura et moritur: tūc iste moritur est morbi actiue. Aliquando passiue cum natura preualet morbo et mouet morbum et succumbit morbus: tūc inest motus morbi passiue et ita hic

accipitur hoc magis proprie motus morbi. Uerum est passiue quia crisis plus pertinet sanitati ꝙ morti nisi in morbis pestilentialibus ⁊ nisi corrum pantur principia vite. Unde intelligendum est ꝙ quecunqꝫ fiat crisis. Finaliter ad malum nunꝙ est crisis nisi natura aliqualiter intendat resistere morbo vt dictum est. Et sequitur ducens ad sanitatem aut mortem: quia crisis non est nisi iudicium: ideo terminatur de se ad vtrunqꝫ. Et quando virtus est fortior terminus est ad salutez ⁊ quando morbus est fortior terminus ē ad mortem ⁊ vt indicaret ꝙ aspectus est ad vtrunqꝫ ideo posuit vtrunqꝫ. Aliquando igitur est ad sanitatem: ⁊ aliquando ad mortem: ⁊ sequitur etiam cum natura a bonis diuidit nocitiuum vt ad expellendum faciat apparatuz. Per ista verba potissime notificatur nobis crisis que fit ad bonum. Bona enim crisis ⁊ laudabilis non fit nisi vt nocitiuum segregetur a iuuatiuo. Si enim iuuatiuum expelleretur: tunc fieret ad malum ⁊ cum aggrauatione. Si autem nocitiuum tunc fit ad bonum ⁊ cum alleuiatione. Primo fit diuisio ⁊ postea missio non ꝙ diuisio sit alia virtus nec contineatur sub digestiua. immo continetur sub expulsiua. Ex ea enim virtute que expellit ex ea separatur. In hac enim diuisione spargitur vt plurimum ad membra: ⁊ ideo est dolor admirabilis ⁊ pro tanto fit iniquior horarum ⁊ paratur tunc vt ad exterius expellatur. Si autem crisis fiat ad malum: aliqualiter etiam natura intendit resistere ⁊ separate expellere licz nō possit complete ⁊ sequitur quodcunqꝫ est necesse ⁊c. In crisi autez proprie dicta in qua accidit proprie velox ⁊ subita mutatio necesse est statuz esse nequiorem horarum: ⁊ ideo magna inflatio cuz tota ambiatur vndiqꝫ ⁊ magnus dolor ⁊ angustia cuz transeat per membra sensibilia. Unde igit concluditur ꝙ crisis est velox ⁊ vehemens motus morbi ⁊c.

¶ Capitulum secundum vnde dicitur crisis.

CRisis sumpsit nomen a iudicijs sicut eniz vir positus in iudicio sanguinis totus expauescit sic patiens in crisi conturbatur. Crisis enī iudicium interpretatur propter hanc similitudinem. In bona enim crisi ⁊ vero iudicio quatuor sunt necessaria scz actor reus testes ⁊ iudex. Unde bonꝰ iudex licz sit de causa certificatus ſm se: tamen nō debet aliquem condennare nec absoluere nisi ſm naturam testium. Medicus autem est loco iudicis iste bonus medicus veluti bonꝰ iudex vndiqꝫ certificatus per naturam accidentium. Scit per pulsum ⁊ vrinam ⁊ ita de alijs bene naturam absoluere ⁊ morbum condēnare ⁊ ita pronosticare ipsum euasurum. Si autem pulsus ⁊ alia bene testificantur pro morbo debet morbum absoluere ⁊ nām condennare ⁊ ita ipsū pronosticare moriturū.

¶ Capitulum tertium docet species crisis.

SPecies enim crisis sunt. vj. Prima species est in qua patiens subito mouetur ad salutem. Secunda est in qua patiens subito ad mortem mouetur. Tertia est in qua patiens

paulatine ducit ad salutē. Quarta est i qua paulatine ducit ad mortē. Quinta est in qua pa. subito ducit ad bonū imperfectū ꝛ paulatine cām ad ꝑfectam. Sexta est ꝛ vltima in qua pa. ducitur subito ad malū iperfectuȝ ꝛ paulatine ad ꝑfectū. Et ꝓprie non pōt dici crisis nisi de primis duab⁹ spēbus: qm̄ crisis est velox ꝛ subita mutatio. ꝛ ista mutatio nō fit nisi in istis duab⁹. Et si ꝓpriꝫ siue vellemus loqui nō dicit crisis nisi de prima. cū crisis magis ptineat sanitati ꝙ morti. oēs aūt alie spēs nō dicunt crisis nisi quadam attributiōe. species igitur crisis non sunt nisi sex ꝛc̄.

¶ Caplm. iiij. docet ꝓnosticare cōditiones necessarias ad verā crisim.

In vera aūt crisi ꝛ perfecta necessarie sūt. vj. conditiōes. Pria vt sit completa. Scōa ꝙ sit certa. Tertia ꝙ sit salua. Qurta ꝙ sit manifesta. Quīta ꝙ sit indicata. Sexta ꝙ sit in die cretica. Uñ dico ꝙ prima ꝯditio ē ꝙ sit cōpleta. In bona ꝛ ꝑfecta crisi requirit ꝙ mā peccans euacuet. ꝛ ꝙ tota euacuet ꝛ i terțiana euacuet co. ꝛ tota mā peccās. Et in q̊tidiana phl'a ꝛ totū. ꝛ sic de alijs. Si aūt mā nō peccās purget nō curabitur morb⁹: cū euaeuet sua cā. Et sic requirit ꝙ tota mā euacuetur qm̄ aliter aut morb⁹ nō cessabit aut faciet recidiuam. Prima igit ꝯditio que reqrit i bona crisi ꝛ ꝑfecta ē ꝙ sit cōpleta. Scōa conditio ē ꝙ sit certa. Hec scōa ꝯditio dependet ex prima certa. i. ꝙ nihil remaneat ne deinde possit facē recidiuā. Tūc eni crisis ē certa cū ꝯpleta morbi mā euacuat. Tertia ꝯditio q̄ requirit est ꝙ sit salua. i. ꝙ nō veniat cū terribilibus accñtib⁹ ꝛ ꝑnecabilib⁹. qm̄ aliqñ eruit oculus ꝛ amittit man⁹. aut remanet alienatū. ꝛ sic de alijs. ꝛ talis crisis est sinthomatica. cui⁹ mā est venenosa ꝛ pernecabilis ꝛ nō oīno salubris. licȝ curet prim⁹ morb⁹ tñ terribili cuȝ crisi curat. ꝛ ita requirit tertia ꝯditio ꝙ sit salua. Quarta ꝯditio q̄ requirit ē ꝙ sit māifesta. i. qđ euacuet cū euacuatione sēsibili aut cū exitura. Intelligdūē ē ꝙ impossibile ē aliquem a morbo acuto euadere sine euacuatione sensibili: aut sine exitura. Uñ cum sine istis fe. cessat subito. tūc. n. distinguo aut eni fe. est valida: aut lenta. Si fortis ꝛ valida ꝛ cesset ꝑter sensibilē euacuationē. aut exituram tūc distinguo. aut eni regit sicut cōualescēs ꝛ san⁹. aut sic infirmus. Si sic conualescēs necessario recidiuabit. Si bene regat sic infirmus recidiuabit sed nō ita male sic prius. Si aūt fe. fuerit lenta ꝛ cessauerit preter ista tūc distinguo. aut regit sicut sanus: aut sicut infirmus. Si sicut san⁹ necessario recidiuauit. Si sicut infirm⁹ possibile est ꝙ non recidiuet. Et in hoc solo casu ꝛ raro possibile ē ꝙ non recidiuet. idest febricitās fe. cōtinua lenta. cui⁹ feb. cessauit sine euacuatione māifesta aut exitura. Cum autem vtitur regimine sicut infirmus. veruȝ est ꝙ possibile est ꝙ patiēs sit colericus ꝛ materia pauca subtilis ꝛ alia particularia conueniant. ꝛ ꝙ euacuetur materia insensibiliter. ꝛ ita terminabitur morbus cum euacuatione insensibili ꝛ sine exitura. hoc tamen ē de raro contingentibus. Et ideo debet medico talis terminatio semp esse suspecta. ꝛ ideo est possibile aliquem euadere a morbo acuto sine euacuatione sensibili aut sine exitura. Euacuatio sensibilis appellatur sicut fluxus sang.

narium:vomitus.⁊ ita de aliis. Quarta igitur conditio ꝙ in bona crisi ⁊ pfecta requiritur est ꝙ sit manifesta. Quinta conditio est ꝙ sit indicata ⁊ ista est de magis principalibus. Impossibile enim est crisim fieri ad bonum nisi signa digestionis precesserit. Postꝙ enim manifesta est ⁊ perfecta signa digestionis apparuerunt in die indicatiua. Et continuata sunt illa signa ⁊ impossibile est mori ex illa egritudine nisi error intercadat. ⁊ ita ista conditio est sume necessaria in bona ⁊ perfecta crisi. ꝙ sit indicata .i. ꝙ signa digestionis pcesserint. Sexta ⁊ vltima conditio est ꝙ crisis sit in die cretica. Uirtus enim diei cretici est fortis qm̄ si in ea apparuerint bona signa meliora erunt. ⁊ si mala peiora erunt:rō aūt inferius subiungetur. Ista aūt mĺiter ꝯsueuit perscrutari. Illa enim crisis melior est que cum purgatione est ꝙ̄ illa que est cum apostemate. Scda conditio est ꝙ illa crisis que purgat mām nociuā melior est.s.opposita. Tertia conditio est ꝙ illa crisis est melior que fit per emunctoria debita ꝙ̄ sibi opposita. Quarta conditio est ꝙ illa crisis melior est que fit cum alleuiatiōe ꝙ̄.s.opposita. Quinta conditio ꝙ illa crisis est melior que venit post signa digestionis. Sexta ꝙ̄ sit in die cretica. Ista.n.oia opꝫ in bona crisi ⁊ perfecta esse.

¶ Caplm.v.docet nūm dierū creticorū pnosticare p viam experimenti.

Ad hoc vt aliqs veniat in noticiam dieꝝ creticorum per viam experimenti tria opꝫ scire. Primo vt sciantur pricipia egritudinis. Secūdo ꝙ error nō intercidat. Tertio ꝙ si crisis continuauerit se p tres dies ꝙ sciatur cui illorū attribuetur. De primo est agendum. Intelligendum ꝙ de facilioribus rebꝰ est scire pricipiuꝫ morbi. Et principiū enim morbi non est computandū a pricipio decubitus. Aliquis enim est fortis ⁊ magni cordis ⁊ febricitauit per tres dies vel plus anteꝙ̄ velit iacere. ⁊ ita esset medicus deceptus in decubitu. Aliquis ēt est delicatus ⁊ rarus ⁊ moll' per naturam ⁊ incipiet iacere anteꝙ̄ febricitet per tres dies:⁊ ita medicus decipietur. Non igitur a principio decubitus morbi principium computabitur. Ex alio igitur oportet computare. Illud igitur est pricipium morbi cum operationes manifeste leduntur. Cum igitur aliquis non comedit sicut consueuit:nec dormit:nec vigilat: nec sedet:nec ambulat. ⁊ sic de aliis. Hoc enim principium morbi computabitur.s.manifeste cessare ab operationibus consuetis. ⁊ qꝛ sensibilia manifesta sunt.ideo de faciliorib9 rebus est scire principium morbi. Et principiuꝫ igitur computabitur a manifesta lesione in operibus cōsuetis. Scdꝫ ꝙ opꝫ scire est ꝙ nō intercidat error:⁊ iō opꝫ h.iiij.considerare. Primū ꝙ medicus sit sciens.si enī errat nesciet dietare ⁊ medicamina applicare. ⁊ sic opꝫ ꝙ pereat virtus dierum creticorum. Scdm est ꝙ patiens sit obediens. Si enim recuset farmaciam:phlobotomiam:localia remedia:prolongabit morbus.aut venient periculosa sinthomata:⁊ ita periet virtus dierum creticoꝝ: Tertium est ꝙ ministri sint diligentes lꝫ raro īueniant ⁊ ponamus vnū grossum exemplum tm̄ notum.cuꝫ patiens debeat iuxta preceptuꝫ medici vti or

deato aut contuso. si tamen fuerit tri/
tum piper aut allea ꝛ similia. in vase i
quo parantur ꝛ minister non aduertit
ꝛ parat ibi cibaria aut contusum ime/
diate illud destruit. Non igitur est du/
bium si ministri inepti sunt periet virtus
dierum creticorum. Quartū est ꝙ om/
nia que extrinsecus sunt que fere innu/
merabilia sunt sint ad velle patientis.
verbi gratia ponamus ꝙ in die. vij. de
bet fieri crisis ꝛ in nocte antecedēte de
beat pa. dormire ꝛ quiescere si angusti
atur propter latratum canum: aut isul
tum latronum aut malos rumores. ꝛ
similia inumerabilia. Certe periret vir
tus diei cretice. ergo ad hoc ꝙ dies cre
tica cognoscatur per viam experimen
ti oportet. iiij. scire. ꝙ medicus sit sciēs
ꝛ patiens obediens. ꝛ ministri diligen
tes: ꝛ omnia que extrinsecus sunt sint
ad velle patientis. Tertiuz qđ oportz
scire est ꝙ si crisis continuauerit se per
tres dies ꝛ non sciatur cui illorum at/
tribuatur. Ex consideratione depen/
dent quatuor. Primum est vt sciatur
egritudo. Secundum est vt sciatur na
tura diei. Tertium est vt sciatur princi
pium circuitus. Quartum ꝙ sciatur tē
pus durationis. De primo est agēdū.
Ponamus ꝙ crisis continuauerit se p
diem. vj. vel. vij. ꝛ medicus ignoret cui
illorum illa crisis debeat attribui: tunc
debet recurrere ad egritudinez. ꝛ ꝙ sci
atur vtrum moueatur per numeruz pa
rem vel imparem. ꝛ si per imparez cri
sis debet attribui. vij. cum sit impar. ꝛ
ita oportet scire naturam egritudinis.
Secundum qđ opz scire est naturam
diei ponatur ꝙ crisis continuet se per
diem. viij. ꝛ. ix. ꝛ medicus dubitet cui
illorum debeat attribuere: tunc debet
considerare naturam diei. Nunc autē
viij. nullo modo est cretica. ix. est creti
ca qr inter cadens: tunc ipse debet attri
buere crisim none ꝛ non. viij. quia non
cretica. Tertiuz qđ oportet scire est ꝙ
medicus nō ignoret principium circui
tuum: ꝛ ad hoc oportet tria scire. Prin
cipium circuitus: principium rei: ꝛ cō/
sumptionem. Principiuz circuitus ap
pellatur cum dolores. tensiones ꝛ vi/
gilie incipiunt intendi. Principium rei
appellatur cum materia euacuatur per
sudorem ꝛ similia. Consumptio appel
latur cū manifeste materia euacuata ē.
Nunc autem ponamus ꝙ crisis conti/
nuauerit per quartam diem ꝛ quintaz.
ita ꝙ principium circuitus est in quar/
ta. Principiuz autem rei est in. v. Mo
do dubitat medicus cui debeat attri/
buere crisim. certe quinte que habuit
duo. Principium rei ꝛ consumptionē.
Et est intelligendum ꝙ si dies quarta
habuisset principium circuitus. ꝛ prin
cipium rei crisis quarte esset attribuen
da. ꝛ ita illa dies erit cretica que pluri
ma istorum habebit. Quartum ꝛ vlti/
mum qđ oportet scire est tempus dura
tionis. verbi gratia: ponamus ꝙ crisis
continuet se per tres dies ita ꝙ princi/
pium circuitus est in quarta. ꝛ durauit
per. vj. horas. ꝛ principium rei fuit in
quinta. ꝛ durauit per. xij. horas. ꝛ con/
sumptio fuit in. vj. ꝛ durauit per. viij.
horas. Tunc medicus nescit cui illoꝝ
debet attribuere. tūc medicus debet cō
siderare que dies habuit plus de tem/
pore. i. que dies habuit plures horas:
ꝛ illi que plures habuit horas: crisis ē
attribuenda. Quarta ergo non est cre/
tica: quia non habuit nisi. vj. horas. nec
sexta: quia non habuit nisi. viij. Quin/
ta vō que habuit. xij. horas erit creti/
ca. crisis igit erit sibi attribuenda. Qui

igitur naturam dierum creticoruz scire voluerit. primo oportet considerare q̄ error non introducatur. ⁊ q̄ sciat prin/cipium morbi. ⁊ si crisis continuauerit se per tres dies q̄ sciatur cui illorū at/tribuitur. ⁊ ad hoc oportet. iiij. scire naturam egritudinis. naturam diei ⁊ prin ci pium circuitus. ⁊ tempus durationis ⁊ in principio circuitus oportet scire principium circuitus rei. ⁊ consumptionem ⁊c̄.

Capitulum. vj. docet inuestigare na/turam dierum creticorum per causam sumptam a quadris lune.

Numerus ⁊ sufficientia dierūm cre/ticoruz habetur per huuc modum. Die/rum creticorū que/dam sunt cretice. quedam indicatiue. ⁊ quedam intercadentes ⁊ prima ⁊ secunda dies sunt nō cretice. Impossibile enim est crisim ibi venire ad bonum. cum crisis bona nō fiat nisi post signa digestionis ⁊ in tā modico non potest esse digā. Tertia est itercadens. Possibile enim est crisim fieri ad bonum cum materia moueatur per motum iparem ⁊ morbi motus sit ve/locissimus. Et ideo propter radicez inferiorem magis fit crisis q̄ propter su/periorem in tertia. Dies autem quarta proprie loquendo est indicatiua. que est idicatiua prime septimāe. q̄cq̄d de/bet fieri i. vij. ⁊ si in. iiij. appareāt signa bone digōnis. in. vij. crisis fiet ad bo/num. Et si in. iiij. appareant signa cor/rupte digōnis morietur in. vij. ⁊ si nullum istoꝝ appareat nihil innouabitur in. vij. Quarta dies nō est cretica quā/tum est de radice inferiori. quia motus materie. aut est per numerum parē aut imparem. Si aūt egritudo per motum iparem moueatur tunc nō mouebit in quarta cuz sit dies par. Si aūt materia moueatur per motum parem tūc in tā modico tēpore non pōt moueri ad bonum. ⁊ ita quātum ad radicem inferiorem nō pōt fieri crisis in q̄rta ab bonū. Uerū ē q̄ largo mō accipiēdo crisim a q̄cūq̄ die egritudis ē possibile mori: ⁊ ita erūt cretice. Euadere āt nō nisi i ter tijs dieb⁹. ⁊ iō nō ois dies cretica. Alī qñ igit ē possibile crisiz fieri i q̄rta quā tū ē ex radice supiori: cuz sit semiq̄dra ex aspectu orbis. ⁊ motu māe. Et cum morbi mot⁹ ē eq̄lis vt i hōten . raro accidit igit dies q̄rta. igit nō ē ꝑprie cretica nec itercadēs lz indicatiua. Ergo ei ꝑprie ꝑtiet q̄ sit idicatiua ⁊ nō q̄q̄ modo idicatiua sz fortissime. Et q2 virt⁹ ē fortis adhuc ⁊ q2 lune iflūentia vadit ad cōplemētū. Et iō ypostasis al. pendēs i vrina appēns i q̄rta suffic ad ꝑdicēdū crisiz i. vij. qō ñ eēt sic i alijs q̄rtis idicatiuis sequētib⁹. Quita aūt dies ꝑprie ē itercadēs: qm̄ ꝑp velocē motum māe. aliqñ anticipat a. vij. aut suboccupat a tertia. Sexta āt dies ē ꝑprie non cretica. Nō. n. i ea fit crisis cū oib⁹ suis ꝯditiōib⁹ bōis. sz ē mala aut fac recidiuā ⁊ silīa. Pro tāto q2 non semiq̄dra: nec finis q̄dre. ⁊ iō nō fit ibi crisis quātū ē ex aspectu orb nec ēt ex motu māe q2 si mot⁹ māe ē ꝑ iparē. tūc cū sexta nō sit ipar. iō nō mouebit nisi sinthomatice. ⁊ ita ad malū. Si mā mouet ꝑ dies pares tūc egritudo q̄ ⁊ āliter mouet ꝑ motū parē ē cronica. Cronica āt egritudo ñ pt eē digesta i tā modico tpe. ⁊ iō ñ ē crisis ad bonū i. vj. ⁊ hoc ē veꝝ nisi i fe. sanguica. cū moueat equal'r ꝑ pa/rē ⁊ imparē pōt terminari ad bonū in

die.vj.sed est de raro contingentibus. Hoc igitur est de natura diei.vj. Dies autem.vij.est cretica:hoc est dies beata ꝛ habet priuilegia multa valde. Ibi enim concurrit radix inferior.ꝛ est ibi motus materie:quia impar ꝛ concurrit ibi radix superior: qr est finis quadre:ꝛ ita influentia magna ex orbe.igitur in.vij.vt plurimum crisis ad bonū ꝛ fortior est inter omnes:primo qr virtus est fortis ꝛ in tam modico tempore non posset esse debilitata: ꝛ qr motus materie cum sit impar: ꝛ qr finis quadre. Uij.eniȝ ex beneficio orbis ē fortissima. Cūq; luna sit idirecto aspectu. Ponamus ꝙ luna sit in principio egritudinis.in principio arietis:tunc ē in signo ca.ꝛ sic.tunc cuȝ luna est i.vij. est in principio cancri:que habet influentiam oppositaȝ qꝺ est frigiduȝ ꝛ humidum.quia igitur confortatur morbus ex simili.ꝛ curatur ex contrario. ꝛ quotiens in quocunq; signo luna fuerit cum est.vij.tunc est in signo contrarie qualitatis:aut quo ad vtrasq; qualitates.aut quo ad alteraȝ.ꝛ ista influit influentiam oppositaȝ. quare.vij.a pricipio in quocūq; fuerit signo luna erit fortissima cum sit transmutatio facta ad oppositam influentiam.sicut melius videbitur inferius.est igitur vna finis prime septiane. Octaua autem est principium.ij.septiane.ꝛ est dies par: ꝛ non est cretica. Impossibile enim est fieri crisim ibi ad bonum cum nō participet aliquid de radice superiori nec inferiori. Nona aūt dies est itercadēs vnde propter aliquas causas intrinsecas vel extrinsecas:crisis suboccupat a.vij. aut anticipat ab.xj. Dies.x. est non cretica. Dies autem.xj.est dies indicatiua. Est eniȝ media scōe septimane.vnde sicut.iiij.idicat.vij.ita.xj.xiiij. tamen oportet ꝙ signa sint magis manifesta cum virtus sit magis debilis. Dies.xij.nullo modo est cretica ꝛ nō cretica appellatur. Dies autem.xiij. quantum est ex radice inferiori debet esse cretica. Sed quia virtus est debilis ex se.non potest mouere materiam ideo expectat beneficium orbis.s. ad xiiij.xiij.intercadens appellatur.xiiij. indicatiua appellatur.ibi enim est vere indicium cum sit luna plena. ꝛ si nō conuenit morbus cum lunatione saltē est in orbe signorum cum cretica oppositione ꝛ opposita influentia.sicut aries est.ꝛ libra.ꝛ taurus.ꝛ scorpio.ꝛ sic de aliis.xiiij.est indicatiua.ꝛ finis scōe septimane.ꝛ principium tertie.xv.dies est intercadens.quoniam ibi est crisis,suboccupando ꝑpter aliquas causas a.xiiij. aut anticipādo a.xvij.xvj. nullo modo est cretica.xvij.est autem proprie indicatiua.ꝛ est mediuȝ tertie septimane. Unde sicut quarta indicat vij.ꝛ.xj.xiiij. ꝛ ita.xvij.xx. Decima autem octaua ꝯm omnem modum est non cretica.xix.est intercadens.xx. āt dies proprie est indicatiua ꝛ est finis tertie septimane. Et ita.vj.pyodi particulares procedendo de quarto in q̄rtum includunt in hoc pyodo vl'i.ꝛ sic i his primis.xx.diebus.tres septimane computantur.ita per ordinem in aliis xx.diebus alie tres septimane computabuntur. Et ita scōs pyodus vl'is terminabitur in.xl.ꝛ tertius in.lxxx.ꝛ ita de aliis. Sed aduertenduȝ ꝙ post.xx. diem dies medij non sunt ita cretici in medio sicut in primo pyodo vl'i cum virtus procedat continue debilitādo. Dies enim cretici post.xx.sunt illi qui non proportionantur particulariter.

Primi dies igitur non cretici post.xx. sunt.xxij.xxiij.xxiiij. xxv.xxvj.xxix. xxx.τ.xxxij.τ xxxiiij.xxxv.xxxviij. τ xxxix. Post dies autē.xl.raro accidit crisis nisi per exituram aut per paulatine materie digestionem: τ ideo computamus per septimanam τ menses: τ annos τ etates.

Capitulum septimum de natura τ complexione superiorum quantuȝ ptinet medico.

Circa istā materiaȝ ē intelligendum ꝙ natura dieruȝ creticorum sumitur a duplici indicatione. Quarum vna est īferior sumpta a natura morbi q̄ quidem est agitabilis τ variabilis nō habens inherere. viij.nec ordini.viij. Alia autem est sumpta a radice superiori que quideȝ non est agitabilis nec variabilis adherens vie. viij. τ ordini viij.vnde omne qđ est pulchruȝ τ honestum de sursum prouenit. Egritudines autem duplices.sunt quedam acute quedam cronice. Cronice aūt regūtur per motum sol.cum sol non peragret zodiacum nisi per annum.τ ideo mouent motu tardo. Et acute regulātur per motum lune.cum luna pagret zodiacum totum in mense vno. Unde luna his inferioribus dn̄atur non propter virtutem suam maioreȝ. sed quia magis approximatur ad nos τ recipit influentiam omnium inferiorꝝ.vnde ī humido dn̄atur. qđ probant cōchilia τ fluxus τ refluxus maris.vnde luna assimilatur consuli.sol aūt regi magno vnde ꝑm ꝙ superficies lune īferior pl⁹ vel minus de lumine solis recipit ꝑm hoc in his inferioribus luna influit pl⁹ vel minus.vnde sol est in medio stellarum erraticarꝝ sicut rex in regno suo. vnde nullo indiget.omnes.n. eo indigent. Quod pȝ qz sole ascendente nullo obstante facit estatem. Sole descendente nullo obstante facit hyemē. Luna aūt in ascendendo duas habet quadras τ duas semiquadras.τ ita habet quatuor aspectus in ascēdēdo.lȝ īeq̄les.τ quatuor in descēdēdo. Primus aūt aspectus lune vocat sextilis: ꝓ tanto qz sexta pars lune est illuminata. τ qz sexta pars signorꝝ zodiaci est inter solē τ lunam.τ sunt duo signa τ ē dies quarta.τ hȝ debiliter influere cū parū sit illuminata. τ ꝓ tanto raro accidit crisis in quarta die. Scđs aspectus vocatur quartus: qz quarta ps lune ē illuminata.τ qz quarta ps signorꝝ zodiaci sūt inter solē τ lunā.τ sunt signa tria.τ hoc ē ī.vij.die.τ qn̄ ista ꝯueniūt ꝙ ē in vij.egritudinis.τ in.xiiij.luna cōiter ē crisis fortior inter oēs.vij.enim de se ē fortis cū sit in signo opposite complexionis.τ satis sit illuminata. Tertius aspectus vocat ternus ꝙ tertia ps lune ē illuminata τ qz tertia ps signorꝝ ē inter solē τ lunam. Et sūt quatuor signa Et ē dies.xj.τ licȝ ex orbe fortior īfluentia. Uirtus tn̄ est debilitata: τ ē media scđe quadre sicut quarta prime. Quartus aūt aspectus vocat oppositionis seu bederei.i.plenilūniū.qz medietas signorum zodiaci ē inter solem τ lunā: τ tota ē illuminata: τ est dies xiiij. Et est quantū ē de se influētia ī vltimo fortitudinis: τ est finis secunde quadre. Iste autem due quadre τ due semiquadre que sunt in ascendēdo sūt fortiores quantum est de se ꝙ̄ ille que

sunt in descendendo. Cum in ascenden
do luna vadat ad complementum. ⁊ i
descendendo cõtinue minuatur. Luna
aũt in descendendo hꝫ alios quatuor
aspectus. Primus vocatur ternus. cuꝫ
luna sit decrescentia in. xvij. die. Secũ
dus vocaẗ quartus cã luna est in .xx.
Tertius sextilis: cum sit luna in. xxiiij.
Quartus est cõiunctionis: icũ luna est
in. xxvij. die. Unde ĩtelligendũ ẽ ꝙ alia
est influentia in cõiunctiõe: alia in op/
positiõe: q2 in coniunctione moraẗ vt
plurimũ tribus diebus. In oppositiõe
aũt vno instãti. Intelligẽdũ ẽt ꝙ supra
hãc influentiã opꝫ alia ꝯsiderare. s. eu/
fortuniũ ⁊ diffortuniũ. ꝙ ẜm ista egri/
tudines aliter ⁊ aliter terminanẗ. Po/
namus duos quoꝝ vnus hꝫ fortuniuꝫ
ĩ ariete. ⁊ alter hꝫ diffortuniũ in tauro.
Certe quotiens cõtingat primũ ĩfirma
ri in ariete aut in signis oppositis per
quadraturã vt in cancro ⁊ similib⁹ bñ
terminatur ab egritudine sua ⁊ quoti/
ens ipm contingit infirmari in cancro
aut in signis oppositis p quadraturaꝫ
vt in leone ⁊ similibus. Pessime tũc ẽ
ei in illa egritudine. ⁊ iõ ponamus eos
infirmari in eadẽ die quoꝝ vnus inci/
pit infirmari cũ eufortunio. ⁊ alter cũ
infortunio. licꝫ egritudo sit equalis. ni/
hilomin⁹ vnus in. vij. creticabit q̃ erat
cum eufortunio: ⁊ alter morietur. s. qui
erat cũ infortunio. Et est intelligendũ
ẜm nãm egyptiorum. ꝙ ẜm nãm cõstel
lationis ⁊ influẽtie oium orbiũ in hora
casus seis in matrice accidit membroꝝ
lineatio ⁊ figura. ⁊ ẜm nãm influentie
in hora natiuitatis regulabiẗ tota vita
in moribus. ⁊ a vultu cũ vultus ĩferior
sit subiectus vultui superioꝝ. ⁊ iõ cum
orbes nõ influant ẜm necessitatem ĩflu
unt tñ ẜm aptitudinem ⁊ ẜm dispositio
nem. Ita ꝙ si aliqũis ad hoc sit dispo/
situs quantũ est ex orbe nũꝙ erit in cõ
trario ita aptus. Et de hoc sapientes
egypti narrãt exempla multa. Primũ
põt esse istud filius cuiusdã regis fuit
aptus quantum fuit ex influentia supe
riorum ꝙ esset faber ⁊ nunꝙ potuit eẽ
in contrario q2 pater eius administra/
bat ei scutum ⁊ lanceam filius semper
ibat ad fabros ⁊ fuit optimus faber.
In contrario aũt officio fuit ineptissi/
mus. Similiter narratur ꝙ duo phi ia
cuerunt in domo cuiusdam textoris. ⁊
illa nocte nat⁹ ẽ filius. ⁊ notauerũt ascẽ
dentes ⁊ adequauerunt planetas ⁊ in
uenerunt ꝙ dispositus erat ad phiam ⁊
scripserunt nomen textoris ⁊ pueri ⁊
vetule. Et post multa tempora cũ pa/
ter eius vellet ponere eũ arti sue ipe re
spuebat in tm̃ ꝙ finaliter fugit ad ma/
nus predictoꝝ philosophoꝝ ⁊ factus
fuit phs. Hec ⁊ alia multa possemus
apponere sed relinquitur propter bre
uitatem.

¶ Caplm. viij. docet cõputare septi/
manam medicinalem ⁊ mensem.

MEdicus eniꝫ
velit nolit aut suppone
do aut quõ cõtineaẗ oꝫ
ad min⁹ scire nãm ⁊ cõ/
plexionẽ signoꝝ ⁊ cõplexionẽ stellaꝝ
erraticarũ. Nũc aũt ĩtelligendũ est ꝙ
signa sunt. xij. ⁊ stelle erratice sunt. vij.
Primũ signũ zodiaci est aries. Ab eo
eni incipiunt oẽs opationes. est eni ca.
⁊ sic. complexionis. ⁊ ẽ signũ mobile
masculinũ cuius oppositũ est libra. ⁊
hꝫ aspectũ ad caput ⁊ ad collũ. Secũ
dũ signũ est taurus. ⁊ est fri. ⁊ sic. com
plexionis. ⁊ ẽ signũ stabile fixũ. cuius

oppositu3 est scorpio: ꝛ habet aspectū ad collum ꝛ spatulas. Tertium signū est gemini: ꝛ est ca. ꝛ hu. complexionis ꝛ mediocriter inter stabile ꝛ mobile: ꝛ est masculinum: cuius oppositum est sagittarius: ꝛ habet aspectum ad brachia. Quartum signum est cancer frigide ꝛ hu. complexionis: ꝛ est signū mobile femineum. cuius oppositum est capricornus: ꝛ habet aspectu3 ad pect⁹. Quintum signu3 est leo: ꝛ est ca. ꝛ sic. complexionis: ꝛ signum stabile masculinum: ꝛ habet aspectum ad cor ꝛ stomachum ꝛ membra vicina cordi: cui⁹ oppositum est aquarius. Sextū signū est virgo: ꝛ est fri. ꝛ sic. complexionis: ꝛ ē signu3 mediocre inter mobile ꝛ stabile: ꝛ est femineum: cuius oppositum est piscis: ꝛ habet aspectum ad vmbilicum ꝛ partes vicinas. Septimum signum est libra. ꝛ est ca. ꝛ hu. complexionis: ꝛ signum est mobile masculinū cuius oppositum est aries: ꝛ h3 aspectum ad anchas. ꝛ ad renes ꝛ miniam nature. Octauum signum est scorpio: ꝛ est fri. ꝛ hu. complexionis: ꝛ est signū stabile femineum: cuius oppositu3 est taurus. ꝛ habet aspectum ad matrice3 ꝛ virgam: ꝛ testes: ꝛ pitoneon. Nonū signum est sagittarius: ꝛ est ca. ꝛ sic. cōplexionis: ꝛ est signum mediocre inter stabile ꝛ mobile: ꝛ est masculinum: cuius oppositum est gemini: ꝛ h3 aspectum ad musculos coxe. Decimum signum est capricornus. ꝛ est signū fri. ꝛ sic. complexionis. mobile femineū: cuius oppositum est cancer: ꝛ h3 aspectū ad genua. Undecimum signum est aq̄rius: ꝛ est ca. ꝛ hu. complexionis: ꝛ est signū stabile masculinu3: ꝛ h3 aspectū ad tibias: cui⁹ oppositū est leo. Duodecimum signum est piscis: ꝛ est fri. ꝛ sic. complexionis. mobile femineum: ꝛ aspectum habet ad pedes: cuius oppositum est virgo. Et est intelligēdum ꝙ quodlibet signum h3. xxx. gradus: ꝛ in toto zodiaco sunt. 360. gradus. Sunt aūt planete erratice. vij. Prim⁹ est saturnus vite contrarius maliuolus fri. ꝛ sic. complexionis. tardi motus: q̄ h3 aspectum ad viros nigros melīcos macilētos: ꝛ testes: ꝛ q̄ libenter deturpant vestes suas: ꝛ ad viros pōderosos maliuolos habētes barbam rara3: cuius prima domus est capricornus. ī quo gaudet sicut anima in corpore: secunda domus est aquarius. Et est itelligendu3 ꝙ quilibet planeta habet duas domus preterꝙ sol ꝛ luna. Et ita ꝙ pria domus ē per se in q̄ supreme gaudet sicut rex in trono suo. qꝛ enim similis est: ꝛ in ea fuit creatus. secunda domus non est ita principalis: ꝛ pro tanto non est ita virtuosa. Secundus planeta per ordinem est Juppiter qui est beniuolus ca. ꝛ hu. complexionis: tardus in motu suo. ꝛ est planeta viroru3 qui sunt benigni graciosi religiosi reuerendi ꝛ habent barbam spissa3 subrufam: nec sunt calui: cuius prima dom⁹ est sagittarius. ꝛ secunda piscis. Tertius planeta est mars qui est ca. ꝛ sic. complexionis: maliuolus mediocris ī motu suo. ꝛ est planeta iracundorum rixantium furiosoꝝ caluorum scriptorum maliuolorum ꝛ superborum: cuius prima domus est scorpio. ꝛ secunda aries. Sol est planeta beniuolus q̄ est quartus calide ꝛ sicce complexionis. influens lumen ꝛ est causa hominibus viuentibus: in motu suo mediocris: ꝛ est planeta pulchrorum ꝛ splendidorum in facie ꝛ in omnibus gestibus qui libenter cum magistratibus:

7 nobilibus conuersantur. cuius do/
mus vnica est leo. Quintus planeta ẽ
venus fri. 7 hu. complexionis tempe/
rate. beniuolus. 7 motus eius fere si/
cut motus solis: 7 habet aspectum ad
iuuenes lasciuos 7 comptos 7 luxurio
sos: 7 illis qui libenter agunt opa mu/
lierum: cuius prima domus est libra.
7 secunda est taurus. Sextus planeta
est mercurius temperate complexiõis
beniuolus 7 est comunicans dispositi/
onem suam fm naturam eorum quib⁹
adiungitur siue in bono siue in malo 7
est fere motus eius sicut motus solis.
7 habet aspectum ad viros bene do/
ctrinatos: sacerdotes: sapientes: leuis
moris nec magni corporis. flaui colo/
ris: cuius prima domus est virgo. secũ
da gemini. Septimus 7 vltimus de q̃
magis intendimus est luna. 7 est fri. 7
hu. complexionis. 7 beniuolus. 7 re/
git omnem humidum. cursus eius ve/
locissimus quoniam fere in. xxvij. di/
es 7. viij. horas complet totum zodia
cum. aspectum habet ad viros phle/
gmaticos. arterhicos cuius domus est
vnica scʒ cancer. Sed quia forte medi
cus ad equationem omnium planeta/
rum scire non potens potest se excusa
re. 7 ideo medicus tenetur habere ta/
bulam adequationis lune quo ad me/
dium motum qui cõmuniter tenet̃ ha/
bere: 7 habeat vnum 7 rectum calen/
darium lunationis. sine autem his non
est medicus. Et est intelligendum ꝙ fe
re luna est in quolibet mense per duos
dies occupata cõputando quo ad me
dium motum. Unde aliqua pauca sũt
subiungenda hic. Si aliquis fuit vul/
neratus in capite luna existente in arie
te vix aut nunq̃ curabitur esto ꝙ vul/
nus sit mediocris. Si quis autem fue/
rit vulneratus in collo luna existente i
tauro periculosus erit morb⁹. 7 sic de
singulis. Preterea nullus potest facere
phlobotomiam luna existente in gemi
ni. quoniam aut nihil exiet de san. aut
bis percutietur. Preterea medicus de/
bet facere omnes confectiones suas in
certis influentijs. verbi gratia. volo fa/
cere medicamen constrictiuũ fri. 7 sic.
sicut est diacodion. Certe confectio de
bet esse in simili influẽtia 7 complexio
ne. 7 quia conuenient raõ. inferior 7 su
perior fortissima erit iflũentia. Fiat igi
tur luna existente in tauro vel in virgi
ne. 7 ita de multis similibus intelliga/
mus. Si igitur ordo 7 regimen est in
medio 7 vultus inferior subiectus est
vultui superiorum bene erit. Ista autẽ
pauca posui non ad alia me extenden/
do nisi ꝙ quilibet pro posse suo scire
conetur naturam superiorum. aliter nõ
esset perfectus in scientia p̃dicendi nec
operandi.

¶ De mense solari 7 lunari.

Duplex est mensis solaris 7
lunaris. Mensis solaris con/
tinet spacia. xxx. dierũ. 7 quõ/
libet signorum habet tres facies primã
secundam: tertiam: 7 quelibet facies ha
bet. x. gradus. 7 ita in toto signo nõ sũt
nisi. xxx. gradus. Sol autẽ moratur p̃
vnam horam ad peragrandum vnum
gradum. 7 ita moratur in quolibet si/
gno per. xxx. dies. Mensis ergo sola/
ris est. xxx. dierũ. Nunc autem sol hʒ
aspectum ad cor 7 ad virtutem vitalẽ
7 qr nos loquimur de mense per com/
parationem ad crisim: 7 crisis non fit
per virtutem vitalem. 7 per consequẽs
non per virtutem solis. ideo de mense

solari nihil curat medicus. Nunc autē
luna habet aspectum ad virtutem na/
turalem. ideo medicus tenetur mensu
rare mensem lunarem. Mensis igitur
lunaris est triplex. primus. s. consecuti
onis. secundus proprie pagrationis.
tertius appitionis. Mensis autem cō
secutionis appellatur totum illud tem
pus in quo luna moratur attingere so
lem siue consequi. Unde ponamus ꝙ
sol ⁊ luna nunc sint in prīo pūcto arie
tis. tūc vterqꝫ mouetur: velocius tamē
luna ⁊ cum luna venerit ad primuz pū
ctum arietis. ⁊ tunc non inueniet ibi so
lem. moratur in consequendo per duos
dies ⁊ quatuor horas. ⁊ ita tota luna/
tio durat. xxx. diebus. ⁊. viij. horis. ⁊
ita vna lunatio scribitur. xxx. dierum.
⁊ altera. xxx. ⁊ hec computatio est lu
naris clismatica. Hec autem computa
tio est quo ad medium motum ⁊ non
est vera in puncto. nec fissa. ⁊ ideo me
dicus de isto mense lunari non curat.
Secundus autem mensis vocatur pa
grationis ⁊ durat totum illud tempus
in quo luna mouetur de puncto ad pū
ctum. vt cum incipit moueri de primo
puncto arietis: ⁊ iterum cum est in pri
cipio arietis totum illud tempus vel
spacium vocatur mensis proprie pera
grationis. ⁊ sunt. xxvij. dies. ⁊. viij. ho
re. ⁊ habet influere eufortunium ⁊ dis
fortunium. Tertius mensis vocat me
dicinalis: vel vocatur appitionis: ⁊ ē
totum illud tempus in quo luna appa
ret nobis illuminata: ⁊ sunt. xxvj. dies
⁊. xij. hore. ⁊ iste habet virtutez calefa
ciendi infrigidandi. ⁊ ita de alijs. Nūc
autem ad crisim sunt duo necessaria.
eufortunium ⁊ disfortunium. ⁊ calefa
ctio. ⁊ ita de alijs. Ideo alter istorum
mensium non potuit esse mensis medi
cinalis. Conflatur autem mensis medi
cinalis ex his duobus quā mixtionem
solus deus cognouit. Modus autem
conflandi mensem medicinalez ex mē
se apparitionis ⁊ mense peragrationis
est iste. Mēsis igitur peragrationis ex
cedit mensem apparitionis in. xx. ho/
ris. diuidantur per medium. tunc erunt
x. hore. dentur iste. x. hore mensi appa
ritiōis habebit. xxvj. dies. ⁊. xij. horis
qui addit sibi. x. erunt. xxij. Mensis igi
tur medicinalis recte conflatus ex mē/
se apparitionis. ⁊ mense proprie pera
grationis cōtinet. xxvij. dies minus dua
bus horis. Nunc autem propter vul/
gares qui non credunt ꝙ si vera com/
putatio nisi sit equalis ⁊ integra. ideo
oportet equaliter computare. Licz sit i
telligendum ꝙ annus non erit integer
nec mensis nec septimana. Tūc igitur
si mensis medicinalis equaliter diuida
tur: quelibet septimana habebit. vj. di
es ⁊. xvij. horas cuz dimidia. Ad hoc
igitur vt septimana sit integra oportet
addere prime septimane. vj. horas cū
dimidia. Prima igitur septimana ma
nu leuauit a secunda. vj. horas cum di/
midia. ⁊. xvij cum dimidia. ⁊. vj. cum
dimidia sunt. xxiiij. ⁊ ita compellitur
dies naturalis. Prima igitur septima/
na medicinalis terminatur in die. vij.
Secunda incipit in die. viij. huic autē
septimane deficiunt. xiij. hore. scz. vj.
cuz dimidia. quas accomodauit. ⁊. vj.
cum dimidia que deficiebant ei. ⁊ ita
sunt. xiij. hore. Tunc venit secunda se/
ptimana ad tertiam ⁊ dixit ꝙ accomo
daret ei. xiij. horas. ⁊ tunc accomoda
uit. ⁊ tunc completa est secunda septi
mana ⁊ terminatur in. xiij. tunc venit
tertia septimana ⁊ deficiunt. xiij. hore
quas accomodauit. ⁊ de se sex cum di

midia: ⁊ ita sunt .xix. cum dimidia.
Tunc videns tertia septimana ꝙ non poterat manu leuare a quarta: tunc re/uersa est ad secundam ⁊ fecerunt pa/ctum ꝙ haberēt vnam diem mediam.: ⁊ tunc .xiiij. dies facta est media secun/de septimane ⁊ tertie. xiiij. igitur dies est finis secunde septimane ⁊ principi/um tertie. ⁊ ita tertia septimana termi/natur in .xx. die. Tunc venit quarta se/ptimana ⁊ deficiebant ei .vi. hore: ⁊ nō inuenit qui accomodaret ei: sed inuenit ꝙ .iiij. hore cum dimidia superauerant tertie: ⁊ accepit eas: ⁊ de se habebat si/cut alie .vi. dies. ⁊ .xvij. horas cum di/midia: tunc adde quatuor cum dimidia ⁊ fuerunt .xxij. Quarta igitur septima/na continet .vij. dies minus duabus ho/ris. Patet ergo quomodo mensis me/dicinalis continet .xxvij. dies. minus duabus horis ⁊c̄.

¶ Capl'm .ix. de compendiosa recapi/tulatione signorum pronosticorum.

Et breuiter tota ars ⁊ doctrina p̄dicendi comprehēdatur quatuor sūt nobis necessaria .s. primo cōsiderare figuram corporis ⁊ dispositionem. secundo membrorum operationes. tertio ea que a cor/pore egrediuntur. quarto naturā mor/borum. De primo igitur sic. Suppo/sita consumptione rationabili s'm na/turam se. ⁊ particularium quanto faci/es ⁊ figura corporis magis approxi/mat faciei naturali aut sibiipsi sub dis/positione naturali tanto melius ē. quo/niam fortitudo virtutis regitiue cor/poris significatur potentis regere cor/pus ⁊ resistere morbo: ⁊ ideo ꝙ oculi sint concaui aut eminentes ⁊ timpora plana: ⁊ tota facies horribilis: ⁊ ita de omnibus aliis que ponuntur in libro pronosticorum: quandocunque omnia illa mala signa narrata in principio p̄nostic. apparentia in facie inquantum appareant propter malitiam morbi. ⁊ non propter causas extrinsecas semp̄ pessimum ⁊ mortale: siue in principio morbi siue post. in morbo acuto: ⁊ cro/nico. in quacūque etate: ⁊ regione. ꝙ fa/cies ita horribilis sit ⁊ ex morbi mali/tia proueniat sempiternaliter pessimum ⁊ mortale. cum vltimata virtutis pro/stratio designetur non potentis defen/dere corpus a malicia eius. Et intelli/go semper ꝙ veniat ratione morbi: quia si veniret propter causas extrinsecas non est ita malum. cum non ita ledatur virtus in minera. nisi excedat ī vltimo vt fluxus vltimatus: ⁊ ita de aliis. De/bemus etiam considerare iuxta figurā corporis ⁊ dispositionē. vtrum ictericia venerit ante .vij. diē quoniam mirabiliter ē ma/lum: quia materia ictericie est grossa ⁊ nō potest venire ad bonum nisi post dige/stionem. Nunc autem materia grossa non potest esse digesta in .vij. diebus: ⁊ ideo ictericia ante .vij. semper mala. Post aūt .vij. si materia fuerit digesti/ua ⁊ in die cretica semper bonum: po/tissime cum alleuiatione patientis. Et cum huiusmodi figura. Considerandū est vtrum calor sit equalis vniformis ī toto. ⁊ hoc est bonum. Si autem calor fuerit diuersus ita ꝙ interiora sint mul/tum calida: ⁊ exteriora frigida: pessi/mum signum ⁊ mortale. Cum magni/tudo in apostematibus in interioribus significetur: caloris igitur inequalitas semper malum: ⁊ cū h' circa corporis figuram ⁊ dispositionem ypocundrio/

rum aduertenduz. Si ypocundria fue
rint mollia: equalia: tractabilia: vnifor
mia hinc inde cum calore equali non
multum excedente optimum signuz ē.
Si autem fuerint dolorosa aspera in/
equalia cum intenso calore pessimum
signum est: ⁊ hoc est primum qͦd circa
corporis figuram ⁊ dispositionem cō/
sideramus. Secunda autem considera
tio cadit circa membrorum operatio/
nes. Operationes autez sunt tres: sicut
animalis: vitalis ⁊ naturalis. Anima/
lis sunt due: regitiue: ⁊ sensitiue. regiti/
ue vt imaginatio: cogitatio: memoria.
Sensitiue vt sensus ⁊ motus in mor/
bis acutis ⁊ continuis ⁊ egritudinibꝰ
cerebri. Si virtutes regitiue sunt salue
bonum signum est. ⁊ si virtus animalis
est salua: non est dubium de illo mor/
bo. Si autem iste virtutes corrumpan
tur signuz est mortale. qꝛ corruptio vir
tutis animalis significatur in radice.
Si autez in casu dicto aliquis bene au
diat: ⁊ videat: ⁊ olfaciet: ⁊ gustet: ⁊
moueatur. ⁊ sentiat: ⁊ bene se habeat i
decubitu. ⁊ bene dormiat. bonū signū
est: qꝛ in morbis predictis mori nō po
test. cum virtus animalis sit salua i mi
nera. Si autem in morbis predictis ꝓ
pter maliciam morbi aliquis amittat
auditum. ⁊ nullus istorum venerit ꝓ/
pter crisiz. ⁊ oculi caliginentur: ⁊ amit
tit sensum ⁊ motum. ⁊ non dormit: aut
continue dormit: ⁊ grauatur post som
num: ⁊ decubitus est malus ⁊ innatu/
ralis. cum spasmatione vnius ptis aut
multarum: signum est pessimuz ⁊ mor
tale: ⁊ ista habent veritatez in morbis
predictis: qꝛ in fluxu ventris ⁊ similibꝰ
non habent significationem. Secūda
operatio est virtutis vitalis. in nullo
aūt modico diuersificatꝰ pulsus ⁊ for
tis ⁊ ordinatus bonum. aer cū difficul
tate magna attractus vel expulsus. ⁊
pulsus debilis ⁊ deficiēs serinꝰ. vermi
culosus. formicās. pessimū ē ⁊ morta/
le. Tertia est opatio virtutis nālis. vn
de si appetitus bonus ⁊ digestio: ⁊ ap
proximat ad horam solitaz: ⁊ reliqua
oīa signa apparent in opationibꝰ virtu
tis nālis signum est certū in morbo quā
tū est ex hoc salutis: ⁊ euasiōis. Si au
tez appetitus ꝓsternetur. digestiua cor
rumpatur: ⁊ ꝯtentiua auferat: ⁊ expul
siua similiter: signū est pestiferuz in oī
morbo. Tertia cōsideratio cadit sup
ea que ex corpe expellunt. Si aliquis
apostema patiat capitis: ⁊ sanies aut
aquositas expellat p nares ⁊ aures ⁊
paulatiz. ⁊ in die cretica: ⁊ qͦd expellit
videt eē digestū: ⁊ cū alleuiatiōe signū
est exquisitū salutis. Si aūt aggrauet
⁊ sit idigestū signū est ꝯtrariū. Si aūt
in morbis capitis aut ypocundriorūz.
aut in morbo de repletiōe vbi san. cum
acumie dn̄atur si veniat fluxꝰ san. i die
cretica ⁊ guttatiz ⁊ ordiate: ⁊ p cādez
ptē in qua est egritudo aut p alias sibi
cōicantes signū ē salutis certū. Si aūt
inordinate venerit fluxꝰ ⁊ cū aggraua
tiōe ⁊ sincopi ⁊ debilitate v̄tutis signū
ē mortale. Si aūt sputuz in egritudine
pectoris ⁊ pulmonis apparet acile: ⁊
cū modica tussi. ⁊ albū cōiunctū cū al
leuiatiōe: signū ē exquisite salutis. Si
āt tarde venerit aut nihil ⁊ cū laborio
sa tussi ⁊ globosuz ⁊ aquosū nigrū liui
dū ⁊ viride ⁊ fetidū: ⁊ cū molestia ⁊
aggrauatiōe: signū ē pessimū ⁊ morta
le. Si āt vomitꝰ venerit cū colore mul
tiplici ⁊ i die cretica ⁊ cū alleuiatiōe si
gnū ē salutis. Si āt fuerit nimis citrinꝰ
aut ru. aut al. aut viridis: aut liuidꝰ si/
gnū ē pessimū ⁊ mortale. potissime si i
morbi pͥcipio appuerit. Si āt egestio
fuerit ꝯtinua ⁊ equal'. nō dura. nō aq̄sa

ꝛ hora solita. ꝛ ꝙ proportionetur vt decet cibo assumpto. ꝛ cum alleuiatione: ꝛ in die cretica vermes fuerint commixti: bonum signum est ꝛ laudabile. Si autem fuerit ca. aut aquosa. freqns ꝛ inordinate manauerit. ꝛ cum aggrauatione. ꝛ fuerit fetida coloris nigri: aut liuidi sine precedente digestione. signum est pessimum ꝛ mortale. Si autem vrina venerit in die cretica multa ꝛ cum signis complete digestionis ꝛ a parte col. ꝛ substantie ꝛ hypostasis signum est salutis. si autem retineat aut nimis expellatur ꝛ fuerit nigra: aut hypostasis: nigra: aut aquosa: cum virtute debili. ꝛ cum aggrauatione: aut spissa remissa post diem creticam signum pessimum ꝛ mortale. Et est intelligendum ꝙ vrina laudabilis debile signum est salutis. nisi in egritudinibus epatis. Si autem fuerit mala fortissimum signum est ad mortem siue egritudo fuerit extra venas vel intra: cuz virtus digestiua deficiat in radice. Si autem sudor fuerit vniuersalis in die cretica ꝛ post signa digestionis cum alleuiatione signum est salutis. Si autem in altera parte tm̄ venerit ꝛ frigidus ꝛ nimis ꝛ cum aggrauatione ꝛ sincopi signum est mortis. Et est intelligendum ꝙ omne qd egreditur a corpore cuiuscunqꝫ odoris: aut col. aut quantitatis: aut ordinis. cum venerit in die cretica: ꝛ post signa digestionis ꝛ cuz alleuiatione patientis signum est exquisitum salutis. Si autem contrario modo euenerit signum est pessimum ꝛ mortale. Quarta consideratio cadit circa naturā morborum. in casu igitur capillorum ꝛ tinea: ꝛ similibus capitis infectionibus. Si varices innascantur bonuz. ꝛ si deficiat malum. In mania melencolia ꝛ consimilibus speciebus desipiētie. Si emorroydes aperiantur bonuz. ꝛ si retineantur malum. In apoplexia: litargia: paralisi. si eueniat fe. efficit bonuz. In spasmo de repletione fe. superueniens bonum. In frenesi sternutatio superueniens sine reumate bonū. In apostematib⁹ ꝛ dolore capitis sanies aurium. aut aquositas: aut nariuz: aut palati: aut flux⁹ sanguis: potissime nariū bonum cum alleuiatione patientis. cū aggrauatione pa. maluz. In obtalmia ꝛ passione oculorum. ꝛ pas. aurium. ꝛ partium superiorum fluxus ventris veniens cum alleuiatione pa. bonum. Si autem vēter retineatur ꝛ superiora aggrauentur malum. In fe. tertianis ꝛ cōtinuis ꝛ alq̄s fm statum suum fissura labiorum ꝛ narium ꝛ lingue ꝛ parue pusule cum appareant: signum est salutis potissime cum alleuiatione. si cōtraria cōtrarie. Si in squinantia appareat tumor ꝛ rubor: ꝛ deriuatur ad exteriora cum maturatione ꝛ alleuiatione signum est salutis. Si autem vadat ad interiora semper malum. In apostematibus pectoris ꝛ pulmonis si sputū appareat digestuz: ꝛ sanies mundificetur per exteriora ꝛ i die rupture cesset fe. ꝛ bonificatur appetitus bonum signum. Si vo sputum est indigestum: ꝛ febris non cessat i die rupture: ꝛ alia mala signa apparent: signum est maluz ꝛ transmutationis ad fe. ethicam. Si autem in egritudinibus pectoris oriat apostema in radice aurium: ꝛ in pedibus ꝛ corporis extremitatibus bonuz est. Si autez reuertatur materia ad exteriora ꝛ currat ad pulmonem pessimum est ꝛ mortale. imo in oi apostemate exteriori in quacūqꝫ parte corporis fuerit potissime de materia veneno

sa reuersio ad interiora pessimuz est ⁊ mortale. In singultu sternutatio super/ueniens bonuz. In siti modica tussis superueniens bonum. Uomitus san. cun. se. continua: pessimum signum ⁊ mor/tale. In egritudinibus epatis vt ydro/pisi ⁊ similibus: fluxus vētris phlegmaticus aut aquosus aut ventus exiens per inferiora bonum. ⁊ ita de aliis. sm dispositionem humoris. In egritudinibus splenis emorroydes superuenientes bonum. Breuiter intelligendum ꝙ omnis morbꝰ qui mūtatur a membro nobili sensibili ⁊ periculoso interiori versus membra exteriora minus nobilia ⁊ necessaria: ⁊ minus sensibilia semper bonum. Quando autem fit muta/tio ad membra nobilia periculosa semper malum. Preterea omnis mutatio morbi in morbum magis periculosum malum. Preterea omnis egritudo in fortibꝰ ⁊ pueris ⁊ iuuenibus citius curatur: nisi fuerit in membro nimij sen/sus. Egritudo autem veniens debilibꝰ ⁊ sensibus vniuersaliter tardius curat. Et hec sufficiāt de pronosticatiōe ⁊c.

Finis.

¶ Expleta est practica excellentissi/mi artium ⁊ medicine doctoris domi/ni magistri Bernardi de Gordonio di/cta Liliuz medicine. In qua continetur scientia curationis morborum tam vniuersalium ꝙ particularium accidere potentium corpori humano. Et scien/tia decem ingeniorum curandorum morborum. Cum tractatu de regimine acutorum. Et tractatu de pronosticis: diligentissime emēdata. ¶ Impressa Venetiis per Joannem ⁊ Gregorium de Gregoriis fratres. Anno dñi. 1496. die 16. Januarij. Ad laudem omnipotētis dei totiusq; curie celestis. Amen.

Registrum operis

a b c d e f g h i k l m n o p q r s
t v x y z ⁊ ꝯ ꝝ
A B C D E F G H

Omnes sunt quaterni.

... in templum ...
... pen̄ ... ...
... nu ... vo
... ut ...
... festa ...
... in qua ...
... Aña
... qui ... ...
... interuallo
... et spiritu sco ...

in templo ... in
tat vide processit ad qua
ascendit et qūte ...
existat audiamus Ceu
grat in medio ...
eggius eius fulbitus et
duat ... aut ...
qualis olim fuit ut nunc
sit ista psona que se
omnibus spectanda ppoint

... in ... ...
miseruit et corpus meū
immaclatum ut no con
fundar Tu. R̄. Virgo glosa
semp̄ euāgeliū xpi gerebat in pec
tore suo Et nō dieb⁹ neq̄
noctibus vacabat a colloquis
diuinis et oratione V̄. Cilicio cen
[illegible] ... ebat et d̄u
gemitib⁹ exorabat Iusto u°
A. Dne ihū xpe seminator

quos mecalia sensualia Ceci
lia famula tua quasi apis
tibi argumentosa deseruit
V̄. Nam sponsum quem accepit
leonem ferocem inuenit ad te
quasi agnum mansuetissimum
destinauit Cecilia fa lc̄o

Sed dum hec agitur
venit vox in qua sus
cepit vita cum sponso
suo nobilis secta silencia

[illegible] heu [illegible]
nimio zelo custodit cor
pus meum hic si vel le
[...]senserit quod tu me pol
luto amore contingas
statim eius te ferient sui
exagitat et amittes florem
tue gratissime iuventutis
Si autem cognoverit quod tu me sin
cero et immaculato amore
te diligas et virginitatem
integram illibatamque cu
stodias ita quoque te diliget
sicut me et ostendet tibi gloriam

lumen restitue [illegible]
R Beata cecilia dixit ad tyburtium
hodie te fateor esse meum cog
natum. Quia amor dei te fe
cit esse contemptorem ydolorum
V Suscipe domine seminum fruc
tus quos in cecilia seminasti
R Dum aurora finem daret
cecilia dixit Eya milites christi
abicite opera tenebrarum et in
duimini arma lucis V Cecilia
valedicens fratribus et exhortans
eos ait Eya mi **laudes**

[...]gella A [illegible]
et currens insiti cursus celi
ters vidiat retinti A Domo
rebus dum allatis mendicat
hospicium in camino paupertatis
vidicit dum A Iuvans vir
tutibus famule fidelis laudes
omnis spiritus dominum de celis A
Cornu salutis hodie in turbis
ecclesie dominus erexit qui demum
philistea castra preterit fidei
ac munitam gente pacis ac iuste
plurimos dilexit ps Laudate

in templum [illegible] erudita
regia contemplat mente
filia caritate fulgens p[...]
Cap Ego quasi vitis R
lamus virginis inclita [...]
rancia laudis preconia [...]
lis etatis iuta Et virtu[...]
primordia V Radiat gratia
in puellula sapientia fulget
inula Et virtus Ymp[...]
O dei sapientia attinge[...]
ta fortit humanum la[...]

N°19